Pomhaj Bóh!

713

Cźiśło 1.
5. januara

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſu kóždu ſobotu w Sěmolerjez kuhiczjiſchczeěrm w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedybłatu 40 np.

Nowe lěto.

So ſebi k nowemu lětu ſwoje pſchejemy, je duſchne waſchnje, woſebje hdyž naſ luboſcz wabi a wodźi. Ale luboſcz ſ tym ſpokojom njeje, ale wona tez bliźſchemu w nuſy horje pomha a temu wſchehomózneemu pſchiwoła, ſo dyrbi naſ ſwarnowacz pſched khoroſczu a drohotu, pſched wójnu a krejpſcheleczom, pſched ſběžkom a njejednotu, pſched wóhnjowej a wódnej nuſu, pſched ſłej nahłej ſmjerczu, pſched wěcznej ſmjerczu. W ſwjatym pismje ſu wſchelake tekſty ſa nowe lěto, woſebje hnujazy tekſt mamy w ſjewjenju Sſ. Jana 6, 1—8, kotryž ſebi luby czitarjo, pſchečźitaj, ſo by naſche tudomniſche roſpominanje ſrozymił.

To je ſc. wſchědnu hiſtoriju wažny wobraz, hdźež ſwjaty wěſchczeć mozy ſkazenja widźi, kotrež ſu hdy pſches ſemju krocźiłe. Wón widźi wójnu — czeěrwjeneho konja — ſo by ſe ſwojim mjeczom ludźi ſkónzował a měr prjecz wſał wot ſemje. Wón widźi hłód — bruneho (czorneho) konja ſ wahu — człowjekow czwilowazy, dokelž je wſcha zyroba droha. A ſkónczuje, ſchtož je wójna a drohota woſtajiła, to ſmjercz hjerje — płowy koń ſe ſwojim jěcharjom — njech je to pſches natykaze khoroſcze abo pſches ſłu nahłu ſmjercz. Bohu budź dźak ſo ſo hiſchcze, wo ſchtwórtym jěſdnym powjeda, kotryž na běłym konju ſedźi a won czehnje, ſo by wojował a dobywał. Tón profeczijſki wonas wo tutych jěſdnych, ſchto wón nam praji na to lube nowe lěto. Won naſ wuczi, wo kajke lěto dyrbimy Boha lubeho Kuſeja proſyczj. Kajke lěto budźe lěto 1896?

1. Jeno ſane lěto wójny! Czeěrwjena je barba wójny. Wona pſchiúdźe ſ mjeczom. Wona hjerje měr a ludźo ſo bjes ſobu ſkónzuja — to je ta wulka ſrudoba. My ſo dopomnimy ſaúdźenych czaſow. Kelko polow w naſchim wótznym kraju ſu bitwiſchcza. Wot 30 lětnej wójny je ſo naſch wótzny kraj hakle ſa lětaſtoletki ſaſo ſhrabał. Naſchi Wótzojo ſu wojowacz měli ſ naſchimi ſuſodami k wjeczoru 1813 a hdyž tez ſmy w ſaúdźenym lěcze ſ dźakownej wutrobu wróczo ſpominali na lěcze 1870 a 1871, hdźež ſu naſche wójſka kraſne dobycza dźerżeli nad tym ſamym njepſchecželom. Pſchi tym wſchěm dyrbimy prajicz, kak wjele hubjenſtwa pſchinjeſe ſamo tez wójna ſ dobyczom! Duž budź k nowemu lětu naſcha prěnja proſtwa: Spožcz nam, Kuſeje Bože, měr w naſchim czaſu! My jón trjebamy. S ranja a ſ wjeczora ſo pſchezo lěto a bóle wobrónjeja. To czuczje pſches ſwět dźe, kaž bychu ſo tute wójniſke pſchihoty junkrócz hromadźe ſczahnycz dyrbjale do załoſtneho hrimanja, hdźež hrimotazy hłóſ kanonow ſawoła: Pój a pohladaj! Schto dha? Bitwiſchcza ſ morwymi, lazarety ſe ſranjenymi, domach hubjenſtwo wudowow a ſyrotow. Teho dla ſ nowa proſyymy: Kuſeje, ſpožej nam hnadnje měr! To ſmy naſchemu wótznemu kraſej winojczi, ſo tak proſyymy. Najlěpſche je měr, je měrne a cziche žiwjenje. Teho dla japoſchtoł praji: Teho dla ja njepominam, ſo by pſchede wſchěmi wězami ſo ſtała proſtwa, modlitwa, dobroproſchenje a dźakowanje ſa wſchitkich człowjekow, ſa krala a wyſchnoſcz. Ach ſo nam njeby tón dźeń pſchtichoł, na kotrymž bychu ſtadło ſuroweje wójny

w naschej krajinje sakhadźałe, hdźež bychu žo njebješa wot dźiwjeho wohenja wšow a městow sačerwjenile. Nascha prośtwa je hišćeje junu: Spožej nam, luby Knježe, w naschim čažu měr i hnadu! — Jeno žane lěto wójny a

2. žane lěto hłoda. Brunny (čorny) je kóń druhého jěsdneho a waha je snamjo drohoty. „Měrza pšeńcy sa ględorny krosch, a tři měrzy ječmjenja sa ględorny krosch; ale wolijej a winu njeczjń žaneje schkody, to rěka i druhimi słowami: najnuśnischa zyroba budźe tak droha, so budźe dźěłačerjej cźežko, žebje a žwoju žwójbu sežiwicź. Krosch běšche tehdom wschedna sałužba dźěłačerja. Hdyž nětko měrza pšeńcy, žytna jědź, a runje tak tři měrzy ječmjenja, žnadnischa jědź, krosch płaći, dha to rěka, wschedna potrjeba wschednu sałužbu pójerje. Lutowacź a na bok połožicź bywa pschezo cźežo, hdyž žo wjazy njesałužu, hacź je runje nuline, so cźłowjek hłodu njerowmrjek. Ludźo žo i ruki do huby žiwja. Na druhim boku wolijej a winu žo niczo njestanje. Wolij, i kotrymž žo bohaty žałbowaśche, wino, na kotrymž žo bohaćźi śwjeselichu; žu lóžo dostać, hacź nuśna zyroba sa wschedny lud. Wjeśele a žadośćź samožitym pschezo hišćeje wostanje a khudemu žiwjenju w nižišćich stantach žadośćiwe žiwjenje wyšišćich schantow napschećźiwo steji. Je biblija pšched 1800 lětami hižo nasche čažu wopisała? Budźe lěpje 1896? My proźymy: Daj nam, daj wschitkim wschedny khlěb! My žebi na tón khlěb myślimy, kotryž žo nam wonkach na roli pschihotuje pod žněhowym krywom. Hdyž Bóh tón Knjes žohnowanje njeda, pšched krupami a wódnej nuśu njewukhowa, potom ratař niczo domoj njekhowa a nima-li nic, potom my wschitcy niczo nimamy. Jeno žane lěto hłoda, luby Wótcźe w njebješach! Nasch wschedny khlěb daj nam! Daj też w tym lěcźe khlěbej narośćź a žytej tych cźłowjekow! Daj, so dźěćawi ludźo do prědka pschińdu a požohnuj dźěło jich rukow! Daj dźěłačerjam dźěło namakać; Daj derje sałuženy khlěb kóždemu! Daj nam nasch wschedny khlěb! Jeno žane lěto hłoda a

3. žane lěto móra a wumrjećźa. „A ja pohladach", praji Jon, „a hlaj, płowy koń; a kiž na nim žedźesche, teho mjeno běšche žmjerćź; a ta hela cźehnische za nim". Jeno žane lěto wumrjećźa, kaž 1886, hdźež žmjertny jandźel wjele dźěćźi wotwoła, abo 1892, hdźež běšche cholera strach Europy. Pšched słej nahłej žmjerćźu wobarnuj naš, luby Bože! Nahła žmjerćź wschak žane njesbože njeje, ale śła nahła žmjerćź, kotraž cźłowjeka i jeho sechernośćźe prjećź torhuje a jemu khwile sa pokutu njewostaji. Proschmy teho dla i zyłej wutrobu: Spožej nam měr! Wobradź nam wschedny khlěb! Pšched słej nahłej žmjerćźu wobarnuj naš, Knježe, luby Bože!

4. Žane lěto wójny, žane lěto hłoda a wumrjećźa!

Kajke lěto to? Lěto sboža, hnady a žohnowanja a to budźe, hdyž tón, kiž na běłym konju žedźesche i króm, pola naš a nascheho luda knjejstwo wobkhowa. Dajcźe Jesušej a evangelijej měra ludy wobkujejićź, potom měr wostanje. Dajcźe Jesušej a evangelijej jeho lubośćźe won cźahnyć do krajow, potom bohaty sapećźnje žwojich khudych bratrow lubowacź a khudy pschestanje bohateho hidźićź. Dajcźe Jesušej a słowu žiwjenja dobycź, a my móžemy žrjedźa w kraju rowow wołacź: O žmjerćź, hdźe je twoje žahadło? Hela, hdźe je twoje dobycźe? Wschitko na to pschińdźe, so Jesuš a jeho słowo knjejstwo wobkhowataj na žwećźe, pola nascheho luda, w naschich domach, w wutrobach. Potom pschińdźe sboźe, hewak skažeńje. Je Bóh sa naš, schtó móže pschećźiwo nam bycź? A Bóh je i nami w Khrystušu Jesušu, kotrehož mjeno też wyšche lěta 1896 žo žwećźi jako wyšche noweho lěta sboža.

Hamjeń.

Adventiske synki.

(Skónćenje.)

IV.

Dwě rjanej holćźy žo na prěnim šnjeh śwježelujo po drohy skakatej. Wonej stej žylnej srośćenej, so je na nimaj widźećź, so stej se wźow: — ale na nimaj je też spěnać, so je wjele starośćźow a zdychowanjow psches jeju kolebku cźahnyło. Mjeńscha praji: „Ej, Lenka, hdyž žo hišćeje khwilu šnjeh dźe, potom jmćjemy wešće rjane hody. Wšch ty, hody žu tola prawje rjane, hdyž wonkach šnjeh leži a wo zimje jeleny hodowny schtom žwojim śwjećźkam žo khišćećźi dawa. O, to běšche hižo pola maćerje a wowki tajke rjane: ja žebi myślu, pola wuja budźe hišćeje rjeńscho." Wjetscha žotra kwasche, hotićźku ja ruku wja, i njej dale khwataśche a pschi durjach wutkeje, wošebneje khdźe jaśwoni: prjedy pak hacź žo durje woćźinichu, kujes Wonak pschi holćźkomaj stejesche. Wonej jeho pschećźeluje postrowischtej a wón durje wotamkny. Dźěćźi po schodźe horje khwataschtej a wyskaju sawołaschtej: „Maćźi, wuj i namaj pschińdźe, — a wonkach žo šnjeh dźe. To budźe rjane hodowne wjedro."

Maćź šnjehkotajo na dźěćźi a žwojeho bratra dele hladasche; haj na žwojeho bratra. Adventiske synki běchu tenu bohatemu, wopuschćećenemu mužej loni tak móznje psches wutrobu cźahnyłe, so běšche pschezo sažo to jene słowo sažłyschał: Hlaj, ja stoju pšched durjemi a kapam!

Wo žuje běšche kaschćź žwojeho pscheczela widźał abo pschi žmjertnym kožu žwojeho nana itak a jemu běšche było, kaž by hłóž i wyskoćźe žłyschał: njesabudź na twoju maćź a žotru! A potom běšche druhi hłóž žłyschał, kotryž praji: Hlaj, ja stoju pšched durjemi a kapam! Wo dujo a w nozy muž měra njeměješche. Stara hospoja starośćźiwje na njeho hladasche a žo jeho praschesche, hacź je khory. Wón wotmolwi, so je zyle śtrowy. Stara pak běšche dźiwnje i khowu tichapka, jako běšche do žameho hodowneho śwjedźenja prajił, so žnydom sapnećźaje a so žo hałle po žwjatych dujach domoj wróćźi.

Wona žo jeho woprasche, hdźe dźe pućźowacź. Wón pak wotmolwi, so je to jeho wěź. Wón běšche se spěšchnym cźahom psches zyku nóž jěł a paterźźu rano stejesche pšched žwojeje maćźerynui durjemi. Ssotra jemu durje woćźini; ale žotra bratra a bratr žotru njesełna; a potom stejesche pšched maćźerju. Wona na teho zuseho wožebneho muža, kiž do pjelza žawałem pšched njej stejesche, wokomikujenje hladasche; potom jej huba tichepotasche a wona wjazy prajićź njemóžesche hacź: „Mój žyno!"

Wón pak ruzy wupschestrě a žwoju maćź k žebi cźehnjesche a jeho horze žylły na maćźerim khwu kapachu. Wona pak jemu liza majśasche a žo jeho po žwojim zumim waschnju woprasche: Ssy ty khory, mój žyno? „Ty žy tajśi bledy. Ty derje žom nimajch, kiž by tebje hladała. —"

„A žaneje wutroby, kotruž lubo mějach. Maćźi — maćźi — ja žym žo cźěžko pschihrěschił na waš a žotje. Ja žebi myślach, so mohł w žynnym khišćećźenju seńśkich lubkow žbožowny byćź: ale njebožowny žym byl, dokelž žym tych ludźi, kiž mje lubo mějachu, wopuschćećźł a žapił."

Maćź jemu sažo liza majśasche a praji:

„Mój žyno, my tebi jow wjele poćźićźićź njemóžemy — niczo wot teho, na cźož by žwećźemy; ale nichto dźemy a móžemy tebi poćźićźićź: naschu zyku lubośćź."

„Maćźi", praji wón w khlubokej trudobje, „móžećźe wy teho hišćeje lubo měćź, kotryž je — — cźaž žwojeho žiwjenja Waschu lubośćź i nohomaj teptał."

Na to je kujes Wonak i maćźerju a žotru hody žwjećźił. To běšche wjesłoty žwjedźeń; ale trudny synk tola psches njón cźehnjesche. Tej dźěćźi wschak we tym nicźo njewjedźeschtej, ale běšchtej wschej wjesłej, pschetož tajte wobradźenje, kajkež běšche jim wuj to lěto pschihotował, hišćeje sa cźaž žiwjenja měćej njeběchtej. Wyšche teho běschtej khišćakej, so dźe jej a maćź a wowku žohn do města wjacź a so budźetej w jeho wulkej khźi bydlićź. Nad tym běschtej žo małej wutrobje ir dowałej.

Nětk bydla macź, dźowka a dźěśćźi nimale lěto w wośebnej tkěźi. Stara hośpośa je prjecź czahnyła a knjes Wonak je jej telko dał, so móżeśche źiwa bycź. Śotra bratrej hośpodu wjedźeśche a macźerka źo najbóle na tym wjeźeleśche, źo běchu adventśke synki śynej pśećźo hłubje pśches wutrobu czahnyłe.

Dźenźa je knjes Wonak wośebje wjeźeły. Wón je śa wobej dźěśćźi k hodam nakupował a je jimaj źłubił, so j ninaj dźenźa wjećźor na hodownu hermant póńdźe. Wón do śiłwy śaśtupi. Macź jemu bjes wośći pohlada a praji:

„Ty źy tajśi, kaź by dźenźa wośebite wjeźele měł.“

„To źym tź měł, macźi“, wotmołwi wón, „pśećetoź ja źym naźhonił, śchtoź je mi naścha macź prajiła, so, hdyź chźe śchtó wjeźele hody źwjećźićź, dyrbi źebi tamnemu adventśkemu synkej pśches wutrobu klinećećź dacź: Waścha měrnośćź budź śnajomna wśchitkim ludźom. Macźi, ja źym dźenźa khudych wopytował, a Bohu budź dźak, so je mi kubła tuteje śenje dał, so móżu druhim wobradźenje pśćihotowacź.

Jeźo wośći źo w hodownej radośći źwećźeśchtej a j jeho macźerneho wobliczа źyboleśche źo tź źaźna hodowna radośćź.

Pśched pjećź a dwaźnećźi lětami.

Bożodźećźowy śchtom na dwórnisćećźu.

(Wěrne powjedańćźo j pośledńjeźe wójnu.)

Lodojta śyma běśche w źeleśnićźnym wośu, 20 śkhodźećukow thermometer pokajowaśche. Mý pěchmy woblećźeni źwoju cźećku wotnośćenu drastu, w kotrejź běchmy wjele njedźel dotho pśched twjerdźijnu Metź leźeli a potom śaźo nimale dwaj měśćazaj dołho marśćherowali. To běśche wopomnjećźa hódna jśba. W Rouenje dośtachmy nahle pśćikańnju, dźěl jatych hłubokó do naśćeho wótźnego kraja pśćewodźićź. — 15. dezembra běchmy wotźěli, a nětk mějachmy hiźo 24. dezembra a běchmy hakle w běhu dnja pśches Barlin jěli. — W Franzowśćej wjele krócź wupuśćećene źeleśnićźne kolije běchu naś śadźerźeli. — Dawno źo hiźo cźmićźkaśćhe. Naśćh wós bě jara hubjenje wobźwětleny: Jedyn bajonet bě do wjeććha śaśchtapjenu, na kotrehoź natykałe bě fónź źwećźki tykńjenu. — Hłuboke mjećźenje knjeźeśche wo tym ranje; jenoź na wośowych deśkach hromadźe połoźene tćělby śchećźerćźachu a rjepotachu. — Moje myśle pśchebywachu domach w domińnje. Ja źo tak wobźarowanja hódny bycź śdach, a źebje źam j źykej wutrobu wobźarowach, ja mějach tola cźim wjazy prawa k temu, dokelź wjedźećź njemóźach, hać mi druźy tuto pśćećeźelne dźěłbraćźe popśćhachu.

Haj, cźećźko je śćheśćźijańśkej wutrobje, tu lubu źwjatu Bożu nóź, daloko wot źwojich drohich domjazych pśchebycź dyrbjećź. A cźi towaśćhojo w Franzowśćej běchu hiśćećźe śbożowniićhi hać my. Woni dośtachu dary wot lubych rukow j domińny; woni śtajichu źebi hdźećkuliź běśche hodowny śchtomik hromadźe; woni běchu hromadźe w cźołtych pśchebytkach, a pśćipiwachu źebi na źomu a dźěćźi, nana a macź, na dobućźe a měr. Mý běchmy w wótźnym kraju, a tola wjele hubjeńśćhi, hać hdy bychmy w źuśym kraju byli. Podomnje myślachu źebi źećź najśkerje moji śobutowaśćhojo, hdyź po jich hłubokich śdychnjenjach, źiź woni duź a dyź wnitorćźichi, źudźach.

Lokomotiwne wótre hwiśdanje źo śaźkyśćećź da. To pak źaneho njemyleśche. Mý wjedźachmy, so źo k śaśtanućźećźu blížachmy, wot kotrehoź źo źane pśćemeńnjenje źa naś wocźakaćź njemóźeśche. Jedyn śkóńćźnje j prózu wokno wocźini a won hladaśche. Najprjedy tykńy jeno mały kuśk hłowy won, potom pak źo j źykym hornim cźećkom naćśahny. „Hodowny śchtomik!“ śawyśka wón do cźićheje źnećhojteje nozy won. „Hodowny śchtomiś!“ wokaśche wón j hrimotazym hłoźom do wośa nuts.

Kaź wot błyśka trjećeni wśchitźy horje pośćećźichmy, wśchitźy źo k durjam cźiśćećźachmy; śa wokomikńjenje běchu wone wotewrjene, a my śtupachmy won. Haj, tam śtejeśche na peronje hodowny śchtom, wulki, mózny, źo błyśkotaźy hodowny śchtom. Nětk móźachmy hiźo jenotkiwe źwećźki rośćećź.

Nućźe źo wośy wupróśćićhi, wśchitźy śhromadźićhmy źo wokoło lubeho hodowneho śchtoma. Mý pśchełładachmy bohaćźe wobłaćźane błida, wulke śhany j cźołtym winom a cźołtym piwom, j kotrymź chźećźe naś lubośćź wótźnego kraja wośćehwićź.

Wśćha śyma źo śabu. Cźołta źokńjeśche źo hiśćećźe pśched nękotrymi mjeńśćhinami łód śymna krej pśches źiźy. — A jako jaźźny derje klinećźazy źónśći hłóź śaśpěwa: „To je ta nóź, hdyź śjewiła źo Boźa wulka pśćećeźelnośćź!“ śawyśkachu śta źyłnych mużazych hłoźow. Teź tajźy, źiź běchu dawno wotewukli kherłuśćećowe hłośy śpěwaćź, źobu śpěwachu; tón kherłuśćh jnajachu woni wot młodośćećźe źem, hdyź tź tu a tam wopaćźne śynki nuts pśćhindźechu. — To śpěwanje śćhunjećźe pśches cźićhu nóź k hwěźdojtym njebźeźam horje jako mózny śiłw, źiź śbóźny cźłowśći dźak k Boźemu hnadnemu trónej horje njeźeśche. Duź śtykńychu źo te wot śymy śpośćinjene ruki, źiź j wulkeho dźěła hiźo dawno wjazy śuućećene njebćhu, źo w modlitwje śtykńećź. Śsyłśh cźiśćeho dźećźazeho łuućźa j wocźow kapachu. Haj, źrjedźa w lodojtej śymśćej nozy cźećńjeśche źłóńćźne cźołte naćtne pośtrowjenje do naśćeje wutroby, jandźełśke pośćećitwo bu nad nami wśchitkimi wěrne „Wam je źo dźenźa tón śbóźnik narodźićł!“ Cźujachmy źwětłe hodowne wjeźele w naśćich wutrobach.

Pośledńje kherłuśćhowe śynki běchu wuklinćałe. Duź cźiśćećźeśche źo źyła cźrźóba młodych kujenjow k błidam, rjane cźołte kożuchi woblećźene, źo bychu naś j jěźźu a pićźom wośćehwili. Kóżdy dośta wośćehe techo jedyn dar: źigarowu trubku, cźołte rukajźy, abo dobre knjźći.

Ja běch źo, jako na dźěćenje dźěćehe, do cźakańśkej jśtwy podał. Tam móźach wśchitko wobkedźbowacź; tam bórśy pytnych do śchpihela pohladawśći, kaźśći běch na pohladanje dźiwny, a jo njeźnućł bjes śdźěćańnymi cźłowjećańmi dźećwjatnećhu łćźśtołetka po prawom łućź. Moja śaźwana broda, na kotrejź wjele łodowych źwećźkow wiźaśćhe, wokoło wot śymy cźećrwjenobruneho nadutehe wobliećźa; k temu hubjena pólna cźapka, wotnośćena drasta, śtara pólna bleśćha; tam mějachu źa dźiw hdy śkładnośćź, wojakow, źiź śymśći pólny cźah źobu cźinja, w błiśkośćźi wohladacź. Ale dotho śpodźiwne wobhładowanje njetrajeśche, bórśy nećhtó ke mni rećźeśche, a běch wobdaty wot wulkeje cźrźódy, źiź běchu wećźipni a chźućhu nećhto nowe naźhońićź. Młoda kujeni, ke mni śtupi, ja ju hśćećźe dźenźa pśćhede mnu widźu, hać je runjećź telko lět źo minyło.

„Wy mi njećźekujećźe!“ wona praji, „tu je waśćhe wino a waśćh dar.“ Ja wśchitko j dźakom wśćah: bohużel źym pak pośćećźśćho rjanu trubku w Nancy śhubił.

Pośl hodźiny poźćećźśćho źećźachmy śaźo w wośu. Ale cźićhośćź wjazy njekujećźeśche a śymu lććy cźujachmy. Jedyn hodowny kherłuśćh po druhim śaklinćźa, potom źebi wo hodownym źwjećźenju w domińnje powjedachmy a jako bu śkóńćźnje na ranje měr, běchu naśćhe myźle měrne a wjeźełe. Mý dźć běchmy teź hodowny źwjećźeń źwjećźili a hodowny śchtom běśćhe źo nam wot wótćźinśkeje łubośćźe wuhotował.

Mi je tón dźeń njeśapomnity wośtał a teź wośtanje.

Na nowe lěto.

Hłóź: Nětk wjeźećźe źo śćheśćźijenjo.

Nětk j dźakom naśad pohladni
Do śaćźźeneho lěta,
Ty śdźerźa naś źam j pomozu
Mój Bożo, Knjeźe źwěta,
Haj, twoja hnada, dobrota,
Je naś hać dotal śdźerźała,
Sa wśćho naśćh dźak cźi śpěvam.

Nětk chźemy j hnutej wutrobu
Do nowoh' lěta śtupićź,
Ty budźećh naś źam j lubośćźu
We nowym lććźe wućźićź:
„Śćhto cźinićź mamy? wośtajićź?“
To chźył nam j hnady poźtajićź,
Śśo hrećhow wośtajili.

Chźećh lěto źohnowanja dacź
Po twojej wótźnej radźe;
Mý chźemy j twojej ruki bracź,
Ty dawaśćh wśchitko w hnadźe;
Mý podamy cźi źyle źo,
Daj ty nam, śchtoź je dobre wśćho,
Nětk we tym nowym lććźe.

Chźe twoja mudrośćź dopuśćhćźićź
A j cźećrpjenjom naś khośtacź,
Cźi chźemy wśchitko poruućźićź,
A tebi źwěrni wośtacź;

Njech njeßemy kschiž swólniwi,
Mý ßmy wschak k temu hotowi,
Kaž Jesuß nošyl běsche.

Wo jene pak tež proßymy,
Mój Božo, chzyl ßo ßmilicž,
Sdźerž naß, ßo w prawej wěrje ßmy,
So hrěchi móhli hidźicž;
Jón strowy rosom ßpožež ty nam,
So spójnacž móže hóždu ßam,
Schto ße je abo dobre.

Wo wschědny chlěb tež proßymy,
O Wótcže, twoje dźěcži,
We modlitwje cji nošymy,
Kiž k njebju horje rěcži,
Najßmilnijschi, ach wußłyschi naß,
So mamy žiwnosć hóždy cząß,
Žiw naß tež w tutym lěcži!

Sdźerž, Jesu, twoju zyrkej ßam,
Sso natwaricž w njej móhli!
Daj žohnowanje wuczerjam
W zyrkwi a tež w schuli,
Jim žohnuj ßwěrne dźěkanje,
Kaž cźěne, tak tež duchowne,
Jich wußyw Božoh' ßłowa!

Tež spožej nam ßwěrnych pschecźelow,
Kiž sprawuje ßnami měnja,
A dobrych ßwěrnych ßußzodow,
Kiž dobroty ßej cźinja:
Njech wěra, lubosć, nadźija,
Tu bjes nami ßo pschisporja
A wobsbožuje hóždoh'.

Naschemu kralej ßwože daj,
So ßwój lud derje wodźi;
Naß žohnuj, ßerbski lud a kraj,
So w ßerbskim duchu khodźi,
Wschěm njepschecźelam wobaraj!
Měr, lubosć wschitkim podawaj,
So by ßo derje měli!

Chzesch pak naß Božo wotßal wjacž
We tutym nowym lěcże,
Dha chzyl nam ßnadny sbožnosć dacž
We tamnym njesschim ßwěcże,
A spožej nam tam twój sbožny raj!
To njech je „hamjeń", njech je „haj"
We wulkim nowym lěcże.

E. H.

Postrow ßa lube nowe lěto.

Stare lěto běsche k kónzej khwatako. Hischcże někotre hodźiny, dha pschipowjeda stary swón horkach na zyrkwinej wěži to lube nowe lěto. Cźěmne ßněhowe mrócźele wißachu na njebju a jenož ßłabje móżeßche měßacźł dróhu wobßwětlicź, kotraž psches holu, kiki a pola do wßy wjedźesche. Jena žona w schěrej drasćże, se schlewjerjom wokoło hłowy pomakłu po dróhy dźěsche. Wona wupschestrě ßwoju ruku na te nadźijepołne selene ßywy, kiž pod lohkim ßněhowym krywom ßymjke spanje spachu a wot kotrychž ratał žohnowane žnč woczakowasche, a schepny: „Ssywy, kiki, schtomy a keki, waß budźe naléčło k nowemu žiwjenju wubudźicž. Tola, schtó, njebudźa waß ßnamo deschcź abo krupy ßaniczicź, njebudźe ßnamo horze Božo ßłónczko wußmalicź?" Jako běsche schěra žona k prěnim thěžam wßy pschischła, ßaßo pschi ßebi dźěsche: „Murki a cźischi ludźo nowemu lětu napschecźiwo hladaju. Njewěsćże dha wy, ßo móże wohcń abo torhaje žołmy rěki wasch dom ßaniczicź, ßnjercź a khorosć waß domapytacź, wina a hrěch wasch dom ßłahycź?" Tak ta žona — starosć — pokhmurjena dale hroczesche, pola hětow, hrodu, zyrkwje a schule nimo a wschitzy wobydlerjo wßy cźujachu, jo běsche starosć wo jich durje a wutroby klapała a hóždy se ßtykłej wutrobu ßo praschesche: kajke nowe cźeźke cźerpjenja budźe nam nowe lěto pschinjesćź? Ta žona w schěrej drasćże — starosć — dale a dale hroczesche, jo by zyku ßemju pschekhodźiła, pschetož hdźe by žana starosć njebyła? —

„Tam, hdźež ßo pucźe khcźiju, jej tři ßwětłe ßnadźelske schtałty napschecźiwo ßtupichu; wone rěkachu wěra, lubosć, nadźija. „Ssy ty cźłowiske wutroby se starosćemi a ß bojosćju ßa nowe lěto napjetnika", tak dźachu ßnadźeło k starosći, „dha pschindźemy my a pschiwotamy wbohim cźłowjekam: »Cźißnúcźe wasche starosćże na teho Knjesa«." Hdyž ßnědźa wěra, lubosć a nadźija waß psches to lube nowe lěto pschewodźicź, dha dyrbi starosć rwochnycź. My damy wam k troschtej ßa wasche podrožnißtwo psches nowe njesnate lěto tři pobožne schpruchi ßobu, jako najlepsche dary; wone rěkaju: „Njeboj ßo, wěř jenož!"
„Lubosć nihdy njewinpanje."
„Nadźija njesahanibi."

To je mój pschecźel.

Běsche to sapočzatk tutoho lětstwka, jako ßo duchowny Selmer ß pučowanja do Göhrena pola Woldeyka w Mecklenburgiskej wróćźi. S korčmy, nimo kotrejež dźěsche, dźiwje spěwanje klinczesche. Selmer sastupi a kaßasche harowazym towaříscham domoj hicź. Dobre stare waschnje jemu k temu prawo da. Jenož jedyn młody pachoł něichto napschecźiwo praji. Sa njeho Selmer najlepschi ßrědk ß teho schprucha ßnajesche: „Khłupoßež tźi młodźenzej w wutrobje: ale prut khostanja wuczěri ju daloko wot njeho!" a jón nakožowasche. 21. augusta 1866 duchownycho Selmera khowachu, hdyž běsche hacź do 90. léta ßwoje sastojnstwo ßwěrn sastawał. Tjo ßynojo a dźeßacź dźowkow jeho k rowu pschewodźachu, kaž też zyła woßada. Jako chźychu kaschcź dele pußchecźicź, stary muž pschistupi a płakajo praji: „Tón běsche mój pschecźel." A to njeběsche žadyn druhi, hacź tamny khostany pachoł, kotrž schdźiwe włoży ß cźeßcźu nośchesche, dokelž běsche ßo tehdom khostacź dał.

Kak je to zyle hinak w naschim cźaßu. Mtodosćź ßo wjazy njecha khostacź dacź — a starschi ßebi myßła, jo ßo jich ßynkej wulka khchiwda stanje, hdyž ßo prut po tym ßłowje ßwjatetho pißma trjeba, dokelž maju ßwoje dźěcźi, hdyž ßu lědy ße schule, hižo ßa ßamych knjesow.

Doßłowo.

Pßjate léto je nasche njedźelske kopjeno „Pomhaj Bóh" ß Božej pomozu dokonjało. W ßandźenym lěcże je też wjchelake pscheměnjenje ßa naß pschischło. Luby sastojnski bratr dr. Sella, kotrž je pched 5 lětami nasch njedźelski cźaßopiß po pschikładze tajßich němißkich ßpißow sakojił, ßo bychu Sserbja w ßwojej maczérnej rěcźi ßwoje njedźelske natwarjaze cźitanje měli, je wot redaktorstwa wotstupił, dokelž sarske město w Meranje w Tyrolskej nastupi; my ß dźakłej wutrobu na to ßpominamy, schtož je ßa naß był a cźinił. Na jeho město je podpißany jako samolwity redaktor ßtupił a sastojnstaj bratraj Heńczka a Mrósak-Rychwałdski staj lubosćiwje ßoburedaktorstwo na ßo wsałoj. Jimaj pschi konzu léta ß zykej wutrobu dźak praju ßa wßeho prózowanje w ßandźenym lěcże, hnuty dźak też lubym ßerbskim ßobuspißaćelam, kotrjž ßu se ßwojimi rjanymi khérluschemi a natwarjazymi nastawkami duchownu zyrobu ßa nasch lud do naschego spißa w wótcźinskej lubosći pschinoschowali ß tym pcheßwědźenjom, jo dyrbi ßo lěkarstwo ßa duschu ludej w maczérnej rěcźi podawacź, ßo mółko ßo zako prawa pohłujaza móz wopokazacź! My wschitkich naschich pschecźelow proßymy, ßo bychu ßwoju lubosć naschemu „Pomhaj Bóh" też dale sdźerželi a nasche wotwohlady też w nowym lěcże podpjerali a naschemu „Pomhaj Bóh" hischcże wjazy durjow do ßerbskich domow wotewrjeli jako półkej prawého měra a ßboża. A w tej myßli wupraju wschitkim lubym pschecźelam a cźitarjam po dobrym starym ßerbskim waschnju ßwoje nowolětne ßbožopschecźe! „Ja Wam pscheju wjele ßboża na to lube nowe léto, cźikosć a strowosć, dokhe žiwjenje, Boži měr, Božu hnadu, Boże žohnowanje a wschitko, schtož Wam trěbne je na cźěle a na duschi, na lube a na cźeßći — a na pośledku też tu wěčnu sbožnosć.

W Budyschinku, 1. dźeń wulkeho rózka 1896.

J. Gólcź, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farař Heńczka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischeć a nakład Ssmolerjej knihicźischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cźisło 2 | 12. januara

Lětnik 6. 1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Semolerjez knihicźiśćerńi w Budyschinje a ſu tam dostać ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po tſjoch kralach.

Pſ. 31, 16: Mój cźaſ ſteji we twojej ruzy.

Mało krocźelow ſmy hakle do nowého lěta cźinili; ſe wſchěm wjeſelom a boloſcźu, ſ nadźiju a ſtaroſcźu wone hiſchcźe cźěnne pſched nami leźi. Duž budźmy hotowi a ſtykńmy ſebi ruzy a prajmy: Mój cźaſ ſteji w twojej ruzy. To je rjane ſłowo na nowe lěto, jednore a ſrojymliwe ſa kóždeho, powucźoze ſa wulkého a małého. To ſłowo je nam ſchćeſćźijanam, kotſiž mamy źiwého Boha, kotrož je wſchitke włožy na naſchej hłowje pſcherachnował, bjez kotrehož wole źadyn wróbl ſ tźěchi njepadnje, wucźinjena wěź Njeſapomńmy pak, ſo tajke pójmacźe njeje wot cźłowjekow anij pſches cźłowjekow, ale pſches ſjewjenje źiwého Boha do ſwěta pſchiſchło. Póhanjo hacź do dźenſnjiſchého dnja nicźo wo tym njewjedźa, ſo jich cźaſ w Božej ruzy ſteji; pak ſebi woni myſłła, ſo ſteji w jich ſamſnych rukach a ſo móža po ſwojim ſpodobanju ſ nim cźinicź a ſkutkowacź, kaž ſo jim ſedanje — pak ſebi myſłła, ſo jich cźaſ w rukomaj druhich mozow ſteji, njech ſu to ſurowi kněźa, mózni njepſchećeźło abo ſłi duchojo. Skónćźnje je jich wjele, kotſiž ſebi myſłła, ſo jich cźaſ ſteji w rukomaj pſchirada, ſteje hodźiny, njeſbožowného wotſuda. W Iſraelu ſamym, hdźež běſche ſo Bóh ſam ſwojemu ludej ſjewił, wjedźachu: Mój cźaſ ſteji w Božej ruzy. W tym ſo jaſne pójmacźe ſjewi: Bóh je mi kónz wotrykńył a tón teź woſtanje. A kaž wo cźłowjekach, tak wjedźachu wo ſemi, ſo w tym wot teho Knjeſa poſtajenym cźaſu ſwój kónz śměje. To pójmacźe běſche mužam ſtarého ſluba wulka hnoda. Hdyž běſche David w 139. pſalmje prajił: Twojej wocźi ſtej widźiłej tón njedokonjany płód mojého cźěła, a běchu wſchitke dny do twojich knihow ſapiſane, kotrež bycź dyrbjachu a tych ſamych hiſchcźe źadyn tudy njeběſche — ſawola wón ſ dźakunym wjeſelom: Kak drohe ſu wſchede mnu, Božo, twoje myſłle! Kak wjele dróźſche dyrbjałe nam tſcheſcźijanam tajke myſłle Boże bycź, dokelž je nam Bóh w Khryſtuſu prawje jaſnje ſjewił, kak wyſoko ſmy pola njeho ważeni, kak wón naſ źwěrn hlada a naſ ſe wſchěm, ſchtož ſmy a mamy, ńiz jenož w ſwojimaj rukomaj, ale teź na ſwojej wutrobje noſy. My móhli ſebi myſłlicź: Njeje naſcha ſemja w wulkej ſtwórbje a na ſemi bjez tyſaz milijonami jenotliwy cźłowjek kaž próſchk, kaž krepka w morju? A tola: Teź naſch cźaſ w Božej ruzy ſteji. Njeje nam Bóh ſjawnje ſjewił, kak wěſcźe wón cźaſ wotměri a wſchitko w prawym cźaſu wuwjedźe? A kak běſche tón ſbóźnik pſchi kóždej krocźeli ſwojeho źiwjenja wot teho pſcheſwědćeny: Mój cźaſ w Božej ruzy ſteji. „Moja hodźina (ſchtunda) hiſchcźe pſchiſchła njeje — hlaj, hodźina pſchińdźe.“

Teź my wěmy: Naſch cźaſ w Božej ruzy ſteji. Ale ſo my to wěmy, hiſchcźe njewucźini, wjele bóle wot teho wotwiſźuje, hacź to ſłowo ſwoju móz nad nami wopokaźe. Lubi bratija a ſotry, wopomńicźe: Wěrcźe mi, ſo niz jenož dźeń a hodźina waſcheho kónza je zyle wěſcźe wot Boha poſtajena, ale teź, ſo kóždy wokomik waſcheho źiwjenja w jeho ſyłnej ruzy, kóžda krocźel pod jeho hnadnym wo-

dźenjom steji? Wěricźe wěsće, so w Božim wodźenju žaneho pschipoda njeje, — so błyšk, kotryž s mróčakłow žapnje, wichor, kotryž wuje, tyšazy po sdaću małe pschicziny kotrež maja tola tajke wulke sćěhwki ša jenotliweho a ša zyłe ludy, — wěricźe wy woprawdźe, so to wschitko, w wschehomóznej ruzy žiweho Boha steji? A, luby žobukichesćijano, wěrisch ty woprawdźe, so twój cząš też niz w rukomaj druhich cząłowjekow a druhich mozow leži? Spytowanje k temu je blisko. Kelko dźełacźerjow a błužobnych je w rukomaj njeswědomliwych knježich, kelko žonow a dźěćji w rukomaj žurowych mužow a nanow! To je spytowanje blisko žo prascheć: Hdźe je nětko našch Bóh? Ale pscheczitaj žebi 31. pjalm, kotryž je runje s tajkeho spytowanja rodźeny. Tež psalmista je wot njepscheczelow wobdaty, kotsiž jemu sa cjesćeju a žiwjenjom steja, wschi tym wschěm praji wón: „Ja žo sraduju a swjeselu žo na twojej žmilnosćji, so ty na moje hubjenstwo pohladaisch. Ja mam nadźiju k tebi a rjeknu: Ty žy mój Bóh!“ Hodźina dońdźe, w kotrejž wschitzy, kotsiž na teho Knjesa cząkaju, nashonja, so je tón Knjes žwěrny, so žadyn pschipad, žana cząłowiska žylnosćz nad nami mozy nima, ale so našch cząš w Božej ruzy steji, so ani nětcźische ani pschichodne naš wotdźělicź njemóže wot lubosćze Božeje. Wěrisch ty to woprawdźe? Potom widaj žo też wschitkich stysknjwych starosćzow, wscheje pohanskeje bojoićze; dowěr žo temu, kotryž modlitwy wušłyschi, kotryž kóždu kroczel se žwojim wóczkom wodźi a naš žanu hodźinku nascheho žiwjenja se žwojeje žwěrneje ruki njepuschćźi.

Teho dla pak je też nušne, so ja žwój cząš žam se žwojej wolu do jeho ruki położu, so ja wschestanu žam na žebi roskasowacź, so žo teho wostaju žam žwój žwobodny knjes bycź, so ja žwoju wolu a wutrobu a s tym žwoju ruku a nohu, žwoje wóczko a wucho, wschitko schtož mam a žym, jemu žamemu pschewostaju. Bóh je cząłowjeka žwobodneho stworił, teho dla móže wón hinak, hacź Bóh chce. So bych jemu wschitko schtož žym a mam, pschewschewostajicź mohł, dyrbju ja najprjedy žwoju njemóz bjes Boha, žwoju khudobu a hrěch, žwoje zyłe hubjenstwo bjes Boha, hubjenosćz žwojich žamowuiwolenych pucźow póznacź, kak žo wokoło błudźu, so žaneho woprawdźe sbožownego dnja nimam. A potom dyrbju tej ruzy sesnacź, do kotrejuž dyrbju žwój cząš położicź. A so mohł žebi jej zyle blisko wobhladacź, je jej Bóh w Khrystušu Jesušu žam na semju dele wupschestrěł. Wón je ta ruka, do kotrejež móžesch žo stroschtuje podacź. Tón, kotryž žo w Bethlehemje sa tebje cząłowjek sćini, kotryž 33 lět na semi khodźesche a je dobrotu cźinił, so ślepi widźachu, khromi khodźachu, hłuchi błyschachu, so buchu wušadni wuczisćeni, kotryž morwych ibudźi a khudym evangelijon prědowasche, kotryž na kschižu sa tebje wumrje a dźenba hiischcźe s wupschestrjenymaj rukomaj wschitkim pschiwoła: Pójcźe žem wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeżeni sće! — wón je ta ruka Boža, do kotrejež dyrbisch žo położicź. Jemu žo pschepodaj połnje a stroschtnje; njedaj jenož Bohu s jeho rukomaj twoje žiwjenje sapschimnucź, też ty dyrbisch twój cząš, twoje žiwjenje, twoju wutrobu a twoju wolu do Božeju rukow położicź, tón pucź hicź, kotryž wón tebje wjedźe, žwěrny bycź w twojim powołanju, runjež je nijke pšched cząłowiskimi woczemi — też we wschěm horju žo do žwěrneju rukow Jesušoweju położicź a proštycź: Twoja wola žo stań! Mój cząš steji w twojej ruzy!

Hamjeń.

Žałošne dny w měsće Altona.

Pšched wjazy dyžli sto lětami bě w měsće Altona pobožny prědar, s mjenom Sassje, žiwy. Wón žo njebojesche tych, kiž cząsto morja, duschu pak njemóža moricź; wón žo bojesche skerje teho, kiž móže cząsto a duschu w heli skasnycź. Teho dla prědowasche wón Bože słowo se wschej wjeselosćźu a njebojesche žo, wutkim a małym, bohatym a khudym wěrnosćź prajicź. To nichto druhi lepje njewjedźesche, hacź radny knjes Hysleben. Wón bě jara bohaty muž a měsćesche teho dla w měsće wulku móz. Wschu po jeho woli dźesche. Jenož jenicźki cząłowjek dźesche cząsto a wjeseleše po žwojim pucźu wo móz a bohaćwo radneho knjesa žo njestarajo. To bě prědar Sassje.

Radny knjes lubowasche błyscźeće žwjedźenje a žwětne rosproschenje. Wón měsćesche žo, kaž tamny bohaty muž wschěduje derje w kraśnym wjeselu. Pobožny prědar, kiž po Božim słowje tajke žiwjenje ani lubowacź ani ta tschesćźijanske měcź njemóžesche, měsćesche sa žwoju pschiśłuchnosćź, bohatemu a nahladnemu mužej, kaž hnjto by składnosćź była, pscheczelniwje, ale pak też khutnje wo tym wěrnosćź prajicź. Jako žo to jemu sašo sta, wotmolwi radny knjes hněwnje: „Ja praju te wam sa wschón pschichod, knjes prědarjo, žwonkach zyrkwje njedam žebi s zyła žaneho prědowanja lubicź. Prědujcźe moje dla s tłětki tak wjele a tak dokho hacź chcezće, ale s tym je dosć. Njeczinicźe-li po tym, budźa waš na prawy pucź pschiwjesćź a to tak, so budźecźe hiischcźe dokho na to spominacź. Prědar snapschecźiwi s cząłowjekami, kak žo brjuch pschibóh cźini a kak maja žo wot žwjatehe evangeliona wotwobroćicź. Wysche teho njemóžu w tym powołanju, kotrež je mi mój Bóh a sbóžnik dał, mjeleczeć. Ja chcu a budu žwój rt wotewricź, tak derje, hacź žamožu, a po Božim słowje wučicź a khostacź, napomінacź a troschtowacź, kaž je to pravje.“

Radny knjes žo wot prědarja hněwny wotwobroćźi a dźěśche roshorjeny pręcź. Kaž wulka běśche jeho móz, wón žo njebojesche temu mužej něschto nacźinicź, kiž pod Božim schkitom stejesche a kotrehož wschitzy sprawni měsćeńcźo wutrobuje lubowachu. Wón chcyśche žo na nim wjećicź. Prědar Sassje měsćesche też žwoje wjeselе a radny knjes bě rosnjudźeny, jemu te žame do zyła stajicź.

Njedalako wot zyrkwje, w kotrejž Sassje prědowasche, leżesche małe žydlischćźo, na kotrymž scheśćź abo žydom khudobnych a na pol rospadanych hětow stejesche. Tuto žydlischćźo s tymi khćźkami žłuischesche měsću Altona. Dotelž žebi nichto tute khudobne twarjenje najecź a měsćańska rada je ani wuporjedźićź ani s nowa natwaricź nochćyśche, běchu wot wjazorych lět žem prědarjej dowolili, je sa žmilne wotpohlady wnjećź, Wón žam sa žwoje pjenjesy a sa žmilne dary žwojich pscheczelow a wožadnych tute hěty wuporjedźićź da a jstwy s domjazej nadobu wuhotowa. Potom bě wón do nich khade, stare widowy a wopuschćene žyrotki pschiwsał. To žydlischćźo běśche tak prawje jeho wutrobna wjeselosćź a radosćź. Tu pschebywasche wón nekotru hodźinku, rěcźesche s tymi žonami wo Božim słowje, spěwasche a hrajkasche s lubymi dźěćźatkami. Hdyž by prědar Sassje pschischoł, buchu wulzy a mali w khudobnych hětach pódla zyrkwje wyjkali. Tehdom tam schtyri widowy bydlachu, jedyn khudy wobstarny pośłužobnik, kiž bě na bitwischćźu nohu shubił, a žydownacźe žyrotkow. Žiwnosćź ja tute 22 wożobow bu wot žmilnych darow, kotrež prědar w měsće Altona sběrasche, sapłaćeńa. Tute dary wschak njedośahachu, ale schtož pobrachowasche, bu pschezo prědar Sassje jako „njesnaty pscheczel“ pschidał. Kóždy w měsće derje wjedźesche, schtó je tutón „njesnaty pscheczel“, ale nichto njerěćźesche wo tym, ani jeho mjeno njemjenowasche. Jena tutych schtyri widowow, rosonna, pilna a pobožna žona bě sa macź wbohich žyrotkow, wobstarny pośłužobnik pak s jich wnučerjom. Wón wschak móžesche jenož s wulkej nušu a prózu cźitacź a pisacź, ale ja to móžesche rjane biblijske stawiśmy se starého a nowého testamenta tak duschnje a derje powjedacź, so měsćesche prědar Sassje žwoje wjeselе na tym.

To wjeselе běśche, kotrež chcyśche sły radny knjes prědarjej skasnycź. Jedyn dźeń duchownemu wot měsćańskeje rady list pschinjesechu. Wón bě 17. februara 1711 pisany a w nim stejesche.

so dyrbi wón sa schtyri njedźele žydlischćo a khěžki wurumowacź, dokelž maja sa druhe wotpohladanje słužićź. S wulkej hrudobu hischće naphoni, so chžychu sabawny dom a rejwanšku łubju na tamnym žydlischću, kotrež be jemu tak lube a drohe, natwaricź. Wón dźěsche hnydom k měsćanoscže a prosche sche wo wróćenje tuteje pschikaźnje. Tón pak pokasa jeho na radneho knjesa Hofleben, kiž měsćesche tu wěz w ruzy. Duchowny khwatasche hnydom k njemu. Po dothim cžakanju bu wón k njemu dowjedźeny a jako be jemu žwojn wěz powjedał a wutrobnje prožył, so by žo nad khidymi widowami a žyrotkami žmilićź chžył, wotmolwi Hofleben: „Derje, chžu wam k lěpschemu žwój khłób wotedacź, hdyž wy te słowa wróćo wosmjećje, kotrež sćje pšched krótkim ke mni prajił, so ja měććanow k cžertej wjedu."

„Ja žo njedopomnju, so žym tajke słowa k wam rěćał", snapschećźiwi duchowny.

„Hdyž tež runje tuto słowo njejsćje trjebali, wascha rěć tola na to dźěsche", prajesche radny knjes. „Wy wosmjećje po tajkim tele słowa wróćo?"

„S wutrobu rad", wotmolwi Sasse, „hdyž sćje wy žwoje žiwjenje a khodźenje pscheměnił."

„Ja njetrjebam ničo pscheměnićź, tež na to njemyšlu", wotmolwi bohaty muž, „ale wy dyrbićje wuprajićź, so ludźi na njepramu puća njewjedu."

„Hdyž wam prawje rozumju", žo duchowny prasche sche, „žadaćje wy, wote mnje žkyschećź, so wy ludźi na puća do njebeja wjedźećje?"

„Do njebeja? to nochzu prajićź, ale ſ najmjenšcha niž na puća do hele. Wy móžećje žebi myslićź, schtož chzećje: ja pak žebi myslu, so žym na prawym puću a chžu na nim wostacź."

„Sćje wy tež teho wěrny", woprasha žo pobožny duchowny ſ hnutym khłosom, „so wy po puću do njebeja khodźićje? Hdyž Bóh waš w tutej nozy wotwoła, wećće wy žyle wećće, so budźe wašch dźěl a herbstwo pola tych, kiž žu w pobožnosći a sprawnosći temu Knjesej słužili?"

Bohaty radny knjes khwilku mjelćesche. Jeho žwědomje rěćesche wótšische, hacž so by wón na tuto prasche nje „haj" wotmolwićź mohł. Potom wón dźěsche: „Wy myslićje žebi po tajkim, so žym słubjeny a satamany?"

„Ně, nanihdy", snapschećźiwi Sasse. „Wy stejićje hischće w cžasu Božeje hnady. Krej Jesom Khrystu, Božeho Syna, kiž je hrěchi zukeho žwěta njesł, móže tež waš wučišćićź. Ale wy dyrbićje pokutu cžinićź, wot waschich hrěchow žo wotwobroćźićź a žo k temu žwěrnemu słobźinkej pschiwobroćźićź. Hdyž wy to njerćźinećje, dźećje wěćnemu kaženju napschećźiwo. Cžeho dla chžećje wy to? Jesuš je žwólniwy, waš horje wšacź a wam wšche hrěchi, kiž sćje wy pschećźiwy Bohu a cžłowjekam cžinili, ſ hnady wodacź."

„Ja, ja žym hrěšchił pschećźiwo Bohu a cžłowjekam?" wokasche radny knjes ſ wulkim hněwom. „To je pschewjele, mi tajke hanjenje prajićź. Dźićje, mój knježe! Ja nochzu wot waschého prědowanja ničo wjedźećź, nochzu ſ waschého rta žanoho słowcžka wjazy žkyschećź. Sa schtyri njedźele dyrbja khěžki a zyke žydlischćo pódja zyrkwje wurumowane bycź."

Wjele měšćanow žo hischće prózowasche, wot měšćanskeje rady pscheměnjenje wustutkowacź. Ale to ničo njepomhasche. Radny knjes Hofleben bě twjerdje rosbudźeny, duchownemu Sasse jeho wjeźele do zyka skasyć. To běsche 13. měrza léta 1711, schtyri dny do teho cžasa, so dyrbjesche žydlischćo wurumowane bycź. Duchowny bě hižo pschihotu cžinił, žwojich wulkich a małych lubinschkow žam do žwojeho doma wsacź. Duž pschepoda jenm bohaty měšćan a dóžar, ſ mjenom Buchlar, khěžku a zahrodu, kiž jenm žlunschćehćej a běšćhej hodźinku wot města Altona sdalenej. Khěžka bě, kaž ja khude widowy a žyrotki natwarjena a a zahroda wobydlerjam dosćź žadu a warjenja poskićźesche. Mała kuka dyrbjesche hischće dźěćom městno k hrajkanju bycź. Mischtr Buchlar žo wobarasche ja tuto žydlischćo jenićźi krosch bracź. „Ja dyrbjał žo bojećź", prajesche wón, „so Bóh luby knjes wschěm mojim dóžam rospadacź dawa, hdy bych jenićźi krosch ja to wsał."

16. měrza léta 1711 žo dźiwny cžas ſ měšćanskimi wrotami won hibasche. Do předka w žwojej měšćanskej drasće duchowny Sasse dźěsche. Wón spěwasche ſ jatnym khłosom 23. psalm: „Tón Knjes je mój pastyr, na ničim ja nusu njesměju." Sady njeho macź žyrotow dźěsche, najmjenšche dźěćatko na žwojimaj rukomaj mějo. Dwě druhej dźěśći, jeje drasty žo dźeržo, ſ njej běžeschtej. Potom tři druhe widowy pschidźechu, ſ kotrychž kóžda za ruku dźěćo wjedźesche. Na to pschidźechu drohe dźěći dwě a dwě hromadźe. Na poslědk poštužobnik stupasche a dźeržesche na porjad njes dźěćimi. Wulka ludowa cžrjóda žo jedźe, cžah wohladacź. Spravny Büchlar cžah pšched durjemi powita. Jako duchowny Sasse psches proh pschekroćźi, praji wón: „W mjenje teho Wótza a Syna a žwjatebo Ducha! Tuto městno dyrbi „Christiana" rěkacź, pschetož wono budźe templ Jesom Khrysta a wobydlenje jeho dźěći." — „Amjeń!" prajesche mischtr Büchlar; „hamjeń!" wokasche zyka cžrjóda ſ wulkim a hnutym khłosom. To bě wjeźeły dźeń ja pobožnego duchownego a jeho pschećźelow. Dokelž bě mile naletne wjedro, zyku cžrjóbu na kuzy shromadźi, dźeržesche hnujazu rěć a měrtwo ſ modlenjom a spěwanjom pozwjećźi. Mischtr Büchlar bě khofej a khlěb ja wokschewjenje pschihotował. Sloužowny duchowny a jeho pschećźelju, widowa a žyrotki wjeźeły a lubojny žwjedźeń žwjećźachu.

Dokho njetrajesche a khudobne khěžki pola zyrkwje buchu žwotrohane. W spočatku 1713 bu wulkotny sabawny dom na tym žamym městnje natwarjeny, hdyž běchu pšched krótkim hischće widowy a žyrotki teho pobožnego duchownego bydlike. W domje be walka a pyschna rejwanska łubja, kotruž radny knjes Hofleben žam ſ wulkim pyschnym žalom poržwjećźi. Pschi tym wino a piwo ſ rěkami běžesche a woni wyskachu a harowachu ſ wulkim khłosom. A pschi tym njeběchu tak sbožowni, kaž be duchowny Sasse je žwojimi pschećźelemi na tamnym naletnym dnju na kuzy był. (Skónčenje.)

Troscht sa žarowazych.

W Barlinje je žo pšched krótkim wopomnjećźa hódne evangelske towaršstwo wot khcheśćźanšcy smyślenych muži sakóžiło, kotrež chže žarowazym troschtowaze lisćiti rosdźělećź, hdyž je jim žmjercź lubeho wsaka. To je wopravdźe rjane žwědźenje brakrowskeje lubośće, kotraž chže tehdom blížschemu ſ njebeskim troschtom blisko stupićź, hdyž žo wutroba wopuschćena cžuje a cžłowjski troscht pomhaćź njemóže. Duž tež je to towaršstwo na kóžde waschnje podpjeranja hódne a my žmy teho pschežwědźenja, so tež te wopravdźe hnujaze a troschtowaze lisćiti w Sserbach rosschěrjenje namakaju. Spomnjene towaršstwo je hižo wulku liczbu tajkich lisćikow dźiwajo na wschelake pady wudało a my podamy w žerbskim pschekožku někotre tajke troschtowaze lisćiti, so bychu tenu, kotryž žo žnano runje ſ tajkej žrudobu nošy, ſ troschtom byłe a druhemu ſ powuczenjom, kak na žo troschtowacź, hdyž žmjercź tež junu wo jeho durje kłapa, kotraž wschak nimo žanoho doma njeńdźe. S rjanej nadźiju napjelni naš sćěhowazy lisćićk, wot teho towaršstwa wudaty ſ tym napišmom:

Sažowohladanje!

1. Kor. 13, 12. My hladamy nětt psches schpjhel w potajnym słowje, tehdy pak wot wobličza k wobličzu.

Sažowohladanje! Wohladamy žo junu sažo? Wohladaja žo wschitzy sažo, kotrychž lubośćź sjednoća, kotrychž pak je žmjercź dźěliła? A budu tež ja we wěćnej domisnje ſ nowa k wam žo stowaršćićź, wy moji lubi, kotriž sćje wy domoj sajchli? Moje towaršstwo ſ wami běsche tajke krótke. Ja waš ledy prawje wažićź nawukłych. Ja žym wam wjele winojty wostał. Ja žo wam dosćź dodźakował njesłym ja wasche njeličźomne dobroty. Ja dyrbju hischće słyschićź, hacž sćje mi to, schtož žym nad wami žhrěchił, wodali. A zyka potnosćź naschého dowěrjenja bjes nami hakle sakćěwasche, jako wy domoj saćźdźećźe a prawe rozwiwanje teho, schtož w naschim žiwjenju žo k njebeźam wobroćźi, najrećźischeho po tajkim, najžwjećźischeho, najlěpischeho — žo hakle sapocža, hdyž žmjercź rjane kćenja rozbi. O, wy moji lubi, kotrychž ja ſ najdróźichimi wschitkich mjenow, kotrychž ja nana, maćźer, bratra, sotru, žyna, dźowku, manđźelskeho, manđźelsku, pschećźela, kotrychž ja stajnje ſ lubośćźu a žeđźenjom mjenuju: smju ja waš sažo?

Cžim móznischa je žmjercź wokoło naš, cžim móznische je žiwjenje, kotrež je nam Khrystuš pschinjesł. Pšched Bohom žu woni žiwi, naschi lubi žemjećźi. Cźi, kotrychž ja lubuju, njesju sanieżeni, woni tu žu; ja muje tu žu, kaž ja nich tudy: hromadźe žłuschenje w lubośći, kotrež žo nihdy njepschemenja, rukuje ja hromadźe pschidźenje we wjeźelu, kotrež łónza nima. Kaž ja waš namakach na žemi bjes teho, so bych waš

pytał, tak ſo my cźim wěſćiſcho ſaſo namakamy w njebjeſach, hdyž je nětko naſche horje žadanje, ſo pytać. Schto mamy ſo bojeć? Naſcha luboſćej je Boža; naſch pſichod je Boži; wſchitkich njebjeſow njebjeſa ſu Boże. Schto mamy ſo bojeć? Budź ſtroſchtny! Wſchak domjazy ſměrom róſno du, hdyž rěka: Na ſaſowohladanje! Njech je to na wjeczor abo na jutſje abo ſa lěto.

A wy dźěći nadźije chžerže bjes měra bycź, hdyž pſchi rowje tež hinak njerěka? Je to w cźěkazym cźaju tajki wulki rosdźěl, hacź ſo pſchi dźěleniu praji: Na wjeczor abo na jutſje abo ſa lěto? Je to poła teho wſchechomózneho tež najmjenſſchi rosdźěl, hacź ſo dźělazemu ruku dſch na wós abo na łódź, abo — do rowa! — Wy njeſhmjerźe frudni bycź, kiž wy do teho horjeſtanjeneho wěrźe! My njechamy žarowacź jako tajzy, kotſiž žaneje nadźije nimaju. W duchu njebjeſkeho pſchichoda chžemy ſo dźěćicź, hdyž hodźinka pſchiňdźe a hromadźe khodźićź, kaž dołho ſmy hromadźe na puczu.

Njeje dha pak ta nadźija horjeſtacźa pſcheczźiwo rosomej a ſtejiſchczu dźeńſnjiſcheho póſnacźa? Swonkowny wobras wězow ſo drje pſcheměnićź da, ale dale njeńdźe, ani do ſady ani dale won. Wurafy: „Nichtó“, „nicźo“ abo „nihdźe“ ſo ani wukkadowacź njemóža. Cźłowjek dźe w ſmjerćźi ſ cźěła.

Wón je bycźe a teho dla njemóže pſchestacź bycź. To je njemóžne, ſo mohło bycźe nicźo bycź a nihdźe hicź. Něhdźe dyrbi pſchińćź a něhdźe dyrbi woprawdźe pſchebywacź. Cźěło móže ſo do procha pſchewobrocźićź, pſchetož ſ procha je ſo ſcźiniło. Macźiſna móže ſo ſwonkownje pſcheměnićź. Duſchu pak to njenaſtupa, dokelž je žaneje ſachoduneje macźiſny njewobſteji. To hižo rojom wuczi, ſo duſcha, hdyž je do bycźa ſtupiła, wjazy pſchestacź njemóže. Kaž khětſe cźłowjek cźěło a tón ſwět wopuſchćźi, dyrbi wón něhdźe hicź a hdźežkuliž to je, wón ſměje wěſće te woſzebnoſće na ſebi, kotrež měješche w ſmjerćźi. Sswětło Božeho ſkowa nam tu wěrnoſć wobkruća. Teho dla pſchipowjeda nam tón ſhóžnik ſaſowohladanje a cźi pobožni ſtareho ſluba, kaž tež cźi japoſchtolja ſu do ſaſowohladanja po ſmjerćźi wěrili.

David, jako běſche jemu jeho dźěćźo wumrjeło: „Hdyž je dźěćźo wumrjeło, cźeho dla dyrbjał ja ſo poſcźićź? Móžu jo tež ſaſo pſchiwjeſćź? Ja derje k njemu poćźahnu, ale wono njebudźe ſaſo ke mni pſchińćź.“ (2 Sam. 12, 23). Schto te ſłowa druhe praja, hacź ſo měješche David nadźiju ſwoje dźěćźo w tamnym ſwěćźe ſaſo wohladacź? To běſche wěſće nadźija, kotraž jeho troſchtowaſche a jemu ſylły wotrěwaſche. Dźěłenje njedyrbjeſche na pſchezo bycź.

Pawoł piſche na Theſſalonikſch (1 Theſſ. 2, 19): „Schtó je naſcha nadźija abo radoſć abo króna, ſ kotrejž ſo bychmy khwalili? Njeſćźe tež wy to pſched wobliczom naſcheho Kujeſa Jeſom Khrysta na jeho pſchichod?“ Pawoł wě, ſo wón ſwojich lubych wěrźazych w Theſſalonichu na dnju pſchichoda Khrystuſa ſaſo wohlada. Wón ſo teje myſle wjeſeli, ſo jich na ſudnym dnju wot wobliczа k wobliczu wohlada a ſo dyrbi ſ nimi a poła nich pſched trónom Khrystuſowym ſtacź a praji: „Tu ſym ja a te duſche, kotrež ſu mi dowěrjene.“

W tym ſamym liſćźe troſchtuje japoſchtoł: „Ja pak wam, lubi bratſja, nochzu ſamjelćźećź wot tych, kiž wuſnuyli ſu, ſo njebyſchćźe žarowali jako cźi druhi, kotſiž žaneje nadźije nimaju. Pſchetož hdyž mi wěrimy, ſo Jeſuſ wumrjeł a ſtanył je, dha budźe tež Bóh tych, kiž wuſnuyli ſu pſches Jeſuſa, ſ nim pſchiwjeſćź.“ 1 Theſſ. 4, 13. 14. Jenož tehdy je to troſcht, hdyž my naſchich dokonjanych ſaſo wohladamy. Japoſchtoł praji: Bóh waſchich wuſnujenych ſ Khrystuſom ſaſo pſchiwjedźe. Wy njeſćźe na pſchezo dźěłeni. Wy ſo ſaſo wohladacźe.

Duž njebudźe nam njehjo zuſe měſto, hdyž tam dońdźemy. Naš tu ſynme, zuſe cźuće njećźiſchćźi, ſo my nicźo wo naſchej domjnje njewěmy. My budźemy ſo kaž domach cźućź a wſchitkich tych wohladacź, wo kotrychž ſmy w ſwjatym piſmje cźitali. My budźemy jich wſchitkich ſnacź a woſzebite hnadne dary tóžſcho póſnacź. My Jeſuſa wohladamy a budźemy poła teho Kujeſa kóždy cźaſ. Naſchi lubi, kotſiž ſu w Khrystuſu wuſnuyli, tam na naſ cźakaja. Naſchej wocźi jich wobliczo ſaſo wohladatej, naſchej wuſchi jich hłóſ ſaſhyſchićź. Kajſe budźe to wjeſelе ſaſowohladanja po ſtyſkynym ſonje ſcźiſkeho žiwjenja! Potom budźemy ſebi wo naſchim ſonje powjedacź a wo dźiwach kraſnoſćźe, w kotrejž ſmy wotnećźili. My dźěłachmy ſo w ſrudobje a ſcźućźachmy ſo ſaſo w wjeſelu. My dźěłachmy ſo w cźerpjenju, w bolojćźach, w ſtyſkuſoćźach a hubjenoſćźi a ſo ſaſo namakamy w pſchekraſnjenym cźěłe. A žeńje ſo wjazy njedźěłimy, žeńje wjazy njeſzarujemy, pſchetož tam njebudźe žana ſrudoba ani wokanje ani ſzyſły, ſame wyſkanje: tón Kujeſ je wſchitko derje cźinił! My budźemy hromadźe w ſwětle ſpóſnacź, ſchtož běſche tudy na ſemi cźěmne a budźemy ſahłoſowacź do khwalby teho, kotryž je naš po prawym puczu wjedł a do měſta ſe ſkotymi haſzami pſchiwjedł, hdźež ſměrom bydlimy.

(Pokracźowanje.)

Spokojnoſćź.

Pſched wjele lětami běſche mózny a bohaty kral žiwy, kotryž měješche wſchitko, po cźimž ſebi jeho wutroba žadaſche. Ale wón běſche na ſmjerćźi khory. Wſchitzy ſławni lěkarjo k njemu pſchikhodźachu. Woni jeho pſchepytachu a dachu lěkarſtwo, ale ſtrowy kral njebu. Duž hiſchćźe po ſławniſcheho lěkarja w zuſym kraju póſłachu. Ale też wón kralej pomhacź njemóžeſche. Skónćźnje jemu ſrědk na myſle pſchiňdźe: hdy by ſo kral koſchłu ſpokojneho cźłowjeka wobłekł, potom mohł wuſtrowjeny bycź. Duž ſo wſchitzy na kralowſkim dworje ſwjeſćźichu. Póſłkow póſłachu, ſo bychu koſchłu ſpokojneho cźłowjeka pſchinjeſli. Ale woni žaneho njenamakachu ani na kralowſkim dworje bjez woſzebnymi, ani w měſtach bjez měſchćźanami, ani na kraju bjez burami a dźěłacźerjemi. Ludźo běchu wſchitzy njeſpokojni. Duž ſo kral ſam na puć naſtaji, ſo by ſpokojneho cźłowjeka pytał. Wón da ſo wot domu do domu noſyćź, ale ſpokojneho cźłowjeka njenaděńdźe. Wón dźyſche ſo hižo ſaſo wróćźićź, duž ſaſhyſchча: ſo daloko w lěſu khudy muž bydli, kotryž je ſpokojom. Jeho tam donjeſechu a muža namakachu, kotryž drjewo rubaſche.

„Sſy ty ſpokojom?“

„Haj, kralo, ja ſym ſpokojom, lěſ mje ſejźiwi zyłe lěto, ja a moja žona a moje dźěćźi ſmy ſtrowi, na nicźim nuſu nimamy, ja ſym ſpokojom.“

Duž jeho kral ſwjeſćelemy wo koſchłu proſcheſche.

„Koſchłu“, dźěłacźer naſtróžany wotmolwi, „ja nimam.“

S teje bajki my nawukujemy, ſo bohaſtwo ſbožowne njecźini. Spokojny je tón, kiž je bohabojazny a ma doſćź a wjazy ſebi nježada, hacź trjeba.

A tón kral — ſo ty praſcheſch. Haj, tón bu ſtrowy tež bjez koſchłe. Wón ſo prjedy doćź ſa ſwojí lud ſtarał njeběſche. Někto běſche ludowu ſtaroſćź a nuſu ſeſnał, pſchi tym ſaby ſam na ſwoju ſtaroſćź a nuſu. Wón ſo zhraba ſwój lud ſbožowny a ſpokojny cźinićź. Tak bu wuſtrowjeny a běſche hiſchćźe dołhe lěta žiwy k ſołnowanju ſwojeho luda.

To budź nam dobra wucźba na to lube nowe lěto!

Něſchto k roſpominanju.

Młody prynz žadaſche ſebi, ſo by puć k njebjeſam póſnał; duž ſo ſwojeho wucźerja woprašcha, kak móže Jeſuſa namakacź. Tón jemu wotmolwi, ſo móže ſebi na tajke wězy hiſchćźe pomyſlićź, hdyž budźe ſtary. „Něć“, wotmolwi prynz, „ja ſym na pohrjebniſchćźu pobył a ſym rowy pſcheměrił a jich wjele namakał, kotrež běchu kuchiſche hacź ja.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola kujeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórćź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe cźiſzła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyſchinku; ſoburedaktoraj: farar Henćźka w Wochoſach a farar Mrójak w Rychwałdźe.
Cźiſchćź a nakład Sſmolerjez kuhićźiſchćźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 3.
19. januara

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóżdu ßobotu w Ssmolerjeż knihićisćhćełem w Budyschinje a ße tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela po tśioch kralach.

Rom. 12, 6—16: Kischesćijanske żiwjenje je paradis-sahrodka.

Pobożny Jan Arnd († 1621) je knihu napißał s tym napißmom: paradis-sahrodka polna kischesćijanskich poćinkow. Nasch dźenßnischi tekst Rom. 12, 6—16 nam sjewi, kak móże kischesćijanske żiwjenje tajka paradis-sahrodka być. Wone ße słote prawidła sa żiwjenje, kotreż ße nam tam dawaju. Cźiśmy po nich. Najprjedy je nusne, so kóżdy ßwojeho powołanja hlada se wichej ßwěrnosćju. Ma-li schtó ßłużbu, dha njech ßłużby hlada. Kak sbożowny tón cźłowjek, kotryż ma powołanje, a hdy by ty ßwoje zyłe żiwjenje khorcho hladać měł, abo by dźełaćjeł abo duchowny abo wućeł pschi najwobćejnischich wobstejnosćach był, dźakuj ße Bohu sa ßwoje powołanje a budź ßwěrny w dopjelnjenju twojich pschißłuschnosćow. Sswěrnosć wostanje prěnje żadanje a to Boże dla. Woni wschak ße też cźłowiźy nahladowarja, inspektarja atd, ale kak śrudnuschka ßłużba, hdyż chcemy jenoż prjódkstajenych dla ßwěrni a ßwědomliwi być. Schtoż kischesćijanow ßwěrnych cźini, je bohabojasnosć, je ßwědomnje w naß. My mamy ßwojeho inspektarja stajnje pschi ßebi. Teho sjebać njemóżesch. Tón ßudźi kóżde skombdźenje. Sswěrne dopjelnjenje pschißłuschnosćje pak żiwjenje ßłódke cźini. Na cźernojtym puću dźěła najrjeńśche róże wjeßełosćje sakćěwaju. Teho dla, ty duschowpastyrjo, staraj ße sa dusche; ty wućerjo, hladaj ßwojeje wućby. Teho dla, ty prjódkstejerjo w zyrkwi abo w měśćje a na kraju, budź horliwy; ty hladarka khorych, pokaż pschećełne wobliczo. Starschi, hladajće napominanja. S krótka, schtoż ße, budź też wschón. Njedaj twojemu powołanju pódlanskej wěży być, ale hłownej wěży twojeje wutroby. — Tola to ßame na ßebi hischće njewućini. Ludźo ße, kotriż i dypkom ßwoju pschißłuschnosć dopjelnja, a tola nam jich towarstwo derje njećźini. Sstóńćne ßwětło kischesćijanskeje lubosćje pobrachuje. Teho dla s druha wjele w tym leži, so bjes ßobu wobthadźujemy w wschej lubosćji. Kajka dyrbi kischesćijanska lubosć być? Bjes falschnosćje a wutrobna. Bjes falschnosćje! To je falschna lubosć, hdyż ludźo ßebi bjes ßobu do woćejow rjenje cźinja a sady khribjeta ma jedyn na druhego kleśki a pschißłodźenje. To njeje prawa lubosć, hdyż ße w dobrych dujach wjele wo pscheczełstwje powjeda, w nuśy pak ße pscheczeł wopuschćji. A potom lubosć też wěrna njeje, hdyż ty teho, kotrehoż lubujesch, na wopaćnym puću wostajisch. Prawa lubosć njemjelćji. Wutrobna dyrbi lubosć być, t. r. bratśka. O kelko to hischće pobrachuje! Dale — komu mamy lubosć wopokasać? Kóżdemu — njech je nam wón runy abo njech je wyśchśchi abo nižśchi. Psched woßebnymi ße dźeńßnischi dźeń pokloneja, ale nižy ße sazpiwaja. Tak być njedyrbi. Nè — njemyßlćje na wyßoke wěży, ale dźerźće ße k nižśćim. S zyła s cźeśću ße bjes ßobu sakhadźejće, kajkehożkuliž stanta też něchtó je. Komu mamy lubosć wopokasać? Duchownje ßłabym, hubjenym dźećom. Kelko je to cźinić, napominać, troschtować! Ale pschebe wschěm też khudym, potrjebnym.

Bjerćże ßo po potrjebnoßećach waschich ßobukschesćijanow horje. Njećakajćże, hacž waß wo podpjeru proscha, ale njeproscheni hladajćże, hdźež móžećże pomhacž a hdy by talež polinki ßa khoreho byl. Komu mamy lubosć wopokasacž? Tym, kotßiž ßu ſ nami jeneje wěry, ſ tym, so mamy bjes ßobu jenajku myßl, ale tež tym, kiž ßu pschećiwniży nascheje wěry. Zohnujćże tych, kiž waß pschesćěhaju; zohnujćże a njeßwarćże. To ſtónćnje hijischże ßu ßobożowne, wjeßełe cžlowſke dźěći, wjeßełećże ßo bjes ßawisćże ſ tymi, kiž ßo wjeßela — a schtož ßrudnych nastupa, płacžćże ſ tym, kiž płacža. Duž dha – cžesćž wopokasujo kóždemu, se ßwojimi wěrytowaschemi w jenakej myßli, pschećiwno njepschećełam bjes hidźenja a hórkośćże, ſ wjeßełymi wjeßełу a se ßrudnymi ßrudny, tak kschesćijan pisches ßwět dźe a se ßwojeho žiwjenja sahrodku Božu cžini pokmu sdobnych kschesćijanskich poćinkow. A woprascheſch-li ßo jeho — nimasch dha žaneje nuſy, žaneho njeßboża, kotrež tebi žiwjenje hórke cžini, wón wotmolwi: Nuſy a horja wschak mam dosć, ale ja ßym wjeßełу w nadźiji, sćerpliwy w cžěßnosći a wobstajny w modlitwje. — Kak cžężke je žiwjenje, hdyž jo do ßwětła Božeho ßłowa njestajisch! Cžężkota powołanja — kajke brěmjo! Wschelazy cžlowjekojo, kak woni jo cžężke cžinja; wschelake horjo — kak móža cžlowjekej wscho hórke cžinicž! Ale něto wsmi do ßwojeho powołanja ßwěrnosć ßobu; wsmi bjes ludźi lubosć ßobu; dźi do cžerpjenja se sćerpliwoićžu, kotraž nadźiju na Boha dawa — potom bywa cžężke sajo lohke, hórke błódke, cžeža radosć — hdyž je twoje žiwjenje tež próza a kichiwda bylo, je tola kraßne bylo, parabiš-sahrodka polna kschesćijanskich poćinkow. Hamjeń.

Trosćht sa žarowaznych.

(Pokračowanje.)

Horjestacž!

1. Kor. 15, 19. 20. „Jeli so my jeno w tym žiwjenju na Khrystußa nadźiju stajimy, dha ßmy my bjes wschitkimi ludźimi cži najhubjeńschi. Nětk pak je Khrystuß wot mornych horjestanył, a je tón prěnicžli byl bjes tymi, kotßiž ßu wußnyli.“

Ja lohko wot rowa praweho njewotenďu; to je wjazy hacž ßamotne městno, wjazy hacž ßmjertna cžischina, schtož mi tam derje cžini — roßa ßo selenjazeje trawy, mała hórka, ßo posběhowazy kschiž; — a kónz wschitkich sachodnośćow, wotpočžowanje wote wschitkich myßlow, wote wschitkich starosćow, wote wschitkich bolosćow; — žane pschesćěhanje wjazy, žane spytowanje, žane wojowanje a žadyn hrěch; — a na kamjenju to wěčžne ßłowo Bože, kotrež drohe wěrnośćże wěčžnośćże pschipowjeda; tole: „Khrystuß je moje žiwjenje a wumrjećże moje dobyćże“ (Phil. 1, 21) — tamne: „Ja ßym žiwy a wy budźećże tež žiwi“ (Jan. 14, 19) — abo tole: „Sbóžni ßu cži mornwi, kotßiž w tym Knjesu wumru, wot nětka — woni wotpočžuja wot ßwojeho dźěła a jich skutki du ja nimi“ (Sjew. Jan. 14, 13).

Jow je Boža rola a dwór jeho měra; ja njećžuju wonjenje ßmjerećże; jow saduwa powětr horjestacža; jowle w tej jemi pukaja ßo njebjeßow wěčžne kćenja, jo bychu junu zyle roskćěłe w cžistym błyschćenju a wonjenju njebjeßeho pschekraßnjenja. Lubosć tu ßwoje cžiche błaćne ßylsy wupłaka; wěra wjsche kamjenjow na rowach twjerdźe steji; ßwětło ßo junu pschedobydźe, truba ßaklinczi, žiwjenje sawyßa. Jow budźe Bóh luby Knjeß, na dnju tych ßnjow, na ßwojim poli dźiwy cžinicž, hdyž wón te pokne cžiste kłoßy, njebjeßke ßnopy do ßwojich wěčžnych brjóßnjow ßhromadźi w błysc

́u prěnjeho narodźenehо wot mornych (Kol. 1, 18) jeho ßwjećži jandźeljo temu pschewinjerjej wjeßeli ßhwalbu spěwaju. — Ssyte budźe cžěło sachodne a budźe horjestanyć njesachodne. Wono budźe ßyte w njećžesći a budźe stanyć w kraßnosći. Ssyte budźe w ßłabosći, a budźe stanyć w mozy . . . . Ssmjerć je pożrjeta do dobyćża. Hdźe je, ßmjerć, twoje žahadło? Hdźe je, hela, twoje dobyćże? . . . Ale Bohu budź dźak, kiž nam to dobyćże dawa psches nascheho Knjesa Jesom Krysta.

Japoschtoli mjenowachu ßo ßwědojo horjestacža Khrystußoweho, a bóle dyžli hdy je dźenża sajo snamjo kóždeho kschesćijana, so je ßwědź horjestacža ßwojeho Knjesa hrjedża we wschém pschećiwnjenju a dwěłowanju, kotrež chže tu ßwjatnižu wěry a ſ tym kschesćijanjku wěru ßamu sanićžić. Bjes wěry do horjestacža nihdy wołsada teho kschižowaneho była njeby a tež dźenża žana njebyła. Wěra pak wotpočžnje na wěstym podawku.

Njeje-li ſ horjestacžom nićžo, potom tež ſ evangelijom nićžo njeje, potom je nascha wěra podarmo a my hischće ßmy w naschich hrěchach; haj, hdyž my jeno w tym Žiwjenju na Khrystußa nadźiju stajimy, dha ßmy my bjes wschitkimi ludźimi cži najhubjeńschi, pschetož my bychmy wěru sapschijeli ſ Bohu, kotryž je žiwy a — tola nad ßmjerćžu ſ knjesom być n emóže; my bychmy ßo nadźeli pschekraßnjenja kralestwa Božeho, dobyćża nade wschitkim hrěchom a stósćju, mozy hnady nad hrěchom, dobyćża ducha nad cžěłom — a to by ßamón ßón byl; my bychmy ßebi dokonjenje w sbóžnym kralestwje wulkeho Boha žadali a wočakali, na tón najwyschschi ßónz žkłužbu zyłeho žiwjenja połneho woporow a bědźenja nakožili — a to by podarmo było; pschetož ſ tym njebу tež nićžo było, kaž je wschém na ßwěćże: žadyn žylny Bóh, žadyn sbóžnik połny ßmilnośćże, žadyn ßwjaty Duch mozy a ßylnośćże. Sawěrnje, tak sjebani bychu cži najhubjeńschi mjes wschitkimi cžlowjekami byli.

Dwaj pućžej staj na ßwěćże, tón jedyn wjedźe do sadwělowanja a ßamosanićženja, do njeßmilnego „nićžo“, se wschitkich ßamosjebanjow pschińdźe jeniežke nashonjenje, so žiwjeński jakoř sejńskeho wumrjećża rěka, a jo je kónz row a roskłacže. Schtož chže tón pućž hicž a chže na tutych profetow poßłuchacž, kotßiž nam sa sboże cžlowjskeje wutroby wukhwalują a prajicž: žadyn Bóh njeje — tón njech pyta ßwój trosćht w krótkim cžěłazym cžaßu, kotrый jemu hacž do ßmjerćże woitanje a njech žiwi ßwoju duschu se sachodnosćju a ßmjerćžu. Schtož pak dyrbi na kłóß wutroby a ßwědomja poßłuchacž, kotremuž je wucho sa Boże wabjenje a duscha sa Boże ßłowo wotewrjena, tón ßebi tón pućž wußwolicž njemóže; wón dźe, hdźež Bóh cžehnje, pućž žiwjenja.

Jow płacži wěčžny sakoń Božj, horjestacže, pokračoważe a dospołne dobyćże ducha nad cžěłom, hnady nad hrěchom, lubosćże a žiwjenja nad sbubjenjom a ßmjerćžu; jow je sjewjenje hnadybohatych pućžow Božich, njepowalne rukowanje sa wumożenje a dźěćžatstwo Boże; jow je žiwjenje, kotrež to mjeno sasłużi, žiwjenje, kotrež je wěčžne, kotrež ßamo ßmjerćž pschewinje a kralestwo prawdośćże a měra dostanja. Nětko je Khrystuß wot mornych horjestanył, a je tón prěnicžli byl bjes tymi, kotßiž ßu wußnyli; tón prěnicžli, kotryž ßam njewostanje, kotryž mozy ßwojeho horjestacža nětko hižo nad tymi skutkowacž dawa, kotßiž do njeho wěrja; pschetož wón jim ßwojeho ducha jako rukowanje sa wumożenje, jako sawdawk žiwjenja da, kotrež ßwojemu dokonjenju wot nutskach won napschećeżiwo rośćże.

Teho dla njepschewostajćże ßo ßtyßkym, mornym starosćam, ale wotucžćże, kiž wy spicže, k žiwemu skutkowanju! Schto pytaćże wy žiweho pola mornych? Schto pytaćże wy w rowje waschich hrěchow a ßamosaßłepjenja, w cžěłnych płachtach wascheho horja a wascheje ßtyßkniweje bojośćże a na wotemrjetym stałćże wascheho stareho žiwjenja? Schto ßćże bojaßni, schto ßo rudźićże? Hlajćże, ja ßym pschewinył, a chžu waß wobuwićž k wěčžnemu žiwjenju, kotrež ßrowa wuńdźe — tak praji Jesuß Khrystuß, tón ßerschta žiwjenja.

Kak móžesch sbożowny bycž a druhich sbożowných cžinicž.

S tym napißmom je duchowny Funka w Bremnje w sańdźenym lěcže knihu wudał, kotraž prawje je žiwjenja rěcži a naß wucži, kak ßo w žiwjenju jako žiwi kschesćijenjo wopokaßujemy k sbożu a měrej nascheje wutroby a k troschtej a pożylnjenju nascheho blížscheho. A wěćže lubi Sserbja rad něschto ſ knihow tutoho pobożnego njebojaßnego ßwědka Khrystußowého zkýscha. Prěni wotdźěl ma ßo něhdźe pod napißmom:

Najhórsche a najrjeńsche.

„Najhórsche, schtož mohło ßo cžlowjekej stacž, by po mojim sdacžu było, so by wot kolebki hacž k rowej pschezo ßam po ßwojej woli žiwy byl, so by wschitko, po cžimž ßebi žada, měł, abo ßebi wschitko nakupić mohł, so njeby ßenje nuſowany byl prajicž: „Mi ßo teho chže, ale ja ßebi to popschećej njemóžu; ja bych to cžinił, ale ja to njeßměm.“ Duscha cžlowjeka, kotryž ßebi ßenje nićžo sapowjedźićž, ßo ßenje napinacž njetrjebał, ßenje bžělacž

mune njeněć a kotryž ženje na něžim nusy njeměł, by w tym šamym wulkim strasche była, kaž duscha człowjeka, kotryž wulke słóśće cźini.“ Tak praji Ch. Kinysley w prědowanju na šmjertnu njedźelu. Sšmy my s tym psches jene? S najmjeńšcha naš te škowa k rospominanju wabja. Wěśće bychmy my w naschej młodośći, schtož Kinysley najhórśche mjenuje, jako to najrjeńśche witali. Abo njejšu to njebješa na jemi, hdyž ma człowjek wschitko, po cźimž šebi žada, hdyž wschitko šmě, schtož šo jemu sechze?

Nó, my starschi a „rosomnischi“ lubźo wěmy, šo je to dźěćaza myšl. A my šmy, to tola s najmjeńścha myšlimy, wschu dźěćaze waschnje wopuschćźili. Te bajki, kotrež jako dźěći radši žtychachmy, šo šo blidko šamo kryje a šo ludźiczki psches nóz wschu sa człowjekow nadźěkaja, naš wjazy njejimaja. My wěmy, šo by to šame njebože było a šo bychmy my wschitzy bjes winwsacza k nicźemu njebyli, hdy by nasche wocźehnjenje po naschich myšlach a žadośćach schło.

Ale nětko — tak mitijomy ludźi, šamo tež wjele pobožnych myšli — nětko šu moje myšle rosšaššnjene a moje žadanja rosomne. Nětko mohł wschak Bóh luby Knjes moje wotpohlady a wotmyšlenja winwjesć a dopjelnicź, — to mi wěźcze schłodźiło njeby. — Tak myšla mudri, psches wschelake pruhowanja a ponižowanja mudri šćinjeni, wulzy ludźo, hdyž tež je strachem, šo móhli šo hordźi sdać, sjawuje to njewupraja.

A njedźiwajo na to, hacź my naschu myšl wuprajimy abo mudrje pschikrywamy — woprawdźe ma tola Bóh luby Knjes hušto druhi nahlad. W wulkim a zyłym šo wulkim „dźěćźom“ bjes 20 a 90 lětami jich žadanja hišćeze njenje dopjelnja, hacź małym, kiž šo konikom a popu hrajaja. Bóh tón Knjes šo njestarajo wo nasche mudre myšle šam šwój pucź dźe. A tón pucź w tym wobstoji, šo sadźěwki, wobcźežnośće, bědźenja, dźěła, tež prózy bje wschego płoda, bolośće, ponižowanja po něčim njepschestanu, — haj ani njewotebjeraja.

Sso wě, pola wschitkich jenak njeje. — Ssu człowjekojo, kotrymž hižo w młodośći kóždy sadźěwk a kóžde napinanje s pucźa frumowacź spytachu, kotrymž šo wscha wola wostaji, wschitke žadanja dopjelnichu, kaž daloko to w człowiskej mozy stejejeche. So budźa tajke pschezo njesuježliwe, šamowólne, žadośćiwe, hordośtne a šnutskownje njebožowne, njespokojne dźěći — njech šu hólzy abo holzy — šo dopokasacź njetrjeba. Tajkich njeradźenźow móžesch wschudźom wohladacź. — Ale šu tež dorośćeni, nimo kotrychž wschitko, schtož šmjercź a bědźenje a poniženje rěka po sdacźu nimo dźe. Snajesch tajkich? Nó, potom tež wěsch, šo s wjetsche pola nich prawu pschećelniwosć a spokojnosć podarmo pytasch.

Kajkiž człowjek je — ja praju, kajkiž je junkrócź psches hrěch, kotryž w nim bydli — njemóže žane roswiwanje k šboju a k žiwjenju bjes cźěćeho dźěła, bědźenja a cźerpjenja bycź.

Srudnje je, šo tajke je; ale tajke tež je. Schtóž wo žiwjenju tych muži cźita, kotrjž šu šo je šwojim žiwjenjom jako hódni pschećźijenjo wopokasali, pósnaje, šo šu psches wóhnja cźěćkotow a horja pschećhli. Ja jenož na Luthera a Augusta Hermana Franku dopomnju. Njesnate je lubym cźitarjam žiwjenje wulkeho północnego marschala s Roon, kotryž je teßak wótsił, kotryž je nam k dobycźu na naschimi njepschećeleni dopomhał a kotryž by sa naš wschitkich hišćeze wjetsche žohnowanje pschihotowane měł, hdyž bychmy chžyli wot njeho nawukmycź, ponižni bycź tež w šwonkownym błyschćenju a widźenośći — hdyž bychmy chžyli wot njeho nawukmycź, ponižnje ruku Božu koschićź, tež hdyž naš do najcźěmnišcheho doła dowjedźe.

A hdyž nětko wot tych wulkich mužow k nam, jako k małym dele stupimy, njedyrbimy my wušnacź, šo běšche runje to „krute pschimnjenje“, s kotrymž je naš Bóh luby Knjes pschimnył, tola dobre a wužitne, runjež šo nam tehdom njespodobasche a my wótsje sawołachmy? Kóždeho, kotrehož chže tón Knjes powschićź, teho wón najprjedy ponižuje. To kóždy pschećźijan nashom, — s tym pak wuprajićź njecham, šo my wo kóždym cźěćkim pruhowanju w tutej cźažnośći hižo pokne šwětło dostanjemy. O ně! nětchto dyrbi tež ja njebješa wostacź. Ale tak wjele šnutskownje tola kóždy (ja praju kóždy šprawny pschećźijan) nashom, šo je, hdyž je něschto wot duchownego šmyšlenja, wot bójskeho rosšwětlenja, wot Božeho měra a ducha wěcźnośće w nim, to wschitko wošebje w tych hodźinach narostło, hdyž pschećźiwo naschej woli dźěsche.

Hdyž šebi to nětko dokładnje rospomnimy, tola po naschim žadanju dźe, pschetož skónćnje je tola nasche zyłe žadanje na to skóžene, šo bychmy „božowni byli. Stare słowo psalmisty: „Wěj šwoje wjeśele na tym Knjesu; tón budźe tebi dacź, schtož šebi twoja wutroba požada“, — je po tajkim też sa naš nowy cźaš, a sa kóždy nowy cźaš hacź do skónćenja teho šwěta, hłuboka wěrnośćź. Kaž jeńśćemu nanej niczo lubśche njeje, hacź hdyž może šwojim dźěćom jich žadanja dopjelnicź, šo wě s tym wuměnjenjom, so s tajkim dopjelnjenjom jich prawe šboże śpěchuje, runje tak je też s njebješkim Wótzom a s Božimi dźěćimi.

Ale dźěći Boźe, kaž šo šamo rosumi, wocźakacź nješmědźa, šo šo njebješki a wěcźny Wócźez po jich šeńśćich wschćźinych myšlach skóźuje. Nć, wone dyrbja nawukmycź šwoje wjeśele na nim měcź; wone dyrbja po Božej myšli šacźinwacź, wone dyrbja, wot Božeho ducha wodźene, s Bohom myšlicź a cźucź nawukmycź. To je wotthykjenj kóńz, kotryž ma Bóh pola kóždeho człowjeka.

„Daj, šo bychmy s tobu jeneje myšle byli“, to je teho dla jara rjana modlitwa. A kaž krótka też je, je tola wjele tyšaz krócź wjazy winojta, hacź dokhe modlitwy, s kotrymiž chžemy jenož dospićź, šo by Bóh tón Knjes nascheje myšle był.

Duž chžemy pschezo bóle a bóle nawukmycź nasche šeńśke pschećźa do wutroby teho Wótza podacź. Ach, šo njebychmy telko wjele wot šwěta žadali a wocźakowali. Potom by nam to žiwjenje też pschećźelniśche wobliczo pokasało. S dźěła njebychmy šo tak hušto s naschimi nadźijemi sjebali; s dźěła by nam wone też wschelake poficźiało, schtož nam Bóh nětko šapowě, dokelž šmy, kajžuž nětkole šmy, šmamo w wulkim strasche, šo bychmy s tym pschibójstwu měli. Spodźiwne je, kelko móže człowjek parowacź, hdyž šebi praji, šo trjeba njeje. A hišćeze dźiwniśćho je, kak móže człowjek wo tyšaz wěcach, kotrež jeho prjedy do roshorjenja stajichu, šmérowany bycź, hdyž je někak nawukmył Božemu wodźenju sa nětcźišchi a pschichodny cźaš najlěpśche dowěricź.

Najlěpśche Bože dźěći junu w wěcźnośći dostanu. Potom šo tež šón naschejo młodośćo dopjelni — pschetož potom budźe nascha wola zyłe psches jene s Božej wolu. Potom budźe nam Bóh wschitko dacź, po cźimž šebi nascha wutroba žada — a my wjazy njetrjebamy ani psches bědźenje, ani psches prózu, ani psches nětajku bolośćź — potom to, schtož prjedy spomnjeny prědar Kinysley sa nětcźišchi cźaš najhórśche mjenuje, wjazy śe njebudźe. My móžemy potom žnjećź bjes teho, šo bychmy še žylsami wuźywali. (Pokračowanje.)

Dźiwna pomoz Boża.

W Teyernawje, w jenej Badenskej wsy, běšche w spočatku teho lětstoletka khuda žwójba žiwa, kotraž s muža a žony a wóžom dźěći s wowku wobstejeśćhe. Woni šo sprawnje prózowachu a žiwjachu wot małeho krucha pola a psches dźěło pola burow. Tuž pschińdźe lěto hłoda 1817. Woni šo wjazy sežiwićź njemóžachu. Tak daloko dóńdźe, šo žaneje zyroby, žanych pjenjes wjazy njeměćachu ani wuhlada něschto dostacź. Burjo też nikoho do dźěła bracź njemóžachu.

Jako běšche jedyn wjeczor wschitko prósdne, šnutskowny hłóš k mužej praji: „Dźi do Basela!“ Wón dźěśche k žwojej žonje a praji: „Mi je pschezo tak, kaž šo bych do Basela dyrbjał.“ Žona wotmolwi: „Schto chžesch w Baselu sapočećź?“ Wón: „Ja šam njewěm!“ Woni lehnyć dźěchu. W nozy muž stany a praji: „Ja dyrbju do Basela!“ Žona snapscheźiwi: „Kak móžesch do Basela hićź, prjedy hacź šy schto jěść a pić? Ty ani nozy k hićźu nimasch!“ — Muž šo sažo lehny, sa khwilu pak sažo stany a praji: „Ja dyrbju do Basela!“ — Duž dźi w Božim mjenje“, praji wowka, „my chžemy sa tebje proßyćź, doniž sažo njepschindźesch.“

Muž šo swobleka a šo na pucź nastaji. Pucź je s najmjeńścha wóžom hodźinow dalokí. Wokoło pschipodnja stupašche s měschćźanjami wrotami nutš, dźěśche psches haßy a pschezo hišćeze njewjedźesche, schto tam po prawom chže. Wón dźěśche po mocźe psches rěku Rhein a do tak mjenowaneje hušćeje želeńśkeje haßy sastupi. Duž na dobo wyßoko horkach něschto s woknom won padźe; khětśe wón ruzy wupschestrě — a to dźěćo — pschimny!

Mało wokomiknjenjow posdźišcho nan wschón sastróżeny s durjemi won wuběži, šo by šwoje njebožowne dźěćo sběhnył, zuły muž pak jo jemu hižo napschećźiwo pschinjeśe. Nan jeho prolcheśche, šo by šam to dźěćo maćeri donjesł. To běšche wjeśele, khwalenje a dźakowanje! — Bohaty wobjed šo pschi-

hotowa; a jako běšche nasch pschečzel žyty a woni jemu hischcze wjazy na talerć kładžechu, žo woprašcha: „Ssměm to, schtož mam na talerju žobu wsacz. Moja žona a dźěći žu domach hłódne.“ — „Sa to chzemy žo staracz“, dźakownaj mandźelskej prajeschtaj, „wasche dźěći njesmědźa wot nětka wjazy hłodu tradacz.“ Duž jemu nawdźachtaj jědźe a wina, pjenjes a jemu pschikašaschtaj, so njesmě ženje wjazy nusu měcz. Hdyž sažo nusa pschińdźe, dyrbi do Bošela pschińcz.

Jako žo wón tón žamy wjeczor domoj wróći, dźěchu jemu cźi jeho pches lěž napschečźiwo a žłyschachu jeho hižo j dalока spěwacz. Kajke běšche to wjesełe, hdyž jim pokasa, schto wschitko domoj njeczesche a jim praji: „Nětk możecze žo sažo najěćz, ale prjedy chzemy žo Bohu dźakowacz!“ Woni žo poklaknychu a žo Bohu dźakowachu, potom žo sa blido žydźechu a chwalobny khěrlusch spěwachu.

Tón podawk je žo tajši podak, kaž je žo wupowjedał. Tón muž rěkasche Jan Petter a jedyn j jeho žwójby je nam to powjedał.

To žłowo sćźini žo cźěło a bydlesche bjes nami!

Niž jako nimo cźehnjaze sjewjenje, niž jako jaźnje žwěćźazy meteor na cźmnowym njebju je cźěło sćźinjene žłowo pches sernju schło, nć, wone bydlesche bjes nami a sćźini žebi žwoje wobydlenje žrjedźa w cźłowjestwje. Kaž nědy Jehova w běcźe teho žłuba mjes žwojim ludom wobydlenje měješche, tak je Boži Ssyn pschebywał w cźěle mjes Israelom. Woni žu jeho widźeli, woni žu j nim jedli a pili; tři a tžizećźi lět štej wocźi pobožnych na njeho hladałej; tři lěta je se žwojimi wučźomnikami khodźił. Wón bu na waschnju jako cźłowjek namakany, pschi jedźi a picźu, w luboscźi a žobuczećźpjenju, w bolosćźi a žmjerćźi. Haj, to njeběšche rjanośćź, to njeběšche nićźo, schtož by žo wulkej hromadźe luda spodobacz mohło, haj, wón bu žamo sazpjeny wot luda. Teho dla dyrbjesche jich wjele skorźićź: my jeho njejźmy kedźbu měli. Jeho wučźomniźy pak pójnachu: my widźachmy jeho kraźnośćź, jemu kraźnośćź, jako teho jeniećźkeho narodźenego žyna wot Wótźa, pokneho hnady a prawdy. — Tak dźe wjeřch a kral we wschědnej drasćźe njepójmaty pches žwój lud a jeho kedźbu nimaja, ale kiž žu j nim, jeho snaja a wjedźa, schto wón je; woni widźa tu potajmu wyšokośćź. Tak žu wučźomniźy teho Knjesa snali, woni widźachu jeho kraźnośćź — žuano kraźnośćź móźnego tuteje sernje, mudrehe, rjeka, wumětźa? O nć, wjele, wjele wjazy hacź to: tu kraźnośćź teho jeniećźkeho narodźenego žyna wot Wótźa. Na tych městnach, hdźež wón žwoje dźiwy cźinjesche, tam na horje pschekraźnjenja, pschi prójmym rowje a na dnju k njebju sćźiźa, a wošebje też w cźichich hodźinach žwožownego towarśtwa, j nim žo jich wutroba mitš podmuri do potajnśtwa jeho kraźnośćźe. Najprjedy žu wěrili, potom pójnali a pschezo sažo widźeli a je žo jim k wjeřelej wěstośćźi sćźinilo: nasch Knjes a mischtyr — wón je tón jeniećźki narodźeny žyn wot Wótźa. Schtož jeho widźi, widźi teho Wótźa; wón a tón Wótź staj jene. Tu je pokne bycźe teho Wótźa; Boźa luboscź a pschečźelniwośćź, cźistośćź a pomiźnośćź, žylnośćź a hnada a wěrnośćź.

Schwedśki kral Korla XII.

Schwedśki kral Korla XII. w žwojej młodośćźi wino luboważche a hušto wjazy njepiśche hacź bě jemu wužitne. Raś, jako běšche też kusk wjazy pił, hacź běšche jemu strowe, wón jara hrysne a njekhmane žłowa pschečźiwo žwojej maćźeri rěćźesche. Na druhi dźeń jemu žwěrny pschečźel to wupowjeda a jeho kedźliwego na to sćźini, kak jara je wón wećźera se žwojim sadźerźenjom žwoju macź roshorił a žrudźił. Korla jhledny a žebi wotomił pschemyślił. Potom žawoła: „Pschinjesćźe mi karan a schkleńźu!“ To žo sta. Wón wja wino a schkleńźu a dźěsche k kralowej-wudowje. „Maćźi“, wón hnuty dźěsche, „ja žym waš wećźera srudźił a roshněwał; ja chzu wam dośćźćźinjenje dacź!“ Na to schkleńźu nala, ju wupi a žwjatoćźnje žlubi: „To bě pošlenje wino, kotrež žym pił: wot nětka, tak dołko hacź budu žiwy, nihdy ani krjepćźićźki pches mojej hubje pschińćź njesmě!“ Tón kral je žwoje žłowo měra dźerźał! — Kak wjele je pola naš palenćźićźow, kotźiž je žwojej žadośćźu srudoły, hněwanja, roshorjenja nacźinja, kotźiž žamy žwoje a tych žwojich žłoźe lanićźa; o, so bychu też k tajkemu pójnacźu pschischli a tajke žlubjenje sćźinili, kaž kral Korla XII. a jo dźerźeli. — Jeniećźkeho snaju, kotryž je to dokonjał.

—M.—

Něschto k rospominanju.

Zyrkwinśke knihi.

Jako běšche duchowny F. jedyn dźeń por swěrował a chzyšche mjena do zyrkwinśkich knihow sapišacź, žo wón na nawoźenju wobroći, kotryž běšche hischcze młody a k njemu praji: „Ei, Wylemo, wasche mjeno je hižo jmnokróć do zyrkwinśkich knihow sapišane!“

„Haj, knjes duchowny, jako buch pschećźemy.“

„Dźenža žo wone druhi króć sapische a wy sćźe žebi wěsćźe tu trocźel, kotruž sćźe cźinili, a jeje sćźćźhwki sa pschichod khutuje rospominał.“

„Haj, knjes duchowny.“

„Derje, nětko pak też njesabudźćźe, so žo wasche mjeno sažo abo posdźišcho tśećźi króć do tych knihow sapische: — mjenujźy po waschej žmjeći. Na to žebi myslećźe a wobstarajećźe žwój dom — hewak mohła wam žmjerćź kaž paduch w nozy pschińćź.“

Tón młody cźłowjek te žłowa pschi žebi wopomni; wón pytasche něr Boži a namaka pucź k žiwjenju. Wón da žo wot žwěrnecho pastyrja wodźićź, kotryž je žwoje žiwjenje sa žwoje wowzy wositajił a krućźe sa tym stejesche, so by jeho mjeno jmnu w knihach žiwjenja sapišane było.

* * *

Maćźerne žohnowanje.

Pobožny muž kemschi khwatasche. Tam dyrbjesche žo Boźa słužba sa łódźnikow měćź. Boźemu domej snapsche, a psched korczmu šedźesche stary matrosa ruzy na kschiź složenej, zigaru w hubje. Wón na žwojich towarśchow, kotźiž kemschi dźěchu, dele hladasche, kaž by žo jim žmjećź chzył. Tón muž na njeho pohlada, k njemu pschikrupi a praji: „Mój pscheczelo, njeńdźecze žobu na prědowanje pošłuchacź?“

„Nć“, j krótka tamny wotmolwi. Na to wotmolwjenje běšche tón zuju pschihotowany. S měrom wón dale powjedasche:

„Wam drje je žo hubjenje schło; je wascha macź hischcze žiwa?“

Matrosa zuju krućźe bjes wocźi pohlada a mjelcźesche. Jeho pohladanje wjazy tajke khrobłe njeběšche.

„Nó, hdy by wascha luba macź tudy była, schto by wona wam radźiła?“

Matrosa staźe a žebi žylsy j wocźow trěsćźe a hnuty praji:

„Ja žobu pońdu!“ —

Cźłowjek móže pobožnośćź maćźerje pschepósnacź, ale pobožnu macź sabyćź wón njemóže. Wužywanje maćźerje móže žo podarmo stacź, ale słónćźnje tola bjes žohnowanja njewostanje.

* * *

Něschto njemóžne.

Žona rad wo druhich rěćźesche a na nich žwarjesche. My to kleskanje mjenujemy. Potom dźěsche k měschnikej a jemu tón hrěch wusna. Tón jej k wotpokućźenju nauda, so dyrbi wóšne žymjo wsacź a jo na wschelakich blakach rosšyćź. Hdyž běšche to cźinił, jej wón pschikasa, so dyrbi wóšne žymjo sažo hromadźićź. „To je njemóžna wećź“, wona praji. — „Runje tak njemóžne je tebi, te žłowa, kotrež žy junkróć rěćźała, sažo wróćźićź. A hdyž žu twoje žłowa sće, runja žo wóšnemu žymjenju. Wone njeržu kałate płody skaženja.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wžach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórćź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiśłła** žo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; žoburedaktoraj: farar Henćźka w Wochojach a farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśchćź a nakład Ssmolerjez knihićźiśchćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 4.
26. januara

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju tóždu sobotu w Ssmolerjej knihićischćeńu w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pichedpłatu 40 nw.

3. njedźela po tisjoch kralach.

Sswět a kschesćijanstwo.

Prajić ju njemóže, so ma kschesćijanstwo w naschim času w swěcje wulku nahladnosć. To pak wina kschesćijanstwa njeje, kotrej wěrne je a wostanje, ale wina kschesćijanow, kotsiž su swoju wěru tak daloko ponižili. Město toho, so bychu swětej pokasali, kajke krasne vłody kschesćijanska wěra njeje a na tajke waschuje, kaž prěnje kschesćijanske wožady, swět pschesswědźili wo ważnosći kschesćijanstwa, jich najwjazy kschesćijanow hinak žiwych njeje hacž swět. Hdyž dyrbi kschesćijanska wěra swět pschewinyć, potom dyrbja wěrjazy hinaschi być hacž swět. To japoschtoł Pawoł Rom. 12, 17—21 w tisjoch kruchach dopokasa.

1. Sswět je cjescjelakomny; kschesćijenjo, budźćje ponižni! Njedźerjźćje ju sami sa mudrych! Kelko tak mjenowaneje idźełanosće je same wumyšlenje a polojcjnosć! Niž kaž by tón, kotryž sa wědomosću pyta, a swoje snajomnosće pschiporja, porok saslužił — na žane waschnje, ale woprawdźe mudry być, je něschto druhe, hacž ju sa mudreho djerjeć. To wołleńsche s wjetsche mjenje wobdarjeni cinja, kotsiž wjele powjedaja, so by ju sdało, kaž buchu wjele wjedźeli — a tola niczo njewjedźa; mudracźtojo, kotsiž chźedja wschudźom sobu rěcjeć, runjej buchu mudrischi byli, hdy buchu mjelczeli; polojcźni, kotsiž su znano do mudrych knihow nuts pohladali a nětko se swojej njesrosymjenej mudrosću sebje a swojich sobućłowjekow cźwiluja. Najdźiwnischo ju powłucha, hdyž tuczi „mudri" wo nabožnych wězach powjedaja. Praj jim něschto wo bibliji, woni su mudrischi hacž japoschtoli a profetojo. Praj jim něschto wo wěcznych myslach Božich, jich myšle ju jim wjele lěpsche sdadźa; dopokaž jim twoju wěru, woni maja ju sa samych mudrych a tebje do hłupych licza. Po jich myšli wjazy dołho njetraje, hdyž budźe ju pched jich mudrosću a rosjasnjenosću khuda kschesćijanska wěra shubicź, kaž mhła pched słońcźkom a hdyž budźe rosom swoje dobycje dźerjeć nade wschitkej hłuposću a cźěmnosću sandźenych cźasow. — Pischeźiwo tajkemu nadutemu waschnju a hordosći móže ju jenož napominać: kschesćijenjo, budźćje ponižni! Wopomńćje: Nasche póinacje je po kruchu a ju molicź je cźłowjecźnje. Cźłowjek drje ma swoje myšle, ale Bóh tola wschitko wodźi. Njebudźćje tak hordźi, so se swjateho pisma bójsće pósnacje a prawu mudrosć nawukuyć njechacje. Luther chźyše w swojich poślednich lětach vischezo hischcje ponižny wucźomnik katechisma wostać. Niž to, schtoj masch w hłowje wjedźenja, ale schtoj by s wutrobu, ważnosć cźłowjeka wucźini. Ponižnosć wutroby je najlěpscha idźełanosć. Niž mudrosć pismawucźenych a farisejskich je swět wumohła, ale ponižnosć Khrystusowa. Niž mudrosć starych mudrych ju dźenšnischi dźeń na swěcje pschipowjeda, ale wucźba japoschtoła, kotryž ju sam najprěńscheho bjes hrěschnikami mjenowasche.

2. Sswět je swadniwy! kschesćijenjo budźćje cźicheje myšle! Jeli móžno, tak wjele hacž na waš je, dha dźerjźćje měr se wschěmi ludźimi.

To pschezo możno njeje, mjenujzy tehdom niz, hdyž so wo bójsku cześć a wěrnosć jedna pscheczíwo njepscheczelikim nadpadam. Hubjeny je tón kschesćijan, kotryž, so by měr měł, swoje pscheswědčenje wěry hanicź dawa, a k temu mjelczi. Hubjeny by to prědał był, kotryž, so zebi njeby njepscheczelstwa nacźinił, na hrěchi we wosadźe njespomina. Mało smužity hospodał by to był, kotryž, so njeby swojich domjazych roshněwał, w swojim domje sle czerpi. W tajkich padach so njeßmjesch bojecź wustupicź.

Ale hdy je możno, měr dźerżecź? Hdyž so wo wosobu a czesć człowjekow njes sobu jedna. Potom je měr tajke wulke łubło, so ty sam wot so niczo czinicź njeßmjesch, schtož by jednotu kajyło! A hdyž twój blizschi měr łama, „hdyž sle jasyki kalaja“; potom njesapłacź sle se słym. K czomu sy dha hewak kschesćijan, hdyž niz też k snjeßenju njeprawdy a sleho! We człowjeku samym wschat to njeleži, ale jemu so lóžo czini po tym słowje: woko sa woko, sub sa sub. Ale to njeje kschesćijanszy, sdobnje też niz. Czi prěni kschesćijenjo, kotsiž mějachu najhórsche wobskorżowanja a pschiskłodźenja czerpicź. wjedźachu, schto běsche sdobnje a ty jim samo czesć njepscheczelow doby. Wschitzy jich pschescźehachu, a woni lubowachu wschitkich; woni buchu saßudźeni, — a wodachu; jich swarjachu, woni pak kóždemu czesć wopokasachu; woni dobrotu czinjachu a buchu jako slóstnizy khostani a hdyž buchu dobreho dla khostani, so hiischcze wjeßelichu, so so jim składnosć poskiczi, temu Knjesej czesć dawacź a so jako jeho wuczomnizy wopokasacź. Wěra mrěiazeho Schczěpana wutrobu pschewinje a samo swědomaje Saulowe wubudźi. Njebychmy też my widźecź móhli, so někotry Saul Pawoł bywa, hdy by wjazy kschesćijanow s czichej myßlu teho martrarja było.

3. Sswět je wjeczíwy; kschesćijenjo mějcze też wutrobu sa njepscheczela! Kschesćijan so sam njewjeczi, ale Bohu wjeczenje a sudźenje pschewostaji. Kschesćijanske wjeczenje w tym wobsteji, so wón sle s dobrym pschewinje. To rěka żehliwe wuhlo na słowu njepscheczela nahromadźicź, so so tón pak sam swojeho njerrawa hańbuje, pak so samo s njepscheczela do pscheczela pschewobrocźi. Khrystuß lubowasche swojich njepscheczelow; wón żohnowasche tych, kiž jeho poklachu; wón czinjesche dobrotu tym, kiž jeho hidźachu; wón proschesche sa tych, kiž jeho pschescźehachu. Kschesćijenjo chzedźa jeho wuczomnizy bycź. Duž dźicze a czińcze teho runja. Potom nichtó dwělowacź njebudźe, so nascha wěra swět pschewinje.

Psched smjerczu.

(Po F.)

1. Kak je wschelake czémne.

Psched smjerczu bywa wěrjazy dwělowazy a dwělowazy wěrjazy. To dźiwne słowo je duchapolny a też pobożnje smyslemy muž wuprajił. Wón s tym prajicź njecha, so kóždy dwělowazy psched smjerczu stejo so do wěrjazeho pschewobrocźi a so kóždy wěrjazy do dwělowanja pschiidźe. Hdy by to jeho myßl była, by wón s tym tu njerofomnu radu dał, hacź k smjerczi po możnosći w dwělowanju sawostacź. Wón pak myßli, so to, schtož wón wupraji, so druhdy stawa.

A kóždy, kiž człowjekow snaje, wěsćze kóždy, kiž je husto pschi smjertnych łożach hedźał, dyrbi tutemu mužej pravo dacź. Wón je husto widźał, so człowjekojo, kotsiž su czaß swojeho żiwjenja to praschenje wěcznosćze s tym słowom „khuposć! khuposć!“ wotpokasali. — So tajzy człowjekojo pched swojej smjerczu na swojim dwělowanju dwěluja a sysłniwje s potom na czole sdychuja: „O, hdyž je skónczinje tola wěcznosć a sudźenje!“ Haj, samo je so stało, so su tajzy ludźo napschecźiwo swojim dotalnym nahladam w żiwjenju zyle wěsćze wuprajili: „My smy nětko krucze pscheswědčeni, so je wěcznosć a sudźenje.“ Ale najhusćišcho woni nastróżeni pschistaja: „Nasch czaß je nimo! Sa naß je posdźe. — To wschak so njepréje, so so hischcze ludźo na smjertnym łożu wobrocźa. Ale to so jara poredko stanje. Ale schtóž by so na to spuschcźecź chzył, by njerofomnischi był, dyžli tamny kapitan, kotryž chzyjche sprjedź we wujazym wicherje na schumjazym morju żiwoju dodźerżamu łódź wuporjedźicź. — Haj, to my wschitzy rosumimy, kak pola njewěrjazych pched smjerczu wěcznosć, kotraž je nam wschitkim do wutroby data, so żiwojeho prawa możuje a s łykej mozu sběha.

Ja derje wěm, so lubi cźitarjo tutych rynczkow do tych njewěrjazych nješłuschcja, wo kotrychž so runje ryczesche. Woni wěsćze do tych słuschcja, kotrychž je hischcze wjele w naschim ludu a kotsiž praja: „Nć, wěru do wěcznosćze sebi my wsacź njedamy. Sdyž człowjek do tamneho żiwjenja wjazy njewěri, wschón troscht pschestanje! Potom njeje jenož wumrjecze, ale też żiwjenje na tym swěcze srudnuschka wěz. A kak możesch so troschtowacź pschi dźélenju wot twojich lubych, hdy by so saßowhładanja nadźecź njemohł?“

To wschak je zyle pobożnje a rjenje prajene a pscheczíwo temu so niczo prajicź njeda. Ale hacź su też wschitzy, kiž tak rěcza, wěrjazy? Ach, bjes nimi su njeliczeni, kotsiž su swoju „wěru“ jenož tak pschiwsali kaž swójbne herbstwo. To so jim lubi, to wěricź. Hdyž so tamnych „wěrjazych“ woprascheschch, czeho dla k swojej wěrje dźerża, móža woni jenož prajicź, so so jim to spodoba. Żadyn dźiw, so so tajka próshna wěra, kotraž sałożka nima, pched założnej wěstocźu smjerczе do dwělowanja pschewobrocźi. So so to też pola tych stawa, kiž drje so Khrystußa khwala jako swojeho wumożnika, kotsiž pak jeho duchej runa njewostaja, kotsiž tón abo tamny dźél czélneho człowjeka sebi sałkowaja, swojich hrěschnych pschikhitnosćow dla so khostacź dacź nochzedźa; — so woni, hdyž k wumrjecźu dźe, jeho blizkosć njenasshonja, jeho słubjenjow so troschtowacź njemóža, — to so też lohko srozymi. Ach, liczba tajtich kschesćijanow je też wulka. A hladajmy so, so do nich njeßłuschamy!

Pschidacź pak so dyrbi, so su samo sprawni a swěrni kschesćijenjo, hdyž woprawdźe k wumrjecźu dźe, husto se żołmami njewěry wojowacź měli. Tajsi sprawny wuczobnik běsche wěstu Bart w Kalwje. Tola, jako w mrěcźu leżesche a so jeho sa jeho wěru praschachu, wotmolwi: „Tak nětak doßahnje.“ Nć, jeno so doßahnje, je derje. Ale husto też wěra we wumrjecźu doßahacź njecha.

O, w smjerczi, kak bywa to człowjek, samo najmóznischi, samo najmudrischi, wschón khudy, wschón mały! Je, kaž by so wolij żiwjeńskeje swězy kapka po kapzy wuhwěcźił — a bóry, bóry budźe swěza wuhaßnjena. Wschitko, schtož człowjek nětko nashoni, woptawa, widźi, czinje, jemu po sdaczu prědnje, so wschitko wobstejaze k końcźej dźe. A pscheczíwo tutej założnej wěstocźi dyrbjał człowjek nětko wěricź, so so hakle potom prawe żiwjenje sapoczinje. Pschi wschém hrěchu, kotryž so runje w naschim czaßu wyßoko sběha, dyrbisch wěricź do samehо wodacźa a swjatosćze, do czistosćze a njewiny.

Żadyn dźiw, so runje czi, kotsiž su sebi tele wězy dokładnje rospominali a kotsiž sami swoju duschu snaja, — żadyn dźiw, so so woni pched smjerczu nastróża. A woprawdźe, niczo njerofomnische njeby było, hacź wěra do wěcznego żiwjenja, hdyž njebychmy sanicźazej woprawdźitosćci smjerczi sylnischeho napscheczíwo stajicź móhli, — mjenujzy kschiżowaneho a horjestanjeneho Khrystußa. Jenož, schtóž je se swojim najsmutskownischim żiwjenjom a byczom do njeho sałożeny, wě, czeho dla do wěcznego żiwjenja wěri. Ale wón też wě: smutskowne khabłanje móže jenož nakhwilne bycź.

To wschak najbóle wo naschej nadźiji na wěcznosć płaczi, so je nasche wjedźenje po kruchu, kaž japoschtoł wuprajі. To we wschém duchownym wjedźenju płaczi. Wożoba nascheho ibóżnika je a wostanje potajnstwo, runjeź su so wo sjednocźenju bójstwa a człowjestwa w jeho żywjatym stalcze woprawdźe zyle knihownje knihow napißałe. A wo niczo njenje je skutk wumożenja a wujednanja wot potajnstwow wobdaty — wot potajnstwow, kotrež człowjski rosom na tym swěcze njewujaßni. Ale tute potajnstwa tak jara pschibjeraja, hdyž so wo wěcźne żiwjenje smjertneho a hrěschneho człowjskeho dźěsćja jedna.

Haj wschak, bjes kschesćijanami wschak je ludźi dosćć, kotsiž te częćkoty njesmaja. Woni praja: Hdyž my na tym źwěcze wuźnjemy, na druhim źwěcze sažo wotucźimy. Tam je wschitko wjele lěpsche, rjeńsche a pobožńische; a najwažńische je: ženje kónz njepschińdźe; atd." My móhli tym tak jednorje muźłazym ludźom, hdyž źu woprawdźe do Khrystuża sakorjeni, sowidźećć, so maja tak lohko. Ale hdyž prawdu prajimy, dyrbimy tola wusnać, so tućći nasche ćeńske wobstejnosće na tamny źwět pschenjeźeja a źebi myźla, so budźe wschitko jenož kusk rjeńsche, pobožńische a wutrajnische. Kusk hinak dyrbimy tola wěży wobhladać. Wo tym pschichodnje. (Pokračowanje.

Ach poruć Bohu źwěru twój pućć a źrudobu!

W cźas źydowmlětneje wójny běsche, jako jenu źobotu, hdyž běsche źo źwjaty wjeczor wotskonik, zyły regiment pruśkich wojakow do sakikeje wěży pschicźeźe, so bychu tam a w źuźobnej wěży pśches nóź wostali. To běsche nastróženje sa khudych wobydlerjow, kotsiž pod wójnskej cźeźkotu hižo cźeźko dosćć sdychowachu. Ale schto to pomhasche? Woni dyrbjachu źebi lubićć dacź a njewitamych hosćći pschiwsacź, kaž jim to jich khudoba dobusććći. Duž mějachu we wschěch domach nusnje s warjenjom a pjeczenjom, jako bychu na twaź abo tschććisu pschihotowali jeno so jim tak wokoło wutroby njeběsche. Ssamo na farje, hdźeź hewak w tym cźasu źabatny měr knježesche, běsche tež tajki njeměr. Tam běsche źo pruśki polkownik s dwěmaj wyschkowaj na hospodu podak a knjeni faraćka stejesche pschi khachlach a sa knjesow wjeczeć pschihotowasche, bjes tym so jej pschezo sažo horze źylsy do wócźow stupachu. Jeje dźowka Herta, źydomnacźelětna lubosna holcźka, běsche źwojej macźeri pschi wschitkim dźěle źwěru k rukomaj.

Knjes farař źedźesche w źwojej schtudowanskej jstwi, w jenicźkim runuje na farje, kotryž njeběsche wot zuhych hosćći wobsaźdźeny. Wón mějesche bibliju pjched źobu a pytasche druhi tekst, pschetož to předowanje kotreź běsche w tydźenju s wulkej starobliwosćću wudźěłał, źo pod tymi wobstejnosćźemi mało pschihodźesche. Wón pytasche tam a jow a hłowa a wutroba buschtej jemu pschezo cźeźćći, kak dyrbi druhich troschtować, hdyž běsche źam w wulkej starosćći, schto pschichod pschinjeźe. Wón ruku pod hłowu podyrć a źedźesche w hlubokich myźlach. Mjes tym jeho žona sastupi; wona běsche tym knjesam jich wjeczeć późłała a nětk cźujesche potrjebnosć, źwoju źrudobu a bolosć źwojemu mandźelskemu wuskorźićć. Wona běsche wschitko, schtož běsche s wulkej starobliwosćću nahromadźiła, dacź dyrbjała, haj, schtož jej najbliźe dźěsche, tón rjany honacź, kiž běsche pycha dwora był, běsche njepschećźelskemu woptjej sa wopor padnył. Schto dyrbjesche bućć, hdyž wojazy huscźisćho we wójnje pschikhadźachu? Jako pak wona źwojeho mandźelskeho tak wurudźeneho pjched bibliju źedźo wuhlada, wona to pschenjesćć njemóźesche, so by jemu pśches źwoje skorźenje wutrobu hischćźe bóle wobćźeźiła, ale źo cźisćhe jemu s napischećsa poźwydny a źylsy, kotreź běsche s mozu wróćźo dźerźała, źo bohacźe s wocźow ronjachu. — Duž źo cźisćhe durje wotewrichu a Herta do jstwy sastupi. Wokomik wona sastróžena stejesche, jako źwojeju starscheju w tajkej źrudobje wuhlada. Potom wsa cźisćhe źwoju harfu, kotraž w kucźe stejesche a po tym so běsche nětkotre akkordy popschimała, sapocźa najprjedy źłabscho, potom pak s jaźnym połnym hłozom s pschewodom harfy snatý khěrlusch spěwacź:

„Ach poruć Bohu źwěru
Twój pućć a źrudobu
A wopomń s prawej wěru:
Bóh knježi na njebju,
Wón loft a wětry wodźi,
Teź wschitke mróćźele,
Pućć, po kotrymź źo khodźi,
Tym źwojim sjewićć chze".

Pschi prěnich synkach běsche nan hłowu hižo posběhnył. Jako Herta druhu schtućźku saspěwa, nan źylnje źobu spěwasche. Teź macź źwoje źylny setrě a źobu spěwasche. Tón khěrlusch běsche tajke prawe wokschewjenje sa jich źrudne wutroby a tak spěwachu woni hacź do kónza. Źadyn s nich pytnył njeběsche, so źo durje cźisćhe wocźinichu a pruśki polkownik źo w nich pokasa. Wón nutrnje pschipośłuchasche a jena źylsa po druhej źo jemu s wocźow kulesche a na jeho schěru brodu kapasche. Jako běchu dospěwali, wón k sastróženej holcźy stupi, ju sa ruzy pschimny a praji: „O měj dźak, lube dźěćźo sa tón troschć, kotryž źu bjes teho, so źu to wjedźała, khudej, khuboko źrudźenej nanowskej wutrobje poskićźiła." Potom źo k knjesej fararjej a jeho mandźelskej wobroćźiwschi powjedasche, kak je lubosnu holcźku w Hercźinej starobje, źwoju jeniczku dźowku, domach w cźeźkej khorosćći wopuschćićć dyrbjał a nětko nicźo wjazy wo njej shonił njeje. Duž źu jeho synki teho khěrluscha źrjedźa w jeho starosćźiwych myźlach wubudźike a dźiwnje troschtowałe. Jene słowo po druhim źo rěćźesche a jako źo słónćźnje połkownik dźćlesche, jemu wschitźy jako dobremu pschećźelej ruku tschaźechu. Knjes farař běsche źwój tekst a knjeni faraćka wutrobitosćć sažo namakała a wschitźy dźěchu směrom k wotpocźinkej.

Sa nětkotre njedźele dostachu list wot teho połkownika, kiž jim wotthorjenje źwojeje dźowki sdźěli a źo hischćźe jónkróćź sa bohate wokschewjenje podźakowa, kotreź běsche jemu wuspěwanje teho khěrluscha tamny wjecźor wschihotowało. E. H.

Wěrćźe!

Hebr. 11, 6.

Wěrćźe dha, wy cźłowłske dźěćći,
Temu, kiž waš suworik je!
Wěrćźe tom', kiž je na źwěćći
Sa naš cźerpik, wumrjek je!
Wěrćźe, kiž waš k sebi muźći,
Prawy pućć waš k njebju wućći.

Wěrićź dyrbićźe wy wschitźy
A we wěrje twjerdźe stacź,
Jeli chźe-źe na prawizy
Junu słóźne město bracź;
Bóh źej naschu duschu źada,
To je jeho słóźna rada.

Lubowanje aniź sćźerpnosćć,
Ani cźicha myźl to njećć',
Schtož je nusne sa tu wěćźnosćć:
To we prawej wěrje stej';
Kóždy k słóźnom' měrej dońdźe,
Kiž we prawej wěrje wuńdźe.

Chźećźe wy teź s pobožnymi
Junu wobstacź pjched Bohom,
Dha źo njehańbujćźe s nimi
Modlićć źo we wěrje k njom':
Bóh źam myto dawa wschudźe,
Kiž joh' w wěrje pytacź budźe.

Wostańćźe we cźistej wućźbi,
Sktyschćźe Bože źkowo rad!
Dajćźe Bohu cźesćć, wy lubi!
Sskuźćźe Bohu łóźby pad,
Tola pak niź s hejchleństwami,
Hewak sjebacźe źo źami.

Wy wschak pytacźe tu radosćć,
Kotraž kónza njewosmje;
Sa njej macźe tudy źadosćć:
Pobožny ju dostanje;
Dha wschak macźe pożadanje,
Njech źo w twjerdej wěrje stanje! E. H.

Źandźel měra.

Hodowny měźaź, symny cźěmny dezember běsche pschischoł a w městach a na wźach źo pschihotowachu na hodowny źwjedźeń. W małej běćźe, s boka drohi, kotraź pśches maku wjeź wjedźesche, źedźesche stary muź źamlutki na ławźy pola khachłow. Wón na to spominaśche, kak běsche w minjenym lěćźe hischćźe jeho luba mandźelska sa njeho źo starała, kotraź nětko po prózy a dźěle źiwjenja na pohrjebnischćźu pod běłej źuchowej płachtu spasche. Wón spominaśche na źwoje dźěćći w źubje. Dźowka běsche hižo pjched wjele lětami se źwojim mandźelskim, kiž běsche tyschćećć, do města cźahnyła. Cźrjóda dźěćći běsche wjele prózy a starosćźe pschinjeźła a tak ta žona źaneje khwile njenamaka, źo sa stareju starscheju starać. Najstarschi źyn běsche jako schewź pśches źwět

pučował, doniž pola jeneho mischtra w jenej wžy, kotraž wot teje wžy, w kotrejž stary nan bydlesche, psches měru sdalena njebě, dźěło njenamaka, pschi kotrymž žeby žwój chlěb derje sažkuži. Tež tón skoro ženje na schědźiweho nana njespominasche, kiž běšche po smjerći mandźelskeje jenoj jara hubjenje žiwy, dokelž žo noha a ruka wjazy prawje hibać njechašchtej.

Najmłódschi žyn běšche jako kowař pola nashonjenych mischtrow wjele nawuknył; potom pak běšche do hubjeneho towarśtwa pschischoł, běšche žwoje město shubiwschi žo wopił a w wopiśtwje se žwojim nožom jeneho se žwojich pjanych towarschow cźežko franił. Na tutcho žyna spominasche nan s wožebitej srudobu a bolosću, běšche wón tola hanibu na žwoje sprawne mjeno pschinjesł. Nan wjedźěsche, so běšche tutón žyn k dołhemu jasmu sažudźeny a tuta srudoba běšche maćeri wutrobu skamała. Po tutym shubjenym žynu měješche nan najhorźischu srudobu a modlitwu pschiwźdźe jemu na jeho hubje: „O Knježe, sćel tola jeneho s twojich jandźelow k mojim dźěćom, so bychu tola na hodownym dnju tež na žwojeho stareho nana spominołe.“ Srudny shili stary schědźiwž žwoju hłowu a złódke spanje na njeho pschiwźdźe.

Hdyž žwjata Boža nóz, w kotrejž Boži Ssyn na naschu hnudu semju pschiwźdźe, žo wróći, dha sćěle Bóh jandźela měra, kiž wo wschitke durje klapa a prošy, so bychu žo wotewrile temu, kiž wschu roskoru a swadu tudy sacźěri. Tutón jandźel měra běšche njewidźomny na prosy hěry stareho schědźiwza stak a jeho modlitwu złyschał. Jeho powołanje běšche, pobožnu modlitwu dale njesć. Wón pschija tehó dla schtalt pučowarja a klapasche wo durje teho doma, w kotrymž ta djowka bydlesche. Pschećelniwy pachoł, kiž žwojemu nanej pschi dźěle w dźěłarni pomhasche, durje wotewri a žo pučowarja woprascha, schto by jeho požadanje było. „Ja pschiźdu wot twojeho dźěda, lube dźěćo“, wotmolwi jandźel měra, „wón je tak žamlutki a stary a so žedźi po žwojimi dźěćźimi a wnućkami. Praj twojej maćeri wjele dobreho wot nana a prosch ju, so njeby na hodownym dnju na žwojeho nana sabyła.“ „Ach, luba maćći“, dźesche hólćej, „dowol mi, so bych hody k mojemu lubemu dźědej cźahnył. Ja žym wulki a žylny kaž muž a kuft tykanza tykjesch mi do mojeho wacźoka a ja jón dźědej žobu pschinjesu.“

A twjerda wutroba maćerje bě mjehka a jako běšche patorźiza blisko, dha dasche žwojemu žynej cźahnyć, so by khudemu staremu nanej hodowne wjesele cźinił.

Jandźel měra jako pučował žwoju drohu dale cźehnjesche. Pšched dźěłarnju, w kotrejž starschi žyn dźěłasche, wosta stejo. Běšche hižo cźma a dźěłacźerjo žo k žwjatokej hotowachu, dha žo na drohy rjany khěrluch spěwasche:

„Ja s njebeść dele pschiźdu k wam;
Tež dobre nowiny ja mam;
Wšcho dobre dźu wam powjedać
A wot teho tak saspěwać.“

Kowařśki poškuchasche. Haj, to běšche tón khěrluch, kotryž běšche domach w schuli nawuknył a patorźiza wjecźor se starschimaj a s bratrom a se sotru spěwał. Wón spominasche na tón mały Božodźěćźowy schtom s tymi cźerwjenymi jabłukami a poškocźanymi worjechami, kotrež běschtaj starschej jim sažwěćkoj; a wutroba bu jemu njehka a wón wobjamtny, k žwjatym dnjam domoj pučowacź a hladacź, hacź by stary nan jeho pomozy trjebał a row maćerje wopytać. —

Pučował cźehnjesche žwoju drohu dale. — Pšched wrotami cźěmnoho, twjerdźe žamknjeneho twarjenja w wulkim měćźe wosta stejo a cźakasche. Sernicźka hišćeće na njebju stejesche, ale raušche serja hižo pschipowjedachu, so Bože złónćźko shładźa. Wrota žo wocźinjachu a błědy muž wustupi. Njewjedźo, hdźe by žo wobrocźił, wosta stejo. To běšche młódschi žyn stareho muža. Jeho khostanje běšche nimo a nětko stejesche wopuschćeny a žanoje radły žebi njewjedźo w wulkim měćźe. Dha pschistupi pučował k njemu: „Boha sa poštrow, towarścho, hdźe chžesch?“ „Ja njewěm“, wotmolwi tón błědy muž, „najradšcho do wody, hdźež je najhłubšcha.“ „A twój nan?“ žo pučował prasche. „Ja žym jeho sprawne mjeno womajał a wón budźe mje wustorćźićź.“

„Dw nć“, dźesche jandźel měra, „ja tebi powjesć wot njeho pschinjesu. Hdyž žo žwojeho hrěcha kajesch, dha pój a cźehń do twojeho nanowjeho doma.“

Běšche patorźizu wjecźor. W wžy, hdźež tón stary schědźiwž bydlesche, žwěćźachu žo žwězy s rosžwětlenoho Božeho doma daloko psches te se žnćhom pschikrykte sahowy. Schědźiwž žedźesche žamlutki w žwojej jižwje. Dha žo wo durje klapasche a nuts stupichu jeho žynaj a jeho wnuk, tón khroboły kćźejazy hólćez. „Dźědo“, dźesche wón, „ja pschinjesu tebi wutrobny poštrow wot nana a maćerje a rjany kuft tykanza.“

Tak pučźuje jandźel měra město wot města, wješ wote wžy a klapa wo wschitke durje. Ow, so bychmy tež my rady na jeho wobsłožaju powjesć poškuchali!

Jan Hendrich Pestalozzi.

12. wulkeho róžka je žo 150 lět minyło wot naroda žlawnoho schwjazaśkeho wocźehnjerja a wučerja Jana Hendricha Pestalozzija. My rad do jeho žiwjenja wróćźo hladamy, hdyž tež dyrbimy wobžarowacź, so wón žwojamy w rosžndach a nahladach žiwjeho cźaša njerozumjesche na tym jenym sakožku twarićź, wo kotrymž pišane steji: druhi sakožk nichtó sakožićź njemóže, thiba tón, kotryž je sakoženy, kotryž je Jesuš Khrystuš. W žwjatniźy wěry Pestalozzi njestejesche, ale wón stejesche w pschitwarku. Wón chžysche s prědarjom bycź, bu pak, jako žo jemu pospyt s předowanjom poradźił njeběsche, ratać a kupi w lěćźe 1768 łubko, kotrež wón „nowe łubko“ mjenowasche. Nětk wón hubjenstwo ludźi sesna, žo s wutrobu poknej smužitośćźu a žmilnośćźu na tym hubjenstwom žmili, 50 proschećkich dźěćźi do žwojeho doma dowjedźe a bu jim sastarać, wučeć a nan. Jeho pospyt tych khudych s hubjenstwa wuwjesćź pak žo njeporadźi. Pjenjesy pobrachowachu. Duž wón to žlawne ludowe powjedanćźko „Lionhardt a Gertrud“ napišą, w kotrymž wón žwoje nashonjenja wo žórkach hubjenstwa w nijlćich stantach a wpšće k połepschenju se sahorjenej wutrobu roskładowasche. Te knihi wschelake napominanja podawaja, kotrež žu dźenža hischćeće wopomnjećźa hódne. Wschelake druhe knihi wón hischćeće wuda — a wón wschelake druhe pospyty cźinjesche ludej pomhacź, ale hušto podarmo. Sažada a sakožk jeho wašchuja wocźehnjenja běšche ludosćź; ale móž teje ludosćźe, kotraž je žo sa naš cźěło sćinika, ja naš cźerpika a sa naš wumrjeła, wón njesnajesche. Wjele srudnych nashonjenjow je tón žwěrny, sdobnje smykleny muž cźinił. Pola žwojeho wnuka, kotryž łubło „nowy dwór“ dosta, wón 17. makeho róžka 1827 wumrje.

Něschto k rospominanju.

Skote prawidło do mandźelstwa.

Pobožny muž Boha teho Knjesa hušto proschesche, so by jemu sjewił, kak móže cźłowjek w mandźelstwje shožowny bycź a žwoje hospodarśtwo derje wobstaracź. Duž žo jemu jedyn dźeń widźenje s tśjomi jandźelemi pokasa. Prěnjeho widźesche klećźecź a žo modlićź: „Ja posběham žwojej wocźi k horam, wot kotrychž mi pomož pschiźdźe.“ Druhi jandźel měješche motyku, s kotrejž korjenje je šenje kopasche, so jemu pót psches wobliczo běžesche, a praji: „W poćźe žwojeho wobliczа dyrbisch žwój chlěb jećźć.“ Tśećźi jandźel wukopane korjenje hromadźesche a praji: „Sběraj-ćźe te shytkne kruschki, so žo ničźo njekasnj!“ a donjeśe je do khěźi, hdźež cźi tśjo jandźeljo hromadźe bydlachu. To je dobre a chźe sjewićź: Jeli so dyrbi w domje derje hićź, dyrbićźe 1. žo modlićź, 2. dźěłacź, 3. lutowacź a 4. w jandźelśkej lubośćźi a jednoćźe hromadźe bydlićź. — Najlépsche mandźelstwa, praji 3., žu tam, hdźež je muž hłowa a žona wutroba.

* * *

Sdobne žłowo.

Khěźor Hadrian krótko po žwojim wuwolenju sa khěźora cźłowjeka sekta, kotryž běšche jeho, jako běšche hischćeće jednory ryćźer Hadrianuš był, cźećźo sranik a nětko bojasny s boka dźěšche. „Pój bliže!“ Hadrian žmějkotajo praji. „Ty žo mje wjazy bojećź njetrjebasch. Ja žym nětko khěźor!“

* * *

Bóh tebi wschudźom napischećźiwo pschiźdźe, jeno, so ty jeho strowisch.

* * *

Měj lohku wutrobu, niž pak lohku myšł.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku; hoburedaktoraj: farař Henćźka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśćećź a nakład Ssmolerjeź knihićźiśćećźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśło 5.
2. februara.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjej knihicźiśchćeńu w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedjela Septuagesima.

Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuswolenych.

1 Kor. 9, 24—27:

W starych cźasach běchu wo wjetu běďźenja snate a lubowane, wośebje w Hrjekiśkej, hďźej hrjeśćy młodźenzojo swoju cźełnu hibałośćz a śylnośćz pśched tyśazami pśchihładowarjow pokasachu a wo dobycźeńśku palmu wojowachu. Tajke hry mějachu ju też w blisćośćzi města Korinth, hďźej mějesche japoschtoł Pawoł śkładnośćz je sesnać. Jedyn nadawk, kotryž mějachu młodźi Hrjekojo dopjelnić, běśche wośebje tón, so dyrbjachu 600 metrow pścheběźeć, a schtóž běśche prěni pśchi wottyknjenym kónzu, dobycźeńśki wěnz dośta a mějesche śi dobom prawo, źebi wopomnjeńśki kamjeń stajićz dać a ju wośebły domoj wróćźi. Druhe waschnje běďźenja běśche běďźenje śi pjasćźemi, pśchi kotrymž běchu pjasćźe śi rjemjenjemi a wołojom wobrónjene, so do wocźow dyrjeny husto bjes myślow k śemi padźe. Pola starych Hrjekśkich, kotśiž na cźełnu cźiłośćz a hibałośćz wulźy jara hladachu, njeběśche niczo, schtož by jich tak śajimało, kaž tele běďźenja. Duž je też to pśchirunanje w naśchim tekśćze (1 Kor. 9, 24—27) wěśćze hiśchćze bóle jimało dyźli naź.

Też kśchesćźijan běźi wo kónu, ale niz wo śachodnu, ale wo njesachodnu. Też kśchesćźijanśke źiwjenje je běźenje k wottyknjenemu kónzej, k kónzej praweje cźiśtośćze a dokonjanośćze, śa kotrymž dyrbi śtejećz, so by kóńu dobył. Ale w tych wulkich źadanjach, kotrež ju pódla na rossudźenośćz jenotliweho śtaja, leźi pśchićźina, so wśchitźy kóńu njedośtanu. Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuswolenych.

1. Husto pobrachuje khutna kruta wola, śa njesachodnej kóńu śtejećz. Wothładajmy wot tych, kotśiž w naśchim cźasu ju śi źyła wo nadawki kśchesćźijanśkeho źiwjenja njestaraja, kaž też wot tych, kiž śaźo na wopak śi źyłej wutrobu modlitwy, swojich dźěćźoźych lět śpěwaja — potom je źrjedźa bjes tutymi njewěrźajźymi a bjes dobrymi wěrźajźymi wjele tyźaz, kotśiž po prawom njewjedźa, hdźe chźedźa. Jim je wśchitko wścho jene a woni njejźu na niczo rosźudźeni. Woni njewjedźa, śchto chźedźa. Woni śi kóźdym běźa, kotryž jich cźehnje. Jich łódźicźka źiwjenja je bjes wodźenja. Hdyž pak łódźnik swoju łódź bjes wodźenja na swětnym morju wośtaji, je łóhko prajićz, so ju podnuri. — Wjele je jich powołanych, ale mało je jich wuswolenych. Cźeho dla to?

2. Pśchi wśchej dobrej woli ju jich wjele běďźenja boji, kotrež źebi kśchesćźijanśki śchtanc tola źada. Jara derje wupraji khěrlusch: „To łóźke njej', so śchesćźijan źym a cźinju, śchtoź tón cźiśty duch źej źada." Schto źebi źada? Běďźenje pśchećźiwo źadośćźiwośćźi. Kaž Hrjekśy běďźerju ju wścheho śdźerźachu, so bychu hibałi a łóhźy byli, tak źebi kśchesćźijanśtwo śdźerźenje wot swětnych źadośćźow źada, so by duch hibały a źaźny wośtał. A tola kelko ju w naśchim cźasu śa wino, śa piwo, śa palenz wudawa. To runje dopokasa, so ju mało běďźi pśchećźiwo źadośćźiwośćźi. Schto źebi dale źada? Běďźenje

pscheczíwo wschej liwkoszczi a lěnjoszczi, pscheczíwo wschemu podwolenju pod druhe wabjenja a sawjedženja. Kaž tamni Hrjehjzy pschi žwojim bědženju směrom stacz, ani nasad abo do boka hladacz nježmědžachu, ale dyrbjachu jenož do prědka khwatacz, tak ma tež kschesczijan sa žwoje žiwjenje to hežko: Do prědka! A tola pola wjele w niczim tak pomalu njeůdže, kaž w polěpschenju a wudokonjenju žameho žebje a wožebje hdźež wulke města se žwojim wabjenjom, se wschelakim sawježelenjom myžle wobjimaja, je wo kschesczijanskim bědženju malo pytnycz. Tamni bědźerjo nježmědžachu žo pschede wschěm czižnycz, woni nježmědžachu žo psches niczo sadźerżeczź dacz, ale jim wjele žo tak dźe, kaž tamnej bjes Hrjehskimi snatej prynzeżnje Atalanczé. Wona běsche temu žwoju ruku žlubiła, kotryž ju w běženju pschesczěhnje a hdyž běsche někotreho pschewinyła, bu wona žama wot Hipzomenosa pschewinjena, kotryž jej slote jabłuka do puczá czižny, kotrež ju jimachu a sadźerżachu, so njedobu. To je wopravdźe wobras wschelakich sadźěwkow, psches kotrež žo kschesczijan wotdźerżecz dawa wot běženja wo njesachodnu krónu. Słote jabłuka! haj wschak, słoto, pjenjesy a kubło. — Niz, so by žo s zyła njebědźiło, o ně, woni běhaja a honja sa tak mjenowanym sbožom, woni bědźa žo wo khlěb, wo pjenjesy, wo czesczź; — ale žnano hischcze někotry do kónza žwojeho žiwjenja k pósnaczu dóůdźe, so žo bědźenje wo popjel a próch po prawom jara hubjenje sapłaczi, žnano hischcze myžlicz nawuknje, kaž tamny minister Ludwika XIV., kotryž, jako chzyšche kral ministra na žmjertnym lożu wopytacz, kralej won prajicz da: „Kral móže saso woteńcz; pschetož, hdy bych Bohu tak žlužił kaž kralej, mohł stroschtnischo wěczňosczi napscheczíwo hicz. — Wjele je jich powołanych, ale malo je jich wuswolenych. — Czeho dla to?

3. Pschi wschěm bědźenje to husto prawe bědźenje njeje. K temu žlušcha: Wojuj pscheczíwo twojemu najhórschemu njepscheczelej, wojuj žam pscheczíwo žebi; nawukń žo wobknjezicz a pschewinycz. Wobknjez žwoje czěło, so by twój duch knjes był nad czěłom. Dale bědź žo s dobyczom a wostań dobyczeł žam na žebi hacz do kónza. A skónczńje bědź žo w wěrje, t. r. stajnje hladajo na teho kschižowaneho a horjestanjeneho Knjesa. Potom móžesch jum s Pawołom prajicz: Ja žym žo dobre bědźenje bědźik, ja žym doběhał, ja žym wěru dźerżał; na to je mi wotpołożena króna teje prawdoszcze, kotruž mi tón Knjes na tamnym dnju, tón prawy sudnik, podacz budźe. Hamjeń.

Pšched žmjerczu.

(Po F.)

(Pokračowanje.)

2. Czeho móžesch žo dźerżecz.

Kschesczijan, kotryž žebi to rospomina, wě, so tak lohko se žmjerczu njeje. My wušnajemy w druhim artiklu, so je Jesuž horjestanył wot mortwych. A my wušnajemy w tsečim artiklu: „Ja wěrju horjestawanje teho czěła a wěczne žiwjenje." A my wěrimy žami do žwojeho horjestacza a do wěczneho žiwjenja, dokelž je Khrystuž sa naž wumrjeł a horjestanył. Nascha žiwa nadźija wurosczé z wěry do žiweho Khrystuža. To wobžwědcza wschitky japoschtoli na sakožku słowa a skutka Khrystužowego. A shubjeny je tón muž, kotryž chze žiwu nadźiju dźerżecz, wot kschižowaneho a horjestanjeneho sbožnika pak niczo wjedźecz njecha. Jesuž žam dawa nam njekhablazy troscht a tu khróbłosczź žwědczicz: „Ja wěrju do wěczneho žiwjenja."

„Ně, wěru žebi my wsacz njedamy. Ale my chzemy tež žebi teho wědomi wostacz, so žu to czěmne słowa, hdyž my wo wěczňym žiwjenju rěczimy. To žo tež žamo wot žebje rosymi. Sskowa nascheje rěcze płacza wschitke jenož sa wězy a wobstejnosczé tuteho žwěta. Wone žo nakožicz njehodźa, hdyž žo wo njewidomny (t. r. wo něto nam hischcze njewidomny) „wyschschi" žwět jedna. To naž molicz nježmělo, ně, to dyrbjako žo nam žamo wot žebje rosymicz, so japoschtoł Pawoł, jako žo do paradisa posběhnjeny czuje, pische: „Ja słyschach njewurjekujene słowa, kotrež žadyn człowjek prajicz njemóže."

Ja waš proschu: my rěczimy wo „wěczňym" — ale schto dha je wěczne? Pěžnjerjo a mudri praji: „Wěczňosczź je czaš bjes czaža. — A my jako wuczeni Božeho słowa tež niczo lěpsche njewěmy. Ale schtó móže žebi to wumyšlicz. „Czaš bjes czaža?" To žo nam słowa wjercźi, hdyž to spytamy. — My rěczimy wo wěczňym žiwjenju. Bjes dwěla žo wo žiwjenju rěczi, kotrež nihdy njeshinje, kotrež móz stajneho wobnowjenja žame w žebi nježe. Ale kak móžemy my, kotriž my jenož žwjadźe žiwjenje snajemy, žebi to myšlicz? — My rěczimy wo njebjeschach. Haj, schto wone žu a hdy wone žu? Sso praji: „To je měrtu, kotrež žane měrtno njeje. Derje, so praja, so to měrtno je. Ale wěšte tež je, so žane měrtno njeje po naschich nahladach." Ale kajke dha je? Haj, jow je wschitko wyšoke, žwjate, wulke, ale tež potajne. A tež rjane słowo „w mojeho Wótza domje je wjele wobydlenjow" to njedorosłaźni. — A sbůcznje czěło horjestacza! To naische myžle njesapschimnu. S tym tola hotowi njeźimy, so žo praji: „Tajki, kajtiž je Jesuž horjestanył, tajzy budźemy tež my horjestanycz." Ně, lubi pscheczelju, tajzy niz. Czěło nascheho sbóžnika rostłako njeje; my pak po žmjerczi tłajemy. To je wěšte, kaž daloko człowjek wócźko dosaha, niczo wot czěła njewostanje, czehož mohła žo nascha nadźija dźerżecz.

Ale czeho dla dyrbi žo wěra dźerżecz? Ně, za druheje rady njewěm hacz tu, kotruž Luther dawa: „Wěra hlada na Jesom Khrysta." A runjeż je nasch Knjes Jesuž Khrystuž žam saso to potajnstwo wschitkich potajnitwow, je tola naschej wěrje zyle wěšte, so je wón nasch wumóžnik. Wón wužwobodźi naž wot hrěcha a winy, wot skeho žwědomja a žudźenja a wjedźe naž k temu wróczo, k czemuž hychmy wot spočatka postajeni, so dyrbimy podobnosć Božu w czistosczi a kraźnosczi na žebi měcz. Wšajy hacz wschitke knihi, kotrež žu wo postajenju człowjeka sa wěczňosć pišane, nam žłowo a modlitwa teho sbóžnika praji: „Wótcze, ja chzu, so bychu tam, hdźež ja žym, tež czi pola mje byli, kotrychž mi dał žy, so bychu moju kraźnosć widźeli, kotruž mi dał žy." (Jan. 17, 24.)

Wulki mudry Kant je junkrócz wuprajił, so jednoze žłowo psalmisty (23, 4): A hacz ja runje khodźu w czěmnym dole, njeboju žu žaneho njesboža, pschetož ty žy pschi mni", jemu wjazy troschta dawa, hacz wschitke knihi, kotrež je hdy czitał. To je jara rjenje prajene. Ale to „ty žy pschi mni" tola, kaž wschitke žlubjenja Boże w starym sakonju, žwoje wopschijecze a połnosć hakle psches teho sa naž khižowaneho a horjestanjeneho Khrystuža dobywa, kotruž je tak sa naž proszył, kaž žmy runje žłyscheli.

S wěry do Jesuža jako do nascheho wumóžnika po mojej myžli sczěhowaze wěšte a jaźne myžle wukhadźeja, kotrež žebi wsacz njedamy:

1. Jako wumóženy Jesom Khrysta žy ty wěšty, so ty jako wožboa dale žiwy a to wěczňje žiwy budźesch. Wo wuhaźnjenju dusche žo rěczecz njemóže, hdyž naš tón sbóžnik s njedźejenjom žebał njeje. A schtó mohł, kotrž je hdy jeho wodych sacżuł, žebi to myšlicz? Jesuž praji k mrějazemu schacharjej: ty (twoja wožboa) — ty, tón žamy, kotryž něto mrěje, budźesch dźenža so mnu w paradisu. A wschittkim, kotriž do njeho wěrja, praji tón sbóžnik sa wěšte, so woni njewumru, hacz runje wumru.

2. Tuto wěczne w człowjeku je žwobodne wot skaženja hrěcha. A teho dla je tež khmane sa wobsbłožaze towarstwo s Bohom, Boha widźecz a jeho kraźnosczé dźěl měcz. To wschak žu saso czěmne słowa. Pschi tym wschěm žo wutroba w sbóžnym sacżuwanju hori, pschetož my czujemy, my sroźymimy, so je Boha widźecz žama sbóžnosć. Potom je s wjedźenjom po kruchu k kónczi; wschitko žo rosjaźni; wscha czěmnosć žo shubi; potom płaczi to „wot wobliczа k wobliczu." (1 Kor. 13, 12).

3. Sśmy-li wumóženi, potom dyrbimy tež nowe czěło dostacz, — czěło, kotrež je s wumoženej duschu psches jene, — czěło pschekraźnjenja a kraźnosczé. Pschi žamej nježmjertnosczi ducha žebi my niczo myšlicz njemóžemy. A Bohu budź ďakł, my žebi tež póda niczo myšlicz njetrjebamy. Sczenja dawaja

zykemu cźłowjekej, po tajkim cźěle a duschi wumóženymaj bycź. Po tajkim dyrbi někak swißowanje hjes naschim nětcźischim cźěłom a cźěłom pschekraßnjenja bycź. Něschto blížsche wo tym prajicź, mi móžno njeje. Ja tež njewěm, schto dyrbju prajicź wo duchownym cźěle, wo kotrymž Pawoł rěcźi: My dyrbimy cźakacź, doniž tón „wulki dźeń“ njepschiińdźe. Ale tu nadźiju na nowe cźěło, kotrež budźe dospołny a cźisty grat dokonjaneho a cźisteho ducha, — tu nadźiju ßebi wěrjazy nihdy wsacź njeda.

Pšched krótkim ßo s dobrym rjenjeßlnißkim mischtrom rosrěržowach. Wón mi prajesche, so je jeho pschi konfirmaziji woßebje wot paczeßkich dźěcźi ßamych spěwany kherlusch natwarił, so je jemu pschi tym jeho konfirmazißki kherlusch do myßlow pschischoł, mjenujzy tón: Jesußa ja njepuschcźu, so je tón wulka móz w jeho žiwjenju była, a so je, hdyž je ßo jemu srudnje na ßwěcźe schło, ßebi saßo ßwój konfirmazißki kherlusch saspěwał: „Jesußa ja njepuschcźu“, a so je potom pschezo saßo měr do jeho njeměrneje wutroby pschischoł.

To jemu rad wěrimy. Haj, jeno so Jesußej prawje rosymimy, njepotrjebamy wulkeje ßwětneje mudrosćźe. Jeno so my pschezo saßo nasche towařístwo s nim wobnowimy, potom ßo žołmy lehnu. Potom budźesch tež wěcźnosćźe dla zyle směrowany a hacź runje je nasche wjedźenje na tym poli jara wobmjesowane, my ßo tola njebojimy, ani — pšched ßmjercźu. Stónczenje.

Widźisch njebjo wotewrjene?

Widźi twoje wócźko njebjo wotewrjene?
Rěcźi s Bohom twoja wutroba?
Hdyž ßu twoje myßle w wěrje rosjaßnjene,
Dha je wěsta twoja nadźija,
So pšches wěru póndźesch do njebja.

Ssy ty hižo widźał njebjo wotewrjene,
Hdyž te błyßki dźela mróczele?
Ně, hdyž psches wěru ßy wubudźeny,
Pšches lubosćź, kiž Bóh ßam pósćźele,
Lubosćź twoje rany hojicź chze.

Ssy ty njebjo hižo widźał wotewrjene,
Hdyž pschi ßmjertnym kožu stejesche?
Ně, psches Khrysta krej je dowjedźene,
Hdyž ßo w wěrje sa njoh' bědźesche,
Dha cźi njebjo wotewrjene je. E. H.

Samolwjeński lisćźik.

Swóńcźk saklinka. Žona wocźini a póstny lisćźik dosta, kotryž pscheczitawschi jón ßwojemu mužej s tymi ßłowami poda: „Wón ßam njepschiińdźe, a pjenjesy tež njepschiińdu; ale lisćźik pschiińdźe s njeje samolwjazymi ßłowami a s prósstwu hischcźe wocźakacź s tym ßlubjenjom, so wón wěsćźe sapłacźi. Nó, to je s najmjeńscha něschto. Wón tola na nasch pominazy list wotmolwi. Runje to mje mjersasche, so wón dołho niczo wo ßebi ßłyschecź njeda, kaž by na ßwój dołh cźisćźe sabył. To je něschto směrowaze, so ßo samolwja a wo ßwojim dołhe rěcźi.“

Mandźelski s lisćźikom do sstwicźki dźěsche a jón cźitasche. Wón dołho cźitasche, dokelž wjele wjazy widźesche, hacź w tym lisćźiku stejesche. Sa njeho tam wjele pißane stejesche. „Wón ßo tola samolwja! Wón tola s wěricźelom wo ßwojim dołhe rěcźi!“ Tak klinczesche pschezo saßo w nim. „Wěricźela mamy my wschitzy; to je nasch Bóh. Zana hodźina na ßwěcźe njeje a hdy bychmy ju jenu s tych najlbóžnischich mjenowali, w kotrejž njebychmy Boži dołžnizy byli. Hacź tež je w naschim žiwjenju jena wina, na kotruž wón woßebje hlada? Runje teho dla, dokelž my wo njej rěcźecź njechamy? Ssnano jena najwjetichich? My ju derje snajemy a wěmy tež, so Bóh ju snaje. Je pak s tym wocźinjene? Wostajimy my ju směrom na wutrobje ležo? Dobru cźinicź a sapłacźicź ju njemóžemy; a njechamy s najmjeńscha s Bohom wo njej rěcźecź je sprawnosćźu, kotraž wócźku Božemu zyku wutrobu wotewrja? Tón, pola kotrehož mam dołh, je s dobom tón, kotryž móže jón spuschcźicź, a wón je nasch Wótz.

Měj Jesußa w wutrobje!

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Tón rjekuje stajnje pschi ßebi:
„Mój Knjezo a mój Božo!
Hdyž mam ja tebje w wutrobi,
Dha je mi wjele lóžo.“

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Ssej myßli pschezo pschi ßebi:
„Mi njem'że niczo schkodźicź;
Hdyž chze mi hrosnycź njesboże,
Wón budźe mje ßam wodźicź.“

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Sso njepschecźela njebohi,
Kiž jako lawy ruje,
Wón Jesußa ma pschecźela,
Joh' ßwěrnje wobarnuje.

Schtóž Jesußa ma w wutrobje,
Tón wostanje tež we wěrje,
Kiž jeho k njebju wodźi;
Tam směje wěcźne wjeßele,
Kiž duschi derje ßkodźi.

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Tón ßwětne schazy njerodźi,
Kiž mole, serjawz žerje,
Wón bohastwo ma w Khrysta krwi,
Ta cźini duschi derje.

Schtóž Jesußa ma w wutrobje,
Tón rjekuje w ßwojej khudobje:
Ja bohaty ßym jara;
Hdyž tež mi něschto pobrachnje,
Sso Jesuß sa mnje stara.

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Tón spuschcźa ßo tež w thorosćźi
Na Knjesa Jesom Khrysta;
Wón ßam tón prawy lěkar je;
A strowosćź je jom' wěsta.

Schtóž Jesußa ma w wutrobi,
Tón je tež stroschtny we ßmjercźi,
Hdyž s hrěschnoh' ßwěta wuńdźe,
Tom' Jesuß pucź ßam pokaże
A do njebja s nim dóńdźe.

Duž Jesußa měj w wutrobi,
Dha budźesch we tej wěcźnosćźi
Pschi Jesußowym trónje,
Tam budźesch pschi nim sawostacź
We jeho słotej krónje. E. H.

Kak s tobu steji?

W dźeniku awstrißkeho arzywójwody Maksimiliana, kotryž mějesche jako mexikanski thěžor srudny kónz, namakasch sćźěhowaze rynćźki, kotrež pschi pschewjesenju s Europy do Ameriki sapißa:

„Dźenßa wumrje jedyn matrosa na naschej łódźi. Wón ßwoju ßmjercź blisko cźujesche, běsche s bojosćźu a ßmjertnej strachotu napjelnjeny a nutrnje prosche sche, hacź njecha nichtó s nim ßo modlicź. Lěkar tu prósstwu wyschkam praji, potom na druhich pschiińdźe, ale wschitzy ju wotpokasachu. Nichtó ßo khmany njecźinjesche s mužom, kotryž pschi prosy wěcźnosćźe stejesche, ßo modlicź. „Ja tam ßam dźěch“, prynz pschistaji, „ale tež ja njemóžach ßo s nim modlicź. Ja jemu někotre ßkowa prajach, kotrychž běsche mi po pravom haňba; potom mi něchtó modleńske knihi poda, po cźimž ßo poklaknych a někotre modlitwy cźitach, kotrež mrějazy so mni spěwasche. Jako woteńdźech, ßym ßo ßam praschał, kak je móžno, so my, kiž chzemy tola wschitko dokonjecź, ßo modlicź njemóžemy, a so te ßkowa, kotrež hewak tak lohko psches jasyk pschiińdu, ßu po sdacźu do wutroby a rta samurjowane, hdyž ßo wo to jedna, ßo s nimi na Boha wobrocźicź.“

Myßlisch ßebi, so běšche to towaršstwo tych ludźi na łódźi wuwjacze a so běchu tuczi ludźo bjesbóžnischi hacź druhy? To by powuczaze było wo tym nashonjenja hromadźicź. Wśmi n. pśch. w nashchim śchesćśijanskim kraju něhdźe 50 ludźi wot haßy, wot pola, s khlamow a fabrikow, abo s wotkałźkliź chzesch a praj k nim: „Tam w tej khěźi człowjek mrěje. Wón cźuje, so dyrbi bóhy pśched Boźe wobliczo pśchińcź a proßy, so by nechtó k njemu pśchiśchoł a s nim so modlił.“

Schto myßlisch ßebi, kelko tych ludźi by swólnivych było? Kelko by drje s tych ludźi było, kotźiź bychu ßami wěśtu nadźiju měli a kotźiź bychu so pśchi thorym łożu poklakńwej móhli a chzyli, so bychu so s tym na ßmjercź khorym modlili a k njemu prajili: „Luby bratśe, wona je nadźija ja tebje, Khrystuß je ja twoje hrěchi wumrjek, kaź ja moje. Wón je mi khudenu, hubjenenu hrěśhnikej hrěchi wodał, wón chze tez tebi wodacź. Staj ßwoje dowěrjenje na njeho a ty to ßamo nashonisch kaź ja, so naß krej Jesom Khrystja wote wśchcho hrěcha wuczśiśći. Wěź do njeho, wśmi jeho do ßwojeje wutroby, a ty budźesch wumóženy.“

Haj, kelko by so jich k temu namakało? Pospytaj a ty póśnajesch, so so ßa wulku wjetśchinu to ßkowo dopjelni: „Wot pućza teho měra woni nicźo njewjedźa.“ (Rom. 3, 17.)

Kak móża cźi, kotźiź ßami pućź k njebjeßam a k ßoźu njeßnaja, jón druhim pokasacź? — Ssnamo pućź do korczmy ßnaja, pućź do dźiwadła a na rejwanśku łubju, pućź ßadośćcow, pućź bohaßwa a khudoby, pućź ßboźa a ßadwělowanja derje ßnaja, — „wot pućza teho měra woni nicźo njewjedźa.“

Kak śtej ßi ßobu? — Snajesch ty pućź měra? Snajesch ty to jene, schtoź je nujne, to jenicźke, bjes kotrehoź na ßmjertnym łożu wobstacź njemóžesch?

Něschto k rospominanju.

„Konfirmazija je rosßudźenje.“

Sa někotre njedźele budźesch konfirmirowane; lube dźěćo; — wěsch tez ty, schto to rěka? To dyrbisch ßo rosßudźićź, abo łěpje, to dyrbisch hižo rosßudźeny być, kak chzesch w pśchichodźe ßwoje ßiwjenje wjesćź a schtó dyrbi tebje wot nětka w twojim ßiwjenju wodźićź. Pśchetoź to dyrbisch wjedźećź, so dwaj kńejsaj wo to wojujetaj, schtó dyrbi tebje, t. r. twoju wutrobu, wobßedźećź: ßwět a twój Bóh. To wojowauje ßo wśchdźnje wobnowi, ty pak ßy ßrjedźa do teho wojowanja nuts stajeny, niz jako gract bjes ßwojeje wole, ale jako ße ßwobodnośćju wobdarjeny człowjek, kotryź ßo tak derje wot Boha a stworićzela kaź tez wot ßwěta ßa ßobuwojowarja a towaršcha namakowja. Twoja pśchißłuchnośćź ma ßo rosßudźićź a to na pśchezo, na kotru stronu chzesch stupićź, komu chzesch ßwoje mozy, haj ßwoje zyłe ßiwjenje poßwjećićź. Hdyž chzesch ßwětej ßwoju wutrobu dacź, potom budźesch ßo khwilu wot jeho błyśchćenja ßaßlepićź dacź, i kotrymź ßwět ßwoje wjeßela wobdawa, potom pak budźesch tez bóhy pytnyćź, so sady ßadośćje wocźow, sady ßadośćje cźěła a hordośćje tehoßiwjenja husto sanićzena strowośćź, rostorhane ßwójbne ßiwjenje a sfóńcźnje sadwělowanje leźi.

Chzesch ty, lube dźěćo, so bychu tuczi ßrudni towaršchojo k tebi pśchińchli, tebje do mozy dostali a t. bje cźaß twojeho ßiwjenja njeßbożowne cźinili, potom podaj ßwoju wutrobu ßwětej; potom pak je najlěpśche, so hakle pśched konfirmazśći woktaź njeßtupićź, pśchetoź potom to konfirmazśke ßohnowanje ßa tebje nicźo druhe njeje, khiba wulki hrěch. Pśchetoź pśchi konfirmazśi tebje tola twój ißóżnik pśches rt ßwojeho ßłużobnika napomina: „Daj mi, mój ßynno, moja dźowka, twoju wutrobu!“

Jesuß chze w tebi bydlićź. Hdyž pak je wón to cźinił, potom chze wón tuto ßwoje wobydlenje tez ße ßwojimi darami wupyśchićź: to je jeho měr, s kotrymź naśchu wutrobu napjelni, wobarnowanje pśchede wśchěm śkym a hrěchom, ßiwjenje a ißóżnośćź pśchi jeho wutrobje. Móże teh nětko hiśchcźe cźěła byćź, lube dźěćo, na duju twojeje konfirmazśje s wěćnym ßwjatym rosßudźenjom a ße sprawnej wotu ßo s cźěłom a duśchu twojemu Bohu a Kńejesej podacź a ßwój khćeźeńśki ßlub wobnowićź? Ja ßebi myßlu: niz. Dźi nuts pśches cźěßne wrota na hńśi pućź ßiwjenja a ßaśchińnu Jesußowu ßylnu hnadnu ruku s rjanym ßwowom Jakubowym: „Ja cźe njepuśchćźu, khiba so mje pożohnujesch.“ 1 Mójß. 32, 26.

Jesu, prjedy dźi
Nam tu na semi;
Njedaj ßo nam dołho kondźićź
A toh' hnadnoh' cźaßa ßkondźićź.
Wjedź naß ßa ruku
K Wótźej do domu.

Chze cźert ßpytowacź,
Daj nam twjerdźe stacź
A tez we najwjetśchej ßrudźbje
Sawostacź pśchi twojej wuczbje.
Wśchak pśches tyśchnośćźe
Naśch pućź k tebi dźe.

* * *

Wjazy łubośćźe!

Njemjeßlnik, kotryź w jaßtwje ßedźeśche, ßwojemu duchownemu ßćěhowaze wo ßwojim ßiwjenju powjedaśche:

„Wot mojeju starśćeju pobożnje wocźehnjeny ßo s 18 lětami na pućźowanje podach a chzych tez wopravdźe cźaß ßwojeho ßiwjenja dobry a pobożny wostacź. Ale kak je ßo mi śćěchło! Najprjedy do Freiburga pśchińdźech, tam ßu mje prěni króć k palenzpićźu sawjedli; potom dźěśche pśches cźorny łěß do Donaueśchingen, tam je mje ßobudźěłacźeć cźeńwjenu revoluzju wuczśił, a jako chzych junkróć kemśchi hićź, ßu mje s wodu a s pivom poleli. Potom ßym wot Regensburga do Wina po wodźe jćł a mějach darmotnu jěßu, dokelź na łódźi pombach a tak dźěśche ßa ßobu jednacźe lět pśches wśchitke kraje, a ja ßym wjele ßłyśchał a wohladał, tez ßultana w Konstantinowplu a rjane město Paris — ale śchto mi to pomha. Nihdźe je człowjeka njenamakach, kiž by mi ćuśt łubośćźe wopokasał, ledom s jenicźkim wutrobnym ßłowom. Jenoź junkróć je mi mała łubośna holćźka ßwoju pomaßku dała a k temu bětu róźu, jako ßo ßpróżny pod lipu ßydnych, kotraź běśche tam pśched khćźu ßadźena. To mi w najhłubśćej wutrobje derje cźinjeśche. Ale śchto ßo ßta? Holćźżyny nan na dobo wokno wocźini a ße ßurowym hłoßom ßawoła: „Hedwig, ty njepoßłuśchne dźěćo, wostaj tehoćźłowjeka a pój hnydom nuts!“ Na to holćźka bojaßna pśchede mnu cźěkośćźe, kaź bych ja cźert ßam byłł. Ja pak wobeju do hele poklach. A wot tehoćźłowjeka je ßo mnu chćěßje k heli dele śchło a ja ßym wjele śkeho cźinił a nětko ßedźu tu w jaßtwje a ßym ßebi hakle ßaßo na moju macź pomyßlił, kak nje wona ßi zyłej wutrobu łubowaśćźe a kak je wona wopravdźe ßbożowna a pobożna była a ja ßym płakał a ßebi myßlił: ja bych chzył, so bych ßył kaź wona a so bych junu tez tam pśchińchoł, hdźej wona nětko je; potom bych ßo derje měł, a ja chzył rad hiśchćźe dołho w jaßtwje ßedźećź.“

Njepraji to powjedanje tuteho muża, kak k łubośći k bliźśchemu pobrachuje, so by tez wutrobu hubjenych śhrěka a pośćěhnyła. Wjazy łubośćźe je napominanje naśćeho cźaßa. Kak wjele wuźmeśćhuje w naśchim cźaßu jenoź teho dla łubośćź Boźu, dokelź woni wot tuteje łubośćźe pola człowjekow ßenźe nicźo pytnyli a nashonili njeißu. Kak mohła ßo nětkotra duścha s hłubiny śkaźenja wutorhnućź, hdy by druha duścha ße namakała, kotraź by ßo na njej w wutrobnej łubośći śmiliła. Łubujmy ßo bjes ßobu, kaź je tón Kujes naß łubował! To je łěkaršstwo sa nuju a hubjenśtwo, sa duchownu khorośćź naśćeho ßrudnego cźaßa.

* * *

SSana cźěćkota cźěćka njeje, kotruź nam łubośćź nośćź dawa.

* * *

Ske ßymjo najlěpje na dobrej semi tyje.

„Pombaj Bóh“ je wot nětka niz jenoź pola njesow duchownych, ale tez we wśchěch pśchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na śchtwórćź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiśłka ßo po 4 np.** pśchedawaju.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gółcź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: faraŕ Henćka w Wochośach a faraŕ Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśćećź a nakład Ssmolerjeź knihićźiśćźećźinje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 6
9. februara.

Lětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſoboru w Sſmolerjez kuhiczjichczejem w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Njedźela Sexagesima.
Rom. 5, 1:

Dokelž teho dla ſmy prawi cźinjeni pſches wěru; dha mamy pokoj ſ Bohom pſches naſchcho Kuješa Jeſom Khryſta.

Schto je prawychcźinjenje pſches wěru? — My chzemy pola japoſchtoła Pawoła wotmolwjenje pytacź. Sakoń, tón kruty ſkórźbnik běſche jeho pſched ſudniſki ſtoł ſwjateho Boha cźahnył a jeho ſurowje wobſkorźił, ſo je pſchecźiwo wſchitkim kaſnjam Boźim ſhrěſchił a ſo je teho dla poklecźa a ſatamanſtwa hódny. Pawoł njemóźeſche pſchecźiwo temu słowcźka k ſwojemu ſamolwjenju rjekнycź, wón dyrbjeſche wjele bóle prajicź: Knjeźe, twoje ſudźenje je prawe; ja njejſzym niczo druhe ſaſłużił, hacź ſo mje na wěcźne wot ſwojeho wobliczа ſaſtorcźiſch. — Ale nětko pohladaj na dobrocźiwoſcź a miłoſcź naſchcho Boha! Wón njecha ſmjercźe hrěſchnika, ale ſo by ſo wobrocźił a źiwy był. Wón Pawołej ſ njebjeſz dele ſwoju hnadun ruku poſkicźa, a praji: Jeſuſza, mojeho lubeho ſyna dla, na kotrymž mam dobre ſpodobanje, njedyrbiſch ſatamany bycź, wjele bóle ja tebje jeho dla ſwobodneho praju, ſwobodneho wote wſcheje winy a cźinju tebje hrěſchnika pſchi wſchej twojej ſłóſcźi a krejcźerwjenym hrěchu prawého a mjenuju tebje moje lube dźěcźo. Hrěch tebje wjazy wotemuje njedźěli; niz twój ſudnik, ale twój ſmilny Wócźez chzu ja bycź, jeli ſo — Schto pak je ſ tutym „jeli ſo"? Niz, jeli ſo ty to abo druhe dobre ſa to cźiniſch, ale jeniczy, jeli ſo mi ty to ſłubjenje mojeje hnady na słowo wěriſch a ſzebi tu dobrotu ſ dźěcźazej wěrjazej wutrobu lubicź dawaſch a ju pſchiwoſmjeſch. Pawoł, kotryž běſche pod ſakonjom doſcź naſhonił, ſo cźłowjek ſe ſwojej khwalbu wobſtacź njemóźe, njeroſrěcźeſche ſo ſ cźełom a ſ krwju, ale wjeſeły hnadu Boźu w Khryſtuſzu ſapſchimny. Nětko běſche prawy, nětko wjazy pod ſakonjom njeſtejeſche, ale pod hnadu; wón běſche Boźe dźěcźo a mějeſche měr ſ Bohom. To prawychcźinjenje je něſchto cźiſcźe druhe, hacź hdyž cźłowjek lohkoſmyſleny ſwoju ſmutſkownu roſkoru ſabydźe, abo ſwoju winu pſched Bohom prěje, abo hdyž ſpyta ſam ſe ſwojim wotpokucźenjom, ſ hubjenym proſcheřſkim pjenjezkom wopacźneje ſamoprawdoſcźe, ſdychowanje wutroby ſměrowacź. Tele poſpyty — a ſchtó bjes nami ſ nimi ſpytał njeje — ſnano khwilku traje, ale měr ſ Bohom w wutrobje wone dacź njemóźa. Prawychcźinjenje pak pſches wěru do Khryſtuſza, kotraž ſzebi ſprawne a ſjawne pſchiwóſnacźe naſcheje winy, kaž tež ſwjateho prawa Boźeho jako prěnje źada, dźe do teje ſameje hlubokoſcźe wutroby dele, hdźež je źahadko winy naſz ſmjertnje ſranilo a pſchihotnje tam pſches hnadnej ruku Jeſuſzowej tajke wuhojenje, ſo ſmě tež najhubjeńſchi hrěſchnik ſaſzo prajicź: Abba, luby Wótcźe! Schto pak to rěka, to ſo prajicź a wopiſacź njemóźe, to dyrbja khudźi hrěſchnizy naſhonicź.

Njechaſch tež ty, luba duſcha, tón měr měcź, ſa kotrymž ſu profetojo a kralojo źedźiwje hladali? Dźi pod ſakoń, tež hdyž dyrbiſch ſo teho ſkórźbnika bojecź; a hdyž je ſe wſchej twojej khwalbu k kóncźej, hdyž dyrbiſch

ſ pſalmiſtom prajicź: Moja ſtyſknoſcź je wulka — jeno, ſo maſch ſtyſkniwu roskamanu wutrobu, te wopory, kotrež ſo Bohu derje ſpodobaju, — potom ſo puſchcź do rukow ſmilnoſcźe Bożeje, ſapſchimú hnadu w Khryſtuſu, potom maſch ty, njech cźujeſch abo niz, — potom maſch měr ſ Bohom, pſchetož Boża hnada njewotpocźuje na twojim cźuczu, ale na Božej ſwěrnoſcźi. Wón je ſo tebi w ſwojim ſkowje pſchiſkahał: Ja chcu tebi hnadny bycź! Chzeſch ty něſko, kiž ty tola ſprawnemu cźlowjekej wěriſch, hdyž tebi neſchto ſlubi, teho Boha, kotryž je ſam wěrnoſcź, khara ſcźinicź? Teho budź tebi haňba, wěř jemu, potom ſy ty dźěcźo hnady.

Haj, ty ſnano prajiſch, to běſche junkrócź wſchitko tak, jako ſo wobroćźich, jako ja Božu hnadu pytach a namakach. Ja wěſcźe wěrju, ſo ſym tehdom pſched Bohom prawy cźinjeny — ale Bohuſkorźeno: hrěch tak hłuboko w mojej wutrobje a w mojim ſnutkownym bydli, ſo ſym tež poſdźiſcho huſto a wjele hrěſchił a ſo hiſchcźe wſchěcźnje ſ nowa wot hrěcha pſchekhwatacź dam. — Schto dyrbju na to wotmolwicź. Jako ſo Pětr teho Knjeſa woprascha: Knjeźe, kak huſto dyrbju ja mojemu bratrej wodacź? Je doſcź ſydom krócź? jemu tón Knjeſ wotmolwi: Niz ſydom krócź, ale ſydomdźeſacź mol ſydom krócź. Schto ſo tebi ſda? Budźe Bóh ſebi wjazy wot naſ žadacź, hacź je wón nam prjedy cźinił? t. r. hiſchcźe mjenje hacź pola naſ pſchiſłuſchnoſcź ſjednocźiwoſcźi je Boża hnada na woſebity cźaſ a pady wobmjeſowana, ale wſchěcźnje, kóždu hodźinu je hotowo, wſchěcźnje, kóždu hodźinu mamy ſwobodny pſchiſtup k tej hnadźe, pod kotruž ſmy pſches prawycźeźinjenje poſtajeni.

„Ale“ — ſnano něchto proji — „to je tajki mjehki ſahłwecźk ſa lohkoſmyſłenych hrěſchnikow, ſo ſpodobniſchi bycź njemóže. Ja trjebam jenož wěricź, potom mam wſchěcźnje wodacźe hrěchow.“ Kiž ty tak rěcźiſch, powjedaſch kaž ſłepy wo barbach a ſam na ſebi pokaſaſch, ſo ty njewěſch, ſchto je prawa wěra. Hdy by ty něſchto wot hnady Khryſtuſoweje w wěrje ſchiwſał był, potom by wjedźał, ſo tuto něſchto hnydom ſ hrěchom do wojowanja ſtupi, a ſo kóžda nowa hnada, kotraž pſches wěru do tebje pſchińdźe, pſchecźiwo hrěchej na wójnu cźehnje a prjedy njewotpocźuje, doniž jón zyle ſ wutroby wuhnała njeje. Hdy by ty njechał ſwonkownje wo prawycźeźinjenju pſches wěru ſudźicź, ale jo najprjedy ſam w ſebi naſhonicź, potom by tež pósnał, ſo je to jenicźki pucź, po kotrymž pod hrěch pſchedaty cźlowjek ſo niz jenož wot winy, ale tež wot mozy hrěcha wuſwobodźi. Jenož pſches prawycźeźinjenje pſched Bohom bywa ſwědomnje dobre. Jenož pſches prawycźeźinjenje bywaſch ſaſo dźěcźo Boźe; ſchto móžeſch ty jako wotrocźk a ſchklova ſapocźecź? Jenož pſches prawycźeźinjenje doſtanjeſch nowu wutrobu a móz k nowemu źiwjenju; ſchto móže ſ njecźiſteje wutroby dobre pſchińicź? Schto ſamóžeſch ſe ſwojej ſłaboſcźu pſchecźiwo mozy žadoſcźow? Jenož prawycźeźinjenje pſches wěru, dokelž je ſakozk a ſapocźatk zyle noweho ſjednocźenja bjes Bohom a cźlowjekami, mjenujzy dźěcźozeho, je tež źórło woprawdźe noweho źiwjenja, teho źiwjenja, kotrež ſwoju móz hakle tam prawje wopokaźe, hdźež druſy cźlowjekojo najradſcho wjazy źiwi bycź nochzedźa, mjenujzy w cźaſu ſrudoby — haj źiwjenja, kotrež źana ſmjercź moricź njemóže, ale kotrež pſches nju do wěcźneje kraſnoſcźe pſchendźe. Lubi bratſja a ſotry, njech žadyn wot naſ ſady njewoſtanje, ale kóždy ſbóźne naſhonjenje prawycźeźinjenja ſam na ſwojej wutrobje naſhoni, ale kóždy tež njech naſhoni, ſo to prawycźeźinjenje w nim źórło źiwjenja bywa, kotrež ſo do wěcźneho źiwjenja wuliwa.

Hamjeń.

Namakanje biblije.

(Po F.)

W lěcźe 641 arabiſki wójwoda Amru město Alexandria doby, kotrež běſche tak rjeź parła zyłeje Egyptowſkeje. W tym měſcźe ſo wulke bohatſtwo khowaſche; tež najwjetſche pokłady wumělſtwa a wědomoſcźe běchu tam namakacź. Najwjetſchi pokład w tym měſcźe pak běſche knihownja, kotraž po zykym ſwěcźe runjeźa njemějeſche.

Sſurowy arabiſki wójwoda da wſchitke kraſnoſcźe ſanicźicź. Bóry płomjenja ſwoje ſanicźaze dźěcźo ſapocźachu. Ale ſamo wyſchk, kotremuž běſche to ſanicźaze dźěcźo porněźit, ſo ſaſtróźa, ſo dyrbjeſche tu knihownju ſpalicź. Wón ſebi ſwěri pola ſwojeho knjeſa něſchto ſa ſdźerźenje knihownje prajicź. Poſłuchajcźe, ſchto Amru wotmolwi: „Pak ſteji w knihach knihownje to ſame, ſchtož w naſchim koranje ſteji, a potom ſu njenujne. Pak w nich wěźy ſteja, kotrež pſchecźiwo koranje rěźa, a potom ſu ſchłódne. Po tajſim: daj je ſpalicź!“ A tak ſo kraſne a ważne pokłady wucźenoſcźe ſtareho ſwěta w płomjenjach ſhubichu.

Něwěrno, tuta ſurowoſcź teho Arabiſkeho je nam napſchecźiwna, kotryž ſebi myſleſche, ſo ma wſchitko, ſchtož je wjedźenja hódne, w ſwojim koranje (to ſu knihi muhamedanſkeje wěry). A my bychmy to tež ſa ſurowe měli, hdyž by měſto korana biblju mjenował. A tola je něſchto wulkotne w ſłowje teho Muhamedanſkeho. Wón je wo kraſnoſcźi korana tak hłuboko pſcheſwědźeny, ſo po jeho uhładźe wyſche njeho wſchitke druhe knihi ſwěta hódne njeſu, ſo i zyła wobiteja. Wón je tak hłuboko pſcheſwědźeźene, ſo ſu w koranje Boźa wola a jeho jaſne pſichkaźnje ſa wſchitke wobſtejnoſcźe źiwjenja, ſo dale ani cźłowjeźe ani bójſkeje mudroſcźe trjeba njeje. Haj, kaž ſurowa, kaž dźěcźaza tež tale wěra běſche, wona je tola pſchikład teje dobycźeríſkeje mozy, kotraž tehdy w Muhamedanſtwje bydleſche.

Schto je koran pornjo biblſji? Najſěpiſche w nim je ſ biblije wſate a potom do ſwěćnego pſchewobroćźene. A druhe ſu próſdne ſłowa. A tola dyrbju ja prajicź: „Ach, hdy bychu khcheſcźijenjo dźeſatý dźěł teho ſahorjenja ſa biblju měli, kajtež mějeſche Amru ſa ſwój koran, potom by hinak w khcheſcźijanſtwje było. Jenož i boloſcźu ſo praji, ale wěſte je, ſchtož nichto prěcź njemóže, ſo je khcheſcźijanſki lud ſ wjetſcha biblju ſhubił. Wona drje je w wſchitkich rukach, ale jenož jim mało je woprawdźe ſnata a na jich hiſchcźe mjenje ma ſwoju móz. To njeje pſchewjele prajene, ſo dyrbi naſch lud najprjedy ſaſo biblju ſ nowa namakacź, ſo by ju wobſwědźał.

Pſchi tym ſo dopomnju na ſtaru historiju, kotrež ſo nam 2. Chron. 34 powjeda. Wona je ſtara, 26 lěſtoktow ſtara historija, a tola mójemy ſ njeje wukmycź.

Młody kral Josias měſeſche wot teho dnja, ſo na trón pſchińdźe, to khutne žadanje, ſwój lud ſaſo k Bohu dowjeſcź. To wſchak běſche cźeźki ſkutk. „Boźi lud“ běſche ſo pſchibójſki lud ſcźinił. Zakoſne ſkazenje běſche ſ wotpadnjenjom wot teho źiweho Boha do luda pſchiſchło.

Pſchi tym wſchěm, kaž njemóżny ſo tež ſkutk reformazije ſda — Josias wot teho njepuſchcźi. S runje tak wěſtej ſcźerpliwoſcźu kaž ſe żeleſnej knutoſcźu pytaſche wón wotpadnjenj lud ſaſo na Boźi pucź wróćźu dowjeſcź.

Duž da tež templ, kotryž běſche dołho ſamkujeny był, ſaſo wotewricź, wucźiſcźicź a wuporjedźicź. Pſchi tym ſo něſchto ważne namaka. Mjenujzy pod ſtarymi wězami w próſche leźo ſo knihi ſakonja Jehowy namakachu. To běchu bjes dwěla knihi Mójſaſowe. To wſchak běſche ſwjeſelaze, ſo běchu ſaſo namakane. Srudźaze pak běſche, ſo běchu ſo ſ zyła ſhubicź mohłe. A hiſchcźe bóle naſtróźaze běſche, ſo te ſwjate knihi cźitawſchi pósnachu, kak daloko běſche ſtracłiſki lud wot Boha wotſtupił. Jako ſebi młody kral ſakoń cźitacź da, prawje pójna, kajſi běſche rozdźěł bjes tym, kajtiž dyrbjeſche lud bycź a kajtiž woprawdźe běſche. Pſchi tym wſchěm wón njeſadwělowa. Swoje draſty drje roſtorha. Ale to je ſnamjo prawje pobožnych, ſo woni źenje a pſchi ſamych wobſtejnoſcźach njeſadwělowacź njemóźa. S hiſchcźe wjetſchim ſahorjenjom něſko Josias, nowonamakanu

„bibliju“ w ruzy, ßwój reformazijski skutk spěchowasche, kaž to wschitko 2 Chron. 34 a dale cžitasch.

To wschak je wěrno, schtož israelski lud w zykym nastupa, sasso po krótkim ßkončnym dnju zakoßna nóz pschindže. Niz, so by ßo Jehovah na ßwojim ludu ßmilicź ujechak. Ale tón lud ßam bu sasso njeßwěrny pschecźiwo ßwojemu Bohu. Josias pak běsche ßam ßwoju a wěcźe też někotru druhu duschu wumohk.

Tola wostajmy něto tu staru powjescź a stupmy do historije nascheho luda!

Tež nasch lud spomina na cžaß, w kotrymž ßrjedża w nim, k lěpschemu zykeho ßwěta, sabyta a ßhubjena biblija ßo tak rjez ſ nowa namaka. Ja rěcžu wo reformazijskim cžaßu. Hdyž je to też, kaž ßo něto praji, bajka, so je Luther biblija, kotraž jemu ßwětko pschinjeße, na rjecžas samknjenu namakak, wona tola woprawdźe tehdy sa kschescźijanski lud njeběsche. Evangelion ßo prózynym a wobcźeżenym niz jenoż nieprědowasche, ně, wone ßo ßamo wot zyrkwje sa kezarstwo wudawasche. Prawychcžinjenje pokutneho hrěschnika psches ßwobodnu hnadu, sakłužby Khrystußowej ßameje dla, ßo w zykej „kschescźijanskej“ zyrkwi nihdźe wjazy njeprědowasche. Schto pomhasche, so ßo wschudźe Bože martry btyschcžachu ſ drjewa, je żelesa a ſ kamjenja? Cžisty evangelijon ßo podtlóczowasche. Hłoßej najdobnischich a najpobožnischich, kiž żiwy evangelij khwalachu, buchu cžiwilowani a ßamo spaleni.

Tak běsche lětstotetki było. Ale něto, jako dr. Měrcžin Luther evangelijon ſ nowa namaka, běsche Boża hodżina pschischła a wschitko rosnjendrjenje hele běsche podarmo. Jako Luther ßwobodnu hnadu Bożu w Khrystußu Jesußu pschipowjedasche, jemu ße wschěch ßtron pschihłożowachu. Pschetož, schtož Luther khwalesche a prědowasche, to njeběchu rjane myßle, kotrež běchu we wutrobje teho wulkeho muża narosłe. Ně, to běsche evangelijon, kotrž běsche ßaßo namakak a kotrž ßwojemu ludej tak wulkadowasche, kaž ßo to wot japoschtolskeho cžaßa wjazy stało njeběsche. To běsche hnadne skutkowanje Boże, so běsche wumjeńsstwo knihicžijschcženja do Lutherowego cžaßa wunamakane. Tak móżesche evangelij wot Luthera pschekożeny bórsy do wschitkich rukow pschincź. A to běsche wulke wjeßele bje wschěm ludom. Na haßach a torhoschcžach, na pschaßach a w hrodach — wschudźe ſ radowcźu na jynki wěcźnje staroho, ſ nowa namakaneho evangelija poßłuchachu. A wone ßo tehdy kaž pschezo jako żiwjenje ßwěta wopokaja. Něto te ßkowa: měr a wěstosćź sbóżnosćze wěrjazym żane hudańcźko wjazy njeběsche. Sso pak też pokaja, so tam, hdźež evangelijon knjeżesche, prawa ßwobodnosćź bydlesche. Sso sjewi, so lud, kotrž evangelijon w ruzy a we wutrobje njeße — so tajki lud też prawej duchownej sdźěłanosćźi pucź pschihotuje.

Wrócźo hladajo do tamneho wulkeho cžaßa ßo my praschamy: Kak je dźenßa ſ naschim ludom? Je wón lud biblije? Ma wón, trjeba wón, snaje wón, luduje wón biblju? Da ßo wón psches ducha biblije wodźicź? Abo je ßnano něto ßaßo nowonamakanje biblije sa nasch lud nujne?

Po sdacžu je nowonamakanje tak njennjne, kaž sakożenje nowych nowinow. Żenje, kaž dotho ßwět steji, njeběsche biblija tak w kóżdej ruzy, kaž dźenßa. To ſ najmjeńscha wo evangelskich ludach płacźi. Schulske dźěcźo ma tak derje ßwoju biblju kaž profesßor.

A kóżde móże cžitacź — kłuchoněmi wumsacźi njejßu. A ßamo sa ßlepych je postarane. A też to móże ßo prajicź, so ßo dźenßnischi dźeń cžisty evangelij na telko płětkach prěduje; kaž hdy prjedy.

Haj, tak daloko je wschitko w dobrym porjedźe. Ale też jenoż tak daloko. Hdyž ßo pak praschamy, hacž je nasch lud sa bibliju sahorjeny lud, dyrbimy ßebi ſ hańbu wobliczo pschikrycź. Runjeź je biblija w kóżdej ruzy, dyrbi tola nasch lud ſ wulkeho dźěla ju hakle namakacź. S nowa namakacź dyrbi wón, so ma w njej pokłady żiwjenja, njebejeße żórko bje wscheho runjecza. Też w najwjazy domach evangelskich ßu nowiny na město biblije stupiłe. Ja derje wěm — nowiny dyrbja bycź; bjes nich njeńdźe. Ale hladaj ßo, so wone tebje njepschewinu, so tebi pschewjele twojeho cžaßa, twojeje ßwobodnosćze a ßamostatnosćze njewofmu. Tón, kiž jenoż w nowinach leži — też hdyž wón dobre nowiny cžita — bywa lohko ßwjerschmy cžłowjek. Prawa duchowna zyroba Božeho ßłowa ßo pódla ßhubi. (Pokracžowanje.)

Spomń, Knježe, na naß!

Spomń, Knježe, na naß!
Spomń na naß, hdyž ßo modlimy,
Hdyž to wócźko k tebi hlada,
Po tebi ßej duscha żada,
Hdyž cźe w duchu proßymy,
Daj, schtož dźěcźu trěbne je!
Daj nam, schtož je wužitne!

Spomń, Knježe, na naß!
Spomń, hdyž my starosćź noßymy,
Hdyž tu duschu tyschnosćź traschi,
So ßo k tebi modlicź hwaži;
Na tebje ßo spuschcžamy,
Hdyž tu pomoz żana njej',
Dha nam ſ troschtom blisko stej.

Spomń, Knježe, na naß,
Hdyž w ipytowanju ßłabi ßmy
A ßej pomhacź njemóżemy,
S naschej mozu wożłabnjemy,
We hrěchach tu leżimy,
Dha ßo k tebi wołamy:
Božo, njebudź sdaleny!

Spomń, Knježe, na naß,
Hdyž ßmjertne ßwony saklincźa,
Hdyž do wocźinjenoh' rowa
Nasche cžěło ßo tu ßhowa,
Poßledni khód nastawa,
Hdyž my dźemy do ßuda,
Wßmi naß ſ hnadu do njebja. E. H.

Hantwjerszy a dundakojo — wulka nusa nascheho cžaßa.

Tale nusa woprawdźe na najtróżaze waschnje w naschim cžaßu w naschim wótznym kraju pschibjera. Sa khudych, ale cžestnych hantwjerskich je psches sakożene sastarańske hospody, hdźež jěcź dostanu a móża darmo psches nóz wostacź, starane, a te hospody ßu pola naß tak blisko hromadźe, so móże kóżdy wob dźeń wot jeneje do druheje hospody dońcź.

Ale bjes tutymi tak mjenowanymi „khudymi pucźowarjemi“ je też wulka ličźba dundakow, kotźiž wokoło dundaja a dźěłacź njechaja. Woni ßu woprawdźita cžwila sa nasch lud. Direktar wulkeho sakłeho jastwa w Zwikawje je psched wjazy lětami w Drażdźanach na hłownej shromadźisnje ßa hladanje puschcźenych jatych sdźěłik, so wschěduje w naschim wótznym kraju w pscherěsku 200 000 dundakow wot jeneho města k druhemu cžehnje a ßo ſ proschenjom sežiwi. A pschi tym wón wulicźi, so je wunoschk tajkeho proscherstwa dobry a so najnižjchi wschěduje na 1 hr. 70 np., najwyschschi na 4 hr. sa wożobu, w pscherěsku po tajkim 2 hr. 50 np. wucźinja, so by ßo na lěto 182 500 000 hr. naličźiło, schtož ßo wot tajkich vagabundow w naschim khěżorstwje naproßy.

A dobrocźiwosćź a mjehkosćź wutroby na jednym boku a żadanje na druhim boku njelubeho hoßcza pranje bórsy wotbnycź, runjeź njechadźa k tenu pomhacź, so to płomjo dale a wysche ßapa, kotrež Boži sakoń: „W pocźe ßwojeho wobliczа dyrbisch ßwój khléb jěcź“, niz jenoż pózrjecź hrosy, ale je jón hižo na najtróżaze waschnje pózrjeło. Wjele jaßnych dopokaßmow mohło ßo podacź, ſ kotrychž je pójnacź, ſ kajkim khwatkom tucźi proschaju „hantwjerszy“ a khudźi „pucźowarjo“ ßo ſ procha maja, hdyž chzedźa jich, hdźež po proschenju pschińdu, do dźěła wsacź a też derje sapłacźicź. „Pschi proschenju schtyri krócź telko saßłużu“ — junu jedyn wupraji a je ſ tym nahlad wschitkich ßwojich towarschow jewiłk. W Rheinbachu tajki dundak kowarjej, kiž jemu dźěło poßłicźi, wotmolwi, so jemu mjdu dacź njemóże, kotrež by ßo jeho nětczišschej saßłużbje runała; so je hacź do popołdnja hižo pjecź hriwnow hromadźe pschinjeßł. — Samożity wobydleć małeho městka, ßobustaw towarstwa pscheczźiwo proscherstwu, da psched ßwoju khěżu wulku hromadu kamjenjow nawosnycź, wobstara grat a poßłicźi kóżdemu proschazemu hantwjerskemu, so dyrbi ßebi kamjenje klepajo něschto saßłużicź; so jemu, hdyž dźěßacź hodźinow sa dźeń dźěła, na hodźinu 25 np. da. Schto ßo sta? Wjele do dźěła stupi, ale

hižo ſa poł hodźiny pſchiudźechu a proſchachu, ſo by jim wón něſchto do prědka wupkačźił, dokelž ſu hłódni. Woni něſchto doſtachu ale — ſo wjazy njepokajachu. Sa dwě lěcźe kromada kamjenjow hiſchćźe roſtłepana njeběſche.

W Barlinje je junkrócź referendar wjetu ſczinił, ſo wón khudy proſcheć ſwoblečany ſa dźeń 6 hr. naprožy; hdyž to njenaſběra, chžyſche 50 hriwnow ſa wuſtaw khćeſczijanſkeje ſmilneje lubośće dacź. Ale hižo prjedy hacź běſche pſchiwołduju, něſcheſe 6 hr. 50 np. Runjež bu 43 rócź wotpokaſany, wón běſche tola něhdźe w 150 domach něſchto doſtał. Wón wjetu doły. Schto móže ſo pſchećźiwo temu njedoſtatkej cźinićź? Tafle ſ krutym ſakaſanjom a kontrole pſches polizajow njedoyomhaja. Hdyž derje dźe, budźe wuſpěch tutych hrědkow, ſo ſo žołny na jenym blaku wróćźo ſczichćźa, ſo bychu ſo ſaſo na druhu ſtronu cźim mózniſcho walićź. So by ſo ſchłoda ſa korjeń pſchimnyła, ſa to je jenož jedyn hrědk. To je ſ evangelija narodźena, ſylna lubośćź ſ jaſnym wócźkom, ſ wolu na wottykjenu wěſćźe ſłoźenej, ſ ruku, kotraž je hotowa ſkutkowacź a dźěłacź. Tajta lubośćź wſchak ſo hiba w naſchim ludu — wona móže ſama pomhacź, hdyž ſylna wotnućźi. W Jendźelſkej ſu ſo n. pſch. ſjawne dźěłanſke domy ſakožićź, w kotrychž ſo hnydom pokaźe, kotriž ſu tajzy, kiž dźěła nimaja a dźěło pytaja, a ſchtož ſu dundakoja, kotriž nachćźeja dźěłacź. Cźi prěſtchi doſtanu bydlenje, jěſćź draſtu, hdyž je nujne, tež łěkarja a łěkarſtwo — a ſa to dyrbja dźěłacź a poßłuchacź. Duchowny Bodelſchwingh, tón žołnowany dźěłacźer bjes hubjenymi naſchcho ludu je tež wutrobu a ruku tutej wulkej nuſy pſchiwobroćźił a w Wilhelmsdorfje tajtu kolonju ſa wokokoćźahajwych dźěłacźerjow abo vagabundow ſakožił. Jeho pſchikład je tež k temu wabił, ſo ſu ſo druhe podobne kolonije ſakožiłe. Sſyſchimy, ſchto Bodelſchwingh ſam wo tym praji. Hdyž je to hubjeńſtwo wokokoćźahazych dundakow a nuſa tych maka, kiž chćeja dźěłacź, ale kotriž ſo wot tych, kiž chćeja ſěnjeho paſcź a proźyćź, wobkrućźa a k temu ſamemu žiwjenju nućźa: „Tajkim rukam, kiž ſebi dźěło žadaja, napſchećźiwo pſchićź, tajke duſche, kotrež po wumoženju ſdychuja, wumóž, k temu ma Wilhelmsdorf ſłužićź. W Wilhelmsdorfje ſo ſpěwa a dźěła, tam jěźźa w poćźe ſwojeho woblića ſwój khlěb; tam ſo žadyn ſěnik njećźerpi. W Wilhelmsdorfje paleuza njeje, ale ſa to Bože ſkowo, pſchećźelniwy wobkhad, k temu cźiſtośćź a porjad."

Tale lubośćź, kotraž ruku podava tym, kotriž chćeja ſo ſe ſprawnym dźěłom žiwićź, móže ſama pomhacź a tu wulku nuſu, kotraž je pſches wokokoćźahazych hantwjerſkich a dundakow na naſch lud pſchiſchła, wotwobroćźićź. Hiſchćźe wjele tajkich wuſtawow je nuſnych, prjedy hacź budźe něſchto pytnućź, ſo je liźba wokokodundazych wotebjerała. A teho dla je tež lěpje, ſo ſebi, luby cźitarjo, ſwoje njenjećźi, kotrež tym wokokoćźahazym hantwjerſkim rosdawaſch, khowaſch a hromadźiſch a je ſa ſkutk khćeſczijanſkeje lubośćźe woprujeſch, pſches kotrež móhło ſo wopravdźe tym bjes tymi hantwjerſkimi pomhacź, kotriž ſu pomozy hódni. A ſłónćźnje tež potom cźi „dundazy" wot nuſy cźerjeni, hdyž jich proſcheńſtwo wjazy njećźwi, pſchiudu — tež dźěłacź nawukni a pſchi tym tež wumožeuje ſe ſłoźenja, kotremuž běchu blíſko, namakaja. To daj Bóh!

Po něćźim.

Njemóžna wěź je, ſo na jene dobo pſcheměnićź, wjele ludźi praji, kotriž wſchak pſchipóſnaja, ſo dyrbja ſo a ſwoje žiwjenje pſcheměnićź. Pſcheměnjenje móže ſo jenoź po něćźim ſtacź. Tak ſebi tež bur mužłeſche, kotrož ſchłeńćźku lubowaſche a kotrehož jeho žona proſcheſche, ſo by ſo pića woſtajił. „Haj", praji wón, „ja wſchak chžu, ale hladaj, ja to na dobo cźinićź njemóžu. To mohło mojej ſtrowośćźi ſeſchkodźićź; cźłowjek dyrbi ſo po něćźim do pſcheměnjenja ſwućźićź." Žona praji, hdyž běchu někotre njedźele nimo: „Ty ſo tola pſchećźo hiſchćźe njepſcheměniſch, — a tebje mohło tola lohko junkrócź njeſwoźe potrjechićź." — To ſo bórzy dopjelni. Jako bur jedyn wjećźor ſ korčźmy pſchińdźe, wón do ſłubuje padźe, kotraž k wulkemu ſboźu hłuboka njeběſche. Synna kupjel jeho bórzy ſaſo wuſtróbi a wón ſapočźa wo pomoź wołacź. „Ach, ja dźěł ſym tebi to wěſchćźiła", ſawoła žona, jako na wołanje pſchibźa. Wona khwatnje cźeſpazu khamu dele puſchćźi, ſo by ſo jeje ſ rukomaj pſchimnył a ſapočźa horje wjećźećź. Muž ſo kuſt ſ wody ſbźe, duž ſaſta ſo wjećźećź a wón ſaſo dele ſuźe. Druhi a potom tſećźi rócź runje tak dźěſche. Słónćźnje wopitź prawje wjazy njewěrjeſche; wón ſwojej žonje pſchiwoła: „To ty wěſćźe ſe ſamyſkom cźinićź." — „To je wěrno", wona praji, „ale njejźby mi ty prajił, ſo je lěpje, ſo ſo cźłowjek po něćźim do pſcheměnjenja ſwućźi? Ja ſo bojn, ſo mohło tebi jeſchkodźićź, hdyž tebje na dobo cźiſćźe wućźahnu."

Wopitź jej ſtrofymi. Žona jeho nětko wućźeže a wón na dobo pićź pſchejta.

„Po něćźim", to je wurěćź tych, kiž ſo pſcheměnićź nochćeja. Jim ſo tak lubi, kajzy woni ſu, a tola woni cźuja, ſo by nuſne było, ſo polepſchićź. Bjes tym, ſo cźakaja, jich hrěſchne pſchikhilnośćźe pſchibjeraja — a pſchećźo cźećźo bywa wróćźenje.

„Po něćźim" tež cźi praja, kotriž wſchak chćeja pſchećźiwo hrěchej wojowacź, kotriž pak ani ſwoju njemóž, ani Božu wſcheho-móz njeſnaja, ſ kotrejž mója jeniźćźy dobyćź. Woni njeſapſchimnu, ſo woni njemóža ſ kujeſom byćź nad ſwojimi ſłabośćźemi, ale ſo ſu ſłabośćźe ſ kujeſom nad nimi a woni ſo nadźija, ſo móža ſo ſ cźaſom polepſchićź. Woni chćeja ſo pſcheměnićź, njewjedźo, ſo móže jich jenoź Bóh polepſchićź."

„Po něćźim", běſche tež rěćź cźorneho w Afrizy. Wón praji: „Ja rosnjaſam pomałku ſwjaſki hrěchow, kotrež na khribjećźe noſchu. Ja wjazy mjeńſchym a te ſuki, kotrež ſym ſa ſwjaſak, ſo lohko njerośćźinja." — Wón cźakaſche a wołta w ſwojim ſtarym hrěſchnym žiwjenju, doniž wokomik njepſchiińdźe, w kotrymž ſo Bohu poda, ſo tón jeho wutrobu pſcheměni.

„Po něćźim", tak powjeda tež cźert, kotremuž ſo na to waſchnje poradźi, naj w hrěchach dźerjećź. „S jenym dobom" a „dźenja" ſu ſkowa Božo, kotryž móže a chže naš wot hrěcha wumóz a chže to něćźo cźinićź.

„Wſtaćźe ſo ſkeho", je Boža pſchikaſnja, „dźenja, hdyž wy mój hłóſ ſłyſchićźe."

Hdy? — Něćźko! Hdy by to hakle puſdźiſcho trjeba było, njeby nam wón dźenja to pſchikaſał. Hdy by ſo to hakle w wokomikjenju ſmjercźe ſtacź mohło, njeby trjeba było, tajku pſchikaſnju dacź. Cźłowjek ſo njemóže pomału wot hrěcha wotwobraćźićź, ale dyrbi ſo wot hrěcha dźěłićź. Schto by ſebi ty wot teho myſlił, kiž by je wobkraunył a kotryž by něćźo do teho ſwolił pſched twojimaj wocźomaj pſchećźo njenje kraunyć, hacź je ſebi wotwućźił.

Schto dyrbimy cźinićź? — Naſche je, ſo my chćemy, Bože je, ſo je dokonjany. Domćź ſo jemu ſ zyłej wutrobu, proſch, a Khrystuſ budźe cźinićź, ſchtož je ſłubił: „Schtož budźećźe wy proźyćź w mojim mjenje, to chžu ja cźinićź. (Jan. 14, 14).

Něſchto k rospominanju.

Wo hracźu.

W cźahu, kotryž ſe Chicago wotjědźe, ſedźachu ſchtyrjo mužojo wyſokeho ſaſtojnjtwa, ſ kotrychž běſche jedyn ſudnik, druhi rěćźnik, ſkarty hrajo hromadźe. Stara žona, kotraž póbla nich ſedźeſche, bu po cźaſu njeměrna; ſłónćźnje ſtany a hraćźe ſ tymi ſłowami pſchetorhny: „Ja proſchu wo ſamolnjenje, njeje to knjes ſudnik H—?" „Haj, knjeni", wotwolni ſudnik kuſt najtrózźemy; jemu běſche tola kuſt hańba, ſo bu pod tajſimi wobſtejnośćźemi pójnaty. Stara žona dale rěćźeſche: „Wy knjes ſudniko to běſchćźe, kotryž ſćźe mojeho wboheho hólza k ſaſtwu na dźeſaćź lět ſaſudźił a tamny knjes pſchećźiwo njemu rěćźeſche. Mój ſyn loni wumrje a ſkarty běchu wina jeho ſłaćźenja. Wón běſche dobry hólz, doniž ſkarty hracź njenawukny a kóždy wjećźor do wjećźneje korčźmy njeběhaſche, hacź ja něćźo wjazy ſ nim ſapočźećź njemóžach. Ja wěm, ſo njedyrbjaka tak k wam rěćźećź; ale, knjes ſudniko, hdy byſćźeće wjedźał, kajſi ſacźiſćźećź wajſch pſchikład na młodych ludźi cźini, potom njebyſćźeće hromadźe ſkarty hrali. Kharty ſu mi mojeho wboheho hólza wſaćź."

Woni dale njehrajachu.

* * *

Wjele jich dźěła ſa ſo a na druhich, měſto teho, ſo bychu na ſebi a ſa druhich dźěłali.

* * *

Dobre je prawe ſaſadyſnacź, ale lěpje je, je měćź a po nich cźinićź.

Samolwitny redaktor: faraŕ Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktoraj: faraŕ Henćźka w Wochoſach a faraŕ Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſćźeć a nakład Sſmolerjeź knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 7.
16. februara.

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjeź knihiźiſchćźełni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Eſtomihi.
1 Kor. 13.

Amavimus. Amamus. Amabimus.

To reka: My ſmy lubowali. My lubujemy. My budźemy lubować.

23. wulkeho rójka 1875 ſemrje w Jendźelſkej muž, kotryž je do najſdobnijſchich naſcheho cźaſa błuſchał. To běſche Kingſley, prědar a duchowny wjeſneje woſady, ſ dobom profeſor, ſpiſacźel. Jeho zyłe źiwjenje běſche źiwjenje wěry a teho dla ſ dobom źiwjenje w luboſći. Piſches ſwoje prědowanja a piſma, piſches ſwoje pomhanje w muſy luda, piſches ſwoju ſtaroſćźiwoſć ſa ſwoju woſadu, piſches ſwoju cźołu wutrobu ſebi wón bórſy dobre mjeno doby. Jemu narjeknychu: „wótz dźěłacźerjow.“ W jeho wjeſźy ſu jeho khowali. Pod kraſnymi ſchtomami je jeho row, a najrjeńſcha pycha jeho rowa je běły marmorowy kſchiž. Na nim ſteja te ſłowa, kotreź jeho źiwjenje wopiſuja: Amavimus, amamus, amabimus; t. r. my ſmy lubowali, my lubujemy, my budźemy lubować. Bjeſ dwěła jedunre, ale też khuboko ſacźute napiſmo, kotreź ſo ſłoźuje na epiſtolu dźenſnijſcheje njedźele, kiž je wuſłoki khěrluſch luboſćе uoweho ſakonja: 1 Kor. 13. Wſchitźy luboſć wukhwaluja, ale kelko cźłowjekow źiwjenje je luboſć? Hacź też tamne napiſmo źiwjenje jich wjele wopiſuje?

1. Amavimus, abo my ſmy lubowali, naſche źiwjenje běſche luboſć k Bohu a k bratram. Schtóž móže to projić? Schtó mohł ſ zyła naſch cźaſ bohaty na luboſći mjenować? Sso wě, ſo je wſchak wſchelake khwalobne a dobre w naſchim cźaſu, ale ſchto to pomha, hdyž najlěpſche tu njeje? My wſchak mamy kſcheſćźijanſke porjady a waſchnja; rjane Boże domy naſche měſta a wſu pyſcha; tyſźazy prědarjow evangelijon pſchipowjedaja. Jeniźke praſchenje je, hacź je zyłe zyrkwiniſke źiwjenje wot luboſćе njeſźene też kſcheſćźijanſke woſadne źiwjenje poſźylniko abo hacź dyrbi ſo na nje to ſłowo japoſchtoła nałożić: „Hdy bych ja ſ cźłowſkimi a ſ jandźelſkimi jaſykami rěćał a njeměł luboſćе: dha bych ja był ſynćźazy moſas abo klinćźazy ſwóncźk.“ — My njeźſmy khudźi na wědomnoſći, njech je duchowna abo ſmětna; ſdźěłanoſć, wuměwſtwo a wědomnoſć naſcheho cźaſa ſo wukhwala; niſke a wyſoke ſchule, akademije a univerſity wucźenoſć roſſchěrja. Ale hdyž to wſchitke ſame morwe wjedźenje woſtanje bjeſ wužitka ſa ſobucźłowjekow, haj hdyž ſo ſamo k jich ſchkodźe wulzy cźini, hdyž ſamo wſchitka kſcheſćźijanſka ſdźěłanoſć a pośnacźe ani mozy njedawa něhdźe někajke ſranjenje wodać, ſte ſ dobrym pſchewinyć, potom wſchitko khwalenje ſpadnje pſches ſłowo japoſchtołowe: „Hdy bych ja wěſchćźić mohł a wjedźał wſchitke potajnſtwa a wſchitko pośnacźe; a hdy bych měł wſchitku wěru, tak ſo bych hory pſcheſtajił, a njeměł luboſćе: dha bych nicźo njebył.“ — Skutki kſcheſćźijanſkeje ſmilnoſćе ſo w naſchim cźaſu wuſběhuja a nichtó prěć njemóže, ſo ſo w naſchim cźaſu wjele ſtawa ſa khudych a khorych, ſa derjehićźe luda. Wjele towarſtwow, wuſtawow namakaſch, k temu ſo dary hromadźa a khudym ſo wobradźuja. Ale hdyž ty nětko wot teho ſcheho wotliźiſch, ſchtož ludźo ſami ſwoje dla

dobre cjinja, so bychu kusk cjesćje měli, a dźiwajo na swoje mjeno a wowołanje abo sameho waschnja dla abo skónčnje so bojo hrožazych cząsow — kelko wostanje, schtož je so s cjistej, samosaprěwazej lubosćju dokonjało? Kelko ludźi khudym dobrotu cjini, dokelž khudych lubuja? Pawoł praji: „A hdy bych ja wschitke moje kubła na žiwnosć tych khudych wužił a podał moje cjěło k palenju a njeměł lubosće, dha by mi to ničo wuschne njebyło.“ — Něchto je junkrócz wuprajił: Prósdne boki w knihach žiwjenja su, kotrež njeličenych ludźi sasudźuja. Prósdne boki, kotrež, dokelž su prósdne, wobsuwedcja, so njejsu ničo cjinił, schtož by cjinicź mohł a dyrbjał, so sy so wschelakich składnosćow sminył, hdźež by so lubosćiwy wopokasacź mohł. Kóždy dźeń, kotryž Bóh tebi wobradźi, je bok, na kotryž dyrbjał pisacź; a hdyž by to jeničźi skutk smilnosće, jeničke pschećelnjwe słowo było, so by bok prósdny njewostał. Ale bohužel! te prósdne boki! My bychmy žarowazu wutrobu troschtowacź móhli a jo cjinili njejsmy; my bychmy nascheho blizšicheho samolwjecź, derje wo nim rěcźecź móhli — a smy mjelcźeli; my chcemy so sjednacź a jo njecźinjachmy. Kaž wjele dnjow je cźłowjek bjes lubosće žiwy był, tak wjele dnjow je wón shubił. Kóžde žiwjenje bjes lubosće je shubjene žiwjenje.

2. Amamus, my lubujemy. Tak dyrbi pola tebje bycź, duž rosskudź so krucźe: Ja chcu sćźerpny a dobrocźiwy bycź, tež hdyž sym sranjeny; ja chcu pschećelniwy bycź pschećźiwo naschim domjazym, pschećźiwo wyšokim a nišim, tež hdyž su ludźo njepschećelniwi pschećźiwo mi. „Lubosć je sćźerpna a dobrocźiwa.“ — Ja chcu swojemu blizšchemu jeho pjenjesy a kubło, jeho sbože a dary s wutrobu popschećź; ja chcu pschezo sprawny bycź w mojim waschnju a khodźenju; ja nocźju so wysche swojeho blizšicheho posběhnycź, njecham so sa mudrischeho, lěpscheho a pobožnischeho měcź. „Lubosć njeje sawišna; lubosć njeje samopaschna; wona so njenaduwa.“ — Mojeho blizšicheho njecham ja sazwicź ale pschećelniwje s nim rěcźecź a wobkhadźecź. „Lubosć rosnje njećźini.“ Na žane waschnje njecham swój wužitk a cjesćź pytacź, pschetož „lubosć to swoje njepyta.“ Ničo mje roshoricź njeźmje. Ja so njewjeselu, hdyž so druhemu hubjenje seńdźe a hdyž dyrbju někomu wěrnosć prajicź, to w lubosći cjinju. Ja chcu so prózowacź, so bych wschitko njeźł, wěrił, wscheho so nadźał, wscho pschećźerpił.

Tola, kaž dobre su tajke rosskudźenja a pschedewsacźa — hdźe je dokonjenje? s wotkal dyrbi lubosć pschińcź? S nascheje wutroby? Ta lubosće nima. Abo dyrbi snano s pokracźowazeje sdźěłanosće pschińcź? Ta spěchuje sama sebi pschewostajena samu sebicźnosć. Nć, lubosć pschińdźe jenož wot horkach, s njebjeś dele, a swjasł, kotryž dyrbi njebjeśa a semju, Boha a cźłowjekow stowaršicź, prjedy hacź so bjes sobu lubuja, je wěra do teho, kotrehož cźerpjenje a wumrjećźe s khutnosćju wopomnicź so kscheścźijenje sasło hotuja. Tamny marmorowy kschij na rowje Kinysleyowym běšche hischćźe pyschenj s tak mjenowanej póstnej róžu, kotruž běšche wón lubował a wysche łacźanskeho napišma hischćźe stejesche: „Bóh je lubosć.“ Kscheścźijanska zyrtej wucźi, so tón, kotruž do lubosće Božeje woprawdźe wěri, hinak njemóže, hacź sasło lubowacź.

3. Amabimus, my budźemy lubowacź. Wschitko wjedźenje a wěschćenje, wschitko rěcźenje a předowanje a wukladowanje pschestanje, hdyž to pschichodne w swojej jasnosćźi a wěrnosćźi so ljewi. Tež ta wěra budźe widźenje wot wobliczja k wobliczu; nadźija smeje, cźohož je so nadźała. Jenož „lubosć nihdy njewupanje.“ Do wěcźneho žiwjenja wěricź rěka do wěcźneje lubosće wěricź. Lubosć sama wostanje a wona nasz sama dowjedźe do wobydlenjow sbóžnych — k nascheemu sbóžnikej, kiž je nasz s wěcźnej lubosćźu lubował.

Hamjeń.

Ramakanje biblije.

(Po F.)

(Pokracźowanje.)

Wopomń, schto ludźo w naschim cząsu cźitaja. Rano: nowiny; pschipołdnju po wobjedźe: nowiny; wjecźor ničo abo sasło nowiny a powjedaćźka. A hdźe so biblija cźita? hdźe so zyroba Božeho khlěba wužiwa? — Hdyž so ty dźenja w domach sa wěrowanskej biblju prascheśch, kotruž staj mandźelskaj pschi wěrowanju dostałoj, hasło nadeńdźesch, so dyrbi so pytacź a so sćźi potom sapróschena s někajkeho róžka pschujeźe. A hdyž na nju pohladasch, pósnajesch, sa ani trjebana njeje. Tak je so mi sschło, so wjele njedźel po wěrowanju mkoda mandźelska ke mni pschińdźe a so sa swojim wěrowanskim wopißmom prascheśche, kotrež hischćźe dostała njebeśče. Ja dyrbjach jej wotmolwicź: „Ju, moja luba, te leźi zyle prědku w waschej wěrowanskej biblji. Ale bohužel je mi to dopokajmo, so hischćźe swoju biblju w mandźelstwje wocźinile njejsće.“ A tola so potom na reformazijsim swjedźenju hordośnje a po sdacźu też mutrnje spěwa:

„To słowo dyrbja wostajicź
A žanoh' dźała dostacź;
Bóh chce nasz s duchom wobdaricź,
W tej bitwje pschi nasz wostacź.“

Ach, ach njeklincźi to dźiwnje, hdyž na nasch cząsz a lud hladamy? Móžemy my nasch lud dźeńźnischi dźeń lud biblije mjenowacź? Woprawdźe wulki dźěł evangelskich na swojej biblji nicźo nima. Milijony wuźmeśchuja a sazpiwaja ju jako staru knihu. Druhy sasło so ani sa njej njepraschejа. Ale też sa khutnischo smyślenych je wona husto jenož njesnaty smjaty kraj. A schtož je najhórsche. Woni ani pschikhilnosće a s tym też khwile nimaja, tón njesnaty kraj sesnacź. Sćźehwki so sama rośmja: woni su bje wscheje wědomosće w nabożinskich wězach; najdźiwnische nahlady a wězy so rosscherjeja; khablaza myśl też pola tych, kiž chcedźa hischćźijenjo bycź, hdyž něchto na jich wěru zwari, tajsy ničo prajicź njemóža, dokelž do zwjatebo pißma sakorjenjeni njejsu. A na to jene wulke prascheńje sa sbóžnośćźu hurto dźěłacź wschelakich ludźi też dźěłacź wschelakich wotmolwjenjow da, dokelž prawebo póśnacźa nimaja.

Hdyž pschi tym wschém hischćźijenske waschnje a počźinki so hischćźe w tej měrje s nascheho luda shubiłe njejsu, kaž by so to po wopißanych wobstejnośćach myślicź mohło, je to s dźěła herbstwo wótzow, wot kotrehož sama hischćźe žiwi. To móže so też prajicź, so w ludu, w kotrynž so lětśtoletki evangelijon prěduje, strowy powětr duwa, kotruž kóždy dycha, też ton, kotrnž je wěru dawno prjecź cźiśnył. Wobźebje pak ma so zyły lud dźakowacź tym ludźom, kotśiž wschak so kusk s boka wobhladuja a su tola „zwětło a sól“ zwěta. Ja myślu źebi na „cźichich w kraju“, kiž zwoju biblju lubuja a to w žiwnju wopokasuja. Boha budź dźak, jich je hischćźe wjele, kotśiž so prawje wot Božeho słowa duchownje žiwja. A na nich do dźeńźa hischćźe tebo Božnikowe słowo wopokaże: „Sbóżni su cźi, kiž Boże słowo słyschja a wobarnuja.“ Bjes nimi ludźi nadeńdźesch, kotśiž maja dźeńźa hischćźe — w naschim cząsu khablaźeje myśle a njewěśćźe — rosskudźenosćź, smutskownu cźichosćź, swobodnosćź. Bjes nimi namakasch pak też ludźi, kotśiž buchu dźeńźa hischćźe, hdyž by nusne było, swoje žiwjenje sa Jesuśa woprowali. Bjes nimi nadeńdźesch ludźi, kotśiž maju wěsty troscht w žiwjenju a wumrjećźu, kotśiž pak ju źebi też, schtož sesnake wězy nastupa, swojeho pucza wěćźi. Pschetož wěcźnje wěrne wostanje stare słowo: „Twoje słowo, o Božo, je mojim noham źwęza a zwětło na naschim puczu.“

Abo njejßy, luby cžitarja, tež husto ludźi nadeschoł, kotřiž bjes teho, so bychu tak njenowanu sdźěłanosć měli, pšches stajne a ßwěrne wužiwanje Božeho ßłowa tak dobru sdźěłanosć wutrobu, tajku wěštu a tola miłu myßl, tajku rosßudźenosć we wschěch wobstejnosćach žiwjenja wopokaža, so ßo wschón dźiwasch?

O jo by nasch lud sašo lud biblije był! Potom ßo to ßwjikniwe praschenje, schto budźe pšichchod naschemu ludej pšichinjesć, ßama shubi. Hdyž to jene, schtož je nusne, sašo ßo pyta, potom by też na wschitko, schtož je ja nasch cžaß nusne a wužitne, ßo sašo jaßne ßwětło ßwěcži.

Pšchi tym wschěm, hdyž też njechamy nasch lud sa shubjeny měcž, je tola jara njewěste, hacž ßměmy w naschim cžaßu wočakowacž, so pola nascheho luda sašo rosßudźene powschitkowne wobroczenje k Božemu ßłowu ßo stanje. Duch nascheho cžaßa je temu napschecžiwny. Na to wjele skoržicž, je wysche. Ale hdyž my też na powschitkownym niczo dokonjecž njemóžemy, chžemy tola cžim khutniischo na tych dźiwacž (a woni ßo też po tyßazach licža), kotřiž ßu łkódni po žiwjenju a prawdosći, ale kotřiž ßu ßo tola teje abo druheje pšichcžiny dla wot biblije wotwobroczili abo ß najmjenšscha ju prawje nakožicž njesamóža. Wěsćje ßu też bjes lubymi cžitarjemi tajzy.

Schtóž chze bibliju prawje nakožicž, dyrbi ßo najprjedy na prawe stejischczo stupicž. Schto chze nam wona poskicžicž a schto niz? to je wulke praschenje. Arabiski Amru praji, so je wschitko, schtož je ß zyła wjedźenja hódne, w jeho koranje. My jemu jeho jednoru myßl wostajimy. To pak ßebi my wo bibliji njemyßlimy. My bibliju knihi sjewjenja mjenujemy. Sjewicž pak nam Bóh na žane waschnje njecha, schtož móže nasch rosom namakacž abo schtož móže pšches dźěło a historiske roswiwanje cžłowjestwa na ßwětło pschińcž. A runjež k temu wjele lět tyßazow trjeba było, — Bóh to sjewicž njecha. Wunamakanje kompaßa a magnetoweje jehły měješche wulku wažnosć sa cžłowjestwo; wažnišche je hischcže wunamakanje parineje mozy a elektrizitäty; — ale Bóh je směrom cžakał, dontž to cžłowjek ßam ß mozu ßwojeho rosoma namakał njeje. Biblija ß tymi wězami niczo cžinicž nima. — Wona też niczo njepraji wo ßjawnych politiskich praschenjach nascheho cžaßa. S biblije njemóžesch cžitacž, hacž je monarchija abo republika lepscha, hacž dyrbi ßo wóßom hodźinow sa dźeń dźěłacž abo dlěje atd.

Ssamo statne a hospodarske porjady, kotrež w starym ßłubje israelski lud měješche, sa naß njepłacža. To běchu sakonje a porjady sa wěšty lud pschi wobsebitych wobstejnosćach a sa wěšte cžaßy. To derje wěm, so je dźeßa hischcže wjele lubych kscheścžijanow, kotřiž tak rjez bibliju njatu, so by jim rosßaßnjenje podała wo wschitkich możnych praschenjach žiwjenja. To pak je wopak.

Pšcheczjiwo tym towarscham knjesa Amru my wuprajimy, so chze Boże ßłowo nam na jene praschenje wotmolwicž, njemujący: „Kak namaka cžłowjek ßwojeho Boha?“ My móhli też prajicž: „Kak namaka cžłowjestwo ßwojeho Boha? Kak pschińdźe Boże kralestwo na semju?“ Dokelž pak sa zyłe cžłowjestwo druhi puć ßoža njeje, hacž ßa jenotliweho, my pschi prěnim praschenju wostanjemy: „Kak namaka cžłowjek ßwojeho Boha?“ W tym jenym praschenju leži wjele druhich, kotrež dyrbja też w ßwjatym pißmje ßwoje wotmolwjenje namakacž. Na pschikład: Schtó je Bóh? Kak je wón pšcheczjiwo cžłowjekam smyslenym? Schto je cžłowjek? Na kajke waschnje je wón Boha shubił? Kak pschińdźe, so je wón, kotryž ßo jako króna snórby sjewi, tola tajki njeßožowny? Schto je Bóh cžinił, so by ßo cžłowjekam sjewił a jich k ßebi cžahnył? Móže cžłowjek Božeje hnady a wěčnego žiwjenja ßo wěšty sežinicž? atd.

Wschitke te a wjele druhich praschenjow w tym jenym leži. Wotmolwjenje je wěrnosć. A dokelž je Jesuß Khrystuß ßam wotmolwjenje na te praschenja, teho dla njepraji wón jenož: „Ja ßym pschischoł wěrnosć wobßwědčecž.“ Ně, wón praji: „Ja ßym ta wěrnosć.“

Wschitke tamne praschenja sa wěrnosći ßu pschezo ßłowy a wutroby wschitkich dobrych a sdobnje smyslenych hnuke. Ale historija ßwěta je jenicžke wulke dopokajmo, so cžłowjekoju ßami je ßwojim rosomom a mozu to wotmolwjenje namakacž njemóža. Jow Boże ßłowo rěcži, dokelž dyrbja wschitzy cžłowjekoju mjelcžecž. Tón łkóß Boži mu druhdy w ßwjatym pißmje jenož jako cžichi wodych srosymimy. Ale na druhich městach a wożebje w nowym ßłubje my tón łkóß Boži ß tajkej majestosću a jaßnosću sa-ßłyschimy, so dyrbjeli ßo poklaknycž a modlicž, dokelž Bóh, tón wěčny, ßam ßwoju wutrobu nam wotewri. Po Bosu ßo praschaza duscha tam spokojaze wotmolwjenje namaka.

Wo wschitkim druhim pak, schtož ß tym njeswißuje, biblija niczo prajicž njecha. „Wobhońcže ßo we pißmje; pschetož wam ßo ßda, so macže wěčne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wote mnje ßwědčiž“, tak praji Jesuß Khrystuß, nasch sbóžnik, cžěło sežinjene ßłowo, wón, w kotrymž je wschitko sjewjenje Boże haj a hamjeń.

(Pokračowanje.)

Na póstny cžaß.

To cžinjach ja sa tebje, schto cžinisch ty sa mnje?

O Jesu, kiž ty je ßmilnosću
Te ßylsy bratrow ßwótrěwasch,
Tym w duchu khudym ß lubosnosću
Tón njebjeski trosch podawasch;

Ty twoju wutrobu ßy sawdał
Sa naschu nusu, khudobu;
Haj twoje žiwjenje ßy podał
Do hańby, ßmjerće na kschižu.

Duž pokhili ty twoju łkowu
Na kschižu naschich hrěchow dla,
Ssy ßwětej pokasał tu drohu,
Kiž wjedźe k Bohu do njebja.

Haj, twoje wóczko chze nam prajicž:
„Hlej ßem, to cžinjach sa tebje!“
Tež tuto praschenje nam stajicž:
„Schto cžinisch sa mnje, cžłowječže?“

To pali mje we mojej duschi,
Kak ßłaby ßym, so sacžuwam,
So jara ßwětej, hrěchej ßłužu;
Nětk pak cži lubosć podawam.

Ja nětk cži to najlěpsche dawam.
Niz sa mnje, ani sa tón ßwět,
Ja sašo w twojim ßwětle stawam
Pšches tebje, Jesu, ß nowa nětk.

We wěrnym wěstym dowěrjenju
Pšches ßmjertny stysk we cžěmnosći
Chžu k njebju hladacž k wumoženju
Na tebje Jesu, w wěcžnosći.

E. H.

Milijonar.

Pšched někotrymi lětami běšche w Philadelphiji bohaty měšcžan J. R. žiwy, kotryž měješche samoženje wot 5 do 6 milijonow.

„Knjes R.“, praji jedyn dźeń młody muž k njemu, „wy sće najßožownischi cžłowjek, kotrehož znaju.“

„A cžeho dla?“ wotmolwi R., „ja njewěm cžeho dla.“

„Schto?“ praji młody muž ßo dźiwajo, „njesće wy milijonar? Pomyßlcže ßebi na te tyßazy, kotrež kóždy měßaz do wascheje pokladnizy pschińdu!“

„Derje, ale schto mam ja wot teho? Ja móžu ßo wot teho ßwoblekacž a sežiwicž, ale ja wjazy jěsć njemóžu hacž druhy, a moja drasta dlěje njedźerži hacž wascha.“

„Ale“, snapscheczjiwi tamuy ßaß, „wy macže sta kraßnych khěžow, kotrež wam rjane pjenjesu njeßeja.“

„To ja pschidam, ale ja móžu tola jenož w jenej mojich khěžow bydlicž a schtož jich wumoschk nastupa, jón ani sjěsć ani pschetrjebacž njemóžu: ja dyrbju ßebi sa njón thěže kupicž, kotrež druhim, niz pak mi ßłuža.“

Ale wy móžecže ßebi rjane meble kupicž, drohe wobrasy, kraßne woły — ß krótka wschitko, schtož ßebi žadacže.“

„A potom, hdyž ßym ßebi je kupił“, snapscheczjiwi R., „móžu ß tymi wobrasami schto druhe sapočecž, hacž na nje hladacž? A njemóže najkhudschi muž, hdyž slepy njeje, to ßame cžinicž?

W mojim najrjeńschim wosu ſo mi lěpje njejědźe, hacž hdyž ſo wy ſa něschto pjenježkow w omnibuſu wjeſerſe; a wy harу nimacže ſ telko kłužobnymi kaž ja. Wy ſebi myſlicže, ſo móju ja wſchitko doſtacź, ſchtož ſebi ſadam; wěrcže mi, mlody muž, čźim mjenje wězow ſebi čźlowjek ſada, čźim ſbožownischi wón je. Wy ſebi drje myſlicže, ſo móže čźlowjek ſ pjenjeſami wſchitke ſwoje ſadanja dopjelnicź? Ale móju ja moje žiwjenje wo jedyn dźeń pſchilěpſchicź? Móju ſwoju młodoſcź ſaſo kupicź? Móju ſo pſched khoroſcźemi a boloſcźemi ſakhowacź? Móju ja hodźinu mojeje ſmjerćže jeniczźi wokomik wotſtorčźicź? A ſchto je mi moje žyłe ſamoženje pomhako, hdyž mje do mojeho rowa połoža? Wy pſchiczźiny nimacže, ſo byſchcže mi moje ſbože ſawidźał."

Tak poręźdło bohacźi rěcźa — ale wěrnoſcź je, kaž tež Salomo wupraji: „Ja ſebi hromadźach ſlěboro a ſloto a wſchitko, ſchtož ſebi mojej wocźi ſadaſchtej, to jimaj popſchach. Jako pak pohladach na wſchitke moje ſkutki, kotrež bě moja ruka ſcźinika, a prózu, kotruž běch měł; hlaj, dha bě wſchitko knicźomne a hubjene." Prěd. Sal. 2, 8. 10. 11.

Dowěrjenje k Bohu.

Ja twarju na tebje, ty wobkńejeſerjo ſwětow,
Mój krywo a ſchtit, mój troſcht ſy jenož ty,
Ty pſchińdźeſch ſ pomozu tym khudym do jich hětow,
Ty ſy wjeſcham na trónje pſchitomny,
Ty widźiſch ſylſy tych pſchi cźěnnych rowach,
Daſch tym, kiž płakaja, ſo ſo cźi dowěrja,
Ty ſłyſchiſch ptacźkow khłóſ tež w jich ſkhowach,
Tež moje ſkórźby, moje wjeſelе.

Ty widźiſch, Božo, tež hdyž ja ſylſy ronju,
Kiž mi ta ſtyſhna boloſcź porodźi,
Ty ſ luboſcźu mje wobdaſch, hdyž ſo w ſwěrcźe honju
Na błudnych puczach a mje wobroćźi,
Na prawy puć ſo daſche ty mi nam'kacź
A wobſarowacź winu ſakoſtnu;
Ty wodźiſch mje, mi njebjo njeb'dźeſch ſamkacź:
Mi poſłicź twoju hnadu wótzowſku.

Duž ſ'ſał budź tebi něſt ſa luboſcź wótznu,
Ja dźał cźi dam tež ſa khlěb wſchědny mój,
Ja proſchu cźe, hdyž nam naju duſchu ſpróznu
We ſmjertnej nuſy, chžu ja woſtacź twój,
Do twojej' wótznej' rukow chžu ja pamyć,
Hdyž w ſmjerćźi mojej wocźi ſaſdźelu,
Po dołhim ſpanju ja budu horjeſtanyć:
Mje dowjedź, hdźeź mam ſbóžnu domiſnu. E. H.

Tón je ſdobnje ſmyſłleny, kotryž temu dobrotu cźini, kiž jemu ſłe cźini.

W woſebnym dźěle Barlina běſche ſo ſaſo kraſne twarjenje nanwariło, kotrež wo tym ſwědcźeſche, ſchto twarſke wunměłſtwo naſchejo cźaſa ſamóže. Wení ſłiſchcźe na tym dźěłachu, twarjenje ſmutſka ſ rjanymi wobraſami wupyſchicź a w jenej ſtuje ſtejeſche młody moleř na wyſokim rěblu, ſo by na wjerch pyſchny wěnz namolował.

Jako běſche w ſwojim dźěle, na dobo wot wonka ſpěwanje kaſtojcźki ſaſłyſcha, kotraž běſche na wokno pſchileczała a ſo tam ſynyła.

Młody moleř wjeſeły na luboſne ſkocźatko hladaſche a na dobo jemu myſl do ſkowy pſchińdźe, teho ptacźka do ſwojejo wobraja pſchijećź a běſche ſkoro, kaž by kaſtojcźka wjedźała, ſo ju wón ſa wobraz trjeba; pſchetož wona ſměrom ſedźo woſta. Wona běſche ſo derje poradźiła, ſo bě to ſnme wjeſełe.

Duž bjeſ tym, ſo kaſtojcźka dale lecźeſche, mischtr ſaſtupi, ſebi dźěło moleřa wobhlada a ſo tež na ptacźkowy wobraz dohlada. Měito teho, ſo by ſo wjeſełił, ſo hněwny ſ moleřa da: „Schtó je tebi kaſał, tole kłeſiowanje ſakłeſſacź? a kłacź! a kłacź! jenu někotre płiſty wotkoźi.

Wokomik podźiſcźo wobhćźeſ ſaſtupi, ſebi to molowanje wobhlada a ſo tež na ptacźka dohlada. Wón hnydom ſpóſna, ſo běſche to ſara wuměłźy ſhotowjene a wſchón wjeſeły ſawoła: „O, ſchtó je tónle kraſny wobraz molował?"

„Tón njedocźink tamle!" mischtr wotmolwi a na moleřa pokaſa, kotraž płakaſche. Tón knjes niczo dale njeprají, ſo pak na młodeho moleřa wobroćźi a proſcheſche jeho, ſo by po ſwjatoku k njemu pſchiſchol, dokelž chze ſ nim poręćźecź. To ſo ſta, a bohaty muž jemu ſdźěli, ſo chze jeho w molowanju dale wuwuczźicź dacź, dokelž je dobry dar w nim póſnał. S dźakom młody moleř to pſchija a ſa někotre łěta pilneho dźěła bu wón wulki wuwołany wuměłź.

Jedyn dźeń, jako w ſwojim atelieru dźěłaſche, muž pſchińdźe. Wón běſche ſuchi a błědy, jeho draſta hubjena a płatana, wón běſche wobraz najwjetſcheje khudoby. Wón proſcheſche wo najniźſche dźěło, barby rybowanje, pinſle cźiſćźenje atd. a póđla powjedaſche, ſo je prjedy ſwiny moleř byl, ſo pak je pola njeho naſad ſchto a ſo je wotkudnyk. Wuměłź hnydom ſpoſna, ſo je to jeho prjedawſchi mischtr, ale wón jemu to njeſjewi, ale ſo pſcheczźetuje ſ nim rośrěćźowaſche a jemu dźěło pſchiſłubi.

Schto? wón jemu jeho njeprawo porokowaſche? wón jemu hněwny ſ durjemi won njepokaſa? Nć, luby cźitarjo! ſdobna myſł ſo njewjećźi. Prawy khćheſćźijan ſłe je ſłym njeſapłacźi, ale žohnuje a cźini dobrotu, hdźeź druſy jemu ſłe cźinja.

Wothudźeny pola teho wuměłźa hacź do ſwojeje ſmjerćźe woſta a ſchtož běſche najlěpſche, wón ſenje njeſhoni, dokelž běſche tammy druhe mjeno pſchijał, komu ma ſo po prawom dźakowacź a tón ſdobny muž niczo wo tym njeſpomni. Wón běſche po ſkowje Khrystuſowym žiwy a njeda pſchi ſwojim dobrym cźinjenju lěwizy wjedźećź, ſchtož prawiza cźinjeſche a ſłóbku mídu w ſwojim ſwědomuju namała.

Něſchto k roſpominanju.

Hdźeźkuliž Bóh praji „pój dźenſa", praji cźert „cźakaj hacź na jutſſche."

* * *

Dźěćźi bóle na to kedźbuja, ſchtož ſtarſchi cźinja, hacź na to, ſchtož praja.

* * *

Ludźo ſebi huſto myſła, ſo hrěch kuſacź njemóže, hdyž ſłote ſuby pokaſuje.

* * *

Na cźim budźe Newton w njebjeſach dźiwacź?

Pobožny Jſaak Newton něhdy wupraji, ſo budźe ſo najſkerje na ſtojm w njebjeſach dźiwacź,

1. ſo někotrych tam namaka, wot kotrychž ſebi to nadźał njeje;
2. ſo druhich tam njenamaka, kotrychž je ſebi myſlił tam nadećźć.
3. ſo pak budźe najwjetſchi dźiw, hdyž budźe tam ſam.

* * *

Proſchcźe bjeſ pſcheſtacźa.

Knjes, ſ mjenom Walter Raleigh, juntróćź ſ prójſtwu k Jendźelſkej kralowej Hilźi pſchińdźe. Kralowa pſchi tym ſpomni: „Raleigho, hdy budźećźe wy pſcheſtacź proſwućź?

Jeho wotmolwjenje: „Hdy budźe Waſcha Majeſtoſcź pſcheſtacź dawacź."

Dokelž Bóh njepſcheſtanje dawacź, dyrbimy tež my wobſtajni byćź w modlitwje.

„Pomhaj Bóh" je wot něſka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawańjach „Sserb. Nowin"** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórćź łěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samowitý redaktor: ſarać Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktoraj: ſarać Henežka w Wochſach a ſarać Mrójak w Nychwałdźe.
Cźiſchćź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 8
23. februara.

Lětnik 6.
1896.

Ssrebśke njedźelśke łopjenka.

Wudawaju ło kóżdu łobotu w Ssmolerjej knihicźiśchczeńm w Budyschinje a łu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedźela Invokavit.

2 Kor. 6, 1.

Podarmo.

To łkowo „podarmo" ma śrudny synk. Hdyż je n. pśch. ratał łwoju rolu śdźěłał a łymjo wułżywał, potom łebi wón pścheje, so jeho dźěło podarmo njebyło. To ło rosymi, so je wón wschón śrudny, hdyż łnę pśchińdu a na jeho poli nicźo narośtło njeje. Won je ło „podarmo" próżował. — Abo hdyż ło ty wo lubeło khoreho starośch a wschitko śpytaśch, so by to drohe źiwjenje śdźerżał a łmjercź tola se łwojej śrudobu pśchińdźe, potom cźłowjśka wutroba sałło śtyśknjwje śkorźi: ach, podarmo běśche nascha zyła starośćź! — Bolośtnjścho hiśchcźe je, hdyż starśchi wschitko cźinja łwoje dźěćźi hódnych, pobożnych cźłowjekow wocźahnycź a bohużel! njedźak a njepośłuschnośćź nękotreho dźěćźa pokaśatej, so je dźěło starśchich a wucźerjow podarmo było. Tęż śicheśćźijańśka zyrkej a jeje śłużobnizy dyrbja hośto to śrudne nashonicź, schtoż w tym łkowje „podarmo" leźi, hdyż woni łymjo Bożeho łkowa w prědowanjach rośłyńwaju, bjes teho, so dobre płody we wołsadach wohladaja. Pśchi tym wschěm njełmě nichtó nadźiju śłubicź, ale dyrbi se wschej mozu dale łwoju pśchiłłuschnośćź dopjelnicź, ł dobom pak tęż ł epistołu prěnjeje póstneje njedźele 2. Korinth. 6, 1 pśchezo sałło wabicź: my napominamy waś, so njebyschcźe tu hnadu podarmo njebrali. Nałożujmy to na dwaj dypkaj se źiwjenja, kiž blisko leźitaj.

1. Bjes dwěła je hnada Boża, hdyż łu dźěćźi pśches starśchiśke wocźehnjenje, pśches schulu a zyrkej tak daloko wjedźene, so móża dźeń konfirmazije łwjećźicź. Schtó w tych tydźenjach ł dźělbracźom njehlada na tych młodych, kak woni w měśtach a na wsach na pacźerje łhwataja, so bychu pośledne pśchihotowanje śa łwoje konfirmazijśke pożohnowanje dośtali. Kak wjele nadźijow na tych młodych duśchach wotpocźuje! A tola — kak nękotra nadźija ło njedopjelni! Kak nękotre kćenje wotpadnje a płoda njenjeśe! To ło prěcź njemóźe — wulki dźěł młodych ło podarmo konfirměruje. So dyrbi ło pśchezo śkorźicź w naśchim cźaju na pśchibjerazu hrubośćź a njepóźćźiwośćź, kóżdeho pśchecźela młodośćźe hłuboko śrudźi a kaj ło śda, je najwjśchśchi cźaś śa wschitkich, kotrymź łwóźe naśchego ludu na wutrobje leźi, temu dźiwemu duchej napśhecźiwo śtupicź. Schto ma ło cźinicź? My łebi myślimy, so je wołsebje pśchiłłuschnośćź wschitkich starśchich, so nad łwojimi pacźerśkimi dźěćźimi śtrażuja a so łami nicźo njecźinja ani njecźełpja, schtoż by dźěło duśchowpaśtyrja kaźyło. Żadyn rośomny nan n. pśch. njedowoli, so ło jeho dźěćźi wjecźor dźiwje wokoło honja. Ale tęż cźi, kotrymź ło pośdźiśćho konfirmirowane dźěćźo dowěri do wucźby abo na łłużbu, maja tu pśchiłłuschnośćź dobre jadro, kotreź je do młodeje wutroby płodźene, hladacź a rubej, łurowej ruży hanjenja abo śawjedźenja wobaracź, kotruź hośto mjehki schtomik do zyła śkaśy. Każ hajnik w lěśu młode ładźeńki ł wobarnowazym wobrodźenjom wobdawa, tak dyrbjało ło wobarnowaza murja wokoło naśchich młodych hólzow a

holzow natwaricź; a dokelž je to njemóžne, dyrbja žo žwěrnemu hladanju žwojich dorosćenych žobuczłowjekow poruczić. Hladajcze młodźinu! Njebudźcze jim se słym pschikładom! Wukhowajcze jich wocži a wušchi psched tymi wězami, kotrež wutrobu sajedojcza! Lubujcze młodźinu radšcho hacž so na nju skorźicze. My dorosćeni móžemy wjele cźinicź, so te skórźby na młodosćź wotebjeraja a jich telko Božu hnadu podarmo njebjerje. — Nasch cźaž hišćcze na nješchto druhe pokasuje.

2. To je hnada so žo w naschim wótznym kraju hišćcze sjawne prědowanje evangelija stawa. Hacž to pschezo tak dale póndže schto móže to s wěstosćzu prajicź? Wone žu nješchto krajow, w kotrychž něhdy kschesćźijanstwo kcźějesche, kotrež žu nětko evangeliju tak rjeź samknjene. Luther junkrócź praji: „Lubi ludźo, kupujcze, dokelž je hermank psched durjemi, hromadźcze, dokelž błóncźko žwěcźi a je dobre wjedro, trjebajcze Božu hnadu a błowo, dokelž tu je. Pschetož to wopomńcze, Bože błowo a hnada je kaž nimocźahazy nahły deschcźik, kotrž wjazy njepschindźe, hdźež je pobył. Wón je něhdy pola židow byl; ale nimo je, woni nětko niczo nimaja. Pawoł jón do Hrjekkeje pschinješe; nimo je tež nimo; nětko žu tam Turkojo. Romsky žu jón tež měli; nimo je nimo; nětko maja bamža. A ty němski ludo njemyšl žebi, so jón pschezo smějesch; pschetož njedźak a sazwicze jón tu njewostajitej. Tehо dla dźerž a khowaj schtož masch!“

Bje wschitkim, schtož žo w kschesćźijanstwje prěduje, je to najwyschsche a najwažnische to pschipowjedanje cźerpjenja a wumrjecza Khrystušowego. To je to prědowanje kschesćźijanskeje zyrkwje wot póstnic hacž do jutrow. We wožebitych póstnych kemschenjach wone wěrzajych k khutnemu wopominanju wokoło kschija Knjesowego shromadźuje a bohate wobdźělenje wožadow n. psch. na dopominanskim dnju jeho wumrjecza na cźichim pjatku hišćcze dopokasuje, kak hłuboko je ważnosćź teje žmjercze we wschitkich wutrobach žiwa. Pschi tym wschěm dyrbi žo projicź, so sa jich wjele póstny cźaž žo zyle podarmo žwjecźi. So na jenicźke pokasam, to chze žo tola mało k wopomnjecźu hórkeho cźerpjenja w Gethsemane a na Golgatha hodźicź, so tón njedostatk tych rejow s maskami atd., k kotrymž žo ludźo najhłupischo a najžměšchnischo swoblekaja, pschezo bóle pschibjera. Hdyž tež katholiska zyrkej žwojim stawam dowoli, žo do póstnizow wješelicź, tak wjele cźucźa wona tola ma, so s popjelnej žrjedu žortowanju kónz sćźini. Cźeho dla to evangelišta zyrkej njeczini? To je strach, so sa wješelke maski niz jenož duchowny na klěźy podarmo dźěta, ale so je tež sa nje wulki hnadny Knjes na nopowischcźu podarmo na kschiž powyschenj. „My pak napominamy waš“, pišche Pawoł, „so byschcźe tu hnadu Božu podarmo njebrali.“

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Pokračožowanje.)

Biblija ma sa žo wožebite, wo cźimž ma rěcźecź; to je nješchto, wo cźimž cźłowjek sam na žebi niczo wjedźecź njetrjeba. Duž je tež njemóžne, so mohłej biblija a wědomnosćź pschecźiwo žebi być. To je wopacźne sroźumjenje, hdyž žo powjeda wo wojowanju bjes wěru a wědomnosćźu. Schtož móžemy wjedźecź, to wěricź njetrjebamy, schtož pak dyrbimy wěricź, to wjedźecź njemóžemy. Wěra je po tajkim cźisćeje nowa mysł; — ta mysł sa bójške a wěcźne. Tak móže žo wědomnosćźi směrom pschidacź, so — kaž daloko žo wo tón swět a jeho sakonje jedna — žu dźiwy njemóžne. Schtož pak móže móžne a woprawdźite być, hdyž mozy njewidomneho žwěta do widomneho stupja, wo tym sažo wědomnosćź niczo prajicź njemóže. Wona je s tym k žwojemu wobmjesowanemu łónzej dóischła. Najwjetischi wučeni, hdyž woni woprawdźe s wutrobu do žiwego Boha wěrjachu, žu sa njeprawe měli, dźiwy prěcź. Hacž žu žo nětko wschitke w žwjatym pismje wopisane dźiwy po pismiku tak měcźe, je druhe prašcenje.

A hdyž tudy pschepytamy, cźeho dla tak wjele sdobnych a pobožnych cźłowjekow bibliji s khablacźej mysłu naspscećźiwo sleji, žu najhusćźischo dźiwy wina. Ach, so bych, hjes teho so bych wot wěrnosćźe Božeho błowa kroczeło wotstupił, tutym duscham pomhacź moht!

Pschede mnu leži list muža, kotrehož ženje wohladał njesbym. Ale jeho błowa sa to rěcźa, so wón pišche, schtož jeho hnutje. A duž tež wěrju, schtož wón pišche, mjenujcy, so je tón list je žylsami macźany. Niz je žylsami radosćźe, ale je žylsami srudoby, so wěricź njemóže, kaž dyrbi a chze. Wón pišche: „Kóždy wodych we mni sdychuje po wěrje, po wěstosćźi mojeho sboźa. Sswětło pytajo pytam pschezo sažo w žwjatym pismje. Ale kaž husto cźitam, pschezo pschindu sažo na dźiwy, huito na psches měru wulke dźiwy. Hdyž žebi mysłu na ryczerjow, wěry, na Abrahama, Mójsaža, Eliaža, Jesajaža, — hdyž žym sapocźał žo na nich sepjerajo žo posběhnycź a natwarjecź, — žo stróžu tych dźiwow, kotrež žo wo nich powjedaja. (Wón wschelake mjenuje.)

Na to pschindźe w lisće spodźiwne měto: „So je Jesuš Khrystuš, tón kschiżowany a horjestanjeny, Ssyn teho žiweho Boha a mój sboźnik, — to je mi wěste hjes wscheho dwělowanja. A to je to spodźiwne: pola njeho, teho dźiwneho, ani te dźiwy tak dźiwne njejsu. Wón je tajti bójški, wulki a tak njebjeski, bohaty, so žo mi niczo njemóžne njesda, schtož žo wo nim powjeda. Haj, husto je mi tak, kaž by jeho dostojnosćź žebi žadała, so wón cźłowjekow horjo do wješela, jich žmjercź do žiwjenja wobrocźi. Ale najwjacy starozakonskich dźiwow, — nè! ja njemóžu; ja je wěricź njemóžu.“

Tak pišche tón muž. Wón pišche s wjele tyžaz duschow won. Ja jemu njepschihłosuju a tola praju ja: „Temu mužej móže žo pomhacź; haj, temu mužej je hižo pomhane!“ To njeźłuscha k sboźnocźinjacźi wěrje, so ty tóždej žadźe pschikłosujesch, kotraž w bibliji stoji, jeno so žo ty modło poklaknjesch, jako khudy pomocy potrjebny hrěschnik psched Jesušom Khrystušom, psched tym Sysnom Božim a naschim sboźnikom. Sskysch jeho błoź a wěć! Sskysch jeho błoź a poźłuchaj! Stuh pod jeho kschiž a k jeho wotewrjenemu rowej a dźakuj žo! Wšmi jeho do žwojeje wutroby a daj jemu žwoju wutrobu, — potom budźesch měr namakacź sa žwoju duschu!

Schtož pak tu khwilu s dźiwow biblije pschijecź njemóžesch, to wostaj hacź na dalsche stejo a cźakaj ješćerpliwje na pschichodne rosjasnjenje a rosbrjewtlenje! Sstnano hišćcze na tym žwěcźe pschindźe; snano tež niz. Ale hdyž tež niz, ty móžesch pschi tym wschěm wješelke dźěcźo Boze być.

Jeno to byrbisch wopomnicź, so ty ty hižo hłuboko do dźiwneho powětra jaschoł, hdyž ty do kschiżowaneho a horjestanjeneho sboźnika wěrisch. Hdyž wón njeby žam jako wožoba a w žwojej historiji tón dźiw wschitkich dźiwow być, — hdyž wón njeby Bohcźłowjeske sjewjenje być, kotrež žana mudrocź a wědomnosćź cźłowjekow wukładowacź njemóže, — njeby wón nihdy tón sboźnik być, kotrž móže tebje njecźisteho hrěschnika a cźłowjeka žmjercźe k bójšej žwjatosćźi a kraźnosćźi žiwjenja donjesćź, haj zyły žwět do hibanja stajicź. So pak móžesche tutón dźiwny Jesuš tež dźiwnje skutkowacź, niz jenož na duschach, ale tež na cźełach cźłowjekow, to žo pišarjej spomnjeneho lista tež tak sejdanje. A njedyrbjało žo jemu tež to druhe wujasnicź? Njedyrbjało wot tam tež žwětło padnycź na starozakonske dźiwy, psches kotrež tón žiwy Bóh žo sacźuwacź dawa w žwěcźe na wěrje khudym? —

Wschelake malicźkosćźe wschak žu namakali, pschecźiwo kotrymž móže cźłowjek žwoje wobmyšlenje měcź, hdyž n. psch. dwě wuprajeni na wschelakimaj něštnomaj biblije pschecźiwo žebi rěcźitej — ale to žu a wostanu malicźkosćźe, runjež dyrbjało žo žnano pschidacź, runjež ja to wo jich wjele njewěrju — ważnosćź biblije jako knihow sjewjenja Boha to ani njedótknje. Wěra k bibliji s tym njechablaźa wostanje. Biblija je, kaž je žo junkrócź wuprajiło, dźiwny palazy kekt, kotryž Mójsaž žo palo wohlada a kotryž žo tola njespali. Stajne měto „jasneho płomjenja“ tuto mudrowanje mudracźkow nasjeho cźaža a ty masch žwój trosćźt.

Móz wěcźnosćźe w bibliji žana wědomnosćź do khablanja pschinjesćź.

njemóže. Schtož pak je w njej ßame cßaßne a cßlowjeczne, njech tež cßaßne a cßlowjeczne woßtanje.

Na cßo ßo ſ zyka wěrýhódnosćj biblije po prawom poczahuje? Poczahuje ßo na to, ſo je ßwět runje ſa ſchěćj dnjow, kóždy dźeń 24 hodźin liczeny, ſtworjeny? Poczahuje ßo wěrýhódnosćj na to, ſo je Jesajaß tež te knihi, kotrež jeho mjeno njeßeja, zyke wot pěnjeho hacź do pożledneho pißmika tež ßam napißał? A ſtónečnje ſchto to wuczini, hdyž w tyßaz małych a ſwonkowynych wězach někajke wschelakosćje ßo pokaßuja, hdyž něschto liczbow a mjenow w knihach kralow ſ tymi w knihach kronikow pisches jene njejßu?

Hdyž je ßym w hłubokej wutrobje wo tym pschesßwědczeny, ſo móže nan jenož derje ſ nim myßlicź a ſo je, něto pisches dwaj lěrdźeßatkaj pschezo najlěpsche ßrědki natożił, ſo by jeho ſbożowneho ſczinił, — schto, ſhubi ßo dowěrjenje ßyna, hdyž ßo nan ßnano w wotjědźenju żelesnikeho cßaßa moli, abo hdyž ſtarobu ßhěžora zyle ſ wěſtosćju prajicź njemóže? — A hischcze mjenje je to pschecźiwo wěrýhódnosćji biblije, hdyž ßo to abo druhe pódlanke naßomnjenje abo wuprajenje namaka, w kotrymž ßu ßo mużojo Boži, kotřij běchu tola tež cßlowjekojo, ſe ßłowom molili. Schto wuczini pucź duschow ſ ſbóżnosćji, kajkiž chze nam jón Boże ßłowo ſjewicź? Pschi tym ſteji ſjewjenje Boże w Jesußu Khrystußu njekłabkaze, kaž ßkała w ſchmnjazych mórskich żołmach.

Lacźny muž, kotryž ßo k cżerstwemu żórku bliži, ßo pisches to wotdźerżecź njeda ßo napicź, ſo něschto ßucheho liſcza horkach na wadźe pkwa. Wón to liſcze won wołmje abo na bok ßunje a — ßo napije. Wo picźe ßo jemu jedna, a wón ßo napije. Ssnano ßebi potom liſcze blize wobhlada. Ssnano tež niz; a to tež niczo njeſchkodźi. Na kóždy pad pak wón pije a pschezo ßaßo pije a ßwoju mózßebi poßylni. Dokelž Boże ſtudnicßka ßwjatebo pißma ßrjedza w ßwěrje leži, haj je tej prjedy pßches cßlowjekow myßl pischeschka, w njej tež wschelake „cßlowjeczności“ a ßłabosćje nadeńdźesch. Pschi tym wschěm je to Boża ſtudnicßka.

Duchabohaty Paßkal junkrócź praji: „Bóh je ßo w ßwojim ßłowje tak jaßnje ſjewił, ſo móže jeho kóżda ßprawnje pytaza duscha namakacź. Wón pak je ßo tež tak potajił, ſo jeho nichtó namakacź njemóže, kotryž jeho khutnje njepyta.“ Po tajkim wot teho wotwißnje, hacź ßy ty Boha pytaza ſcha. Jeli ſo to njejßy, biblija tebi morwa kniha woſtanje. A hdyž ty tež wot wschitkich wobcźeżnosćjow, kotrež chzeßa w naschim cßaßu bibliji cźinicź, niczo njewěſch; — a hdyž ßy tež wot prěnjeho dźěćatſtwa w ßwjatym pißmje rosßwuczeny; — pschi tym wschěm tebi morwa kniha woſtanje. Ssy-li pak ßo ßam na ßo dopomnił a pyta-li twoja duscha ßprawnje Boha, potom tebi ßana wědomnosćj ſadźěwacź njebudźe. To ßeďźenje twojeje wutroby tebje kaž lacźneho jelenja k żórku powjedźe. Hacź ßy ty, kaž lacźny, po ſtrowej wodźe jachlazy jelen, to je po tajkim to wulke praschenje a wo nim ßebi pschichodnje rosßaßnjenje popytamy.

(Pokracźowanje.)

Boże powuczenje.

W blisko ſcji rjaneho města w Nowej Jeudźelſkej běšche muž ſ dobreje żwójby we wulkej cześći żiwy. Wón měješche wschudźom widźenośćj pola ßwojich ßußodow a ſnatych. Jeho żiwjenje běšche bjez poroka. Wón njeběšche pschejara darnivy, ale kóżdy dyrbjeſche wobßwědczićj, ſo wón pschißłuchnosćj cźinjeſche a ßo prózowaſche, prawje cźinicź. Hdyž ßo jeho praschachu, na cźo ßwoju nadźiju wěcźneje ſbóżnosćje ſtaji, wotmolwi wón: „Ja ßym cześtny a ßprawny muž a ßym wschón ßwój dołh ſapłacźił.“ — Wón běšche hižo ſtary, duž měješche junkrócź woßebity dźiwny ßón. Wón běšche cźiły a ſtrowy w ſwucźenym cźaßu do łoża ſchoł. Duž ßo jemu dźijeſche, ſo je wumrjeł a ſo je we wulkej ſali, kotrež měješche jenož jene durje, wyſche kotrychž ſ wulkimi pißmikami ſtjeſche: „Pisches tele durje ſańdźe kóżdy do njebjeß, kotryž móže dopokaſacź, ſo je wschón ßwój dołh ſapłacźił.“ — „O“, ßebi wón myßleſche, „to dźe je runje ſa mnje; żadyn cźłowjek mi dołha dopokaſacź njemóže; po tajkim ſa něto do njebjeß póńdu.“ — „We tym wokomknjenju“, wón ßam dale powjeda, „ßaßłyſchach pßched durjemi někajku haru, jako by tam wjele cźłowjekow khodźiło a ßo bjez ßobu rosßrěcźowało. Durje ßo wotewrichu a nuts ſtupi błědy a ſchwižny muž. Wón ke mni pschińdźe a praji: „Ja k wam pschińdu, waß na ſapłacźenje waſcheho dołha dopomnicź.“ — „Ale kak dha“, prajach ja, „ja wschak waß njeſnaju a waß żenje widźał njejßym, kak móżu wam něschto winojty bycź?“ Tón błědy muž ſměrnje a tmjerdźe na mnje hladaſche a praji: „Dopomnicźe ßo, jako wy pßched dwazyćći lětami we waschim woſu na horzym lětnym dnju do měſta jedźeſchcźe! Zuſy pschi pucźu jedźeſche, ßhudy, ſprózny, ßhory; wón chzyſche do měſta do ßhorownje, ale wjazy dale njemóžeſche. Wy ßo dopomnicźe, kak wón ruku wupschestrěwaſche a waß ſe żadośćiwym pohladanjom proſcheſche, ſo by ſchcźe jeho ßobu wſali. Wy pak ßwojeho konja pohoniſchcźe a dale jedźeſchcźe. Tón zuſy ßym ja a wy ſcźe mi tamnu jěßbu winojty niz po ßwětnych ſakonjach, ale po porjedźe Jesußoweho kraleſtwa. Pod waschim mjenom je tón dołh w Božich knihach ſapißany. Sswěcza ßo mi w duſchi ſaßwěcźi a ja ſapocźach ßwoje żiwjenje hinak wobhladowacź, ale prjedy hacź móžach wotmolwicź, ſtejeſche druhi muž pßchede mnu, kotrehož ja ßwojeho prjedawſcheho ßußoda pósnach a tón tež praji: „Ja pschińdu waß na ſapłacźenje waſcheho dołha dopomnicź.“ Ale ja wam tola niczo winojty njejßym, pschetož ja ßym pschezo derje płacźił.“ — „Wy wěſcźe, ſo wam ja pßched někotrymi lětami kruwu pßchedach.“ — „Haj, derje, ale ja ßym ju tola ſapłacźił.“ „Wy ßo dopomnicźe, ſo my tehdom wěſtu płacźijnu postajichmy; moja żona a moje dźěćći leżachu khore a ja ßam ſaßłużby niemćiach. So bychmy hłodej cźełli, ja tu kruwu pßchedach; wy ſnajeſchcźe moju nuſu a hubjenſtwo; wy tu ſkładnosćj wnźijſchcźe a mi nijſchu płacźijnu żodźiſchcźe, hacź běſche kruwa winojta. To, schtož ſcźe pschemało dał, ſteji jako waſch dołh do Božich knihow ſapißany.“ — Ja běch wſchon ſlemjeny. We poł wocźinjenych durjach hiſchcźe wjele cźłowjekow wuhladach, kotřij ßebi ſaſtup żadachu, ſo bychu ßwoje żadanja wuprajili — a tola żaneho pucźa njewidźach, ſo mohł mój dołh ſapłacźicź. Wſchón ſahanibjeny a pokny roſkacźa na ßwoje kolena panych, na ßwoju wutrobu dyrch a ſpěwach: „Knjeże, mój Božo, ja njemóžu mój dołh ſapłacźicź; ſa mnje żadyn pucź wumóżenja njeje. Ssmilny Božo, kak móżu tymle żadanjam dośćj cźinicź; ach, pokaž mi, kak móżu wot ßwojeho dołha wumóżeny bycź!“ — Jako ßo tak modłach, ſo pißmo wyſche duri ſhubi a ja druhe pißmo wohladach, kotrež mi ßwětłe a jaßne do wocźow ßwěcźeſche: „Ta krej Jesom Khrysta, teho Ssynna Božeho, wuczińći naß wot wſchitkich hrěchow.“ „Haj“, ja ſawołach, „to je, schtož ja trjebam, ſchtož mi pomha! Bohu budź ßłwalba a dźak!“

Ja wotucźich a nět tón pucź ſnajach; ja pschepytach ßwoje żiwjenje, pósnach ßwoju winu a namakach hnadu w wěrje do Jesom Khrysta, pßches kotrehož je mi pucź k Wótźej a do njebjeß wotewrjeny.“

E. H.

Najlěpſchi pßcheczel.

Wódrichez Hańża běſche ſchwalcźa. Wona zyle ßama w żiwjenju ſtejeſche, wona běſche pěkna, dźěćawa, pobożna holza. Jejni pßcheczeljo jej teho dla ſrośymili njeběchu, jako ßo wona ſ rjanym, ale łobkim a njeſchcźeſćijanſkim pißarjom L. ßłubi.

Na żane napomnjanje wona pożłuchała njeběſche, wona běſche ßebi myßliła, ſo ſe ßwojej luboſcźu wſchitko pßchewinje. Ale cźeźka ßrudoba pßchińdźe. Jejny nawożenja, kotryž běſche ßebi w druhim měſcźe błak pytał, běſche jej pißał, ſo je lěpje, ßłubjenje roſwjaſacź, hacź łeta dołho cźakacź. Wona pak běſche żłyſchała, ſo běſche wón bohatu holzn ſeſnał, kotraž chzyſche ßebi jeho wſacź.

Wona běſche jeho ßprawnje a wutrobnje lubowała. Něto tu ßedźeſche, ßwoje ſchcźe na błidźe leżo, jeho wobras pßched ßobu; pjerſchcźeń běſche ßebi ſ porſta ſcźahnyła a hórka ßrudoba ſu tyſchesche. Wona by wſcha ſtykłniwa wótſje ſażakośćićj mohła.

Duž ßo durje wocźinichu a ßußodźina, dobra a pěkna żona ſaſtupi.

Wona wohlada wobras, pjerſchcźeń, to ßrudne wobliczo a ſrośymi, ſo běſche wſchitko tak pßchińdźło, kaž běchu ßo bojeli.

Wona ſměrom Hańźi ruku na ramjo pokóži a cźiſche praji:

„Tam horkach we njebjeßkim raju
Mój najßwěrńiſchi pßcheczel je;
Ja teho ßwěta ſalſchnośćj ſnaju,
Kiž ßprawnych ludźi ſjebacź chze;
Duž ſtajnje rjekńu pschi ßebi:
Jesuß je pßcheczel najlěpſchi.

Dale wona niczo njepraji, ale cźiſche woteńdźe. Hańża cźuwjeſche, ſo běſche to balſam na jejnu ranu. — Haj, najlěpſchi pßcheczel je w njebjeßach.

Ja chzu nětk k kschižej czekuycz.

Ja chzu nětk k twojom' kschižej czekuycz,
Mój Jesu, mojich hrěchow dla
A k mojej wutrobje chzu rjekuycz:
„Ty kłaba sy a hubjena;
Ach, khwataj jeno k Jesuszej,
Wón pomha s nusy poślednjej'."

O Jesu, ja nětk' k twojim noham
Wschón nutrny so poklaknu,
Ja na wobličjo swoje padam,
Na moje hrěchi sapaknu,
Cźe proschu s zyłej wutrobu:
„O Jesu, smil so nade mnu!"

„Ja wěm, so žadyn dźeń njej' jaschok
We zykym mojim žiwjenju,
Hdźež na tebi so njebych pischeschok,
Ssym khodźił w wschel'kim hrěschenju;
Ty pak sy sam je smilnosćju
Pschez' na mnje hladał s lubosćju."

We ponižnosći sdychnu ludy
Pod twojim khižom stylknwje:
„Ach wsmi prjecz wschitke moje hrudy
A wscho, schtož wobćeźuje mje!"
Haj, moja dušcha sdychuje
Nětk k tebi pokna nadźije.

W ponižnosći proschu tebje
A cźiśche ruzy stykuju:
„Wsmi wote mnje wscho, schtož mje hrjebje,
So saso twój měr dostanu,
Ty wumohł sy tón zyły swět,
O Knjeze, wumož mje też nětk!"

„Sćźel do wutroby mi nětk jeno
To skote synjo lubosćeje
A daj psches twoje swjate njeno
Mi woptacz twojej' jbóžnosćeje,
Dha tebi duschu wjesełe
Ja sawdawam cźi na wěčźne!" E. H.

Wobras Jesušowy.

Stara bajka je wo jenym wobrasu Khrystušowym, kiž je wo palz wyschi hacž kóždy, kotryž jón wobhladuje. Hdyž hobrśi cźłowjek k njemu stupi, rosćeje tón wobras a dosahja wysche teho najwjetscheho wo palz. Hdyž k njemu hubjeny abo mały pschinźdźe, so wobras dele puschćeji, so je jenož wo palz dlóźschi hacž wón a dawa so s bliska wobhladacz też wot małych. W tym leži hłuboka myśl: Khrystuš je za wschitkich; wón je wysche wschitkich a chze jich k sebi cźahnyć. Za pak nětko też rozymju, cźeho dla tak wjele wyšokich, tak wjele bohatych, tak wjele wučenych (cźi hobrźy teho swěta) psched Khrystušowym wobrasom cźekaja a cźeho dla so jenož cźi małi, khudźi psched Khrystušowym wobrasom pokorjeja. Cźi hobrźy bychu też pschischli, hdy bychu Khrystuša pod so sćźahnyć móhli. Ale Khrystuš je, kotremužkuliž cźłowjekej so sjewi, wjetschi hacž tón cźłowjek. Wón je pschezo mischtr, pschezo knjes. Wjetschi je wón, mjenschi je cźłowjek.

Schtóž móže to sapschinnyć, tón jo sapschinni.

Sserbja w Texaszu.

Texaszy Sserbja su swoje stare waschnja swěru hacž do nětka wobkhowali, schtož so najsćeje spójnaje pschi kwaszach, hdźež cźłowjeki mjenujaju, Tehe runja swjecźa woni wyšoko swjate dny tři dny, Amerikanarjo jeno jedyn dźeń. Pschi wschěch jich swjedźenjach a dźěłach so ta sama stara serbska połožnosć wopokazuje, kaž na druhej stronje ta sama pschinarodźena wutrobna zortutwosć. Woni dźě njesahybu na tźeći swjaty dźeń k sušodej na „wulku kołbašu" hicź abo do wjeseleho bjesadowanja. Njedźelu wjeczor sćźdźe so młodźina je starymi a potom so powjeda młodym wo lubej dalokej domisnje, jeje sbožu a njesbožu. Schtóž wě, tón powjeda stare bajki wo: pschipokdnizach, ludźach, smijach, dźikim Bjarmatu, wódnym mužu, sakusłanych serbskich kralach atd., haj też wo „starym Fryzu" so jaysk wjele wobrocza. Młodźi, kiž Lužiźe widźeli njesbu, so sahorjeni doprašchuja, dźiwaju a na pośledku sanjesbu wschitzy hromadźe serbske khérlusčki se „spěwarskeho wjesela" wot Kiliana 1858 w Budyschinje wudatcho. Najhusćišcho a najradscho spěwaju woni khérlusche: Njebjesa wišaju polne mróčelow — Dobre dary na semi — Pój wutroba a wjesel so — Njech kóždy na to kedźbu ma — Khwalena budź rjana kwětka a tón s tym kraśnym khłosom: Łódź po morju jedźe nascha. A hdyž su tute spěwy wutlinčzałe, potom pschiindźe hischcze jedyn wosebny, njenujay: „Hdyž budźemy so widźecź", a hlej, starym kapaju sylzy s wóczkow, młodźi pak stykuja ruzy — Boži měr — kóždki měr — — to je womy khérlusčk, s kotrymž woni něhdy lubym bratram a sotram domach „bozemje" dachu — na pschezo. Tym starym steji tamne bozemje hischcze psched wočzomaj, a młodźi cźuja sobu, schto starych wutroby hnuje. Jich rěcź je teho runja hischcze ta luba stara maczeźna serbska a to doma tak derje kaž w Božim domje: ale kaž w Lužizach su so też w texaskim Sserbinu nětkotsi „fajne" Sserbja pschenemczili a sebi němsku zyrkwiczku natwarili, najskerje pak su k temu němsy pschiczahowarjo mnczili a pomhali. — Ale niz jeno swoju narodnu maczeźnu serbsku rěcź sebi texaski Sserb jako drohe kubło waži, khowa a wužiwa, nć, wón rosymi też němsk', jendźelski a mnohi też mexikansy. Tak wustojnje a husto kaž delnjolužiski bratr w Błotach s cźołmom jedźi, tak wustojnje a husto jecha texaski na konju. Hižo jako mały pachok cźěri na brunku, jo tak mróčele prócha sady njeho lětaju, a młodźenz suka s konja swój „lažo" runje tak derje, kaž najwuschiknišchi mexikanar. Też „na frijach" jecha texaski serbski młodźenz se swojeju lubeju a žlubjeneju wokoło Sserbina a hordosna Sserbowka leczi s nim sobu w najspěšnišchim skoku.

Sserbska wošada w Sserbinje ma 400 duschow, němska resp. němsko-serbska 150. Hewak bydla Sserbja hischcze shromadnje w „Warda", 5 mil wot Sserbina, w „West Yeva", 12 mil wot Sserbina, w „Giddingswenden", 6 mil wot Sserbina, a k temu njes Němzami w wichelakich dalschich wšach a městach. S wopredka su też w „West Yeva" serbsku Božu sklužbu měli, ale dla bracha na serbskich duchownych je serbski kemsch jeno hischcze w Sserbinu. — Knjes farać Kilian je so w juliju léta 1883 dla staroby k měru synyk, a maja k njemu wschitzy tamnischi Sserbja dźěcźaze pschikhilenje kaž k lubemu „staremu nanej".

Na pośledk.

Semike wjesćle nimo dźe,
Hlaj, kak bórzy smjerecź k nam pschiindźe:
Prjed' hacź mysłlisch, žiwjenje,
Twojoh' cźěła złónzo wuindźe,
Na swěcźe wscho nimo dźe,
Bóh pak wěcźnje wostanje.

Nimo lecźi žiwjenje,
Jedyn dźeń po druhim sanidźe,
Puczowanje krótke je;
Domisna cźi blisko pschiindźe,
Sswětko budźe s wjeczora,
Dokelž Bóh sam wostawa. E. H.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin"** na wšach a **w Budyschinje dostacź. Na schtwórcź léta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiśła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farać Gółcź w Budyschinku; šoburedaktoraj: farać Henczka w Wochosach a farać Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśchcź a nakład Ssmolerjecz knihicźiśchcźećnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 9.
1. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczišćczeńmi w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedjela Reminiscere.
1 Theſſ. 4, 1—12.

To je bjes dměla wěrne, ſo je jenoż junkrócz na ſemi jedyn žiwy był, kiž běſche doſpołny a ſwjatý a kotryž móżeſche ſo też praſchecz: Schtó bjes wami móże mi hrěch dowjeſcz? My druſy wſchitzy ſmy njedoſpołni, hrěſchni cžłowjekojo. Pichi tym pak ſo my na žane waſchnje ſmérowacz nježmjemy, ale na wopak, hdyž je tón jedyn ſa naſ žiwy był a wumrjeł, dyrbimy ſwoje brachi a njedoſpołnoſcže wotpołožicz a ſa połnoſcz ſe wſchěmi mozami ſtacz. Duž je to praſchenje: ſchto je k kſchesćzijanſkej połnoſcži trěbne? ſchto je naſch wottyknjeny kóńz? Japoſchtoł Pawoł nam w naſchim dźenźnjſchim tekſcže wſchelake mjenuje, ſchtoż wopominajo my pósnajemy, kak je tola wucźba naſcheje evangelſkeje zyrkwje wjele prawiſcha hacz katholſka.

1. Schto je trěbne k kſchesćzijanſkej połnoſcži? Ssnano, ſo cžłowjek, kaž katholſki měſchnik abo mnich, cžaſ ſwojeho žiwjenja njejenjeny woſtanje — ſo je w tak mjenowanym zölibacže žiwy? Wo tym ſwjate pismo niczo njewě, ale wone jenoż kóždemu porucži, ſo dyrbi, njech je ženjeny abo nježenjeny, pózcžiwje a cžiſcže žiwy bycz. To nam do myſlow njepſchińdźe, kſchesćzijana, kotryž dźe nježenjeny woſtacz, teho dla ſa doſpołniſcheho měcz, hacz teho, kotryž je woženjeny. Ale, kaž ſo roſumi, ſa wſchitkich płacži pózcžiwje a cžiſcže khodźicz, abo, kaž to japoſchtoł wupraji, ſwoje ſudobje ſathowacz w ſwjecženjn a cžeſcži, niz w pożadanju jako pohanjo, kotſiž Boha njeſnaja. Schtó pak ſebi khutnje na to pomyſli, ſo by ſo njepózcžiwoſcži mjeſa ſtajiła, temu hrěchej, kotryž młodoſcz ſajěbojcža, telko ſrudoby a horja do ſwójbow njeſe a na jadrje naſcheho luda žerje? To drje je kóždemu jaſne, ſo, kaž móža róže a roſtliny jenoż w cžiſtym powětrje roſcz a tycz, tak je też jenoż wſchitko ſdobne bědźenje a wotmyſlenje móżne w cžiſtym powětrje cžiſtoſcže a pózcžiwoſcže.

2. Schto ſłuſcha k kſchesćzijanſkej połnoſcži? Něhdźe, ſo by kſchesćzijan kaž katholſki mnich ſwoje ſemſke powołanje wopuſchcžił a w klóſchtrowej ſamotnoſcži ſa wo-ſwjecženje honił? Wo tym ſwjate pismo teho runja niczo njewě, ale wone porucži nam, ſrjedźa w ſwěcže ſwoju pſchiſłuſchnoſcz dopjelnicz. „Cžińcže to ſwoje a dźěłajcže ſe ſwojimaj rukomaj.“ My ſmy wſchitzy k dźěłu powołani a kóždy ma ſwoje dźěło. To dźěło ſ cžichim waſchnjom dokonjecz, też hdyž by małe a wot cžłowjekow mało wobkedźbowane było, ſwoju pſchiſłuſchnoſcz ſwěru hacz na najmjeńſche dopjelnicz, tak to ſwoje cžinicz, ſwój wſchědny khléb ſwěru ſebi ſaſłužicz, ſanemu njeſeſchkodźicz a niczo na njeprawe waſchnje na ſo pſchinjeſcz — to je to druhe, ſchtoż k kſchesćzijanſkej połnoſcži ſłuſcha.

3. Schto dale k njej ſłuſcha? Něhdźe, ſo by ſebi ſchtó ſam ſe ſwojej wolu khudobu wuſwolił a ſo wobźedźenſtwa wſchitkich ſemſkich kubłow wſdał, ſchtoż ſo też w katholſkej zyrkwi ſa woźebnu pobożnoſcz wukhwaluje? My dyrbimy ſaſo prajicz: ně, to njeje, ale ſo by kſchesćzijan w bratrowſkej luboſcži roſtł ſa pſchibywał, w tej

luboscži, kotraž je hotowa se swojim kublom pomhacž a słužicž, słódnych nažwyčicž, nahich woblekacž, zmilnoscž wopokasacž, kaž daloko je to móžno.

Jako prjedy nasch drohi reformator Luther po tehdomnischej wučbje a waschnju katholskeje zyrkwje so prózowasche pokny kscheščijan byež, won lépscheho pucza njejnajesche, hacž so by do klóschtra schoł. Ale won póšna, so je to podarmo. Teho dla je tež sobu jeho najwjetscha sałužba a wuspěch zyleje reformazyje, so, hdyž dźenża žadyn kscheščijan sa polnoscžu steji, won wjazy na žanu mnischowsku abo cžłowisku kasnju swjasany njeje, ale na žame pschikasnje zwjateho pismа. Stej pschede wschěm sa pózcžiwym žiwenjom! Budž zwěrny w swojim powołanju! Wopokaž luboscž swojemu bližschemu! Hacž runje te tři kruchi hischcže to zyle njewopschija, schtož k kscheščijanskej polnoscži złuscha, wone su tola wažne kruchi, so na nje njedźiwajo by so kóždy podarmo prózował pokny dokonjany kscheščijan byež.

Nasch luby serbski lud w duchownej nusy!

Tak dyrbimy je srudnej wutrobu prajicž, hdyž w „Sserbskich Nowinach“ sandźenego tydźenja cžitamy:

S Budyschina. Wschitzy zwěrni Sserbjo smy so wulzy swjeselili, hdyž je swojich „Sserbskich Nowin“ shonichmy, kak je nasch cžejcženy serbski sapóskanz, knjes Ssmoła se Spytez, na Drježdźanskim sejmje pscheczwo tej srudźonej schjindźe ruczeržy wustupił, s kotrejž su so Sserbam Palowskeje wožadły jich serbske kenschenja wsake pches to, so bu tam holy Němz, kž zkowcža serbski njerozymi, po žadanju Palowskeho knjeźa sa sararja postajeny. Pscheczitwo sprawnym na cžisu wěrnoscž sakożenym porokam, kotrež je knjes Ssmoła pschi tym tež na konsistorstwo bjes bojosčže sjawnje wuprajił, je je nětko w prěnjej komorje snaty D. Meier sakitacž pytał, kaž by rjekł, so njeje temu tak, schtož je knjes Ssmoła rěcžał. Ale podarmo knjes D. Meier powjeda, so je bjes Palowskimi Sserbami posdźe, hakle po hotowym wusłowenju tamnego Němza njespokojnoscž so sjewika. Nć, hižo po knjeźkowym wopacžnym wupitžanju jich sarkeho mětna, s kotrehož bě widźecž, so žaneho Sserba za duchownego njerodźi, su Sserbjo swój hłóš sběhali a tež w prósłwje na zyrkwinu wyschnoscž wo sakitanje swojeho serbskeho prawa s wjele podpismami proshyli. Dale je pscheczitwo wěrnoscži jeho wudawanje, so njeje so wo Palowsku saru žadyn Sserb samokwit, bjes tym so po zylej wosadźe je snate, so je knjeźk dostojnemu serbskemu duchownemu, kž bě so cžasa dosecž wo to měsmo samokwit, bje wscheho pruhupredowanja jeho samokhujenje pismа wrócžo póslał! A tak steji s tym D. Meierowym wuprajenjom, so je konsistorstwo to sastaranje naprawiło, so so Palowskim Sserbam pches **kuzodnych serbskich duchownych** zyrkwina pomoz wopokasuje? Jenož jedyn jenicžki, kž ma tež žam w swojej wožadźe dosecž a nadosecž dźěkacž, je pschi wschej swojej dobrej woli sa tón zyły dołhi cžas jenož jenicžki trócž jemu poładźelu dopołdnja tam Božu wjecžer hotowacž samoht! To tola njeje nihdy žane farmanje sa jich shubjene njedźelske Boże blida! — Temu napischeržiwo wopraudźe hmjaze a wěcžnego dźaka hódne běsche nětko, i kajkej nadobnosčžu a wustojnosčžu so knjes tajmy zyrkwiny radźicžel, Lipcžanski superintendenta rycžeł D. Pauk, po naschim Sserbowskowje a po serbskich zyrkwinych potrebnosčžach w prěnjej komorje horjebjerjesche. Haj, won sjawnje wuprajł, so chze dobru wěž Sserbowstwa w tej komorje sastupowacž a dźesche: „Pschcžo hischcže setkam politiske njedowěrjenje pschecziwo Sserbowstwu, ale ja dyrbju k jich cžejcži wobsmědźicž, so žana njedowěra njenischeho samóža nima, hacž tale. Sserbjo su pokuje a zyle patriotyszy a kraloswěrni hacž do swojich kosčžow a pschi tym shromadni derje konservativni. Runje tak konservativni su hacž do kosčžow, a to su krute kosčže, na zyrkwinym poli. Płódna nabožnika móz na jich shromadźijnu wot teho wopradźe sylnje wotwižuje, so je duchowny jich macžeřeneje rěcže mózny a s njej pucž do jich wutroby namała. Němska rěcž je Sserbam jenož rěcž wikowanja a wobkhadźenja, rěcž swonkowneho swěta, ale rěcž wutroby, swjata rěcž wona jim njeje. Pschi pohrjebach, hdyž so žada, troscht sa srudobu wutrobow skicžiež, runje tak pschi šmjertnych kožach so žadanje po rěcženju w serbskej macžernej rěcži sjewi. Hdyž je jenož něčak móžno, dyrbi so nabožinska potrebnoscž Sserbow pches serbski rěcžazych duchownych swokojecž. Tež dźeržu wědomojesčiwe prózowanje w serbskej rěcži sa wažne, kaž dokho je k temu hischcže cžas.“ — Na poštakjenje mózneho sacžischcža knjeza D. Pankowych słowow bě s najmjenšicha po sdacžu wotpohladane, hdyž so drje D. Meier jemu podźakowa, so je na tak duschne waschnje jeho wukožowanja wupjelnił, a pschistaji, so ma tež konsistorstwo tu sažadu, so dyrbi so po móžnosčži nabožinskim potrebnosčžam Sserbow doscžesčinicž. Na to won dale tak dźesche: „„Tak jara hacž so tež wjeselimy, so tajkeho wubjernego sarěcžnika Sserbow w swojej srjedźinje mamy, dyrbimy so tola najprjódźy po němskich theologach horjebracž.““ (Tola drje nadźijomnje niz i tym, so so němski kandidata do serbskeje fary nuts žinje?! A njebměda-li so serbjy kandidacži wyhokeje rumoprawnеje, njestrowiscej luboscže dale troschtowacž?) Na to D. Meier dale tak rěcžesche: „„Tež njemóžu so teho pschipomnjenia sdźeržecž, so móža po mojim měnjenju tež Sserbjo, kž, kaž je snate, w swojej wulkej mnohosčži němski rozymja, so zyle derje na němskim předowanju natwaricž.““ (Jow D. Meierowe „měnjenje“ niczo njepłacži, hdyž temu wjelestowkrócžne „shonjenje“ zwěrnych bohabojasnych Sserbow napischeržiwo steji, kotrž pschi wschěm swojim snacžu němskeje rěcže wobsmědźanja, so žebi s němskeho předowanja sa swoju duschu bracž njemóža, schtož jim serbske předowanje posficžuje.) Ale najhórsche je tola sa nasche wutroby, so D. Meier, nam Sserbam natwarjenje na němskich předowanjach podtykuje, swoju rěcž po „Drježdźanskim Nawěschtniku“ s tym žortom, kotremuž so smějachu, skónczi, „„so mója Sserbjo s poškuchanjom na němske předowanja so pschihotowacž na tón wulki dźeń, na kotrymž budźe nasch Bóh tón Knjes s nami wschitkimi, niz jenož s Němzami, ale tež se Sserbami, niz serbski, ale němski rěcžecž!!!““ Wě tón směschi pschihódne skónczenje wo rosprajenju teje wulkeje zyrkwineje žałosčže wbohich wobžarowanja hódnych Palowskich Sserbow, na kotruž mohłe so krwawne sylsy płakacž?! A njewě tón doctor theologiae, so Bože słowo 1 Kor. 13, 8 sjawnje wucži, so budźa rěcže pschestacž, po tajkim tež jeho nam poručowana němska rěcž? Dotuž smy hischcže na kwěcže, wostanjemy w tej wěstosčži, so Bóh naš kłyschi, hdyž so serbski s njemu modlimy, a so won k nam Sserbam se swojeho na serbski pschekożeneho Božeho słowa serbski rěcži, a my Sserbjo snajemy lépsche pschihotowanje na tón wulki dźeń, kotrež ma so stacž pches pokutu a wěru do naschego sbóžnika Jesom Khrysta.

Jedyn s jich wjele.

W kupjeli jesnach so s mužom, kotryž běsche widźeny na swěcže. Won běsche pches hódnosčž a pilnosčž do předka pschischoł a nichtó niczo ske na njeho prajicž njemóžesche. My so wo wěrje do rěcžow dachnwj a jeho nahlad běsche: „Schto my wěrimy, je cžisče wscho jene. Nabožina židow a pohanow je runje tak dobra, kaž kscheščijanska. Na wěru njepschindźe, ale na žiwenje a po tym so nadźijam, so budu, kaž kóždy po swojim waschnju, sbóžny.“

Tu staru njewěrnosčž, kotraž je swojej prósdnosčžu tyłazy saslepuje, jara hukto w žiwenju nadeńdźesch. Tajzy ludźo žebi myslta, so je k sbóžnosčži wudobahaze, hdyž něchtó sły cžłowjek njeje. So pak tajkim ludźom luboscž pobrachuje, kž je tola sakożk wscheho hódneho žiwenja, so mi w tym padźe wožebje jewi. Ja sapocžach wo mižionsnoje bjes pohanami rěcžecž. Wo tym mój pscheczel niczo wjedźecž njechasche. Won praji, so mamy žami w naschim kraju telko mnhy a hubjenstwa, so so pjenjeju njeźmědźa sa pohanow prjecž mjetacž. Něschto dujow podźischo běsche wulki woheń w blizkosčži, zyła wješ so wotpali. Někotsi knjeza w kupjeli konzert k lépschemu wotpalenych sarjadowachu. Ja so mojeho pscheczela woprajschach: „Dźecže wy do konzerta?“ Won wotmolwi: „Nć“. — „Cžeho dla niz?“ — „Ach, cži burjo móžachu swoje twarjenja sawěsčicž. Woni tež tak wjele ze wschěch bokow dostawaju, so hischcže s wujitkom wnudu.“ Někotre dny podźischo mi mój snaty powjedasche, so je jeho žona jemu pižała, so dyrbi khudej s pscheczelstwa, kotraž je khora a dyrbi tež do kupjelow, něschto sa podpjeru pózłacž. Na moje praschenje, hacž won to cžini, wotmolwi won: „Nć, to je khuposčž. Wona móže tu wodu s kupjelisch žórkow domach picž. Kelko jich je, kotrž su w tych žamych a hischcže w hubjenschich wobstejnosčžach a do kupjel jécž njemóža!“

Toła dosć wo tym. Tajke je smyślenje tych, kotsiž kschesćijanjsku wěru sacźiźnu. Dokelž jim wěra pobrachuje, teho dla jim też luboźej pobrachuje. Tajzy jenož sami na so myslła. To jim niczo drohe njeje. Ale za druhich, njech su woni pohanjo abo kschesćijenjo, zuby abo snaći, woni niczo wysche njemaja, dokelž wutrobu njemaja a teho njesmaja, kotryž je naš prjedy lubowak. A tale žebićrnosć a njelubosćiwosć stej cźećichi hrěch hacź wěkotry druhi cźećki hrěchny pad, do kotrehož cźłowjek s nutu abo pschekhwatanjom sapadnje. Kak móža žebi tajzy ludźo myslićź, so maja prawo na sbóžnosć, je njerosmylwe. Pschetož wěrne wostanje: „Njeźmilny žud na teho poindźe, kiž smilnosće njeje cźinił“ a: „Schtóž do teho syna njewěri, je hižo žudźeny.“

Poźleni sloty.

Najlěpsche shonjenja wo žiwjenju móžemy pschi smjertnych łožach cźinićź. „:kaž sy žiwy, tak wumrjesch“, rěka w pschiśłowje, ale my móžemy też na wopak prajićź: „Kaž něchto wumrje, tak je też žiwy był!“ K temu powjeda jedyn duchowny, kiž je hižo pschi wjele smjertnych łožach stał dwě powjedańcźy. —

Nas bu wón k chudej wudowje wołamy, so by do jejneje smjercźe ze hischcźe z njej modlił. Zako jej ruku da, da wona jemu lěwizu; prawizu dźerźesche, kaž s bolosće, twjerdźe samknjenu na wutrobje. Pschi modlenju też ruzy stuknjenej njeměsche, ale dźerźesche prawizu twjerdźe samknjenu. Wona běsche bjez nutrnosće, pokna smutskowneho njeměra, dźyshe so posběhnyć, ale pschezo saźo wróćźo padźe. Ale jejne njeńschiny běchu liczene. Hischcźe junkróć kóćźesche prawizu sdychowajo na wutrobu, — ach mój .... — pschindźe cźiśche s jeje rta, potom běsche nimo. S ruki pak wupadźe jedyn sloty — to poźleńje, na cźoź běsche spominała a schtóž dźyshe też w smjercźi hischcźe dźerźećź.

Druhi ras smji tón žamy duchowny k smjertnemu łožu bohateho, ale sa skupeho snateho muża. Jeho woći běschtej samknjenej, ale s rukomaj jěźdźesche njeměrny, jako dźyl něschto pisches poźleschejo pytać, a jeho porsty so hibachu, kaž pschi pjenjeju liczenju. „Hać drje něschto pscheje?“ so duchowny mandźelsku teho thoreho prasche sche. „Haj, haj, jemu něschto pobrachuje“, wona wotmolwi. „Mój muž je tódy wjećor, prjedy hać je wušnył, hischcźe junkróć na nětkotre słota, kiž pola łoża leżachu, mažał.“ Na to da mrěźazemu jedyn sloty do ruki. Potom bu měrny, to pytanje sajta a bóry běsche Boža ruczka jeho žiwjenju tónz cźinika. Kaž běsche w žiwjenju jenož na pjenjesy myślił, tak běsche s tutej myślu też wumrjeł.

Kajke pak je wotuczenje wobeju w tamnym śwěcźe było? A tola kak nětkotrykćiłi też dźenźa hischcźe se śwěta dźe a na město kschija słoty w ruzy a dźe město s Khrystušowej krwju se sejnskimi kubłami wěcźnu sbóžnosć žebi dobyćź.

Wschelake je spytowanje.

John Knox, reformator Schottlandskeje, dźesche krótko do žiwojeje smjercźe k swojemu pschećelej dr. Prestonej: „Ja žym cźaš žiwjenja wot satana hušto so spytował. Nětkotry króć je wón mi moje hrěchi bjez woći cźiśnył, so by mje do jadwělowanja cźećił; ale Bóh da mi móz, wschitke tute spytowanja pschewinućź. Nětko pytasche leźcźe pomu had druhi pućź, so by mje do błuda wjedł. Wón mi wschitko moje dźěło a moje skutki, moju pilnosć a moju žwěrnosć prjódk dźerźesche a dźyshe mi narěćźećź, so budu pisches to sbóžny. Ale Bohu budź dźak, so je mje w prawym cźaźu na to słowo dopomnił: „Schto masch ty, o cźłowjeźe, schtož ty njejźy dostał?“ (1 Kor. 4, 7). S tym žym ja hada pobił a ja so nadźijam, so dyrbi mi něchto bórsy zyle měr wostajićź.“

Hdyž ja žlaby žym, žym ja žylny.

2 Kor. 12, 10.

To je hižo sakoń pschirodneho žiwjenja, so te wěrne pruhowanje mozy najprjedy w cźerpjenju so pokaźa. Dobra cźełna móz so najprjedy pschi žylnym dźěle pokaźa; ale žwoju pruhu cźini wona, hdyž někajku thorosćź pschećtraje a móže so saźo po njej shrabać. Duchowna móz, kotraž wot jeneho dźěła do druheho thodźo žebi tola samoźe cźerstwosćź a radosćź ducha wobthowaćź, je rjany a nadobny dar Boži — ale ju niz jenož pschi dźěle, ale też w cźerpjenju twjerdźe dźerźećź, je cźećśicho a nětkotry, kotrehož dźěłanska móz so njewuczerpomna sda, so slemi, hdyž cźerpjenje na njeho pschiśidźe. Hdyž pak to wo cźłowśkim płaćźi, płaćźi to hischcźe wjele bóle wo Khrystušowym kralestwje. Khrystuš pak je žam tón rjek bjes runjecźa, wosebje rjek w cźerpjenju. Wulki je wón w žwojich dźiwach, wulki w žwojich žłowach teho wěcźneho žiwjenja, ale najwjetschi w cźerpjenju a najwjećhschi shodźećk jeho rjekowśiwa žiz te hodźiny wot bdźenja w Gethsemane hacź k poźledujemu sawołanju na kschiźu. Na kschiźu je wón te najwjetsche skutki cźinił, hrěch a smjerćź pschewinył, to wěcźne wumożenje dokonjał, žiwjasne cźłowjestwo wušwobodźił. Jako David Goliatha pobi, běsche wón rjek teho luda, ale w dnjach cźerpjenja, teho pschescźěhanja pches Sanla a teho cźěkanja psched Abjsalomom bu wón rjek Boži. Luther stejі w Wornju jako móczna rjekowska postawa, ale prjedy teho je wón domach na kolenach leżał a je so rosšudźił cźerpićź a wumrjećź sćerpliwy kaž jehnjo. Hdyž je mysł cźerpjenja, tam je kschesćijanska rjekowska myśł. Cźi najlěpschi mužojo, kiž žu cźaš žiwjenja sa teho Kujesa a jeho kralestwo skutkowali, tych wosmje tón Knjes hušto pschi wobsamkunju jich žiwjenja hischcźe do schule cźerpjenjow k dostawjenju a k poźledujemu wujaźnjenju jich rjekowskeje mozy. „Hdyž žym žlaby, žym ja žylny“, praji japoschtoł Pawoł. Haj wopomńćźe: Pola rjekow njebjeskeho krala płaćźi to prawidło:

Jich najwjetsche skutki žu cźerpjenja.

Smylene.

Balzar Schupius, kotryž běsche wot lěta 1656 dwórski předać, běsche junkróć s wulkej thytnosćźu w pschitomnosćźi wjerćha pschećźiwo jeho hrěcham předował. Pschi hoseźinje, na kotruž běsche dwórski předać też pscheprochenu, běsche wjećrh jara cźichi. Wschitzy cźakachu, so tón króć njewjedro na teho dwórskeho předarja sajćźe. Ale hlaj, zyle njenadźijźy wjećrh swoju schkleńźu sbehnu a dwórskemu předarjej pschipi a praji: „Wy seźe mi dźenźa něschto rjane na kožu dał“. Schupius jemu wotmolwi: „Hnadny wjećrh a kńeźe, teho je mi wutrobnje źel“. „Schto? Něrt je wam źel“, wjećrh se spodźiwanjom praji, „ja žebi myślach, so macźe to sa waschu pschiźłušnosćź mi wěrnosćź prajićź“. „To runje je“, praji Schupius, „mi je źel, so žo mi moje powokanje poradźiło njeje. Ja žym žo na Waschu wjećhowski hnadnu wutrobu měrił, a něto, je kaž ja słyschu, jenož hacź na kožu schło.“ —

Wopomń, luby cźitarjo: też pola ludźi, kotsiž žami wjećhojo njejźu, dźe khostaźe Boźe słowo druhdy jenož hacź na kožu, ale niz do wutroby. Woni drje praja, so je předowanje „rjane“ „thytne“, „hnujaźe“ było, ale s tym je dosć: woni wostanu, kajsyž běchu.

Tjso pscheczelja.

Tsjóch pscheczelow ma cźłowjek na śwěcźe. My žo praschamy, kak žo woni pschi smjercźi sadźerźa, hdyž Bóh cźłowjeka psched žud žada. Pjenjesy, jeho najlěpschi pscheczel, jeho najprjedy wopuschcźa a s nim žobu njeńdu. Jeho pscheczelja a snaćźi jeho hacź k rowej pschewodźa a so saźo domoj wrócźa. Nětk pschindźe tón tsećźi dobry pscheczel, na kotrehož cźłowjek tak hušto w žiwjenju sabudźe, a to žu „jeho skutki wěry“; — wone žame pschewodźuja jeho k trónej žudnika, woni prjedy dźeja, sa njeho rěcźa a smilnosćź a hnadu namakaju.

Měr na semi!

Wjeźele a žwjatocźnje klincźa swony s wyśokeje wěźe. W pokinych akkordach sćelu žwoje synki horje k njebjeźam jako dźakowny wopor psched Boži trón, sćelu je dele k semi, klincźa pisches rjanu krajinu, klincźa pisches hory, hona, holu, žwudźinjo w tyźaz wutrobach wjeźelosćź a radosćź. Dźenźa runje je, jako bychu rjeńscho a móznscho klincźaźe, dyźli ždy, jako bychu žwoje synki roslinwaźe a wuliwaźe do wutroby cźuźiwego cźłowjeka: je, jako bychu je žylnym hłosom so sjednocźaźe s tamnym khérluschom, kiž dźenźa na wschech stronach nasćehu wótźuchego kraja wot semje k njebju so snoschuje, s khérluschom: „Njech Bohu dźakuje“, kotryž něto też s mózanym hłosom sapěwa tamnaj cźrjódka wojatow, kotraž po dołhej wójnje prěni króć saźo s blisćeje hórki žwoju lubu domijnu wuhlada. Pschětrachy je skónćnje wójnski cźaź lět 1870 a 1871, pschětrata někotra kowawna bitwa w zuźym kraju. Něto žwjećźa ludy měr. Duź klincźećźe, swony, a njeśćźe tu radostnu powjesćź k njebju a k njebjeźam, sćelćźe ju dele k semi! Njech klincźi pisches hory lubeho wótźuneho kraja, njech klincźi we wschech wutrobach jenož te jene słowo: Měr, měr, wjeźeły měr!

Hižo je tamna cžrjódka wojakow do wšy sastupiła. Kajke je to saxowidženje! Wschudže wjeselo, wschudže radosć mjes starymi a młodymi, mjes schdźiwzami a dźěćimi! Tola njewidźićh tamle mać se sylsłojtym wóčkom, njewidźićh ju žarowazu wo swojich synow, wo dweju synow, kotrajž staj też do zušby cžahnykoj, schkitowacź swój lud a wojowacź sa wótzny kraj. Podarmo pyta mać lubeju synow, mjes tamnymi wjeselnymi; dawno staj swjedźeni měra swjećiłoj, wotpočnjetaj w zušej jemi. Žadyn wěnz njeseleni ho na jeju rowonaj, jenož njebjo jasni a módri ho jako kraśna pycha wysche njeju a złónzo jesele tam rjeńsćho swoje pruhi na jemju. Wěsche 16. junenza lěta 1870. Dléje dwanacže hodźin bě krowawa bitwa pola Mars-la-Tourra traka. Cžicha nóz nětko bitwischežo s cžmowym sawěschkom wodźewasche. Wschudže bě stykne stonanje sranjenych abo mrějazych wojownikow w śtyschcež. Wschitzy běchu wojowali jako khrobli rjekojo pokni horliwosće za swój lud a kraj. Mjes tutymi, kiž ho se śmjerćju bědźachu, běschtaj też synaj tamneje mačerje. Cžežko sranjenaj leźitaj tam w zušym kraju daloko wot lubeje dominy. Wsche kwětki, kotrež jimaj ja pschichod kěźćachu, pletu ho k śmjertnemu wěnzej wokoło cžorneho tchiźa, kiž jeju wutrobno pyschi, pletu ho jimaj jako śmjertna króna na krowawe, blěde wobliczo. Krótki cžaš a tamnej bědźerjej wotpočnjetaj w synnym rowje. —

Dźiwacź ho njemóžemy, so bě Herta, tamna mać, tak śrudna. Jenicžkeho synka nětł hischcže mějesche, lubosnego 13 lětneho hólcžka. Tutón bě jejny pokoj w tajkej nuzy. Psches wohladanje jeho wobliča, w kotrymž ho hischcže cžita radosć dźěćaśtwa jaśnjesche, chzysche ho też jaśo swjeselicź. Tak domoj khwataje do śtwy śtupi. Jow śedźesche mandźelśt pschi blidźe. Dotho běsche ho rosrećźowal se śnatymi, kotźiž pschi nim śedźachu. S dobom pak běsche, jako by jeho hněw pschewjał, dyri s pjaćźu wo blido, so wscho rźesche. „Ja śym najwjetśchi bur w zyłej wsy!“ śahrima, „a ja wam praju, to nětł a nihdy njedowolu. Njesłyšym ja naschemu duchownemu, jako na śmjertnym łožu leźesche, źlubił, so jeho śyna a nikoho druhego sa duchownego wuśwolinu. Wy wschitzy wěćće, so śmy naschu próśwu po staroburśkim prawje a waschnju śapóźłali; a nětko tuta njedyrbjała płaćźicź? Tak wjele wam praju: Jeli nam druhego fararja póśćelu, ja nihdy wjazy kemśchi njepschihidu!“ — Herta, jeho mandźelśka, běsche ho jemu njeleźo pschibliźiła a pśched nim śtejo ruku na jeho ramjo położi. Wón pak ho hněwnym wotwobroćźiwśchi hischcže nětkrte śłowa sawrěźny a śtupi se śtwy. Lědma bě měźaz śaschol a nowy farał pschiźćahny do wšy. Ssudnistwo śamo běsche dopokajało, so ma tón a žadyn druhi najwjetśche prawo k tamnemu śastojnśtwu. S wopredka drje běsche zyrkej hušto śkoro próśdna, bóry pak doby źebi farał se śwojej wulkej pscheźełuiwośću lubośćej zyłeje wożadny; měśtno tamneho bura jeno bě śtajnje próśdne. Nikomu tutón śwoju mušu njeśtorźesche, Božeho doma, kaž ho śdasche, wjazy njepotrjebasche. Druhdy wot hněwa pschewjaty śurowje śwarjesche, hewak pak wjele njerěćźesche. Herta, pschezo jara śrudna, tola mandźelśkeho s zyłej wutrobu lubujo, wschitku cźeźu se śpodźiwnej śćerpliwośćźu nośyśche. Tak śaśdźechu měźazy. Nihdy Herta s mandźelśkim pschi blidźe śedźo na lubeho Janka cžakasche. Hižo tón śastupi. Wjeźołośćź a dźěćaźa radosć jaśnjeśchtej ho w jeho wóćźku. „Mać źerka, mać źerka“, poćźa wón, „dźenźa běsche knjes duchowny pola naš w śchuli; pschećźelnje je ho naš praschał, je naš khwalił, je naš śwarił. Ach, mać źerka, běsche dźenźa duśchnje! Njemóžu cźi rjeź, kak ho wjeźełu, so bóry śapo pschijidźe. K wutrobje je nam śchło, hdyž s nami rěćźesche. Śśym jemu jara dobry, naschemu knjesej fararjej!“ — Połna hrosy pohlada Herta je śtyśłym, śyśłojtym wóćźkom na śwojeho muža. Njewědźesche dha Jank, so nan pschi blidźe śedźo kóźde śłowo śłyschi! Njewědźesche, je je nan jeho jenicźaj do wutroby śamknuł, so je ruźje wón jeho lube dźěćźo, kotremuž žaneho hrubeho śłowa prajićź njemóžesche! Lědma běsche Jank derje wo fararju sarěćźał, nan je śtwy khwataśche. Tola Herta běsche pytnyła, so ho śyśły w jeho wocźomaj śybolachu. —

W śtwórbje ješelesche złónzo horźe pruhi na śemju. Hižo běchu rźanc kłośy śrawe k źnjam. Nichto njebě wjeźełschi, dyžli Jank. Wschako bě jemu nan źłubił, so śmě prěni kćećź s brunaćźkomaj bohate žito domoj wośyćź. Dźeń bě pschiśchol, na kotrymž mějesche ho jeho žadanje dopjelnićź. Lědma běchu na Božich njebeśach ranische śerja śeśkhadźałe, lědma běchu ho schćere mróćźele poruno purpurej sacźerwjeniće, to běchu też wobydlerjo woneho kubła śestawali a ho do dźěła hotowachu. Hižo chzysche Jank won khwataćź, jako jeho nan na mróćźałku pokaśa, kotraž śady na njebeśa śtupaśche a njewjedro wěśchćeźesche. „Njebudźesch drje dźenźa žito wośyćź móz, pschidźe drje wulke njewjedro“, praji bur k śynej. Jank pak proschesche, ja śměł s najnjeńscha ras khwataćźy won dośećź, schtož nan lubemu śynkej też rady dowoli. S dobom ho śaśkapa, durje ho wotewrichu, a knjes farał śastupi. „Dobre ranje, dobre ranje!“ tak postrowi bura, „ja pschiźidu w nuzy s próśtwićźku k wam.“ Lědma běśche bur śwojeho hośeźa pośnał, ho s hněwom śacźerwjeni a krej jemu mjes wocźi śtupi. Śtykna a połna bojośćeźe pschiśtupi Herta k mandźelśkemu, jako dźyła jeho śměrowacź a śpokojićź. Jank jenož połny wjeźeła lubeho knjesa fararja witajo ho dźiwasche, jo śtarśchej dawno s nim njerěćźitaj. Farał pschezo hischcže pola durjow śtejo hladaśche na bura, kotrýž hněwnym śłónćźnje tola lědma nětkrte śłowćźka wuprajnu. „Mój dom, knjes duchowny, ženje śa waš njeje. Lubo by mi było, hdy ł źyła njebyśchćeźe do naschećźe wšy pschijśchoł. Nětko pak, — to je to jeniźźe, wo cźož waš proschu. — wopuschćeźićźe hnydom uźe a mój dom!“ —

(Śkónćźenje pschichodnje.)

Nješchto k rospominanju.

Hłuchoněmy hólz.

Duchowny w Londonje wustaw sa hłuchoněmych wopyta, so by dźećźi pruhował. Hólz ho pišnje woprascha: Schtó śćźini śwět? Hnydom wón śpodyj prascheńja napiśa: „W śpocźatku śiwori Bóh ujebeśa a zemju.“ Śpodyj druhego prascheńja: Cźeho dla pschidźe Jesuš do śwěta? tón maly ł wuraśom radośćźe a dźaka napiśa: „To je śawěśćźe wěrno a jara dośtojne śłowo, so je Khrystuš Jesuš do śwěta pschiśchol hrěśchnikow śbóžnych cźinićź.“ Potom śćźe prascheńje dośta, kotrež jeho śnutśkowne cźućźe japschimny: Cźeho dla bu ty hłuchoněmy narodźeny, hdyž móžu ja rěćźećź a źłyschećź? S pohladanjom pobožnego poddaćźa pišaśche wón: „Wótćźe, tak je śpodobne było pśched tobu!“

* * *

Dobre źwědćźenje.

W jaśwje w H. běśche mkody śłóśnik, kotryž khory leźesche. Jeho śtara, bohabojajna mać jeho wopyta a jemu s Božeho śłowa tak khutnje a móznje do śwědomuja rěćźesche, so běchu cźi druhy jećźi w tym žanym rumje khłuboko hnućźi a śo po woteńdźenju źony khwilu nichtó nićźo njepikny. Śłónćźnje śpytaśche jedyn njeluhu cźiśchinu pschetorhymćź. „Ach schto“, praji wón, wona je śtara źona s prjedawścheho lětśtotetka a do tych khupych źłuścha, kiž hischcže do biblije wěrja. My źebi wot njeje nićźo narěćźećź njedamy, k temu śmy my rosjaśnjeni dośećź.“

„To móže byćź“, druhi dźesche, kotremuž běchu źonine śłowa na wutrobu pamyłe, — „to móže byćź, so wona do khupych źłuścha; ale w tym śu cźi khupi psches naš, so ženje do jaśtwa njepschiidu.

* * *

Dźiwne źwědćźenje Byronja sa bibliju.

W bibliji Lorda Byronja po jeho śmjerći śćźehowaźe napiśane namakachu: „W tych najśwjećźiśchich knihach je potajnśtwo zyłeje historije. A najbožowniśchi śu cźi, kotrymž je Bóh hnadu śpośćźił, śłowa tutych knihow śłyschećź, cźitać, haj, modło wuprajićź. Śbóżowni śu cźi, kotźiž śamóźa tele wrota wocźinićź a rośśćźuźeni nuts śaćźićź. Ale — kiž jeniźźy cźitaja, so bychu na wěrnośćźi Božeho śłowa dwěłowali a jo śazpiwali: śa nich by lěpje było, so njebychu ženje narodźeni byli.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Rowin“** na wšach a w Budyschinje dostać. **Na śchtwórćź lěta płaćźi wón 40 np., jenotliwe cźiśłka** śo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwitý redaktor: farał Góleć w Budyschinku; śoburedaktoraj: farał Hencźka w Wochośach a farał Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśchećź a nakład Ssmolerjej knihićźiśchćeźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 10
8. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihicźischćeźerni w Budyschinje a ju tam dostać la schwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedźela Okuli.

Ef. 5, 1—9.

Njedaj ju sawjesćź!

„Njedajcźe ju nikomu sawjesćź", tak japoschtoł Pawoł kschesćźijanam w Efesu pschiwoła, schtoź w naschej dźenźnischej epistoli cźitamy. Kak husto ju źwěrni duchowni a wučźerjo to napominanje źwojim wučźomźam na wutrobu kładli! Kelko starschich źwoje dźěćźi pschi prěnjej krocźeli do sawjedźenja bohateho źwěta napomina: „Dźěćźi, njedajcźe ju sawjesćź!" Ale „śe towaŕstwo dobre poczźinki ikaśy", a schtó mohł bjes bolosćźe na tu straschnu móź źebi pomyślićź, kotruź ma sawjedźenje nad tak mnohimi naschimi źobucźlowjekami woźebje w młodosćźi a na kotrejź kaź na wótrej skale w morju je ju hižo někotra łódźicźka źiwjenja rośłamała. Pomyśl źebi jenoź na hrěchi pschećźiwo 6. kasni. Hdźeźkuliź stejiśch a khodźiśch, tebje tajke strachotu wobdawaja. Na drohach a na haźach, w dźiwadłach a w korczźmach, wschudźom ju njepózćźiwosćź w źłowach a w pišmach a w wobrasach k tebi cźischćźi. Źadyn hrěch tak rośschěrjeny njeje, tak kaźazy, kaź njepózćźiwosćź, a tola — njesda ju runje pschećźiwo njej cźucźe naschego luda cźiśćźe tupe być? Město teho, so by ju haňbował, ju někotry hischćźe źwojeje haniby źłwali a daloko a schěroko ju hischćźe samolwjuje, haj źamo sakituje. Njećźiśte rěćźe a źorty móźesch łohko źłyschećź, woźebje bjes młodźenźami, njech je to w fabrizy abo w korczźmje, w kasarmach abo w khlamach. Ale niź jenoź bjes niśkim ludom. Ně, schtoź ju bjes bohatymi a woźebnymi, bjes wyschkami w wójsku a wumětźami pschećźiwo 6. kasni hrěschi, ju ani wopišać njemóźe. Źadyn dźiw njeje, so hubjeny pschikład, kotryź ju wot horkach dawa, kaźo nad ludom skutkuje. My stejimy tu pched hłubokej schkodu. Schtó snaje lěkaŕstwa? Stat sypta se sakonjemi pomhać, źyrkej storźi na sabłudźenych, starschiśe wutroby krwawja a sawjedźenje sahadźuje kaź khorosćź bjes sadźěwanja dale. — Njeje źaneje pomozy?

Wěrno je: Sawjedźenje je wulke, ale wone źenje pschewulke njeje. To je jenoź samolwjenje słabych ludźi, kotśiź źylnosćźe nimaja sawjedźenju napschećźiwo stać. Cźłowjek njeje k podleźenju, ale k dobycźu narodźeny. Schtoź ty njechasch, k temu tebje ani źwět ani cźert nusować njemóźetaj. Wulki kurwjeŕch jako młody prynź do hollandśkeho hłowneho města pschińdźe. Tu spytachu jeho njepózćźiwi śemjenjo sawjesćź. Kónź wulkeje hoścźiny, kotraź hłuboko do nozy trajeśche, na dobo, kaź běśche śrěćźane, kurwy sastupichu, kotrejź pjeni pićźźy wjeźele witachu. Kurwjeŕch hnydom późna, schto běśche to do wotpohładanja, ś hněwom źo wschón sacźeŕwjeni, khětśje staźe a jako jemu rěćźachu, so dyrbi hischćźe dłeźe wostać, sawoła wón: „Ja źym to mojimaj starichimaj, mojej cźeśćźi a mojemu wótźnemu krajej winojty, so to město hnydom wopuschćźu!" Na druhim ranju źedźeśche wón hižo śahe na konju a jěchasche do lěhwa Bjedricha Aronśkeho, kotryź runje twjerde město Breda woblěhasche. Jako tón pschićźinu jeho njenadźiteho wotźalenja shoni, praji wón: „Wasche cźeknjenje wjazy śmužitośćźe śjewi, hacź hdy

bych ja Breda dobył. Schtóž samóže ßo hižo tak sahe ßam pschewinycź, temu ßo hischcźe wulke poradźi.

1. Ty ßy to twojimaj starschimaj winojty, so ßo sawjesćź njedasch. Młodźenžo, je luboscź k twojim tak maka, so pomyßlenje na nich a jich ßylsy tebje poßylnicź njedyrbjało, sawjednikej napschecźiwo stacź? Pomyßl ßebi na ßwoju macź a na to ßłowo Klaudijowe, kotryž něhdy ßwojemu ßynej to ßłowo ßobu na pucź da: „Njeczin ßanej holzy niczo a pomyßl ßebi pschezo na to, so je twoja macź tež holza była.“

2. Ty ßy to twojej cźesćźi winojty. Młoda holza, kotraž ty to cźitasch — ty widźesche róžu lubosnje kćźećź a se ßwojej pschnej barbu a wonjenjom ludźi swjeßelicź, — hlaj, tej róži w sahrodźe runasch ßo ty w pysche cźistosćźe a njewiny. Ale wohlada ty tež w błócźe na haßy rosteptanu róžu, psches kotruž nohi ludźi jeje kedźby njemějo stupachu — jej runa ßo ta holza, kotraž je ßwój wěnz shubiła.

3. My ßmy to naschemu wótznemu krajej a ludej winojcźi, so ßo cźisćźi sdźerźimy. Schto wucźi historija ludow? Njepóźćźiwe ludy shinychu, cźiste wostachu.

4. Jene pak nasch kurwjećh saby a runje to, bjes kotrehož tež pomyßlenje na starschich, cźesćź a wótzny kraj stajnje psched sawjedźenjom njesathowaja. Kschescźijan je ßwojemu Bohu a sbóżnikej winojty, so ßo sawjesćź njeda. Jako tón, kiž ßy ty psches Khrystußa luboscź wumożeny, jako tón, kiž masch sa jeho stopami błědźicź — kak mohł ty tajku wulku stóśćź cźinicź a pschecźiwo Bohu shrěschicź? Spěwaj a dźěkaj! tamne je błěborne, tole słotaj bróń pschecźiwo wschemu sawjedźenju.

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Pokračowanje.)

„Ja ßym ßo ßam namakał! Woprawdźe, ja ßym ßo ßam namakał!“ wschón radosćźiwy něhdźe wóßomnacźelětny młodźenz ßwojemu starschemu pschećźelej pschwoła. „Dołhe léta ßym ßo pytał a njemóžach ßo ani namakacź ani póznacź.“ — „Ale, schto dha je ßo stało?“ ßo tamuj woprascha. „Tole“, praji młodźenz, „snutskowny hłóß mi jaßnje praji, so dyrbju wumněłý bycź. We wumněćźiwje ßamym moja duscha spokojenje namaka a na tym pole ßamym móže so mnu něschto bycź a ja samóžu něschto dokonjecź k lěpschemu cźłowjestwa.“

Derje jemu! pschetož to je woprawdźe kraßna wěz, hdyž je ßo cźłowjek ßwojeho sćźiśkeho powokanja wěźty sćźinik. Tajkich, kotřiž ßu je ßwojim powokanjom smylili, dosćź wokoło khodźi. To je bjes dwěla wulka hodźina, w kotrejž njejaßne pytanje a praschenje ßi dobom njekhabłaze wjedźenje w hłowje a ßwědomnju bywa. — Haj, jeno so je njekhabłaze. Jeno so ßo tón młodźenz ßnano sawjedźeny psches ßamospodobanje mylił njeje! Jeno so ßo nětkoły, kotryž chze tež zyle wěćźe wjedźećź, so je k temu powokany wumělý abo wucźeny, mißionar abo wojak bycź, w tym njemyli. Ach tych duschow, kotrež ßebi woprawdźe wot Boha pucź pokajacź dadźa, je mało.

Ale njech je ßy tym kaž chze — ßebje ßamehо namakacź dyrbi kóždy, njech je wucźeny abo roboćźan, njech je muž abo žona. Kóždy, kotryž chze k bójśkemu žiwjenju ßo pschećźischećźećź, dyrbi ßo najprjedy dobycź do najhłubschejе hłubokosćźe ßwojeje wutroby a tam ßwoje hubjenstwo póznacź. O, tón hłuboko hnuty a tola tak wobsbożeny muž, kotryž je 42. psalm spěwał, wón je ßy wutrobow miliionow, haj ßy wutrobow wschitkich cźłowjekow wschitkich cźaßow, kotjiž ßu ßami ßebje póznali, rěćźał. Tež ty dyrbisch w ßwojej duschi tón hłóß junkrócź ßaßtyschećź: „Jako jeleń jachli po ßymnej wodźe, tak ßdychuje moja duscha, Božo, k tebi. Mojej duschi chze ßo picź po Boßy, po tym žiwym Boßy; hdy budu ja tam pschińćź, so ja Bože wobliczo wohladam?“ O kajke hnucźe leži w tajkej rěćźi. Kak cźiśćźe njedospołny ßo tutej duschi ßyły daloki na kraßnosćźach bohaty ßwět jedźanje — kak njespokojazy je wón, tule duschu spokojićź. Boha — Boha — Boha! dyrbju ja měćź! „Jeho wobliczo wohladać“, do blizkeho towařístwa ßy nim stupićź, — to je žiwjenje. A nimale bjes troschta klinćźi to „hdy budu ja“. To nimale klinćźi kaž: Jenje njebudu. A woprawdźe, to je njemóžne, kaž dołho ßmy ßami na ßo pokasani. Na wěćźne naß nasch hrěch wot Boha dźěli, — hdyž nam wón hrěch njewodawa.

Sbóżny, kotryž je ßwoje hubjenstwo namakał; wón je ßo woprawdźe ßam namakał. A tón tež bóry hnudneho Boha namaka. David, kotryž wschón sridny na ßwoje hrěchi płacźe, — je tón ßamy, kotryž w jaßnych synkach wyßłanja wo wodacźu hrěchow powjeda. Shubjeny ßyn, kotryž hnuty do ßo dźěśćźe, — wón bóry ßwjedźeńźy swobłekany pschi wutrobje ßwojeho nana leżećźe. A wschudźom cźłowjek hnudneho Boha namaka, hdyž je ßam ßebje póznał.

K tajkemu póznacźu chze naß Bože ßłowo wodźićź. Hacź k wěstemu ßamopóznacźu móžesch tež bjes Božeho ßłowa pschińićź, hdyž na hłóß ßwědomja poßłuchasch. Jastnik w Philippi běśćźe hischcźe njesnaty w Božim ßłowje a tola je ßo ßam ßebje tak nastróźił, so tschepotajo ßo prascha: „Schto mam cźinićź, so budu sbóżny?“ So pak Bóh hrěschnikow pschiwoinje, so Bóh hrěchi wodawa a wucźićźi a ßy hrěschnikow dźěćźi Boże cźini, — tuto wobsbożaze póznacźe móže ßame ßy Božeho ßłowa pschińićź.

A kóżda duscha dyrbi to dwojake ßama póznacź a namakacź. Nichtó to ßa tebje cźinićź njemóže. Jako běśćźe Kolumbus Ameriku namakał, je wón to ßa wschón ßwět a ßa wschitke cźaßy cźinił. Nichtó njetrjebasche a nichtó njemóžesche ju ßy nowa namakacź. Jako běśćźe magnetowa jehła wunamakana, běśćźe ßa wschitke cźaßy a ßa wschitkich cźłowjekow něschto namakane, schtož nětko žadyn druhi wjazy wunamakacź njetrjebasche. Na poli duchownego žiwjenja pak dyrbi kóżdy nowukmycź wołacź: „Ja ßym ßo ßam namakał!“ A na to dyrbi to druhe pschińićź: „Ja ßym ßwojeho Boha a sbóżnika namakał.“ K temu pak pomha ßłowo wěrnosćźe.

Sśrědk pak, kotryž tebi wocźi wotewri, Bože ßłowo prawje cźitacź, je ßylsa prawcje pokuty. Ta ßylsa ßama ßygl wotwjaja, ßy kotrymž je ßa kóżdeho cźłowjeka a njech je duchowny, ßastojnik abo pohonćź, ßwjate pißmo ßamkujene. Wyßche tuteje ßylsy je duch Boži: wón ßwój skutk ßapocźnje a ßjewi ßo ßam tebi a myßle měra wěćźnego Boha.

Po tajkim ßy krótka prajene: Boža ßrudoba, kotraž ßama na ßebi ßadwěćźuje, ale njesadwěćźuje na Boßy, — ßylsojte wócźko, kotrež prosćźo, ßdychajo, ßędźo, ßo poßběhnje ßy horam, wot kotrychž pomoz pschińdźe, — to je, schtož móže ßwjate pißmo ßapschijećź. Bjes teho wostanje wone rjany instrument, w kotrymž tyßazy njebjeßkich hłaßow drěmaja, na kotrymž pak tón, kotryž jón w ruzy ma, pißacź njemóže. — Tak je tež jedyn ßy najwjećźichich wukkadowarjow ßwjatego pißma, Jan Albrecht Bengel, wuprajił: „Biblija njeje bjes ßylsow pißana; wona ßo tež bjes ßylsow njesrosymi.“ Mužojo, kotrymž ßo Bože ßjewjenje dosta a kotjiž ßo teho dla jenotliwe knihi biblije napißali, běchu wschitzy ludźo, kotřiž běchu po cźćźićh, bolosćźowpołnych pucźach w žiwjenju wodźeni. Pschede wschém ßnajachu woni najsdobnische ßylsy — ßylsy na ßebje płakane; ßylsy, kotrež ßo wo wodacźe hrěchow, wo wobnowjenje jich wutroby k Bohu horje płakachu. Haj, tajzy běchu woni wschitzy. Wot Mójßaßa hacź na Davida, wot Davida hacź na Jeßajaßa, wot ßwj. Mattheja hacź na ßwj. Pawoła, kotryž mějesche „kol w cźćźe“, wot ßwj. Pawoła hacź na ßwj. Jana, kotryž na ßamotnu kupu póßłany ßwoje „ßjewjenje“ napißa.

Niz bjes ßylsow woni po tajkim pißachu. A bjes ßylsow woni njesrosymichu, schto pißachu. Ruuje tak mało móže po nich schtó ßapschijećź, schto je ßkutk ducha, hdyž wón cźćźlnych myßlow ßwojeje wutroby dla a ßwojeho sdalenja wot Boha dla ßlezoruje. — Schto je n. psch. naschemu Lutherej tu móz dało, ßo tak do ßwjatcho pißma nuts dobycź, kaž to wot japoschtolskeho cźaßa ßem nichtó njesamó? Schto běśćźe, schtož jeho reformatora cźinjesćźe, kotryž evangelijon ßa ßwět ßy nowa namaka a na ßwěćźnik poßtaji? To běśćźe, so běśćźe jemu to praschenje ßa duschow sbóżnosćźe wyßche wschitkich druhich praschenjow. To běśćźe, so jemu praschenje ßa wodacźom hrěchom najhłubschu hłubokosćź duśćźe hnujesćźe. Wsmićźe wot njeho tule Božu ßrudobu przećź, a Luther žadyn Luther wjazy njeje. Tež tej hłubokej a dźiwnej wocźi stej potom ßlepej ßa Bože ßłowo.

Pschi zykym skutku wobroczenja człowjeka dyrbisch bójski a człowjski bok rosshudźicź. To też wo tym wulkim podawku płaczi, hdyž człowjek w bibliji wěrne słowo žiweho Boha namaka a kłóž žiwojeho sbóžnika sahrjschi. My rěcźachmy wo žyłyj pokuty. To je człowjski bok. Ale my hižo prajichmy; wysche žyłyj pokuty je Boži duch, kotryž do wscheje wěrnosće wodźi. To je bójski bok. Stari husto wo tym powjedaja, so bjes žwědźenja žwjateho Ducha Boże słowo człowjskej duschi samknjene wostanje. Japoschtoł wěćze to žame myžli, hdyž wón 1 Kor. 12, 3 pische: „Nichtó njemóže Jesušej knjes rěkacź khiba psches žwjateho Ducha.“ So historiju wo Khrystusu snajesch, dosć njeje. Sswjaty Duch dyrbi tebi Khrystusa w sćenjach smutskownje pschekrašnicź, hewak ty tola žaneho žiweho sbóžnika nimasch.

Schto s teho sćěhnje? Myslicź žo mohło, to, so ty nutruje bjes pschestacza wo žwjateho Ducha proszych. Ach, schto ludźo wschitko na žwěcze proscha. Ssamo najbjesbóžnischi hischcze modlitwy spěwaja, hdyž je nuja wulka. Ale kak žadna je prósnwa wo žwjateho Ducha! To też žadyn dźiw njeje, pschetoź nawjazy człowjskich modlitwow na to dźe, so bychu ludźo žwoju wolu měli. Sswjaty Duch pak jenoź do dusche sacźehnje, kotraž je swólniwa, žwoju wolu stamacź dacź. Sstyli tajka duscha, žměsch ty, bjes teho so by hejchleć byk, wo žwjateho Ducha proszyć, wo teho ducha, kotryž Jesuša pscheď tobu a w tebi pschekrašni, — wo teho ducha, kotryž tebi rosjasnjenje da žam wo tebi, — wo teho ducha, kotryž tebje prawje a wěrnje proszyć wucźi, kotryž pak tebi też dokładne sroźymjenje sa Boże słowo podawa. W pschirodźe snacźi praja, so sabkudźeny płacźk w lěsu s tyšaz khłosow khłóp macźerje, pytazeje macźerje žłyschi. Też najmjenische dźěćatka maja dobre wuchi sa synk macźerneho khoža. Wot spočatka mějesche też człowjek, kiž je po Boży sworjeny, sa Boži khłóž a Boże słowo tajke dobre wucho. Nětko pak rěka: „Schtož je so wot cźěła narodźiło, to je cźěło.“ — Nasche žyłe bycze je so cźěłne, žwětne sćinjiło. Nasche myžle su wot nižischich wězow wobknjeźene a njekhmane, njebjeźe wězy sapschimnyć. Podobnosć Boža njeje drje w naš sanicźena, ale skaźena. Teho dla pische też Pawoł: „Tón cźěłny człowjek njesrośymi ničo wot teho, schtož je ducha Božeho; njemudrosć pak wono jemu je a njemóže to žamo pósnacź.“ Po tajkim też niz słowa Boże, kotrež su duch a žiwjenje. Tón duch, — niz twój duch, ani tón duch wulkich theologow, — ně, duch s njebjeś dyrbi tebi Jesušowe njeno a wschitke słowa Boże pschekrašnicź. A k prawej Božej srudobje pschida so wodych njebjeskeho ducha. Hdźež tón wodych duschu wobknjeźi, tam też žwjate pismo wožiwi.

Na wopak su też pobožni nashonili, so, hdyž cźaszy pschiźdźechu, hdźež so sasso bóle žwětej pschiwobroćźichu, też w tej žanej měrje, kaž so to sta, so jim Boże słowo njesrozymliwe, husto wótre a wobcźěne, haj druhdy wostudźe sdasche. Woni su shonili, so so sshowane wěsdy žlubjenjow Božich hakle sasso w starej sasnosći bkyschćaću, jako běchu so w pokuźe do so a horje wobroćźili. Pschetoź Boże słowo ty s jenym dobom sa pschezo njepósnajesch. Wošebite pschihotowanje dusche k temu słuschca a hdyž to njeje, ničo wjazy wo tym njerosymisch, schtož běsche dawno srosymił.

Ale kajku njebjesku móz ma tajte słowo, hdyž je dusche pschihotowana. Psched krótkim sedźach pschi žmjertnym ložu sdźěćanego muža. Ja běch jeho psched dokhimi létami konfirměrowak. Tehdy jako hólz wón žiwu myžl sa wěcźne wězy pokasa. Ja jemu tón schpruch Jes. 49, 15. 16. dach: „Móže też žona swojeho dźěćca sabyć, so by ko njeźmilika na synu swojeho žiwota? A hacź by teho žameho sabyła, dha ja tebje wschak nochju sabyć. Hlaj, do rukow sym ja tebje sapisał.“ Ale bohužel, psches wopacźnu wědomnosć a potom hischcze bóle psches žwětne a njepózćźiwe žiwjenje běsche wot pucźa Božeho wotwjedźeny. Wón bu žamo hanjeł. A nětko leżesche w žałožnym cźěrpjenju. Nětko wokasche po žwětle a troschcze. Ja pomału a žwjatocźnje jeho konfirmazijski schpruch spěwach. Duž žo jeho khłe wóczło žwěcźesche a wón swoju ruku wupschestrě a sawoła: „O ja proschu, prajcze mi to hischcze junkróć!“ A jako běch jeho wolu dopjelnił, sawoła wón: „To drje běsche mój konfirmazijski schpruch. Też na mnje Bóh sabył njeje.“ Wón płakasche kaž dźěćo. Ja žo bojach, so móže žo sadušyć. Wón pak praji: „To je najbožownischa hodźina mojeho žiwjenja.“

A runjeź hischcze cźežke wichory pschiźdźechu, — khory směrom wosta a směrom wumrje. A wot teje hodźiny, so běschtej Boże słowo a słubjenje w nim móz dostałoj, bu wón też spěcźiwo tym žwojim cźiśće druhi człowjek. Hnujaza lubosć a dźakownosć teho njescźerpliwého a njespokojneho napjelnischtej.

Ja pak žebi myžlach: schto je to jene słowo wusstutkowało w smutskownym a swonkownym žiwjenju tych człowjekow. Kelko mrěźazych, sadwělowanych w hětach a hrodach, w jastwach a na bitwischćach je troschtowało a poźěhnyło. O, hdy by něchtó wjedźenje a móz měł to wschitko wopisacź, schtož je to jene słowo wusstutkowało, tón by bjes dwěla wulke knihi napisacź mohł. A to bychu niz jenoź sajimawe, ale też hnujaze knihi byłe.

(Skónćenje.)

Měr na semi!

(Skónćenje.)

„Derje, so nětko wschitko wěm“, wotmolwi farał. „Tola, cźeho dla pschiźdźech, to hischcze chzu wam prajicź. Wonkach steji mój wós; jene koło je žo mi słamało. Ja žym na pucźu k mrěźazemu, so bych jemu Boże wotkasanje dał. Duž pschiźdźech waš wo druhi wós proszyć; w druhim domje žnano tola pomoz namakam. Bóh jenoź daj, so njebych poźdźe pschischoł. Na dalische budźće Bohu poruczeni!“ — Tuto prajiwschi sćiczi błědemu Jankej, kotremuž, kaž też Hercźe žyłyj w wocźach stejachu, ruku a woteńdźe.

Wonkach běsche rjenje. Stwórba kraźnjesche žo w najcźejischej pysche a jenja błyschcźesche žo pysches žłónćne pruhi w stotym błyschcźu. Nasdala jenoź hrozesche cźmowa mróćźel se strašchnym njenjedrom. Wo jstwje naicheho bura nawopak knjeźesche nětkole tyschnosć a srudoba a sa dalischi pschichod jenoź nadźachu žo styśne wutroby lěpscheho cźasa. Khwilka sańdźe, a Jank khwataśche s młodymaj brunacźkomaj na polo. Horze a palaze běchu žłónćne pruhi; tuźnota stajnje pschibèrasche a cźorne mróćźele walachu žo pschezo bliže. Na wschěch polach dźěćachu pilni žnjenźy. Kóždy khwataśche, njedźiwajo horzoty a potu. S dobom bě mózny hrimot błyschećź. Wichor žo sběha a palazy błyjk hižo léta s wulkim praśkotom. Se žylnym dejchćezom smješchane krupy pschepaduja. Sda žo, jako dyrbjała swórba žama rospadnyć. Błědy kaž žmjercź steji bur w dworje a hlada a cźaka stykńnje, hacź luby Jank hischcze njejedźe. Hižo žo dwaj wosaj wokoło bróžnje sawinjetaj, dźěćacźerjo khwataju pod tšěchu, so bychu tola někak hischcze straschnemu njewjedru cźekli. S bojosćju bur widźi, so tu brunacźaj hischcze njesćtaj. Pschezo hórschi je strach, pschezo mózniśche hrimanje, pschezo wjetśche padaju krupy. Duž pschihna płakajo skłužobna dźowka s pola a schrěćźesche: „Jankej staj žo konjej spłóschiłoj!“ — Burej žo sejnje; koleni jemu thabłatej a tschepotatej, ledma móže do khěźe dońćź. Hertu wuhladawschi, se žylami w wocźomaj wuraśy w žmjertnym stysku: „Herta, prosch sa muje a sa naju žyna!“

Duž s dobom wjesoły, hdyž też žyle pschemokunjemy, sastupi Jank. Kohо pak dźerźi tak twjerdźe sa ruku, koho cźehnje tak radośćny sa žobu do jstwy? Kujesa fararja, kiž běsche tu rano hižo pobył. Herta njewidźi s wjeźeloścźu nikoho, dyžli žwojeho Janka, kotrehož wutrobuje koschi pokna maćźerneje lubosćźe. Bur pak hischcze stejo njewě, hacź žně tajkemu dźiwej wopravdźe wěricź. Kak mohł jemu tón muž hdy wodacź, kotrehož je tak hłuboko sranił?! Kak mohł runje wón lubowanego Janka se žmjertneho stracha wumóźa?! Hischcze njewidźi a njesaćuje wón lubosćźe, kotraž žo jemu s wocźow fararja tak spěcźelnje napschećźiwo žwěcźi. Wón žebi dźiw njewě wuklasćź, kiž je žo tu stał, domiž jemu farał jón njewuklaźe. „Wy widźićźe“, tak wón wocźa, „jo dyrbju ja dźěnźa tola słónćnje wasch hósćź bycź. Běsche drje mi rano hižo tak. Runje domoj jěźźech, jako njewjedro wudyri. Ssam mój stary kónik poćźa, jako krupy žylnje padachu, skakacź a cźěkacź, tola pak jeho bórsy směrowach. Ledma běsche žo mi to radźiło, jako waschej brunacźej dźiwjej a spłóschenaj pschihnaschtaj. Móžach žo rucźe hischcze do pucźa stupicź a natróżenaj konjej sdźerźećź. Ssym wschak žam burski žyn, duž derje wěm s konjemi wobkhadźowacź!“ —

„Herta, žy žłychała, je žam burski žyn, dha drje też mi staremu burej cźim prjedy woda“, sawoła wjeźeły bur a sćiczi s dźěćazej radosćźu fararjej ruku.

„Dawno žym wam wodał, luby pscheczeło, wschitko je sapomnjene, sejnali pak žmy žo hakle w tutej hodźinje.“ „Tak je prawje“, sawsła bur, „pschimajcźe moju ruku nětkole tak twjerdźe, kaž prjedy konjej. Myžlu žebi, so by nam też stary knjeś farał

wodał, hdy by naš wjeſełych hromadźe widźał. Herta, luba Herta a Janko, luby ſynko, ſradujtaj ſo ſ nami. Hoſćinu chcemy hotowacź, jako by ſane njewjedro njepobyło; ſaneho ſuſoda, ſaneho bura ſe wſuy njecham parowacź. Wěm ja tola, ſo je dźenſa najſbožownišchi dźeń mojeho ſiwjenja." —

Tawno je ſo njebjo ſaſo wujaſnilo. S nowa ſwěcźa ſo wjeſchi módrych horow w ſehlivym purpurje. Kóžde kopjeſchko ſyboli ſo pſches ſłońcźne pruhi w kraſnym błyſchcźu. Dźeń ſathadźa a wjeczor ſo pſchibliżuje. Měſhacźk ſwěcźi ſ cźicha na měralacźnu ſemju, pſchede wſchěm pak ſcźele miłe ſwěćko do jeneho doma, w kotrymž wyſkanje a wjeſełoſcź kuſeźi, hdźež ſtarſchej ſo ſradujetaj na lubym ſynu, hdźež ſo pſchi hoſćinje ſ nowa ſwjedźeń měra ſwjecźi, ſwjedźeń měra mjes ſararjom a wożadu, ſwjedźeń měra mjes pſcheſcźelemi a ſuſodami.

Njekomdźmy ſo! lubi Sserbja! hewak je poſdźe ſa wſchón pſchichod!

Tak njenowamy „bürgarſki ſakoń", kotryž wobkhadne a towarſchne prawo ſa wſchón naſch wótzny kraj ſrjaduje, ſo nětko na khěžorſtwowym ſejmje w Barlinje w wuſmwolenej komiſiji dowuradźuje, ſo by potom pſchiwſoty po wſchěm kraju płacźiwoſcź doſtał. W tym ſakonju ſo też wo mandźelſtwje jedna. Se ſrudnej wutrobu ſmy w ſwojim cźaſu ſakonſke poſtajenje pſchijecź dyrbjeli, pſches kotrež je ſo zyrkwinſkemu wěrowanju druhe měſtno pſchipokaſało, ſo ma ſtawniſke ſwjaſanje mandźelſtwa pokmu płacźiwoſcź a ſo ſchſeſcźijanſke wěrowanje bjez ſtawniſcho hromadźe ſpjatanja pſched naſchim ſchſeſcźijanſkim ſtatom nicźo njepłacźi. Tón nowy „bürgarſki" ſakoń chce też na tym ſamym ſtejnitſchcźu mandźelſke prawo poſtajicź, ſo dyrbi ſo kóždo mandźelſtwo pſches ſtawnika ſwjaſacź, ſo by ſjawnje płacźaze bylo. To je ſrudnje! A my to cźim łepje wěmy, hdyž ſmy nětko ſ najhonjenja dopóznali, kak je to nědhnjcźe poſtajenje brońa ſa njewěrjazych pſcheczíwo ſchſeſcźijanſkej zyrkwi a to dobre ſtare Boźe prawo po něcźim podrywa, ſo zyrkej mandźelſkeju ſwěrnje a pſched ſwětom jako mandźelſkeju wobkrućí. Cźi njewěrjazy naſchemu cźaſa njech ſměrom k ſtawnikej du a ſo w ſwojim hromadźe ſpjatanym mandźelſtwje ſwobożowni cźuja — ale cźeho dla dyrbja to ſchſeſcźijenjo, kotſiž pſched Boźi woſtać ſtupja, ſebi ruku ſawdacź ſa ſiwjenje! To je tola zyle njetrjebnyſchi a k temu ponižowanje ſa naſchu drohu ſchſeſcźijanſku zyrkej. Hdyž ſchſeſcźijanſkaj ſłubjenaj ſo pſches duchownego w Boźim domje ſwěrnjetaj, dyrbi to też ſa ſjawnoſcź płacźicź a ſ tym doſcź bycź, ſo wěrowazy duchowny ſwoje dokonjane wěrowanje poſtajenemu ſtawnikej ſjewi, ſo by tón wobſamknjenje mandźelſtwa do ſwojich aktow ſapiſkał. Bjez naſchim lubym ſerbſkim ludom je wſchak Bohu budź dźak drje bjez wuwſacźa, tak woſtało, ſo mandźelſkaj bjez wěrowanja ſwój ſiwjeńſki ſwjatk wobſamkloj njejſtaj; ale to je też wěſta wěc, ſo pſches pſchikaſane ſtawniſke hromadźe pišanje ſchſeſcźijanſke cźuźe a nahladnoſcź ſchſeſcźijanſkeje zyrkwje a dobreho ſtareho poboźneho waſchnja ſo poſybnike njejźu. Duž hibajmy ſo nětko, hdźež je nadźija ſaſo doſtacź naſche dobre ſtare ſchſeſcźijanſke prawo. K tajkemu hibanju napominaja też dobre ſchſeſcźijanſke nowiny w prawym cźaſu.

Tam ſo něhdźe tak pišche:

Lubi ſchſeſcźijenjo!

Kóždy, kiž ſebi ſwoje ſchſeſcźijanſtwo hiſchcźe waži a je pod zwilnym ſakonjom mandźelſtwo wobſamknył, je podćźiſchćźowaze, haj njeroſomne dwojakeho ſwjaſanja mandźelſtwa ſacźuł: najprjedy pſched ſtawnikom, potom w zyrkwi. Derje, nětko abo ſenje je tón wokomik pſchichod pſchemenjenje do ſkutka ſtajicź. W khěžorſtwowym ſejmje ſo nowy „bürgarſki ſakoń" wuradźuje a w nim je wuprajene, ſo jenož mandźelſtwo pſches ſtawnika ſwjaſane płacźi. To je pſcheczíwo naſchemu ſchſeſcźijanſkemu ſmyſlenju. To dyrbi ſo tola ſadacź, ſo ſakoń naſche ſchſeſcźijanſke cźuźe njepodtkóćuje a njeſazpiwa. To dyrbi ſo dozpicź, ſo też naſche zyrkwinſke wěrowanje ſaſo ſjawnu płacźiwoſcź doſtanje, ſo je kóždemu pſchewoſtajene, hacź chce pſched ſtawnikom abo pſched Boźim woſtarjom ſwoje mandźelſtwo ſwjaſacź a jadyn k wobojemu nucźeny bycź njeſmje. Lětaſtotki je ſame zyrkwinſke wěrowanje ſnate bylo a měſejcźe ſame ſjawnu płacźiwoſcź. Cźeho dla dyrbi to na dobo njemóžne bycź jemu ſ najmjenſcha tu ważnoſcź woſtajicź, kaž ſkutkej ſtawnika? W Jendźelſkej je tak. Cźeho dla to pola naſ móžno njebyło? Sjenocźny ſo njedźiwajo na wſchelake ſtronjſke myſłe jenicźy dźiwajo na naſche ſchſeſcźijanſke cźuźe w tym, ſo ſo ſ próſtwu, kotruž wſchitzy podpiſanymi, na khěžorſtwowy ſejm wobroćimy. Jednota nas ſylni. To je wěz ſa kóždeho, ſa bohateho tak derje kaž ſa dźełacźerja. Teho dla podpiſajcźe wſchitzy! A wy ſomy wabćze ſwojich mužow, ſo bychu podpiſali. Hromadźćze njenu tych, kotſiž chźedźa radſcho w zyrkwi ſwěrowani bycź, hacź pſched ſtawnikom ſwoje mandźelſtwo wobſamknycź."

Naſcha próſtwa dyrbi bycź:

Wyſokemu ſejmej pſchepodamy ſcźěhowazu próſtwu, k kotrejź naš naſche ſwědomnje pſchinucźi: ſo by § 1245 nowego „bürgarſkego ſakonja" ſcźěhowaze wopſchijecźe doſtał:

„Swjaſanje mandźelſtwa móže ſo pak pſches ſtawnika pak pſches duchownego ſtacź. W poſledniim padźe ma ſtawnik po dokonjanym pſchjpowjedanju wobſwědćźicź, ſo wobſamknjenju mandźelſtwa nicźo napſchećźiwo njeje a duchowny ma temu ſtawnikej, kotryž ma w tym padźe jednacź, wo dokonjanym ſwěrowanju ſa 48 hodźinow powjeſćź dacź."

Lubi Sserbja! to njeje wjele žadane! Duž njekomdźmy ſo, ſo poſdźe njehyło ſa wſchón pſchichod. Redaktor naſcheho łopjenka ſo nadźija, ſo myſłe lubych cźitarjow bórſy w tutej ważnej naležnoſcźi ſaſtyſchi. Jow rěka:

Nětko abo nihdy!

Wopruj Bohu dźak a ſapłacź temu najwyſchſchemu ſwój ſłub!

Bitwa pola Gravelotte běſche nimo. Wjele ſranjenych bě ſo do lazarethow donjeſło, jako wopor horźeje bitwy. Hladarjo khorych a duchowni mějachu wjele dźěłacź. Jich dźěło łóźiche njeběſche hacź dźěło wojakow na bitwiſchcźu. Sdychowanja a ſtonanja ſrudnje klinźachu.

Duž pſchiwdźe duchowny k łožu wojaka ſ narańſcheje Pruſkeje, kotryž mějeſche jemu nohu roſtſełenu. Bóh tón Knjes běſche jeho do cźeſćźeje ſchule cźerpjenja wſak, kotraž bu tehdom temu wojakej ſ cźaſnym a wěcźnym ſobnowanjom. Nola wutrobu běſche ſo ſmjehcźiła a ſynjo Boźeho ſłowa běſche dobre měſto namakało. Tón wojak ſwojemu duchownemu wufna.

„Tſeći kroć naſhonju ſtróźele wójny. Pola Düppela ſym Bohu ſłubił, jemu moje ſiwjenje poſwjećźicź. Ja buch wutkowany, na ſwoje ſłubjenje ſym ſabył. Pola Kralowego Hradza ſym ſym ſwoje ſłubjenje ſ khutnoſćźu wobnowił, ale potom ſaſo na nje ſabył. Nětko ſe mje Bóh tu poloźił, moja noha je roſbita, domach mam ſonu a dźećźi, wo kotrej mam ſtaroſćź; ale ja wěm, ſo je to ruka mojeho Boha, kotraž mje tak poniźuje. Jeli ſo ſiwy woſtanu, mje moja hubjena noha cźaſ mojeho ſiwjenja na to dopomni."

Wón ſiwy woſta a na ſwoje ſłubjenje ſabył njeje. Wón běſche ſebi wot duchownego tón ſchpruch do ſwojeho nowego teſtamenta napiſacź dał: „Wopruj Bohu dźak a ſapłacź temu najwyſchſchemu ſwój ſłub!" Tón ſchpruch bu heſko jeho ſiwjenja a jeho noha jeho wſchědnje dopomni, ſo njeſapomni, ſchtož běſche ſłubił.

Ssy ty, luby cźitarjo, Bohu ſwój ſłub ſapłacźił?

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin"** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſzła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktoraj: farar Henczka w Wochſach a farar Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihiźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 11.
15. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczišchczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedjela Lätare.

Hebr. 9, 11—15.

Khrystuſowy kschiž.

Kschiž je ſnamjo kchescijana. Mužojo a żony jón w naschim cżaſu ſa pychu a wuſnamjenjenja noscha. Wón pyschi domy, żurkwje a pohrjebnischcża. Kschiž wohladaſch na kralowſkich krónach a na wěżach. Italſka a Schwajcarſka matej kschiž we woponje. — My ſmy na to ſwuczeni; duž ſo nam dźiwno njesda; a tola běſche kschiž něhdy drjewo poklecża, schibjenja ſa schklowow a najnjekniczomnischich slóſtnikow. So by to ſrosymił, dyrbisch ſebi kschiž junkrócź bjes błyschcża cżesćże, bjes ſłota a drohich kamjenjow myſlicź. Myſl ſebi na tajke martraſke drjewo, na kotrež je cżłowjek pschibity, kotryž ſo w ſmjertnym bědźenju pomału ſmjercź krwawi. Kajki je to napohlad! Tak běſche hacź do cżaſow khežora Konſtantina. Hischcże tſi lětſtotki po Khrystuſowej ſmjercži běſche kschiž pschicżina nastróženja a ſnamjo haniby. Teho dla jón też póhanjo ſazpiwachu. Ssamo wobroczenym póhanam běſche cżežko, ſo ſacżucża nastróženja ſminycź, hdyž wohladachu grat, na kotrymž buchu wschědnje ſaſudźeni wotſudźeni. A tola je kschiž poſdźischo kchescijanſke ſnamjo. Kak je k tajkemu wulkemu pscheměnjenju dóschło? Na kschižu wumrje tón, kotryž w załoſnym ſmjertnym bědźenju ſwoju macź wuczomnikej pschepoda, kotrehož mějeſche lubo, ſa ſwojich njepschecżelow proſchesche a potom ſwoju duſchu połny měra do rukow ſwojeho Wótza poruczi. Kajki je to pschikład! S tym pak hischcże móz kschiža dowujaſnjena njeje. Druhe hischcże k temu pschindźe. Kschiž je ſnamjo wodacża. My na njón pschibity widźimy ſawdawk naſcheho wujednanja. To je najhłubſcha wuczba kchescijanow, na kotruž kschiž na Golgatha dopomni, wuczba, kotruž proſeta ſ tymi słowami wupraji: ta schtrafa leži na nim, ſo bychmy měr měli a pſches jeho rany ſmy my ſahojeni. Zyrkej widźi w Jeſuſowej ſmjercži tón wopor, kotryž je jeho luboſcź ſa hrěchi ſwěta pschinjeſła, ſo by hrěſchnikow ſ Bohom ſjednał; wona wucži, ſo mamy tu najwjetſche ſjewjenje luboſcże Božeje, ſ tym, ſo je prawy a ſwjaty na ſynu ſud dokonjał, ſo by cżłowjekow wobhnadźił. Zyrkej tu wuczbu na japoſchtołſke listy ſłožuje, woſebje też na list na Hebrejſtich, ſ kotrehož je też epiſtola schtwórteje póſtneje njedźele — Hebrejſt. 9, 11—15 — wſata. Hdyž je nětko Jeſuſowy kschiž ſnamjo wodacża a wujednanja, pomnik najwjetſcheje luboſcże, ty lohko tu móz póſnajeſch, kotruž ma na cżłowſke ſwědomnje a wutrobu. Móz kschiža je schtworaka.

1. „Sſłowo wot kschiža", kaž ſo wuczba wo wujednanju ſ krótka mjenuje, ſwědomnje troſchtuje. Niczo njeje, schtož radoſcź a cżłowſku móz k ſkutkowanju bóle ſlemi, tſiba ſie ſwědomnje. Franzowſki pěſnjer pschiruna junkrócź kałaze ſwědomnje Kaina ſ wócżkom, kotrež ſtajnje na bratrowehо mordarja krucże hlada. Wón wopiſuje, kak Kain tam a jow kłwata, ſo by załoſnemu pohladej cżekuył, ale wócżko wſchudźe ſa nim dźe. Wón ſo w hěcże ſłkowa, ſo jo widźał njeby, a jo tola widźi. Wón

natwari żelesnu murju, sady kotrejž chże měr namakacź, ale to wóczko pśches tu murju widźi. Wón žo do kamjeńtneje wěže samknje. „Je to wóczko prjecź?“ žo prascha, kotrež je jeho pschewodźiło. Ale Kain wotmolwi: „Ně, wone tu pschezo hischcże je!“ Słónčnje žo mordarjej row wuryje, wón dele dźe, a hdyž je cźěmne wobydlenje samjetane:

„To wóczko běšche w rowje a hladasche na Kaina.“ Luther bě žwědomnje cźornego sleho pyńcźka mjenował, kotryž wschak druhdy śpi, potom pak cźim wótśiścho schcźowka a cźim wótrischo kuža. Cźlowjekojo žu pschezo wjele pospytow cźinili, žwědomnje směrowacź, ale to nicźo pomhako njeje, ani Pilatužowa woda, ani Judaschowy schtryk, ani schto druhe. Jeniczku pomoz cźichi pjatk prěduje. Dowjedź teho cźwilowaneho k kschižej, pokaž jemu rany teho wumožnika, a tón wbohi móz luboscźe pośnaje, kotraž jeho žwědomnje směruje a wutrobje měr pschinješe.

2. Wucźba wo kschižu žiwjenje pscheměni, waschnje polěpschuje, žiwjenje pošwjecźuje. To žo pokasa, hdyž ty pěhanske a kschescźijanske ludy pschirunasch. Na pschikład — pohanow jich wopacźna nabožina nuluje, cźlowjekow morićź a woprowacź, dokelž woni wujednanja njesnaja; — kschescźijanam jich wěra porucźi, bratrow lubowacź, wujednarja dla. A hdyž s kschescźijanskimi ludami hubjenje steji, pschezo pośnajesch, so pózcźiwoscź, hódnoscź a dobre poczinki runje w tej měrje wotebjeraja, w kotrejž žo wone wot kschiža a jeho wucźby sdaluja a cźim bóle do prědka krocźa, cźim bóle wucźbje wo kschižu na žo skutkowacź dadźa.

3. Kschiž wucźi cźerpicź. Kelko bolescźow žu hižo cźlowjekojo w pohladanju na bědźenje w Gethslemane a na Golgatha směrom snjeśli. Diakoniža wbohej khorej žwoje wutrobne dźělbracźe wupraji. Khora wotmolwi: „O luba, kak wjele wjazy je nasch Knjes pschecźerpił!“ Ta myšl ju směrowa a troschtowasche.

4. Kschiž wucźi wumrjecź. Pomyšl žebi: něchto mrěje. Jeho žwědomnje je njeměrne, pschetož wón wěri, so je něschto sady teho sawěschka. Myšl na prawdoscź jeho nastróji, njewěsta myšl wo Božej dobrocźiwoscźi jeho stysknjwej duschi njewudožaha. S cźim chzesch potom mrějazeho bratra troschtowacź? S snano běsche wón sdźěłany cźlowjek. Chzesch jemu k troschtej w žmjertnym bědźenju žnano rjane žłowa s erta pěžnjerja prajicź? Ja žo boju, so by tón khory na tebje hladał, kaž by ty s nim hischcże w žmjercźi žměchi měł. Ně, praj jemu jedyn s tych schpruchow, kotrež hischcże s dźěcźatstwa w jeho wopomnjecźu klincźa, něhdźe: „Ta krej Jesom Khrysta, teho Sšyna Božeho, wncźiscźi naš wot wschitkich hrěchow“, abo: „Hlaj, to je Boźe jehnjo“, a wón budźe dźakownje a polny nadźije na tebje hladacź, žnano žo w jeho wóczku prawa žylsa pokuty syboli, kotrež maja wěso tu móz, wrota paradisa wotewricź.

Namakanje biblije.

(Po F.)

(Słónčenje.)

Hdyž pak hižo žłowo se stareho sakonja tak móznje skutkuje, kak wjele bóle samóža to žłowa s erta naicheho Knjesa a sbóžnika, kaž to žłowo: „Sbóžni žu cźi, kiž duchownje khudźi žu, pschetož jich je to njebjeske kralestwo“ abo: „Na žwěcźe macźe wy cźěrnosć; ale budźcźe dobreje nadźije, ja žym tón žwět pschewinył!“ Kajku historiju ma kóžde jeho žłowow! O hdyž hakle wězy widźićh, kajkeź wopravdźe žu, potom žo pokaźe, so wscha mudrosć a wědomosć žwěta hromadźe wsatej njejstej ani s daloka tajke móznje, hłuboke a sbožowne hnucźe w cźlowjśkich wutrobach dokonjakej, kaž Jesušowe žłowa. Kelko tyšaz hnujazych powjedańcźkow žo n. pśch. na to jednore žłowo Khrystušowe swjasa: „Schtóž jene dźěcźo horjewośmje w mojim mjenje, tón wośmje mje horje.“

Wěrno je, wjele tajkich powjedańcźkow žo wumyšli abo tola rjenje wupyschuje. Dźěcźi teho žwěta stajnje wopak njecźinja, hdyž maja žwoje žměchi. Ale to je teź wěrno: hdyž žo jene powjedańcźko, kotrež je wumyšlene, powjeda, je tola tej wjele tyšaz, kotrež žu poknje wěrne a žo tola ženje njepowjedaja. — Teź pobožni žo s tym sanoschuja, so žo prascheja, schto budźe žo w njebjeśach cźinicź. Wo tym žo wjele prajicź da. Ale ja žebi myšlu, jedyn dźěl njebjeskeho wjeśela a natwarjenja w tym wobsteji, so my naihonimy, kajku móz je Boźe žłowo na cźlowjśkich wutrobach měło. Nadźijomnje sanóžesch teź ty, luby cźitarjo, potom něschto rjane powjedacź. W měsće Hildesbergu je starý tak mjenowany „stołp Khrystušowy“. Wón prjedy na tym wulkim blaku stejesche, kotryž pśched wulkej zyrkwju leži. Sdobny a pobožny kaž teź wuměłśi biśkop Bernward je jón wokoło lěta 1000 lecź dał, a to s dobreho moźaja. Wón je jara wjele winojtv; pschetož wón je nimale 16 stopow wysoki. Wón pak rěka stołp Khrystušowy, dokelž žu na nim žiwjenje, skutkowanje, cźerpjenje, wumrjecźe a horjestacźe w mjenśichch wobrasach koło wokoło wobrasowane. Tehdom běchu hischcże lěpsche cźaby w katjolśkej zyrkwi. Knjes Khrystuš hischcże njeběśche pśches žwjatu Maryu, pśches žwjatych a bamžow na bok sejiśchcźany.

Te wobrasy žu hnujaze. W naschim lětśtotku chzychu kraźny stołp rosescźkrěcź a mośas pśhedacź. Tola w prawym cźaźu žo to hischcże wotwobrocźi. Něko dyrbi tón stołp do zyrkwje pśchińićź, hdyž je prjedy na torhoschcźu pśched zyrkwju stał.

Jako žebi tón stołp wobhladach, žebi na to pomyšlich, kak w starych cźaźach ludźo wokoło njeho stejachu a wot njeho wukuchu, schto je tón sbóžnik ja nich byl a cźinił. Ja w duchu wohladach khrobkych ryćerjow, žurowych wojakow, ja wohladach burow a rjemjeźlnikow, khlamarjow a pschekupzow, ja wohladach žony a holzy w žiwnym sdracźenju. Dźiwajo tam stejachu a žebi rospominachu, schto ma to wschito rěkacź. A dale pytnych, kak žwěrny mnich pschijtupi; a tón s hnujazymi žłowami njewědomnym wschitko wukładowasche, kaž daloko to žam rośmjesche. A potom woni na kolena padźechu a s wulkim hłośom teho žmilneho njebjeśkeho Wótza chwalachu, kotryž běšche jim teho sbóžnika a wotewrjene durje k žiwjenju dał.

To wschak běchu s wjetśicha krucźi, žurowi ludźo, kotśiź tam tleczachu. A tola bě wěcźna potrjebnoćź w tutych žurowych wutrobach móznje wotnućźika a prascheńje po sbóžnoscźi duschow móznje wulkich a małych hnujesche.

A naśch lud? A my? O, my mamy wjele lěpschi stołp Khrystušowy, hacź móžesche jón nadobny Bernward ludej poćićźićź. My mamy žiwy evangelij žamón; to je naśch stołp; kóždy jón ma a kóždy móže jón cźitacź. Ale bohužel —! Nowiny žu na město evangelija stupiće.

Pśched 15 lětśtotkami wulki Khrysośtomus na klětźy w Konstantinoplu wupraji: Kralojo a profetojo žu jo wohladacź chźyli, schtož wy widźićże, a woni jo wohladali njejžu; ale wy s nim hrajkacźe!“ To běšche krute žłowo. Ach, dźěnźa dyrbjako žo hischcże srudnische wuprajenje pytacź. Wulka hromada s evangelijom njehraje; ně, evangelij jim s zyła w jich myšlach nicźo njepłacźi.

Ach so by Bóh tón Knjes hłód sbudźićź chźył! Niź hłód po khlebje; tón je wschudźom. Teź niź hłód po wjeselu; tón je tu stokrócźny. Ale schtož tu najbóle njeje a schtož dyrbjako tu tola bycź, prjedy hacź móže žo khudej cźlowjśkej duschi pomhacź, to je hłód po žiwym a wožiwjazym žłowje Božim. Lud sawutla w puscźinje kaž wowzy, kotrež žaneho pastyrja nimaja. A tola je tón dobry pasmć kaž teź kraźne pastwischcźo tym sawutlazym cźijśce blijko. A schtó by mozy měł tym wocźi wocźinicź, kiž widźa a tola njewidźa! To je wěšta wěź, so dyrbi naśch lud we wschitkich žwojich schtantach kaž pśched 350 lětami evangelij hakle sažo namakacź, so by jón měł.

A ty, mój luby cźitarjo, wěsch ty, schto masch na žwojej biblij? Woni žu mnoży kschescźijanjzy smyšleni ludźo, kotśiź bibliju kaž nowiny cźitaja. Woni pižmiki s wocźomaj pschelecźa — ja praju bibliju runje kaž nowiny — a na najwyschsche pśchi tośchcźo cźśiśchcźanych městnach khwilku posastanu. Abo woni žu žebi něschto wěste postajili — žnano rano a wjecźor jedyn staw pscheczitacź

To žo też dokonja; niz bjes cźicheho sdyčlowanja, kotrež je tak cźiche, so žebi jo cźłowjek žam ani njewušnaje.

Boźe ſłowo pak njedyrbi cźitane, ale ſłyšchane bycź. Dauski Kierkegaard junkróć wupraji, so dyrbi ſchesćźijan Boźe ſłowo cźitacź, kaž lubowaza njewjesła list nawoźenje cźita. Wona ſ tym spokojom njeje, so je ſwjerschnje wopschijecźe ſapschijaka. Nź, wona žo psches ſłowa do smyſłenja, do cźichich myſłow a wotpohladow pižazeho dobywa, wona žo nuts dobywa do zyłeho duchownuehо cźuća, ſ kotrymž je list spižany. Wona je ſłowow ſłóž lubowaneho ſłyschi: wona jeho ſameho widźi. Sskowa wožiwja; wone bywaja žiwy ſwjatk bjes wobémaj a ſ tym žo dźelenaj ſjednocźitaj.

O, hdy bychmy my tola pschezo ſ tajkej nutrnoscźu, ſ tojkim žedźenjom, ſ tajkim hłodom Boźe ſłowo cźitacź chzyli! Hdy bychmy tola też wěricź chzyli, so biblija wopravdźe listy ſ njebjeſ wopschijinje — listy teho njebjeſkeho Wótza na ſwoje ſakłudźene dźećźi na semi! Hdy bychmy tola wěricź chzyli, so žmy wopravdźe ſakłudźene a ſjubjene dźećźi, doniž jeho pytazy, lubowazy, wabjazy ſłóž naš njenamaka! Haj, hdy --! Potom bychmy Boźe ſłowo ſ nowa namakali. My bychmy w nim žami žebje a naschego Boha namakali.

Duchowna nusa Palowſkich Sserbow,

kotrymž je žo hoły němſki duchowny ſa fararja pschipokajał, je wutoru tydźenja w druhej komorje ſaſkteho žejma ſažo k rěcźam pschiſchła. Naſch žerbſki ſapóſłanz kujes Ssmoła je ſmužicźe ſa prawo lubych Sserbow Palowſkeje wožady ſe ſcźěhowazymi ſłowami wuſtupił:

„Kaž je ſe ſtenografiſkeje rosprawy widźećź, je jedyn wjeleſamožny kujes 13. ſebruara w prěnjej komorje mój porok, pschi wuradźenju kultuſowehо etata cźinjeny, njeprawy mjenował, a tola je Palowſki kollator, kaž je dopokaſane, tamniſche žerbſkoněmſke měſtno tak wupißał, kaž ſo by tam žerbſki duchowny njetrěbny był. Pšched wólbu nětcźiſcheho duchownehо njejžu na proſtwu Sserbow wo žerbſkeho duchownehо kedźbowali, hacź runje je žo jedyn žerbſki duchowny, mjenujazy žyn ſemrjeteho kujesa fararja, w Palowſkej wožadźe jara cźeſcźeny, ſ cźažom ſamolwić. Kujes wyſchſchi dwórſki prědar je w prěnjej komorje prajił, so je žo konſiſtorſkwo wo to poſtarało, so žo Palowſkim Sserbam wot žuźodnych žerbſkich duchownych zyrkwinſka pomoz dostanje. To pak žo njeſtanje; pſchetož žuźodni duchowni maja w ſwojich žamźnych wožadach telko dźełacź, so w Palowſkej wožadźe ſaſtupowacź njemóža. A tak je jenož jedyn žerbſki duchowny ſa dołhi cźaž jenož jedyn jeniczki króć a to hiſchcźe wſchědny dźeń ſpowjedź dźerżał. Móže a žmě žo po tajkim ſ wěrnoſcźu prajicź, so žo wot žuźodnych žerbſkich duchownych wobhim Palowſkim Sserbam zyrkwinſka pomoz dostawa? Duž je a wostanje na wěrnoſcźi ſakožene, ſchtož žym 3. februara wo ſrudnych wobſtejnoſcźach Palowſkich Sserbow rěcźał."

K tutej rěcźi „Sserbſke Nowiny" cźiſcźe prawje pschiſpomnja:

„Sserbjo žu knjeſej Ssmole wulki dźak ſa to winowacźi, so tak khroble a wuſtojnje jich narodne prawa ſakituje, kotrež žu Sserbam ſaſkzy kralojo ſe ſakonjom ſaruczili. Pschi wobžadźenju Palowſkeho ſarſkeho měſtna žmy widźeli, jo ſakoń žam Sserbam jich prawo njeſdźerźi, jeli ſo tu nichtó njeje, kotryž pſcheczźiwnikow žerbſkeho luda njemuſuje, na ſakońſke poſtajenje dźiwacź. To chzyli Sserbjo w pschichodźe pſchi wólbach do zyrkwinſkeho a ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa wobkedźbowacź. Njech žebi pschezo jenož tajkich muži ſa ſaſtupjerjow wuſwola, wo kotrychž žu pſcheźwědźeni, ſo budźa Sserbam jich ſtare prawo ſdźerżećź pytacź. Pschede wſchěm pak dyrbi žo do kraſneho žejma Sserb wuſwolicź, kotryž žo k Sserbam žwěru dźerži a žo njeſtrachuje, mužniwje ſa jich prawo wuſtupowacź."

Potajnſtwo.

„Kak to jenož Hajnikezy ſapocźnu, ſo žo jim wſchitko poradźi", praji wóudano Młynkez Jakub. A jeho žona, kotraž běſche hižo nětkotru hórku žyłſu na žwoje dźećźi wupłakała, dokelž běchu njeradźene, wotmołwi: „Jeno ſo bych wjedźała, ſchto woni ſe žwojimi dźećźimi ſapocźnu. Kóždy wo wšy ma je lubo a žwoju radoſcź na nich — a wone tola nicźo lěpſche njejžu haež naſche. Ta wěz prawa njeje. Sznužóźiž Měrko je też hižo prajił, ſo chzedźa woni něſchto woſzebite bycź." Něſchto woſzebite — to je wěrno, moja luba Młynkowa, dokelž je ſtrowe žwójbne žiwjenje a ſchesćźijanſke dźećźiwocźehnjenje něſchto woſzebite, hacź runjeź by wona to kóžđźicźku njedźelu wot knjeſa fararja žłyschecź mohła, so maja ſchesćźijanſke domy jenož dobry ſakołk w Boźim ſłowje a ſo žu žwěrne žo modlaze ruki kaž wobarnowaze murje dobre wukhowanje pſchecźiwo ſkemu njepſcheczeſej. To je to potajnſtwo we wſchědnym poboźnym hajnſkim domje, kotrež wſchak w jara wjele kſchesćźijanſkich domach naſcheho cźaža wjazy njeſnaja, kotrež pak je žórło wſcheho ſboża a žohnowanja. Luby cźitarjo, njewažiſch žebi też ty tajke žwójbne žiwjenje? W tajkim domje žu njebjeſa na ſemi, a je, kaž bychu žwjecźi jandźelſo ſ domom won a nuts chodźili. A dźećźi njebudźa cźernje, kotrež ſtarſchim do wutroby kakaja, ale „wolijowe hałoſy" wokoło blida.

To je potajnſtwo — ſa njewěrjazeho njeſnate —; ſa wěrjazeho poboźneho naua a macź pak pucź k ſboźu ſa jeho dom a ſa dźećźi — a ſ dobom też rjana nadźija na pſchichod naſcheho ludu.

Pſched Jeſuſa chzu ſtupicź!

Hłóž: Nětk dobru nóz ja dawam.

Pſched Jeſuſa chzu ſtupicź
We jeho cźeřpjenju,
Wón njebudźe mje ſazpicź
We mojim hřeſchenju;
Wón ſmuje moje hřěchi
Se žwojej žwjatej krwju:
Joh' ſchižź a twjerde ſwjaſki
Sšn mi nětk dobycźe.

Ty dźeſch uětk ſa mnje cźeřpicź,
Mój luby ſłóžniko,
Sso hjes winy daſch hanicź,
O Boźe jehnjatko.
Ach žadź mje jeno ſ hnady
Do twojej' ſaßłužby!
Wšmi prjecź wſchě moje pady
Pſches krej, kiž pſchelał žy.

Na Jeſuſa chzu hladacź
W joh' žmjertnym bědźenju
A ſ wutrobu žej žadacź:
Mje ſwarnuj pſched helu!
Wón dał je roſkłóćź žebi
Na ſchižu wutrobu;
Ta ſhotuje mi, tebi
Nětk měſtno we njebju.

Mój kóng, mój wumožniko,
Njech pſches twój ſłóžny je,
Njech moja duſcha nětko
Do twojej' rukow dźe,
Sso ſpokojicź chzu jeno,
Hdyž pſchinźe žmjertna nóz;
Ach, ſapiſch moje mjeno
Do twojej' duſche nuts.

Dha pójcźe, hladacź chzemy
Na naſchoh' Jeſuſa,
My pſches njeho nětk dźemy
Dom k měrej do njebja.
My ſ jeho hórkej žmjercźu
Ssmy nětko ſdožowni,
Ssmy Boži herbja, wěřcźe,
A njebja dźělomni.

E. H.

Snajeſch ty biblju?

Prědar dyrbjeſche na pucźowanju do korczmy ſaſtupicź. Tam žedźeſche hromada ludźi a jich cźeřwjene woblicza wo tym tym žwědźachu, ſo běchu hižo něſchto ſchkleńczkow wupili. Hdźež wužměwzy žydaja, Boźe ſłowo na pokoj njewoſtaja. Tam běſche runje tak. Jedyn pſchemó drutheho biblju wótrje pſchimaſche.

Prědar mjelcźećź njemóžeſche. Wón móžne ſłowo biblje jim do jich rěcźow nuts praji. Ale cźim hórje bu. Jedyn praji: „Woſtańcźe mi ſe žwojej biblju domach; to žu njeroſomne knihi".

Duchowny blize stupi a ſo praſchesche: „Luby pſcheczelo, ſcze wy bibliju czitat?“ — „Nè“, wotmolwi tamny, „ſchto budze tajte neschto njerosomne czitacz!“

Na to woprasche ſo prědar, hacz won jeho ſnaje a jako tamny „nè“ wotmolwi, ſo won dale praſchesche, hacz ma jeho ſa khupeho?

„Bóh ſwarnuj“, wotmolwi tamny, „to by tola njerosom byl, wschak waß njesnaju.“

„Ale bibliju wy tez njesnajecze a ju tola njerosomne knihi mjenujecze, njeze to tez khupoſcz?“

Duz hanjer wotmjelkny a jedyn po druhim njeczeſsche, a prědar mějesche ſ dobom nutrnu wozadu w korczinje wokoło ſzebje, kotrejz mózesche wo drohim ſzkowje Bozim powjedacz.

Kak hujto mamy my ſkadnoſcz k tajkemu ſzwědczenju ſa teho Knjesa! Wschitzy czi, kotriz najbóle na Boze ſzkowo ſzwarja, ſo najmjenje ſnaja. Schtóz jo ſnaje, je czeſczi a lubuje. Ale nèkotry wot ſzwojeho ſchulſkeho czaſa wjazy w Bozim ſzkowje pytal a czital njeze a chze potom na Bozim ſzkowje mudrowacz. Won wěſo potom kaz ſlepy wo barbje powěda.

Teho dla: „Wobhorícze ſo w pismje; pschetoz wam ſo ſda, jo macze wěczne zivjenje we nim; a to ſame je, kiz wote mnje ſzwědczi.“

K namjetowanej prostwje na khězorſtwowy ſzejm wěrowanja dla!

Tón § w nowym bürgarſkim ſakonju, wo kotrehoz pſchemènjenje ma ſo khězorſtwowy ſzejm proſzyczi, njeje 1245, ale **1300.** W prěnim nacziku ſakonja běſche tak, w nětczischim ſo wuradzazym ſakonju pak je § 1300. To njewazne ſmylenje w liczbje paragraſa je pſches němſke nowiny tez do naſcheho kopjena pſchiſchko. Na ſwoje napominanje k tej wazney proſtwje je redaktor pſchikloſowaze pſchipisy doſtal, ſo dyrbi ſo je wſchej mozu na to dźěłacz, ſo by ſo naſchemu wěrowanju pſched Bozim woktarjom ſtara czeſcz a nahladnoſcz ſako dobyła.

W ſhromadźiſnje Porſchiſkeho wótczinſkeho towarſtwa ſaidźenu njedźela, hdźez redaktor nahladnej ſhromadźiſnje wazniu należnoſcz pſchednoſchowaſche, ſo jenohkłóſnje wobſamkny, proſtwu na ſzejm podpisacz — a hnydom ſo jich pſches **80** podpisa. Nuſne je, ſo prawje wjele proſtwow na ſzejm dóſidźe, ſo by wujſchnoſcz pójnała, kak lud myſli a kak ſzebi tu wěz waži. Duz tez naſch luby ſzerbſki lud, kotryz je ſo ſtajuje jako bohabojazny zyrkwinſzy ſmyſlany lud wopokaſal, njebudze a njemóze naſad wostacz — ale wěſcze muz pſchi muzu ſaſtupi ſa prawo ſzwojeje drohołubowaneje zyrkwje. So by ſo wěz lubym Sserbam połóžiła, podam tudy w němſkej rěczi tu proſtwu, kajkaz ma ſo napiſacz. Wimicze ſzebi lijtwo běkeje papjery a napiſajcze ſczěhowaze ſzkowa na nju — a potom podpiſma ſpody:

Dem Hohen Hause des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten christlich gesinnten Männer folgendes Gesuch, zu dem uns unser Gewissen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs hochgeneigtest folgende Fassung zu geben:

„Die Eheschließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geistlichen geschehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu bescheinigen, daß der Eheschließung nichts entgegenstehe, und hat der Geistliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuständigen Standesamt von der erfolgten Eheschließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Pſchiſpomnjenje: Podpiſzane proſtwy redaktor naſcheho kopjena (Hdr.: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) radlubje do Barlina wobſtara; hdyž ſo jenu pſchipóſczelu.

Milijony ſa jenu mjenſchinu!

„Wostajcze mi hiſchcze mjenſchinu! Ja chzu wam milijony ſa jenu mjenſchinu dacz!“ tak ſawola kralowa Hilza Jendźelſka na ſwojim ſmjertnym łożu (1503), jako ſo w poſlednich ſmjertnych ſmykach wjeſche. — Wboha żona! Wona mějesche krónu na ſzwojej hłowje, kraleſtwo k ſzwojimaj nohomaj, milijony w ſzwojich pokladach — a wo mjenſchinu proſchesche! Wona běſche ſe wſchěm, ſchtoz ſamoze ſzwět na rjanoſczi a khwalbje dacz, wobdata; ale ani jejna móz, ani wumělkſtwo lěkarjow, ani ſzwěrnoſcz poddanow njemóžachu jej měrnu mjenſchinu ſpożczicz, kotrejz běſche jej trjeba.

Kajke to hubjenſtwo a kajke to khudoba ſzrjedza we wſchěm bohatſtwje! Kajka njemóz pſchi wſchej wulkoſczi! Wona móżesche po ſzwojej woli wo zivjenju milijonow człowjekow roſzſudźicz, ale niz ſzama wo ſzwojim, pſchetoz wona njemóżesche jo ani wo mjenſchinu pſchidłěſchcz. Sſmjercz tu je; pſchikaſuja je data; hodźina je poſtajena. Nětko ſzane roſtacze wjazy njepomha. Dokho je ſzo wona ſa bohatu a móznu měła, ale nětko ſzebi jenickku mjenſchinu wuproſzy. Mjenſchinu, ſo by ſzo ſ Bohom ſjednała, mjenſchinu, ſo by ſzebi wodacze wuproſzyła, mjenſchinu, jo by k njemu prajiła: „Sſmil ſo nade mnu!“ mjenſchinu, ſo by jeho hnadu doſtała. Jenickku mjenſchinu, wona by doſzahała! Bóh je ſzmilny. Won je ſzwojeho ſzyna k ſzbożu ſzwěta podał a Jeſuſz je mrějo prajit: „Do kopjana je!“ To trjeba njeje ſkutki czinicz, pokuczenja dokonjecz, ſaſkłużby ſzebi ſaſzłużicz — a to wona tez wjazy ſamohła njebу. Nè, doſcz je wěricz, dar Boži pſchijecz, ſo temu ſzbożnikej dowěricz, kotryz je naß ſ Bohom wujednał. Jeho krej wuczisczi teho, kotryz wěri, wote wſcheho hrěcha, hdyž won wopravdźe wěri. K temu tola njele czaſa trjeba njeje. To móże ſo ſa wokomik ſtacz! Ale tón wokomik kralowa wjazy njemèjesche. Wona běſche jón měła dźeſacz tyſaz kroczz a hiſchcze huſczisicho, kóždy dźeń, ſwoje zyke zivjenje. Bóh běſche ſ njej rěczecz chzyła, ale wona njeběſche nicżo wo nim wjedźecz chzyła a nětko wona njewě, hdźe dyrbi teho Boha namakacz, kotremuž běſche prjedy ſ pucza ſchła.

Je to tebi dźiw, abo njerſa tebje to? Sda ſzo to tebi njeprawe a ſurowe? Ale tón Bóh, kotrehoz by ſznano wobſkorżował, tebi tu mjenſchinu w tym wokomikujenju dawa, hdyž ty tole czitaſch. Ta mjenſchina, ſa kotruz chzyſche kralowa Hilza milijony dacz, bjes teho, ſo by ju doſtała, tón drohi wokomik, kotryz bě jej daſzahał ko wobroczicz, ſo by wumożena była — ſa tebje je tu nětko. Hdyž ſzy Boha hiżo huſto wróczo pokaſał, won tebi tola hiſchcze tón wokomik poſkiczuje. Wužij jón, prjedy hacz je poſdźe! Won żada ſzebi twoju wutrobu a twoje zivjenje, a niz twoju poſledniu mjenſchinu a twoje czěło!

Nèſchto k rospominanju.

Wożebny katholſki hrabja, kotryž w lěcze 1547 ſ Korlu V. do němſkeho kraja pſchidźe, ſzhyſcheſche junkróczz lutherſki thěrlusch ſpěwacz: „Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ſzam.“ Na to praji won: „Ja chzu pomhacz tón hród roſtřělecz, abo njecham dale zivy byecz.“ Na ſtejczi dźeń won njenadźujzy wumrje.

* * *

Jeſuſzowe czerpjenje.

Jako pobożny prědar Ludwik Hofacker w ſzwojim poſlednim bódźenju na teho ſzbożnika ſ czernjojtej krónu krónowaneho na ſczěnje pohlada, praji won: „To je mój muz. Hdyž njebych mjedźał, ſo je jeho luboſcz k nam njeſkónczna, dyrbjał ja ſadwělowacz. Na njeho ſamehoſo ſa ſpuſchczam a chzu ſo k njemu w tamnym ſwěcze na kolenach blizicz.“

* * *

Czeſcz wěrnoſcz, kajkażkuliż ſo wona tebi ſzejwi; lubuj to dobre tez na ſzwojim njepſchecżelu, hdźz ſamo na ſzwojim pſchecżelu to ſte; jakitaj njewinu pſchecżiwo pſchiſzłodźerjam; pytaj towarſtwo derje ſmyſlenych, pſchecżelſtwo najdobniſchich.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tez **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wżach a w Budyſchinje doſtacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi won **40 np., jenotliwe cziſzła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcz w Budyſchinku; ſzoburedaktoraj: faraŕ Hencżka w Wochoſach a faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cziſchcz a nakład Sſmolerjez knihiezſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 12.
22. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sěmolerjej knihičźiſchčźerm w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Njedźela Judika.

Gal. 4, 31. Teho dla, lubi bratſja, njeſmy my teje dźowki dźěći, ale teje frejneje.

K Galatiſkemu, k ſmužitemu a po ſwobodnoſći ſebi žadazemu ludej běſche japoſchtoł Pawoł ſ prědowanjem evangelija pſchiſchoł, pſchewodźany wot ſwojeju towarſchow Barnabaſa a Silaſa. Khoroſćej nuſowaſche japoſchtoła tam dlějſchi čaſ ſawoſtać. Wón jón wuwuži k žohnowanju ſa jich wjele, k roſſchěrjenju evangelija. S radoſćeju wjeſełu powjeſćej wo Khryſtuſu pſchijachu. Sskowo wo ſchćeſćijanſkej ſwobodnoſći jich wutroby ſahori. Tón lud bě wſchón hnuty pſches wobraz Jeſom Khryſta, kotruž jemu Pawoł w rjanoſći ćerpjenja a kraſnoſći horjeſtacja ſe žiwymi barbami ſwojeje wěry pſchedſtaji. Kſchižowany bu khwalba a luboſć wožadow, Pawoł bu nutrnje lubowany wučěr ſylneho luda. Naléćo běſche, ſwjatki běchu w Galatiſkej. — Japoſchtoł dale čehnjeſche. Duž pſchiňdźechu na wjeſełe ſeſkhadźenje ſywow wěry. Kaž ſo to huſto ſtawa, ſymne nózne ſmjerſki a wichory, kotrež někotru dobru ſkhadźenku morichu. Židowſzy ſchćeſćijenjo ſ Palaſtiny k wožadam pſchiňdźechu. Woni po idaćju evangelijon ſměrom woſtajichu, ale woni ſebi žadachu, ſo ſo prjedawſchi póhanjo w Galatiſkej tež židowſkich waſchnjow dźeržachu. Pola tuteho roſſudźeneho luda mějachu ſe ſwojej wopačnej wučźbu wuſpěcha. To jich wabjeſche, ſo móhli ſami ſe ſwojimi ſkutkami něſchto dokonjećź a něſchto pſched Bohom płaćićź. Bórſy ſo židowſke rócźne čaſy a ſwjedźenje ſawjedźechu a židowſke jědźne ſakonje ſo wobkedźbowachu. S tym wobraz teho ſwóźnika naſad ſtupi a čźłowſke ſkutki do prědka.

Sdać ſo mohło, ſo je njenuſne, na tele wěźy dźenja hiſchćeje ſpominać. Pſchetož ſchtó bjes nami by něhdźe pſchikhilnoſćeje měł k židowſkej wěrje wróćo ſtupićź? S čźeźła ſchtó. A tola je huſto doſćź naſche kſchećźijanſtwo ſatoniſke. My ſebi dyž a dyž na Boha pomyſlimy. My ſmy w dźećźatſtwje tak wučeni. My mamy to ſa ſwoju pſchiſłuſchnoſć. My ke michi khodźimy. To dyrbi tak być, to je naſcha pſchiſłuſchnoſć. My mamy bibliju ſa Boźe ſłowo. My wſchak w njej njećźitamy a ju njeſrofyminy, ale to je tola po naſchej myſli nuſne, ſo mamy ſpitu japoſchtołow a profetow ſa ſwjate. My ſo też hiſchćeje modlimy, to je naſcha pſchiſłuſchnoſćź, ſo Bohu něſchto čaſa poſwjećźimy a ſa blidom abo hewak pſchi někajkej pſchiſłuſchnoſći ſo jemu dźakujemy a naſche proſtwy jemu wuprajimy. Po tajkim: my dyrbimy, my mamy to ſa ſwoju pſchiſłuſchnoſć, dobre waſchnje ſebi to žada, to je zyrkwinſke waſchnje, to w bibliji ſteji, to je nam prjódkpitane, nam je ſo prajiło: duž ſtejimy my hiſchćeje kaž tamni ſchećźijenjo ſe židow pod ſakonjom. Wobraz Kujeſa Jeſuſa na taſlach naſcheje wutroby pſchejo bóle woblědnje. Jeho móz ſo ſhubi. Jeho žiwjenje a luboſć na naſ wjazy njeſkutkujetej. Japoſchtoł tola ſchećźijanſke ſtejniſchćźo ſ Hagaru pſchiruna. Wona běſche ſchklovina. Wón jo pſchiruna ſ Iſmaelom, wón běſche ſyn njeſwobodneje dźowki.

Schto dyrbi ßo nětko stać? dyrbimy my sakoń prjecź cźiśnycź? Ně! Wón wopschija saßady praweho žiwjenja a nam sa to rukuje, so je tón sdobny sakoń wuras Božeje wole a ma teho dla bjes pschestacźa ßwoju wažnosćź. Žana jeniczka kasnja ßo postorcźicź njemóźe, bjes teho so njeby sakoźk praweho porjada do khabłanja pschischol a sanicźazej mozy hrěcha ßo durje njewotewrite. Teź my jako kschescźijenjo sakoń Boži najwysche cźesćźimy a ßmy cźisćźe psches jene s tym ßłowom teho Knjesa: Lóźo pak je, so njebjo a semja sahinjetej, dyžli so by wot sakonja jedyn kónczik sahinył. Sakoń je kóźdemu kicheśćźijanej sygl praweje sdobnosćźe a Bohu spodobneho khodźenja a my mamy ßo jemu w wschitkich kruchach podcźiśnycź.

Ale móźcmy my wot sakonja nasche ßboźe a naschu sbóźnosćź wocźakowacź? To my njemóźemy. Abo ßmy my te dźeßacź kasnjow dźerźeli bjes poroka? Móźemy wot ßameje jeneje kasnje prajicź: To wschitko ßym ja dźerźał wot młodosćźe se skutkami, se ßłowami a s myßlemi? Budźemy my wobstacź pšched tym ßwjatym, hdyž wón sapocźnje, s nami wotmolwjenje dźerźecź? Ja staju waß, wy ßamoprawi, do ßuda waschich bližšichch, woni nam hižo nětkotry bleczk mjenuja, kotryž ßu nad wami namakali. Hischcźe wjazy: ja staju waß pšched Božej wocźi, kotrejž kaž wohenjowe płómjenja do waß nuts ßwěcźitej. Ja pokasam na teho ßudnika we waschej wutrobje, na wasche ßwědomnje a hdyž je ßud wo wami dźerźany, žadyn njebudźe, kotryž njeby wusnacź dyrbjał: Knjeźe, njetkhodź s twojim wotrocźkom do ßudźenja, pšched tobu žadyn žiwy prawy njeje. Po puczu sakonja žadyn měr a žana radosćź njejstej, tam je stajne pschemènjenje bjes tym so chźemy a so dokonjamy, stajne pschemènjenje bjes ßamopolsběhnjenjom a ßamosatamanjom a skónczńnje ßynej, dźowzy niczo njewostanje hacź stysknjwe sastonanje: Ja hubjeny cźłowjek, schtó budźe mje wumóz s cźěła teje ßmjercźe?

Schtó budźe tebje wumóz? Jesuß Khrystuß, twój sbóźnik. Wón tebje njeje wot poßłuschnosćźe pschecźiwo sakonjej wumohł, so by ßwobodnosćź hrěschicźź měł. Pschetož cźłowjek ßyn njeje pschischol sakoń sanicźicź, ale dopjelnicź. Wón pak je tebje wot poklecźa sakonja wumohł. Wón je tebje wot winy wukupił. Wón je ju drohy sapłaćźicź dyrbjał. Se ßwojej krwju je wón pißmo, kotrež pschecźiwo tebi rěcźeśćźe, wumasał. Wón je sakonja kóńz. W tutym ßwjatym póstnym cźaßu stupmy pod jeho kischź na Golgatha. Daj ßo wot teje lubosćźe shrěcź, kotraž tebi wot tam napschecźiwo ßaya. Patom budźe ßo twoja twjerda wutroba smjehcźicź, twoja morwa wutroba k žiwjenju wotucźicź. Nowy duch w tebi woźiwi. Ty wotrocźkowsku slemjazu bojosćź shubisch a saßo ßebi dowěrjenja k Bohu nadobydźesch. Wón mje lubuje; ja ßmèm to wěricź. Wón je mje wußwobodźił. Ty ßy Boźe dźěcźo a herba. Ty ßy ßwobodny, ßyn ßwobodneje Sarah, měschcźan njebjesćźkeho Jerusalema. Pohladaj twojemu sbóźnikej do ßo krwawjazeje wutroby, podaj ßo jemu do rukow, wužiwaj tu kraßnosćź a sbóźnosćź, so móźesch Boźe dźěcźo być a wostacź wěcźnje. Hamjeń.

Pschi khorołożu.

Po F.

I.

Kóźdy kschescźijan je duschowpastyr.

„Dźenja drje hischcźe se starej Ursulu k kónzej poindźe; jeje dźěcźi ßu hižo po lěkarja poßłałe.“ Tak praji roboczan Wyrt k ßwojemu ßußodej Mkynkej; a to běsche w wośadźe H., hdźež běch prjedy s duchownym. Husto bychu ludźo tak powjedali. Niz, kaž bychu hrosnu myßl měli, so lěkar žiwjenju khorego kónz jeźiń. Ně, myßl běsche, so běchu ßo k temu, so po lěkarja póßłachu, jenož teho dla rosßudźili, dokelž běsche na najhórsche pschischcźo. Ach, cźi ludźo běchu khudźi; a lěkar, kotryž dyrbjesche daloko jow pschińcź, běsche tak drohi, so ßo halle k temu wudawkej rosßudźichu. Hdyž móźesche lěkar jeniczźy wupraźicź, so ßo niczo wjazy cźiniźć njechodźi.

Na wopak bychu w H. hnydom po duchowneho póßłali, hdyž běsche něchtó w domje sthorił. Sa duchowneho dźě niczo płacźicź njetrjebachu. Na wopak; wón ßnano něschto ßobu pschinjeśe n. pšch. pjenjeźny dar abo bleschu wina. Abo móźesche tola někajku próstwu sćźinicź, so bychu ßo dawki spuschcźiłe. Abo wón móźesche na samożitebo s pschecźeliwa próstwu napińacź. Na kóźdy pad mějachu duchownowy wopyt jara rad. Žana myßl, so by ßo schtó duchowneho bojał. Teź duchowny troicht běsche w najwjazy padach witany, hajł husto horzo žadany. W tamnej krajinje běsche wjele prawych kschescźijanow. Teź pola tych, kiž šnutskownje bóle sdaleni stejachu, běsche wěsta nabożinika myßl. To wschak ßo samjelcźecź njemóźe, so běsche husto wjele pschiwěry pódla, hdyž duchowneho proschachu s khorym ßo modlicź a jemu ßwjate wotkasanje wudźelicź. To poßłedniśe dyrbjesche husto lěkarśtwo sarunacź. Ale husto ßo teź sta, so ßebi po modlitwje a sakramencźe žadachu, jo by ßo wěra poßylnika a so bychu khmani byli to, schtož pschińdźe, s poniżnosćźu sniesćź. S krótka: po lěkarja posłe póßłachu a po duchowneho jara sahe.

Runje na wopak je tu w Bremnje. To je woprawdźe ßměschne, kak ßo kóźdeje maliczkosćźe dla k lěkarjej sćźele. Hdźež bychu kusk rosoma, kusk dobreho powětra, měr a strowa jedź pomhałe, — dyrbi lěkar pschińcź. Sesußdźo maja sa njeprawe, hdyž ßo hischcźe po njeho póßłało njeje, dokelž tón wbohi khory „zyłe pot dnja niczo jedł njeje.“ Pschiwěra, kotraž ßo na lěkaśke ßrědki staja, je wulka a jej ßo nichtó bóle njedźiwa, hacź lěkarjo ßami. Jara cźěžko pak ßo jow w měsćźe rosßudźa duchowneho wo wopyt proßyćź. A to, schtož ja tudy praju, wo sdźěkanych tak derje płacźi kaž wo njesdźěkanych. Wjele „małych ludźi“ wschak w khorosćźi bóry k duchownemu póśćźele, so bychu — někajku podpjeru dostali. Hdyž pak ßo prascheśch: „Nima khory teź po mni žadanje?“ móźesch husto „ně“ słyschećź, haj ßamo ßo tebi wotmolwi, so mohło to khorego do njeměra pschinjesćź. Sso wě, so ßo tam pschi tym wschěm dźe. Ale w njeliczźenych padach hałle wo khorosćźi wośadneho shońsch, hdyž je k ßmjercźi wjedła a něsto napominanje dostanjesch, so by „někotre trośchtowaje ßłowa pschi kaschcźu poręcźał.“ A pschi tym maśch husto to srudźaze cźinźe, so njeßy jako duchowny pschi pohrjebje niczo wjazy khiba kusk swonkowneje pychi. Woni ßu husto dobri ludźo wumrjeli, kotrychž běch konfirmirował, wěrował, kotrychž dźěcźi běch kschcźił — ale wo jich cźerpjenju a khorosćźi hałle po jich minjenju słyschach. Je to kschescźijanska wośada?

W tym wschak móhli ßo trośchtowacź, hdy bychu cźi khori na duschowpastyrśke waschnje wot bratrow a ßotrow je ßwojeho schtanta ßo sastarali, njech ßu to jich domjazy abo ßußodźo abo druhy wośadni. Evangelska zyrkej njecha jenož zyrkej duschownych być. To je kathołska myßl, so maja duchowni jenož to prawo, khorym Boźe ßłowo pschinjesćź a s nimi ßo modlicź. Bohužel je tónle nahlad ßrjedźa w evangelskej zyrkwi daloko rosschěrjeny. S woprědła drje ßu duchowni wina byli. Prajicź pak ßo móźe, so je to tu khwilu bóle nahlad tych, kiž njeßy duchowni. O, wschitzy duchowni, kotrymž sboźe wośady na wutrobje leźi, po tym sdychuja, so bychu duchownu pomoz psches druhich wubudźenych a wobrocźenych kschescźijanow dostali. My teź husto nahjhoninny, so ßłużba tajcźeho kschescźijana woßebje ßylnje pomha. Ssnano, dokelž s wjetscha teho cźłowjeka sćźje snaje; ßnano dokelž trucźiśćźo na wottyknjenym kóńz dźe. Woßebje derje skutkuje, hdyž lěkař, kotryž cźnćźe khorego najlěpje pschewidźi, jemu kschescźijanske ßłowo praji. Bohužel je lěkarjow, kotriž maja cźopku wutrobu sa evangelijon, tak mało kaž „běłych wroblow“. Ale woni tu tola ßu. A jich ßłowo je jara móczne, pschetož woni maja wot spoczatka dowěrjenje tych khorych. Pola nich, kaž teź pola druhich kschescźijanow ta myßl prjecź padnje, so „sastojnstwa dla pobożnje rěcźa“.

Po tajkim, lubi bratja a ßotry, pomhajcźe nam wbohim duchownym, dokelž je naß tak mało a my tak mało samożemy

Pomhajcźe nam niz jenož pola khorych, pomhajcźe nam ſ zyka w ſtarośći wo duſche, w dźěkanju na duſchach! Puſchcźe tu wopacznu myſl, kaž byſchcźe ſo ſ tym do naſcheho ſastojnſtwa nuts tykali.

Pſched krótkim pſchi khorokožu wožadneho lubeho ſchſeſćijana nadeńdźech. Jako wotcźěnźech, wón mje pſchewodźeſche a ſmějkotajo praji: „Njedźiwajcźe; ja ſym ſo do waſcheho hamta nuts tykał: ja ſym temu khoremu ſ biblije čitał a ſ nim ſo modlił.“ Ja bych teho lubeho muža ſa to najradſcho wokoło ſchije wſał. Ale tež ſwarjećz chzych, ſo ſo ſ zyka ſamolwjeſche, ſo je ſo do mojeho hamta tykał, kotryž běſche a je tak derje jeho hamt. — Nó, w tym padźe ſ tym ſamolwjenjom tak khutnje njemyſleſche; cźim khutniſcho pak ſ duſchowpaſtyńkej pomozu. Wóh daj, ſo bychu naſchi ſchſeſćijenjo žiwiſchi, ſmužićiſchi a ſwobodniſchi byli a Boźe ſłowo a modlitwu prawje nakožili.

Kaž dołho pak je tajſich ſchſeſćijanow tak mało, tak dołho je ſrudna wěz, ſo ſo — wožebje w měſtach — ſa khorych po duchowneho njepośćeźe. Njeje cźaſ khoroſcźe pſchede wſchěmi druhimi cźaſami žiwjenja cźaſ domachpytanja? Hdy ſu cźłowjekej mnohe měra nuſniſche hacź runje tehdy? Bjez teho, ſo bychu ſebi to ſami wuſnali, ſdychuje ſich najwjazy po njebeſkim powětrje a po ſwěźe wěcźnośćeźe. A tola ſo huſto ani tam po duchowneho njepośćeźele, hdźež jeho khory wutrobnje lubuje.

Ale cźeſho dla niz? Sſo boja, ſo mohł pſchikhad duchowneho khoreho naſtrótźećz a njeměrneho ſćinić, ſo mohł ſebi myſlić, ſo k łónzej dźe. Po tajkim duchowny ſo tak rjez ſa ſmjertneho ptaćźka wobhlada, runje kaž by ſmjerćz ſobu pſchinjeſł abo ſmjerćz pſchiwowjedał. Kak huſto, hdyž ſ ludźimi pola jich cźěłow ſtejiſch a ſo praſcheſch, cźeho dla njeſłu niczo wo ſkhorjenju prajili, wotmołwjenje dostanjeſch: „My ſebi njemyſlachmy, ſo je hižo tak ſlě!“ Po tajkim hakle, hdyž je tak ſlě, hdyž ſu ſo myſle ſhubiłe, hakle potom, hdyž duſchowpaſtyń niczo wjazy cźinićź njemóźe, ſo po njeho ſećele; runje kaž jo w wožadźe H. ſ łěkarjom cźinjachu.

So móže duſchowpaſtyń, hdyž na wutrobu na prawym blaku, temu khoremu huſto najwjetſche woſchewjenje pſchinjeſećź, jich mało wěri. Tak ſtejach ſe žonu ſ dobreho „měſchćańſkeho ſchtanta“ pſchi cźěłe jejneho muža. Wón běſche pſches dołhi, bolositny bol cźerpjenjow pſcheńćź dyrbjał. Ja pak niczo wo tym njenjedźach, jo je tón muž, kotrehož ja a kotryž mje lubowaſche, khory a něſko wudowje łuſk porokowach, ſo njeběſche po mnje pośłała. Wona mi ruku łóćźeſche a praji: „Njeczińćźe ſebi žaneje ſtaroſcźe; mój chzemoj ſebi tak myſlićź, kaž by jo wužiwał!“ (t. r. Boźe wotkajanje).

Ale kak pſchińdźe, ſo ſebi huſto myſla, ſo mohł duchowny khoremu bojoćź naczinićź. Je dha evangelijon, kotreź duſchowpaſtyń njeſłe, powjeſćź wo ſmjerćźi? Njeje to wjele bóle powjeſćź wo wěcźnym žiwjenju? Abo pſchińdźe duchowny, ſo by khoremu prajił, ſo bjez nadźije khory leźi?

Móže wſchał byćź, ſo ſo tón bok druhdy pſchejara khutnje wuſběhuje. To pak je khoremu, kaž by ſmjertny ſwón ſwonił. Pſchi khorokožu njeſłmje ſo tź ſabyćź rěćźećź w nadźiji, kotruž je Wóh cźerpjenju ſa połoźażeho jandźela pſchidał. A bjez nadźije by wjele khoroſćźow ſnjeſćź njebyło. Bjez dwěła tež nadźija huſto k wuſtrowjenju ſyłnje ſobu pomha. Teho dla tež pośnajemy, ſo łěkarjo tu móz teje nadźije poſyłnjuja. A rjenje by było, hdy bychu w wſchitkich kruchach tak wot pſchiwuſnych khorych podpjerani byli, kaž w tym. Bohužel pak je wěrno, ſo jara huſto łěkarjo a pſchiwuſni w tym kruchu pſchewjele cźinja; ja praju, ſo ſ wotpohladom njewěrnośćź powjedaja. To ſo njedyrbjało ſtaćź a tež byćź njetrjebało, ſo by ſo nadźija žiwa ſdźerżała.

Tak tež duſchowpaſtyń to powołanje nima poſłoł ſmjerćźe byćź. Wjele bóle wón w tym žiwoje powołanje pyta khoreho ſ ſaćźućźu měra dowjeſćź. Wón pyta myſle khoreho na druhe polo pſchenjeſćź, wot ſwonkowneho a cźěłneho na ſnutſkowne a duchowne wuſtrowjenje. Po tajkim na to, ſchtož je ſa wſchitkich cźłowjekow nuſne, k cźemuž pak ſo khoremu wožebje kraſna ſkładnośćź poſkićźi. Jeſuſowe praſchenje: „Chzeſch ty wuſtrowjeny byćź?“ je najrjeńſchi tekſt. Khory je na prawym pućźu k ſbožu, hdyž ſo roſkładźi žiwjeho ſbožnika zyle ſapſchimnućź a to pośnaćź, wuſnaćź a wotpokožićź, ſchtož je jeho hacź dotal ſe ſadźěwanjom było.

Je tak daloko, potom móźemy tež dalſcheje khoroſcźe dla ſměrom byćź. Potom rěka: „Sſmy my žiwi, dha ſmy temu Kujeſej žiwi; wumrjemy, dha wumrjemy temu Kujeſej. Teho dla njech ſmy žiwi abo njech wumrjemy, ſmy my teho Kujeſa.“ To je měr.

Duž ſ krótka: Derje by było, hdy bychu druſy wěrjazy ſchſeſćijenjo ſwoje duſchowpaſtyńſtwo pſchi khorokožach wopokaſali a hdźež to njeje, ſo by ſo bórſy po duchowneho pośłało a hdyž to pſchwuſni ſami njećźinja, maja ſo wot druhich napominućź, ſo žadym luby njeby bjez žiwého troſchta evangelija wumrjeł.

(Pokraćźowanje.)

Jeſuſowe cźerpjenje.

Hłóſ: Jeſuſ moja nadźija.

Jeſuſowe cźerpjenje
Mi něſt k ſohnowanju dźěła,
Wutroba něſt nutrnje
Ssebi troſchtny khěrluſch ſpěwa,
Khryſta khćiź ſmjerćź, boloſćź wſchu,
Duſchu cźini wjeſełku.

Žana wina, žana ſtośćź
Mi wjaz' ſwědomnje njekuſza,
Boźej' hnady mam ja dośćź,
Wutroba něſt jemu ſłuſcha:
Khryſtuſowa droha krej
Mi něſt pſchińdźe k wužitkej.

Mam cźaſ ſwojoh' žiwjenja
Też we hubjenſtwach ſo bědźićź,
Tola žane cźerpjenja
Njeſmědźa mje wot njoh' dźělićź:
Rany, khćiź, ſmjerćź Jeſuſa
We nuſy mje troſchtuja.

Srudny wſchak ja dyrbju byćź
Dla tych wſchelkich hrěchow mojich,
Tola pak też wjeſ'le měćź
Sa wodaćźe hrěchow ſwojich:
Khryſta žakośćź, Khryſta krej
Cźini mje pſched ſudom frej.

Hela, ſmjerćź ſo pſchiſzahaj,
Sſo chzećh wěry grunt mi rubićź;
Sſwět a cźert mje pſcheſćěchaj,
Tola chzu ja wjeſ'le projićź:
Njepſchećźel njech njendry je,
Khryſta khćiź mje pſchikryje.

Hdyž mam junu wumrjećź ja,
Sſmjerćź mje tola njem'że pośrjećź,
Duž chzu połny wěry ja
Pod Jeſuſa khćiźom wumrjećź;
Khryſta ſmjerćź a matra wſcha
K žiwjenju mi dopomha.

E. H.

Sſón w ſłuku.

Wudowa muža w wěſtym dowěrjenju na hnadu Boźu w Khryſtuſu ſemrjeteho, myſleſche ſebi tež, ſo je wěrjaza ſchſeſćijanka; wona pak chzyſche ſama pſches ſwoju ſaſłužbu ſbóžna byćź.

Tak minuchi ſo łěta a wona ſo njemóžeſche k wěſtośći hnady pſchećźiſchećź. Duž ſmili ſo tón Kńjes nad njej, ſo by ju pſches ſón k prawemu pośnaćźu dowjedł. Jej ſo w khorośći dźiſeſche, ſo dyrbi ſo na kwaſ wobłekaćź a duž pſched khamor ſtupi, ſo by ſebi jemu ſłuknju wubrała. Ale wona njemóžeſche ſamu ſwojich ſłukajow trjebaćź: prěnja do procha roſpadźe, druha běſche roſtorhana a ſtećza běſche wſcha masana. Tam wona něſko ſtejeſche w mułkej tſchynośćźi, pſchetož na kwaſ dyrbjeſche pſchińćź. Duž nahle pſches powětr něſchto ſchwórćźeſche a pſched njej wiſaſche ſłuknja wot najcźiſćźiſcheje, najrjeńſcheje běłeje źidy a ſłowa ſo ſłyſchećź dachu: „Ta je wuczińćźena pſches krej a pſches ſaſłužbu Jeſom Khryſta!“ W wutrobnym wjeſełu tak nahle ſe ſtaroſćźow wutorhana byćź, wona wotućźi a něſko do cźim wjetſcheho wjeſeła pſches tamne ſłowa pſchińdźe. Něſko běſche ſo jej na

jene dobo rosjaßniło, na koho ma ßo spuschezecz a so k schtantej hnady ßkuscha. W pschichodnej nozy hižo domoj k Jesußej saidźe.

Podaj ßo Jesußej!

Jesußej ja duschu dam,
Jesuß je tež we mni žiwy,
Jesuß a nětk lubo man,
Jesußej ßo podam zyky,
Jesuß budźe pomhacź mi,
Jesuß mój trosćht jenicźki.

Jesuß hrěchi wodawa,
Jesuß tež nětk hlada na mnje,
Jesuß hnadu podawa,
Jesuß chze być w ßmjerći ßa mnje.
Jesuß so mnu sjednany:
Jesu, pokny hnady ßy.

Jesuß běch wopuschćił,
Jesuß ßym ßazwik jara,
Jesuß je mje ßwjeßelił,
Jesuß ßo nětk ßa mnje ßtara;
Jesuß moja wulka cźesćź,
Jesuß chze mje k njebju wjesćź.

Jesußej běch k wobstorźbje,
Jesuß měcź njechach lubo,
Jesuß rěcźi lubośnje,
Jesuß je najwjetśche kubło:
Jesuß miky woßtanje,
Jesuß ßpuschći khoßtanje.

Jesußej ßo dowěrju,
Jesußej mój dźak ja dawam,
Jesuß ßhoji cźwilu wschu,
Na Jesußa ßwěru hladam,
K Jesußej mam nadźiju,
Jesuß ja njepuschćźu.

E. H.

Wobhończe ßo w pißmje,

pschetoź wam ßo ßda, so macze wěcźne žiwjenje w nim; a to ßame je, kiž wote mnje ßwědźi.

Sittal Perial běśche Chinesa, kiž běśche w Surinam žiwy a płacźeśche ßa sdźěłaneho muża; wjedźeśche cźiste žiwjenje a dźěłaśche pilnje. Jenoź pśhecźiwo evangelijej ßo njepśhecźelizy ßadźerźeśche, a jako mißionar F. jeho namołwjeśche, so by ßo tola khcheśćźijan ßćinił, wotmołwi roshorjeny: „Ja jedyn khcheśćźijan? Schto ßebi myßlisch! To ßo nihdy na nihdy njeßtanje. Njewěsch, so je mój nan měschnik; kak mohł jeho ßyn Boham njeßwěrny być!“

Mißionar da jemu nowy testament. „Wimi tute knihi a cźitaj w nich, potom cźiń, kaź ßo tebi ßpodoba“, dźeśche k njemu.

Wot teho cźaßa ßem bu Sittal hußto pßchi cźitanju darjenych knihow wot mißionara trjechemu; haj wón ßam wßchelake praschenja na mißionara ßtajeśche, kiž wobßwědźachu, so je ßrośmjenjonym cźitaśche. Ledy běśche ßo jene léto minyło, dha ßo Sittal k khcheśćźiańskemu roswnećźowanju ßamołwjeśche a bu kedźblivy wnećźonź. Jeho ßtara macź, kotraź běśche też w Surinam žiwa, jeho hußto proßchećźeśche: „Moje dźěćźo, njenacźiń mi a twojemu nanej tu haňbu, ßo k khcheśćźijańßtwu pßchißtupißch“, ale wón kóždy króćź wotmołwi: „Macźi, ja hinak njemóžu.“

Skónćźnje běśche dołho wocźakany a horźo pożadany dźeń, na kotrynź dyrbjeśche Sittal ßwjatu khcheśćźenizu dostać, pßchißchoł; w běłej drańźe hedźeśche ße ßo ßwěćźazymaj wocźomaj a ß wjeßełym wobliczom w zyrkwićźy na wßchitke praschenja ß wjeßełośćźu wotmołwjejo. Jako běśche ßwjatoćźnośćź nimo, pßchińdźe Sittal, kiž běśche nětko mjeno Lazaruß dostał, k mißionarej a dźeśche k njemu: „Ja ßo Bohu dźakuju, ßo je mi wulku hnadu ßpożćźił, ßo ßym nětko khcheśćźeny; nětko chzu jenićźay jemu ßłużićź. Cźitajo a pytajo w twojich, mi darjenych knihow, ßym wěßtośćź dostał, ßo je jenoź jedyn wěrny Bóh a ßo chze Jesuß Khrystuß naß wumóz wot wßchitkich hrěchow, dźenża rano, jako ßo khcheśćźińku drajtu woblećźech, pßchińdźe moja macź hißchećźe junkróćź ke mnu, padźe na kolena a mje nanajwutrobnißcho proßcheśćźe: „Moje dźěćźo, moje dźěćźo, njedaj ßo khcheśćźićź, njećźiń mi tu haňbu“. Cźeźke bědźenje ßym ßo bědźił, ale Bóh je mi pomhał. „Ja dyrbju, macźi“, ßym jej wotmołwił, „a nětko ßym khcheśćźijan; tenu Kńjeßej budź wěćźnje ßa to dźak.“ Lazaruß je pilny, ßwěrny ßłużobnik Jeßom Khrysta, kiž njewußtawajo w jeho winizy dźěła.

Něschto k rospominanju.

Khudy ßemjan běśche pola ßwojeho krala do ßłużby ßtupił, ß tej nadźiju, so ßebi wjeće pjenjes nahromadźi; wón ßebi też wodnjo a w nozy na niczo druhe njemyßleśche, khiba na to, kak by ßo wobohacźił. Duž kral k njemu praji:

„Ty ßy duschny cźłowjek, ale hladaj ßo nahrabnośćźe, pßchetoź pjenjezna lubośćź je korjeń wßchego hełko.“

„I cźeho dla?“ tamny wotmołwi, „wßchako ßo praji, „pjenjeßy wobkńjeźa ßwět“: duž njemóźe też cźłowjek jich dośćź měćź.“

Kral dźeśche: „Ja chzu tebi něschto pßchikaßacź, a jeli ßo to moje dła cźinißch, chzu tebje bohatehо muża ßćinićź.“

Tón ßemjan ßo praßcheśche, schto by to było.

Kral dźeśche: „Ty dyrbißch jene léto kóždy króćź tam hićź, hdźeźź khcheśćźijch, ßo žadyn cźłowjek w mrěćźu leźi, dyrbißch pßchihladowacź, kak ma ßo wón pßchi ßwojim ßkónćźenju a mi powjedacź, dale njenujźy, hdyź budźe to léto nimo, dyrbißch mi ßłubićź, ßo žanje w ßwjatym pißnje njećźitaßch ani ßo njemodlißch, ani kenßchi njepośćźdźeßch, — ja to chzu tebje bohatehо muża ćźinićź.“

Semjan běśche ß tym rad ßpokojom. Jako pak běśche léto nimo, wón ßaßo k kralej pßchińdźe a praji: „Kńjeźe, ja ßym cźinił, kaź ßeźe wy pßchikaßał a chzu wam dale rad ßłużićź — bohaty muž pak na to waßchnje być nochzu!

Wón běśche pßchi ßmjertnych łożach dopośnał, ßo je cźłowjek hubjeny a ßhubjeny, kotryź njeje cźerpał ße žiwego źórła Božeho ßłowa a ßwoju wutrobu hotował na tón pośłedni cźećźi pućź. Wón pak běśche też wuhojeny wot ßwojeje pjenjezneje lubośćźe, pßchetoź pßchi ßmjertnych łożach bohaćźkow běśche jemu hußto dośćź pośnaćźe pßchißchoło, ßo žadyn ßwoje pjenjeßy a kubło ß tutego ßwěta ßobu wßacź njemóźe — a ßo je jenoź tón wopravdźe bohaty, kiž je bohaty w Boßy.

Lubi Sserbja! njeßabudźmy na proßtwu na khěźorßtwowy ßejm, ßo by naßche wěrowanje ßaßo ßwoju cźeßćź w naßchim khcheśćźijańßkim ßtacźe dostało. Kak ma ßo proßtwa napißacź, je ßo w pośłednim cźißle naßcheho „Pomhaj Bóh“ woßjewiło. Kaź ßym ß erta japośłanza na khěźorßtwowym ßejmje ßłyßchał, ßu wuhłady ja pßchiwßacźe naßcheho namjeta dobre, ale wyßchnośćź hißchećźe tak prawje njecha a wona chze a dyrbi ßłyßchećź, hacź je to też wola luda. Potom wěćźe rad do teho ßwoli. A dyrbjał naßch ßerbßki lud mjes tymi njebyćź, kotßiź ja cźeßćź naßcheźe khcheśćźijańßkeźe zyrkwźe wußtupja? Duž hibajmy ßo! Napißajćźe te proßtwy a podpißajćźe ßo w prawje wulkej liczbje! Ja rad te proßtwy, hdyź ßo mi pośćźelu, do Barkina wobßtaram. Proßtwy pak ßu zyle nußne, ßo by naßcha wěź wußpěcha měła!

J. Góleź, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoź pola kńjeßow duchownych, ale też **we wßchěch pßchedawańjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyßchinje dostać. **Na ßchtwórćź léta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 pn.** pßchedawaju.

Samołwity redaktor: ßarać Góleź w Budyßchinku; ßoburedaktoraj: ßarać Henćźka w Wochoßach a ßarać Mrośak w Rychwałdźe.
Cźißchećź a nakład Ssmołerjeź knihićźißchećźćźińe w Budyßchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 13
29. měrza.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńm w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Palmarum.

Phil. 2, 5. „Kóždy bjes wami budź teje myſle, jako Khrystuſ Jesuſ tež běſche."

Lěpscheho ſłowa njeje pschi ſastupje do cjicheho tudźenja, hacz tele prěnje ſłowa epistole na njedźelu Palmarum. A kak rjenje dostawa tole napominanje w bliskosczi cjicheho pjatka ſwoje rossſwětlaze wułożenje a ſwoju wulku móz! Haj tajka myſl, kajkuž ju cźerpjazy, mrějazy Khrystuſ wopokaſa, je ſa naſch cźaſ, ſa naſ wſchitkich nusna. Tole podacje do Bożeje wole, tale njenastróżenosczi pschecźiwo njepschecźelſkim mozam, tale njebojaſliwosczi psched ſwětnymi ſudnikami, ſjednoczena ſ njebjeſkej ſcźerpliwosczu, haj tale ſcźerpliwosczi a cjicha myſl, tole ſmilenje ſ jeho njepschecźelemi, tale starosczi ſa tych ſwojich, tale kralowſka hnada ſe ſchacharjom, tole dobycźerſke wěrypolne bědźenje — njeje to wſchitko Khrystuſowa myſl a móżesch ty to ſłyſchecź abo cźitacź, bjes teho, ſo by wot teho ſnutskownje ſapſchimnjeny byl? A tola pschi tym wſchěm jene hiſchcźe mjenowane njeje ta wutrobna poniżnosczi, kotruž japoschtoł wożebje w wotroczkowſkim ſtalcźe, w ſamoponiżenju a w poſłuſchnosczi hacz do ſmjercźe ſo ſwěrźicz widźi. Wón, kotryž njechaſche knježicz, ale chżyſche ſłużicz, kotryž ſenje ſwoju cźesczi, ale Bożu cźesczi pytaſche, kotryž wo kralowſku krónu njerodźeſche, ſo by ſebi cźernjojtu krónu wuſwolił, kotryž, rodźeny w hródźi, ſchižej ſwojemu ſmjertnemu łožu byez da. — Wón móżeſche prajicz: „Nawukněcźe wote mnje, pschetož ja ſym cźicheje myſle a ſ wutrobu poniżny."

Sawěrnje, ſchtó měł jow wjazy wuknycz dyźli my, dokelź je naſcha myſl cźiſcźe hinaſcha hacz myſl ſchižowaneho? Kak mało poniżnoſcźe bjes cźłowjekami! Měſto teho, ſo bychu ſo poniżowali, chżedźa ſo ſami powyſchicz. Cźłowjekojo chżedźa wjazy bycz hacz ſu, woni chżedźa něſchto pſched ſwětom płacźicz. So chżedźa ſo ſami ſebi lubicz, ſo cźesczi pytaja pſched ſwětom, ſo ſo ſami khwala — to tola żana poniżnosczi njeje, ale hordosczi. Jow leži wulka ſchkoda naſcheho cźaſa w naſchim domjazym, kaž też w zyrkwinſkim a ſjawnym żiwjenju; ale pſcheczźiwo tutej ſchkodźe je jedyn wuhojazy ſrědk, mjenujzy hdyž ſo naſch lud wróczi k Jeſuſowej myſli. -

Kóždy budź teje myſle, kaž wón! Duž dha, wy wulzu, cźiſcźe ſapocźatk a dźerźcźe ſo dele k niſkim, potom też njebudźa cźi mali wjazy tak ſa wulkimi wězami ſtacz! Wy cźerpjazy a ſrudni, njeſcźe waſche horjo ſ poniżnym podacźom, ale też wy wjeſełeli a ſbożowni, njekhwalcźe ſo waſcheho ſboża! Wy ſabłudźeni a wot wſchelakeho pſcheſtupjenja pſchekhwatani, njeſtejcźe napſcheczźiwo temu ſacźucźu haniby, ale też wy pobożni, njemyſlecźe ſebi, ſo ſcźe wjele lěpſchi hacz druſy a njewożźe ſwoje poczźinki pſchewyſoko. Kóždy — kajkehožkulij ſchtanta, ſtaroby, rodu wón je, budź teje myſle, jako tón Knjes. Njepłacźi to młodosczi, kotraž ſo rad naduwa a tola jenož w poniżnosczi a poſłuſchnosczi k hódnosczi wotrosczje? Njepłacźi to wożebje wam, wy pacźeſke dźěcźi, kotrež dźenża pſched wołtaſ Boži ſtupicźe, ſo by wam ſo ſapiżało do wutroby: Kóždy budź teje myſle, kaž waſch

Knjes Jesuß? Njepłaczi to nam wschitkim, kożdemu w jeho schtancźe a powołanju, so bychmy njedźiwajo na khwalbu a cześeć, ßwěru a cźische cźiniki, schtož je nam poruczene? Sswěrne dopjelnjenje ßwojeje pschißłuschnosćże hacź do ßmjercźe, ßwěrne prózowanje sa ßwojich ßobucźłowjekow mějesche Khrystuß sa nadawk ßwojeho żiwjenja. Cźiimy po nim a njestejmy sa żanej druhej krónu, khiba sa tej, kotraž ponižnosczi ßłuscha!

Pschi khorokożu.

Po F.

II.

Ty a twój duchowny.

Něschto mam hischcźe na wutrobje — mjenujźy to, so bychu cźi khori a jich pschiwusni nam w duschowpastyrstwje pomhali. So bych to rośćaßnik, mam wobschěrnischo tu wěz wułkadowacź.

Ja ßo husto prascham, hacź też woßadni ßebi rośćaßnja, kak jara cźeźke je duchownske powołanje. Ja praju, kak cźeźko je ßa duchowneho pschcźo duchownje wustupowacź a niź do ßwonkowneho ßłutkowanja ßapadnycź. Psched krótkim ßebi pscheliczich, so běch ßo ßa dźeń něhdźe 10 krócź ßj cźiicźe wschelakimi ludźimi modlił, — w domach w domjazej Božej ßłużbje, w naboźinskej wucźbje, pschi cźełnym prědowanju, pschi khorokożach atd. 10 krócź. Ja ßo pschi ßamym nastróżich. Mußła ßebi lubi cźitarjo, so je łóhko dźeßacź krócź ßa dźeń abo też jenoż schěsćź krócź w wschelakich wobstejnosćach woprawdźe ßo modlicź? A něto dyrbisch też hewak pschcźo duchownje rěcźecź. Niź jenoż, hdyż prěbujesch a rosßwucźujesch, ně, też hdyż wopytu w domach cźinijsch, njech je, ßo khorych wopytasch abo k ßłubjenju ßwoje pschejesch abo pschi ßmjercźi ßwoju ßobużelnosćź wuprajisch, abo hdyż masch łohkosmyßleneho pacźeřiśkeho dźěćsa dla ße starschimaj ßo rośćrěcźowacź atd. atd., wschudźom ßo wocźakuje, so duchowny niź jenoż „płaka“ ßj płakazymi a ßo ßraduje ßj wjeßełymi, ale so też duchowne ßłowo porěcźi, kotreż ßj wutroby pschińdźe a k wutrobje dźe. To je zyle prawje. Duchowny dyrbi ßa wichitko cźłowiske cźućźiwu wutrobu měcź. A hdyż wón prjecź dźe, dyrbi něschto sawostajicź, schtož myßle na wěcźnosćź ßłudźene łdźerźi. Haj to wschitko ßo wocźakuje, runjeź dyrbi tón wbohi muž w wschelakich wobstejnosćach ßaßo hinak rěcźecź.

O to je druhdy jara cźeźko, pschi tym ßnutskownje cźisćże wěrny wostacź. Wom wschak ßu tajzy, kotriž móża pschcźo někotre pobożne ßłowa k łepschemu dacź, kaź je trěbne. Ja jim to njesawidźu. Najwjazy pak budźe so mnu pschcźo jene, hdyż ja praju, so mi bojosćź, so mohł pschi wschitkim duchownym rěcźenju duchownski njebyćź a po tajkim hrajfacź, husto do ßtyłkniweho pota cźěri.

To ma tola něschto prawe ßa ßebje (hdyż wschak móże ßo też wschelake napschecźiwo prajicź), hdyż maja duchowni w wschelakich krajinach też ratarśtwo a tak dźěł ßwojeho cźaßa ßj njeduchownßkimi myßlemi pschecźinja. Na kraju ßo to hodźi, so ßo duchowny na to abo druhe pódla ßkoßi. Sso powjeda, so je pobożny muž ßwjateho japschtoła Jana wopytał. Wón běśche wocźakował, so jeho pschi modlenju nadeńdźe. Schto pak dyrbjesche wohladacź? Wón teho wucźobnika, kotryž běśche pschi Jesußowej wutrobje leżał, pschi tym nadeńdźe — ßo pólnu kokosch ßłudźesche. Tutón duch, kotryž běśche kaź żadyn druhi w najßwjecźißchim Božim ßnaty, mějesche potrebnosćź, ßo ße ßwětnym rośćproschenjom rośćproschićź. To ja derje rośumju. A hdyż ßo tole woprawdźe ßtało njeje, wěrne tola je.

Tehо dla też njeßměda woßadni krucźe ßudźicź, hdyż ma duchowny ßwoju lubosćź k hudźbje a k wuměßtwu, abo hdyż pjerinu płahuje abo hdyż ma sahrodu a róże rad abo schtożkuliß je.

Hdyż ßo to wschitko prawje wopomni, też temu, kotryž cźłowiske wutroby ßnaje, ßżiwno bycź njemóże, hdyż ja praju, so też woprawdźe wěrjaźy a ßnutskownje żiwy duchowny pschcźo wot spocźatka praweje radośćże nima, ßj druhimi ßo modlicź. Woßebje pola khorych dyrbisch ßo wyßche teho bojecź, so jim modlitwu nanußujesch a so ße ßy jim ßam ßj njej wobcźeżny. Ja wupraju, so móżu ßo husto cźeźko k temu rośćußdźicź, ßo khoreho woprascheć: „Chźemoj ßo hromadźe modlicź?“ K temu tola ßłuschataj, hdyż dyrbi to woprawdźe hromadźe modlene bycź, dwaj, mjenujźy khory a duschowpaßtyr. A hdyż ßo khory też ßłaby, haj ßamo hdyż ßo małowěrny ßacźuwa, so by ßo ßobu modlił, je dośćź, hdy by jenoż chźył, hdy by jeno po tym ßdychował. Sso modlicź chźyećź je hižo modlenje.

Něko pschińdźe, schtož chźu prajicź: khory a na jeho měsćże pschiwusni dyrbjeli duchowneho proßyćź, ßj nim ßo modlicź. W někotrych domach ßym nadeschoł, so bychu, hdyż bych ßo k khorokożu ßydnył, hnydom bliblju pódla mje na blido położili. Bohużel je tajkich domow małо. Ale kak wobßłożaze je tuto cźicźe a tola móżne napominanje, ßj Božeje ßłudnicźki troschta podawacź! A kak łóhko móżesch ßwoje cźitanje w bibliji ßj modlitwu ßłónćźićź! Potom trjeba njeje, so woßebita prósłwa k modlenju pschińdźe.

SSsnano ßu bjes cźitarjemi tajzy, kotriž maja tole rośćrěcźowanje ßa cźiicźe njenußne. Woni njerośumja, so ßo telko wo tym powjeda, hacź a kak duchowny pschi khorokożu rěcźi abo mjelcźi. Cźi pak, kotriž wjedźa, schto k woßadnemu żiwjenju ßłuscha, hinak myßła. Woni ßu so mnu pschcźo jene, so je nußne, ßo wo tym dokładnje rośćrěcźowacź. Stónćźnje wschak ma ta wěz ßa kożdeho wulku ważnosćź. Wbohi bratr, kotryž khory leźi a duchowneje pomozy potrjeba, rěka dźeńßa Scholta abo Wicźaß; jutźje abo ßa jutśischim pak, abo wěćźe w ßwojim cźaßu ßy ty tón muž abo ta żona. A potom je ta wěz khutna.

Wěćźe je dośćź tajkich, kotriž móża wo tym powjedacź, so je jim ßhromadna modlitwa w khorośćźi dźiwne wośćźenwjeneje była. Ale woßebje tajki bójśki, njebjeśki, njerośtorhnjeny ßwjatk ßwjaßa ßo mjes wutrobomaj duschowpaßtyrja a khoreho! Kak husto ßu mi khori a jich pschiwusni po modlitwje prajili: „O, knjes duchowny, cźeho dla njejśćże to hižo prjedy cźinił?“ Ja ßebi tón porok rad łubicź dach a rośćußdźich ßo, so njecham dale tajśi wobmyßlemy w tym bycź. Ale pschi tym pschedewßacźu husto ßaßo do stareje wopacźnosćże ßapadnych. A to ßo lubym ßaßtojnßkim bratram kaź też mi, dale tak pońdźe, hdyż woßadni nam k pomozy njejßu, so naß na něćajże waschnje nawabja, ßo modlicź. Cźinja-li to, potom ßo kraßnje to ßłowo teho ßbóżnika dopjelni: „Hdźeź ßtaj dwaj abo tśjo ßhromadźeni w mojim mjenje, tam ßym ja ßrjedźa bjes nimi. Potom śmeje też woprawjenje ßwoju ważnosćź a ßnutskownu wěrnosćź. Něko husto rěka: „Ja proschu, pójćże khětße; tón abo tamny je jara khory; wón dźe hischćże woprawjeny bycź.“ W wjele padach wo khorośćźi teho woßadneho niczo ßłyschał njeßßy; ßnano jeho ani njeßnajesch. Něko dyrbisch jeho khětße woprawjecź. Hdyż tam ßaßtupiisch, ßo tebi do wucha scheyze: „Knjes duchowny, wy jo tola zyle ßj krótka cźłuicźe? Khory je ßłaby, so by dołho poßłuchacź mohł!“ — Je to ßwjata wjećeń? Kak je to zyle hinak, hdyż to żadanje pschi cźichim duschowpaßtyrśkim dźěle we wutrobje wotucźi!

O lubi cźitajo! Mnohe dyrbi pola naß łepsche bycź. Ale to móże jenoż łepsche bycź w najchich woßadach, hdyż „duchowni“ a „łajojo“ (cźi, kiž duchowni njeßßu) ßnutskownje a ßwonkownje hromadźe dźełaja. Ja ßym ßebi k ßwojemu rośkładowanju khorokożo wußwolił, dokelź je wone tajśi ważny a zuni dypk. Tak ßhlnje drje duchownemu pschi żanym druhim ßłutkowanju wutroba njekłapa, kaź pschi wopytowanju khorych. Na wschitko druhe móżesch ßo pschihotowacź a ßebi ßwoje ßłowa wußwolicź. Pschi tym pak pschi wopytanju khorych rěcźe njeje. Wón dyrbi do myßłow khoreho nuts myßlicź, wón dyrbi wo nim rěcźecź, wo jeho nadźijach a ßłyßknośćach, wo jeho wěrje a dwělowanju. A k temu je woßebita hibałośćź ducha nußna — ßo njebychu wschitke ßłowa podarmo byłe.

Pschihotowacź ßo na tajśi wopyt njemóżesch, khiba ßo Boha wo hnadu a prawu mudrośćź proßyćź. Pobożny Konrad Rieger by pschcźo prajił, hdy by ßebi, so by do woßady schoł, ßwoju měschnißku ßuknju wobłekł, wótße te japoschtołske ßłowa prajił: „Wobleczćże ßo jako cźi wußwoleni Boži, ßwjecźi a lubi wutrobnu ßmilnosćź, dobrocźußnosćź, ponižnosćź, cźichomnosćź ißćerpliwosćź.“ (Kol. 3, 12). Wón wjedźesche, so je wobleczenje měschnißkeje ßuknje prósna wěz, hdyż ßo wón ßnutskownje „wutrobnu ßmilnosćź“ wobleczе. A to njebyrbjeli jenoż duchowni, ale wschitcy cźi myßlicź, kotriž chźedźa cźerpjazeho bratra wopytacź.

Tak ßym lubym cźitarjam kußt nuts pohladacź dał do cźeźkoty duchowneho powołanja. A wěćźe ßebi kóżdy dobry kißchośćźijan ßj teho to napominanje wośmje, so ma duchownemu w jeho cźeźkim połowanju pschi khorokożach k pomozy bycź.

Na cźichi pjatk.

Hlóß: Po krótkim bědźenju.

Mój Jesuß mrje, o duscha khwataj,
Pój, chzemoj hicź na Golgatha!
Pod jeho kschižom žylsy płakaj,
Wón žwojej wocźi sańdźela;
Tón, kiž mi prěni wodych da,
Něrk žwoju duschu wudycha.

Kak je mi, hdyž ja na njoh' hladam,
Joh' widźu wumrjecź woprawdźi,
Dha pod joh' kschižom dele padam
A modlo rjekńu pjchi žebi:
Jesu, pýches twoju žmjercź a krej
Cźiń mje wot mojich hrěchow frej!

Kak jblědnykej stej jeho hubi!
Wón žwoju hłowu pokhili,
Wšcha rjanojcź s wobliczа žo shubi,
Joh' ert něrk zyle woněmi:
Wón morwy je, duch k Wótzej dźe,
Něrk dokonjane wschitko je.

Ach ja a moje wulke hrěchi,
Te wschitke na tym wina žu,
Ja s nimi pschezo mějach žměchi,
Něrk s hromadami na mnje du:
Te Jesuß mi prjecź wschitke wša,
Pýches žmjercź mje s Wótzom wujedna.

Mój Jesu, twoje krwawne rany
Njech k žiwjenju mi sawdawk žu,
Na twój bok, kiž je roskakany,
Njech moju hłowu pokožu,
Dha směju měr w wutrobi,
Hdyž žmjercź žo ke mni pschibliži.

Ta krej, kiž s twojich ranow kapa,
Njech mi we žmjercźi balsam je;
Hdyž sa mnje twoja lubosćź žapa,
Dha moja duscha njewumrje,
Hacź runje cźěło rospadnje,
Ta duscha žiwa woštanje.

Tak wopomnju ja s nowa něto,
Mój Jesu, twoje cźerpjenje,
Haj, ty žy sa mnje cźinił wschitko,
Duž ja cźi žlubju dźakowunje:
Něrk chzu žo hrěchow woštajicź
A s tobu wěcźnje žiwy bycź.

E. H.

Mały Sawojarda
abo
Sboże pýches sprawnosćź.

I.

Pschewodź mje, luby cźitarjo, w duchu do Sawojardźkeho kraja. Mózne hory posběhuja žo tam k njebju; nahe ale też s lěsom porosćene sćały pschewodźuja tam drohi a doły, a jenož tam a žem jara poredko wohladaćh troschku polka, a na nim rědku rožku abo žnadne běrnowe selo. Khuda a žrudna krajina je tuta Sawojardźka semja, khudźi žu też wobydlerjo. W tutej horatej krajinje chzemy žo podacź do městacźka R. Haßy žu wuske a cźmowe. Nimale na kónzu městacźka nadeńdźemy nisku khěźku. Sda žo, so je k sćale pschilěpjena, kotraž žo sady a wysche njeje posběhuje. Khěźa je se žkomu kryta; wětjtk je kryw rostorhał, tak so deschcźik do tschi moka a so žo nekotra kapka deschcźa žamo hacź do nikeje jitwicźki sabkudźi. Wyšoka worjeschina rospschesćera žwoje hakoty nad khěźku, pruhi rańschevo žlónza postocźuja khěźzyne woknjeschka, a wonjenje kwětkow s mólcźkeje, ledma tři łóhcźe dolkeje sahrody dobywaja žo pýches woknjeschka do nikeje, khudo-wuhotowaneje jitwicźki. Tu žedźi na stólcźki sa blidom pschi scźěnje, kotrež žo se sakožadłom k scźěnje pschipowjeßnycź hodźi, muž. Jeho seßmudźene a smorźcźene mjeswocźo žwědcźi wo tym, so je jeho w žiwjenju wschelake podeschło. Wón je runje naprawu žhotowił, kotraž ma nadawk, tamne mólcźke, schěre skocźatka skónzowacź, kotrež cźlowjekam cźasto mnohu schkodu nacźinja. Mýschaze pažliczki to žu. Mjes tym, so je spytuje a pschehladuje, hacź je też wscho w rjedźe na nich, wot wonka hłóß žwojeho najmłódźcheho žynka sažłyschi.

„Nano, nano!" wokasche dwanacźeletny hólcźez, s wulkej wjeselosćźu do jstwy sastupiwschi. „List wot Josefa, listynoschcer je mi jón dał."

„To drje tola mózno njeje!" praji nan.

„Ju, ju, jeho ruku snaju; tajkele S wón pische, hdyž wón nasche mjeno Sardo pische", dźesche hólcźez, nanej list schepodawschi.

„Haj, haj, to je wot Josefa; dźi khětsje po macź, so wona też žłyschi, schto wón pische."

Hólcźez dźěsche won po macź, kotraž tam na sćale płokasche. Wona žebi khětsje ruzy wótrě, jako žłyschesche, so je Josef pižał, a do jstwy khwatasche.

„Pój, macźi, chzemy žłyschecź, schto Josef pische", dźesche nan a sapocźa cźitacź:

„Mojej najlubschej starschej! Ach, kak daloko, kak daloko žym tola wot Waju prjecź. Ale kóžde ranje, hdyž wotzucźu, a wjecźor, hdyž žo do loža lehnu, pomyžlu žebi na Waju a wupěwam modlitwu sa Waju. Ach, mi je žo tak jara po Wamaj stýskało, a hdyž žo mi tak wo Wamaj doma dźijesche, a hdyž s Wami sa blidom žedźach a potom na ranje, hdyž se spanja wotzucźich, wuhladach, so je to jenož rjany žón, chzych žo druhdy wróćicź a k Wam domoj pschińicź."

„Wbohi kadliczka!" dźesche nan; macź pak žebi žylsycźku se schórzuchom s wocźow wótrě.

Nan cźitasche dale:

„Tola njemějtaj starosćźe wo mnje, mojej lubaj! Bóh je mi stajnje pomhał a dobrocźiwi ludźo žu žo nade mnu žmilili. Dlěźschi cźaž běch w Franzowiśej, kaž je Wam suate. Potom dźěch najprjedy do Strażburga. Tu chzych žo sa cźrjiecźeżarja pschistajicź. Tola njemóžach žaneho pschihódneho města namakacź, teho dla cźehnjech s nawucźenym bobakom (bobu, popjelnicu) dale do Němzow. Nětkole žym hižo zyły měbaz w Frankobrodźe nad Majnom, a mi žo tu zyle derje wjedźe. Tola pomyžlcźe žebi, žym nětkole žasańśki wucźobnik! Pola žwojeho mischtra dostanu jědź, a wjecźor pokasuju cźasto bobaka a nahromadźu žebi takle nekotry pjenjes. Wy budźecźe widźecź, so hišcźe ras bohaty žo domoj wróću. Tak dołho budźcźe Bohu poruczeni. Wasch Josef."

„Bohu budź dźak! praji nan, list prjecź pokožnschi. A macź duzy won wupraji: „Pěkny Josef; hdy by žo jemu tola derje žosało w zušym žwěcźe!" — „Ach, nano", dźesche mały Anton, Josefowy list wot nana žebi k wohhladanju wuproššywschi, „hdy bych ja tola Josef był. Tón móže žebi tak wjele rjaneho wobhladacź!"

„Ně wschak, mój lubuschko", dźesche stary, „tebje prjecź njepuschcźu. Mi by žo seschto, jako něhdy staremu Jakubej, njeměł ani Josefa ani Benjamina."

W tym žamym cźažu wuléšy druhe dźěcźo s někajkeho kucźika wo jstwje, To běsche wbohe njebožatko, so mohła žo cźi wutroba puknycź, hdyž je wohlada. Schija běsche tołsta, hłowa straschnje wulka, wocźi běschtej mutnej a blědej a mjeswocźo běsche někak na žołt. S nim běsche žo tejle žwójbje žurowa cźwila napokožiła. Hacź runjež běsche tele stworjeńcźko duchownje jara žłabe, dha běsche wone tola někak srosumiło, schto běsche bratr pižał a bórbotasche stajnje: „Ssaśar, cźornak, cźornak, njecham jeho ani wohladacź!"

Nan pschi tym jenož cźežko sdychny, tykny list do sacka a sapocźa sažo dźěłacź. Wone dźěsche jemu nětkole trójzy lěpje wot rukow, dokelž wjedźesche, so njetrjeba jeho žyn nuły cźerpjecź w zušoje.

(Pokracźowanje.)

List stareho Mateja Klaudija na jeho žyna Jana.
K wopomnjenju sa nasche lube pacźerske dźěcźi na dnju jich konfirmazije.

Sslěboro a słoto ja nimam; ale schtož ja mam, ja tebi dam.

Luby Jano!

Cźaž žo bliži, so dyrbju tón pucź hicź, s kotrehož žo nichtó njewróćći. Ja tebje žobu wsacź njemóžu: tebje na žwěcźe woštaju, na kotrymž dobra rada njenusna njeje.

Nichtó wot maczerneho žiwota mudry njeje: čaß a nashonjenje wučitaj a huno wučžišćitej.

Ja ßym ßwět dźeje widžał hacž ty. Wschitko njeje skoto, schtož ßo bhyschći; a ja ßym někotru hwěsdu ſ njebjeß pamyć a někotry ſij, na kotryž ßo sepjerachu, ßo rosßkamać widžał. Duž chžu tebi radu dać a tebi prajić, schtož ßym pósnał a schtož je mje čaß nawučił.

Ničžo wulke njeje, schtož dobre njeje a ničžo wěrne njeje, schtož njewobsteji.

Čzłowjek tudy domach njeje.

Wschitke wěžy wokoło njeho ßu zusej mozy a woli podćžiňnjene; wón je ßam ßebi dowěrjeny a ßwoje žiwjenje w ßwojej rucy njeße.

Njedaj ßebi narěčeć, so mohł ßebi radźić a ßam ßwój pucć znać.

Tutón ßwět je ßa čzłowjeka pschemaky, a njewidomny wón njewidźi ani njesnaje.

Měj ßo ßa pschedobreho, so by ßke čzinił.

Njepowßłł ßwoju wutrobu na žanu sachodnu wěž.

Wěrnosć ßo po nami njeskožnje, mój luby ßyno, ale my dyrbimy ßo po njej skožować.

Schtož móžesch widźeć, na to hladaj a wužij ßwojej wočži; ale schtož njewidomne a wěčzne nastupa, dźerž ßo Božeho ßkowa.

Wostań ßwěrny wěrje nasschich wótzow a hidž tych, kotrij maja wo njej prósne rěčze.

Njeboj ßo nikoho tak jara, kaž ßam ßebje. Nutskach w naß bydli ßadnik, kotryž njejeba a na kotrehož hłoßu je nam wjazy lejane hacž na pschihłoßowanju zykeho ßwěta a jeho mudrosćže. Nosßadź ßo, ßyno, so picheczjiwo jeho hłoßej njeczjinisch: a schtožkulij ßebi wunußłisch a wotnußłisch, praschej ßo teho hłoßa najprjedy wo radu. Wón najprjedy jenož čzjiche rěčži a schepze kaž njewinowate dźěčze: tola hdyž ty jeho njewinnu čzeßćjisch, sapočznje wótßisho rěčzeć.

Wulú rad wot druhich a hdźej ßo wo mudrosći, čzłowßkim ßožu, ßwětle ßwobodnosći, dobrych počzinkach atd. powjeda, ßwěru pożłuchaj. Tola njewěř ſ lohka; pschetož wschitke nuróčzałki wody nimaja. Ludźo hnito myßła, so maja prawu wěz, hdyž móža wo něčzim powjedać a wo tym powjedaja. Tak pak njeje, ßyno. Teho dla prawu wěz nimasch, hdyž móžesch wo njej powjedać a wo njej powjedasch. Sskowa ßu ßame ßkowa; hdźej tak lohko a ßpěschnje wou ßjedźa, měj kedźbu; pschetož konje, kotrež maja wóß ſ dobrymi čzężkimi wězami sady ßo, pomału ßtupaja.

Hdźej je hara na haßy, khwataj nimo.

Hdyž tebje schtó mudrosć nawučzić, pohladaj jemu do wobličza. Hordźi-li ßo pschezo hißchčze a hdy by runje ßławny čzłowjek był, wotaj jeho. Schtož schtó nima, to dać njemóže. A tón ßwobodny njeje, kotrež chže čzinić dyrbi. A tón njeje mudry, kotryž ßebi wußłi, ßo něschto wě; ale tón je mudry, kotryž je ßwoju njewědomnosć pósnał a je wot hordosćže wuhojeny.

Hdyž je tebi wo mudrosć čzinić, pytaj ju a niž to ßwoje; ßłamaj ßwoju wolu a čzakaj ßeßerpłiwje na to, schtož budźe.

Njewuč druhich, doniž ßam wučeny njeßy.

Dźerž na wěrnosć, kaž jara móžesch a daj ßo jeje dla ßuěrom hłódźić; tola wopomń, so twoja wěz wěrnosćže wěz njeje a hladaj ßo, so njebyschtej ßo ßuěschakej; hewak masch ty ßwoju mdu prjeć.

Čzin dobre ßam ßa ßo a njeßtaraj ßo, schto ſ teho budźe.

Staraj ßo ßa ßwoje čzěko, tola niž tak, kaž twoja duscha bywa.

Pożłuchaj wyschnosć a wostaj to druhim, pschečzjiwo njej ßo jbělać.

Budź ßprawny pschečzjiwo kóždemu: tola njedowěř ßo lohko.

Njeměchej ßo do zuiych wězow: ale te ßwoje čzin pitnje.

Njeßlischej ßo ſ nikim a njekedźbuj na lischečzerske ßkowa!

Čzeßć kóždeho po jeho schtaučze.

Njebudź nikomu ničžo winojty; tola ßtuj wschitkim napschečzjiwo, jako bychu twoji wěrečzeßjo hyli.

Njenačzin nikomu schědźiwe włoßy; tola hdyž prawje čzinisch, nimasch ßo wo włoßy starać.

Pomhaj a dawaj rady hdyž masch, a njenadnuwaj ßo teho dla!

Njepraj wschitko, schtož wěsch; ale wopomń pschezo, schtož prajisch.

Njeßydaj hdźej wußmějwzy ßydaja; pschetož woni ßu najhubjeńschi bje wschěmi ßworjenjemi.

Niž pobožnje čzinjazych, ale pobožnych ludźi čzeßć a ßa nimi thodź. Čzłowjek, kotryž ma prawu bohabojasnosć w wutrobje, je kaž hłóuczko, kotrež ßwěći a hrěje, hdyž tež njerěći.

Čzin, schtož je mdy hódne, a njeżadaj ßebi žaneje.

Měj ßtajnje dobre w myßli.

Hdyž ßym wunrjek, troschtuj ßo a njebudź ßrudny.

Budź maczeri k pomozy a čzeßć ju, kaž dołho budźe žiwa, a daj ju pódła mje wuthować.

A myßł ßebi wschědnje na wumrjeczje a žiwjenje, hacž by jo namakał a budź wjeßeleje myßle: a njeńdź ſe ßwěta, prjedy hacž njeßy ßwoju luboßć k Khrystußej pßches něschto ßjawnje wobßwědčzit.

Twój ßwěrny nan.

Jesuß ßa mnje woprowany.

Hłóß: Jesuß ßa njepuschčzu.

Jesu, Božе jednjatko,
Ty ßo woprowasche ßa mnje,
S wutrobu čzi podam ßo,
So by ßbóžnosć pschinjeßł na mnje,
Luboßć tebje wabjesche,
Schtož ty ßa mnje čzinjesche.

Ach schto ßym ja ßapočzał,
So ßym tekło ßcho čzinił,
Duschu ſ čzókom womasał,
Se ßwětom ßym derje měnił;
O to helße njeßhoße
Hiže na mnje čzakasche.

Naßtróżany wschitkón běch,
Hdyž ßej myßlicź počzach na to,
So ta ßłóßć a wschitkón hrěch
Ssmjercź mi budźe pschinjeßć ßa to;
Jesuß duž ßo ßa mnje da,
Se ßmjercze mi wupomha.

Gethßemane měßtno je,
Hdźej ßo ßa mnje modlicź dźěßche,
Wótza ßa mnje proßchesche,
Krwawny pót ßo počzał běßche,
Sa mój hrěch ßo bědźeßche,
W duchu ßa mnje čzěrpjeßche.

O też wopomń wutroba:
K čzłnym bolosćam něth dźěßche
Tam na horu Golgatha,
Wotßudźeny k ßmjercźi běßche,
Čzężki ßchiž na ramjenju
Njeße k ßwojom' čzěrpjenju.

Luby Jesu, to ßy ty
Čzinił ßa mnje wačzku khudu,
So krej ßa mnje pschelał ßy,
Wutorhnył mje čzężkom' ßudu,
Mi ßy kraßnje dopomhał,
Boha ßo mnu wujednał.

Čzeho dla dha dyrbjała
Rudźić ßo něth moja duscha?
Sbóžnosć je mi hotowa,
Jesußej něth wona ßłuscha;
Wón ju wjedźe do njebja,
To je moja nadźija.

E. H.

„Pomhaj Bóh“ je wot něthka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też we wschěch pschedawańjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyschinje dostać. Na schtwórć léta płaćži wón 40 np., jenotliwe čzißła ßo po 4 pn. pschedawaju.

Samohwitý redaktor: farać Gólcź w Budyschinku; ßohuredaktoraj: farać Heuczka w Wochosach a farać Mrósak w Rychwałdźe.
Čzischeć a nakład Ssmolerjeć knihiezischčzćnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 14
5. hapr.

Łětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihićiſchćeńm w Budyſchinje a ſu tam doſtać ſa ſchtwórtłětnu pſchedpłatu 40 nw.

Jutry!

Jeſuſ moja nadźija.

Hdyž ſo pſches wjeſ ſrudny pohrjebny cźah hiba, ſchto ſu te ſynki, kotrež nam do wucha klincza? Synki ſnateho khěrluſcha, kotryž pſchi kaſchćźach a rowach najtroſchtniſcho k nam rěźi a kotrehož ſynki nam jutrowny měr, jutrowny troſcht a nadźiju do wutroby podawaja. To je tón khěrluſch:

„Jeſuſ moja nadźija
A mój ſbóžnik, tón je žiwy,
To wě moja wutroba,
Teho dla ſwym prawje cźiły,
Tak ta dołha ſmjertna nóz
Na mni nima žanu móz.“

W tutuj ſchtućźy mamy my hromadźe, ſchtož je nam nuſne, ſo bychmy wjeſełe jutry ſwjećźili:

1. Jutrownu powjeſćź: Jeſuſ, moja nadźija, a mój ſbóžnik tón je žiwy. Schtó by njeſnał jutrownu hiſtoriju, kotraž naſchu wutrobu pſchezo ſaſo hnuje, tu hiſtoriju wo žarowazych žońſkich, kiž ſo rano ſahe k rowej teho wumožnika won podachu. Jich wěra běſche wſcha khabłaza, jich nadźija wſcha ſlemjena, ale jich luboſćź jim wupadnyła njeběſche. Jim drje ta ſtaroſćź teho cźežkeho kamjenja dla na wutrobu padźe — tola dźicźe jeno, wy žony, ſtroſchtnje dale, njedajcźe ſo ſtaroſćźi ſatraſchićź. Runje ſłónćko ſkhadźa; wy hiſchćźe wjazy wohladacźe hacź to, ſo budźe kamjeń wotwaleny. Wón, kotryž w rowje leżeſche, wjazy njeſpi, row je prózdny, ſ rowa ſo jim napſchećźiwo ſwěćźi rańſcha jaźnoćź wěćźnoſćźe a ſe ſpodźiwanjom wone jutrownu powjeſćź ſaſłyſcha: Wy pytacźe Jeſuſa, teho khćižowaneho. Wón je horjeſtanył a njeje tudy. — So bychmy tu jutrownu powjeſćź ſłyſcheli a ſ tym prěnju kroćźel k wjeſełym jutram pokroćźili, trjebamy wotewrjenej worźi a wuſchi. Ty trjebaſch jenož ſobu hićź ſ Knjeſowej woſadu, kotraž do Božeho doma cźehnje. Pſchetož ſchtož nam ſwony ſe wſchěch Božich domow pſchiwołaja, ſchtož nam prědarjo ſe wſchěch kłěkkow pſchipowjedaja, ſchtož woſadu w ſwojich khěrluſchach ſpěwaja, haj ſchtož tež wotućźaze naléćźo nam prěduje — to je powjeſćź wo tym, kiž je ſmjercź pſchewinył a žiwjenje a njeſachodnoſćź na ſwětło pſchinjeſł. Jeſuſ, moja nadźija a mój ſbóžnik, tón je žiwy. — Niž jenož tamnym žarowazym žońſkim, ale tež mnohim nětćźiſchim woſłuchařjam na jutrownym ſwjedźenju hiſchćźe wjele pobrachuje, ſo bychu hnydom ſwoju wutrobu jutrownemu wjeſełu wotewrili. To drje ſo na jutrownu powjeſćź woſłucha, ale tola wěra pobrachuje. So by k wjeſełym jutram dóſchło, pſchezo hiſchćźe to ſłowo Domaſchej wot teho ſbóžnika prajene płaćźi: Njebudź njewěrjazy, ale budź wěrjazy.

2. Jutrownu wěru w tej ſchtućźy namakamy. To wě moja wutroba. Ja wěm, ſo mój ſbóžnik žiwy je. Kak dóndźeſch k tutej wěſtoſćźi, k temu pſcheſwědćźenju wo žiwjenju teho horjeſtanjeneho? Pytaj w ſwjatym pismje!

W nim namakasch teho žiweho. Na pschikład stuj w nalěczu junkrócz do lěba. Hdy by ty chzył dwělowacz, so je nalěczo, pohladaj na rosczenje a sakczěwanje wschudžom, ſ ptaczatkow spěwanja tebi napschecziwo klinczi: Nalěczo je wotuczilo. Schto mohł to hischcze dwělowacz. Tak sastuj tež do žwjateho pismа — ſ wěschczenjom, se sczenjom, se synkow psalmow a rěczow japoschtołow žłyschisch, so je wón žiwy, tón horjestanjeny, a czim bóle žo w tych knihach rosesnajesch, czim wjetscha bywa twoja wěstosć — ja wěm, so mój wumožnik žiwy je. — Ale njestuj jenož do žwjateho kraja Božeho žłowa, pój nuts do žwjatnizy jeho wěrjazeje wobsady se žwědczenjom prědarjow a se žiwjenja a wumrjecza muži Božich, ſ khěrluschow wěrjazych, wot dupy, wot woltarja, se sakramentow tebi napschecziwo klinczi: Wón je žiwy — a czim bóle žo tam domjazy czujesch, czim bóle žo wschitko dwělowanje shubi psched tej wěstosczu — ja wěm, sa mój wumožnik žiwy je. Ale — žnano tola hischcze wěricz njemožesch — potom je hischcze jena rada: Wotucz, kiž ty spisch a stawaj wot morwych — wundž žam se žwojeho rowa, njech je to ſ hlubiny starosczе a horja, abo ſ rowa hrěcha a hordosczе — a jutrowne žłónczko žo tebi žwěczi, so budžesch w jeho žwětle czisczе druhi wjeselý człowjek. Tak žo k jutrownej powjesczi jutrowna wěra stowaršchi a k woběmaj

3. jutrowny měr: Teho dla žym prawje czily; tak ta dołha žmjertna nóz na mni nima žanu móz. Kajkažkuliž wina naš czischczi, kajkežkuliž pschestupjenje nasche žwědomnje czwiluje, měr budž ſ wami, strowi naš tón horjestanjeny a nam wodacze, wujednanje, měr ſ Bohom pschinježe. Kajkažkuliž nusa nam starosczе naczini, kajkežkuliž žyly nasche wóczko płaczе — Khrystuž chze nasch trosch być, teho žo wschitzy wjeselmy. Njedyrbjał ja teho dla smérom być, schtožkuliž móže mi žiwjenje dacz a wjacz, smérom być myžlo žam na pošlednju hodžinku? Myžle na žmjercz — komu njepschindu pschi minjenju naschich lubych! A schto móhł prěcz, so žu tele myžle khětro hórke a bolostne, doniž žo njepschemenja do myžlow žiwjenja, doniž do nasceje žrudoby a bojosczе něschto wot teho „Halleluja" jutrowneho žwjedženja nuts njeklinczi. Horjestacz, haj horjestacz budu ja, Halleluja!

Jutrowna nadžija.

„Wočjń wokna, Ida, hórsy jutrowne swomy ſ noweje zyrkwiczki sahwonja, ja chžu je rad žłyschecz!" Tak praji starscha žona, kiž sprózna na žwojim stólzu žedžesche. Dźowka po maczerinej woli czinjesche a wokno tak powoczini, so njemóžesche wótry wětřik starej maczeri bjeswoczi ducz. Wona jej pschi tym do wobliczа hladasche, kotrež běsche ſ měrom k wokna wobroczene, kaž by wona něschto widžała a tola wona nicžo njewidžesche; žwětłosć woczi bě žo žhubiła. Schtóž do teho wobliczа pohlada, njepóina wjazy na nim žiwy pohlad prjedawscheho czaža; pschetož žadyn žwonkowny saczišchcz žo wjazy ſ woczomaj do dusche nuts njedobywasche. Se žamymaj wuschomaj žleva sapschija, schto žo wokoło njeje sta. Jaržne módre njebjo wot róžojteho błyschczenja žo žhowazeho žłónczka pschekražnjene, hladasche na czischu wjeselu. Duž prěnje synki swonow saklinczachu; pschezo móznischo a jaržnischo klinczachu a won pschesch rjane nalěczo wokachu: „Jutry!" „Tón Knjes je wopramdže horjestanył" wutrobam pschipowjedachu. Czische žo Ida k maczeri žymy a ju sa ruku pschimmy. Wona hnuta widžesche, kak žo žyla s blukeho wóczka ronjesche. „Ty žebi na žotry myžlisch?" žo wona bojasliwa praschesche.

„Haj, ja žebi na nasche rowy myžlu. Pjecz rowow ja mam, kotrež mi lubych khowaja; dwaj staj zyle blisko, druhe daloko. Ale ja chžych jutrowne swomy žłyschecz, so bychu moje myžle žo posbehnyłe wysche procha, so bychu moju duschu wotwjasałe wot myžlow na wumrjecze a žhubjenje, so bych žo ſ rowa swježelika nad wěstosczu, so žu woni žiwi. O Bohu budž dźak, so je naš ſ nowa porodžił na žiwu nadžiju psches to horjestaczo Jesom Khrysta wot morwych! Schto bych ja była bjeseteje nadžije? Ja njebych troschta namakała w žwojej žrudobje; ale něto ja wěm, so jich sažo wohladam a sažo smeju we wěčžnym žiwjenju. A ja to žo jemu dźakuju, kotryž nam prjedy dźěsche pisches row k kražnosczi." Na to wona mjelczesche a jejmy duch žo do sandźenych czažow poda.

Psched wjele lětami běsche wona wjeboła macz była. Jej k bokej stejesche czertiwy, mudry mandźelski, kotryž ſ wobhladnjwosczu a rosomom wjedžesche, kak žo wobžedźeństwo ſ žohnowanym dźěłom pschisporja. Pjecz kčejažych dźowkow wonaj mějeschtaj a wonaj ſ radosczu na nje hladaschtaj. Jena po druhej starschiſki dom wopuschczi, so by sa lubym žwojeje wutroby do žwjateho mandźelstwa schła. Najprjedy najstarscha Klara prejeć czehnjesche. Wona bu žwěrna macz lubowanych dźěczi. Sa njej dźěsche třeca žotra do teho žameho doma, dokeł žo se žwojeho žwakowym towaršchom w pschekupstwje woženi. Druha dźowka Marja žo ſ dobrym a pilnym wuczerjom žlubi. Tón pak chzysche najprjedy hischcze na universicze studowacz. Doniž žwoje studije njestúkczi, chzyschtaj wočakacz. Tež Lejna starschiſki dom wopuschczi ſ rjanej nadžiju, so budže sbožowna ſ wujwolenym žwojeje wutroby. Bohu žel žo jejna nadžija njedopjelni, wona dyrbjesche starschiſki dom ſ nuſu a starosczu měnicz. Ida wosta maczerny jeniczki trosch. Czélne czerpjenje ju domach dźerjesche. Marja, kotraž běsche jako njewjesta hischcze doma, dosta czerpjenje do jeneje nohi: Lěkarjo žebi žadachu, so dyrbi žo noha wotřezacz. Podarmo běsche zakoscenje nawoženje, podarmo žyły starscheju. S měrom žo podda. Pschi operazji wona wumrje.

A kaž Bóh tón Knjes žwjadnjenje a sakczěwanje, žiwjenje a wumrjecze hromadže kładže, tak wón te druhe tři žotry sa žobu wotwoła — wschitke w porodnej nuſu. Kóžda hromadku dźěczi sawoštaji. Macz žo hischcze na prěnjej žrudobje troschtowała njeběsche, jako druha a třeca pschindže. — Skónczenje dyrbjesche hischcze lubeho mandźelskeho khowacz; to běsche rowow dosczi. Jako žo jedyn pschichodny žyn po druhim ſ nowa woženi, ju to ſ nowa bolesche. Schtož tuta maczerna wutroba czujesche, móže žebi kóždy myžlicz, kotryž je tajku žrudobu nasyonił.

A tola wichor jejnu žylku duschu njeporaſy. Płakacz njeje skorjicz; bolosć saczucz njeje morkotacz. Wona płakasche, ale wona žo poniżowasche. Wona widžesche teho Knjesa, kotryž jej tych lubych do rowa pokoži, a na tych rowach tón kschiž. Tón Knjes běsche jej te dźěczi wsał, niž so by jej bolosć naczinił, ale so by jim lěpschi dźěl dał, jich domoj wsał do wěčžneje sbožnosczе. Twjerdže žo jejna duscha teho žlubjenja dźerjesche: „Hdyž powyscheny budu wot semje, poczahnu ja wschitkich k žebi."

Jako Bóh jej hischcze to nowe pruhowanje napokoži a jej žwětłosć woczow wsa, bu pisches skutkowanje žwjateho ducha jejne žnutskowne wóczko czim jaržnische. Czim wěčžnischo běsche wona se žwojimi myžlemi w njewidomnym žwěcze žiwa a žo na tón czaž wjeselesche, hdyž teho Knjesa w jeho kražnosczi wohlada. Jejna duscha hladasche pisches czaržnosć a wona wěstu nadžiju sa sbožnu wěstosć wsa. Teho dla chzysche tež jutrowne swony žwonicz žłyschecz. Wone dyrbjachu jejnu nadžiju posylnicz a wobtwjerdžicz. Sbožownje žo žmějskotajo wona žwěru pošłuchasche, kak wone pomaku wuklinczachu. Potom wona twjerdže Idžinu ruku tłóczesche a praji: „Ty žy mi wostała a jenož hischcze maku žhwilku pola tebje wostanu. A potom: Bóh njeje Bóh morwych, ale žiwych; pschetož jemu žu woni wschitzy žiwi."

To jutrowne žłónczko chze nam wschitkim žo nuts žwěczicz do wsheje nascheje žrudoby, do tych rowow naschich lubych, junu też do nasceje žmjertneje nuſy a se žmjertneho dołha k wěčžnemu žiwjenju. Wotewrmy jemu nasche wutroby na rjanym žwjedženju, so bychmy spěwacz móhli:

Jesuž mój Knjes žiwy je,
Ja ſ nim žobu žiwy budu!

Psches jehnjo wumoženy.

Na rjanej starej zyrkwi w Werdenje je na tśesche bjes druhimi kamjenjemi jehnjo bje wscheje druheje pychi do kamjenja wudypane. To jehnjo ma žwoju historiju. Tam, hdyž je to jehnjo wudypane, něhdy tśechkrjeć dźěłasche; ale tón schtryk, kotryž jeho

korb dźerżesche, žo rostorže a wón dele padźe. Wón móžesche srudny tónz měcź. Delkach k temu wjele wótrych kóncźkojtych kamjenjow leżesche. Tola tšechikryjerjej žo ničžo njesta. A na tajke dźiwne waschnje bu jemu žiwjenje sdźerżane. Bjes kamjenjemi delkach žo jehnjo pažesche a trawiczki pytasche, kotrež pod kamjenjemi won roscźechu. Na jehnjo wón padźe; ale wone bu psches tón pad rosmjeczene; jehnjeća žmjercź jemu žiwjenje wutkowa. Hnuty to tšechikryjer pschipósna a j dźakownosćźu wón to jehnjo do kamjenja wudypacź a tón kamjeń tam horje sćźinicź da. — Srosyhmisch, luby cźitarjo, schto ma to dźiwne wutkowanje žiwjenja teź ja tebje do ważnosćeće? Snajesch teź ty tu hłubinu, do kotrejež naš hrěch storcźi, a to jehnjo, kotrež je žwojim wumrjećom je naš wukhowało, dokelž žo sa nasch pad moricź da? Wopomnímy to nutrnje w žwjatym póstnym cźažu!

Jutry, kraźne ranje.

Hłóš: Božo, Knježe teho žwěta.

Kraźne ranje dźenža žwita,
Kraźny dźeń nam sestkhadźa,
Jesuža dźenž j rowa wita
Jeho žyła wěrjaza;
Semja žarji, tschepota,
Hdyž row Jesuž roskama.

Dźenža jutr'ne žłónžo žwěcźi,
Jutr'ne žwony zaklincźa,
Kischescźijenjo po wschěm žwěcźi
Jutr'ne khěrl'sche spěwaja
K cźesćźi, k khwalbje sbóžnika,
Wjerćha teho žiwjenja.

Jesuž je w žmjercźi pobył,
Tši dny w rowje leżesche,
Na žmjercźi a heli dobył,
Nyczeńźy nětk j rowa dźe,
S tym naš wumó wot žmjercźe,
Dobył je nam žiwjenje.

Jesuža krej, bolosćź, rany,
Jeho hórke wumrjećje
Je nam wěrtocź, jo my mamy
Nětko hrěchow wodacźe,
Jeho horje stawanje
Je nam sawdawł sbóžnosćźe.

Nasche hrěchi žu prjecź wsate,
Trosćht je w stysknych wutrobach,
W njebju prawo je nam date
Pschi tych žwjatych jandźelach:
To wscho Jesuž dokonja
Psches móz horjestawanja.

Nětk móžemy j wjeźelosćźu
Do rowa žo lehnycź spacź,
Wschak naš Jesuž j bójtkej mozu
S rowa budźe sawołacź:
Wón, kiž horjestanył je
K žiwjenju naš dowjedźe.

Dźak budź tebi, Jesom Khrystećźe,
S rowa horje stanjeny;
Hdyž žo nam na žwěcźe stychećźe,
Wjedź naš žwjedźeń jutrowny
Do njebja, hdźež wěcźnje my
Jutry j tobu žwjećźimy.

E. H.

Mały Sawojarda

abo

Sboźe psches sprawnosćź.

II.

Lěto drje běsche žo minyło, po tym, so běsche tónle prěni lisćźik doschoł, a někotryžkuliž druhi běsche sa prěnim žłědował. Pilny a dźakowny Josef běsche teź dyž a dyž papjerjamy pjenjes do lisćźikow sawalik, kotrež žwojimaj starschimaj sćźelesche.

Něhdy pschipoldnju žedźachu nan a macź a jeju najmłódschi žyn Anton ja khowa dyrjenu a wě j ludźimi wobkhadźećź. Njedopomnitej žo wjazy, kak je žo tamnemu zusemu pućźowazemu knjesej spodobał, kotremuž běsche cźrije wućeźał? Dokelž běsche Josef tajki lubosny a dobrocźiwy pachołk, jemu zusy schwarny pjenjeźk da.

„Wěm, wěm", powjedasche macź, „a hiichećźe widźu, kak běsche jeho tónle pućźowazy pschekupź wobjimał, a kak wón dźesche: „Hólcźe, tebje wosmu žobu, tajkeho schwarneho pachoła móžu w žwojej khlamaćni trjebacź."

„A kak je wón slutniny! Pjenjesy pak, kotrež je nam póžłał, mi nimale wutrobu wobcźeźuja; wón tola pschi tym hłódny njebudźe. Chžu jemu tola pižacź, so njeby naš dla hłódny był."

„Ty, mój luby Božo! Wěsch hischćźe, nano, kak je žebi něhdy dórtł j huby wsał a kak je jón mi dacź chžył? Hižo wot młodosćźe žem móžesche tradacź."

Tak powjedaschtaj žebi starschej hischćźe cźasto wo žwojim žynu, kotryž běsche dalako w zusbje, a wjeźeleschtaj žo pschi tym na sažowidźenje.

Po dlěschim cźažu dóńdźe sažo list a mały kaschćźik, kotryž běsche dźěrkaty. Se wschěch stron žebi jón swobhladachu a jón wotewrichu, prjedy hacź list pschećźitachu. Tola to, schtož běsche w kaschćźiku, wbohich ludźi nastróži. Josefowy bobak žedźesche w kaschćźiku a hladasche srudnje j njeho won. Nanej a macźeri běsche, jako by błysk jeju porasył: myślleschtaj žebi hnydom, so je žo Josefej někajte njesboźe stało. S tichepotajej ruku wotewri nan lisćźik; tola dwaj rynćźkaj hischćźe njewućźitawschi, ronjachu žo jemu žyšy po lizomaj dele na papjeru, tak so macź sawoła: „Ty, mój luby Božo! schto je žo stało? Je khory, abo je mornwy! Dha rěcź tola jenož!"

„Božo w njebješach, pomhaj nam naschu srudobu njesćź!" wołasche nan. „Nasch Josef je mornwy; pożledni wotpocźinł je w zusej semi namakał!"

Macź pany je žałosćźenjom do womory, a hdyž běsche sažo k žebi pschiśćźła, žałosćźesche: Mój Josef je njebohi! Wěsćźe je na twjerdym lěhwje mjes zusymi ludźimi žwoju duschu Bohu w njebješach poručał, njewopłakaneho žu jeho do kaschćźa położili, nichtó njeje žyšu wo njeho wupłakał, hdyž žu jeho na najsadnischim kućźiku na pohrjebnischćźu khowali, a žana duscha njebudźe modlitwu sa njeho wuspěwacź, jeli my to njećźinimy. Ale schto je jemu tola swadźiło? Kak dha je w lisćźe pižanc?" prasćheśche žo macź.

„Tu je pižane", dźesche nan, „so je na cźeźke sahorjenje khorit, kotrež je pola njeho psches nayminjenje nastało, a so je hižo wožmy dźeń wumrjeł."

„Ach, a žana macźerna ruka jeho njeje troschtowała. Bych-li tam tola była! Hdy bych ja jeho wothladacź mohła, dha sawěśćźe wumrjeł njeby!"

„Bohacźi ludźo žu jeho rad měli, kaž tu pižaja. Jich dźěćźom je se žwojim bobakom wjele wjeźela nacźinił, a woni žu jeho měli jako žyna a žu teź lěkarja sa njeho płacźili."

„Ty mój luby Božo w njebješach, měj dźak sa tónle troschć! Njedaj nam teź sabycź, so žmy tymle dobrocźerjam dźak winojcźi!"

(Pokracźowanje.)

Lubi Sserbja, wojujmy sa nasche kschescźijanske prawo!

Nasche kopjeno „Pomhaj Bóh" pschezo sažo napomina, so bychu lubi Sserbja muž pschi mužu tu prósstwu na khěžorstwowy žejm podpižali, so by nasche kschescźijanske wěrowanje teź w kschescźijanskim stacźe sažo žwoje stare prawo měło a dostało, a žlubjenaj žo njetrjebałoj psches stawnila hromadźe spižacź dacź. Nowy „bergarski" sakoń chže naschemu wěrowanju to prawo na pschezo wjacź, dokelž jenož stawnisti skutk sa płacźazy psched statom pschipósnawa. Duž dyrbimy pschećźiwo temu postajenju tuteho sakonja žmužiwje wustupowacź, so by žo pscheměniło. Wjele, wjele tyšaz tajkich prósstwow je hižo wot žwěrnych kschescźijanow na khěžor-

swowy ßejm dóschło. A duž naschi lubi Sserbja bjes dwěla jadu njewostanu! Psched krótkim wschak powjesćź psches němske nowiny dźěsche, so je jedyn sastupjer khěžorstwoweje wyschnosćje w komisiji za „bergarski“ sakoń jenemu sapóßkanzej wupraji, so wyschnosćź zyły sakoń pschiwsacź njemóže, jeli so by ßo wobsamkło, so ma zyrkwinje wěrowanje bjes stawnistkeho skutka płaćźić. Hdyž ßo to nětko tež wupraji, to naß nastróźićź njetrjeba. Hdyž budźa ćźi sastupjerjo wyschnosćje w swojim cźaßu psched tym prascheńjom stacź, hacź ßo zyły sakoń sawjedźe abo niz, potom najsterje hinak myßla. Ale to prascheńje, hacź ßo bergarski sakoń dokonja abo niz, naß k temu wabićź njemóže, so bychmy swoje schescźijanske cźućje a smyßlenje zebi podćźischćećź dali. Cźeho dla dyrbimy ßo stajuje pod trudne swobodosmyßlene samyßły, kotreź ßu naschemu krajej a ludej s njesbożom, podćźißnućź?

Nětko je hischćje cźaß, tón smylk, kotryž je ßo 1874 pschećźiwo woli nascheho njesapomnitecho khěžora Wylema s wudacźom zwilneho sakonja (se sawjedźenjom stawnistwa) cźinił, někak sasko dobry sćźinićź. So bychmy to dozpili, dyrbimy wschitko cźinićź, schtož samóźemy. A wosebje dyrbi wyschnosćź dokladuje póśnacź, so je najwjetschi dźěl naschcho luda sa pscheměnjenje nětcźischeho mandźelskeho prawa, so by wěrowanje psched Božim woltarjom też sasko płacźaze było psched cźłowjekami. A to móže ßo jewoź stacź psches wulki licźbu prośtwow s mnohimi podpißnami. My mamy nadźiju k naschemu lubowanemu khěžorej, kotryž ma cźopku wutrobu sa swój lud. Hdyž tón we mutrnych prośtwach swojeho luda słyschi, wón wěćźe prawo swojeho kschescźijanskeho luda schkitnje a też napschećźiwne nahlady někotrych sastupjerjow wyschnosćje se swojej krutej wolu pschewinje.

Duž, lubi Sserbja! njekombźmy ßo; napißajmy sćźchowazu prośtwu, kotraž njech ßo hischćje jankrótź tudy sjewi, a podpißajmy ju kóżdy. Prośtwa ma ßo tak:

Dem Hohen Hause des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten christlich gesinnten Männer folgendes Gesuch, zu dem uns unser Gewissen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs hochgeneigtest folgende Fassung zu geben:

„Die Eheschließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geistlichen geschehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu bescheinigen, daß der Eheschließung nichts entgegenstehe, und hat der Geistliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuständigen Standesamt von der erfolgten Eheschließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Podpißane prośtwy redaktor (Adr.: Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) a red. „Sserb. Now.“ rad dale wobstarataj.

Pschipomnjenje redaktora: W pośledninaj tydźenjomaj sym prośtwy s nehdźe 300 podpißmami do Barlina wotpóßłał a budźe mi wulka radosćź, hischćje prawje wjele tajkich prośtwow wotpóßłacź móz, hdyž ßo ni wot lubych Sserbow pod adresu Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) pschipósćźelu.

Sraduj ßo!

Hłóß: Puschćje mje, puschćje mje.

Sraduj ßo, kschescźijanstwo,
Jesuß s rowa stanył jo,
Wón, kiž běsche w smjerćźi pobył,
Je na smjerćźi, heli dobył,
Halleluja, sraduj ßo.

Wjeßele spěwajećje,
Khrystej khwalbu dawajećje,
Kiž psches swoju smjerćź naß kupi,
Dźenja mózny s rowa stupi,
Dźak a cźesćź jom' spěwajećje.

Witaj k nam, drohi nam,
Stup k nam s twojim troschtom ßam,
S twojim ßłowom: „Měr budź s wami!“
Njech je twoja lubosćź s nami,
Kiž naß wjedźe k njebjesam.

Sskónćźko ty, jutrowuc,
Swěćź k nam dećle do nozy,
Rosßwěćź cźěmnu jenju jaßnje,
So cźe wohladamy kraßnje,
Jesu horjestanjeny!

Nadźija, wjeßela
W wutrobje nam nastawa,
Naśche cźěła s rowa cźahnu,
Dokelž Jesuß horje stany,
K njebju wěćźnoh' wjeßela.

W wěćźnosćźi, w kraßnosćźi
S Jesußom smy w towaršwi,
Tam b'ßemy psched jandźelemi
S cźeßnej krónu krónowani
Pola Boha pschi tróni.

Derje nam budźe tam,
Tam naß Jesuß wodźi sam,
S nami k žiwom' źórku khodźi,
Naß na sirowu pastwu wodźi,
Jesuß pastyr tu a tam,

E. H.

Nješchto k rospominanju.

Do Jesußowoje cźernojtcźe króny ßu poślednje cźernje nascheho hrěcha dla poklateje role sapleczene.

* * *

Pod kschižom, kotryž nasch hrěch jemu napokoži, nasch sbóżnik k jemi padźe, so by pod kschižom, kotryž jeho lubosćź nam napokoži, naß k njebjeßam cźahnył.

* * *

Hanjenje póhanow temu Knjesej cźernojtu króna na hłowu, hidźenje jeho luda ju do wutroby cźischćećśche.

* * *

Jesußowa lacźnosćź moju lacźnosćź staji. Moja lacźnosćź jeho lacźnosćź staji.

* * *

Wón je žiwy.

Hdy by Luther s cźaßami sruduy był, by ßo wón stajnje na tym słowje troschtował: Wón je žiwy. Husto by wón tele słowa s krydu psched ßo na blido napißał; haj ßamo na durje a sćźěny by wón napißał: „Wón je žiwy! Wón je žiwy!“ Jako ßo jeho jedyn dźeń prascharhu, schto chze s tym prajićź, wón wotmolwi: „Jesuß je žiwy a hdy by wón žiwy njebył, njebych ßebi žadał, sodźinki hischćje žiwy wostacź. Ale dokelž je wón žiwy, budźemy my też žiwi psches njeho, kaž wón ßam praji: Ja ßym žiwy a wy budźećće też žiwi.

* * *

Wěra do Khrystusa a do njeßmjertnosćje.

Wulzy mudry muž naschcho lětstotka, Schleiermacher, kiž běsche wuczby wischitkich starych mudrych pschestudował, njemóžesche pschi rowje swojeho jenićźkeho syna w žanym tajkim mudrym wukożenju troscht namakacź, derje pak w móznym słowje teho Knjesa: „Wótcźe, je chzu so hdźeź ty sy, bychu też ćźi pola mje byli, kotrychź mi dał sy!“ (Jan. 17, 24) a w troschtowazym słowje jeho wuczobnika: „Sjewiko ßo hischćje njeje, schto my budźemy. My pak wemy, hdyž ßo sjewićź budźe, so my jemu podobni budźemy; pschetoź my jeho widźećź budźemy, kaž wón je.“ „Troschtowany psches to wěste słubjenje“, tak praji wón, „wospjetuju ja, też mojeho syna njeßmjertne žiwjenje na to słozuju, s wutrobu to stare, swjate słowo: „Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał, njeno teho Knjesa budź khwalene!“ (Hiob. 1, 21.) — Wěra do Khrystusa, do teho wěćźuje žiwcho, teho pschewinjerja smjerćźe a ferschty žiwjenja dawa nam ßama wěstosćź naschcje njeßmjertnosćź. W towaršwje s nim je nam pschichodne žiwjenje wěćźna sbóżnosćź, bjes njeho ßama cźwila.

Samolwitty redaktor: farař Góleź w Budyschinku; ßoburedaktoraj: farař Henćźka w Wochosach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a naklad Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišło 15
12. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihičišćerni w Budyšinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedjela Quasimodogeniti.

Jutrowny postrow teho horjestanjeneho.

Luk. 24, 36.: Jako woni pak wot teho rěczachu, stejesche Jesuß ſam ſrjedźa bjes nimi, a dźesche k nim: Měr budź ſ wami!

My pschindźemy wot rjaneho jutrowneho ſwjedźenja a stejimy nětko w tym wjeßełym czaßu tych schtyrzyczi dnjow, kotrež tón horjestanjeny hischcze na semi khodźesche do ſwojeho k njebju stpicza. A duž je wěscze na prawym měsczę, hdyž w tym czaßu ſłowo ſebi rospominamy, kotrež je nasch sbóžnik po ſwojim horjestaczu rěczał. Tajke ſłowo je nasch dźenßnischi text: Měr budź ſ wami!

Měr budź ſ wami! To ſłowo je to prěnje, kotrež jeho ſhromadźeni wuczomniczy ſ jeho rta ſłyscha, to je jutrowny postrow, ſ kotrymž jich strowi. Wěsczę wschak běsche wón tole ſłowo husto wuprajił. To dźě běsche wschědny postrow w Israelu, kaž pola naß: Pomhaj Bóh! a w tych tsjoch lětach, kotrež běchu ſ nim hromadźe, ſu wěsczę jeho wuczomniczy tón postrow husto ſ jeho rta ſłyscheli. A cźłowjek móże něschto husto prajicz a wone móże tola w woßebitej hodźinje ſwoju woßebitu ważnosczę dostacz, a na tym jutrownym wjeczoru je tón postrow wěsczę ſwój woßebity ſynk a móz měł. Měr — njejßmy my na jutrownym ſwjedźenju spěwali: „Bohu budź dźak, kiž nam to dobycze dawa psches nascheho Knjesa Jesom Khrysta!“

Sczěhwk dobycza je tola měr. A njejßu to hižo profetojo wěsczęźili, kiž běchu tola dźěczi stareho ſłuba, ſo chze tón Knjes nowy ſłub měra ſ tymi ſwojimi sczinicz? A njejßu japoschtoljo to prědowali, ſo budźe wschitko psches njeho wujednane ſ tym, ſo wón měr sczini psches ſwoju krej na kschiżu? Po prawom, moji lubi, běsche hakle po jutrach měr. Prjedy běsche to strowjenje ſame pschecze było, ſamo hdyž, kaž w Bożej nozu, ſ jandźelskeho rta pschindźe, nětko pak, hdyž je tón sbóžnik wěczne wujednanje dokonjał, hněw Boži směrował a móz hrěcha ſlemił ſe ſwojej ſmjerczu a ſe ſwojim horjestaczom — nětko je měr ſo woprawdźite łubło sczinił a kohož Khrystuß strowi, teho wón njestrowi, kaž ſwět strowi, temu wón da, schtož ſebi żada. Teho dla japoschtoł Khrystuß ſameho nasch měr mjenuje. Teho dla khwalimy my jeho jako nascheho měrneho fěrschtu, dokelž je wón te łubło ſwětej dobył a ſwojim wuczomnikam wudźělił.

Měr budź ſ wami! K ſwojim wuczomnikam wón to praji, kotsiž ſu ſe staroſczu a bojoſczu psched mozy ſwěta, kotryž je pschecźiwo nim, durje sesamkali. Wjeßełych chze jich wón ſ tym sczinicz, ſo pólnaja, ſo wón njeje w ſmjerczi wostał, ale żiwy ſ rowa stanył, tón ryczeł a knjes, kotryž nad ſwojimi njepschecźelemi dobywa. Wjeßełych chze jich wón sczinicz, ſo je jeho skutk, k kotremuž je wón do ſwěta pschischoł, po Bożej radźe dokonjany. A hdyž ſu bjes nami wutroby, kotrež hischcze ſwojich hrěchow dla tschepotaja, kotrež jich wot Bożeje ſmilnosczę a hnady dźěla — ſo tež hischcze boja, schto ſ nich w czaßnosczi a wěczności budźe — ſo tež hischcze staraja, kak móhli ſwětej a mozy hrěcha napschecziwo

stacź — woni dyrbja pósnacź, so je tu mèr. Jesuß je tu winu njeßt, kotraž na naschej duschi leżesche. Mèr budź s wami! Żiwy sbóżnik je na żwěcźe, kotryž chże w naß wojowacź, dobycź nad słym, a pod jeho pschikryczom steja cźi wumożeni teho wěscźi, so wón jich psches hrèch a nuju, psches żwět a njepscheczełstwo, psches żiwjenje a wumrjecźe do żwojich njebjeßow, k wěcźnemu mèrej, powjedźe. Mèr budź s wami! O so by tón huadypołny jutrowny postrow nuts klinczał do wscheje cźemnoscźe, pod kotrejż żu wutroba njenusnje cźiwilnje! So by tebje namakał, kiž ty dwělujesch, hacź je twój hrèch woprawdźe wodaty! So by żo do tebje nuts dobył, kiž ży ty w żwojej wutrobje bojasny a njemózny, hacź wottyknjeny kónz dozwijesch! So by tebje sapschimnył, kiž ty w horju a srudobje w njemèrnej starosćźi żo cźwilujesch! So by wón zyły kschescźijanski żwět wjeßely jutrowny żwět scźinił, kotryž wótsje wusnaje:

Nětk wulki mèr je bjes kónza,
Wscha skórżba kónz je wsała.

Cźeho dla dyrbi żo to hischcźe pschecź, hdyż je telko jutrownych żwjedźenjow w tyßazkróćnych hłoßach żwětej pschipowjedało, hdyż żu runje saßo jutry żiwy mèr wukhwalile? Ach, tón Knjes, kotryż ma na wschitke praschenja wotmolwjenje, je też na nje wotmolwjenje hižo dał, hdyż wón k tymaj wucźomnikomaj na pucźu do Emmauża praji: „O wy khłupeje a lěnjeje wutroby wěricź temu wschemu, schtoż profetojo żu rěcźeli.“ Wón je tón mèr pschinjeßt. Ale hlaj, wón tón króćź njepraji: „Tón mèr ja wam dawam.“ To je tola jenoż postrowjenje, kotreż wón żwojim wucźomnikam sficźi: „Mèr budź s wami!“ Wón jim jón pscheje. Pschetoż wot cźłowjekow tola wotwiżuje, hacź chżedźa bracź, schtoż chże jim dacź, hacź chżedźa khutnje a woprawdźe njemèrne dwělowanje żwojeje wutroby a starosćźe pohrjebacź w tej wèrje, so je jich wón se żwojej krwju s Bohom wujednał a jich wótzowskeje luboscźe żwojeho Wótza wěstych scźinił; — hacź chżedźa te spytowanja pschewinycź, hdyż druhe myßle w nich żo hibaja a żo njehodźa wot nich pschewinycź dacź. Ale tak je. Jich wjele myßli, so budźe nětko stajnu, ględki mèr w jich wutrobje, kaž by wutroba hrèschna njewostała, jich wjele żebi myßli, so pschezo k wjetschemu mèrej dźe, kaž njebychmy w żwěcźe żiwi byli, kotryż w słym leżi. Nè, mój kschescźijano, na to pschindźe, kak bjerjesch. Tón Knjes tebi wobej rugy połnej mèra podawa: Bjeł! Cźim wjazy bjerjesch, cźim wjazy masch; cźim huscźischo bjerjesch, cźim dlèje masch. Wobhladaj moje dla to pscheczje sa pschikasnju: „Mèr budź s wami!“ Ale cźiń po tej pschikasni!

Abo dyrbjało nèschto druhe wina bycź? Njenusne njeje, so nasch text żo sapoczinje: „Jako woni pak wot teho rèczochu.“ Wot cźeho? Nò, wot teho, schtoż bèsche żo cźichi pjatk a jutrowniczku stało, wot wschitkich dźiwow, kotrej bè mała wożadka wucźomnikow wohladała. Wèżo jenoż tym wucźomnikam teho Knjesa, kiž do jeho luboscźe żo podadźa a żu w njej żiwi, żo dar jeho żmilnoscźe dostanje. Kohož myßle żo na druhe wèży wobrocźa, hacź na Knjesowu hnadu, schtóž sesnsku pomoz prènju, sesnske sboże pschede wschèm żebi wot njeho żada, jeho njewohlada. Ale hdyż wutroba woprawdźe wo tym wschèm powjeda, schtoż je Boża Luboscź na kschižu a psches kschiž sa naß cźiniła, temu też ta hodźina pschindźe, hdyż do cźemnoscźe jeho wutroby tón Knjes sastupi a k njemu praji: „Mèr budź s tobu!“ a hdyż pschi jeho jutrownym strowjenju jutry pschindu, so ma wobłobożena wutroba jeho, so je jemu żiwa a jeho khwali. Ach, so bychu bórsy pola naß wschitkich jutry byłe! Hamjeń.

Mały Sawojarda
abo
Sboże psches sprawnoscź.

II.

Mjes tym, so bèsche żo wscho tole podało, schtoż we wschej żwojej hórkoscźi żane pjero wopißacź njemóże, hrajesche żebi najmłódschi żynk Anton że żylsojtymaj wocźomaj i bobakom. „Hlej jenoż, nano“, dźesche wón, „bobak je tajki srudny, kaž by wjedźał, so je wón pößelnik żmjercźe!“

Ale pożkuchaj, Antonje, schto cźile ludźo dale pißaju! Josej je na żwojim żmjertnym łożu hujto na domijnu spominał, je hischcźe pożledni dźeń pacźerje sa naß wuspěwał“, — a nan możesche wschón hmutu ledma dale cźitacź — wón je też porucził, so dyrbi jeho najmłódschi bratr bobaka dostacź, a so by żo wón jemu hnydom pößłał, jeli so wón wumrje. Hischcźe na jeho żmjertne łożo żu jemu te lubosne swèrjatko pschinjesć dyrbjeli, a wón je żo s nim rosżohnował.“

„Chżu też bobaka derje pèstonicź, nano, a potom dyrbi też żwoje kumschtu cźinicź. Dha budźe żo Josef hischcźe w njebesach wjeżelicź“, bajesche Anton.

Ach, kak rady bychtaj srudźenaj starschej tamne khore dźecźo żmjercźi pschewostajili, kotrej żo wjazy wuhojicź njehodźesche. Schto możesche scźmja temu sficźicź? Tola Boże pucźe żu dźiwne a njewuslědźomne. Khore dźecźo, tónle schiž starscheju, wosta żiwe, a najstarschi żyn, kotryż bèsche jeju nadźija, dyrbjesche wumrjecź.

Pschichodnu njedźelu bèschtaj w wożadnej zyrkwiczży dwaj cźłowjekaj, kotraj żo dołho modleschtaj. To bèschtaj żarowazy nan a żarowaza macź.

III.

Schtwórcź léta po tamnej srudźazej powjescźi bèsche żo minyło. Tehdy żedźesche naścha żwójba njedźelu popołdnju w żwojej sahrodży. Sady sahrody płuskotałsche rèczka i wyżokeje skały dele. Sstónczało żwěcźesche i módreju njebja. Hacź runjeż bèsche wscha pschiroda jenoż rjanoscź a wjeżele, bèchu tola naschi tjjo, nan, macź a żyn srudni. Pschewodźenje pschindźe nimo. S pomałkej kroczelu dźèsche kschiżnoscheć prèdku, potom pschindźe kaschcź, wot schescźoch muži njeżeny, a potom pschindźechu srudni sawoślajeni a druhy pschewodźerjo.

„To je Rudi“, powjedachu, „kotryż je se skały panył. Chżysche rèdne różiczki schcźipacź a pschi tym je do skałobijny panył a tam hłoda wumrjeł.“

„Wbohej starschej!“ mènjesche nan. A sawèscźe bèsche bjes dźiwa, so żo wschitcży w sahrodży na staru srudobu dopominachu.

„Wśdaj żo tola żwojich myßlow, so chżesch też do zusby, Antonje!“ powjedasche nan dale, „njecham wospjet tych starosćow mècź, kotrej żym hižo s Josefom pschetrał. Wy dźecźi wschak njewèscźe, schto nanowa wutroba wscho cźuje a cźerpi, hdyż njewè, kak żo żynu w zusbje sendźe.“

„Ale, luby nanko, wschako tola sawèscźe stajnje pißam, kak żo mi sendźe. Też chżu prawje dołhe listy pißacź a do kóżdeho położu różiczku abo kopjeschko. To budźe wamaj se snamjenjom, so żo mi tam derje wjedźe, hdyż żym.“

Nan żo luboscźiwje żmèjesche. Bórsy pak bu saßo khutnischi a dźesche: „W zusbje pschebywacź a żo żiwicź, je drje na khwilu żyle żwodobne. To żwojeżelicź żo nad nowym, schtoż wohladajch. Tola dołho to njetraje, potom cźujesch, so ży żamlutki w zusym żwěcźe, potom dopomnisch żo na domijnu a wótcźinu, potom poczina żo tebi słyschacź, a to naczecźe tebi hórke krepki do najrjenscźeho wjeżela, tebi żo najrjenscźa krajina prósna a pusta sda a hłuboko w wutrobje wotucźi hłóß, kotryż tebi pschwoła: „Domoj! haj wróćź żo domoj!“

„Wschak je pak żo Josefej tak derje wjedło; mje budźe też sboże pschewodźowacź; ach, puschcź mje też do zusby, mój luby nanko.“

„Nè, a hischcźe junu nè!“ bèsche nanowe wotmolwjenje.

„Nć, ty njepónđźesch!“ dźesche nětkole tež macź, „ja njemněła wjazy ani jeničźkeho słoźowneho đnja na tutym źiwěćźe, hdy by ty daloko w źuśbje mješ źušymi ludźimi był. Kak ćźěto je mi hižo tehdy bylo, hdyź je Jośef wotźał ćźahnył. Chźyt ty moje schđźiwe hłoźy ze źrudobu a se źyśtnośću pod jenju pśhinjeśćź?“

Anton mjelćźeśche a dźěśche won. Pośleźuje źłowa lubeje macźerje śputachu jemu wutrobu. W tym wokomiku pśhiđźe wopyt k nim. Wuj śtupi do śahrodki. To běśche macźerny bratr, kotryź běśche ś blidarjom. Won běśche krutý, śprawny ćźłowjek.

„Schto wamaj wutrobu jima?“ praśheśche źo, hdyź běchu nětkotre źłowźa poręćźeli. Sda źo mi, so wamaj źłóućko jaźnje dośćź njeźwěćźi.“

„Ach, naśch Anton!“ praji macź śdychujo.

„Nó, schto to, Anton je śchwarny pachoł, kotryź je źo mi śtajnje śpodobał. Rad pohladam jemu do ćźorneho, mudreho wóćźa; wonej źwědćźitej wo jaźnej hłowje a śpravnej duśchi; nješchto nawuknył je teź; měnju, źo budźe wamaj śtarośćźe ź wjeźełośćźu śarunać. Bych chźył, źo by won mój był!“

„To je hižo wěrno! Tola won chźe wot doma prjećź, prjećź do źuśby!“

„Nó, dha jeho tola w Bożim mjenjenje puśhćźe! Młodośćź chźe źwět wohladaćź!“

„Ale, luby źwako, wśhako tola śnajeśch, schto je naju hižo podeśchło!“

„Nó, dha dyrbi źo tajke nješchto śaźo śtać?“

„Njemohł dha won teź pola naju nješchto śprawne a łhmane nawuknyćź? Njemohł mi pśhi dźěle pomhaćź?“

„Haj wśhak, haj! ale pola waju śakitnje. Młody pachoł dyrbi won ś hele, dyrbi won do źiwjenja, dyrbi źebi klanku na źoźe śejhraćź, dyrbi ludy a kraje wohladaćź, dyrbi teź ras wśhěđenehо khlěba tradaćź. Schto to śchłodźi, to ćźłowjeka śkhrobli a poźylni. Dajtaj jemu tola ćźahnyćź!“

„Mój potom njebyćhmoj źaneje pomozy měłoj!“ śkorźeśche macź.

Luby ludźo, pośkhajćźe wśhak na mje. Temu wśhak je tak, so móźe źo młodemu ćźłowjekej w dalokim źuśym źwěćźe to a tamne śtać; tola njemohło źo to teź tule pola waju jemu śtać, jeli so by to Boźa wola była? Jako źo nětkomu powjedaśche, so běchu wśhitźy pśhećźeljo jeneho ćźłowjeka daloko na morju źwoje źiwjenje źhubili, wopraścha źo: „A njebojićźe wy źo to, śaźo na morjo wujěćź?“ A na to wopraścha źo tamny: „A hdźe źu waśchi lubowani wumrjeli?“ „We kóźu“, běśche jeho wotmolwjenje, na ćźoź źo tamny wopraścha: „A njebojićźe wy źo to, do kóźa hićź?“

Śardo bu wjeźełśchi. Wuj powjedaśche dale: „A nětko wopomńtaj: Wój pócźnjetaj śtarśchej byćź a njewćśtaj, kak waju dónt powjedźe. Jeli wamaj hdy źhudoba do wokna hlada, njebuđźe wamaj potom trośchť, so Anton waju śaśtara? A śo mohł waju śaśtaraćź, dyrbitaj jeho nětkole won do źwěta pośłaćź, so mohł źebi nješchto śaźłużićź. W naśchim łućźe źwěta njemóźe źebi źamych bohatśwow nahromadźićź. A jeli teź bohatśtwa w źuśbje njenađeźđźe, dha ma tola dośćź rośoma, so źo po ćźłowjekach śłóźuje. Teź hlada źo hrěcha, kaź jeho śnaju; a śchtóź źo Boźa boji a do hrěcha njeśwoli, tón ma wśhuđźe na dośćź.“

Pśhi tutych źłowach běśche Anton śaźo śaśtupił. S jeho mjeśwoćźa hladaśche śtrowośćź a ćźiwośćź, a won běśche wjeźełśchi dźźli prjedy, běśche drje pśheś wotewrjene wotnjeśchło do źiwy nuts pohladał na to, śchtóź běśche wuj rěćźał.

„Pomhaj Bóh, wujo! Derje so śćźe pśhiśchoł, móźu wam na měśćźe pokaśać, śchto źym źebi po njebo bratru namrěł.“

S tymlemi źłowami wućźeźe won śe śapinjenehо kabata bruneho bobaka a śtaji jeho pśched wuja na blidko, kotreź běśche w śahrodźy. „Praj pomhaj Bóh!“ dźeśche Anton k bobakej. Na měśćźe pośběhny źo bobaćźk na śadnej noźy a poókonjeśche źo ś hłowu.

„Takle je pěknje!“ měnjeśche wuj.

„Bobaćźk móźe źo teź wukhođźowaćź“, rjekny Anton, poda jemu kij do prěđkowneju nóźłow a kaśaśche jemu: „Běź!“ Hnydom pośběhny źo bobaćźk, pośkaka na śadnymaj nóźkomaj a śepjeraśche źo pśhi tym na kij.

Wuj wjeźełeśche źo nad bobakowymi hrajkami, poplaźa Antoua na ramjeni a dźeśche: „Buđź dobreje myźłe, hólźo! Wśhak maśch źylnej ruźy k dźěłu, a śprawne dźěło źo wśhuđźe hiśchćźe śapłaćźi. S tym, śchtóź źy nawuknył, móźeśch źebi nješchto śaźłużićź — paźliźki dźěłaśch tak derje kaź nan, hornźy móźeśch teź śapleśćź. A njenađeńđźeśch-li něhdy źaneho dźěła, dha poćźehnjeśch ś twojim bobaćźkom po kraju. Wój dwaj budźetaj wśhuđźe młodych a śtarych roźwjeśćźićź a nětkotry krośchik budźe tebi do móśchnićźki śeśkakaćź.“

Antonowe mjeśwoćźo źo źyłe roźwjeźełi.

„Śardo, hiśchćźe ras chźu tebi prajićź, ty ćźinjiśch njeprawje, jeli twojemu hólźej do źuśby hićź njedaśch“, wobroćźi źo wuj śaźo k nanej a pśhiśtajt hnydom: „Ja mam jeho rad, nješchto pjenjeś dam jemu teź źobu, so njeby źo jemu hnydom śeśchło, kaź łarpej na pěśk.“

Pośledńje źłowa śtareho Śardoa hnujachu. Won tola wjeđźeśche, so wuj bohaćźk njebćśche, a tola chźyśche śchwarny pjenjeś woprowaćź, so moht jeho wnuk do źuśby ćźahnyćź. To jeho tak hnujeśche, so dźeśche: „To wśhak je wścho pěkne a dobre, śchtóź powjedaćźch, źwako, a ja móźu tebi źenóź prajićź, źwako, so chźu źebi rośpomnićź, śchto bych ćźinił.“

„Śchtóź chźeśch ćźinićź, to ćźiń bórźy!“ Ćźim prjedy Anton do źuśby poćźehnje, ćźim łěpje budźe śa njeho!“

Wuj prajeśche wśhitkim boźemje, kóźđemu ruku poda a śaźo domoj dźeśche. (Pokraćźowanje.)

Śśněhowka.

Ja prěnja běła róźićźka
Śśym śaźo pśhiśćźka, hlej!
Mje śnaja wśhitke dźěćźatka
A moje mjeno teź.

Wśhak łěto kóźđźićźke źym ja
W tej běłej đraśćźe tu,
Śwóućźk źněhowy mje mjenuja,
Duź wam ja śwonićź chźu:

Tak wěrnje haćź ja śakźěwam
S Boha wam k wjeźełu,
Dha njech nětk kóźđy poźkucha,
Schto ja jom' śaźwonju.

Ja śwonju wśhitkim hromadu,
Teź śwonju kóźđom' źam,
So luby Bóh w tym naléćźu
Je śaźo pśhiśchoł k nam.

Ja śwonju, so Bóh pśhiśchoł je
K wam ś poknej lubośćźu,
Bćźe źohnowaćź, śchtóź wuźyte
Je wśhuđźom na polu.

Ja śwonju hiśchćźe dale tu,
So bychu śpóśnali
Tu źmilnu wótźnu wutrobu
A jeho chwalili.

Kaź Bóh mje śtworił róźićźku,
Tak teho ćźłowjeka;
Hdyź naśche ćźaźy wotběhnu,
Dha pśhiđźe naścha mśđa.

Kaź wukćźěju ja róźićźka,
Tak ćźłowjek śemrjeje;
Kaź łoźa róźu poruba,
Tak źmjercź ćźe, ćźłowjećźe.

Kaź śahinu te róźićźki,
Śśo ludźo wotźała,
Hdyź źu tu dobre ćźinili,
Je Bóźi raj jich mśđa.

A. T. w P.

Kóźđy tydźeń fotografirowany.

Po F.

Pśched krótkim ja ćźitach: „Wobydleć w Mośkwje, Ruźa, źo kóźđy tydźeń fotografirowaćź da. Won to ćźini, so by wobkeđźował, haćź je źo derje dźeržał. Won te wśhelakе wobraźy pśhiruna, kotreź je po něćźim nahromadźił, so by pśhepytał, haćź

je wróćło schok w žwojej žtrowoćći.“ Něwěrno, to je dobry pschikład žakožnieje bojoćće pšched žmjerćju, kotraž w ćžělnym člowjeku tći!? To drje chžyło žo nam tutemu wbohemu mužej žmjećj a tola dyrbjeli radšeho na njeho płakać. Tón muž ma žo jara wobžarowacj, runješ ma najjkerje jara wjele pjenjes. Ale my mamy wěćše wschitkjy tu mysl, so by wón je lěpje nakožićj mohł. Tu płaćći to žkowo: „To by žo dyrbjało khudym dacj“, a khudych je tež w Mošćwje doćećj.

Ale mi žo šda, so je jeho čžinjenje niž jenož njenuśne a pjenjesy pšecećžinjaze, ale tež śrudne, haj žamo morjaze, kotrež tamny dźiwnuschći mužik sapočina. Hdyž mohł hižo žwoje pjenjesy lěpje nakožićj, hakle wjele bóle žwój čžaž, — tón čžaž, w kotrynž wećžnojećj drěma. Schto budźe dozpićj s tym pschirunaźym śrudowanjom žwojich podobišnow? Ś čžažom bjes dwěla ničo khiba žamoćžwilowanje, wulku śtyśknwosćj, haj sadwělowanje. Hdyž wón tež ža 8 dnjow ničo pośnacj njemóže, tola wećće ža nehdźe 8 mežazow, kak je sažo nekajte snamjesćhto žmjerćće do wobliča žo pschidało a so wón bjes pschestaća wećžnosćći napschećžnvo khwata. To žo schedźiwe włosy pokasuja, hdźež pšched dwěmaj njedźelomaj hišćće žanych njeběšće; jow sažo mała šalda, wot kotrejež na pośledmym wobrazu ničo widźećj njeběšće.

Bjes pschestaća woda žmjerćće na kraju žiwjenja žerje a jedyn kruch po druhim žobu wośnje. A hdyž tež to pschećo s woćžomaj pośnacj njemóžećh, wopravdźe tola tak je. Tón dźeń, kotryž je nimo khwatał, žo sažo pschinjesćj njemóže, wón je teho muža pšchi wšchem jeho fotografirowanju rowej sažo kruch blíže dowjedł. Ach, so by wón tola a s nim wschitkjy, kotžij tež tak mysla, žoža žwojich duschow dla radšeho hacž tajke dźiwnuschće wěży sapočnu teho śćrichtu žiwjenja pytali, kotryž praji: „Schtóž do mnje wěri, tón njebudźe wumrjećj, hacž wón runje wumrje, ale wón je žo wot žmjerćće k žiwjenju pšecećiśćećał.“ Hdyž žo Khrystušowy wobras pšches teho žwjatého Ducha do člowjeće wutroby nuts fotografiruje, potom móže wona s měrom pschihladowacj, so žwonkowny člowjek šestari a žwjadnje. Hdyž pak něchtó wot Jesuša ničo wjedźećj nochže, je wšcho wuměćstwo podarmo, kotrež dyrbi radośtnu mysl śdźerećj.

Hacž běšće njenowany Ruša exzellenza abo wyšoki radźićel abo konjazy wikował, to žo w tych nowinach njepišće. So pak wón žadyn wučomnik Khrystušowy njeje, je bjes dwěla. A tola žo ja boju, so tež někotśi sprawni khćeććijenju podonny śmykł ćinja, kaž tón Ruša. Woni wschak žwoje ćžělne wobliczo kóždy tydźeń fotografirowacj njedadźa: ale woni žu nimale kóždy tydźeń na tym, žwoje śmutkowne wobliczo wohladacj a pšchepytacj, hacž žu w duchownym žiwjenju, hacž žu w žwjećenju pokraczowali abo niž. To žo jesda ćźišće pobožne čžinjenje bycj a je žnano tež derje wotmyślene. Ale njerośom tola je, pschetoj wone wjedźe k śrudnej śtyśknwosćći abo k farisejśkej žamoprawdośćći. „Wěra hlada na Jesom Khrysta“, — ale niž žama na žo, ani na teho žwonkowneho člowjeka, kotrehož schpihel pokasuje, ani na teho śmutkowneho člowjeka, kotrehož tón Kuješ widźi a kotrehož tón Kuješ pšches žwojeho žwjatého Ducha wutworuje.

Našche śmutkowne pschibywanje a po tajkim tež našche wužwjećenje njeje wěz widźenja, ale wěrjenja. Schtóž žo jako śpróżny a wobćeženy, žama na žebi sadwělowazy hrěšćnik do Jesušoweju rukow wuthowa a wšchěduje žo sažo tam thowa, — schtóž je po tajkim pšches wěru do teho sbóžnika a wujednarja prawy čžinjeny, — tón ma měr s Bohom. Niž teho dla, dokelž wón je pokraczowanja widźi, kotrež w žwojim śmutkownym žiwjenju čžini, — niž dokelž wón widźi, kak žo dźenja jow někajka žłabośćj abo hrěch pschewinje, tam někajkt dobry počžink pokaže, — nć, niž teho dla, ale teho dla, dokelž Khrystuš je, schtóž wón je, njenujący tón wschehomózny, śwěrny sćerpliwy sbóžnik, kotryž žwój žapočany śtukt tež w žwojich wučomnikach dokonja, hdy by žo tež hela je wšchemi čžertami pšećećiwnika a rośśkobka.

My njemóžemy a njedyrbimy žo žami wažićj. Hdyž japoschtoł napomina: „Śpytajće žo žami, hacž śće w wěrje“, to rěka: Śpytajće žo, hacž wy w žiwym towarśtwje s Khrystušom śtejićće, hacž śwěru sa nim khodźićće. To dalsche žo namaka, njech je widźimy abo njewidźimy. Jeli so pak chžemy s mozu wohladacj, kak śmutkownje dale dźe, to k sbóžu njeje. Schtóž žebi wschitko ććźše čžini luto njepravo wohlada; tež to, schtóž je wopravdźe něchto prawe, žo jemu spodobać njebudźe. Čći pak, kotžij maja wjele žamodowěrjenja, móhli pšchejara lohko troschtowani a žwojeho dobyća wěšći bycj. Woni žo nad pokraczowanjom śwjećeła, schtož tola hišto žane njeje. A hdy bychu to pokraczenja byłe, wone to žako pschestanu bycj, hdyž je člowjek na nje hordy. A hdyž člowjek tež žwjatoczuje póbla praji: „To je luta hnada“ — tola s tym duchownja hordośćj hišćće podtłóčćena njeje.

Schtóž chžu ja prajićj, je to: Kscheććijan njeßmje žo žam wažićj a taksirowacj. Wón dyrbi pokny wěry horje hladacj na teho, kotryž je sapočatk a tónž jeho wěry. Wón dyrbi hladacj a pytacj, hacž wschelake w nim njeje, schtóž towarśtwu s Jesušom sadźěva, so brěććka s winowého pjenka žo do kałośćj dobyćj njemóže. Haj, to dyrbi wón pytacj a namakacj a, kak wjele samoje, wotstrońićj. Ssledźićć a myslićć pak wón njedyrbi, hacž je w poślednich sćeććj njedźelach do prědka pschischoł abo niž. To běšće tón njerośom tamnego ruśkego kńeja, kotryž žo pschećo sažo fotografirowacj da. Jeno je ty chžećh (na tym „chžećh“ leži ćynk), — po tajkim jeno je ty woprawdźe a prawnje chžećh teho sbóžnikowy bycj, potom chže tón sbóžnik tež twój bycj. Wón chže twój bycj je wschej žwojej mozu a kraźnośćju a wón njewujstanje, doniž žwój śtukt w teli dokonjał njeje. Tež Pawoł a Luther byschtaj śtukrócj k hanibje pschischkoj, hdy byschtaj na to hladakoj, schto je na nimaj a w nimaj hižo dośpołne. Wonaj měćećhtaj cćećkich hodźinow doćećj, duž byschtaj pschi tajkim pośnaćju wscho dźěło na bok cćinnykoj. Ale to běšće jeju wulkośćj, jo wonaj žamaj žebje zyle pscheććijschtaj a prajićhtaj: Jow je Khrystuš — ja pak žym morwy a chžu morwy bycj a ćžim dźěje ćžim bóle žam žebi wotemrjećj. Khrystuš, kiž je za mnje wumrjeł, je tež žiwy we mni, hacž tež to cćinju abo niž, widźu abo niž. Wón njechja nalemjenu ććinu dolemićj a žehlywy žnžoh wuhažnyćj, ale wón to žridźenje k dobyćju dowjedźe. — To je rěćj wěry, kscheććijanśkeje wěry. A schtóž chže měr měćj, dyrbi w tajkej wěrje žiwy bycj. A pschi tym śmutkowne žiwjenje najlěpje tyje, hdyž wutroba žebi śpěwa:

Mi wo ničo druhe njeje,
Jeno je mam Jesuša,
Wón ja moju duschu śmeje
Troschta doćećj a wjećela;
Hdyž je žiwjenje mi minje
A wscha čžažna pomoz śhinje,
Hdyž žo wocći žaždźela,
Njepuschećju ja Jesuša.

Čćichi pjatk a jutry.

Nan śteji pšchi khorokoju žwojeho lubowaneho dźeććja, kotrež rad wo bójśkich wećach śłyschi a wjele historijow žwjatého pišma śnaje. Nan praji: „Ja chžu tebi rjane knihi dacj. W nich śteji pišane wo Bohu lubym Knješu a wo Knješu Jesušu a wo žwjatych janđźelach.“ Dźeććo ććische a s wulkimaj woćžomaj na nana hlada. Skónćnje praji: A wo Abrahamje“. Tón muž to žkowo rośymi, ale wone jemu kaž njećj pšches dušchu dźe. Wón njećećj, ale dźeććo žo s nowa praschа: Haj, nano a wo Abrahamje.“ Duž žo jeho wutroba pšches hnadu Božu wobtwjerdźi a śměruje. A jako wón žwojemu śemrjetemu dźeććju wuććaj žaždźeli, pomyślićli žebi na Abrahama, kotryž žam žwojeho žyna njeje pschepuschćićł a samóže proštyćj: „Twoja wola žo śtań, kaž na njebju, tak tež na śemi!“

Luby čžitarjo, ty masch žnano tež lubowane dźeććo abo podomne dary Boże! Duž myśl žebi tež na Abrahama a wuprosch žebi něchto wot jeho wěry. Potom ty tež w hodźinach cćećkeho pruhowanja wěru žebi śdźerććićh a śwěrny a pośłuschny wośtanjećh. A potom budźe tež Bóh tón Kuješ w kóždym padźe śpytowanju tajki kónž śpożćićć, jo móžećh jo śnješćj a po ćžichopjatkowej śrudobje jutrowne wjeććele njewuwośtanje.

Něschto k rospominanju.

Wopytaj hušto khorych; njećććaj pšched cćerpjazynni; njehańbuj žo žaneho khudeho; njesnažnvaj žaneho sazwjeneho, w kotrymž hišćće něschto namakaćh, schtóž žebi cćeććj sałłuži; hladaj žo, jo njeby je žwojimi rěććemi žaneho žłabeho podtłóććał! Čći dobremu lohko, jo žebi někajku žłužbu wot tebje žada a wužyćh po móžnośćj prośtwy twojeho blížćheho.

Samowitý redaktor: farař Góleč w Budyšćinku; žoburedaktoraj: farař Henćka w Wochośach a farař Mrósak w Rychwałdźe.
Ćžišćećj a nakład Ssmolerjej knihiććišćeććrńje w Budyšćinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 16
19. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjej knihicziischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedjela Miserikordias Domini.

Sczérpliwosczj.

1 Pětr. 2, 19—25.

S czéžka je žadyn druhi poczink, kotryž by człowjekej tak nusny był a kotryž wón tola tak poréđko wopokaže, kaž sczérpliwosczj. Pschetož ßwět je pokny czérpjenjow, napschecziwnosczow a małko jich je, kotřiž njeměli ßwój dźěl njesczj. Dźeczi hubjenstwa je wjele a žadyn njewě, kak khětsje móže ßo tež jeho žiwjenje do žiwjenja horja pschewobroczicz. Pohladaj do khorownjow a ty ßo pschesßwědczjisch, kelko sczérpliwosczje je wschědnje nusne, tak derje sa czérpjazych ßamych kaž sa hladarjow a hladakki. Na njeliczene czérpjenja my wěso pschi sczérpliwosczi najprjedy myßlimy, ale kelko skutkowazeje sczérpliwosczje je wysche teho hischcze trjeba. Dźěło starschich na ßwojich dźěczoch, skutkowanje prědarja a wuczerja, manđźelske žiwjenje a powołanje powschitkownje — to wschitko ßebi pak łóžschich pak częższich pruhow sczérpliwosczje žada. Luther junkrócz wupraji: „Ja dyrbju sczérpliwosczj měcz s bamżom, sczérpliwosczj s njeměrnymi duchami, ja dyrbju sczérpliwosczj měcz s czeledźu, ja dyrbju sczérpliwosczj měcz s mojej Katku a sczérpliwosczje je hischcze telko wjele, so moje žiwjenje njecha niczo druhe bycz khiba ßama sczérpliwosczj." Wołßebje częžke pruhowanje sczérpliwosczje je, hdyž ßo nam wot naschich ßobuczłowjekow njeprawo stanje. Schtož naß wot Boha ßameho trjechi, my łóžo łuješemy, hacz hdyž ßo nam psches człowjeku sawiscz a słóscz, psches njeprawdosczj a njedźakownosczj srudoba naczini. Kak jara bola naß sranjenja, kak jara bola pschißłodźenja abo hanjenja a wußměschenja, wołßebje hdyž ßmy ßebi teho wědomni, so ßmy prawo w wocżomaj měli, hdyž ßo město hidżenja lubosczj a pschipósnacze nadźachmy. Potom ßo husto stawa, so ßebi myßlimy, so ßebi to njeprawe njetrjebamy lubicz dacz a bliščhemu jeho njeprawo na to ßame waschnje saßo wotplaczimy, abo nascha lubosczj bywa hórka a lubosczj wuhaßnje. Ale so nasch měr a sboże nascheho žiwjenja pódla njepschibywatej, je wěsta wěz a kischesczijansky to też njeje. Nascha kischesczijanska wuczba ßebi wjele bóle žada, so dyrbimy njeprawdu snjesczj. Sso jenož prascha, kak ßo to nawuknje. Nasch dźeńßnischi tekst 1 Pětr. 2, 19—25 nam roswuczenje dawa, kak kischesczijan njeprawdu snjesczj nawuknje.

1. Pruhuj ßo pschede wschěm: Njeßßym ja to sle wot mojeho błjischeho ßebi saßłużił? Njeje jeho słóscz ßnano msda sa moje njelubosczjiwe waschnje? Njeßßym ja ßnano ßam teho sranjenja a pschißłodźenja wina, s najmjeńscha wo pokojzu wina? — a hdyž dyrbisch ßebi prajicz: ja ßym njeprawje cźinił; ßnano niz tak slě, kaž to wudawaja, ale tola w něczim; ßnano niz tón krócz, ale sa to druhi krócz — potom czérp, schtož ßo tebi stanje a pokhil ßwoju hłowu w poniżnosczi kaž tamny Israelski kral, jako, hdyž wón psched ßwojim khěžkarskim ßynom czěkasche, njepschecżel sa nim běžo kamjenje sa nim mjetasche. Davidowi ludźo chżychu teho słóstnika do kuskow rosrubacz, ale tón kral praji: „Wotpuschcże jemu, njech ßwari, pschetož

tón Knjes je jemu kasał". Wußwobodźuje-li pak tebje twoje źwědomuje a móżesch-li je słowami pßalmisty prajicź: „Woni powjedaju na mnje, cźehož ja źebi wědomny njejźym; woni cźinja mi sle sa dobre", — potom wobkhowaj źebi hišcźe druhu radu.

2. Měj tajke cźerpjenje sa cźesćź a niz sa hanibu.

Wulki mudry je něhdy tu myßl wuprajił: Hdyž tebje pschißłodźenje kała, daj źebi k troschtej prajicź: Najhubjeńšche płody to njejßu, na kotrež woßy lětaja." Niz kißałe a njesrałe, ale srałe słódke płody źebi woßy pytaja. A tak ßu też cźi dobri, najlepschi, kotßiź j wulkej wodu źwěta ßobu njechadźa, pschezo najbóle hidźeni, hanjeni, pschesćěhani wot sleho, bjesbóżneho źwěta. Pomußł źebi na krutych źwědkow wěry w wschitkich cźaßach. Toho dla njehańbuj ßo, hdyž też tebje źwět na cźornu taflu napische; ty pschiindźesch j tym bjes dobrych towaschow bjes kralow a ryćerjow, bjes profetow a japoschtowoł, bjes ßwjatych a mudrych. Ty stupisch do towaśtwa j tym, kotryž praji: „Hdyž waß tón źwět hidźi, dha wěsćę, so mje prjedy waß hidźił je, wotroćźk njeje wjetschi dyźli jeho knjes. Ssu-li mje pschesćěhali, dha budźa waß też pschesćěhać." To pak naß k tsećemy prawidłu wjedźe:

3. Nawukń sćerpliwosćź wot Jesußa, kiž njeje niczo cźinił, khiba dobrotu a tola na drjewje poklećźa a martry wumrje. Ale wón njeßwarjesche, hdyž ßwarjeny bu, wón njeleźesche a njehrożesche; hdyž cźerpjesche, wón sa ßwojich njepschecźelow proschesche. Jene najważnischich knihow po bibliji ßu drje knihi „khodźenje sa Khrystußom" wot Tomascha a Kempes († 1471). W nich cźitasch te słowa: „Schtóž je wopravdźe sćerpliwy, tón na to njehlada, wot kajkeho cźlowjeka ßo wón w sćerpliwosćźi prnhnje, hacź wot ßwojeho prjódkitajeneho abo wot jeneho ßwojeho runjecźe abo wot nižscheho, hacź wot dobreho a ßwjateho abo wot sleho a njehódneho cźlowjeka, ale wón wschitko pscheczźiwne bjes rosdźěla, wot kajkehożkuliź stworjenja ßo jemu stawa, dźakomnje na ßo wosmje, kaź ſ ruki Bożeje a ma jo sa wulki dobytk: pschetoź pola Boha źane cźerpjenje bjes mjdy njewostanje, kaź małe też je, jenoź hdyž ßo jeho dla pscheczźerpi." To wschak njeje ani po naschej ani po myßli źwěta, ale Khrystuß je nam wopißmo wostajił, so bychmy słědźili sa jeho stopami.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnosćź.

IV.

Njedaloko wot Sardoweje khěžki stejesche na hórzy zyrkwiczźa. Na zyrkwi běsche jenoź nijka wěża, na kotrejž běsche źebi hižo někotraźkuli kaitojcźa ßwoje hnězko natwarił. A tola hladasche tale nijka wěża je selenych schtomow daloko won do kraja a jejny ßwónczźk wabjesche ſ jaßnym synkom k modleniu. Sturtska běsche zyrkwiczźa źwětła, tola debjenja źaneho njemějesche. Ani byzgłow tu njeběsche, ale spěwał dyrbjesche je ßylnym khłokom byrgle sastupowaćź. Woltarź běsche jednore kamjenine błido, nad kotrymž běsche wobras, Khrystußowe khcźižowanje pokazujo. S lětami běsche tónle wobras tak płdźemył, so mójesche ledma hischcźe spójnacź, schtó je na wobrasu. S wobeju bokow mějesche zyrkej kuschu łubju. Na nimaj wißachu někotre ßwjecźata. Drjewjana kletka běsche wnpyschena ſ jandźelkom, kotryž mějesche knihu ßwjatych ßcźenjow w rukomaj. Hacź runjej běsche tale zyrkwiczźa jara jednora, běsche tola sa ßhudych ludźi teje krajiny wopravdźite njebjo na semi, hdźež trosćht a schkit źuńźachu: wona běsche źorko, ſ kotrehož powucźenje a natwarjenje cźerachu, a ſ wotkelź ßo wróćźichu pożylnjeni sa źiwjenje a sa źiwjeńske horju.

W tejle zyrkwiczźy ßedźeschtaj něhdy njedźeli dwejo cźische a nutrnje, a jako prědał wo pichirunanju wo ßhubjenym źynu předowasche a pokasowasche, schto to rěka, wuńćź ſ wótzowjkeho doma a prjećźku cźahnycź do zußy, kajka nusa a kajke horje na tych pschińdźetej, kotßiź do zußy du, ſkhilesćhtej ßo jeju khowje: a hdy by jimaj do woczow pohladacź mohł, by wuhladał, kak ßo jimaj źylły po lizomaj dele ronjachu, kotrež starośćź a źrudoba jimaj ſ woczow cźerjesćhtej. Tola jako prědał ſ posběhnjenym khłokom předowasche: „Schtóž pak ſ Bohom do źwěta cźehnje, tón njebudźe ßhubjeny, a ßamo ßhubjeny móże ßo wumóź, hdyž ßo wróćźi do rukow Bożeje wótzowskeje lubosćźe", běsche na tamnymaj starschimaj pytnycź, so sakło nadźija a dowěra do jeju nutrobow nuts cźehnjetej. Wschako wjedźeschtaj, so ma jeju Anton dobru, pobożnu nutrobu, a wonaj ßo nadźeschtaj, so ſ Bożej pomozu ßhożowuje psches źwět pschińdźe.

Hdyž bě kemschenje wonu, dźeschtaj wonaj ſ rosjaßnjenym wobliczom domaj. Wonaj běschtaj někotru cźichu modlitwu sa ßwojeho Antona wuspěwałoj, a jandźel troschta běsche jeju pożylnik.

Doma sawoła stary Sardo hnydom ßwojeho Antona. „Pożłuchaj, ßynu!" wón sapocźa, „ja ßym ßebi tu wěz rospomnił, haj, ja mohł prajicź, psched Bożim wobliczom ßym źebi rospominał, hacź dyrbju tebi wot doma prjecź cźahnycź dacź. Haj, ja chżu tebi to dowolicź, a tak twoje a wujowe pscheczźa dopjełnicź. Wßani źebi pucźowańśli kij do ruki a nasaj ßo do zußy, kaź khěrfje chżesch."

„Je wopravdźe tak, luby nanko?"

„Haj, tak je. Cźekło drje je mi było, so ßym ßo takle rosßudźił. Tola myßlu źebi, so budźe derje sa tebje a sa naß."

„Tak dha sa tydźeń do zußy poidu, nanko!"

„Nć, tak rućze to njepońdźe, Antonje", měnjesche macź, kotraź běsche mjes tym sajupiła, „ja mam tebje najprjedy hischcźe wuhotowacź ſe schatami a ſ drutymi wězami, kotrež chżu tebi na pucź ßobu dacź. Sa dwě njedźeli móżesch ßwój waczok na khribjet wsacź."

Tejle dwě njedźeli běschtej naschemu Antonej jara wostudźej. Hdyž běsche ßkónczńnje dźeń dźelenja pschińschot, stejesche Anton hischcźe jankrócź w sahrodźy. Tehdy běsche jemu, kaź by ßo ſ kódej róźicźku woßebje rosßohnowacź dyrbjał, kaź by jemu ßokobik w błiśkim hajku sajpěwał: „Woitań w kraju, to cźi praju, w ßwojim kraju narodnym!" Jemu běsche runje tak, kaź by jeho worjeschina pscheprośyła, so by pod jeho khłódkom wostał a wotpocźował; jemu běsche, kaź bychu jeho ſ mozu dźělili wot sahrodki, wot staky sady khźe, wot makeje ſtwiczki, hdźež běsche słote léta njewinowateho dźećatjwa pschebywał. Tola, kaź jara ßo jemu też ſtykłasche, hdyž ßebi wopominasche, so dyrbi wscho to wopuschćicź, schtoź běsche jemu hacź dotal lube było, schto bě tole cźucźe pernjo temu, so dyrbjesche ßo ſ lubym nanom a starosćźiwej macźerju rosßohnowacź. Wón dźě njedźesche, so wón na wschej ſemi a hdy by hacź łónź źwěta dóschoł, tajfeje lubosćźe a ßwěrnosćźe njenadeńdźe, kaź w wótznym domje. Běsche bjes dźiwa, so ßo Antonej źylły ſ woczow ronjachu, hdyž nanej a macźeri ruku poda k rosßohnowanju. Hdyž běsche macź jemu waczok nawjesała, běsche nan prajił: „Pokoź jemu jenoź tamne selczko ſwjećha, kotrež mjenujemy sćerpliwosćź, so njeby jeho waczok pschejara tłóćił, a potom napołoź jemu też ſwjelczko stajnje seleneje nadśije nuts, so njeby nihdy sadwělował, a też Bożi wobras, so by też na pucźu do zußy a w zußbje ßwojeho Boha w nutrobje wobkhował."

Nćtkole, hdyž jemu ßym poßledni ras ruku ſ dźělenju poda, rjekny wón ſ hnutym, tichepotazym khłokom: „Dźij w Bożim mjenje, mój Antonje. Njesapomń nihdy, so ſmjećsch stajnje doćź, hdyž ßo Boha bojisch a ßo hrěchow hladasch. A wo to cźe proschu: Wostań stajnje sprawny! Lepje, hdyž wostanjesch khudy ſ cźesćźu, hacź so ßo wobohacźisch ſ hanibu. Sprawnosćź traje najdlejc, ßo praji; a tak je prawje: bohatßwo ſ njepravdosćźu nahromadźene je jako słódki jěd, kotruž stajnje na nutrobje źerje a nutrobje měra njewotraji; ale schtoź źebi něchto se sprawnosćźu nahromadźi, je poklad, nad kotrymž ßo cźlowjek stajnje a pschezo wjeseli. Budź też źiwy w měrje a pokoju ſ cźlowjekami; swadnizy a sadźěrakojo poszćelu źebi sćźeku źiwjenja ſ cźernjenji. Wobkhowaj źebi też nutrobu, kotraź bjes sanisćźe na druhich hlada a wopomń, so je też husto doćź pod źidu a komotom słykłiwa nutroba sthowana. Hdźež tebje też twój pucź powjedźe, cźiń

naschemu mjenu częsćej psches pilnosćą a dobre poczinki a wobchowacą żebi dobre a czjiste żwedomnje!"

„A njesabudą na nasz!" praji maczeřka. Pschi tym wobjimasche żwojeho Antona a dżeržesche jeho tak krucze, kaž by jeho wjazy wostajicą njechżyka, tak jo nan prajesche: „Njeczlii jemu dżěłenje podarmo częźe!" Se słyslami wsa Anton żwój wacżot a dżěsche dalołu drohu. Nan dżěsche s nim żobu hacż k ławzy psched thežu; ale macą pschewodżesche jeho dalołu na pneżu. A hdyż běschtaj żo słonczńe dżělikoj wosta stejo a hladasche za nim, doniż njeběsche żo ja brjohom słubił. Ach, wysche Boha njepschewodża człowjeka nichtó tak żwěrnje psches żiwjenje, kaž nanowa a maczeřna wutroba.

(Pokracżowanje.)

Najrjeńscha hodżina twojeho żiwjenja.

Po F.

W towaříwje żo namjetowasche, jo dyrbi kóżdy j pschitomnych powjedacą, kotra je najrjeńscha hodżina jeho żiwjenja była. Namjet bu pschijaty. Sbożowny młody mandżelski dyrbjesche sapocżecą a wón żebi dotho njemyślesche. Wón żwoju mandżelsku sa ruku pschimnu, j kotrejž běsche hakle nčkotre dny swěrowany, jej lubosćiwje do wocżow pohlada a praji: „Něwěrno, to je tola najrjeńscha hodżina w naju żiwjenju była, jako naju wutrobje żo namakaschtej?" A wona sbożownje kiwasche: prajicz wona niczo njemóżesche; pschetož wona běsche wscha hmuta. To běschtej po tajsim j dobom dwě wotmolwjeni na tuto praschenje. Na to měsche maczą wjele dżěći wotmolwjenje dacą. „Ja běch", wona praji, „psched dżesnacą lětami na żmjercą thora a bojach żo, jo dyrbju żo wot muża a dżěći dżěłicą. O, to běsche mi żakożnje. Dny dołho leżach bjez myshlow. Duž, hdyž ja wotnucło j dołheho, hłubokeho spanja, lěkarja a wschitkich żwojich wokoło mojeho loża wohladach. A ja łaskjschach lěkarjowy hłóß: „Wješelcze że, wona je wumożena; strach je sbożownje nimo. A jako ja něto żyły radosćze że je wschěch wocżow běżecą widżach, — běsche to najrjeńscha hodżina mojeho żiwjenja. — Směrom na to schtyrzećći lětny muž słowo wsa: „Ja móżu to lědom prajicą, ale won tola dyrbi! Ja běch jako studenta na tajke wopacżne pucże pschischoł, jo że mi cżiłcże njemóżne sda, żebi dowěrjenje mojeju starscheju sażo dobyćą. Ja to też směrom domoj pišach. Duž — běsche njedżelu rano, jako frudny w żwojej jsiwicży sedżach — cżujach żo na dobo wot rukow mojeho nana wobjaty, a jako jemu do wocżow pohladach, widżach tam to wulke słowo wodacże. Haj to běsche mój najrjeńschi dżeń, a wot teho cżaża buch porjadny cżłowjek Pjaty powjedasche, kak běsche něhdy w cżornym lěsu pucżował. Duž běsche na krażnym wjecżorje na horn wysche Tuttlingow pschischoł. Hdyž běsche tam j lěsa wustupił, běsche njenadżujży k ranju schwajżarske alpy w najrjeńschej purpurskej żwětlinje że khowazeho słónczła wohladał. Duž běsche wschón hmuty że połkaknył. Wón powjedasche, jo rjeńscheje hodżiny ani prjedy ani połdżische poměł njeje. — Něto pschiindże na samożiteho pschekupza. Wón praji: „Ja dyrbju powjedacą, schtož bóle żwětuje klincżi. W cżażu, hdyž běsche ja naż pschekupzow jara cżęsto że sożerżećą, też ja do wulkeje cżěżnosćże pschiindżech. Ja pucża njewidżach, bankrotej cżeknyćą. A hacż runje bjes pschestacą Boha proschach, że mi tola njemóżne sdaśche, że mohł mi hischcże pomhacą. A tola, jako běsche nuja najwjetscha, że mi wot starehо dołżnika rjana hromadka pjenjes, kotrež hym dawno sa słubjene měł, wrócża wupłacżi. Ja běch wumożeny. To běsche mój najrjeńschi dżeń. A wot teho cżaża wěrju ja pscheczżiwo wschitkim njewěrjazym do Bożeho wodżenja." — Starscha łnjeni běsche hischcże wysche. Wona běsche khorowata a běsche że żwojeju hubjeneju wocżow dla do cżemnjischeho kucżika łynyka. Ju jejneje cżichcje myshle a pscheczełniwosćże dla wschitzy cżęsćącha. Tón wjecżor bychu skoro na nju sabyli. A něto też, hdyż ju napominachu, że by żwój najrjeńschi dżeń njenowała, wona proschesche, że bychu jej to spuschcżili. Jako pak potom sażo rěkasche: „My że prjedy njedżěliny, doniż nam cżęta Lijka powjedała njeje", wona j cżichej radośćnej thutnosćżu wupraji; „Najrjeńschi dżeń w mojim żiwjenju běsche tón, hdyż buch ja po cżęsćich bědżenjach a słyshnych dwělowanjach teho wějta, że mam słóżnika, kotryž mje wěcżnje njepuschcżi. To běsche tón dżeń, kotryž je wschitke dalische dny, bjes wuwjacża najcżęsćejschich dnjow cżęrjenja rjane sćżinił; to běsche tón dżeń, j kotrehož też słóżna wěcżnosćą sesłhadża."

Hacż żu to druhe stawy tamnehо rosymili a prawje ważili, abo hacż żu j hłowu wili, ja njewěm. Ale schto żebi ty wo tym mysłiśch, luby cżitarjo? Rosymisch ty tej starej, cżęsćo pruhowanej a tola tak słobżownej żonje? Rosymisch jej żam je żwojeho nashonjenja? — Ja móżu prajicą, jo ja też wo tajkich rjanych dnjach powjedacą wěm, kaž tamni mużojo a żony, kotrež prjedy cżęsty Lijki powjedachu. Pola mje běsche něschto druhe, ale tola nicżo mjenje rjane. A hischcże wo wjele druhich rjanych dnjach mohł powjedacą. Ale wone wschitke że ani j daloka njerunaja temu dnjej, na kotrymž że prěni króćą psches mje j njebjesłim żwěćkom żwěćesche: „Jesuś je twój słóżnik, a psches njeho że ty dżěćo Boże." Mnohe, schtož mje něhdy wobsłożowasche, je dawno nimo. Mnohe, schtož mje něhdy sahorjesche, je że mi jako cżiśćże njewudożahaże wupokakało, jo mohło moju duschu wobsłożićą.

Ale w tymaj dwěmaj żłowćżtomaj: „Mój słóżnik" moja dusche pschezo sażo j nowa wożiwi. S krótka, w tej wěstosćżi, jo żym psches Jesom Khrysta dżěćo Boże, leżi żórko wscheho słoża.

Ale wěżo wěstosćą dyrbjsch něćą. Ty dyrbjsch żebi wěcżneho żiwjenja wěsty bycą. W naschim cżaża maja sawěćżenja wulki ważnosćą, na kotruž żebi w starych cżażach nichtó njemyślesche. Wabjaza móż wschitko sawěćżićą bjes dwěla j teho powschitkownehо kaž też poniżowazeho sacżuwanja powschitkownеje njewěstosćże wschitkich wězow w naschim njeměrnym a khwatazym cżaża wuhladża. To ludżo żwoje „żiwjenje" (po prawom żwoju żmjercą) sawěćża, woni sawěćża żwoje „wudowy a żyroty", woni sawěćża pscheczżiwo krupam, wohenjej, powodżenju, haj żamo pscheczżiwo żym pachokam, kiž móhli wotna rosbićą, sawěćża, wone że twarjenja na kraju a łódże na morju sowěćża. Ssamo stat je něto w wulkej měrje sawěćżenje do rukow wsał. Niż jenož jeho sastojnizy, nć, „wschitzy dżěłaczerjo" a „dżěłaczerki" w zyłym thežorstwje dyrbja sawěćżene bycą pscheczżiwo njesbożu, khorośći, cżełnemu hubjenstwu atd.

Wschudżom że po tajsim na wulke a — kaž że nadżija — poknje wěste pokladniży sakożuja. Tam ludżo nuts płacża, jo njebychu w cżęsćich cżażach wopuschcżeni byli.

Ja żebi na to njemyślu, jo bych pscheczżiwo temu schto prajił. Ale to wulke praschenje — to praschenje, kotrež tak wyżsko wysche wschitkich druhich steji kaž wěcżnosćą wysche cżażnosćże — to wulke praschenje tola je: Kak móżu ja sawěćżeny bycą, jo ja njewumru, hdyż runje wumrću, jo wěcżne żiwjenje dostanu, hdyż wumru, — wěcżne słóżne żiwjenje, po kotrymž żebi moja wutroba żada?

(Pokracżowanje.)

Schtó to sapłacżi?

Sso powjeda, jo ruski thežor Alexander II. w nozy, hdyż njemóżesche spacą, w żwojim hrodże wokoło thodżesche. Duž że na żwětku żmuhu dohlada, kotraž j pok wocżinjenych duri na salu won padasche. Wón do teje sżuwy sastupi a młodeho wyschła wuhlada, kotryž k jeho straži klusche sche. Tón běsche wużnył a sa błidom żedżesche, na kotrymž wjele papjerow rosmjetanych leżesche. Jena psched nim leżesche, na kotrejž běsche jara wjele liczbnikow napiżanych, jo to wschu hromadże wjele wucżinjesche. To běsche wobliczenje jeho dołha; a spody teho wobliczenja běsche wón napiżał: „Schtó to sapłacżi?"

Wbohi młody cżłowjek! Kajka słyshnosćą jeho cżiwilowasche! Wón stejesche hakle pschi sapocżatku żwojeho żiwjenja a to dyrbjesche hubjeny łóuż bycą, jo jeho żnano wobsłorżićhu a potom j wojeństwu wustorcżichu. Kajki to frudny pschichod!

Bjes teho, so by że sa tym praschał, kak běsche tón młody cżłowjek tajkie doth naprasłał, tujećć, kotremuż běsche teho młodeho cżłowjeka żel, j ruki wyschła żebi pjero wsa a pschipiża: „Ja, sar Alexander."

Ty móżesch żebi to pscheżłapnjenje teho młodeho muża myshlićą, jako wón wotnućći. Wopramdże hischcże żadyn dołh sapłacżeny njeběsche, sapiś hischcże psched nim leżesche. A tola běsche jemu żame thežorowe mjeno wěstosćże dołcą, j tym móżesche wschitkich wěricżełow směrowacą. A kak wulke běsche jeho dowěrjenje k thežorej! Sa wokomikhnjenje běchu na město sadwělowanja w jeho wutrobje měr, dżakownosćą, radosćą stupiłe.

„Schtó to sapłacżi?" — Tak że żnano też hižo praschał, hdyż na żwoje sandżene żiwjenje wrócżo hladasche, w kotrym żam

ſa ſwoje žadanje doſcź cźaſza pſchecźini, kotrež je ſ wjele žadoſcźemi womaſane a w kotrymž je wjele njepoſłuchnoſcźe, hrěcha a ſabłudźenja.

„Schtó to ſapłacźi?“ — Tak myſłiſch ſwebi ſwo dopomnjo na někajke pſchestupjenje, kotrež wſchak je ſwětej njeſnate, kotrež pak twoje ſwědomnje cźiſchcźi, ſo měra njenamakaſch. Ty cźujeſch, ſo je wulke ſtichbowanje, kotrež dyrbjał ſ Bohom a cźłowjekami wurunacź. Schto mójeſch ty cźinić, ſo by tule winu w Božich knihach wumaſnył?

„Schtó to ſapłacźi?“ — Tak praſcha ſwo cźłowjek, kotryž je ſwebi w ſwojim žiwjenju na wſchitko móžne myſłił a něto pſchi ſwo blížowaźej ſmjerći cźuje, ſo dyrbi něto pſched Boha ſtupić, kotrehož je hacź do teho cźaſa ſazpił a na kotrehož ſwebi myſłił njeje. W kóždym wokomikrjenju, hdźež dyrbi ſwo wulki bankerot twojeho žiwjenja pſched ſwudniſkim ſtokom Božim ſjewić, budźeſch ſwo ſtykniwje praſcheſch: „Schtó to ſapłacźi?“

Duž hladaj, Sſyn Boži, Jeſuſ to ſapłacźi. Hiſchcźe wjazy, wón je to ſapłacźił. To wjeſełe, kotrež młody wyſchk wotnucźo ſacźu, móžeſch ty kóždy dźeń měcź, pſchetož teſ ſa tebje je Jeſuſ ſapłacźił.

So by naſchu winu ſapłacźił, ſo by Božej prawdoſcźi doſcź cźinił, je wón ſwoje žiwjenje do ſmjercźe dał. Wón je ſwoje njeno ſam ſe ſwojej krwju napiſał ſpody dołheho ſapiſka naſchich hrěchow, naſchich pospytow, je ſ dobrymi ſkutkami wurunacź a jeho njeno je kwitowanje. Wón je ſwo naſch ſarucźnik ſcźinił a Bóh je jeho ſa wěſtoſcź pſchijwał. Tebi je po tajkim, ſo by wumożeny był, jenož nuſne, ſo ſwoje dowěrjenje ſtajiſch na wažnoſcź teho mjena, na widobſahaju móz jeho ſarucźniſtwa, kotrež je ſ krwju Sſyna Božeho ſaſyglowane. A tuto dowěrjenje móžeſch ſwebi dźenſa hiſchcźe dobyć, jeli ſo jo hiſchcźe njemeł.

Njeje w ſamym druhim ta ſbóžnoſcź a njeje teſ žane druhe njeno cźłowjekam date, w kotrymž móhli ſbóžni być. (Japoſcht. ſk. 4, 12.)

To je pſchikaſuja wot Boha, ſo bychmy wěrili do teho mjena jeho Sſyna Jeſom Khryſta. (1 Jan. 3, 23.)

Schtož ſwo k temu mjenu teho Kuſeja woła, budźe ſbóžny. (Jap. 2, 21.)

Tſjo wotſtudźeni.

Schědźiwz pſiche: W mojim dźěcźatſtwje běch ja ſwědk podawka, kotryž ſenje njeſabudu. Ja wohladach muža k ſtołpej pſchiwjaſaneho, kotryž bu mi njeſnateho pſchestupjenja dla ſ prutom ſchwikany! Namaka ſwo ſchtó, kotryž by chzył ſa njeho to kłoſtanje njeſcź? Nć, nichtó. Wón dyrbjeſche ſam ſa ſo cźerpić. — Poſłźiſcho běch ja ſchtiderta a mějach ſkadnoſcź pſchi jenym druhim podawku póda być, kotryž hłuboki ſacźiſchcź na mnje cźinjeſche. K ſmjercźi wotſtudźeny ſmjercź błědy ſ rukomaj na khribjet ſujaſanymaj bu na ſudnje měſtno wjedźeny. Tyłaźy wěſipnych ludźi wotſtudźeneho pſchewodźachu a haſły w ſtruchkej cźichoſcźi napjelnichu. Stupi ſchtó do prědka, ſo by ſa njeho wumrjeł? Nć, nichtó; wón dyrbjeſche ſa ſwoju ſłóſcź ſam cźerpić. Potom pak pſchińdźe dźeń w mojim žiwjenju, kotryž hiſchcźe hłubſchi ſacźiſchcź na mnje cźinjeſche. Tón kréć njepłacźeſche cźłowjka ale Boža prawdoſcź. Duž ſtejeſche winowaty, ſtuleny pod ſwojej cźeſu hrěchow, ſaſtudźeny wot ſwojeho ſwědomnja a wot Božeho ſakonja; žane cźekńenje, žane ſamołuwjenje njeběſche móžne. A tón winowaty běch ja ſam. Ja běch ſhubjeny, to ja cźujach. Ale w tym ſamym wokomikrjenju ſrjeźa w mojej tyſchnoſcźi ja wěrjach a ſapſchimnych — ſchtož běſche ſwo mi wucźiło — ſo je Jeſuſ Khryſtuſ ſa mnje na kſchižu wumrjeł. Njewuprajne wjeſełe moju duſchu napjelni a w mojej wutrobje klinczeſche wyſkanje a dźakowanje: „Ja ſym wumożeny! Jeſuſ je mój wumożnił!“

Luby hſcheſcźijano! ſy teſ ty to naſhonił? Luby póſtny cźaſ tebi ſaſo prěduje wo wopornej luboſcźi twojeho ſbóžnika, kotraž chze teſ tebje wumóz a wobſbóžicź!

Wotewrjene njebjeſa.

Jako hiſchcźe do ſchule khodźach, jena naſchich ſobuſchulerkow na wocźi ſthori. Słónczuje wołłepi. Teho dźěćźowa ſwotra běſche teſ na wocźazu khoroſcź wumrjeła. My jeju ſtarſcheju huſto wopytachmy, dokełž mějeſchtej hiſchcźe wjazy dźěcźi, ſ kotrymiž my rad hrajkachmy. To běchu dźěcźi ſaſtojnika ja ſło pſchi njeſy. Jedyn dźeń, jako běſche nan ſaſo k njeſy ſchoł, macź khoremu dźěćźu kijeſchł do łoža poda. S nim dyrbjeſche klepacź, hdyž by žane žadanje měło. Macź ſedźeſche wo jitwje a ſchtrykowaſche. — Na dobo ſwo klepaſche. Jako macź pſchińdźe, dźěćźo ſawoła: „O macźi! macźi! ja móžu ſaſſo widźećź“. Macź to wěrićź njechaſche a temu dźěćźu něſchto pſched wocźi dźerżeſche, ſo by ſwo pſcheſwědźiła. Dźěćźo jo ſnajeſche. Bórſy na to ſawoła: „Macźi, zyła jitwa je pokna ſandźełow cźi po mnje dźeja, luba ſotſicźka je teſ póbła. O macźi, macźi, njewidźićźe jich?“ Ta pak nićźo njewidźeſche. Bórſy na to dźěćźo hłojećźku na ſahłwk połoźi a ſandźełjo běchu duſchu domoj doujeſłi. Jako ſwo nan wróćł, praji macź: My mamy ſandźeła wjazy w njebjeſach, kotrež ſu ſwo wyſche naſ wotewrikę.

Něſchto k roſpominanju.

Towaříſtwo, kotrež hromadźe pſched někotrymi łětami ſ Londona do Liverpoola pucźowaſche, hromadźe wucźini, w kotrym hoſcźenźu chzychu pſches nóz woſtacź. Hdyž pak tam pſchińdźechu, ſwo pokaja, ſo je hoſcźenź ſa wjazy dnjow do prědka wobſadźeny. Hnćwni ſaſwoje wězy wſachu a chzychu dale hićź, jako pytnychu, ſo chzyſche jena kńjeni ſ towaříſtwa tam woſtacź. Woni ſwo jeje wopraſchachu:

„Njeſmźećźe wy teſ ſobu?“

„O nć“, ta kńjeni wotmolwi, „ja mnje ſu tu jitwy pſchihotowane.“

„Kak to pſchińdźe?“ ſwo dale praſchachu.

„Nó“, wona wotmolwi, „ja ſwebi je pſched někotrymi dńjemi pſches telegraf do prědka ſkaſach.“ —

Tak cźinja teſ Boźe dźěćźi; woni ſwoje njena prjedy poſćźelu, ſ tym ſo ſwebi hižo tudy delkach bleźk w njebjeſkich wobydlenjach wobſtaraja. Sſu-li prawe dźěćźi Boźe, ſo jim teſ doſtanje, pſchetož jich njena ſu w njebjeſach napiſane.

* * *

Filip Melanchthon běſche jedyn dźeń w Torgawje wſchóu ſrudny a tyſchny pſchichoda evangelſkeje zyrkwje dla. S konferenzneje jitwy wotwokamy wón ſkładnoſtnje do druheje jitwy pſchińdźe, w kotrejž žony tjoch prědarjow pſchi domjazym dźěle ſwoje dźěćźi modlitwy ſa ſdźerżenje evangelija wucźachu. Pſchi jednorej modlitwje tutych małych ſwo jeho ſrudna myſł ſhubi, ſo ſwo wón wjeſeły do ſhromadźijny wróćźi. Luther ſwo jeho wopraſcha, kak je ſwo tak thćźije pſchemeńił. Na to wón wotmolwi: „Njebojmy ſwo! Ja ſym runje tych bědźerjow widźał, kotjiž ſwo ſa naſ bědźa a kotjiž ſwo njepſchewinu. To ſu naſchi małi, kotrychž wołanje ſym runje ſłyſchał a Bóh njebudźe, Bóh njemóže jich njewuſłyſchenych woſtajićź.“)Pſ. 8, 3.) Starajmy ſwo ſa to, ſo teſ ſ naſchich domow a ſchulow tajkich bědźerjow wjele wuńdźe.

* * *

Wo dwěmaj cźornymaj ſwo powjeda, kotrejž hyſchtaj do łěſa khodźikoj a ſwo modlikoj a kóždy běſche ſam ſa ſwo ſwoju ſchcźejku do trawy wuteptał. Po něćźim jedyn ſ ſwojej ſahorjenoſcźi wuſtudny a w ſjawnych hrěchach khodźeſche. Jeho cźorny bratr jeho napominaſche a praji, ſo je derje wjedźał, ſo k tajkemu něcźemu doúdźe, dokełž je trawa narośłka na tej ſchcźejcźy, kotraž k jeho modleńkemu měſtnu wjedźe. Ach my njewěmy, kak hłuboko móžemy padnyćź, hdyž ſo modlenja woſtajimy. Mark. 14, 38.

„Pomhaj Bóh“ je wot něłka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale teſ we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź łěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſwo po 4 pn. pſchedawaju.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a naktad Sſmolerjeź knihiźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 17
26. hapr.

Lětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Semolerjej knihiczišćejetu w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 nj.

Njedjela Jubilate.

Domoj.

1 Pětr. 2, 11—18.

Domoj! tak klinczi to ſłowo w wutrobach wojakow, kotſiž ſu w zuſnym kraju hórkoſcz wójny naſhonili. Dokończena je wójna, měr je ſczinjeny ſ njepſchecželom. Nětko domoj do wótzneho kraja, domoj k wutrobam lubych ſtarſchich, bratrow a ſotrow — domoj ſ radoſczu a ſ wjeſełej wutrobu. — Domoj! tak dźe pſches wutrobu łódźnikow, kotſiž ſu wot jeneho kraja do druheho po morju jěli a jedyn kruch ſemje po druhim wohladali. Schtožkuliž rjanebo na morju wohladachu, ſchtožkuliž ſajimaweho ſo jim w zuſnych krajach poſticzi, niczo njeſamó jich domoj ſadanje w wutrobach ſměrowacz. To „domoj“ woſta tón wſcho pſchemožazy ſynk. A něko łódź ſo na pucz naſtaji — a wona hordoſna khwata pſches ſchumjoze ſołmy — a móznje kapa łódźnikej wutroba, dokelž ſo domoj wjeſeli. — Domoj! o kajke wobſhožaze, ſwjeſełaze ſłowo! Tu czjucze wjeſełe ſynczi pſches dźěczaze wutroby w zuſhje, hdyž ſo domoj wjeſela, hdźež ſony dźěczatſtwa ſe lubofnje wobdawachu, hdźež ſo maczę hižo hotuje, lube dźěczo wjeſełe powitacz. Domoj! Spróżneho to woſtchewi, pucżowarjej je poſłylnjenje, ſo wjazy na wobczężnoſcze pucza njehlada, ale jenož do prědka ſaha. Hdyž też je pucz hiſchcze daloki a hory a rěki ſrjedża leża, pucżowař dale khwata, doniž ſwoju domiſnu njewohlada. Kóżda hodźina jemu dołho traje — doniž njemóže ſwój narodny dom ſ daloka ſtrowicz. Nihdźe njejſu njebeſa tajke módre, nihdźe druhdźe ſo ſłónczko tak rjenje njeſwěczi, nihdźe druhdźe njejſu ſahony tak ſelene, kaž domach. Tam je ta ſtara wěza, ſ kotrejež ſwón naſ kaž ſtary pſcheczel ſtrowi, tam je ta droha zyrkwiczka, w kotrejž ſmy ſchczeni a konfirmerowani, w kotrejž ſmy ſe ſwojimi lubymi ſwoje modlitmy ſpěwali. Tam je tón dom, tón najlubſchi po wſchěm ſwěcze, wón naſ ſtrowi ſe ſwojimi woknami a kaž ſ wóczkami naſ wita. Ssu to ſylſy radoſcze, k kotrymž wohladanje wótczinu tych wabi, kotſiž ſu dołho w zuſhje pobyli? Domoj! Luboſczjwe ſłowo, kotrež ſamo wutroby ſurowych muži w dalokich krajach ſahori. Domoj! O wobſhožazy ſynk, lubofny ſynk, czjini też naſ wjeſełych, ſo do prědka khwatamy? Je to nam też wobſhožaze ſaczucze, ſo wěmy: domoj dźe?

Jubilate! tak pſchiwoła nam ſtecza njedźela po jutrach a epiſtola 1 Pětr. 2, 11—18 wukładuje tón wyſkazy ſynk, pſchetož też my ſmy „podróżnizy a zulſnizy“, też naſche žiwjenje je khodźenje do naſcheho wótzneho kraja. Móżeſch ſebi ſtroſchtniſcheho wobraſa naſcheho žiwjenja myſlicz: To žiwjenje ſchcheſczijana je pucżowanje do wótzneho kraja. My ſkorżimy na czerpjenja a wobczężnoſcze tuteje czaſnoſcze, a wone ſo ſame roſynja, kaž wobczężnoſcze pucżowanja, kaž horjo dźěſcza w zuſhje. My ſo poſlednije hodźinki bojimy. Czeho dla? Wunrjecz rěka domoj hicz. Wona je domoj ſchła, prajimy my wo naſchej njebocżicżkej maczeri. My też domoj pónđźemy. Domoj! My połni dwělowanju ſtejimy pſched czěmnymi wrotami

wěčnosće a Khrystuß połny troschta a nadźije wo domje teho Wötza a jeho wobydlenjach sa wschitkich spróznych pučowarjow powjeda. Kschesćijanske žiwjenje je pučowanje k wěčnej domisnje pola Boha, pschetož kaž rjana ßo tež tuta semja husto sda, wobebje nětko w nalěću a hdyž ßebi ju s wočomaj młodostnych lět wobhladasch, sa jich wjele wona rjana njeje a woni ßu radlubje s tym spokojom, so my tu jenož khwilu wostanjeny, so bychmy domoj saschli do lěpscheho ßwěta. Ach, so bychu teho dla wschitzy podróżnizy te prawidła prawje wopomnili, kotrež nam japoschtoł Pětr sa nasche podrożnistwo dawa: Kak dźe kschesćijan do ßwojeho njebjeskeho wótzneho kraja? Sswobodny wot żadosćżow teho ßwěta, człowjeßemu porjadej poddaty. Kschesćijanski podróżnik drje ßo wscheho dobreho a rjaneho swjeßeli, schtož na ßwojim pučzu wohlada, ale wón ßo hlada, so njeby ßwoju wutrobu powßnył na to sachodne, na cześć, żadosće a kubła teje czaßnosće. Wón sa tym steji, ßebi we wschitkich wobstejnosćach ßwoju snutskownu ßwobodnosć sdźerżeć, pschetož, kaž hižo stari mudri wupraja, woni njejßu hórschi tyranojo, hacž łóschty a żadosće, a żane wotrocźstwo njeje hórsche, hacž wotrocźstwo żadosćżow. Se snutskownej ßwobodnosćju kschesćijanja pak je sjednoćene dobrowólne poddaćje pod człowjski porjad. Sswobodny wote wscheho lischćeřskeho pokorjenja psched wyschschim: kaž też wote wscheho sbężkařskeho smyßlenja kschesćijan w porjedźe stata, zyrkwje a doma sałożkne sarjadowanje człowjskeho žiwjenja pósnaje, do kotrehož ma ßo poddać, kaž dołho je tu na semi. Wón drje wě, so tele porjady dospołne njejßu, ale njedospołny porjad je jemu lubschi, hacž dospołny njeporjad, cźim bóle, dokelž je nětcźischi porjad ßwěta jenož pschenźdźenje k lěpschemu. Knjes nad ßwětom a nad ßebi ßamym, w lubosćži pak kóżdeho wotroczk a k ßłużenju hotowy — kschesćijan domoj pučuje jako bědźeř, kiž je wschelake bědźenje ßo pschebědźił, jako dźěćźo teho njebjeskeho Wötza, kotrež ßo wjeßeli, so móże junu wěčnje domach bycź a wostać.

Najrjeńscha hodźina twojeho žiwjenja.

Po F.

(Pokračźowanje a skónčenje.)

Katholska zyrkej ßo sa wulke wěčne žiwjenje sawěćźaje towarśstwo wudawa. Wona ßebi wot ßwojich stawow żada, so ßwoju duchownu ßwobodu nuts płacźa, a sa to lubi jim na tónju sbóżnosć. Evangelijon zyle hinak rěći. Japoschtoł Pawoł pschejo sałjo wupraji, so ßebi żaneje wěży tak wěšty njeje, kaž wěčnehо žiwjenja. Ale na cźo sakoźuje wón tule wěštosć? Ssnano na to, so je ßo jemu Jesuß Khrystuß sjewił psched Damaskußom? Ně. — Ssnano na to, so ßu junu pschehadźeny do paradisa a tam njewurjekniwe słowa ßłyschesche? Ně. — Nó, potom sakoźi wón ßwoju wěštosć ßnano na te cźerpjenja, kotrež je Khrystuß dla pschecźerpił? Ně! — abo na ßwěrne dźěło w służbje Khrystußowej? Hischćeje junu „ně“, hacź runje wón ßam wupraji, so je wjozy dźěłał hacź wschitzy druhy japoschtoli. Pschejo: Ně! Nó, potom ßu ßnano te pokračźowanja w ßwjecźenju, kotrež je wón cźinił? Hischćeje junu: Ně! runjež ßo płody ducha Jesußowehо drje żenje pola żaneho człowjskeho dźěsća jałnisćo njepokasachu hacź pola njeho.

Haj, schto dha jemu wěštosć dawa? Nicźo druhe, khiba jeho „teho najwobežnišcheho bjeß hrěschnikami“ wěrnypołne sjednoćenje s Jesußom, s tym sbóżnikom tych hrěschnikow. „Ty, w kotrymž je mje mój Bóh lubował“, praji wón, „ty, kiž ßy mi ty twoju ßmilnosć nashonicź dał, jako tychny k twojimaj nohomaj leżach — ty to dalische dokonjesch. Ty móżesch a budźesch japoczany słutk dokonjeć, hacź ßo ßo tyßaz cźertow pschecźiwja pschi wschej mojej słabosćži.“

A jowle je pucź sa kóżdeho k radosćži ßo pschedobyć: Hladaj w wěrje na Jesußa. Sapschimń jeho, kaž derje samóżesch. A hdyž ßy jeho puschćił, njewustań prjedy, hacź njeßy jeho ruku sałjo sapschimnył. A potom spěwaj: „Ja ßym wěšty, so mje nicźo wotdźělicź njemóże wot jeho lubosćże.“ Prawa lubosć stajnje dawa, schtož móże dać. A lubosć Khrystußowa da, schtož ma — po tajkim wěčne žiwjenje, kotrež je w nim wobsamknjene.

To běšche tón pucź, po kotrymž je ßnj. Pawoł, po kotrymž je cźeta Liska k wěštosći pichićhła. To je twój a mój pucź. „Kaž wjele jeho horje wsachu“, pische japoschtoł Jan, „tym da wón móc, so bychu Boże dźěćźi byli.“ Kaž wjele jeho horje wsachu — kajzyźtuliź hewak běchu, kajzyźtuliź běchu też prjedy byli, jeno so jeho horje wsachu. Kak horje wsać? Sa cźo horje wsać? Nó, ßo wě ßa to, schtož chże wón bycź, jako teho słóżnika hrěschnikow, kotryž nam hnadu a wodacźe da, jako teho łěkarja dušche, kotremuž my zyłu móż nad ßobu wostajimy, jako teho krala, kotrehož wolu my dopjelnićź chźemy. Nicźo wjazy a nicźo njenje! Sbóżnikej tych hrěschnikow dyrbi hrěschnik napschećźiwo stupićź, kiž w próische leži, kotryž pak ßwoju wutrobu daloko temu sbóżnikej wotewri. Temu kralej dyrbi dušcha napschećźiwo stupićź, kotraž ßo sprawnje a tkunje prascha: „Knjeźe, schto dźěsch ty, so bych ja cźinił?“ To praschenje pschindźe kaž ßamo wot ßebje se Sauloweje wutroby, jako běšche ßo jemu Jesuß sjewił. To běšche ważne słowo. Saul njewjedźěsche, so je to tajke ważne słowo. Ale tole słowo běšche snamjo noweho žiwjenja, nowy sapočatk. Pschetož tole praschenje wjazy njewumrje. Wone bu w wutrobje japoschtoła kóżdu hodźinu nowe, doniž ßwoje žiwjenje do ßmjercźe njeda. A tak wón w kóżdej hodźinje wopokaja, so je Bóh jemu móż dał, so by Boże dźěćźo był.

„Móż, Boże dźěćźo bycź“ —, kak hordostnje to klinćźi! A tola, to pschewjele prajene njeje. Hladaj na Schćźěpana! Wobdaty wot sałhadźaźeje hele wón tola kraßnosć w Khrystußu widźi. Rośtęptany wot ßwojich njepschećźelow proßy wón sa ßwojich njepschećźelow. Wudychajo ßwoju matrowanu duschu wón kaž hodłeř horje sleźi do njebjeskeho kralestwa? Njeréka to móż měćź, ßo jako dźěćźo Boże wopokasać.

Wone ßu zyle cźiche a njewobkedźbowane dźěćźi Boże. „Marja wobkhowa te słowa w ßwojej wutrobje“, my wo maćźeri teho sbóżnika cźitamy. A wo Marji w Bethaniji rěka: „Wona ßedźěsche k jeho nohomaj a posłuchasche na jeho rěcź.“ Jena kaž ta druha běschtej w kóżdym wokomiknjenju hotowej lubujo a cźerpjo wutrobu a žiwjenje sa Jesußa woprowacź. Tak je dosćź tajkich cźichich, kotrymž by wopak bylo, hdy by ßo sjawuje wo nich powjedało. Ale woni ßu sbóżowne a wobsbóżaze dźěćźi Boże. A hdyž woni do hětow hubjeństwa a śrudoby pschindu, dyrbitej ßo hubjeństwo a śrudoba minućź.

Ja pschewbdźach psched krótkim tajku cźichu żonu k rowej. Wona běšche měßazy dołho w khorowni na rak leżała. Ja żenje cźeźlscheho cźerpjenja wohladał njeßßym. A tola tale żona njesbóżowna njeběšche. Wona blisćosćź Jesußowu cźujesche, so napohlad měrapołnego sbóża ßo żenje s jeje wobliczа njeßhubi. A pschichodna kraßnosć běšche jej tak wěšta, so měješche wona hischćeje bohaty miły troscht sa śrudne dušche, kotrež ßo k njej pschibliźićhu. Měřjo mje wona proschesche, so bych pschi jejnym kaschćźu wo Psalm 16, 6 předował: „Łóß je mi panył na lubosne měšto, mi je ßo rjane herbstwo dostało.“ To ßym ja s radośćźu cźinił. Najrjeńschi dźeń w žiwjenju teje żony běšche też tón, na kotrymž běšche teho sbóżnika jako ßwojeho sbóżnika pósnała. Nětko je jej drje rjeńschi dźeń sesthadźał, so jeho widźi wot wobliczа k wobliczu. — A kotry, luby cźitarjo, je nětko najrjeńschi dźeń w twojim žiwjenju?

Mały Sawojarda

abo

Sboże pisches sprawnosćź.

V.

W měsćźe Frankfurcźe nad Majnom ßu wschelake wjetsche naměšta (torhoschćźa) a koło wokoło śteja rjane domy, a na naměstach ßu wschelake rjane schtomy seßadźane. Na tajke naměśtno khwatachu něhdy schulśe dźěćźi, hdyž je schule dźěćźu. Też wulzy ludźo seńdźachu ßo na naměsćźe, a maćźerje s dźěćźimi cźischćźachu ßo k wulkej lipje; a bóry śtejesche wokoło njeje wulka ßyła luda. Też wroble seßydachu ßo na delne hałozy, kaž bychu ßebi pschi-

hódne městačko wuswolicź chzyke, wot kotrehož móhli něschto widźeć. A ći, kotřiž tu pschipadnje nimo pschińdźechu, wostachu stejo.

Schto bě tu widźeć? Pod lipu stejesche młody pachol s čerwjenym mjeswočom a mudrymaj wočomaj. Jemu na ramjenju žedźesche bobak. Dyrbju tebi hischćeže prajić, schto tu běšche? Ty žy to hnydom wuhudak, so je to nasch Anton. Wón je žebi něhdźe blidko pożćił, a na nim hraje bobaćk žwoje prysłate, žměschne kusli. „Kak čźini khory?“ woprascha žo Anton. Dha lehmy žo bobaćk na khribjet a wosta ležo, kaž by morwy byl, so poćachu dźěći wokać: „Wbohi bobaćko!“ Tola bórsy prasche sche žo Anton: „Kak čźini itrowy?“ a swěrjatko sběže so a poskaka a khodźesche na sadnimaj nohomaj. Něrkole staji jemu čerwjenu čapku a kasasche jemu: „Praj tež pomhaj Bóh!“ Dha sćeže žebi s předkownymaj nóżkomaj čapku a poklonjowasche žo j hłowu. Dźěći pak žo tak wješelachu, so žo wótsje hmějachu a kichotachu, hdyž Anton kasasche: „Piskaj!“ Nětkole hwidasche bobaćk tak wótsje a žylnje psches nóž, so běšche runje tak, kaž by herz na tarakawje piskał. Ludźo wokachu „žkawa!“ a kleskachu j rukomaj. Bobaćk pak žo pschi tym zyle rosumnje roshladowasche, kaž by wjedźał, czeho dla pschihladowarjo plazachu. Na žměchi dźěšche tež, hdyž bobaćk na žwojeho knjesa horje lěsesche, žo jemu na ramjenjo žyny, abo jemu žamo hać na hłowu saběy a žo jeho sa włoby dźeržesche. Tež rejwać dyrbjesche bobaćk, hdyž jeho knjes na tarakawje piskasche.

Hdyž běchu žo wulzy a mali na bobaćku nahladali, wsa Anton žwój kłobučk a dźěšche koło wokoło, so by žebi kroischi naiběrał. Wón dosta někotry kopornik, tam a žem drje tež mały žlébornik. Tola hlej, něschto błyschćesche žo jaźnje w kłobučku! Jena knjeni běšche jemu stoty do kłobuka czižnyła. Hdyž žo Anton dohlada, wsa wón stoty s kłobuka a wróći jón tamnej knjeni: „Nć, luba czetka, to by pschewjele było.“ — „Ach“, dźesche ta knjeni, „žym žo pschemaźnyła, chzych tebi tónle žwěćły dwajnowaś dacź a pschi tym žym tónle stoty pjenjes nahrabnyła. Tola, kaž widźu, žy ty sprawny pachol; teho dla chzu tebi tónle pokstanowaś dacź.“ S tymle žłowami czižnyj jemu pjećź žlébornych do kłobuka. Sady knjenje stejesche knjes s knihu pod pažu. To běšche wučeř, kotryž běšche se schule duży domoj tež pola Sawojardy stejo wostał. Sdasche žo, so žo nad sprawnosću teho hólza wješelesche. Wón dźesche k knjeni: „Tajku sprawnosć s poréda namakamy a hischćeže mjenje w tajkim khabaćje.“ Przedy hacź wotešidźe, wón Sawojardej něschto praji, schtož teho po sdaćju jara žwješeli. „Sšněm woprawdźe?“ prasche sche Anton, kaž by dostate pscheproschenje sa wěrne njemeć. „To žo wě!“ wotmolwi jemu wučeř. Wóćžko teho zusomnika žo rosjaźni.

VI.

Někotre dny žu žo mjes tym minyle. Chzemy dźenża w duchu do měsćanskeje schule hićź. To je tež žwjate městno! Kak wjele młodych duschow pschihotuje žo tu na pučźowanje psches žiwjenje, kak wjele jich žo žemu wutorhnje, kak wjele jich žo pokylni sa cźeźkotu žiwjenja. Kak wjele žebi nadobudźe tu to, schtož dyrbisch w žiwjenju wjedźeć.

Na mjeswočach schulskich dźěći, k kotrymž žmy sastupili, widźimy hnydom, so wone na něschto cźakaja, a teho dla stajnje na schulske durje hladaja; haj žamo lěniki žu dźenża kust pokhwatałe. Wučeř běšche dźěćom prajił, so dźenża Sawojarda se žwojim bobakom pschińdźe, a so budźe jim pokasowaćź, schto je jeho bobak wscho nuwukył. Nětkole žo durje wotewrichu, a do schulskeje jitwy pschińdźe wučeř se Sawojardom, s naschim Antonom, kotryž měješesche žwojeho bobaka pod pažu. Wschitke dźěći hladachu wćipnje na maku, ale sažadźitu postawu Sawojardy, kotryž žwojeho bobaka pod kożuchom wučeže a na blido pched pultom žadźi.

(Pokračowanje.)

Tutón žwět žane wješele pschinjesć njemóže.

To žu tu naschi prjedomnizy w žerbjskich cźažach póśnali. My wohladamy w rjanych Božich domach n. psch. w Nürnberku žwět jako žonu do kamjenja wurubanu. Wona je jako rjana žona s lubosnym wobliczom wobrajowana, rjane slot? rjećźas jejnu schiju pyscha, w jenej ruzy ma wona korb s drohimi róžemi a płodami. Tajki žo wobras wot sprědka pokasuje. Ty trjebasch jenož krocźel dale stupićź, so by žonu wot sady widźił. — Duž žo wócźkomaj žakoźnu napohlad na pokrostkateho kojjowza, w kotrymž hady wokoło kaźa, poskićźuje. To je prawy wobras žwěta.

W Palástinje w blisćosćźi morwého morja je dźiwny płód kotryž žo Sodomske jabłuko mjenuje. Wone je rjane a lubosne na pohladanje, kaž cźerwjenoliczkate jabłuko w nasymskim cźažu. Ale hdyž ty nuts kuźnjech, žo nastrójisch. S nutskach je mjenuje hrosne. Tajki je žwět j wonka, j nutskach pak je śmiły a hubjeny.

Jubilate.

W naléczu.

Naléczo žo rjenje žměva,
Syma je něrt woteschła,
Naléene něrt khěrl'sche spěva
Wješ'le moja wutroba.

Nowe žiwjenje něrt stawa
Wschudźom we wschěm stworjenju;
Bohu žo cźesćź, khwalba dawa,
So je žbudźił pschirodu.

Cźoplische něrt žłónczko žwěćźi
A tu semju wohrjewa,
Wonkach wješela žo dźěćźi,
Bur dźe pilnje do dźěła.

Na tych polach, płódnych rolach
Wschitko rosćźe, pschibjera
A na łukach, trawnych honach
Rjane kwětki sakćźeja.

W wodźe ryby pluskozeja,
Ptaćźki rjenje spěvaja,
Schtomam pupki wubiwaja,
Bórsy žo nam selenja.

Njedyrbjeli j wješelosćźu
Sa wscho Bohu khwalbu dacź,
Kiž se žwojej schćźedriwosćźu
Cźoze naš j nowa wobdawacź.

Pójćźe, pomhajćźe něrt dźěkacź,
Schtož ma dych a wutrobu:
Bohu žak, cźesćź, khwalbu spěwacź
Sa joh' wulku dobrotu.

K nowom' žiwjenju duž chzemy
Stawacź kaž we naléczu,
So my junu k njebju dźemy
K wěcźnom' nowom' žiwjenju. E. H.

Sažo namakany.

W měsćźe New-York widźisch na wulkim domje napiśmo: „Dajćźe dźěćźatkam ke mni pschińćź.“ W tutym domje žo 200 khudych wopuschćźenych dźěćźi wothladuje a wotćźehnje.

Pšched něhdźe 30 lětami wopuschćźi jedyn Němć s mjenom Steinbecker se žwojej mandźelskej a jenoj někotre měžazy starym dźěćźom žwój wótzny kraj a cźehnjesche do Ameriki. Ale žoźe njechasche žo wot njeho popadnyćź dacź a se žwojej žwójbu běšche někotre lěta w New-Yorku hubjenje žiwy. Raš běšchtaj starschej won schkoj, so byschtaj, kóždy na žwoju ruku, žebi dźěło pytałoj. Tśiłetneho žynka běschtaj žamého domach wostajiłoj. Jako žo macź wróći, běšche žo dźěćźo shubiło. Wonaj pytaschtaj a pytaschtaj; nan pschehthodźi dźeń wote dnja wschitke drohi a haźy, ale dźěćźo bě shubjene. Słónczuje njemóžeschtaj starosćźiwaj starschej dźeje w tutym wulkim měsćźe wutracź, hdźež jeju wscho dopomnjesche na to, schtož běschtaj shubiłoj a žo do Kaliforniskeje podaschtaj.

Lěta žo minychu. Dha pschińdźeschtaj ras, s jenej s Kaliforniskeje žo wróćźazej łódźu mandźelskaj do New-Yorka, na kotrymaj běšche widźećź, so běschtaj žo wobohaćźiłoj. Žona běšche žarowanjku drastu wobleczena a jejne wobliczo běšche błěde a starosćźiwe. Jako by něschto pytała, wokoło žo hladasche. Lědy běschtaj někotre krocźele schkoj, žo sanjerodźeny proscherśki hólz

k nimaj tkóčeische, wo ẓmilni dar proschy. Ta ẓona pohlada jemu do wobliẓa a jeho błóẓ mějesche ẓynk, kiẓ ẓpodẓiwny ẓaẓiśichcẓ na nju ẓćinjesche. Wona da jemu wjetichi dźěl pjenjes Ale wjeśele pschemó teho hólẓa. Wón hladasche na te pjenjesy, chẓysche ẓo dźakowacẓ, ale bjes wjedẓenja do womory pam. Mandẓelśkaj jeho japjechmuychtaj a hnydom pschemóẓenaj wot wjeśelośćeje wołaschtaj: „Naju dźěẓo, naju dźěẓo.“ Mandẓelśkaj běschtaj Steinbecker a jeho ẓona, kiẓ běschtaj ẓebi w Kaliforniśkej wulke samoẓenje dobykoj a ẓo nětko ẓaẓo do New-Yorka wróćiśchtaj. S dźakowośćeje ẓakóẓichtaj horjekach spomnjeny wustaw, w kotrynž ẓo wopuschćeune, ẓame na ẓo pokaẓane dźěẓi, kiẓ ẓu w wulkim měśćje bjes wothladanja, wotćahnu.

Wuhojena!

„Hana!“ burowka W. ẓwojej najmłódśchej dźowẓy pschiwoła, kotraẓ hakle pok léta do śchule khodẓesche, „budẓesch ty nětko ẓa ẓyobu dźěłacẓ, radścho hacẓ ẓ woknom won hladaṡch. Tak łěnja, kaẓ ty, ẓane druhe dźěẓo njeẓe.“

Hana ẓo mołicẓ njeda. Wona praji: „Ẓa dźěłacẓ njecham. Ẓa njecham mudra bycẓ. Naẓch Fylaks wonkach ma ẓo wjele łěpje. Tón w ẓwojej hěẓe leẓi a ćinj, schtoẓ ẓebi ẓamyẓłi.“

Bur, kotryẓ runje nětchto wobliẓbowaṡche, ẓtaẓe a praji:

„Myślisch ẓebi woprawdẓe, Hanka, jo ma ẓo tón łěpje? Chẓyła ẓo ẓ nim měnjecẓ?“

„To bych chẓyła“, Hanka wjeẓeła wotmołwi.

„Duẓ pój“, wotmołwi bur ẓměrom, na ẓwoju ẓonu ẓo ẓmějo.

„Woẓtaj dźěło. Ty móẓesch nětko hodẓinu w Fylakjowej hěẓe leẓecẓ. Ja pẓa puschćju a tebje ẓwjaẓam, ale donitẓ hodẓina nimo njeẓe, njeẓmujesch ẓ hěty won. Hdyẓ ty to Fylakej tak ẓawidẓiṡch, móẓe to tebi ẓyle prawje bycẓ.“

Hanka ẓo wjeẓeleśche, wona prjedy nana k hěẓe khwatasche. Bur k starśchim dźěẓom ẓtupi, jim roẓjaẓni, śchto chẓe ćinicẓ a jim ẓakaẓa k Hanẓy hicẓ.

Potom pẓa ẓ rjećaẓa puśchćẓi, rjećaẓowu hóćłu ẓa Hanẓyny paẓł ẓakoẓi a praji: „Tak, ty maka łěnja! Nětko móẓesch tež śchćẓowkacẓ, hdyẓ ẓo tebi śechẓe. Jowle maṡch ẓo derje, pschetoẓ Lejna je tu runje prjedy nowu ẓłomu śeẓłała. Hodẓinu dyrbiṡch tu woẓtacẓ.“

Hanẓy ẓo najprjedy kraẓnje lubjesche. Wona dźěłacẓ njetrjebaṡche, ale móẓesche łěnika paẓćẓ.

Śboẓowne jaẓnćje nětkdźe dźeẓacẓ njećśchinow traẓeśche. Potom ẓo małej pachołẓy woẓtudźi. A nětko druhe dźěćẓi w blijkośćeẓi hrajłacẓ ẓłyśchesche. Hdy by wona ẓwoju pschiłkuśchnośćẓ dopjelnika, by mohła ẓ nimi bycẓ.

Wona hkowu ẓ hěty won tykny a wołaṡche:

„Korla! Dorka!“ Nichtó pak na nju njepośłuchaṡche. Wona ẓ hěty wuléẓe, ale wona dale njemóẓesche; rjećaẓa ẓu dźěẓesche.

Haj, prjedy hacẓ běśche ẓo pok hodẓinu minyło, wona Fylakjej ẓiwjenje wjaẓy njeẓawidẓi.

Nutskach wo jitnje burowka ẓwojeho muẓa proschesche: „Wimuẓ tola Hanku, wona ma doẓcẓ.“

Bur pak ẓ hkowu tśchaẓesche: „Nć, Marja, ta łohka khłójćẓka njech hodẓinu wutraje. Wěć, ni, wona potom wjaẓy na wukrnjenje njeẓkorẓi.“

Kaẓ tež Hanka wołasche a płakaṡche, dokelẓ ẓo jej ẓa hodẓina wěćẓnośćẓ ida, nichtó ẓu njewuẓwobodẓi.

Hdyẓ běśche ẓo hodẓina minyła, bur ẓ Fylakjom pschińdẓe a praji: „Nó, Hanka, chẓesch radścho khěrśje ẓwoje dźěło ćinicẓ abo Fylaks woẓtacẓ?“

„Ja njecham Fylaks bycẓ“, praji Hanka płaćẓo.

Wona ẓenje wjaẓy na dźěło njeẓtorẓesche.

Na kożuch.

Balthaẓar Schupp, kiẓ běśche wot léta 1646 ẓ dwórśkim prědarjom w Brauchach, běśche raẓ ẓ wulkej khutnośćju a njebojaẓiwy w pschitomnośćẓi krajnecho kujeẓa pschećẓiwo jeho hrěcham prědowal. Pśchi hoẓćinje, k kotrejẓ běśche dwórśki prědar tež pícheproschcẓi, njećeẓesche najprjedy. Wśchitẓy pschitomni woćẓakowachu, ẓo ẓo tón kóćẓ khroblenu prědarjej ẓlé poẓdẓe. Ale hlej, ẓyle njenaẓdẓujuẓy śćěẓe wjećh ẓwoju śchkleńẓu a pschipi dwórśkemu prědarjej ẓe ẓkowami: „Wy ẓeẓe mi dźeńẓa něśchto na kożuch dali.“ Schupp ẓo poklonje wotmołwi: „Hnadny wjećh a kńeẓe, to je mi ẓ wutroby ẓel.“ „Śchto, nětko je wam to ẓel“, dźeẓesche wjećh ẓe ẓpodẓiwanẓom, „ja měnju, ẓo wy ẓa ẓwoju pschiśkłuchnośćẓ dźerẓićẓe. mi wěrnośćẓ prajićẓ.“ „To runje je, śchtoẓ mje bolí. Mi je ẓel, io ẓo mi moje ẓaẓtoẓujstwo njeẓe radẓito. Ja ẓym ẓo na waẓchu wutrobu měrił a nětko je jenoẓ na kożuch śchło.“

Spomjatkuẓ: Tež pola druhich ludẓi, kiẓ ẓu ẓami móẓni kujeẓoẓo. Boże ẓłowo druhdy jenoẓ na kożuch dẓe, ale niẓ do wutroby. Woni drẓe prědowanje „rẓane“ a „ẓajimawe“ a „ẓhutne“ mjennẓo, ale tola woẓtanu kaẓy běchu a ẓu.

Hiśchcẓe junkróćẓ wo próśtwje na khěẓorśtwowy ẓejm ẓa kścheśćijanke wěrowanje.

Lubi Śserbja! Njeśłombẓmy cẓaẓ, kotryẓ je jara drohi. Nowy „bergarśki śakoń“ wubjerk khěẓorśtwowcho ẓejma dale wuradẓuje a w blijśchim cẓaẓu k wuradẓenju mandẓelśkcho prawa doćẓe. A tam mamy to ẓrudne poẓtajenje, kotreẓ je ẓo hiẓo wjaẓy króćẓ w naśchim „Pomhaj Bóh“ naẓpomnika, to wěrowanje w lubym Bożim domje pśched ẓtatom ẓ ẓyła niećẓo wjaẓy njepćakći, ale ẓo ẓame hromadẓe pśćanje ẓtawnika mandẓelśtwo płaćẓaẓe ćinj. My wśchitẓy na to ẓpominamy, ẓ kajkej ẓrudobu ẓmy ẓo w ẓwojim cẓaẓu pod ẓyły ẓtawnikł (ẓivilny) śakoń poddacẓ dyrbjeli, kotryẓ nujnej nahladnośći śkcheśćijanśkeẓe zyrkwẓe śadẓewa. Njedyrbjeli my teho dla nětko ẓe wśchej ẓahorẓenośćju ẓebi ẓ najnujeńścha to śaẓo dobycẓ ẓpytacẓ, śchtoẓ móẓemy, ẓo by wěrowanje pśched Bożim wobliẓkom tež pśched ẓwětom płaćiło. K temu naẓ naśche ẓwědomnje cẓěri a nujuẓe. Duẓ, lubi Śserbja! wopokaẓmy jako dobry pobożny lud, ẓo ẓmy bjes prěnimi, hdyẓ ẓo wo to jedna, ẓo by naścha śkcheśćijanka zyrkej tu nahladnośćẓ śaẓo dobyła, kotrejẓ wożebje w naśchich ẓrudnych cẓaẓach potrjeba. Hacẓ runje je ẓo tež ẓ naśchich ẓtron rjana liẓba próśtwow na ẓejm wotpośłała, dyrbi ẓo tola prajićẓ, ẓe ẓyle hibanje ẓa tule waẓnu wěẓ pschećẓo hiśchcẓe pśchejara ẓnadne, hdyẓ je nujuẓe, ẓo śóẓdy, kotryẓ ma cẓapku śkcheśćijanju wutrobu, pjero do rukow wojmje a próśtwu podpjśche ẓ tym wuẓtupujo ẓa ẓwoju wěru, ẓa ẓwoju zyrkej. A wśchak ẓyle wot teho wotwiẓnje, ẓo lud ẓwoju wolu w tych próśtwach ẓśewi, hacẓ khěẓorśtwowa wyśchnośćẓ ẓ liẓby podpiẓnjow ẓadanje wjećhiny luda ẓpośnawśchi ẓo pśchećẓwedźićẓ da, ẓo dyrbi do teho ẓwolićẓ, ẓo wěrowanje pśched Bożim wołtarjom ẓwoje ẓtare prawo śaẓo dośtanje. W tu khwilu je wulka nadẓija, jeli ẓo ẓo lud hiba, ẓo ẓo naścha próśtwa dopjelni, dokelẓ budẓe, kaẓ nětko weẓ śteji, wjećhiny khěẓorśtwowcho ẓejma ẓa naśchu próśtwu hłoẓowacẓ. Duẓ wuẓijmy tule śkładnośćẓ, kotraẓ ẓo nam nihdy wjaẓy njepośćićẓi, hdyẓ je pśches pśchiwśćẓe „bergarśkcho śakonja“ naśche wobkhadne prawo na pśchezo ẓwojaẓne. Na ẓadanje, redaktorej wupraẓene, ẓo próśtwa, kotraẓ ma ẓo podpiẓacẓ, tudy hiśchcẓe junkróćẓ poda:

Dem Hohen Hause des Reichstages unterbreiten die unterzeichneten christlich gesinnten Männer folgendes Gesuch, zu dem uns unser Gewissen drängt: dem Paragraphen 1300 des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs hochgeneigteit folgende Fassung zu geben:

„Die Eheschließung kann durch einen Standesbeamten oder durch einen Geistlichen geschehen. In letzterem Falle hat der Standesbeamte nach erfolgtem Aufgebote zu bescheinigen, daß der Eheschließung nichts entgegenstehe, und hat der Geistliche, welcher die Trauung vollzieht, dem zuständigen Standesamt von der erfolgten Eheschließung innerhalb zweimal 24 Stunden amtliche Mitteilung zu machen.“

Podpiẓane próśtwy tež dale redaktor (Pastor Golṡch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) a red. „Śserbśkich Nowin“ rady do Barkina wobśtaratajć.

Samolwity redaktor: faraẓ Góleẓ w Budyśchinku; ẓoburedaktor: faraẓ Mróśak w Rychwałdẓe.
Cẓiśćeẓ a naktad Sonolerjej kuhiejśćeẓćeẓnje w Budyśchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 18
3. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńu w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 nw.

Njedźela Kantate.

Jak. 1, 12—21.

Bóh luby Knjez.

Huſto je cźeźko do luboſcźe Bożeje wěricź. Wjele jich je, kotſiž bjes pſchemyſlenja ſobu praja: Bóh je luboſcź — woni njewjedźa, kak cźeźko druhim druhdy je, to wěricź. — Pſched něſchto lětami cźinjeſche w Schottlandſkej wjele ſtow ſchulſkich dźěćźi ſe ſwojimi wucźerjemi wulět na horu. Na pucźu jedyn źeleſniſki cźah ſ druhim hromadźe ſjedźe. Žałoſtne njeſbože ſo ſta a wbohim ſtarſchim, kotrymž wo tym telegrafowachu, nicźo njewoſta hacź ſe źarowazej wutrobu rozmjecźene ſtawy ſwojich lubuſchkow hromadźicź. Kak cźeźko je tym byłe, do „Boha lubeho Knjeſa“ wěricź. — Druhi pſchikład. Sswěrna, lubowaza macź, kotraž je ſo ſa ſwoje dźěćźi ſ napinanjom wſchitkich ſwojich mozow ſtarała, wumrje; nun kotryž je wopitź a ſamo pſchi rowje ſwojeje żony ſtróſby njeje, źiwy woſtanje. Wbohe dźěćźi! prajimy a ſo praſchamy: Je Bóh mudry, je Bóh luboſcź? — Kak wjele martrarjow bě w běhu cźaſa na żałoſtne waſchnje cźwilowanych a ſkónzowanych. Njetſchepoze nam ruka, hdyž dyrbimy wyſche wſchitkich podawkow ſwětnych ſtawiſnow viſacź: Je Bóh luby Knjez? — a tola pſchi tym wſchěm bychmy my bliſko widźozu a njerozumni buli, hdy bychmy po ſwonkownym dacźu ſudźicź chźyli. Wot jeneho tych mužow, kotrymž mamy ſo ſa bibliju dźakowacź a kotſiž ſu ſo bóle dyžli my ſ hudancźkami naſcheho źiwjenja a ſ bycźom Božim ſanoſchowali, wot japoſchtola Jakuba mamy my epiſtolu ſchtwórteje njedźele po jutrach Jak. 1, 12—21; kotrejež wucźbu my do tych ſłowow wopſchimnjemy:

Hacź ſo runje ſeſda cźi,
Bóh ſej na ſłe njemyſli;

pſchetož 1. ſchtož ſ ruki naſcheho Wótza pſchiindźe, ſte bycź njemóže, hdyž ſo to tež jeho dźěćźom tak ſeſdanje. Njeje to wopominanja hódne, ſo huſto runje cźi, kotrychž horjo źiwjenja najbóle potrjechi, kotſiž ſu w płomjenjach ſchcźěpowzow, w ſubach dźiwich ſwěrjatow, w cźwilach a jaſtwach ſwojeho ducha horje dali, w dowěrjenju na Boha njekhabłgźy woſtachu a ſo ſamolicź njedachu, runjež cźi njeſchcźeliſo hanjachu: Schtó je něſko waſch Bóh? Mamy my wjazy pſchecźerpicź hacź tamni japoſchtoli a ſwěrny ſwědkojo? wjazy hacź cźerpjer Hiob, wjazy hacź najwjetſchi cźerpjer na kſchižu? A woni wſchitźy hacź do poſłednjeho wodychnjenja ſo ſwojeho dowěrjenja k Bohu dźerżachu, dokelž woni na wuhudanje hudancźka ſwojeho źiwjenja, na wotkrycźe potajnych pucźow Božich w druhim lěpſchim ſwěcźe cźakachu, dokelž woni wjedźachu: Sbóżny je tón muž, kiž ſpytowanje ſnjeſe; pſchetož hdyž wón ſprawny ſcźinjeny je, doſtanje wón tu krónu teho źiwjenja, kotruž tón Knjez ſłubił je tym, kotſiž jeho lubuja. A tak dyrbi ſo někotre cźeźke horjo teje ſemje ſa ſpytowanje wobhładacź, w kotrymž maja ſo najwobjebniſche kſchescźijanſke poczźinki, wěra, luboſcź, ſcźerpliwoſcź, poniżnoſcź a poſłuſchnoſcź wopokaſacź, ſo bychu junu krónowane byłe. Wſchelake, ſchtož ſo nam prjedy kaž

njesbože sdasche, so potom jako nèschto wupokasa, schtož bèsche k naschemu lèpschemu. —

Hacz so runje sesda cži,
Bóh sej na sle njemyšli;

pschetož 2. schtož je woprawdže sle, kaž hrèch, s Božeje ruki njepschiindže. Kak wopaczne to je wodžerjej šwěta sa sle winu dawacz, schtož ma czowjek šam šebi pschipißacz. Hdyž nan šwojemu dźèczu sakaže s wohenjom hrajkacz a dźèczo składnosez wužije, hdyž nan domach njeje, tu pschikasnju pschestupicz a so póbla straschnje wopali; tola nichtó nanej winu njedawa. Tak njemóže nichtó Bohu winu dawacz, hdyž wón pschi wschèm sakasanju s lóschtami a žadosczemi šwojeje wutroby tak dołho hrajka, doniž po šłowje japoschtoła lóscht hrèch njeporodži a hrèch, hdyž je dokonjany, šmjercz. Schtož na teho najwyschscheho šwari a jemu sa nusu a hubjenstwo šwojeho žiwenja winu dawa, njech so tola radscho prascha, hacz te poroki jemu šamemu nještuischeja. To shubjenemu šynej na myšle njepschiindže, vichiczinu hubjenstwa w sadžerženju nana pytacz, ale wón praji: „Ja błakn, so mojeho nana wopuschczich“. Tola šamopósnacze bèsche prènja krocžel k sbožownemu wobroczenju jeho žiwjenja k poniżnemu wróczenju do nanoweju rukow.

Hacz so runje sesda cži,
Bóh sej na sle njemyšli:

pschetož 3. „Wschitkón dobry dar a wschitkón dokonjany dar pschiindže s wyšokosczje dele wot Wótza teho šwětła.“ Na kak wschelake waschnje so nam tole šłowo kóždy dżeń, kóždu hodżinu wukładuje, so šmy, hdźežkuliž dżemy abo pohladamy, wobdacži wot dobroczìwosczje bjes pschemènjenja, bjes kónza! Hladaj do wotuczażeje stwórby, kajtuž ju nètko wohladasch. Pohladaj tam na selene łuki; hladaj na mède žywy, kotrež khwatajo rostn, so bychu nam khlèb skiczile; hlaj, kak schtomy sakczèwaju. Wichudżom je blido pschikryte sa Bože stworjenja, so schkowroncžk šwój dżakny khèrlusch šwèwajo šo pschezo wysche sdèha, kaž by nam pschiwołacz chżył: Wschitkón dobry dar pschiindže i wyšokosczje dele. Abo dżi dale do šwojeho doma, hdźež je tebi twoja žona blido hižo pschikryła a hdźež dżèczi wješele na nana czakaju. Njejšu też wone, jako nadżija twojeho žiwjenja, twojeju woczow pastwischczo, njeje też wona, twoja šwèrna mandżelka, dar i wyšokosczje, so rad sahłoušejsch do blidowych paczerjow twojeho najstarscheho: „Dżakuju šo temu Knjesej, pschetož wón je dobroczìwy a jeho dobrota traje wèczinje.“ A njewèrno — so by hischcze lèpje tule dobroczìwosez pójnoł a na nju šwoje dowèrjenje stajił w wschitkich hodżinach twojeho žiwjenja, njebudżesch šo podarmo wołacz dacz wot njedżelskich šwonow, ale šebi w Božim domje najlèpschi dar wobradżicz dacz, dar Božeho šłowa. A czeho dla je to najlèpsche? Dokelž s tych šwjatych šłowow, s evangelija wóczko twojeho Wótza na tebje hlada, do kotrehož trjebasch jenož junkrócz prawje nuts pohladacz, so by sa wschitke czaßy a wobstejnosczje šebi teho wèšty był:

„Hdyž šo runje sesda cži,
Bóh šej na sle njemyšli.“

Hamjeń.

„Czinicze šebi tudy žiwjenje rjane a wješele!“

I.

Wschitko je wasche.

(Po F.)

„Ale schto czjemy s tejle bjesbožnej sažadu?“ šo nèchtó prascha. My wèmy, jo wysche pohrjebnischcza njewèrjazych nèhdže tak štrejeche: „Czinicze šebi tudy žiwjenje rjane a wješele!“ a potom dale dźèsche: „Žana wèczinosez njeje, žane sažowohladanje.“ — Dusz wschat šo sda, kaž by šamyšł naschego rospominanja wopaczny był.

Ja to wschitko derje wèm. A runje teho dla šym šebi tón šamyšł wušwolił. To prènje šłowo šaiutnuju w mjenje evangelija. Pschecżiwo druhemu wojuju w mozy evangelija. Ja mjenujsy praju, jo je jenož hódno, na šemi jako człowjek žiwy być, hdyž nam wysche teho šwěta bójšli wótzmy kraj kiwa a šo šwèczi. Ja wobkruczuju, jo nascha šemja wschu šwoju radosez šhubi, jeli so na njebjesa šwoju nadżiju nještajimy.

Druhe nèmjte wuprajenje hischcze je, kotrež je naspomnjenemu podobnne; wone rèka: „My hidżimy a njebohimy šo wèczinosczje wjazy; tole žiwjenje polèpschicz je nasche žadanje.“ Nètko pak šo ja wschitkich šprawnych ludżi woprascham: Schtó je wjazy czjinił, tole žiwjenje polèpschicz hacz tón, kotrež je wèczinosez rosšwètlił, nasch knjes Jesuš Khrystuš. Tyšaz krócz je šo dopokasało, jo je pysches njeho człowjske bratrowske czincze do šwěta pschischło a to pysches to, jo je wažnosez kóždeje jenotliwcje dušche do prawcho šwětła stajił. Wón je tón wulki dobyczèrsłi ferichta nade wschèm wotroczìwom. Wón je Wócżej wschitkeje šwobodnosczje, šwobodnosczje šnèdomnja, kaž też šwobodnosczje w šjawnym žiwjenju. Haj, hakle pysches evangelijon šu myšle lubosczje a nadżije do šwěta pschischłe, kotrež mèja šame nam šwèt spodobny sczinicz.

Duchapolny muž i Hollandischcje wupraji: „To žiwjenje na šwèzcze tuteho njena hódne njeje, jeli so rosšwètlene njeje wot nèczeho, schtož je wjazy hacz to žiwjenje.“ To je wèrno. To žiwjenje tudy na šemi je pokne njemèra a njewèštosczje, pokne tyšazkróczneho horja, so dyrbi myšlazemu człowjekej to žiwjenje czjicze napschecżiwne być, hdyž wón žaneje wèczinosczje njemaje. Tak praji duchapolny, ale njewèrjazy wučeny Schopenhauer: „Jeli so je Bóh tón šwèt šworił, ja njechał tón Bóh być; hubjenstwo šwěta by mi wutrobu rospukniło.“ To ja rosumju. Ja šebi myšlicz njemóžu, kak moht myšlazy człowjek (ach, bohužel je mało prawje myšlazych ludżi, kotrež w rostkaczu tónz naschego bycza pósnaje, — ja šebi myšlicz njemóžu, kak moht tajti kušta radosez w žiwjenju mèczi. Potom tola žane šadwèlowanje wostanje.

Myšlcze šebi junkrócz šwèt, na kotrymž žana wèža wjazy k njebjesam njepokajnje, na kotrymž žane šnki šwonow wjazy pysches hory a doły, pysches mèsta a kraj njetlinczą, hdźež žadyn „dżeń teho Knjesa“ njeje, na kotrymž człowjek šwojej woczi posbóha k horam, i kotrychž nam pomoz pschiindže, žadyn Boži dom, kotrž šo nam njedżelu wotewrja, žana špèwaza šwjeczaza wohada. Nihdże žane dopomnjecze na wèczinosez. Na šmjertnym kożu žane šłowo trościta; pschi rowach šame šylsy šadwèlowanja: na rowach žadyn tschij, — pschemyšleny, i wotkal dyrbjakej nam w tajkim šwèzcze radosez a wjeselosczi pschinicz.

Na wopak, schtóž w mozy tschesczijanskeje wèry sady wscheje šwètneje harty a šwètnego hubjenstwa, wulke, nihdy njewuhasczaze šwètło wèczinego wótzneho domu wohlada. — tón móže radosczjuwy być też pod šysami.

S krótka: człowjek wèczinosczje šame ma czjitu radosez nad žiwjenjom. Sa njeho je hódno, jo wón šwjatsi lubosczje šwjasa, pschetož wón wè, jo horkach dale traja, a jo budża tam dokonjane. Sa njeho je hódno, šebi žiwjenje rjane sczjinicz, pschetož wón wè, jo je sesnjke žiwjenje jenož pschihotowanje na wèczinc.

Abo njeby ty też rózu czjim radscho hladał, hdyž ty wèsch — jeli jo šo wona prawje hlada — jo s jeje forjenja junu nowa sakczèje, j tym wumènjenjom, jo je ta nowa tyšaz krócz njeschta a bóle wonjaza? Njeby ty tajku rózu radscho hladał, hacz hdy by šebi myšlicz dyrbjał: „Juttje je nimo: ja wèczne niwo!“ —? Hladajcze, lubi czitarje, tak je je sesnjsim žiwjenjom; wone hakle šwoju wažnosez šebi nadobydże pysches wuhlad na wèczinosez.

Haj, ale — šo napschecżiwja — njedyrbimy my, runje jo bychmy wèczinosez dobyli, šwèt šapręcz, nascha wutrobu wote wschejho sesnjskeho wotwjasacz, wojschje šami šebje šapręcz? Sa wotmolwjenje postaju naschego reformatora Luthera šameho. Wón junkrócz wupraji: „Kischescżijan je knjes nade wschitkimi wèzami“; to rèka: wón móže wschejho parowacz, hdyž Bóh to dże: to pak też rèka: wón móže wschitko mècz a wužicz i radosczu a dżakowosczu, kaž dołho jemu to Bóh wostaji. — Naisczpsche pak je, jo je Luther to šam je šwojim žiwjenjom wopokasał. Hdże nadeńdżemy muža, kotrž šamo tak šortuiwje wschelake šwjeselenje, wojschje šwjeselenje pysches hudżbu, dale roswjeselenje w pschirodże, w šwójbje a towarišwje wužicz? Tón muž pak je šmutskowuje

wschón swobodny. Kóždy wokomik je wón hotowy wschcho so wotkazać, jeli so Bóh tón Knjes žebi to žada. Sswoje sesnike sboże, haj samo swoju strowosć a swoje žiwjenje je wón hotowy woprowacć, hdyž ma sa swojeho sbóžnika sasunpić. Tu widźimy dopjelnjene to słowo japoschtoła Pawoła: „Wschitko je wasche; wy pak sće Khrystusowi“; abu to słowo nascheho sbóžnika samcho: „Woni su na swěcže, ale nuz wot teho swěta.“

Stworjenja njejsu cžertowskeho, ale bójskeho rodu. Wschitko, schtož mójemy j dźakownej wutrobu wužić, móžemy wjeselc pschijeć. Nschesćijanstwo njecha mnichowsowo bycź, so cžłowjek je swěta cžekuje. Ale to je nujne, w swěcže swětej cžekać. „My dyrbimy so Boha wysche wschcho bojeć, lubować a so jemu dowěrić“, to je khowne prawidło. „Jene je nujne“, njenujcy Jesusa dobyć. Kubło, sboże, wjeselc, kajkežkulij je — kotrež tebje wot njeho prjeć cžehnje, je sa tebje skazenje a haj by tež tyhaz druhim dowotene było. Hdyž dyrbisch so rosshudźić: pak Khrystus pak swět, schesćijan dwělowacź njemóže. A to jemu cžeło bycź njemóže, samo tehdy, hdyž hysly płaka. Schtož pak móže Jesuš zohnowacź, teho móžesch so wjeselić.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnosć.

(Pokraczowanje.)

„Hlejcže, lube dźěćatka“, poča wučeř, „tónle nasch młody pschečel“. — a pschi tym poplaza nascheho Antona lubosćiwje na ramjo, — „tónle nasch młody pschečel je se Sawojardskeho kraja. Tónle kraj je daloko wot nas. S wjetscheho dźěla je to kraj wyšokich horow, kotrež nimale hacź do njebesa dosahaju. Tam pak bydla sprawni, dobrocźiwi, nadobni ludźo.“ — Sawojarda pohladny dźakowuje na wučerja. Wučeř pak powučowasche dale: „Nasch młody pschečel, hacź runjež je ledma léto starschi dyžli wy, je nana a macź wopuschćił a je so na pucź naftajił do zusby, hdźež dyrbi so sam sa so staracź, a so sam se swojej ruku a se swojim bobakom jesiwićź. Sa waš staratej so hišcže zwěrnaj, duschnaj starschej; j nimaj žydnjesće so sa blido. Pójmajcže tele sboże a budźćże jimaj dźakowne! A nětkole, lube dźěćatka, wobhladajcže žebi j wopredka tele swěrjatko prawje pětuje, schto je wone nawuknyło. Hlejcže, nehdźe dwě stupje je dołhe; zyle kuschu ma wopuschcu, nehdźe 4 zole dołhu. Wobhladajcže žebi tež khowežku: je tołsta a kuscha. Wóčazy khyschćitej so jako sernicźy a zwědźitej we mudrosći. Wuschi stej, kaž widźićże, jara kuschej, kosmatej a stej w kosmach zyle sathowanej. Cžornobrunu ma žukuiczku a tak derje seschitu, so ju cžaš žiwjenja k krawzej na sapkatanje njepósćećele; ženje so jemu njerostorhnje kaž wasche kholowežki.“ — Pschi tychle słowach so schulske dźěćci mózuje smějachu. „Wobaczt bydli“, powjedasche wučeř dale, „zyle sanlutki wyšoko na horach a wurvje žebi tam horkach jamy, w kotrychž wón w zymje bydli a husto dojsć zyku dołhu zymu hacź do młodeho nalécza pichesmoreji. Tež sa letni cžaš natwari žebi wobydlenczko a wupósćele je žebi je zynom a je złomu, a nauošy žebi husto dojsć tej zyrobu do njeho.“

„S cžim dha so žiwi?“ woprascha so mały pachołk, ruku posbčhnywschi.

„S cžim so žiwi?“ wospjetowasche wučeř. „Se wschelakimi rostlinami a selczami: rady napije so tež mloka. Teho dla baja so tež wschelake bajki wo nim“, powjedasche wučeř dale. „Powjeda so, so so jedyn wot bobaczkow na khribjet lehnje, so so j zyrobu, j rostlinami poklasć a potom kaž žanje do jamy cžahnyć da.“

„Aj, to chyžł ja widźećź!“ sawołachu nětkole khošy.

„Mi so wěricź njecha, so je temu tak“, praji wučeř, „a tež nasch Anton je powjedał, so žebi bobaki wschelake pryšle sejhraju; tola tajkele žankowanje tež wón cžaš žiwjenja hišcže wohladał njeje.“

Nětkole sapoča bobak swoje pryslicźki sejhracź, kaž my to hižo snajemy. To wubudźesche mózne wjeselc bjes schulskimi dźěććimi. Dźěćći chžychu so pschi samym khore žmjećź, jako Anton bobakej knihu pod pažu da, a hdyž so bobak jako schulski hólz na mału kawku žynu.

Hdyž bě Antonowe pschedstajenje nimo, měješe nasch mały lud hišcže wjele na wutrobje.

„Móže bobak tež nóžku dacź, kaž pžyczt.“

„Sso wě“, wotmolwi Anton, „pój jenož sem a daj žebi jemu podacź!“

Kóždy wot schulskich dźěćći chžyšche žebi dacź nóžku podacź, tola wučeř to wschitkim dowolićź njemóžesche.

„Smèm bobaka pomajkacź?“ praschesche so mjeńschi hólczk.

„Sso wě, bratiko!“ dźěsche Anton a donješe bobaka k hólzej. Tón pak ruku khětrje prjecź wsa a měnješeche: „Wón tola njekuša?“

„O ju! mózuje kuša, hdyž so roshněwa. Tola hdyž žynu ja pódla, bobak ženje njekuša. Pomajtaj jeho jenož!“ A kóždy chžyšche bobaka pomajkacź.

„Dźij, Janko!“ kašasche nětko wučeř prěnjemu w. schuli, „dońdź po hornczk mloka! Njech so bobaczk poshylni, hdyž je nasz je swojimi pryslicźkami swjeselił.“ Tež móžeće žebi bobaczka sa pschikład wjacź. Wy sće widźeli, kak bobaczk swojeho wučerja poshlucha, kak wón wscho cžini, schtož žebi jeho wučeř žada.“

Jank so bórsy j hornczkom mloka wróćći. Potom limy mloko do nopaschka a staji nopaschł bobakej. Tón žebi dwójzy kasacź njedasche, ale sapocza wjeselcy schlapotacź. Dźěćći, Sawojarda a tež wučeř wjeselachu so nad tym, kak mloko bobakej žłodźesche. Pschi tym pak njebě so nichto dohladał, so bě so wulki cžerny kozor na wotewrjene schulske wokno žynył. Na jene dobo běsche kozor j wokna na blido skočił, a prjedy, hacź móžesche jeho wučeř powadnyć, běsche bobaka do schije kušnył. Dźěćći wótsje sawołachu a wobžarowachu wbohcho bobaczka. Hdyž běchu kozora wuhnali a wokno sacźinili, hladachu sa wbohim bobakom. Běsche drje hišcže žiwy, tola kozor běsche jeho strašchnje kušnył. Anton njemóžesche so troschtowacź, majkasche stajnje swojeho bobaczka a sawjasa jemu schijn. Hdyž tež mějesche Anton pschi woteńdźenju nahromadźenu pjenjes — dźěćći běchu wjele dawake — w saku, dha dźěsche tola srudnu wotšał, dokelž běsche so swojemu lubuschkej tak srudnje seschło. So jeho tež wučeř troschtowacź spytasche, a so jemu rozpowjedasche, so rana bórsy sažije, to so samo rosumi. Njamy pjenjes jemu do ruki stłóčźiwschi, Antonej wotšał cžahnyć da.

(Pokraczowanje.)

Jesuš Khrystuš je tón pucź.

Schtóž je so w zušej, njesnatej krajinje sakładźił, tón snaje tu radosć, kotraž stysknuwu a sadwělowazu wutrobu napjelni, hdyž so wócźko na dobo na pucźpokasowaŕ dohlada. Potom je wscheje bojosće a starosće kóuz, schtóž tón pucźpokasowaŕ j nuzy wupomha: Wón nam njewi, hdźe mamy so wobroćźić, so bychmy k wotnyknjenemu kóuzej doschli a w tej wěstosći so wutroba posběha a nascha noha so njenuje sprózna cžuje. — Tam wschak, hdźež žmy domach, my žanehu pucźpokasowarja njetrjebamy, so bychmy prawy pucź namakali: pschetož w domínuje je dźě nam wschitko troćźel wot kroćźele snate a samo w najcźěmnišhej nozy my wěmy, hdźe mamy so wobroćźić. — Hinak to je, hdyž so na pucźowanje do njeznateho kraja nastajimy. Tehdy žebi my najprjedy pilnje tharty pschehladamy a w pucźowanišch knihach cžitamy a so po móžnosći rosjaśnimy wo horach a dołach, wo městach a krajnach a wo pucźach, kotrež tam wjedu.

Pschi tym wschěm je wjele ludźi, kotřiž, hacź runje najmjenšche dźěnjše pucźowanje njecźinja, bjes teho, so njebychu kóuz snali, kotryž su žebi wottykhnyli a pucź, po kotrymž maja hić, tola dźeń wote dnja dołhi a husto strašchny pucź žiwjenja dźeja žebi na kóuz njemyšlo a so njeprašechejo, hacź su na prawym pucźu. To dyrbjała nascha najwobežnišcha starosć bycź, prawy pucź do njebjesskeho wótzneho kraja namakacź. Jesuš Khrystuš je tón pucź. Tola dajcže žebi mału historiju wupowjedacź, kotraž dyrbi nam pokasacź, kak dyrbi wumožnik w najwjetschej nuzy žam pucź bycź. — Mały hólz běsche je žwojimaj starschimaj k morju pucźował. Tam pschi brjoły móžesche w pěsku hrajacź, ale nan běsche jemu krućże sakasał, dalokо prjecź bježećź: wón dyrbjesche dom, w kotrymž bydlachu, stajnje w wocźonaj wobchowacź. Njedźiwajo na nanowe sakasanje wón jedyn dźeń pschi brjoły dale bježesche, so by mujsche pytał a pschezo dale wot doma so zdalowasche. To běsche runje tón cžaš, w kotrymž běsche woda wot brjoha wotbježała a tak běsche tež jena skała na žuchim, kotraž hewak hłuboko spody wody leżesche. Na nju so tón hólz dohlada, po njej wjeselcy horje lěsješche a so na rybjcźkach sjeselći, kotrež w łužach wokoło płuwachu. Jako so cźmicźkasche, žebi na nana pomyžli a chžyšche so domoj wróćićź. Wón po skali tam a jow běhasche, ale nihdźe dom njewuhlada a j najtrójenjom so dohlada, so běsche so bjes tym woda wróćiła a so běsche jeho zyle wot kraja wotbježiła, pschetož woda skału je wschěch bokow wobdawasche. S kóždej mjeńschimu woda wysche pschiúdźe a wona bu pschezo

hłubscha bjes nim a bjes brjohom. Wón ſo ſwojeje njepoſłuſchnoſcje kajesche. Se ſwojej cząpku wón do wſchěch bokow kwaſche w nadźiji, ſo ſo něchto na njeho dohlada; ale podarmo. Wón wo pomoz wołasche, kaž khětſje móſeſche a wětr a żołmy jeho hłóſe ſwojim ſchumjenjom połłuſchichu. Bu pſchezo cźěmniſcho, pſchezo bóle a bóle ſo woda pſichibližeſche. Sa krótki cząſ dyrbjeſche tež ſtaka powodźena bycź a wón dyrbjeſche ſwoju njepoſłuſchnoſcź tak ſlě wotpokućicź. — Tola kedźbuj! — Jako běſche hižo zyłu nadźiju na wumożenje ſhubik, wón na doho blíſko ſwoje mjeno wołacź ſaßłychcha. To běſche jeho wulki bratr, kiž ſe ſhylnymaj rukomaj pſches żołmy płuwaſche a kotryž běſche jeho wſchudźom pytał, doniž njeběſche jeho wo pomoz wołanje ſaßłyſchał a něſto ſwoje źiwjenje na to ſtajił, ſo by jeho wot ſmjercźe wumohł. Zakućicźujo jeho to dźěćźo wołoko ſchije wſa. „O ſchto dyrhjn cźinicź, ſo bych pucź domoj namakał?“ Trojchtujo bratr praji: „Tón pucź ſym ja; ty njetrjebaſch nicźo cźinicź, hacź ſo mje ſwjerdźe dźerſećź a mje njepuſchćeſćź.“ Něſto wón to dźěćźo na khribjet wſa a ſ nim pſches morjoze żołmy płuwaſche a ſo ſkónćźnje ſaßo do nanoweju rukow wróćźo pſchinjeſe.

Tak je ſo Jeſuß naſch bratr ſćźinił, ſo by naß pſche wſchitke wody horja, pſche wſchitko błóto hrěcha ſaßo do rukow njebjeſkeho Wótza pſchinjeſł. Teho dla modlmy ſo dźakownje k njemu a cźitajmy w ſwjatym piſmje. Wone dyrbi naſch pucźpokaſowar bycź. — My mamy ſchtyri ſćźenja a tola pſchinjeßu nam wſchitke tón ſamy evangelijon, tu ſamu powjećź ſbóżnoſcźe. Junkrócź wohladach w wobrajowej galeriji tji abo ſchtyri wobraſy, kotrež wſchitke teho ſbóżnika ſ cźernojotej króthings pokajachu, ale wone běchu wſchitke wſchelake. Kóżdy wobras mějeſche ſwoju wożebitu rjanoſcź, kotraž jón wujnamjeni. A tola ſo poſtajićź njeda, kotry běſche najrjeńſchi. Tak namakamy we wſchitkich ſćźenjach teho ſamehо lubowazeho, ſa naß cźerpjazeho ſbóżnika, kotryž praji: „Waſcha wutroba ſo njeſtróß! Ja ſym tón pucź!“

Njedyrbjało nam haňba bycź?

Luby cźitarjo! Ssnano je ſo teli pſchi tym wuprajenju japoſchtoła: „Khryſtuß je nam wopiſmo woſtajił, ſo bychmy ſłědźili ſa jeho ſtopami“, hižo podomnje ſeſchło, kaž mi: Ty ſy ſwět i hłubokim ſdychowanjom wuſnał: „Ach, kak móžu ja tele ſłowa dopjelnicź! To mi ruzy do kłina padnjetej, hdyž chžu jenoż ſapoćźatk ſ khodźenjom ſa Jeſußom cźinicź.“ A ſawěćźe, hdy by nam Jeſuß jenoż pſchikład był, bychmy ſ wěſtoſcźu wſchitcy ſhubjeni byli. Kunje tak ſo nam ſ pſchikładom ſławnych cźłowjekow ſendźe. My mamy pornjo nimi rad to ſacźućźe: My ſmy junkrócź nižſchi ludźo wot naroda a pſchi najlěpſchej woli to dokonjećź njemóżemy, ſchtož tamni ſ tej wulkej mozu, kotraž běſche w nich, dokonjachu.

Nó derje, ſłyſch hiſtoriju, kotraž je ſo w hórkojtych, ſynnych krajinach Schottlandſkeje podała. Tam w prěnim ſynſkim cząſu na dobo ſněhowa mjećźel pſchiúdźe. Wětſiſ ſněh pſched ſobu w tajkich hromadach honjeſche, ſo ſo wſchitcy cźłowjekoju a wſchitke ſkćźata khětſje pod wobarnowazy krym wukhowachu. Jako běſche ſo njewjedro lehnyło a ludźo ſaßo ſe ſwojich wobydlenjow wunidźechu, běchu pućźe a ſchećźejći ſawěte. To ſamo na ſebi ſlě było njeby, pſchetož tajke něſchto ſo hujeſiſcho ſta. Ale ſtadło wot wjazy hacź ſto wowzow, kotreź na wjetiche kłubko ſłuſchachu běchu ſo ſhubiłe. Paſtyr běſche je pſchi ſakołnej ſněchowej mjećźelay bórſy ſ woćźow ſhubił a běſche ſo ſam ſ nuſu wukhowacź mohł. Wom dwaj dujej ſa ſobu wot ranja hacź do wjećźora pytachu, bjes teho ſo namakachu, hdźe běchu wowzy woſtałe. Jenićźe hiſchćźe nadźiju źiwjeſche: poß běſche ſo je ſtadkom ſhubił. A hlaj, tjećźi dźeń ſkónćźnje wowzy na jenym blaku namakachu, kotryž běſche pſches hory a ſchtomy pſched ſněchowej wućźićźu wukhowany był a běſche też wowzam zyroby dośćź ſkćźił. Sswěrny poß běſche jemu dowěrjene wowzy tam ſchnał, wón ſam pak na ſtrach a nuſu njedźiwajo, leżećźe na ſmjereć ſłaby pſchi pućźu tamneho paſtyſchćźa. Wón běſche radſcho hłoda wumrjećź chžył, hacź ſo by ſtadku ſwojeho kńeſa ſawutlićź dał.

Schto dyrbimy k temu prajićź: Ssnano też: „Tajke něſchto drje móże póß cźinicź, ale my cźłowjekoju ſmy kłabjche ſtworjenja!?“ — Mi wjele bóle, jako to cźitach, ta myßl pſchiúdźe: „Haňbujećźe ſo, cźłowjekoju! Chćećźe wy w ſamo ſo woprowazym podacźu woprawdźe njeńſchi bycź, dyžli paſtyrſki poß? —

Sskawny muž jukrócź wuprajі: „Poß je dwě tſećźinje cźłowjek, jenoż jena tſećźina jemu pobrachuje.“ Dyrbjała ta jena tſećźina to bycź, ſo ſmy my wjele ſzebićźnjſchi dyžli wón? Tola zyle wućźe nić. Liczmy wjele bóle k tej tſećźinje, ſo też najmudrjſchi poß mozy wyſchſcheſo ſwěta do ſo pſchijećź njemóże. A tele mozy ſo nam poſłućźa pſches teho, kotryž wo ſzebi praji: „Ja ſym tón dobry paſtyr. Ja wojtaju ſwoje źiwjenje ſa wowzy“; pſches teho, kotryž nam pſchiwoła: „Na tym budźećźe pośinacź, ſo my moji wućźomnizy ſćźe, ſo ſo bjes ſobu lubujećźe, kaž ja waß lubował ſym.“ — Njechaſch ſo pſches teho Kńeſa ſ duchom njeßzbićźneje lubośćźe napjelnićź dacź? Pomyßl ſzebi na tule hiſtoriju a njech tebi to praſchenje napomínajo do ſnwědomnja rěćźi: „Njedyrbjało nam, cźłowjekam, haňba bycź?“

Schto je twoja duſcha winojta?

Bohata kńeni běſche, jako běſche jejny pßyćźł, kotryž běſche jej jara luby, ſo ſaběžał, 400 hriwnow temu ſłubiła, kotryž by jeho ſaßo pſchinjeßł. 400 hriwnow ſa małeho pßyćźła! ſa njekńićźomne ſkćźatko, kotreź ſnano 100 ludźi na haßy wokoło běhać widźi, bjes teho, jo by ſchtó na nje kedźłował. Schto je na tajkim ſkćźećźu, ſo ſo ſa nje tajke wopory pſchinjeßu? — Wěſta wěz je, ſo wone ſame na ſebi wulkeje ważnośćźe nimaja; tebi ſo kńićźomne ſda, dokelž je njeſnajeſch a njelubujeſch, ale jeho kńeni ſo lubuje a jeho ważnośćź ſama leži w tej lubośćźi, kotruž je kńeni, kotraž je jo ſhubiła, k njemu měła.

Kunje tak je ſe wſchitkimi wězami tuteho ſwěta. — Ty kóżdyćźći dźeń na haßach ludźi ſetkaćźi, kotriž ſa tebje ani ważnośćźe nimaja; to je tebi wſcho jene, hacź ſu źiwi abo wumrju, hacź ſu ſtrowi abo chori. Ty pſchewodźenja wohladaćźi, bjes teho, ſo by twoja wutroba hnuta była — tućźi ludźo ważnośćźe ſa tebje nimaja. A tola kak wulka je ta ſrudoba, hdyž mandźełſki, hdyž mać ſwoje pośledne Bożećźe ſwojej lubowanej mandźełſkej, ſwojemu drohemu dźěćźu prajićź dyrbitej. Ich ważnośćź leži w lubośćźi, ſ kotrejž buchu lubowani.

A to je, ſchtož nam ważnośćź cźłowjćźe duſche ſjewi a roſjaßnjuje. S hrěchom womajani a ſhubjeni, kajzy my ſmy, my ſami wot ſzebje něćźo winojći njeßmy. Naſcha płaćźiwośćź leži w lubośćźi, ſ kotrejž naß Bóh lubuje a měra teje lubośćźe nam płaćźijm ſjewi, kotruž je wón ſapłaćźił, ſo by naß ſ nowa dobył, njemijący podacźe ſwojeho Sſyna Jeſom Khryſta.

„Tak je Bóh tón ſwět lubował, ſo wón ſwojeho jenićźkeho narodźeneho ſyna dał je, ſo bychu wſchitcy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to wěćźne źiwjenje měli.“ (Jan. 3, 16).

To je tón dźiw jeho lubośćźe: „Teho dla khwali Bóh ſwoju lubośćź k nam, ſo Khryſtuß ſa naß je wumrjeł, hdyž my hiſchćźe hrěſchnizy běchmy. Khryſtuß je ſa naß bjesbóżnych wumrjeł.“ (Rom. 5, 6 a 8).

A cźile „hrěſchnizy“, cźile „bjesbóżni“, cźile „wſchitcy“, to ſy ty, to ſym ja, to je kóżdy, to ſu wſchitcy cźłowjekoju.

Hladaj na muża abo żonu, kotrejuž je njeporjadne źiwjenje do khudobneje khěźe pſchinjeſeło, pohladaj na ſtóſtnika, kotryž je ſa kóńz ſwojeho źiwjenja ſadu jaſtwowych murjow ſamknjeny, pohladaj na pſcheczinjerja, kotryž ſtajnje w korćźmach ſedźo hraje a pije. To ſu też tajke ſabćźane, ſhubjene ſtworjenja, kaž tón mały pßyćźł. Wone ſanеje druheje ważnośćźe nimaja, hacź to, ſchtoż ſu ſwojej ſwójbje, wołaćźe płaćźiće. Když ſo ſhubja, to ſadyn cźłowjek njewobźaruje a tola je to muž abo żona, ſa kotrejuž je Khryſtuß wumrjeł.

W tym leži, ſchtoż je żana duſcha winojta, kotraž je ſo ſnano ſabłudźiła a kotraž móże ſo tola wumóz, ſo je Khryſtuß ſa nju ſwoju krej pſchelał.

Kóżdźićźi — najkhudſchi, najhubjeńſchi, najwopuſchćźeńſchi, najſazypeńſchi cźłowjek móże ſzebi po tajkim pſched ſchćźiżom, na kotrymž je Jeſuß ſwoje źiwjenje do ſmjercźe dał, prajićź: tu mam ja to dopokaſowo, ſo Bóh mje lubuje: To ſym ja winojty, ſchtoż Bóh moju duſchu waži a ſchtoż je wón ſa mnje ſapłaćźićź dyrbjał. To je tón wopor, kotruž je wón pſchinjeßł, ſo by mje wumohł. Hdyž to pravje wopomnimy, kak wjele je naſcha duſcha pſched Bohom winojta, my też ważnośćź teho ſłowa Jeſom Khryſta ſrozumimy: „Schto pomha cźłowjekej, hdy by wón runje zyłu ſwět dobył a wſchat na ſwojej duſchi ſchkodował?“ Mat. 6, 33.

Samolwity redaktor: ſarař Góleć w Budyſchinku; ſoburedaktor: ſarař Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchć a nakład Ssmolerjeje knihićźiſchćźećźnie w Budyſchinku.

Pomhaj Bóh!

Čišło 19
10. mcje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczischczełu w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 ny.

Na Boże ſtpicze.

Mark. 16, 19: Tón Knjes, jako běſche ſ nimi poręczał, bu horje wſaty do njebeſ a je ſo ſynył k prawizy Bożej.

Do tychle krótkich ſłowow wopſchimuje ſczenik zyłu powjeſcz k njebju ſtpicza, kaž tež ſ zyła ſwjedżeń Bożeho ſtpicza ſo mjenje waži hacz druhe rócżne czaſy. Druhe rócżne czaſy ſo dwaj dnjej ſa ſobu ſwjecza a ſamo czichi pjatk ma ſeleny ſchtwórtk, kotryž jemu prjedy dże; Boże ſtpicze ſo tak rjez khowa wnſrjecz jutrow a ſwjatkow. Wo kóždym druhim rócżnym czaſu wě kóždy ſchescżijan, ſchto ma ſa njeho a jeho żiwjenje do wažnoſcże. Hdyž ſo ty dźěſcza wopraſcheſch: Czeho dla ſwjecżiich hody? wone tebi wotmolwi: Dokelž je Boże dźěczo pſchiſchło naſ wumóz. Abo hdyž ſo praſcheſch. Schto lubja tebi jutry? wone powjedaja wo nadźiji pſchichodnehо horjeſtacza. Ale ty mohł někotrehožkuliž doroſczeneho ſchescżijana nadeńcz, kotryž njewě wo wulkej wažnoſczi Bożeho ſtpicza wotmolwjenje dawacz, wo nadźiji, kotruž mamy pſches njeho. A tola to kraſnу, drohi ſwjedżeń, kotrehož powjeſcz k druhim ſwjedżenjam ſłuſcha, kaž wužohnowanje na kónz Bożeje ſłużby. A tola ma tajke kraſne ſłubjenja ſa naſ a ſchescżijanſtwo, ſo by njele pobrachowało, hdyž njeby tónle ſwjedżeń měło. Haj, hdyž ſebi to rospomnju, ſo mi ſeſdanje, kaž by runje tón ſwjedżeń był, kotryž njemóže bóle dużli druhe ſwoju ſbożepſchipowjedazu powjeſcz hłuboko doſcz do wutroby ſapiſacz, kaž dyrbjało ſo naſchemu wot wſchelakeho ſtracha wobdatemu ſchescżijanſtwu doraſnje a móżuje prědowacz, ſo naſch Knjes a kral w njebjeſach k prawizy Bożej ſedźi.

To ſame njeje, ſo ſa njeho, kiž běſche ſ njebjeſ pſchiſchoł, druhi wukhod jeho ſemſkeho khodżenja móżny njeběſche. Saweſcze, to k njebju ſtpicze je a dyrbjeſche bycz dobyczeřiſke wróczenje teho wumożnika, hdyž běſche ſwój ſwjaty ſkutk dokonjał, do teje kraſnoſcze, kotruž wón mějeſche, prjedy dużli bu ſwět ſałożeny a w njej je wón hakle móżnje wopokaſany jako Ssyn Boži, kotryž je wot Wótza wuſchoł a do ſwěta pſchiſchoł; wón ſaſo ſwět wopuſcheźi a dże k Wótzej, wobſwědczeny jako tón, kotryž je ſmjercz a ſwět pſchewinył, ſo njebyſchtaj dale nad nim knjeźiłoj. Markus drje praji: Wón bu horje wſaty do njebjeſ, ale wón pſchiſtaji: A je ſo ſynył k prawizy Bożej. To je, ſo ma nětko dźěła mozy a knjejſtwa wſchehomóżneho Boha. Jeho je to knjejſtwo a to jehnjo, kotrež je ſabite, je ſo doſtojne ſejźiniło bracz móz, bohaſtwo, mudroſcz, ſylnoſcz, czeſcz, kraſnoſcz a ſłwalbu. Hdyž Daniel wo tym Knjeſu nad Iſraelom praji: Wſchitko ſo ſtanje, ſchtož wón chze, woboje w njebjeſach a na ſemi, Boże ſtpicze to pſchipowjeda do wſchěch kónzow ſwěta, ſo je do wole a do rukow Bożeho Ssyna daty zyły ſwět a jeho knjejſtwo a ſo wón ſ njebjeſ dale wjedże ſbóżny ſkutk ſwojeho wumożenja a hnady. Tu ſo, luby ſchescżijano, hwěſda troſchtowazeho ſwěła ſwěcźi. Hladaj do pſchekłóteju rukow twojeho wumożnika, ſ kotrymajź ſo ſa tebje w Gethſemane bědźeſche, kotrejź ſa tebje na kſchiżu wupſchestrě, ſ kotrymajź

na wolijowej horje swojich wucżomnikow żohnowasche — ſ nimaj je wón twoje sboże saſożił. Schto móże so nam nětko druhe stacź, hacź to, schtož naš k jeho luboſcźi horje cźehnje, schtož naš w wěſtoſcźi naſcheje wěry pożylni? A hdyž bychmy runje ſrudne dny měli, naſch ſbóżnik w njebeſbach je tak ſwjedźe, so żwětko prawym saſo ſelkhadźa a wjeſele pobożnym wutrobam. Hacź też ſpytowanje a hrěch na puczu naſcheho żiwjenja na naš kakatej kaž jědojte hady, jeho ruzy nuž wot horkach wobarnujetej, so w jeho mozu te hady podteptamy. Hdyž też naſcha wutroba khróbła a ſadwělowana jemu ſkutk jeho żmilnoſcźe nad nami hušto cźeźki cźini, jeho móz naš tola wodźi kaž wodowe rěcźki a naš ſa żobu cźehnje. Kak móże so hiſtorija żwěta hinak ſkóncźicź hacź ſe ſjewjenjom teho dobycźa, kotrež je ſe żwojim k njebjuſtpicźom dobył? Pod mróczelemi leżitej ſte a dobre w ſtajnym bědźenju a wote wſcheho ſpocźatka so ludźo ſtaroſcźiwi praſcheja, schto na kónzu bodyde a po tym kaž żu cźaby wſchelake, ſo cźłowjeſtwo bóle abo mjenje ſjawnje hrěchej błużi, je dźenża bojoſcź a jutjje nadźija żylniſcha. Sa naš, kiž my wot wolijoweje hory pſchindźemy, je hódancźko wuhudane. My wěmy, ſo je to dobycźe naſcheho Knjeſowe. Wón je jo dobył, jako wón w niſkim ſtalcźe po ſemi khodźeſche; wón żebi jo wjacź njeda, hdyž nětko pſchekraźnjeny w njebeſbach bedźi. Podarmo ſtej wyſchſchich měſchnikow leſcź a jebanſtwo, jako chżychu jeho w rowje ſaſyglowacź, podarmo żwět ſpytuje teho ſ tróna ſtorcźicź, kiž je w njebeſbach. Moji lubi, żiwjenje je cźeźke a khutne. To żane hrajkanje njeje, ſ mozami teho żwěta so bědźicź. Tón to żam ſamóże, kotrž wě, ſo żmě w ſłużbje, w mozy, ſ pomozu wſchehomózneho żiwy bycź a khodźicź. Khwaleny budź tón Knjeſ, kotrž je k njebeſbam ſtpił a nam potajił njeje, ſo k prawizy Bożej bedźi. A tón Knjeſ to je, kotrž je ſe żwojimi wucżomnikami rěcźał. Po tajkim něſchto nam wón woſtaji jako ſawoſtajenſtwo żwojeho ſenſkeho khodźenja, żwoje żwjate błowo. Prjedy wón wotżał njecźehnjeſche, hacź njebeſche tym żwojim zyku radu żwojeho Wótza, pokoſcź jeho ſlubjenjom ſjewił a ſdźelił. Duž mamy jeho pola naš, hdyž też je wotżał cźahnył. Schtož cźi wucżomnizy na nim mějachu, to běchu błowa wěcźneho żiwjenja, kotrež běchu ſ jeho rta błyſcheli, w kotrychž běchu jeho pośnali jako Bożeho wěcźneho żyna; schtož naš ſbóżnych cźini a w jeho njebeſkim towaſtwje ſdźerźi, to je jeho żwjate błowo, w kotrymž je wón pola naš hacź do ſkóncźenja teho żwěta. Moji lubi, njecźujecźe wy, ſo w tym wjazy leźi, hacź wobbědźenje jeho wěrnoſcźe a wjazy hacź żama wucźba, kak dyrbimy khodźicź a Bohu żo ſpodobacź? Tole błowo, kotrež je wón rěcźał, rěcźi wo wotpocźinku, kotrž je hiſchcźe woſtajeny Bożemu ludu, wěſchcźi w měſcźe ſe ſkotymi haßami, w kotrychž je pokoſcź měra. Tole błowo, naſchim noham żwěza, żwěcźi nam na tamnu hodźinu, wo kotrejž jandźelio pſchi k njebju ſtpicźu wěſchcźa, ſo wón ſaßo pſchindźe, kaž żu cźi jeho widźeli k njebju ſtpicź. O kajki to kraßny wuhlad! Pſches cźěmny żmjertny doł, pſches jutrownu drohu horjeſtacźa wjedźe naš naſch pucź do njebeß a my domoj ſandźemy. Schto pak by wjedźał, hdźe je jeho domiſna, hdyž wón nam njeby pucź pokałał, nam njeby prjedy ſchoł.

O teho dla je Bożе ſtpicźe ſbóżny żwjedźeń! Khwaleny budź ty Knjeże Jeſom Khryſchcźe, ſo ży k njebeßam ſtpił. Ach cźehń naš ſa żobu!

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboże pſches ſprawnoſcź.

(Pokračowanje.)

III.

Hušto doſcź żmy hižo cźitali a widźeli, kak wulku luboſcź ma nětoty cźłowjek k ſkocźatam. Najwjeſcha pak bywa luboſcź ſtajnje tehdy, hdyž żo cźłowjek a ſkocźatko na żo wucźitaj, a hdyž ſkocźata żwojemu knjeſej niž jenož wjeſele ale też wužitk pſchinjeżu. Tak běſche też pola Sawojardy. Jeho bobak běſche też jeho najżwěrniſchi pſcheczel: wón pośłuchaſche jeho na pokiwnjenje a ſ nim běſche żebi też hižo někoty rjany pjenjes ſaſtukił. Bohužel běſche něſto ſtraſchnje khory. Hacź běſche jemu kóczka jeſchkodźiła, hacź běſche żo druha khoroſcź pſchidała, ſchtó to wjedźiſche: tola bobacźk żaneje żyroby wjazy njerodźeſche, haj żamo mloka żo jemu njechaſche, kotrež běſche jemu ſtajił. Anton kodźeſche ſrudnym pſchi jeho łkwje. Wjele ſakraźnjenych ras pomajkowaſche bobacźka a ſpytaſche, hacź njeby tola ſ najmjeńſcha něſchto wopytał. Se ſrudnym pohladnjenjom tón na żwojeho pſcheczela pohlada, poipyta też, kaž by żo to jemu k luboſcźi ſtało, kakowy hubik rymjacź, tola hnydom ſaßo khłowěźku wotwobroczi. Dołho wjazy njetrajeſche, ſo běſche Antonej jeho lube Bożе ſworjeńcźko ſemjeło. Kajka ſrudoba běſche to ſa naicheho Antona, to ty wěcźe żam cźujeſch, luby cźitarjo, to njetrjebam tebi wopiſacź. Jemu běſche — tak piżaſche domoj żwojimaj ſtarſchimaj — kaž by żo jemu ſe żmjercźu żwojeho bobaka hnidka rostorhnyła, na kotrejž jeho żboże wiſaſche. Srudnym, ſ potulenej hłowu bědźeſche w żwojej komorzy a chżniche pſchi żamym na żwojim pſchichodźe ſadwělowacź. Duž doſta liſt wot macźerje. Ach haj, błowo ſ macźeřneje wutroby, to je runje tak, kaž by wone wot Boha żameho pſchiſchło, a wone ſtajnje żwodźiwy troſcht ſa żobu pſchiwjedźe. Macź piżaſche jemu: „Najluboſchi Antonje! Sśmjercź twojeho bobacźka je naš wſchitkich wulzu jara ſrudźiła. Wſchak wěmoj, kak lubo ży jeho měł. Tola njeſhub nadźiju; mój żo ſa tebje modlinuj, a Bóh budźe tebi też ſaßo ſboże ſpożcźicź a tebje k dobrym, ſprawnym ludźom dewjeſcź, kotiž budźa żo na tebi żmilicź. A wěř mi, cźłowjek njeby żebi dobrych dnjow wažił, njeby-li żo jemu też raz ſrudnje ſejſchło. Dopomń żo, hdyž běſche jako mały pachoł druhdy na kamjenje pamył a hdyž ży płacźo ke mni pſchiběcźał a hdyž ży tehdy żwoju mału hłojcźku do mojeho kłina położił a hdyž żym tehdy tebje majkała, běſche je wſchćm bóry ſaßo lépje a ty ſaßo ſ wjeſcźehym wócźkom na maje pohlada a ſaßo wjeſcźy poikakowaſche. Ach, ty ży něttkole daloko wot naju a ja móju tebje jenož ſe błowami potroſchtowacź; njech tebi też troſcht pſchinjeżu. „Naša żaneje kajnje njeſnaje“, tak praji żo ſtajnje wot ludźi a woni měnja, hdyž ży w nuty, dha móżeſch drje też raz Bożu kajnju pſcheſtupicź. Ty wěcźe tak hrěſchnje njenmyſliſch, luby żynko. Naša je ſpytowanje. W nuty chże Bóh hladacź, hacź żo my też żwěrnje k njemu mamy. Wośtań ty jenož prawje duſchny a ſprawny, kaž żebi to Bóh tón Knjeſ pſcheje a kaž tiaj to Tebje Twojej ſtarſchej wucźiłoj, a potom też wſcho derje pońdźe. A wopomń też pſchejo, ſchto je nam ſtajnje żohnuje: „Naša njewucźi Tebje jenož paczerje pěwacź, ale też dźěłacź.“ Sśmano móżeſch hornzy ſapletowacź abo żebi ſ druhymi dźěłami wſchedny khłeb ſaßłużicź. Sprózniwego Bóh ſtajnje żohnuje! So by żo Tebi żiwjenje ſaßo rjeńſcho rozjaßniło, to pſcheje Tebi Twoja Tebje żwěrna luboważa macź.“

Tak macź w liſcźe piżaſche. Liſt żwědźi wo tym, kak nadobne myßle móże też żona ſ khudeho wukhada měcź.

Spodźiwne je a woſtanje, kak khudoko macźeřne błowa hnuja, kak żu wone ſchfit a troſcht ſa dźěćźo też w dalokej żuſbje. Anton běſche żo po tymle macźeřnym liſcźe wſchón pſcheměnił. Wón běſche żo ſ nowa ſmujił, tola myßleſche żebi, żo chże měſto wopuſchćźicź, hdźež běſche jemu jeho luby bobacźk wumrjeł. Wón naſtaji żo na pucź do měſta Bonna nad Rheinom. Tam dojdźe ſ łódźu. Hižo na łódźi pytny, kak prawje je macź měła, hdyž běſche jemu piſała, ſo budźe jemu Bóh dobrych pſcheczelow pośłacź.

Na łódźi nadeńdźe wjeſele towaſtwo. Jedyn wot tychle kujeſow ſejſhra żebi pryłł ſ Antonom, dokeł mějeſche wulke żwěłke knefle na żwojim kabacźe pſchiſchite. Dokeł pak żo Sawojarda ſrudnje poſmějkotaſche, tole jemu wutrobu pohnu. Wón żnjże żo na měſcźe k njemu a dasche żebi wſcho rospowjedacź, kak běſche żo jemu dotal jeſchło. Tónle żuły kujeſ, muž żmilneje wutroby,

měješche ßobučžucže ßa tehole thudeho pachoła. Jako ßo ł ßwojim towaršcham wróćći, dźešche: „Tu je ßyn Sawojardšteho kraja, to je mały rjeł, kotryž je hižo wschelake nashonił; njechamy jemu mały pjenjes na puć składowaćź?" Nětkole kedźbujeće! Ja wom wschěćne hudańćźka k wuhudanju praju. Schtóž ßwoje hudańćźko njeshuda, tón cźißnje pjenjes tu do kłobuka." Wschitzy ßo ßmějachu, a běchu ł nim psches jene. „Po tajkim, Grundmanje! kelko mjehło ßwarjenych jejow móže ßtróiby cźłowjek ßjeść?" prašcheshe ßo tón kujes. „Jenož jene, schtož pola druhehło njeßby wjazy ßtróiby." „Tak je prawje, ty njetrjebaješ nicźo ßkładowaćź." — Schmidto! „Cźeho dla je Pawoł Korinthiskim pißał?" „J, kak mohł ja to wjedźećź! Ssnano měješche jich lubo!" „Wopał! Dokełź pola nich njebéšche. To płaćźi něschto do mojeho kłobuka!" Wón cźißny nowy ßłěbornik do kłobuka. — „Franzo! Kotry njemjeßlink dłiji ßo ße ßwojim dźěłom a je ł nim tola w prawym cźaßu hotowy?" „To ja njewěm!" „Powjaßał (ßejler), jeli ßo je pilny; tu je kłobuł! — Nowako: „Schtó je ßyn mojeho nana a njeje tola mój bratr?" „To ßy ßam!" „Dundr njechał, ßy ty tola mudry. Po tajkim nicźo do kłobuka. — Kak móže něchtó w cźopłym lěćże wot Barkina do Draždźan jěchaćź, hdyž też płónzo ßwěćźi? Jano, ßhudaj!" „Kak mohł ja to wjedźećź." „Tu je kłobuk! To je jara jednora wěź: hdźeź kłódka njeje, tam ßłěły ł konja dele a dźe pěschi!" — Wón da hischeże dale hudać a hischeże někotry ßłěbornik ßleći do kłobuka. Skónćźnje praji wón: „Duž dha ßłyschćźe hischćźe jene hudańćźko! Schtóž je ßhuda, njepłaćźi nicźo, wschitzy druhy płaćźa. Derje! Duž poßłuchajće: Kak móżesch dwě pßtruhy w tijóch pónoßjach wupjećź, a to tak, ßo w kóżdej pónowi jena pßtruha leźi?" Zadyn njemóżeshe na tele prašcheńje wotmolwićź, a kóżdy schwikny ßwój łrosch do kłobuka. „Tole nětkole wuhudanje!" wołachu wschitzy. „Na, njemějće mi ja ßko, to wschał ja ßam njewěm! Tu cźißnu też ßwój pjenjes do kłobuka." Wón běšche bohaty, ale też jara ßmilny cźłowjek; teho dla běšche ßam tak wjele dał, ßo móżeshe Sawojarda bliźšche dny bjeß ßtaroßćźow żiwy bycź. Jako wón Antonej kłobuk ł pjenjesami poda, płakaßche tón ł wjeßełoßćźu a podźakowa ßo pola kóżdeho ł ruku. Żiwjenje běšche ßo jemu saßo rosjaßniło, kaž běšche jemu maćź pßchipowedźćźła. (Pokračźowanje.)

Rogate.

Mat. 7, 7 a 8.

Proßćźe a wam budźe date,
Proßyćź wschitzy dyrbimy:
Bożo, ty ßy ßwjaty, ßwjaty
A wot wulkej dobroty!
Proßyćź chźemy niz wo wjele,
Jenož ł nadu to nam daj,
Jene nußne, schtož nam ßćźelesch,
Ducha ßwjateho nam daj!

Pytajćźe, duž namakaćźe,
Wjele pyta wutroba
Nam'ka joh, bě dobre ßdaćźe,
S myßlemi ßo pßchekßwata,
Pytaćź chźemy w Božim mjenje,
Kaž Bóh ßłubi w ßłowje wßcho:
Wótćźe, daj nam twój měr rjenje,
Daj nam Ducha ßwjateho!

Klapajćźe, ßo wotewrjuje!
O kak ßusto klapach ja!
Pßchi tebi, też tam a druhdźe
Jeßuß ßusto saßkapa;
Duž dha chźemy tola ßhwataćź;
„Jeßu ł pomozy ßo ßtaj!"
Wo njebjeßke durje klapaćź:
„Sßwjateho nam Ducha daj!"

„Sßwjaty Bożo, ducha kraßnośćź,
Pój do naßchej wutroby,
Napjełń ju ßam' twoja jaßnośćź,
K njebju horje cźełń ju też;
Daj mje wotewrećź wßchěm hrěcham,
Sćźiń mje Jeßu ł ßwojemu,
Wjedź mje ł druhim njebja herbam,
Hdźeź mam prawu domißnu.

„Cźińećźe ßebi tudy żiwjenje rjane a wjeßele!"

II.

Wupyßch ßebi ßwój dom!

(Po F.)

Pßchi tym chźu najprjedy wßache wećźi na wobydlenja wobroćźećź. Jako mje mój nan na uniwersitu pußła a jako něchtó kóżdy měßaß ßwoje rjane pjenjeßy dostach, wón mi praji: „Mój ßyno, lutuj we wßchitkich wećźach, jenož niz ł bydlenjom". Lutowanje ßo pola mje ßamo wot ßebje rozumjeßche, pßchetož wjele njedostawach. Ale ßchtóż bydlenje naßtupa, měješche mój nan też prawo. A ja cźińich, kaž běšche wón prajił. Ja ßo ßa ßpodobne a rjane bydło ßtarach, ßo móżach ł wokнami rjany kußk módreho njebja widźećź. Duž běch rad w ßwojim bydleńju a ł tym wjele pjenjeß ßalutowach, kotreź druhy wonkach pßchećźinjachu. Dźenßa pak ja rezept njebohł dr. F. ł lěpßchemu dam. A to napominanje njenußne njeje.

To wßchak je wěrno, ßdźěłani a ßamożićźi powßchitkownje dośćź ßa ßwoje bydlenja wudawaja. To by ßmějćźne było, hdy by jich napominaćź chźył, hischćźe wjazy cźińićź. Ssnano pak ßměm prajićź, ßo dyrbja tućźi ludźo też jßnwićźku ßłużobneje holzy rjanu a ßtrowu měćź. To ßo bohużel pßchećźo njełstawa a duž maja ßebi to ßami pßchipißaćź, hdyž jim holza dokho njewoßtanje.

Ale ludźo ł tak mjenowanycho „dźěłaźeho" ßchtanta dyrbja ßo naćźnje proßyćź, ßo njebychu ł bydlenjom lutowali. O kelko ßwójbow ßwoju ßtrowośćź ßłaßy, dokełź w mokrych a ßtruchłych bydlenjach bydła. Woni 20 hrwn. na płaćźißnje ßa bydło ßłutuja a ßhubja 60 na łěkarja a haptykarja, ja njecham ani rěćźećź wo cźełnych mozach, kotreź ßo pódła ßhubja.

Nětko pak łßyschćźch ßkorźićź, ßo bydlenja pobrachuja a ßo ßu jara drohe. Bohu ßkorźeno, ma to ßwoje prawo. — A łkwalba budź tym ßamożitym, kotrźź ßo ßa to staraja, ßo ßo wßchudźe dobre wobydlenja ja dźěłaćźerjow natwarja a ßo ßo jim połóźi, ßo ßami ßwoju thćźku dośtanu. Ja to dale wułożićź njemóżu. Ale to móju wuprajićź: Webßedźerjo ßwojich thćźkow njebudźa ßkoro ßenje ßozialdemokratoju a ßbćźkarjo, woni ßo ßa to staraja, ßo bychu ßebi ßwój dom lubośny a rjany ßćźinili.

Ale hdźećź ßo to też dozpićź njeda, dyrbićźh ty wßchitko na to wożićź, ßebi ßwoje bydlenje rjane ßćźinićź. To napominanje płaćźi wożebje ßonam. O kak běšche mi derje, hdyž do najmjeńßcheho bydlenja ßaßtupich. Hospodar ßnano pßches 2 hrwni ßa dźeń ßebi ßaßkłuźi. Ale wón běšche ßłutniwy. A „maćź" hakle prawje. A hdyž měješchtaj też 4—7 dźećźi, běšche ßchpundowanje pßchezo cźißte a bćźe. Nihdźe na ßćźenach njeběšche ßana pawćźina widźećź a tu a tam wißaßche rjany wobras abo konfirmazijske wopißmo najßtarßcheho dźećźa. A na wokнach ßtejachu rjane róże a ptaćźk tam ßpěwaßche. A na kóżdy ßtok móżeßche ßo poßyntućź, ßo ßo bojećź njetrjebaßche, ßo mohł ßo womaßaćź. Na komodźe ßtejachu někotre dobre knihi ł cźitanju. A w małej kuchinje ßo wßchitko ßwećźeßche a błyßchćźeßche. S krótka, wßchudźe bě widźećź cźißtośćź, porjad a ßpodobnośćź.

O, to je ßpodźiwne, ßchtóż jena żona pßchi tej ßamej mużowej ßaßkużbje wjazy cźińićź ßamóże, hacź druha. Pola tych żonow, kotreź ßu prjedy pola dobrych ludźi ßłużiłe a ßu ßebi myßł ßa porjad, cźißtośćź, rjany a cźerßtwy powětr nadobyłe, ßteji w tym naßtupanju najlěpje.

Po tajkim, ßchtóż bydlenje naßtupa, ja praju: „Njelutnućźe! Sćźinućźe ßebi je rjane. A ßchtóż móże łußk grunta ßam wobdźěłaćź, tón to njech ł radośćźu cźińi. Hróch a bunj, kotreź ßu tebi narośłe, jenož lěpje njeßkodźa hacź wßchitke druhe, o ně, wone ßu ßwjaßł, kotryź ßwójbu hromadźe ßwjaßa. A róże ł twojeje ßahrodźi ßu tyßaß króćź rjeńßche hacź druhe, kotreź na hermanku kupißch.

SSwonkowne wćźy nimaja jenož ßwoju ważnośćź, ßo ßo derje ßpodobaju; ně, wone maja też ßwoju ważnośćź ßa duchowne żiwjenje. Cźißtośćź, pózćźiwośćź, cźichośćź a pßchesjenośćź w domje a ßwójbje pßchihotuja wutrobu ßa pßchijećźe teho, ßchtóż je hischćźe wjerßche, ßchtóż ßo nam w Khryßtußu da.

Na druhim boku ßtrowe ßchesćźijanßtwo pßchezo na to ßłutkuje, żiwjenje bohate a rjane ßćźinićź. Pomyßł ßebi, ßo ßtej dwě dźěłaćźerßkej ßwójbje. Wonej njech ßtej, ßchtóż ßwonkowne wobßtejnośćźe, dokhody a liczba dźećźi naßtupi, ßebi cźißćźe runej. W tej jenej bydli duch ßtroweho ßchesćźijanßtwa; druha je łiwka a ßymna we wěrje. Duž něchtó wobej ßwójbje pßchirunaj! — Ja ßa to ßteju, ßo je w ßchesćźijanßzy ßmyßlenym domje wjele rjeńßcho

a lubosnijscho hacź w druhim. Ja sa to steju, so w domje wot fschescźijanskeho ducha napjelnjenym ſo wjazy spěwa a so tam tóžde cźiſte wjeſele lěpje tyje. Ja sa to steju, so maja cźi fschescźijanizy ludźo rjenſche wobrazy, knihi a drasty. Ja sa to steju, so nimaja njedźelu jenož khwile sa kemſchenje, ale so maja tež khwile, se ſwojimi dźěćźimi ſo wukhodźowacź abo domach hrajkacź. Powſchitkownje: „hdźež Khrystuſowy wodych duwa, tam je ſaźnijscho hacź druhdźe, tež ſwonkownje“.

Wośebje ſo to njedźelu pokaźe. To je bohužel snata wěź, so milijony w naſchim cźaſu njewjedźa, kak bychu ſ njedźelu nějchto prawe ſapočźeli. Woni to njerosymja, kak bychu ſebi ju rjanu a bohatu ſcźinili. Duž ſo jim woſtudźi, so ſkónčnje na duju teho Knjeſa na wſchelake cźertowſke puće pſchiidu.

Hinak pak je ſ tymi, kotſiž maja wutrobu na prawym blaku, to rěka w Boſy. Haj, potom budźe dźeń teho Knjeſa proſeta, kotryž ſwědźeji wo wěźnym, ſbóžnym ſabaćźe, kiž je woſtajeny Bożemu Indej. Woni rosymja, kak maja jón wupjelnicź a pſchicź ſwonkownje a ſnutskownje. Prawy ſchescźijan wě, so je dźěćźo wulkeho njebjeſkeho krala a so wſchitka kraźnosć jemu jana jako herbſtwo pſchipadnje. Schtóž pak to wě, tón ſo też potom ſadźerźi a to kóždy dźeń, pſchede wſchěm pak njedźelu. Tehdom dyrbi wſchitko klinćźecź a ſynćźecź, ſo bkyſchćźecź a ſybolicź. Kralowſke dźěćźo w ſuźnym kraju ſwjećźi ſwój pſchihotowanſki ſwjedźeń na domojwuročźenje do kraja kraźnosćźe.

Wośebje na ſwjedźeńſkich dnjach bórſy ſaćźinjesch, hacź ſy w domje, w kotrymž Khrystuſowy duch bydli. W nim ſu narodne dny a pſchede wſchěm hodowne dny wjele lubosnijsche hacź druhe. To móžemy wſchitzy wobkedźowacź a starajmy ſo ſa to, ſo bychu to wjeſele też druſy w naſchich domach měli.

S Hodźija. Žadny ſwjedźeń ſwjećźeſche 7. meje naſch lubowany knjeſ farař Imiſch, ſkawny wodźer naſchcho lubeho ſerbſkeho ludu. Na tutym dnju bě ſo 50 lět minyło, ſo běſche wón do ſjawneho ſaſtojnſtwa ſtupił. Hdyž běſche ſo jemu rano poſtrowjenje na tón wažny dźeń ſ wožadu doſtało, ſhromadźichu ſo dopołdnja ſerbſzy pſcheczźeljo a ſaſtojnizy bratſja w hoſpodlinej Hodźijſkej farje, ſo bychu lubeho jubilara ſwjedźeńſzy poſtrowili. W 11 hodźinach ſo domjaza ſwjatećźnojnć ſ wuſpěwanjom ſchtućźki: „Jehowah, tebi chźu ja ſpěwacź“ wotewri a mějeſche knjeſ farař Jakub w mjenje ſerbſkeje konferencźy ſhóźopſchejazu rěćź na ſakóźku Bożeho ſłowa Jak. 5, 13. Wón móźeſche na kóncu ſwojeje hmujazeje rěćźe tu ſa naſche zyke Sserbowſtwo počźeſćźazu a ſwjeſelazu powjeſć naſchemu lubemu wótćźinźej ſdźělicź, ſo je jeho Lipsćźanſka theologiſka fakulta ſa **doktora theologije** — w Sserbach žadna cźeſćź — pomjenowała. Knjeſ farař dr. Renćź jemu po ſkónćźenej rěćźi doktoratny diplom pſchepoda. Knjeſ farař Mrósak-Budeſćźanſki jemu ſhóźopſchejo votivnu tafłu ſerbſkeje predaćźſkeje konferencźy poda a pſchedhyda Maćźizy Sserbſkeje, knjeſ ſcholaſtikus Luſćźanſki, jeho w mjenje Maćźizy Sserbſkeje poſtrowiwſchi jemu jako dar też kraźnu votivnu tafłu poſkićźi. Knjeſ jubilar ſo ſ wutrobuhnujazej rěćźu ſa njedoćźakane wuſnamjenjenje podźakowa, na cźož ſo 3. ſchtućźka khěrluſcha „Njech Bohu dźakuje“ wuſpěwa. Wjeſeke hodźinki ſjednoćźichu hiſchćźe wſchitkich pſcheczźelow a ſaſtojnſtkich bratrow lubeho wyſokodoſtojneho jubilara dołho we wjeſełym bratrowſkim towarſtwje.

Naſche ſchescźijanſke mandźelſke prawo,

kaž ſmy ſebi to w naſchich pröitwach na khěźoritowy ſejm wnproſyłi, wſchak w wubjerku ſa běrgarſki ſakoń poknu wjetſchinu khołoſow namakało njeje, dokelž běſche ſamo konſervativna ſtrona, na kotruž ſwoje pokne dowěrjenje pſchi naſchim namjećźe ſtajićźmy, tbahkaza, ſo ſamaj dwoj konſervativnaj ſobuſtawaj ſa naſch namjet khołoſowaſchtaj. My drje móžemy ſo nadźećź, ſo ſo konſervativna ſtrona, prjedy hacź k ſkónćźenemu wuradźenju w ſhromadźenym ſejnje dóndźe, na ſwoju pſchiſłuſchnosć dopomni a muž pſchi nuźu ſa naſchu prawu a nuſnu prójtwu wuſtupi. A też reformarſka antiſemitiſka ſtrona naſjkerje, runjež je jejny ſaſtupjer w wubjerku pſcheczźiwo namjećźe był, najſkerje też ſa naš khołoſnje, kaž ſmy to w nowinach hižo cźitali. Duž je hiſchćźe nadźija, ſo naſch namjet, runjež w wubjerku wjetſchiny khołoſow namakał njeje, ſo ſkónćźnje wot khěźoritowowcho ſejma toła pſchiwoſmje. A nadźijomuje ſo też ſaſtupjerjo khěźoritowowcje wuſchnoćźe dopomnja, ſo maja w naſchim cźaſu cźim wjetſchu pſchiſłuſchnosć na to dźiwacź, ſchtož ſebi ſchescźijanſki a pobožny lud žada — a niž na to, ſchto chźedźa ſwobodnje ſmyſłeni duchojo, kotſiž nahladnosć ſtata a khěźoritowa podrywaju. K temu je wjele pſches tyſaź prójtwow ſa naſch wažny namjet hižo na ſejm dóſchło, kotrež njemóža bjez ſacźiſchćźa woſtacź. A hdy by wopravdźe naſcha dobra wěź nuſneho wuſpěcha njeměła, ſmy my toła po naſchim ſwědomnju cźinili, ſchtož běſche naſcha ſwjata pſchiſłuſchnosć a naſch hłóſ poſběhnyłi ſa naſchu drohu zyrkej — a ſamolwicź ſmeja to cźi, kotiž njeſju na nutrne ſydchowanje wěrjazeho ſchescźijanſkeho luda poſłuchacź dźyli. Něſto pak hiſchćźe dale ſkutkujemy — ſnano toła hiſchćźe ſ Bożej pomozu naſcha dobra wěź dobydźe.

Dalſiche prójtwy, kotrež pak dyrbja ſo w najbliźſchim cźaſu podacź, redaktor (Paſtor Goltſch, Kleinbautzen b. Plieſkowitz) a red. Sserb. Now. rad do Barkina dale wobſtarataj. Duž njeſkhondźamy cźaſ.

Na Boźe ſtpicźe.

K njebjeſam dźe moja žadośćź:
K njebjeſam ſo poſběhny
Jeſuſ, moja wulka radośćź,
Sa nim cźahnyćź wjeſeły,
Moja duſcha žadośćź ma,
Bydlicź pola Jeſuſa.

W njebjeſach njej' horjo žane,
Tam mam ſwěrnoh' pſcheczźela,
W njebjeſach ſynn wotwjaſany
Wot wſchoh' ſwětnoh njeměra:
W njebju ſpravna lubośćź je,
Sswět pak połny falſchnośćźe.

K njebjeſam ſo duſcha poſběhń,
K njebjeſam, hdźež Jeſuſ je,
S teho hrěſchnoh' ſwěta wuběhń,
Tam dźě k wěźnom' měrej dźe,
K njebju wěry bratſja my
Sa Jeſuſom khwatajmy.

K njebjeſam, hdźež Jeſuſ dźěſche,
W njebjeſach wſcho ſpjate je,
Na ſemi ni ſtyſkno běſche,
Něſko pak mam wjeſele,
Dokelž Jeſuſ prjedy dźe,
Mi tam měſtno ſhotuje.

„K njebjeſam!“ O kraźne ſłowo,
Schtóž jo w wěrje ſapſchimuje,
W njebjeſach ja widźu ſ nowoh'
Jeſuſa, kiž wumohł nje,
Pſches ſwoju ſmjerćź, rany, krej
Sćźini mje wot hrěchow frej.

K njebjeſam mje Jeſuſ kiwa:
Duſcha khwata k Jeſuſej,
Pſchi nim budźech wěźnje žiwa,
Tam wſcho ſ tobu derje ſtej,
Hdyž ſy ſwój běh ſkónćźika.
Sa Jeſuſom ſwěru ſchła.

Do njebja njech duſcha cźehnje
Na poſłedniem ſkónćźenju,
Tam ſo budźe ſpěwacź rjenje
Khwalbny khěrluſch jehnjećźu,
Tam, tam je tón ſbóžny cźaſ,
Jehnjećźowy kraźny kwaſ.

E. H.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſchćź a nakład Sswolerjej knihieźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 20.
17. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńni w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Exaudi.

Sswjatkowne ſynki.

1 Pětr. 4, 8—11.

Sswjatki ſu bliſo. Sswjatkowne ſynki wonkach w Bożej ſtwórbje, kaž w naſchich Bożich domach, hižo nam ſaswonja, na ſwjatki, kotrež naš na tamne dny dopomnja, jako Khryſtuſowi wučźomnizy Boha khwalachu a czeſcźachu, jako běchu w bratrowſkej luboſczi w jenej myſli hromadźe, ſo běchu ſebi tamny ſwjaty dar dele wuproſyli, pſches kotryž dyrbjachu woni japoſchtoli teho ſwěta a ſwět kraleſtwo jich powyſcheneho Kujeſa byćź. Też epiſtola na njedźelu do ſwjatkow — Exaudi — 1 Pětr. 4, 8—11 hižo ſwjatkowny ſwón ſwoni a jeho ſynki chzedźa naš na ſožhonowany ſwjedźeń ſwjatkow pſchihotowacź. Tſi ſynki to ſu.

1. Prěni ſynk je: „Wſchitko ſ modlenjom!“ Kiſcheſcźijanſke źiwjenje je źiwjenje modlenja. Kaž cźěło źiwe byćź njemóže bjes teho ſo by dychało, je ſo ſ prawom modlenje wodych duſche mjenowało. S cźim kſcheſcźijan dźeń ſapoczinje a ſ cźim jón ſkónczi? S modlitwu. Ale też do dźěła wón dźe pohladujzy k temu dariczelej wſcheho ſožhonowanja a ſwój wſchědny khlěb wužiwawſchi wón dźakni modlitwu wuſpěwa. Modlenje je wotpoczowanje duſche ſrjedźa w dujach prózy a dźěła, wone je najlěpſche dźěło na dnju wotpoczowanja. A kotre ſu cźaſy w naſchim źiwjenju, na kotrychž duch potrjebnoſcźe njeměł, ſo poſběhnycź k temu Wótzej wſchitkich duchow a ſe ſtworiczelom ſo rosrěczowacź. Nuſa — ſo praji — nawuczi ſo modlicź, a ſhoje nawuczi ſo dźakowacź. Wo troſcht w ſrudobje, wo pomoz w ſtyſknoſczi, wo ſczěrpliwoſcź w czěrpjenju, wo wuſtrowjenje w khoroſczi, wo hnadu a měr, wo cźaſne a wěcźne ſhoje, wo wſchitko proſcha Boże dźěcźi ſwojeho njebjeſkeho Wótza. A kaž ſu w źiwjenju jenotliweho kſcheſcźijana cźaſy, hdźež ſo modlenje woſebje hlada, tak też zyrkwine lěto ſwoje woſebite cźaſy modlenja ſobu pſchinjeſe, hdźež woſada ſe ſhromadnym proſchenjom a źedźenjom ſo k Božemu trónej bliži. Tajke cźaſu ſu adventſki póſtny a ſwjatkowny cźaſ. W ſwjatkownym cźaſu dźě dyrbi ſo woſebje proſyćź wo pomoz, kotruž je Khryſtuſ ſwojim wučźomnikam ſlubił, wo najwjetſcheho troſchtarja we wſchej nuſy, ſo by ſe ſwojim ſwětłym roſomom roſſwětlił, ſe ſwojej luboſczu wutroby napjelnił, ſe ſwojej mozu naš khmanych cźinił k wſchemu dobremu. Duž napomina japoſchtoł w naſchim tekſcźe: Budźćźe ſtróſbi a wachujćźe k modlitwam!

2. Druhi ſwjatkowny ſynk rěka: Wſchitko w luboſczi! A ſanemu cźaſej tak nuſne było njeje, kaž naſchemu roſtorhanemu, wot ſtronitoſcźe a napſcheczźiwnoſczow napjelnjenemu cźaſej, ſo tutón ſynk ſwjatkowneho ſwona móznje do krajow klinczi: budźćźe źiwi w luboſczi, kotraž móže wodawacź. O, nij wopaczźnoſcźe a hrěchi ſobuczłowjekow wotkrywacź a je pſched ludźimi roſſchěrjecź, ale je ſujeſcź a ſamolwjecź, je kſcheſcźijanſke waſchnje. „Ta luboſcź pſchikryje hrěchow hromadu“; wona pſchewinje to ſłe ſ dobrym, wona wodawa ſydom dźeźaz krócź ſydom krócź. Wſchitko w luboſczi! Kaž dyrbi luboſcź

nasche rěcze wobkněžicź, tak tež nasch wobkhad. Kelko selhaŕnoscze a hordoscze pak ßo rosschěrja w naschim towaŕschnym žiwjenju! A tola dyrbjało wschitko wot luboscze wobkněžene byecź, kotrož wschak niz jenož bohatych bratrow, pschiwusnych a pscheczelow pscheproschuje, ale tež pscheczelniwa ßo khudym a hubjenym, khromym a ßlepym wopokasuje. Bjes sychowanja a morkotanja cźiń dobrotu a podawaj ßwój dar sa khorych a khudych. — Wschitko w luboscźi, tež dopjelnjenje naschego powokanja, so njebychmy dary, kotrež ßu ßo cźlowjekam bohate a wschelake wudźěliłe, ßami sa ßebje, sa ßwoju cźesćź trjebali, ale nam ſ nimi ßłužo pomhali, kaž ßebi stawy cźěła pomhaja k lěpschemu cźěła. — Woprawdźe schtóž ßebi po tutej wodawazej, derjecźinjazej, ßłužazej luboscźi žada a kotryž by rad ßo bědźazemu cźlowjestwu k měrej dopomhał, tón ßwjatki cźim nutrnischo proßy:

„Ty ßłódka luboscź, daj ßo nam
Drje woptacź naschim wutrobam,
So my bychmy ßo prawje lubowali
A w dobrym měrje w jenej myßli stali.“

3. Tsecźi ßwjatkowny synk praji: Wschitko k Bożej cźeßecźi!“ So by nimo tyßazkrócźnych hłoßow stwórby a pschirody, kotrož w wójiku hwěsdow, w spěwanju ptacźatkow, w sakcźěwanju naléćza a hischcze na wschelake druhe waschnje temu stworicźelej khwalbu spěwaj, tež bjes cźlowjkami chor, woßada ßo stworiła, kotrož ßwojeho Knjesa khwali — k temu je ßo ßwjatki kicheścźijanska zyrkej saložiła a hischcze pschezo klincźi psches Boże domy khwalbny khěrlusch: Budź khwalba Bohu ßamemu! Ale tež to skutkowanje a cźinjenje, bědźenje a cźerpjenje jenotliwych kicheścźijanow jenož tehdy ßwój měr, ßwoju mjdu w ßebi njeße, wone ma jenož tehdy derje klincźazy synk, hdyž ßo stawa k khwalbje a cźesćźi Bożej. Wulki, hdyž niz najwjetschi hudźbnik Sebastian Bach by spody wschitkich ßwojich kompositzyjow te pißmiki napißał S. D. G., to rěka: Soli Deo Gloria: Bohu ßamemu cźesćź!

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnoscź.

(Pokraczowanje.)

VIII.

Derje tež běsche, jo běsche jeho macź w ßwojim liscze napominała, jo dyrbi ßo wscheho skeho hladacź. Bórsy bě to sa njeho potrěbne. W Bonje nad Rheinom hornzy sapletowasche a myschaze pazliczki pschedawasche, kotrež ßebi wot doma płacź dawasche. Zyłe wikowanje pak jemu jara ßnadny pjenjes wunjeße a hušto dosež sdychowasche: „Budu derje ßo runje tak khudy do domijny wrócźicź, kaž ßym wot tam prjecźku cźahnył. Tola lěpje khudy a cźestny, hacź bohaty a njepschistojny. Lěpje, so ßo ſ njewomafanym ßwědomnjom domoj wrócźu, hacź ſ wulkimi pokładami, ſ njeprawdu nahromadźenymi.“

„Njetrjebacze myschazych pazliczkow?“ prasche sche ßo hušto, hdyž ſ zusym ludźom do domu pschiindźe.

„Ně!“ ßo jemu ſ wjetscha wotmolwi.

„Njemółł wam žanych hornzow sapleseź?“

„To tež hischcze! Hdyž pola naß horuz wjazy njedźerźi, dha cźißujemy jón prjecź a kupimy ßebi nowy.“

Tak cźahasche hušto zyły tydźeń po khcźach, prjedy hacź ßebi cźerwjeneho kroschka sasłużi. Tak dha pschiindźe tež ras do nětkajcze korczmy, hdźež běsche zyła khopiza wandrowskich na hospodźe. Nětkoŕsi selachu a ßebi hubu móznje dreżachu. „Wscho bohatßwo je paduchstwo“, měnjesche jedyn. „Schtož bohacźkojo wobßedźa, to dyrbjoło nasche byecź. Wschako dyrbimy dźěłacź, a bohacźi njecźinja niczo. Nimam prawo?“ dźesche, ßo k Autoucj wobroczňwschi. Tón pak ßebi njesewaźi, nećhto wotmolwicź.

„Ty ßy tež tajki, jo budźesch bóry hłodu wumrjecź; hdyž budźesch hornzy sapleseź chcyecź, daloko njepschiindźesch“, powjedasche tamny dale. „Bychmy-li ßo ſ bohatymi dźěłicź móhli, bychmy ſe wscheje nuzy byli. Snaju tu w Bonje staru bohatu kożu, kotrež je horu stotcho nadrapała a žanemu cźlowjekej ani ſ pjenjezkom njewupomha.“

„Phi a haňba!“ wołachu nětkoŕsi.

„Prawje by jenož było, hdyž bychmy nehdy k tejle sjnikej koži prajili: „Njewěsch, schto dyrbisch ſ twojim bohatinwom sapocźecź; pój ßem, chcemy tebje wot njeho wumóz!“

Hrosnje ßo k temu ßmějachu, a ßamo do Antonoweje wutroby chyjsche ßo jěd dobywacź. Tola maczěrny list schkitowasche jeho psched kóżdej njeprawdu. A jako tónle hruby lud sapocza ßamo Boha hanicź a nabożinu wußmědchowacź, wja Anton ßwój wažok a woteńdźe ſ tehole pohanskeho doma.

Schtož hidźenje bohatych nastupa, kotrež chyzchu jemu sa schcźěpicź, bu wón wot teho posdźisch psches podawk, kotryž běsche ßo jemu stał, zyle wuhojeny. Podźisch běsche wón mjenujzy do Barlina ßo wobroczik. Tam ßedźesche nehdy na kamjenju różka haßy a jědźesche ßwój ßuchi cźorny khleb. Hdyž běsche ßo ſ nim nabyecźił, woita tu hischcze khwilu w ßwojich myßlach bedźo. Wón pomyßli ßebi, kak njeswokojni ßu ludźo se ßwojim žiwjenjom, a kak chyzche ßo njespokojnoscź tež druhdy do jeho wutroby nuts dobycź, a kak bě njespokojnoscź srajnje porasył ſ bohabojaßnoscźu, kotruž běschtaj jemu starschej jako drohi pokład ßobu na pucź dałoj. Tehdy wubudźi jeho zuny khłóß ſ jeho samyßlenja. „Horuzywjasarjo! horuzywjasarjo! pschiindź tola horje!“ wołasche nichtó. Wołasche ßo to ſ wożebneje khěže a to wot młodeje knjeßny. Anton wsa ßwój naitroj, ßwój grot a ßwój grat, wscho schtož běsche pósła ßebje na jenju położił, a dźesche po sthodach horje. Młodej knjeßnje, kotraž mějesche njesewocźo połne ßmiłowicźe a luboscze, hdyž ßłyschesche, jo njeběsche hischcze niczo cźopłeho wužiwał a tež hischcze ani kroschka njesaßłużił, běsche jeho żel. Wona dowjedźe jeho do kuchinje, da jemu schałku cźopłeho khoteja a dobre ßnědanje. Wona chzyshe tež widźecź, kak ßo hornzy sapletu, a pschinjeße nětkore hornzy, kotrež běchu ßo tam a ßem nětkaf pukwyłe. Khětsje sapleczje Anton hornzy a je ßłowami: „Nětkole dźerża na wěcźnje“, da je knjeßnje wrócźo. Wona da ßebi hischcze wjele powjedacź wo Sawojardskej krajinje, a hdyž běsche jej hischcze ſ jednorymi a wěrnymi ßłowami ßwoje žiwjenje wupowjedał, wopraschа ßo knjeßna na dobo, hacź móże wón tež spěwacź. „Woßebnje niz runje“, wotmolwi wón. Mój najlubischi spěw je: „Ssedźach jako hółczik młody na ławzy pschi měßaczku.“ Młoda knjeßna proischesche jeho, ßo by tónle spěw wuspěwał. Tola hižo po prěnjej schtuczźy dźesche se ßylsojtym wócźkom: „Tak je dosež. Njemóżu tón spěw dale ßłyschecź.“ Potom dźěsche do jitwy, wocźini tam khchinku, wja njesjes ſ njeje a poda jón Antonej ze ßłowami: „Tu masch něchto na pucź!“

„Ach ně, to je pschewulka luboscź, luba knjeßna!“ měnjesche wón, błyskotazy toleć w ßwojej ruzy wuhladawschi.

„Ně wschak, ně!“ wotmolwi knjeßna, „nakoß jón jenož pěknje, a wjele sboża na pucź.“ S tymile ßłowami durje sacźini.

(Pokraczowanje.)

„Cźinicze ßebi tudy žiwjenje rjane a wjeßele!“

III.

Weßele hosćiny a drasta!

(Po F.)

Hdyž ßym wo bydlenju rěcźał, dyrbju hischcze wo dwojim ßłowcźko prajicź, schtož wschak je kust woskotaza wěz — mjenujzy wo jědźi a drasćze.

„Dyrbisch na jědź a picze wjele ważicź?“ Hdyž dyrbi tole prascheńje prajicź, hacź ma ßo wschelacźna a najwubjernischa jědź na blido stajicź, abo słóncźnje, hacź dyrbi cźlowjek wjazy jěsćź a picź, hacź je jemu trěbne a wužitne, dyrbi ßo rajnje „ně“ wotmolwicź. To je nichódne cźlowjske towaŕstwo, w kotrymž je „brjuch jich Bóh“. Haj, kóżdemu dźěłaucemu a jdobnje myßlazemu cźlowjekej dyrbjało napischecźiwne byecź, na jěsćź a picź tajku wulku ważnoscź klasćź.

Hospoja a kucharka na wopak dyrbjałej sa ßwoju wyßoku pschiißłuschnoscź měcź, so ſ tymi ßrědkami, kotrež ßu jimaj pische

wostajene, najlěpsche shotujetej — so po możnosći strowu, ſyłum a ſłódnu jědź na blido stajitej. „Jěsć a pić dźerźitej cźěło a duſchu hromadźe“, praji pschiſłowo. To ſłowo pak jenož wo dobrej jědźi płaćźi.

To je wopravdźe jara ważne praschenje, hać móža naſche żony derje warićź. To je wulkotny rosdźěl, tak wjele samóźe jena hoſpoſa ſ tym ſamym ſapoczećź a kak mało druha. To nadeńdźesch wobhladuwu żonu, kotraž ſ najſnadnišchimi ſrědkami najkraſnišchu jědź ſhotuje, so ſo kóżdy w domje na wobjed wješeli; a jaſo druha je, kotraž wjazy pschetrjeba hać tamna, a tola wſcho ſkaſy.

Prajiło ſo je, so ſo wſchěduje w naschim wótzynym kraju nękotre tyſaź hriwnow ludowego ſamoźenja ſhubi, dokelž najwjazy żonow a hołzow prawje schićź, ſchtrykowacź a płataćź njemóźe. To je bohužel wěrno. A toho dla je to jara derje, so ſo to w naschim cźaſu w ſchuli wućźi. Sawěſćźe, k temu, so bychu ſrěbi ludźo źiwjenje rjane a wješełe ſćźinićź móhli, je ważnišche, so móźe pschichodna mandźelſka ſchtrympy wupłataćź, hać ſo móźe „rjany małćźik“ na klawěrje pikaćź.

Ale ſ najnjećźiſcha runje tak ważne je, ſo móźe wona derje warićź. Haj, to ma ſa derjehićźe, ſa ſtrowośćź a wješełu mysł zyłeje źiwójby najwjećźiſchu ważnośćź. Derje wſchak je, ſo maja w měſtach tak mjenowane warjeńſke ſchule; ja pak man tola tu myſł, ſo najwjazy a najlěpiſche maćźeri teje hołzy, kotraž chźe ſo wożenićź, wośtanje.

Sboże wjele ſwójbow ſo pſches to ſahubi, ſo hoſpoſa njeſrojmi ſ teje ſtrowy źiwjenje rjane a bohate ſćźinićź. Hdyž młodych mandźelſkich wopytaſch, budźeſch huſto nadeńćź, ſo je prěnja ſwada pſches to pſchiſchła, ſo młoda żónka ſprózneńu a hłódneńu mužej jědź ſtaji, kotraž jemu njeſłodźeſche a też ſłodźećź njemóźeſche.

To dyrbjało ſo po prawom pſches ſtatny ſakoń ſakaſaćź, ſo żona do mandźelſtwa ſtupi, prjedy hać je pruhowanje w warjenju wobſtała. To dyrbjało też ſa młode knjeźny wyſchſchich ſchtantow płaćźićź. To je njedośtojne, hdyž je nuſa hmydom wulka, kaž khětſje je ſrěbi kuchařka nohu pſcheſtupiła a kaž khětſje je kuchařka do domu pſchiſchła, kotraž ie ſo ſa „doſpołnu“ wudawała, kotraž pak tola hiſchćźe prawje warićź njemóźe. To je ſrudna wěź, pſchetož hoſpoſa dyrbi ſama te wěźy rośymićź; hewak je też w bohatych domach wjele mjerſanja. Schtož chźe człowjek kaſaćź, dyrbi wón też ſam dokonjećź móź. Hdyž to njeje, móža ſo tebi lohko doćź wuſmujećź.

A hdyž też kóżda młoda żónka w tym cźaſu trjeba nima, ſama warićź, wona tola njewě, ſchto pſchichod pſchinjeſe a hjerko. Někotra je ſ tſjomi ſłużobnymi holzami ſapoczała a ſ tym ſłónćźika, ja dyrbjeſche na poſłedku ſama ſwoja ſłużobna hołza być. A wopravdźe wulki je potom tón, kotryž ſamóźe też w małych wobſtejnośćźach ſhożowny a khmany być.

A ſchto dyrbju ja ſłónćźnje w draſćźe prajićź? Haj, jow ſrěbi runje cźi źiwjenje bohate a rjane ſćźinja, fiź na jednoru droſtu dźerźa. So jednorje, ſpodobnje łubośnje ſwoblekaćź je wopravdźitu dar Boži. Młodźi a ſtari dyrbjeli ſa tym darom po ſwojich najlěpſchich mozach ſtaćź. Naſche cźěło dyrbi templ Boži być a naſcha draſta dyrbi też po tym być.

Ssnano ſněm tu też pſcheradźićź, ſo wjele młodźenzow kroćźel do mandźelſtwa ſćźinićź ſrěbi njeſwěri, dokelž te „knjeźniczki“ ſrěbi pſchewjele ſa ſrěbje żadaju, a dokelž na wopak njeroſpnaja, derje a ſlutniwje hoſpodaricź. A někto hakle mužojo ſ nijkeho ſchtanta! Kelko ſ nich ſwoje ſawjeſćelenje w kroćźmach pyta, jenož teho dla, dokelž ſo jim domach njelubi a pſchede wſchěm, dokelž nićźo prawe jěſć ninaja, jenož tajka żona, kotraž ſwojemu mužej dom ſpodobny ſćźini, móźe wocźakaćź, ſo wón też domach wośtanje.

Pſched krótkim ſ mužom dźěch, kotryž łopaćź a motyku njeſeſche a wot ſwojeho dźěła pſchińdźe. Wón mi woheń ſa moju źigaru poda. A hdyž běchmoj ſrěbi tak ſchesćźijanjzy poſłużiłoj, ſu do roſreźćźowanja dachmoj. Wěſo běſche wożenjeny a mějeſche dźěćźi. Ja ſo prajchach, hać je też ſhożowny ſe ſwojej żonu. „O — haj — to dźe!“ wón pomału praji. „Duž ſo mi njeſda wſcho w prawym rjedźe być“, ja na to prajach. „Njeje wascha żona ſtrowa?“ Wón ſo wuſmuja: „Ta niż ſtrowa - ? Wona je kaž mloko a krej a te dźěćźi też!“ Ja ſo na to prajchach, hać wona ſlutniwa njeje, hać warićź njemóźe, hać cźiſta njeje. Ale pſchejo doſtach ſpokojaze wotmołwjenje. „Haj“, ja prajach, „ſchto maćźe potom pſchećźiwo tajkej wubjernej żonje?“ — Tón muž najprjedy cźinjeſche, kaž by ſo ſakaſchłował, a pomału ſapocźa mi powjedaćź, jo ſo żona, hdyž chźe wječor do koręźmy hićź, ſ roſpſchěſtrjenymaj rukomaj na próh ſtupi a praji, ſo jemu won njeda; jo ſo wješeli, ſo ma ſwojeho muža ſłónćźnje domach, hdyž je ſyłućźki dźeń ſama ſědźećź, płataćź a warićź dyrbjała, jo je dźěćźo ſmyła a jemu wſchitko tak ſpodobnje kaž móźno ſćźinika a piwo na blido ſtajiła — a ſo dyrbi nětko ſpokojom a wješeły być. — Tón ſyłny muž pak praji, ſo pſches ruzy ſwojeje żony wen njemóźe. Ja wěźo żonje pomhach a tenu mužej roſpowjedach, ſo je wona ſłyniſcha, dokelž ma prawo a jeho ſwědomnje jej prawo da. Wón to też pſchijóna.

A ſawěrnje, hiſchćźe ſta tyſaźy żonow bychu prawo a móź doſtaćź na ſwojich mužoch, hdy bychu, kaž tale dźěćźaćźerjowa żona, mužej źiwjenje rjane a wješełe ſćźinićź chźełe. Kelko pak jenož na to hlada, kak bychu ſo ſama pyſchiłe a rjane ſćźinite!

Ach, tole pyſchenje je njerojom a nękotre hoſpodaŕſtwo ſanićźi. A kak poniźuje ſo tón człowjek — njech je muž abo żona — hdyž wećźi a mylłe ſwojich ſobućźłowjekow na ſwoju draſtu wobroćźi, kaž by wona najwjećźiſcha na nimaj była.

Ja dyrbjał tu po prawom hiſchćźe ſłowo pſchećźiwo módam prajićź. Ale to mohło mje roſhněwaćź. Hněw pak njeje dobry ſa ſtrowośćź. Pſchi tym wſchěm bych wſchak łuſt wot njeje wopravował, hdy by ſ tym pomhane było. Ale ja mohł ſkerje wulíwam Beſuva wobaraćź pſches to, ſo ſchkleitźu zokroweje wody do njeho liju, hać ſo mohł ſe ſwojimi ſłowami pſchećźiwo njedośtatkej módy nećźto wuſłutkowaćź. Wot wſchitkich pſchibohow ſwěta ſkoro żadyn tak móźnje njekńejći, nima ſkoro żadyn tajkich ſchłowinſkich ſłużobnikow, kaž tón pſchibóh, kotryž móda rěka. A k łajkim wrótnośćźam — hdyž wot wyſokich pjeńkow cźrijow hać k kłobukam na hłowje dźěćźi — wón ſwojich poddanow mińnje, — haj, hdy by to prajićź chźył, bychu to wſchitke ſdźěłane a to rjane łubowaze żony ſa hroſne pſchijźłodźenje měłe, doniž — njebychu ſrěbi to ſame doſkładnje roſpominaćź.

W ſtarych cźaſach mějeſche kóżdy lud ſwoju narodnu draſtu. Ale knjeźerka „móda“ je ju pſchewinyła. A bohužel też w naſchim ſerbſkim ludu pomjenowamy pſchibóh pſchejo wjazy pſchiwiſka namaka, ſo Sserbja ſwoju ſtaru rjanu ſerbſku draſtu na bok położa a ſo „po módźe“ draſćźa, dokelž je to po jich myſłli woſebnišcho. Ach, lubi Sserbja, dźěrźmy ſrěbi też w tym ſwoje dobre ſtare ſerbſke waſchnje a hdyž to kóżdy myſłli, ſo też radźi — a hdyž budźećźe w waſchich ſerbſkich domach po ſerbſkim waſchnju źiwi, kaž naſchi wótzojo, potom budźe wam też źiwjenje rjane a ſpokojaze.

———

Tſi khroble ſkutki ſchleſynſkich żonow.

We lěćźe 1629 běchu snaćźi Lichtenſteinizy dragunarjo ſ gwałtom měſto Jauer ſaſo k katholſkej wěrje wobroćźili a po cźaſu wješewego keźenja evangelſkeje wěry běſche cźaſ cźećźeje tyſchnośćźe pſchiſchol. Dha khrobłchi mužojo po khrobłkym ſakitanju ſwojeje wěry ſłónćźnje tola khróbłośćź, żony pak niz. Lubowani evangelſzy duſchowpaſtyrjo běchu do hubjenſtwa wuhnaćźi, w Božich domach, hdźěž běſche ſo hać dotal cźiſta wućźba evangeliona pſchipowjedała, nětko katholſzy měſchniſzy mſchu dźěrźachu a evangelſka wěra, kotraž běſche tak rjenje ſo wuwiwała a roſſchěrika, běſche ſakaſana.

Dha ſo jene ranje, jako ſwomy ſ wěźe k modlitwje wołachu, wulka ſyła żonow do Božeho doma poda. Cźiſche a nutrnje ſaſtupja. We blisko ſćźi ſwjateho woktarja ſo ſeſtupaja. Potom hromadźe evangelſku Bożu ſłużbu wotdźerźa, kotruž jim hewak jich ſwěrni evangelſzy duchowni dźěrźachu. Hromadźe cźitaju ſrěbi ſwoje evangelſke modlitwy, potom hiſchćźe jedyn Wótćźenaſch a cźiſche domoj dźeja.

To bě wuſnaćźe, hłóſ wołanja ſ cźwilowaneje wutroby a ſ evangelſkeho ſwědomnja.

Nětkdźe w tym ſamym cźaſu pſchińdźe do měſta Löwenberga khźćźorki radźićźel ſ Bibran ſo by evangelſkich podtłóćźował. Mužojo ſrěbi njeſwaja nećźto cźinićź, żony pak ſo ſhromadźuja, ſo bychu k radnej khźći cźahnyłe a tam ſwoje proſtwy wo ſdźěrźenje ſwojich prawow pryńdźnjeſłe. Prjedy hać ſo jim dowoli ſaſtupićź, ſaſpěwaja wonkach: „Jedyn twjerdy hród je naſch Bóh ſam“ a „Sdźerź, Knjeźe, twoje ſłowo nam“. Pſchejo mózniſcho klinći ſpěwanje, cźrjóda żonow ſo pſchejo hiſchćźe powjetſchuje, dha bu rycźeńſkemu radźićźelej ſtyſkno wokoło wutroby, cźiſche poruću, konja ſedźłowaćź a wón cźěła — pſched evangelſkimi żonami ſ Löwenberga.

Sažo běšche w tym žanym měsće, so bu šónčnje katholska měšćańska rada postajena, ale radźićeljo namakachu pšchi žwojim skutkowanju najwjetšche sadźówki pola žwojich žonow, kiž běchu evangelske wośtałe. Teho dla žo wulke poždźenje postaji k wuradźenju praischenja: „Schto čininy s nashimi žonami?“ Tón jedyn radźi, je wuhnać, druhi, je bić, třeći, je do jastwa sadźeć. Słónčnje žo wobjamkuje, žony měšćańskich radźićelow dyrbja na radnu thěźu pschińć. Měšćański słužobnik pak to njeje prawje srozymił a skaja wschitke evangelske žony. Te też pschińdźechu, na tři sta žo serdźe. Měšćańskim radźićelam bu zyslkno wokoło wutroby. Woni porucža žwojim žonam do radneje thěźe pschińć, ale te wotmolwja: my wostanjemy wschitke hromadźe. Na to rada wobsamkuje, pches potajne durje zofać a wopraudźe, to žo stanje. Nasajtra žo najwoźebnische tutych žonow k katholskemu fararjej skajaju. Tón jim praji, so je wón te žony jenož proźnyć chzył, žwojeho wopora dla jutry k njemu do zyrkwje pschińć. Dha pak dostanje prawe wotmolwjenje: „Nć, my žmy wot naschcho duchowneho prawu wuczbu dostali, pschi tej wostanjemy. To je wěz žwědomja. Mějće žo derje.“ S tutymi žłowami woteńdźechu.

To běšche wutłóšk Lutherowego žłowa w Wormsu: „Tudy ja stoju, ja hinak njemóžu.“

Evangelske žony, sće też wy tak njebojaslive a tak žwěrne žwojej evangelskej wěrje?

Dźerži twoja kótwiza?

Hebr. 6, 19.

Nadźija, kotruž mamy jako wěstu a twjerdu kótwizu.

A dźerži twoja kótwiza
We nóznych wichorach,
Hdyž nad tobu je nóz a cźma
A hroja delekach?
Tu žokmy wysche stupaju,
Tam skała sběha žo,
Kiž traschi twoju łódźiczku;
A brjóh je daloko!

A dźerži twoja kótwiza
We zyslkach wutrobnych,
Hdyž duscha sprózniej kchidle ma,
Cźe tyschi žwět a hrěch?
Hdyž měr a zbože wutroby
Cźi hela rubić chze,
So cźasto sdychajch žamotny
A płakasch žałośnje!

A dźerži twoja kótwiza
We tamnej hodźinje,
Hdyž cźuje tyschna wutroba
So žnjereć cźi blizko je?
Hdyž sem prajisch Boźemje,
Sso zhubi kóžda nóz,
Sso zkónči twoje žiwjenje,
A pschińdźe dołha nóz?

Haj, wěstu twjerdu kótwizu
Ma nascha łódźiczka:
Tu žiwu zbóźnu nadźiju
Na mikosć Khrystusa!
Njech wichor dźe najstraschnischi,
Sso žokmy waleja:
Nać wita pschikład njebjeski
A žwěrkosć bjes tónza. Kh. J. Waktař.

Njebojasny a žwěrny.

Pšched něhdźe tyžaz lětami: thinacźelětny Herman w starym jakskim kraju blizko wsy Hermansburga w Hanoverskej howjada žwojeho nana pažesche. Duž s daloka kraźny cźah wobrónjenych rycźerjow s błyskazymi hlebijemi žo blizicź wuhlada. Woni žo wot drohi na bok sawinychu a pches pola tam pschijěchachu, hdyž wón pažesche. To běšche temu hólzej pšche wschu měru, pschetož polo tola žana dróha njeje a jeho nanej zkuschesche! Wón zhebi to s krótka rozmyšli, na to rycźerjam napschećiwo stupi a žawoła: „Sawróćźće žo, dróha je waścha, polo je moje:“ Wyšoko srozćeny muž, kotryž měješche majestofki napohlad, prěni jěchasche a žo dźiwajo na hólza hladasche; duž žo šwěri jomu do puća stupieć. Wón steja wosta a žo nad smužitym hólzom žwjeseli, kotryž bjes bojosće na tych jěsdnych hladasche a žo wot žwojeho blaka njehibny. „Schtó žy ty?“ žo jeho rycźerj praschesche. A tón hólz wotmolwi: „Ja žym Hermana Billungowy najstarschi žyn a rěkam też Herman; to je mojeho nanowe polo, pches njo my jěchać njesmjećće.“ „Ja pak to chzu, mój pachołc,“ dźesche rycźerj hrožo, „dźi wjećej, abo ja tebje sakołu!“ Pschi tym hrožo hlebiju sběže. Hólz bjes bojosće steja wosta, s błyskazymaj wocźomaj na rycźerja hladasche a praji: „Prawo dyrbi prawo wostać a wy njesmjećće pches polo jěchać, khiba so psches nje jěchacźe.“ „Schto ty, hólcźe, wot prawa wěsch?“ hordostnje tón rycźerj žawoła. „Mój nan je tudy je žudnikom a ja budu to po nim! Pšched jenym naschcho mjena nichtó prawa sranić njesmje.“ Duž jěsdny hišćeźe bóle hrožo žawoła: „Je to prawo, hólcźe, so žwojemu kralej poštkschnosć sapowěsch? Ja žym Ota, twój kral.“ „Wy sće Ota, nasch kral, krala Hendrichowy žyn, wo kotrymuž je nam nasch nan tak wjele powjedał? Nć, wy to njećće; Ota prawo sakitnje a wy jo łamacźe, to Ota njećźini!“ — Dowjedź mje k žwojemu nanej, pěkny hólzo,“ praji kral Ota a mikosć a pschećelnosć žo s jeho wobliczа žwěćišćhtej. „Tam je mojeho nanowy dwór,“ „ale howjada mojeho nana žu mi dowěrjene, te ja wopuschćiźć njemóžu, duž tu waž wjećej njemóžu. Jeli so pak sće kral Ota, wróćźće žo sažo na drohu, pschetož kral prawo sakitnje.“ A kral Ota I., wulki njenowany, poźłuchasche na hłóš njebojasliweho a žwěrnego hólza a žo sažo na drohu s tymi žwojemi poda.

Bórzy po Hermana na polo póšłachu. Kral běšche k Hermanowemu nanej pschischoł a jemu prajił: „Billungo, daj mi twojeho najstarscheho žyna, ja chzu jeho wocźahnyć dać; wón budźe žwěrny muž a tajkich ja trjebam.“ Nan do teho žwoli. Jako žo Ota hólza woprascha: „Chzesch ty so nun cźahnyć?“ tón wjeźeły wotmolwi: „Haj, ja chzu! Ty žy kral, pschetož ty prawo sakitnjesch.“

Ota hólza žobu wja. Wón jeho wocźahnyć da a pches žwěrnych dobrych wuczerjow rozwuczowaćź. Herman bu rycźer, hrabja. S jeho wocźow běchu smužitosć, žwažliwosć a wótry rozom widźećź. Wón běšche s wutrobu poniźny a žwojemu kralowjemu dobroćelej s tajkej hnujaćej žwěrnosćźu pschiwobroćeny, so Ota jeho žwojeho najžwěrnischeho pschećela, haj žwojeho žyna mjenowasche. Wón jeho we wschitkich wěźach ja žwěrnego a njebojasneho pośna a jako dyrbjesche do Italskeje cźahnyć, lěpschego muža njeměješche, kotremuž by sakke wójwodstwo pschepodał.

Tak bu Herman, žyn jednoreho, žwobodnego muža, sakki wojwoda a jeho potomnizy žu jako wojwodojo knježili, doniž narod njewumrě.

Ja žo njehaňbuju teho evangelijona wot Khrysta.

Pobožny bramborski minister s Pfeil (wumrjeł 14. makeho róžka 1784) by kóždy dźeń wěstu hodźinu žam woźebje był, so by žo s Božeho žłowa natwarił, a wón běšche žwojemu pośłužownikej najkrućźišcho pokasał, so njeśmě w tym cźažu nikoho k njemu puschćićź, schtóžkuliž to też je. Duž žo jedyn dźeń sta, so kral Bjedrich II. woźebiteje pschićźiny dla runje w tym cźažu k ministrej pschijěźe. Pośłužownik, kotrehož pschindźenje wyšokeho hosćźa do najwjetscheje cźěźnosćźe staji, žebi tola njeswěri, pschikasnju žwojeho kujesa pschestupićź, ale kralej žwojeho Knjesowu pschikasnju sdźeli. Kral na to swěrom wotmolwi: „Ja wocźakam.“ — Po małej khwili žwěrny słužownik Boži pšched žwojeho sćinkeho krala stupi a samolwi žwoje sakondźenje s tymi žłowami: „Waścha majestosć mi hnadnje wodaj; ja žym runje s kralom wschitkich kralow poręćźał.“ Hnydom po tym dźěćschtaj wobaj na žwoje dźěło.

Něschto k rospominanju.

Wěra do lubosćźe wubudźi lubosć. Rospominanje, cźitanje evangelija, wobkhad s wěrjazymi, kebźbowanje na móz wěry wjedu k wěrje pośylnjazym nashonjenjam.

Samolwity redaktor: faraŕ Góleź w Budyschinku; žoburedaktor: faraŕ Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśćeć a nakład Ssmolerjeź knihićźiśćećźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 21.
24. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Semolerjeź knihicźiſchćeźerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pychedpłatu 40 nw.

Sswjatki.

Jan. 14, 23. Schtóž mje lubuje, tón budźe moje słowo dźerźećź; a mój Wóćźeź budźe jeho lubowaćź a my budźemy k njemu pschińćź a wobydlenje pola njeho cźinićź.

Sswjatki ſu wyſoki, ſwjaty a ſbóžny ſwjedźeń. Wone ſu po prawym najwyſchſchi wſchitkich ſwjedźenjow. Ale wjele jich ſwjatkam prawje njerośnuja. Pschetoź woni na tutym ſwjedźenju do cźerſtweho, ſeleneho lěſa kwataja. Woni ſo wokſchewja na roſćźazej a kćźejazej mozy pſchirody. Woni poſłuchaja na tyſazore hłoſy ptoćźatkow, woni wobdźiwaju majeſtośćź k njebju ſo poſběhowazych horow, woni kedźbuja, kak morjaze ſołmy ſchumja. Ale ſ tym woni njepośnaja, ſchto ma naſch ſwjedźeń do ważnośćźe. Kajka to je? — Hody naſz do Bethlehema dowjedźećha; my wohladachmy to dźećźatko do pelusſchkow ſawite a w ſłobiku leźo. My wohladachmy to słowo, kotreź ſo cźełło ſcźini. My słyſchachmy ſe ſtarodawneho cźaſa to mjeno nowonarodźeneho. Hlaj, praji Jeſajaſz, knjeźna budźe ſyna porodźićź, temu budźa rěkaćź Immanuel, to rěka Bóh ſ nami. Haj, Bóh ſ nami, to je jadro hodownego ſwjedźenja. Jutry naſz pod kſchiź na Golgatha a k prośdnemu rowej w ſahrodźe Joſefa ſ Arimatije dowjedźechu. Knjeſ Jeſuſz krwawnu martru a hórku ſmjercź ſa naſz pſcheźerpi. Wón kraſne dobyćźe dźerźeſche nad ſmjercźu. Hladajo na tajke ſkutki Boźe my ſ japoſchtołom prajachmy: Schtó chźe ſatamaćź? Khryſtuſz je tudy, kiž wumrjel je, haj hiſchćźe wjele wjazy, kiž teź ſbudźeny je, kotryž je k prawizy Boźej a ſaſtupuje naſz. Je Bóh ſa naſz, ſchtó móże pſchećźiwo nam bycź? Haj, Bóh ſa naſz, to je jadro jutrowneho ſwjedźenja. Sswjatki pak naſz wjedu do naſcheje najſmutſkownſcheje ſwjatnizy, do naſcheje wutroby. Widźećź na tym ſwjedźenju nićźo njeje. Pschetoź ſchumjenje wichora a wohnjowe płomjeńſka na prěnim ſwjatkownym dnju ſu ſame ſwjedźeńſke ſwonjenje a ſwjedźeńſka pycha, ſu ſame pſchihotowanja na tón ſwjedźeń a ſnamjenja ſa ſwjatkownu hnadu; ale ju ſamu dyrbiſch ſam w ſwojej wutrobje pytać. Potom ſo dopjelni źedźiwe cźakanje dźećźi Božich, jich nutrne modlitwy ſwoje wuſłyſchenje namakaja. Bóh pośćźele ſwjateho Ducha do jich wutrobow. Bóh we naſz, to je poſłedńje a najwyſchſche ſjewjenje Boźe na ſemi. To je króna wſchitkich jeho pućźow. Bóh we naſz, to je jadro ſwjatkowneho ſwjedźenja.

W ſtarym ſłubje bydleſche Bóh w hěćźe teho ſłuba a potom w templu Salomonowym. Tele wobydlenja Boźe běchu ſmutſkownje a ſwonkownje postoćźene a ſ wjele pokładami naplelnjene. Ale wone běchu tola morwe wobydlenja. Wone běchu wot cźłowſkich rukow ſcźinjene a ſu ſaſo wot cźłowſkich rukow ſanićźene a wot Boha wopuſchćźene. Njedośpołnośćź tehole wobydlenja Boźeho hiźo natwarjeł kraſneho templa na horje Morija, kral Salomo, pośna. W ſwjatocźnje poſwjećźeńſkej modlitwje, ſ kotreź temol ſwjatemu Bohu pſchepoda a źohnowanje jeho hnadneho pſchibliźenja źebi wuproſzy, praſcheſche ſo wón:

Budźe dha Bóh woprawdźe na semi bydlicź? Hlaj, njebjeßa a njebjeßow njebjeßa njemóża cźe wopschijecź; wjele mjenje ta khęża, kotruž natwarił ßym? Jemu ßo tyßaz lět posdźišćo Pawoł pschida. Pschibójiki templ w Athenje wohladawschi pschipowjeda wón: Bóh, kotryž tón ßwět je cźinił, a wschitko, schtož na nim je, tón ßamy je tón Knjes teho njebja a teje semje, kotryž njebydli w templach wot rukow cźinjenych. A tola, tónle wulki Bóh, sa kotrehož ßwjatosćź a majestosćź žadyn ßwjeczeny Boži dom cźisty dosćź njeje, sa kotrehož wschehowchudźomnosćź a njeskónčnosćź semja a morjo a njebjeßa ruma dosćź nimaja, wón bydli w małej a khudej cźlowskej wutrobje.

Hdy pak ßebi wón twoju wutrobu sa ßwoje wobydlenje wuswoli? Hdyž ty jeho lubujesch. Wón tebje lubuje. S luboscźu wón k tebi pschińdźe na naschu khudu semju. S luboscźu k tebi dźesche do ßmjercze na khcźiżu. Jara husto je wón tebi w twojim žiwjenju ßwoju luboscź sjewił. Wón je tebi twoje hrěchi wodał. Wón je ßtstknosćź twojeho ßwědomnja stajił. Wón je twoje ßylny swotrěł. Wón je tebi měr swozćźił. Wón je tebi ßwěcźił na cźěmnych puczach twojeho žiwjenja. Sawěrnje, hdyž ßebi ty poknosćź tuteje ßmilnosćźe Božeje k wutrobje wosmjesch, dyrbi tebje k njemu cźahnyćź, ty dyrbisch ßebi na njeho myßlicź, ty dyrbisch ßebi po towarśtwje s nim žadacź. — Hlaj, to je luboscź. Tale luboscź teho Knjeia k tebi wabi; kaž nawożenja po njemjelsćźe ßebi žada, tak ßebi wón žada po twojej w luboscźi horjazej wutrobje, wón pschińdźe, so by w njej wobydlenje sćźinił.

Tola ty ßebi myßlicź njeßměsch, so je luboscź k temu Knjesej ßame nakhwilne sahorjenje cźuća. Teho dla tebi hischcźe druhu pokasku da, hdyž dźe twoju wutrobu sa ßwoje wobydlenje wuswolicź. Hdyž ty jeho ßlowo dźerźisch. Jeho ßlowo, to je wschitko, schtož je tón Knjes Jesuß ßam wo ßebi rěcźał jako Boži a cźlowśći Syn, jako profeta, wschischi měschnik a kral. Jeho ßlowo, to je wschitko, schtož je wón rěcźał wo pokucźe a wěrje jako wo pucźu a wo ßwjatej khcźenizy a Božej mjeczeri, jako wo pomoznych hnadnych wězach k sbóžnosćźi. Jeho ßlowo, to je wschitko, schtož wótzojo a profetojo, japoschtoljo a scźenikojo wo nim pschipowjedaja, wo kotrymž wón praji, so prjedy njebjo a semja sahinjetej, hacź to ßlowo. Tole ßlowo dyrbisch ty s dźěcźazej wěru pschiwsacź, ty dyrbisch jo wschědnje w twojej wutrobje wopominacź. Wone dyrbi tebi bywacź ßwěza sa twojej nosy a ßwětło na twojim puczu, wěsta kótwiza a salozk a twjerdy hród, w kotrymž směrom bydlisch. Ty dyrbisch jeho hrozenja a ßlubjenja krucźe w wutrobje dźerźeć a ßo pschezo hlubje do nich podacź. Ty dyrbisch jo twjerdźe dźerźeć, kaž tebi dowěrjeny poklad, kaž hłódny kruch khlěba, kaž wojak ßwój teßak. Hlaj, potom tón Knjes k tebi khwata. Potom ßo wón se schumjenjom s njebjeß a s wohnjowym płómjenjom ßwjateho Ducha dele puschcźi a do twojeje wutroby pschińdźe a w njej bydli. O kajka hłubokosćź teho bohatstwa: cźlowśka wutroba wobydlenje Boże! To je rada Boża s wěcźnosćźe ßem, so Bóh a cźlowjek do parischonskeho towarśtwa stupitej. To je žadanje Boże w ßwjatym pißmje wot prěnjeje hacź k poßlednjej schtuczźy: Cźlowjek, kotryž je po podomnosćźi Božej stworjeny, dyrbi dźěcźo Boże, dyrbi templ Boži bywacź. — Sswjatki dyrbja bycź w twojej wutrobje. — Wěsch ty něschto wo tym ßbóžnym potajstrtje: Bóh w naß? Stykúmy ßebi ruzy a proschmy wo ßwjateho Ducha. Potom też Wótz se Ssynom k nam pschińdźe a pola naß wobydlenje sćźini, donž my pola njeho wobydlenje njenamakamy wěcźnje w njebjeßach.

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnosćź.

(Pokraczowanje.)

XI.

„Dobrych ludźi tola też na ßwěcźe nadeńdźesch!“ dźesche Anton k ßebi buzy dele po sthodźe. Hdyž běsche na poßlednju sthodźenku pschischoł, dohlada ßo, so ßo tam w knczźiku něschto blinkotasche. Wón to sbźe. Běsche to stoty pjerschcźeń s pißmikomaj M. J. Tónle pjerschcźeń ßebi wobhladajo jeho sptowanje jimasche.

„Jeli ßebi pjerschcźeń sthowam a poidźišćo pichedam, móżu ja njón rjanu pjenjes dostacź. Kupju ßebi potom sałżo bobacźa abo nowu drajtu!“ Tak wopomni ßebi wokomik a poipyta też, ßebi pjerschcźeń na porst tyknycź. Tón běsche jemu pschemółcźił. „Tola potom bych był paduch!“ Dopomni ßo na dobo. „Hdyž to samjelcźišch, schtož ßy namakał, ßy runje tak hrozny kaž paduch.“ Jemu běsche, kaž by jeho pjerschcźeń do porsta palił; ßbętsje sćźeje jón s porita a dźěsche s nim po sthodźe horje. Hdyž běsche sałłinkał, pschińdźe młoda knjezna a ßo mało njedźiwjasche, so tu Sawojarda sałżo psched durjemi stejesche. Hižo chzysche jeho hněwnje wotpokasacź, jako jej ßwoju namakanku se ßłowami pokasa: „Tónle pjerschcźeń ßym na poßlednjej sthodźenju namakał!“

„Ach, to je mój pjerschcźeń!“ sawoła wona.“ Ssym jón dźenßa rano hižo pytała. Wěsche ßym jón wczera wjecźor zhubiła. Kak ßo wjeßelu, so mam jón sałżo. Nó, wotcźatń jenož, so twoje namakańśke myto dostanjesch!“ Sałżo dźěsche do jstwy a bórły pokoji psched durjemi cźakazemu Antonej hischcźe jedyn toler do ruki. Wón chzysche ßo podźakowacź, tola knjezna sacźini khętsje durje se ßłowami: „Nałož jón jenož derje!“

Hdyž by chzył ßo ßmèwaze sboże na cźłowśkim wobliczu widźecź, by dyrbjał naschemu Sawojardej do wocźow pohladacź. Wón běsche sptowanje pschewinył a bě sprawny wostał. Hdyž by pjerschcźeń ikhował a wyschnosćź by to jhonika, — a wona by to tola jhonika, — bychu jeho do dźěry tyłli, by khystanja dostał a hańbu měł. A tu — wón pomałny do saka a wucźeje ßwětkaj tolerjej — tak łaßnje ßo bkyłkotaschtaj a njeběschtaj womałanaj s hrěchom a s hańbu, wón běsche bjes winy wostał.

Tak mójesche ßo wjeßelicź na ßwojim bohatstwje, kotrež běsche ßebi ßam sałłukził, a kak je je nałožił, chzemy hnydom widźecź. Bórsy po tym pschińdźe wón do doma w tamnym dźěle města, kotrež ßo stary Barlin mjenuje. Tu sleja domy, kotrež móża se sałtarikeho powjedacź a kotrež s dźěła něrko też rospadanju napschecźiwo du. Wón sałłupi do jeneho tuttych domow, namaka durje wotewrjene, kotrež do sadnjeje jstwy wjedźechu a wosta psched nimi stejo. Tam ßkyłschesche, kak ßo wbohą khora macź ße ßwojim dźěćźom takle rosrěcźesche:

„Hanka, pój ßem, potoż mi khłowak trochu wysche.“

„Je takle prawje, macźi?“

„Haj! Ach, ja cźuju ßo tak khora a ßłaba; bych-li jenož něschto k wosischewjenju měła, jeniczku kapku, chze ßo mi žałostnje picź!“

„Dyrbju wam schkleńzu cźerstweje wody podacź?“

„Ach nè! woda mje njepożylni! Hdy bych tola jeniczku trjepku wina měła!“

„Ale ßi wotkal też bych wino wjacź dyrbjała, luba macźi?“

„Ach, kak je to ßrudnje, hdyž ßy khora a k temu hischcźe zhuba!“ sychowawsche khora macź.

Pschi poßlednich ßłowach běsche Anton do jstwy sałtupił, hdźež běsche najwjetscha khudoba.

„Mu nicźo njetrjebamy!“ sawoła mała holcźka, kotraž běsche ßo hornzywjałarja trochu nałtróżiła. Tón ßo khętsje wotßałi a ßymy ßo njedałoko wot tehole doma na ławku a pschelicźi ßwoje pjenjesy. „To ßo hodźi!“ skocźi s ławki a dóndźe do winarńje. „Dajcźe mi“, tak proschesche, „bleschu prawje dobreho wina; dyrbi bycź ja jara thoru żonu.“ Winar hladasche na njeho, kaž by chzył jeho pruhowacź. Jako pak jemu Anton rospowjeda, ł cźemu chze wino nałožicź, dachu jemu pożadanu bleschu sa nimale nijtź

pjenjes. Hnydom nastupi ſaßo pucź k wobydlenju tamneje ſhudeje żony. Durje běchu ſaćźinjene. Wón ſaklepa. Holćźka ſaßo wotewri a ſawoła: „Ach, maćźi, tónle hornźy-wjaſar tu hižo ſaßo je!“

Khora poſpyta ßo poſběhnyćź a wołaſche ßněwnje: „Wſchak ßmy tebi hižo prajili, ſo njemóżemy ničźo pleſćź dać!“

Tola Anton ſtupi do prědka a poda khorej bleſchu wina ſe ßłowami: „Tu, cźetka, poßylućźe ßo!“ A prjedy hać ßo maćź a dźowćźićźka dodźiwaſchtej, běſche ßo ſ durjemi won ſhubił, a njeběſche ßaneho dźaka woćźakał.

„Běź ſa nim, Hanka!“ kaſaſche khora, „a podźakuj ßo! Tajkile ßmilny cźłowjek!“

Wona ßo bórſy wróćźi. Maćźi, ja jeho namakała njejßym. Najſkerſcho je do druheho doma ſaſchoł był.“

Dha njech jemu Bóh ſapłaćźi, ſchtož je wón nade mnu cźinił!“

Naſch Anton ſpaiſche tónle wjećźor na ßwojim twjerdym łěhwje woprawdźe derje. Wón dopomni ßo na to, ſchtož běſche jemu wućźeł w ſchuli wućźił, ſo je dobre ßwědomnje najlěpſcha pózłanka. Tónle ſkutk, kotryž běſche dokonjał a pſchi kotrymž běſche ßo też na ßwoju maćźerku dopomnił, ßo jemu w njebju ſapiźa.

(Pokraćźowanje.)

Sswjatki.

Cźehń Ducho hnady do naß nuts,
Sćźiń do wutroby ßebi pućź!
Pój! ſkutkuj we naß ſ mozu ßam,
Daj dobre cźinićź pſchezo nam!

Hdźeź ty ßam njeßßy pſchipódła
A twoja móz nam njepomha,
Schto pomha nam wſcho dźěłanje?
Bjeś tebje wſchitko ſahinje.

My cźłowjekojo łłabi ßmy,
We dobrym hußto ſmylimy,
Duž hoń naß ſ wětrom njebjeſkim,
Te ſkutki we naß ßwjate cźiń.

Haj wobrocź myßl a wutrobu
A ſćźiń ju ßebi podobnu!
Naß ßwarnuj a naß k ßebi nućź,
Wjedź naß ßam pſchezo prawy pućź!

Ach, Knjeźe, wodź ty pſchezo naß
Po twojej woli łóżdy cźaß
A ſhrěj nam ſynnu wutrobu
Pſches twojoh' ducha woheń tu!

Hdyž ßwět nam napſchećźiwy je
A cźěło ſ duſchu wojuje,
Hdyž cźert ßo na naß roſkłabi,
Sćźć pomoz naſchej wutrobi.

Dha móżemy też we ſtraſchi,
We ſtróżelach, haj we ßmjercźi
Pſches tebje ſtroſchtnje w měrje ſtacź:
Ty budźeſch ßam naß ſtražowacź.

Duch Knjeſa ruku podawa,
Naß ſ rożu ſ njebja napowja,
Nam naſche duſche woſchehwi,
Hdyž ßo nam ſ hnadu pſchibliźi.

Nětk, ßwjaty Ducho, twoji ßmy,
Njech ſa tebje wſcho cźinimy;
Wſmi ßebi naſche wutrobу,
Sćźiń ßebi we nich bydlenje!

Hdyž ßo naſch kónz tu pſchibliźi,
Dha pomhaj, ſo ßmy hotowi,
A wjedź naß pſches ſtyłł, hubjenſtwo
Do twojoh' raja njebjeſſoh'.

E. H.

Wocźehnjenje naſchich młodych k łſcheſćźijanſkej ßwobodnoſćźi.

(Po F.)

I.

Cźejła wěz.

Kierkegaard, danſki duchowny, kotryž mějeſche wſchak ßwoje wobebite waſchnićźka a druhdy khětro krućźe ßwoje myßle na ſjawne da, junthróćź wupraji, ſo je po jeho dańźu najwjazy prědowanjow mjenje na to ſłożenych, ſo woßada na kónzu Hamjeń praji, ale ſo by „ßława“ wołała. — To je jene ſ tych jara, ßnano pſcheſkrutnych wuprajenjow tuteho muża. A tola mamy ßo też, temu huſto w ßwojich ßłowach hórkemu mužej ſa jeho khutne napominanja dźakowacź.

Na ßadyn pad nimaja ſcźěhowaze rozpominanja tón wotpohlad, ſo by ſchtó po nich „ßława“ wołał. Hdy bych ja na tym był, powſchitkowne pſchihłoßowanje ßebi dobyćź, bych dźěł hižo ſ teje ßwobodnoſćźe, kotruž chżu wutkwałećź, wupadnył a ſchłowa ßwojich cźitarjow był. A pſched tym mje Bóh ſwarnuj!

Tón króćź ßym wo tym pſcheßwědćźeny, ſo něchtóżkuliž ſo mnu pſches jene njebudźe. Ja budu wjele roßßudźenym łſcheſćźijanam pſchejara ßwobodny a niż pobożny doſćź, — tym pak, kotſiž wot łſcheſćźijanſtwa ſdaleni ſteja, hiſchćźe pſchejara pobożny ßo ſdaćź. Sſnano pak ßu wſchelazy w tym w pſcheſjenoſćźi pſchećźiwo mi, ſo ßaß, ſo ßo moja k rozpominanju wuſwolena myßl ſa naſch cźaß ani njehodźi. Naſch cźaß dźě je tak wot powróćźazych myßlow napjełnjeny, ſo łóżdy, druhdy ßamo na najnjerozumniſche waſchnje, ſa tym ſteji ßam ßwój knjes bycź, tak ſo wſchudźom podłożki khabłaja. A duž móże ßo mi napſchećźiwo prajićź: W tajkim cźaßu je wjele nuſnijſche wo tym jednacź, kak ßo pobłuſchnoſćź pſchećźiwo ſtarſchim, kak ßo poniżnoſćź do wutrobow młodych płodźi. — So je to trěbne, je też moja myßl. Ale ja ſa to ſteju, ſo ßo to runje najwěćźiſchto dozapije, hdyž ßo młodźi k łſcheſćźijanſkej ßwobodnoſćźi wućźahnu.

Tola wołtajmy ßo dalſchich wukładowanjow a wobhładajmy ßebi wěz ßamu. Duž też dale njerozumłożu, ſchto je po mojej myßli wućźehnjenje, ßwoboda, „łſcheſćźijanſka“ ßwoboda. To wſchitko naß ſtrowy cźłowiſki rozom wućźi, ſchtóž pak tón nima, temu też mudre wukładowanje ničźo njepomha. To jenoż dyrbi ßo naſpomnićź, ſo ja nětko wo prěnim wućźehnjenju, wo wućźehnjenju małych dźěćźi rěćźećź njecham, ale wo wućźehnjenju młodźimy. So pak dyrbi wućźehnjenje ſ jeneho bycź, ßo ßamo wot ßebje rozumi a ſo dyrbi po tajkim hižo pſchi wućźehnjenju małych dźěćźi łſcheſćźijanſka ßwobodnoſćź jako kónz, na kotryž ßo dźiwa, pſched wućźomaj ſtacź, je runje tak wěſta wěz.

Wućźehnjenje młodych k łſcheſćźijanſkej ßwobodźe je moja myßl. Ja bych też ſ krótka prajićź mohł: k ßwobodnoſćźi a to ßłowo „łſcheſćźijanſkej“ wuwoſtajićź mohł; pſchetoż wone ßo ja naß ßame wot ßebje rozumi. My bórſy pójnajemy, ſo ßwobodnoſćź, kotraž tole mjeno ſaßłuži, móże jenoż na łſcheſćźijanſkej ſemi narośćź. Ale ja tola radſcho tole ßłowćźko pſchiſtaju, ſo njebych ani wot khutnych łſcheſćźijanow, ani wot wěſtych „łohkich ptacźkow“ wopak ſrozumjeny był.

Pſchichod naſcheho luda — kotryž je w wjele wjetſchim ſtraſche hać ßebi cźi myßla, kotſiž ßo na ßylne khćźorſtwo a na milijonu bajonetow ſpuſchćźeja, — pſchichod naſcheho luda leži w tym, ſo ßo wón k łſcheſćźijanſkej ßwobodnoſćźi pſchećźiſchćźi. Hdyž ßo my roßhladujemy, kotre wottyknjene kónzy je ßebi najwjazy wottyknyło pſchi wućźehnjenju, my pójnajemy, ſo ßo na tónle dypk najmjenje ważnoſćźe kładźe. Robućźan, kotryž w poćźe ßwojeho wobliźa dźěła, praji: „Ja chżu wſchitko cźinićź, ſo maja ßo moje dźěćźi junu lěvje (t. r. komodnijſcho).“ W wyſchſchich ſchtantach wſchudźom podomne myßle nadeńdźeſch, kaß je tónle dźěłaćźeł mějeſche. „Dźěćźi dyrbja junu w ßwěćźe k nećźemu pſchinućź“, to dyrbi rěćźać: Dźowki dyrbja ßo ſpodobać a ßo derje wożenićź: ßynojo dyrbja ßebi nahładnoſćź, cźeſćź, pjenjeſy, titule, widźenoſćź dobyćź. Cźim wyſche po tych ſkhodźeńkach cźłowſkeho towarſtwa pſchińdu, cźim lěpje.

Najprěnſchi a najnujniſchi ßrědk k temu rěła dźenßniſchi dźeń dźěłanoſćź. Tón druhi je wuſchikuoſćź nahładnych ludźi ſa ßo dobyćź. S krótka prajene: Wotrocźſtwo, po tajkim to napſchećźiwne, ſchtoż je ßwobodnoſćź. Mudroſćź naſcheho cźaßa wućźi: „Hładaj wyſche ßo a wućźuſchluj, ſchto dyrbiſch ſapocźećź, ſo by ßebi pſchihłoßowanje a pſchikhilnoſćź wulkich ludźi dobył.

Boże dla ujeźmjesch ženje nikomu s pohórschenjom bycź, kotryž by tebi hdy s wužitkom bycź mohł! Mjeńcź a podtócź na žwojim jaýku to słowo wěrnosće, kotrež ho druhemu njespodoba. Skož žwoje słowa a skutki stajnje na to, so by žo spodobał, s wotkałźkuliź też dyrbiśch žebi k temu pomhacź." — Hdyž tež pśchi tajśich śrudnych wuczbach spramnośći, smužitosćź a krutosćź wole žo słuhja — cźłowjek tola dale pśchiźdźe. Tak žebi bohužel dojcź ludźi w naśchim cźaźu myśli. Pśichikładow je dośćź a na dośćź a wone na dwěmaj nohomaj po žwěćźe wokoło stupaja.

(Pokračowanje.)

Niz tudy, — ale wěśeźe tam!

1. Kor. 13, 12.

Tehdy pak budu dopóśnacź, kaž też ja dopóśnaty žym.

Niz tudy, ale wěśeźe tam
We tamnym kraju žlubjenym
Sa wśchitko žwětko namakam,
A śańdźe cźma a mhła a dym.

Sa wśchitke Boże potajnstwa
A moje śrudne žyśićki,
Sa bědu, horjo, cźerpjenja
Tam žwětkosćź budźe data mi.

Sa róže bóry śwjadnjene,
Te nadźije, kiž wumrjechu,
Sa cźernje, rany, mróćźele
Tam žwětke pruhi dostanu.

Sa śchitke Boże, Sch toź date bu a wsate mi
Tam rjeńśchu saźo namakam
A s harfu spěw najdźakniśchi
Cźi, miły Jesu, śańpěwam.

Dopóśnacź, kaž žym pósnaty!
O žlowo kraźnoh' žlubjenja:
Kaž Wón naš śnaje, budźemy
Wścho wjedźecź pokni wjeśela.

Duž śrośchtnje, luba wutroba!
A wobaraj wśchěm žyśknośćam:
Cźi budźe žwětkosćź spožćena,
Niz tudy, — ale wěśeźe tam!

Kh. J. Waktař.

Mišionski žwjedźeń w Nošacźizach.

Njech naśche lube Sserbowstwo
Sso pśchezo bóle śondźi,
A žwjecźi, kaž je śnajomne,
Nam mišionśke žwjedźenje,
Kiž rjane płody njeźu!

Tak podobnje spěwa w lubych „Ziońskich hłožach" jedyn stary, něto hižo śemrjety žerbśki spěwar, sahorjeny lubowar mišionstwa, něhdy žwěrny wopytowar mišionśkich žwjedźenjow. Wšazy lět jeho hižo śenja kryje, ale jeho pśchećźe a žadanje mjes Sserbami sapomnjene njeźe. To śhonichmy njedawno sa žo. Na dnju Božeho śtwića žwjećźesche w Nošacźańkim Božim domje žerbśke mišionśke towaŕśtwo žiwój lětny žwjedźeń śwonkowneho mišionstwa. Po wśchěch pućźach widźachmy cźrjódźiźći kemścherjow žo k postajenemu měćtnu bliźićź. Pśchedsydstwo towaŕśtwa bě sastupjene pśches k. farara ryćerja Jakuba-Njeźwacźidliśkeho. Wśyśe wjazy druhich duchownych bě žo tu wjele pśchećźelow mišionstwa se žuźodnych wsow śeśćko. S kajkej radośćźu pak Nošacźańśka wožada rjany žwjedźeń witaśćźe, wo tym žwědćźesche najprjedy hižo pśyśny cźas młodźiny a śchulśkich dźećźi, kiž žo s hudźbnym pśchewodom a se śnahowazymi khorhojemi 3/4 2 hodź. na farje śeśćźe, so by duchownych a zyrkwinych pśchedtźećźićerjow do žwojeje žrjedźiźiny wsał, wo tym žwědćźesche wožebje tón tak hižo lubośny, sa žwjedźeń s wěnźami a pletwami wot młodźiny pśichuje wudebjeny Boži dom. Najrjeńścha pycha w nim pak běśćźe na woběmaj Božimaj žłužbomaj bohacźe śhromadźena nutrna wožada. Na žerbśkim wjele kemścherjow ani měśtna njedośta; a zyle wěśćźe žadyn wopytowar žwój pućź wobźarował njeźe, pśchetož to běśćźe derje radźeny a wutrobn s nowej lubośćźu k žwjatemu śkutkej mišionstwa napjelnjazy žwjedźeń. Jako běchmy pśches sawodnu liturgiju, kotruž k. farar Garbać-Kotećźańśki wotměwaśćźe, a pśches wuspěwanje mišionśkich khěrluśchow žo na předowanje pśchihotowacź dali, wustupi k. farar Gólcź-Budyśchinśki, so by pśches žwoje sahorjene žwědćźenje žwojim žerbśkim poźłucharjam wutrobu s nowa sa mišionstwo śhrěć. Wón wukładowaśćźe nam po Mark. 16, 15—20. Poźłedńje žłowo naścheho śbóźnika, jako žo dźećźesche wot śenje, naš cźěri do žwjatego śkutka mišionstwa.

1. Tón śbóźnik nam žwjaty śkutk kaźe, pśchetož póhanow nuśa wo pomoz woźa.
2. Wón jón žohnuje, duž njebojmy žo a njewustańmy.

Hdyž žo wo mišionstwje rěćźi, Sserb stajnje rady poźłucha a ma wutrobu wotewrjenu, ale s wobźebje nayjazy nutrnośćźu kedźbowaśćźe tu wścho na mózne žłowa předarja, njech wón nětko pokasowaśćźe na žwjatosćź, nam dateje Jesuźowejo pśchikaźnje: „Dźićźe po wśchěm žwěćźe a předujćźe to evangelijon", wutroby se śrudóbu nayjelnjejo. rěćźesche wo cźěnnym saźłepjenju wbohich pohanow w Indiśkej, Chinesiśkej, w Afrizy atd., wo jich žałośnych błudach, hdyž žwoje kolena hiśćźe śhibuja pśched morwymi žwjećźatami, žwoje wudowy pala, žwoje dźećźatka wopruja abo njech wón naš s nowym dowěrjenjom napjelnjeśćźe sa dalśche dźećo, pokasujo na bohate śmitskowne a śwonkowne žohnowanje, hdyž žo naśch śbóźnik śtóućźnje tola pśchezo s dobyćźom a s hnadu k žwjatemu śkutkej mišionstwa póśnawa, žwoje kraleśtwo njebjeśkeho trośchta twari wyśćźe horja a śrudowby, žwoje kujesźwo hnady wyśćźe cźłowjekow hrěśćźneho hubjenśtwa. — S khěrluśchowej śchtućźku śtóućźi so žerbśka Boża žłužba, hdyž běśćźe najprjedy hiśćźe dołholětny duśchowpałśtwy Nošacźańśkeje wošady, k. farar em. ryćźer Domaśćźa s Nowośalza wošadu pożohnował.

Na to pśchijańkniu žo němśke kemśchenje, w kotrymž wotłaźnu žłužbu kujesaj fararjej Nencź-Ketlicźańśki a Jakub-Njeźwacźidlśki saśtaraśćźtaj. Jako němśki předar pak běśćźe kujes farar Winkler s Kottmarsdorfa pśchiśćźoł. Po sakóźku Jes. 60, 1—6 pokaja naš wón na „trojake heśko wojowarja Khrystusowego. Hladaj 1. na žo, 2. wokoło žo a 3. wyśćźe žebje!" Jeho předowanje běśćźe žiwe a s nadźiju śtóućźnego dobyćźa napjelnjene žwědćźenje sa mišionstwo. Porjeńśćźenej buśćźtej wobej Božej žłužbje pśches spěw śchulśkich dźećźi. Darow bu pśched zyrkwinymi durjemi sa mišionstwo nahromadźenych 151 hrivnow. Bóh sapłaćź to wśchitkim śmilnym wutrobam! Dźak žerbśkeho mišionśkeho towaŕśtwa pak wožebje też płaćźi žwjedźeńśkimaj předarjomaj, kujesej fararjej Wićźajej a jeho hospodźiwemu domej, zyrkwinśkemu pśódśtejeŕśtwu, młodośćźi, kaž zyłej lubej Nošacźańśkej wošadźe. Bóh, luby Kujes, pak spožćź, so by kóźde na žwjatym měśćźe k nam rěćźane žłowo žohnowane wośtało a śdźerź płonjo lubośćźe k mišionstwu, pśchede wśchěm też bjes nami Sserbami žapate a njewuhaźliwe!

Wušnacźe wulkeho muža.

Wulki muž běśćźe pśchirodśpytnik Newton a jeho wušnacźe běśćźe śćěhowaźe; „Ja žym w žiwjenju dwě waźnej wěźy nawukył: s prěnja ja žym wulki hrěśćźnik a s druha, so je Jesuź hiśćźe wjetśći śbóźnik." — Newton by žebi kłobut śćahnył, kaž huśto by žo Boźe mjeno wuprajiło. Wjele bóle hacź wśchitke jeho wědomnośne pśchepytanje, kaž waźne też žu, je jeho tola jeho wušnacźe wobśbożiło, jako žo wjećźor jeho žiwjenja pśchibliźowaśćźe.

Něśchto k rospominanju.

Njedaj žo žanemu dujej minyćź bjes wožebitych dobrych śkutkow, wužitnych rěćźow a wožebite dny s nićźim wušnamjeń, śchtoź tebi samóźe dopomnjećźe na nje lubośne śćinićź. Daj kóźdemu wožebitemu dnjej něśchto wožebite, śchtoź žo sa tón wožebity dźeń wožebje hodźi.

* * *

Pomyźł žebi huśto, wožebje na kónzu kóźdeho tydźenja, hdyž je móźno na kónzu kóźdeho dnja na tón stajnje wěśty, pśchezo njewěśty, pśchezo bliśki a s kóźdym wokomiknjenjom bliźićźi kónz twojeho krótkeho, khwatniweho, waźneho podrożnśtwa na semi!

* * *

Hdźe žy ty? Ty žy w ruzy wśchehomózneje lubośćźe! Hacź žy khory abo śtrowy, ty jenemu žłuśćźesćh; morwy abo žiwy žy ty jeho.

* * *

Njesadwěliuj! njewidomna wótzowśka ruka dyrbi tebi huśto widomna bywacź.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyśchinku; žoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśćźeć a naklad Ssmolerjej knihićźiśćźećźiće w Budyśchinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišto 22.
31. meje

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicziſchczerni w Budyſchinie a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pichedpłatu 40 nw.

Na ſwjatu Trojizu.
Jan. 3. 1—15.

My do druheje połowy zyrkwineho lěta ſastupimy, w kotrejž tak hušto ſwjedźeńſke ſwony njeſłaklincza. Ale hdyž ſmy ſwjate różne czaſy prawje ſwjeczili, budźa naš tež jednore njedźele po ſwjatej Trojizy tam ſhromadźicź, hdźež dyrbi tu na ſemi domiſna naſcheje duſche bycź, mjenujizy w Božim domje. A tole ſczenje (Jan. 3, 1—15) ſo tak prawje k temu hodźi, nam prawje roſjaſnicź, kak móže nam ʒohnowane bycź naſche khodźenje do Božeho doma.

Naſch wodźer dyrbi prěni Nikodemus bycź. My chzemy wot njeho wuknycź; pſchetož wuknycź móžemy wot kóždeho, kotryž je dobycze ſam na ſebi dobył a tajkele dobycze běſche Nikodemus dokonjał. Pſchetož wón běſche wot farisejſkich a wyſchſchi bjes židami; ſ tym je dwoje prajene, ſchtož jeho wot Jeſuſa wotdźerżowaſche. Pſchetož jako wyſchſchi dyrbjeſche na druhich hladacź; móz jeho roſſudźenja móżeſche ſo ſaſo pſches tu myſl podlemicź, ſo mohł lud wot ſłużenja w templu a po ſakonju wotſtupicź, hdyž też czi wyſchſchi Jeſuſej pſchipadźechu. A hdyž farisejſki, kotryž běſche po pißmikach ſtareho ſakonja žiwy, k Jeſuſej pſchińdźe, wón ſ tym ſwoje dotalne žiwjenje ſaſudźi. Ale Nikodemus ſo wo to njeſtaraſche, wón khwataſche k Jeſuſej; wón je na dobrym puczu, jeno ſo jich wjele po nim czini, ſo jich wjele ſami na ſebi dobywſchi praja: Njech druſy praja ſchtožkuliž chzedźa, prjecz ſe wſchej ſamoprawdoſczu, kotraž myſli: ſprawnoſcz a ſwèrne prózowanje wo hódne žiwjenje je doſcz — ja dyrbju tam, hdźež ſo Jeſuſowe ſłowo pſchipowjeda, ja dyrbju k Jeſuſej! — Ale Nikodemus wěſcze hiſchcze njewě, ſchto jeho k Jeſuſej czěri. Pſchetož hdy by wón pośnał był, kekko ſboża ſa njeho wot teho pſchińdźenja wotwiſżowaſche, by wón na ſwètłym dnju k njemu khwatał. Dokelž wón hiſchcze njepośnaje, czeho dla dyrbi k Jeſuſej, teho dla też te ſłowa tak wożebne klincza, ſ kotrymiž jeho poſtrowi, kaž by njechał nowowſtupjenemu wučerjej ſwoju czeſcz ſapowjedźicź; duž też tón Knjes na to prěnje ſłowo njewotmolwi. Schtož tón Knjes wotmolwi, dyrbi jemu ſjewicź, ſchto je najważniſche: Najważniſche ſa kóždeho człowjeka je, ſo do Božeho kraleſtwa ſańdźe; a to je też Nikodemußowe žadanje, kotrež jeho k Jeſuſej wjedźe, hacżrunje ſebi to ſam wuſnał njeje. So by něſko, o fiſcheſczijano, twoje khodźenje do Božeho doma prawje ʒohnowane było, pſchińdźe ſ tajkim žadanjom: Ja chzu won ſe ſłużby hrěſchnych žadoſczow a mojeje ſamowole; ja chzu nuts do tajkeho žiwjenja, ſ kotrymž woprawdźe Bohu a Khryſtuſej ſłužu, ja chzu do Božeho kraleſtwa pſchińcz.

Ale na kajke waſchnje my ſa tym ſtejimy, tole pſchedewſacz, dopjelnicze hakle pokaže, hacz je nam też ſ nim doſcz ważne. Wjele ſebi myſła, ſo jich žiwjenje hiſchcze zyle wot Božeje wole wobknježene njeje, ale ſo je tola we něczim po Božej woli. Jenož hiſchcze kuſk wjazy łubosczę k ſobuczłowjekam a wjazy dobroczinowoſcze, hiſchcze něſchto wjazy pilnoſcze w powołanju, wot wſcheho dobreho hiſchcze něſchto wjazy, potom budźe jich žiwjenje kraleſtwo

Boże — tak ßebi myßla. Haj, hdy by tón Knjes tudy prajił: Jeli so ßo schtó pschezo bóle njepolěpschuje, njemóže wón do Božeho kralestwa pschińcź. Ale wón praji: my dyrbimy ßo ſ noweho narodźićź — to rěka: Schtož je něto we waß, dyrbi wumrjećź a wy dyrbićże do cźisćże noweho bycźa stupićź. A schtóž ßo ßam ćhntnje pruhuje, dyrbi temu Knjesej prawo dacź. Kelko pschińdźe pola naß ſ luboſćźe k Bohu? njećźěri naß na tyßazore waschnje luboſćź k nam w naschej woli a skutkowanjn? Pomyßlmy ßebi na naß, kajzyž woprawdźe ßmy, potom dyrbimy ßami na ßebi sadwěłowacź, so mohło ſ nami lěpje bycź, też hdy bychmy kóždy dźeń jemu naschich wopacźnoſćźow pschewinyli. Schtož je ßo wot cźěła narodźiło, to je cźěło; hrěch je hłuboko do naß sakorjenjeny, my ßo wot njeho njewußwobodźimy, my dyrbjeli dźećźi druheho ßwěta bycź, my dyrbjeli ſ mozow wyschscheho ßwěta narodźeni bycź, so móhli pched Bohom źiwi bycź. Jeniczy nowonarod, sapoćźatk noweho, niz ſ hrěschneho ßwěta wukhadźazeho źiwjenja ßu durje, kotrež do Božeho kralestwa wjedu; tole póſnacźe, hdyž też boli, je to druhe, schtož dyrbimy měcź, so bychmy se źohnowanjom do Božeho doma khodźili.

Nikodemus bě ſrndny, pschetož tele jeniczke durje ßo jemu ſdadźa ſamknjene bycź. Ale wón je na Božu móz a hnadu sabył. Jako něhdy cźi wuczomniczy sawokachu: Schtó móže ſbóżny bycź? jim tón Knjes prawo da, hdyž jim wotmolwi: Pola cźlowjekow je njemóżne — wón pak pschistaji: Pola Boha ßu wschitke wězy móżne. Tak wón też tu praji: Schtož je ßo wot cźěła narodźiło, to je cźěło — a dale powjeda: schtož ßo wot ducha je narodźiło, to je Duch, schtož wot ßwjateho Ducha wukhadźa, ſpodobanje pched Bohom namaka. Nowonarodźenje, kotrež dyrbi ßo ſ nami ſtacź, je po tajkim skutk ßwjateho Ducha a ßwjaty Duch pschińdźe k tym, kotſiž do powyscheneho Božeho cźlowjeſeho Ssyna wěrja; pschetož Boża wola bycź njemóže, so by póßlanje jeho jeniczkonarodźenehо ßyna do ßwěta podarmo było. A dokelž ßwjaty Duch tam pschińdźe, hdźež wěra je, teho dla tu tón Knjes ſ Duchom hromadźe wodu, mjenujzy ßwjatu kſchcźenizu mjenuje, kotraž je, hdyž je ſygl wěry, ſbóżna woda teho źiwjenja a kupjel noweho naroda bywa. Schtóž wěri a kſchcźeny budźe, tón budźe ſbóżny, praji tón Knjes do ßwojeho powyschenja k Wótźej, tu póſnajemy, schto bjes naschej wěru a kſchcźenizu a naschej ſbóżnoſćźu źrjedźa steji: naſche ſ noweho narodźenje jako skutk ßwjateho Ducha. Tola pak je skutk, kotrež dyrbi ßo pschezo wobnowićź; a kaž husto my Boże słowo słyschimy, psches kotrež dyrbi ßwjaty Duch ſ nowa k nam pschińćź, dyrbimy ßebi nowonarodźenja wěćźi bycź a dyrbi stary cźlowjek ſaßo wumrjećź. Duž je tjećże, schtož k źohnowanemu khodźenju do Božeho doma słuſcha, so też my woprawdźe ſacźujemy, kak źiwjenje ſ Boha ßo w naß poßłyli, doniž nad hrěchom njedobydźe, kotrež ßo naß pschezo dźerźi a by naß rad lěnich cźinił.

Wobarnuj twoju nohu, hdyž k Božemu domej dźesch, napomina ßwjate pißmo. Prawe źadanje, kotrež dyrbi tebje na pnczu do Božeho doma napjelnićź, móže tebi Nikodemus pokaſacź, prawe póſnacźe, kak ty to, schtož dyrbi twoje źadanje bycź, dozpijesch, nawucźi tebje tudy tón Knjes. A ßwjaty duch cźjźył tebje ſa dostojneho měcź, so by tebi prawje naſhonicź dał, kak bywasch. Boże dźěcźo a herba wěcźneje ſbóżnoſćźe.

Hamjeń.

Mały Sawojarda

abo

Sboże psches sprawnoſćź.

(Pokračźowanje.)

X.

Saßo běſche ßo dźěźſchi cźaß minył, a naſch Sawojarda běſche ßo ſpróżniwje a ſlutniwje źiwił. Junkrócź běſche ßamo rjany pjenjes domoj póßłacź mohł, a na nowy lift, kotryž běſche jemu po tym pißał a w kotrymž běſche ßo ſa witamy dar podźakował, běſche jemu tak luby a drohi, ſo jón stajnje pschi ßebi noſcheſche a pschezo ſ nowa cźitaſche.

Anton mějeſche jón też nětkole w ruzy, hdyž w jenej wſchědnej korcźmje pschi schkleńzy brunneho piwa ßedźeſche. „O, ſo by ßo wſcho dowjelniło, schtož mi mój luby nan pscheje!“ ſdychny wón ſ cźicha a běſche hłowu na ruku ſapręć. Wón njemóźeſche niczo wotbycź a dźěło jemu też nihdźe njedachu. Běſche to dźiw, hdyž tu ſrudny ßedźeſche? Mjes tym běſche ßo zuſy kujes k njemu ſynył a ſapocźa ßo ſ nim rosręćźowacź.

„Nó, młody pschecźelko, ßy dha wjele rospschedawał?“

„Ach, mało, jara mało!“

„Haj wschak, haj! Njemohł ßebi prawje myßlicź, ſo mohło hornzywjaſarſtwo wjele wunjećź; ſ tym ßebi kralestwo njeſaßnźiźich!“

„Ledma ßel do poliwki!“

„A myſchaze paßliczki? Nó haj, te wſchak ßo ſtajnje trjebaja, tola ludźo pomhajn ßebi też radſcho je źiwymi myſchazymi paßliczkami. Jeniczka dobra ćóćźa je wjaźy hódna, hacź zyła ßeß twojich paßliczkow.“

„Hdy bych jenoź wjedźał, ſ cźim mohł ßebi pjenjesy ſaßłużićź, luby knjeźe! Ja wichak ßo źaneho dźěła njeboju a było też najſpróżniwiſche. Mój nan je mi pißał: S cźernjowo dźěła ſakćźeja buſto dojećź najrjeſniſche róże!“

„Ja bych něſchto ſa tebje wjedźał. Dźěłaj tintu a pschedawaj ju. Dźenſka wſchón ßwět pißacź nawukntje a też pißa. Teho dla ßo wſchudźom wjele tinty trjeba. Sso wě, druhdy je też woprawdźe ſchkoda wo tintu, ſo ßo pschepißa!“

„Haj, hdy bych jeno wjedźał, kak ßo dobra tinta dźěła!“

„To dyrbiſch nawukntnućź. Tajki młody pachoł, kaž ty, dyrbi kóždy dźeń něſchto nowe nawukntnućź!“

„Ach, kak rady bych to chjył, ale hdźe dyrbju to nawukntnućź? Ja niczo wo tym njerozumju.“

„Tu maſch moju khartku! Tu widźiſch, kak rěkam a hdźe bydłu. Pschińdź jutſje rjano k mni, dha chźemoj wo tym poręćźećź. Pschi tychle słowach staje pschecźelniwy kujes a wotcńdźe.

Anton mějeſche khartku w rukowaj a cźitaſche: Anton Nathujius, chemikař. So tónle kujes też Anton rěkaſche, to naſcheho Antona wulzy ſwjeſeli. Na druhe rauje ſahe ſtejeſche wón pſched durjemi tamneho kujeja. Jemu wutroba pukotaſche, dokelž ßebi myßleſche, ſo je wón na pnczu k wulkemu ſbożu. Durje ßo woćźinichu, w durjach pokaja ßo kujeni, a jeho wuhladawſchi ſaſchlipny durje ſe słowami: „My niczo njetrjebamy!“ Wſchón poraźeny tu ſtejeſche, tola ſwaźi ßebi, ſo wón ſ nowa ſaklinka. Durje ßo ſaßo wotewrichu a ſ jaßnym hněwom dźeſche tamna kujeni: „Wſchako ßym hižo prajiła, ſo niczeho njepotrjebamy. Dyrbju tebje psches poliziju wotwjećź dacź?“

Nětkole ßo Anton ſkrobli: „Njeßßym źadyn dundak; ßym cźeſtny hornzywjaſar a ßym wot teho kujeſa ſkaſany, kotryž tu bydłi. Chźył rad teho kujeſa widźećź.“

Kujeni dźěſche po ßwojeho mandźelſkeho a praſcheſche ßo jeho, hacź je ßebi hornzywjaſarja ſkaſał.

„To njeje mi ani do moſhow pschijschło“, měnjeſche wón a dźěſche k Antonej pched durje. Hdyž jeho Sawojarda wohlada, dźeſche wón hnydom: „O ně, wy to njeſćźe, kotryž je mje ſkaſał!“

„Kajki tón kujes běſche, kotryž je tebje ſkaſał?“

„Běſche nimale wulki a cźornobrodak a rěka Natu —“

„Ach, Nathuſius! To by hnydom prajićź mohł. Tón je pched nami bydłił.“

Kujes wobhlada ßebi khartku, kotruž běſche jemu Sawojarda pschepodał a dźeſche: „To ßo njeje dopomnił, hdyž je pscheczahnył, ſo by cźiźło na khartzy pschemęnił.“

„Hdźe dha wón nětkole bydłi?“

„Tón bydłi na wulkej dróży „pod lipami“ cźiźło 48.“

Anton ſo podźakowa a woteńdźe. Kohož njejšu tajke mjerſanja podeſchke, tón ſ zyła njewě, kak to wješelośćeć rubi. Naſchemu Sawojardej běſche ſo pſches tónle njedostatk wješełośćeć zyle ſhubika. Měſto teho, ſo by jeho jeho dobroczeł ſ ruku witał, běchu lědy na njeho pohladali. Tole jemu ſ hłowy njechaſche. Tola wón ſhwataſche „pod lipy“ a namaka też bórſy tamnu khěžu, hdźež wjele žadany dobroczeł bydleſche. Tola ľdoma běſche do tehole doma ſaſtupił, powita jeho polizíſta a wſa jeho ſe ſkłowami ſa khornar: „Dha ſy nam tola ſkónčnje doſrawił, bratſiko! Pój jenož hnydom ſobu!“

„Schto ſym ſawinował?“ woprascha ſo Anton, kotryž běſche wſchón naſtróženy a wſchón roshorjeny, ſo móžeſche ſo jemu tajkele něſchto ſtać.

„To budźeſch cźaſa doſcź ſhonić! Nětkole dźeſch ſobu na polizíju!“ Anton móžeſche rěcźeć, ſchtož chyſche, wſcho jemu nicźo njepomhaſche; wón dyrbjeſche ſobu.

Hdyž tam doćźeſchtaj, ſedźachu na ławzy hižo wſchelazy hrěſchnizy, kotſiž na wužudźenje cźakachu. Sawojarda dyrbjeſche ſo ſobu tam na ławku ſynycź. Jemu běſche to wohidne. Wón jako cźeſtny młody cźłowjek, kotryž běſche ſo ſtajnje wſcheho ſkeho hladał, dyrbjeſche nětkole hromadźe bycź ſ tajkimi, kotſiž pſches pohladanje, draſtu a zyle waſchnje pokaſachu, ſo do najhubjeńſchich cźłowjekow ſłuſchachu. Wulke ſwoje běſche ſa njeho, ſo jeho bórſy pſcheſłyſchowachu. Pſchi tym ſo wujaźni, ſo běſche wón druhemu Sawojardej jara podobny, kotryž běſche też po domach khodźił, ſo by hornzy płetk, a kotryž běſche pſchi tym tu a tam pakoćźił. Antona hnydom puſchcźichu. So běſche tónle dźeń wſchu nadźiju a wſchu radośćź ſhubił, ſo k tamnemu chemikej njedoćźe, to wěćźe wopſchijamy. Na druhi dźeń naſtaji ſo ſaſo na puć „pod lipy“ do tamneho doma, hdźež chemik Nathuſius bydleſche. Wón jeho pſchećźelnje a wutrobnje witaſche. Hdyž běſche jemu wćźeraviſche podawki wupowjedał, dźeſche wón: „Ach, ty wbohi! To je mi wutrobnje žel. Wobźaruju też, ſo ſym ſam ſ dźěła wina nad tym, dokelž njejšym ſo wo to ſtarał, ſo by moje wobydlenje prawje ſhonił. Chzu jenož hnydom na wſchěch khartach wobydlenje pſchemeńićź, ſo ſo njeby tajkile ſmylk ſaſo ſtał. Hdyž je ſo ſchoda ſtała, potom ſebi cźłowjek wěź lěpje roſpomni.“

Anton dyrbjeſche ſo nětkole ſwój ſujerſchny pjeſłk wušłez a dyrbjeſche potom Nathuſija do jeho laboratorije (do jeho dźěłarnje) pſchewodźićź. Tam wón jeho powuczi, ſ kajkich ſrědkow ſo dobra tinta měſcha. Potom pokaja jemu, kelko ma wón wot kóždeho ſrědka ſa wěſtu mnohotu pſchihotowajomneje tinty bracź, a hiſchcźe to a tamne. Sawojarda wopyta teho knjeſa hiſchcźe nětkotre raſy a wón běſche tak powuczomny a pilny wucźomz, ſo běſche ſo bórſy domaźał, kak ſo dobra tinta ſhotuje. A dokho njetrajeſche, duž cźahaſche w Barlinje po haźach, niz jenož ſ myſchazymi paźłiczkami, ale też ſ cźwizu tinty. A tole wikowanje njeběćźe hubjene. Hdyž wjecźor ſwoju móſchniczku pſcheliczi, dha běſche ſtajnje wjeźely, dokelž ſo dokhody rosmnožachu, a běſche-li to też hujto doſcź jenož po pjenjeźkach, a pſchi tym pomyſłi ſebi ſtajnje ſ dźaknej wutrobu na ſwojeho dobroczeła.

(Pokracźowanje.)

Mejſka róža.

Hlaj! ſaſo lětſa w ſwojim cźaſu
Je meje měźaz pſchiſchoł k nam,
Tón najkraſnischi we naleczu
Je rjanu pychu pſchinjeſł nam,
Nětk kćźěje wſchitko na łukach,
Schtomach, polach a ſahrodach.

Wſcho kćenje, to je hiſchcźe mało,
Schtož jeho cźaſ nam pokaźe,
Wón pośnacź wſchak nam dawa ſ nowoh',
So luby Bóh Knjeſ też ſ nim je,
Kiž ſ jeho wótznej luboſćźu
Wſcho žohnowacź chze ſ wutrobu.

Haj, wjele wſchelkich róžow wſchudźom
Je wuroſtło nětk ſe ſemje,
Te pośnacź dawaja ſo ludźom
We kraſnej barbje žołteje,
Kiž kćźěja nam w tym měźazu,
Sso žołte mejſke mjenuju.

Haj, tuta žołta róža mejſka
Njej' ſawěſćźe też podarmo
Nam ſakćźěła tam ſ jenoh' pjeńka
Wot Boha Knjeſa naſcheho,
So bychmy ſ njeje wukmyli,
Kak cźłowjekej ſo podobni.

Tu kedźbliwehо kóždoh' cźinju,
Kiž mejſku róžu wobhlada,
Kak jejne pupki pokaſuju
Do naſchoh' cźłowſkoh' dźěćźaſtſwa,
Kiž dołho tudy njetraje
A jara rucźe wukćźěje.

Hdyž róžow pupki wukćźěwaju
Je dźěćźaſtſwa cźaſ minył ſo,
Kaž róže w wſchelkim wjedrje kćźěja,
Tak w wſchelkim horju cźłowjeſtwo;
Kiž pak po prawdźe žiwi ſu,
Cźi Božu hnadu wužiju.

Kaž wſchitkich róžow kćenje ſańdźe,
Tak cźłowſka rjanośćź ſhubi ſo,
Kaž mejſke róže ſteja, hlajcźe,
Hdyž wone tu ſu wukćźěke
Se ſchědźiwymi hłójcźkami,
Tak cźłowjek, hdyž ſo ſeſtari.

Haj, wjele milijonow wſchudźe
Tych běłych hłójcźkow ſchědźiwych,
Jich wjele dočźakacź njebudźe
Tych rańſchich roſow parłowych,
So by jich hłójcźka ſchědźiwa
Sso rańſchom' ſłónzu ſwěćźiła.

Dokelž tón hroſny wichor, wětry
Jich wjele tyſaz janicza,
So njedočźakaju dźeń ſwěłka
A jaſnośćźe rańſchoh' ſłónza;
Hlaj, kaž ſ tej mejſkej róžu je,
Sso runje cźłowjekej też dźe.

A kaž te mejſke róže tudy
Sso ſ běłej hłójcźku wotſalja,
Tak wotwoła Bóh Knjeſ wſchě ludy,
Hdyž je jich hłowa ſchědźiwa,
Duž cźinicź chzemy ſawěrni,
So byli tehdom hotowi.

Ach dyrbjeli też, Knjeźe, doſtacź
Tu běłu hłowu ſchědźiwu,
Daj nam pſchi prawej wucźbje woſtacź,
Kaž Jeſuſ ſam naš wucźił ju,
So měli kronu kraſnischu
Hacź róža w roſy, we ſłónzu.

Ach, luby Božo, ſmilny Wótcźe,
Daj wužiwacź wſchěm hromadźi
S tej prawej płódnej rańſchej roſu
We Jeſom Khryſta luboſćźi,
So junu w tamnej wěćźnośćźi
Kaž róže kćźěli w ſahrodźi.

Teutſcher w Porſchizach.

Pſcheſćźěhanje kſcheſćźijanow w prěnich tſjoch lětſtotetkach.

Pſchednoſcht wot knjeſa wucźerja Lodneho w Khwacźanſkim ſerbſkim towarſtwje dźerżany.

Ssylnośćź wěrjazeho žiwjenja zyrkwje kaž też jenotliweho kſcheſćźijana pokaźe a wobtwjerdźi ſo najkraſnischo w cźaſu ſpytowanja. Też prěnja kſcheſćźijanſka, tak mjenowana japoſchtołſka woźada je dyrbjała hižo pſches wulke ſrudoby pſcheńćź a cźěźke pruhowanja wobſtacź. Hrubej mozy ſwojich pſchećźiwnikow wona

ſhamu cžichu ſcžerpnoſcž a wjeſkke njebojaſne wuſnacže napſchečžiwo a ſamo njeſprawnu wyſchnoſcž wona jako wot Boha poſtajenu cžeſcžeſche. A runje pſches kwej ſwojich ſwětkow wona mózniſcho hacž pſches ſkowo wěrnoſcž evangelia předowaſche.

Prěnje pſcheſcžehanje kſcheſcžijanow wot židowſkich měſchnikow wuidže. W prěnim cžaſu po Jeſuſowej ſmjercži wotměnja ſo pola nich mikoſcž ſ kruteſcžu pſchečžiwo wěrjazym. Pſchi Jeſuſowym wotſtudženju wołachu woni: „Jeho krej pſchidž na nas a na naſche dźěcži.“ Hdyž pak ſo pſchi Khryſtuſowej ſmjerci tak mózne ſwědčenja ſjewichu, ſo je wón ſawěſcže „Boži Syn“ byl, dha zyly Jeruſalem ſwoje cžeſke jawinowanje ſacžu. K temu tež dźiwy japoſchtołow pomhachu. Hdyž pak běſche do Jeruſalema ſaſo měr ſacžahnył, ſjenocžichu ſo Farizejzy a Saduzejzy pſchečžiwo nowej wěrje. Wom japoſchtołam ſa žiwjenjom ſtejachu. Ale jedyn mjes nimi, njenujży Gamaliel jich wot teho wotdźerža. Japoſchtołſo pak njepſcheſtachu wſchědnje w tempłu a w thěžach předowacž to evangelijon wo Jeſuſu.

Židow hněw ſo wobrocži pſchečžiwo ſaſtararjej jakmožiny, Schcžěpanej, kotryž bě pokny žiweje wěry a cžiniſche dźiwy. Dokelž njemóžachu napſchečžiwo ſtacž tej mudroſcži a temu duchu, ſ kotrehož rěcžeſche, narěcžachu někotrych mužow, ſo woni prajichu: „My ſmy jeho ſłyſcheli leſtraſſke ſłowa rěcžecž pſchečžiwo Mójſaſej a pſchečžiwo Bohu.“ Na to ſu Schcžěpan ſajaty a, kaž je wam wſchitkim ſnate, kamjenjowany. — S tym ſapočžnje ſo pſcheſcžehanje kſcheſcžijanow w Jeruſalemje. Wſchitzy roſpróſchichu ſo po židowſkim a ſamaritſkim kraju. Jenož japoſchtołjo woſtachu w Jeruſalemje; Boža ruka jich ſchkitowaſche. Cži roſpróſcheni pak khodźachu wokoło a předowachu ſłóžnocžinjacy evangelijon. A ličba wěrjacych roſcžeſche. Na tole waſchnje ſame pſcheſcžehanje kſcheſcžijanſtwu pomhaſche. Něſchto lět podźiſcho pſcheſcžehaſche kral Herodaſch kſcheſcžijanow, ntž pak Khryſta dla, ale jenož židam k woli. Pſches njeho bu Janowy bratr Jakub, ſtarſchi, morjeny. — W bednym lětdźeſatku bě w Jeruſalemje Ananus wyſchſchi měſchnik. Tutón žakoſtnje kſcheſcžijanow hidźeſche a najbóle napſchečžiwo Jakubej młódſchenu wojowaſche. Jakub bě pſchedjetejicžer kſcheſcžijanow w Jeruſalemje a jedyn wuj Jeſuſowy. W liſcže na Galatiſkich ſo wón „ſtołp zyrkwje“ mjenuje, kſcheſcžijenjo a židji ſu jemu to pſchimjeno „ſprawny“ dali. Tehole Jakuba da Ananus na wjerſch templa dowjeſcž a žadaſche žebi wot njeho, ſo by wón tam pſched wſchěm ludom wótſje wuſnał, ſo Jeſuſ njeje Meſſiaž. Ale Jakub ſawoła wótſje: „Schto praſchecže ſo mje ſa Jeſuſom? Wón ſedźi w njebju k prawizy mozy a wón ſaſo pſchijúdže w mróčelach.“ Na to ſtorcžichu jeho ſ wjerſchka dele. Wón pak ſo njeſaraſy, kaž běchu ſebi myſłili, ale poſtamy a modleſche ſo po pſchikładže ſwojeho Knjeſa: „Wótcže, wodaj jim, dokelž woni njewědja, ſchto cžinja.“ Te ſłowa jeneho měſchnikowu wutrobu hnujachu a wón ſawoła: „Woſtajcže jeho! Nješkhiſicže, kak wón hiſchcže ſa naſ proſzy?“ Ale jedyn ſ teho luda wuſtupi, dyri teho japoſchtoła ſ cžeſkej žedźu na hłowu, tak ſo hnydom wumrje. Lěto poidźiſcho ſapočžachu ſe cžwile Romſkich kſcheſcžijanow. Romſki khěžor Nero da 19. julija w lěcže 64 Rom ſapaliež. 6 dujow a 7 nozow ſpachu płomjenja palazeho města k njebjeſam. Wjetſchi dźěl města bu do popjela pſchewobroczeny. Nerowi ſłužobnizy běhachu ſ palazymi ſmółnizami a njedachu wobydlerjam woheň haſchež. Khěžor ſam hladaſche ſ wyſokeho měſtna na wohniſchcžo a ſabawjeſche ſo na cžerwjenych płomjenjach. Lud pak morkotaſche. Duž jenu khěžorſki tyran rucže khěže natwarież da a je ſ najmujnjicžej potrjebu wuhotowa. Kſcheſcžijanam pak wón winu wulkeho njeboža pſchizpi, dokelž wjedźeſche, ſo jich Romizy hidźa. S hromadami buchu nětk njewinowacži ſaježi a žakoſtnje cžwilowani. Někotſi ſo do ſwěrjazeje kože ſaſchichu a potom ſo pžy na nich puſchcžichu; druſy buchu kſchižowani, druſy ſrjedž deſkow ſvjaſani a potom roſrěſani, druſy pak ſo ſe ſmołu pomaſachu, ſ nohami ſo do ſenje ſarychu a wjeczor ſapaleni kralowſku ſahrodu wobſwětłachu. Ach, to běchu njewuprajene cžwile! To bě to najwjetſche pſcheſcžehanje kſcheſcžijanow w 1. lětſtoletku a też to prěnje wuſtupjenje Romſkeje wyſchnoſcže pſchečžiwo kſcheſcžijanam.

(Pokračžowanje.)

Woczehnjenje naſchich młodych k kſcheſcžijanſkej ſwobodnoſcži.

(Po F.)

I. Cžeſka wež.

Ale ſamo bjes tymi, hdźež ſo tajkej ſłužbje pſched cžłowjekami pſchečžiwja, tola to jene twjerdže ſteji a płacži, njenujży: „Bjes ſdźěkanoſcže dźenſnjiſchi dźeń nichtó niežo dokonjecž njemóže.“ Po tajkim ſdźěkanoſcž dže pſche wſchitko druhe! — Niž kaž bychu ſdźěkanoſcž ſamu tak wyſoko wažili; ně, wona je jenož ſrědk, nam durje k wyſchſchim ſaſtojnſtwam w žiwjenju wotewrież. Makobur Danik w korcžnje wo blido dyri a praji: „Kaž wěrnje mam ja ſchěſcž žiwych kruwow w hródži, — mój Jan dyrbi na wyſoku ſchulu: wón dyrbi nawuknyež ſławu wunjeſcž tak njenje kaž naſch duchowny a dyrbi jenołětnje pola wojakow ſłužiež a to pola kavallerije runje kaž hrabjowy hólz.“ A na to ſwoju ſchkleńzu wupije a potom hiſchcže jenu. A Jan pſchiidže woprawdže na „wyſoku“ ſchulu. A hdyž wſchitko derje dže, ſchtož wſchak hujto doſcž njeje, budže też jenołětny pola huſarow. To wſchak wjele płacži, wjazy hacž może to make hubleſchko ſujeſcž a knjes ſym wjele wina a piwa trjeba, ſo by ſwoje ſławy prawje hładzy běžaze ſhotował. Najhórſche pak je, ſo je bjes ſwojimi „jenołětnymi towaſchemi“ tajſi knjes nabył, kotryž potom ſe ſamym ſazpiwanjom niž jeno na jedwore wobſtejnoſcže ſtarſchiſkeho doma, ale ſamo na ſtarſchcju ſameju hlada. — A tak je wſchudźom. Roboczan chže ſwojeho ſyna wučežerja naučnčižć dacž; tón wučež, roboczanowy ſyn, žebi na to njemyſłi, ſo dyrbi ſo jeho ſyn junu też ſ „njepoſłuſchnymi hólcžatami druhich ludźi“ wokoło hněwacž, ně, wón dyrbi ſ ſararjom być. Dźěkawa płokaza žona ſebi ruzy krwawnej płokže, ſo mohła jejna dźowka něhdy ſ wučežerku być. Ale ta knjeni wučežerka ſo ſwojeje maczerje haňbuje a ſo dodźiwacž njemóže, ſo jejna macž tak hubjenje ſwoju rěcž rěcži.

Tola doſcž wo tym! Ja žebi wěſo na to njemyſłu, ſo ludźo ſ nižiſchego ſchtanta wyſche horje njeſmědža. Ja derje wěm, ſo ſu najwjetſchi mužojo wſchitkich ludow ſ wulkeho dźěla ſ najnižſchich wobſtejnoſcžow wuſchli. To by njeprawda była, hdy by ſchtó chžył wulzy wobdarjenych cžłowjekow njenje wažicž, dokelž jich ſtarſchi do tak njenowanych nižſchich ſchtantow ſłuſcheja: haj to by hroſnje bylo, jich njepodpjeracž, hdźežkuliž to móžeſch. Ale tak ſo ta wež dźenſnjiſchi dźeń ninu. Sſamu hordoſcž je w najwjazy padach, kotraž ſtarſchich pohnuje, dźěcži na wyſchſchi ſtkodźenk poſběhnycž. Sa tym ſo njeprajeſheja, hacž ſu dźěcži wobdarjene; ně, to ſo ſamo wot ſebje roſumi. A hdyž potom w ſchuli njeidźe, je wučžeř wina. Sa tym ſo jenož praſcheja, ſ wotkal nujne ſrědki k ſtudowanju doſtanu.

Sežěhwki ſu ſrudne doſcž. Duž ſu wſchelake powołanja, k kotrymž wyſchſcha idźěkanoſcž ſłuſcha, tak jara pſcheprjelnjene, ſo je teho dla runje bjes tymi, kotſiž ſu něſchto nawukli, jara wjele tajſich, kotſiž dyrbja nuſu tradacž a kotſiž teho dla jara huſto do łěhwa ſozialdemokratow pſchſtupja.

To ma ſo jara wobžarowacž. So tole hordoſue honjenje ſa někajkej ſdźěkanoſcži ſ prawej ſwobodnoſcžu niežo cžiniež nima, je wěſta wež. Ale hdyž też něteżiſcha mudroſcž woczehnjenja kſcheſcžijanſku ſwobodu jako nuſnu a dozwjiomnu poredku do ſwojeho programa pſchiwoſnje — pſchi tym wſchěm tola młodoſtna njeſłažena wutroba po ſwobodnoſcži žedźi. W tym ſłowje leži kuſtarſka móz, kotraž fóždu cžłowiſku wutrobu mózaje ſapſchimnje, kaž dołho wona hiſchcže pſches ſwěrtny łóſcht a ſłužbu pſched cžłowjekami ſkažena njeje. A to ſ dobrym prawom; pſchetož prawa ſwobodnoſcž je ważny dźěl podobnoſcže Božeje. Sſwobodnoſcž je wyſoke, wobſłužaze, kubło Bože. Wež woczehnjenja teho dla hyož njemóže tole žedźenje po ſwobodnoſcži wuſmějicež a podtłóčcež. Ně trěbne je temu žedźenju prawého ſtrowého ducha nuts dunycž. Tale myſł dyrbi naš wodźicž pſchi woczehnjenju naſcheho młodeho luda.

(Pokračžowanje.)

Něſchto k roſpominanju.

Ani hodźinki njemóže Boža ruka, ſchtož je ſtworiła, wopuſchcžicž; wona wſchitkich žiwych a mortwych k jenemu tónzej wjedźe.

Samolwitny redaktor: ſarar Gólcž w Budyſchinku; ſoburedaktor: ſarar Mrósak w Rychwałdźe.
Cžiſchcž a nakład Sſmolerjej knihiežiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 23.
7. junija

Łětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Smolerjez knihicżilchczećm w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtłětnu pschedplatu 40 np.

1. njedźela po ßwjatej Trojizy.
1 Jan. 4, 16—21.

„Bóh je lubosć" — prěnje ßłowa nascheje epistole 1 Jan. 4, 16—21 — kajki ßu nam ßłódki troscht ßa wěru, ale też kajke ßwjate napominanje ßa żiwjenje!

1. Bóh ma wschehomóz. Mudrosć, prawdosć a wschitke ßwoje druhe woßebnosće ma Bóh, ale lubosć je wón, lubosć je jeho snutskowne bycze, stworicżelika, wumóżaza, dawaza, wodawaza, żohnowaza lubosć. Tale jeho lubosć nam wschitke jeho wyßoke woßebnosće hakle tróschtowaze a polne nadźije cżini. My ßo wjazy wschehomóżneho bojecz njetrjebamy, pschetoż jeho móz steji w ßłużbje lubosće, my ßo wjazy teho wschehoschudżomneho nastróżicz njetrjebamy, pschetoż wón je tón Wócżez, kotryż je pola naß; ßamo k ßwjatemu a prawemu ßměmy ßo w dźećżazym smußlenju polni dowěrjenja pschibliżicz, pschetoż też w ßwojej ßwjatosći a prawdosći je Bóh lubosć. My drje wěmy, so sady cżěmnych mrócżałkow, s kotrychż ßo błysła a hrima, tola lubosne ßłóncżko steji; tak steji też sady wschelakich domapytanjow a khostanjow, kotreż naß nastróżeja, tón stary, ßwěrny Bóh, kotryż je lubosć. — Jeno so móhli wschitkich ßobucżłowjekow wot tuteje wěrnosće pschesßwědczicz a jich wot teho srudneho błuda wotwjesć, so móhł Bóh njepschecżel cżłowjekow bycz. Ale, kelko je jich w tym błudże, kajke maja ludźo wschelake myßle wo Bosy! Te praja, so je Bóh njeprawy, kotryż se ßwojimi stworjenjemi njerunje cżini, so praji, so je wón ßurowy, dokelż cżłowjekow w njesbożu pschescżěha, a druhy praja, so wón s żyła njeje a so je jenoż we ßłowach ßwojich pschiwißowarjow. Ale tele błudy bychu ßo na dobo shubiłe każ mhła psched ßłóncżkom, jeli so bychu naschi sabłudżeni bratsja junkrócz bjes wobmyßlenja a s prawej khutnosću pod tschiż na Golgatha stupili, jeli so bychu dźyli Ssyna Bożeho, ßwěta sbóżnika, cżerpicz a wumrjecz widżecz ßa cżłowjekow, so běchu s jeho wumrjecża tu wěstosć ßobu wsali: nětko ßmy widżeli a pósnali tu lubosć, kotruż Bóh k nam ma. — Wěrjazemu lubosć Boża polnosć radosć a troschta posticżuje, s kotrymiż móże cżerpacz ßa wschitke wobstejnosće żiwjenja. Ssy-li wot cżłowjskeje pomozy a pschecżelow wopuschcżeny — Bóh je lubosć a duż wěsch ty, so tebje wopuschcżicz ani sakomdżicz njemóże. Maisch-li bolosć pschecżełpicz, njech je to khorosć abo horjo wutroby — Bóh je lubosć a duż wěsch ty, so ma też w srudobje myßle měra. Ssy-li Boha srudżił a wopuschcżił, masch-li někajku winu — „Bóh je lubosć a ty ßy wěsty, so wón tebi w hnadże saßo woda, jeno so pokorny k njemu pschińdżesch. Cżujesch-li, so twój kónz ßo pschibliżuje — Bóh je lubosć a ty ßo njebojisch, ßo do rukow twojeho Wótza poruczicz. A hdy by też w potajnym tschepotał psched tamnym dujom — Bóh je lubosć a każ je wona twój wucżek była w nuśy teje cżaßnosće, tak je tu pschecżiwo ßtróżelam cżěmneje wěcżnosće. Bóh je lubosć — troschtowoze ßłowo ßa wěru, ale też

2. ßwjate napominanje ßa żiwjenje. Lubosć wubudźi lubosć. A hdyż běśche hiżom ßa njedospołnu nabożinu stareho ßluba najwoßebnischa kasnja: ty dyrbisch

Boha ßwojeho Knjesa lubowacź ſ zyłej ßwojej wutrobu, kak wjele bóle ſa dźěćźi noweho ßluba to napominanje japoschtolowe: lubujmy jeho, dokelž wón naß je prjedy lubował! Wschelazy ludźo dobre cźinja, dokelž ßo k temu wabjeni sacźuja. Woni kemschi khodźa, dokeł je „jich pschißłużnosćź.“ Tak też ßmilne dary dawaja. So bychu ßwoju pschißłuschnosćź cźinili, woni khorych wopytaju. To wschak je cźesćźe hódno. Ale wjele wysche steji lubosćź. Mandźelſka njeby ſ tym spokojom była, ſo ßama sacźucźe pschißłuschnosćźe mandźelſkeho pola njeje ſdźerźi a starschim by ſrudoba była, hdy by ßame cźucźe, „ſo dyrbja,“ dźěćźi poßłuschne ſ dźerźało. „Lubujesch ty mje?“ je to praschenje, kotrež jedyn cźlowjek we wulkej wschelakosćźi na druheho ſtaji, a to je tu to praschenje, kotryž Bóh na ßwoje dźěćźo ſtaji a na kotryž jich jeno mało ſ dobrym ßwědomnjom radostnje „haj“ wotmolwi. Cźeho dła? Dokelž nichtó prajicź njemóže, ſo Boha lubuje, hdyž też ſ dobom ßwojeho bratra, ßwojeho blížſcheho njelubuje. Nascha lubosćź k blížſchemu je měra nascheje lubosćźe k Bohu a kaž dokho jena pobrachuje, ßo wo druhej rěćźecź njemóže. Sswojich ßobucźlowjekow lubowacź — to je prawe kſcheſcźijanſtwo. Wschitko, schtož ßo hewak ſa to wudawa, je ſwonkowne, pſched Bohom a cźlowjekami njepłaćźi. Je móžno Boha cźeſcźicź, kotryž je lubosćź, a ßam lubosćźe njeměćź? Bóh je tych lubował, kiž hłuboko pod nim ſtejachu a my njechtali tych lubowacź, kotſiž ßu nascheho runjecźa? Bóh dawa ßwojemu ßłóncźku ſkhadźecź nad ſłymi a dobrymi — a my chźyli rosdźělicź bjes pſcheczelom a njepſcheczelom? Khrystuß móžeſche wumrjecź ſa cźlowjekow a my njemóhli ani ſa nich źiwi bycź a dźěłacź? Schtóž chze kſcheſcźijan rěkacź, njech ßwoje kſcheſcźijanſtwo w lubosćźi k ßwojim blížſchim wopokaže. Ach, lubujmy ßo bjes ßobu, mějmy ſcźerpliwosćź ſ pſchestupjenjom bratra, wodajmy temu, kiž naß ſkoni, ßmilmy ßo na nusy, dobydźmy ßebi lubosćź wutrobow — potom wěſche bórſy nichtó wjazy njeprěje, ſo je kſcheſcźijanſtwo najlěpſcha nabożina, dokelž do teho ßrěta najlěpſche pſchinjeße — lubosćź. Niz ſo bychmy hidźili, ale ſo bychmy lubowali — k temu ßmy na tym ßwěcźe.

Mały Sawojarda

abo

Sboże pſches ſprawnosćź.

(Skónćenje.)

XI.

Wopuſchćźiny nětkole na cźaß naſcheho Sawojardu, ſo bychmy młodeho lěkarja, dr. Cźinowſkeho wopytali. Teho dła pućźujmy do najźiwiſcheho dźěła města Barlina a ſaſtupmy do doma, kotryž je po waſchnju najnowſcheho cźaßa natwarjeny. Schody ßu ſchěroke a jaßne a khódy ßu wulke a na ſcźěnach rjenje wumolowane. Saſtupmy do lěkarjowej powitańnje. Mohł ju k rjanej ſahrodźy pſchirunacź. Niz jenoź wſchě móžne róže w njej nadeńdźeſch, ale też źuje roſtliny: palmy, gummijowy a druhe. Na blídźe wo prjedź ſtiwy leżachu wſchelake knihi a ſpiſy, ſo bychu ßo mnohy khori, kotſiž tu pſchikhadźowachu, ſabawjeli. Kak wſchelake ßu jich napraſchowanja a jich khoroſcźe! Sstyka cźlowjſkich khoroſćźow je ſtraſchnje wulka! Tale ßyka była ſ molom mjeńſcha, hdy bychu ludźo ſlutniwiſcho a porjadniſcho źiwi byli.

Tak dońdźe też do rěćźniweje hodźiny k lěkarjej cźlowjek, wo kotrymž móžeſche po prěnim pohladanju pſcheßwědćźeny bycź, ſo je wón ſaſtojnik. Wón powjedaſche wo ßwojich cźerpjenjach w źiwocźe tak dołho a tak wjele, ſo lěkař nětkore raſy na cźaßnik pohlada. Lěkař dźeſche ſłóncźnje k njemu: „Wam je hibanje trěbne, wjele hibanja! Wot dźenßa ßem dźemy ßo tóźde ranje jenu hodźinu pichekhodźowacź; potom chźemy dale hladacź, schto ßo cźinicź hodźi.“ — Druhi ſkorźeſche jemu, ſo ma ßłabe cźuwy. „Měr trjebaſch“, dźeſche lěkař k njemu, „jenoź měr je ſa waß trěbny! Wſdajcźe ßo na cźaß waſcheho cźuwy napinazeho dźěła a dźicźe won na kraj, do krajiny, hdźež je wjele ſěßa, hdźež móžecźe ßo hodźiny dołho zyłe ßam łutſi w ßěßu wukhodźowacź, hdźež ßaneho cźlowjeka njenadeńdźecźe. Tam pſchestanje wſchón hněw a cźuwy budźa ßo poßżłujowacź.“ — Saßo druhi ſkorźeſche na źołdk. „Poſćźicź ßo dyrbicźe, jenoź poſćźicź! Ani khofeja, ani piwa, ani wina picź njeßměcźe!“ to běſche jeho wotmołwjenje, kotrež wſchak mokrotu łubowazeho bratra wołßebnje njerosvſeßeli, kaž ßo ſdaſche. — Jedyn powjedaſche, ſo ſtajnje na khowubolenje cźerpi, ale ſo je je nětkole, hdyž je na wopyt do Barlina pſchiſchoł, ſhubił. „Schto ßebi wjazy chźecźe?“ měajeſche lěkař, ſo ßmějo, „wſchako hižo wěſcźe, ſchto cźinicź macźe, pſchińdźecźe jenoź ſtajnje do Barlina na wopyt, hdyž waß khowa ſapocźnje bolecź!“ — Saßo druhi ſkorźeſche, ſo je wutroba cźerpjaza. „Wy drje kuricźe?“ dźeſche lěkař. „Haj“, běſche wotmołwjenje na tele praſchenje. „Cźiſćźicźe waſchu trubku ſ woknom won, a wam budźe derje!“ radźeſche lěkař, „pſchetož we wſchěm tobaku tźi jěd!“ — A tak dźeſche to pojpochi; tola dźenßa kondźachu ßo jemu wſchitzy khori pſches měru dołho. Wón ßedźeſche kaž na jehłach, kaž ßo wſchěduje cźaßto praji. Wón dźě dyrójeſche hiſchcźe cźeźko khoreho wopytacź.

Hdyž běſche ßo na khwilku jeho źiwa wuprósńnika, dońdźe ſa njeho wjetſcha pjenjezna poßyłka. Wón dońta ju wot póſtnika a tón naßadźa ſłotkych po ſtach na blído.

Mjes tym łkapaſche ßo do durjow. Na to ſaſtupi pößelnik, kotryž lěkarjej powjedaſche, ſo ßo jeho cźeźko khoremu tak ſrudne wjedźe, ſo ßo kóżdy wokomik ßnjerecź wocźakuje. Tule ſrudźazu powjeſćź wußłyſchawſchi, hrabny ßwědomliwy lěkař ſa łkobukom a kijom a khwataſche prjecź. Wón tak khwataſche, ſo běſche ſabył, durje tanneje powitańſkeje źiwy ſamkńycź, hdźež běſche pjenjesy na blído naßadźał.

Naſch Sawojarda, kotryž běſche ſe ßwojim wikowarſtwom ſ pałłicźkami a ſ tintu też do teje haßy pſchiſchoł, pſchińdźe też zyłe pſchipadnje do lěkarjowego doma. Wón ſaklepa do durjow lěkarjoweje powitańſkeje źiwy, do kotrejež móžeſche ßo hnydom wot ſkboda ßem ſaſtupicź; pſcherož pſches tele durje woteńdźechu ſ wjetſcha lěkarjowi khori. Anton njeßłyſchesche nicźo, ſo by něchtó ſ nutſka: „Dale!“ ſawokał, ale wón wotewri tola durje a ſaſtupi do źiwy, w kotrejž nichtó njeběſche. Tola ſchto tu wuhlada? Na zykym wulkim blídźe běchu ſłote naßadźane! Kak rjenje błyſchćźachu ßo jemu do woczow! „Bych-li je wſchě měł, bych był na jene dobo bohaty cźlowjek: potom njetrjebał wjazy myſchaze paßłicźki pſchedawacź, potom mohł ßebi rjanu nowu draſtu kupicź a něſchto dobre k jěćźi, potom njetrjebał wjazy ßuchi khlěb rymłacź. Potom bych ßo jako wołßebny knjes domoj wróćił. A kak łokho mohł wſchě tele pjenjesy ßebi do jaka ſłykacź a ſ nimi woteńcź; wſchako tu jenicźka źiwa duſcha njeje.“ Tak njerwjachu ßo jemu ſe myßłicźki pſches khowu. „Ale phi a haańba tebi, Antonje!“ dźeſche bórſy po tym ßam k ßebi. „Kak jenoź móžeſch na tajkele něſchto ſpominacź! Sboże ſ njecźeſćźu njeje źane źboże: radſcho dźu khudy ale ſprawny ßo domoj wróćicź, hacź bohaty ale ſ hańbu womaſany. Schtó wě, hacź njebychu hižo ſchibjeńźu ſa mnje hotowali, hdy bych tole cźinił!“ A wón dźěſche ſ durjemi wón a njeběſche ßo pjenjes ani dotknył.

Ale jeho ſprawnosćź, kotraž běſche jeho wucźiła, źuje ßwójſtwo cźeſćźicź, wucźeſche jeho też hiſchcźe, źiwu a pjenjesy ſtrażowacź, jo njeby ßo ßnano paduchſka ruka na tutych mnohych pjenjesach pſchemaßnyła.

Bórſy pſchińdźe źonka, kotraž chźyſche ßo lěkarja wo radu praſchecź, dokelž ju ſuby bolachu. Wona ſaklepa do durjow a chźyſche ſaſtupicź, duž pſchiſkocźi Anton a dźeſche: „Knjes doktor doma njeje, a tu ja nikoho nuts njepuſchćźu.“

„Cźeho dła niz?“

„Wón je zyku ßey tajkich źołtych wěźow na blídźe roſkładł; tych yjeßmě ßo nichtó dótknycź.“

Źona tſchaßeſche ſ khowu a woteńdźe a myßłeſche ßebi, ſo je lěkař nětajke lěkarſtwo pſchihotował, abo ſo ma něſchto podobne na blídźe, cźehož ßo nichto dótknycź njeßmě.

Potom pſchińdźe liſtynoſcheř. „Tu njeńdźcźe nuts!“ kaſaſche Anton też jemu. „Wotedajcźe liſt w wobydlenju; knjes doktor je woteſchoł, ale wón ßo bórſy ſaßo wróćí.“

Anton njewoteńdźe wot durjow. Tehdom pſchińdźe też cźlowjek, kotryž nożizy ſběraſche, ſo by je natocźił. Też wón chze do doktoroweje pſchijimanſkeje źiwy. Tola Anton ſtupi jemu

nayschcežiwo a praji: „Tu nichtó sastupicž ujeßmě!“ S dobrom wobara je žwojej žylnej ruku nayschcežiwnifej, kotrąž selesche a žo klemjesche. Pschi tymle podawku dońdže lěkař. „Schto žo tu stawa?“ woprascha žo hněwnje, žo wadžazeju pched žwojimi durjemi wuhladawschi.

„Tónle pachoł chže tu do jstwy, a ja nikoho nuts njepuschežu. Doktor ma na blidže skote, błyschcžate putki nažadžane, tych žo nichtó dótknycž njeßmě“, wotmolwi Anton.

„Wschako žym ja doktor žam a tale jstwa je moja!“

„Je temu też woprawdže tak? Hewak waž nuts njepuschežu!“

„Dobre ranje, knjes doktoro!“ žawoła nětkole někajki žonjazy hłóß.“ To běsche žuboždina, kotraž po jenym skhodže wysche bydlesche a chzysche hladacž, schtó žo tu tak wadži.

„Ja žym tu žwědomliwje pched durjemi stražić, knjes doktoro!“ dźesche nětkole Anton, „a myßlu, so tu wschitke pjenjesy hischcže budža.“

Lěkař wotewri durje, dońdže na měsćže k blidu a pscheliči hmydom pjenjesy. Wscho tu hischcže běsche.

„Ty žy sprawny pachoł! Měj dźak za twoju žłužbu. Schtó wě, hdže bychu sote putki byłe, njebyli ty je strażił. Wsmi žebi jich pjecž ja to!“

„Ach, knježe, wy drje tola se mnu žortujecže!“

„Ně, wichak ně, nježortuju s tobu!“ dźesche bohaty lěkař. „Schto mohł prajicž, bychu-li žo mi wsche tele pjenjesy kradnyłe! Teho dla wsmi jenož: to žo njetrjebajch haňbowacž.“

„To je pschewulke sbože sa mnje!“

„Wschako žy žebi je psches žwoju sprawnosć sažłużił!“

Tola Anton žo hischcže komdźesche: dha wja lěkař pjecž dwazyćihriwnarjow s blida a žuny je khudemu Sawojardej do ruki.

„Ach, luby knježe, kak scže wy tola duschny!“ dźesche Anton a koschesche lěkarjej ruku. „Mějcže tyßaz krócž dźak, a Bóh sapłacž wam wschu luboscž!“ wospjetowasche nětkote raźy.

„Schto nětkole s pjenjesami sapočnjesch?“ woprascha žo nětkole lěkař.

„O, budu je nakožicž k spomoženju sa mojej khudej, starej, dobraj starschej a k mojemu lěpschemu. Kubju žebi s nowa bobaka a móju nětko też žwoje wikowarstwo s tintu rosmnožicž. Ach, kak scže mje tola wobsbožili!“

„Nó, mje budže wutrobnje žwjeselicž, jeli žym tebje do kolijow sboža dowjedk.“

Prjedy hacž běsche žo Sawojarda se žwojim dobrocžerjom rosžohnował, sastupi tamna krjeni, kotraž běsche nehdy Antona tak pscheczelnivje witała. Chzysche žo kěkarja wo radu praschecž. Mało žo njedźiwajo, Antona tu wuhladawschi, jednocži žwoje pěkne pschecža s lěkarjowymi, shoniwschi wo tym, schtož běsche žo stało. S dźaknej wutrobu pscheczíwo Bohu a pscheczíwo luboscžiwemu lěkarjej, wopuschcži Anton tónle dom.

XII.

Nětko sapočžachu žo sbožowne cžaży sa sprawneho Antona. Wón kupi žebi bóry noweho, wuwuczeneho bobaka a czahasche hischcže dwě lěcže s nim po kraju. Hižo s tym sažłużi žebi rjany pjenjes, dokelž móžesche žwojeho bobaka cžasto też pched wjetschimi towarstwami pokasowacž. Ale też žwoje wikowarstwo s tintu jara rosmnoži. Dokelž běsche jeho lěkař takle nahladnje podpjerał, móžesche žebi dobre a wjele žrědkow k dźěłanju žwojeje tinty kupicž. Stónčnje sakoži nimale wulkowikowarstwo a rojesćelesche žwoju tintu daloko a schěroko po kraju. Pažliczarstwa a hornzypleczerstwa běsche žo wydał.

A nětko dońdźmy hischcže ras do maleje khěžki w wótznym kraju. Sažo je naléčžo, a róžiczki w jahrodzy wonjeja rjenje a maja tak kražny napohlad, jako bychu žo k nětkajkemu powitanju wožebje pyschiłe. Ptacki hwisdaja a spěwaja wjeßele na wulkej worjeschinje, jako chzyke lubeho snateho pscheczela powitacž, a ßtónčne pruhi poßłocžuja nisse khěžne woknjeschka tak rjenje, jako chzyke jstwiczku žwjedźenizy wupyschicž. Nutska wo jstwje žedźitaj Sardoez nan a macž sa blidom. Nosrěčžujetaj žo wo Antonowym žboju, a nětotra cžicha modlitwa žo pschi tym sa njeho k njebju sczele.

Duž wotewrja žo durje, a pched nimaj steji jeju žyn. Jako mólczki pachoł, kotryž běsche žwoje sbože pytacž chzył, běsche nehdy wucžahnył do dalokeho žwěta, jako młodźenz, rjenje sroscženy a s czerwjenymaj lizomaj wrócži žo domoj. Khudy běsche nana a macž wopuschcži, jako samožity cžłowjek stupi sažo na próh narodneje khěžki. S joho mjeswocza błyschcžesche žo žama wjeßelosć; s dobrym, njewomafanym žwědomnjom móžesche žo do žwojeje wótcžiny wrócžicž, hdyž běsche w zubje žwoje sboże namakał.

Dyrbjał tebi, luby njedźelski cžitarjo, hischcže powjedacž, kajke běsche sažowidźenje? To ja njedokonjam. Wospjet wokschowasche nana a macž, kotrajž s wjeßelosczu płakaschtaj, wón njemóžesche dopowjedacž, schto běsche wicho w dalokim zuhym žwěcže nashonił.

Niž dotho po tym, njedźesche Anton towarschku s dźěcžazych lět k wěrowanikemu woktarjej a potom do sbožowneho domczka žwojeju starscheju, kotrajž běschtaj mjes tym sestarikoj. Cžicke sboże běsche tym starym ludźom też dale wobradźene. Hdyž nětko cži lubi wschitzy w stareho Sardowym domje hromadźe žedźachu a žebi se starych cžažow powjedachu, prajachu husto: „Antonje, ty žy sboże měł!“ a jeho wotmolwjenje běsche potom stajnje: „Ale jenož psches sprawnosć!“

Pschescžěhanje kschescžijanow w prěnich tsjoch lětstotetkach.

Pschednoschk wot knjesa wuczerja Lodneho w Khwaczanskim žerbskim towarstwje dźerżany.

(Pokracžowanje.)

W zykym druhim lětstotetku dyrbjachu wěrjazy wjele czerpecž po wschěm romskim kraju. W Jerusalemje bě w spočžatku wěrty Symeon s biskopom. Wón běsche 120 lět stary schědźiwz. Njepschecželjo zyrkwje jeho wobskorzichu, so je s Davidowého roda a je kschescžijan. Teho dla jeho sajachu a wjele dnjow dotho cžiwilowachu. Wón wosta wěrty w žwojej wěrje, tak so žo bohot a wschón lud dźiwasche, so móžesche tónle schědźiwz te wulke cžwile snjesć. Posdźiicho jeho bohot kschitžowacž da. To bě w 107. lěcže.

Dźewjecž lět po tym wjedźesche romski khěžor Trajan w Asiskej wójny. W tym wojowanju pak pójna, so pschi wschěm pschescžěhanju liczba wěrjazych pschezo pschibjerasche. Teho dla žo jara roshněwa a chzysche hischcže kruczišcho pscheczíwo kschescžijanam wustupicž. Wón pschińdže do Antiochija. Wodźer teje wožady běsche Ignazijus, wuczomz japoschtoła Jana. Hdyž tón wo khěžorowym roshněwanju shoni, žo k njemu poda, so by jeho hidźenje a hněw wot wožady žam na žo wobrocžił. Trajan žo jeho njemdrje woprascha: „Ssy ty tón sky duch, kiž njejžy jenož žam na nasche pschikasnje njepožłuchał, ale też druhich do khuposcže sawjedźesch, so pisches to kónz wosmu?“ Ignazijus wotmolwi: „Nichtó njeje hischcže Ignazija skeho ducha mjenował. Sli duchojo žu daloko wot Božich wotrocžkow. Ty drje móžesch mje njepscheczela skych duchow mjenowacž, pschetož ja jich nadpady s mozu mojeho njebjeskeho krala Jesom Khrysta pschewinu.“ „A schtó je Theophorus“, dźesche khěžor dale. — „Theophorus“ běchu Ignazijej narjekli, dokelž bě wón jedyn wot tych dźěcži, kotrež bě Jesuß na žwoju ruku wsał a je požohnował. — Ignazijus wotmolwi: „Theophorus je tón, kiž Khrysta w wutrobje nožy.“ Duž žo khěžor roshněwa a žawoła: „Njewěrisch ty, so też w naß naschi bohojo bydla a też pscheczíwo naschim njepscheczelam wojuja?“ „Ty žo molisch“, rjekny Ignazijus, „wón je jeno jedyn Bóh, kotryž je njebježa a semju stworił a wschoj, schtož w njej je, a je jedyn sbóžnik, Jesuß Khrystuß, Boži jenicžki narodženy Syn.“ Tole sprawne wusnacže Ignazijej seschkodźi. Khěžor žawoła sražu a pschikasa jej, so by tebo biskopa do Roma dowjedła. Ignazijus pak khwalesche Boha, so je jemu cžesć martrarstwa poskicžił. W Romje bu wón do dźiwadła dowjedźeny a tam žo pched wjele pschihladowarjemi dźiwje swěrjata na njeho puschcžidhu a jeho hmydom rosdrěchu. To žo sta w lěcže 116. Pohanjo pak mějachu na tajkim dźiwadle tajke spodobanje, so husto tak móznje schescžijanow žmjercž žadachu, so Trajanowy nasłědnik Hadrian pschikasnju da, so žmědźa žo kschescžijenjo hakle potom wotžubicž, hdyž žu woprawdže něschto sawinowali. Duž bu kschescžijanska wěra hižo žama na žebi ja njeskutk dźerżana a też khostana. — Wobžrjedź 2. lětstotetka mějesche kschescžijanska zyrkej khwilu měr, ale jeno na khwilu, dokelž w 161. lěcže mudry, ale jara žymny cžłowjek, Markus Aurelijus, na romski trón stupi, kiž mějesche kschescžijanow sa hłupych sahorjenzow a njepožłuschnych poddanow. Krute sakonje wuńdźechu pscheczíwo tym, kiž k tenu Knjesej žo wołachu. Nětk sažo martry a cžiwile sa kschescžijanow pschibjerachu. — Bjes wschěmi martrarjemi s teho cžasa je najwjetschi biskop

Polykarp se Ssmyrny. Dokelž běšche wón njepřeczekl pschibohow a wótz kschesczijanow, žadachu sebi pohanjo jeho žmjerćž. Jeho pschecželjo jeho napominachu, so by swoje žiwjenje schkitowak. Teho dla poda so wón do wotlečanje khěže a wosta tam něschto dnjow pschezo sa swoju wožadu proschó. Jenc ranje sahe pschiňdžechu wojazy, kž běchu sa nim półkami. S měrom so wón do jich rukow s tymi słowami poda: „Knjesowa wola so stań." Wojazy běchu sebi myslili, so bjeschóžnycho skeho złowjeka wohladaja. Teho dla so mało njedźiwachu, hdyž jim cześcedostojny schdźiwz ł czichej radosću napřecziwo stupi. Polykarp wojakam žwačinu da, a bjes tym so wón w modlitwje na žmjerć pschihotowasche. Na to dowjedźechu jeho wojazy do města na torhoschczo, hdźež mějesche so wotžnudźić a khoitać. Wulka czrjóda luda hižo na njeho czakasche. Ssudnik k njemu praji: „Ja cze puschczu, jenw wotrjekń so Khrystuša!" Polykarp pak wotmolwi: „86 lět tym jemu słužił a wón mi njeje žanej kschiwdy czinił. Kak mohł ja mojeho krala hanić, kž je mje sbóžneho czinił?" Hdyž jeho potom na schczěpowz žwjasachu a woheń sapalichu, płomjenja kaž wjelb jeho czěło wobdawachu, ale jeho njespalichu. Teho dla jeho napośledk ł mjeczom satkóchu. Pschi tym je pjecza tak wjele krwje ł jeho czěła so wulako, so je woheń hasnył. „Haj, schtóž pschewinje, temu so žana schkoda stacź njebudźe wot druheje žmjerćze." (Sjew. Jan. 2, 11.)

Wjele móznischo sakhadźesche pschesczěhanje 10 lět posdźischo w městowaj Lyonje a Wiennje w juźnej Franzowskej. Tam pohanjo khcheszczijanow wulzy jara hidźachu. Jadyn wěrjazy so njeźmědźesche sjawuje pokasacź. W wulkich czrjódach so wěrjazy na židinstwo dowjedźechu. Mało wot nich Khrystuša sapře. Najwjazy dźěchu ł wješelym wobliczom na město žmjerćze. Prěni pschikład da diakon Sanktus a Blandina. Tón prěni wotmolwi na žudnikowe praschenje ja njenom a powokanjom: „Ja žym khcheszczijan." To bě jemu njeno, powokanje a wschitko. Wón bu czwilowany a na to franjem da jaswa czišnjenj, so by bóhy sašo nowe czwile pschecžerpił. — Blandina bě młoda knjeźna, ale jejni pchesczěharjo njehladachu na młodosć a ród. Na wschitko hroženje wona snapscheżiwi: „Ja žym khcheszczijanka, ale niczo khe so pola naš njestanje." Wona bu na khcheż pschiwjasana, so bychu ju dźiwje hwěrjata rostorhali. Ale te so jeje njedotknychu. Napośledku buschtaj Sanktus a Blandina psches mjecz morjenaj. „Hdźe je nětk wašch Bóh?" wołachu pohanjo so smějo. Ale Bóh běsche sawěsće hrjedźa bjes tymi žwojimi.

(Skónczenje.)

Woezehnjenje naschich młodych k kschesczijanskej žwobodnosczi.

(Po F.)

II. Prawa žwobodnosczi.

Sswobodneho ja teho złowjeka njemnju, kotryž ma žameho jeneho knjesa, njemnjący teho jeneho Knjesa w njebjesach, tehole pak tež žyle a poknje a wopravdźe sa žwojeho knjesa pschipóinawa. Prawa bohabojasnosći tebje njewotwisneho czini wote wschitkich žworjenjow a wobstejnosćow. Bohu słužicź je žwobodnosć. Wschitkim druhim, kaž starschim, wučerjam, wyschnosći atd. so tajkile žwobodny ł radosću tak daloko podda, kaž so to se służenjom temu jenemu knjesej hodźi. Wón w nich nakwilnych, hdyž tež niz sastupjerjow Božich bjes smykla widźi.

Bóh žam je wěrny sakoń a wón to je, dokelž je dźěcźace poddacze pod njeho poknosć wscheho žboża a wscheho czišteho bycza. Dźěcźo Boże bycź, jako dźěcźo Boże khodźicź, pschezo na njeho hladacź a sa nim so praschecź, — to rěka žwobodny bycź. Dźěcźo Boże je žwobodne wot kóždeho stworjenja, žwobodne wote wschitkich złowjekow, runjeź so dobrowólnje a radostnje do służby złowjestwa poda.

Dokelž pak je naš nasch Knjes a sbóžnik Jesuš Khrystuš psches žwoje wmnożenje hakle k prawej radosći dźěcźatstwa Božeho dowjedł, sa praju, so je žwobodnosć w poknym srosymjenju hakle ł evangelijom do žwěta pschischła. To může so ł historie dopokasacź, so je mysł złowjekeje dostojnosćze a njeskónczneje wažnosćze złowjekeje dusche — jo je žadanje žwobodnosćze žwědomnja a powschitkownehe prawa ł ducha a žłowa Khrystušowehe pschischło. Tež najsdobnischi pohanjo niczo wo tym njewjedźachu. Woni bychu so žmjeli, hdy by so jim prajiło, so žu wschitzy złowjekojo bjes wuwjacza k dźěcźom Božim powołani a so maja teho dla tu žamu wažnosć. Woni czinjachu wschelakore rosdźěle. Žona běsche mało napřecziwno mužej; bjes mužemi pak płacźesche jenož tym tole njeno, kotriž běchu žwobodni. Sswobodnych mužow pak możachu žebi jenož myslicź jako wot schkłowow rosdźělenych. S krótka: wěsta wěz je, so stara žwobodnosć starého czaja jenož wabitejesche na schkodu njeźwobodnosćze wulkeje wjetschiny. Sswobodnosć, kotraž by sa wschitkich była, njesmjachu. Po tajkim prawoje žwobodnosćze ł zyła njesmjachu.

Jesuš Khrystuš pak wschitkim złowjekam, njech žu ferschtojo abo proscherjo, žwobodnosć posticźuje. Na wschitkich, kotriž chdźeja do njeho wěricź, so wón wobroći a praji: „Wy budźecze tu prawdu pósnacź, a ta prawda budźe waš wožwobodźicź." Po tajkim ani ferschta ani schkłowa njejstej žwobodnej, doniž jeju bójka prawda wužwobodźiła njeje. Tale prawda pak je Khrystuš žam. Schtóž je jeho pósnał, tón ma Boże wotmolwjenje na wschitke praschenja žwojeje wutroby, tón ma wěstosć dopjelnjenja wscheho jeho žwjatehe žedźenja. Teho dla může wón prajicź: „Jeli so waš žym wožwobodźi, dha sće prawje žwobodni." Tak praji tež japoschtoł Pawoł: „Hdźež teho Knjesa duch je, tam je žwobodnosć." Wottyhnjenj kóuz naschcho wočźehnjenja může po tajkim jenož bycź, młodych ludźi k temu dowjesć, so woni w žwěrnym khodźenju sa Khrystušom jako žwobodne, wješeke dźěcźi Boże khodźa. Herbstwo a njebjefli wótzny kraj woni potom namakaja: pschetož „žmy-li dźěcźi, žmy my tež herbojo."

Po tajkim jeneho knjesa měcź, jenož jeneho, ale teho tež wopravdźe, to je žwobodnosć. To njeje žwobodnosć, žaneho knjesa njemeć. To že bohužel husto dosć wot młodych sa žwobodnosć wobhladuje. „Hdyž mi nichtó niczo prajicź nima", žebi pachoł myslił: „Hdyž móžu lěhacź, kaž dołho chcu, so wopicź, kaž husto chcu, potom žym ja žwobodny."

A tale žwobodnosć so Bohu skorženo naschim młodym wukhwaluje. Swětne smyslenje naschcho czaja wschitke łóschtu a žadosće sa prawe pschipósnaje; a to so žiwjenje po pschirodźe njemnje, hdyž złowjek to wuwjedźe, schtož jemu w krwi tężi. Žadosće so ja tajke něschto wobhladuja, kotrež je runje tak njepschewinjonne, kaž wichor na morju. Duž sa najžwobodnischeho tón płacźi, kotryž so tym wabjenjam žwojeho czěła pschewostaji.

Ale tale myśl wo žwobodnosći je wot dźiwich swěrjatow wjata. Te maja prawo žwojim łóschtam a žadosćam so pschewostajicź. Sa to pak žu tež swěrjata. Tajkile žwobodnosć na złowjeka pschenjesć, by rěkało jeho skoczo poniźicź.

Schtóž swět snaje, ześchwki teho pósnaje. S tajkeho wopačneho smyslenja je njewěrjaca sozialdemokratija nastała, je wschitkimi jeje njeczistymi, žwěrpowróćazymi žadanjemi. W wyschschich schtantach je so tónle „jěd" najprjedy rosnożył a je tam tež žwoje prěnje płody njesył. Wone žu wschudźom te žame. Cześcźenje žwěta so khěrje do žudneho sadwělowanja pschewobroći. A dosć sich tajkich wokoło khodźi, kotriž žaneje radosće wjazy na žiwjenju nimaja, žaneje lubosćze wjazy k bliźschemu, žaneje wěry do Boha.

Majestatiski wobras pak je tutemu thudemu žwětej złowjek, kotryž ł posbóhnjenej hłowu, jako wujednane dźěcźo Boże, žwobodny a wješeki pschistupi k trónej Božeje hnady; majestatiski wobras je złowjek, kotryž ma prawy czinjenj psches wěru Wótza w njebjesach, wot kotrehož žameho je wotwitźny. A hdy by tež hubjeny był a tež w rjeczasach leżał, — wón je wopravdźe žwobodny.

Tajzy žwobodni ludźo žu prawi žynojo naschcje evangelikeje zyrkwje. Schtóž so tejele žwobodnosćze boji, ma wěćźe žwoje pschicźiny. Wón pak so njech na Luthera njepowołuje.

To pak je evangelska žwobodnosć, k kotrejž może kóždy prawny dońć. Sa žaneho prynza niczo wyschsche njeje a ja žyna dźěcźacźerja njeje pschewyšoke. A czi, kotriž ja tym steja, ju wschitzy bratija a žotry. Jow płacźi to słowo, kotrež so hewak husto wopak nałożuje: „Sswobodnosć, runosć, bratrowstwo."

(Pokraczowanje.)

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku; žoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Czišćeć a nakład Ssmolerjej knihiešćišćérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 24.
14. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicźischczetmi w Budyschinje a ju tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

2. njedźela po swjatej Trojizy.

1 Jan. 3, 23—24: To je jeho pschikasnja, so bychmy wěrili do teho mjena jeho syna Jesom Khrysta a so bjes sobu lubowali, jako wón nam pschikasnju dał je, a schtóž jeho pschikasnje dźerži, tón wostanje we nim a wón we nim. A na tym my pósnajemy, so wón w nasz wostanje, na tym duchu, kotrehož wón nam dał je.

Kak jednore, moji lubi, je zyke evangelion! Hdźe po zyłym swěcźe wucźbu źiwjenja nadeńdźesch, kohož mója so do tak mało słowow wopschijecź, kaž tale wucźba wěcźneho źiwjenja. W tymaj dwěmaj schtucźkomaj masch zyłu katechismus se wschěmi 5 hawptschtukami. So my modlimy, to je druha, a so lubujemy, to je prěnja, a so s nim w towarstwje wostanjemy, w tym khowa so tjecźa a so nam swojeho ducha da a sdźerži, stej pośledniej. A hdyž tak je, so snamjo wěrneje wucźby w tym leźi, so so da jednore a s krótka, jasnje a rasnje wuprajicź a so je, hdyž wucźeř luda mnohe a srosumliwe słowa rěcźi, to wobmysłenje, so so na tu wucźbu spuschcźecź njemożemy, kajkuž ju wón wopisuje, — je evangelij wěsćje wěrnosćź sama. Do dweju słowow móžesch jón wopschimnycź: Wěricź a lubowacź. A njejasnej wobej njestej. To je jeho pschikasnja, so bychmy wěrili do teho mjena jeho syna Jesom Khrysta, t. r. so bychmy wěrili, schtož mjeno tuteho syna wupraji. Tu tež, kaž pola stworicźela w njebjesach, mjeno bycźe Ssyna Bożeho wosnamjenja, mjenujzy so wón tón wot Boha póslany a wot Boha wukhadźazy wumożnik swěta, Khrystus, kiž běsche hižom starych wótzow jeniczki troscht a kotryž dźe wschitkich cźłowiskich dźěcźi Knjes, schkit a wumożnik bycź. Wón je woprawdźe tón sbóżnik, kotryž dyrbjesche swój lud wumóz wot wschitkich jeho hrěchow, tón wěcźny Ssyn Boźi, kiž je tu twojich hrěchow dla podaty a twojej, prawdoscźe dla sbudźeny a psches jeho swjate mjeno masch ty pschistup k Wótzej a nadźiju wěcźneje sbóżnoscźe. To dyrbisch ty wěricź — niz teho dla, dokelž so tebi prěduje, abo dokelž je so tebi něhdy wucźiło. Wěra drje s prědowanja pschińdźe, ale jenož tak, so jeje zymjeńtne sornjeschko do wutroby pokoźi; sakcźecź a płody pschinjesecź dyrbi posdźischo; hakle potom je wěra wurostła. Teho dla dyrbisch ty wěricź, dokelž sy w swojej wumożenej duschi sam pósnał, so je wón woprawdźe Khrystus, swěta sbóżnik, — dokelž sy ty k njemu pschischoł a hnadnu móz jeho swjateje krwě sam na sebi nashonił. Prjedy njech nichtó wo wěrje njepowjeda, doniž tak s nashonjenja wo njej rěcźecź.

A lubowacź dyrbimy so bjes sobu. To je Jan husto wuprajił. A wón to pschezo sasso wupraji. Duž je to jara ważne a wěsćje tež jara cźężke. Ssamo jara ważne a jara cźężke kasnje so hischcźe wospjetuja. A tule wón lubosćź woźebje rosjasnjuje. Wón to powschitkownje njepraji, so dyrbimy so bjes sobu lubowacź, ale wón pschistaji, jako wón nam pschikasnju dał je. Ta pschikasnja steji w scźenju: „To je moja pschikasnja", praji tón Knjes tam, „so so wy bjes sobu lubujecźe, runje kaž ja wasz

lubuju". W tym wón žórko nascheje lubosćje wopißuje. S teho dyrbi žo žórlicź, so je wón naß lubował a ty dyrbisch kóždeho sa hódneho měcź, so by jeho lubował, kotrehož je tón sbóžnik sa hódneho mět, so by sa njeho wumrjeł, a ty žo njeßměsch sa lěpscheho měcź, dyžli je žo wón mět, kotryž k najhubjeńschim a najnižschim žwoju wutrobu pokhili. — A kaž dyrbisch w kóždym, kotryž wo pomoz proßy, teho Knjesa pósnacź, tak dyrbisch w kóždym cźlowjeku Jesußa lubowacź. S tym wopische wón, koho dyrbi nascha lubosćź wopschijecź: Kaž je wón žwoje žiwjenje wostajił sa žwojich pschećelow, tak dyrbimy też my žiwjenje sa bratrow wostajicź a dyrbimy pósnacź, so my to žiwjenje se wschitkimi mozami, se wschitkimi kubkami, se wschitkimi składnosćemi jenož mamy, so bychmy s Khrystußom žobu lubowali. Žana kłužba lubosćje, kotruž móžesch druhim wopokasacź, njeßmje tebi pschewulka bycź, so by ju njecźinił a žana pschemaka, so by ju sazpił.

Dale wopißuje wón, kak dołho ma lubosćź tracź: Kaž je tych žwojich lubował hacź do kónza, też ty nihdy wustacź njeßmjesch, w lubosći kłužicź a žamo njedźak, hrěch a njepravo njeßmědźa twoju lubosćź moricź, ale ju jenož poßylnicź. To by najrjeńschi kónz kschescźijana był, hdy by jeho poßlednje žłowo pósnacźe wěry a sawostajeństwo lubosćje było.

Schtóž jeho pschikasnje dźerži, tón wostanje w nim a wón we nim. Schto je wěra, hdyž je někak prawa, druhe, hacź so žo wutroba dźerži hnadnych skutkow a žlubjenjow teho wěcźneho Boha, kaž mamy je w starym a nowym žlubje? Wěricź dźě rěka, k Bohu pschińcź a w nim wostacź. A schto je prawa lubosćź druhe hacź móz Boza, s kotrejž je wón žwět se wschěm hubjenstwom tak žwěru wopschimnył a kotruž je w naschich wutrobach žiwu sćinił a kotruž dźe žiwu sdźerźećź? Po prawom na žwěcźe žana druha lubosćź njeje hacź jeho lubosćź: wschitka cźlowjeska lubosćź, kaźkuliž rěka, je pruha s jeho žwětła, a hdźež to njeje, žo s njepravom lubosćź mjenuje. Po tajkim lubowacź nicźo druhe njeje, hacź so jeho móz do naschich duschow sacźehnje a wón w naß wostanje. Hdyž je to dwoje, wěricź a lubowacź, jeho pschikasnje, je sjawne, so tón, kotryž jeho pschikasnje dźerži, w nim wostanje a wón w nim.

A na tym my pósnajemy, so wón w naß wostanje, na tym duchu, kotrehož wón nam dał je. Tu japoschtoł hiśćcźe nješchto nowe pschistaji, bjes kotrehož by wschitko prjedy prajene njedoźpołne było. So Bóh w naß wostanje, žo tola tak žrośymicź njemóže, so wón tak rjez w naß wotpocźuje. Hdźež Bóh je, tam wón skutkuje a hdyž wón w naß wostanje wón też w naß skutkuje, teho dla prajі Pawoł: Kotrychž Boži Duch wodźi, cźi žu Boze dźećі. A so je tón žiwy Duch Boži w naß, kotruž naß na pucźu dopjelnjenja jeho kasnjow do prědka wjedźe, na tym my pósnajemy, so wón w naß wostanje; — na tym, mój kschescźijano, so tebi hrěch, hdyž do njeho padnjesch, jako cźejkota pschezo cźejscha na wutrobje leži a ty žo njespokojisch, doniž jón njejby w Jesußowej hnadźe wotbył; so je tebi twój sbóžnik w žwojej njeskóncźnej hnadźe pschezo dróžischi a lubschi, cźim huscźićho ty naihoni, kak wón tebje praweho cźini; na tym, so twoja lubosćź k cźlowjekam pschezo scźerkliwischa, wjeßelscha a njeßebicźnischa bywa. To dźe tón Duch dokonjecź, kotrehož je nam dał a na tym my jaßnje pósnajemy, so w naß wostanje. O kak jednory je zyły evangelijon! Bóh chzył dacź, so by nasche wschitkich žiwjenje wot njeho napjelnjene było, — kak sbóžne by wone było! Hamjeń.

Pschescźćehanje kschescźijanow w prěnich tśjoch lětstotetkach.

Pschednoschk wot knjesa wučerja Lodneho w Khwacźanskim žerbskim towarśtwje dźerżany.

(Stónćźenje.)

Pod Mark Aurelowym naßledńikim mějachu kschescźijenjo měr. Ale hižo w sapočatku 3. lětstotetka žo sašo jaßwa a schibjenzy s wěrjazymi mjerwjachu. Wot wulkeje žrudoby bu w tym cźaßu wožada w měśće Karthago doma pytana. Tam dyrbimy na jenu martrarku spomnićź. W měśće Karthago bě wožebna žona s mjenom Perpetua žiwa, dźowka pohanskeho nana a macź makeho dźećźa. Wona bě kschescźijanka, ale hiśćcźe njekschcźena. Wona bu sajata a do jaßwa cźiśćnjena. Dokelź pak móžachu duchowni w jaßwje wobkhadźećź, dosta Perpetua tam žwoju kschescźenizu. Też žmědźećźe žiwoje cźesćne dźećźo pschi žebi měcź. Jenućźka starosćź běśche jej nan. Wón s wulkej žrudobu k njej pschińdźe, cźeho dla njeje pschihobam žwěrna wostała, so dyrbi nětk tajkeje žadkawoje žmjerćźe wumrjećź. Pak by ju žwarjeł a bił w łkobach, pak psched njej płacźo na kolena padnył a ju wokoschał, so by jej jeho schědźiwych wkoßow źeł było. Wón chzyśće, so by psched žnuditkom žiwoju wěru sapréła. Perpetuji pak žłowo teho Knjesa płacźeśće: „Schtóž nana a macź bóle lubuje, dyžli mje, tón mje hódny njeje. (Mat. 10, 37.) A Perpetua Jesußa bóle lubowaśće, hacź runje ju rudźeśće, so nan też kschescźijan njebeśće. Sažnuđźenje ju njerudźeśće. „Ssym w Božej ruzy", wona prajі. K žnuditkej, k kotremuž bu pschiwjedźena a hdźež też žwojeho nana nadeńdźe, wotmolwi na wschitke praschenja: „Ja žym kschescźijanka." Na to bu k žmjerćźi sažnuđźena a krjudowarjo chzychu ju wotwjećź. Duž žo jejny nan na nju wali, a chzyśće ju s mozu wužwobodźićź: duž też jeho sajachu a jara krjudowachu. Perpetua pak bu s jenej kschescźijanku, Felizitas — do měćha jaschta a dźiwjej krwje cźiśćnjena. S hrosnym ruczom žo ta k tymaj žónśkimaj blížeśće, ale wona jej jeno powali a dale běžeśće. Perpetua staźe a też Felizitas žo ibehny. Tole pohnu pohanow, so s wótrym hłoßom wotwjedźenje teju žónśkeju žadachu. Tola to bě wotwjedźenje k žmjerćźi pśches mjećź.

Po cźaßu pak mějachu pohanjo to morjenje žyte. Tuhazy kschescźijanow běchu morjeni, ale wjele druhich tyhazow w měrje wosta. Měrne cźaßy pschińdźechu, w kotrychž žo zyrkej sašo twarjeśće, schtož běśće prjedy rospanyłe.

Jenož jene wulke pschescźehanje žo hiśćcźe ibehny, mjenujący žriedź 3. lětstotetka pod thěžorom Deziußom a jeho naßledńikami. Prěni chzyśće kschescźijanstwo sahnacź, a teho dla po zytym žwojim kraju s kschescźijanami žakońnje sakhadźećźe. Najbóle wěrjazy w Romje cźerpjachu. Ale woni wulku žwěrnosćź w wěrje wopokasachu. Pschede wschěm stejachu pohanjo sa žuwjenjom zyrkwinśćich sastojnikow, žebi myślo, hdyž žu pastyrjo zbićźi, žo stadło lohko rosprośćhi. Teho dla bu stary romśki biśkop Sikstus k kschićźej dowjedźeny. Hdyž pśches hapy dźećźe, pschibźa jeho diakon Lawrjenz ja nim, žo jeho praschejo: „Mój nano, hdźe dźećź bjes twojeho žyna?" Biśkop wotmolwi: „Mój žyno, ja cźe njewopuśćhćźu. Ty njebudźećź žyrota wostacź; wjećźe bećźenja cźakaju na tebje. My schědźiwzy mamy lóźźe wojowanje, na tebje wjećźe cźećź cźaka. Bóry ja mnu pońdźećź." Na to Sikstus do žmjerćźe dźećźe. Nješchto dnjow poždźićźo bohot Lawrjenza sawoła a bęći wot njeho pokłady zyrkwje žadaśće. Lawrjenz jemu na to žadanje wotmolwi: „Wostaj mi khwile, so bych wschitko źrjadował." 3 dny jemu thěžor dowoli. Na 4. dźeń pschińdźe Lawrjenz k njemu a rjekny: „Knjeźe, pój a wobhladaj žebi schatу naschego Boha. Twój dwór je połny stoteho žudobja." Wjećźećy khwataśće thěžor won. Na jeho dworje pak stejeśće wjele thudeho luda, kotruž bu wot zyrkwje dźerżany. Tón njebany romśki thěžor ž njemdrymaj woczomaj na Lawrjenza hladaśće. Tón dźećźe: „Schto žo cźi njelubi? Majsch tute pokłady sa małe a habjene? To žu, ńiž tebi žlubich. To je stoto a dejmant nascheje zyrkwje." Tammy sawoła: „Ty mje po tajkim hiśćcźe hanićź? Ja wěm, so sćźe hordźi na martrarku žmjerćź. Tebi pak žo dyrbi wona pomału blížićź." Tón diakon bu na žahłe żeleso pokożeny. Tak sa žwojim biśkopom w žmjerćźi dźećźe.

W tym samym czasu • bešche hólczej Cyrillus w Cesareji w Kapadozijkej Khrystusa pónak. Teho dla jeho nan jejo j domu wustorczi a wón bu teho dla tež pšched žudnika dowjedzeny. Temu pak bě jeho młodosćeje žel a wón praji pšecečelnje k njemu: „Dźěćo, ja čji wodam twoje pšchestupnjenje. Tež twój nan budźe tebi wodacź a cźe sajo horje wjacź. W twojej mozy steji, twojeho nana herba bycź, jeli so sy mudry, myšl šebi na twoje žbože.“ Ale hólczej rjekny: „Ja rady cźerpju: Bóh mje horje wosmje. Ja njewobžarnju, so je mje nan wustorcził, dokelž budu tam horkach lěpšcu domišnu namatacź. Tež njeboju so žmjercźe; wona mje jenož k rjeńschemu žiwjenju powjedźe.“ Na to da jeho žudnik na schibjenźu dowjesćź, so by jeho pšches jeje napohlad wotraschił. Ale młody martrar wosta krutu. A jako so pschihladowarjo žylsow sdźerżeczź njemóžachu, dźesche hólczej k nim: „My dyrbjeli so wjeselićź, ale wy wschak niczo njewěsćźe wo tamnym měsćźe, do kotrehož nětko du.“ A tak wón wumrje. Haj, „s rta młodych a cźěschnych dźěći sy ty móz sakožił, žwojich njepscherżelow dla.“ (Pš. 8, 3.)

Tak měsćźe łóžby ród a łóžda staroba žwojich martrarjow. Schědźiwz Sifitus, Polykarp a Ignazius, młodźenz Lawrjenz, hólczej Cyrillus, macź Perpetua a knježna Blandina — kajke to luboźne towaćitwo žwjatych žwědćow!

Hdźež běchu tajzy bědźerjo, tam bě dobycźe wěste! A so je kscheścźijanska zyrkej dobyła, to nam jejna wulkosćź a žylnosćź w naschim cźasu dopokaźe. A wona budźe dale dobywacź, doniž njebudźa wschitke jajyki pósnacź, so Jesuš Khrystus tón Knjes je k cźesćźi Boha, teho Wótza.

Woezehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej žwobodnosćźi.

(Po F.)

III. Sswobodny, žwěrny, wjeselý.

Sjawnje so sjewi, so je woprawdźe žwobodny tež žwěrny, — so je to tón muž, kotremuž móžesch wěricź, kotremuž móžesch žo dowěricź. Schtož je naschemu cźasej a schtož je kóždemu cźasej nušne, to žu ludźo, kiž žwěru žwoju pschiščlušchnosćź cźinja, njedźiwajo na to, hacź dźak abo njedźak žnéja. Tajzy cźłowjekojo žu stołpy cźłowjeskeho towaćitwa. Ja žnémi wam powjedanćźo wupowjedacź. Ssydomdźesacź lět něhdźe je, so žo jendźelski bur dohlada, kak wjeselé hoitowinske towaćitwo jeho wobkhytej roli jěchajo žo bliźesche. Wón žwojemu młodemu poštužobnikej poruczi, so by khětsje doběžał wróta sawrjecź a na žadyn pad woczinićź. Lědy běšche poštužobnik wrota jacźinił, hižo cźi jěsdni wonkach stejachu, šebi sastup žadajo. Ale ani s proschenjom ani s hrozenjom hólza nawabicź njemóžachu, so by wrota wotewrił. Słonecźnje najwoštebnischi knjes do prědka jěchasche a praji: „Poštuchaj pachole! ja žym wójwoda Wellingtonski; ja žym khěžora Napoleona šół a njejšym swincźeny zoćacź. Hnydom woczinił!“ — Tón hólz šebi žwoju cźapku sćźeče a wschón pschešćapnjeny na teho muža hladasche, kotrež běšche teho wulkeho tyrana skludźił. Potom pak wotmolwi s krutym hłozom: „Wójwoda Wellingtonski budźe poslednj, kiž by cźłowjekej sadźćwał, so by žwoju pschiščlušchnosćź dopjelnił. Ja njewoczinju.“ A schto cźinjesche wójwoda? Wón šebi pšched tym hólzom kłobuk sćźeče a hdyž běšche žo s konjom sawróćźił, wón k žwojim ludźom praji: „Dajcźe mi něchto tyšaz ludźi, kaž tónle hólczej a ja chzu s nimi niz jenož Franzowsku, ale zyły žwět dobycź.

Bjes dwěla tón wójwoda žwět snajesche a kotre mozy samóža žwět sdźerżećź.

Ale s wotkal dostanjeny tajkich ludźi, kotsiž tak njethabkazy a žwěrni na žwojim městnje steja, njech so maja wyšoke sastojnstwo, abo so žu wschědni dźěłacźerjo. Sswětna sdźěłanosćź k temu njepomha, derje pak khodźenje s Bohom. Schtož Bohu žłužił, je žwobodny a žwěrny. Wón wě, so ma jenož Bohu wotmolwjenje dawacź; wón pak też wě, so ma Bohu sa wschitko wotmolwjenje dawacź, teho dla je wón žwěrny. W tejle žwobodnej žwěrnosćźi, kotraž ma w bohabojasnosćźi žwój korjeń, wumoženje cźłowjestwa leži.

Pola wulkeje hromady niźšcheho luda w naschim cźasu njerosomne hibanje pschibjeracź widźiśch. Woni chzedźa pschezo wjazy prawow a pschezo njenje pschiščlušchnosćźow měcź; wjazy sałužby a njenje dźěła. Kóždy lud, w kotrymž tole smyšlenje dobywa, dyrbi do skaženja pschiućź. Ale Bohuskorženo je tale myšl, so žo spokojenje žadosćźow na město dopjelnjenja pschiščlušchnosćźe staji, w wyschśich schtantach najprjedy wotucźika a wot tam žo dele žydźika. Duž njemóža žane nowe sakonje, žane nowe towaćschne porjady naschemu ludej pomhacź, hdyž nasch lud žo njewróćźi k žwojemu Bohu, k temu jenicźkemu žórku žwobodnosćźe a žwěrnosćźe.

Schtóž žwoje sćźinke dźěło wobhladuje jako dźěło, kotrež je jemu wschehomózny Bóh pschipokasał, tón ma žylnosćź k žwěrnosćźi. Jedyn khěžor je junkróć wuprajił: „Cźi žu moji najlěpschi žłužobnizy, kiž žo Boha bóle boja a jeho bóle lubuja, dyžli mje.“ Haj, tónle knjeźeř šebi hłuboko myšleśche.

To pak je jaźne, so je tajsi žwěrny muž też wjeselý a radosćźiwy muž. Schto móže někomu wjazy smutskowneje radosćźe dacź, hacź ta njethabkaza wěstosćź, so je jeho ruka wěcźneje luboźćźe a mudrosćźe na to město pokasała, na kotrymž wón steji, — so je tale ruka wěćźe sa njeho najlěpsche wušwolika, to, schtož jeho wěćźe k dobycźu wěcźneje króny wjedźe. Ja wěm, so žu wobštejnosćźe, kotrež žu tak cźežke, so móže tale wěstosćź žo jenož s wjele žylsami a modlitwami dobycź. Ale tola je pschikładow też w naschim cźasu, so žu n. psch. hubjenje płacźeni fabrikźy dźěłacźerjo k tej dobycźeńćźej, ślóžnej wěstosćźi žo pschedobyli. Bóže žłowo wožebje a historija kralestwa Božeho nam sa to kraźne pschikłady podawa.

Wobhladajmy šebi Josefa, Jakuboweho žyna. Ssamotne dźěćźo Bóže žrjedźa w cźěmnosćźi pohanskeho žwěta; schklova bjes prawa a do jastwa cźiśnjeny, — a tola žwobodny, žwěrny, wjeselý a runje pšches to žwětło a žól sa tych, kotsiž běchu wokoło njeho. Na wopak my pósnajemy, so žu cźi bratsja, kiž jeho pschedadźa, — „wožebna“ žona, kotraž chze jeho sawjesćź, — Potifar, kotrýž jeho sastorczi, so by „cźesćź“ žwojeho doma pšched žwětom sdźerżał, — jaźne je, so žu woni wschitzy, runjež žo žwobodni sdadźa, hubjeni schklovojo. — A dale doktor Měrcźin Luther. Wón njeje jenož s pkomjenjojtymi pišmikami wo kscheścźijanskej „žwobodnosćźi“ pišał, — ně, móz jeho žłowa běšche, so wón žam je žwojej wožobu žwobodnosćź wopokasa. Wón njesnajesche žaneje bojosćźe, dokelž wón Boha wysche wscheho žo bojesche, jeho lubowasche a žo jemu dowěri. Haj, wón je žwobodny, hdyž wón w Wormsu žwoje wócźko k njebješam wobroćźi a praji: „Ja hinak njemóžu.“ Khěžor Korla pak, kotrýž měješche móz, reformatora kóždy wokomik spalicź dacź, je schklova, pschetož wón žo pschi žwojich rosžudźenjach na prěnim měsćźe sa Božej wěrnosćźu njeprašcha, ale sa politiśkimi sćźěhwkami.

Sswětnje smyšleny cźłowjek je stajnje schklova a to teho dla dokelž je žwětny cźłowjek. Wón da žo wabicź pšches někajki wužitk a schkodu, pšches duch cźasto, pšches to, schtož jemu sa wokomik cźesćź abo hanibu pschinjeśe.

(Pokracźowanje.)

Kwětka „Njesapomń wschak mje!“ (Vergißmeinnicht.)

Kak kraźne je nětk nalécźe,
Kiž cźaš nam s Boha pschinjeśt je;
Duž wjeśel žo, o cźłowjecźe,
Tu žam po Boży stworjeny,
Ssy w Božej wótznej luboscźi
Kaž kóžde druhe stworjenje.

Haj! na to kraźne nalécźe
Njech kóždy rady kedźbuje,
Won chzemy hicź do sahrody,
So bychmy jo tam pósnali,
Kak luby Bóh wscho wupyschił
A s kwětkami je wudebił.

My chzemy kedźbliwi tam bycź,
Dokelž kraźneje kwětki rěcź
B'dźe spodobacź žo wschitkim tu,
Hdyž jejne mjeno njenuju
A praju: „Njesapomń wschak mje!“
Kaž jejne mjeno w němśkim je.

Maka nam wona kwětka kěže
We blědo-módrej drasćiźźy,
Pjećź kopjeschkow tež jenož ma,
Hlaj! je kaž hwězka stworjena,
Na ßłabej nóźźy ßhabka ßo,
Bóh ju nam k wuczbje stworił jo.

Ju ßwěru chźemy pschepytać,
Na jejne njeno kedźbować:
Schto nam je tu ſ tym ſjewjene,
Hdyž rěka: „Njesapomń wschak mje!“
W tym chźyk ßo któźdy roswuczić
A ßwěru dale wopomnić.

Prascheju ßo my nětko jej',
Kak, so tak cźiśćje blěda śtej',
Kaž nabojany cźłowjek tu
We ßylnym cźćźkim hrimanju,
Kiž rady njewě źaneje,
Proßy: „Bože, njesapomń mje!“?

Haj, hladamy ſa schachajom,
Hdyž cźerpjesche tam ſ Jesußom,
Kak ponižnje wón prosćesche
S tym słowom „njesapomń wschak mje.
B'dźesch, Knjeźe, w twojim kraleſtwi,
Hdźeź paradis je njebjeſki.“

Tež kwětka wucźi dale naß,
Hdyž pschińdźe junu ßnjertny cźaß,
So wjazy proßyć njemóhli,
Byłi kaž kwětki hjes rěźe:
Dha Bože, wußkyſch ſdychnjenje,
Kiž praji „njesapomń wschak mje.“

A hdyž naß junu ponješu
Na rjanu kwětkow ſahrodu,
Hdźeź budźemy tam cźicho ſpać
Na Bože ſlubjenje cźakać,
Hacź Jesuß b'dźe wschěch wubudźić
S tym „njesapomń naß“ ſwjeßelić.

Hdyž pschińdźemy tež junu tam,
Hdźeź wěźne ſboże kwa nam,
Tam chźemy ſpěwać khěrluſche
S tym hłoßom „njesapomń wschak mje“
Nasch ßwjaty Bóh Knjes w njebjeßach
Budź khwalený we wschěch krajach.

Teutscher w Porschizach.

Ty njedyrbisch Boha, twojeho Knjesa ſpytować.

W Reinlandſkej ßo powjeda: Młody rybak jedyn dźeń ſe ßwojeje wjeſki, kotraž něhdźe milu wyſche Schaffhauſena leżeſche, po Rheinje dele na ßwojim cźołnje jědźeſche. Cźołn ßam dale jědźeſche a rybak směrom w cźołnje ßedźeſche na hrajkanje źołkow hladajo. To jeho wuſprózni a młody a lohkoſmyßleny, kajkiž běſche, chźyſche ſchwórć hodźinki pośpać; wſchako ßo jemu pſchi měrnym běźenju wody nicźo ſtać njemóźe. Wón ßo lehny a běſche bórſy wußnył. Hodźina běſche ßo minyła a wón pſchezo hiſchćźe ſpaſche. Pſchezo bóle ßo wodowy ſpad pola Schaffhauſena bliźeſche a dokelž běſche jeho wucho na ſchumjenje wodow ſwuczene, wón směrom dale ſpaſche. Wón na te ſtraſchne měſto dośćźe, ſtrach běſche wulki —.

Bórſy po tym wón wotucźi. Wón horje ſkocźi a naſtróźany wokoło ßo hladaſche. Hdźe wón běſche? Wěſta wěź běſche, ſo běſche wón na druhim boku wodoweho ſpada, wón běſche pſches njóu pſchejěć njewjedźo, kak je to móźno było. Bóh luby Knjes běſche, kaž ßo powjeda, ßwojeho janďźela póſłał, ſo by jeho dokelž ſpaſche, pſches ſtraſchnu hłubinu pſchewodźał.

Rybak ßwój cźołn pſchi brjoſy pſchiwjaſa, ßo domoj wróćźi, hdźeź tónle podawk powjedaſche. Nichtó jemu najprjedy wěrić njechaſche, jako pak jim pokaſa, ſo je jeho cźołn na druhim boku wodoweho ſpada pſchiwjaſany a ſo je teho dla pſches wodowy ſpad pſchejěł, nichtó wjazy dwěłować njemóźeſche.

„To je Bože wodźenje“ ludźo prajachu; młody rybak ßebi hinak myßleſche. Měſto teho, ſo by ßo temu Knjeſej ſa jeho źiwne wodźenje podźakował, ßo wón ſwěri ſo hiſchćźe junkróćź pośpytać a kaž jara jemu ludźo wotradźachu a jeho wotmyßlenje honjenje Bože njenowachu, wón ßo wottraſchićź njeda. Wón ßebi druhi cźołn wſa a po rěźy dele k wodowemu ſpadej jědźeſche, na doho ßo cźołn pſchewali a wón ßo w źołkach ſhibi. Cźołn bu rosbity a wón bu wot nawabnych padazych wodowych źołkow rosmjećźeny. Nichtó jeho wjazy njewohlada.

Ludźo pak prajachu: „To njemóźeſche hinak pſchińćź! wón je Boha teho Knjeſa hanił a Bóh ßo njeda ſa ßměch měćź“.

Něschto k rospominanju.

Měſto teho, ſo bychmy wjele lubili, chźemy ßo radſcho wubudźować, napominać, poßylnjećź!

* * *

Jeno njeſadwěłuj w njeſboźu! Hdyž Bóh ſchtom porubać da, ßo wón wěćźe ſa to poſtara, ſo móźa jeho ptacźki na druhim ßwoje hnězda natwarićź.

* * *

Schtóź lubować njemóźe, njeſrośymi cźłowźźy źiwy być.

* * *

Tón je wjele nawuknył, kiž je nawuknył cźiſche na Boha poßłuchać.

* * *

K źórku ßwětka najcźěmniſchi nóźny pućź wjedźe.

* * *

Wſchitko twoje wſchelake cźinjenje budź jene w wócźku wěrnoſćźe.

* * *

Nawukń dobre też ſe ſkeho a mudroſćź też wot hłupych.

* * *

Twoje najpotajniſche ßylſy ßu Bohu ſnajomne a ßu Bohu lube.

* * *

Schtóź dobre źakownije wuźiwa, nawuknje też ſke cźerpićź.

* * *

Nawukń pſchezo źakowniſchi bracź a wjeßelſcho dacź.

* * *

Kóźdy dźeń je wuczeń, kotryž wucźi, ſchtoź źadyn druhi dźeń njewucźi.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyſchinje dostać. Na ſchtwórćź łěta płaćźi wón 40 ny., jenotliwe cźiſłka ßo po 4 pn. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farać Gółćź w Budyſchinku; ßoburedaktor: farać Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchćź a nakład Smolerjeź knihicźiſchćźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 25.
21. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sämolerjeź knihićiſchćeńni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedwłatu 40 nw.

3. njedźela po ſwjatej Trojizy.
1 Pětr. 5, 5—11.

Žohnowanje poniżnoſćje.

Poniżnoſć je rjany počźink. Ale ſchto dha je po prawom poniżnoſći? Wona ſo ſchemeńicź njeſmuje ſe ſwórliwoſćju; ſdwórliwoſć je, hdyź teź niz pſchezo ćźinjena, njeprawa poniżnoſć. Tónle kſchećźijanſki počźink pak je tak rjany, ſo w ſwěćźe poſpytuja po nim ćźinićź. To ſo pokhiluja a pokłonjuja, to ſo „najpoddanijcheho“ mjenuja a ſchtożkuliź maja do rěźow. Schkoda, ſo ſu to ſ wjetſcha ſame hołe ſłowa. Poniżnoſć je něſchto ćźiſćźe druhe, poniżny je tón, kotryź ſo po prawdźe ſam ſa tajkeho wobhladuje, kajkiź teź je. Poniżny dyrbi kóždy być, kotryź je ſprawny ſam pſchećźiwo ſebi. A dokelź kóždy ćźłowjek ſam ſwoju ſłóćź ſnaje, dokelź ma kóždy něſchto, ćźehož ma ſo hańbowacź, njedyrbjało tak ćźeźko być tamnemu ſłonikej runy być, kotryź na ſwoju wutrobu dyri a ſdychowaſche: „Bože, budź mi hrěſchnikej hnadny!“ Pichi tym wſchěm njeje poniżnoſć jenoź najrjeńſchi, ale tu najćźeźſchi počźink, dokelź je ſamopſchećźeběhnjenje, hordoſć runje tón hrěch, k kotremuź ſo ćźłowjek najbóle pſchikhila. Bjes dźěłanja na wutrobje, bjes wojowanja pſchećźiwo hordoſći ſo to njehodźi, a ſo bychmy kſchećźijanow k tajkemu wojowanju wubudźowali, je japoſchtoł Pawoł dźenźniſchu epiſtolu piſał: 1 Pětr. 5, 5—11, po kotrejź ma poniżnoſć ſchtworake žohnowanje.

1. Poniżnoſć pſchinjeźe Božu hnadu a ſpodobanje. Bóh ſteji napſchećźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Móže hordy něſchto druhe wocźakowacź, hacź ſo je Bóh jemu napſchećźiwo? Se ſameje ſmilnoſćje ſ njerosomnymi pyta Bóh jeho poniżowacź, wón jeho ſamyſłenja ſanićźuje, jeho do haniby ſtaji a kóžde hordźenje ſlemi, ſo by ćźłowjek wot ſwojeje hordoſćje wuhojeny był a ſaźo rosoma nabył. Bóh ſteji napſchećźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Wón dawa jemu hnadu namakacź pſchi wſchej wſchelakej winje. Wón žohnuje jeho ſkutk, Bóh poniżneho ſ potajneho won ćźehnje a jeho ſa wotpohlady w ſwojim kraleſtwje wužije, wón jemu ſnano hićź da pſches wſchelaku hluboku hanibu a poniżenje, ale pućźe poniżnoſćźe ſtóncźnje na horu, k dobyćźu dowjedźe. Kak někotre źiwjenje, kak někotry podawk w ſwětnej hiſtoriji, podleźenje a dobyćźe, nam ſo rosjaſźni po tym ſłowje: Bóh ſteji napſchećźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu.

2. Poniżnoſćź wot ſtaroſćźe wužwobodźi. Wulki dźěl naſchich ſtaroſćźow ſ hordoſćźe wukhadźa, kaź wſchitke ſtaranje ſa bohaſtwo a zyłe łakomnſtwo. Wě ſo, ſtaroſćź khudych ſo ſkerje ſrosyni. Wothladane wat tehо, ſo wſchitko ſtyſknime ſtaranje niczo njepomha, a ſo ſe ſtarym kſchećźijanſkim heſłom: „ſpěwaj a dźěłaj“ wjele dale pſchinńdźeſch, tak je teź ſtaranje ſame huſto někajka hordoſćź. Ćźłowjek chźe jo ſam dokonjećź, wón njecha Bohu wodźerjej być dać, wón ma ſo ſam ſa mudrehо doſćź, ſo by wſchitko wodźił, prjedy widźał a naprawił. A tónle njeroſom je roſſchěrjeny doſćź, runjeź dyrbiſch wſchěźnje naſhonićź: ćźłowjek ma ſwoje myſłe, Bóh pak

wscho wodźi! To je poklecze hordoscze, so ßo cźlowjek stara, ponižny ßo njestara. Ponižnosć je kaž dźěćo a dźěći ßo njestaraja. K temu stej nan a macź. W njebeßach je hischcze wjazy hacź starschisła lubosć — a wjazy mozy. Hdy by tež macź mohła na ßwoje dźěćo sabyć, ja na tebje njesabudu, ja ßo sa tebje staram, cźiłu wschu starosć na mnje, praji tón Knjeß k temu, kotryž ßo jemu poniżnje doweri.

3. Ponižnosć spytowarja pschewinje. Hordy je blisko padej. Ponižni tak lohko njepadnu, woni ßo sawjesć njedadźa, kaž lohko ptacźk, kotryž kóždemu weri. Woni ßu leßni sawjedniży, kotźiž cźlowjeka tam pschimnu, hdźež ßo lohko pohnucź da. Tyßazy podleża, ponižnosć ßama ßo pschewinycź njedawa. Antonius mějesche wo ßnje widźenje, so je zyły ßwět se ßyczemi poczehnjeny a sdychowasche: „Schtó ßo to pschedobydźe?“ Duž saßłyschca wón hłóß, kotryž praji: „Ponižnosć, Antoniußo, ponižnosć ßo wschudźom pschedobydźe.“

4. Poßledne żohnowanje ponižnoscze je, so psches kschiż k krónje wjedźe. Ponižnosć skóncznje krónu dobycze. Tu wschak je ponižnosć jako hubjena dźowka, a tola pak junu kralowsku krónu dostanje. Hordźi padnu, ponižni ßo posběhnu, kaž ßwj. Pětr praji, k wěcznej kraßnosći. Hdyž žana ßwětna cześć wjazy njeplaćźi, potom je cźaß pschischoł sa ponižnosć, kotraž druheje khwalby njesnaje, hacź so by pola Boha hnadu namakała.

Rjane ßłowo khežora Wylema I. je: „Mój fěrscheźinski schtant mi sadźěwacź njeßmje ponižny bycź psched mojim Bohom.“ A wěsty Joung ßi prawom praji: „Cźlowjecza prawa dostojnosć je ponižnosć.“

— —

Wocźehnjenje naschich młodych k kscheścźijanskej ßwobodnosći.

(Po F.)

III. Sswobodny, ßwěrny, wjeßeły.

(Pokraćowanje.)

Wjeřch Bismark je něhdy kraßne ßłowo na wyßokim měsćze rěćał, na kotrež my ßenje sabyć njechamy. „My ßo nikoho njebojimy hacź Boha ßameho“: — tak rěćeßesche tónle wulki muž na khežorstwowym ßejmje. Hlej, tak dyrbjałoby bycź a nadźijomnje je to wěschćenje, kotrež ßo dopjelni. A hdy by ßo tole ßłowo pschi ßamej pokojży naschcho luda dopjelniło, bychmy ſ dobrej nadźiju do pschichoda hladacź móhli. Ale tu khwilu je hischcze mało wot teho widźećź. Tu khwilu dyrbi ßo wo milijonach prajićź: „Kóżdy ma ßwoju płaćźiznu, sa kotruž ßo ßam pscheda.“ Płaćźizna, sa kotruž ßo pscheda, sa kotruž ßo dobycź da, wschak je jara wschelaka, ale wicho jene, hacź je to cźeßnje wujnamjenjenje abo blescha palenza, — schtóž je na pschedań, tón je schłowa.

Schtóž pak my trjebamy w naschim cźaßu, to ßu rosßudźeni ludźo, kotźiž wjedźa, schto chjedźa a kotźiž chjedźa, schtóž wjedźa, kotźiž na wschćch polach žiwjenja twjerdźe steja, dokelž ßu do Boha sakorjenjeni, — cźłowjekojo, kotźiž njebojasni je ßwjatej, wjeßełej khroblosćźu ßwój pucź dale du njehladajo na to, kak wot horkach wěćśik duje. Tajkich ludźi je trjeba we wschitkich schtantach, najbóle ßnano w wysschich schtantach. Po tajkim ßani khabłazy ßłabi cźłowjekojo — tak mjenowani dobrocźiwi, kotźiž chjedźa ſ kóżdym dobri bycź a ßaneho poßtorka měćź njechadźa. Tajzy sa cźłowiśe žiwjenje ßaneje ważnoscze nimaja.

Po tajkim rosßudźeni kruczi ludźo!! W schuli Jesußowej woni wotrostu. Nasch kral Jesuß Khrystuß, w kotrymž je nam tón wěczny Bóh ßwoju wutrobu wotewrił a wobradźił, — je ſ rybakow, zkonikow a tkalzow tajkich ludźi ßcźinił, kotźiž ßu hischcze po lěttßazach nam ſ dobrym pschikładom. A w jeho schuli dźenża hischcze ludźo wotrostu, kotźiž pschećźiwo wschikkemu nadběhowanju spytowanjow praja: „Kak móhli my tajku słóćź cźinićź a pschećźiwo Bohu śhrěśichićź?“ Jow narostu dźenża hischcze cźi mužojo, kotźiž ßamo wohladawschi zyły ßwět pokuły njepschećźelow abo, schtóž je hischcze cźeßche, kotźiž pschećźiwo ßwětej ßwojich pschećźelow khrobłe praja: „My ßobu njeńdźemy; my to, schtóž wy cźinićze a chjećze, sa prawe nimamy. My ßo satraschićź njedamy. My chjemy wschudźom wobstejnoscze wobhladacź, kajteź ßu, a hdy bychmy tež cźiśćze wopuschćeni ßwoju dróhu cźahnuycź dyrbjeli, — wěrnosć nam pśche wschitko dźe.“ „Ach“, mi něchto snapschećźiwja, „tajkich ludźi w naschim cźaßu njeje.“ Směrom! tajkich wschak je, ale mało; ale woni ßu jara ßamotni a wopuschćeni.

Ja derje wěm, so dźěći naschcho cźaßa tajkich sa dźiwnych wobhladuja. Ale ßami tajzy ßu tež ßwětej we wschitkich cźaßach woprawdźe ßnużili. Woni ßu dyrbjeli wopuschćeni bycź; woni ßu dyrbjeli ßokmani teho ßwěta napschećźiwo pkuwacź. „Sswět noß njeßnaje“, praji tón sbóżnik k ßwojim wucźobnikam; tež „na sdacźe powożny ßwět“ jich njeßnaje.

Po tajkim prawe dźěćo Boże je knjeźeć na semi, ale ßam sa ßebje; jeho knjes bydli wysche mrócźałkow. So ßebi ja pschi ludźoch, kotźiž w bójskej ßwobodnosći steja, na twjerdych a ßurowych njemyßlu, kotźiž ßo wysche wscheho cźłowjeskeho waschnja a porjada posběhnu, prajićź njetrjebam. So ßebi runje na napschećźiwnych myßlu, hdyž ja wo ßwobodnosći a ßamostatnosći dźěćeja Božeho rěćźu, ßu nadźijomuje wschitsy ßrośymili.

Hdyž pak my něhto wěmy, schto ßwobodnosć je, my něhto druhemu wulkemu praśehnju bliże stupimy: Kak mamy naschich młodych k tajkej kscheścźijanskej a kralowskej ßwobodnosći wocźahnycź?

(Pokraćowanje.)

Pucźowarśzy towarschojo.

S města Pensa wjedźe wulka dióha do města Ssysranja. Po telej dróhy pschekupzy a pschekupźzy powozniżu pucźuja, kotźiž k Wołhy, do Ssamary, Jekaterinowki a do druhich wulkich Wołinnych pschistawow pucźuja, so bychu tam żito nakupowali, kotrej posdźischo do Rybinska a Pětrohroda saßo pschedawaja. Tónle pucź wot pucźowarjow lubowany njeje. Tam žaneho pósta njeje; ale ßamostatni pohonczojo, kotźiž na daloko a schěroko rosprośchenych wsach bydła, tam jěsdźa. Duž maja ßo wobydlerjo tejele krajiny sa njeměrny lud, a powjeda ßo, so ßo jim dowěricź njeßmějch. Tola cźi, kotrymž louje ßłuscheja a kotźiž zuhych woża, praja krucźe, so temu tak njeje; pschekupźzy pucźowarjo ßu jenickźy wina tajkich bajkow. Hdyž jedyn wot nich ßwojeho knjesowe pjenjesy ßłubi a duzy po pucźu pschekschiwił, winuje posdźischo „rubjeźnikeho“ pohonćźa. Druhdy pak ßo tež stanje, so ßo dośpołnje sprawny, tola jara bojaśiwy cźłowjek po tejle dróśy wjesć da; wón je powjedacź ßłyschał, so je tu trochu strachocźiwe a teho dla pucźuje ſ tśélbu, ſ wulkej pistoliju a teßakom: hdyž śłóncźuje tam pschindźe, hdźež je chzył, a to žiwy, itrowy a bjeße wscheho sadźěwka, hanibuje ßo ßwojich mordarśkich brónjow a wupjera ßo psched ßwojimi towarschemi: „njeby-li pistoliju měć, dha — haj dha by něhto po knjesowych pjenjesach bykło a ßam drje teź njebych wjazy žiwy był.“

Tak nastachu hrosne rěćźe wo tej dróśy.

Ssamo hacź k wysschnośći dóródźechu, tola woprawdźite śłóżby ßo poręćko stawachu, a ßnano kóżde pjećź lět sta ßo někajke pschepytowanje.

Na tymle śtraschnym pucźu je ßo sćěhowaze podało:

Wonka je tośita cźma. Deschćźit, kaž hewak, ſ wjetscha jón jenoź nasynunje wobradźa, ßo w wulkich kapkach cźiśće dźe. Njebjo je tak pomróćźene, so ßo tebi wo lětnych nóznych ßměrkach ani njedźije. Konje, wośpróżnjene wot dotheho pucźa, poćźinaju pomałku běćźećź, a jich nohi śtupaja cźećźo do łużow. Pocźa a parja ßo, a pótmy dym rosschěrjuje ßo wot nich a cźehnje pucźowarjej do noßa. Na žanej wot wobeju śtronow pucźa njemóżeśch teź nicźo někał ßpomnićź: ßnano ßu tu kerki, pola kotrychźi wóś nětkole nimo jědźe, ßnano teź wjeßne thěźki. Hdyž tam krućźścho pohladaśch, móżeśch wobmjesowanja ſ wulkej nuśu pośnućź; tola cźichi deschćźit tebje mył. Hdy by ßo tola jenoź něhdźe ßwěza w nóznej cźěmnośći pokajacź chzyła . . . Tola nć, sda ßo, so je to młoda hola. Psched konjemi pokaże ßo rěćźka; jako módrojta ßmuha pschestrě ßo psches pucź. Tak móżeśch w tajkele cźěmnośći mójt nadeńćź? Nć wschak, je to jenoź łuża. Konje śtupaja śmérom dale, a ſ cźicha plusśkoze woda wokoło kelesßow.

Pohonć ſaſpěwa ſzebi ſ cźichim hłoſzom: „Ach, ani pucź pſches polo njeje“ . . . a wotmjelknje ſaſzo. Móžeſch ſzhjichećź, kak woda wot konjazych nohow do kuže kapa. Puczowar woprascha ſzo: „Poſzłuchaj, pſchećźelo, mamy hiſchćźe daloko, doniž ſzebi konje njewuměninmy?“

„Nć“, wotmolwi pohonć, „jenož hiſchćźe ſchtyri werſt.“

Schtyri werſt — to njedyrbi wjazy daloko bycź! A ſo ſzy runje tajkeho mjelczazeho pohoncźa nadeſchoł, ſ kotrymž ani ſzłowćźa poréćźećź njemóžeſch!

„Cźeho dla dha dale njeſpěwaſch, pſchećźelko?“

„Nimam ani hłoſza k ſpěwanju — duſchi nochźe ſzo ſpěwacź.“

Puczowar je na tute ſrudne wotmolwjenje ſrudny. Deſchćź, błóto a cźěmnoſćź koło wokoło ſedachu ſzo jemu hiſchćźe ſrudniſche; wón ſzedeſche ſa ſzwćźkom, ſa cźłowiſkimi wobydlenjemi, ſa pſzowym ſchćźowkanjom a ſa hoſpodlwymi wrotami. Rady by ſzo ſ pohoncźom do rćźow podał, tola ſ cźemu?

Hiſchćźe ſchtwórćź hodźiny, a jeju pucźe dźćlachu ſzo na wećźnje. To wjedźeſche tež pohonć runje tak derje; wón wjedźeſche, ſo tehole zuſzbnika nihdy wjazy njewohlada: cźeho dla hakle jeho duſchine rany rostorhowacź? A móže wutrobny ſynk ſ hłoſza klincźećź, hdyž ſzo tón pohłuſchi pſches deſchćźowy a błótowy pleſkot? Pſchi tym dyrbiſch cźłowjeka do woczow hladacź móz. A ſ hiſchćźe wjerſchim ſzedźenjom roshladowaſche ſzo zuſy ſa ſzwćźami, ſa cźłowſkimi wobydlenjemi.

Mjeſ tym bćchu ſzo konje ſ łużow wudobyli a khwatachu na nimale runej dróſy dale. Potom ſaſzo błóto a kuže pſchindźećhu. A nćtko, dźak budź Bohu, tež wjeſ. Sskomjana tſćcha bćſche widźećź, druha a tſećza. Tola hižo je poſdźe: ſe ſanćho woknjeſchka ſwćźa njeſzwćźći. Zadyn poſz njeſaſchćźowka. Jenož zuni ſynk kruwjazeho ſvónćźka ſynćźi ſ jeneho dwora pſches cźichu nóz a ty ſzhjichſich, kak kruwa w błócźe ſ nohami wokoło tepźe. Sa to pak ſzhjichſich nćtkole tež deſchćźik hiſchćźe ſylnjſcho hacź prjedy, a deſchćźowe rćźći wot tſćchow bćźa. Nima wjeſ ſanćho kóuza, a hdźe je dwór, hdźećź ſzo konje wuměnjuja? Puczowar njecha tež nćtkle pohoncźa w jeho ſrudnych myſlach mylićź, ſo by ſzo ſa dworom woprascha. Na zuſu ſrudobu a boloſćź hladaſch ſ wćźtej ſzyſkniwoſćźu, jako na hóroźu cźćlnu ranu. A ſchtó chzyk a mohł prajićź, ſchto bóle boli?

Tola nćtkole wotwobroćźi ſzo wós wot dróhi, kaž ſzo ſda, do burſkeho ſtatoka. Pohonć ſaléſe ſ woſa dele, ſo by wo wrota ſaklepał. S woprćdka wotmolwi jenož pźnćźe ſchćźowkanje. Po thwili ſzhjiſchćźi cźłowſku kroćźel, potom hruby, dybawy hłóſz: „Schtó tu je? ſchto chzeſch?“

„Ja wjchak ſzym, ſzwako — Schćźěpan! wotewř jenož, pſchiwjeſu zuſeho.“

Wrota kwićźachu, a do cźěmnoſćźe ſzwćźćźeſche ſrudnje latarnćźka. Toljega dojećźe do dwora, tola wo hoſpodarju njebćźeſche hiſchćźe nićźo wohladacź; ſo by ſzebi zuſeho puczowarja wobhladał, ſćźhny wón latarnju wyſche a njebćźeſche teho dla w jeje ſćźćźhnje widźećź. Wrota ſapraźnychu, cźećźke ſaźuhadko ſchipjeſche. Hoſpodar dźćźeſche je ſ wjowej latarnju do hróćźe, a puczowar woſta wonkach pleſki.

Deſchćźit ſzo dale lijeſche, tola pźy wjazy njeſchćźowkaja. Nćtkole ſzhjiſchich ſychowanje a ſakoićźenje, ſuchi kaſchel cźwilowaneho dźćźića. Potom ſzhjiſchich cźiche kolebanje a wſchćźny kolebkowy ſpěw, ſpěwany wot ſónkeho hłoſza pod ſylſami. Potom ſamjelknje ſpěw ſaſzo, tola dźćźćźaze płakanje dale traje. Skónćźnje ſawoła pohonćźowy hruby hłóſz:

„Marja, hej Marja! Spiſch dha? Cźeho dla dźćźćźatko njeſmćrunjeſch?“

„Schto dha ſzebi chzu?“ wotmolwi Marja ſe ſylſami w woczomaj. „Bóh w njebjeſzach ſzam jenož wć, cźeho dla ſzo ſmćrowacź njecha.“

„Kotre dha je? Fedja? Wſchako ſzym dźćźacź dnjow prjećźku pobył.“

„Sa dźćźacź dnjow je wjele wody prjećźku jbćźało, je jich wjele ludźi ſemrjeło.“

„Schto ty mćniſch?“

„Schto mćnju? So je Bóh Fedju k ſzebi domoj wſał do njebjeſkeho raja. Sa wćźerawſchim ſzmy jeho wukhowali.“

Schćźěpan njepraji ani ſzłowćźka.

Deſchćźit ſzo pſchećźe hiſchćźe dale lijeſche a woda wot tſćchi bćźeſche; w cźěmnoſćźi kwićźi proſzatko ſpody toljegi; ſ daloka ſynćźi kruwjazy ſvónćźk, a póbla kaſchluje dźćźćźatko a płaka . . . .

Puczowarjowa wutroba je ſtyſkniwa, a potom ſzo jemu ſda, kaž by chzyła ſzo jenu wutorhnućź, wſchćź tejle zuſej ſrudobje a wſchemu zuſemu ſtyſkej napſchećźiwo. Rad by ſ tutymi wbohimi ludźimi płakał, by wſcho móžne cźinił, ſo by jim ſylſy ſ woczow ſetrćł, a tak dha bćźeſche ſzebi wotmyſlił, tu pola nich pſchenozowacź, ſo by ſzo na druhe ranje ſ tymile ludźimi ſesnał a ſo by ſe ſwojej luboſćźiwej wutrobu ſpytał, hórkoſćź jich ſrudoby połóźićź.

„Hejda!“ wokaſche na tu ſtronu, hdźećź ſzo latarnja hibaſche: „Móžu pola waſz pſchenozowacź? ſzym ſpróźny.“

„Moje dla“, wotmolwi hoſpodar hněwnje, „na ſzynowej kubi, — ſzyno je hakle wećźera horje tykane.“

Dowjedźe zuſeho k ſzłabemu rćblej, kotrýž ſzo pod nim ſhibowaſche a khabkaſche, hdyž na njón ſtupi, ſo by ſzo nimale dele walił.

„Wy drje njejećźe ſwućźeni po rćblu kaćźećź, knjeźe?“ praſchećźe ſzo hoſpodar runje tak hněwnje, kaž ſ woprćdka.

Zuſy ſzo nćtkaf bojaſliwje poſbćźny, lćźeſche po rćblu horje a wali ſzo do ſzyna. Po dokhim rostſchaźenju na pucźu bćźeſche nćtko troſchku wotpjatý. Wón ſzhjiſchećźe, kak dźćźćźatko pſchećźo hiſchćźe płaka, tola wutroba jeho wjazy tak jara njebolećźe; bćźeſche ſprózny a jeho cźućźe bćźeſche wotupjene. Bórſy bćźeſche twjerdźe wuſzmyk.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

26. meje ſzo wjećźhej Bismarkej prćni wunućź narodźi. Rjane wjećźele ſa ſtareho rjeka na wjećźorje jeho ſzivjenja!

Khćźorſtwowy ſzejm je pſchećźo hiſchćźe w Barlinje ſhromadźeny, ſo by nowy bćrgaríſki ſakoń duwuradźował, kaž ſzebi to wſychnoſćź ſada. Hacź ſzo tale wažna wćź pſchi tym njepſchekhwata, kaž je tež Bismark wuprajił? Sa tajku wažnu wćź je cźaſ mćrneho rospominanja nuſny. Naſche ſadanja a próſtwy, kotrećź ſzu ſzo w rjanej lićźbje ſ naſcheho ſzerbſkeho ſuda do Barlina wotpóſzłałe, ſo by naſche wćrowanje tež pſched ſtatom, kaž je to ſdobne a ſa nahladnoſćź naſcheje zyrkwje nuſne, płacźiło, bychu wćźećź pſchi druhim cźitanju bćrgaríſkeho ſakonja wjećźſchimu hłoſzow dośtałe, hdyž njeby katholſki zentrum na dobo wot ſzwojeho pſchi prćnim cźitanju ſaſtupjeneho ſtejniſchćźa wrócźo ſtupił a pſchećźiwo temu poſtajenju hłoſzował. Wón drje to darmo njećźini, ale ſ tym ſa katholſku zyrkej nćźchto dobydźe — a ſchto dha my evangelſzy?

20. teho mćźaza ſzo naſcha wuſtajećźa w Draźdźanach wotewri. Schto tam budźe? To lubym cźitarjam powjedacź njetrjebam; kóždy Sserb, kotrýž nćkak móže, wćźećź ſzam na ſzerbſku wuſtajećźu dojećźe.

Stara Hana.

Jako rjana meja pſchindźe, do ſary w S. knjeźna Wićźaſej pſchijećźe. Wona bćźeſche ſchtyrzyćźi lćt ſtara, bćźeſche ſtajnje khora abo ſ najmjeńſcha khorowata; duž bćźeſche wſcha ſrudna a ſtruchka. Powćtr na kraju dyrbjeſche ju po nćźim poźźnućź, ſmćrnoſćź kraju njeho ſzivjenja jej derje cźinićź.

Jene popołdnje wona na ſzwojim ſtólźu ſedźećźeſche. Ruzy mćźeſche na klinje; ſ woczow jej ſylſy kapachu.

Duchowny k njej pſchiſtupi a ſzo praſchećźeſche: „Cźeho dla ſćźe tak jara ſrudna?“

„Wy ſzo hiſchćźe praſchećźe, knjes duchowny? Njeje to ſrudne ſzivjenje, hdyž dyrbi cźłowjek wećźnje khory bycź? Schto pomha khory cźłowjek? Schto móže wón ſa druhich bycź?“

„Proſchu, pójćźe k wokna“, duchowny proſchećźeſche. „Ja chzu wam nćźchto rjane pokazacź.“

Stonajo knjeźna Wićźaſej ſa nim ſtupaſche a na tych hladaſche, kotrećź pſched ſzuſzodnej khćźu ſedźachu.

Duchowny wukkladowaſche: „Tej holćźy ſ dokhimaj wopuſchomaj ſtej ſzuſzodnej dźćźći najlćpſchej pſchećźelinzy naſcheje Lenki a naſcheho Janka. Wulkej hołźy drje mćźećhtej wotpohlad pilnje dźćźacź, ale hdyž ſtara Hana nćźchto powjedaſche, dale ſchtryhowacź njemóžećhtaj. Hladajćźe, kak Lenka ſ jaźnym wćźćźkom poźźucha a kak cźichi je naſch hewak dźiwi pachoł. Schćźećźdźećźacź lćt je Hana ſtara. Jejne włoźy ſu ſnćhbćźe. Khroma, khora a hubjena je Hana cźaſ ſzwojeho ſzivjenja byla; wona drje źadyn dźeń ſtrowa byla njeje. Wona njeje ſenje dźćźacź mohła a tola — jejne ſzivjenje njeje njewužitne bylo. Woprascheje ſzo dom wot domu: wſchudźom je Hana witana a rad widźena. Bjeſ njeje njećźdźe. Potajnſtwo jejneho ſzivjenja je: wona luboćźź dawa. To widźićźe ſzo ſ jejneju woczow non ſzwćźćźićź, kotrymaj ſtaroba

schkodźić njemóže. Nichtó ßo njetrjeba sa njewužnego měć, hdyž je też khudy a khory — wón móže druhim lubosć dawać. S tym ßo wón ßam ßožowny čjini."

Knježna Wičzasej mjetčesche. W ßkowach duchownego běšche sa nju čzěßki, ale prawy porok byl.

Dołho wona pschi wokuje stejesche. Wona na staru Hanu hladasche. Kajka běšche ta ßožowna pschi jejnym braschnym čzěle a kak ßožowne běchu te dźěćji wokoło njeje!

Lubosć dawać! Haj, to je potajna móz, kotraž dariczela a wobdarjeneho ßožowneho čjini.

Powětr a měr dyrbjeschtej Wičzasej knježnu na kraju pobylnjeć; tola jako jejne najlěpsche lěkarstwo ßo stara Hana wopokaja, j kotrejž ßo bórły sejna.

Něchto njedźel poldźijcho duchowny se ßwojej mandźelikej pschi wokuje stejesche. Hnutej wonej na ßuhodowu khěžu hladajchtaj. Tam ßedźesche bjes dźěćimi pódla stareje Hany Wičzasej knježna. Wona měješche fararicej Janka na klinje a jemu włósły hladkowasche.

„Hlaj", praji duchowny, „kajke žołnowanje wot nisteho bjes čzłowjekami wutkhadza! Stara Hana je moja najlěpscha pomozniza."

Wulki dobytk.

Sso powjeda wo młodym doktoru, kotrýž je ješěhowaze nashonił. Dlěšschi čzaß by wón wschěduje po čzehnjenju prusteje lotterije staru maczerku nadeschoł, hdyž by ßo do wojsewjenjow dobywazych liczbow hladało.

Jedyn dźeń stara maczerka ßaßo pschi rózku bagry ße ßwojej papjerku stejesche. „Maczerka", młody knjes proschesche, „praječe mi liczbu waßcheho loßa, ja chzu ßa waß nuts pohladać."

„Liczbu loßa? Mysliče wy ßebi, ßo mam lóß?" ßo wona praschesche.

„Kak pak chzeče bjes loßa něschto dobyć", ßo wón jeje praschesche.

„Hdyž Bóh chze, ßo ja dobydu, potom ja też bjes loßa dobydu!" wona smiérom wotmolwi.

Pschesklapnjeny wot tehole wotmolwjenja wón tón podawk ßwojim pschečzelam wupowjeda. Woni něchto hromadźichu a starej žonje lóß kupichu a hlaj, tón lóß něchto stow hriwnow doby.

Dźeń po tym młody knjes ßaßo staru maczerku na tym ßamym měsče nadeńdźe. „Maczerka", wón jej pschiwoła, „dźenja hladać njetrjebaće; wy ßće dobyła: ßowle maće pjenjesy."

„Hlejče", wona wjeßela praji, „ja mějach prawo. Schtož mój Bóh chce, ßo ßtajnje ßtanje." Pschečzeljo běchu sahanitbjeni psches dźěčzaju wěru starcje žony.

Něko, luby čzitarjo, schto ßebi myßlisch wo tymle dźiwnym podawku? S wjetscha ßebi mudri ludźo jenož na dobyče myßla, hdyž ßu ßebi lóß kupili, pschi čzimž ßo jim wschak j wjetscha derje ßaßkuzene njeßboże stanje, ßo niz jenož niczo njedobydźa, ale ßo hischče ßwoje pjenjesy pschehraja. Schtó je mudrischi? Wón abo ta stara žona? Derje tón, kotrýž bjes loßa w lotteriji hraje. Wón pschezo bohaczińschi wostanje, też tehdom, hdyž jemu wopjecjeny holß do huby njepschiteczi, kaž tam starej žonje dobytk bjes loßa. — Ale jene nam ta stara žona hischče prědnje, schtož dyrbja wschitzy čzitarjo prawje wopomnieć: „Kak derje je, hdyž je čzłowjek nawuknył čzakać." Schto dha měješche ta stara do ßylneho krědka, j kotrymž ßo w hubjenstwje ßwojich starych lět jako khuda wudowa wot jeneho dnja na druhi trochtowasche. Wona wjeßesche, kak ßczerpliwje čzakać. Tole čzakanje dyrbjako też nam ßchescjijanam njesmate być. „Haj, nětkole wschak ßo derje njmasch, ßebi wona myßlesche, „ale dočzakaj jeno khwilczičzku!" Tola wschak njeby ßa prózne a wobczeżene čzłowiske dźěčzo hubjeńscheho trochta a njerosomnischeho spočzinanja była, hacz na pjeczene hołbje a dobyče j lotterije čzakać chzyć, kotrejž mi ßnano ženje do ruki a do huby njeßlečzitej. Ale liczba je, kotraž ženje njepschěhraje, a wulki lóß, kotrýž na ßo najwysche ważić. Woboje chze nam japoschtoł wołzebje w naschim žadoßczinym čzaßu poruczić. 1 Tim. 6, 6—8. Njechał ßebi też ty tajku liczbu kupić, kotraž je wěßta, ßo by ßłónčnje hubjeny čzaß ßwojeho hubjeneho ßeńßkeho žiwjenja kónza měł? Ale schto dać? ßo ty praschesch. Pschečzitaj spomnjene schtuczki w bibliji: „Wulki dobytk je, schtóž dosć ma na tym, schtož jemu Bóh da," Haj, hdy by tale spokojnosć na schtomach rostka abo hdy by ßrědk ßa nju na haßy namakał! Ale to Bohužel njeje. A tola najbohaczińschi muž ßrědkow nima, ßo by ßebi tónle lóß kupił. Zyle prawje! to Pawoł też myßli. Wón pak ßebi też myßli, ßo najkhudschi pschekhudy njeje, ßo by ßebi tu liczbu kupił. Wobhladaj ßebi jeno to ßkowczko: bohabojaßny. Jow masch wschitke krědki, kotrež trjebasch. A ßkónčnje to dobyče (1 Tim. 4, 8). O pschemyßl, schto je wulki lóß, kotrýž bohabojaßnosći pschipadnje, dobytk tak rjany, kaž rjana wěčznosć, płód spokojnosče a čzicheho čzakanja, tak rjany, ßo jón žadyn rt wurjeć, žana myßl ßebi wumyßlicć njemóže a žane pjero wopißać njemóže, ale jene njeßabudź — a to njeje ßa hóždeho — čzłowjek dyrbi nawuknyć čzakać!

Sswědčenje.

Jako kralowa Luisa wulki rózł 1807 na hěznu khorosć w Memelu ßhori, měješche ßo nimo Boha ßwěrnemu hladanju ßwojeho lěkarja, ßławneho Hufelanda, ßa ßwoje wustrowjenje ßkowacać. Kralowa běšche, kaž je ßnate, prawna wěrjaza khcheczijanka. Jejny lěkař wschak běšche muž wědomnosče ßławny lěkař, ale jeho wěra wulka njeběšche. Na dźiwne waßchuje ju wón pschi khorokožu ßwojeje kralowje ßaßo namaka. Běšche to naßtróżaze napominanje wßchehomózneho Boha, ßo je wßchitko ßachodne, hdyž měješche hórke czěrpjenje ßwojeje kralowy wßchědnje psched wočzomaj, tak ßo ßaßo nawuknu ßebi ruzy ßtykuwej, Boha teho Knjeza wo pomoz prożyć, hdyž człowiska pomoz njepomhaßche? Bóh tón Knjes jo wě. Dosć ßy tym, jako kralowa wotkhori, běšche też Hufeland wot ßwojeje khorosče wustrowjeny, wón běšche ßwoju wěru ßaßo namakał. Wón je ßam wo tym pißał: „Prěni króć wot mojeje młodosče, po tajkim wot tłizjeći lět ßem ja ßaßo Bože ßłowo wot ßapoczatka hacz do kónza pschečzitach a ja móz Božu ßačzujach. Moja wěra bu j nowa wubudźena, pożylnjena, ßchescjijanjzy wobtwjerdźena." Schto ßamóża wßchitke nadpady, njeměry też naschcheho czaßa pschečziwo temu kraßnemu ßwědčenju! Też temule wulkemu duchej bu ßaßo wěßtosć: „Pola człowjekow je njemóžne; ale pola Boha ßu wßchitke wěczy móžne." (Matth. 19, 26.)

Něchto k rospominanju.

Spowjedne praschenja ßa hóždeho, kiž ma ßwědomnje:

1. Pomyßlu ßebi też hußto na moju pożledni hodźinku a na mojeje dußche ßbóżnosć?
2. Kotre ßu te wězy, na kotrychž moja wutroba najbóle wißy a te hrěchi, kotrež mje najbóle ßpytuja?
3. Kak ßwjecźu njedźelu?
4. Sßym ja pschečziwo nanej a maczeri, bratram a ßotram, pschečziwo knježim a ßußodam, pschečziwo duchownemu a wučzerjej lubosčiwy a ßwěrny?
5. Sßym j někim w njeměrje?
6. Sßym ja późcziwy a czißty w ßkowach a ßtutkach, wodnjo a w nozy?
7. Njeßtej mojej ruzy ženje brakej, schtož moje njeje?
8. Sßym ja selk abo khat?
9. S kim ja wobthadźuju?
10. Kelko mam ja khudych a ßa Bože kraleßwo wyßche?
11. Spěwam ja ßwoje pačzerje rano a wječzor a ßa blidom?
12. Njeßßym ja žadyn wopitk?
13. Njeßßym ja hordy a ßebičzny?

„Pomhaj Bóh" je wot někka niz jenož polo knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostać. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißla** ßo po **4 pn.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: faraŕ Mrósak w Rychwałdźe.
Czißchcź a nakład Ssmolerjeß knihicźißchczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 26.
28. junija

Lětnik 6.
1896.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihićiſchćerńu w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pichedplatu 40 nw.

4. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Sswjedźeń ſwjatego Jana.

Jeſ. 40, 1—8.

Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój łud!

To je něſchto rjane, troſchtowacź móz. N. pſch. płakaze dźěćatko, kotrež macź troſchtuje, doniž dźěćo ſe ſylſami w wocźomaj ſaſo ſo wußměje — kajki to lubosny wobraſ! Bóh tón Knjes praji junkrócź pſches profetu: ja chju waß troſchtowacź kaź někoho macź troſchtuje. A hdyž je wón naß troſchtował, potom naß epiſtola ſwjedźenja ſwjatego Jana napomina ſwojich ſrudnych ſobucźłowjekow troſchtowacź. Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój łud, praji naſch Bóh. Woprawdźe na ſwěcźe je telko hubjenſtwa, ſo, ſchtož ma cźucźe w wutrobje, ſo hnuty ſacźuwa, ſłódźi ſtutk troſchtowanja ſobucźinicź. Ale ſo by ſchcheſcźijan ſamohł druhim troſcht pſchinjeſcź, dyrbi wón najprjedy prawy troſcht ſam měcź.

1. My dyrbimy prawy troſcht najprjedy ſami měcź. Pomyſłł ſebi, ſo ſo ſcźěhowaze ſtanje. Młody cźłowjek je ſ lohka źiwy był, ſamo ſ pokładnizy ſwojeho kujeſa brał. Sšo haniby a khoſtanja bojo chze ſebi wón źiwjenje wjacź. Cźěžko ſranjeneho jeho do khorownje donjeßu. Hdy by ty nětko proſchemy był, ſo by temu mrějazemu bratrej troſcht pſchinjeßł, ſchto by jemu prajił. — Na to praſchenje njech druhi podawł ſe źiwjenja wotmolwjenje da. Duchowny ſe ſwojeho duſchowpaſtyrſtwa powjeda: Ja dyrbjach jedyn wjecźor k holzy, kotrož běſche na ſmjercź khora, pſchińcź, ſo bych ju woprawjał. Wona běſche bórſy po konfirmazyji ſwojeho nanowy dom wopuſchcźiła a na ſłe pucźe pſchiſchła, wona běſche ſo do njepózcźiwoſcźe a njeſprawnoſcźe podała a běſche teho dla ſe ſudniſtwom cźinicź měła. Jako běchu ju pośledni krócź ſ jaſtwa puſchcźili, ſebi wona wot ſaßłużenych pjenjes něſchto khlěba a mjaſa nakupi a do lěſka pſched měſtom dźěſche, ſo by ſo tam, dokelž ſaneho wucźeła wjazy njemějeſche, ſmjercźi ſawutłenja pſchewoſtajiła. Na poł morwu pſches hłód, a ſamu proſtu, dokelž běſche ſyma, ju bur w łěßu namała a ju do khěže donjeße. Tam ja k njej pſchińdźech. Ja ſebi myßlach, ſo hubjene cźłowiſke dźěćo namakam, kotremuž ſu ſcźěhwki hrěſchneho źiwjenja na wobliczu widźecź a ſo wſchón dźiwach, jako měrne, lubosne wobliczo wohladach. Po něcźim ſroſymich, ſchto mi wona do wucha ſchepłaſche. Wona ſo wuſna, ſo je huſto ſhrěſchiła. Lube dźěćo, ſo jeje woprašachach, cźeho ſo ty troſchtujeſch? Wona wotmolwi: „Ja ſo troſchtuju mojeho lubeho ſbóžnika Jeſom Khryſta“. Schto je Khryſtuß ſa tebje cźinił, ſo ſo jeho troſchtujeſch? Wón je ſa mnje wumrjeł a ſwoju krej ſa mnje pſchelał. Móżeſch mi někoho pomjenowacź, kotryž je hiſchcźe w pośledniej hodźinzy hnadu namakał? Haj, ſchachał na kſchiżu. Wěriſch ty, ſo móżeſch też ty po twojim hrěchapołnym źiwjenju hiſchcźe hnadu namakacź? Haj, ja to wěrju. — Wona wjedźeſche, ſo běſche jejny wumóżnik źiwy. Khryſtuß běſche jejny troſcht. Wona ſměrom wußny. Schto nam tónle podawł ſjewi? So je pſchecźiwo

hrěchej a ßmjerěći troscht a so, Bohu budź dźak, ßu hischcje tajzy, kotsiź tón troscht maju.

2. Dale pak je też trjeba prawy troscht pschinjesćź. Pschetoź na tym na ßwěcźe pobrachuje. Doscź je hubjenstwa, hdźež žadyn troscht njeje. Tyßazy ßo temu ludej runaja, kotryž by w puscźinje pschi ßamym sawutlik. Człowjekojo njejßu jenoź hródni po khlěbje, ale też po luboścźi, pschecźelniwoścźi a troschcźe. Sskłonzo ßebi vschiroda žada, pruhi cźowłeje ßmilnoscźe, wutrobneho dźělbracźa ßebi wutroba žada. Njestupischi=li wobcźejeżenym ludnym w luboścźi napschecźiwo, bywaja cźi jeni dwělowaję a bojaslivi, drusy khrobli a hněwni pschecźiwo njeluboscźiwym ludźom. Někotryžkuliž njeby na ßte pucźe vschischot, hdy by na pucźu ßwojeho žiwjenja wjazy pomozneje luboscźe nadeschol. Cźeho dla sadwěluje ßamomordar na Boßy? Dokelž běische prjedy na cźlowjekach sadwělował, dokelž žanych troischtarjow njeběsche, kiž bychu ßo na hubjeuym ßmilili. Do teho hubjeneho ßwěta dyrbi ßo troscht njesćź a schtóž ma prawy troscht, dyrbi jón pschinjesćź. — K njemu wschak wjazy ßłuscha, hacź so ßy kaž Hiobowi pschecźeljo, hubjeny troschtar. Woni ßu tak mjenowani pschecźeljo, kotsiź žarowazeho ß rěkow ßłowow polinu, ale to njeje žadyn troscht, žana wutroba njeje we wichitkich ßłowach. To je cźjucź, so ßu to prósdne rěcźe. So by troschtowacź mohł, dyrbiśch něschto wot Khrystußoweje ßmilnoscźe měcź, wo kotrejž rěka: jemu běsche źel teho luda. To njeßmjesch tak symny nimo khodźicź, kaž njeby tebje žadyn nicźo staral, ale prawa luboscź k bliźischemu wotewri wócźko sa to, schtoź druhemu pobrachuje, wotewri wucho, so by śměrom na sdychowanja poßłuchał, wotewri rt, so ßo sa nusu bliźicheho prascha. „Kak ßo wam wjedźe" — tak ßo wschak pschi kóźdym setkanju prascheja, ale kelko ßo jich ß dźělbracźom prascha a bychu na tebje poßłuchali, hdy by jim ßwoju nusu wusłorźicź chźył? Žarowazych rad bo towarśtwa nimaja a tola je cźłowjek, kotryž chźe jenoź wjeßełych wokoło ßebje měcź a žarowazym ß pucźa dźe, cźłowjek bjes cźucźiweje wutroby. K troischtowanju je skóncźnje nusne, so masch ßo dale k nisśim, kotsiź pod cźężkotu a prózami žiwjenja stonaja. Hdyž knjeza je ßwojimi poddanami hubjenje wobthadźuja, hdyž my tym, kotsiź ßo sa naß prózuja, pschecźelniweho ßłowcźka njeprajimy, potom dźiwa njeje, so naß skóncźnje lud wobdawa, kotryž nicźo wo luboscźi njewě, dokelž lnboscźe ženje nashonik njeje. — Troschtujcźe, troschtujcźe mój lud, praji nasch Bóh. To ßu śrudni sawoštajeni. Płakaj ß płakazym a troschtuj jich! To ßu khori a cźerpjazy. Měicźe scźerpliwoscź ß nimi a rěcźcźe pschecźelnje ß khorymi, swjeßelujcźe jich wutrobu ß wopokaßmom dźělbracźa, a macźe=li jich dowěrjenje, pokasujcźe jich na kischeścźijanow troschť. Dajcźe pruham luboscźe nuts ßwěcźicź do cźěmneje komorki. To ßu sabłudźeni. Njepolběhńcźe ßo hordźi wyśche nich, budźcźe jim pomozni, so bychu sašo na prawy pucź pschischli. To ßu khudźi. Njetłóccźe jim jeno symny pjenjes do ruki, ale rěcźcźe pschecźelnje ß nimi k wopokaßmu, so macźe też hischcźe lepscheho troschta hacź pjenjesy. To ßu sadwělowaje dnische, cźińcźe kaž dźěcźo, kotrej něhdy tajkemu sadwělowazemu žiwjenje sdźerža Na wulkim moscźe w Londonje stejesche muž cźornje hladajo. Wón chźysche ßebi žiwjenje wsacź. Mała holcźka, kotraž ße ßwojim nanom daleko njestejesche, běsche ßo na njeho dohladała. Na dobo dźěcźo nanowu ruku puscźi a psched teho sadwělowazeho stupi, na njeho ß wulkimaj woczźomaj hladasche a ß měrom praji: „Cźeho dla scźe wy tajsi trudny?" Tole jednore praschenje mužej žiwjenje wukhowa. Lód jeho wutroby ßo rossłama a wóu sašo do towarśtwa luboscźi stupi. Wschelaki lód hischcźe je, kotryž dyrbi rostacź — a kotryž taje pschesmóz troschtowazeje luboscźe. Troschtujcźe, troschtujcźe mój lud, praji wasch Bóh!

Hamjeń.

Wocźehnjenje naschich młodych k kischeścźijanskej ßwobodnoscźi.

(Po F.)

IV. W cźim leži potajnstwo tajkeho wocźehnjenja?

(Pokračźowanje.)

To potajnstwo leži w tym, kiž ma někoho wocźahnycź. Jenoź tón, kotryž ßam prawe ßmyßlenje, móže druhich k tajkemu ßmyßlenju wocźahnycź. Wot teho wschitko wotwiśuje, hacź ßmy ßo my k ßwobodnoscźi dźěcźi Božich pschecźiśćźeli. Njejßmy=li to, potom wschak je njemóžna wěź, druhich k tajkemu ßmyßlenju dowjesćź. Wschitźy, kotsiź maja druhich wocźahnycź — starschi ßwojich dźěcźi, wučźer schulerjow, wyschźy wojakow, mischtr ßwojich wucźomzom, — dyrbja pschidacź, so my najwjazy pschesto wuskutkujemy, schtoź ßmy ßami — po tajkim niź pschesto to, schtoź my prajimy, pschikazamy, sakajamy, ßłubimi. Wschitke ßłowa ßu jenoź runje telko winojte, kaž ta wosßoba, kotraž je wurěcźi. Tak ßym ja hluchoněmu jesnał, kotraž pschi ßwojim cźerpjenju na druhich skutkowasche a to w wulkej měrje. So na druhim boku kraßne rěcźe tajkich wocźehnjerjow, kotsiź ßami wocźehnjeni njejßu, mało pomhaja — nichtó prěcź njemóže.

Po tajkim: cźichi sacźichcź, kotryž cźłowjek na druheho cźini a kotryž dale skutkuje, je najmóznischi. To dyrbi ßo w naschim cźaßu, hdźež ßo tak njele rěcźi a pjsche, i woßebitym wuraßom wuprajicź.

Ja derje wěm, so je to wěrnoscź, kotraž ßo nam njepodoba, wěrnoscź, kotraž nam kolena sbihuje: ale ja ju ßwschcźicź njemóžu. Wot druheho w žiwjenju wukmycź, je a wostanje to najlěpsche. A — to móžecźe mi wěricź abo njewěricź, na to móžecźe ßebi myßlicź abo njemyßlicź — tale wucźba ßo wopravdźe tak sahe japocźnje, kaž maja dźěcźi wocźi, so bychu widźacź duchowny powětr, kotryž je wobdawa, hižo móznje na nje skutkuje, prjedy hacź woni to ßami jacźuja.

Wjele prjedy, hacź běch wo khodźenju ß Bohom powjedacź ßkyschał. — wjele, wjele prjedy hacź mójach pójnacź, schto je wujednane dźěcźo Boże, — běch to na mojej macźeri, ß kotrejž běch pschejo hromadźe, widźał, tak widźał, so běsche moja wutroba ja to dobyta. Ja widźach, tak ßbožowny, kak ßwobodny, kak luboscźiwy cźłowjek je, kotryž je wopravdźe pschesćź Jesom Khrysta dźěcźo Boże. A duž hižo sahe we nim to žadanje wotucźi na tónle pucź pschińcź.

Wěso běsche też prózowanje mojeje macźerje, jejnych pjecź ßynow k temu dowjesćź, so bychu Jesuša pójnali a ßebi myßło na to, so je wón stajnje pola nich, też ßwoje žiwjenje po tym naprawili. Wona nam pokala, kak móžesch cźłowjekam pschi kóźdej skladnoscźi ßłužicź, ale kak dyrbisch też hotowy bycź po Božej woli zykemu ßwětej Božemje prajicź. Jako my jedyn dźeń na to płakachmy, so ßo nam naschi hobuschulerjo teho dla ßmějachu, — nascha macź krute ßłowa rěcźesche: „Schto? Wy chźecźe mužojo bycź? Ssu to mužojo, kotsiź ßo sa tym prascheja, schto kłupi hólzy bledźa?! Hladajcźe na Boha! hladajcźe na Boha ßameho! Wy derje wěscźe, kak wón wo tym myßli." — A to běsche w tym ßamym duchu, jako mje wona wubudźowasche k prawej žnužitoscźi, jako ja prěni krócź w mojim narodnym měscźe prědowach. To běsche mi žakoßnje cźężko. Hluboko ja jako kandidata wěrnoscź teho ßłowa sacźuch, so žadyn profeta lubowany njeje w ßwojim wótzynym kraju. Macź pak zyle śměrom praji: „Ota, ty dyrbisch ßebi myßlicź, jo ßu wschitźy ludźo, kotsiź ßpody kletki steja, „kakowe ßłowy" a so je Bóh w njebeßach twój jenicźki poßłuchał. Tónle rezept wupomha.

Ja móžu wuprajicź, so mam ßo ßwojej macźeri dźakowacź, hdyž ßo mi wot młodoscźe ßem to ßame sdasche, kischeścźijan bycź

a żwobodny muż być; ſ Bohom chodźić a wieſeły być: pſched Bohom żo pokhilecz a żwobodny być.

To pak dyrbi żo też pſchidacz, ſo naſchi młodźi ſ wjetſcha hinak myſla. Też khutnje ſmyſlem ludźo żebi myſla, ſo je rosſudźeny ſchesćźijan dźiwnuſchki człowjek. A woni żane ſłowo biblije mjenje njerviyuja hacz to, ſo je kraleſtwo Boże měr a radosć w żwjatym Duchu, a ſo żu cźi prawje żwobodni, kotrychž tón żyn wuſwobodźi. Kak huſto tajkich khyſchach, kotrjž běchu żo pſchi wſchěch ſadźewkach a napſchećźiwnych mozach k Jeſuſej pſchedobyli, — kak huſto khyſchach jich wuwrajicź, ſo běchu żebi prjedy myſlili, ſo je rěka khesćźijan być żyku żwobodu a młodosć pohrjebacz.

Hdyž pak ma żo tak, potom dyrbi w naſchim ſwuczenym wocźehnjeńſkim waſchnju někajki ſmylk być. Kak jón namakamy? Huſto żo ham pokaże. Hdyž njejźu n. pſch. wocźehnjerjo pſchi wſchej żwojej krutosći żami żwobodni, wjeſeli a pſchećźelniwi człowjekojo, — kak móże żo potom młodym khesćźijanſtwo, kotrež żo jim poruczuje, lubicź? A jo njemóżeſch na młodych ſkutkowacź, hdyž jim ſ wutrobu a w młodoſtnej myſli żo njeblížiſch, hdyž jim żam żwoju wutrobu njewotewriſch — to dyrbjako żo żamo wot żebje rosymicź. — Wulke a wſchelake dźěła ſa Boże kraleſtwo żebi bjez ſwěła czołke a ſkutkowaze wobdźěleńje wſchitkich prawych khesćźijanow żadaja. A njeſabudźmy, ſo je naſcha żwójba tón kruch Božeho kraleſtwa, kotryž dyrbi żo pſchede wſchěm wot naš natwaricź. Hdyž pak je tak, kaž żo to něſto huſto ſtawa, ſo wſchelakore ſhromadźiny a poźedźenja a ſwjeżelenja żwobodne hodźiny mużow pózrjewaju, ſo wotroſćaze dźěćźi żamego żrózneho, rosprósćeneho a żamo hněwneho nana wohladaja — potom wſchak je dobre njepſchećźel lěpſcheho.

My dyrbimy ſa naſche dźěćźi żiwi być. Hdyž to njećźinimy, żo dźiwacź njeżměmy a wjele mjenje roshněvacź, hdyž wone żame żwoje pućże pytaja. Starſchiſki dom dyrbi jim měſtno radośće być. My dyrbimy tego dla pytacź, jeho wrota ſchěroke ćźinicź a dźěćźom kóżde wjeſele ſpożćźicź, kotrež nam naſche żwědomje njeſakaże. So ma pſchi tym njedźela żwoju wożebitu wažnosć, ſo dyrbi wona na prěnim měſćźe ſtudźeń domjazeho żboża a cźiſteho wjeſela bywacź, żo dale wukładowacź njetrjeba.

(Pokraczowanje.)

Pućowarſćy towarſchojo.

(Pokraczowanje.)

Zuſy, Jwan Ssergejicź Owinow, běſche hakle pſched krótkim cźaſom żwoje ſtudije dokonjał pućowaſche něſto do dalokeje gubernije, ſo by w domje bohateho kublerja jako wučeł jeho dźěćźi wotćahnył. Swět běſche jemu hiſchćźe ſawrjena knjha — rosom a cźućże, napowjenej wot wědomnoſćźe, běſchtej hiſchćźe żyle njeſkażenej. S wotewrjenej wutrobu ſaſtupi wón do żiwjenja, ſ dźěćźazym dowěrjenjom k człowjeſtwu, kotremuż chżyſche ſ wopomnwoſćźu ſłużićź. Wón njewjedźeſche niczo wo ſpytowanjach, kotrež jeho wocźakowachu; wón njewjedźeſche, ſo ma, hdy by żo jemu paradźiło, horzu bitwu dobyćź, żwojemu heſkłu: „To chżu ćźinićź, ſchtož je dobre, jenož dobre, a hiſchćźe ras, ſchtož je jenož dobre“, pſchijtajićź: „Kajke wopory też měł ſa to pſchinjeſćź!“ Hdyž běſche něto żyle bjez ſtaroſćźow wuſwynył, i żyła wo tym niczo njewjedźeſche, ſo też tajſi cźaſ pſchińćź móże, hdźeź też wotzućeny niczo wjaży wo płakanju khorego dźěćźa ſłyſchećź njebudźe, niczo wjaży wo ſdychowanju hłoda, wo pohłuſchenym hłoſu prawdośćźe a wo podtłocźenej wěrnośćźi, a jemu do myſłow njepſchińdźe, ſo by żebje żamego pruhował, hacz ma też wopravdźe doſćź mozow do bitwy, na kotruż cźehnjeſche.

Hižo dotho ſpaſche, hdyž Schećźepan, jeho pohoncź, konjom żypny a teljegu żpody kólnje ſtorćźi, ſo by żo do njej lehnył a żo tam wuſpał. Tola ſpacź njemóżeſche. Se prěnja njeběćźe tak ſprózny wot pućża, a dale běchu jeho hroſne myſłe, kotrež běchu żo jemu do hłowy ſahnećźdźiłe a jeho wotzućeneho ſdźerżachu. Hiſchćźe pſched krótkim běſche wón bohaty „pośthaltar“ być; ſa pol łěta pak běſche żyle wothudźił. Sapoczatk ſymy běſche jemu koń na woſchkrocźe panył a běſche żebi nohu ſłamał. Schto chżyſche tu ſapoćźećź? Schećźepan konja wupſchahnył, wſa jemu khomot ſe ſchije a jźdźeſche dale. Hdyž běſche żwojeho pućżowarja tak daloko dowjeſł, kaž chżyſche, a żo ſaſo wrócźi, pſchińdźe pſchi měżaćźu tam ninu, hdźeź běſche jemu koń padnył. Hižo ſ daloka widźeſche, ſo żo tam něſchto hiba. Hdyž tam bliže pohlada, dha běchu to — wjelki. Schkoda běſche konja, ſchkoda jeho kože. Jeho konjej njechćźachtaj dale. Dha je w rumym měrje w telſeſy poſtanył, je ſe żwojim khchudom mózuje ſapraźnywſchi, żwojej konjej pohonjał, a je tak jarejił, ſo żu wſchě wjelki roſćźěkałe. Padnjeny koń ſdychnuje hiſchćźe, hiſchćźe żo paże ſdźehaja, tola jena ſtrona je hižo hacz na koſćźe wotżrany. Schećźepan potſchaźny jenoż ſ hłowu, ſaſchwikny ſ khchudom do konjow, a ſaſo rejeſche tak dźiwje, kaž jenoż móżeſch pola „iswożćźikow“ khyſchećź, a kaž to żam njedokonjeſch.

Naléto padny jemu druhi koń. Synma woda, kotruż běſche jemu Schećźepanowy żynk picź dał, běſche to ſćźiniła. S dwěmaj wſchak żebi móżeſch hiſchćźe doponthacź, tak rucźe hacz ſpokojnych ludźi wjeſeſch a hdyž maſch pſchi tym někak khwile. Ale ſchto je pohoncź ſ jenym konjom? Sa Schećźepana běſche najlěpje, ſo jenoż hiſchćźe twory ſe żwojim konjom wożyſche. Jedyn koń człowjeſej dołko njeſkłuži, bóry je dojedźeny; tak ſeńdźe żo też Schećźepanej ſe żwojim. Bohaty pohoncź Schećźepan dyrbjeſche żo pſchiſtajićź a móżeſche wjeſeły być, ſo je tak duſchnego khjeſa nadeſchoł. Tola wjeſełośćźi běſche ſa njeho minyła — ſawićź běſche w jeho wutrobje khjeźźitwo dobyła. Kaž huſto łubateho pućżowarja wjeſeſche, bu hněwny a njerěćźeſche wjazy ani ſłowećźka. Pſchećźiwo żwojemu khjeſej běſche cźaſto hruby a njepſchiſtojny, a ſtajnje, hdyž jemu jěſdny pjenjes wupłaćźi, ſamróćźi żo w jeho mjeſwocźu kaž na njewjedro. Hižo dotho łakaſche jeho duſcha na něſaſi njeſłutł, a ſchto wſcho njemóże żo do łajkeje ſawrjeneje, potajneje duſche ſażydlićź?

Byli něchtó Schećźepana wobkedźbowacź mohł, kak tu leżeſche bjez ſpanja, by widźećź mohł, jo żo jeho wocźi hórje żwećźachu, jako kocźe wocźi, jeli by żo na tu ſtronu wobrocźił, hdźeź Owinow leżeſche.

Poł hodźiny poſdźiſcho, jako ſłónćźnje wſchitźy pola korćźmarjeź ſpachu, łkapaſche żo ſaſo wo wrota, ſaſo błudźeſche poż khjeſa ſe żwojim ſchćźowkanjom a ſaſo ſajedźe ſprózna trójka do dwora. Owinow hakle wotzućźi, jako jemu żuły hóśćź njeſlepje na nohu ſtupi, padny a żo do żyma wali.

„Schtó tu?“ woprašcha żo Owinow naſtróżeny.

Samolwćźe, proſchu“, dźeſche dybawy hłóź pódla njeho; „je to lud, ani prawje poźwećźićź cźi njemóża! Sćźe drje też na pućżu?“

„Haj!“

„A hdźe waš pućź wjedźe?“

„Najprjedy do Ssybranja — wot tam hiſchćźe dale.“

„Tak, tak. Dha żmoj pućżowarſkaj towarſchej. Pſchiſwolćźe mi praſchenje: jědźećźe wy ſe żwojim wojom abo ſ najatym?“

„Nć, na teleſy“, wotmolwi Owinow wſchón ſpiży.

„Jeli je wam tak prawje, pućżujemoj hromadźe. Wy ſapłaćźićźe połojżu, ja tu druhu. Mam bricźku ſ pjerami.“

„Łubje rab“, ſnapſchećźiwi Owinow pſchećźo hiſchćźe poł ſpiży.

„Dajćźe mi ruku na to!“ Zuſy pytaćźe po cźmje podarmo ſa Owinowej ruku a powjedaſche potom dale: „Tak też je lěpje. Duży po pućżu je tu ſtraſchnje, tu żo wſchelake wěży ſtawaju . . .“

Owinow hižo tuyerdźe ſpaſche.

Tónle nowy hóśćź běſche Nikita Ssawićź Opjenkow, bohaty pſchekupćź, kotryž k Wólſynym brjoham pućżowaſche, ſo by żwojim pſchekupſkim ſłużobnikam potrebne pjenjesy dowjeſł, ſo móhli żita nakupowacź, a ſo by wohladał, ſchto woni cźinja. Wſchitźy měćźachu jeho ſa ſprawnego muża a pobożnego człowjeka; wſchako běſche w żwojej wěży zyrkej ſe żyłnopoſłocźenym łſchjżom natwaricź dał. Sswojemu bratrej, kotruż běſche żo wotpałił, běſche nowy dwór natwaricź dał a kruwu darił, a żwojim żotram rjanu njewjeſćźinu nadobu żobu dał. Wuukam pomthaſche pſchi wikowanju a njebjerjeſche wjazy, dyżli ſchćźć prozentow wot nich ſ tym wuměnjenjom, ſo jenoż pola njeho kupowachu. Se żwojimi poddanymi běſche pſchećźelniwy (kaž nan ſe żwojimi dźěćźimi) a pſcheproſchowaſche żo rad k nim na wobjed abo też k wjećźeri. Hdyž běſche hiſchćźe młody był, běſche żam ſ buramі jedował a jim żito wotkupował, a wón běſche rosymił ſ wurjadnej pſchełłepanoſćźu burow ſatraſchićź a płaćźićźu ponižićź, to wopominawſchi, ſo woni rad daloko żwoje żito njewożą.

Ssworćźo a żo na żynje ſ jeneje ſtrony na druhu walejo njjaſkaſche Nikita Ssawićź ſe żwojimaj hubomaj, jako by wo żnje najlěpſchi karavanſki cźaj żrěbył. Tola jeho wotzućenje běſche żałożne. (Pokraczowanje.)

Lilija.

Khěrlusch spěwamy na rjanym swjedźenju swjatego Jana
dźeń 24. junija.

Dźensa dźeń swjatoh' Jana
W tym czasu najrjeńschim,
Nětk mnohe róže kćěja
S Boha nam k wjesć'lu wschěm;
Haj, jena jara rjana,
So człowjek swój dźiw ma,
Tak njekćěje tu žana,
Kaž krasna lilija.

O! lilija sy krasna
Wot wschitkich rózow tu,
Ssy jenož tež tu czasna
Kaž druhe róže su:
Tu kćěje w Božim skónzu,
Sso wulzy rosschěrja
A so pched czěmnej nozu
Tež saso saúdźela.

W najrjeńschej barbje kćěje
Ta krasna lilija,
Sso druhim rózam smněje
Kaž młoda holczeca,
Tu s Boha wusdebjena
Kaž rjana njewjesta,
Kiž k kwasu wupyschena
Steji po woktarja.

Lilija wschěm so lubi,
Kiž na nju hladaja,
Dokelž po Khrysta wuczbi
W swjatoh' Lukascha
Stawje dwanatym steji,
Hdźež sjawnje czitamy,
So Bóh Knjes ju tež strowi
A krasnje woblecze.

Lilija s potnym prawom
Sso hordźi na jemi,
Haj, dokelž s jenym skowom
Wschě róže pichetrjechi.
Wona se swojej pychu,
Kiž ju wot Boha ma,
Kaž „Salomo se židu"
Sso rjeńscha wobleka.

Ach! hdy by tola człowjek
Tež wot tej' lilije
Ssej do wutroby dowjedł
Tej' krasnej' pyschnosćze:
Nam Boże skowo sjewi,
So wona „njepschedźe"
A tola rjeńscha steji
Hacž człowjek s drasćeny.

O! człowjecze wschak póznaj
Wot rjanej' lilije
A so tež swěru wusnaj,
So hubjeńscha tu je
Niz jenož twoja drasta,
Ale tež wutroba.
Duž prosźy sej psches Khrysta:
„O krasna lilija!"

Teutscher w Porschizach.

Wschelake s bliska a s daloka.

Wokrjesźny swjatk swobodnych wohnowych woborow mějesche swoju lětuschu shromadźizu 20. a 21. teho měsaca w Rakezach.

Wustajeńza w Drazdźanach běsche prěnju njedźelu wot 10000 ludźi wopytana. Wožebje nasch serbski wotdźěl wjele pschipósnacza namaka. Duž njekomdź nichto, komuž je něčak móžno, tam dojěcź.

Wuradźenje běrgarskeho sakonja w khěžorstwowym sejmje chětrje pokročuje a budźe borsy druhe czitanje skónczene. Tale khwatanza móže człowjeka systuniweho czinicź pschi tak wažnej wěcy a czeho dla tež tajka khwatanza? Wschako ma sakoń hatle 1900 do płaczíwosćze stupicź.

Na horje Kyffhäuser je so w pschitomnosćci nascheho khěžora a wjerchow nascheho wótzneho kraja pomnik khěžora Wylema I. poswjecził, kotryž su jemu wojerske towarstwa postajile. Tam steji nětko snamjo teho, so je so són w rjanych basniczkach nam spěwamy dopjelnił, so su so ludy nascheho wótzneho kraja pod khěžorom Wylemom sjednoczile k jenemu khěžorstwu, so je němske khěžorstwo k nowemu žiwjenju wotzneżiło. Na rjanym swjedźenju so něhdźe 18000 starych wojakow wobdźěli.

Jendźelska łódź „Drummond Castle" w bliskosći kupy Molme w nozy wot 16. do 17. teho měsaca na kónčk skały sjedźe a so ja tři mjeńschiny podnuri. Wot 250 na łódźi pschebywazych wossobow so, kaž je hacź dotal snate, jenož tři wukhowachu. To nam sjewi, so je pschi wschěm wuhotowanju a wudospołnjenju łódźow stajnje wulki strach na morju.

W Japanskej je so wulke semjerźenje s powodźenjom měło a bu połnózny dźěl kupy Nipon japanscjeny. Wjazy měitow je jahubjenych a 10000 ludźi je morjenych.

W Egiptowskej bohužel sazo kholera sakhadźa. Bóh swarnuj nasche kraje pched tutym sym hosćom a chcemy su poniżowacź w poniżnej modlitwje pched naschim Bohom, so bychu tele czorne hrožaze mróčzatki nimo nascheho ludu czahynyle.

Schpruch wysche khěžnych durjow.

Czěsla Wallmann běsche twar swojeho doma sbožownje dokonjał, jenož jene hischeze pobrachowasche: schpruch wysche khěžnych durjow. Jako jemu jedyn pscheczel snapschecziwi, so to wjazy waschnje njeje a so trjeba njeje, swoju pobožnosć sjawnje pokasacź, Wallmann wotmolwi: Czeho dla njedyrbi mój dom pschipowjedacź, kajka myssl dyrbi s Božej pomocu w nim knjezićź? Sšnano móže tola ja teho abo druheho žohnowanje bycź, hdyž jeho wócźko w dźěle a njeněrje teho dnja na jene Boże skowo panje. Mi je so tež tak sschło. Jako so ja w zusbje jako młody człowjek wo Boha a jeho skowo njestarach, wjele bóle běch lohkeje myssle žiwy, kaž tež moji towarschojo, pscheńdźech ras dróhi jeneho města, so bych sebi wscho nadrobinje wobhladał, dha wosta moje wócźko na małej khěžy stejo. Wysche jejnych durjow stejesche skowo: „My tudy žane wobstajne město nimamy, ale to pschichodne pytamy." Pscheczelo, tuto skowo trjechi moju wutrobu a mi hlubinu pokasasche, pched kotrejž stejach. Tak bě mi tuto skowo s Božeje huady pschicźina, so so druhi człowjek sczinich. Nětko drje srosymisch, kak wažne a swjate je mi runje tuto stare waschnje. — Po někotrych dnjach běsche se skotymi pismikami wysche durjow Wallmannoweje khěže napisane: „Jesuš Khrystuš je wczera a dźensa a tón samy, kiž wón je, budźe tež do wěcznosćze."

Něschto k rospominnaju.

Bohabojasnosć njeje sama swjedźeńska drasta, ale drasta, w kotrejž masch wschědnje chodźicź.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož polo knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź léta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czisła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyschinku; swoboredaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Czischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 27.
5. julija

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicśiśchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedybatu 40 nw.

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Dobre dny.

1 Pětr. 3, 8—15.

„Dobre dny" — schto ßebi po nich żadał njeby! Jeno so bychu też pschischćke! Ale cźlowjek cźaka a cźaka a dobre dny njepschiidu; woni sa sbożom honja a sbože ma jich k lěpschemu; kětsje kaź rěka żiwjenje nimo běźi a někotryźkuliź wumrje, bjes teho so by „dobre dny" wohladał. Njedyrbjała teho wina bycź, so ßebi jich wjele njerosjaßni, schto dobre dny po prawom ßu a so prawe pućże k prawemu sbożu żiwjenja njekhodźa? Ssamo biblija w mało wěźach tajtich kedźbliwych poßłuchajow namaka, hacź hdyź chże pucź k dobrym dnjam pokasacź po epistoli 1 Pětr. 3, 8—15.

1. Schto ßu dobre dny? Ssnano te, kotrež ma wulka hromada luda sa tajke? So je cźlowjek kóždićźki dźeń w rjanym wjeßelu żiwy? So ma prawje wjele pjenjes a so je strowy, so by wjeßele tuteho ßwěta w polnej měrje wużićź mohł? Dny ßwětneho wjeßela ßu wam woprawdźe „dobre dny"? Prajito ße je: na ßwěcźe cźlowjek wschitko snjeße, jeno niz wjele dobrych dnjow a ßwjate pißmo nam powjeda wo tym ßynu, kotryź ßwojeho nana wopuschćźi, so by ßebi rjane dny ćźinił. Ale kaź je snate, buchu to jara hubjene dny. Psches srudne nasshonjenje ße cźlowjek powućźi a pósnaje, so niz w měćźu, niz w wużiwanju, ale w njemolnym měrje wutroby sboże żiwjenja wobsteji. — Abo wobsteji wone ßnano w ßwobodnosćźi wote wscheho cźerpjenja a bolosćźow, kotrež sażo abo posdźisćho kóżde cźlowjske żiwjenje bohacźe napjelnjuja? Schto njedyrbjał potom hiżo wote wscheho spocźatka wot dobrych dnjow wothladacź? Pschetoż kaź dołho mamy tole brasche cźěło, kaź dołho nam a tym naschim śmjercź hrosy, dyrbimy na cźerpjenja pschihotowani bycź a sboże żiwjenja w něcźim druhim pytacź, dyźli w seńiśkich kubłach. Ale kaź mało ßměmy dny ßwětneho wjeßela sa dobre dny měćź, tak też niz cźaßy seńiśkeho cźerpjenja sa śle cźaßy. Wone wschak móża cźeźke a bolostne bycź, wone ße nam sdadźa hórke lěkarśtwo bycź, ale runje kaź lěkarśtwo móże nam dobre a spomożne bycź. Kotre dny je drje tamny ßyn, jako bésche saßo pucź k měrej nanowśkeho doma namakał, najbóle żohnowany mjenował? Wěśćże niz cźaß błasnosćźe a lohkomyßlnosćźe, hdyź ßwoje kubło pschećźinjesche, ale cźaß parowanja a nuśy, hdyź ßwoje kubło pschećźinjesche, ale cźaß parowanja a nuśy, hdyź ße jemu domoj sechßusche. A tak budźe też po dokonjanym żiwjenju někotry ßam pschi ßebi te dny sa żohnowane měćź, na kotrychź w ßwětnych żadosćźach ße shubjaza dusha w cźeßnosćźach a horju saßo ßwojeho Boha a stworićźela pytacź a lubowacź nawukny. A s tym je hiżo wuprajene, so ßu sa tschećźijana pschi wschěch wobcźeźnosćźach tuteho ßwěta, kotrež ma wot ßwojich sobućźlowjekow nashonicź, dobre dny. Wone ßu dny, kotrež móża ße s dobrym ßwědomnjom wużićź a bracź sa dar wschehodobroćźiwehо Boha, wone ßu dny, na kotrychź ße cźlowjek blikośćźe a towarśtwa Bożeho troschtuje w tym wěśtym dowěrjenju,

so Bóh tón Knjes w njebjeßach ßwoje dźěćži na semi wobarnuje a wscho derje čjini. Sbožowny je tón, kotrož ßo někoho njeboji, hacž Boha ßameho, kaž je to Bismark něhdy podomnje wuprajił: „Derje temu čjlowjekej, kotrož ßo teho Knjesa boji; derje tebi ty masch ßo derje“, praji psalmista.

2. So bychmy k tajkemu dobremu žiwjenju, k tajkemu měrnemu a čjichemu žiwjenju w bojoscži teho Knjesa dóschli, nam japoschtoł wschelaku radu dawa. „Najpobłedy pak budźa wschitzy jenajkeje myßle bjes ßobu, sćerpliwi, jako bratija, lubosni, ßwutrobu ßmilni a pscheczelni“. Kajke sbože do domu jednota a měr pschinjeßetej! Njeličzomne ßu čjiche sradowanja lubosneho žiwjenja w domje. Na wopak — kajka srudoba, hdyž je w domje pschekora, hdyž njejstej muž a žona pschesjene. Sćerpliwy! Dźěłena srudoba je pokojza srudoby, dźěłene wjeßele je dwojake wjeßele. Dobrych pscheczełow a ßwěrnych ßußodow my trjebamy. Ssmilny! Dacž je sbóžnischo dyžli bracž. Pscheczelniwosćž je ßłónečko žiwjenja. — Schtóž chze dobre dny měcž, pschijimaj drnhu radu a čjiń po njej. Njesapłačjcze słóčž se słóčju! Njejßmy my ßami wina, hdyž ßebi damy žiwjenje hórke čjinicž? Hidźenje, kotrež nashonimy, ujeje najhórsche, ale hdyž my też hidźimy: to sće, kotrež pscheczérpimy, njeje njesboże, ale hdyž ßo ßami rosstobimi a hněwej njewobaramy. Njehněwaj ßo a budź smerny, čjicheje myßle - a ty bjes hněwnymi ludźimi wjeßely wostanjesch. — Skónčnje — schtóž chze žiwy bycž a dobre dny měcž, tón pojimaj ßwój jasyk, so by sćeho njerěčzał a ßwoju hubu, so by njelndała. S rěczu hněwa, sawisćeje, hordosćeje ßebi jich wjele dobre dny skasy. Teho dla mjelczcze. Schtóž je mjelczał ßo teho ßenje kał njeje. Hdyž pak powjedasch, powjedaj dobre s Bohom a wo Bohu, kaž to druha kasnja pornečji. Powjedaj dobre s ludźimi a dobre wo ludźoch, kaž to woßma kasnja każe. Potom je dobrych dnjow dosćž. Budź po tym žiwy a ty smjesch ßwoju radosćž. — Zane skorženje njejda ßwoje prawo w naschim čjaßu tak měcž, kaž to skorženje na hubjene čjaßy. Schto ßu čjaßy? Hdyž ßu ludźo hubjeni, ßu to też čjaßy? Njech ßu ludźo lěpschi — potom budźe też lěpje. My ßmy tón čjaß. Kajzy my ßmy, tajke je žiwjenje.

Duž je najlěpscha thorhoj nascheho žiwjenja stajnje a pschezo:

„Wschitko s Bohom, potom mamy stajnje dobre dny.“ Hamjeń.

Woczehnjenje naschich młodych k kschesćijanskej ßwobodnosćži.

(Po F.)

V. Schto ma nabožina pschi tym do ważnosćže?

W tym nabožinskim rosswuczenju chzu jenož mało naspomnicž. Schtóž je dotalne wutkadowanje s kedźliwosćju čjitał, wě, so ßym hižo dawno wo tym rěčał.

So dyrbi ßo Jesuß Khrystuß, w kotrymž je ßo nam Wótz sjewił, naß lubował a ßwoje dźěćži sćinił, pschi tym na prěnje město stajicž, — w tym ßu sprawni kschesćijenjo psches jene. Wołoba Jesuß Khrystuß dyrbi wschitko wobknjesćicž: k njemu ßo modlicž, jeho w lubowazej wěrje wopschijecž, jemu słußicž a jeho poßłuchacž, jemu wutrobu dacž, to je kschesćijanjke žiwjenje. Do njeho ßo pschekrańnicž, je wottyknjeny kónz kschesćijana. Sndnje je, hdyž młodosći kschesćijanstwo pched woczomaj steji jako dołhi rynk ßamych wučzbow a žadanjow. To jenož k bojaßliwosći a njejaßnosći wjedźe. Jednota dyrbi w tym bycž.

Po tajkim na sałożku wołoby Jesußoweje dyrbi ßo wschitko jenotliwe do praweho ßwětła stajicž. Ale też tu s wobhladniwosćju! Ważne dyrbi ßo dźěliczž wut njewažnego. Reformirtiki n. psch. dyrbi ßwojich młodych kschesćijanow ßwój nahlad wo ßwjatym wotkasanju, — Lutherski dyrbi ßwój nahlad wo kschesćenizu dźěćži wuczicž. Ale pschi wschemi rosdźěleńikimi wuczbami dyrbi ßo tola s dobom pschistajicž, so ßu stajnje pobożni a rosßwětleni kschesćijenjo byli, kotrjž ßu wo tym hinasche nahlady měli. To by strashchnje byko, hdy bychmy tymle wuczbam, wo kotrychž ßu bjes najlěpschimi kschesćijanami jara wschelake nahlady, tu ßamu ważnosćž pschipjipili, kaž wěrje do Khrystußa, teho Ssyna Božeho a sbóżnika teho ßwěta. Ssnano hižo w ßußednej khěžży muž bydli, kotrehož kschesćijanstwo ßo twojemu žynej bóle spodoba, dyžli twoje, kotryž pak wo ßwjatej Božej wjeczeri hinak myßli hacž ty. Hdy by ty nětko twojemu žynej prajicž chzył: „To žadyn prawy kschesćijan njeje“, by ty jeho do ßuntskowneho bědźenja wabił, kotrehož kónz by by był, so twój žyn pak na twojim kschesćijanstwje sadwělując, abo, so wón na tón pucž pschińdźe, wysche kotrehož pißane steji: „Schto je prawda?“ Ja ßym w tym dosćž srudneho nashonił.

Čjisćeje wopak pak je, hdyž ty kschesćijanstwo s někajkim politiskim stejnischćju smješesch. Sskawny prědar Eugen Berrier w Pariju wuprají: „Jesuß ma jenož s tym čjinicž, kak ma čjlowjek ßo k Bohu a kak ma čjlowjek ßo k čjlowjekej. Wo politiske wěsy ßo ani njepoštara. Zenje ßo njepoda na polo semskich a sachodnych wěsow abo wědomostnych wěrnosćžow, kotrež je Bóh ßwobodnemu pschepytanju čjlowjekow pschewostajił. A runje dokelž evangelij žaneho towarśtwa s tymi mozami tchole rjada wobsamkunć njeje, — runje dokelž s politiku, s wědomostnymi nahladami a wuczbami nicžo čjinicž nima, — runje s tym wopokaže, so ßo na čjlowjeka ßameho wobrocži; runje teho dla jamóže ßo wschitkim narodam pschiprawicž a teho dla evangelij też ßam njepscheměnjeny a wěsty wostanje a we wschitkich čjaßach ßwoju móz wopokaže.“

To ßu kraßne ßłowa. Ja ßym to podomnje husto wuprajił. Ale derje wěm, s wotkal wěir w naschim čjaßu duje a ja ßłyschu, so mi wjele kschesćijanow pschiwoka: „A so by ty to tola radźicho njewuprajił.“ — Ale schtož čjlowjek dyrbi, to wón dyrbi. Ja dyrbju to wuprajicž, so je wschitko wobmjesowanje evangelija nadpad na kschesćijanjku ßwobodnosćž, a so je wschitko nabożnjeje rosswuczenje khorowate, hdyž ßo powschitkowneho wotmyßła kschesćijanstwa dótka.

Wołebje ważne je dale, so my młodych k prawemu pósnacju hrěcha a k prawemu stejnischćju pscheczíwo hrěchej dowjedźemy. Też tule dyrbju khutnych kschesćijanow napominacž, so tu wěž jenoštronju njewobhladaja a ju njewschesnaja. So dyrbimy młodym hrěch jako skaženje, jako najwyschsche, haj słóučnje jako to jeničke skaženje — so dyrbimy jim hrěch jako wopravdźite schłkowinstwo pokasacž, — so dyrbimy dale, so bychmy to prawje samóhli, ßami jako tajzy ßo pokasacž, kotrjž ßo hrěcha hladaja — to je to, w čjimž ßmy wěsće wschitzy psches jene. Mój, psches bolostne nashonjenja wobtwjerdźenj nahlad je, so ßo runje bjes kschesćijanami wjele w tym jmyli, so ßo wučzba wo powschitkownym hrěschnym skaženju na tak pschehnate waschnje wopißuje, so ßo młodźi wottrascheni a njewěrjazy wotwobrocža. W tym dyrbjeli wobhladniwi bycž a pschi wopißanju čjełneho a ßebicžneho waschnja čjłowjeje natury tola njesabycž, so podomnosćž Boža w čjłowjeku tola čjisće wuhaßnjena njeje, so je nětko też hjischćeje žadanje po Bosy a bójskim žiwjenju sawostako.

So je wutroba hłuboko skažena, a so ßebicžnosćž w duschi knjesi, ßo na žane waschnje samjelczecž njeßmje; też niz, so ßu najlěpschi a najpobożnischi pschi wschěm žedźiwym sdychowanju po Bosy tola čjisće njetkman, wopravdźe a zyle k ßwětła ßo pschečjisćhcjecž. So bych s pschikładom pokasał, schto chzu prajicž: tak dyrbisch, hdyž pschi naschej młodosći sawisćž namakasch, jej prajicž, kajka hrosna, jedojta rostlina to je a kak je tale rostlina s jedojteje semje wurostła. Ja widźu jeneho hólza płakajo stejo, dokelž sawisćž pscheczíwo jeho ßobuschalerjej, kotrjž je jeho w nuknjenju pschejećžhnył a kotrehož je tola nětdy jara lubował, w ßebi sacžuje. Ja widźu, kak wón nyczeřizy pscheczíwo njej wojuje a tola bórsy pschi někajkej składnosći ßo jedojta rostlina s nowa pokaže. Nětko móžesch tohko pokasacž, kak sła je wutroba, haj so ßmy my ßhubjeni, hdyž Bóh dźiw hnady nad nami nječjini, a so žana modlitwa nuhnjicha njeje hacž ta: „Stwoř we mni, Božo, čjisću wutrobu a daj mi nowého wěstého ducha!“ Schkódne pak

je wo schklovinstwje hrěcha w nastróžazych ßkowach rěczeć, prjedy hacź je ßo tole schklovinstwo w młodej wutrobje pokasało.

(Pokračowanje.)

Puczowařsy towařschojo.

(Pokračowanje.)

Wótre sawokanje Owinowowe wutorhny jeho je spanja. Na ßynowej łubi běsche hischcze nimale cźma; tola wonka sapocza bižo ßwiacź. Deschcźik běsche pschestał, na njebju sklhadźachu rańsche sera. Wo wßy běsche hischcze cźicho, jenož zuni wětšik roßu je schtonow dujesche.

Owinowowe sawokanje a jeho puczowanskeho towařscha ßtyknuwe sdychowanje wubudźischtaj pßa, kotryž sapocza na měsćze trudnje winczeć. Hospodař, hischcze bjes schfórnjow, pschiběža je sstwy. Delkach na dworje spody ßynoweje łubje łeżesche pódla powaleneho rěbla Schcźěpan, pokłuschený, a njedaloko wot njeho krwawy nóž. Hospodař je strachom na ßwojeho ßwaka pohlada. K njemu dóndźeschtaj jeho mandźelska a druhi pohonc, kotryž běsche w nozy s pschekupzom pschijěł.

„Kajši njeskutk je wobeschoł — tónle sstóstnik, tónle mordař dusche!“ pódla Schcźěpana stejo.

Korczmař saßo rěbł staji a saléły horje, so by pohladał, koho je łdnzował. Wón ßo hižo do cźaßa ßtróži, schto budźe na ßynowej łubi wohladacź. Tola ledma běsche na druhu podnożku stupił, dha dyrbjesche saßo dele saléśćź, dokełž jemu napschecźiwo Owinow po rěble dele léśesche. Sswoju ruku běsche prědku do łuknje tyknył, a je schěrokeje dźěry w rukawje běsche ßo hischcze wjazy nahromadźiło. Młody cźłowjek běsche wobłědnył, a kóżdy widźesche, ßo je ßkaby. Mjeńcźo pchihladowarjo wrócźo stupichu; wón ßyłże ßo na delnju podnożku, snapschecźa sstóstnika. Pomałku wotewri tón ßwojej wocźi, pohlada spłóschiwje na Owinowa a jej saßo sacźini. Owinowowej wocźi poczeschtej ßylsowacź. „Tón wohi! tónle wohi!“ wospjetowasche wón.

Mjes tym běhasche korczmařka bjese wscheje rady tam a ßem, pak k ßwojemu wołazemu dźěćźu, so by je w kolebzy cźumpała, pak saßo k Schcźěpanej. Stónczńnje wsa wona dźěćźo na ruku, so by pschi bratru wostała. Schcźěpan wotewri wocźi a poßyny ßo. Jeho pohladanje běsche cźmowe; jeho kłowa wot cźeźkeho pada pokłuschena, běsche ßo trochu na bok pokhilila. S rany sady na schjiji cźercześche krej.

„Cźeho dla mje njeßwjasacźe?“ woprašcha ßo s dybawym, schkropawym kłoßom, kotryž klincześche, kaž njeby s huby pschijschoł, ale něhdźe s hłubiny.

„Swjasjacźe, haj, swjasjacźe jeho!“ wołasche něto też Nikita Ssawicź se ßynoweje łubje. „Ale też nosy jemu swjasjacźe, temule rubježnikej, temule saklatemu mordarjej!“

„Twoju duschu ßy skasał, bratje Schcźěpano!“ dźesche korczmař a dźěśche pśches dwór, so by po postronk do telegi schoł.

Korczmařka sapocza sliwlicź a płakacź a njekedźbowasche wjazy na to, so też dźěćźo płaka. „Nimasch dha ßanebo Boha wjazy w twojej duschi, rubježniko, kajšiž ty ßy? Schto ßy tu sawinował?“

Stóßnik posběhny ßwoju prawizu, pytny krej na njej, a po wschěm cźěle tschepotajo pytasche ju wottschasćź.

„Schto dha tu tak wołasch?“ dźesche Owinow k korczmařzy s něźnym a ßłabym kłoßom, dokełž běsche tak wjele krwě słubił, so běsche wschón wosłabnył. „Hladaj radscho, so njebychu ßußodźa ßłyscheli. Pomhaj mi radscho, so bych ßebi kożuch wußłekł a ranu sawjasał — hladaj, tak wułka je!“

Korczmařka poczа něto, wscha njeměrna, tam a ßem běhacź. Wona najprjedy dźěćźo do kolebki położi a pomhasche potom Owinowej łuknju wußłeź, se strachom krej na mokrym rukawje wrócźowschi a pschi tym na ßwojeho bratra hladajo, kotryž nicźo njewidźeśche, nicźo njeßłyscheische a ßo pschezo hischcze ani njehibasche, mjes tym so jeho ßwak s postronkom pódla njeho stejesche.

„Duž ßy jeho tola swjasał!“ wołasche Nikita Ssawicź se ßynoweje łubje. „A waß, luby pscheczeło, je widomuje pśches dźiw wumohł. Haj, prajcźe mi jenož, ja waß proschu, kak je ßo wscho to stało? Budźe wascha ruka też saßo derje sacźicź?“

„Sso wě, to wschak tak śłě njeje“, Owinow.

„Haj, schto jeho njeßwjasasch?“ wołasche Nikita Ssawicź na korczmarja.

Tón pokhili kłowu a poczа pomału postronk roswjasacź.

„Ně“, dźesche Owinow, kotryž ßwoju ranu sawjasowasche; „ně, sawjasaj jemu radscho sadnu schijn. Hlej jenož, kak je ßebi wbohi ruzy rosrašył: to jeho bóle boli, hacź moja rana.“

Korczmařka pschiskocźi nětkole bratrej. Tola njeńdasche ßo, kaž by ßo jemu rosom nětkał wróćił, też niz, hdyž jemu ßotra ranu mysesche a potom sawjasa, schtož s zyła po sdacźu s bojosćźu a jara njerad cźinjesche.

„Kak dha je waß mikosćźiwy Bóh wumohł?“ prascheśche ßo Nikita Ssawicź saßo, „na wutrobno je ßo rubježnik měrił a je mißnył.“

„Najskerje“, wotmolwi Owinow, kotryž pschezo na sawobalenje hladasche.

„Kak pak je tón dele padył?“

„To ja njewěm“, wotmolwi Owinow, trochu pomałku.

„Po tajkim, hdyž je s nojom sa wami kłnył“, powjedasche Opjenkow, „dha drje śćźe jeho śpizy s nohu kopnył, a wón, tónle mordař dusche, stejesche pschi krómje. Haj wschak, haj, takle budźe a niz hinak. To mam ja sboże, sa wopravdźite sboże . . . .“

Stóßnikowe mjeswocźo idasche ßo něto, hdyž běsche sawjasane, hischcze straschnische bycź, a pschezo hischcze stejachu cźi jeho tu bje wscheje rady a njewjedźachu, k cźemu bychu ßo rosßudźili. Nikita Ssawicź, kotryž chzyśche hižo dele saléśćź, tole pytny a dźesche: „Nimacźe tu w waschich stronach ßanebo ßuda? Ruzy na khribjet ßwjasajcźe, tak wjele ja praju, na khribjet, hewak ja dele njesaléśu!“

„Njedótki ßo jeho“, dźesche Owinow k korczmarjej, „wón njeje wjedźał, schto je cźinił, — wón je njewinowaty.“

„Ale ja waß proschu! To njeby sprawny cźłowjek ani wodnjo ßwojeho ßiwjenja wětny był! Swjasaj jeho, korczmarjo, hewak też tebje wobsforźu, hdyž ßo ßud seńdźe.“

„Tudy ßuda njetrjebamy“, dźesche Owinow, stóßnikej do mjeswocźa pohladujo; „wón njeběśche pschi rosomje, hdyž je tónle njeskutk cźinił. Niz jenož, so jemu ani schwdźićźki cźinił njeßłym — nimam ani tak wjele pjenjes, so by prózy hódow było, stónzowacź; ale ßnano je pola waß pjenjes?“ woprascha ßo a ßo ßam pschi tejle myßliczźy ßtróži.

„Haj, haj, haj!“ wołasche Nikita Ssawicź nětkole hischcze wótśisch, dyžli prjedy. „Mje chzyśche wón moricź! Niz — niz tcho dla, so mohł pjenjesy pschi ßebi měcź; pjenjes s zyła ßanych nimam . . . . to wschak je rubježniska jama, do kotrejž ßmój pschischkoj! Pomhajcźe! Mordařstwo! Pomoz!“ wołasche a saléły s rěbla saßo dele na ßyno.

(Pokračowanje.)

Ja ßebi hischcze ßenje njeßßym pomyßlił, so bych wumóżeny był.

Młody cźłowjek, s mjenom Jan Hejna, mějesche hnsto bjesbóżne a hanjaze rěcźe. Jedyn dźeń ßo jeho wjeßny farał woprascha, hacź wón sa wumóżeńśi skutk Khrystußowy dźakowny njeje. To wotmołwjenje běsche: „Ja bych njewjedźał, cźeho dla bych to dyrbjał. Ja ßebi ßenje ßadał njeßßym, so bych wumóżeny był.“ — Směrom duchowny praji: „Dajcźe ßebi krótki podawk wupowjedacź. Młody snaty bě w bitwje pola Getthsburga (w amerikanśkej wójnje) sranjeny a wośta někotre hodźiny bjes myßlow na jenym blaku leżo. Stóńczńnje saßłyscha, so někotre cźłowśke kłoßy w jeho blisćźi powjedachu. Wón njesamó porśta hiównycź, ale wón cźuješche, kak ßo mjehka ruka na jeho wutrobu położi a wón pójna, so diakoniśa wojeńskeho lěkarja proschesche, so by hischcze junkróćź spytał jeho ßiwjenje idźerżećź. Wona praji: „Wón je tajki ßylny a rjenje ßrośćźeny a ma wěśćźe wjele ßiwjeńśkeje mozy. A ßnano ma wón ßonu, macź abo ßotru, kotraž w tej hodźinje sa njeho proßy.“ — „To nicźo njepomha, s tym cźaßß schcźeczinićź“, lěkař s krótka wotmolwi: „Hdyž pak chzećźe wy pola njeho wostacź, to móżećźe. Wy pak s tym do stracha pschinódźećźe, so dyrbićźe zyłu nóz na bitwjischcźu ßama wostacź.“ — „Wscho jene“, wotmolwi njebojasna diakoniśa, „ja chzu wschitko cźinićź, to bych tele ßiwjenje wukhowała.“

Sa khwilu ranjeny cźuješche, kak jemu huba s mozu wożiwi a ßo jemu ßylny wożiwjazy ßrědk nuts da. Bórsy po tym saßo tak daloko k ßebi pschiśćźe, so móżachu jeho do lazareta dowjesćź, hdyž bu saßo cźiśćźe strowy. Rośßudźene sastupjenje diakoniśy běsche jeho ßiwjenje wukhowało.

„Hdy bych wam ja nětko prajił“, duchowny dale powjedaſche, khutnje na młodeho muža hladajo, „jo ſo tón wojak teje žónſkeje hanbowaſche, kiž běſche tak wjele wožika, jo by jemu žiwjenje ſdźeržała; hdy bych wam prajicź dźył, ſo ſo wón potom po ſwěcźe khwaleſche, ſo jemu jo wón proſył njeje, ſo dyrbi jeho wukhowacź, ſo ju ſ zyła njeſnaje, ſo ſ zyła prejeſche, ſo ma ſo jej ſa něſchto dźakowacź a hdy by jejne mjeno jeno hanjo a wuſměſchujo wuprajił, ſchto dyrbjał ſebi wy wo nim myſlicź?“

„Ja bych prajił, ſo je wón njechmany, njedźakowny njedocźink, kiž ſebi ſ zyła njeſaſłužił, ſo bu wumoženy“, młody muž hněwnje ſawoła.

„Derje“, praji duchowny, „a tola běſche ta diakoniſa wot wyſchnoſcźe płacźena a duž tež běſche jejny wopor jenož ſ dźěla wopraudźity wopor; Jeſuſ Khryſtuſ pak, Knjes teje kraźnoſcźe, cźerpjeſche a wumrje na khſiźu, ſo by waſ wot hrěchow wumohł a něto wam poſlicźinje, ſo chze waſ herbu wěcźnego žiwjenja ſcźinicź. A tola ſcźe wy wo nim a tych, kiž jeho lubuja, ſtajnje ſ hanjazynji ſkowami rěcźał.“

Młody muž běſche wſchón hnuty a wot teho cźaſa teho Knjeſa žiwjenja pytaſche, kotrehož tež k ſwojemu wumóženju ſłónczuje namaka.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

W Hnaſchezach je ſo ſaſidźenu njedźelu khorej wojeſkeho towaſiwa w pſchitomnoſcźi mnohich towaſiwow ſ wokolnoſcźe žiwjedźeńſzy pośwjećźika. Sswjedźeńſku rěcź mějeſche knjes faraŕ Handrik-Huſcźanſki.

Pruſki wojeſki wyſchk je pſched krótkim krajinu bjes Budyſchinom a Lubijom dla naprawow ſa lětuſchi manever dokładuje wobhladał. Kaž běſche ſ jeho ta ſtyſchecź, ſměje ſo najſkerje jedyn dźeń wulki manever wokoło Krakeźanſkich hórkow — to je na ſtarym bitwiſchcźu ſ lěta 1813, hdźež mějeſche ſo „bitwa pola Budyſchina.“

Kral Albert, kotryž běſche khory, je Bohu budź dźak, ſaſo tak daloko wocźerſtwił, ſo mózeſche pſchi wotewrjenju Draždźanſkeje wuſtajeńſzy pólda bycź. Bóh daj, ſo by bórſy ſaſo ſwoje mozy zyle nabył!

Khěžor Wylem w tych dnjach do połnóźneho morja ſwoje lětne pucźowanje naſtupi.

Na kupje Kreta je njeměr. Kſchesćźijanſzy wobydlerja, kotriž wjetſchi dźěl na kupje wucźinja, ſu ſo pſchećźiwo Turkam ſpěhnyli.

Na kupje Kuba, kotraž je ſchpaniſka kolonija, pſchińdu Schpaniſzy pſchezo do wjetſchich cźěłnoſcźow a ſo prascha, hacź budźa ſdźěłarjow podtłóćźicź móz, wośebje dokelž ſjednoćźene Ameriканſke ſtaty pſchezo ſjawniſcho na ſtronu ſdźěłarjow ſtupja a jim pomhaja.

Stara a nowa wěra.

K duchownemu Ludwikej Harnißej w Hermansburgu něhdy muž pſchińdźe ſo praſchejo: „Knjes duchowny, ja něto telko wo nowej a wo ſtarej wěrje powjedacź ſłyſchu, — ſchto ma to na ſebi? Hdźe je rosdźěł? Njewěrimy my kſchesćźijanjo wſchitzy to ſame?“

Duchowny wotmolwi: „Dajcźe ſebi pſchikład wupowjedacź, wón wam to rośiaſni! Ja ſo něhdy ſ jenym po ſelejniźy wjeſech, kotryž běſche jara powjedaty a bórſy wſchitko ſhonich. Wón běſche nowu druźinu ſapałkow (ſchtrychowancźkow) wunamakał a běſche ſo ſ tym po něcźim wobohacźił. Wón powjedaſche: „W prěnim łěcźe móžach ſebi łědy pok ſta toleŕ nalutowacź, ale mi to tola wjeſele cźinjeſche: ty tola do prědka pſchińdźeſch, ſebi myſlach. W druhim łěcźe běſche hižo něſchto ſtow toleŕ, něto běſche to hižo mały kapital, kotryž móžach na bok położicź. To kraźnje dźe, ſebi myſlach, druhy bankerot cźinja, ty do prědka łěſeſch, po tajſim njeſły na hłowu padnjemy! — A tak dźěſche łeto wot łeta. Něto rjane ſamożenje wobſedźu — a to mam ſo ſam ſebi dźakowacź, ja ſym ſebi wſchitko ſwěrn a ſ prawdu ſaſłužił!“ Tak praji tón muž a — Harms pſchińtaji — „to je po tajſim ta nowa wěra.“

Něto hiſcźe ſłowcźko wo ſtarej. To běſche ſur, temu tež dźěſche. S małym ſapocźa a dyrbjeſche ſo jara prózowacź, ale ſ Božej pomozu tola dźěſche a na fónzu prěnjeho łeta běſche hižo něſchto toleŕ wyſche, kotrež móżeſche khudym dacź. „Kak pſchińdźe, Božo, luby Knjeźe“, tón dźěławy muž ſo praſcheſche, „ja ſebi pſchezo myſlach, ſo njepońdźe a něto ſy mi hiſcźe něſchto wyſche wośtajił!“ Na druhe łeto běſche ſaſo tak — cźim bóle ſołhnowanje roſcźeſche, cźim poniźniſchi bu bur, cźim wjacźy khudym dawaſche, pſchetoź, by wón prajił: „Ja ſebi to dale ſaſłužił njeſłym, to je Boźa dźinna dobrota a ſmilnoſcź!“ — „A to“, Harms pſchiſtaji, „to běſche ta ſtara wěra!“

„Nowa ſama do ſo wěri a cźim wjacźy wuſpěcha widźi, cźim bóle ſo poſběhuje. Stara wěri do Boha a cźim bóle jeho ſołhnowanje cźuje, cźim bóle ſo poniźuje a wona wě, ſo chze Boźa dobrocźiwoſcź k pokućźe wjeſcź! To je tón rośdźěł.“

Luba wutroba, kotra je twoja wěra?

Je žana njeſmjertna duſcha?

„Nć“, wotmolwi knjes mudracźk, „pſchetoź ja ſym ſ łěkarjom, ſym cźłowiſke cźěło dokładnje pſchepytał, ale ženje hiſcźe nicźo wot njeſmjertnje duſche njenamakał.“ „Tak?“ na to knjes Roſomnał wotmolwi: „Kozor junkrócź ſyłkobika doſaźe a je ſwojimi paſorami ſa jeho rjaynym ſpěwanjom pytaſche. Jako nicźo njenamaka, piacźka ſeźra w nadźiji, ſo budźe něto ſam rjenje ſiłolicź móz, wón pak ſo wſchón dźiwaſche, jako hiſchcźe dale njawcźeſche kaž prjedy.“

Dwaj hołz ſo wo tej ſamej wěźy rośrěcźowaſchtaj. „Ssy ty hižom twoju duſchu cźuł“, tón jedyn ſwojeho dobyćźa wěźy ſo praſcheſche. Jako dyrbjeſche to tón druhi pſchidacź, ſo tamny dale praſcheſche: „Ssy ju ty junu woptał, ſłyſchał, widźał, cźuł?“ Na to tón druhi wotmolwi: „Ssy ty junkrócź boloſcź ſacźuł?“ Druhi „haj“ wotmolwi, duž ſo wón dale praſcheſche: Ssy ty hižom boloſcź woptał, ſłyſchał, widźał, cźuł? Nó, ſchto da chzeſch wjacźy?“

Schto ſ teho nawukńejeſch?

Matthias Klaudius praji: „wěrnoſcź je hobrſki muž, kiž pſchi pucźu leźi a ſpi. Cźi, kotrž nimo dźeja, drje jeho hobrſku poſtawu wohladaja, ale jeho ſamehо woni wohladacź njemóža, ale pak hordoſcźe na nóſ ſwojeho roſoma położą. Hdyž wón ſchlewjeŕ prjecź wośnuje, jeho wobliczo wohladaſch. Hacź do teho cźaſa dyrbi naſch troſcht bycź, ſo je wón ſpody ſchlewjerja a duž dźi ſ poczeſćźowanjom nimo a njemudruj, luby pſchećźelo! Schtóž chze do Jeſom Khryſta wěricź, tón dyrbi hladacź, kak móže bjes njeho žiwy bycź. Ja a ty to njemóžemoj. My někoho trjebamy, kotryž naš poſběhuje a dźerźi, hdyž dyrbimy wumrjećź — a my nikoho njeſnajemy wot kotrehož bychmy to radſcho měli.

Dwě dźěſćźowej modlitwje.

Hołz, kotrehož hajnik w łěſu pſchekhwata, jako běſche něchto pakoſćźił a kotrehož dźyſche ſ ſchudom połhoſtacź, wſchón naſtróżeny na kolena padźe; wón pak niczo njewjedźeſche hacź ſwoje błidowe pacźerje a ruzy połbźhnywſchi ſpěwaſche wón: „Pſchińdź, Knjeźe Jeſu, a budź ty naſch hóſćź a žohnuj, ſchtoź ſy nam wobradźił!“ — Kruty hajnik ſo ſnjećźićź da a hołzej nicźo njećźinjeſche, ſkiba ſo jeho napomina. —

Hinak modleſche ſo ſchěćźłětny hołćźez, kiž běſche ſłabe dźěćźo a kotrež běſche kaž pſches dźiw pſchi žiwjenju ſdźeržane. Jako najhorźiſche žadanje běſche na druhi dźeń khore dźěćźo w pſchedměćźe wopytacź. Hacź k wrotam dyrbjeſche ſo wjeſćź; hicź zyły pucź njemóźeſche. Duž ſo wón wjećźor modleſche: „Luby Božo, njedaj tola jutrje žanemu wopytej k nam pſchińćź, ſo móžu k temu khoremu dźěćźu a hladaj tež, wo to proſchu, ſo wſchitke drožki najate njeſłu, ſo jemu dostanjemy.“

Prěni hołz ſ hłowy wuknjenu modlitwu ſpěwaſche, kotruž běſche ſnano hujto bjes pomyſlenja na połnu ſchłku hladajo wuſpěwał, kotruž pak be něto w nuły jeho ſtyſkuiweje wutroby prawa modlitwa a wuſłyſchenje namaka. Druhi hołz běſche wećźe wot ſwojeje pobożnieje macźerje wucźeny wſchitke ſwoje pſchećźa a próſwy Bohu wuprajićź, kaž ſ wutroby pſchińdźechu.

Wy macźerje, cźińćźe waboje a ſtarajćźe ſo jeno a to ſo jena modlitwa waſchemu dźećźu njehyła próſdne hołe powjedanje, ani žana wobećźežnoſcź ale radoſcź a pożadane rośrěcźowanje ſ njebjeſkim Wótzom.

Samolwity redaktor: faraŕ Gółcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a nakład Sswolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 28
12. julija

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihicźiſchczeńm w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pschedyłatu 40 np.

6. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Sswobodnoſcź.

Rom. 6, 15—23.

Rjane khěrluſche ſu ſo wo ſwobodnoſcźi ſpěwałe! A ſchtó njedyrbjał tole kłubło ſobu khwalicź? Schtó njechał ſa ſwobodnoſcź wojowacź, jeli ſo by ſo jemu wſała. My ſnajemy wótcźinſku ſwobodnoſcź, hdyž je nuſne było, wótzny kraj wot ſpſchahwa zuſeho knjejſtwa wuſwobodźicź, a hdyž je pſchezo hiſchcźe naſcha pſchiſłuſchnoſcź, ſ woporami ſaſtupicź ſa naſch wótzny kraj. My ſnajemy ſwobodnoſcź w myſłi cźłowiſkeho cźuća, ſo ſebi žadamy ſakaſanje ſchklovinſtwa. Dale maſch ſwobodnoſcź w towarſchnym źiwjenju, kotraž ma tak daloko ſwoje prawo, kaž maja ſo pódla bójſke porjady w ſtacźe a zyrkwi w cźeſcźi. Ale we wſchitkich cźaſach je tež wopacźne žadanje po ſwobodnoſcźi było, kotrež je wina wjele njeſboźa a cźłowiſkeho hubjenſtwa było, ſo mamy ſo jeje hladacź a dyrbimy pſcheczźiwo njej wojowacź po epiſtoli Rom. 6, 15—23.

1. Wopacźna ſwobodnoſcź. Tule wopacźnu ſwobodnoſcź maja pohanjo. Woni ſu ſwobodni wot Boha a Božeho ſakonja. Kaž my ſ biblije wěmy, běſche hižo žadanje prenjeju cźłowjekow, ſo chźyſchtej ſo wot Boha wottorhnycź a ſamej po ſwojej woli źiwej bycź. Duž ſo prajicź njemóže, ſo je to wulka krocźel do prědka, hdyž ſebi w naſchim cźaſu ludźo ſwobodnoſcź wot nabožiny, dźělenje wot Boha a biblije žadaja. To njeje krocźel do prědka, ale do ſady do pohanſtwa, haj do cźaſa prěnjeho wotpada wot Boha. Kajki maja to wotpohlad, je jaſne. Hdyž ſakoń Boží a ſwědomnje a Boží porjad cźłowjeka wjazy w źiwjenju njewobmjeſuja, potom móže kóždy cźinicź a woſtajicź, ſchtož chze. Hdyž je cźłowjek bjez Boha, potom wón nikoho wjazy poſłuchacź njecha a jemu nicźo wjazy ſwjate njeje. Sćźěhwki teho móžeſch hižo widźecź. To žadyn nan a žana macź młodym nicźo wjazy prajicź njedyrbitaj, pſchetož młodźi chźedźa źiwjenje wužicź. To prědał wjazy njedyrbjał ſ kutrymi ſłowami khoſtacź. Woni chźedźa ſami ſwoji knjeſojo bycź a ſwědomnja woni wjazy nimaja. To ſo jenoź praſcha, hacź je tón cźłowjek, kotryž je tak daloko pſchinjeſł, ſo je wot khſeſcźijanſtwa ſwobodny, woprawdźe ſwobodny cźłowjek ſo ſcźinił. Njebu tamny ſyn, kotryž je ſtarſchiſkeho doma dźěſche, ſrudnuſchki wotrocźk w zuſym kraju? Njeje to pohanſtwo, hdyž cźłowjek teho jenehо Boha wopuſchcźi a do wotrocźſtwa pſchiboha a cźłowjekow ſańdźe? Njebywa tón cźłowjek, kotryž je pſcheſtał Boha poſłuchacź, hra ſwojich žadoſcźow a łóſchtow, wotrocźł cźłowjekow a huſto ſchklova hrěcha? Hdźe je ta wulkhwalena ſwobodnoſcź, hdyž hrěch, kaž cźěmny knjeſ, milijony po ſebi wlecźe ſa ſchcźerćźaty rjecźas? Pohladaj do khoſtarnjow a wuſtawow ſa duchakhorych a ty pólnajeſch, ſ kajkimi ſwjaſkami ſu wěſte žałoſne cźěmne hrěchi naſchich ſobucźłowjekow ſwjaſałe. Hladaj na njeliczene dźěłene mandźełſtwa a ty ſo teje mozy naſtróźjiſch, kotruž ma tón jeniczki hrěch njejednoty. K temu hordoſcź, žadoſcźiwoſcź, žadanje po ſwětnych wjeſełach — wone legiony ſa ſobu cźahnu, ſo dyrbjeli

dwělowacź, hacź maja tucźi ludźo ſ zyła hiſchcźe źaneje duſche. O haj, woni maja duſchu, ale wona leźi w najczźemniſchim jaſtwje, wobknježena wot źadoſcźe wocźow a cźěła a hordoſtneho waſchnja, — pſchetoź Boźe źłowo praji: „Schtóź hrěch wobeńdźe, tón je hrěcha wotrocźł.“ Wot Boha źo dźělicź, ſo by cźłowjek hrěchej źłużił, — je cźiſcźe wopacźna źwobodnoſcź, japoſchtoł to wotrocźſtwo mjenuje a jej prawu źwobodnoſcź napſchecźiwo ſtaji.

2. Prawa źwobodnoſcź. Ju maja wuczońnizy Khrystuźowi. Woni źu źwobodni wot hrěcha, tak derje wot jeho winy a khostanja, kaź wot jeje mozy a knjejſtwa. Khrystuź je jich wuźwobodźił, jako je jich wumóhł. Jeho źmjercź je najwjetſchi wumożazy ſkutk, jeho ſchiźź khorhoj źwobodnoſcźe. Khrystuź njeje źidow wot knjejſtwa Romſkich wuźwobodźił; wón źebi tež na prěnje wuźwobodźenje tehdomniſchich ſchklovow wot jich pohanſkich knjeſow myźlił njeje, abo na někajku ſwontownu źwobodnoſcź. Skutk Jeſuźowy niczo druhe njeběſche, hacź ſnutskowne wuźwobodźenje duſchow, ſ kotrymź běchu měr źwědomuja, towarſtwo ſ Bohom, knjejſtwo na źadoſcźach ſkicźene, njehladane na to, kak źo wumożemy ſwonkownje mějeſche. Tak mójeſche źo Pawoł źwoje źwobodnoſcźe khwalicź, runjeź běſche jaty. Tak je Luther pſchi wſchitkich wobcźežnoſcźach źiwjenja ſnutskownu źwobodnoſcź ſacźuł, kotryź by rad to źłowo wuprajił: Domini sumus, to móže rěkacź: My źmy teho Knjeſa, ale runje tak derje: My źmy knjeſojo nad źmjercźu a hrěchom. Srudnje je, ſo ma małe ludźi ſroſymjenje ſa tule źwobodnoſcź a, jo maja źwoje wotrocźſtwo ſa źwobodnoſcź, kſheſcźiźjanſku źwobodnoſcź ſa wotrocźſtwo a ſo rěcźe wo źłużenju po pińmiku, wo tyranſtwje wěry atd. A woprawdźe — wotrocźł je wſchak tón tež, kotryź do Khrystuźa wěri, tola źadyn wotrocźł pińmika, ale wotrocźł źwojeho wumożnika a ſóźnika a to ſ źdźakneſ wutrobu, kaź to dźěcźo w źwojim katechiſmje wuknje: Khrystuź je mje ſe źwojej krwju wukupił, ſo buch ja źam jeho był, jemu źłużił a niź dale hrěchej. Po tajtim wot hrěcha źwobodny bycź a Bohu źłużicź — to je prawa źwobodnoſcź, kaź je to hiźo Auguſtin wuprajił: Deo servire est vera libertas. Bohu źłużicź je prawa źwobodnoſcź.

Wocźehnjenje naſchich młodych k kſheſcźiźjanſkej źwobodnoſcźi.

(Po F.)

V. Schto ma nabożina pſchi tym do ważnoſcźe?

(Pokracźowanje.)

To je bjes dwěla, ſo nihdy źadyn cźłowjek kraźnoſcź ſłoźa w Khrystuźu pokńje a zyle njeſapſchimnuje, kotryź prjedy njeje hłubinu hrěſcźneho hubjeńſtwa źam w źwojej wutrobje ſ wulkej ſrudobu pośnał. Ale tón Knjeſ tež tudy ſthodźenk wot ſkhodźenka wodźi. My njeźměmy chźycź tak wjele dokonjecź. S wjele kſheſcźiźjanſkich ſtarſchich wſchitko ſkaźy. My — kaź wjele wot naź je k ſtrowemu a wjeſźekemu kſheſcźiźjanſtwu dóſchło, dyrbimy źebi ſtajnje na to myźlicź a ſo na to dopomnicź, kak je źo to ſtało. Potom źo wěſcźe wſcheho houjenja a pſchehnacźa woſtajimy a ſcźerpliwoſcźi rum woſtajimy a temu Knjeſej a jeho duchej to najlepſche pſchewoſtajimy. Hdyź ty pſchezo cźěriſch, runje źo pſcheczźiwjazu myźl ſhudźujeſch, kotrejź źu roźźudźeni młodźi ſ krutej myźlu źami hiźo doſcź jara pſchikhileni.

To tež płacźi ſa wobroczenje k wěrje. Wo wobroczenych dźěcźach ja ſ zyła niczo źłyſhecź njecham. Pſched krótkim mi muź powjedaſche, jo je jeho wóźomłetny źyn wot pjecź měźazow źem cźiſcźe wobroczeny; ſo wón wźazy ſ druhimi dźěcźimi njehraje, ſo wſchitko ſazpiwa, ſchtóź je źwětne, a źo ſ Bohom bědźi ſa duſche póhanow. Mi to źłowo ſ erta wujdźe: „Bohu budź dźak, ſo to mój źyn njeje!“ To wſchak běſche kuſk jara krute, ſo ja to prajach. Ja pak dźenźa hiſchcźe tak myźlu a tak budu wo tym pſchezo myźlicź a źudźicź.

Wěſo hinak ma źo tale wěź pſchi wotroſcźazej młodoſcźi. Ale pſchi tym wſchěm ja źenje hiſchcźe pośnał njejźyum, jo je źo pſches wěcźne hanjenje k wobroczenju ſtrowe kſheſcźiźjanſke źiwjenje wubudźito: derje pak naſtachu pſches to cźłowjekojo, kotrymź běſche kſheſcźiźjanſtwo napſchecźiwne a kotźiź źo też potom wot njeho wotwobroczićhu, hdyź ſtarſchiſki dom wopuſchcźichu a buchu „źwobodni“.

Runje to mam ja ſrudna, ſo dźěcźi hakle źwobodni bywaju ſ wonkach ſtarſchiſkeho doma. To je źakoſtnje, hdyź źebi młodźi praja ſo wſchudźom tam powětr źwobodnoſcźe duwa, jenoź niź tam, hdźeź źu jich wocźehnjerjo. Źakoſtnje je, hdyź młodym wocźehnjeć a podcźiſchcźeć to źame płacźitej. My dyrbimy — kaź hiźo naſpomnich — naſchim młodym ſtarſchiſki dom paradis źwobodnoſcźe ſcźinicź. Potom ſ wjetſcha też poſdźiſcho w tym źamym duchu ſawoſtanu.

Wě ſo źebi ja njemyźlu, ſo dyrbimy młodych ſe wſchěm khwatkom do wſchitkich wjeſźelow źiwjenja mets wjeſcź. Runje na wopak źebi to myźlu. Pſched krótkim ja bajku cźitach: Lěkař ſetka ſyłnu młodu maczeć, kotraź hubjene dźěcźo na rukomaj njeſźeſche. Wón źo praiſcheſche, kak to pſchińdźe. Młoda źona płacźo wotmołwi: „Ja też njewěm, luby knjeźe: my temu dźěcźu tola wſchitko, ſchtóź my źami jěmy, jěſcź dawamy, — kołbaźu, źołotej, kiźaty kał, połcź, piwo atd.“ Nětko tón lěkař wjedźeſche, cźeho dla běſche to dźěcźo tajke hubjene. A my też wěmy.

To bych ja něto ſa ſranjenje cźitarjow měł, hdy bych jich napominacź chźył, ſo njebohchmy tak njeroſomni w cźěłnym hladanju źwojich dźěcźi byli. Abo molu źo ja, hdyź źo boju, ſo źo w duchownym ſ wotroſcźazej młodźinu hujto tak cźini? — To dźěcźi dźewjecź łět ſtare źobu do źiźwadła bjeru, hdźeź njepóźcźiwe wěźy źłyſcha a widźa: to jich źobu bjeru na hoſcźiny, na kotrychź źo hodźiny dokło jě a pije. To źo jim knihi a wobraſy pſchewoſtaja, kotreź źu ſa nje jěd. — Ja pſched krótkim cźitach, kak knjeź w Indiſkej ſtare ſapróſchene knihi ſ reala dele wſa. Hdyź běſche źe wocźinił, duź źu wot małeho hada, kotryź běſche źo w małych knihach ſaźydłił, knjźnjeny. To běſche mała rana a muź jeju kedźźu njemějeſche. A tola běſche mały had jěda doſcź do jeho krwě źykuył, jo běſche wón ſa něſchto hodźinow njebohi. Ach w kak wjele knihach, kotreź źo w łóhkomyźlnoſcźi naſchej młodźinje pſchewoſtaja, kaka tón mały had, kotryź wſchak niź cźěło ale duſchu ſajedoſcźi. Kak hujto dokonja jeniźkte njepóźcźiwe źłowa, kotreź doroſcźeni pſched młodymi rěcźa, tón źakoſtny ſkutk hada, wo kotrymź my powědamy. A dale, ſchtóź wě, ſchto je wſchitko w nowinach, źamo w dobrych, cźitacź, tón śmjeje wobmyźłenje, młodym hiźo ſahe nowiny do rukow dacź.

Ty namakaſch wośebje we wulkich měſtach doſcź młodych 15—16 łět ſtarych, kotźiź „wſchitko wjedźa“, wo wſchěm rěcźa a wo tyźazorych wěźach źudźa. Ach, cźiſe wośźarowni młodźi ſchěźźiwźu, kotrymź źo źiwym woſtudźi, prjedy hacź běchu źiwjenje prawje ſeſnali, kotźiź źebi myźla, ſo je źnanjo praweje ſdźěłanoſcźe, hdyź cźłowjek wo wſchěm mudruje.

So to prawa ſdźěłanoſcź njeje, je wěſta wěź. Schtóź na wopak źwojim dźěcźom ſe ſkutkom pokaźe, ſo móźa też w najjednorjiſchich wobſtejnoſcźach wjeźele źiwjenje wjeſcź, tón źo prawje ia jich pſchichod poſtara. Derje tenu, kotryź ſamóźe młodym prawje radoſcź źo ſe źameje wutroby źórlicź. Schtóź wjele ſwonkownych wěźow a wośebje, ſchtóź pſchezo wjele pjenjes trjeba, ſo móhł wźeźeły bycź, tón woſtanje wotwiźźny wot ſemiſkich wěźow, — po tajtim ſchklova.

Ale ſchklova woſtanje też tón, kotryź źo, hdźeźkuli khodźi a ſteji, wot lubych łajnjow a ſakańjow wobdaty widźi.

(Pokracźowanje.)

Pucźowarſzy towarſchojo.

(Pokracźowanje.)

Hdyź źo wo pomoź wołaſche, běſche ſłóſtnik ſtanył, wupſchestrě źwojemu źwakej wobej ruźu napſchecźiwo a tykny jej do poſtronka. Hacź runje jemu Owinow rěcźeſche, tola Nikita Sſawicź na źadyn pad prjedy dele ſakěcź njechaſche, doniź njeby Schcźěpan ſputany był. Owinowej pak ſaźdźe ſcźerpliwoſcź, duź dźeſche: Sſedźcźe

moje dla na hembjerkach, kaž dokho žo wam tam spodoba. Tola ja njeczerpju, so by žo Schežepanej nješchto stało."

„To je wopravdže spodźiwne. Po tajkim mačze žo wy k tymle rubježnikam? Duž budža też waš swjatacž dyrbjecz, bratjiko?"

„Ale smerwnješe so tola, cjescjomny pschecželo", wotmolwi Owinow j hórkosczu w wutrobje, „kaž widźicže, je jena mojeju rukow hižo swjasana: to je pothostanje sa to, so mam žo k Schežepanej. Wy móžecže teho dla j dobrym mèrom a pokojom dele lěcz.

Owinowej žo skónčnje poradži, Nikitu Ssawicza smerowacz: wón salěny wobhladuwje po rěblu dele, wón w wulkim kole nimo słótnika dźesche, a nimo druhich do jitwy, pschikasawschi, so ma žo sapschahnyncz. Rutska wja drjewjanu kawku a sapre ju tuwerdže do durjow. Potom sapocza žo pched swjecžatkami wobkschižowacz.

* * *

Jako Owinow pschekwza namolwjesche, so by dele salěł, pokajowasche žo w Schežepanowym mjeswoczu nèkajke bojasne sacjucje. Na stronu hladasche dyž a dyž Owinowej do mjeswocza a by rady pched tym cžłowjekom cžeknył, kotryž bèsche jeho j tak cžuczjwej wutrobu a j tak jednorymi prostymi słowami sakitował. Tón pschitupi nètko k njemu a wopracha žo: „Nó, bratjiko, kak ma žo j twojej hłowu? Boli tebje hischcže jara?

Ani na Owinowa njepohladawschi wotmolwi Schežepan j rosnorjenym hłosom: „Hacž do jastwa hischcže dowdu!"

„Praj mi, pschecželo", powjedasche Owinow dale, „cžeho dla žy ty po prawom na mnje roshněwany?"

„Njepraschejcže žo, knjeze!" wotmolwi słótnik njescžerpliwje.

„Nè, ja prjedy dale njesędu, doniž njezmoj žo njednokoj!"

„Swjatasaj mje, Gawrilo!" wokasche Schežepan, žwojemu žwakej ruzy napischeczjwo wupschestrejo, „žnd njech žudźi!"

„Cžeho dla žnd? Je dha twoja duscha tak j hidźenjom pschecžiwo mi napjelnjena, so žo ty jo mnu sjednacz njechaich? Korczmarjo, je Schežepan j twojeho pschecželstwa?"

„Sso wè", dźesche korczmar, „moja mandźelska je jeho žotra."

„Duž žtyich: jeli žo nèchtó prasche, kak je žo to wscho stało, praj, so je žo mi tele njesbože spizy stało. A nètko sapschehń twoje konje; wulki cžaž je, so dale jèdu."

Wón poplaza Schežepana na ramjenjo. Tón sapre žwojej ruzy na telegn, stoži žwoju hłowu na nju a hórke žyły ronjachu žo jemu j wocžow psches krwawu ruku.

„Do cžeho žy žo tola tykat?" dźesche korczmar, teljesyne koła masajo a Owinowej powjedajo, so je Schežepan bohaty byl, so je wokhudnył a, so je wot teho cžaža žem pokhmurjeny a hněwny. Korczmarka, kotraž bèsche nèkotre raty nimo Schežepana schła, dźesche kóždy ras: „Schto žy do cžłowjeka! Schto nètko masch? Ani podžakował žo temu krjesej njejžy! Poklakuncz měł žo pched nim, haj poklakuncz!"

Potom sawoła Owinowa na cžaj: Nikita Ssawicz prožy jeho, so by pschischoł.

„Dha, dha bycz w Božemje, luby pschecželo", dźesche Owinow wotžal duzy, „a njehidź mje."

Schežepan žo pojbèhny, pohlada bojasliwje na Owinowa a dźesche j wurasom hórkeje bolosczje: „By mje tola radscho słónzował, knjeze, hacž jo mje j twojej milosczu krjudujesch! Twoja milosczj rèze do wutroby wótrischo, dyžli dwójzy wutoczeny nóž!"

To bèsche wopravdže krudnje hladacz, kak słyshliwje pschi tychle słowach ruzy na wutrobno słyshy, tak, so žo jemu khornać kumaczjowej* koschle rostorhny.

„Njecham tebi bolosczow naczinicz. Ja du", dźesche Owinow — „Božemje!"

„Nè wschak, nè! Bože dla! Słóžnika dla! njewoteńdź!" wokasche słótnik. „Ja žo bjes tebje boju — ja žo boju!" a j jeho wocžow błyschczesche žo žmjertna słyshnosczj.

„Cžeho žo ty bojisch? Nichtó tebi kschiwdy cžinicz njebudže."

„Ani žuda, ani jastwa, ani teho, so budža mi hłowu wotcžecz — ale mje žameho! Słyshacz budže žo mi, słyshacz po tebi, kaž njeby ty wjazy byl — kaž bych tebje — kaž njebył ty wjazy na jemi! Njewoteńdź, žym žo ke mni."

Owinow žymy žo sažo na delnju rèblowu podnožku, a Schežepan cžapny žo pched nim. Wotpjet dźesche jdychowajo, do Owinowego žpravneho a nèžneho njeswocza hladajo: „Gwinbczjk ty mój, golubczjk!"

Młódźenz to dokho njesnješe: wón dźesche, je žylsami w wocžomaj žo pošmèwajo: „Nètk pak mje wotitaj, so bych žwój cžaj pił", a spèschnje wotenźe.

(Pokračowanje.)

* Kumacz je cžerwjena tkanina, j kotrejž žo w Ruskej burske koschle schija.

Kak žo jedyn sozialdemokrata wobroczi.

A. B., j kotrymž ja do blížjscheho towarśtwa stupich a kotryž je mi žam sčěhowaže je žwojeho žiwjenja powjedał, bèsche žym pobožneje maczerje, kotraž bèsche jeho hižo sahe k modlenju a k pobožnemu khodźenju napominała. Schěsczj lèt stary dyrbjesche hižo kemschi khodźicz. Tak dźesche hacž do cžaža konfirmazje. Potom pak pschiúdźe bjes njerodnych towarśchow. Khwatajzy dźesche j nim dele do skażenja na cžèle a na duschi. Wožebje slě bu j nim, hdyž bèsche wojak wušłužił a wón bjes sozialdemokratow pschiúdźe. Wón bu wopravdźite wotnamjo žhubjeneho žyna (Luk. 15, 11 žl.). Njane, ale cžežko sažłužene pjenjesy dyrbjachu won hacž do poslednjeho pjenjezka. Wón je se žwojimi towarśchemi, kž bèchu jemu stajnje paradis lubili, pschecžini. Tak wón lèta dokho po žakostnym schěrokim puczu khodźesche njewjedźo, schto po prawom sozialdemokratija je. Tak pkwasche wón, kaž to jich Bohužel dźenža hischcže wjele cžini, na schěrokej, jara strašchnej rèzy, doniž tón žwěrny Kujes w hnadže też do jeho žiwjenja nuts njepschimny. Krótki cžaž žo woženiwschi wón žebi pschi twarjenju kanala nohu skama a mèjesche wjele cžerpicz. Lèdy móžesche sažo khodźicz, bu sažo na khorokožo pokojeny. Nètko mèjesche khwile, žebi na žwoje bjesbóžne žiwjenje, na khtnosczj žmjercže a wèczjnosczje, na prawego a žwjateho Boha, na žwoje pschichodne wotmolwjenje na žudnym dnju atd. myžlicz. To wón też cžinjesche. „Nusa nawucži prožycz." Wón na druhe myžle pschiúdźe, žebi prèdarśke knihi do rukow wja, w nich cžitasche a pójna psches tu wulku hnadu Božu, kotraž sa kóždym hrèschnikom khodźi, jo je wón skażeny, žhubjeny a satamany hrèschnik a so teho dla na njeho žakostne, wèczne, ale prawe khostanje helskeje cžwile cžaka. — Wón pak też Bohu budź dźak w žwojej hrèschnej nuty namaka, so je luby, žmilny a hnadny sbóžnik hrèschnikow, kotryž je pschischoł pytacz a sbóžne cžinicz, schtož žhubjene je (Luk. 19, 10). Wón nawukny k njemu žo modlicz, do njeho wèricz a namaka po cžinuz žebi tak žedźiwje požada: Wodacže a wnczjscženje wote wscheje žwojeje hrèschneje winy a khostanja w krwi Jesušowej (1 Jan. 1, 7).

Luby pschecžel R., kotryž bèsche po prawom prèni nastork k tutemu nowemu a sbóžnemu žiwjenju dał, jeho do khschesczjanskeho młódźenzowego a mužikeho towarśtwa sawjedźe. Wón žo jako dobry khschesczjan wopokaja. Pched krótkim mi praji: „Wjele mi hischcže pobrachuje na žmutskownym cžłowjeku, ale ja mam dowèrjenje k mojemu Kujesej a sbóžnikej, kotryž je mje wumohł j hrèschneho žwěta. Wón mje też dale powjedźe. Moje jenicžke žadanje je, so bychu też wichitzy mužizy a młódźenzojo w tych mnohich wschelakich towarśtwach, kotrjž hischcže nicžo wo nowym narodźe a prawym wobroczenju wutroby nahonili njejžu, bórzy k temu dóschli. A wožebje cži, wot sozialdemokratow sawjedźeni."

S tymle pschecžom žym ja poknje pschesjene. Pak zyle wobroczeny a j nowa narodźeny pches teho Kujesa a sbóžnika, ako wèczjnje žhubjeny. Žadyn žrjedźny pucž njeje. Wopomń to, luby cžitarjo!

Ja žo modlicz njecham.

Maczer mèjesche w žwojej žiwje cžinicz; wona błyschesche, kak starscha žotra małeho bratra wobleksche a jeho napominasche, so by žwoju raušchu modlitwu spèwał; ale tón mały žo modlicz njechasche; pschetož wón pschezo sažo wokasche: „Ja žym khódny; ja chžu žnèdacz; ja žo modlicz njecham."

Sa nèkotre mjenschiny hólczk do maczerneje jitwy pschiúdźe a maczeri „dobre ranje" praji.

„Dobre ranje, mój žyno!" wona wotmolwi.

„Ja chžu žnèdacz, maczi."

„Dočakaj khwilku, ja chžu nèschto s tobu poręczecz." Hólczk žo maczeri na klin žydny.

„Ssy ty strowy dźenža rano?"

„Haj maczeńka."

„To je mi lubo; ja żym też strowa, a jako rano wotuczich a cżujach, so żym strowa, żym ſo Bohu lubemu Knjesej dźakowała, so je mje w nozy wobarnował."

„Ssy ty?" ſo hólcźk pomału praschesche — jeho ſwědomnje ſo hibasche.

„Jako tele ranje wotuczich, proschach Boha lubeho Knjesa, so chzył tola nade mnu wachowacź, a ja wěm, so wón mòju prósstwu wuſłyschi."

„Maczeńka, ja chzu ſo poklaknycź a ſo modlicź, pschetoż ja běch njepoſłuſchny a ſo hischcze modlił njesżym. Wón ſo poklaknu a ſwoju modlitwu spěwasche a ju słónczi ſ tymi słowami: „A cżiń mje dobre dźěćo! Hamjeń."

Sśnědanje jemu nětko cżim lěpje ſłodżesche a wón běsche zykliczki dżeń wjeſeły, dokelż běsche rano tajke dobre powuczenje dostał.

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

Drastny ſwjedżeń je ſo ſańdżenu njedżeli w Draždżanach měł, na kotrymż je ſo nětkóże 800 Sserbow a Sserbowkow w rjanej ſerbſkej drasche wobdźěliło. Hacź runje wjedro hrożesche, ſo tola wschitko na najrjeńsche poradźi. Cżah cżehnjesche nimo krala a kralowſkeho doma a je woſebje ſerbſki wotdźěl, w kotrymż ſo Sserbjo w ſwojich wschelakich ſerbſkim drasczenju pokasachu, pschipósnacze kralowſkeho doma każ też wschitkich pschihladowarjow dobyło. Po słónczenym cżahu kral ſerbſku wjeſz wopyta a ſwoje powschitkowne pschipósnacze wupraji.

Barlinſke konſervatiwne nowiny „krajny poſłoł" dawaja roshlad, kak bohacze ſu w nětcżiſchim lětnym poklěcze univerſity naſcheho wótznego kraja wopytanc. 1. je Barlinſka univerſita ſ 4649 schtudowazymi. 2. univerſita w Mnichowje ſ 3770 schtudowazymi. 3. Lipſczańſka ſ 3047. 4. Gótzingſka ſ 1099 atd. Na fónzu teho roshlada ſo też na wulku cżeſć, kotraž je ſo naſchemu zykenu Sserbowſtwu pſches pomjenowanje naſcheho wulzy ſaſłużbneho wótczinza kujesa fararja ryczerja Imiſcha ſa doktora theologije dostała, ſe ſćěhowazymi ſłowami ſpomina: „Farař F. H. Imiſch w Hodźiju je ſwojich ſaſłużbow wo ſerbſke woſady dla, woſebje wo ſerbſki homileticſki ſeminar wot theologiſkeje fakulty w Lipſku ſo ſa doktora theologije pomjenował."

W Metzu je jena khowarńja wojeńſkich patronow najſkerje pſches ſchkrě wot nimo jědźazeje żeleſnizy ſapalila. Patronu rosbuchnychu ſ tajkim hrimotom, ſo ſo wotna w bliskoſći rospukachu. Pjećź cżłowjekow běsche hnydom morwych, 27 mjenje abo cżeło ſranjenych.

Khěżorſtwowy ſejm je ſo rospuſchćźił, hdyż běsche ſo nowy běrgarſki ſakoń ſ wulkej wjetſchinu khłoſow pſchijał. My pſchezo hiſchcze wulzy wobſarnjenu, ſo ſo naſche żadanja dla mandżelſtwa pſchijate njeſſu, dokelż wyſchnoſć tak ſjawnje pſchecżiwo nim ſo wupraji: Nětko je żiwine mandżelſtwo na pſchezo pſchijate a cżi, kotſiż ſu ſa to byli, maja to ſe ſwojim ſwědomnjom ſatmacź. My ſo bojimy, ſo cżaſ dóńdźe, hdźež ſo jeho kaja, ſo ſu pſchi wſchelakich pódlanſkich wobmyſlenjach wulku ważnoſć wězy pſchipójnali, kaž nětko hižom khłoſy ſ njewěrjazeho łěhwa ſjewja, ſo ſo nad ſwojim dobycżom ſwjeſełuja.

10. novembra chze ſo khěżorſtwowy ſejm ſaſo w Barlinje ſeńcź.

Schpanijſy ſu na kupu Kuba 100,000 měſto 50,000 wojakow k podtłóczenju ſběżkarjow wotwjeſli. Duž je widźicź, ſo je tam ſtrach tydżeń a wjeſchi, ſo móhli rjanu Polinju ſhubicź.

Jenož niz ſadwělowacź.

Njebożicźki mnczeř Thäter w Nürnbergu powjeda: „Nas pſchińdźe ſchewſki ke mni a ſkorżesche, ſo pſchi wſchěm żedżenju a proſchenju żaneho pokracżowanja w ſwojim ſchcześijanſkim żiwjenju njepytnje a ſo je tehо dla bjes měra a wjeſełokoſće. Dha prajach ja jemu: „Hdyż masch cżrij ſ pokojay hotowy, cżiſhnjesch jón potom do kuczíta, dokelż je wobcżężne, jón hotowy ſcżinicź." „Nè", wotmolwi wón, „ja dyrbju jón hotowy ſcżinicź, hdyż też mi ſnano cżężko panje." „A hdyż je hotowy, njepraſchesch ſo potom, hacź je ſo tebi derje a hubjenje radźit?" — „Haj, ja dyrbju ſa to ſtejecź, ſo ſo trjebacź hodźi." Na to ja prajach: „Budźe dha hnadypołny Bóh dobry ſkutk, kotryż je w tebi ſapoczał, njedokonjany woſtajicź, mjenje ſwěrnoſcze na tebi wopokaſacź, hacź ty na ſkutku twojeju rukow wopokaſujesch? Njebudźe wón też na twojej drohо wukupjenej duſchu, na twojim, k jeje wobydlenju poſtajenym cżěle tak daloko pſchinjeſćź, ſo tón ſkutk miſchtra ſhwali?" Troſchtowany woteńdźe nadběhowany młody ſchesćźijan.

Sswědomnje w pſchekupſtwje.

Prědar powjeda: Jedyn wjecżor młody muż ſe mni pſchińdźe, kotryż w jenych khlamach pſchedawasche. Wón mějesche ſo pola ſwojeho knjesa derje; tón pak ſebi wſchelake wot njeho żadasche, ſchtoż mějesche młodżenz ſa njeprawe. Hdyż by n. pſch. kupz pſchijehoł, kotryż by płacźinu njemał, dyrbjesche wón najwyſchſchu płacźinu prajicź a hdyż by nuſne było, pſchiſhtajicź: „Mój njejżżmy żenje tuńſcho pſchedali", abo „wy to nihdźe tuńſcho njedoſtanjecze." S krótka, jeho nadawk běsche, njewěrnoſcź rěczecź. Jeli ſo to njecżinjesche, běsche jeho kujes ſ nim njeſpokojom. Hujto běsche ſwojemu knjeſej ſwoje wotmyſlenje wupraził, ale tón běsche ſo jemu ſmjał a pſchiſhtajił, ſo to kóżdy tak cżini, ſo to w pſchekupſtwje hinak njeje. Ale wón běsche pſcheſwědczeny, ſo by ſo jeho maczeńka jeho cżinjenja dla hłuboko ſrudźiła, hdy by wjedźała, ſo ſo tajkele něchto wot njeho żada. Wón ſo nje ſa radu praſchesche a ni powjedasche, ſchto by jeho maczeńka k temu prajiła.

Ja jemu prajach: „Wascha maczeńka njeje jenoż pobożnjiſcha, ale też roſomnjiſcha hacź waſch kujes, poſłuchajacze waſchu maczeńka!"

„Ale potom mje mój kujes ſe ſkużby wuhnaje!

„Nó, derje, to dajcze ſebi ſmjerom łubicź, dokelż ſo njejſćze na khanje a jebanje pſchijitajił. Wom ſu hiſchcze doſeć ſprawnych pſchekupzow a budźcze teho wěſty, ſo ſ pſchekupſtwom waſcheho kujesa naſad pońdźe."

My hiſchcze wſchelake rěczachmy. Młody muż woteńdźe, jeho kujes wſchak jeho wuczěri, wón pak bórhy wjele lěpſchi blak namaka. Jeho kujes běsche pak ſa 7 lět bankrot.

Pucź k jednanju.

Jona ſo junkrócź ſ pobożnym Auguſtom Hermanom Franku w Hali rosrěcżujo praji, ſo móże wona tak mało, kaž ſo wěża na ſenju njepokhila, hidźenje pſchecżiwo ſwojej pſchichodnej maczeńi wotpołożicź; ſo je tak hrozna pſchecżiwo njej była, ſo ſo żenje wjazy ſ njej ſjednacź njemóże.

Franka na to wotmolwi, ſo ſo ani njedźiwa, ſo wona tak rěcźi, ſo wona woprawdźe njeſamóże ſo ſjednacź; ſo budźe jej to jenicżzy móżno, hdyż je ſebi k temu Bożu hnadu wuproſyła, — ſo ju wón teho dla naležuje proſzy, ſo by to cżinika a k Bohu wo ſjednocżinu wutrobu ſo wołała.

Jona ſebi njeſwěri, ſo tejle prósstwje pſcherćźiwicź. Schto pak ſo ſta? Hižo ſa někotre dny pſchińdźe ſaſo k Franzy a powjedasche, ſo chze něto hicź a ſo ſe ſwojej pſchichodnej maczeńju ſjednacź! Wona to też woprawdźe cżinjesche.

Jako ſo jeje prědar w jejnej domiſnje (pſchetoż wona w Hali domach njeběſche) wopraſcha, cżeho dla ſo prjedy ſjednała njeje, runjeż běsche ju wón hujto k temu napominał, wona wotmolwi: „Wy drje ſcże mje k ſjednocżiwoſći napominał, ale wy mi żenje prajił njejſcze, ſchto dyrbju cżinicź, ſo by ſjednocżiwu wutrobu dostała a kaž dotko cżłowjek teje nima, ſo wón też ſjednacź njemóże.

Něſchto k rospominnaju.

Schtóż k bibliji pſchińdźe jako prawy, teho wona ſatama; ſchtóż k njej pſchińdźe jako hrěſchnik, temu wona hnadnje pucź k prawdoſći a k měrej pokaże; ſchtóż jako ſchuleř pſchińdźe, teho wona wucźi; ſchtóż pſchińdźe jako dźěćo, temu Bože kraleſtwo wottamknje. Schtóż jej napſchećiwo ſtupi jako miſchtr, teho wona poniżuje w ſwojej bójſkej mozy janicżnjo mudroſćej mudrych. Wona je, kaž něhdy tón, wo kotrymż ſwědezi k ſudźenju w ſwěcze, biblija ſu Bože knihi a w kóżdym naſtanju knihi dźiwoiw.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: farař Mrójak w Nychwałdźe.
Cżiſchćź a naklad Sſmolerjej knihicżiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 29.
19. julija

Lětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjej knihićiſchćejem w Budyſchinje a ſu tam doſtać ſa ſchtwórtlětnu pichedplatu 40 ſw.

7. njedjela po ſwjatej Trojizy.

Jap. ſkutki 12, 5: Pětr be w jaſtwje dźerżany; ale ta zyrkwina gmejna modleſche ſo bjes pſcheſtacja k Bohu ſa njeho.

W tym czaſu, jako żiwjeńſki ſchtom zyrkwje ſavocza ſwoje halosy wyſche pohanſkeho wupſcheſtrěwacz, na wołsadu w Jeruſalemje cźeźke wichory pſcheſcźěhanja pſchińdźechu. Do teho czaſa běchu pſcheſcźěhanja wot měſchnikow a vińmawuczenych wuſchłe, wone buchu wot naſchczwanneje hromady luda wuwjedźene; nětko pak ſwětna móz tón ſły ſkutk do rukow wſa. Tehdomniſchi kral Herodaſch, ſ pſchimjenom Agrippa, chżyſche ſebi luboſcź żidow ſ tym dobyć, ſo kſcheſcźijanow jimaſche. S mudrej leſczu wón najprjedy paſtyrjow ſbi, dokelž ſ tym zyłe ſtadło ſměſcha. Wón ſtołpy zyrkwje ſlama, dokelž ſ tym zyły twar ſaniczi. Najprjedy bu Jakub, Janowy bratr ſajaty a morjeny. Nětko bu hłowa wſchitkich japoſchtołow, Pětr do jaſtwa cźiſnjeny. Wón bu ſ dwěmaj rjeczaſomaj ſwjaſany, kotrejuž kónzaj běſchtaj na dweju wojakow pſchiwjaſanaj. Taj wojakaj ſ japoſchtołom w jaſtwje leżeſchtaj. Wón ſo hibnycź ujemóżeſche, ſo byſchtaj wonaj to njepytłoj. Wonkach pſched durjemi hiſchcźe ſtraża ſtejeſche. Nichtó ſebi na to myſlicź njemóżeſche, ſo bě Pětr cźeknycź mohł. Pětr běſche ſhubjeny.

Schto pak mějeſche lud, ſchto mějachu wyſchſchi pſcheczíwo tym japoſchtołam? Schto ma ſwět dźenſa hiſchcźe pſcheczíwo ſwědkam wěrnoſcźe? Schto ma pſcheczíwo zyrkwi? Runje to ſamo, ſchtož ſu pſcheczíwo Kujeſej Jeſuſej měli. Schtóž njecha hřěch w wutrobje moleny měcź, tón hidźi prědarja ſakonja. Schtóž ſwoje cźěło a ſwoje żadoſcźe kſchižowacź njecha, hidźi powjeſcź wo kſchižowanym. Schtóž chce ſam ſe ſwojej prawdoſcźu hordy do njebeſa ſańcź, ſo ſymny wot prawdoſcźe ſ hnady wotwobrocźi. Schtóž ma ſo ſam ſa mudreho, pſcheſcźěha mudroſcź ſ wyſokoſcźe, pſched kotrejž je tola wſchitka cźłowiſka mudroſcź ſama hłupoſcź. Schtóž pſched tym dujom tſchepoze, na kotrymž Bóh wſchitko potajne na ſwětło pſchinjeſe, zyłu powjeſcź wo ſwětnym ſudźenju hidźi. To je ta najſłubſcha pſchicźina, ſo je zyrkej Boża na ſemi pſcheſcźěhana. Teho dla ſo heſke mozy k jeje ſaniczenju ſjednocza. W towaŕſtwje ſ Boha ſapřewazej wědomnoſcźu a ſurowym a bjesbóżnym waſchnjom chźedźa kſchesćźijanſtwo ſaniczicź. Woni rjeczaſy a jaſtwo na ſtadleſchko wěrjazych kſchesćźijanow mjetaja. Nuſa zyrkwje je wulka a woni hižo ſawyſkaja. Ale njeſadwěluj? Nawutłł ſ wumożenja Pětroweho, ſo, hdźež je nuſa najwyſchſcha, je Boża pomoz najbliźſcha.

Schto cźinjeſche Pětr w tamnej cźěmnej nozy, jako běſche hodźina jeho wotprawjenja hižo poſtajena? Wón ſpaſche. Hlaj, to běſche ſpanje dźěſcza Bożeho, měr praweho. Wón praji: Ja leżu a ſpju zyle ſ měrom, pſchetož ty, Knjeźe, pomhaſch mi, ſo ja bjes ſtaroſcźe bydłu. — Budź też ty ſměrom, ty zyrkej teho Knjeſa, w wichorach tuteho cźaſa. Pſchetož kaž Pětr, ma zyrkej naſcheho cźaſa wyſche ſo Boha, kiž je njebeſa ſtworił. Tón w njebeſach

ßměje ßo ßwojim njepscheczelam. Jemu je lohko, kaž něhdy na Sodom a Gomorrha woheň ſ njebjeß padnycz dacz a ßwojich njepscheczelow ſaniczicz. Jemu je tež lohka wez njebjeßa rostorhnycz a dele pschińcz, so by tym ßwojim pomhał. Tón Knjes wobradź nam w tymle czaßu nuſny něschto wot teje ryczeřikeje wěry a měra Pětroweho. Potom ßo tež k nam kaž k njemu w prawym czaßu wumožazy jandźel pschibliżuje.

Pětr pſasche. Schto pak cźinjesche w tamnej nozy gmejna, woßada? „Wona modlesche ßo bjes pschestarcza ſa njeho k Bohu.“ To ßu prawe brónje zyrkwje, jich modlitwy. Pschecźiwo murjam jaſtwa, pschecźiwo lebijam wojakow, pschecźiwo mozy Herodaschowej woni niczo nimaja, khiba ßwoje modlitwy. Ale to ßu prawe brónje zyrkwje w nuſy. Modlitwa móże wumóz ſe wschelakeje nuſy a ſe ßmjercze ßameje. Jesu, pomhaj modlicź. — Pohladaj na pomoz a wumoženje tam w jaſtwje. Jandźel Boźi do cźěmneho jaſtwa ſaſtupi. Njebjeſka jaßnoſcź cźěmne murje poſloczuje. Wojakow ſ hłubokim ſpanjom jandźel ſbi a japoschtoła wubudźi. Potom jeho ſa ruku wſa a jeho kaž wo ßnje cźische a ſ měrom ſ durjemi won wjedźesche psches cźěmne khody jaſtwa nimo ſtrażow na haßu won. Něko, hdyž nózny powětr jeho wobduwasche, běsche wón ßwobodny, zyle ßwobodny.

Tak je tón Knjes ßwojeho ßłużomnika wumohł. Schto pak bu ſ Herodaschom? Wón mějesche żałoßny kónz. Boźi jandźel jeho w tym wokomiknjenju ſbi, jako ßo lud k njemu jako k ßwojemu Bohu modlesche. Wot cźerwjow ſeźrany wón ßwojeho ducha horje da.

Bjesbóżny je kaž njewjedro, kotrež pschecźehnje a wjazy njeje; tón prawy pak pschezo wobſteji. Tak je khěžor Nero pschecźahnył kaž njewjedro. Ale ruka teho Knjeſa je tyrana dożahnyła, wón wjazy njeběsche. Boża zyrkej pak kcźějesche, kaž ſahroda. Tak je tón Knjes pschezo cźinił. W prawym czaßu wón ßwojej zyrkwi jandźela k wumoženju póßła. Tak je něhdy ßwój lud psched Pharaonom wukhował a je ßo jim mrócźelow a wohenjowy ſtołp w puscźinje ſcźinił. Tak je něhdy Gibeona a jeho ſtadleschło wukhował, ſo njeliczene wójſko Midianitow ſbichu. Tak je něhdy Davida ſ njepscheczelſkeho pschesćěhanja Sauloweho wumohł. Tak je profetu Eliaßa wobarnował, ſo pschibójſka kralowa Jſabel jemu niczo ſchkodźecź njemóżesche. Tak je Daniela ſ lawoweje jamy, tych tſjóch mużow ſ wohenja wumóhł. Tónle Bóh, kotryž je ſtajnje ßwoju zyrkej wobarnował, je naſch Bóh. Wón naſch Bóh woſtanje. Derje nam, hdyž móżemy w wěrje ſpěwacź:

Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam,
Brón dobra, ßylna ſkała.
Wón ſe wſchej' nuſy pomha nam,
Kiž je naß ſapschijała,
Sty ſtary njeſcheczel
By naß rad pózrjecź chzył
A ma doſcź leßnoſcze,
Tu psches njoh' nichtó njeje.

Hamjeń..

Puczowarſzy towarſchojo.

(Skończenje.)

Khwilku poſdźiſcho dońdźe korczmarka ſe ßwojim dźěſćom na ruzy, ſo by ßwojemu mużej prajiła, ſo by jenoż bryczku ſapſchahnył, ſo teljegi trjeba njeje, dokelź wobaj kujeſaj hromadźe pojědźetaj. Wona hladaſche hroſnje, wußmorka ßo wótſje a wutrě ßebi wóczący ſe ſchórzuchom.

„Schto je, ſo tak hroſuje hladaſch, żona?“ wopraſcha ßo muż.

„Schto to tebje ſtara?“ wotmolwi rańuje, wóczący ßebi ſ nowa wutrěwſchi.

„Je tebje něchtó ſranił?“

„Ach, ty — hdyž je tón pódla? Schtó dyrbjał mje w jeho pſchikomnoſcźi ſranicź?“

„Ale dha tola rěcź!“

„Nó haj, tón knjes, tón młody, je zyle hinaſchi.“

„Kak tak? Wón je, kaž ßo to ßłuſcha — dobry, ſprawny cźłowjek.“

„Haj, poßłuchaj jenoż, wón ßebi pjenjeſy pola druheho pożćźi; praji, ſe Schcźěpanu, ſo dyrbi jemu pomhacź.“

„Tajkele tola!“

„Pjenjes je pola mje mało“, dźeſche, „lědma doßahaju k puczowanju; tola hdyž ßym dojěł, hdźež chzu, dha wam je ſaßo wrócźu.“ Duzy po puczu chze wón jemu, temu druhemu, ſa to měch a wacźok njeſcź, chze w bryczący pſchenozowacź, ſo by wſchu nadobu pałł, a chze ßo ſa knjeſa ſtaracź. Sswój cźaßnik je jemu ſa to pſchewoſtajił.“

„A tón tamny?“

„Tón praji, ſo chze pjenjeſy dacź, hdyž wotjědźetaj.“

Bóry po tym ſtupiſchtaj puczowarjej na próh, najprjedy Nikita Ssawicź, kotryž ßo wobhladniwje na wſchě ſtrony roſhladowaſche, ſa nim pſchiúdźe Owinow ſ wjeßełym mjeßwocźom, pſchełupzowy wacźok ſe ſtrowej ruku njeßo. Dźeń ſkhadźeſche rjenje, młode ranje ßměwaſche ßo, a dwór, kotryž běſche ßo puczowarjomaj w nozy ſtak ſrudny ſedał, njeběſche hroſny, hacź runje běſche na dworje wſchło maſane a njeporjadne.

„Hdźe je twój mordał duſche?“ praſcheſche ßo Nikita Ssawicź hoſpoſu, „ſawołaj jeho ſem! Abo ně, wotcźaků, daj ty jemu tele pjecźdźeſacź rublow — praj, ſo ßu wot tehole knjeſa. A praj jemu tež, temu lubjeżnikej, ſo mje wjazy na telej dróży njewohlada; pojědu radicho tři ſta mil wokoło a tam ſ poſtom.“

„Mějcźe dźak, mějcźe dźak“, dźeſche korczmarka, ßo hłuboko poklonjejo.

„Jenoż tamnemu knjeſej macźe ßo dźakowacź — ja bych zyły podawk pſched ßud pſchinjeßł.“

Wonaj ſałěſeſchtaj do woſa. Owinow ſtorczi pſchi tym ſ wacźokom do woſa, dokelź ßebi ſ tamnej ruku pomhacź njemóżeſche. Nikitej Ssawicźej ßo to mało ſpodobaſche.

„Poßłuchajcźe“, dźeſche ſ porokowazym ſynkom, „hdyž je ßo wam něschto porucźiło, dha dyrbicźe to tež ſwěrnje dokonjecź. Cźeło dla ſkłuznjecźe mi mój wacźok? Tón njeje tuni, płacźi mje ſchwarny pjenjes, jara ſchwarny pjenjes . . . .“ Poßledinje ßłowa hórcźeſche bóle ßam ſa ßo, pſchetož Owinow běſche ſe ſazpiwanjom na njeho pohladał, a dobźa hiſchcźe khěrſje prjecź, jo by Schcźěpanej Boźenje prajił. Tón padźe jemu k nohomaj; Owinow ßo dotho ſ nim njerosrěcźowaſche, ſo njeby Opjenkowa njeſcźerpliweho ſcźinił. Wón wokoſcha jeho ſe ſprawnej wjeſełej wutrobu a dońdźe potom k wojej. Hdyž běſche ßo ßynył, ſtejeſche korczmarka ſe ßwojim dźěſćom pódla njeho.

„Wotcźaků jenoż wokomił!“ dźeſche k ßwojemu mużej, kotryž na woſu hedźeſche a chzyſche runje wotjěcź. Potom wobrocźi ßo k Owinowej: „Ty, mój holbiko, moja duſcha. Pożohnuj mojeho Mituſchku! Twoja ſprawna ruka pſchinjeßje jemu wěſcźe ſtrowoſcź a ſhoże, Boźe żohnowanje a wſchitke pſchibywanje. Pożohnuj jeho.“

Owinow dopjelni jeje prójnou, a potom jědźeſche wóſ ſ dwora.

„Haj wſchał, haj“, dźeſche po dźeſchim cźaßu Nikita Ssawicź, „dobry ſtuk wſchał je — ale ludźi na to ſpucźicź, woßebje hdyž dyrbiſch ßebi pjenjeſy k temu pożćźicź — to ßo njeßłuſcha — pſchetož rubjeżnizy ßu wonj tola wſchitzy.“

Wón klapa.

„Dźědo, wy hubjenje pola naß trjechicźe!“ młoda żona ſawoła. Kónz je ſe wſchej wjeßełoſcźu. Tak njeſbożowna ßo hiſchcźe żenje w ßwojim żiwjenju cźuła njejßym. Wſcheho dyrbju parowacź teho dźěſća dla. Pſchi ßamym ſa podleżu; pſchetož to njeje wutracź. Ja njeßměm ßo wot jeho łoża hibnycź. Wón nikoho pſchi ßebi njecźerpi hacź nana a mje. A tak dźe to wodnjo a w nozy. To je żałoßnje cźęźko; wón woła, hdyž ßo jeho

dótknjesch. K temu lěkař praji, ſo móže to hiſchcźe dołho tracź. Ach, dźědo, pola naſz wſchitko tak rjenje dźěſche, Jank tak derje na cźěle a na duſchi pſchibywaſche, ſ nim derje w ſchuli do předka dźěſche, a něto tu leži a ſakoſcźi. To je hórje hacź w jaſnoje žiwy bycź dyrbjecź."

„Ty jeno prawje widźecź njemóžeſch, moja dźowka", wotmolwi ſchědźiwz. „Jaſtwo waſcha khorojſtwa njeje, ale ſwjatocźny rum. Daj mi to tebi wupowjedacź a kedźbuj směrom! Něchto wulzydoſtojny je tudy jaſtupił a chze tu jſtwu rum ſeźinicź, w kotrejž móže ſ tobu wo jara waźnych wězach rěcźecź. Hdyž pak ty tak wótſje morkotaſch, wón k rěcźenju pſchińcź njemóže; ty njewopomniſch, ſchto twojemu dźěćźu tak zakoſcźicź dawa. Twoje dźěćźo je tebi twoje najlubſche; ale tón, kotryž dyrbjał tebi hiſchcźe lubſchi bycź, je něto w ſwojimaj rukomaj dźerži a ſo tebje praſcha: dyrbju jo tebi wſacź? Ja to móju.

Ty prajiſch, luba dźowka, ſo je pola waſz tak rjenje ſchło. Haj, ale do Božeho doma wy njejſće, ſchtož je mi wědomne, źenje ſchli, wjele mjenje k Božemu blidu. Moje napominanje niczo pomhało njeje. Ty ſamo juntkrócź praji: dźěd kemſchi a k ſpowjedźi khodźi a my dźemy do dźiwadła. Něto waſz druhi napomina. Ty źebi myſlilſch, ſo je Jank derje po cźěle a po duſchi tyt; ale to drje waſche dźěćźo hiſchcźe wohladało njeje, ſo ſeźe hromadźe domach nutrnje ſpěwali. Skorźiła ſſy ty, luba Hilža, pſchi Jankowym łožu hižo doſcź; ale proſyła najſkerje jara mało abo ſ zyła niž.

Tón Knjes pola tebje kłapa, luba dźowka. Wěſch ty, ſchto wón tebi praji? Sa krótki abo dłeźiſchi cźaſ dyrbiſch wſchitko wopuſchćićź, na cźimž maſch ſwoje wjeſełe. Sa krótki abo dłeźiſchi cźaſ wſchitko hromadźe padnje, na cźož ſwoje ſhoźe twarſch. Schto ty potom ſmjejeſch, hdyž ty źaneho wumožnika njeſmějeſch? Njemyſłł źebi, ſo budźe to wſcho jene, abo ſo to bjes ſadwělowanja nimo pońdźe, hdyž cźłowjek w wumrjecźu źaneho pomoźnika nima, ktrehož móže ſo dźerźecź! Wopomń to, moje dźěćźo! Ty ſe ſwojim Jankom źama wo jſtwje njejźy; tón Knjes je pódła! Pokhił ſo pſched nim a pónaj, ſchto wón chze!"

Woćehnjenje naſchich młodych k tſchećźijanſkej ſwobodnoſcźi.

(Po F.)

VI. Sakaſacź a pſchikaſacź.

Dźiwna wěź je, ſo wjele pobożnych ludźi, kotrjž maja młodych woćehnjećź, w ſakoſćim jmyſłenju tećźa. Woni źebi, kaź ſo ſda, myſłła, ſo cźim wjacź ſo pſchikaźe, cźim wjacź ſo dźerźi a cźim wjacź ſo ſakaźe cźim mjenje ſkeho ſo cźini. Schtož cźłowjekow ſnaje pał wě, ſo wjele kaſnjow k źamenu pſcheſtupjenju wjedźa. S rjanymi ſłowami je to japoſchtoł wupraził: „Sakoń jeno hněw naćźini." Niczo tak wutrobu njeſwjerdźi, kaź wěćźne pſchikaſanje a ſakaſanje.

Amerikanſkeho hólcźka ſ mjenom John ſo njeſnaty knjes ſa mjenom praſcheſche. Mały holz wotmolwi: „Mój nan mi John rěka, moja macź pak mi ſ wjetſcha praji Johno, njecźin to!" — Macź běſche tak huſto „Johno, njecźiń!" prajiła, ſo tón mały źebi myſłleſche, ſo wona jemu tak rěka: ſo je to „njecźiń to!" źamy pſchiwiſł k jeho mjenu. Wěſo běſche tole ſmućźene ſakaſanje napićźećźiwne tehо, ſchtož dyrbjeſche ſkutkowacź, wuſkutkowało.

Ja to powjedał njebych, hdyž njeby macź tehole John dla po wſchěch naſchich hańach běhała?

Cźitarjo mi wěćźe wopak njeſrojmja, kaź ſo bych wo pſchikaſanju a ſakaſanju ſ zyła niczo wjedźecź njechał. To by mi rjana wěź była! Wſchako je Bóh tón Knjes woćehnjenje preńjeju cźłowjekow ſ tym ſapoćźał, ſo jim něſchto ſakaſa; pſchi tym hnydom naſpomnju, ſo běſche to źame jeńćźe. A ja źebi ſ dobom myſłu, ſo je to po Božej mudroſcźi, hdyž ſo pſchikaſanje a ſakaſanje na najmuſnjiſche wobmjeſuje, ſo pak ſo potom na teſle měrje krućźe wobiteji a ſo cźłowjek też ſkaby bycź njeſmě, hdyž je muſne, ſ kruthym khoſtanjom źebi wunuſowacź.

Wěſo dyrbi ſo kóźda kła, kóźda njepoſłuſchnoſcź, kóźda njeluboſcźiwoſcź, kudźenje druhich, kaź też wſcho kleſkanje jako njecźłowjźe ſkaźenje ſaźudźićź.

Ale te pſchikaſanja a ſakaſanja, kotrež ſu na prawym měćźe, dyrbja ſo do źwěćka bójiſkeho khodźenja ſtajićź. Dźěćźu dyrbi ſo rosjaźnicź, ſo wſchitko wot teho wotwiźuje, kak wone k Bohu ſteji a ſo wone tole towaŕſtwo, kotrež je źórko cźaźneho a wěćźneho ſhoźa, kaź ſwoje ſmutſkowne źiwjenje ſaniczuje. Teho dla je Luther w ſwojim hłubokim ſaćźiwanju wukładowanje kóźdeje kaſnje ſ tymi ſłowami ſapoćźał: „Mý ſo dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź." Priedy hacź wón na nadrobne pſchiúdźe, wón cźłowjeka pſched Bože wobliczo ſtaji.

To pak by cźiſćźe wopak było, hdy bychmy někajke tryſki a żorty, kotrež huſto ſ wjeſełeje radoſcźiwje źiweje wutroby wukładźeja abo hdy bychmy wſchelake pſchinarodźene njeſchikноſćźe abo pſcheſtupjenja wobłhodneho waſchnja, kotrež tola huſto doſcź ſprawne njeje, — hdy bychu ſo někajke ſmyſłenja pſchećźiwo ſwětnej mudroſcźi, ſdwórliwoſcźi a poćźeſćźowanju wyſokich woźobow — hdy by ſo to ſa to ſame měło, kaź by ſo cźłowjek pſchećźiwo Božej woli ſadźerźał.

Powſchitkownje wſchak ſu wſchitźy cźitarjo w tym ſo mnu pſches jene. Ale w źiwjenju ſo tola na kajke pódlanſke wězki a ſmyſłenja wulka waźnoſcź kładźe.

S krótka mam ja tón nahlad, ſo matej ſo pſchikaſanje a ſakaſanje pſchi prawym fſcheſcźijanſkim woćehnjenju na najmjeńſchu měru wobmjeſowacź. Ja pak dale du, ſo praju, ſo dyrbi to po něćźim cźiſćźe pſcheſtacź.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Porjedźeńki ſa poźledne cźiſko:

W 1. wotdźěle na 6. ryńcźku ma ſo měſto „wſchelakich" „wſchelakim" cźitacź.

W 2. wotdźěle 5. ryńcźk dyrbi měſto „Götzinſka" „Göttingſka" rěkacź.

W 4. wotdźěle je ſo poźłednjej ſadźe pſches to, ſo je ſo měſto „pſchepóſnali", kaź dyrbjeſche rěkacź, „pſchipóſnali" ſtajiło, cźiſćźe napićźećźiwne ſroźymjenje dało. Poźleduja ſada dyrbi rěkacź: Mý ſo bojimy, ſo cźaſ doućźe, hdźež ſo teho kaja, ſo ſu pſchi wſchelakich pódlanſkich wobmyſłenjach wulku waźnoſcź wěźy pſchepóſnali, kaź něto hižo hłoźy ſ njewěrźjazeho łěhwa ſjewja, ſo ſo nad ſwojim dobyćźom ſwjeſełeja.

W 6. wotdźěle w 3. ryńcźku ma ſo „koloniju" cźitacź.

* * *

Sańdźenu njedźelu wotmě ſo w Draźdźanach ſherbſki konzert, kotryž ſo najkraſnjiſcho poradźi, ſo běćźu wſchitźy poſłucharjo bjes wunſaćźa wulzy jara ſpokojeni. Schkoda, ſo běſche mało poſłucharjow. My bychmy ſarjadowarjam, dirigentej, ſpěwarjam a ſpěwarkam, kotjiž źaneje próźy lutowali njejźu a ſu wſchitko najrjeńſcho wunjedli, ſ zyłej wutrobu pſcheli, ſo by ſala hacź do poźledneho měſta napjelnjena była. Naſche wutrobne źadanje je, ſo by ſo konzert woſpjetował — a potom ſo też wěćźe wſchitke njedoſtatki, kotrež ſu ſhobu małowopytanje konzerta ſawinowałe, wotſtronja a wunjedźerjo konzerta maja wyſche ſaſłużeneje chwalby też tu radoſcź, pſched mnohimi poźłucharjemi ſpěwacź.

Wuſtajeńźa w Draźdźanach je kóźdy dźeń bohacźe wopytana a wośebje naſcha ſherbſka wjeź a ſherbſki muſej njedźěłene pſchipóſnaćźe namaka. Duź njekomdź ſo źadyn luby Sserb, kotryž někak móže, do ſherbſkeje wjejki w Draźdźanach doćźć.

Na kupje Kreta, hdźež běſche ſo ſćźěł pſchećźiwo Turkam ſběhnył, je ſaźo měrniſcho. dokełž ſu ſo Kretiſkim wſchelake źadanja dopjelnikle.

W Egiptowſkej ſaźo kholera pſchibjera. Wot oktobra ſańdźeneho łěta je tam 9856 khorych było, wot kotrychž je 8069 ſemrjeło.

Jeho macź.

W małej jſtwićźźy leži proſta a cźicha na łěhwje ſtara źona; wona je wudychała. Hłuboka cźiſchina je w domje, ſtary muž ſ kóźu morweje pſchiſłupi a ſyłły jemu ſ woćźow kapaja. Cźiſche wón praji: „Wona běſche mi ſwěćna mandźelſka a je ſo źwěru prózowała. Wona běſche wſcha wuſtała!"

Tele ſłowa běchu też wutrobu druheje ſ nowej ſyłłnoſcźu napjelnjwe, płakajo ſo dźowka pódła koźa poklaku a ſdychowaſche: „Wona je ſa naſz wſchitkich dźěćała! Ja bych jej wjacź k pomozy

byćj dyrbjała; kak sćěrpliwa běšche wona, stajnje hotowa pomhacj a dobra pšecěćiwo žiwjim dźěćom!"

W najćěmnišćim kućiku jstwy daloko wot tych druhich žedźěšche młody čłowjek. Jeho wobliczo sjewi, so měsjeche lóhke smyšlene žiwjenje sady žo — nan a žotra žo wo njeho njestarataj, lubosćj k njemu je wotemrěła, pšetož jeho lóhko smyšlene žiwjenje běšche jeho čjim zuřeho sćěniło.

Nětko běšche žamlutki s tej njebocźiczkej; čji druhy běchu se jstwy wustupili. Pomału žo wón k kožu bliźěšche a na kolena padźe. Sćwoju hłowu k žwěrnej wutrobje tłóčěšche, pšeć kotrejž běšche jako dźěćo hujsto leżał. Prěni krócź sa dokhi čjaš jemu žylsy do wocžow stupachu. „Maćži", wón scheptašche, „ty žy pšecěćiwo mi pšečejo dobra była, wschitzy kamjenje na mnje mjetaju, ale ty — ty mje lubowašche." (Jan. 8, 1—12).

A wón ruży maćerje tłóčěšche, jej kosčeschе a s wěstym hłožom praji: „Ty žy mje wumóhła, maćži, do twojeje symneje ruki za žlubju, so dyrbi jinak so nimu być!" Sskónčne pruhi žo s wokmom nuts dobywachu a žo na błědym wobliczu morweje wobrasowachu. Wone wjazy lubosćiwe słowa mandźelskeho a dźowki, ani žlubjenje žlubjenego a wumoženeho žynu njeźkyšcheše. Kak by ju woboje wežera hišćeće wobłožiło!

Najcźěmnišći hrěch.

Młodźěć we wulkej žrudobje k žwojemu duchownemu pšichińźe. Hdyž běšche wulki rynk žwojich hrěchow, kotrež jemu na žwědomnju ležachu a jeho do njeměra stajichu, žwojemu duschow pastyrjej sjewi, tón praji: „Ale wy ni hišćeće jedyn hrěch mjenował njejećе, kiž je čzornišći hacź wschitke druhe."

„A na kajši hrěch žebi wy myšlićе?" Wón žo pokny sadwěčlowanja praješeshe.

Duchowny praji: „Tón hrěch, na kotryž žebi myšlu, je tón so sćeje žo hacź do dźenžnišćeho dnja pšecěćiwić, pšecěćeliwe pšeprošenje Jesom Khrysta pšihwjacź. Wón was woła: „Pój!"

Tola jednore słowo młodźenza k temu dowjedźe, so wón Jesom Khrysta sa žiwojeho sbóžnika pšihwsa.

Kapki s njebjeß.

Mała holczka wopominašche, kak mohła tež něschto sa mižionstwo čjinić. Jejna macź běšche płokaza žona w Londonje a dokelž s druhimi žonami w tym žamym dworje dźěłaješe, to dźěćo na tu myšl pšihińźe, deschćikowu wodu hromadźić a ju potom tym žonam pšechodawać. Nad wone tež tej holczy sa kóždu khamu penny (10 ny.) sapłacźichu. — Jedyn wječor wona duchownemu 7 schilingow a 6 pence (8 hr.) sa mižionstwo pšihinješe a jako chžyšche žo wón dźiwaju nad bohatym darom sa jeje mjenom wopraschećź, wona je prajićź njechašche.

„Ale", praji wón, „ja dyrbju tola k kóždemu darej, kotryž žo mi dowěri, mjenu abo s najmjenišcha prěnjej pižmikaj mjena dariczełki pšihwißać."

„Nó dha", wona wotmolwi, „hdyž žo hinak njehodźi, napißajće w Božim mjenje k mojemu makemu darej: „Kapki s njebjeß", Bóh dźě je dariczel a hdyž wón njeby žwojim deschćikowym kapkam s njebjeß padać dał, ja wam ženje njebych tónle pšihnoschk pšihinjećź mohła!" — Ich najmjenje, kotrěž žu posdźišcho w jendźelskich mižionskich nowinach tón dar s tymi słowami „kapki s njebjeß" naspomnjeny widźeli, je na tu myšl pšichićko, schto ma to rěkać. — Tak lubosćź a dźak k Bohu w čłowjeku dobre myšle wulnudźitej. Čjim wjazy my dawamy, čjim dale žo nam wutroba wotewri a čjim radosćiwišći my bywamy. To je stara wěrnosćź, a schtóž to wěri a po tym čjini, tón to nashoni.

Wón njechašche.

Jabritski dźěłaćeř setka na žwojim dompućźu schdźiwza, kotryž cźěłe brěnjo na khribjećе njeješeshe. To běšche jemu žel a wón k starcmu dźěćeje a jemu praji: „Luby stary nanu, wasche brěnjo je wam, kaž žo sda, jara cźěłe, so jo ledy njeješećе, njeješněn wam ja kruch pućza njećź?" Njedowěrliwy tón stary na njeho pohlada a wotmolwi: „Nć, nć, ja to žam njeješu, ja s žyła wjazy daloko nimam, duž wascheje pomozy njepotrjebam. Ja žo dźakuju?"

„Nó, ja chžu wam mały kruch hacź domoj njećź; pšehetož ja w Lanezach bydlu — a mi je lohko, tajke něschto cźěłe njećź."

Tón stary pak njechašche, bu hrěwny a cźinješche, kaž by s tym młodym nicźo wjazy cźinićź njeměł. Najskerje žebi myšlješche, so jemu na tejle wopuschćenej dróhy s tym brěnjenjom cźěłuje.

Njećźinja čłowjekoju se žwojim brěnjenjom hrěcha tež tak? Cźěłko dyrbja nožyć; hdyž pak Jesuš pšihińźe, so by cźěłotu wot nich wjak, jeho wotpokasaja, pšehetož jich hrěchi žu jim lubšche a wutrobje spodobnišche, hacź towaršstwo s Bohom. Woni žo wobrocźićź njechadźa; čjim starschi žu w žwojich hrěchach, čjim twjerdscha je jich wutroba. — Luby cźitarjo, kak s tobu steji? Hdyž ty Jesuźej žwoju wutrobu hišćeće podał njejšy, daj jemu ju dźenźa se wschej hrěchnej wobćećźnosćju, so by wěcźnje žwobodny byl, so njeby w wěcźnosći wo tebi žo prajiło: „Wón njechašche."

Boże wobarnowanje.

Sśmilny a hnadny je tón Knjes, sćěrpliwy a wot wulkeje dobroty, jeho hnada je nade wschitkimi, kotrěž žo k njemu wołaju, a kaž žo nan žmili nad dźěćźimi, tak žmili žo tón Knjes nad tymi, kotrěž žo jeho boja. Tehо dla, o kchećźijanu, wołaj žo k njemu w cźaju teje nuty a wón budźe tebje wumóž.

Nahladowar želežnizy pšehladowašche junkrócź horny twar teho jemu podstajećeho krucha, a so by pšeš njón pšećěł, draišinu skaja. Wón běšche pobožny muž, a jako běšche žo na draišinu žynył, wón dźěłaćerjam, kotrěž mějachu ju wjećź, s tymi słowami wotpěćź pšihikaja: „Nó, něto s Bohom!" Jako běchu něhdźe dwě hodźinje ćěli, žo na dobo dohladachu, so sady nich se wschem khwatkom wurjadny cźaš pšihina, wo kotrymž běchu sabyli nahladowarjej powjećź dać. Draišinu na bok sćinićź, běšche njemóžna wěs, dźěłaćerjo sćocźichu khětije s boka dele a žo wukhowachu, nahladowar pak, dokelž běšche cźěłki kožuch wobleczeny, pak njemóžeješe tak khětije cźěłnyćź, cźaš draišinu popadźe a ju hnydom rosbi. Cźaš jasta a woni pytachu wboheho nahladowarja, kotrehož mějachu sa morweho. Ale hlaj! Jako běšche nahladowar dele padnył, běšche na žwoje po dołhosći wožrjedź kolijow padnył, cźaš běšche pšeš njeho pšećěł a cźitkeho a stroweho jeho spody jeneho woja wurćźećehu. Sžylny Bóh, k kotremuž běšche žo wołał, jako wotjedźe, běšche jeho wobarnował, jako nuša a strach na njeho pšihińźeschtej.

Pšehi wulkim želežnišćim njesbožu w Schpanistej, kotrež jara wjele čłowjekow mori, žo sćěhowaje poda, kaž nowiny powjedachu. W cźaju běšche žona s dźěćźom, kotraž, jako njesbože pšihińćź widźeješe, žwoje dźěćo twjerdźe do rukow wsa a potom s nim sawołaje: „Bóh swarnuj naju!" s wosa skocźi. Maćź a dźěćo žo wukhowašchtej, bjes teho, so by žo jimaj najmjenšcha schtoda pšehi deleskočenju stała.

Prošnyć pomha w nuty a Boža žmilnosćź kónza nima.

Něschto k rospominnaju.

Bjesbóžni čłowjekoju žu tak njeješćěrpliwi, so njechadźa na trajaje a wěcźne wjeßela cźakać, ale woni tója sa wjeßelemi hrěchow, kotrež žu jenoź na chwilu. Woni žo dźěćom runaja, kotrež dočakać njemóža, hacź žu kićje srake a je teho dla kißałe a selene sjedźa.

* * *

Budź žiwy! — Bywaj pšehćźo žiwišći, duchowniśći, wote wscheho jenoź žwonkowneho a pšehipadneho njewotwißowazy, žam w žebi wěćźišći, pšehćźo bóle žam žwój Knjes, — wjeßel žo pšehćźo bóle twojeje wěry, twojeje nadźije, twojeje lubosćźe, budź pšehćźo wěćźišći twojeho Boha a twojeje njeješmjertnosćźe w čjichim poniżnym hladaniu na njeho, kotryž běšche a je a budźe pšehćźo žam žebi runy. — Hladaj žo prósdnych njewužitnych rěćźow. Čłowjek lohko do nich pšihińźe. Schto to do njewužitneho wužiwanja duchownych mozow! Prósdne rěćźe, kak blíške žu wone sym pšihißłodźazym rěćźam!

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyschinku; zhoruredaktor: farar Mrójak w Rychwałdźe.
Čjišćej a naklad Ssmolerjej knihićźišćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišło 30.
26. julija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjej knihicźiśćiśćerńu w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pichedpłatu 40 nw.

8. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Boże dźěćźi.

Rom. 8, 12—17.

Khryſtuſ je nam Boha ſa naſcheho Wótza ſjewił. Wſchehomóżny je naſch Wótz. Rospomina a wopomina to też kóždy doſcź, kotryž ſwoje „Wótcźe naſch“ ſpěwa, kaž by to nujne błło? Njepſchińdźe wſchelake wopacźne ſrośmjenje naſcheho kſchesćźijanſtwa ſ teho, ſo ludźo to prawje njewopominaja, hdyž „Wótcźe naſch“ ſpěwaja ſebi na to njemyſłło, ſo je Bóh wopravdźe naſch Wócźeź. S tymaj ſłowomaj „wótźny dom, wótźny kraj“ je wſchelake drohe wopomnjećźe ſjednocźene, ſo ſo wutroba ſraduje. Schto móźe cźłowjek vichećźiwo temu měćź, ſo ſo to najmyſchſche bycźe do tajkeho towaŕſtwa ſ nami ſtaji, kotreź je tak zyle po ſacźuwanju naſcheje wutroby? Pſchirunaj ſ tym, kajke njedoſpołne myſłe mějachu iſraelſke dźěćźi wo Boſy a kajke ſrudne, njehódne myſłe ſebi pohanjo wo ſwojich pſchibohach cźinjachu. Móźe něſchto doſtojniſcheho a ſroſchtniſcheho bycź, hacź ſo ſměmy Boha Wótza mjenowacź? A hdyž wón to je, je naſcha wěź, ſo ſo my jako dźěćźi cźujemy a wopokaſamy w ſwěćźe. Kſchesćźijenjo ſu po epiſtoli 8. njedźele po ſwjatej Trojizy, Rom. 8, 12—17, Boże dźěćźi; — duž mamy ſchtwórake, ſchtož ſ teho nawuknjemy:

1. Dźěćźazu pſchiſłuſchnoſćź. Dźěćźo ma tu pſchiſłuſchnoſćź ſwojeho nana poſłuchacź. Nanowa wola je dźěćźu pſchikaſnja. Cźim ſwólniwiſcho a radſcho dźěćźo po nanowej woli cźini, cźim lěpje wone ſwoju pſchiſłuſchnoſćź dopjelni. Naloź to na ſwoje ſtejiſchćźo k Bohu, ſwojemu Wótźej, a ty bórſy pośnajeſch, ſchto je ſ naſchej dźěćźazej pſchiſłuſchnoſćźu pſches jene a ſchto niź. Sſamowólny praji: Ja chźu ſwoju wolu měćź a cźinićź, ſchtož ſo mojemu cźěłu ſpodoba; njepoſłuſchny praji: ja njećham poſłuchacź. Poſłuſchny pak proſy: Wótcźe, wucź mje cźinićź po twojim ſpodobanju a twój dobry duch wjedź mje po prawym puću! Kotrychž Boźi duch wodźi, cźi ſu Boże dźěćźi, praji japoſchtoł: Mjenuj mi teho ducha, wot kotrehož ſo wodźićź daſch, a ja chźu tebi prajićź, ſchto ty ſy, ſwětne abo Boże dźěćźo. Je duch ſebićźnoſćźe a ſełhańnoſćźe a łohkeje myſłe? Abo je duch wěrnoſćźe a luboſćźe a ſtrowej myſłe? Dźěćźi ſtupja do ſtopow ſtarſchich, kſchesćźijenjo khodźa ſa Bohom.

2. Dźěćźazu myſł. Hlej, kak wjećźor małe dźěćźo nana, hdyž je domoj pſchiſchoł, wokoło ſchije wośmje, kak ſo ſhożowne ſacźuwa na jeho ſylnej ruzy a ſo nićźeho njeboji. Dźěćźaza myſł je dowěrjenje. Kak ſdalene ſu wot teho myſłe pohanow wo jich pſchibohach. To je ſama ſtyſknjwa bojoſćź, kotruž woni maja, pſchetož woni teho njebjeſkeho Wótza njeſnaja. Ale kak wjele wopacźneje bojoſćźe, ſtyſknoſćźe, njedowěry k Bohu maja też huſto kſchesćźijenjo, kaž by ſebi Bóh na ſłe myſłićź mohł. Jako po bitwje pola Wórtha wjeſny duchowny cźěźko ſranjeneho wyſchka nadeńdźe a ſo jeho wopraſcha, kak ſo jemu dźe, wojak wotmolwi: Mi ſo wſchudźom derje dźe, hdźeź mje mój kral wjedźe. Wopravdźe, podomne do-

wěrjenje dyrbjało dźěći Bože napjelnić, so mohłe we wšěch wobstejnosćach prajić: Mi ßo wschudźom derje dźe, hdźež mje mój Bóh wjedźe; tež w cźěmnym dole njeboju ßo žaneho njesboža, pschetož wón je pschi mni. Jeho prut a kij troschtujetaj mje.

3. Dźěćaze prawo. Nasche prawo je proßyć, a hdy bychu nasche prósthwy druhdy dźiwnuschke byłe, dźěćo ma prawo nana a wótza proßyć a nan ma rad, hdyž dźěći se ßwojej należnosću pschiindu. Ta wěz je tola cźisće jednora a tola je pschi modlenju tak wjele swonkownosće, njelóschta a njespramosće? Na jenym boku pohanske bórbotanje, Wótcźe-nasch-spěwanje bjes pschemyßlenja, na druhim boku sakomdźenje modlitwy. Schtó prawje cźini? Schtóž je hnadu psches Khrystuša pójnał, so ßměmy Boha Wótza mjenowacź a nětko tole prawo tež nałožuje a s tym Knjesom tak powjeda, kaž jeho wutroba cźěri. Schtó móže nam tole prawo wsacź, hdyž ßebi my jo njewosmjemy?

4. Dźěćaze herbstwo. Woni ßu pěßnjerjo spytali nam wěcźne žiwjenje wobrasowacź, so by jo nasch rosom sapschijeć mohł. Ale s tym je kaž s hodami. Schtož dyrbi dźěćo měćź, wone hakle wohlada, hdyž je ßwjedźeń pschischoł. Schtož wěcźnosćź wěrjazym pschinjeße, samóža hakle prajić, hdyž ßu ju wohladali. Mała schmarka w durjach, psches kotruž nam ßmjercź naschich lubych do wěcźnosće pohladacź da, je psche mała, so móhli schto wěste wo njej prajić. My dyrbimy ßo też tudy Wótzej dowěrić, so wón wěsće ßwoje ßlubjenja nam dopjelni. To ßlubjenje pak je: Ssmy my dźěći, dha ßmy też herbojo. Hewak nan wumrje a dźěći do sachodneho herbstwa stupja; jowle dźěći wumru a njesachodne herbstwo ßo jim dostanje.

Pschi wschej hłubokosći je kschesćźijanska wuczba jednora. Cźłowjekojo ßebi pschezo to jednore cźejko cźinja, woni wschelake khumschty spytaja a ßo pschi tym wot wottwknjeneho kónza žadaluja. Khrystuß stajnje na to pokasuje: Bóh wasch Wótz, wy jeho dźěći. W tym mamy: dźěćazu pschißłuschnosćź, dźěćazu myßl, dźěćaze prawo a herbstwo.

S cźejkeho cźaßa.

1. Hajnkownja w holi.

Běsche popołdnju posdźe w oktobrje. Njebjo běsche rjane, móre. Lisćo na schtomach běsche ßo sejokćiło. Tama ßem pschedobywachu ßo ßłónćne pruhi, rjane jako smarachtowa psches husty łěß, hdyž ßo psches zuni wětšit hibajsche. Nunje sćejesche ßłónzo ßwoje pośledne pruhi do kraja. Hischćeje ras khwatachu ßłónćne pruhi nimo naßypow a twjerdźiśninych Draždźanskich murjow. Potom pokasachu ßo wjecźorne ßměrći a bórły bě cźma. Najprjódźy ßo w łěßu sacźmi, potom nad měštom a słónćnuje też nad polemi a łukami.

Hrósbny napohlad mějachu Draždźany w wjecźornych ßměrkach. Wyßoke murje, pschedkotrymiž běsche hłuboki a schěroki pschěrow, napjaty s wodu, wobdawachu zyke město. Na nětotrych městach hladachu psches naßypy wyßoke a krute wěże, kotrež měsćanskej muri hischćeje wjetschu sakitanku móz dawachu. Wschudźe, s wězow a naßypow hladachu „pólne hady“, „mortěry“ a „naßypne tšelby“ se ßwojimi dołhimi schijami. Jenož mało wrotow běsche w murjach. Tam běchu ßo wjetscheje wěstosće dla wißaze mosty, dwoje naßypy a dwoje rjady palisadow natwarike, a jenož tam móžachu wobydlerjo s města won.

Draždźanska hola sapoćinasche ßo hnydom pschi nowoměsćanskich twjerdźinach. Tam, hdźež dźenßa s wodoskakow na Albertowym torhoschćju (naměsće) woda wjeßeła pluśkoze, stejachu tehdy hischćeje mózne schtomy, nětotre sto lět stare, a tam, hdźež je dźenßa katholska kapałka, běchu tehdy Łužiske wrota, a potom wjedźesche droha psches holu do Budyskeho kraja.

Runje 6 hodź. bijesche. Tehdom pschińdźe cźłowjek psches Łužiske wrota a dźěsche po drohy do hole.

Tole běsche kursakiki hajnik Sebaldus Brandt. Na hłowje mějesche wón schěroki kłobuk, wudebjeny s wulkim pjerjom. Wobleczeny běsche seleny płatowy ropor. Na rukomaj mějesche wulkej rukajzy s dźiwinkeje kóže, a na nohomaj mějesche dołhe schórnje hacź wysche kolen. Wot praweho ramjenja k lěwej paži wißasche schěroki kóžany paß, w kotrymž žyłny hajniski nóž tcźesche. W paßu wokoło žiwota tcźesche pistola s dołhej rokku. Póbla hajnika běžesche wulki, kóßmaty wjelcźi poß; kotryž pak do cźěmneho lěßa, pak na ßwojeho knjesa hladasche. Sdasche ßo pak, so na ßwojeho ßwěrneho pschewodźerja ani njekedźbowasche.

Hajnik běsche cźłowjekej podobny, kotremuž hórke starosće wutrobu jimaja, a teho dla njekedźbowasche na ßwój pucź. Hłukoke smorschćejiny na jeho cźole ßwědcźachu wo tym, so dźenßa prěnja starosćź do jeho dusche sacźahnyła njeběsche. Běsche tola ßrudny, ßylkapołny cźaß; pschetož tehdom pißasche ßo léto 1637. Hižo dźewjatnacźe lět howrjesche tamna žałoßna nabożinka wójna psches nasche krajiny, kotruž ßu stawijmy ßtizećźilětnu wójnu pomjenowake. Puśćźiny běchu tam, hdźež běsche w prjedawschich cźaßach bur ßył a woral. Na polach roścźechu cźernje a wóśły a a wschón druhi njerjad. Wschudźom nadeńdźechu ßo wupalene hrody, sapuśćene wßy a města. Hłód, drohota, njeradźene žně, mór běsche po wschém kraju ßwoje kńejstwo nastupił a pschemjenjesche wschu rjanu krajinu do puśćźiny. Wójniska cźěßnosćź běsche ßo woßebje psches saßku krajinu cźejko roślchała, a pschezo hischćeje njepschińdźe kónz tychle bědow a styśknosćow. Hdyž tež běsche druhdy na krótki cźaß měr sacźahnył, to tola dołho njetrajesche, ßaßo s nowa wójniski hołk a ropot psches krajinu howrjesche a łóżdu cźłowjeku duschu s nowa se ßtróżelemi napjelnjesche. Tež w Draždźanach knjeżeschtaj wulki njeměr a měsćenja. Na wschěch ßaßach a torhoschćach mjetwjesche ßo s cźěkanzami s wokolnych wßow. Něhdźe 12000 wßow, — tak powjeda stara kronika — sahacźesche měsćańske haßy a w nich khowachu cźěkanzy wscho ßwoje wobßedźenstwo. Teho dla hacźesche ßo wschudźe wschón wobstład, a jenož s dołhej sćerpliwosću a po dołhim cźakanju běsche ßo hajnik Brandt s města wudobył. Położeny słychowasche, hdyž ßo cźicheje, měrneje hole sastupi. Tola hórsy pschedobu jeho jeho cźucźe a starosćź wo pschichod, a dwójzy žylnje wobcźeßowasche jeho nětkole, hdyž běsche w dalokej, schěrokej holi zyle ßamłutki, pomyßlenje na wójnsku nusu a wójnske horjo. Najsrudnische dny po ßdacźu drje hakle pschińdźechu; sdasche ßo, so pschikhadźaży Schwedojo tón ras s woprawdźe djabołśkej njemdrosću po kraju sakhadźachu. Hižo běchu dwě měsće sapuśćili, Worzyn a Lěßnik (Leisnig.) Spěschni późłi, kotiž běchu wcźera wjecźor s wobeju městow do Draždźan dokhwatali, powjedachu wo najßurowischich njesłutkach. Bjeje wscheje ßmilnosće běchu tam njepschećelo sakhadźeli. Mnoży wobydlerjo běchu ßo wot nich žiwi w pjezach spjekli; druhim běchu kóncźojte klinczki pod nóhcźe saklinili a s djabołskim wjeßelom jajk s huby wurěšali, wocźi wukakali abo psches „schwedske picźe“, jun hnójnizu do huby zydźiwschi, słónzowali. Sdamo dźěći njeběchu směrom woztajili. Ćiwe běchu je na bróżnjowe wrota pschibili a potom tšeleli. Lěßnjanskeho měsćańsku pak běchu Schwedojo jako ßa na rjecźas wjali a ßobu po kraju wjedli. Tak běchu późłi w Draždźanach powjedali. — Cźejko sadychny hajnik, hdyž ßebi wschě tele hrosnosće hischćeje rospominasche. Draždźany běchu psched njepschećelemi psches žylne murje, wyßoke naßypy a hłuboke pschirowy wobarnowane. Schtó pak sćicźejesche jemu a jeho lubym pomoz a schkit w ßamotnej hajnkowni w holi, hdyž budźichu strašcne žyły też ßem pschischłe?

(Pokraczowanje.)

Wocźehnjenje naschich młodych k kschesćźijanskej ßwobodnosćźi.

(Po F.)

VII. Kak po něcźim starschi pschi wocźehnjenju móz na ßwojich dźěćoch shubjuja.

Zyke wocźehnjenje naschich dźěći wobsamkuje stajne roswiwanje wjetscheje ßamostatnosće. Tak je, hdyž ßu dźěći po cźěle a po duschi strowe. Hdyž je nam to wopak a my ßo też

pschečźiwo temu wobaramy, je to njerozomny, kaž tež pojpyt bje wischeho wužitka pschečźiwo pschirodźe dźěłacy. Po sakonjach mudrosće a lubosće dyrbimy lěto a bóle nasche dźěćźi ßebi ßamym pschewoitajecy. Nascha modlitwa pak wutudnycz njeßmje. Wona tež tehdom wutudnycz njeßmje, hdyž ßu nasche dźěćźi cźělnje a duchownje psches naß.

Kak po něćźim starschi we wocźehnjenju móz na ßwojich dźěćźoch shubjuja, chzemy ßebi rospominacz, hdyž ßebi zyły khód roswiwanja wobhladamy.

Daloko snaty wobras nadeńdźesch we wjele domach j tym podpißmom: „Wobarnowazy jandźel". Dwě lubojnej dźěćźi pschi kromje wulkeje klubiny hrajetej. Wobej ßebi ani na to njemyßlitej, ßo stej w najwjetschim strasche. Wjetsche dźěćźo ßo runje wutrobnje ßawjeßeli nad rjanosćźu kraßneho wuhlada, kotryž ßo jemu posćiźnje, a tola je jenož krocźelka, ßo mohłe „ßhubjene" byćź. Schtyriletne dźěćźo ßebi rjane róže pichi klubinje schćźya a ßebi myßli, ßo je derje sthowane, runje kaž w ßwojim kóźku. Rjany, ßwětły jandźel pak, kotrehož wobej dźěćźi njewidźitej, sadyj njeju steji j poßbehnjenymaj, zohnowazymaj a wobarnowazymaj rukomaj. My mamy tu wjeßelu nadźiju, ßo budźetej tež małej bórsy saßo w maćźernym klinje.

To je historija wjele tyßaz cźłowjekow. Tež tajzy starschi, kotźiź „ničźo njewěrja", po tajźim tež do jandźelow niz, tola w historiji ßwojeje ßwójby wo „dźiwnych" podawkach powjedaja. Woni powjedaja wo dźiwnych wukhowanjach ßwojich dźěćźi a rěcza, runjeź „ničźo njewěrja", tola skónecznje wo tym, ßo stej je jandźelskej ruzy wukhowałej.

Dokelž ßu bjes starośće a njenashonjeni a tehdy tež njewobhladniwi, ßo dźěćźi stajnje do najwjetscheho stracha staja. Ani maćźernej ruzy, ani maćźernej wocźi njesamóźetej je na wschitkich puczach wobarnowacz. A tež tam, hdyž je wjele ßłużobnych, móża dźěćźi ßwokom won panyćź abo do wody ßo cźiśnyćź — a ßamo wjećhowske ßwójby mohłe wo tym powjesćźe ßo ßylsami podawacz. A tola pschirunane ßymi strachotami, kotrež dźěćźom, bjes teho ßo bychu schto wjedźake, hrożą, ßo tola małym njenje njeßoża stawa, hacž ßebi myßliny.

Mje dźenßa hischćźe ßyma poběhnje, hdyž ßebi na to pomyßlu, kak ja psched 30 lětami ßwojeho małeho pjećźłetneho ßynka (kotryž je něto dawno w njebjeßkim wótznym kraju) wobkedźbowach. Wón ßi ruku do huby dźiwjeho konja pschinajsche, kotryž psched mojej saru pschiwjasamy stejesche. A jako ßo jeho wopraschach, schto je wón po prawym chyył, wón śmějkotajo wotmołwi: „Nano, ja dźych wohladacz, kelko ma wón jubow." Njemohł koń rabßnyćź a jeho wobcźeźowazu dźěćźsowu ruku pschekußnyćź? A tola koń cźiśćźe śměrom stejesche a jemu ničźo njecźinjesche. — Haj, schto to běśće? Kak běśće pschi njelicźomnych podomnych podawkach, wo kotrychž móhli, lubi cźitarjo, powjedacź? Hacź tež hłuboka wěrnośćź w tym ßłowje teho ßbóżnika njeleźi: „Jich jandźeljo widźa stajnje to wobliczo mojeho Wótza w njebjesach." — To je mi wěsta wěz, ßo by j cźěćka ßane dźěćźo tśećźi por cźrjiow dostało, hdy bychu dźěćźi ßamemu hladanju ludźi pschewoßajene byłe.

A kaž dźěćźi wjetsche narośtu, ße strachotow wjazy a w tej ßamej měrje bywamy tež my najkhmanischi, jim k pomozy stacź. K cźělnym strachotam pschidadźa ßo pola wotrośćenych dźěćźi pschezo wjazy duchownych strachotow. Hłuboka myßl w tym ßusto nakożenym ßłowje leźi: „Małe dźěćźi, njeńśche starośće, wjetsche starośće."

Kaž dołho ßu dźěćźi jenož domach, masch wschak wschitko w ruzy — ale hdyž dyrbja préni krócź ße starschijśkeho doma do schule bjes druhe dźěćźi, sapocźnje hižo strach ßa dźěćźi byćź. Wo tym pschichodnje dokładnischo poręćźimy.

(Pokračźowanje.)

Wschelake ßłiśka a ßłaloka.

Hacź do 12. julija je Draßdźanßku wustajeńźu 300,000 ludźi wopytało. To bě na dźeń psches 13,000 pschińśćko. Tónle bohaty wopyt ßam na ßebi ßa hódnośćź wustajeńźy rěcźi, tak ßo dyrbimy lubym cźitarjam pschezo ßaßo ßnowa radźićź: Njeßkomdźćźe, ßebi tu rjanu wustajeńźu wobhladacź!

Psched krótkim ßo w nowinach cźitajśće, ßo je ßo rěcźnik dla ßranjenja cźeśćźe saßudźićź, dokelž je wuwrajił, ßo ma jene ßudnośćźe wußudźenje ja njerośom. SSsudnizy ßo w ßwojej cźeśćźi ßranjeni cźitajachu. Jurista ßo po tajźim molicź njemóże kaž bamź. Juristoju maja tež w naschim ßławnym a woßebje zyrkwinśkim ßiwjenju pokno-móz. Na pschikład dyrbi pola naß pschedßyda konsistorstwa jurista byćź a duchownym móże jenoź j měśtopschedßydu byćź. Ale je to tu prawje? Duchowne należnośćźe tola najlěpje duchowne ßaßtupuje a hdyž tež maja ßo tu a tam juriśiśke praschenja rośßudźićź (zyrkwinśkeho samoßenja dla atd.), by tola dośćź bykło, hdy by jurista j měśtopschedßydu był.

Swjatkowa rada je sakoń wo dźěćanju a pschedawanju margarinu, kaźiź je jón tkćźorstwoju ßejm pschijał, sacźißła, dokelž je w nim barbjenje margarinu sakasane a dokelž njeßměła ßo margarina w tym ßamym rumje kaž butra pschedawacź. Na tole dwoje pak runje ratarśtwo najwjetschu ważnośćź kładźesche a bjes tajkeho postajenja zyły sakoń ja ratarśtwo ani ważnośćź ani wužitka nima. Naschi ratarjo maja hubjene cźaßy; duž njeje dopójnacź, kak ße ßo nadźija, kotruž na rónle sakoń stejachu, hołych a próśdnych pschićźinow dla sanićźićź móhła. Pschewjeśćź by ßo sakoń zyle derje hodźał, w Franzowśkej tón ßamy sakoń płacźi a ßo tež pschewjedźe.

Na Franzowśkeho presidentu Faura je wěśty François dwójzy j revolwra śćźił. Ale na ßboże w revolwrje ßaneje kulki njebeśćźe. Duž je tež presidenta cźiśćźy a strowy njeśtrachśćźe attentat pschetrał.

Wy ßcźe droho kupjeni.

Skoto a ßłěboro — na ßwěćźe wschitko płacźitej. Schtóž ma teho dośćź, teho ludźo sbożowneho mjenuja. Sa ßłěboro a skoto móżesch tež wschitko dośćź, wschitko, schtóž je na wobhedźenstwje, na wjeßelu, na pysche a cźeśćźi na ßwěćźe, — wschitko, jenoź niz, schtóź je nam najnusnische, měr ßa nasche dusche a wěćźne ßiwjenje. „So by kubła teho ßwěta saźpił, trjebasch ßebi jenoź tych wobhladacź, kotźiź je wobhedźa", — tak praji mudry Haman; a wopravdźe, schtóź je w kraźnych hrodach snaty, je pośnał — ßamo hdyź ma hubjenej wocźi — ßo psches kubła teho ßwěta ßadyn cźłowjek prawje sbożowny a spokojny njebuhźe. Sełěboro a skoto stej tež j tyßazami hrěchami womasanej. A hdyź by jene skote, kotrež je dźeßacź łět psches cźłowjśke ruzy schło, ßwoju historiju powjedacź mohło, ta njeby najrjeńscho klincźała. To by ßebi cźłowjek radscho rukajzy tykył, prjedy hacź by ßo jeho saźo dótkył. Wschitko ßłěboro a skoto, hdyź je tež twjerde, budźe sanićźene w płomjenjach tamneho wulkeho dnja a schtóź móżemy j nim kubićź a wukupićź, hižo wjele prjedy sahinje, w ßmjertnej hodźinje śmeje wone tak małe ważnośćź kaž płomićźka, — khiba to, schtóź ßmy ja khudych a Boże kralestwo woprowali.

Ně, niz je ßłěborom a skotom ßmy my wukupjeny j teho njekićźomneho waschnja k nowemu ßiwjenju w ßwjatej, njeßebićźnej lubośćźi, we wjeßełej wěrje, w wobhbożazej njethablazej nadźiji, ale „psches drohu krej Khrysta, jako njewinowateho a njesmasaneho jehnjeća". Kak móznje jow rosdźěł mjes bójśkim a cźłowśkim rośßudom wustupnje. Schtóź na ßwěćźe wschitko płacźi, ßłěboro a skoto, pola Boha ničźo njepłacźi. Na wopak to, schtóź je na ßwěćźe saźpjene, nimo kotrehož wulka réka ßwěta nimo schumi — ta krej Jesom Khrysta — to je Božimaj wocźomaj wyßoke, haj, to jeńićźke wyßoke, dokelž je to jeńićźke, schtóź móże cźłowjeća j hłubokośćźe k wyßokośćźi dowjesćź. Teho dla ßo droha krej mjenuje, dokelž ma wote wscheho, schtóź je ßo łidy na ßwěćźe namałało, jeńićźźy tale krej trajazu a wěćźnu ważnośćź.

My prośymimy, kak ßo j tymle jeńićźkim ßłowom zyły wumóżeśći skutk naścheho sbóżnika wośnamjenjuje, pschetoż „żiwjenje cźłowjeća je w jeho krwi". Hinak pola Jesußa njebeśćźe. W krejpschelećźu wschitko lubowanje, żiwjenje a skutkowanje k naschemu sbóżu, k ßwojemu dokonjenju dóńdźe. A tole lubowanje, cźeśćźpjenje a wumrjećźe, to je cźeśćźpjenje a wumrjećźe ßa naß; — to je wumrjećźe „jehnjeća", kotrež je ßo dobrowólnje woprowało ja tych, wot kotrychž woprowaśćźe. Wón, kotrž „Boże jehnjo" rěka, je tón jeńićźi, kotrž „njewinowaty a njesmasany" wośta ßrjećźa mjes hrěśćźnikami a njećźśćźnymi; kotrž ßrjećźa mjes hrěśćźnikami tola wotdźěłany wot hrěśćźnikow sawośta; kotrž wot hrěśćźnikow rośteptany tola runje jich cźeśćźota a horjo njeßeśćźe, prjecź donjeśćźe a wujedna. „Sa tebje pschełata k wodawanju twojich hrěchow", — to je napißmo, kotrež je Bóh ßam wyśćźe tejele krwě śtajił a kotruž dyrbiśćź ty nětkole, lubý cźitarjo, ßebi pschecźitacź. Cźitacź dyrbiśćź tole napißmo a jo j Khrystußowego zyłeho żiwjenja a cźeśćźpjenja śrośymićź nawuknyćź, schtóź ty cźitaśćź a j dobom Khrystußowe zyłe żiwjenje śrośymićź nawuknyćź.

Europiski pschekupz běsche ßo na turkowsku łódź podał, so by do raischeho kraja puczował. Na puczowanju nadeńdźe muhamedanskeho schklovu, kotrehož běsche jemu žel. Wón ßo s nim do rěczow da a jako pósna, so běsche mudry a duschny człowjek, wón ßebi wot njeho zyku historiju jeho žiwjenja wupowjedacź da. Wón shoni, so běsche Abdallah — tak tón schklova rěkasche — ßwobodny rodźeny a so bě w wójnje sajaty do schklovinstwa pschischoł. To njesboże běsche jeho jara cźischczako; tón schtant, k kotremuž běchu jeho ponižili, jeho jara cźischcźesche a wón ßo bojesche, so wjazy dołho tónle spschahw njesnjeße. Pschekupz ßo pschezo sazo sa nim prasche; jeho srudne wobliczo jemu wutrobu tak hnujesche, so sapocza ßebi na to pomyßlicź, kak by jeho wußwobodźił: wón ßo prasche, kelko wukupjenśkich pjenjes ßo žada, a hacźrunjež běsche to pyches dobytk jeho zykeho puczowanja, wón tola tu myßl njepuschcźi. Wón s kapitänom, kotrehož schklova Abdallah běsche, jednasche, a tón skónczńje wot njeho ßadźane pjenjesy pschiwsa. Abdallah běsche jeju rosrěczowanje s dźěla ßobu ßkyschał a w tej wopacznej myßli, so chze jeho tón pschekupz jenož teho dla kupicź, so by jeho ßwojeho schklovu scźinił, wón hněwny na njeho běžesche a wschón roshorjeny sawoła: „Wy ßo ßwobodni mužojo njemujecźe a w kajkimžkuli kraju wy schklovinstwo nadeńdźecźe, wy Europiszy jako njepyscheczeho schklovinstwa ßo wuprajicźe a nětko chzecźe wy mje kupicź. Nimam ja to ßame prawo ßwobodny bycź, kaž wy?“ Tak wón roshorjeny dale swarjesche, doniž pschekupz jemu s zunim hłoßom njepraji: „Ja tebje tola jenož kupju, so bych tebi ßwobodnosć dał“. Duž ßo Abdahallowy hněw lehny. Horze ßylsy płakajo wón ßwojemu wußwobodźerjej k nohomaj padźe a sawoła: „Moja wutroba je twoja; ja ßym na pschezo twój schklova!“

Luby cźitarjo! Njedyrbjał ty twojemu sbóżnikej k nohomaj padnyć a s dźakownej wutrobu sawołacź: „Moja wutroba je twoja!“ W žałoßnych bolosćach je Jesuß ßwoju krej sa tebje pschelał a ßwoje žiwjenje na drjewje kschiža do ßmjercźe dał, so by tebje s Bohom wujednał a wot hrěcha, cźerta a ßmjercźe wumohł. Kajku wažnosć ma twoja duscha pched Bohom, so ßu sa tebje tajke wukupjeńśke pjenjesy sapłacźene. Nichtó na tebi woprawdźite prawo nima, hacź Jesuß ßam, pschetož wón je tebje stworił a je ßwojej krwju wukupił. Ty dyrbisch jemu sa to wěcźnje ßłużicź. Chzesch ty hischcźe dlěhe schklova twojich hrěchow a cźerta wostacź? Jesußowa krej tebje wot wschitkich hrěchow wucźisći. Wotrjekń ßo hrěchej a njepyscheczelam twojeje dusche horje hladajo na teho Knjesa a ßhwataj ßo modlo a we wěrje k twojemu wußwobodźerjej, k twojemu sbóżnikej a móznemu wumóżnikej! Wón tebi twoje hrěchi wodawa, tebje wot cźertowskeje mozy wußwobodźi a tebje do ßwobodnosće ßwojich dźěćźi ßadźi; pschetož kotrychž tón ßyn wußwobodźi, tych wón prawje ßwobodnych cźini.

Kopschěwa
abo
Wozahalcźka.

Hdyž khodźach wok'ko doma
A dźech psches sahrodu,
Dha widźach blisko schtoma
Tam wulku hromadu,
A hdyž tam dźech k njej hladacź,
Schto wuhladach ja tu?
Ssej chzych tam druhe žadacź,
Hacź tu ßu kopschěwu.

A hdyž tam pschi njej stejach,
Myßlach pschi ßebi ßam,
Schto cźinju ja s njej hewak,
Hacź won ju swutorham?
Haj, hdyž ja sa njej maßnu,
Schto shonju wot njej! Aw!
Duž mějach dobru wuczbu,
So hubjeny je kak.

Ssej, lubi ludźo, nyßlcźe,
Tež ßwěru wopomńecźe,
Kajke to ßu powjescźe
Wo tej stej kopschěwje:
Schto wona naß chze wucźicź,
Schto tež tu w myßlach ma?
Ju njetrjebamy młóčźicź,
Wschak je njeknicźomna.

Ja wo kopschěwje praju,
Ssswěru wscho pscheradźu,
Dokelž ju zyle snaju,
Kak njeknicźomna jo,
So s jejnym mnohim ßym'jom
Wscho druhe poddußy,
Tež s jejnym ßym korjenjom
Sanicza sahrody.

Haj, kaž nam tu kopschěwu
Bóh Knjes tež narosćź da,
Spósnacź s njej' chzemy ßwěru,
Kak ludźom podomna,
Kiž ßo tu jej runaju,
Myßla, kaž wona tež,
Kak bychu móhli s lesćźu
Wscho pod ßo pschinjesćź ßej.

A kaž ßo ta kopschěwa
Tak s mozu rosschěrja,
Haj, wo nicźo ßo wona
Wschak jara njestara,
Tak tež tón człowjek tudy,
Kiž ßo jej pschiruna:
Wón njemyßli ßej druhdy,
So je też wot Boha.

Wón s lesćźu na ßo cźehnje,
Wscho blížźchom' wurěcźi,
Sso njedoponni ženje,
So njej' to po prawdźi.
O! cźakaj, luby bratřje,
A też ty ßotra tu,
Bóh Knjes nam słóscźe nasche
B'dźe płacźicź na hłowu.

Kiž ßobu bratra ßwojoh',
Tež ßotru wujeba
A ßwoje samożenje
S njeprawdu pschisporja,
Tón sawěrnje sa Boha
Tež wjazy njepłacźi,
Kaž kopschěwa tam s brjoha
Tym ludźom na ßwěcźi.

Duž napominam tudy
Ja wschitkich ßwěru w tym,
Hacź runje hrěschnik khudy,
Kaž wschitzy druhy ßym:
Bóh Knjes b'dźe s prawej měru
Nam wschitko sapłacźicź,
Duž chzemy s prawej wěru
Sso s cźesćźu sežiwicź.

Haj, hdyž tež junu dońdźe
K nam nasch poßledni cźaß,
A nasch Knjes Jesuß pońdźe
Wschěch wołacź na ßwój kwaß,
So města my tam měli,
Hdźež dobri wostanu
A ßedźecź njetrjebali
Pod helskej kopschěwu (cźert).

Teutscher w Porschizach.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjecz knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſlo 31.
2. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihićiſchćeńi w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pichedplatu 40 np.

9. njedźela po ſwjatej Trojizy.

1. Kor. 10, 1—13.

Jeno njećźiń ſo wěſty (ſcherny)!

So je ſawjedźenje pſchewulke, ſo je ſpytowanjow pſchewjele, tak ſkorźa ſtarſchi, tak ſamolwja ſo młodźi, tak rěćźa ſłabi, kiž ſu podleželi. Schto mamy k temu prajić? Pſchidać ſo ſ dobom dyrbi — ſawjedźenje je wulke, ſpytowanjow, kotrež na źłowjekow pſchińdu, je wjele. A na źane waſchuje ſo prěćź njemóźe, ſo tak źylne a mnohe njejźu, ſo źłowjek njemohł jim napiſchećźiwo ſtejećź. Woboje móź a mnohotu ſpytowanjow, kaź też móź a pomoź pſchećźiło nim japoſchtoł w epiſtoli 9. njedźelu po ſwjatej trojizy 1. Kor. 10, 1—13 wopiſuje.

Wón wućźby hiſtorije wužije, ſo by ſwoju woſſadu pſched ſpytowanjom ſakhował. Njeje to rjana myſl? Se ſońdźenoſćźe ſa nětćźiſchi źaſ wuknućź. Hiſtorija źaſe wućźeńka ludow być. Ach ſo by wona to pſchezo była! A kaź wjele ſo też ſ hiſtorije wućźi, mało ſo tola ſ njeje wuknje. Schto ſ luda budźe, w kotrymž myſle njewěry a źadoſćźiwoſćźe kńeźa, njewućźi to naſ franzowſka revoluźyja? Kak ſo podtłóćźeny lud ſaſo w móźnym hibanju ſběha, njepokaſa nam to ſaſo wotućźenje wěry w źaſu wojowanjow naſcheho luda ſa ſwobodnoſćź? Japoſchtołej je hiſtorija iſraelſkeho luda a to jich źehnjenje pſches puſćźinu njeſkóućźne źórło powućźenja a napominanja. S teho, ſo iſraelſki lud w ſpytowanju podleźa, ſo wſchitźy acź na mało ſbytknych w puſćźinje kóuź wſa, nimo kotrychž ſwud Boźi dźěſche, wón ſa ſwojich kſcheſćźijanſkich źitarjow dwojaku wěrnoſćź woſmje: Spytowanja ſu wulke, ale niź pſchewulke.

1. Spytowanja ſu wulke, pſchetož hdźe je jedyn źłowjek, w kotrehož wutrobje njebyſchtej ſły łóſcht a radoſćź kaź ſchkrěćźka drěmałej, ſo trjeba jenoź łuſt wěſtſka ſaducź a ſwěćły woheń ſo pali. Khoſtańſki ſtatny ſakoń jenoź ſłe ſłowa, ſłe ſkutki ſudźi; ſchcheſćźijan pak ma ſa hrěch ſamy te ſłe myſle wutroby. Dwě łaſni bjes tymi dźeſaćź prajitej: njedaj ſebi pożadać. A hdźe je źane měſto po wſchěm dalokim ſwěćźe, hdźež njebychu ſo hady ſawjedźenja źłowjekej blížiłe. W paradiju prěnjej ſtarſchej podleźeſchtaj. Pſchi horje Sinai iſraelſki lud do pſchibójſtwa padźe. Ssam w ſwojim Jeruſalemje, na hrodźe Zion, David wěſty pſched ſpytowanjom njeběſche. Pſched wućźomaj teho miſchtra ſo Judaſch do ſyćźow popadnućź da, Pětr do ſapréćźa ſapadźe. Sso rozumi, ſo ſu te měſtna, kotrež ſu k ſamym wjeſelam dźiwadła, korćźma a rejwańſka łubja woſſebje ſpytowanjam wuſtajene; tola kſcheſćźijan derje źini, hdyž ſo wón ſamo nutſkach w Boźim domje pſchi Boźim wołtarju a w naj-ſwjedźeńſkich wokomiknjenjach hlada a nad ſobu wachuje. — Kóždy źaſ ſa ſwoje ſpytowanja. Wone ſu wopaćźne nahłady źaſa, kotrež ſo kaź natykaźa khoroſćź roſchćźrja a też roſomnych ludźi natykaja. Kóžda ſtaroba ma ſwoje ſpytowanja. W dźěćźaźych łětach ſo wone ſ njepoſłuſchnoſćźu a ſełharnoſćźu ſayoćźnu, w młodoſtnych łětach dale dźeja ſ njećźiſtej łuboſćźu a źadoſćźiwoſćźu, ſe ſonami wo wopaćźnej ſwobodnoſćźi a ſamowumyſlenym ſbożu; mužej

ßo spytowanje k khróbłośći a hordośći bliži a stari ßu spytowani psche smorkotanje a njespokojność. Kóżdy schtant ma ßwoje duchowne strachoty. Woßebny je wabjeny k ßamopschesběhnjenju a knjesowanju; niski k lischćenju, bohaty k nahrabnośći, khudy k sawiśći. A komuž teho wscheho hischćeże dośćż njeje, tón wobhladaj ßebi wschelake wobstejnośće ßiwjenja, ś kotrychž móże kóżda woßebje spytowanju wjesćż. Hdyž mamy njesboże, pschiindźetej dwělowanje a sadwělowanje, hdyž ßmy w sboźu, strachota sechernośće a khrobłośće ßo bliża. Duž — njeje ßame nasche cźěło wot tyßazorych strachotow wobdate, też nascha duscha je w strasche a pućż k njebeßam je pućż ś wjele wobcźeżnośćźemi. To dyrbi naß wobhladniwych cźinićż, so njebychmy ßami na ßwoju móz twarili a ßo na Lutherowy khěrlusch dopomnili:

Móz nascha dobycź njemóże,
My ßmy ś njej jara słabi.

Tón khěrlusch pak ßo sapoćźnje:

Jed'n twjerde hród je nasch Bóh ßam,
Bróń dobra, ßylna skała.

a w dowěrjenju na to móżemy prajićż:

2. SSane spytowanje njeje pschewulke sa naß. Stari Griechojo mějachu bajku wo hobrskim mużu Antäußu, Poseidonowy a teje Semje ßyn a kotrehoż nichtó pschemóż njemóżesche, kaž dołko ßo semje dótkasche. Hakle jako jeho Herakles wot semje posběże, wón móz ishubi a bě pschemóżeny. Kaž dołko cźłowjek w towaršstwje ś Bohom wostanje a ś teho sjednocźeństwa pschezo nowu móz dostawa, móże wón pschećźiwo mozam spytowanju wobstacź. Wón móże ßrjedża w Babel uprawy Daniel, w Potifarowym domje cźisty Josef, bes narodom, kotryž běsche sa lijenzu sraty, njesawjedźeny Noah wostacź. Djerž ßo twjerdźe k Bohu, temu ßwěrnemu Knjesej potom wón tebje ś dźerži we wschitkich cźeźkich hodźinach źiwjenja. Jeli pak je ßo spytowarjej poradźiło, tebje wot twojeho njebejskeho Wótza wotdźěliićź, potom ty podlejśićź, dokelź ßaneje mozy wjazy nimaśćź.

S wucźby wo spytowanju dwoje nawuknjemy. S prěnja: Komuž ßo ßda, so śteji, tón ßo hladaj, so njepadnje a ś druha: Bóh je ßwěrny, kiž waß njebudźe psches wasche ßamóżenje dacź spytowacź; ale budźe cźinićź, so to spytowanje tak końza dobudźe, so wy jo snjećź móżećże.

Wocźehnjenje naschich młodych k kschescźijanskej ßwobodnośćźi.

(Po F.)

VII. Kak po něcźim starschi pschi wocźehnjenju móz na ßwojich dźěćźoch shubjuja.

(Pokracźowanje.)

Kaž dołko ßu dźěćźi ś wjetscha domach a móża ßo wysche mnohich sparnych hodźinow hischćeże maćźěrneho schórźarcha dźerźećź, maja to starschi w rukach, je pched duchowymni strachotami sakhowacź, jeno ßo ßu starschi a ßłużobni wobhladniwi w ßłowach a ßtutkach. Ale kajta ważna krocźel to je, hdyž dyrbićź ßwojeho ßynka abo dźowćźićźku do schule pośłacź! Prěni króćź ßnano to dźěćźo tam ßam dowjedźećź, ale bórły dyrbi tón pućż ßam hićź. Ty ani nićźo pschećźiwo temu njesamóżećź, schtoż móże ßo jemu po pućźu, — schto pak móże to dźěćźo do źakołnych wężow wobhladacź a ßłyschećź? A hdyž móżećź też pschebwědćźeny bycź, ßo ßu wucźerjo a wucźećki hódni lidźo, ßebi ty tola te dźěćźi, bes kotrymiž ma twoje dźěćźo kóżdy dźeń něschto hodźinow pschebycź, wubracź njemóżećź. A ach, kak hušto ßu bes nimi tajke, kotreź ße starschijskeho doma węży a ßłowa ßobu pschinjeßu, kotreź móża ja twoje ßamón jěd bycź! Duž wschak ßo wopravdźe dźěćźom, hdyž ßu do schule khodźićź sapoćźate, nimale pschezo zyły kruch dźěćźozcho smyślenja shubi. W tej měrje, w kotrejž bywaja dźěćźi ßamostatnische a po tajskim starschich mjenje trjebaja a ßo też po něcźim wot starschijscje wutroby ßdalują. Teho dla njemóżach ßenje bjes ßylsow mojim dźěćźom prěni pućż do schule nastupićź dacź.

Haj ś prěnim khodom do schule ßo swjatki mjes starschimi a dźěćźimi roswjasują. My dyrbimy dźěl wocźehnjenja do druhich rukow pokożićź. Haj, my dyrbimy, wjele bóle hacź do teho cźaßa, dźěćźo ßamo ßebi pschewoitajićź a móżemy dźiwajo na njeliczomne strachoty wjele mjenje je snacź, jenoż naschej wocźi a ruży k njebeßam posběhnućź.

A tola je prěni khód do schule jenoż swocźatk tehole roswjasanja. Woue bywa lěto a wjetsche a to je cźim stykićźsche, dokelź strachoty pschibjeraja. Ja wo tym w jenotliwym rěcźećź njecham. Kóżdy nan a kóżda macź móżetaj wo tym dośćź powjedacź a wonaj smějetaj jewićźay wo tym wschelake nahlady, hacź ßu tele strachi wjetsche ja hólzow abo wjetsche sa holzy. My pak wschitzy wěmy, kak móże hubjeny wobras, njepózćźiwe słowo, njehorne powjedańćźka zykn myßl stasyćź.

Potom pschiindu lěta roswwanja a ś nimi pschiindźe ś wjetscha ßadanje po ßamostatnośći a ßwobodnośći. Do teho cźaßa konfirmazija panje a ś tym pola jich 19 wot 20 dźěćźi wustupjenje je schule a wuswolenje wěstego „powołanja sa źiwjenje". Ja to ś krótkimi słowami wuprajn. Ale tajke powschitkowne pscheměnjenje zykeho źiwjenja je w tym wobsankinjene! Cźisće nowe wobstejnośćźe, cźisće nowe hacź dotal njeznate strachi a spytowanja ßobu pschinjeßu. Něko dyrbja starschi ś wjetscha ßwoje dźěćźi do druhich rukow dacź. Poręćko je wohladaja. A cźim dłeje cźim bóle dyrbja starschi sacźućź, ßo maja dźěćźi ßame ßwoje myßle a nahlady, ßame ßwoju wolu a wotmyßlenje.

Małe dźěćźi wschak móżećh na prěnje pschi tej wěrje wostajićź, ßo nan wschitko wě a ßo ma pschezo prawo a ßo mohła macź ßwoju dwělětnu dźowćźićźku, hdy by nujne było, ßamo ś hele wumóż. Cźim bóle pak ßo dźěćźom wocźi wotewrja, cźim bóle też pójnaja, ßo starschi bjes smyłka njeßu. Bohužel njeliczomni wocźehnjerjo pschesahe k temu pójnaćźu cźerja ś tym, ßo ßamo pched dźěćźimi wo tym ßo wuręćźuja, kak maja ßo dźěćźi wocźahnućź. Psches to ta prěnićźka dźěćźaza wěra sahe spaduje. Starschi ßo potom dźiwacź njeßmědźa, hdyž tajke dźěćźi respekta a poßłuschnośćźe shubjuja.

Ale hdyž ßo też tajkeho njerosumneho cźinjenja wostajiny, tola naschim dźěćźom tóżde pokracźowanje roswiwanje ßjewi, so my bjes smyłka njeßmy. A my bychmy błajni byli, hdy bychmy to tola bycź chyli. Ja ßebi myßlu, ßo dyrbja naß naśćźe wotrosćźaże dźěćźi jako cźłowjekow pójnacź, kotjiž wjedźa a wujnaja, ßo ßu khudźi hrěschnizy, — kotrychž wulkośćź w tym wobsteji, ßo je jich Bóh ße ßamej hnadu ßwoje dźěćźi sejinić a w ßwojej schuli cźim dłeje, cźim bóle sa ßwoje dźěćźi wocźehnje.

My dyrbimy teho dla też napschećźiwo dźěćźom ßwólniwje wusnacź móz, ßo ßmy ßo molili abo też, ßo ßmy njeprawo cźinili. To wjazy nahladnośćźe dawa hacź nadutośćź, kotraž na schtłućźećźnych nohach stejć a do kotrejž dźěćźi tola wjazy njewěrja. Ale Bohužel chźedźa tyßazy starschich, kotjiž na hamża ßwarja, kotryž chże bjes smyłka bycź, tola ßwojim dźěćźom jako tajzy płaćźićź, kiž ßo njemóhli molićź. Dźěćźi njeßmědźa ßame ßwój nahlad měćź.

Nć, to je prawje, hdyž ßu to runje starschi, kotjiž wotrosćźaże dźěćźi po něcźim bóle a bóle ßwobodnych cźinja. Też tehdom dyrbi ßo to stacź, hdyž ßynojo a dźowki hischćeże ßami ßwój khleb njejedźa, ale schtoż ßo wożebje w wyschćźichch schtantach stawa) hischćeże dołko wot nanowehо pjenjeźneho měcha wotwiźnja. To nićźo wucźinićź njeßmě. Dorosćźenych cźłowjekow pschezo wotwiźnych śdźerźećź, ś nimi kaž ś dźěćźimi wobkhadźećź, ßwobodne słowo a druhi nahlad jim sałajacź, — to jich hórkich a worakawych cźini. A to je źakołne, ßo wjele starschich sapschitećź njemóże, ßo jich dźěćźi, kotreź ßu psches 20 lět stare, „ßane dźěćźi" wjazy njeßu. Starschej teho wokomika njenamakataj, hdyž bywatej pomału dźěćźom pschećźel a pschećźelniza, ßo bychtaj też dźěćźsowe myßle ßłyschakoj, ßobu rosporominakoj a jim też to dowěrikoj, schtoż dyrbjesche ßo jim prjedy potajićź. Ale Bohužel, woni maja je pschezo hischćeże sa dźěćźi a je ßamo pched zuhymi tak poniżuja, ßo ßo hněw w dźěćźazej wutrobje pali, ßo ßebi woni prjećź źadaja bjes tajskich, kotjiž też na jich nahlady poßłuchaja. Kak wjele je psches to shubjene!

Tež w tajkich wězach, kotrež žo starschim žamym runje njelubja, dyrbja starschi napschežiwo dźěćom daloku wutrobu měć. Sso wě, so starschi ženje do teho swolicź njemóža, schtož je žame hrěschne. Alle woni dyrbja žo tež hladacź, so na kóžde wjeźele hnydom sygl hrěcha stóčža. Woni dyrbja wopomnicź, so ma mkodosćź wschelake žadanja a potrjebnosćže, po kotrychž žebi stari wjazy njeźadaja, kotrež pak žo teho dla satamacź njetrjebaja. Sa to podamy pschichodnje nękotre pschikłady. (Pokračowanje.)

Duschny žobudar do mandźelstwa.

W spočatku stwori Bóh człowjeka a sćěźni, so dyrbjeschtaj muž a žona być.

Schtož pak Bóh hromadu stwařschi, to człowjek rósno njesdźěł.

Spodźiwna a błyschćata,
Mudra, wjele samožna,
Hódna, mika, nadobna,
Wołschewjata, mjedowa,
S nowa praju: spodźiwna
Je wscha lubosćź pótsiwa.

Nan šej dźěćo wočehnje
Jowle — druhi swoje druhdźe,
Wětr tej' dźěśći sehnaje,
Teho tam, a tamoh' druhdźe,
Dóńž je cząß, so rěłataj
Ssej taj zusaj „Žłubjenaj".

Duschny žyn jow dorosćže,
Pěkna dźówka něhdźe druhdźe,
Króna žo jej wšdanje wón,
Wona jeho pokoj, žón.
Kóždy druhom' žwětlitaj,
Zad'n pak wo tym njewěśtaj.

Dóńž tem' sespodobje žo,
Kiž ma w žwojej ruzy wscho,
W nimaj lubosćź jahoricź,
Jeju duschi połbližićź.
Schtož Bóh mjeńczo sesmyšli,
Na žwěćko nětk wustupi.

S tym tón człowjek dostanje,
Schtož jem' Bóh Knjes shladał bě.
Na njebju Bóh sesmyšli,
Stłtoj na semi połticźi,
A schtož Bóh Knjes wuwjedźe,
Tajte kóždem' k šobju dźe.

Lubosćź jeju žo njesminje,
Alle wschědnje wonkłódnje,
Błido jimaj swupyschi,
Kóžde žłowćko połłódći,
Duschu jimaj swjeźeli,
Pichi wschcj prózy wołschewi.

Njeńdźe po spodobanju,
Mataj žwoju cźěžnotku,
Wěrnaj lubaj rjekńjetaj
Do wschoh', schtož Bóh sćźele: „haj",
Dokelž wěźtaj: Ssjes kónczne
Na naj' cząła wjeźele.

Smějetaj wscho pschětraue,
Schtož Bóh jimaj spójćźele,
— Poboźnymaj dźěćźomaj, —
Smějetaj s nim jeho raj,
Hdźež jeju wosnje s lubosćźu
Bóh na žwoju wutrobu.

Pawoł Gerhardt (1606—76).

Měr budź s wamaj.

S postrowjenjom: „Měr budź s wami!" je žo něhdy nasch luby sbóžnik do žrjedź žwojich wučoznikow stupił.

Njechałoj žebi wój, lubaj sehłubjenaj, tole nascheho Knjesowe pschećźelne a lubosne postrowjenje do waju pschichodnoho mandźelskeho žiwjenja žobu sewsacź?

Wulku, sa wschě waju pschichodne žiwe dny wažnu stopu chzetaj nětkle sćźinicź, hdyž chzetaj žo dacź w Božim domje pched Božim woltarjom swěrowacź.

Tale waju kroczel budźe sa waju najwažnišcha. Schtóž chze měcź žwoju ženitwu poradźenu, tajki wuprosch žebi do předka wot Boha, so chzył žo wón dacź tajtemu jeho spočźinanju derje poradźićź.

Pched Bohom a pched człowjekami chzetaj žebi wój se sawdanej ruku a se žwojim dorjekńjenym „haj" wěrnu žwěru žłubićź. Tajtele „haj" je małe słowćźko, ale na nim wiśa wscho waju sboźe sa wscho waju žhromadne žiwjenje. haj wjazy, hacź waju kóžbeho jenićźkeho wěrne sboźe sa wschě waju žiwe dny.

Wjelewažne je, do kajkeho pewokanstwa něchtó sinpnje, abo hdźe žo sesydli a do kajkeho města seczźenje. Alle wjele wažnišche je, koho a kajkeho žebi něchtó sa žwojeho towařscha pschijwoli, s kotrymž chze potom psche wschě žwoje žiwe dny sjenoćźeny sawostacź. — W žwojim póśdnišchim cząßu žebi drje něchtóńźkuliź hinasche dźěło sdonamknje, abo spschemění žwoje dotalsche powokanstwo s druhim, a něchtó hinaschi pschećźćźnie je žwojeho dotalscheho města abo wšy do druheje. Bjes pschemyšlenja drje nichtó tajkele žwoje dotalsche dźěło abo powokanstwo njewopnschećźi, ale něchtóńźkuliź je na to nusowany, to sćźinicź.

(Pokračowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Wokoło Wjasońźy a Stotpnja žu sańdźeny tydźeń trupy zyle žně rosbiłe, so je zyła nadźija wbohich tatarjow sanicźena. Njepredźnje nam to sako móznje, so je to žama Boża łuada, hdyž wón naschim žywam srawićź a je nam sboźownje domoj khowacź da, so nascha móz nicźo njesomóže? Prajchejmy žo poniźnje: Ssmy my saslužili, hdyž je Bóh wobarnujo wysche naschich polow a sahonow žwoju ruku dźerźał? A tola móžesch tajkich, kotrźj ženje njechadźa s tym spokojom być, schtož Bóh jim da a chzedźa, hdyž žu też dobre žně, pschezo pjschcze lepsche měcź Schto dha, hdy by Bóh tón Knjes tajku njewpokojnosćź i tym pokhostał, so bychu jim žně sahubjene a sanicźene na poli leżate.

W Eichstäcze bešta sańdźenu njedźelu sakjti prynz Max psches biskopa dr. Wahla s Drażdźan měschnistu žwjeczźinu. Na sakjtcho prynza jako duchownoho katholiskeje žynrlwje wěcźe wažne duchowne sastoinstwo cząka.

Khežor hischcze na žwojim pucźowanju w połnóznym morju pschebywa. Hubjene wjedro poślednjeho tydźenja jemu łušto dosćź wobaraische, wotmyšlene wulety na kraj cząłucź. Ostar, kral Schwedskeje a Norwegskeje, je jeho na jeho tódźi wopytał.

Badenske wulkowójwodstwo žo w bližšichim cząßu k kralestwu powyschi — a to 9. septembra, dokelž smieje tón dźeń Badenski wulkowójwoda žwój 70lětny narodny dźeń.

Němšcy sozialdemokratiśy wodźerjo, kotrźj pschezo předuja „žwobodnosćź, runosćź, bratrowstwo" a kóžde narodne czącze podłóćźuja, žebi wěćźe na to myślili njeßu, so wołło žo jim wot teho luda, wot kotrehož bychu žo teho najmjenje bojeli, tžětro njelubosne powuczenje dostacź. Woni jdźechu (bjes nimi Liebknecht, Singer, Fischer a d.) do franzowskeho města Lille, hdźež běsche žhromadźisna franzowskich sozialdemokratow, w tej wjeźełej nadźiji, so žo jim, kotrźj bratrowstwo wschitkich ludow sastupuja, wulkotne powitanje dostanje, wobźebje, dokelž je měschćźanosta teho města sozialdemokrata. Alle na wopak, hanjenje dyrbjachu słyschećź; wulka wołanza nasta: „Sława wójsku! Prjećź s Prußakami!" a słónczanje dyrbjachu, kaž bo pische, skradźu wotjećź. To běsche hórka wuczoba sa nich. Sozialdemokratoju Franzowjam k lubosćźi préduja: my nimamy žaneho wótźneho kraja! — a Franzowjoju jim wotmołwja: „my lubujemy a dźerźimy na nasch wótźny kraj! — Prjećź s wami!" Hacź tež je žebi Liebknecht myślił, so hischćźe na jeho stare dny tajte powuczenje, tajta hanjba na njeho cząła.

W sjenoćźenych statach połnóznoje Ameriki žo na nowowuwolenje presidenta hotuja. Duž je to tam wulka agitazija sběhnyła Bohu žel tam njenjeży najwjazy pschi wółbach wuczinja.

S cźejkeho cząßa.

1. Hajnkownja w holi.

(Pokračowanje.)

S tajkimi myšlemi dźěśche psches cźěmny lěß. Tehdom wotucźi w jeho pomjatku straschny podawk, kotrýž běsche žo jemu žamemu stał. Won běsche po poruczńośćźi Drażdźanskeho rentmischtra na „Běły jeleń" schoł, hdźež běsche jeho wobstarny nan s dźiwinarjom. S lubosćźiwymi rosrěćźowanjemi se žwojimaj lubowanymaj starschimaj žo cząß miny a hižo běsche wo połnozy. Na jene dobo posběhny žo póda hóutwjernje dźiwi hołt, a tłelby wrjestotachu po cźichej nozy. „Do hołe, khětšje do lěßa, to žu njepschećźelszy wojazy!" běsche nan sawołał. Hacź runjež běchu pod schkit cźěmneje hołe cźekmyli, běsche tola hižo posdźe; žyła

njemdrych dźiwikow jim pucź sastupi. S teßakom poraźeny běšche ßo na semju walił, doniž nóźesche ßam ßwój teßak k sakitanju ſ nóźnjow hrabnyć. Dokło běšche tam bjese wscheho rosuma leżał. K rosumej běšche hakle wotnućił, hdyž ßłónćko hižo wyßoko ſ njebja hladasche. Honiwjećuja běšche hromada rospadankow, ſ kotrychž ßo tołsty kur walesche. Starscheju, kotrejuž ſtyſkniwje pytasche, nadeńdźe łónź łeßa sabiteju.

Pjećź łět běšche ßo mjes tym minyło. Tola jemu běšche tónle ſtrachny podawk dźensa hiſchće tak jasny, jako by ßo hakle wczera ſtał. Jenićka ſylsa wuroni ßo ſ jeho wóćka, hdyž ßo na ſrudnu ſmjerć ſwojeju starscheju dopomni. Potom połhili ſkowu: pſched ßobu widźesche ſrudny, cźěmny pſchichod bjese wscheje nadźije. Njebudźe hiſchćeje ſtrachniſcho? Schto potom?

Tamny ſrudny podawk napominasche jeho, ſo by ßo ſ cźaßom ſa wukhowanku roſhladował, hdźež mohł ßo w pſchikhadźazej ſtrachocźe wukhować.

Tola Schweda tu hiſchćeje njeběšche, a ſ boka pucza w łěßnej huſćźinje měješche ſwoje wobydlenje. Ani jenićki Schweda njeběšche jemu pſchi pośłednim ſahubjenju domjazy měr kajył, hacź runjeź běchu wſchć wokolne wßu cźężko ſpytowali. Schtó by też tak daloko ſ boka wulkeje wójnſkeje dróhi, wośrjedź łěßneje huſćźinu cźłowiſke wobydlenje pytał? A ł temu běšche hiſchćeje cźężko, ſchćeźku do hajnkowuje namakać. A ſchto drje by jeho kurwjećehowſka hnadnośćź, Jan Jurij, prajiła, hdy by ſhoniła, ſo jeho hajnik hižo do cźaßa pſched njepſchećźelom cźěka? Njebě jeho hakle pſchi pośłednej honiwje hnadnje na ramjo poplazał a prajił: „Hej, ſtary brodako, to mje ſwjećeli, ſo njećßy ſwoju hajnkowuju wopuſchćił, hacź runjeź je wſchudźom daloko a ſchěroko wójnſka tyſchnośćź!“ — Nć wſchał, nć! cźěkać, to ßo tola też njehodźi! „A njećßmy wſchudźe w Božej hnadnej ruzy?“ dźesche ſ cźicha.

Mjes tym bě cźěnna nóz. Huſka ſchćeźka ſwiny ßo wot pucza. Po njej wón dźěſche a ju njećmoli, dokelž ju derje ſnajesche, hacź runjeź běšche zyle cźuna. Poł hodźiny běšche po łěßu ſchoł; da pokazachu ßo w cźěnnośćźi ſwißle někajkeho twarjenja, po ſdaczu domjkeho. Po cźichej nozy klinćźeſche pßyczę ſchćźowkanje. Sewcza ſ pjezaka ſwěćźeſche pſches wokanjechto ſ ßaßnymi pruhami napſchećźiwo. Wón běšche doma. Iſtwićźka, do kotrejež ſastupi, běšche niſka, kaž we wſchćch ſtarych domach, kotrež běchu też w Łobjowych ſtronach po prawym ſzerbſkim wejchnju twarjene, ſ drjewjanymi wobłukami wyſche wokow. Wulke wółmnjichćźo trjebasche wulki rum wo iſtwje. Na nim paleſche ßo mózuje, dokelž ßo ſ nowa bukowe ſchćźepki pſchiwokożichu. Na ſćźenje wißachtej diwe tſělbnej rokzy, ſe ſastarſkimi kołojtymi ſamkami. Wyſche iſtwinych duri běšche wośrjedź mjeńſchich różkow wulka jelenjowa rohodźiſna pſchibita. W pjezaku pak żeleſche ßo wucźłana ſchpjena, kotraž jitwu cźěnuje poßwěćźeſche.

„Dobry wjećźor!“ ſtrowjeſche hajnk ſwojich lubych. Wjeſeke dźěćźatka pſchiſkakachu k ſwojemu nankej. Jan, najſtarſchi ſe wſchitkich, běšche hižo wóßonnacźe łět ſtary. To běšche woprawdźity ſyn ſ łěßa, wulki a ſylny, ſ módrymaj wocźomaj, ſe ſtrowym, wot ßłónćka rjenje waßmahujenym mjeśwocźom. Handrij, ſchćźełětny a ſwižny, běšche bóle maćźeri podobny. Też wona pſchiſtupi. Kaž by ßo nějchto prascheć chzyła, pohlada ſwojemu manźelſkemu do wocźow; jej ßo ſdasche, kaž njeby wón dźensa ſastupiwſchi, tak wjeßele ſtrowił, kaž běšche to wot njeho hewak ſwućźena.

(Pokracźowanje.)

Lipa.

Lipa nětko ſaßo kćźeje,
Zujeńźy koży klepaja,
Klobuk cźećźił wupyſchuje,
Bancźił źidźany wón ma,
Na polo ßo ſpěchnje cźěrja
Sbyz te Bože łohn wanja,
Wutroby jim ſejhrawaja,
So te źnć nětk ſejrawja.

Hacź też runje wjele ludźi
Zamych polow nima tu,
Steja tudy jako khudźi,
Maja tola nadźiju,

So Bóh Knjes źnć ſa wſchćch dawa
A też ſa wſchćch łohnuje,
Kaž tu ſa ſkót roſćźe trawa,
Tak ſa cźłow'kow lipa kćźe.

Też tu lipu ſ jejnym kćźenjom
Njej' Bóh ſworił podarnuo,
Wſchak ta pćźołka ſ jejnym mjedom
Lećźi k domu ſradujo;
Njedyrbjał ßo cźłowjek tudy
S lipy wjazy roſwućźićź,
Wſchak ta lipa ſ jejnym kćźenjom
Khorych móże wuſtrowićź.

Luby Bože, ty ſy ſmilny,
To nam lipa pokaźe,
Dokelž kóźde łěto ſylnje,
Kraßnje nam tu wo źnje kćźe;
Tón na lipy kćźenje cźaka,
Kiž też Boha lubo ma,
Potom ſ wjeſełokćźu ſtaka,
So wón źnć nětk docźaka.

Ale ach! kak wjele ludźi
Hiſchćźe njeſpokojni tu
Njewjedźa, kak Jeſuß wućźi,
Hacź źnć runje kraßne ſu:
Bohu dźakowacź ßo ſłuſcha
Sa te Bože dary tu!
Njeſpokojna je jich duſcha,
Mórćźi, ſo źnć ſnadne ſu.

Luby cźłow'cźe! wopomń pćźołku,
Sſnadna porujo tebi je,
Nima tola żanu wućźbu,
Kaž je cźłow'kej wućźene,
Ale wona ſ makym tudy
Hižo jara ſpokojom,
Hacź też wona mjedu druhdy
Njem'że wjele nośćź dom.

Niź kaž pćźołki, ale wjazy
Ssćźi tu ludźo wumyßła,
Dokelž jich njekhmane ſdaćźa
Wſchitke pćźołki pſchetrjećźja;
Pſchetoź wom wulke wćźy
Do hkowy ſćźi ſtajeja,
So te Bože radne ſnopy
K nićźom' njedośahaja.

Daj, o luby Bože, tudy
Wſchitkim prawje dopóſnućź,
So njeſapomnili druhdy
K tebi horje pohladać,
Kiž dajch, ſo nam lipa kćźeje,
So ſu źnć nam radźene;
Twoja lubośćź blido kryje:
Khwalbu tebi ſpěwajmy.

Teutscher w Porſchizach.

Něschto k rospominnaju.

Dobry rezept.

Chineſiſki khěžor ßo jutrócź wuthodźowaſche a ſwójou nadeńdźe, w kotrejž běchu mužojo, żony, dźećźi a ſkužobni w měrje a jednocźe żiwi. Khěžor ßo ſe ſpodźiwanjom ſtareho muża, kiž běšche doſtojna khowa tcho doma, wopraſcha, ſchto je do źrědkow nakożił, ſo bjes telko ludźimi měr ſdźerźi. Stary wja pjero a tele tſi źłowa napiſa:

„Sćźerpliwośćź, ſćźerpliwośćź, ſćźerpliwośćź.“

* * *

Tón Knjes ma milijony pućźow, ſo móże tebje łohnowacź.

Samolwity redaktor: farać Gółcź w Budyſchinku; ßoburedaktor: farać Mrójak w Rychwałdźe.
Cźiſćźeć a nakład Sſmolerjeć knihićźiſćźećźenje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjisło 32.
9. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihičišćeńu w Budyschinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu vschedpłatu 40 np.

10. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Luk. 19, 41—48.

Dźenſnjischa njedźela chze naſ ſe ſwojim ſcźenjom na wupuſcźenje Jeruſalema dopomnicź. Hiſtoriju ſudźenja Božeho nad ſwjatym měſtom ſu naſchi wótzojo ſa mózne prědowanje měli; woni ſu ju do ſwojich modleźiſkich knihow vſchijeli, kaž ſo wona dźenſa hiſchcźe we wjazorych naſchich Božich domach na nyſchporje wucźita. Hdyž mamy nětko dźenſa w naſchim ſcźenju Knjeſowe wěſchcźenje ſrudneho wuſuda pſched ſobu, njeſapomnimy na dopjelnjenje tehole wěſchcźenja, kotrež nam wobſwědcźa, ſo ſu jeho ſłowa haj a hamjeń.

Jako ſo tón Knjes pſchibliža, pohlada wón na to měſto a płakaſche na nje. To běſche tamna njedźela, na kotrejž jemu lud palmy na puć ſcźeleſche. Hlaj ſrjedźa we wjeſełej ſhromadźiſnje ſrudne wobliczo — a to ſtej wocźi teho, na kotrehož wſchitzy hladaju — jeho wocźi ſtej połnej ſylſow. Wón płakaſche na to měſto. Wón wſchak by też na ſwoje źiwjenje płakacź móhł — na tole jeho najcźeźſche źiwjenje, kotrež je hdy na ſemi było. Tſizycźi lět běſche na potajnym źiwy — tſi lěta w ſamym pſcheſcźěhanju — potom pſchińdźe tón ſrudny kónz, jako bě pſcheradźeny wot ſwojeho wucźomnika, wopuſchcźeny wote wſchitkich, morjeny pſches ſwój lud. Ale wón ſam na ſo njepłaka, — ſamo pod cźejkotu kſchiźa je wón tym, kiž jeho wopłakowachu, pſchiwołał: „Njepłacźcźe pſche mnje, ale płacźcźe ſame na ſo a na ſwoje dźěćźi!“ Wón też pſche ſwojich wucźomnikow njepłacźe, runjež wón wě, ſo je cźaſ bliſko, hdyž budźa myślicź, ſo Bohu ſ tym ſłuźa, hdyž jich morja. Ně wón na to měſto pohlada, kotrež je w duchomnej ſmjercźi też na wěcźnu ſmjercź ſhubjene a tónle napohlad jeho pſchemóźe, ſo wón wótſje ſapłaka. — Ssylſy ſu ſo huſto ſ parlemi vſchirunałe. — Jeſuſowe ſylſy ſu najkraſnjiſche parłe. Wone naſ do potuku honja. To niczo małe njeje ſ cźłowiſkim hrěchom, ydyž wón teho Knjeſa ſ tajkim rudźenjom napjelni. Kak mało póſnaju ſa wulkoſcź mojeje winy, hdyž ſebi jenoź vſchi tym ſtaroſcź cźinju, ſo móhł mój hrěch ſłe ſcźěhwki měcź. A hdy bych też ſe ſwojim hrěchom ſenjłke ſbože dostać móhł, bych ſo tola w nim njeſbožowny ſacźuł. Pſchetoź tón, kotryž ſ wolijoweje hory płaczo na Jeruſalem pohlada, wot prawizy ſwojeho Wótza dele hlada na moje wopacźne źiwjenje a mój njedźak jeho boli. Ja dyrbu ſo wobrocźicź a cźinicź, ſchtoź je jeho wola a radoſcź, ſo by ſo jeho wobliczo na mni ſaſo pſchecźelnje ſwěcźiło a ja w jeho ſwětle měł ſwětło, źiwjenje a měr. — Ale jeho ſylſy ſu nam też ſ trojchtom. To njeběſche ſwonkowny ſkutk, kotryž wumožnik ſa tebje na ſo wſa, luby kſcheſcźijano; wjele ſylſow dyrbjeſche ſa tebje wupłakacź. Pſchetoź jeho wěſta a kruta wola je, ſo by ty wumoženy był. S niczim ſo tejle jeho woli ſadźěwacź njemóźe khiba jenicźźy ſ twojim ſtwjerdźenjom. Teho hladaj ſo. W dobrych a ſłych dnjach ſtejitej jeho wocźi wotewrjenej nad tobu, twój wojchtał njeſpi ani njedrěma, wón wodźi tebje po ſwojej radźe a tebje ſłóncźnje ſ cźeſcźu horje woſmje, khiba ſo ty

ßam njechasch a potom je jemu tebje žel, so mohł płakacź.

Płakajo tón Knjes na to město skorži. W jeho skorženju leži tsoje. Jerusalem, hnada Boža je tebje domapytała — ty pak teho domapytanja kedźbu měł njejžu — něto budźe tebje Boža khostaza prawdosćź domapytacź. My mamy tež žwój cźaß domapytanja a tónle cźaß ma też junkrócź žwój kóuz. Nichtó nam sa to njerukuje, so tónle nasch hnadny cźaß hischcźe dołho traje a so tónle cźaß domapytanja, wołebiteho sapschimnjenja pisches Bože žłowo hischcźe junkrócź pschińdźe. Móz a radosćź k wobrónjenju s kóždym wotstorcźenjom wotebjeratej. Nasche žiwjenje je rostlina, kotraž dyrbi žo po móžnosćži khětsje do płódneje semje Božeho žłowa nuts žadźecź — dźenża hischcźe tak cźežko njeje kaž jutsje; khorjenje žo hižom cźežo pschimaja, potom rostlina swjadnje a płoda semje jej wjazy njedopomha. Někotre lěta móže cźłowjek žwoje swonkowne žiwjenje dale wjesćź, runjež je jeho snutskowne hižo wotemrěło, dokelž wón w cźaßu hnadneho domapytanja pósnał njeje, schtož k jeho měrej žłuži. Schtož k naschemu měrej žłuži, nam w druhej połojzy nascheho sćenja Knjesowe skutkowanje sjewi. Naß srudoba bojasliwych, njemóznych cźini, so my niczo sapocźecź njemóżemy. Teho Knjesa pak cźěri jeho srudoba s nowa, khostaze, wucźisćźaze, roswucźowaze skutkowanje sapocźecź. Jesus je hižo junkrócź, prěni cźaß jako Meßiaß wustupi, kupzow a pschekupzow s templa won honiź; dokelž pak to hischcźe na pschezo wuspěcha měło njeje, tón Knjes tón skutk s nowa dokonja, wón wě, so je to jeho Wótza wola. Tak chzemy też my jako wucźomnizy teho Knjesa žwědcźenje wotpołožicź w žłowje a skutku pschećźiwo hrosnosćźam, njewěry a hrěcha. Nichtó njech nam bo teho njerěcźi a njepraji: To je tola podarmo. My njejßmy wotroczźy wuspěcha, ale žłužobnizy Khrystußowi. Wucźisćźmy jeno žwěru wote wschitkeho bjesbóżneho waschnja nasche domy, nasche wutroby, potom budźa templ, wo kotrymž to žłowo płacźi: tón Knjes wschěbnje w nim wucźi. Wschelake cźěmne a njewěste my w žiwjenju nadeńdźemy; tón Knjes budźe nam jo pósnacź dacź w žwojim cźaßu, w prawym cźaßu. Kaž pak je na kónzu nascheho sćenja prajene, so tola, hacź runje mějesche tón sbóżnik wjele njepschecźełow, kotžiž chzychu jeho khonzowacź a s tym dopnkasachu, so bésche tón Knjes s prawom templ mordaříku jamu mjenował, lud na nim wißasche a jeho poßłuchasche, tak chzemy też my jeho poßłuchacź, kaž wowza žwojeho pastyrja, chzemy na nim wißacź, kaž winowe hałoźy na winowym pjeńku; wón je tón pucź a ta wěrnosćź a to žiwjenje.

Hamjen!

Wocźehnjenje naschich młodych k kschescźijanskej žwobodnosćži.

(Po F.)

VIII. Prawidła w pißanych wobrasach.

Ty žnano njekuriśch; to wschak je dobre, jeno so ty s teho „ty njedyrbiśch kuricź“ žanu jědnatu kasuju žebi sćźinił njejžu, kaž by to pśche wschu měru ważne bykło. Po tajśim, derje je, so njekuriśch. Pschi tym wschěm je cźiśćźe wopacźne, hdy by ty twojemu 22 lětnemu žynej prajił — kaž ja to junkrócź žtyschach: „Twój nan ženje žaneje zigary kuriłnjeje, duž też ty tejele potrjebnosćźe njemějesch.“ Tola „duž“ je cźiśćźe wopacźne, hdyž ma cźłowjek tak wjele, so mohł kuricź. Hdyž też nan teje potrjebnosćźe njemějesche, ma ju žyn. Wón ma ju woprawdźe; wón ma ju žnano w wyšokej měrje. Wón też njepóžnaje, cźeho dla dyrbjało jemu sakaśane bycź, schtož je wschitkim jeho towaříscham dowolene, a cźeho dla dla dyrbjało sa njeho njestrowe bycź, schtož tym druhim najlěpje tyje. Jow by nan žwoju nóz wapak wuźił. To sakaśanje, kotrež je sa 14 lětneho hólza wusnał, žo sa dorosćźeneho wjazy njechodźi. Ty dźě móžesch žwojemu synej žwój nahlad wuprajicź, — móžesch jemu pokasacź, kelko pjenjes žo pódła pschetrjeba, móžesch jemu žwoju myšł sjewicź, so masch kurjenje sa njestrowe, — ale potom dyrbiśch (a to bje wschejo wuźmeśchenja a hórkosćźe pschistajicź: „Sso žamo rosumi, mój žyno, so ja tebi w tychle wěźach nicźo roskasowacź njecham.“ Sakaśasch-li pak žwojemu žynej kurjenje, cźinisch jeho hórkeho, dokelž žo jemu śdasch tyran bycź a najśerje budźe kóuz, so žyn tebi klubu cźim žylnisch kuri. — Druhi pschikład: „To je dobre a duschne, hdyž nan do tych žłuścźa, kotžiž ani wo palenz ani wo piwo njerodźa. Ale strašchne by było a ty by sa žwojeho dorosćźeneho žyna kurowny muž był, hdy by ty jemu sakasał s jeho pscheczźełeni karanczł piwa wupicź.“ Pschicźiny žu te žame kaž pschi kurjenju.

Ja něto druhi pschikład s druheje strony wosmu a chzu žam wo žebi powjedacź. Mój nan mějesche s dźěła žwobodomyßlne nahlady. Ja pak běch hižo jako studenta konservatiwnej stronje pschihiłeny. Wějo ja też tole moje strjśichcźo mojemu nanej napscheczźełowo sastupowach. Ja mam žo dźenża jemu hischcźe dźakowacź, so je też směrom a na moje nahlady poßłuchał a je też wažił, runjež njeje ani tehdom ani posdźischo zyle mojim nahladam žo pschiwobroczźił. Kak wjele nanow by „njestrake nahlady njestrach hólzow“ wuźmeśchało. Na tole waschnje pak žo dźěcźi njewotcźahnu, ale wotstorkuja.

Młoda 18 lětna holza, kotraž běsche hischcźe daloko wot teho, teho sbóżnika lubowacź, wot kmótra śkotu naruczźnizu dosta. Ja žtyschach, tak ju macź to město s 1. listu Pětrowego, hdyž žo pschećźiwo sapleczenju włoßow a napójschenju śkoteho rěcźi, wucźesche; haj wona běsche na tym, tej holzy sakasacź s naruczźnizu khodźicź. Na sbóże abo njesbóże mje ta macź prosche, so bych mój nahlad wuprajił, wěsće w tym pscheżwědcźenju, so budu ja jako duchowny s njej psches jene. So pak žo ja pschećźiwo macźeri wuprajach, ja po dotalnym wukońenju hakle prajicź njetrjebam. Schto bu dale s žyłej wěsu, ja njewěm. S wjetscha nascha dobra rada jenož tehdom płacźi, hdyž je wona s myšlenu žo naß wo radu praschazeho psches jene. To pak ja wěm, so ta holcźka, hdyž tu pychu sjawnje nožnycź njeźnje, žo wjele huscźišcho pished schpihel w žwojej jśwje stupi a žo s tym wócźko hordośćźe njewutorhnje, ale žo cźim wobtwjerdźuje w jejnej khowje a dale, so dyrbjała wona hižo pot žwjata bycź, hdyž njeby do jejneje wutroby wěśta hórkosćź pschećźiwo macźeri sacźahnyła.

Cźiśćźe to žame ja praju, hdyž chzedźa dorosćźeni žynojo a dźowki do dźiwadła abo na reje hicź. Sakaśane je khětsje; schto pak dyrbi śćźěwk teho bycź, žo wobliczicź njemóże. So žu reje a dźiwadła s wulkim strachom sa duschu, je bjes dwěla. Duchowne strachoty też kschescźijanske towaříswowe žiwjenje žobu pschinjesje, na kotrymž žo žnano nan rad wobbźłuje. Duchowne strachoty žu wschudźom, hdźeź hrěchni cźłowjekojo hromadźe pschińdu. To wschak móże bycź, so žu wone pola dźiwadła, kajtež je wone husto dosćź dźenżnischi dźeń a pola rejow, kajtež žo něto maja, wołebje wulke. Duž bych ja jako nan tele strachoty dosćź rosžwětlił a rospeminał. Skónczinje pak dyrbiśch žwojim dźěćźom w Božim njenje hicź dacź a jim pscheczźełniwe žłowo žobu na pucź dacź. Tyßaz króćź lěpje hacź kißake, njerjaze wobliczo śkutkuje, hdyž žo ty sady samknjenych duri ja žwoje dźěćźi modliśch. A wjele lěpje hacź wschitko žwarjenje na śły, bjesbóżny žwět na twoje dźěćźi śkutkuje, hdyž wone wjedźa, so je twoje dobroproschenje wyšche nich. Haj ja žebi myßlu, so stej dobroproschenje starschich a njewidomna blistosćź nana a macźerje — najlěpschi wobarnowazy jandźeljo sa dźěćźi, kotryž žu wonkach w duchownym strasche.

(Pokracźowanje.)

Duschny žobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokracźowanje.)

Je pak žebi něchtó žwojeho stajneho towaříscha abo towaříschnizu sa wschě žwoje žiwe dny pschiwolił, tajti njemóże žebi jeho abo ju bje wschejo woneho s někim druhim abo s někej druhej smětnjecź. Wón wschak to też na nihdy Boże dla njesechze, ale chze s nim abo s njej na wschě žwoje žiwe dny sjenocźeny sawostacź. dóuž jeju śmjercź jenehe wot druheho njewotwoła.

S dobrym samožom žebi wój wobaj požadataj, — ſ wamaj žobu pak wſchitzy druſy, kiž ſ wamaj derje měnja, — ſo móhkoj pódla žo wjele lět, waju žiwych dujów lěpſchu wjetſchinu, duſchuje bjes žobu ſjednoczenaj wſchě žiwe dny pſchedeńcź, jedyn žo druheho ſa ruku dźerže, jena duſcha ſ tamej druhej ſjenoczena.

Ja pak chžył wamaj pódla wſcheho teho hiſchcźe něſchto lěpſche poſchcźeć, to, ſo byke wſchě te lěta, kajkež ſmějetaj jako ſwěrowanaj mandźelſkaj pſched žobu, waju ſeńſkich dujów najrjeńſcha wjetſchina.

Sa to pak budźtaj — Bóh wamaj to ſpožczi — žebi bjes žobu žwěrnaj ſtowarſchenaj. Sa to ſo ſwjeźtaj a tole žebi bjes žobu ſ ruku a ſ ertom žlubtaj. Sa tune tajkele ſpſchecźelenje je Bóh luby Knjes něhdy w paradiju to žwjate mandźelſtwo wuſtajił, jako dźeſche: „Dobre njeje, ſo by człowjek žam byl a ſawoſtał. Ja chcu jemu pomoznizu dać, kiž by pſchi nim była.“ A runjež ſo grěch po žwěcźe ſchěroki cźini, — wukhadźa tola a duje hiſchcźe pſchezo ſ prawezu wěrneju hſchećźijanſkeju mandźelſkeju wěſtu ſtrowy wodych, taž byl je žamehu paradiſa pſchiſchoł. Hiſchcźe pſchezo chze tón Knjes, na kotrehož požohnowanju wſchitko leži, ke wſchemu wot naž datemu „haj“ — naž ſpožohnuje žwój Boži „Hamjeń“ pſchiprajicź.

Najkrótſcha a najrjeńſcho je wamaj to ſrjekńjene w tamnym pošlenim požohnowanje ſkónczażym Božim žlubjenju, kajkež ſměje žo też wamaj pſchi wěrowanju do duſche a na hłowu pokožicź. Wone rěka: **měr.** — „Tón Knjes posběhń žwoje wobliczo na tebje a daj tebi žwój měr.

Wěrnaj ſhožownaj budźetaj wobaj hakle tehdy, hdyž tole ſpožohnowate žłowo niž jeno pſchi waju wěrowanju pſched woltarjom na žo dorjekńjene doſtanjetaj, hdyž ſmějetaj tajkile Boži měr niž na jeniczźim žwojim kwaſnym dnju, niž jeniczźe žwoje prěnje lěto w mandźelſtwoje, ale hdyž ſmějetaj žwoje žiwe dny tónle Boži dar kaž do horſchcźe ſeſapſchijamy. Bjes wſcheho tajkeho měra pak nihdy ženje žanaj ſhožownaj mandźelſkaj njebudźetaj.

Wój móžetaj cźikoj a cźerſtwoj woſtacź, pilnej byeź, móžetaj ſwój derje radźenj wſchědny chlěb měcź, móžetaj bjes ſtarosćźe žwoju žiwnosćź wužicź, — ale, jeli žadyn tónle Boži měr na waju duſchi a we waju domje njeſmějetaj, jeli žo bješ žobu njeſnjeźetaj, ale žo wadźitaj, njebudźetaj nihdy žanej ſhožownaj mandźelſkaj, pſchetož mandźelſke žiwjenje bjes Božeho měra budźe wamaj, ſchtož cźęśći ſpſchah a hórke horjo, a mandźelſki ſwjas bjes Božeho měra budźe wamaj ſchtož wobcźężataj rjecźas, kajkiž ſmějetaj ſ njewjeźelom a ſ horjom njeſcź a ſujeſcź.

O kak hušto hižo žym žkſchał teju a tamneju wobſtarneju mandźelſkeju prajicź: „Wjele žmój měłoj tudy pſchecźężepcź a ſpſchětracź, naju je wjele podeſchćo, ale ſpochi žmój žo duſchuje bjes žobu ſujeźłoj a duž je namaj Bóh je žwojej pomozu pſchezo do prěda pſchepomhał.“ — Haj, hdźež mataj mandźelſkaj bjes žobu žwój Boží měr, tajkimaj wſcho k ſhožu dźe.

Duž dyrbi wamaj wo to cźinicź byeź, ſo měłoj bjes žobu ſtajny měr, tajki pak pſche wſchě waju žiwe dny. Na žaneju mandźelſkeju njeźbmě žo nihdy ženje prajicź: „Bóle žo ſeſtaritaj, a bóle ſrośymitaj“, ale: „Dlěhſchu khwilu ſtaj ſeźenjenaj, a lubſcho žo bjes žobu mataj.“ Cźim dlěje budźetaj jako mandźelſkaj ſeźenjenaj, cźim bóle hdźby druhoh' doſnajetaj, kajki ſtaj žadyn do ſwjerchna, a kajki do nutſkna, ſkónczńje ſmějetaj žo bjes žobu tak dopóſnanaj, ſo žo žadyn wjazy druheho praſchecź njetrjebataj: „Schto chžył ty rady?“ abo „ſchto njeſechćeſch?“ ale hdźby dawno žam ſe žwojeho mandźelſkeho wě, ſchto tón ſechće abo ſchto njeſechće, kaž tajke wſcho žameho ſe žo wě. — A na wſcho tole dyrbitaj rady ſpominacź a wſcheho teho žwěru kedźbu měcź.

Hdźež na ſahrodźe dwaj ſchtomaj pódla žo ſtejitaj, teju korjenje a korjeſchći ſo tak do žo ſawija a hromadźe do žo ſrostu, ſo žo žadyn wjazy druheho njepuſchćći; a ma něchtó žwoje porſty ſtykńjene, dźerži žo jemu w horſchći jedyn porſt druheho: hlej, takle dyrbi ſ waju ſ lěta do lěta bóle a bóle „jena wutroba a jena duſcha“ byeź. Tole mi rěka: měr měcź.

Ale hdźe móže człowjek tajkile měr nadeńcź, tole nadobne kubło, tule ſa dom najnuſnjſchu potrjebu? S wotkel jón ſem doſtanje? Hdźe móže žebi po njón podóńcź?

Móhł žebi jón něchtó něhdźe na wiczńym torhoſchćźu abo w něćźejej pſchedawańni kupicź, — dyrbjał žam ſa njón wulki pjenjeś ſapłaćźicź, — tehdy měł wěćźe kóždy bohacźł tajkile žwój duſchny ſłoty měr, pſchetož tajkeho droheho kubła njechał žo wěćźe nichtó woſmimycź.

Ale bohu žel, kelko bohatych a khudych tajkehole měra w žwojich bydleſchćźach žaneho nima. A tola móhli jon wſchitzy měcź, móhli jón darmo měcź, pſchetož tónle žwój měr Bóh człowjekam darmo dari. Tajkile dar pak dyrbi žebi kóždy, runje kaž wſchě hewaſche dary, wot Boha **wuproſyćź.**

Twój ſłoty měr ſpožcź wſchědnje nam
S nim wuhwjeźel naſch dom ty žam!

S tajkejte žwojej nutrnej proſtwu dyrbitaj žo jako pobožnaj mandźelſkaj wſchědnje Bohu pſched woczi ſtupicź, pſchetož tajkile dar ſmějetaj kóždźiczźi dźeń ſ jeho ruki trěbny. Dźeń, na kajkinž žebi wobaj mandźelſkaj žwój měr w domje ſkażeſchtaj, a na kajkinž žo jimaj Božę ſłónczko ſkhowa, ale wobaj mandźelſkaj ſawoſtaſchtaj jedyn na druhoh' roſhněwunjenaj, ſe ſłobom ſapłakanaj, — tón dźeń bě ſa wobeju ſły dźeń. Tehdy žebi Boží měrni jandźeljo pſched nimaj ſe žarowanjom žwoje wobliczа ſapokrychu, kaž njechali dlěhe na tajkule ſrudobu w jich domje hladacź.

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njelubośne wojowanje žo w „Sserbſtich Nowinach“ wjedźe. Drażdźanſkeho žerbſkeho konzerta dla, kotryž je žo — njech žo praji, ſchtož chce — jara rjenje poradźił a ja žo boju, ſo bychu žo nam Drażdźanſkeju Němzy dźiwali, hdy bychu to cźitali. Haj žamo wſchitkim młodym Sserbam žo ſ naſpomnjenjom jeneho žłowa njebodźicźćeho žławneho wótcźinza, kotrež je wón — Bóh wě w kajſkim druhim ſwiśowanju a žnano žo na wěſty pad poczahuje — nałożował, praji, ſo woni žaneje idealnośće nimaja. Haj, hdyž žo wſchitko, ſchtož młodźi Sserbja ſ dobrej wolu w lubośći k Sserbowſtwu ſapoczinaju, takle poruba, potom wſchet dyrbi žo jim radośćź k ſkutkowanju ſhubjowacź. A njeje dha ſa naž Sserbow, jako mały naród, wołżebje nuſne, ſo my ſkutkujemy ſe ſjenoczenymi mozami, ſo bychmy něſchto dozpili a ſo jedyn druheho w jeho ſkutkowanju njepodtrócźuje, ale lubośćiwje podpjera My chcźemy tola dźełacź niž žwoju cźęśćź pytaju, ale k wužitku naſcheho lubeho žerbſkeho luda.

Žałośne hrimanje ſ wulkim deſchćźikom bośche žobotu wjecźor wokolo Budyſchina. Bljſk je w wſchelakich wſtach wokolnośće nuts dyrił a też ſapalił. Proſchmy Boha teho Knjeſa, ſo by naſche žnę pſched njeſbožom ſakhował, ſo móhli ſpokojnje wužiwacź, ſchtož je nam jeho ſchćedra ruka wobradźiła. Wón chžył też po cźęśćich deſchćźikach hnadnje žłónczne dny wobradźicź, ſo by žo, ſchtož hiſchcźe na domoſkhowanje cźaka, rjane do brjóžnjow ſkhowacź mohło.

Bamž Leo XIII. je ſatikemu prynzej Mazej k jeho žmjećźiſnje ſhožopſchejazy liſt pośłał a jako wopomnjećźe hiſchcźe wulki ſłoty pjenjeś, na kotrymž je bamžowa podobiſna a tacźanſke napiſmo: Fiat unum ovile et unut pastyr i. r. njech bywa je wowcźernja a jedyn paſtyr. So bamž ſ tym na noweho katholſkeho duchownego, kiž je ſe ſakſkeho kralowſkeho doma, tu nadźiju ſtaji, ſo by k temu pomhał, ſo by žyte ſkeſćźijanſtwo ſaſo katholſkej zyrkwi žo poddało a po kajſkim evangelſka zyrkej žo ſanicźiło (pſchetož tak nośćemy to ſpochećźe jenož ſ bamžowego rta jeniczźy ſrośymicź), dyrbi naš evangelſkich ſrudźicź, ale też tedźbliwych cźinicź, ſo njebychmy ſ wocźow ſhubili, ſo katholſka ſtajnje na žwoje dobycźe a na podtrócźenje naſcheje evangelſkeje zyrkwje dźiwa.

Kněźor je žo je žwojeho pucźowanja domoj wróćził.

Němſku tódź „Iris“ je w chineſtim morju wulki wichor pſchekhwatał a wo ſkalu ju cźiźnynwſchi rozbił, ſo je žo hnydom podmrił. Jenož 11 ſ mužſtwa je žo wukhowacź mohło. Wſchitzy ludźo žu hacź do pośledńejeho wokomihnjenja žwoju pſchiźłuſchnośćź dopjelnili. Tónle ſrudny podawk naš wuczi, kak theńſje moje žo k nam žmjerćź pſchibliźićź, kaž też w thérluſchu ſpewamy: „Schto wé mój konz? Wón žnadź je bliſko.“

Pſchekupſkeho ſaſtojnika w naſchich naranſcho-afrikſich kolonijach je žudnſtwo w Tanga k 15 lět khoſtarńje ſaſubdźiło, dokelž je žałośne hroſnośće, njecźłowſke žurowośće a njehornośće pſchecźćiwe cźornym w Afrizy wuwjedł. Jemu žo prawje ſtanje. Pſcherož ſchto dyrbja žebi Afrikanſju wot naſcheho luda wuſtićź, hdyž k nim pſchindźemy jako kſcheſćźijenjo a mužojo, kiž ſo kſcheſćźijenjo mjenuja, a hórje ſ nimi ſakhadźeja hacź je ſtotom. Jow dyrbi ſnjećźerſtwo krucźe wuſtupowacź! Hewak też naſche miſionſtwo tam ſ wuſpěchom ſkutkowacź njemóže.

Hnadne žlubjenje Boże a proſtwa k Jeſuſzej.

Ach, dokho je wot teho pada,
Hdyž Bóh Knjes žwojim žlubił je,
So jeho wulka wótzna hnada
Tracź budźe do wſchej' wěcźnośće:
Tak praji žwjata biblija
A wſchitke Boże žwědcźenja.

Kaž tehdom, tak też hiſchcźe nětko
Naſch luby Bóh Knjes wſchudźom je,
Tu wopokaſuje nam wſchitko,
So wón tón žwět žam ſtworił je;
Wot Hadamowoh' ſtworjenja
B'dźe ſdźerżećź jón do žudnoh' dnja.

Haj, Boža Wótzna wulka hnada
Tu zhrěje cžłowjku wutrobu,
Na kotruž wona dele pada,
Kaž złónčne pruhi na semju,
So zymjo do njej' wužyte
Stokróčne płody pschinješe.

Tón luby Boži Ssyn so stara
Sa zwěrnu tyschnu wutrobu;
Hdyž so tu wschudžom sběha hara,
Chze wschitko padacž hromadu,
Dha Jesuš zwěrny pastyr zam
Wschom' stemu wobara tu k nam.

Ach, Jesu! luby Ssyno Boži,
Pomhaj nam s swojej lubosežu!
Hdyž so tón sky duch na naš łobi,
Chze wschitkich skazyć s lešnosežu
Kaž „Goliath" muž „hobrsti" —
Budź Jesu „Davido" s nami!

Ach, Božo! hdyž by kóuž wscho měło,
Kaž w cžasu lijeńzy to bě,
So njeby jich tu wjazy było,
Hacž w swojim cžasu w Sodomje,
Kiž za Bohom so prascheja;
Budź, Jesu, ty jich nadźija.

Duch Boži by jich wuwjedł s hnadu
S tej' wulkej' tyschnej' nuzy tu
A by jich sdержał s dźiwnej radu
Kaž Noacha psched lijeńzu,
Kiž wuwjedł je se Sodoma
Lotha psches swojoh' jandźela.

To sapomnicź nochzyli tudy
Tón wulki a kiž mały je,
Njech bohaty a też tón khudy
Sso Bohu Kujesej dźakuje,
Dokelž psches lubosež Jesusa
Wschu Božu hnadu wužiwa.

Duž chzemy prosyć Jesom Khrysta,
Kiž zam ta lubosež Boža je,
So psches zwjateho Ducha wěsta
Nam wschudžom Boža hnada je;
Hdyž junu dźemy se zwěta,
Naš Boža hnada pschewodźa.

Teutscher w Porschizach.

S cžežkeho cžasa.

1. Hajnkownja w holi.

(Pokračowanje.)

„Hórke cžasy pschikhadźeja; Schwejda tu sasso je!" dźesche hajnik a powjedasche potom nadrobnje wscho, schtož běsche w měsće wo njepschećelskich krosnosćach słyschał. Macź a Jank sacžuschtaj nanowu starosćź a pomyślschtaj sebi na pschichod; też Handrij dopomni so s cžichim hněwom w wutrobje na Schwejdow. Woni běchu tola hjes dwěla wina nad tym, so jemu nan ničo złódke s města sobu pschinjesł njeběsche, kaž běsche to hewak wot njeho swiećeny. Ani złowěžta njeprajo pschihotowa macź wjećeř. W hlinjanej, s wulkimi róžemi pomolowanej schkli stejesche wulka tschasać dźiwineho mjasa na blidźe. Pódla pokoji wona kruch dźiwineho cžorneho pjećka; běsche to Boži khlěb, kotryž běsche s brěsowej skory pjećeny. W hrosnej, dothołčtnej wójnje běsche so žito na polach rostepłako. Tehdy dla dyrbjachu sebi ludźo tajkule zyrobu pschihotować. Sso wě, so tajkile Boži khlěb pranje njeskodźesche. „Běły khlěb bych radsche wsak!" měnješe Handrij. „Haj, haj, lubej dźeći, mi też", wotmolwi nan; „ale schtó mohł jón s pjenjesami sapłaćić? Wschako chze dźenza mischtr pjekać na klóschtrikej hafsy sa pokrotu dwaj tolerjej měć!" A macź pschispomni: „Haj, drohe cžasy su pschischłe; dźakujmy so Bohu, so nam łěs hischće dźiwiny dosć sticži, so njetrjebamy hłodu tradać."

Hajnikezy běchu dowjećerjeli. Nan wsa po starym pěknym waschnju s połeźki staru wulku bibliju. To běsche jara drohotne namrěwstwo wot dźěda, kotryž běsche sa Lutherowy cžasz žiwy był. Biblija běsche do drjewjanych deskow swjasana, a s nutska běchu wschelake rjane wobrazy. Na dołhich synskich wjećorach, hdyž wonkach sněhowa mjećel po lěsu honjesche a hdyž běchu so rapaki pched žurowej synu do města s procha měli, nan swojimaj synomaj tele bibliske wobrazy wukłozowasche.

Dźenza běsche macź dźesaty psalm namakała a cžitasche s tschepotazym hłosom tak:

„Knježe, cžeho dla tak stejiš j daloka? Cžeho dla potajiš so w cžasu nuły? Dokelž złośnik hordojećź cžěri, dyrbi hubjeny cžerpićź; woni so powjetscheju hromadu, a winnyšla sebi ste wězy. Pschetož bjesbožny khwali so swojeje samopaschnosće; a lakomny žohnuje so, a ham teho Knjesa. Bjesbožny je tak hordy a hněwny, so s nikim njerodźi; wschitke jeho myšle su, so nima Boha. Wón dźe stajnje po swojim puću, twoje sudźenja su daloko wot njeho; wón so naduwa nad wschitkimi swojimi njepschećelemi. Wón rjekuje w swojej wutrobje: nihdy na nihdy ja njebudu hnuty; nihdy so mi sle njeporódźu. Jeho rót je połny sakleća, schibakstwa a jebanja; jeho jazyk nacžini prózu a kschiwdu. Wón sedźi a łaka na wšach, wón złónzuje njewinojtych skradźu; jeho wocži kedźbujetej na hubjenych. Wón łaka w potajnym kuće, jako law w swojej jamje; wón łaka, so by hubjeneho popadnył, a popadnje jeho, hdyž wón jeho do swojeje syćeje sacžehnje. Wón słije, podtkóćži a podtepta k semi khudeho i mozu. Wón rjekuje w swojej wutrobje: Bóh je sapomnił a swoje wobliczo potajił; wón to nihdy widźećź njebudźe. Stawaj, Knježe, Božo, posběhń swoju ruku; njesapomń hubjenych. Cžeho dla dyrbi złośnik Boha hanić; a w swojej wutrobje prajićź: Ty wo to ničo njerodźiš? Ty žonu widźiš, pschetož ty wohladujesch hubjeństwo a žałosćź, wono stejt w twojimaj rukomaj; khudźi poruća so tebi, ty sy pomocnik syrotow. Roskamaj ramjo bjesbožnoho, a pytaj jeho złośćź, so by so jeho bjesbožnosćź wjazy njenamakała. Tón Knjes je s kralom stajnje a wěčnje, njech pohanjo j jeho kraja kóuz wosmu. Požadanje hubjenych słyschiš ty, Knježe; ty wobtwjerdźiš jich wutrobu, so ty swoje wucho na to nakhilisch; so ty k prawu pomhajesch syrotam a khudym, so by dale njetrašićź cžłowjek na semi."

Hanjeń wuklinča, a Bože słowo napjelnjesche słyskniwe wutroby s troschtom a s nadźiju. —

Wnczłana cžejka běsche haźka. Cžěmna nóz so rospschestrěwasche nad hajnikowm. Jenož w lěsu hibasche so potajne žiwjenje. S cžicha schumjo cžehnjesche wětsć psches stare khójny a schmrěki a tschaźesche jich wjerschki. S njelepymaj kschidkomaj wulećźi někajki hawron se swojeje nózneje sthowanki a hrosnje schkrěcžesche słowa do nózneje cžichiny. Blize a dale rujachu wjelki s dybawym hłosom psches husćinu. Pod njebjom honjachu so cžorne mróčele. Dyž a dyž póšła jenotliwa hwězda někajku pruhu na semju. Krótko do ranja pak posběhowachu so trejećźiwjene pruhi nad njebjom. W Luźiśkich stronach běchu Schwejdoju cžichim wobydlerjam woheń do statokow sałožili.

(Pokračowanje.)

Něschto k rospominnaju.

Najprjedy biblija.

Kischećźijan jene ranje w swojej jiwi źedźesche. K jeho wohomaj jeho jenićźke dźěćo hrajkasche. Nan na źuědanje cžakasche a nowiny do rukow wsa, so by něschto cžitał. Duž mały hólećź pschiběža a praji: „Nć, nanu, najprjedy biblju!" — Tole powućenje, kotrež běsche jemu tsanje jeho dźěćo dało, běsche wobroćenje w jeho žiwjenju. Tón sbožnik teho makeho pomoznika bórzy k sebi wsa, ale na jeho „tausche předowanje" so ženje sabyło njeje. Hdyž běsche nan na pućowanju, hdyž běsche zam a wschón źrudny, jemu pschećo tele słowa do wuschow klinčachu: „Najprjedy biblju!" To bu hesło jeho žiwjenja. Přenje město w jeho wutrobje měsće stajnje Boże słowo, kotrež běsche jemu kaž list teho sbožnika jemu spisany lubschi hacž schto druhe.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku; zboruedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cžischćź a nakład Smolerjej knihićźischćećenje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 33.
16. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sěmoleriej knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedyłatu 40 ny.

11. njedjela po ſwjatej Trojizy.

1 Kor. 15, 1—10.

Stary dobry evangelij.

Hdyž by ſo naš evangeliſtich něchtó proſchecź chzył: ſchto je pola waš, ſchto je w waſchej zyrkwi najwyſchſche a najlěpſche? Sěmy my nadźijomnje wſchitzy pſches jene w tym wotmolwjenju: evangelij! kaž Luther w 62 ſ tych 95 ſadow wupraji: *prawy wěrny pokład zyrkwje je ſwjaty* evangelij kraſnoſcźe a hnady Boźeje. Stary dobry evangelij! Kaž pak bohaty wěſcźe ſa tym hlada, hacź ma hiſchcźe ſwój pokład, tak też my derje cźinimy na na ſałožku dźenſnjiſcheje epiſtole. 1 Kor. 15, 1—10 ſo teho wěſcźi ſcźinicź, hacź je ſtary kraſny pokład evangelija hiſchcźe naſch abo hacź je ſo nam w běhu cźaſow ſhubił. Stary dobry evangelij! Bohu budź dźak! my jón mamy. Bóh pomhaj nam, ſo jón wobkhowamy.

1. Bohu budź dźak! my jón hiſchcźe mamy. Ale dźiw je, dźiw Boźi to je pſchi wſchitkich wichorach a nadpadach na drohe ſłowo, pſchi wſchěm tym, ſchtož je ſłebi evangelij dyrbjał lubicź dać: łazpiwanje a ſacźiſſnjenje źidow, hanjenje a pſcheſcźěhanje pſches pohanow, ſanjerodźenje a ſakowdźenje pſches kſcheſcźijanow ſamych. Nětko chzedźa jón naſchemu cźaſej pſchihódny ſcźinicź, ſa kóždeho komodny, to je ſrudnje! Evangelij je ſłowo wot kſchiźa: Khryſtuſ je ſa naſche hrěchi wumrjeł. Ale to ſo naſchim farijeſſkim njeſpodoba. Evangelij prěduje: Khryſtuſ je wot morwych hiſchcźe, je wón tam, hdyž chze najradſcho być jako horje ſtanył. Ale to ſo ſaſo ſadduzejſkim njeſpodoba. Evangelij chze ſbóžnych cźinicź, ale to ſo ſaſo naſchemu po ſwěcźe a pjenjeſach hłódnemu narodej lubicź njecha a tak ſo na Knjeſowym ſłowje, kaž by to lěkarſtwo było wokoło lěkari, kaž dyrbjeli khori hakle lěkarjej na nohi pomhacź, hdyž je to tola wón, kotryž khorych hoji. — A tola, ſchtožkuliž je ſo wſchitko ſpytało, evangelij miſchtrowacź abo ſamo ſanicźicź, wón móže pſchezo hiſchcźe ſ Pawołom (jap. ſk. 26, 22) prajicź: ale ſ Boźej pomozu ſteju ja hiſchcźe hacź do tuteho dnja. To ſłowo dyrbi wostacź; Bohu budź dźak, ſtary evangelij je hiſchcźe ſrjedźa bjes nami. My mamy jón hiſchcźe w naſchich zyrkwjach. Tam ſo wón prěduje a jedyn póſtny cźaſ druhemu praji; Khryſtuſ je horje ſtanył wot morwych. Haj, Bohu budź dźak, my mamy jón hiſchcźe w naſchich ſchulach. Tam ſo wucźi po Lutherowym waſchnju a kaž dołho wón nam druhi artikel wukładuje: „ja wěrju, ſo Jeſuſ Khryſtuſ, tón wěrny Bóh a wěrny cźłowjek, je mój knjes, kiž je mje wumóhł“, ſana nuſa njeje. My mamy jón hiſchcźe w naſchich domach. Wſchak niz w wſchitkich, we wſchitkich wón ſenje był njeje, ale wſchudźom tam, hdźež ſu biblije a ſpěwarſke najlěpſche knihi w domje, ſ kotrychž ſo w nuſy ſaſpěwa: „Na tebje, Khryſchcźe ſameho wſchu nadźiju ja ſtaju, a pſchi kaſchczach a rowach: „Jeſuſ, moja nadźija a mój ſbóžnik, tón je źiwy.“ My mamy jón hiſchcźe w naſchich wutrobach. A hdyž jenož někotſi ſ nami wuſnaja: ja wěm, ſo mój wumožnik źiwy je, je tu evangelij hiſchcźe, je wón tam, hdźež chze najradſcho być jako wutrobu ſwjeſelaza, ſbóžnychcźinjaza powjeſcź wo Jeſuſu,

kiž je sbožnik wschitkich čzlowjekow. Tón stary dobry evangelij. Bohu budź dźak! my jón hischcźe mamy.

2. Bóh pomhaj nam, so jón wobkhowamy. Pschetož, hdyž to wjazy twjerdźe stejecź njedyrbjało: „horjestanył na tsećim dnju," schto je potom wěrnosćź? schto historija? Kajku ważnosćź by potom japoschtolske swědčenje měło? Koho je Kephas, koho ßu čzi wučzomnizy wschitzy, koho čzi pjecź stow bratrow na dobo widźa, koho je Jakub, koho Pawoł ßam widźił, hdyž to tón horjestanjeny njeběsche? „Tón artikel wo Khrystußowym horjestaću," praji Luther, „dyrbi naß sdźerźećź, hdyž smjercź pschindźe." Kaž wěsćźe smjercź žana bajka njeje, ale wěrnosćź, tak wěsćźe je horjestaćźe Khrystußowe tón wěrny skutk, kiž je naschej smjerczi žahadło wsał. A schto wotwißuje wschitko wot teho skutka Božeho? Bójstwo Khrystußowe, wěstosćź wumoženja, nadźija wěčzneho žiwjenja. Wschitko na tym wißa. Bóh pomhaj nam, so jón wobkhowamy, dobry stary jutrowny evangelij s jeho dobyćeřśim khěrluschom: o smjercź, hdźe je twoje žahadło? — A dale, hdyž to wjazy w myßli swjateho pißma a zyrkwinskeje wučzby wobstacź njedyrbi: wumrjeł sa nasche hrěchi — hdźe dyrbimy cźekmycź, so móhli tam wostacź? Bjes horjestaćźa njeje žana wěrnosćź, bjes Jesußowého wumrjećźa sa nasche hrěchi žana hnada wjazy njeje. Pschetož to je hnada Božo, so mamy na Khrystußu wumoženje psches jeho krej, mjenujący wodaćźe hrěchow. A kaž dołho budźa čzlowjekojo, kiž hrěch cźinja a ßwoje hrěchi pójnaju a sacźuja, budźe to trosćht ßwědomnja. — Młody duchomny kiž njeběsche s zyrkwinskej wučzbu psches jene, spytasche mrějazu žonu troschtowacź. Ale jeho ßłowa běchu ßłabuschke. „Ssylnischo, kujes duchowny, žylnischo!" sawola khora, „ja cźežkocźe podleju a schtož wy wschitko wo lubosćźe Božej powjedaćźe, mi nićźo njepomha, pschetož Bóh hrosy schtrafowacź wschitkich, kiž jeho kasnje pschestupja, a ja ßym je pschestupika." Srudny młody duchomny woteńdźe a stareho nashonjeneho duchowneho k tej khorej pößła. Tón spěwasche:

Ta krej a prawdosćź Khrystußa
Je moja drasta pschistojna;
S tej pšched Bohom ja wobstacź chzu,
Hdyž do njebja nuts počzahnu.

Tak mrějaza měr namaka. —

Bóh pomhaj nam, so wobkhowamy — stary dobry evangelij, lěkarstwo pschećźiwo smjercźi a khudych duschow trosćht pschećźiwo hrěchej!

Hamjeń!

Wočzehnjenje naschich młodych k kschesćźijanskej ßwobodnosćźi.

(Po F.)

(Skónćźenje.)

IX. **Prawe stejischćźo starschich k dorosćźenym dźećźom.**

Hdźež so s wjetscha blížschi jwjask starschećźu a dźećźi rozwjasuje, je mandźelstwo. To wschak prawje njeje, hdyž dorosćźeni synnojo a dźowki, kotsiž maja so nimo Boha starschim sa wschitko dźakowacź, — haj to je srudźaźe, hdyž woni tile krocźel do mandźelstwa cźinja, bjes teho, so ßu ßo starschich w dowěrjenju a poniźnosćźi wo radu prascheli a ßebi jich žohnowanje wuproßyli. Alle starschi dyrbja ßo tež tak sadźerźećź, so móža a dyrbja dźećźi k nim dowěrjenje měćź. Hdyž ßyn we: ja ßněm mojimaj starschimaj jenoź i bohatej holzu pschińćź, — abo hdyž starschej dorosćźenu holzu stareho ßwójbneho znajomstwa dla abo druhejje pschićźiny dla wudawatej, — ßo dźiwacź njemóžesch, hdyž dorosćźene dźećźi tule wulzy ważnu naležnosćź bjes starschich wobstaraja. Tak starschich na jene dobo „fait accompli" hotowa wěz pschešćźapnje — ale schtó je wina? Starschej abo dźećźo?

Ach, na tymle poli ßo wjele shrěšchi; ja njewěm, hacź wjazy wot starschich abo dźećźi. Ale dokelź tudy ja starschich pischu, ja na to pokasnju, so dyrbja starschi — kaž daloko jim to někak jich ßwědomnje dowoli — ßwobodnu wolu dźećźi cźesćźićź. Ty móžesch jako nan a macź radśićź, wotradźećź — kaž je trjeba. Ale ty njeßmjesch ßo jako tyran pokasacź, ty njeßmjesch ßwarićź, hdyž ßo hinak cźinjesche, hacź ty chzyšche, njedyrbjesch hněwny na bok stupićź, hdyž ßeńtwa twojeho dźećźa po twojich myßlach njeje. Pschi tym wschěm dyrbisch sa njeju proßyćź a lubosćźi njeßmněch wustudnyćź dacź.

To wschak je nóžno, so „dźećźi" psches ßwoju winu do srudnych wobstejnosćźow pschińdu. To wschak je srudnje sa dźećźi a sa starschich. Ale hórje je, hdyž ßo starschi tajkeje ßeńtwy dla, kotraž ßo jim njelubi, cźiśćźe wot dźećźi dźela. Ty njemóžesch dorosćźene dźećźi s mozu pšched tym sakhowacź, so njebychu nićźo wopaćźne cźiniłe. Hušto dyrbi je schtoda hakle powućźićź, kaž je wěćźe teź tebje tu a tam twoja schtoda powućźiła. Ty njeßmjesch je k temu nutowacź, so wone twoje nahladnej hmydom pschiwojmu, ale dyrbisch ßo wot nich pytacź a prascheć dacź. A hdyž chzedźa potom ßame ßwoje puće khodźićź, wotstaj je — wone maja sćźěhwki ßwojeho wopaćźneho žiwjenja ßame njesćź. To ßo pscheměnićź njehodźi. Małe dźećźi móžesch sakhowacź, so ßo na kupschěwach njeßwożehaja, wulke pak nić.

Shromadnje: Hdyž ßu dźećźi dorosćźene a ßamostatne, s wjetscha starschiśćźe powućźenje dale hićź njeßmje hacź dźećźi jo pytaja a ßebi žadaja. Pomałku, po něćźim dyrbja ßo starschi ßwojeho knjećźenja wsdacź. Woni dyrbja kaž prjedy žórko lubosćźe, wotewrjene durje troschta a ßwěrneje rady sa dźećźi wostacź — nić pak tajay, kotńiž ja tym stejja wschitke puće dźećźi sacźißnyćź. To běsche mi srudnje, jako ja pšched krótkim młodeju mandźelśćźu — kotrejź pšched ważnym rosßudźenjom stejeschtaj — napominach, so bjschtaj ßo starscheju młodeje mandźelśćźe, kotrejź běschtaj hischcźe žiwaj, wopraschakoj, a wonaj mi s krótka wotmolwischtaj: „To je podarmo; pschetož starschej to žeńje njechataj, schtož mój chzemoj."

Ale tak njebudźe, hdyž bjschtaj tejle starschej pod rukomaj žohnowaźeho Khrystußa žiwaj bykoj a na njeho w modlitwje hladakoj. Hdyž by tak pola njeju było, potom bjschtaj teź to žeńćźenje měłoj, so chzetaj tajkaj byćź, kajśćźej žohnowanje, lubosćź, měr, ßwětło a trosćht dawataj — a to wotźebje ßwojim dźećźom. A hdyž teź tute (ja ßebi na dorosćźene dźećźi myßlu) to druhdy prawje njerozumja, — haj, hdyž ßu jich puće druhdy tajke, so dyrbja starschi ßo rudźićź, — starschi tola njepschestanu lubowacź a proßyćź. A potom teź wěćźe njepschestanu w wěrje dobru nadźiju měćź.

Jow płaćźi to rjane ßłowo nascheho sbóżnika: „Sbóżni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja." Schto dyrbimy wěrićź, hdyž teź njewidźimy? Nó, bjes druhim to, so nasche dźećźi, hdyž teź hacź dotal jako Bože dźećźi njekhodźa, haj, hdyž ßo teź pschejo bóle wot Boha sdaluja, — haj, rumjeź to widźimy, dyrbimy my tola wěrićź, njekhabłazy wěrićź, so Boža hnada je junu na prawy puć dowedźe. My dyrbimy wěrićź, haj, my dyrbimy wjedźećź, so je Boža lubosćź k nim tyßaz krócź wjetscha hacź nascha.

Haj, jeno so my njewustudnjemy w cźakanju, w nadźiji, w wěrje, w lubowanju, w modlenju — potom dyrbi ßo słónćźnje wschitko rosßaßućź. Schtož Ambrosius, Mailandśki biskop, pšched 1500 lětami ßwěrnej Augustinowej maćźeri, Monizy, praji, mjenujcy: „Ssyn telko ßyßlow a modlitwow njemóže ßlubjeny byćź", to praji ßwěrny njebjeski pastyř duschow teź tebi, kiž ty ßnano wo twojeho ßlubjeneho Augustina žarujesch a sa njeho proßyćź. To ßo stacź njemóže, so by ßwěrna prósłwa nanowśkeje abo maćźerneje wutroby sahanibjena była. Sbóżna ßy ty, o maćźerka, kiž ty ßwojemu dźećźu dwójzy žiwjenje da; prěni krócź, hdyž jo s bolosćźu do ßwěta narodźi, druhi krócź, hdyž ßy jo s tyßaz ßyßlami won wuproßyła je ßyćźow teho ßwěta. „Schtóž wěri, tón njeczěka" — tón ßo njebojí; to je to jene. A to druhe: „Sbóżni ßu cźi, kiž njewidźa a wschak wěrja."

S cźećźkeho cźaßa.

2. **Schwejda ßo bliži.**

Koło wokoło lěßa leßesche ßwjata cźišchina. Nóz běsche ßo minyła. Pomału žołmjesche ßo hischcźe nózna mhła a kurjawa

po dolinach. Słónčnje wudoby ſo ſłónčko. Wono poſłočowaſche rjany wobras měra: hajnkowniu a koło wokoło wyſoke ſchmrěki.

Hajnkowniu ſama njeběſche pſchewyſoki twar. S totſkich rjadow běſche natwarjena, runje tak, kaž ſaſtarſke domy w Sserbach. Pſches nijke woknjeſchka hladachu ſtare lěſne ſchtomy do jſtwy, khiba jo běſche Hajnkez mać nutſka wokeńſzy ſaſnunka. Seleny kaž lěſ, běſche też ſłomjany krwu na Hajnkez domſkim; ſeleny móch rosſchěrjeſche ſwoje korjeſchki na poł ſhnikej ſłomje. Khěžne durje běchu hnikе a nijke. W mółczkej ſahrodźy, kotraž běſche mjes domom a lěſom, kčějachu poſłeńki mjes naſynnikimi róžičkami. Pódla ſahrodki žórleſche ſo woda ſe jenje, jaſna a čerſtwa, ſo běſche radoſcž, ſo ſe ſtudničzki napicž. Mózny dub, dře nekotre ſta lět ſtary, ſchiktowaſche ſe ſwojimi hakoſami khěžku. Tam nimo wjedźeſche wuſka ſchcježka do lěſa.

Khěžne durje ſo wotewrichu. S domſkeho wuſtupi hajnik a ſa nim jeho ſyn Jan. Sa nimaj pſchiidźeſchtaj mać a Handrij. Nan a Jan mějeſchtaj wobaj ſzekeru, piwu a dokhe kaładko, j kajkimž w ſtarſkich czaſach na hoitwu khodźachu a j kotrymž ſo wobaracha.

Mać a Handrij pſchewodźeſchtaj jeju hacž łónz ſahrody. Tam podaſchtaj jimaj riku a dźeſchtaj k nimaj: „Pſchewodź Bóh!“ Potom ſo wróčźiſchtaj. Nan a Jan pak ſhubiſchtaj ſo w huſchźinje. Khyž běſchtaj nekotre ſta kroczelow dóſchłoj, dźeſche nan k Jankej: „Njechamy ſkombźicź, ſo ſo w prawym czaſu pſched njepſcheczelom wukhowamy, kaž dołho je czaſa a dobra ſkładnoſcž; ſa nekotre dny mohło hižo poſdźe być.“

„Chžemy my naſch domczk w holi wopuſchčźicź a do měſta ſacźahnycź?“ wopraſcha ſo Jank.

„Nć, my hiſchčźe w holi woſtanjemy“, wotmolwi nan, ſym ſzebi wež hinak wumyſlił. Podarmo nimamoj dźenſza ſzekeru a piwu ſobu; pucź, kotryž k nam wjedźe, je huſki, a jenož ſchtóž jón derje ſnaje, ſo po nim namaka. Sso wě, prědku, hdźež ſo wot dróhi wotdźěli, dohladaju ſo też zuſe wocži na njón. Tam, ſzebi myſlu, popuſchčźimoj telko ſchtomow, ſo ſo nichtó wjazy na ſchcježku njedohlada, ſo ſzebi nichtó myſlicź njemóže, ſo wot tam pucź k człowiſkemu wobydlenju wjedźe.“ —

Poł hodźiny drje běſchtaj ſchkoj, duž pſchiidźeſchtaj na dróhu. Na měſcže podaſchtaj ſo do dźěła. Ropot ſzekery a piwy klinczeſche pſches czichu holu. Jedyn ſchtom wali ſo po druhim k ſemi. Też bóle j boka popuſchčźeſchtaj nekotre ſchtomy; „pſchetoj“, praji nan, „jeli jenož na tymle jeniczkim měſcže drjewo ſpuſchčźamoj, dha budźe ſo jawidne woko Schwejdow hnydom domažacź, ſo ſa tym nědźchto tčźi!“ Tak dha ſpuſchčźeſchtaj drjewo a to nekotre dny dołho.

Na nowy tydźeń mějeſchtaj też nowe dźěło. W ſłubokim dole rěčźki Brěſnizy ſhotowaſchtaj ſzebi ſkhowanku, ſo móhli tam w czaſu ſtyſknoſcže ſo wukhowacź.

Tehdy njemějeſche Brěſnizyny brjóh derje twarjeneho pucża, kaž dźenſza; też bě w Draždźanſkej holi jenož mało pucżow. Zyła hola běſche tehdy ſ dźěła hiſchčźe praſtary lěſ, w kotrymž ſo wjelk, a dźiwje ſwinjo a druha dźiwja ſwěrina khowaſche. Brěſniza běſche tehdy ſ czaſami torhaza woda. Khyž běchu dołho deſchczowe czaſy, abo khyž nalětny deſchcž pſchi tym pomhaſche, potom běſche Brěſniza torhaza woda, kotraž kamjenje a ſchtomy ſobu torhaſche a hrjoſhi podrywaſche a najſzylniſche ſchtomy ſpowalowaſche. Tehdy njetaraſche ſo nichtó wo to, khdźe běſche woda kamjenje ſwalała, a khdźe podtorhane ſchtomy wodu hačzachu, ſo by wodu do ſtarych kolijow ſwjedł. Dźiwje a czěnne běchu Brěſnizyne doliny a wożebje tam, khdźež dźenſza woda pſches ſkaliny brjóh dele pada. Tu běſche ſo pſched nahłej ſkale woprawdźita měſchenſza wot kamjenjow a ſchtomow nakopka. Dornczele, paprnrosch a ſchěroke bahno (tonidło) pſches wulku wodu naſtate, kryjachu měſtnu na wſchěch bokach. Tu nanoſchejſchtaj nan a ſzyn wſcho, ſchtož je k żiwjeńſkej potrjebje trěbne. Też wſchě drohe wězy, kotrež ſ wożebjenjeſtwje mějachu, tu wukhowaſchtaj. Tak dojnjeſchtaj tu ſzem też wulku ſchjinju ſ pſchedźenjom, kotrež běſche mać na dołhich ſymſkich wjeczorach napſchadła. Płat, pulver a wołoj, brónje, kotrež runje njetrjebachu, pjenjeſh, dźědowe namrěwſtwo, drohotnu ſtariku biblju, haj wſchitko, ſchtož by ſo pakoſnikam někat ſpodobacź mohło, tu ſkhowachu.

Khowanka ſama běſche jara jednora. Tři deſki běchu pſches bahno połožili, tak ſo w błócže tčźazy njewoſtachu, khyž chžychu na druhi bok. Sa ſkału a ſa kerkami běſche wona tak derje ſkhowana, ſo by ſo hakle na nju dohladał, khyž pſched njej ſtejeſche. Tſěſchta, ſe ikory ſhotowana, pſched deſchczom wukhowa. Koliki, ſ hakoſami ſapleczene, běchu ſeżěny. Na podnožk ſkładźechu kamjenje a deſki, a na nje ſaſcżełachu ſuſchenu moch. Tak běſche wona też ſa ymnijſchi czaſ czopke wobydleńczko.

Schtož człowiſka ruka k wukhowanju ſamože, běſche ſo ſtało. Byli ſo njepſcheczel woprawdźe hacž k Hajnkewni namakał, a bychu-li Hajnkezy czaſ k czekńjenju nadeſchli, bychu tu derje wukhowani byli.

(Pokračowanje.)

Duſchny ſobudar do mandźelſtwa.

Měr budź ſ wamaj.

(Pokračowanje.)

Naſch Kujes pak ſzyſchi a wuſzyſchi rady mandźelſkeju ſhromadne pomodlenje wo měr. A khyž wón jimaj ſwój měr da a jón jimaj ſdźerži, wſchón zyły dźeń, wſchón zyły tydźeń, ſa zyłe léto, wſchón njepoſmuczeny: je to wěſcže něſchto dźaka hódne. Wſchako tola tónle „měr“ ſóžbenu ſobu do jeho „wſchědneho Božeho khlěba“ ſzkuſcha. kaž naſh Luther powuczi: „měr, ſtrowoſcž, pótſiwoſcž, czeſcž atd.“ a ſwój wſchědny Boži khlěb dyrbimy tola wſchitzy ſ podźakńenjom k ſebi wſacź.

Ale wſchitzy dyrbimy ſo też wo to prózowacź, ſo móhli bjes ſobu ſvjeczeni ſwoſtacź ſe ſwjakom měra. Wſchitzy pak móżemy też wjele k temu popomhacź, ſo měli tajkile měr doma bjes ſobu njeſkażeny.

Hlejtaj, lubaj ſzlubjenaj, nětkle mataj ſo wobaj bjes ſobu (lubo, hewak budźiſchtaj na nihdy njeſechzykoj je ſobu do mandźelſtwa ſaſtupnycź, ale wój budźetaj w ſwojim dalſchim ſhromadnym żiwjenju ſhonicź, ſo ſměje druhdy waju tón tajke ſwoje dźiwne myſkle, a druhi ſwoje hinaſche — a to huſto pſchi někajkej makej, ſznadnej wězy, kotraž ſforo ſzłowczka hódna njeje.

Ale jeli ſo wamaj po czaſu ſ něczim njenadźiży takle ſeńdźe, — tehdy ſzebi kóżdy rjektaj: „Jowle pódla chžu ſo prawje na kedźbu wſacź, chžu ſzebi wſcho roſzhladniwje pſchejſpomnicź, rěczecź a ſdokonjecź.“ Sechzyk waju żadyn ſo na prawu ſtronu ſminycź. tamón druhi pak na lewu, tehdy njedajtaj żadyn ſzamenu ſzebi hicź, kaž ſechzyk, ani njedajtaj wſchemu hicź, kaž ſechzyko hicź, hewak ſmějetaj waju wěz bórzy roſriſanu. Ale ſapſchimnitaj radſcho kóżdy waju wobojeju wěz do jeneje horſchcże, roſeſpomnitaj ſzebi wſcho ſzwěru, ſ měrom a ſ roſomom.

Dopomnitaj ſo na to, kajke rjane a hódne powuczenje ſtaj ſ dobom ſobu ſ waju ſwěrowanjom doſtałoj. Tehdy buſchtaj kóżdaj, jedyn ſa druhim, wo jene a to ſzame praſchanaj, a ſtaj tehdy kóżdaj na to ſzame praſchenje ſ jeniczkim jenym ſzwojim „haj“ wotmolwiłoj.

Takle dyrbi pola waju w ſzwjatym mandźelſtwje pſchezo bycź a ſawoſtacź. Staj ſzebi něſchto dorjeckoj a je waju jedyn do něczeho ſzwoje „haj“ dorjekł, tehdy dyrbi ſzebi tamón druhi na wſchě dźeſzacź kročź a hiſchčźe huſcźiſcho roſmyſlicź, prjedy dyžli jemu do tuteho ſzwoje „nć“ rjekńje. Hewak ſmějetaj bórzy bjes ſobu hotowu ſwadu a njepokoj. A khyž waju żadyn do něczoh' ſrjekńje „haj“ a druhi „nć“, khyž ma jedyn ſzwoje tajke myſkle a druhi ſzwoje hinaſche, a je ſzebi jedyn tole ſamyſlił, tamón druhi něſchto hinaſche, a je ſtrach, ſo mókłoj ſo bjes ſobu ſwadźicź: o, tehdy Božedła żadyn njeporjekńitaj: „Duž moje dła cżiń, kaž ſechzeſch, ja budu na moju ſtronu też cżinicź, ſchtož ſo mi ſapodobnje“, abo: „Tole je moja ſtarocź, tebje wſcho to niczo ujeſtara.“ S tym budźeſchtaj ſzebi ſ jenym dobom ſzwój domſki měr roſrańoj, kaž něchto něſchto ſzwoje ſchkleńczane roſrańnje, ſo jemu do wſchěch kutow na kruchi ſłěta. Khdźe było we wſchěm mandźelſkim żiwjenju żane něſchto, ſchtož by tameho druhego mandźelſkeho niczo njepoſtarało? Njerěka pola mandźelſkeju ſpochi: „Wſcho moje je ſ dobom ſobu twoje? ſym ja poczeſczeny, ſy jo ty ſobu ſo mnu? je cże něchtó ſ něczim ſrudźił, tajki je nje ſ tobu ſobu ſrudźił, wjeſelu ſo ja, ſwjeſelisch ſo ty ſo mnu?

Nć, żadyn hněw ſo nihdy żenje njeżmě ſ waju ſapyricź. Roſpomnitaj ſzebi wſchě waju należnoſcże ſ měrom; kóżdy nuſuj druhego, ſo tamnemu njeſechzyło ſ wótrichim kłoſom rycżecź, dyžli móże kóżdy druhemu doſrońńnicź. S pódlaneje jſtwy abo ſ poboczeneje komory abo ſ wonka waju domſkeho njeżmě nichtó ani najmjenſcheho ſzłowczka wo tym popytnycź, ſchto ſtaj ſzebi bjes ſobu jako mandźelſkaj nutſka wó jſtwje doprajikoj.

Hewak było skoro, kaž schzykoj žebi wój se wschej mozu zuých ludźi ſ waju wótrym dopraſenjom žem seczěrić, so dyrbjeli potom žuždožo waju saſzkysche prajić: „Bohu skorženo, taj wobaj tam nutska saſo prawje wótſje bjes žobu ſathadžataj!“ Poſzkuchaj jeno radſcho kóždy ſ měrom a ſ cźicha na druhého, so móhkoj žebi dosroymnić, pſche cźo chžył tamón druhi něschto hinaſche ſcźinjene měcź, žinadno ſo pódla na to dohladataj, so ma tón tamón tež žwoje prawe pucźe a myſłe. Smeje tamón žwoje prawe pucźe a myſłe, pſcheſwědčźtaj žo wo tym; smeje pak tón tamón wo tym dźiwne myſłe, pſchepokaſaj jemu to tón druhi. Prawda a prawo nima ſpochi žwoje měſto na wěſtej jenej ſtronje, nihdy do wěcźnoſcźe pak ſpochi na žamej mužowej ſtronje.

Hušto mataj kóždy ſ něcźim žwojim prajenym žwoje dobre prawo, ale wſcha wěrna prawda leži ſ wjetſcha žrjedź wobojeju ſamyſłenja. Na tu pak dušchnje wobaj na dobo pſchinódźetaj, hdyž žo jedyn druhemu blize do blisła ſtupi. Na tajkele mudre ſadźerźenje dyrbitaj žo we waju mandźelſkim žiwjenju ſwnežicź, a ſ nim žwoje detaliche dźiwne ſamyſłenje ſapréćź.

Kotryž waju takle ſe žwojej dobrej myſłu a ſ mikym ſadźerźenjom tamnemu druhemu do prěda ſastupnje, tón ſ tym tenn tamnemu žwoju najwjetſchu ſłužbu wopokaže. A ſłužićź žebi bjes žobu dyrbitaj, to wſchak tež wěcźe wobaj ſchcźetaj jako žwěrnej dobrej pomocnikaj.

Staj wój dotal nawukłoj ſłužićź a žo do zuých ludźi domamakać, ſłužtaj žebi nětkle bjes žobu jedyn druhemu ſ luboſcźu. S teho ſmějetaj žwoju rjanu ſłódku nsdu „bjeſžobum luboſcź“. Budźtaj bjes žobu pſcheczěłnaj, a po duchu mikaj.

Dobre ſłowo žebi ſpochi žwoje dobre měſto donamknje. Žanoh' dobroh' ſłowcźka, kajſcź žebi jedyn do druhoh' ſprajitaj, njebudźetaj žo nihdy ženje kacź, ale wěcźe wſchěch žwojich ſtych ſłowow, kajkež jedyn do druhoh' ſawrjeſnje, ſ nim pak teho tamnego ſrani.

A póúdźe junu waju žadyn žwojemu njebohemu mandźelſkemu płakajo ſa kaſchcźom, — tajſi cźaž tu junu waju něchtó ſmeje — tehdy budźe ſe wſchěm jeho kacźom poſdźe, tehdy waju žadyn nicźo wjazy wróćićź ani ſdobricź njemóže. Schtož pak ſtaj kóždy druhemu k wjeſelu wopokaſakoj, k luboſcźi dokonjakoj, tajkeho budźe žo waju žadyn kacź njetrjebać.

Haj, wjele žebi žwjatý japoſchtoł wot kóždeho mandźelſkeho požada, ale niž pſche wſchu měru wjele, hdyž praji: „Snjeźtaj žo bjes žobu ſ luboſcźu; wſchě waju ſkutki njech žo ſ luboſcźu ſtaun.“ To rjane ſłowo, kotreź je naſch luby ſbóžnik na žwojim předowanju na tamnej horje wurjekł: „Sbóžni ſu cźi měrni, pſchetož woni budźa „Bože dźećźi“ rěkać.“ napiſchtaj žebi ſe ſłotnymi piſmikami doma wyſche durj, ſo měłoj je ſpochi na wocźomaj, to žamne ſapiſch wamaj Božj žwjatý Duch žam ſe žwojim porſtom do duſche, „ſo chzykoj bjes žobu po nim jedyn ſ druhim wobkhadźećź jako ſbóžnej Božej dźećźi, kotrajž ſtaj naſcheho měrneho ſbóžnikowemu poſtrowjenju poſłuſchnaj a žo wſchěźnje po tym ſkožitaj, ſchtož wamaj wón ſ nim praji: Měr budź ſ wamaj!

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ blisła a ſ daloka.

Sanđźemu njedźełu bu kujes diakonatſki vikar Sarjenk pſchi žerbjſej Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje na němſkim kemſchenju ſa ſtatneho diakona žwjedźenźźy ſapokaſany Sserbja žu žo wěcźe nadźeli, ſo žo ſapokaſanje na žerbſkim kemſchenju ſtanje, dokelž je Michalſka wožada ſ najwjetſcheho dźěła žerbſka

Wulke njeſboźe je žo ſanđźeny tydźeń na Slepjanſkim dwórniſchcźu ſtało pſches to, ſo dwaj cźahaj hromadźe ſjedźeſchtaj. 3 ludźo buchu cźěſko ſranjeni, ſ kotrychž ſa krótki cźaž 2 wumrjeſchtaj, lohko ſranjenych je jich wjele. Pſchi wſchěch dobrych naprawach na żeleſnizach dyrbimy bohužel ſ teho pósnacź, ſo žebi myſłićź njemóžemy, ſo ſmy bjes wſcheho ſtracha, hdyž na żeleſnizy jědźemy. Na cźłowiku mudrosć žo ſpuſchcźećź a twarićź, njepomoha, hdyž Bóh tón Knjes žwoju wodarnowažu ruku nad nami njedźerźi.

W Lipſku je ſapočźatk teho měźaza 29 theologow prěnje pruhowanje wobſtało. Sserb žadyn mjes nimi njeje.

Khžor je žo je žwojeho pucźowanja domoj wróćiwſchi naſymnik a w tu khwilu w Wilhelmshöhe pſchedpwa. Dźakowano Bohu jeho ſtkorjenje ſtraſchne njeje, tak ſo nadźijomnje bórſy wotthori.

Ruſki khžor Mikławſch chže jako hóſć naſcheho khžora pſchi manevrach wokolo Wróćławja — dali Bóh — pſchitomny bućź. Bóh daj, ſo žo pod nowym ruſkim khžorom ſaſo němiſe a ruſke khžorſtwo bóle pſcheczěłitej. To by najtěpſche ruhowanje ſa měr było; pſchetož Franzowſka žama žebi njeſwěri na wójnu myſłićź.

Sabyćźiwoſcź.

Hdyž ja tole ſłowo mjenuju, budźe někotry na žwoju wutrobu dyricź a žo na wſchelake padý dopomnićź, w kotrychž je žam ſabyćźiły byl. My wſchak bychmy krućźi a njepravi byli, hdy bychmy tudy wſcho po jenej měrje měricź chžyli. Wona je ſabyćźiwoſcź, kotraž je cźěłmy brach. Sa nju móže žebi cźłowjek runje tak mało kaž khroma ſa žwoju khromoſcź a na ſuchocźinu cźěrpjazy ſa žwój kaſchel. Wo tym tudy njeręćźimy. Tež to jenož ſ dźěła tudy ſłuſcha, hdyž nima wulki wuczeny ſa małe a ſwonkowne węzy, kotryž žu jeho myſłam ſdalene, pomjatka, kaž njebocźiećźi ſławny profeſor Tholuk, kotryž žaneho pucźowanja cźinićź njemóžeſche, ſo njeby nehdźe koffer ſtejo woſtajił, abo kaž wulki hudźbnik Beethoven, kotryž mějeſche nehdy dwě wobydleni, dokelž pſchi wotnajenju druheho bydlenja žebi wjazy na to njemyſłeſche, ſo ma hižo druhdźe hoſpody. To žo cźłowjek žnano wuſanđźe, ale to wón tajkemu mužej ſa ſto nima. Na něschto druhe ny dźiwamy, hdyž my wo ſabyćźiwoſcźi jako wo njepravom rěcźimy. My prajimy: cźłowjek ma ſa wjele, ſchtož by ſabyćź dyrbjał, ſunjercź dobry pomjatk, wón pak wjele druhého ſaſo jara khětſje ſabudźe, ſchtož ſenje ſ myſłow ſlubićź njedyrbjał.

Pósnajeſch, ſchto ja chžu? Tebje je něchtó ſranił, tebi někajku ſchkodu cźinił. To móže hižo dokho bućź ale ty to tola ſabyćź njemóžeſch. Kaž hušto wón tebje ſetka, žo ty ſaſo na tu węź dopomniſch. — Něchtó je tebi něschto winojty. O kal ty to derje w myſłach wobkhowaſch! Ty to hacź na pjenjćźi węſch a žebi dań derje wobliczićźſch. — Abo něchtó je něschto njepraweje cźinił a žwoje mjeno ſ cźěćźkim hrěchom womaſał. Poſdźiſcho žo wón teho kaje, wón pokutu cźini a hnadu pſched Bohom namaka. Pola cźłowjekow też? Ach te maja ſunjercź dobry pomjatk, cźi jemu to wjazy njeſabudu.

Wulzy jara dźiwne něto je, ſo cźi žami ludźo, kotſiž maja na jenym boku tajſi dobry pomjatk, ſaſo na druhim boku něschto cźěćźko w pomjatku wobkhowaja. Najprjedy žo to w jich žau ſnych naleźnoſcźach pokaſuje. Cźłowjek je khwoſcź cźinił, ſo žo jemu ſmějeja, wón je hrěch ſawinował, kotryž najhórſche poroki žebi ſaßłuži tak derje wot druhich ludźi kaž wot žamſneho ſwědomnja. Cźoho dla žo cźłowjek tak bórſy ſaſo ſměruje? Wotmolwjenje: dokelž je wón tak ſabyćźiwy. Wón je na tu węź ſabył. Runje tak je w wobkhodźe ſ blíſchim. Ty dyrbiſch tola pſchidać, ſo žy ty druhich ludźi hušto ſranił, jim ſchkodu naćźinił. Wobkhowaſch ty to też tak dokho w pomjatku kaž to, ſchtož žu druſy tebi cźinili? Ja žo wjetuju, ſo je w tym twój pomjatk hubjeny a wón žwoju ſłužbu njedopjelni. Dale. Tebi je něchtó ſłužbu wopokaſał, dobrotu cźinił. Jow by dobry pomjatk runje byl, ale runje w tym wón naſ wopuſchćźi. To žo bórſy ſabyđźe a potom rěka: njedźał je ſwěta njda. Cźłowjeſch žo žnano wurěćźećź ſ hubjenym pomjatkom? To rěka žo žam ſjebać. To je jenićźay ſta wola, a ta dyrbi žo ſtamać, pſchetož tale wola njeje cźłowjeku k ſbožu, ale k njeſbožu na węźźne.

Něschto k rospominanju.

Wſchěźnje nawukł wot žiwych wumrjećź, — wot mrějazych žiwy bućź.

* * *

Budź ſylnićhi kóžde ranje, poniżnićhi kóždy wjećźor.

* * *

Hromadź w měrnym cźažu ſa njemérne cźažy žwoje mozy.

* * *

Mróćźele drje ſłónćźko ſamróćźuja — ale jo tola ženje njeſhažnu.

* * *

Nawukł wſchěźnje pſches powjedanje druhich — mjelćźećź.

* * *

Nawukł poſłuchać, luby pſcheczeło, — potom nawukneſch wſchitko rospominać a rěćźećź.

Samolwity redaktor: farař Gółćź w Budyſchinku; žoburedaktor: farař Mróſak w Nychwakdźe.
Cźiſchćź a naklad Sſmolerjeź knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 34.
23. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo tóždu ſobotu w Ssmolerjej knihićiſchćejerm w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedwłatu 40 nw.

11. njedźela po ſwjatej Trojizy.

1 Kor. 15, 5—8. A ſo wón widźeny je wot Kephaſa, potom wot tych dwanacźe, potom je wón widźeny wjazy dyžli wot pjećź ſtow bratrow na jene dobo, wot kotrychž hiſchćeźe wjele žiwych je hacź do dźenſnjiſcheho dnja, někotſi pak ſu wuſnyli. Potom je wón widźeny wot Jakuba, potom wot wſchitkich japoſchtołow, najpoſledy pak po wſchěch je wón też wote mnje, jako wot njećźuſneho poroda, widźeny.

Wot njewěrjazych ſo nam huſto porokuje, ſo kſcheſćźijanſka wěra nicźo dopokaſacź njemóźe. Njewěra ſo ſa ſdźěłanoſćź, wědomnoſćź a wućźenoſćź wukhwaluje, wěra pak ſo wuſměſchuje, kaž by ſamy njerojom była. To wſchak je wěrno, ſo ſo kſcheſćźijanſka wěra kaž někajki ekempł wulićźić njemóźe, pſchetož dokeźi wo Bohu a bójiſkich wězach jedna, kotrež wot tuteho ſwěta njeſſu, też pod ſakonjom tuteho ſwěta njeſteji. Ale tola ma naſcha wěra wěſty ſałožk, pſchetož wona je wěrnoſćź. Jadro kſcheſćźijanſkeje wěry je Khryſtuſ, jeho žiwjenje, jeho wumrjećźe, jeho horjeſtaćźe. Hacź też pak je ſo wſchitko wopravdźe ſtało, ſo pſches rojom dopokaſacź njehodźi, ale pſches ſamych ſwědkow. So je Jeſuſ Khryſtuſ něhdy na ſwěćźe žiwy był, ſo je wumrjeł a pohrjebany, to nichtó dopokaſacź njetrjeba, pſchetož nichtó tak hłupy njeje, ſo by na tym dwělował. Ale je wón też wot morwych ſtanył? To je najwažnjiſche. Kſcheſćźijanſka wěra hakle pſches horjeſtaćźe Khryſtuſowe ſmutkownu wěrnoſćź, móz a žylnoſćź doſtanje. Njeje-li Khryſtuſ horjeſtanył wot morwych, potom jeho wumrjećźe wumožajeje mozy nima, potom ſmjerćźi žahadło a heli dobyćźe woſtanje. Teho dla japoſchtoł w naſchim tekſćźe ſjewi, ſo naſcha wěra do horjeſtaćźa Khryſtuſowego wumyſlenje njeje, ale hiſtorijſki, wot dobrych ſwědkow wobſwědćźeny podawk.

Pětr abo Kephas je teho horjeſtanjeneho wohladał, tón ſamy Pětr, kotrehož wěra na dworje wyſchſcheho měſchnika tak khabłaſche, kiž pak je jutry teho horjeſtanjeneho wohladał a ſwojeho Boha a ſbóžnika hacź do ſmjercźe krućźe pośnawał. — Teho Knjeſa ſu widźeli wſchitzy japoſchtoli, też njewěrjazy Domaſch. Schto je tekto woſobow widźało, ſane molenje być njemóźe. — Jeho je widźało wjazy dyžli 500 wućźomnikow na jene dobo, ſ kotrychž běſche hiſchćeźe wjele žiwych, jako Pawoł tónle liſt piſaſche. Hdźe ſo ſta, hdy ſo ſta a kak ſo ſta, to ſo nam w ſćźenjach njewupowjeda; wěſta wěz je, ſo ſu woni na jene dobo k wěſtoſćźi wo horjeſtaćźu naſcheho Knjeſa a ſbóžnika dóſchli. Jich wěra běſche w jeho ſmjertnym dnju pſchetała. Małe ſtadleſchko běſche ſo rospróſchiło. Po jutrach pak ſo jim tón Knjes žiwy ſjewi. Dobry paſtyř ſaſo ſwoje wowzy ſhromadźuje. Wot teho cźaſa je jich njewěra na pſchezo ſanićźena, je to wěſte, wot nich hacź do ſmjercźe wuſnate wuſnacźe wo horjeſtaćźu Khryſtuſowym njekhabłaźe woſtało. — Potom je wón widźeny wot Jakuba. Też wo tym ſjewjenju ſćźenizy nicźo njepowjedaja. My ani wěſćźe prajićź

njemóžemy, kotry Jakub to je. Najskerje běšche to Alphäjowy žyn, tón žamy, kiž žo hewak Knjesowy bratr mjenuje a cěžbne pschimjeno „prawy" měješche. Wón s Pětrom Jerusalemsku wožadu nawjedowasche a měješche žo sa stoły młodeje kschesćijanskeje zyrkwje. Kak wažne je, so nam tajki muž horjestaćeje Khrystušowe wobžwědćeje. Wón je jeho widžał a wěru do njeho se žwojej žmjerćju sasyglował. — „Najpoźledy pak po wschěch", praji Pawoł, „je wón tež wote mnje, jako wot njecžažneho poroda, widženy." Pawoł běšche žylny, wótry duch a žnano najwučeńeńschi muž žwojeho cžaža, k temu wón Khrystuža hidžešche. Hdy by móžno było, šiewjenje Khrystušowe na puću do Damaska přećž abo sa žame sesdaćje wukładowaćž, by Saulus wěšćje wschu žwoju mudrosćž na to nałožił. Ale to běšche njemóžne. Wón dyrbješche wusnaćž: Ja žym Jesuža w jeho kraźnosćži s mojimaj wočomaj widžał.

Schto tajkemu žwědćenju prajimy? Horjestaćje Khrystušowe je tak derje wobžwědćene kaž s cžežka žadyn druhi podawk historje. Dźiw njeje, so je wone połá wučomnikow Jesušowych nětko žrjedźisna jich wěry. Horjestanjeny je wschitkim japoschtołam jadro jich wěry a pósnacža. Wschitko, schtož woni widža a błyscha, wjedža a rěcža, wot teho wukhadža a na to pokasuje. Jich žyle bycže je wot njeho napjelnjene. — Tak dyrbi tež w twojim žiwjenju bycž, mój luby kschesćijano. Wěr do teho horjestanjeneho a ty nashonisch, so je wón žiwy. Wón nowe bójśke žiwjenje do twojeje wutroby pschinješe. Wón budźe twoje žiwjenje, kotrež běšche dotal cžěmnosćž, žwětłosćž w tym Knjesu cžinićž. Wón tebi žwět a jeho łóscht hórki cžini kaž žmjerdžozu wodu. Wón tebi troscht a měr w hrěschnej žtyknosćži a nuły pschinješe. Wón tebi móz w spytowanjach na semi sprožći. Wón pschi twojim khorołožu steji a tebje pożylni a wuhoji. Wón budźe pschi rowach twojich lubych stejećž a tebje se błódkim troschtom wokichewi. Ty njesamóžesch wjazy na tym dwělowaćž, so je wón horjestanył, pschetož ty žiwjenje w žebi sacžuwasch, ty žam na žebi nashonisch: Tón Knjes je horjestanył! Potom móže njewěrjozy žwět pschećžiwo Khrystušej wojowaćž, to tebi woni wsacž njemóža, schtož je tón, kiž je to horjestawanje a žiwjenje, w twojej hrěschnej wutrobje skutkował. Tebi je wěsty, so nimasch s morwym, ale se žiwym sbožnikom cžinićž. Njech žo zyły žwět se žwojim dwělowanjom sběha, ty žo jim žmějesch, pschetož tón dźiw, kotryž žy na žwojej wutrobje nashonił, cži nichtó prjećž njepréje. Teho dla wjeselmy žo w tej wěrje: Tón Knjes je horjestanył; wón je wopravdźe horjestanył.

Hamjeń!

Duschny žobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokračowanje.)

Wo jene chźył waju s dobrej duschu poprožyćž. Někomu móhło žo tajke moje žadanje žnadne posłaćž, ale wone je sa mandźelskeju žiwjenje wažne, a waju žadyn njebudźe žo kać, hdyž žo po nim sadźerži.

Hdyž staj rano sahe w dobrym pokoju s koźa stanykoj a wamaj pschiśdźe njenadźiźy něchto pod wocži, wo cžoź wobaj hnydom psches jene njesitaj, nimataj pak dosćž měra a dosćž khwile, tu wěž duschnje bjes žobu rospomnićž, — mandźelski dyrbi žnano cžinićž, so by na žwoje dźěło pschiichoł, — o njesendźataj žadyn nihdy ženje se žanym njepokojom wot druheho; wschako njewětaj, kajkej, a hacž žo hdy s nowa sendźetaj.

Kak husto je s teho njesahojna roskora nastała, hdyž je mandźelski roshněwany s doma woteschoł, durje sa žobu sapraźnył, na dźěło schoł, ale na žwojim dźěle žaneho wjeńela njepomněł, bjes tym, so jeho mandźelska płakała doma žedźo njewjedźiśche, na cžim je, a kak žo s nimaj dale śměje.

Nć, hdyž rozeńdźetaj, prajtaj žebi s ruku „božmje" a rjekńtaj s najmjeńścha: „Nětkle drje hischcže se wschěm do jena dopschijichkoj njesźmoj, tola sechzemoj žebi naju wěz s dobrej khwilu duschnje do cžiśła pschemyślićž, dźenźa pschipokdnju abo po wjecžeri, hdyž śmějemoj sa to cžichu khwilku a měr, po tym hižo s Božej pomozu s nowa na jene dopschijśdźemoj!" Haj, s Božej pomozu, — tałe s Boha wscho póśdźe.

Na to žmě žo tajśi mandźelśki w Božim mjenje na žwoje dźěło podać a jeho mandźelska žmě s wjeselom na jeho domoj wrócćenje cžakać: posdźiścho budźetaj žwoju wěz wobaj s měrom bjes žobu dowučinićž.

Njedajtaj žebi žwojej po-puću-žwězy, lubemu Božemu žłowu, we waju domje haźnyćž, ale hladajtaj, so by wamaj wone jaźne žwěcžiło a bohate bjes wamaj bydłło.

Bože žłowo njepowjedźe waju nihdy ženje do žaneje cžmowony, w kajkejž hoły njeměr žyda, ale wuwjedźe waju wěcžnje se wschego sacžmjenja na žwětło, jeli jemu pożłuschnaj wostanjetaj, pschetož wone podawa jako žwětło wěrnu prawdu a hnadu.

Kajke bjes žobu wschelake žu tola wschě te njedźele s Božim žłowom a kajke tamne druhe bjes njeho bje wscheho, we domje a w hospodarstwje, — a kajke wschelake bjes žobu žu wschě te wschědne dźěławe dny, te rańsche a wjecžorne khwilki s Božim žłowom a wschě tamne druhe bjes njeho. Schtož je s Božim žłowom njesnaty sawostał, tajśi nicžeju cžłowjekowu wutrobu njedośnaje, ani žanu žnnu žwoju.

Schtóž njesechže na Božu wolu pożłuchaćž, a schtóž njesechže po njej cžinićž, tajśi žebi žamej se žwojej wolu wschudźe postorki nacžini.

Schtóž sechže do njebjeś pschinićž, dyrbi žo pospochi teho hkóžej pożłuschny wopokasowaćž, kiž praji: „Ja žym tón pućž. Nichtó k Wótcžej njedopschiśdźe, khiba pschesje mnje. Bjese mnje njemóžecže nicžo dokonjećž."

K dopomnjenju na waju Knjesa, k pożylnjenju we waju najžwjećźiśchej wěrje, ale pak też k wobnwjerdźenju waju domśkeho měra khodźtaj wobaj se žobu jako wěrytowaćśchej rad a husto na spowjedź a k Božemu blidu.

Njepomyślitaj žebi nihdy ženje, so było tole žane někajke stare žwuczenje a sestarjene waschnje, kajkež wój młodaj njetrjebałoj žobu cžinićž.

Nć, to žu te najpożohnowanische pomozne wězy, kajkež nam Bóh se žwojej mikosćju poikćži, so móhli žebi s nimi žwój domśki měr sdźerźećž.

Prjedy dyźli žo do Božeho doma wuspowjedać dźetaj, pschinještaj doma bjes žobu wscho „na cžiśte", wodajtaj kóżdy druhemu jeho ihrěschenje a wodaj na to kóżdy druhemu doma se sawdanej ruku. Na to dośtańtaj w Božim domje niz jeno žwoje hrěchi wodate, ale s dobom nowu móz a pożylnjenje, so móhłoj tamne žwoje žłubjenje dźerźećž, kajkež staj Bohu pschi žwojej konfirmaziji psched woltarjom sćinikoj a kajkež staj žebi posdźiścho pschi žwěrowanju jedyn druhemu dałoj.

Žaneju tajkeju mandźelśkeju, kotrajž se žobu ke mśchi a k Božemu blidu khodźitaj, njetrjeba žo nichtó praśćećž: „Kak pola waju steji a khodźi? Snješćetaj žo duschnje bjes žobu?"

Tajkaj mataj žwój Boži měr bjes žobu a chzetaj žebi jón sdźerźećž.

Wote wscheho, schtož žu žebi cžłowjekojo stwarili, wustajili, žebi s pschiprawili, je s cžasami to a tamne spadło a roskruchnyło.

Ale móz Božeho žłowa, žwjateje kschćeńizy a Božeho wotkasanja nihdy njerosspanje, žo ženje njepschemeni, ani žo žaneho wichera njepostrachnje, te wschitke sawostanu, kajkež tu žu, a kajkež žu tehdy byłe, jako běchu naschi wótzojo na semi, haj, kajkež žu byłe, jako běchu tu žwjećźi japoschtołjo na semi.

Ssami se žwojej mozu my žane Boże žłowo pschi žebi njesdźerźiny, nć, wone naš pschi žebi sdźerźi, pschetož wone njeje nicžeji cžłowjećźi ikutk, ale je Boži dar, a s njeho sejórłja žo mozy i wěcžnego žiwjenja.

Sbóżny kóżdy, kiž ma jo sesapschijane, a kiž jeho wěcžnje wožiwjatu móz sawoptnje! Kohož ty, Knježe, pożohnujesch, tajśi sawostanje do wěcžna pożohnowany.

(Pokračowanje.)

Dub w hajku.

Ja dźěch pśches hona kraźne
W tej źłońćnej cźopkoćźi,
Njebjeśa běchu jaźne
Bje wscheje mróćźatki,
Sstónźo horzo palesche,
Wětr źadyn w powětrje,
So wschak wobćźěźno běśche
W tej wulkej horzoćźe.

Duž pśhińdźech hacź do hajka,
Hdźěź wjele schtomow je,
Ssynych źo tam do khtódka
Pod schtom, źiž wulki bě;
A hdyž źo tam roshladam,
Pod kaźłom źym schtomom,
Sso tež rucźe dohladam,
So źedźu pod dubom.

A hdyž tak khwilku źedźu,
Schto tam ja wuźźychu?
Poźłuchach ś kedźbliwośćźu,
Kak ptaćźki spěvaju
We hałośach tam horkach
Nad dubom wysche uje,
To klincźěśche kaź hudźba
A spěwy wjeśćeźe.

Schto wone tam spěwachu,
Jim njem'źach śrośymićź,
Ssej myślach pak po źdaćźu,
Chźeźźa Boha khwalićź,
Kiž je wscho kraźnje śiworik,
Kaź tež tón dub tudy,
Sso njebej nichtó molik:
„Stworjenja Bože śmy."

My chźemy tež cźeśćź dawaćź,
Sso doponnićź teho,
Cźeićź kaź te ptaćźki spěwaćź
Tom' Knjesej wysche wschoh',
Kiž źam tu wschitko śdźerźi
A wschitko śćźiwi;
Tón źteji kaź dub twjerdźi,
Kiž na Boha twari.

Bóh, luby Knjes, dub śiwori,
Jom' kraźnje narośćź da.
Lud pak źo husto moli,
Na Boha njehlada.
Ach, wobhladaj źej, cźłow'cźe,
Wulki schtom dubowy,
A rospomń źebi krućźe,
Schto ś njeho wukujemy.

Kaź dubowy schtom w hajku
Bjes wjele schtomami
Móz wopokaja tajku,
Kaź tudy źad'n druhi,
Sso wětra njenaśtróźa,
Tež źanoh' njewjedra;
Hdyž deschćź a krupy hroźa,
Je ptaćźkow khowanka.

Tak tež, o cźłow'cźe, luby
Sso njeśtróź nićźeho,
Wostań tež kaź dub tudy
Jemu twjerdźe śtejo
Pśchi Bośy, kiž cźe śiworik,
Cźe tež njeśabudźe;
Hacź runje źwět by morik,
Budź kaź schtom dubowy!

Tak doktor Luther chźyśche
Stupićź pśched khćźora,
Wśchóń bjes bojośćźe běśche
Na pućźu do Wormśa;
Wón běśche njehablaźy:
„Sso njebożu" praji,
„Byko tam cźertow wjazy
Hacź zyh'low na śćśichi."

Kaź Měrćźin Luther w Wormśu
Stejeśche tež twjerdźi
Pśched wulkej khromadźiśnu,
Pśchipóina te knihi,
S kotrychź źwěru wućźeśche,
Khěźorej wotmolwi,
So hinak njemóźeśche:
„Ach, Bože, pomhaj mi!"

Ach, Bože! kak nětk w źwěćźe
Tu hinak śteji wscho,
A hiśćźe w kóźdym kćźe
Cźim hórje budźe to,
Mało jich śteji hiśćźe,
Kaź Luther we Wormśu,
So njejźu jako liśćźe,
Kiž ś duba wotpadnu.

S kotrymiž wichor njeta,
Po śemi tam a jow,
A na kóńźu toh' lěta
Je śhubiło źo wscho;
Tajśi je cźłowjek źłaby,
Kiž źłowa njedźerźi
A śwoli źamo rady
Do śalschnej' pśhiźahi.

Sa tajśich „běda" budźe
Na Bożim źudnym dnju,
Kiž wabja druhich ludźi
Na śalschnu pśhiźahu,
A ju tež źami cźinja
Bjes pśchemyślenja tu,
A źo tež njedopomnja
Na Jesuśa wućźbu.

Pśhiźk. Sal. 19, 5. 25, 18.
5 Mójź. 19, 18—21. Dan. 6, 24.
Mat. 12, 35—37. Luk. 12, 9—10.

Tam b'dźe Bóh Knjes dacź
źłyśhećź
Sswój hłóź źurowośćźe,
A budźe ś nimi rěćźeć
Kaź law, hdyž wón śhy je;
Knjes Jesuś prajićź budźe:
Stup tu na lewizu,
O ty njekhmany cźłow'cźe,
Ja tebje njesnaju.

Luk. 13, 27. Mat. 7, 23.
Khěrl. 520, 5.

To cźłowśke cźěko źłabe,
Kaź duba hałoja,
S kotrejuž wichor khabłe,
Pśeńk tola njeśhibnje,
Tak śprawny duch cźłowjeka
Tyrbi kaź dub tu stacź,
A ś tej śtej mozu źwěta,
Kaź Michał wojowacź.

Dan. 10, 13. 12, 1. Jud 9.
Sach. 3, 2.

Ach, Knjeźe, chźyk nam pomhacź,
Wśchak źłabi wśchitźy źmy,
So śhy naś njemohł śłamacź,
Kaź wichor hałoju!

Njech twój duch pśchi naś śteji,
Naś źłabych poźźyni,
So, hdyž śhy wichor reji,
Kaź duba pśućź hyli.

Teutscher w Porschizach.

S cźeźkeho cźaśa.

2. Schwejda źo bliźi.

(Pokracźowanje.)

Něschto njedźel źo miny po wśchěźnym, śwućźenym waschnju. Źśurowe naśymśke wětry běchu poźśledne liśćźe śe schtomow śdrěćźe; tež poźśledniju naśymśku kwětku běśche naśymśki mróś śćźornił. Dny běchu woteběrałe.

W hajnkowni njeběśche źo niczo pścheměniło. Macź dźěćkaśche njesprózninva na śymśkej drajśćźe: wona porjedźeśćźe, schtoź běśche trěbne. Mały Handrij wurěśowaśche deśćźiźćźi a twarjeśche źebi mkynćźk. Nau a Jank pak hanjeśchtaj po poli, so bjśchtaj liśchkam a wjelkam paźźle wlekłaj. Dźiwina běśche źo jara pśchśiporiła, dokełź śa wjele lět wjetśćźeje hońtwy měli njeběchu, njeměrnych cźaźow dla. Dźenźa běśchtaj źo wobaj hajnkaj hacź k źamym holinym: mjeśam śwěrikoj.

Stronu, hdźěź runje běśchtaj, śnajeśchtaj jako lubowanu wukhowanku śa wjelki, a teho dla mjenowaśche źo tež „Wjelkow" abo „Wjelcźa hórka". W hłubokej jamje, kotruž běśchtaj wurykoj wjelkam śa paźźle, běśchtaj źo wopravdźźe dwaj wjelkaj popadnykoj. Na njej źo měrźo jej śatźćźichtaj. S zyka běśche Jan dźenźa wjele śwoźa na hońtwje měk. Ssamo źyłireho źornika běśche śatśćźik.

Wonaj běśchtaj bóśchkoj hacź na źamón wjećźh „Wjelcźeje hory" a roshladowaśchtaj źo daloko po kraju. Deleka walachu źo Łobjowe źołmy śmérnje dale po kraju. Jeho brjohaj kryjeśche cźmowa hola hacź blśko k Drażdźanam. K poldnju wohladaśchtaj hory śakśkeje Schwizy, ś pěśkowźa rjenje natwarjene. Sdaśche źo, jo kujeźeśche wśchudźom cźśichna, pokoj a měr. Jenož hdyž źo do krótkeho ranja wobroćźiśchtaj, wuhladaśchtaj daloko, daloko cźornu mróćźel tśćźiśkeho kura. Tam źo palesche; bjes dwěła zyka wjeś. Dołho tam hladaśchtaj. „Wśchudźom źo pali, hdźěź źo tónle hrośmy Schwejda nawali! Ssmil śe, Bożo Kujeźe, nad tammyni cźwilowanymi ludźimi!" dźeśćźe nan, źo wotwobroćźiwśchi. „Cźeho dla pak źo burźo a měśćźćźenjo njeśćźednoćźa, jo bychu njepśćźećźela śahubili?" praśćźeśćźe źo Jan. „Ssamopaśchny a łakomny je njepśćźećźel. Hdźe nadeźidźeśch brońźe, jo by jeho poraśhył? Kak mohło źo wójśko śćźiwićź, hdyž źo jenotłiwy łdma wobara, jo njeby łkoda wumrjeł! Tyźnźy burśkeho a měśćźanśkeho luda wotpućźuja śaraźeni pod śenjn. Mało by jich źo jeśchło, hdy by tež jich nichtó wołał. Khorośćźe, hłód, nuśa a źlepa bojośćź źu kóźdeho śajaźe", wotmolwi nan źynej. „Kak pak dyrbjała dha wójnśka nuśa hdy kóńźa nadeńćź?" dźeśćźe Jan. „To budźe Boża wola, luby Janko", wotmolwi jemu nan.

Tak źo rośrěćźnjuja, běśchtaj blśko hacź do Luźśiśeje dróhi dóśchkoj. S dobom wuźźyśćźeśchtaj błuki konjazy dupot ś dróhi. Khěćźśje śkhowaśchtaj źo do nśśeje młodźiny a ani njedychaja hladaśchtaj na dróhu. Dwaj jéśdnaj jěchaśchtaj pomałku po dróśy. Kóżdy mćźeśche źeleźny kłobuk na hłowje a na kóńźu wulki pjerjowy cźećź. Na wutrobnje měćźachu źeleźny khabat a pśches njón wot ramjenja dele hacź k paźi źeleny paź.

Schěrośi mjećź wokoło paźow wopaźany a pjśtolu ś dołhej rokłu w źedźkowym śaku běśchtej jeju wobrónjenje. Źadyn ś wobeju niczo njerěćźeśche. Mjećźo, ale do wśchěćh bokow a kutow źo roshładuja po dróśy do Drażdźan jěchaśchtaj. Hdyž běśchtaj kruch nimo njeju, hajnik a jeho źyn Jan ś łěźu wulśćźeśchtaj a pśches dróhu śleźźiśchtaj, jo bjśchtaj źo na tammym boku w łěźu śaźo śhowakoj.

„To běśchtaj dwejo ś Bannerjowych* jéśdnych; nětko śtej śtrach a tyśchnośćź nam bliźe. Chźemoj pokhwataćź, jo bychmoj ś najmjeśćźa doma byłoj", dźeśćźe ś cźicha nan k źwojemu źynej.

Hdyž běśchtaj źo khwilćźićźki po łěźu dale bědźikoj, wuśłyśćźeśchtaj na dróśy wołańźu, konjazy dupot a hrośne hewrjekanje. „To je wulka cźrźóda wójnśkeho luda, kotraž po dróśy cźehnje", dźeśćźe ś cźicha nan. Wonaj pokhwataśchtaj a doběźeśchtaj trochu

* Banner běśche śchwejdśki general w 30lětnej wójnje.

roshorjenaj domoj. Maćj ſo naſtróži, hdyž jeju tajkeju wohlada. „Sda ſo, ſo niečeho dobreho njepowjedźitaj; ſchto je ſo ſtało?“

„Schwejdsky jedni jěchachu po dróhy do Drježdżan zyle blisko nimo naju, hdyž běchmoj ſo zyle blisko pschi dróhy do młodźiny ſchowakoj“, powjedaſche Jan. Lědma móžachu Hajnkezy něschto powjeczerjecź; hórka starośćej ſahna hłód a jich naſyćźi. Nóz pschiídźe. Njebjo wosta jaſne; njepſcheliczomna ſyła Božich hwěźkow błyſchcźeſche ſo ſ wyſokeho njebja dele na ſemju. Posdźiſcho ſeſtkadźa měſkaćź ſa ſchtomami a wuliwaſche ſwoje mile ſwěćko daloko a ſchěroko po holi. Ani kopjeſchko njchibny ſo po dalokej holi. Maly Handrij běſche do łóźka hajźku ſchok a ſpinkaſche ſ měrom. Nan, maćj a Jank pak kakajo a poſłuchajo pſched durjemi ſtejachu. Na dobo wutſěli ſo něhdźe ſ kanony. Góry ſ nowa tſěachu. Hdyž běſche na někotre wokomiki cźichu, ſ daloka ſynki zyrkwinych ſwonow ſłyſchachu. To běſche ſrudna, hrozna měſcheńca.

Na Drježdżanſkich naſypach a baſtionach ſu njepſcheczela pytli. Tam tſěleja a wonja, ſo bychu ludźom po kraju pſchipowjedźili ſtrach, kotryž wot njepſcheczela hrozy“, dźeſche nan.

Dołho hiſchće rźeſche tſěkenje ſ kanonow po cźichej nozy; ſtónźnje też to wotcźichny. Tola hakle na ranje dźěchu Hajnikezy ſo lehnyć k njeměrnemu ſpanju.

(Pokraczowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njedźeľu 9. auguſta měſeźe ſo łětuſcha hłowna ſhadźowanka „Sserb. Stud. Młodźicźe“ w Hrodźiſchćanju. Shadźowanka běſche derje wopytana. Schorjage ſłowa ſu ſo wot młodych ſtudowazych a k młodym wutrobam tam rěčałe, kotreź wěźeje bjes ploda njewoſtanu. N ſche ſhadźowanki maja wulku waźnoſćej w naſchim narodnym źiwjenju, pſchetoź wone wutroby młodych ſtudowazych ſe źiwej luboſćźu k naſchemu narodnemu ſkutkowanju napjelnja a wěźeje też na naſch serbſki lud ſe źohnowanjom ſkutkuja, hdyž wón tajſu łapazu luboſćź na ſynach ſwojeho naroda ſ radośćźu wohladowaſchi, też ſ dobrej nadźiju do pſchihoda hlada, ſo wſchitźy wopytarjo ſ zylej wutrobu ſobu ſpěwaja, ddnź ſo ſhadźowanka po ſtarym dobrym waſchnju ſ naſchim ſpěwom wobſamknje: Naſche Sserbſtwo ſ procha ſtawa. Bóh tón Knjes chźyt też dale ſwoje źohnowanje klaćź na tele prózowanj ſtudowazeje młodźicźe! Njedźelu wjecźor měſeźa ſe po ſhadźowanźy rjany serbſki konzert, na kotrymź ſo Hrodźiſchćanſkeju Sserbja dopołnuchacź njemóžachu. Kaž daloko ludźo pomnja, w Hrodźiſchćeju ſ zyła hiſchće žadyn serbſki konzert był njeje

Konſiſtorialne lopjena ſakiſkeho konſiſtorſtwa podawaja w poſłednim cźiſłe też pſchehlad wo tym, kelko je jich w ſandźenym łěźe do naſcheje evangeliſko-lutherſkeje zyrkwje pſchiſtupiło a kelko je jich k druhim wěrywuſnacźam wuſtupiło. Lićźba wuſtupow ſ naſcheje evangeliſko-lutherſkeje zyrkwje je pornjo łětej 1894 w łěźe 1895 wotebjerała; 1894 běſche jich 768, 1895 jenoź 694 wuſtupow. Lićźba tajſich, kotſiž ſu ſ naſchej zyrkwi ſ druhich pſchiſtupili, je ſo wot 289 w łěźe 1894 na 321 w ſandźenym łěźe powjetſchiła. Najwjacźo tych, kotſiž ſu ſ naſchej zyrkwi w ſandźenym łěźe pſchiſtupili, je ſ katholſkeje zyrkwje wuſtupiło

Pruſkeho wójnſkeho miniſtra ſ Bronſarta je khěžor na jeho žadanje ſe ſłužby puſćźił. Wón běſche raſnu woddarjenu cźłowjek, kotryž je ſwoje ſaſtojnſtwo derje ſaſtawał. Woſebje rozumjeſche wojeńſke naležnoſćeje kruźe w khěžorſtwowym ſejmje ſaſtupowaćź, hdyž wón poroki, kotreź ſo naſchemu woprawdźe wulkotnje ſarjadowanemu wójſku wot ſozialdemokratow bjes pſcheſtaćźa cźinjachu, ſe ſwojej wótrej rěćź ſwojeſju źortniwje poruba. Druhdy wſchak wón w ſwojej źortniwoſćźi pſchedaloko dźěſche, ſo ſo też pola njeho pokaſa, ſo wſchak je źortniwoſćź dobry dar, kotryž pak dyrbi ſo ſ mudroſćźu naloźeć. Sa jeho naſłědnika je khěžor generala ſ Goßlera pomjenował. Bóh daj, ſo je prawy muž wodźenje naſcheho wojeńſtwa do ruki doſtał.

Wěſty Nanſen běſche ſo 4. auguſta 1893 na puć naſtajił, ſo by po móžnoſćźi haćź polnóznemu polej naſcheje ſemje pućźował. Hakle pſched króткim je ſo ſe ſwojeju ſtraſchneju pućźowanja domoj wróćźił, wjele naſhjoniwićźi. Schtoź je na ſwojim pućźowanju, kotreź ſ wjetſcha po ſamym lodźe dźěſche, wyhladał, ma bjes dwěła ſa geografiſku wědomoſćź wulku waźnoſćź. Cźiſćźe haćź k polnóznemu polej wón pſchiſchol njeje, ale tola zyle blisko. Tam pak dale njemóžeſche, dokelž bu łód dźeń a hubjeńſchi a wón dyrbjeſche ſo roſkłudźićź, ſo ſaſo wróćźićź, dokelž by njemudre a ſtraſchne było, dale k polnóznu pućźowaćź. Jeho pſchewodźer běſche wěſty Johanſen. Wonaj ſtaj žałobne cźeſkoty pſchewinućź dyrbjałoj. Na pſchikład ſtaj dyrbjałoj wonkach pſches jenu ſymu woſtaćź, wot 26. auguſta haćź do 19. meje. Wonaj běſchtaj ſebi hětu wot kamjenjow, ſemje a mocha natwarił j. Barowa koźa běſche zimaj ſa łożo, barowe njaſo a rybjazy polcź běſche ſa 10 měſazow jeju jenicźka zyroba. Wonaj mataj ſo Bohu dźakowaćź, ſo je jeju ſ tajkeho ſtraſcheho pućźowanja ſaſo ſtrowju a cźeju domoj pſchiwjedł. Wěſćźe pak ſtej jeju wutrajnoſćź a ſmužitoſćź wjeńſe tłwalby hódnej.

Wěſty Andree je ſo runje něko też naſtajił na powětrowym balonje ſebi polnóznu dźěł naſcheje ſemje, woſebje polnóznu pol wobhladaćź, hdyž w powětrje pſches njón pſcheleećźi. Haćź ſo jeho wotpohlad poradźi a haćź źiwy ſaſo w Amerizy, kaž ma wotpohlad, na ſemju pſchiindźe, teźi w Božej ruźy.

Namakany a ſhubjeny.

Stara ſchſeſćźijanſka bajka powjeda, ſo ſtaj Judaſch Iſcharioth a tón ſchachał k prawizy bratraj byłoj. Schachał, ſ njenjom Dismas, ſurowy a źiwi cźłowjek, na puć hrěcha a ſłóźćźe pſcheńdźe, ſo rubjeźńikam pſchiſamkny a ſo tři łěta na jich ſłóźtniſkich ſkutkach wobdźěli, doniž ſłóźćźnje wyſchnowſćźi do rukow njepadnje, ſo jeho k ſmjerćźi ſaſudźa. Wón dyrbi na kſchižu wumrjećź a ſo hromadźe ſ Jeſuſom Nazareńſkim ſchižuje.

Jeho bratr Judaſch běſche cźiſćźe hinaſchi cźłowjek: porjadny, ſlutniwy, wón ſo modleſche a poſćźeſche, wſchitźy mějachu jeho ſa pobožnjeho, wot měſćźnikow a piſmawućźenych běſche wón cźeſćźeny: wón Měſiaſa jeſna, kotryž tehdom po źidowſkim kraju wokoło cźahaſche. Wón bu jeho wućźomnik, ale też jeho — pſcheradnik.

Jako Dismas do ſwojeho ſchižowanja w jaſtwoje ſhedźeſche, mužłe pokuty a roſkacźa jeho ſaúdźeneho źiwjenja dla pſches jeho wutrobu cźehnjechu; w tym ſamym cźaſu ſebi Judaſch cźorny ſkutk pſcheradźenja winuwźł.

Bajka dale powjeda: jako tón Knjes Jeſuſ pod cźěźkotu kſchiža na Golgatha dźěſche, ſo wón modleſche: „O Wótćźe, jedyn wućźomnik je mje pſcheradźił, daj mi měſto teho ſhubjeneho ſaſo druhehe, prjedy haćź ja wumru.“

My wěmy, kak ſo tale prośiwa dopjelni, kak ſchachał k prawizy na kſchižu k pokućźe a k wěrje pſchiúdźe a k temu Knjeſej praji: „Knjes, ſpomń na mnje, hdyž do ſwojeho kraleźiwa pſchiúdźeſch“, a wot teho Knjeſa to wotmolwjenje doſta: „Sawěrnje, ja praju cźi, dźenſa hiſchćźe budźeſch ſo mnu w paradiſu.“ — Judaſch ſebi źiwjenje wſa. Haćź je tale bajka wěrna, my njewěmy; ale ta w njej podata wućźba je dobra; wona naſ wućźi, kak bu w hrěchach ſhubjeny cźłowjek hiſchćźe w poſłednej hodźinje kaź wopalenź ſ wohenja wutorhnjeny. Schachał namaka ſwojeho ſłóźnika a něko rěćźeſche: ſhubjeny a ſaſo namakany. Judaſch běſche teho Knjeſa hižo pſched 3 łětami namakał a ſa nim łhodźił; ale dokelž w wutrobje ſkradźu hrěchi hajeſche a wot hrěcha ſo puſćźićź njechaſche, wón po něćźim tak dałoko pſchiúdźe, ſo wo nim płaćźi: namakany, ale ſaſo ſhubjeny.

Wopomń: Nichtó tak ſky njeje, ſo njemohł pola Khrystuſa hnadу namakaćź, a nichtó njeje tak dobry, ſo njemohł hnadu na wěćźne ſhubićź.

Něschto k rospominanju.

W naſchim cźaſu, hdźeź ſo telko pſchiſahow pſchiſahja, je pſchezo ſaſo nujne na wulku waźnoſćź pſchiſahi pokaſaćź. W Straßburgu wukhadźaza „protyka ſa evangeliſko-lutherſkich ſchćeićźijanow“ ſćźěhowaze wućźby wo pſchiſahy poda:

1. W duchownym je najwaźniſche, hdyž cźłowjek k Božemu bliďu dźe; w ſwětnym, hdyž ma pſchiſahaćź.
2. Pruhuj ſo, haćź ſy ty też ſtroniſki a haćź chćeſch twojemu njepſcheczelej k ſchkodźe a twojemu pſcheczelej k wužitkej pſchiſahaćź.
3. Pruhuj ſo, haćź też tu wěź zyle ſnajeſch a haćź ju hiſchćeźe wěćźe weſch. Schtoź pokuje njewěſch a ſchtoź wěćźe njewěſch, na to pſchiſahaćź njemóžeſch.
4. Dźi prjedy k ſwojemu ſpowjedniemu wótćźej a praſchej ſo jeho wo radu, ſo njeby twojej duſchi blisko ſtupił.
5. Na dnju, na kotrymź naſch pſchiſahaćź, ſaúdź do twojeje komorki a ſhibuj ſwoje kolena.
6. Měj ſo na twojim pućźu prjećź wot łohkoſmyślenych towarſchow a hladaj ſo, ſo na pućźu něćźak napićź.
7. Wopomń, ſchto maja poſłěhnjene tři porſty rěćźaćź, mjenujzy: Ja wokam Boha Wótza, Sſyna a Sſwjatehe Ducha ſa ſwědkow a njecham dźěla pſchi Boſy měćź, hdyž ja wěrnoſćź njerěćźu. A tej druhej ſaſhibnjenaj porſtaj prajitaj: ja chzu ſhubjeny byćź na cźěle a na duſchi, hdyž wopak pſchiſahjaham.

* * *

„Schto to płaćźi?“ woprascha ſo khěžor Wylem I. na Eſſlingiſkej wuſtajenźy w łěźe 1852. Płaćźiſna ſo praji, ale wona ſo khěžorej wyſoka ſdaſche. „Dobre je ſtajnje drohe“, ſo jemu wotmolwi.

„Stajnje niź“, wón praji, „Boźe ſłowo je jara dobre a tola tunje.“

Samolwity redaktor: faraŕ Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiſćźeć a nakład Sſmolerjeć knihićźiſchćeźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 35.
30. augusta.

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjej knihiczišćeńu w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 nw.

12. njedjela po ſwjatej Trojizy.

Kſchiž w wſchelakim wobſwětlenju.

W zyrkwi klóſchtra je Boża martra. To je kraſnu kſchiž, wulki a wyſoki; kſchiž a Knjeſowe ſnamjo ſtaj ſ jeneho krucha wudypanaj. Hdyž ſu najdlěſjſche dny, rano błónczne pruhi tak na Bożu martru ſwěcza, ſo ſo czernojta króna a wobliczo kſchižowaneho, kotrejž běſchtej prjedy bóle ſacźmitej na dobo w dźiwnej a lubośnej jaſnośći błyſchczitej. S pißanym woknom błónzo nuts ſwěći a tak rjez Knjeſowu hlowu pſchekraſnjuje. Kaž je tam w klóſchtrſkej zyrkwi Boża martra wſchelako wobſwětlena, hdźež je pak ſ mrokotu wobdata, pak poł wobſwětlena, pak ſo w jaſnym błónczným ſwětle błyſchći, tak je ſ kſchižom na Golgatha do zyła. Wobhladajmy ſebi kſchiž Khryſtuſowy w wſchelakim wobſwětlenju.

1. S nóznej cźemnośću je bjes dwěla pſchikryty ſa wſchitkich, w kotrychž wutrobje błónczko wěry hiſchcze ſcſkhadźało njeje. Wón drje tu ſteji na ſwěcze, wyſoki, ale woni nimo Golgatha khwataja, kaž njebě tam nicźo widźecź było. Wón ſteji w jich źiwjenju, woni dźe ſu też na jeho mjeno kſchcźeni, w jeho wučbje roſwučeni, ale pſched jich wocźemi cźma woſta a woni roſpſcheſtrěnej ruzy teho kſchižowaneho njewidźachu. Wón tu ſteji w prědowanjach a thěrluſchach zyrkwje, wożebje w póſtnym cźaſu, ale woni dadźa jenemu póſtnemu cźaſej po druhim ſo minyćź. — Knjeſowy kſchiž woſtanje ſa nich ſ nóznej cźmu pſchikryty. A dokelž jón njewidźa, też ſaneho ſohnuowanja wot njeho nimaja. Móže bycź ſo bychu woni w tych ranach też ſwoje ſboże namakali, ſo by ta krej jim była k wučźiſćenju wot hrěchow, móže bycź, ſo by tón kſchiž jich troſcht w źiwjenju a wumrjećźu był, hdy bychu jón widźeli; ale woni hiſchcze pó cźmje khodźa a dokelž w zyrkwi nicźo namakali njejźu, ſchto by ſa potrjebnośćź jich wutroby było, woni bórſy ſaſo wón khwataja do wjeſełeje ſahrody ſwěta, hdźež wſchak je doſćź różow ſchćźivacź, ſo wě jenoź kaž dołho wone kźěja.

2. Ssama cźma wſchak druhim hnadny wobraz njekhowa; ranje ſwito, cźmicźka wſchak hiſchcze je, ale wotucźazej wěrje ſo wobraz wulki a ſwjatocźny ſda. A wón, hdyž je też hiſchcze mało póſnacź, tola móznje k ſebi cźehnje. To ſu hnujoze podawki jeho cźerpjenja a wumrjećźa, kotrež ludźi ſapſchimnu; to je pſchikład luboſćźe, poniźnośćźe a ſćźerpliwośćźe, kotrež jich hnuja; to je potajnſtwo jeho wumrjećźa, kotrež chźedźa mudri wuſłědźićź. Ale dokelž błónczko hiſchcze wyſoko doſćź njeſteji, hiſchcze cźěmny ſćźěn ſadźewa, ſo kſchiž połnje na nich ſkutkuje. Je to ſnano ſćźěn ſamoprawdośćźe, kotraž někotremu ſadźewa w nim teho hrěcha wumrjeteho póſnacź? Abo je to ſćźěn dwěłowanja, kotrež ſo praſcha: dyrbjał ſebi Bóh tajkile wopor źadacź? Abo je wědomnośćź, kiž wocźi ſacźmi? Doſćź — cźłowjek móže ſo ſam ſe ſwojimaj wocźomaj napinacź, kaž jara chze, ſe ſćźěn a ſwitanje prjedy Khryſtuſowy kſchiž won njeſtupi, doniž ſwětło ſ njebeźe na njón njeſwěćźi.

3. Kaž tam błónczko najwyſche ſtejo Bożu martru ſ połnej jaſnośćźu wobſwětluje, tak dyrbi nam Knjeſowe

ßłowo Khrystußowy kschiž wobßwětlicź. Wón tu hakle jaßny a kraßny steji, hdyž tajka pruha na njón ßwěcźi, kaž ßłowo japoschtołowe Gal. 3, 13: Khrystuß je naß wumohł s poklecza teho sakonja, jako wón sa naß poklecze bu sczinjeny. A kaž ßebi ßłónczne pruhi runaja, tak temu jenemu ßłowu wschitke te jaßne ßłowa ßwjateho pißma; wone wschitke wołaja: sa naß, sa naß! Njeje to kraßne mènjenje! Wón, tón zohnowany teho Knjesa, bywa poklecze na drjewje kschiža; my czi s poklecżom wobczeżeni bywamy zohnowani teho Wótza. Wón, tón poßłuschny žyn, do žuda dże, wón Boží hnèw na ßo wosmje; my, czi pschestupnizy, hnadu namakamy. Jemu ßmjercź, nam žiwjenje! Jemu khostanje, nam mèr! Ta schtrafa leżesche na nim, so bychmy my mèr mèli a psches jeho rany ßmy my sahojeni. — Wón bu poklecze sa naß. W ßwětle teho ßłowa hladaj na kschiž teho Knjesa a twoje najrjeńsche róże, róże, kotrež njewukczeja, namakasch w czernojtej krónje twojeho ßbóżnika. Byrnjesch by ßo tež wschitko wokoło tebje w tosítej czmje shubiło, w twojej wutrobje ßo syboli jeho kschiž wěczuje.

Hamjeń!

Sserbska narodopißna wustajeńza w Drażdżanach.

W tymle, wam w wobrasu podatym rjanym po ßerbskim waschnju natwarjenym museju, lubi Sserbja, khowaja ßo nasche ßerbske widżenja hódne starożitne wězki, kotrež je sarjadowański komitej s wulkej prózu po wschěch Sserbach nahromadźik. Se wschěch stron nahromadżene wone nasche zyke narodne žiwjenje wopißuja. Wołebje wutrobujimaze ßu sa naß Sserbow se ßerbskeho žiwjenja nam waschnja nascheho luda psches klanki w cźłowiśkej wulkoćźi nam pschedstajene. Najprjedy wohladasch rjany kwaßny cźah — potom kwaßne reje, kaž maja ßo w Sslepjańskich stronach. Wołebje hnujazy je wobras, na kotrynž widźimy, kak ßo njedźelisca kemschi pobywschi domoj wita — a sa blidom ßedźi ßwěrna pobožna macźerka — ßama žiwa — w ßwjatym pißmje nutrnje cźitajo. Lubolny wobras rjanych ßerbskich pschajow naß pschi wulkodże s wustajeńzy hischcze junkrócź ßwjeßeli wschak w tej ßrudnej myßli, so ßo tole rjane ßerbke waschnje, ßerbsku myßl a cźucze hajaze, po něczim zyle shubi. Po jenym boku pokazuje ßo tebi nasche zyke ßerbske sdraścźenje po wschitkich wschelakich ßerbskich stronach; tele rjane klanki, kotrež nam Sserbow a Sserbowki w wschelakich žiwjeńskich wobstejnosćach wosnamjenjuja ßu wěcźe typy, kotrež — dali Bóh w naschim ßerbskim museju nascheho nadźijomnje bórhy natwarjeneho Macźicźneho doma — wostanu jako ßwědeczenje se starého cźaßa, kak ßu ßo naschi Sserbja wobłekali, hdyž hischcze nowa móda s tyranom pola naß njeběsche. — W wustajeńzy wohladasch dale wschelake ważne rukopißy se starého cźaßa, wudźěłki naschich ßławnych hudźbnikow a pěßnjerjow, wschitke cźaßopißy a ßerbske nowiny, ßamo s najstarscheho cźaßa wulkotne wobrazy se starého ßerbskeho žiwjenja, podobijny ßławnych Sserbow se starého a nowischeho cźaßa atd. — haj schtó mohł wschitko wopißacź, schtož ßo nam w tym woprawdźe wulkotnje sarjadowanym ßerbskim museju pokazuje! To je wschło ßerbske — a duž na prènim sa naß Sserbow placźi, so bychu wohladali a dośpołnje pośnali ßwoju narodnosćź. Tajke wohladanje je nam wschitkim, kiž ßo jako Sserbja cźujemy, powucźaze, trěbne a wužitne.

Nasch ßerbski muzej w wustajeńzy.

A tola runjež je ßo nasch ßerbski muzej hižo wot wjazy hacź 20000 ludźi wopytał, je tola s dźiwanjom na to, so dyrbjeli ßo Sserbja na prěnim měsće a najbohacźischo wobdźěliczź, runje je ßerbskich stron je hacź dotal mało w ßerbskej Drażdżańskej wjeßzy a muzeju pobyło. My wěmy, kak je nasch lubowany kral nasch ßerbski muzej pokhwalił, haj my wěmy, so ßu ßo wukrajni s Barlinskeje wustajeńzy pschischedschi wuprajili, so kraßna ßerbska wjeßka a ßerbski muzej woßebje Drażdżańsku wustajeńzu wysche Barlinskeje posběhnjetej. A my Sserbja njedyrbjeli ßo po możnosćźi wschitzy na naschej narodopißnej wustajeńzy pokazacź a s tym jewicź: schtož nasch ßerbski lud wustaja, ßebi tež nasch ßerbski lud wobhlada. Něłko je hischcze czaß! Duž woßebje wy ßerbske towaršwa, njekombdźcze ßo tam hromadże dojěcź! Towaršwo hromadże sa tuńsche pjenjesy jedże. A hdyž ßo 30 lubych Sserbow hromadże s towaršchi, byrnejž s towaršwa njebyli, móža ßebi tež „towaršwowu jězbu“ (Gesellschaftsfahrt) na ßelejnizy skasacź a sa tuńsche pjenjesy pojědu. Jena jeniczka ßerbska schula je hacź dotal wustajeńzu wopytała a njeje ßo w naschim czaßu wschudźom pschipójnało, so je sa dźěcźi trěbne, so wone ßwój kraj a lud pośnaja — a hdźe mohłe to nasche ßerbske dźěcźi lěpje pośnacź, hacź w Drażdżanach? Duž wěcźe nasche ßerbske schule — po jich na ßelejnizy jim pschihwolenych jara poniżenych placźisnach — po możnosćźi wschitke tam dojědu. Hacź lubi Sserbja, schtóžkuliž móże, njeskombdź naschu narodopißnu wustajeńzu, kotraž ßo w pschichodnym měßazu wobsamkuje wopytacź. Wón ßo wěcźe spokojeny domoj wróćźi — a tež wě, so je scherpatku woprowak sa naich luby Macźicźny dom, pschetož schtož naich ßerbski muzej wunjeßze, je naschemu Macźicźnemu domej k lěpschemu.

Duž nastajmy ßo do Drażdżan! my wjazy wohladamy, hacź ßmy ßo nadźeli a sahorjeni sa ßwój luby ßerbski narod a lud ßo domoj wróćźimy w tej myßli:

Hischcze Sserbstwo njeshubjene!

Wschelake s bliska a s daloka.

Kaž je ßłyschecź ßo rjenje poradźeny Drażdżański ßerbski koncert, kotrž měßesche ßo 12. julija w Drażdżanach a kotrynž ßebi w Drażdżanach powschitkowne pschipójnacże doby, hischcze junkrócź wumjedże. My s wutrobu pschejmy, so by ßo k dobremu poradźenju tež dobry a bohaty wopyt pschidał.

A k temu je nadźija, hdyž něko Drażdżańczenjo wjedźa, schto móża jim Sserbjo posćźicźicź. Wěcźe tež s Luźizy tam wjazy lubych Sserbow dojědźe, hacź prèni króćź, hdyž ßo w Budyschtaje s ßtupne sisźili pracedawaja.

Hrońe deschczkotje wjedro je naschim lubym ßerbskim ratarjam w poślednich dnjach jschkodźiło, dokelž je jim mokroty dla wjele na polu wurostko. Bóh

chżył dacź, so by nom sażo złóuczko bóry cżopło żwěcźiło, so njebychu żita na polt schłodowałe. A wy lubi ratarjo, njesprischcże nadżiju. Bóh je tóżde léto pomhał, so ničo wonkach wostało njeje. Wón też w tym léćże wupomha.

Manevry żo bliża a wulki dżěl nasheje sakskeje Łużiczy budźe żo s wojakami mjerwićź wobejże k ranju wot Budyschina. Ludźi żłyschisch tu a tam skorźićź, so budża wojazy jim zyte pola sateptacź a wschitko sanićźićź a so woni schłodu dosć żarunam njedostanu. To pak je cżłjcże njenuśna starośćź. To dowěrjenje móże k nasheej wojeńskej wyschnośćźi měćź, so żo sapostara, so nasch ratarjo schkody nimaja.

W żaidźenym tydźenju bésche ta śrudna powjesćź złyschićź, so je sakski kral Albert sthorił. Bohu budź dżak, so ta khorośćź cżejża była njeje a so je wón sażo strowićźi. K tajkemu směrowanju wobejże so sjowne wosjewenje, so żo kral s wěłyśćźu na manevrach wobdźěli. Wschitkim sakskim poddanam wěćże i hłubokeje wutroby to pischeże łłinćźi: Bóh sdźerź nam hischćże dołhe léta nasheho horzolubowaneho krała Alberta!

Jeho kralowska wyżokośćź prynz Max Sakski, kotryž je pished krótkim měschnikła kwjećźićźnu dostał, je żiwoje prěnje duchowne sastojaśtwo w Londonje nastupił, hdźež wón njedźelu w němśkej zyrkwi śwj. Bonifazija żiwoje prěnje předowanje dźerżeśćże Żyrkej běśche pschepjehnjena.

Khěžor, kotryž je wot żiwojeho łóhkeho nasymnjenja sażo wotkhorił, japoczatk septembra najprjedy do Drożdżan pschijedźe, so by běł paradu sakskeho wójśła a s nim za khěžorśke manevry śpiednoczenje prusśeje kavallerijowe divisije pola Zeithajna wobhładał. W Drożdżanach budźe wón w krałowskim hrodźe bydlićź. S Drożdżan dojedźe do Wrótkławja, so by běł paradu prusśeho armeekorpsa wobhładał. Pschi tejże paradźe budźetaj ruśki khěžor Mikławsch a ruśa khěžorka pschitomnaj. Sa ćżaż wulkeho manevra khěžor w Shorjelzu bydli a kóżdy dźeń s wożebitym cżahom do Pomorą pschijedźe, so by żo wot tam na konju do manevrěrnischcża podał. Jeho konje budża na Drożdżańskim ryczěćkubłe.

Jtalski kronprynz Viktor Emanuel je żo s cżornohórśkej prynzeżu Helenu złubił. Wón je żo wot kameje pschithilnośćże żiwojeje wutroby pschi tym wodźićź dał. To je cżism bóle śwjećelcże, dokelž żo to w kralowskich a śerśkocżinskich domach jara poredko stawa, dokelž dyrbi běł husto prynz druhu śrnużeżu za żonu wjacź, kotruž běł wsał njeby, hdy by jeho wutroba złowćźa prajićź śměła. S wjetscha politiśke wotmyślenja tajke żenitwy rośhudża.

W Schpanijskej je śrudnje. Na kupje Kuba żu pschezo hischćże na starym blaku a je mało nadźiju, so Schpanijźy sbźěkarjow pobija a cżanu kolonju běł sdźerźa. Haj starschi żwojim dźećom wjazy jako wojakam na kupu Kuba cżahnyć dacź njechadźa, dokelž żo boja, so wěstej śmjerćźi naschećźiwo dźeja. K temu je sbźěk wudyrił na Philipinskich kupach. W statnej pokładniźy pjenjes njeje. Domach w Schpanijskej żo anarchistojo hibaja — a Schpanijski kral je hischćże mały hólz.

Duschny żobudar do mandźelstwa.

Měr budź s wamaj.

(Pokračowanje.)

Też njedajtaj běł, lubaj złubjenaj, temu żohnowanju, kajkeż Boża schtwórta kasnja dawa, s pućża śwoteńćź: so by żo cźi derje schło a so był dołho na śemi żiwy.

Jeli mataj żadyn hischćże żwojeju starscheju pschi běł, dźakujtaj żo Bohu za to, a to tak dołho, kaž śmějetaj s njeju żanehu pódła żo żiwého.

Wscho jene budź wamaj, hacź staj tutaj waju starschej mužowaj starschej abo żoninej. Tale waju macź budź waju wobojeju macź, tónle waju nan pak wobojeju nan. A hdźěź móżetaj jimaj něschto k wjeżelu sćźinićź, a jimaj j něćźim żiwoju lubośćź wopokazujućź, tam jimaj to że wschej radośćźu sćźinitaj. S tym śmějetaj woboj dobreju „pschichodnieju starscheju" a budźetaj jeju shonjenje, dobru radu, pomoź a dobroproschenje husto móź potrjebnućź.

A jeli wamaj Bóh luby Knjes junu dźećźi wobradźi, budźetaj w żwojim cżażu żamoj na běł shonićź, kak derje komu cźini, hdyž joh' jeho dźećźi lubinja a s dźakom cżejśćża.

Też żobu nad nich wschitkich, nad pschichodnych starschich, starschich, bratrow a żotry wupschestrěź nasch měrny śbóżnik żwojej ruży se żwojim postrowjenjom:

Měr budź s wami.

Na wschěm pośledku njedajtaj běł temu wulkemu żohnowanju cżeknućź abo śwoteńćź, kajkeż je Bóh złubił mandźelśkimaj dacź, hdyž běł taj że żobu żwoju modlitwu wuśćźewataj: wo cżoż jeho wobaj poproszytaj, chże wón jimaj sćźinićź a jimaj śdarićź. Jeno njesapomńtaj pschi wschěm waju modlenju żobu do wscheho, schtoż běł j wutrobu wuproszytaj, pschistajićź: „Wótcże, **twoja** wola żo stań." Po wschěm tym wěśćże s Boha dostanjetaj, schtoż budźe k waju lěpschemu złużonne, pśćże wscho waju proschenje a mysłenje.

A kełkoż wótcże naschow śmějetaj śwuśpěwnjenych, tełko pożohnowanja a měra śmějetaj w żwojim domje. Duż njech j waju domńćeho rano a wjećzor dźakna prośtwa a nutrna modlitwa k Bohu do njebja stupa, kaž kad j woporneho wóktarja a prjedy, dyžli żo żadyn sa żwoje blido pożynjetaj, pschinjeśtaj Bohu żwoju dźaknu modlitwu, jemu, kiž wschěm bohacże dawa, kotsiž żo k njemu wokaja. A jako dobraj mandźelśkaj wopokażtaj kóżdy tamnemu żwojemu mandźelśkemu tajfu duschnu złużbićźku, kajkuž dyrbi po prawom kóżdy cżłowjek kóżdemu żwojemu blížśchemu wopokasacź: „pomodłtaj żo żwěru kóżdy żobu sa żwojeho żobumandźelśkeho!"

Ty nasch żwěrny Bożo, luby njebjeski Wótcże, budź s wutrobu wot naś proschenj psches Jesom Khrysta, twojeho lubeho Ssyna, nasheho śbóżnika a krała měra, pokoź żam żwoju ruku na wschěch złubjenych a pschiúdź jich pożohnowacź. Swodź jich żam se żwojej ruku do żwjateho mandźelstwa a sćźiń, so by wscho, schtoż jim pośćźelesch, wopraudźe jim wschěm k lěpschemu złużiło. Sdźerź jich wsche jich żiwe dny s tej lubośćźu śeswjasanych, kajkaż se tebje żamcho wuśkhadźa, k tebi wjedźe a nihdy njewopschestanje. Pomhaj jim, so chżyli běł śhromadnje tebje s wutrobu pytacź, a móhli běł tebje pschezo donamakacź sa żwojeho żwěrneho śnilneho pomocnika we wschej żwojej nuźy. Pożohnuj jich a spożćź jim, so był kóżdy druhemu se żohnowanjom złużonny jako pravy wěrny pomocnik sa jeju tudomne a něhdysche pschichodne żiwjenje! Spożćź jim, so móhł kóżdy mandźelśki żwojeho żobumandźelśkeho żobu do njebjeś śpschinjeśćź! Pożohnuj a swarnuj jich a s nimi wschěch jich domjażych, rosśwěćź żwoje wobliczo nad nich a budź jim hnadny, posběhń żwoje wobliczo nad nich a daj jim żwoj měr. Hamjeń. Měr budź s wamaj.

Krótke hrónczko na duschneju mandźelśkeju.

Taj staj mi hódnaj mandźelśkaj,
Kiž wěćźnje s jena żiwoj staj,
Wschej s dobom wjeśkoj w wjeżelu,
Wschej s dobom śrudnaj w cźérpjenju,
A wěćźnje jedyn na druhoh'
Dowěrnaj sepjerataj żo,
Też jedyn druhoh' tyschenje
S lubośćźu wosmje na łebje,
A wobaj, duży po jenym
Tym pućźu Bohu śpodobnym
Na żwojoh' Knjesa hladataj,
Na jeho śbóżnośćź cżakataj.

(Pokračowanje.)

S cżejżkeho cżaża.

3. Skutk Samaritiśkeho.

„Pěkny cżłowjek pomyślił hakle na kónzu żam na łebje. Dowěr żo k Bohu a pomhaj temu, kotryž je w nuźy a bědnośćźi!"

Hdyž ranje świtaśche, běśchtaj hajnik a jeho żyn sażo prědku w łuśćźinje pschi dróży.

„Doidźmoj bliże k měśtu", nan k Janej dźesche.

Wobhładnuwje, jenoż poredko někotre złowćźka cźiśche łebi śchepłajo, dale dźěśchtaj, Jan pschezo prěni. S dobom proźiły stejo wośta a dźesche: „Nano, tu hladajcże!"

Na śemi leżeśche do zyła wuśłekany, khětro śranjeny cżłowjek. Mjes wocźi běśche wschón krwawy, tak so jeho nichtó njeśtajeśche, a włoży wiżachu jemu do mjeswocża. Jan pschimny wobohego sa ruku a dźesche: „Jeho cźěko je śymne, wón je morwy."

Pośłuchajo położi na to nan żwoje wucho na jeho wutrobno. Po khwili posběhny żo a dźesche: „Sśłyschu, so żo jeho wutroba hischćże zunjo hiba: kśheśćźijanska lubośćź nam każe, so śpytamy jemu żiwjenje śdźerżećź. Jeli śranjeny tu hischćże někotre hodźinu bjeśe wscheje pomozy leżo wośtanje, żwoje żiwjenje wudycha; chżemoj pośpytacź, so jeho k nam domoj donjeżemoj."

Wonaj sawalesćhtaj to pschi żamym morwe cźěko do nanowego kwićża a njeżeśchtaj jeho do hajnikowuje. To běśche cźěżka próza, a husto dośćź dyrbjeśchtaj wotpočżowacź, so byśchtaj nowych mozow dobykoj.

„Mój Bożo! koho tu pschinjeżetaj?" dźesche macź naśtróżena, njemózneho śranjeneho wohładawśchi.

„Cźěżzy śranjeneho, kotryž nascheje pomozy potrjeba!" wotmolwi nan.

Khětśje śhotowa macź cźopke pośłancźko; nan pak śwumy zusemi krwawe rany, kotreż mějeśche na cźole.

Muskečina kulka je jeho schmórnyła; jenož maličkojcej hłubje by trjebała sleczecź, a mój bychnoj tebi ſnano nětkole w holi cźiche poſledne pókłancźko ſyotowakoj", dźesche nan ſ cźicha.

Wo nowcho wobydlerja w hajnkowni ſo nětkole wſchitzy ſwěru ſtarachu. Macź warjesche jemu hojaze ſela a poſłuchajsche, kak jemu wutroba pukoze. Na połczźu pod wjerchom pak ſtejesche hiźo wjele lět maky bólczk, kotryž běsche nan něhdy ſa drohi pjenjes kupił.

Zuły rumar běsche jemu hojaze mozy tejele żałbiczki ſhwalił, kak wona wſchě běduośćе a ramy ſahoji a wuhoji. Dokelž běchu tehdy lěkarjo hiſchcźe ſ poredka nadeńcź a dokelž woni tehdy ſ wjetſcha też hiſchcźe wjele njerozumjachu, ſpytowachu ludźo tehdy rad ſ tajnymi ſrědkami a wodźiczkami. Też w hajnkowni mějachu tehdy tajke pſchiwěrki. A ſnano nan mějesche ſtajnje, hdyž mějesche po ſtrakſchnych puczach hiež, na ſwojim wutrobnje tyjku wiſaja, w kotrejž mějesche papjerku ſe wſchelakimi dźiwnymi ſnamjenjemi. Soo powjedasche, ſo tajkeho ani ſkłacź ani ſarasyźć njemóża, ſchtóž tole pſchi ſebi nosy. Wojak w połku hrabje Lichtenśteina běsche pſched nim tule drohotnu tyjku mět. Po kóždej bitwje běsche njepſcheczełke kulk ſe ſwojeje drasty wutſchapił a ſ naheho cźěła wotnjerk; huſto doſcź běsche kulki a wupalene dźěry w ſwojej drasćе pokaſował. Sa ſłotu putku běsche nan tule ſpodźiwnu tyjku kupił. Też Jan a Handrij noſchſchtaj na nahej wutrobje jara ſpodźiwnu wěz. Muźſki korjeń (Alraunwurzel) jej narjekmychu. To běsche toruchk, kotryž běsche kaź muźik narośił. Schtóž tónle korjeńk na cźěle noſeśche, tak ſebi ludźo powjedachu, temu njemóżachu ſli duchojo ſchkodźicź a kuſłańćźe jeho njemóżachu wobkuſłacź. Też dom a dwór kryjachu w tamnichich cźaſach pſched kuſłańćźemi a ſłymi duchami. Na prawizy a na lewizy běchu na windwjerna njetopora pſchiraſyli. Njetopory ſchkitowachu pſched cźertowſkimi ſłymi duchami. Drje wojowaſche ſo tehdy hiźo wot roſumnych bohabojajnych ludźi pſchecźiwo tajkim pohanſkim pſchwěćkam: tola wſcho běsche podarmo. Lěto prjedy běsche ſo we wſchěch zyrkwjach turwjerchowſka pſchikaſnja wojſewjaka, „ſo njedyrbja ſo jeho podanjo k ſanemu druhemu hacź k jenickemu wěrnemu Bohu Kuſejej modlicź, a ſo njedyrbja ſo nihdźe pſchibohojo, kuſłańćźe, kuſłarjo a tajzy cźerwjecź, kotſiź móża něſchto „nacźinicź a kotſiź ſo ſ cźertom naſadźuja". Ale, ſchto to wſcho pomhaſche? Pſchiwěćki běchu w ludu pſchehłuboko ſakorjenjene.

Tak dha chzychu nětkole też w hajnkowni poſpytacź, kajku dźiwycźinjazu móż na żałbiczka w bólcźu. S někajkej, woprawdźe ſwojatej nutrnośćju wjachu bólczk ſ połczźu. W nim běsche běła żałbiczka, kotraž lubośnje balſamiſnju wonjesche. Macź pomaſa ſranjenemu żałbiczku na cźoło. S cźicha bórbotaſche k temu někajku żohnowanjſku ſtuczku.

Tola njemóż ſo njeſhubi. Khory bu bóle a bóle njeměrnjeſchi. Skc ſahorjenje pokaſa ſo na nim. Wón ſ kłoſom wokaſche a jeho woko hladaſche njeměrnje a hrośnje. K temu ſchaſbeſche jeho hujto doſcź ſyma. To běchu hórke hodźiny ſa Hajnkej ſwójbu. Huſto doſcź měnjachu, ſo je jeho poſłednja hodźinka dóſchła. Někotre dny dokho běſche ſo ſnjercź ſ nim bědźiła. Tola ſkónćnje ſdaſche ſo, ſo je żiwjeńſka móż ſnjercź pſchewinyła. Khory bu ſměrnjeſchi, a ſahorjenje ſo ſhubjowaſche. Jenož roſum njechaſche ſo wróćicź.

„Haj, hdy by tu kajeńk ſ měſta był, ſo by jemu żiwu puſchćił, by jemu traſch pomhane byłko", měnjeſche nan, „abo hdy bychmy jemu něſchto ſ haptyki dacź móhli!"

„Nano", měnjeſche Jan, „ja pońdu po něſchto do měſta. Wobhladnuwje dońdu ſkradźu po holi. Běźecź móju derje. Hdyž mje na naſypach widźa, kak khćełje pſchiběhnu, budźa mje ſchkitowacź. A wſchudźom Schwejdoſo njejźu. A hdyž ſym hacź do měſta pſchiſchoł, mi Bóh też wupomha, ſo ſaźo domoj pſchińdu.

Nan a macź pſchemyſłiſchtaj ſebi tole. Skónćnje do tehо ſwolíſchtaj, dokelž Jan nutrnje a woſpjet proſchesche, dokelž měſejchtaj nadźiju, ſo móhli ſ tym ſnano tola thoremu wupomhacź, a dokelž mějachu dowěrjenje k Bohu, ſo Jankej po jeho mudrośći wupomha. Na měſćе ſo też Jan na puć poda. „Dźi ſ Bohom! njech wón tebje pod ſwój wſchehomóżny ſchkit woſnjje!" nan a macź k njemu dźeſchtaj, ſo ſ nim roźžohnujo.

(Pokracźowanje.)

Wón wumrje ſa naſ.

Na pohrjebniſchćźu w měſćе Buffalo nad Eriſkim jěſorom w ſewjernej Amerizy ſteji kraźny marmorowy pomnik. Na marmorowej tafli pak ſteji ſe ſłotymi pismikami: „Nawjedowarjej Janej Maynardej dźakowni putnizy łódźe „Laſtojcźki". Wón wumrje ſa naſ."

Tutón Jan Maynard bě ſ nawjedowarjom parnika, kiž ſ měſta Detroit do Buffalo jěźdźeſche. Běſche na rjanym lětnim popołdnju a zyła łódź mjeńćwjeſche ſo ſ ludźimi. Duž ſo wot deleka něſchto kura wuwali a bórſy ſakłinćźa wſchudźom kſchićźenje: „Wohień na łódźi!" Wſchitzy muźojo ſwokachu ſo na ſwjeſćiſchnu a zyłe rěki wody lijachu ſo do wohenja. Ale wſcho podarmo. Wulke hromady ſmoły a kokuaſa běchu na łódźi a duž bě wſcho próze podarmo. Putnizy cźiſchćźachu ſo k nawjedowarjej ſo praſchejo: „Kak daloko mamy hiſchcźe hacź do Buffalo?"

„Poł dra mile." — „Kak dokho traje, doniž tam dojěźdźemy?" „Tři ſchtwórcź hodźiny, jěźdźemy-li takle."

Hlejćе, kak ſo kur wala!" „Boźe dla dźiźe na prědkowny dźěł łódźe, hdyž chzećе ſwoje żiwjenje ſkhowacź!"

Duž něſto wſchitzy na prědkowny dźěł łódźe khwatachu, putnizy a muźiwo, muźojo, żony, dźěćźi. Jan Maynard pak ſteji pſchi łódźnym prawidle. Woheń wuhyri w ſapatych płomjenjach. Cźmowe mróćźele kura ſo poſběhuja: kapitan pſches trubu ſawoła: „Jano Maynardo!"

„Haj, haj, kujeźe! kotru ſtronu?"

„Dokhe ranje k ranju!"

Pomorjo ſo bliźi a bliźi a ſaźo ſawoła kapitan: „Jano Maynardo!" Wotmolwjenje ſo ſe ſłabym kłoſom ſta: „Haj, haj, kujeźe!"

„Mógźećе hiſchcźe pjecź mjeńſchinow wutracź, Jano?"

„Haj, chzu ſ Bożej pomozu!"

Nawjedowarjowe włoſy běchu ſeſmudźene, jeho drasta bě ſpalena, jeho prawiza bě kaź ſ̊ome wuhło! Ale ſ̊ lewizy na łódźnym prawidle ſtejeſche wón kaź ſłaba ſrjedź kura a płomjenjow a dowjeźe łódź k brjohej. Wſchitzy buchu wumoženi, muźojo, żony a dźěćźi. Jenickі wón, Jan Maynard, wón bě mortwy! — Zyłe muźiwo, wſchitzy putnizy, nimale zyłe měſto, dźěchu jemu k rowu, a hdyž běchu łaſchcź do ſemje puſchćźili, naſta wulke płakanje. Na jeho pomnik pak cźi wumoženi napiſachu: „Wón wumrje ſa naſ!"

Pſches tajke ſtutki móżemy potajnſtwo tamnеje lubośćе ſpójnacź, kotraž je ſa naſ na horje Golgatha wumrjeła!

Něſchto k rospominanju.

„Ja dźeſećź lět do żanеje zyrkwje wjazy pſchiſchoł njejźym", ſo něchtó w towaſſtuje khwaleſche.

„Ach, to nicźo njeje", druhi praji, „ja jeneho ſnaju, tón je něſto 46 lět ſtary a wot ſwojeje khćećźeńizy wjazy do zyrkwje pſchiſchoł njeje."

„Ale kak dha to?" ſo tſećźi praſcheſche.

„To je cźiſćźe jedńora wěz", wón wotmolwi ſ poſtom na cźoło pokaſujo, „wón w khowje cźiſćźe prawy njeje a je w wuſtawje ſa khłupych."

* * *

Wón běſche hólz w Athenje, ſtara hiſtorija powjeda, tón by ſo hujto khwalił, ſo wón zyły Athen wobkńejźi. Jako ſo jeho praſchachu: „Na kajke to waſchnje?" praji wón: „Nó, ja wobkńejźu moju macź, moju macź wobkńejźi mojeho nana a mój nan wobkńejźi měſto." Tón, kotryž roſumi modlitwu prawje nakóźicź, wobkńejźi Khryſtuſowu wutrobu, a Khryſtuſ móże a chze wſchitko cźiniźź ſa ſwój lud, pſchetož tón Wótćźej je jemu wſchitko do jeho rukow podał. Jan. 15,7.

„Pombaj Bóh" je wot nětka niz jenož polа kujeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawańćźach „Sserb. Nowin"** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſłła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſaraŕ Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: ſaraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſćźeć a naklad Ssmolerjej knihićźiſchćźeńne w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 36.
6. ſeptembra.

Łětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicziſchczeńu w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

14. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Prjecz ſe žadoſczemi tého cźěła.

Gal. 5, 16—24.

Dobycźe pola Sedana, na kotreż ſmy ſaidźenu ſrjedu ſaſo ſpominali, naſ pſchezo ſaſo wabi, ſo tón dźeń ſwjedźeńſzy ſwjecźimy, tón dźeń pak też prawého pſcheczěla wótzného kraja wubudźuje k thutnemu roſpominanju. Kaž wſchak je prawe, ſo ſo lud nad podleženjom njepſcheczěla ſwjeſelí, budźe tola tole wjeſele jenož tehdom prawe a trajaze, hdyž ſu ſ dobom ſzylnoſcź a jednota, wěra a ſwěrnoſcź naſcheho luda pycha a cźeſcź. Schto móhłe nam dobycźa wonkach pomhać, hdy by naſch lud ſnutſkach hubjeny a ſhniły był, njekhmany a ſkażeny. Snata wěz je, ſo pſchewaha naſcheho luda niz jenož na khmanoſcźi a hódnoſcźi wójwodow wotpoczowaſche, ale na dobrym ſwincźenju a krutoſcźi naſcheho wójika, kotreż na mjehkich žadoſcźiwych Franzowſach dobychu. Nowinarjo nam ſ tamneho cźaſa powjedaja, kaſſi běſche to rosdźěl, franzowſke a němſke łěhwa wohladać. Hdyž bychu pſches němſke łěhwo thodźili, bychu powjedać ſłyſcheli wo wótznym kraju, wo tych lubych domach. Woni bychu widźeli, kak by ſebi wojak nutruje wobraz ſtarſcheju, bratrow a ſotrow abo też njewjeſtу wobhladował. Kak cźiſcźe hinak by w franzowſkim łěhwje było, hdyž bychu njehorne wobraſy njepóczźiwych żónſkich a kurwow wokoło dawali, ſo by ſo woheń ſłych łóſchtow w tych, kiž je wobhladowachu, ſahorjał. Wſchako ſo powjeda, ſo, jako franzowſka ſe ſwojimi wyſchkami ſo ſ tym heſłom: „k Rheinej, do Barlina“ k mjeſam pôſła, wot ſtata dźerżane kurwy ſa nimi khwatachu a ſo ſo ſ tymi ſamymi cźahami po żeleſnizy wjeſechu. Njeſabudźmy, wulke podleženje Franzowſow běſche ſud Boži na ſkażeny lud; a my njebychmy nicźo ſ tamneje wójny natwukli, hdy bychmy pſchi wſchěm Sedanſkim wjeſelu widźecź njechali, ſo też w naſchim ludu ſ póczźiwoſcźu niz horje, ale dele dźe. Hdyž ſaſo junu k wójnje dóńdźe, budźe tam dobycźe, hdyž ſu ſdobnoſcź a bohadojaſnoſcź, póczźiwe a dobre waſchnje ſchkit a wobora. Duž mamy ſtajnje a pſchezo wójnu njeſcź pſchecźiwo tym hrěcham a łóſchtam, kotreż móz naſcheho luda podlemja, pſchecźiwo tym žadoſcźam tého cźěła, kotreż japoſchtoł w naſchej dźenżniſchej epiſtoli Gal. 5, 16—24 mjenuje. Abo chzemy ſnano tého dobycźa ſo wjeſelo tej mysli ſo pſchewoſtajicź, kaž by wſchikko najlěpje ſtejało? Chzemy ſnano prajicź, ſo tak ſlě njeje? Wobhladajmy ſebi wulku liczbu tych žadoſcźow tého cźěła, hrěchi njepóczźiwoſcźe, pſchibóſtwa a mamonſtwa, njepſcheczěłſtwa, wopiłſtwa a wobżranſtwa. Dyrbi ſo to halle dopokaſacź, ſo je naſch lud wot tohole jěda natykany, kaž je też naſche ſjawne, zyrkwinſke, domjaze a towarſchne żiwjenje nakażene? To ſo jenož praſcha, kak mamy pſchecźiwo temu wojowacź, ſo naſch lud ſkażeny njebył, ale dobyczěłſki lud woſtał? — W ſtarym cźaſu ſo w naſchim wótznym kraju w tychle wězach wot wyſchnoſcźe krucźe wuſtupowaſche. W Nürnbergu na hrodźe ſo dźenża hiſchcźe graty pokaſuja, ſ kotrymiž ſpytachu njerodnych a ſurowych ludźi polepſchecź a njeſchkódnych ſcźinicź. To je

widźecź kolik, wo kotryž ßo njepózćiwi pschiwjasachu a rohaj, ſ kotrymajž ßo mandźelstwokamarjo wupyscheni pśches haßy ſ kschudom honjachu; tam namakasch, drjewjanu desku, pśches kotrejž dźerje dyrbjeschtaj ßo wodźatej mandźelskej hromadźe hłowu tykunycź, so byschtaj hromadźe ſ jeneho talerja a ſ jenej łžiju jěduoj a sabycź ßo njeßmje na picźołku, kotraž ßo njepolěpschomnym wopitźam na khribjet pójßnu, so bychu tak wupyscheni pśches město khodźili. My wschak ßmy w cźłowiskim cźuću tak daloko w naschim cźaßu, so tajke ßrědki w naschim cźaßu sapziwamy, ale budźmy tola dźakowni, hdyž ma rosomna wschnosć sa nusne se ßwojimi sakonjemi duchej ßurowośće a njepózćiwośće napschećiwo stupicź. Najważnische pak budźe, so my ßami pśhećiwo žadośćiwośći wojujemy. Schto samóžemy cźinicź pśhećiwo žadośćam teho cźěła? Wjele ßo na tym dźěła, so by nasch lud duchownje do prědka pschischok. Njeje runje tak ważne, so ßo wón polěpschuje? Schto je to cźinicź?

1. Rěcźmy a pißajmy najprjedy tak, so my ßwědcźenje wotpokojimy pśhećiwo temu, schtož ludźi kaßy. Cźeho dla ßo tele porokowanje sjawnych ludowych hrěchow duchownym ßamym pschewostaji? Nima kóždy pschistojny cźłowjek to prawo hrěchi ſ mjenom mjenowacź? Njemóhłe w tym sjawne nowiny wjele pomhacź? Sso wě, so mamy ßame pschistojne nowiny w myßli a niz te, kotrež Bohu žel se ßwojimi njepózćiwymi słowami schkodu hischcźe wjetschu cźinja.

2. Hladajmy najprjedy ßami pśhed ßwoje durje, so bychmy pśhećiwo žadośćam teho cźěła wojowali, mjenujcy ßami w ßwojej krwi a cźěle. Wschitko rěcźenje, pißanje a prědowanje ma tola jenož tehdom wuspěch, hdyž my ſ tym wojowanjom ßami pschi ßebi sapocźnjemy. Niz tón wulki ßwět, ale mały ßwět naschego doma, naschege wutroby je to bitwischcźo, na kotrymž dyrbimy najprjedy dobywacź, dobywacź nad hrěchami njecźistośće, słuženja ßwětej a mamonej, njepśhećelstwa, wopitśtwa a wobžranstwa. To je wjele cźinicź, to ma ßo wschěduje wojowacź, a kajke je to žohnowanje, hdyž bychu cźi małi a wulcy, kotśiž ßo ſ tym sanoschuja lud a ßwět polěpschicź, sapocźeli ßami ßebje polěpschecź.

3. Wupyschmy naschu wutrobu a nasche žiwjenje ſ tymi poczinkami, kotrež japoschtoł w naschej epistoli mjenuje. Pśhećetoż kaž wěćźe nóz pśhed dujom, cźma pśhed ßwětłom cźěła, tak ßo tež njecźiśći duchojo, žadośće teho cźěła pschewinu, cźim bóle jim ßwjata móz w ßkodach ßwjateho ducha napschećiwo stupi. Ach wy njebjeske poczinki, tak móhli my sdychowacź, saßydlcźe ßo do naschego luda. Wucźěrcźe mozy cźěmnośće! Ty cźista lubosć, pój a pschinjeßł ßobu radośćź a měr! Daj ßo twojim cźołpłym pruham na wutrobu ßwěcźicź, so wschitzy sacźuja, kak wjele lěpsche ßu sćeřpliwośćź, pśhećelnimośćź, dobrocźiwośćź a cźichośćź hacź njepśhećelstwo, swada, sawiśćź, hněwanje a poßwarki. Ty, o wěra! sjednoczena se ßwěrnośću, bywaj saßo naschego luda khwalba a cźeśćź! A hdyž ßu žadośćiwośćź, wobžranstwo a wopitśtwo knježitśe, tam njech nětko pózćiwośćź a sdobne waschnje knježitej.

Schtóž ßwój lud lubuje, tón ßobu pomhaj, so bychu žadośće won a poczinki nutsćźahnyłe abo, kaž Pawoł praji, kschižujcźe cźěło a khodźćźe w duchu!

Hamjeń!

Duschny ßobudar do mandźelstwa.

(Pokračowanje.)

Za cźju jemu pomoznicu sćinicź, kotraž by pśhi nim była.

Mandźelsta dyrbi bycź ßwojeho mandźelskeho prawa pomoznica. Swólniwa dyrbi wona ſ nim to jeho brěmjo ßobu njeśćź, kajkež je jemu Bóh na jeho khribjet połožił, a dyrbi ßwojemu mužej ſ hładkej mjehkej ruku jeho pót ſ wobliczа śetrecź. S jeho bydła dyrbi jemu wona „luby dom“ sćinicź.

Jědź, kajkuž ßebi muž ſ ßwojim dźěłom saßłuži, dyrbi jemu wona duschnje ßwarjenu na blido pśhinjeśćź, so móhł ßo wón po ßwodobanju nažycźicź. (— Tole ßebi na pomjatk wimicźe, wy młode, lube žónki, kiž maćźe dźěławych mužow sa mandźelskich. —)

Žona njeßmje ßenje na ławje ležo łěnju paśćź, ani pśhi ſ ßuhodźy na łešći bźhacź, ale dyrbi doma na stole abo na ławje ßedźo khołowy a nohajcy płatacź a kóschłe wuporjedźećź.

Hdyž pak ßo twój muž śprózny ſ dźěła domoj wróćźi, dyrbiśch jemu śmějkata napschećźo pśhinućź, abo jemu jeho najmłódśche, kaž tež jeho druhe dźěćźi do napschećźa pójßćź.

Je wonka śymne a pśhinźśe twój muž śymu śemrjenu abo pśhemokhrjenu domoj, tehdy měj ty ja njoh doma śćopłenu śjtwu, so móhł ßo wón bóry śhrěćź. Tośle mójeśch jemu dawno do prědka pod khachle śtajićź, so móhł muž, hdyž ßo schkórnje śuje, do cźopłych łośłow śećź; tež druhu drastu mójeśch jemu hižo do prědka na cźopłe powiśńnycź, so hdyž ßo ßwoju śmokanu śłecźe, hnydom druhu cźopłu namka. Jeli pak twój muž rad tobak kuri a ſ trubki pacha, podaj ju jemu, so móhł ßebi doma nowu saźehlićź. Luba maćźerka, ßwucź tež te twoje dźěćźata hižo ßa małe, so dźyłe ßwojemu lubemu nanej tajkule słužbicźku wopokasacź.

Njedaj ßebi ßenje wjele śedaćź, hdy měła jeho cźećźy śhorjencho a dyrbjała jeho pytacź a hladacź, pśhetoż ty dyrbiśch bycź jeho pomoznica. A hdyž joh jeho dźěło a prózowanje druhdy wscheho pośtula a joh śtarośćź cźiśćeśći, hdźe móhł sa waß wschón tón luby wjchěćźny khłěb śem dośtacź, abo hdyž ma žanu druhu tyschnośćź na duschi leżo, tehdy jemu jeho brěmjo połóž a wotwośńi, a wśni jo ßobu ſ nim śama na ßo a njeśtaj jo jedyn ſ druhim pśhed Bohom, lubym Knjesom.

A hdy by ßo to twojemu mužej njepośećźyło, — to wschak było śłć, haj Bohu žel! jara śłć. Ale njeśhub pódła wscheho wschu ßwoju dowěru: — nć, ty jeno ßwěru wscho wutraj. Wschako je wón tola twój mandźelśći, ty pak dyrbiśch ßo jemu ſ pśhećelnym wobliczom pod wećźi śtupnycź. Daj ßebi jowle wote muje tu ßamu dobru radu dopraźićź, kajkuž je nědhy pobožna macź ßwojej dźěwaj podała, kotraž mójeśche muža, — Bohužel cźłowjeka wscheho do śwěta. Tu je wona takle powućźła: „Luba dźówka, poryćź druhdy łhwilu ſ twojim mužom wo Boßy, naschim lubym Knjesu, tola hischcźe hnućźicźho poryćź ſ Bohom lubym Knjesom ßamym wo twojim mandźelśkim a wuśkorź temu wscho, wschitko.“

Tule naležnośćź chžu cźi jowle hischcźe ſ duschnym wěrnym powjedanćźkom trochu blížе rośćitajićź.

Jako bě ßo Dobranez Hana ſ Wićźeźkez Jurjom wożeniła, rěkasche: „Wobaj taj śtaj duschnaj pobožnaj cźłowjećźkaj.“ Samożitaj tež wobaj bośćtaj. Nano śtanywośći wobaj ßwoja ranscha modlitwu śhronadnje wuśpěwnywśćtaj, wjećźor do śpanja ßwoju wjećźornu; a ßobotny wjećźor wśa ßebi Jurij śpochi ßwoje prědarśke a wućźita ſ nich ßebi a Hanje njedźećśke prědowanje, kóżdu njedźećźu pak dźećśche Jurij, kaž ßo kłućźa, je ßwojej Hanu do Božeho doma. Tajkeźe bośćtaj wobaj žbožnunaj.

Duž pśhićźećźe do jich wßu nowy hośpodar, někajśi wućźeny bur, (kaž ludźo prajachu,) kiž ßebi najradścho dośche „ökonom“ rěkacź. Tón bě něćźto lět pośla někajśeho knježka śa schońarja pobył a ßo nětkle ſ bohatowśeho Michałcź burowej jeniećźej dźówku wożenił a jeho burśke kubło na ßo wśał. (S wěrnej prawdu dyrbjał prajićź, so bě ßo tón „ökonom“ do Michałcź kubła ßożenił a ßo pośla ſ jeho dźówku ßożenił.) Wićźeźkez Jurij bu bóry ſ nim śuaty, ſ nim dobry towarśćź, a myßlećśe ßebi, schtó wě, kajka była to ſa njoh cźećźą, hdyž ßměł ſ tajkim knjesom ökonomom wschěduje wobłhadźećź. Wobaj taj pśhećeźełaj ßebi druhdy konja seßedłaśchtaj a jěchaśchtaj na to po ßwěćźe; druhdy dośchtaj ßebi konja do wosa japśchahnycź a dowjećśćtaj ßo pak do tam, pak druhdźe něhdźe a hrajećśchtaj a pijećśchtaj tu a tam w měśćźe abo wo wßu.

S wopredka bě Hana tež zobu s Jurjom do Michałcz kubła na hosćinu khodźiła, dokelž běchu ju wo to proszyli, zobu k nim pschincz, ale jako bě pytka, s wotkel pola nich wětr dźěsche, bě bórsy radscho doma zama zawostała. Jeje mužej zo to njelubjesche, duž běschtaj zo druhdy wo to bjes zobu wuryczałoj, ale na poszledku bě ju wón wo to na pokoj wostajił, bě pak jej prajił, so je wona se zwojim cźinjenjom „hłupe žonisko". Wona pak je tola spochi s pschecźelniwym wobliczom zwojemu mužej bjes wocźi hladała, runjež jej to niczo łóhke njebě, a je husto doma zwojej ruzy stykła a zwoju módlitwu sa njoh k Bohu pószłała.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Wubjerk serbskeje narodopiszneje wustajeńzy je redaktorej noschcho kopjena, kaž hižo poskicźeny wobras serbskeho museja, tež wschelake druhe wobrasy se serbskeho źiwjenja pschewostajił a duž móžemy je lubym cźitarjam podacź. Mjenowanemu wubjerkej prajimy wutrobny dźak sa jeho pschecźelniwosćz. W naschim dźenźnischim cźiśle namakacźe wobras njewjesty a nawoźenje se Sslepeho. Wěsćze budźe wam sajimawe, wschelake waschnja drasćenja naschcho lubeho serbskeho luda na tychle rjanych wobrasach wohladacź a bliźe sejnacź.

Kral Albert budźe pschi khežorskim manevru něschto dnjow w Budyschinje bydlicź, hdźež je tež w zwojej młodosćźi dlěźschi cźaś pschebywał a — tehdom tež naschu lubu serbsku rěcź wuknył. Budyschcźenjo chzedźa jemu pschi tejle skladnosćźi pokasacź, kak jara zwojeho lubowanego krala cźesćźa. Duž budźa zo jedyn dźeń wjecźor mješchcźanske domy zwjedźenźy wobźwětlicź. Schulerjo s wyschschich rjadownjow, gymnasija, evangelskeho a katholskeho seminara, realti, pstrekupskeje a ratarskeje schule zo hotuja, kralej s fakłowym cźahom holdowacź. Nadźijomnje je kralowa strowosćz tajka, so móže jemu wotmyślene počźesćźowanje pschijecź. Do sopočźatka tuteho tydźenja s Drażdźan hischcźe wěsty wotmolwjenje dóschło njeběsche.

Evangelsko-lutherska krajna synoda zo 5. okt. w Drażdźanach zhromadźi. Wona imeźe wjele wuradźecź, pschetož cźaś jejneho wuradźowanja zo něto hižo na 5 njedźel wobliczuje. Kajke budźa pschedmjety, kotrež zyrkwinska wyschnosćz jej k wuradźenju pschepoda, hischcźe znate njeje. Bóh chzył mitosćźiwje jeje wuradźenja pozohnowacź, so bychu se zohnowanjom byte sa naschu lubu zyrkej!

Wjeřch Lobanoff, ruski minister zwonkownych należnosćźow, abo kaž móžemy jeho tež mjenowacź, ruski khežorstwowy kanzler je s khežorom s Wina wróćo w khežorstim cźahu pucźujo nahle w kupeju wumrjel. Wón zwonkowne należnosćze Ruskeje nanajlěpje s wulkej politiskej wustojnosćźu sastupowasche, tak so je zebi Rusa pod jeho wodźenjom pched zwětom wulku nahladnosćz nadobyła. Njech zo jenoź na to spomni, kak samó wón Japanskim płody jich dobycźa hórke cźinicź. Bolharska dyrbjesche sazo poużuje pschecźelstwo Rusow pytacź. Duž wschak je jeho nahle semrjecźe s wulkej schodu sa Rusku a wjele wot teho wotwisuje, hacź muž zwonkowne należnosćze do rukow dostanje, kotryž budźe khmany a wustojny po pucźu zwojeho zławneho przejdownika dale krocźicź. Hacź nahleje zmjercźe ruskeho kanzlera dla ruski khežor něto tež hischcźe zwoje pucźowanje po dotalnym wotmyślenju wumjedźe, abo hacź zo někajke pscheměnjenje stanje, wo tym hischcźe nicźo złyschecź njeje, ale njemóžne to njeje. Wschetož wěsta wěź je, so budźe nahła zmjercź jeho prěnjeho radźicźela, kotrehož wón wulzy jara ważesche, na khežora hluboki sacźischcź cźinicź.

W wopomnjeńzu je nam hischcźe dźiwje sakhadźenje Turkow w Armeniskej, hdźež zu tyłazy Armeniskich na njecźłowske waschnje stónzowali. mandźelske a dźećźi wonjecźesćźeli, domy wurubili a wupuścźili; se stykniwej wutrobu hladamy na kupu Kreta, schto budźe tam kónz njemérnego hibanja — a hižo złyschimy sazo s Kostantinopla zameho, so zu Turkojo sańdźeny tydźen tam kaž dźiwje swérjata wbohich Armeniskich po tyłazach kónzowali, sabiwali a morili, so cźłowjeka, kotryž ma cźłowske cźucze, syma poběhuje, hdyž wón tele hrosnosćze cźita. Ssrjedź sańdźeneho tydźenja zo na dobo Turkojo do Armeniskich dachu. Turkojo drje proja, so zu Armeniszy zami wina, dokelž zu njemér sapočźeli s tym, so někotsi Armeniszy nadpad na Ottomansku banku cźinjachu. Tole pak jim nichtó wjazy wěricź njecha. Wjele bóle zo to k wěrje podobne bycź sda, so je nadpad na tamnu banku wot Turkow wumyślena kellija była, so bychu Turkojo samsźł měli zwoje dźiwje sakhadźenje pschecźiwo Armeniskim sapočźecź. Pschetož Turkojo zu pjecźa hižo prjedy sapočźeli Armeniskich moricź a kónzowacź, prjedy hacź zo tón nadpad na banku sta a cźi nadpadniźy, kotsiž zo do banki nutslamachu, zu armeniszy sdrasćeni Turkojo byli, kotsiž ani dospolnje armeniszy rěcźecź njemóžachu Haj w Konstantinoplu zo zamo powjeda, so je sultan 50 hodź. Turkam wostajił, so móhli Armeniskich kónzowacź. Na 10000 Armeniskich je něhdźe źiwjenje shubiło. Turkowska polizija je s měrom pschihladowała, haj zamo turkowskich mordarjow podpjerała. Njeje to załosnje, so móže zo w naschim cźaszu stacź, so khescźijanstwo pschihladuje, hdyž Muhamedanszy naschich khescźijanskich bratrow a zotry kaž stót sabiwaju? Njewola krej tych wbohich woporow k njebjesam? Schto khescźijanske staty cźinja, kotrež maja zwojich sastupjerjow w Konstantinoplu? Bohužel zu zo hižo złabuschke wopokasałe, jako zo te hrosnosćze w Armeniskej zamej stawachu. Sultan wschak pschezo lubjesche a lubjesche, so tež zwojich khescźijanskich poddanow schtitnje; — khescźijanske staty zo s tajkimi holymi złowami spokojichu a ruzy do klina położichu — a zurowosćze w Armeniskej buchu tydźeń a hórsche. Ale cźeho dla zu khescźijanske staty to wschitko pschidałe? Ssama sawisćź a njepopschecźe, so mohł jedyn stat někajkeho wužitka pódla měcź, hdyž krucźicho pschecźiwo Turkowskej wustupja, stej wina byłej. Myźle na zwětny dobytk zu sacźucźa khescźijanskeje zmilnosćze podtłocźiłe. A duž wschak je strach, so pschi nětcźischich njeměrach w Konstantinoplu niczo łěpje njebudźe. Sultan budźe wschak sazo rjane złubjenja dawacź, ale sa khribjetom budźe zo khescźijanam zmjecź a Turkam budźe dale sa-

Njewjesta a nawoźenja se Sslepeho.

thadźecź dacź, kaž sechzedźa. Kak Turkojo myźla, posnajemy s jeneho wuprajenja, kotrež je pched krótkim widźany Turka wuprajił: „My drje wěmy, so chzedźa Europiszy nasch kraj měcź. Woni jón dostanu, ale sa to zo my postaramy, so woni zaneho khescźijana wjazy w nim njenamakaja." Bóh tón Knjes chzył hnadnje wutroby naschich khescźijanskich ludow k khescźijanskej zmilnosćźi wobrocźicź, so bychu zo wjazy njekomdźiłe, se wschej kratosćźu, kaž je jich zwjata pschiźłuschnosćź, wustupowacź sa naschich wbohich khescźijanskich bratrow a zotry w nuźy a hubjenstwje — a hdy by runje nusne było s mjeczom prawa naschcho khescźijanstwa sakitowacź. A my lubi Sserbja dopomnimy zo tež na hubjenych, wopuschcźenych, wobźrocźenych, hłóbtradazych armeniskich khescźijanow, kotsiž se zwojeho wulkeho hubjenstwa wo pomoz wołaju. Sa nich je zo hižo w naschim wótznym kraju w wschelakich stronach hromadźiło. Duž tež my Sserbja zwoju scherpatku woprujmy, so bychmy zobu pomhali złyźy wbohich Armeniskich swotrěwacź! Redaktor naschcho topjena (Adr: Pastor Gotzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) rad zmilne dary dale wobstara. Dary zo też tudy kwituja.

Boża ruka.

Jako zo w sańdźenym lěcźe pschi wobnowjenju radneje khěźe w Zelli też w radnej khěźi wiźaze wobrasy wurjedźachu, zo na wołźebje rjany wobras Khrystuźowy dohladachu. Na tym wobraju je tón sbóżnik se zwětnej kulu, kiž Zellisku radnu khěźu pokasuje a horkach je kschiż. Wo tymle wobraju namakasche zo w měschcźan-

ſkich aktach ſcźěhowazy podawk wopiſany: „Jedyn dźeń wulka ſhromadźijna w tej ſali ſa blidom ſedźeſche. Jedyn ſ tych radnych kuſejow pak hanjeſche a leſtrowaſche, tak ſo jemu jedyn ſobu ſa blidom ſedźazy praji, ſo by tola lěpje było, ſdy by ſo ſ nuſajmeńſcha nětko teho hanjenja woſtajił, dokelž ſpody teho wobraſa ſedźi. „Schto mje to ſtara?“ tón hučwny wotmolwi a ſo molicź njeda. Duž na dobo wobraſ dele padźe a hanjerja lohko ſrani. Czitarjo móža ſebi myſlicź, kajke naſtrożenje wſchitkich wjeſełych ſa blidom ſedźazych wobja — najbóle teho, kiž dyrbjeſche tak njenadźijazy wotmjełknyć. A kóždy, kiž běſche pódla byl a w Zelli tola ſkyſchał, mějeſche to cźuźe: to je Boża ruka. W tej myſli je tež ſtawiłnał tónle podawk ſa pſchichodne cźaſy napiſał. S tym dyrbi ſo nam pokaſacź, kak Boża ruka tež w małych wěcach naſcheho źiwjenja tak dźiwnje a widomnje ſkutkuje. Schtóž ma wocźi k widźenju, tón kedźbuj! A ſawěcźe tole napomínanje je nam muſne, pſchetož podarmo dr. Luther wo kruwjazych wocźach njepowjeda, kotrež nicźo druhe njewidźa, hacź to, ſchtož je ſa źoldź dobre. Kak huſto ſo Boża ruka ſa tobu wupſchestrěwa a ty ju njewidźiſch? 5. januara ſym ja muża ſkował, kotryž po wjeſełej ſabawje w nowoléthnej nozy nahle wumrje. Żadyn cźłowjek wot jeho źakoſneho kónza nicźo widźał a ſkyſchał njeje: tež jeho towarſch, ſ kotrymž hromadźe bydleſche, kotryž rano ſwojcyho towarſcha morwcho namaka. A hlaj — w tej ſamej nozy pſched 7 letami běſche tónle tak nahle ſemrjety w ſunjertnym ſtrachu. Wón ſe ſcheſcźimi drnhimi w fabrizy dźěłaſche. Woheń wudyri. Scheſcźo dźěłacźerjo ſo ſpalichu, ſedmy bu tež po zykym cźěle cźěłko wopaleny. Ale Boża ruka jeho ſ mozy ſunjerźe wuczahny. Dołho je wón leżał, po něcźim ſaſo wotkhori. Ale trajazu dopomnjeńku na ſwoje wumożenje je wón hacź k ſwojemu źakoſnemu kónzej na ſwojim cźěle noſyk. Koźa lěwcho liza ſo jemu kóżde léto bělesche. Syma wſchitkich poběhowaſche, hdyž tole ſkyſchachu. To běſche Boża ruka! Ta ſama ruka, kotraž tak dźiwnje wot ſunjerźe wumoži a hnadnje ſakhowa, tež na jene dobo hnidku źiwjenja wotrěſnje, hdyž je hnadny cźaſ wotběźał. A ſchto praja lubi cźitarjo k tymaj historijomaj? Mi ſtej wonej ſylne a natwarjaze předowanje dźerźałej, mjenujazy 1. khutne wotſcheſenje Hebr. 10, 31; 2. ſwjate napomínanje Joſ. 4, 24; 3. ſłódki troſcht 5. Mójſ. 31, 8. A hdyž je ſebi luby cźitać tele teksty pſchecźitał a rospominał, potom ſo wěcźe ſo mnu ſjednoći w wuſpěwanju 27. pſalma, w kotrymž nam woſebje 9. ſchtuczka ſylnje a nutrnje ſ naſcheje wutroby horje k naſchemu njebjeſkemu Wótźej klinczi.

S cźěźkeho cźaſa.

3. Skutk Samaritiſkeho.

(Pokraczowanje.)

„Bóh budź tež ſ wamaj!“ dźeſche hiſchcźe a hižo běſche ſo w hnjeźinje ſhubił. Dyž a dyž woſta ſtejo a poſłuchaſche. Potom dźěſche ſaſo khětſje dale. Nihdźe ſo nicźo njechibuy. Tola bórſy dźěſche ſ wjetſchej wobhladniwoſcźu dale, pſchetož bórſy pſchiňdźe do wyſokeje hole, kotraž jeho njekhowaſche. Bórſy běſche ſ hole won. Tam běchu Draždźanſke naſypy. Hižo na moſcźe ſtejeſche, kotryž pſches khłuboke měſchcźanſke hrjebje wjedźeſche. Straža dźerźeſche jemu kaładło napſhecźiwo a na ujeho ſawoła: „S wotkel pſchiňdźeſch?“

„S hajnkownje, ſym hajnkowy ſym“, wotmolwi Jan.

„Schto tu ty ſam chźeſch?“

„Chźu ſa ſmjerćź khorcho cźłowjeka po něcźhto do haptyki dońcź.“

„Saſtup!“

„Ale praj mi tola“, praſcheſche ſo Jan wojaka, pſchi wrotach ſtrażowazeho, „ty tu ſamłutki ſtrażujeſch, wrota ſu wotewrjene a móſt leži pſches hrjebje! Hdźe dha je Schwejda?“

„Ach tak, teho dla ſy tak pſchihnał! ſy drje ſo bojał, ſo Schwejda nětkajſ żeſejmy poſtrow ſa tobu pójeźele? To njetrjebał tak khwatacź. Schwejda je hižo wězera pſchipołdnju wot naſ łkochnył“, wotmolwi ſtraža.

„Schto prajiſch?“ dźeſche Jan, „njepſcheczel je łkochnył?“

„Haj“, wotmolwi wojak, „general Hatzfeld je ſe ſwojim wójnſkim ludom ſ Cźech pſchiźahnył, ſo by Draždźanam wupomhał. Jeho kroatiźy jěſdni ſu wězera Schwejdam nſdu wupłacźili a ſu jich ſ krwawymi khowami domoj wuhnali. My wſchak też pſchi tym lěnika paſźli njeźźmy. Hej, hiſchcźe ſu khartawny cźorne wot wězerawſcheho tſěłenja. Nutſka w měſcźe, pſched radnizu, ſteji ſchěſć „pólnych hadow“: te ſu Schwejdoje ſabyli, hdyž jich Pandurojo pichekhwatachu!“

Sso dźiwaju. Jan poſłuchaſche. Wulka ſtarośćź běſche ſo ſ tym jeho wutrobje wſtała. Kak budźetaj ſo nan a macź wjeſełicź, hdyž jimaj tajkule powjeſeć pſchinjeźu, ſo je Bóh wſchón ſtrach mikośćźiwje wot naſ wotwobrocźił! Jan dźěſche po cźmowym khodźe ſady naſźypow dale a běſche bórſy w měſcźe.

Sso wě, tehdy běſche tam zyle hinak, hacź hdyž tam dźenźa na wuſtajeńźu pſchijěźdźeſch. Na haźach běſche hubjeny, njerumy pleſtr. Po drjewjanych rokach wodźeſche ſo woda pod pleſtrom. Tu a tam ſtejachu kamjeńtne wódne korta abo běźeſche ſ drjewjaneje rotki woda. Wězcźor njeběchu haźy wobźwětlene. Schtóž wjeźor wot doma prjecź dźěſche, měſcźeſche łataňuju abo ſapalenu wucźłamu ſchcźěpu w ruzy. Na różłnych domach běchu muſnaſne pónoje pſchicźłinjene. Tam palachu wucźło abo ſmołu, jeli w nozy někajſi ibźźł w měſcźe naſta, abo jeli ſo ſo nihdźe paliźź poręża. Też běſche waſchnje, ſo wodźe ſ wódnych kortow hnydom do haźow běźecź dachu, hdyž běchu ludźo w wóhnjowej nuſy. Teho dla wiźachu też na różłnych khźach wſchudźom deſki, ſo bychu ſ nimi won puſchecźenu wodu ſahacźicź móhli. Khźe běchu ſ poręda ſ kamjenjow twarjene, ſ wjetſcha pak měźachu někotre ſchoſy. Dełkach běſche wulka khźina rumnoźź a pódla njeje wulka jiſwa. W njej měźachu Draždźanźy měſchcźenjo ſ wjetſcha pěź. Sady běſche jiſwa ſ wjetſcha powyſchena. Po małym ſkhodźiku móżeſche tu horje doińcź. Tu ſo wobjedowaſche a tu ſtejachu też koźa.

Dźenźa, hdyž běſche Jank do Draždźan pſchiſchoł, běſche źiwjenje na haźach. Na torhoſcźu běſche wulka ſyła wcźźipneho ludu, ſo bychu ſebi dobyte brońźe wobhladali. Pikenerojo ſtrażowachu tam. Běchu to nahladni ludźo w krótkim wobrubjenym pjeſłu, w żołtych, kuſchich khołowach a żołtych nohajzach. Wulki běły khołuk ſe żołtym pjerjom khołowu pyſcheſche. W ruzy měźachu dołhe hlebije. Kurwjerſch běſche jich ſebi hakłe pſched krótkim pſchiſtajił; wón mějeſche tajkich něhdźe 100 muži.

„Tajkłe nahladny pikenér chźył też być!“ pomyſłi ſebi Jank a dźěſche dale. Na dobo dyrbjeſche ſtejo woſtacź. Wulka ſyła luda pſchiňdźe ſ mosta a pucź ſahacźi.

Sa nimi někotri bubnowachu a piſkachu.

„Schto to je?“ wopraſcha ſo Jan ſwojcyho ſuſoda.

„Kurwjerſchowſke gardy ſu wobhladowanje měłe a ſo nětko do ſwojich kwartěrow wrócźa“, ſo jemu wotmolwi.

Telko luda Jan hiſchcźe źenje khromadźe wuhladał njeběſche. Pſched wojakami cźěhnjeſche jich něhdźe dwazyźźi bubnarjow a piſkarjow. Mózne pjerjechu bubnarjo na bubony. Sa nimi pſchicźeźe woldźelenje pikenerow. To běſche ſamcho kurwjerſchowa ſtraža. Hižo prjedy běſche ſo Jan na jich draſcźe dźiwał. Sa nimi pſchicźeźecźu muſketerojo. Na khowje měźachu źeleſne khobuki. Dołha muſketa (tſěłba) ſ widlizami, na kotreź pſchi tſěłenju muſketu pokożichu, běſche jich wobrońźenje. Też jěſdni běchu pódla, ſhotowani do źeleſnych kabatow ſ lebiju, teźakom a pijtolu, ſa nimi kěrašěrojo a dragunarjo, po tym ſamym waſchnju wobrońźeni, tola bjes hlebije. Potom pſchijěźdźechu ſ „pólnymi kruchami“ (kanonami). Na njeſcźych koleſach leźachu tele dołhe roły. Wězera běchu někotru źeleſnu kulu do Schwejdow wutſełili.

(Pokraczowanje.)

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola kuſejow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź łeta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſo po 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſaraŕ Gółcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: ſaraŕ Mrójak w Rychwałdźe.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cjisło 37.
13. sept.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez twiſćiſchćeſćeni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 nw.

15. njedjela po ſwjatej Trojizy.

Khodźcje w duchu.

Gal. 5, 26; 6, 10.

To po prawym prawje njeje, ſo jenoź prědarjow duchownych mjenujemy a ſo druhim ſwětnym rěkamy. W bibliji je to hinak. W epiſtoli 15. njedźele po ſwjatej Trojizy, Gal. 5, 26; 6, 10 japoſchtoł wſchitkich cźitarjow duchownych mjenuje, hdyž woni niz po cźěle, ale w duchu khodźa, t. r. ſwoje źiwjenje wot ducha Bożeho wodźićź dadźa. To ſłowo „duchowni" móźemy na wſchitkich kſchesćźijanow nałożićź, ſo wě ſ tym wuměnjenom, ſo ſu woni też tak źiwi. Někotryźkuli ſa tym ſteji ſo duchapołny pokaſaćź; hdy by wón chźył duchowny być, by to wjele wjaźy było. Schto ſłuſcha po japoſchtołowej myſli k duchownemu, my prajimy, k prawemu kſchesćźijanſkemu źiwjenju.

1. Ponižna wutroba — Njebudźćje próſdnje cźeſćźe łakomni — napomina Pawoł. Kak hušto to nadeńdźeſch! Cźłowjek chźe něſchto być a płaćźićź pſched ludźimi. To ſej jedyn wjele wě na ſwój ſtaut a ſaſtojnſtwo a ſa ſło hjerje, hdyž ſo ſe wſchitkim titulemi njepoczeſćźuje; jedyn chźe pſches druheho być w draſćźe, w domjaźej nadobje, hdy bychu ſo runje vjenjeſy k temu pożćźićź dyrbjało; druhi ma ſo ſam ſa mudreho atd. Kelko tajſtich ſo ſamych khwalazych wſchěduje na haßach wokoło běha! Kelko cźeſćźe łakomnoſćźe namakaſch pola wulkich a małych, pola ſdźěłanych a ujeſdźěłanych! A tola, kaź wažne je dobre mjeno, — ſchtóž to na ſwěćźe ſa cźeſćź wudawa, je tola hušto doſćź kubło, kotrež wjele hódne njeje. K temu pſchińdźe, ſo cźeſćźelakomnoſćź jeneho cźłowjeka pſchećźiwo druhemu roſhněwa. Sso wě — nadutу ſrani ſwojich ſobućźłowjekow ſe ſwojej hordoſćźu a pſcheběhnjenjom. A hordy ſo roſhněwa, hdyž ſo jemu ta cźeſćź njedawa, kotruž ſebi źada. Schto je n. pſch. njepſchećźelſke ſmyßlenje Franzowſkeje pſchećźiwo Němkej druhe hacź ſćźěhwk cźeſćźelakomnoſćźe franzowſkeho luda? A kaź je w wulkich, tak je też w mjeńſchich wobſtejnoſćźach. Roſkory njepſchećźelſtwa naſtanu, dokeź ſo wſchelazy tak łóhko w cźeſćźi ſranjeni ſaćźuja, ſo bychu po prawym wobźarowaćź byli. Kak wjeßeły je na wopak poniźny! Poniźnoſćź ſo njenaduwa; wona Bohu cźeſćź dawa, wona bliźſchemu cźeſćź woſtaji, a ſchtóž ſamu jeho cźeſćź naſtupa, dyrbi cźłowjek też jeje ſawóź parowaćź na tym ſwěćźe, na kotrymž tón najwyſchſchi cźernojtu króm njeßeſche a niz cźeßnu.

2. Cźichi duch ſłuſcha k kſchesćźijanſkemu źiwjenju. — Hdyž něchtó bjes nami ſchto ſawinuje, je ſ wjetſcha ſadźerźenje łubych ſobućźłowjekow mało duſchne. S nikim tak njełubośćźiwje ſo njewobkhadźuje, kaź ſ bliźſchim, kiž je do winy padnył. To nimo njeho khodźa, jeho njewidźa, kaź měſchnik a levita, kotrež nimo teho bjes mordarjow padnjeneho dźěſchtaj, woni jeho ſazpiwaju a ſo pſchi ſebi na jeho njeſbożu wjeßela; to móźeſch prajićź ſłyſchećź: „to ſo jemu prawje ſtanje" abo „tajke něſchto ja cźinićź njemohł," wo tym ſo dołhe rynki powjedaja a hdyž ſo hiſchćźe jara wo njeho ſtaraja, na njeho ſawrjeſkaja. Je

dźiw, so někotři, kiž bychu so znano polěpschili, hdy by so jim smilnosć wopokasała, pschezo hłubje so podnurja a so pohórscha? Jeniczy dostojne sadźerźenje sabłudźenemu bratrej napschecźiwo je bjes dwěla, so bychmy jemu horje pomhali wot jeho pada s cźichim duchom. Schto bě s Judaschom, kotrehož swět s njeźmilnej wutrobu jeho wotśudej pschewostaji! A schto by s Pětrom było, kotrehož cźichosć a sćerpliwosć jeho mischtra na prawy puć wróćo dowjedźeschtaj! S khorymi stawami maich łahodnje wokhadźowacź. Sabłudźeni cźłowjekojo tak derje cźicheje luboscze potrjebaja. Ale k temu wschak słuscha, so so my pschi jich padźe jako samoprawi njehordźimy, ale so źebi sami na swoju słabosć pomyślimy. S nami dyrbja drusy tež sćerpliwosć měcź, mějmy tež my sćerpliwoscze s nimi. Dokelž mamy kóždy swoje słabosćе, dyrbjeli my nawukmycź, so jedyn druheho njeźy s cźichim duchom; dokelž my wschitzy w schkleńczanych khěźkach bydlimy, njedyrbjeli my s kamjenjemi mjetacź? Njedospołnoscze druhich ludźi nam nasche samźne pokasuja, pschetož jedyn je druhemu jara podobny a hdyž ma mój śusod cźěiku, mam ja najskerje tež jemu, hejso niz rjadu w woczomaj. Pytaj na druhimi jich poczinki a hladaj sam pschi źebi na swoje wopaczności — to je kscheścźijanszy.

3. Ssmilna ruka, ruka, kiž je stajnje hotowa dobrotu cźinicź, słuscha skóncźnje hischcźe k kscheścźijanskemu źiwjenju. Bohužel je bjes kscheścźijanami hischcźe wjele, kotři maja hižo sa wożebje khwalobne, hdyž nicźo śleho njecźinja. Woni njechadźa śe wużywacź a to wschak je khwalobne, ale nicźo dobreho woni tež njeźyja. Ma ratař s tym doscź, so wón žaneho njerjada njeźyje? Schtóž chże junu źnjecź s wjeźełoscźu, dyrbi s cźaśom dobre śymjo wużywacź. Cźińmy dobrotu a njedajcźe nam pschi naschim dobrym źiwjenju wustacź ani psches źebicźnosć ani psches lěnjosć, pschetož w śwojim cźaśu budźemy źnjecź bjes pschestacźa. Źiwjenje je tajke krótke, tebo dla lubuj a skutkuj w źohnowanju, kaž dołho samóźesch. Jich wjele na twoju dobrotu cźaka, cźi twoji a twoji domjazy, twoji śuśodźa, cźi, kiž twojeje wěry su, haj kóždźicźki. Pomhaj mandźelskemu bratrej, ale budź tež śmilny pschecźiwo katholskim śobukscheścźijanam a hdyž tebje twój pucź nimo hubjeneho wjedźe, so hakle sa jeho wěru njepraschej, ale pomhaj jemu! Pschecźelniwy romski khěźor by prajił, hdyž njeby sa jedyn dźeń nicźo dobreho cźinił: Jedyn dźeń śym ja śhubił. „Měj pschezo něschto dobre w myśli“ a „cźiń, schtož źebi mśdu sasłuźi, a njeźadaj źebi źaneje,“ tak pische Mathias Klaudius w pismje, kotrež běsche śwojemu źynej sawostajił.

Duschny śobudar do mandźelstwa.

(Pokracźowanje.)

Ja chcu jemu pomoznicu scźinicź, kotraž by pschi nim była.

Lěto dźěsche na śónu, jeho pośleni dźeń bě pschiśchoł. Dźěcźi běchu lehmycź schźe; Hana pak śama lutka wó śtwje pschi śwěcźiy śedźo źebi něschto s předařiśki cźitasche. Ale wona źebi sasprochi s nich njecźitasche; druhdy bu źebi śwojej śtykajcej ruzy na klin pokośćka, i wocźomaj k njebźesam pohladnyła a źebi na śwoje dwanacźe mandźelske lěta pomyślika, kajcź bě była dotal s Jurjom źiwa.

O kak bě so tola nětkle w jeju domje wscho pscheměniło. Kak bě tola w jeju něhdy rjanym dworje a kubłe nětkle sa te pośćenje lěta wscho do śady schło. Śowle śalidorjene, tamle śespadane. „Ach kak teź to s nami dale póśdźe, jeli pola naś wscho pschi starym wostanje? Njebudźemy śnano dyrbjecź s naścheho rjanecho dwora śecźahnycź a jón zuśym pschewostajicź? Te wbohe, wbohe dźěcźi, te lube źatka!“

Tatle bě źebi wona mjetcźo pschi źebi śaśkorźika. Duž so pódla śtoła na koleni poklaknu a źebi wocźi s rukomaj śapokry. — Pódla njeźe śaśkyschała, so bě s źrykwje w nozy „dwanacźe“ wotbiło ani so bě jich poś śaschecźowknył, ani so bě něchtó s durjami do śtwy śastupnył a na prośy śtejo śawostał. Wona tam s khribjetom k durjam wobwocźena na kolenomaj kleczo śtonasche a so wótśje s khośćom tatle modlesche: „Ty mój śwěrny, luby, śmilny Bożo a Wótcźe, ty śy nam śajał: Pytajcźe źebi moje wobliczo; duž źebi teź nětłe. luby Knjeźe, twoje wobliczo pytam, o njeśhanib mje! Pohladaj na mnje, kajtu mam tu śwoju śrudobu a tyschenje, mi woda wysche khowy śtupje a chże mje śe wschej mojej duschu podużycź. Pokhwataj mi, Knjeźe, na pomoz, moja duścha so na tebje śpuśchcźa, ty mój Bożo a Knjeźe! Ja cźe s rukow njepuśchcźu, chiba so mje śpośohnujesch. Knjeźe, śmił so nade mnu a nad mojim lubym mużom. Ty wěsch, kajta śym jemu śe wschej wutrobu dobra pschi wschěm naju hubjenitwje a śrudobje, kajtuź je nade mnje a na moje wbohe źatka pschinjesł. A ty wschak masch jeho teź lubo, a twój luby śym je teź śobu śa njeho do śmjercźe śeschoł. Luby Knjeźe, njepschidaj, so by mi mój mandźelśki runy pucź do hele śjół! Powucź jeho, so by wón dopóśnał, so śu cźi jeho najhórschi njepśheceźeljo, wot kotrychź źebi tón wbohi tu khwilu myślił, so śu jeho najlěpschi pschecźeljo. O Knjeźe, pokaź śo jemu, dźeńśa, — ja cźe s rutrobu wo to prośchu, — dźeńśa pokaź śo jemu s twojej kraźnosćźu a rjanośćźu, so by wón tebje śa śwojeho wěrnehо pschecźela dopóśnał. Śpośćź jemu, so by źebi śwój měr donamakał na twojej wutrobje, a pódla teź śobu na mojej wutrobje!“

Tón muź bě tam w durjach na prośy wschóu śćźichnjeny śtał, po wschěm khribjecźe bě jeho śapoběhnyło a śymny pót bě jemu na cźoło wuśtupił. Bórzy mějesche wobej wocźi pokacź śyśłow, śwoje poriły pał wschě śeśtykajcźe, twjerdźe śeśtykajcźe.

A jako bě so wona na wschěm pośledku wo to pomodlika, so mókł źebi wón śwój měr na Bożej wutrobje donamakacź, njeśamóły so wón dźěje śdźerźecź. Wón cźiśny śwój khokuk wot so na śtronu, padźe pódla njeje na koleni, wobja ju śe śwojej lěwizu, śapichnuły je śwojej prawizu jejmu prawu ruku a praji jej: „Macźe, śłota macźe, śamóźesch mi ty wschu moju śłóźcź wodacź? Masch mje hischcźe woprawdźe lubo? Dźenś budź pośleni krócź, śawěrnje a śawěcźe, pośleni krócź.“ —

A na to je so nju njuhladnył, kaž by śo jemu něschto śdźako; je ju i wobimaj rukomaj śa schiju wobjał a ju twjerdźe, twjerdźe dźerźał, je źebi jejne śapłakane wobliczo k śwojemu tizu śćźahnył a źebi ju śe śwojej lěwej ruku śwobjaru dźerźał, jej śe śwojej prawizu jeje śłyły i wocźow śetrjel a ju na to po lizomaj pomajkał. Wurjekmykoj pschi wschěm źadyn niz śłowcźka njejśtaj, — ani źadyn „Hanjeń“ śwojemu modlenju dopraśćoj njejśtaj. Ale Bożi lubi janźźelja śu i njebźesć na njeju hladajo wschitzy bjes śobu śawyśkali. — Jurij pak je śwojej mandźelśkej je wschej śwěru śłowo dźerźał.

Tyrbjał ty, luby pschecźelo, junu do Njebraschcź pschiśćź a śo w korćźuje toho praschecź, cźeje kubło je do koła wokoło to najwuwołanische a najrjećische, w cźejim wo wśy je wscho w najlěpschim rjedźe, — budźe cźi tamnischi korćźmał prajicź: „Dóńdźcźe khwilu tamle do Wicźeźkej Jurjowcho doma pohladacź. Tam wohladacźe burа, kiž źebi śwojeho runjecźa pyta.“

Ale s cźeho bě wscho tajcele śem pschischko? — Hlej, jako bě Hana počała śpochi cźicha a pschecźelna i nim być, bě śo Jurij druhdy na nju pohněwał, a śhněwany bě wón ju śpytał i něcźim pohněvacź. Jako pak bě jemu wscho to nicźo njeśepomhało, bě śo wón počał źebje hanibowacź. To pak bě wón njechał nikomu widźecź dacź, duž bě cźim khłubje a khłubje dele śajół, pódla pał źaneho pokoja njepoměł.

A śhsto bě jemu wo źrjedź wscheho śwojeho dźiwjeho źiwjenja było, kaź měł pśched śobu śwoju cźichu a měrnu, pschecźelniwu a cźerpjatu mandźelśku śtejo, duž bě jemu pódla wscheho njechało źane jeho piwo a wino śeśkodźicź. Tatle bě jemu teź tónle pośleni wjecźor léta było.

Jurij a jeho dobri pschecźeljo běchu śo tónle wjecźor něhdźe śeschli, běchu piti a hrali. Pschi wschěm śwojim hracźu buchu bjes śobu horzyschi a horzyschi. Pośpochi cźile, jedyn pschemo druheho, wjazy na śwoje kharty śadźachu. Jurij bě źebi hižo hewak śpochi myślił był, śo jeho śobuhracźkojo śa njeprawdu

dobywaja. Pschi poßlenim khartowanju bě Jurij pytnyk, so bě tón ökonom ßwoje kharty ſ leſcźu měschał a ßebi trumkow nadawał, duž bě je ſtoła ſleczo prajił: „My mamy tu „ſtrowého paducha“ ſa blidom ßedźo!“ Na to bě ßo tón ökonom wschón ſ hněwom japrił a Jurjej wſchelake słowczka ßkſiſchecź dał, na kajkež bě ßo jemu duſchuje njepoßłuchało, bě jemu prajił: „Ty ßy mi hotowy lidorat; kohož ſetkaſch, wot teho chzeſch měcź něschto poßczěne, ale nichtó cźi niczo wjazy njepoßczi. Ssama twoja koſchła na žiwocze cźi wjazy „kujes“ njerěka. Ale tak dyrbi tajſemu pſchińcź, kiž niczo njeſe, khiba hoky, khmy bur, ſedźe pak pódla hiſchcze wulkeho kujeſa cźinicź. Wół ßy, a khłupak. A doma ma żonu ßedźo, kaž — —.“

Se wſchěm tym pak bě nětkle Jurjej na doſcź doprajił, tón mě na jene dobo na wſchěm doſcź, hrabny ßwoju ſchkleńzu ſ blida a chzyſche ſ njej teho ökonoma bjes woczi morßnyecź, — ale jemu bu ſ jenym dobom, kaž był pſched ßobu ßwoju mandźelſku wohladał, kiž měła pſcheczíwo njemu ruku wupſchěſtrjenu, — proſchatu a wſchu wnrudźenu.

Duž ßo Jurij ſebra, rasny ſe ſchkleńzu wo blido a praji: „S tym masch pawo, ökonomje, khłupak wſchak ſym dotal byt a wót!“ Pódla ſ ruku do ſaka ſa móſchań hrabny, cźißny jim ſ njeje něschto tolerjow na blido a woteńdźe ßwoju ſtronu, — niž pak hnydom domoj k ßwojim, ale powoſta hiſchcze khwilu wonka na wětrje, dokelž chzyſche ſo hiſchcze khwilku wot ſnutſkna a do ſwonkna wołkłódnicź a wocźiſchicź. — Potom hakle pak wſcho tajke pſchińdźe, kaž běch cźi runje dopowjedał. „Ja chzu jemu pomozniju ſeźinicź“ je Bóh luby Kujes prajił. Haj prawa pomozniza dyrbi kóżda mandźelſka ßwojemu mandźelſkemu być, woßebje pak dyrbi wona hladacź, kak móhła jemu ſe ßobu do ßbóżnoſcze doſpomhacź.

(Skónczenje.)

S cźeźkeho czaßa.

3. Skutk Samaritiſkeho.

(Pokračowanje.)

„To pak doſtanjemy wojakow na doſcź do kwartěrow! Doſcź khłódnych hubow tu je, drje na ſchtyri ſta! Cźeźko budźe, jich wſchitkich ſeźiwicź“, něchtó pódla Jana powjedaſche.

„Dyrbiźe dha wy wójnſki lud hoſpodowacź a ſeźiwicź?“ měnjeſche Jan.

„Nó, to bych rjekł, a cźeźko nam to budźe! Cźerpimy tola ßami hižo nuſy doſcź, ſo ſo ledy ſeźiwimy“, dźeſche měchcźan.

Skónczńnje ßo lud rosběža. Jan praſcheſche ßo ſa haptyku a bórsy tam běſche. Wyſche durjow běſche wulki ſchkit pſchicźinjeny a na nim molowany lehjeda. Kak dźiwnje pak běſche tam nutſka! Na ßrjedźnym khamorje ſtcjeſchtaj dwaj cźłowiſkaj nopaj. Pod wjerchom wißaſche tam hroſne ßwerjo, běſche runje tajke, jako prawje wulka jeſchcźerza. Też cźłowiſki koſcźowz ſtejeſche tam w kucźiku. A bleſchkow a bóleźkow a nopaſchkow běſche tam na doſcź! W nich khowachu roſtokcźene paczery, wußłſchene ßrjedawy, poßmudźene knoty, ſchcźucze ſuby, racze woczi, hadowe a kuntwo-rowe tucźno, koſazu ßrej a druhe dźiwne ßrědźi.

„To dyrbi tola rodźeny bohacźk a mudracźk być, tónle haptykał!“ myßlesche ßebi Jank. Potom ſtupi k haptykarjej a dźeſche: „Dajcze mi někajke picze abo někajki próch ſa khoreho, kotryž ma hižo wjele dujow ſahorjenje a w womorje leźi!“

„Je to twój nan?“ woprascha ßo haptykał.

„Bóh nje ſwarnuj, ně! Khory je zyle zuſy cźłowjek; my jeho ani njeſmajemy; ßmy jeho bjes roſuma, wußłſkaneho a wobkradnjeneho w holi namakali. Najſkerſcho je Schwejdam do paſorow pſchiſchoł; ſrudnje běſche na njeho pohladacź, tak běchu jeho ſtchowali. Rana na cźele je jemu roſum wſaka. Njewěmy ſ zyka, ſchtó wón je; hiſchcze dźenſa tam leźi bjes roſuma.“

„Ssnano je cźěkanz, ſa kotrymž ßu Schwejdojo tiźeli“, měnjeſche haptykał.

Potom ßo tele roßrěczowanje ſkónczi, dokelž běſche ſtary mužik ſaſtupił.

„Dobry wjeczor tebi, luby ßußodźe. Schto pak by chzył, někajki pleſrk? Masch pak ſaßo drjenje?“ praſcheſche ßo Lebjedźinſki haptykał.

„Haj, drjenje a ſrudobu! So chzył ßo tola Bóh ßmilicź. Rady bych chzył cźerpjecź, mohł ſ tym naſcheho lubeho kujeſa wróćicź, ledma móżeſch hiſchcze wuhladacź, kak ßo naſcha kujeni rudźi.“

„Njejſcze dha pſchezo hiſchcze niczo ſhoniłi?“

„Tola“, wormolwi ſtary, „ale najhórſche! Prjedy je ßo jeſdny poßełnik wróćił. Naſcha kujeni je někkole zyle njeſtroſchtna a je ſ tym wſchn nadźiju ſhubiła.“

„Tak drje je morwy?“ praſcheſche ßo haptykał.

„Ně wſchak — to je to najhórſche, ſo ſ zyła wo nim niczo njewěmy! Schtó wě, kak ſrudny kóńz je wſak. W Budyſchinje je popokduju hiſchcze pſches měſchcźanſke wrota jćł. Wrótnikej je hiſchcze wſchón wjeſcźy prajił, hdyž je tón wo móżnym pſchikhadźe Schwejdow ſ nim porěcźał, ſo je tajſi ſunkjany płat, kajkiž ma dźenſa woſu, Schwejdam pſche drohi! W Bikpojzach je pſchenozował. Hacź runjeź ßu jemu wſchitzy wotradźowali, je ßo tola rano ſahe dale na puczź podał. Bórsy po pſchipoldnju je ßo pohonecź, kotryž je jeho wot Zitawy ßem wjeſł, w wulkej ſtyſkniwoſcźi a pokmy ſtróźelow ßam wróćił. W holi běchu ßo na doho Schwejdojo ſ huſcźiny wunwalili. Pohonecź, kotryž běſche pódla woſa ſchoł, běſche ßo thěrtſje do lěßa ſ procha měł; běſche pak hiſchcze widźał, kak ßu Schwejdojo kujeſa ſ ſemi porafyli. Dale njejßmy niczo wo nim ſhonicź móhli.“

Tak powjedaſche ſtary ßłużobnik. S wulkej kedźliwoſcźu běſche Jan poßłuchał, ſchto wón powjedaſche.

Běſche ßnadź ſkónczńnje tón, kotrehož ſ wulkej ſtyſkniwoſcźu pytaja tón khory w hajnkowni?“ ßebi pomyßli.

„Spodźiwnje!“ praji haptykał a ßo k Janej wobroćźiwſchi dźeſche:

„Wy ſcze khoreho w holi nadeſchli? ſańdźeny tydźeń? njepraji ty tak?“

„Sso wě, kujeźe; běſche rano ſahe, pońdźelu rano w ſańdźenym tydźenju: roshladowachmoj ßo ſ mojim nanom ſa njepſchecźelom, jako ßmoj ſranjeneho nadeſchloj.“

Jan powjedaſche něſko wſchitko, kaž běſche ßo ſtało. Hdyž powjedaſche, kajke mjeswoczo khory ma, ſawoła ſtary ßußod: „Runje tajſi je mój kujes, to je! Bohu budź dźak, ßnano roſaßnjſch nam wſcho a ſwjedźeſch troſcht do naſcheho domu!“

Jan dyrbjeſche něſko ſtareho ßußodowého ßłużobnika pſchewodźecź. Na kóńzu khowneje haßy ſtejeſche rjany nahladny dom. To běſche Plebanowy dom, bohateho pſchekupza, kotryž je ſunkjanym płatom wikowaſche a kotryž běſche ßo ſhubił. Sstużobnik dowjedźe Jana w tymle domje do woßebneje ſtwy a woſtaji jeho tu khwilku ßameho, ſo by po kujenju doſchoł. Kak dźiwaſche ßo Jan nad bohatſtwom a pyſche, kotrejž tu wuhlada! Sćźěny běchu pyſchene ſe wſchelakimi wuſchiwanjemi, a wo ſtwje běſche rjane ſlozkate ſchpundowanje. Njenje wurěſane ſtółźki ſtejachu wokoło rjenje wurěſaneho dubowého blida. Na blidźe ſtejeſche wſchelake drohe ßudobje ſe ſkoteho a ſłěbora. „Bożo, Kujeźe, wón je!“ ſdychny nadobo Jan. „Tamle horjeka, haj, to je jeho mjeswoczo! Runje tajke mjeswoczo ma naſch khory!“

Jan běſche ßo na wulki wobras dohladał, kotryž domjazeho kujeſa, bohateho pſchekupza Plebana woſnamjenjeſche. Hdyž domjaza kujeni ſaſtupi, dźeſche jej Jan ſwjeßeleny napſchecźiwo a dźeſche: „Budźcze wjeßeleje wutroby kujeni Plebanowa, waſch kujes to je, kotrehož my hladamy! Runje tajſi je, kaž tamny wobras.“ Se ſyłſjotym wóczkom poßłuchaſche wona na to, ſchtož Jan powjedaſche. Nadźija ſacźahny do jeje ſtyſkniweje wutroby; hdyž běſche jejny kujes tež na ſmjerecź khory, běchu jeho tola namakali. „Mějcze dźak, wy dobroćźiwi, ſmilni ludźo! dźeſche wona wſcha hnuta k Janej, „ja chzu wam to tyßazfróćź ſarunacź!“

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Naſch ßerbſti muſej w Drożdźanach ßu pſched krótkim ſaßo wyßozy kneſa wopytoli: prynz Ludwig Bajcźiſki, prynz Kuprecht a wojwoda Jan Albrecht Meklenburgſki. Wſchitzy ßo wulzy jara ſa wſchitko ſajimowachu a ßo wupraſchu, ſo je ßerbſti muſej woprawdźe wulzy jara widźeuja hódny. Woßebje poßłenſchi Jan Albrecht Meklenburgſki ßebi wſchitko najdokładniſcho wobhlada, dokelž jeho woßebje Sserbowſtwo ſajimuje; pſcheto Meklenburgſke kneźerſtwo je ßerbſkeho rodu a w Meklenburgſkej je ßo hacź do dźeńßniſcheho dnja wſchelake ßerbſke waſchnje ſdźerſało. Hdyž pak tajzy wyßozy kneźa naſch ßerbſti muſej tak khwala a cźeńcźa, njekomdźmy my ßo lubi Sserbja jón woprytacź a dojdźemy do Drożdźan.

Sarjedu je ſaſſki kral Albert na manewer do Budyſchina pſchijźł a tam hacź do ſobotu woſtanje. Budyſchin je jeho najßwjatocźńiſcho powitał a kral je tole powitanje ſ wulkej luboſcźu pſchijał. Duž ßnano też Budyſchcźenjo na

tu srudobu sabudu, kotraž jim s teho nasta, so chzychu tamuy tydzeń khežora, kotryž sches Budyschin do Shorjetza jedzesche, zwjedzenizy postrowicz a khežor ho w Budyschinje jim ani njepokoja. Nasterje je ho sapomniło khežorej sjewicz, so maja wotpohlad jeho w Budyschinje powitacz.

Parada sakkeho wojska pola Zeithajna je ho najlepje poradźiło, tak so je khežor zhmanosej a hobnosej sakkeho wojska i wulkej zhwalbu pschipojnal

W Wrótślawje je ho, kaž bésche postajene, sestanje nascheho khežora s ruskim khežorom měło. Kaž tižom wopyt ruskeho khežora w Wienje tón saczischcz czinjesche, so je to jenož skutk dwórkiwosche a bechu jeho ztowa tam rěczane jara zymne, tak tež jeho wopyt w naschim wótzynym kraju Bohu žel tón saczischcz czini, so wón nasch pschecżel njeje. Nasch labowany khežor na njeho pschi hoscżinje wutrobnu zlawu wunjesche, wuprajo, so nasch lud w nim postrowi wobarnowarja měra a ja nasch lud jeho wutrobnje s najpschecżelnischim saczucżom w naschim kraju powita. Ruski khežor je pjecża na to wotmolwil, so je wón wot tych samych czuczow napjelnjeny kaž jeho nan. Schto dha pak bésche jeho nan? Njepschecżel nascheho luda. Nětko wschak ho jeho rěc sažo porjedźuje a ho praji, so je wón praji: „Ja zym wot tych samych czuczow napjelnjeny kaž Wascha Majestosej (po tajkim nasch khežor)". Ale wěr, komusch ho sedze wěrież. Cżeho dla ho potom hakle tajka njelubosna měr kažaga powjesej do zwěta won trubi? W tajskich wězach dyrbjało ho tola najwjeskha wobhladniwosej nalożicż.

Dobra powjesej.

Khuda, něhdźe 50 lět stara żona, kotraž bésche bleda a hubjena na pohladanje a kotrejež wobliczo bésche hižo faldate, czężko sthori a k žmjerczi dźésche. Wona mějesche jara wjele czerpjecz a tola wdźesche s wulkej bojojeżu, so ho tónz bliži, pschetož wona njebésche na žmjerez pschihotowana. „Haj, ja zym khora", wona k duchownemu praji, kiž ju wopyta, „ale ja ho nadźijam, so dokho wjazy njetraje." „Ja wutrobnje wobžarnuju, so waš tajki khorn nadeńdu. Njemóżu znano niczo za waš cżinicż? Macże wy měr s Bohom?" — Bokstne cżucże psches wobliczo mrěžazeje czehnjesche. „Ńe", praji wona, „ja njejžym měr s Bohom sežinika a nětko je posdźe, pschetož ja wjazy myslicż njemóżu", potom sezěhowachu někotre njesrozymliwe zkowa, ale se zynka bésche wulka srudna ból zkyschecż.

„O, to ma dobru powjesej sa waš", duchowny wotmolwi.

„Sa mnje, ach, to móżno njeje."

„Haj, poslkuchajcże jeno! Wy zwój měr s Bohom wjazy cżinicż njetrjebacże."

„Schto chzecże wy s tym prajicż?"

„Ja chzu s tym prajicż, so je měr s Bohom sa waš psches druhego sežinjeny a ja móżu wam to se wschej wěstosezu wobkrućicż. Wy mějesche cżitcże prawo, jako wy prajesche, so je sa waš posdźe měr s Bohom sežinicż. A hdy bychcże wy strowa byla, bychcże to tež njemóhła. Ale Bóh zam je měr sa waš sežinił psches zwojego Syna Jesom Khrysta, kotrehož je wón do zwěta pósłał, so by nasche hrěchi wuhasnyli a naš s nim zjednał."

Na to jej wón na sakożku wschelakich městnow zwjateho pismu rosjasni, so je Jesuš Khrystuš do zwěta pschischol s tym, so nasch schtalt na ho wsa a nam runy bu; ale wón je naschich pschestupjenjow dla sranjeny a naschich hrěchow dla zbity. Ta schtrafa leži na nim, so bychmy my měr měli. (Jes. 53, 6.)

Wón je rosestaji, so my zami njetrjebamy nasch měr cżinicż s naschimi skutkami, s naschej pokutu a s naschimi modlitwami, ale so je Khrystuš tón měr sežinił, jako za naš wumrje a so nam wón jón nětko poficżujne.

Jesuš praji: „Měr wam wostaju, zwój měr wam dawam. Ja njedawam wam, jako zwět dawa. Wascha wutroba ho njeskrózej, ani ho njestrachuj!" (Zan. 14, 27.) Po tajkim ho jenież zy wo to jedna, dar pschijecż, kotryž je nam Bóh wobradźił a Khrystuš dobył.

Ta wbohja żona bésche wscha hnuta: „O, kujes duchowny", praji wona, „cżitajcże mi to hischcże junkrócż, schtož mi nětko wo měrje prajischcże."

Wón to wospjet cżinjesche a jej k wutrobje wjedźesche, so je Jesuš, nasch luby zbóżnik, zam wschitko dokonjał, so je měr też za nju sežinił a so je cżisćże njetrjebawschi, schtož by ho jej samej sechzyło cżinicż.

Khora sapłakaty a zyły ho jej po lizomaj dele ronjachu, potom ho sažunja a hdyž bésche khowu sažo posdźehnyła, wona wjazy króczż praji: „Kajke zbóże! O kajke zbóże! So je Boži Ssyn na semju pschischol a wumrjel, so by sa tajkich ludźi, kajkoj ja zym, měr sežinił. O kajke zbóże! Kajke zbóże!" Wona bésche wěrika a też měr namakała.

Kelko ludźi ho njenuznje prózuje, so bychu to zami dozpili, schtož móżesche Boži Ssyn zam cżinicż a schtož je dokonjał. — Haj:

1. Wón sežini měr psches tu krej na zwojim khižu psches zwo zam. (Kol. 1, 20.)
2. Khrystuš je nasch měr. (Ef. 2, 14.)
3. Khrystuš je nam měr pschipowjedał. (Ef. 2, 17.)
4. Khrystuš dawa nam měr. (Zan. 14, 27.)

Wołaj ho ke mni w czasu teje nusy!

Młody rjemjeżlnik bésche w wulkej cżěłnej nusy. Njedźele dołho hižo dźěła njemějesche a pjenjesy běchu jemu wschitke po něczim je saka wulětałe. Wón drje mějesche schesćżijanskich bratrow, tola tym schto prajicż ho jemu njechasche, so njeby jim k wobcżežnosći był. Sswojemu njebjeskemu Wótzej zamemu wón wschu zwoju nusu wuskorzi, tón pak zwoje cżłowske dźěcżo dołho pruhowasche. Jedyn dźeń wón jeneho pschecżela wopyta, kotremuž kusk pytynecż da, kak hubjenje ho jemu dźesche. Wonaj ho do rozrěczowanja daschtaj a zebi wo wschelakim hnadnym Božim pschepomhanju powjedaschtaj, so młodźenzowa wutroba noweje nadźije nabu a radostnje sažo do pschichoda hladasche.

Pschi rozžohnowanju jemu jeho pschecżel wjetschi pjenjes do ruki tłóczesche, kotryž wón najprjedy wsacż njechasche. Stónćnje jo tola na nusowanje zthowa w tej myslti, so je kaž wot Boha było. Dazy po puczu wón wjeselе Boha zwojeho zbóżnika prosche sche, so dźyk ho nad nim widomnje zmilicż a ho jemu do prědka sa jeho hnadne pschepomhanje dźakowasche. A hlaj, Bóh bésche hjes tym pomhał, pschetož jako wón domoj pschiśidźe, wón wot zwojeje macżerje powjesej dosta so ma nowy blak sa njeho. Jedyn knjes, sa kotrehož bésche hižo dźěkał, chzyche schesćżijanskeho młodźenza sa pschedawarja do zwojich zhlamow měcż a to město nascheju pschecżelej da. Jow mějesche ho derje, tak so tam někotre lěta wosta. Wón wěrnosć zkowa Božeho nashom: „Wołaj ho ke mni w czasu teje nusy, dha chzu ja cże wumóż a ty dyrbisch mje zhwalicż."

Njech je tole nashonjenje też druhim k wubudźenju.

Nješchto k rospominanju.

W spytowanju njeżnměny wustacż.

„Wěrno wschak je: hjes spytowanja njeńdźe. Hdyž ho nam seńdźe kaž Pětrej, so my też zykłu nóz podarmo dźěkamy, też pschiśidźe, so ho postaramy a hóry nowkotamy, so zmy njesćerpliwi a zebi myslimy, my chzemy wschitko stejo a ležo wostajicż a cżekmycż. Ale tajkemu spytowanju ruma wostajicż njeznměny, ale dyrbimy zmérom wostacż a Bohu ho staracż dacż. Pschetož to my hnjto widźimy, so zu to dobre, pobożne dźěcżi, kotrymž ho niczo njeporadźi; na wopak so ho zkym a njepożkuschnym wschitko derje poradźi a po jich žadanju dźe.

Ale dołho njetraje a ho na fónzu pokaże, so to w spocżatku hubjenje poradźene ho pschemeni a to w spocżatku derje radźene stónćnje hubjenje wuńdźe. Toho dla runjesch ho tebi też tak seńdźe, so ho tebi wschitko poradźicż nochze, wostań wěsty a njewustań; pschetož njeporadźenje je sćpche, je-li so pożkuschny wostanjesch, hacż poradźenje sa njepożkuschneho.

Bóh tola stónćnje njepożkuschneho s jeho zbożom k semi storczi, kaźkuliż wulke wone też je: Pożkuschnemu pak wón tola stónćnje pomha a zbože zpożczi. Hacż runje zboże ho dlěji a khwilu zohnowanje cżakacż dawa, tola stónćnje k zbożu póńdźe. Pschetož Bóh je wostajicż njemóże wón ma radosć nad pożkuschnosću a zboże pschida, hdyž też khwilu wotwćrćnje a naš zpyta, hacż chzemy ho jeho pschikasnje dźerżeczż."

Tak pische rjenje nasch drohi reformator Luther nam k rospominanju.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wžach a w Budyschinje dostacż. **Na schtwórcż lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe cżisła** ho po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleż w Budyschinku; zhuredaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cżischcż a naklad Ssnolerjez knihicżischcżerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 38
20. sept.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjej knihićischćeřem w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pichedplatu 40 nw.

16. njedźela po swjatej Trojizy.

Ef. 3, 8—21.

Ty dyrbjisch rosćeć.

Sa jedyn dźeń nicźo njenarosćeje — k temu je cźasa trjeba. To dyrbjeli starschi a wucźerjo pichi wocźehnjenju dźěćźi stajnje wopominać. Hdyž my sorno do semje sadźimy, my s dobom na druhi dźeń njehladamy, hacź je hižo pischeklolo a rosćeje, ale my směrom cźakamy. Tak wschak dyrbimy tež ćeźerpliwi być, hdyž my plody naschejo napominanja, wucźenja a prědowanja na roli cźłowjkeje wutroby pytamy. To tola sami na sebi nashonimy, kak pomału dobre srawi. Wobkedźbowało so je, cźim lěpsche a sdobnische schto je, cźim pomalischo so roswiwa. Kak wjele khětśischo u. psch. so ikocźo roswiwa hacź cźłowjek. Kurjatko je bórzy narostło. Cźłowjek nimale dwazyćźi lět trjeba, prjedy hacź je cźěłnje połnje dorostł a hdy je jeho duchowne roswiwanje słóncźene? Je wone s zyła hdy dokonjane? A roswiwanje jeho duchowneho snutskowneho žiwjenja, jeho smysłenja, — to wschitko dyrbi, hdyž tež pomału, tola stajnje rosćeć a pschibywać. Japoschtoł mjenuje to w epistoli 16. njedźela po swjatej Trojizy poźylnjenje na snutskownym cźłowjeku. We cźim wobsteji? a kak so ma.

1. Wschitko, schtož je woprawdźe žiwe, rosćeje a pschibywa. Je-li twoja wěra žiwa, so wona poźylni, kaž so dub pschejo twjerdischo sakorjenjuje, cźim bóle wichory wokolo njeho schumja. Je-li twoja lubosć prawa lubosć, bywa wona pschejo bóle cźiśćiśicha, njeźebićźnjicha, polnićha. Wona chźe rosćeć. Wscho žiwe so dale roswiwa a s tym dopokaźe, so je žiwe. Jenož to, schtož je morwe, pschejo na tym samym blaku wostanje. Woni su kischesćźijenjo, kotsiź su s tym spokojom, tajzy być, kajzy su a kotsiź maja sa dźiwne žadanje, so dyrbi a móże cźłowjek w połepschenju kischesćźijanskeho žiwjenja pokraczować. Njech so prnhuja, hacź je jich kischesćźijanstwo morwe abo žiwe, hacź so woni snano molowanym róžam njerunaja, kiž sebi pschejo rum wostaju. Kischesćźijanska zyrkej njeje wostajeńza wuźuschenych róžow abo galerija rjanych abo murwych wobrasow, ale dom połny žiwych dźěćźi, połny wěrjazych, lubowazych duschow, kotrež, hdyž wschak też po něcźim, tola stajnje w dobrym rostu. Njech so swět wokolo nich pschejo pohórschuje — jich nadawk je, so połepschećź. — Ale schto dha je hdy sam se sobu hotowy? Njewubudźuja pruhowanja žiwjenja stajnje w nas to žadanje, so by so nascha wěra poźylniła? So smy se wschelakimi ludźimi hromadźe žiwi, s njepschećźelniwymi abo s khudymi, s pschećźelemi a njepschećźelemi — njewubudźi to w nas wschědnje to žadanje, so by nascha lubosć wjetscha była? Njepotrjeba dopjelnjenje naschich sennitich pschiśćtuschnosćow pschejo wjetschejo swěrnosćźe? A hdźe nodenźźich sćźerpliwosć, mudrosć, ponižnosć, spokojnosć, nadźiju a radosć w tej měrje, kaž je trjeba a kaž móhło być? Njespuschćamy nadźije — schtož my hischćeje njesźmy, to móžemy hischćeje być; ale njepołožmy ruzy do klina — kajzy my něto smy, tajzy njesźměmy

wostacź. Młodźeńzy wotrostu k mužam. Tak je też w duchownym žiwjenju abo, kaž japoschtoł praji, s pošlynjenjom na snutskownym człowjeku. Ty dyrbiśch muž bywacź — rossžudźeny kschesćijan, kotryž sa tym steji, Khrystušej podobny bycź.

2. Druhe praschenje je, kak kschesćijan tajki wotrosćje. Pomyšl žebi na muža kaž na japoschtoła Pawoła. S wotkal tale duchowna žylnosćź? Wobhladaj žebi tole žiwjenje polne mozy a žamosaprěwazeje luboscźe, pschi wschěch skutkach polne stajnje pschibywazeho žamopósnacźa a poniżnoscźe. S wotkal to wschitko? Wón žam wušnaje, w czim jeho žylnosćź potajena leži, hdyž wón wupraji: Ja shibuju žwoje kolena k Wótzu nascheho Knjesa Jesom Khrysta. Abo pomyšl žebi na Luthera! Kak bu wón tón muž, kotryž wón běsche. Luther žo bjes pschestacźa modlesche a žwoju móz s Boha czerpasche. Max Arndt s dobrym prawom wupraji: „Schtó je muž? Tón, kotryž móže žo modlicź.“

Ale schtóž je hdy Lutherowy pomnik w Wormšu wohladał, na kotrymž Luther na knihi w žwojej ruzy pokasa, tón žo hischcźe na druhi žrědk duchowneho pošlynjenja a rosćenja dopomni. Něchtó je wuprajił: Sswjate pišmo, Bože žlowo, je mlóko sa dźěći, khlěb sa muži, wino sa starych. Jeno so žo njeby naschemu narodej tale žylna jědź sa ducha wostudźiła, by wěscźe tych wjazy było, kotsiž s biblije móz a žylnosćź czerpaja k nowej wěrje, k nowej luboscźi a nadźiji, kotsiž žo pisches wěrnosćź pošlynjuja na snutskownym człowjeku.

A njesabudźmy na to žohnowanje, kotrež nam pschindźe se žohnowaneho wužiwanja Božeho wotkasanja. Hdyž žmy prawje pschihotowani byli, my domoj njepóndźemy bjes teho, so njebychmy pošlynjenja sa naische snutskowne žiwjenje měli.

Pětr, žwětło a žiwnosćź trjeba k žwojemu tyžn. Też popschejmy naschemu duchej strowy powětr modlitwy, jašne žwětło Božeho žlowa a khlěb žiwjenja w žwjatym sakramencźe, so njeby nuju tradał a hinył, ale žiwy był, rostł a kćěł.

Hamjeń!

Duschny žobudar do mandźelstwa.

(Skónczenje.)

Stare, ale duschne a dobre žlubne hrónczko wěrneju kschesćijanskeju žlubjeneju.

Ta wutroba moja
Budź žobu wscha woja.
Bych slemik czi žlub,
Bóh Knjes mje satuh.

Bych sejabył cźe,
Tehd' jabudź Bóh mje.
A na wscho to ruzy hej žawdamoj,
Wschej tajkaj hacź do žmjercźe žawostaúmoj.

Najlépschi wuhot do mandźelstwa.

We Wittenberku mějesche něhdy wěsty měsćan mandźelsku dźówku, s kotrejž bě žo młody lěkar pošlubił. Hižo mějesche ta njenujesita žwój wuhot do kschinjow a do khamorow składźeny, duž žo jejnemu nanej jeho dom do czisita wotpali. Tehdy žu žebi wschelazy myšliti, so budźe po tajtim njesbožu wscheje žentwy kónz, dokelž bě žo tej wbohej njewjetcźe wscho spaliło a wona wo khudinjena. Ale jejm nawoženja je žebi na něczo tajke se žamym dyschkom njepomyšlił, a je nihdy njepschidał, so žmrěł žo jeju twaž na njewěrny czas wotitorkuyej.

Jako bě něhdy tutej njewjescźe jena jejna towaršcka prajiła: „to budźe tola žrudnje sa tebje, so njemóžesch twojemu mandźelskemu niczo žobu do domu žyschinjecźi“ je jej wona na to takle wotmolwiła: „Schtož je žebi wón se mnje dočakmył, to jemu ja wschitko žobu do mandźelstwa žyschinjeżu: „žwólnu wutrobu, žwěrnu mysl a njewomajnjeny žiwot.“

Schtóž na duschi je pótsiwy
A po Boży wschón mysłeny,
Ma s tym te dary najrjeńsche
Sa wschě dny žwoje mandźelske.

Schto schczecze je žwojimi njedźelnymi dujemi sapoczinjecź?

Njedźelny dźeń je Knjesowy dźeń. Duž dyrbi žo tajki dźeń kóżde Bože dźěcźo do Božeho domu měcź, so máhło tam na Bože žlowo pošluchacź. Tajke Bože žlowo pak je ja naš prawa žwěza po naschim puczu.

Njesjesce žo ženje na to dohladnyli, kak Bože žłónczło se žwojimi pruhami wscho pschekrašnji, cźehož žo podótkuje? Wy žebi rano wokeży žwocźinjecźe a dacźe žłónżowym pruham do zykeje žwoje jitwy žwěcźicź. Njewidźicźe, kajki dźiw wam tele pruhi pched wocźomaj jesźinja? — jitwa wam ta žama wostanje, kajkaž hewak bě wscha nadoba ta žama, — ale nutska wo jitwje macźe wscho pschekrašnjene.

Lubi kschesćijanjay pschecźelja, dajcźe žo Božemu žlowej, kotemu i njebješ žwětku, do wscheje wascheje sejńkeje cźinowiny pschedrěcź a bóry budźecźe s jeho jašnymi pruhami žami do wschitka pschekrašnjeni.

Kóżdźicźku jóżnu njedźelu je nam Bóh sa to wustajił, so móhli tón dźeń powotpocźinyecź. Tón dźeń wsche žwoje žwnknjene dźěło stejo a ležo wostaj, so máhł Bóh na tebi žamym žwoje dźěło dokonjecź. — „Schtóž žwěru do Božeho doma khodźi, tajki žebi je žwojim kenjchi khodźenjom ženje niczo njesaskhondźi.“ Kelkož žebi něchtó se žwojim njedźelskim dźěłom sašłuži, tetko žo jemu na to póndźelu skaże. „Ssy bjes njedźele pschepobyt, njesmjejesch sa zyty tydźeń žanuho wěrnehe dźěławeho dnja.“ S wotkel móhł człowjek žane žwoje pošlynjenje do wscheho wschednehe dźěła sebracź, jeli njesedźe na žwojim njedźelskim dnju khwilu powotpocźinyecź? Jako běchu něhdy israelske dźěći dnzy pyches puścźim, jejnichu žebi žwoje lěhwo w Elimje pod žamymi palmami, kotrež tam koło wokoło wodowych źórkow nahadźane stejachu: wy luby žobupuczerju do tamehe horjecźneho njebjeskeho Kanaana, njedajcźe žebi nichtó žwoje njedźelne wokschewjenje rubicź, kajkež jmjecźe tón dźeń wot Boha sa cźěło a sa duschu poskicźene.

Njedźela je prawy duschny dźeń sa nasch dom a sa wschěch naschich domjazych. Kóżdy wschedny dźeń mataj nan a macź a jeju dźěći kóżdy žwoje dźěło a žwoje pucźe, ale kóżdu njedźelu žu wschitzy hromadźe bjes žobu. Tehdy dyrbja też wschitzy duschnje bjes žobu shromadźeni wostacź. Pódla wscheho teho móżesch a smějch jara derje s druhimi žwoje towaršnvo pomněcź. Tajkele nasche stowaršcenje s druhimi njetrjeba pak ženje nasche bjesžobne domjace žiwjenje skażyeć, ale dyrbi nam jo cźim skerje wobohacźicź a srjeńschicź. Dźěći na wschě žwoje žiwe dny njepošabudu, kajke wjesele žu pódla pomněte, so žmědźachu w lubeju starscheju domje žobu je žwojimaj starschimaj te lube njedźele s Bohom pošwjecźene wužicź.

Lubaj mandźelskaj, wužijtaj spochi žwěru žwoje lube njedźelske dny tak, so nětaj wobaj hamoj a s wamaj waju domjazu s nich žwoje pošehnowanje a s Boha žwój dobry wužitk.

Ja pak a mój dom chcemy temu Knjesej žłužicź.

A. Skr.

Na Bozu hnadu twarjo chzu žwójnje wumrjecź.

Lědy hdy pokaruje žo tak jašnje a žjawnje, so je jenoż hrěchi wodawaja hnada Boža a niczo druhe tón prut a kij, kiž trosćt a móz pokicźuje, hacź w tych wokomikach, hdźež ma duscha žwoju cźěłu hětu wopruschćicź. Schtóž wo tutej hnadźe niczo njewě, tón je hižo w strowych dnjach žmjertneje bojosće dla k žłužbje wotžudźeny był (Hebr. 2, 15) potom pak, hdyž žo žłowo: „ty budźesch wumrjecź a njebudźesch žiwy wostacź“ dopjelni, hatle prawje žo boji krala tych strózelow a wo žbóżnym wumrjecźu a wo měrnym wušnjenju njemóže žana rěcź bycź. Schtóž pak tu hnadu

ſnaje, kotraž ſo nam poſkiczuje w Khryſtuſu Jeſuſu a ſchtóž ſwoju zyku nadźiju na tutu hnadu ſtaji, tón ſ wjeſelokoſcu ſ tutcho cźehnje: pſchetož wón je tcho wěſty: Pſches Boźu hnadu a Khryſta krej, ſ mojim kónzom derje ſteji.

Jedyn wobroćeny ſchklowa na kupje Jamajka běſche, tak dokho hacź běſche ſtrowy, dobry a wuſchikny dźěłaćeř pſchi twarjenju łódźow. W ſwojej młodoſći běſche cźitacź nawukuył a ſwjatu ſchćeźenizu doſtał. Dha jeho najhórſche wſchěch khoroſćcow, wuſzad, ſapſchija. Wuſzad w Afrizy a na kupach w indiſkim morju je trochu hinaſchi hacź tón w bibliji naſpomnjeny. Wón woſzebje wobliczo a wutrobno ſapſchimnuje, ſo ſakoſnuje ſaćźekatej a potom ſo na noſy a ruzy wupſcheſtrě, ſo ſaćźekaju a ſo ſu ſ brjodami a ſćtrami pſchikryte, domiž napoſłedk poſtyć wotpadaju a ſtej ruzy a noſy zyle bjez ſchtalta, ſo rumajo ſłonowym (elefantowym) noham. Někotre łěta tuta khoroſćź njeſboźowneho hižo cźwilowaſche. A hacź runje ſo jeho ſwonkowny cźłowjek ſkaſy, dha ſo tola tón ſnutſkowny dźěł wote dnja wobnowi (2. Kor. 4, 16). Boźi duch pſchinźe jeho duſchi prawje bliſko a ju tak roſſwěćźi, ſo ſam ſebje je ſwojimi hrěchami a ſbóźnika ſe ſwojej hnadu pſchezo łěpje ſpóſna. Jako mißionar jeho w poſłednich dnjach jeho źiwjenja wopyta, woćźini khory ſwoju bibliju, kotraž pola njeho w łožu leżeſche a cźitaſche jemu ſcheſty ſtaw ſ liſta na Romſkich. Mißionar pſchi tutym cźitanju ſpójna, ſo běſche khory wopſchijećźe tutcho ſtawa ſam na ſebi ſhonił. Jako khory k ſłowam pſchinźe: „Ssmjerćź je hrěchow mſda, ale dar Boźi je to wěćźne źiwjenje w Khryſtuſu Jeſuſu naſchim Knjesu“, dha jemu ſłyſy do woćźow ſtupichu, tak dźała pokna běſche jeho wutroba ſa tutón kraſny dar. Na praſchenje, kak ſo jemu wjedźe, wotmolwi: „Bóh je moja ſylnoſćź a moje ſboźe. Moja boloſćź je wulka, ale to nicźo njeje. Ja ſo nadźijam, ſo budu, hdyž woćźi ſaźdźelu, ſbóźny w njebeſćźach. Ja ſym hrěſchnik, ale ja ſo ſpuſchćźam na Jeſom Khryſta.“ Jako mißionar pſchi bliźſchim wopyćźe jemu prajeſche: „Na ſnidnym dnju budźe Knjes Jeſuſ twoje hubjene cźełko pſchekraſnićź, ſo podobne budźe jeho kraſnemu cźełu“, dha wjeſełły wotmolwi: „Haj, to je tež moja nadźija.“ Někotre dny poſdźiſcho bě pſcheſadźony do towarſtwa tych, wo kotrychž ſwjaty Duch praji: „Wěćźne wjeſełe budźe na jich hłowje. Wjeſełe budźe na jich hłowje. Wjeſełe a radoſćź budźe jich ſapſchimnućź a źałoſćź a ſdychowanje budźe cźěkać“ (Jeſ. 35, 10).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Draždźanſka wuſtajeńźa njetraje, kaž běſche prjedy ſłyſchećź, hacź do pſchichodneho měźaza, ale ſo hižo 28. t. m. cźiſćźe wěćź: wobſamkuje Duž lubi Sserbja wukupćźe tón krótki cźaß, kotryž hiſchćźe macźe, ſo byſchćźe ſebi naſch wulkotny narodopißny muſej a ſerbſku wjeſku wobhladać. Woßebje wy lube ſerbſke towarſtwa, kiž wy narodnu myſł hojićźe, njekomdźećźe ſo do Draždźan doſćź. Němſke towarſtwa ſu tam w wulkej liczbje pobyłe. Njeje pak woſebje pſchißłuſchnoſćź naſchich ſerbſkich towarſtwow, ſo domach njewojſtanu. Tež němſke ſchule ſu ſebi naſch wulkotny ſerbſki muſej wobhladałe, ſerbſka ſchula je tam hałłe jena jenićźka pobyła. Je to prawje? Ta wěź ſo tola tak cźejźko njewuwjedźe. Wjele ſchulow w kóždym łećźe ſwoj ſchulſki ſwjedźeń ſwjećźi. Njemohł ſo wopyt naſcheje wuſtajenzy jako łětſchi ſchulſki ſwjedźeń wobhladać. Dźećźi budźa wěſćźe ſ tym měnjenjom ſpokojom!

Barlinſke towarſtwo ſa roſſchérjenje a wudawanje dobrych łſchećźijanſkich cźaßopißow pſched krótkim na wſchitkich ſerbſkich evangelſkich duchownych rjane bibliſke hróneźka na tolſtej cźornej papjerje roſpoßła, kotrež mohłe ſo w naſchich ſerbſkich domach na ſćźěnu poißmućź. Tola bohužel dyrbjachmy tehdom te poſełłi wróćźićź, dokełž běchu hróneźka w Delnjołużiſkej rěćźi. Něko pak je tole towarſtwo na wabjenja ſ naſcheje Hornjeje Łużizy luboſćźiwje poßłuchawſchi tele hróneźka tež w Hornjołużiſkej nareći ſhotować dało a wone ſo w bliźſchich dnjach na knjeſow faraſjow roſeſćźelu. To je bjez dwěła něſchto jara dobre. Luby cźitarjo! hdyž tu w wulkich tſchuoſćźach w ſwojej ſitwi ſedźiſch a njewěźſch ſebi źaneje rady, kak poſběhuje to twoju wutrobu, hdyž na tebje hlada to ſłowo: „Njeſtaraj ſo!“ abo „Poćźakaj na teho Knjeſa!“ Abo hdyž ty na ſwojim khorołożu leżiſch a pſched ſobu wohładaſch troſchtowaße ſłowo Boźe, kak to wutrobu poßylnjuje! Te rjane bibliſke hróneźka budźa mjeńſche a wjetſche a duž tež po 25 a 20 np. jene płacźićź. My mamy wěſtu nadźiju, ſo naſch ſerbſki lud tole pſchećźelniwe poſkiczenje rad widźi a naſche ſerbſke domy tule hmjazu natwarjazu pychu, ſ kotrejež ſo wěſćźe bohate źohnowanje do wutrobow do pſchichodneho měźaza, ale ſo hižo 28. t. m. cźiſćźe wěćź: wobſamkuje teho pak budźećaj ſo naſcheje wuſtajenjow naſchaj naſche dobre wójſko też dale hród měra był a ſwoſtał! S tym pſchećźom też

Młoda holza w njedźeliſkej draſćźe ſ wokoliny Mužakowa.

Mnohe wutroby ſe ſwojej hnadu pſchezo łěpje ſpóſna. Jako mißionar jeho w poſłednich dnjach jeho źiwjenja wopyta, woćźini khory ſwoju bibliju, kotraž pola njeho w łožu leżeſche a cźitaſche jemu ſcheſty ſtaw ſ liſta na Romſkich. Mißionar pſchi tutym cźitanju ſpójna, ſo běſche khory wopſchijećźe tutcho ſtawa ſam na ſebi ſhonił. Jako khory k ſłowam pſchinźe: „Ssmjerćź je hrěchow mſda, ale dar Boźi je to wěćźne źiwjenje w Khryſtuſu Jeſuſu naſchim Knjesu“, dha jemu ſłyſy do woćźow ſtupichu, tak dźała pokna běſche jeho wutroba ſa tutón kraſny dar. Na praſchenje, kak ſo jemu wjedźe, wotmolwi: „Bóh je moja ſylnoſćź a moje ſboźe. Moja boloſćź je wulka, ale to nicźo njeje. Ja ſo nadźijam, ſo budu, hdyž woćźi ſaźdźelu, ſbóźny w njebeſćźach. Ja ſym hrěſchnik, ale ja ſo ſpuſchćźam na Jeſom Khryſta.“ Jako mißionar pſchi bliźſchim wopyćźe jemu prajeſche: „Na ſnidnym dnju budźe Knjes Jeſuſ twoje hubjene cźełko pſchekraſnićź, ſo podobne budźe jeho kraſnemu cźełu“, dha wjeſełły wotmolwi: „Haj, to je tež moja nadźija.“ Někotre dny poſdźiſcho bě pſcheſadźony do towarſtwa tych, wo kotrychž ſwjaty Duch praji: „Wěćźne wjeſełe budźe na jich hłowje. Wjeſełe budźe na jich hłowje. Wjeſełe a radoſćź budźe jich ſapſchimnućź a źałoſćź a ſdychowanje budźe cźěkać“ (Jeſ. 35, 10).

W Bawerſkej, Bohu budź dźak, evangelſka zyrkej pokraćźuje. W Mnichowje pſched ſro łětami ani evangelſkeje zyrkwje njeběſche. Ssami tſjo evangelſky towarſtwa ſa roſſchérjenje rad poſtaraćź, dokełž mataj wonaj woßebitu ſkładnoſćź naſchich lubych Sserbow na tule dobru wěź kedźbliwych ſćźinićź.

Khěźorſki manevr je ſkónćźeny. Naſcha ſerbſka ſakſka Łużiza ſo ſ wojakami wſcha mjerwjeſche. Nam je ſo prajiło, ſo je tu na 70000 łudźi ſhromadźenych bykło. Tónle manevr je pjećźa najwjetſchi był, kotryž je ſo hacź dotal ſ zyła w naſchim wótźnym kraju měł. Duž wſchak dyrbjachu naſchi Sserbja też huſto wulke liczby wojakow hoſpodowacź, ſo ſo pſchi ſamtym w ſwojim bydlenju hibacź njemóźachu. Ale naſchi Sserbja ſu cźinili, ſchtož ſamóźachu a ſu ſ tym ſwoju njeßebićźiwu luboſćź k ſwojemu wótźnemu krajej ſjewili. Khěźor je tcho dla też ſjawnje ſo podźakowacź dał ſa tule dobroćźiwu ſwolniwoſćź, kotraž je ſo jeho wojakam pſchi wſchech wobćźeźnoſćźach, kotrež w tojſkim wulkim manevrje łudźi potrjechja, wopokaſała. Tajke ſwućźowanje ma wulku waźnoſćź; pſchetož w nim wodźerjo wulkich wotdźełenjow wójſka pokaſaja, hacź ſu łhmani, też junu naſche wójſko w wójnje k dobyćźu wjeſćź. Wjećźorne a naranſche wójſko ſtejeſchtej ſebi napſchećźiwo. Prěńſche pod wodźenjom ſakſkeho prynza Jarja a druhe pod wodźenjom hrabje ſ Waldersec. Wobaj ſtaj ſwój nadawk nanajłepje dokonałoj a khěźor je wobeju wuſnamjenił. Schtó je ſkónćźnje dobył, ſo roſſudźićź njemóźe, dokełž khěźor ſobotu dła wulkeho deſchćźika hižo ſaźo manevrej ſkónćźićź da, prjedy hacź běſche roſſudźene, ſchto ma pſchewahu. Pěſchćźy ſu ſo ſobotu a njedźelu ſe źeleſnizu domoj dowjeſli; jéſdni a artillerija ſu hiſchćźe na pućźu do ſwojich garnizonow. My ſmy ſo wěćźe wſchitźy na derje ſarjadowanym a wodźenym wójſku, kotrež je wobora naſcheho łuda a kraja, wjeſełili. Bóh daj, ſo by nam

běchu tehdom w tym měsče. Duž wmarje 1799 kurwjeřch Korla Theodor hjes dźěći a herbstwo wójwodźe Maximilianej Josef j pichwodze. Tón bě dźe ze w druhim mandźelstwje z Luthersćej prynzesu Karolinu Badenśćej wźe. Dokelž běśče wón jej evangelskeho dwóćeho předarja pichtinbil, 1. meje 1799 evangelśći předar Ludwik Bjedrich se Schmidt do hlownego města śćahny a duž ze j wyjschtow, sastojnikow a służobnikow, kotrychž nowu turnjerćij bydu pschinjesće, wożada wot 150 evangelśćich dźěćow śwori. 1800 běśče jich 900. Tola halle 1833 ze jich njedźeźe dosćeli, jo wonu śćemi Jewoju zyrkej dostachu. Wona ze zyrkej Swj. Mateja pomjenowa. 1877 ze zyrkej Swjatego Marka natwari. We turnym lěsje ze tež zyrkej Swj. Lukasźa poźnjeźći, kotrejž 1000000 hr. płaći. Potom ze hnydom pichtinby sa dalnym zyrkej stanu. S tajtcho pokračowanja je jaźnje widźeć, jo ze evangelśćy śtajnje pichibjerali, a jo je evangelśke žiwjenje njes nimi cźěrstwe a žywe. To je tež pokazał j wulkeje liczby evangelśćich towarśśnowo a w ustawow sa mutśśowne mńijonstwo w bayerśćim pfowym měsće. Njeje nam to j nowu dopokazano, jo Bóh tón Knjes naśchu lubu evangelśku zyrkej śćitinje a žohnuje? Duž buźamy tež my krućći a rosćudźeni evangelśćy śćehćeśćijanjći, tiž ze njebodja dał njestróža i tym hęśłom: „Jedn wjerdy hród je naśch Bóh Pan", potom mamy ko wěsće njeneho pschihoda sa naśchu horozłubowanu zyrkej nadźěćej.

W Elsaß-Lothringśkej je ze wot lěta 1870 nětkle 40 evangelśćich zyrkwjow natwarilo.

— —

S cźěźkeho cźaśa.

3. Skutk Samaritijśćeho.

(Pokračowanje.)

Nětko ze w Plebanej domje khćrtje pschihotowachu. Wulki wós wnjedźe j dwora. Lěkarśtwa, poźnjlnjenja, poźleśćeźa a wśćdź móžne dary ja Hajnkej śwójbu kładźechu je wśćěm śtwatkom na wós. Hdyž běśče wśćo hotowe, załěśćchu knjeni Plebanowa, stary służobnik, lěkar Bośćij a Jan do wosa a wśćitcy jedźechu won do hajnkownje w holi. Tež wćśćjni běchu ze, kaž wśćindźom, śćehli, jo bychu pschihladowali, śćhto ze śtawa. Kaž wićher, běśče ze powjećej po zykym měsće rosnjeśća, jo ze bohatcho pschekupza Plebana namakali.

Bórjy běśče wós hacź tam dośćł, j wotkel śćeźćźa po lěśnu hacź do hajnkownje wjedźeśće.

„Tu dyrbimy śćatacź a pěśći hacź do hajnkownje dońćź. Tu je tež město, hdźež śmy jeho namakali", dźeśće Jan, hdyž na śćeźćźu pschinźźechu, kotruž my hiźo śnajemy. Pohonećej prajachu, jo by tu woćakmył. Druhy dźěćhi pěśći po śćeźćźy po holi. Hdyž hajnkownju wuhladachu, śćwatasćhe knjeni Plebanowa tak jara, jo móžeśće tośćty lěkar Bośćij ledma dobećźeć. Se spodźiwanjom wobhladachu źebi Hajnkeźy źnjych. To běśče redny wopyt. Jan powjedaśćhe doma, kak běśče ze dźenśa z Božej pomozu wśćo derje a spodźiwnje śwjedźo. Knjeni Plebanowa pak poda Hajnkeźom jenož ruku a śtupi k łožu, hdźež běchu khoremu napóśćtali.

„Ach, Božo Knjeźe!" śdychny j cźićha a pokhili ze śdychnjo k łožu, so by wobłědnjenu hubu śwojeho mandźelśćeho wokośćhała.

Lěkar wijeśće, k khoremu pśćistupwśćhi, śćarośćźiwje j śćowu a dźeśće: „Hm, do města jeho dźenśa dowjećź njemóžemy, to by jeho śmjećź była!"

Potom nahotowa je wśćelakich lěkarśtwow, kotrež běśče ze pschinjesć, pićje śa khorećho a śpyta, je jemu do huby dać, so by je źrěbuył. Potom hiśćeźe wśćelake porućźowaśćhe. Plebanowa pak dźeśće: „Ja tu woślanu; wy dobrećźiwi ludźo tola też śa mnje kućźita śmećźeć!"

Stary służobnik pak dośća porućnośćź, so by lěkarja kóźde ranje do hajnkownje pśćiwjesł, a doma mějeśće na porjad hladacź a cźeladnym rośćkośćowacź.

W hajnkowni běchu ze ludźo bórjy śćesnali. Struchkośćź pśćed bohatej a wośćebnej knjenju i mějta běśče ze pola Hajnkeźa bórjy śćhubiła. Wobej źonje źedźeśćtej hromadźe pśćhi łožu. Hustó powjedaśćhtej wo tym, śćhtož běśče ze śtało, a śćwaleśćhtej Božu hnadu a śmilnośćź. Tak ze cźaś minu.

Pśćhed wjećźorom khory na dobo kłuboko śdychny. Potom wotewri śwojej wośći a pohlada ze spodźiwanjom na to, śćhtož jeho wobdawaśćhe.

„Hdźe dha tola śmy?" ze praśćeśćhe.

„Pśćhi mni a pśćhi śmilnych, śćhećźćijanjći ludźoch", dźeśće jeho mandźelśća wśćha śwjećźelena.

„Bohu budź dźak, wón je wumożeny!" dźeśće j cźićha hajnk, a pśćistupi też k łožu. S krótkimi śłowami khoremu wśćo rospowjedachu, śćhtož běśče ze njes tym śtało. Bórjy pak běśče j nowa twjerdźe wušnył. Cźi pak, kotźiž jeho wothladowachu, wnjewachu mutne modlitwy a dźakowachu ze Bohu, so njeběśćhe jandźećej śmjerćź j jich wrotami śćatupićź dał.

Na druhe ranje wotućźi khory i nowa. Wśćitcy ze śwjećźelichu, so běśćhe tak poźnjlnjeny. Hdyž lěkar Bośćij a śtary służobnik pśćećźćźćhtaj, nadeńdźećźćhtaj khorećho w łožu źedźo a wjećźelećźćhtaj ze nad tym hjes łónźa. Sewěrny służobnik poda śwojemu knjećźi ruku. Lěkar pśćećźputowaśćhe khorećho j nowa a dźeśće: „Śa jutźijśćim móžemy waś, knjes Plebano, domoj dowjećź dać; dźenśa śćźe hiśćeźe pśćeśćźaby."

Poćtajemy dźeń pschińdźe. Wobhladnuwje donźećźechu khorećho k wośćej. Wutrobne śłowa dźakowośćźe dośćachu ze Hajnkeźom pśćhi roźćźohnowanju. Porućźenje, jo bychu Hajnkeźa w njemćěnym wójnśćim cźaśu źobu do města k Plebanećźom cźahnyli, wotpokaśa Hajnkej nau. Tola na ruku dyrbjeśćhe Plebanej źlubićź, jo jeho bórjy na nękotre dny woopyta. „A hdyž ze njepśćećźećźel śćźo naśćhim śtronam bliźi, pschińdźećźe wěśćeźe k nam", dźeśćhe Pleban: a hajnk źlubi jemu, jo chźe źebi dowolićź, k Plebanećźom na hośpodu pschińćź, jeli ze ze wójnśća tśćhośćź śćźo bliźi. Hdyž Hajnkeźy śćźo domoj pschińdźechu, śćuźkaśćhe ze jim jara po Plebanećźami; to běchu luboćźćiwi ludźo byli.

Sa dwě njedźeli dźěćha Hajnkeźy na wopyt do města. Woni nękotre dny na wopyćźę w hośpodlnym domje wośćachu. Plebanej knjes běśćhe nimale wustrowjeny; jenož trochu źłaby hiśćeźe běśćhe. Wutrobnje prajeśćhtej źebi Plebanej a hajnkej śwójba boźenje, a ledma móźachu Hajnkeźy wśćě daru, kotrež běśćhe jim dźakowny pśćekupźa źobu dać, do woźa śćkaćź, j kotrymź jich Plebanej knjes domoj dowjećź da. Nau a Jan dośćaśćhtaj kóźdy rjanu śćełbu, maćź drohe źiźźane draśty a Handrij wśćelaki drohi najrow ł hrajkanju. Handrija chźećhu najradśćho źyle w měsće śćhowaćź. „Wśćahko śami źanćho dźěćźa nimamy", měnjeśćhe knjeni Plebanowa, „chźemy jeho ja źiwoje dźěćźo pschijećź!" Tola śćarśćhej ze njemóžeśćhtaj rośćźudźićź, so bysćhtej ze wot śwojećho dźěćźa dźěćlićoj.

„Poźdźićho pschińdźemy wśćhitcy!" źawoła hiśćeźe maćy Handrij, jako hiźo wós po śćhmotawym płeśćźe wotźećźe.

(Pokračowanje.)

Nećźćhto k rospominanju.

Piwarzowy poź.

„Jako ze ja juntrućź pśćed měśćom wukhodźowach", jedyn pućźowaź powjeda, „j daloka dwećźu mużow źwohladach, kotrajź śćećźćźo wjećźećźćhtaj." „Śćhto temu mużej je?" ze ja jećźćho praśćhach, kotrýź nimo dźećźćhe.

„O", tón praji, „ćehćo wobećźćho cźłowjećźa ćźe piwarzowy poź kućźnył."

„Ach je", ja śdychnych ćehćo wobećźćho cźłowjećźa wutrobnje wobźarućźo.

„Haj", dźeśćhe tón muź, „a tón pćźni njećźe, kotrećźoź je wón kućźnył."

„A cźećźćho dla ze tole śćećźćźo njećźćhćźne njećźćźini?" ze ja praśćhach! —

„O, mój knjećźe, to by ze dawno hiźo śćaćź dyrbjało, ale k temu je kóźdemu prawa rośćźudźećźośćź pobrachywała", — źyłne pićźe je piwarzowy poź.

* * *

Cźłowjećźe śłowo, kotrećź ze też najwaźnićśće byćź śćźa, je źwećźćźćźy śćhćećźćźany cźrjop, Božje śłowo, też najjećźdwućźćśće, je źwjećźćźne śćrnjećźćśććo, kotrećź śamu śćźu trećźa, so by ze śćakćźećźćźćo, śćhćaźćźało a płody njećźćo, — druhdy wśćhćaćź hakle śa wjazy lět.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wśćećh pśćećdawańnjach „Sserb. Nowin"** na wźach a w Budyśćhinje dośćacź. **Na śćhtwórćź lěta płaćźi wón 40 np., jenotliwe cźiźła** ze po **4 np.** pśćećdawaju.

Samolwitý redaktor: faraŕ Góleć w Budyśćhinku; ćoburedaktor: faraŕ Mrójak w Rychwałdźe.
Cźiśćećź a naklad Ssmolerjeź knihćiźćhćećźćrnje w Budyśćhinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 39.
27. sept.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihićiśćiśćeńm w Budyschinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pichedplatu 40 ſw.

17. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Ef. 4, 1—6

Budźcje pśches jene!

Snate je powjedańćko wo tym kralu, kotryž do ſwojeje ſmjercźe ſwojich ſynow napomina walćźiśćiwy rośłamać. To ſo jim njeporadźi. Jako pak nan walćźk roswjaſa a jim jenu ſchipu po druhej do rukow da, ſo jim to bje wiśheje próźy poradźi. „Budźćźe pśches jene", praji tón kral, „dźerźćźe twjerdźe hromadźe, potom waſ nichto njepśchewinje." Hdyž pak budźecźe ſwadnizy w roskorje, ſćźe ſhubjeni. Stara wěrnośćź je: jednota ſylni, roskora ſłabi. Jako ludy naſcheho wótźnego kraja pśches jene njeběchu, ſo Napoleonej I. lóhko poradźi naſ pśchewinyćź a ſebi podćźiśnyćź. Sjenoćźeni ſmy dobyli. Hdy bychmy tola ſ historije naſcheho luda něſchto nawukli, měſto teho, ſo ſo pśches wadźenje a wojowanje ſtronow ſłabi ćźinimy. Hinak hać na politiſkim a towaŕſchnym też na duchownym poli njeje. Najwjetſcha ſchkoda je njejednota kſcheſćźijanow bjeſ ſobu. Jich najwjetſcha móz by jednota była. K pścheſźjenośćźi napomina też japoſchtoł w epiſtoli 17. njedźela po ſwjatej Trojizy Ef. 4, 1—6: Hladajćźe ſwěru na to, ſo byſchćźe jednotu teho ducha ſdźerźeli pśches ſwjaſk teho měra!

1. Jednota teho ducha! Wona dyrbi ſo ſdźerźećź. Duž dyrbi tu hižo być. Wjele ſo wo tym powjeda, ſchtož kſcheſćźijanow dźěli, na wſchelake wućźby wſchelakich kſcheſćźijanſkich wěrywuſnaćźow ſo pokaſuje, njewěrźajźy ſo ſ tym ſamolwjuja, ſo praja, ſo kſcheſćźijenjo ſami bjeſ ſobu pśches jene njejźu. Ale to ſo pśchewidźi, ſo ſu to runje najważnjiſche dypki, w kotrychź ſu pśches jene. Tak n. pśch. ſanemu kſcheſćźijanej do myſłow njepśchiśćźe być źe Boha, teho Wótźa a ſtworićźela ſwěta prećź, ale ty móźeſch hićź, do kajkejźkuliź zyrkwje chźeſch, do katholiſkeje, lutherſkeje abo reformirtiſkeje, wſchudźe ſo wuſnaja: Ja wěrju do Boha Wótźa, wſchehomóźnego ſtworićźela njebjeſſow a ſemje a tak je też kſcheſćźijanſtwo pśches jene w modlitwje Wótźenaſcha. Kaž ſwjaſk naſ wſchitkich tale modlitwa hromadźe ſwjaſa a naſ na to dopomni, ſo ſmy dźećźi jeneho Wótźa a bratſja bjeſ ſobu. Wſchitkim je Khryſtuſ tón ſbóźnik a wumoźnik. Wſchitkźy wuſnaja: Ja wěrju do Jeſom Khryſta, Bożeho jenićźkeho narodźeneho Ssyna, naſcheho Knjeſa. Milijony ſu w tym pśches jene a ſaſo milijony pośnaja, ſo je ſwjata kſchćźeniźa nuſna k wodaćźu hrěchow, pośnaja ſo k nadźiji wſchichodneho źiwjenja, wěrja wſchitko, ſchtoź mamy w japoſchtoſkim wěrywuſnaćźu. Tak je duchowna jednota, drje niź bjeſ kſcheſćźijanami a źidami a turkami, ale bjeſ kſcheſćźijanami, kotſiź na tym ſamym ſałożku kſcheſćźijanſkeje wěry ſteja. Schtóź ſo ſ nami k temu jenemu Wótźej w njebjeſſach modli, ſchtóź ma ſ nami k temu jenemu ſbóźnikej nadźiju, ſchtóź ſ nami k temu ſamemu wottyknjenemu kónźej khwata, tón je naſch towaŕſch a bratr a ſ nim w pścheſźjenośćźi woſtać, je naſcha pśchiźłuſchnośćź.

2. To wſchak je druhdy ćźećźko, a to japoſchtoła wabi, ſo tole napominanje ſ tajkej krutośćźu wupraji:

Hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu teho ducha sdźerźeli. Wschelake je, schtož jednotu bjes kschesćijanami kasy, so woni sabudźa, so ßu dźěćći jeneho Wótza. Tak leźi w wschelakosćći semskeho schtanta a powołanja wulki strach. Woßebje w naschich cźaßach, hdyž ßebi bohaćći a khudźi, woßebni a nizy, knjeźa a ßłużobni tak sdaleni steja, hdźež ßo kóždy schtant hromadźe stowaršchi, so by ßwoje wotmyßlenja pschecźiwo wschitkim druhim sastupował, ßo sacźucźe pschezo bóle shubjuje, so wchitzy hromadźe ßłuscheja. My pak dyrbimy ßo pschezo saßo na to dopomnicź, schtož naß sjednocźa, na shromadny kschesćijanski schtant, w kotrymž nichtó nicźo wjazy njeje hacź druhi, w kotrymž je cźiśćźe wscho jene, schto je wón na semi. Schtož źiwjenje husto dźěli, chze zyrkej saßo sjednocźicź. Cźi, kotriž ßu w tydźenju ßami ßwoje pucźe khodźili, husto w ßebicźnosćći a sawisćći, tych chze niedźela saßo sjednocźicź, so bychu nawukli, ßo jako jedyn bratrowski lud w tym domje teho jeneho Wótza, pschi blidźe teho jeneho Knjesa sacźuwacź. — Ale, ßo praji, to wschak ßo źyle rjenje poßłucha, tola kak ßo to w źiwjenju wuwjedźe? Taj, kotrajž w Božim domje směrom hromadźe ßedźeschtaj, staj w źiwjenju pschecźiwnikaj. To ßo jebaja a hanja, hdźe wostanje potom kschesćijanska jednota? O wón je pucź pschi wschěm hrěchu, pschi wschěm njeprawje ju sdźerźecź. Tón pucź rěka wodacźe. To tola njeßmje ßame prajene bycź: Wodaj nam naschu winu, jako my wodawamy naschim winikam. Hrěch dźěli, wodacźe sjednocźa a tež najhórschich njepschecźelow saßo hromadźe sjwedźe. — Bohužel je ludźi kaž ßhele narodźenych, kiž maja cźertowske wjeßele na tym kymjo njejednoty wußywacź, dźěći pschecźiwo starschim, ßony pschecźiwo mužam, poddanow pschecźiwo knjeźerstwu naschecźuwacź.

Ssami bjes měra ßu woni njepschecźeljo měra. Njewostajmy jim to wjeßele, so by jich wußyty njerjad sesthadźał. Wutorhajmy w prawym cźaßu kóždy korjeń hórkoćźe, hladajmy ßwěru na to, jednotu sdźerźecź.

3. Psches swjask teho měra. Žony drje rjany bant se wschelakich nitkow hromadźe spleća. Tśi nitki ßu, kotrež khcheśćijan hromadźe spleće a swjasa k swjaskej měra. Wimi jako prěnju nitku ponižnosć, kotraž ßo do predka njecźiśćći, ale rad sady wostanje, wimi s druha cźichu myßl, kiž śe se śym njesaplacźi, ale s dobrym, wjmi skónćźnje sćerpliwosć, kiž njewustanje wscho snjesćź a wodawacź, potom wjasajch ty swjask měra, kotruž dyrbi cźłowjekow stowaršćićź, potom dźěłasch ty na tej jednocźe, wo kotrejž ßo praji: „Hlaj, kak pěkne a lubośne je to, hdyž bratśja w jenej myßli hromadźe bydla.“

S cźejkeho cźaßa.

4. Radpad.

„Hólzy hladajcźe ßo! Njepschecźel je mudry a leßny a bliźi ßo!“

Dokho njemóžachu ludźo bjes starocźe a w měrje źiwi bycź. Ledma tśi njedźele běchu ßo minyle, duž ßebi ludźo saßo pschiwołachu: „Schwejda ßo bliźi!“ Rospróichcene schwejdźe ßyły běchu ßo w Luźiźy saßo shromadźiłe a bliźachu ßo, a wschidźom hjerjechu, kranychu a sapalachu. Ale spodźiwnje! Na dobo běchu ßo shubiłe a nichtó njewjedźeśće, hdźe. Dźeń a nóz hladachu śtraźe s Draždźanśkich nałazyjow, hacź Schwejdźow wohladaja — tola woni njepschińdźechu. Jśěhnych běchu wupóśkłali, so bychu na wschěch pućźach a dróhach hladali — wjele hodźin daloko běchu jěchali — woni ßo wrócźićźu s tej powjesćźu: „Ani jeneho Schwejdu njeśśmy wohladali.“ Běche to cźaß śtyśkuiwej njewěśćośćźe. — —

W hajukowni běchu wokeńźy saßuhnjene. Wonka po holi howjeśćhe wětřik, a na wóhnjiśćźu praśkotaśćhe woheń, hdyž wěr po wóhnju do śtwy dujeśćhe. To běśćhe śrudna nóz ja Hajukez ßwójbu. Symny, rěśaty wětřik honjeśćhe mróćźele po njebju, a tam, hdźež je pschetorhny, wudobyj ßo pokny měßacźk se ßwojimi pruhami na semju.

S lěßa wustupi zuły muž na próśdnu rumnosćź pśched hajukowniu. Na dobo wośta śtejo a roshladowaśćhe ßo. Potom wnećźe s paßa pistolu a dźěśćhe hacź k durjam hajukownje. Hiśćhe wokomik wośta śtejo: potom śakkapa do duri, najprjedy cźiśćiśćho, potom wótśiśćho.

„Božo Knjeźe, ßmil ßo nad nami!“ śdychny nutśka śtyśkuiwje Hajukez macź a wja ßwojeho hiśćhcźe źyle śasparuńcho Handrija do rukow. Hajuk a Jan pak natykaćhtaj ßwojej tśěłbje a pśchihotowaśćhtaj ßo k wutśěłenju. „Sa dwaj tola! wotewrźcźe mi durje!“ śawoła zuły muž wonka.

„Schtó ßo tak posćźe k nam nuts dobywa?“ praśćheśćhe ßo nan.

„Ssym khěźorśki wyśćhśćhi! Njemećźeśće śtaroćźeźow! Ssym ßam a njeśśym ßebi nićźeśćho śćeho wothladał!“

„Kak tu ßem pśchińdźećźe? Tu tola ani droha njeje!“

„Njewěm ani pucźa, a śym źyku nóz po holi bludźił. Budźćźe bjes śtaroćźeźow!“

„Najprjedy śćhowajcźe waśchu pistolu do paßa! Potom chcemy wam wotewrićź!“

Wón tykny pistolu do paßa a Hajukezy wotewrichu wohladuiwje a pomakłu durje.

„Porjedźćźe mi nećźhto k jěźći a k picźu! Ssym hłódny a łaćźny. Nimale tśi dny śym śajnje na ßedźe ßedźał. Ważnu powjećź mam kurwjećźćhej wot khěźora wo njepschećźelach prajićź. W wjećźornym cźmićźkanju śym pucź śmykił; koń je mi padmył.“

„Tu ßo śynćźe a jěśćźe!“ dźeśćhe hajuk, „ja wam wěrju; po śdacźu śćźe śpróźny a bědny!“

Zuybuik powjećźerja a pokuźi dwě blinkotatej śkotej putzy na blido, prajo:

„Wy drje mje po holi dowjedźećźe; dyrbju hiśćhcźe dźenża do Draždźan.“

„Ssym kurwjećźhowy ßłużobnik; teho dla hiźo je moja pśchißłużśćhnosćź, so waß dowjedu“, wotmolwi hajuk.

Jan pak praśćheśćhe: „Tajcźe mi hićź, nano! Wośtaćźe wy doma! Ja śym hiśćheśće młody. Wy śćźe lepśćhi śćhśćit śa macź a śa Handrija!“

„Derje, duž pśchewodź ty teho knjeśa!“ wotmolwi nan.

Zuły wyśćht roszołmowa ßo s wutrobnymi dźakrnymi śłowami; potom dźeśćhe s Janom won do cźemnećźe nozy. Jenož dyß a dyß praśćhtaj ßebi śłowo, wonaj śłwataśćhtaj. Nimale běśćhtaj s hole won, jako Jan na dobo śasta. „Schto je?“ praśćheśćhe ßo s cźicha zuybuik. „Wußtyśćhach konjazy dupot horka na dróhy“, wotmolwi Jan.

Wonaj poßłuchaśćhtaj a kakaśćhtaj: tola nićźo ßo wjazy njehibny. Hdyž běśćhtaj hiśćhcźe kuśk dale śćhćoj, wohladaśćhtaj pśchi měßacźkowym śwětle murje a naßypy Draždźańśkeje twjerdźićźny.

„Ty źy mi śe źwěrnym wjedźikom był — měj dźak śa to!“ dźeśćhe khěźoriśćh wyśćhk. „Mećźeśće ßo rjenje, knjeźe!“ praśćheśćhe Jan.

Bórzy po tym śawoła s naßypow śtraźa: „Schtó tu?“

„Khěźorśki offizier, wot khěźora s poßełitwom k kurwjećźćhej!“ śaklinćźa wotmolwjenje.

Njećźały cźahomnećho mośta śawrćźćhotachu. Jan běśćhe śamlutśki a bliźeśćhe ßo śaßo k holi. Tón króćź wuśwoli ßebi druhu śćhćeźku. Dźeśćhe njedaloko Bréhnizynćho brjoha. Na dobo ßo śmjećź śtróźi. Tam mjśćhkrjeśćhe ßo wuhaśćhaźy woheń a śćeleśćhe poßledne pruhi pśches leßne śćhtomy; nćhźdźe tśićźći kroćźel dale wot prěnjeho wóhnja běśćhe druhi, dale tśećźi a śćhtwórty. Hdyž ßo wobhladuiwje bliźeśćhe, wuhlada haśćhaźy woheń a wojakow, kotriž do płaśćhćźow śawaleni po śdacźu śpachu.

„To ßu Schwejźojo, śćeho ßu ßebi wotmyßlili!“ pomyßli Jan śam pśchi ßebi.

Śaśparna śtraźa śtećźeśćhe nćhźdźe poł śta kroćźelow wot njeho śdalena, na khójnu śeprjena. Janej tśćhepotaśćhtej kolenje, a wutroba kłapaśćhe jemu móżnośćho.

Nětkole dyrbjeśćhe wobhladuiwy bycź. Pomałku chźyśćhe ßo wróćźićź tam, hdźež běśćhe cźemnośćho. Pśchi tym śćorćźi ßy nohu wo nećźćhto cźećźe a tak naćźini haru. Straźnik pśchi khójnje po-

sběže hłowu a poškuchasche tam, ſ wotkelž běsche ropot saſkyschał a hdźež Jan stejesche. Tola dokelž ſo nihdźe ani liſćiźćko njehibny, ſtražnik bórſy ſaſo ſdrěmny a hłowu pokhili. Jan ſkhili ſo k ſemi. Ležeſche tam kožana trocžkawa, kotruž ſběhny. S njej bědźeſche ſo dale. S wopředka ſtupi jenož dyž a dyž kroczeł dale: hdyž pak lěhwowe wóhnje wjazy wohladacž njemóžeſche, khwataſche, kaž jenož móžeſche, do hajnkownje.

Tu ſta ſo jemu nowe, njewjeſełaze pſchekhwatanje. Dwě wokeźy běſchtej wotewrjenej, tak ſo płonjenja ſ wóhniſcheźa ſwoje kreźeřwjene pruhi hacž won pſched domſke ſeźelechu. Wo ſtwje wuhlada wón zuſych ludźi. Běchu to ſchwejdźiźy muſketěrojo, to widźeſche na ſich wobleczenju.

„Shubjeni ſmy“, dźeſche ſam pſchi ſebi, — „wo naš je ſo ſtało!“

Hižo chyſche k domſkemu pſchiſtupicž, jako ſebi wſcho rosponinawſchi poſaſta. Jeli ſo běchu tamni muſketěrojo jeho ſtarſcheju ſajeli, dyrbjeſche jeju tež wohladacž móz. Teho dla ſtupi hiſchcźe někotre kroczele dale do předka. Wot nutſka jeho widźecž njemóžachu, dokelž jeho ſcźěn wulki dub tryjeſche.

Jene wokno běſche rosbite. Nutſka běchu wojazy wſcho rosbrojili, draſtu a ſchaty. Jemu ſo ſdaſche, ſo ſo někotſi nutſka wadźachu. Bychmy-li wobhladniſchi byli, nam ptaczki i tehole hněda wulecźake njebychu“, ſłyſcheſche Jan hłuboki mužſki hłoſ powjedacž.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Do ſkónczenja Drażdźanſkeje wuſtajenizy, kotrež ſo 27. ſeptembra ſtanje, budźe ſo 26. ſeptembra ſerbſki konzert hiſcheźe junkrócź wo pjetowacź. My ſo nadźijemy, jo budźa lubi Sserbja ſ Łużiźy w bohatej liczbje rjany konzert wopytacź. Wſyche teho je to poßlednja ſkładnoſcź, ſebi rjanu wuſtajenzu a naſchu ſerbſku wjeſku a muſej wobhladacź. Wſchetož po ſkónczenej wuſtajenizy ſo hnudom wſchitke twarjenja ſwotorhaja.

Na dźeń ſwj. Michała, wutoru 29. ſeptembra budźe Budyſke pobocźne Guſtav-Adolfſke towarſtwo w Budyſkej Michałſkej zyrkwi ſwój lětuſchi ſwjedźen ſwjecźićź. Sserbſka Boża ſłužba ſapocźnje ſo popołdnju w 2 hodź. a budźe na njej kněs ſarał dr. Renć ſ Wjeleczina prědowacź. Na němſkim kemſchenju w 4 hodź. ſo ſapocźaźym kněs ſarał Kubiza ſ Bukeź prědujo. Wſchitźy pſchecźeljo žohnowaneho dźěła Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa ſ Michałkeje kaž tež ſe wſchitkich wokolnych woſadow njech njeſkomdźa tón ważny ſwjedźen wopytacź.

Kaž je Budeſćanſki Boži dom pſched kroćtim rjanu pychu pſches tſi kraſne wokna na woltarniſcheźu dostał, ſtej ſo tež Delnjo-Wujeſdźanſkemu Božemu domej dwě nowej pijanej wokuje darilej. To je dobre wopokaimo, jo naſchi Sserbja ſwój Boži dom lubuja!

Sſrjedź měſaza ſeptembra měſeſche ſo w Deßawje hłowna ſhromadźizna hłowneho Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa. Shromadźizna běſche derje ſe wſchěch ſtronow naſcheho wótzneho kraja wopytana. Shromadźizna poſtrowjazy telegram khěžorej a Anhalſkemu wójwodźe poſłała. Wobaj ſo podźakowawſchi w ſnemu ſkutkowanju Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa wutrobne ſboże pſcheſejchtaj. Tale hłowna ſhromadźizna ma tež tóždy kroćź wobſamknycź, kotrej khudej evangelſkej woßadźe w rosproſchenju bjes tſjomi namjetowanymi ma ſo hłowny dźěl lětnych ſa Guſtav-Adolfſke towarſtwo nahromadźenych darow wudźěliźć. Lětuſche wothłoßowanje hłowny dar evangelſkeje ſmilnoſe lubośće (9000 hriwnow wucźinjazy woßadźe Steyr w Hornjej Awſtriſkej pſchiwobroćźi. Ssobu namjetowanej woßadźe Heddernheim a Kotwich kóżda něhźe 7000 hriwnow doſta. Na tej ſhromadźizje ſo tež jenohłoßnje wobſamknu, ſo ſa wſhojich pſchiſćěźanych Němſkich ſtaracź a ſa nich dary lubośće ſběracź. Mo dyrbimy ſ Bohu ſ wutrobu žohnowacź, hdyž na to ſpominamy, kelko žohnowanja je ſo hižo wot žiwého ſkutkowanja Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa do naſchich evangelſkich woßadow wuliwało a jeho proßymy, jo chżył dale ſchkit naſcheje zyrkwje bycź, ſo w wſchěm bědźenju a njepſchecźelſtwje, kotrež dyrbimy woßebje w nowſchim cźaßu móznjſcho ſe ſtrony katholſkeje zyrkwje cźerpjecź a kotrež dyrbja pſchede wſchěm naſchi wboſy evangelizy kſchecźijenjo w rosproſchenju naſhonicź, twjerdźe ſtejmy a ryeźeřźy ſ naſchima Lutherom bjes bojoſcźe ſebi prajimy a ſpěwamy: Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ſam!

Italſka je ſo pjecźa nětko roßſudźiła, ſ kralom Menelikom, ſ kotrymž je njeſbožownu wójnu wjedła, měr ſcźinićź. Wulku khwalbu ſebi Italſka w teſle wójnje dobyła njeje, ale njeje tež nadźije, ſo by lépje ſa Italſku było, hdy by tu wójnu dale wjedła. Wſchetož Italſka by pſches to hiſchcźe do wjetſcheho dołha ſałſka a ſo jara prascha, hacž by ſo jej poradźiło Menelikowe derje wuwuczene a derje wodźene wójſko, kotrež ma ſ dotalneho dobyćźa cźim wjetſcheje khrobłoſcźe, pſchewinycź. Duž wſchak je tak najlépje, hdyž ſo w dobrym ſjedna. Nahladnoſcź Italſkeho wójſka wſchak je pſches tule wójnu khětro poczerpiła a nam dyrbi teho žel bycź, dokelž je Italſka ſobu w ſwjaſku ſ Němſkej a Awſtriſkej. Hdyž pak ſo wot druhich ludow jedyn lud wjazy ſa polny njewobhladuje, to zhtenu ſwjaſkej na widźenoſcźi ſejchtodźi.

Ruſki khěžor a khěžorka w bližſchich dnjach Jendźelſku a Franzowſku wopytatej. Hacž ſo jimaj tak lohko do Jendźelſkeje pojedźe, je wulke praſchenje, pchetož tam ſu pſched kroćtim ſběžkarſke paßmo wuſłědźili, kotrež chze ſ bombami wyſchnoſcźe a kuježerſtwa ſanićźićź. Duž je lohko wěricź, ſo ſu ſebi woßebje na pſchitomnoſcź ruſkeho khěžora myßlili a ſnano ſa jeho pſchitomnoſcź tajki ſanićźazy nadpad wotmyßleny měli. Duž ſo tež Jendźelſcźenjo najwobſchěrniſche pſchihoty cźinili, jo by ruſki khěžor w Jendźelſkej pſchebywajo derje wobarnowany był.

Franzowſam je wſchěm wjeßelom, ſ kotrymž wopytej ruſkeho khěžora napſchecźiwo hladaja, pſchi ſamym rosom cźekuje. Woni njewjedźa, ſchto bychu wſchitko ſapocźeli, ruſkeho khěžora cźeſćićź a jemu hołdowacź, dokelž mija jeho ſa ſwojeho ſjednocźeneho w njepſchecźelſtwje pſchecźiwo Němſkej. Wěſta wěz pak je, ſo ruſki khěžor jako kamokujećź a ſ tym tež najwjetſchi napſchecźiwnik republiki ſ zyła rad do Franzowſkeje njendźe, jo pak je ſ dźela ſ dwórliwoſcźe, ſ dźela dźiwajo na myßle ruſkeho luda, a pſches prótſtwy franzowſkeho luda do teho ſwolił

Naſhonjenja na żeleſnizy.

Pobožny muž ſe ſwojeho naſhonjenja powjeda:

Ja po żeleſnizy do Berna jědźech. W B. młody człowjek do kupeja ſaſtupi a ſo ke mni ſydźe. Ja jemu nabožinſke kopjeno k cźitanju podach. Jako běſche wón dočźitał, ſo ja jeho woprajſchach: „Nó, mój knježe, ſchto prajićźe wy k temu?“ — „Haj, ſchtož by to wěricź mohł, by ſbožowny był“, wón wotmolwi. — „Byſchćźe wy rad wěrn a po tajkim wot waß pomjenowane ſboże

Hoicźo w njedźelſkej draſcźe ſe Sslepeho.

měł?" ſo ja dale praschach. Wón ſ hkowu tſchaſſeſche a dźesche: „Bóh je mi ſtrowe wyſłe dał a ſchtož ja ſ tymi ſapſchijećej njemóžu, wot teho ſebi też Bóh ſadaćej njemóže, ſo bych ſo wěrił!" — My w tym wokomikńenju do tunela nuts jedźechmy a w wobu bu cźma. Naſche rosréćźowanje běſche pſchetorhnjene. Jako běchmy pſches tunel pſchejěli, ſo ja ſ dobom mojeho towarſcha woprashach: „Sćźe wy mje w tunelu widźał?" Wón ſo dźiwaje rjekny: „Ne!" Ja pak prajach: „Ja waſ też njewidźach a tola mějachmoj mój wobaj też w tunelu dar widźenja. Nam jenož ſwětło pobrachowaſche. Njeje runje tak w duchownym:

„Wſchón naſch rosom ſ mudrośćźu
Je cźma, my ſmy bludne dźećźi,
Hdyž twój duch naſ ſ jaſnośćźu
Sſwojoh' ſwětła njerośſwěćźi!"

„Hdyž chćećźe wy", ſa dale powjedach, „woprawdźe to ſboźe wěry měćź, je cźiſćźe jednory pućź jo namakać. Njechećźe wy, hdyž domoj pſchindźećźe, do ſwojeje komorki hićź a ſo poklaknućź a ſpěwać: „Kńeźe, ja njemóžu ſe ſwojim rosomom ewangelij ſapſchijećź, budź tak dobroćźiwy a rosſwětł mje ſe ſwětłom twojeho ſwjatećho Ducha! Sćźiń Khrystuſa mojej wutrobje, wobradź mi ſboźymchćźinjazu wěru, kotraž je twój dar, kaž pišane ſteji (Eph. 2, 8). Chćećźe wy to cźinićź, mkody pſchećźeło?" Wón ſ hkowu wijeſche, ſo be widźećź, ſo njechaſche. Duž ja prajach: „Tajke je! Pola waſ ſo wo to njejedna, ſo njebyſchćźe wěrićź móhli, ale ſo njechećźe wěrićź. Hdyž my cźłowjećźoſo ſ naſchim ſaćźmitym rosomom Bože kraleſtwo widźećź njemóžemy, njeje potom najlěpſche, ſchtož móżemy cźinićź a najmljeńſche, wo cźož Boha proſźymy, ſo my jeho wo rosſwětlenje proſźymy? My ſboźe wěry nimamy, dokelž proſźymy. A my njeproſźymy, dokelž ſmy pſchehordźi a ſamoprawi wot pſchinarodźenja. Hdyž pak potom ſkónćźnje ani tu w wěrźe, ani tam w widźenju ſboźni njeſźmy, dyrbimy tola ſami wuſnać: „Ach, nam je ſo prawje ſtało!"

My běchmy do Berna dośćźi. Na ſudniſkim dnju budźe ſo pokaſać, hać je tón mkody muž hnadu temu proſchazemu hrěſchnikej w Khrystuſu ſłubjenu pytał a namakał abo niź.

Temu, kiž wěri, ſu wſchitke wězy móżno.

Mark. 9, 23.

Wſchitke wězy — a tola niz wſchitke wězy. Wſchitke wězy, kaž daloko mamy Bože ſłubjenja ſa ſakoſt naſcheje wěry. Hdyž něchtó, kotryž je khudy na ſcńiſkich kubkach, ſebi myſłi, ſo móže wón pſches wěru bohaty na pjenjesach a kubkach być, jeho wěrje bójſki ſakoſt ſłubjenja pobrachuje. Bóh je ſłubił naſche dźěło ſohnowaćź a nam wſchěmy khlěb wobradźićź. Ale nam bohatſtwo wobradźićź abo naſ ſ zyła ſohnowaćź, hdyž chćemy ſo wobohaćźićź a k temu ſwětne ſrědki nakońćźenju a ſwětne pućźe khodźićź, to wón ſłubił njeje. Někotſi, kotſiž ſu wěrili, ſo Bóh jich w tajkim wotmyſłenju ſohnuje jako ſwoje dźěćźi a ſo ſkónćźnje do ſpekulacźijow ſwaźa, ſu ſo pſchi tym do ſpytowanja a do ſyćźe, do ſkazenja a ſatamanſtwa ponniłe.

Hdyž ſmy khori a chćemy rad wuſtrowjeni być, ſměmy a dyrbimy wo to proſźyćź. Też mamy ſłubjenje pomozy Bożeje. „Je ſchtó bjes wami khory, njech ſawoła k ſebi ſtarſchich teje woſſady a njech ſo modla ſa njeho, a jeho ſałbuja ſ wolijom w tym mjenje teho Kńeſa" (Jak. 5, 14). A tola mamy my kóždu proſźtwu we cźełne wuhojenje wobſamkńećź ſ tym, ſo prajimy: „Je-li ſo je to Boźa wola." Wuhojenje wot cźełneje khoroſćźe pſches modlitwu wěry ſo bjes wěſtcho wumněnjenja njetamaa. Hdyž je k lěpſchemu khoreho — hdyž je k ſboźu druhich — hdyž k cźeſćźi Božej ſłużi. My wěmy wo khorych, kotrymž běſche tón kol w cźełe wot Boha nałożený ſrědk, ſo by cźłowjeka pſched hordym pſchejěbhńenjom ſałkował. Woni pak ſu ſi khori, kotſiž móhli muſtrowjeni być, ſdy bychu wěrili. K tajkim tón Knjeſ praji: „Hdy by ty wěrićź móhł! Temu, kiž wěri, ſu wſchitke wězy móżne!" Ach ſo bychu woni bóry prajili: „Ja wěrju, luby Knjeźe, pomhaj mojej njewěrje!"

Do tych „wſchitkich wězow" pak bjes dwěla ſłuſchu, ſchtož k wumnożenju naſcheje duſche wot hrěcha a mozy cźěmnośćźe ſłuſcha. To je bjes dwěla Boźa wola, ſo dyrbi kóždy hrěſchnik — a to je kóždy cźłowjek — něto, dźenja wot winy a mozy hrěcha wumożený być. To je wěźeje Boźa wola, ſo dyrbi ſo kóžde jeho wot winy a mozy hrěcha wumożene dźěćźo pokńeźe wuſnawećź a ſ mozu ſwětłośćźe napjelnićź. A hdy ma ſo to ſtaćź? „Něto je tón ſpodobny cźaſ." „Dźenja je tón dźeń teho ſboźa." To dźenja je jenož naſche; ſchto jutſje budźe, my njewěmy. „Kroćźel je ledom bjeſe mnu a bjes ſunjećźu." K wabjazemu proſchenju wo naſche wumożenje wot hrěcha mamy Bože ſłubjenja ſa wěrty ſakoſt, kotryž ſu wſchitke w Khrystuſu Jeſuſu, naſchim Knjeźu haj a hamjeń.

„Gnadny" deſchćźik.

W měſtaćźku ſmjertne ſwojej ſwonjacha a ludźo ſo hotowachu, muźa, kotryž běſche dołhe léta bjes nimi źiwy był, k rowej pſchewodźećź. Wón běſche wote wſchitkich cźeſćźeny a jako cźłowiſći pſchećźel, kotryž by ſ wuſkokimi a ſ nijſkimi wobkhadźał, też łubowany. Kaž rěćźka pſches rózojte ſahomy běſche jeho źiwjenje nimo běźało a njele, woſźebje khudźi a nijźy běchu jeho źohnowanjow dźěła měli. Ale wſchitko k końćźu dźe. „Wſchitko cźěło je jako trawa a wſchitka cźłowjećźna kraſnośćź je jako kwětła na poli: trawa ſwjadnje; kwětła wotpadnje" — to ſo też tam pokaźa. Naſch pſchećźel, kotryž w wobećźłnośćźi ſwojeje ſtaroby końćźej napſchećźiwo dźěſche, móź ſachodnośćźe ſaćźu. Hdyž wſchak běſche wón ſtajnje dobry ſchćźeſćźijan był, ſebi wón něto hiſchćźe cźim bóle na wěćźnośćź myſłeſche. Jeho duſchowpaſtyř by jeho druhdy wopytał a bjes druhim też cźeſćźpjazy poſtajł, ſo jeho njechał pſchi jeho rowje khwalićź, dokelž běſche jemu jenož wo to cźiniećź, ſo chył Bóh jeho jako khudeho hrěſchnika horje wſaćź.

Pſchewodźerjow běſche jara wjele. Woni, wuhźozy ſ daloka a ſ blíſka dźěćźu ſobu, pſchećźeljo a ſnaćźi a ſe ſchkodu jenož běſche, ſo njebjo tak ſrudnje k wſchemu, ſchtož dyrbjeſche ſo ſemrjetemu hiſchćźe k lubośćźi ſtaćź, hladaſche. Duſchowpaſtyř mějeſche pſchi rowje jednoru rěćź, pſchi kotrejž ſo na ſłowo Boźe ſkóźowaſche, kotrež ſo na ſemrjeteho pokńeźe hodźeſche, kotrež pak dyrbjeſche źiwym wubudźenje być. Pſchi rowach někotre khutne ſłowo, kotrež ſo hewak rad njeſłyſchi, dobre měſtno namaka. Ale to wożebite źadanje ſemrjeteho ſo prawje radźićź njechaſche. Pſchetož jako běſche duchowny hamjeń prajił, hiſchćźe jedyn rěćźnik ſa druhim pſchiſtupi a kóżdy cźłowjeſche hiſchćźe něchto k khwalbje ſemrjeteho prajićź. Woni wſchak mějachu jako ſprawni ludźo ſamu wěrnośćź w wocźonaj, ale khwalićź woni dźachu. So běſche ſo ſemrjety pſchede wſchěm ſ tym ſłowom troſchtował: „Sbóźni ſu cźi, kiž duchownje khudźi ſu, pſchetož jich je njebjeſke kraleſtwo", woni njewjedźachu. Tola njebjo wſchitke tele derje wotmyſłene wotvohlady ſanićźi. Deſchćźik ſo lećź ſapocźa, kotryž bu pſchezo hylniſchi, ſo wokoło ſtejazy rěćźnikej ani ſłowćźka njeſrośymichu. To běſche „gnadny" deſchćźik. — Ludźo prajachu: „To je ſchtoda!", dokelž dyrbjachu cźekućź, prjedy hacź běſche ſwjatocźnośćź k końćźu. Ale wola njebocźićźkeho běſche ſo ſtała a khwalbu ſ cźłowiſkeho rta, wo kotruž rodźił njeběſche, wětſik wotnjeſźe.

Něſchto k rosſpominanju.

K kotrej ſtronje ty ſłuſchećź?

Jedyn kujeſ w cźaſu wólbow na khźćźorſtwowy ſejm w łećźe 1884 w měſtaćźku do korćźmy ſaſtupi, ſo by ſo woſkſchewił. Ledy běſche ſo poſźynył, ſo k njemu cźiſćźećźachu a ſo jeho praſchachu: „K kajkej ſtronje ty ſłuſchećź?" — „Dajećźe mi prjedy ſměrom jećź", naſch pſchećźel ſozialdemokratiſkim njeměrnikam wotmołwi. —

Jako wón jedźeſche, pytachu cźi ſahorjeni politikarjo jemu bjes pſcheſtaćźa roſſaſnjećź, ſo dyrbi ſo w naſchim cźaſu kóżdy roſſudźićź, hacź chze ſo k pokraćźowazym, t. r. k ſozialdemokratam abo k konſervativnym, ſiź ſobu do předka njekrocźa, dźećźećź! Skónćźnje jako běſche tón kujeſ dośćźł, wón jim praji: „Něk mójećźe ſhonićź, k kajkej ſtronje ja ſłuſcham! Ja Jeſuſej Khrystuſej ſłuſchećźu!" —

Hara ſo ſboźe; cźi jeni ſo ſmějachu, cźi druhy ſwarjachu ale jedyn muž hiſchćźe na haſy ſa nim pſchibźa, jemu ruku na ramjo połoźi a praji: „Luby pſchećźelo, ſtejećźe kruźe pſchi waſchej ſtronje; wona je najlěpſcha!" — Luby cźitarjo, k kotrej ſtronje ty ſłuſchećź? Sawćźćźe wſchak je w naſchim cźaſu nuſne ſo roſſudźićź. Wuſwolćźe ſebi dźenja, komu chćećźe ſłużićź!

Samolwity redaktor: faraŕ Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mróſak w Rychwałdźe.
Cźiſćźećź a nakład Smolerjej kuhićźiſćźećźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſłko 40.
4. oktobra.

Łětnik 6.
1896.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Semolerjez knihiczijischczérni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu

18. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Na žnjowy dźakny ſwjedźeń.

Hdyž ſu nětko žně i Bożej hnadu domoj wukhowane, podamy dźenſa lubym Sserbam rospominanje na žnjowy dźakny ſwjedźeń a pichi nim njech naš wodźi ſchtwórta proſtwa i Kujeſoweje modlitwy:

Naſch wſchědny khléb daj nam dźenſa!

Naſch wſchědny khléb daj nam dźenſa! tak ſpěwamy w ſchtwórtej proſtwje ſwjateho Wótczenaſcha, a Luther pſchiſtaji to je tak wjele: „Bóh dawa wſchědny khléb tež derje bjes naſcheje modlitwy wſchitkim ſłym ludźom; ale my proſſymy w tej proſtwje, ſo by ram to pośnacz dał, ſo bychmy i dźakom ſwoj wſchědny khléb k ſebi brali.“ Po tajkim i dźakom — tak wučji naš Luther, tak prěduje nam žnjowy dźakny ſwjedźeń. Proſchenje wo wſchědny khléb wſchak ſkónczuje tajka wulka wěz njeje. Ale proſtwa je tola ſama poł modlitwy. Hakle hdyž dźakowanje k temu pſchiłóbźe, je to zyła modlitwa. Kak nawukuješch ſo Bohu ſa wſchědny khléb dźakowacz.

1. Wopomń wulkoſcz dara! Luther dale praji: Wſchědny khléb pak je: Wſchitko, ſchtož k žiwnoſczi a potrjebnoſczi cźěła ſłuſcha. A to ſo ſapoczuje i jědźu a picźom. Je to mało? Po prawym wjazy hacz khléboro a ſtoto. Schto zyłe ſtoto łomha, hdyž niczo narośtko njeje a njepſcheczel ſnano pola ſapuſczuje? Někotryžkuliž bohaty by wjele ſa to dał, hdy by jemu khléb tak derje ſłodźił kaž khudemu. Ale my mamy jón kóždy dźeń a teho dla jón doſcz njewažimy. Kajke picźe lacznoſcz najlěpje ſtaji? Woda je najlěpſche — to je hižo w ſtarym cźaſu ſtary grieſchiſki mudry Thales wuprajił. Hdyž wſchak ſo telko milijonow zentnarjow jeczmjenja wot piwarjnow, dale milijony zentnarjow běrnow a rožki wot palenza pójerje, dźiw njeje, ſo ſu tyſzazy w ſtaroſczi a ſo praſcheja: „S wotkal bjerjemy khléba?“ — K žiwnoſczi a potrjebnoſczi hiſchcźe wjazy dyžli jědź a picźe ſłuſchatej.

W ſtarym cźaſu by ſo prajiło: „něſchto do teho cźěła, něſchto na cźěło a něſchto wyſche cźěła, po tajkim draſtu a cźrije, dom a dwór. Dale fromny muž, fromna žona“! Pſchetož kuſk kała i luboſczu je lěpſche hacz tucźny woł i hidźenjom. Dale „fromne dźěcźi!“ — pobožne dźěcźo je lěpſche hacz tyſzaz bjesbóžnych a bjes dźěcźi wumrjecz je lěpje hacz bjesbóžne dźěcźi měcz. My hiſchcźe i Lutheroweho wukładowanja woſmjemy „ſtrowoſcz.“ A tola je jich tak wjele khorych. Ach ſo bychu cźi ſtrowi k khorołožam pſchiſtupili, něſtorzy by ſapoczał dźakowniſchi byez a by pſchestał morkotacz. „Dobri pſchecźelſo a ſwěrni ſuſſodźa“, kotſiž kaž dwaj „njedótkń ſo mje“ hromadźe njebydła, ale ſo wjeſełła i wjeſełynmi a płakaja i płakazymi. S zyła wſchak wjele k temu ſłuſcha, wſchědny khléb doſtawacz a jón ſměrom wužicz. Dwaj a dwozyczi wězow, kotrež k temu ſłuſcheja, katechismuſ nam mjenuje. Duž budźmy dakowni Bohu ſa to, ſchtož mamy.

2. Rośpomń dobroczíwoſcz daricźela. So nam wón da, je ſama dobroczíwoſcz. Cźłowjek móže woracz a ſyecz, móže ſo prózowacz a dźěłacz. „Pót, hdyž napoczi,

czoło w czopłocze; budźe dźěło mischtrej khwalba „zohnowanje njebjo dawa.“ Wuměstwo a industrija wjele samóžitej, pschirodospytni a filosofoso ſu mudri ludźo, ale trawiczźy se semje wurosćź dacź woni njemóża. Tak wostanje, kaž je psalmista pšched 5000 lětami wuprajił: „Ty maczesch hory j wuzkokosćze dele; ty nazyczisch semju j płodami, kotrež stworisch. Ty cźinisch, so trawa sa skót rosćze, a źito ludźom k wužitku, so by khlěb se semje wunwedł.“ Ty a pschezo sazo ty. Niz stwórba, niz njebjeza, niz pschipad — tón źiwy Bóh, naśći Wóczez w njebjeßach, dawa nam khlěb, dawa nam mozy, so móżemy dźěłacź, wón móże cźeźko sazłużene kroschki zohnowacź, so sa khlěb a wobydlenje dozahaja. Cźeho dla ßo pschezo ßwari na stat, zyrkej a kralestwa? Cźeho dla wocźi njepoiběhnjemy k horam, wot kotrychž nam pomoz pschiindźe? — So wón dawa, je dobrocźiwosćź, so wón wschitkim źiym ludźom dawa, je dobrocźiwosćź. Bóh dawa ßwojemu ßłonczku skhadźecź na dobrych a słych a dawa deschcź na prawych a njeprawych. Ty móżesch morkotacź a na Boha ßo hórschicź. — Bóh njepschestanje tebi khlěb dawacź wocźakujo, so ßebi ßwojej ruzy bórsy stykujesch w dźakowności. Husto ßo sda, kaž by ßo pobożnemu hubjeńscho cźinło hacź bjesbóżnemu. Ale Lazarus źaneje sawisćze pschecźiwo bohatemu nima — pschetoż wón wě 1. Bóh ma prawo cźinicź s tymi ßwojimi, schtoż wón chze, 2. Sswět sandźe, bohatstwo też, 3. schtóż ßo poßledni ßměje, temu ßo najlěpje ßměje. — My proßymy wo wschědny khlěb. Pisches to wschědne teje dobroty je ßo jich najwjazy tak na to swucźiło, so dobrotu dariczela wjazy njewopomnja. Ale njedyrbjało naß to wschědnje dźakownych cźinicź! Bóh ma ßwoje spodobanje na tych, kiž ßu s wutrobu jemu dźakowni.

3. Dopomímy ßo, kak njedostojni ßu cźi, kiž te dary dostawaju. Kajka to mudrosćź, kotraž po schtwórtej huydom njatu prósstwu staji, so bychmy ßo na to dopomnili, so cźi ßami, kotsiž prosscha: „nasch wschědny khleb nam daj“, dyrbja też proßnycź: „wodaj nam nasche winy“ abo so cźi ßami, kotsiž chzedźa wschědnje a bohacze khleb, też wschědnje a bohacze shrěscha. Abo njeje tak? My prajimy: daj nam a nekotre pschi ßebi myßli: daj mi! Njeiźu woni mjenje abo bóle khori na ßebicźnosćź, kotraž jenoż to ßwoje pyta, ßo wo to njestarajo, hacź ßo ßußod ßyty abo hłódny do loża lehnje, kotraž ßama na ßwój wužitk dźiwajo ßo nicźo ja tym njepraischa, hacź druhi pschi tym do hubjenstwa padnje? To słowcźko „nasch“ je słowo dobroproschozeje, ßmilneje lubosćze, a na tej pobrachnje. — My prajimy: daj nam nasch khlěb, t. r. psches ßwerne dźěłanje, psches sprawnosćź w źiwjenju warbowany khlěb. Je won nasch, hdyž njeßwernosćź a njeprawdosćź, hdyž poklecźe, ßylsa abo sdychowanje cźiwilowaneho stworjenja na nim wiźy? My proßymy: daj nam dźeńsa a dyrbimy Bohu tu starosćź na jutsische pschewostajicź, niz s lóhkomyßlenosćźu, kotraž na nicźo njetwari, ale s tym dowěrjenjom, kotrež starosćź na teho wschehomóżnego cźißnje. Ale na tym też pobrachuje. Dosćź — my njemóżemy źanych sazłużbow mjenowacź, kotrež bychu na naschu wěru ßo sapjerale, ale pschi tym wostanje, schtoż ßmy jako dźěćźi nawukli: „A to wschitko s lnteje wótzowskeje, bójikeje dobroty a ßmilnosćze, bje wscheje mojeje sazłużby a dostojnosćze, sa to wschitko ja ßo jemu dźakowacź, jeho khwalicź, jemu służicź a jeho poßłuchacź winojty ßym.“ To je sawěsćze wěrno.

S cźeźkeho cźaßa.

4. Radpad.

(Pokracźowanje.)

Nětko běsche dosćź nashonił, starschej běschtaj ßo wukhowakoj. Nětko khwatasche tam, hdźež běchu ßebi w ßwojim cźaßu skhowanku pschihotowali. S cźicha tam sahwisda: to běsche jich wotrěcźane ßnamjo. Ssama wotmolwa saklincza k njemu wróćźo.

„Też ty ßy wukhowany! Bohu budź dźak!“ dźeschtaj nan a macź, jako Jank do jich skhowanki sastupi. Jank powjedasche nětko wscho, schtoż běsche mjes tym spodźiwnego nashonił. Potom pak ßo wopraschа: „Kak dha jeźe ßo wy wukhowali?“

„Lědma ßmy sajecźu a ßmjerczźi wucźekli“, wotmolwi nan. „Lědma pok hodźiny běsche, jako běschtaj ßo wój wotßalikoj, jako pschi nězaczkowym ßwěrte nekotrych mužikich po kerkach khodźicź widźach. Niczo dobrého wot nich njewocźakach. Tého dla mězachmy ßo khětźje s pośleńzu won s procha do lěßa, so bychmy tam dalsche wocźakali a ßo po tym rosßudźili. Lědma běchmy ßo w huscźinje skhowali, hanjachu też hiźo schecźo njeplechojo do naschého doma. My běchmy wukhowani: tebje pak porucźichmy Bożej hnadźe a ßmilnosćźi!“ — — —

Powjedachu ßebi dale to a tamne.

„Zyła hola je se Schwejdowri pschepjelnjena“, měnjesche Jan.

„Ach“, sdychmy macź, „to je njemóżna wěź, so na dlěschi cźaß tu wostanjemy! Jutrje hiźo móże ßo nam khłuboki ßněh nawalicź; potom waju cźěř wohladaju a naß tu nadeńdu. A k temu tajke strasche dolhe nozy bjez ßwězy w stajnej ßmjertnej tyschnosćźi tu pschětracź! So najmu a lěcźo by ßo tale khowanka trasch hodźika, sa ßymski cźaß pak je njemóżna wěź, so tu wostanjemy. Chzemy spytacź, ßo na pucź do města nastajicź. Tam wośmu naß dobrocźiwi ludźo do ßwojeho domu!“

„Schtoż ty prajisch, ma zyle ßwoje prawo“, wotmolwi nan. Chzemy jenoż něschto hodźinow w Božim mjenje wotpocźowacź; rano sahe podamy ßo na pucź.“

Po dole roslěhowachu ßo hischcźe ßyre młkły, jako Hajnkezy psches kerki pschi Brěsnizy ßo dale bědźachu, so bychu sbożowuje do Draždźan pschischli. Bóh jich schkitowasche, so jich źadyn njepscherczźi njepytny. Sprózni a wotwjeczźi sajmpichu wokoło 8 hodźin do Plebanez doma. Tu jich s wulkej pscheczźelniwosćźu a radosćźu powitachu.

„Nětko wostanjecźe pola naß a to na pschezo“, praji Plebanez kujes. Na to sjotowachu jim po prěnim poßkhodźe pschihódne, pěkne wohydlenje.

„Tu, kujes Plebano, mam też kożany měschk, kotryž ßym w holi, tam hdźež běchu ßebi njepscherczźelojo lěhwo sjotowali, namakał!“ S tymle ßłowami pschepoda Jan Plebanez kujesej kożany měschk.

Pleban wocźini měschk a s wężipnosćźu pschehlada wscho, schtoż w nim tężesche. „Kralowski schwejdźiski półny wyschk Stahlhanćź“, stejesche na prěnim kopjenje, kotrež běsche wucźahnyk. Potom wnćźeze druhe papjery, na kotrychž běchu wschelake napomnjenja wo wobrnjenju a mjdźe wojakow. Ale hlej, schto běsche to tola? Na makym kopjenku stejesche napißane:

„Półnemu wyschkej Stahlhanćźej.

Pjatk nozy wot 11—1 hodź. mam ja strażu pschi wupadnjeńskich wrótkach pódla Luźißkich wrotow. Tón cźaß ßebi wupwolcźe! Bćke rubischko pschi ßwonkowanych wrotach budźe ßnamjo sa waß. Hdyž cźaßnik na wěźi ßwjatych tijoch kralow dwanacźe bije, ßo bliźcźe. Jenoż trizycźi muśketerow strażuje na naßypach. Ja wam móst dele puschcźu. Hennier.“

„Božo Kujeźe, kak ßy ßy tola nad nami ßmilił!“ sawoła Plebanez kujes, „sajku ważnu powjesćź dostanjemy tola s tehole kopjena! To ßo njeßměmy khomdźicź; dźeńsa je hiźo pjatk. Mjelcźeźe a njeprajeźe nikomu ani słowcźka! Ty, Janko, pak pój je nun!“

Dźěschtaj hronadźe hacź na Mischnjanski haßu, hdźež nawjedował Nowoměschcźanski wojakow bydlesche, wyschk Eustachius Löjer. S pscheczźelniwym postrowjenjom powita won nahladneho kupza pschi jeho sastupje.

„Tu cźitajeźe, kujes nawjedowarjo“, dźesche Pleban a da jemu kopjenko. Lědma běsche nawjedował kopjenko pscheczźitał, sawoła:

„Pscheradnjństwo! Schtó je wam tele kopjenko pschinjesł?“

„Tónle pachoł! Jemu a jeho starschimaj dźakuju ſo też ſa ſwoje żiwjenje."

„Ty ſy? Haj, ſym wo waschim ſpodźiwnym wukhowanju ſłyschał, knjes Plebano! Ty ſy hajnka Brandtowy ſyn? Njejſy też tamnu nóz khežorikeho wyschka ſem k měſtej pschiwjedł?" woprascha ſo nawjedowař Löser.

„Haj, knježe!" wotmolwi Jan.

„Poſdźischo wo tym hischcže poręčźinoj, dokełž ſmy tebi wschitzy wulki dźak winowaczi. Nětkole pak wróćź ſo ſe mnu! Też wy mějcže wutrobny dźak, knjes Plebano!"

(Pokračowanje.)

Wboſy Armeniſzy kſcheſćźijenjo

wo pomoz wołaja. Wschudźom w naschim wótznym kraju ſo kſcheſćźijanſki lud hiba, ſo by w ſmilnej luboſći ſwojim wobohim pſcheſćźehanym bratram a ſotram w jich wulkej nuſy a ſtyſknoſći pomhał. Lubym cźitarjam naſcheho łopjena je ſo hižo pſched krótkim ſjewiło, na kajke njeczłowiske waschnje Turkojo pſchećźiwo wbohim Armeniſkim ſakhadźuja a jich ſaniczuja. Wot nahymy ſaidźeneho łeta je ſo tole pſcheſćźehanje ſapočałko a hischcže pſchezo ſanchо łónza nima, haj, w poſłednich dujach ſaſo nowe ſrudźaze powjeſćże doidźechu, ſo ſu Turkojo kaž dźiwje ſwěrjata woohich Armeniſkich łónzowali. Wulki dźiw je, ſo wschelake nowiny Turkam pomhaja a winu na Armeniſkich ſtorkaja, ſo ſu ſo ſdźhali. Armeniſzy ſebi njeſłu niczo ſadali hacź to prawo, ſa kotrež je jim ſultan ſjawnje rukowanje dał — ale tole jim jako kſcheſćźijanam ſłubjene prawo je drje na papjerje ſtało, ale ſultan je ſo wohladał jim to ſłubjenje dźerżeć. Měſto teho ſu ſo hrube cźrjódy Turkow a Kurdow do Armeniſkich dałe a jich ſ pomozu pilizje morke a ſabivałe. So ſu Armeniſzy wobhladuwy a dźeławy lud, kiž je pſches łeńjeho Turku a teho dła też do prędła pſchińdźe, tola niczo ſke njeje. Ale naſchi nowinarjo Turkow ſakitazy praja: woni ſu ſo tola w poſłednim cźaſu jako bźěkarjo wopokaſali a ſjawnje ſwoje hrożenja wuprajili. S prěnja ſo prascha, kak daloko ſu tele powjeſćże pſchećźiwo Armeniſkim wěrne, pſchetož my wěmy, ſo ſu Turkojo wulku liczbu dopiſowarjow ſebi pokupili a ſo tućźi jenož tajſe powjeſćże (kaž je wot Amerikanſkeho dopiſowarja ſjawnje dopokaſane) do ſwěta ſćelu, kotrež Turkam pomhaja. A potom wopomńmy dale: tutóu wbohi lud ſo nětko cźwilnje a honi kaž ſwěrina na honńuje, bjes teho, ſo by żadyn kſcheſćźijanſki ſtat jim pomhał a ſa nich wuſtupił. Wón je na kſcheſćźijanſku pomoz podarmo cźakał. Nichtó ſo na nim ſmilił njeje. Dyrbi dha ſo tón lud kaž na ſemi łaźaza wacźka ſ měrom ſatcptacź dacź. So je potom w wſchěm ſadwělowanju nękajke hrożaze ſłowo pſchećźiwo ſwojemu mordarjej wuprajił, a ſo je wopruſchćźemy wot tych, na kotrychž nadźiju ſtaji, ſebi na to myſlicź moht, kaž by polne ſaniczenje ſebi ſam pomhajo wotwobroćźić moht, njejměł po prawom nichtó temu ludej porokowacź. My wěmy wot ſwědkow, kotſiž ſu ſami ſe ſwojimaj wocźomaj widźeli, kak ſu Turkojo pſchećźiwo wbohim Armeniſkim ſakhadźeli — a to je nam wažniſche hacź wſcho nowinarſtwo, kotrež je też ſ dźela teho dła khežro ſtroniſke, dokełž wſchak dyrbi ſo też ſjawnje ſakitowacź, ſo naſche europiſke kſcheſćźijanſke ſtaty ſ měrom pſchihladuja, hdyž njeczłowiźzy Turkojo kſcheſćźijanſku frej pſcheliwaju. To pak je tak ſrudne, ſo ſrudniſche bycź njemóže, ſo ſo wot ſjednoćźenych kſcheſćźijanſkich ſtatow hacź dotal hiſcheże próſchka pſchećźiwo temu dźiwjenu turkowſkenu ludej ſtało njeje. Cźi, kiž ſu ſami pſchihladowali, nam to frejpſcheleće takle wopiſaja: Na wěſte wotręćźenje dźiwje turkowſke cźrjódy huſto wot wojakow podpjerane, Armeniſkich w mějcže abo na wſach nadpadnu. Kóždeho Armeniſkeho, kotrehož wohladaja, woni ſabija, żonu a holzy ſ domow won wlecza a je na najhroźniſche waschnje wonjećźeſćźuja a cźwilnja. Pſchezo załoźniſche martry ſebi dźiwi Turkojo wumyſlnja; pſchetož morjenje kſcheſćźijanow je tola ſa nich wěſte pſchińdźenje do paradiſa. Hdźež morjenje pomałku dźe, woni donu ſ ludźimi napjelnjene ſapałuja. Tak ſo w zyrkwi w Nerfa 2—3000 ludźi żiwych ſpali. Na tole waschnje ſo w Armeniſkej wjele wjazy dyźli 100000 łónzowa, bjes nimi 27 evangelſkich duchownych. — 2500 kſcheſćźijanſkich wſow ſo wupuješi, 568 kſcheſćźijanſkich zyrkwjow ſo ſaniczi, 282 zyrkwjow ſo do muhamedanſkich moſchejow pſchetwori. Ale njebźěſche żanehо wumożenja? Haj to wſchak jim muhamedanſzy poſkićźachu — ale ſ tym wumńunjenjom, ſo kſcheſćźijanſku wěru ſaprěchu — a Iſlam pſchiwſachu. Nędźe 100000 kſcheſćźijanow ſo tak ſaſłepićź da — a ſebi wſchak ſwoje żiwjenje wukhowa. A kajka je tam nětko w Armeniſkej nuſa? 546000 kſcheſćźijanow, ſ kotrychž ſu wjetſchi dźěł wudowy a żyroty, je w ſtraſche hłodu wumrjećź. Nichtó, kiž to ſam wohladał njeje, ſebi wopiſaćź njemóže tule ſrudobu, tole hubjeuſtwo, hdyž dźećźi podarmo ſa khlěbom wołaja a, kaž konſul ſ Kharputa piſche, ſo ſ dźěła ſ trawu żiwja. A nětko je hiſchcže ta wulka nuſa w Konſtantinoplu pſches to poſłedne krejpſcheleće pſchiſchła. Njeby to njeprawo było, hdy bychmy tajſej nuſy naſchich ſobukſcheſćźijanow ſ měrom pſchihladowacź chzyli a ſnano prajili: „Schto naſz Armeniſzy ſtaraja"? „Dźěł ſobu tym hłódnym twój khleb, a wjedź ſahnatych do twojeje khěže; hdyž ty naheho widźiſch, wodźewaj jeho, a njewotcźełnń ſo woj ſwojeho cźěła." Wot tehole cźuća napjelnjeni ſu ſo też w naſchim wótznym kraju ſławni kſcheſćźijanſzy mužojo k podpjeranju Armeniſkich kſcheſćźijanow ſjednoćźili a też waſz, lubi Sserbja, proſcha, ſo bychu żiwoju ſcherpatku woprowali ſa wbohich kſcheſćźijanſkich bratrow a ſotry a pomhali jich żyſły ſwotrěwacź. „Dobrotu cźinićź a wudźěłećź njeſapomńećźe; pſchetož tajſe woporу ſpodobaju ſo Bohu derje."

Dary lubych Sserbow ſa wbohich Armeniſkich redaktor naſcheho łopjena (Adr. Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) rad dale wobſtara.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njedźelu je ſo Draždźanſka wuſtaješa wobſamknyła. Naſch żerbſki muſej běſche w poſłednim tydźenju jara bohacze wopytany, ſo ſo wopyt 50000 bliźi. To je ſawſćeże ſ Boha wulke żohnowanje!

Ssobotu popołdnju mějeſche ſo w ſtarym měćźe żerbſki ſwjedźen. Sswjedźeni meje — na to kwaźny ſwjedźeń — a potom żerbſke dźiwadło — a ſtónćźnje fermuſcha. Wſchitko je ſo wot wubjerka ſ wulkej prożu ſarjadowało a też rjenje wumjedło a woſebje ſu lubi Khwarćźenjo, kiž ſu dźiwadło hrali, ſaſo pokałali, ſ łajkej woporniwej luboſći woni ſu Sserbowſtwo ſłukuja. Hdyž pſchi tym wſchem němſke nowiny tónle dźěł żerbſkeho ſwjedźenja ſ wulkej khwałbu njewuſłobnja, njeſmémy ſo na tym dźiwacź, dokełž wichał běſche ſwjedźeń pſchedſtajaca horſtka Sserbow ſkěro ſnadna a teho dła ſyła wěź na pſchihladowazych Němźow wulki ſacźiſchej njećźinjeſche. A ſo wſchak żerbſke dźiwadło, njech ſo też na najrjeńſcho pſchedſtaja, proſtych Němźow, kotſiž ſłowćźa żerbſki njerozumja a teho dła dźiwadłowemu pſchedſtajenju pſchihladowajo ani wotmyſłła njeſapſchimnu, ſara njeſajimuje, je rozumićź. Hinak je to pola żerbſkeho ſpěwa, kotrž k wutrobje rěći. Tak je ſo też ſobotu wjećźor w hłownej ſali wuſtajenju hiſchcže junkrócź pſchedſtajeny żerbſki koncert najſćźe poradźił. Wón běſche ſara derje wopytany — ſama naſcheje khžorzyna mać naš ſe ſwojim wopytom poćźeſći. Wschelake wćźy ſu ſo dyrbjeli wospjetowacź. Soli wot Frejſchlaka a Skłodenka, ſpěwanaj wot knjeſa kantora Hanſi a knjižny Hagedornćź żebi powſchitkowne pſchipoſnaćźe dobyſchtaj. Wunoſchi tuchо druhego koncerta je — kaž ſo nam piſche — Bohu budź dźak tajſi, ſo je dźiſzit prěnjeho wurnanu.

Na ſwjedźenju ſwj. Michała ſwjećźeſćźe ſo w Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje ſ ſwjedźeni poboćźnego Gustav-Adolfſkeho towarſtwa: Luba Michałſki wopjaty żebi wěćźe tónle dźeń bjes wotpohlada wuſwolila njeje, ale je ſ tym [illegible], ſo dźe jako ryćźerſka evangelſke wobſada dźiwajo na tohо [illegible] ſ kotrymž je mjenowana, wojowacź pſchećźiwo wſchitkim hłudom na ſwěto evangelija w myſłli Gustav-Adolfſkeho towarſtwa. Sserbſke ſwjedźenſke kemſchenje ſapočźa ſo popołdnju w 2 hodź. a němſke popołdnju w 4 hodźinach. Wołtarſ běſche na najrjeńſcho wupyſcheny. Na żerbſtim kemſchenju prědowaſche knjes farař dr. Kencź ſ Wjelećźina, na ſałoźku Matth. 10, 1 żebi to praſchenje ſtajo: Kak Knjes Khrystuſ ſwojich pośłow ſon ſećźele na polo Gustav Adolfſkeho towarſtwa? Woni ſu 1. wuhotowani ſ jeho duchom; 2. wobrońjeni ſ jeho mozu; 3 napjelnjeni ſ nadźiju na dobrećźe. Němſke prědowanje mějeſche knjes farař Kubiza ſ Bukez wo Sjowjenju Sſwj. Jana 2. 25: Schtož wymaćźe, to dźerżćźe, hacź pſchińdu. K trojaſej ſwěrnoſći po tutym ſłowje Bożim knjes ſwjedźeniki prědař ſwjedźenſku wobſadu napominaſche 1. k ſwěrnoſći k wobſadźe domach; 2. k ſwěrnoſći bratrom wonkach; 3. k ſwěrnoſći k temu Knjeſej horkach. Wobaj cźerpjenaj wot Boha wobdarjenaj prědařej ſ mózným ſłowom wutrobh poſłuchařjow ſahorjachu ſa ſwjatu ſtuſk naſcheho Gustav-Adolfſkeho towarſtwa. Wećźe jeju pſchećźe, kotrež wobaj w ſawodźe ſwojeho prědowanja k wutrobam wjedźeſchtaj, ſo njeby tónle ſwjedźeń bjes żiwego płoda na lubej wobſadźe woſtał, podarmo było njeje. Haj my możachmy widźećź, kak poſłuchařjo ſ wulkej nutrnoſćźu a ſamej hnutnoſćźu prědowanjomaj wot prěnjeho hacź do poſłedneho ſłowa wćźa njewotwobrećźiwſchi pſchipoſłuchachu. Kollekta na żerbſkim kemſchenju je wunjeſła 187 hrivnow, na němſkim 138 hrivnow.

Ważnu dobrotu żerbſkeho prědařſkeho ſeminara w Hodźiju, kotrež je na rozkaz Lipſćźanſkeje theologiſkeje fakulty kralowſke kultuſ miniſterſtwo w lećźe 1877 ſałoźiło a pod wodźenje knjeſa farara ryćźerja D Jmiſcha ſtajiło, ſu łońſa jeſćźehowaſy pjećźo knjeſojo, na duchowniſke ſaſtojnſtwa żerbſkich woſadow ſo pſchihotujo, pjećź njedźeł dełho wužywali: knjeſaj kandidataj Rychłař Krjebjanſki, Wanko Manjowſki a knjeſojo ſtudenćźi Tyſcher i Mješchiźa, Wićźos i Kwaćźicź a Ryćźer ſ Delnjeho Wujeſda. Pſchi ſwojich pitnych dźełach a wukuſenjach ſu ſ nich ſchtyrjo w wobećźaj rećźomaj prědowali a wſchitzy pjećźo wołtarſu Bożu ſłużbu měli kaž też żerbſke dźećźi po waſchnju pacźerſkeho roſwućźowanja na ſorje wućźili.

Rećźeſpytny wotrjad Maćźiſzy mějeſche ſrjedu w 10 hodźinach poſłedźenje a mějeſche knjes farař Jakub pſchednoſchć wo wułożenju łeżomnoſtnych a

wjeßnych Sserbſkich mjenow. Sajimawy pſchednoſchk powſchikowne pſchipoſnacje namaka.

Tak mjenowane żelezne wrota na Dunawje ſu ſo nětko worewrile. Na Dunawje běſche mjenujcy dla ſkokow i wodu ſtejacych ſ łódzemi na jenym blaku ſtraſchne pſchejdźenje. Wſchelako je ſo poſpytalo, kak mohł ſo tónte ſtrach wotwobroćiś. Nětko ſu ſtónczjne ſa 9 milijonow ſchěſnakow tónte puć ſa łódźe wěſty cźinili. 27 ſeptembra ſu kanal tutych żelezynych wrotow poſtwjeczili. Auſtriſki khěžor, rumäniſki a ſerbiſki kral ſe ſwojimi łódzemi pſches njón pod wſyſanjom pſchi brjoſu ſtejacego luda pſchijědźachu. Se wſchěch bokow kanony hrimachu, ſo bychu tón ſwjedźeniſki wokomik ſwěrej ſe ſylnym błoßom ſjewile.

Sajna ſmjerćj pſches prósdnokhodźenje.

Pſched wjazy lětami běſche w wulkim měſeje fabriſki kujes żiwy, ſtiž měſejche wſchitko, ſchtož móżeſche człowjeka na ſemi ſbożownego cźinić: dobru pobożnu żonu, ſtrowe dźěći, dobru fabriku a wulke ſamożenje. Hacź też běſche tón bohaty muž pſchezo ſpokojny a dźakowny? Jeho żona mějeſche wjele cźeſkich hodźinow, hdyž dyrbjeſche ſama kenjchi khodźić a dyrbjeſche pſchi woczehinjenju dźěći nanowcho pſchiklada a pomozy cźiſeje parowacź. Ale tón pſchekupz ſ najmjenſcha mandźelſkej ſ měrom cźinićź daſche a też ſwólniwje jejne ſmitne ſkutki podpjeraſche. Tak dołho wſchitko derje dźěſche, donić muž na dobo njepraji, ſo chze ſwoju fabriku pſchedacź, dokelž móże ju derje ſapłacźenu dostacź. Płacźo mandźelſka proſcheſche, ſo by ſo tónte njeraſomny wotpohlad ſaſo puſchćił a to jenoż ſamcho njeſmiźomnego mammona dla, kotryž jim tola żenje pobrachowak njeběſche.

„Nć“, wón hněwnje wotmolwi, „teho dla niz, ale dokelž mam to hněwanje ſyte, kotrež ſ tajkim pſchekupſtwom ſwiſnje a dokelž chzu też junkrócź jako bohaty njewotwiſnym muž żiwjenje wužićź.“

„To ſo molisch“, wotmolwi mandźelſka, „na hněwanje budźeich, hdyž ty nicźo dźěłacź njeſmjejch, hiſchcźe ſto krócź wjazy ſtorćiś dyrbjećź. O daj ſo napromjećź! Pomnjś ſebi na naſchich ſwěrnych dźěłacźerjow, kotriž tebje kaž nana lubuja a kotriž bychu ſnjeho kuſeja njerad měli. Pſchedbe wſchěm pak, ſchto dajch ty twojim wotroſćenym ſynam do pſchiklada?“

Dokelž jejne ſylſy a proſtwy nicźo njepomhachu, ſo ta wbohа żona na ſwojeho duſchowpaſtyrja wobroći, kotrehož pſchekupz cźeſćeſche a lubowaſche. Też jeho napominanja njepomhachu. Dokelž běſche jemu wbohеje żony żel, wón domjacźeho łěkarja, ſwojeho pſchecźela, proſcheſche, ſo by wón poſpytał, hacź něſchto wuſikutnje. Łěkar běſche wſchón ſaſtróżeny, jako wón wo tym ſkyſchcheſche. Wón praji:

„Hdyž ſo wy, luby kujes duchownym a ta wbohа żona bojitej, ſo budźe ſo tón muž pſchi ſwojim próſdnym khodźenju njeſbożowny cźućź a tym ſwojim wobećźnym bućź, matej cźiſeje prawje. Ale ja hiſchcźe dale widźu. Pſchekupz ma cźerpjenje żołdka a jeho pſches dźěło ſarjadowane żiwjeńſke waſchnje, tak ſo dyrbjeſche ſahe lehmćź khodźićź, je khoroſći ſadźiwało. To něſko na dobo ſaſtanje a teho runja to w fabriźy nuſne cźěłne dźěło, kotrež je najlěpſche łěkarſtwo pſchećźiwo lohkemu cźerpjenju nohow. Hdyž tón muž nětko najdłużſchi cźaſ ſyda, dołho ſpi — ſnjeju bóry khoreho, kotryž ſi cźeſka ſaſo wotthori.“

Runjeź ſo fabriſki kujes jara khoroſćeje bojeſche, woſta też ſkutne napominanje łěkarja njewobkedźbowane a ja něſchto dnjow ſo fabrika pſcheda, ſdyž też dźěłacźerjo żałoſćachu. — Cźehož běchu ſo bojeli, pſchińdźe. Najprjedy ſo tón muž w ſwojej ſwobodnoſći ſbożowny cźuje; potom ſo jemu woſtudźi, dokelž duchownego dźěła njemějeſche. Wjećźor by derje hacź do nozy wjećźerjał a pił a hdyž běſche jeho żona też jara próżna, wona jemu k towaſtwu hędźo woſta, ſo njeby ſam do korćźmow khodźił. Wodnjo by ju ſe ſwojej wobożnoſćźu cźwilował, by jejne kenſchi khodźenje wužměćźchował, by jejne ſkutkowanje na khudych hanił a ſwojim dźěćźom ſły pſchiklad dał, ſo dyrbjeſche macź najmłódſcheho żyna do penſije dać. Schtož by najprjedy hiſchcźe cźinił, ſo by ſe żohnowanjom na wſchelakich towaſtwach ſkutkował, wón też woſtaji, dokelž ſo jemu wjazy njechaſche. Pſchi tym bu cźěłnje hubjeny; jěźć jemu njeſkłódźeſche, hacź runje by wſchelake ſpytał. Najlěpſche wina by pił — ale wſchitko běſche podarmo. Stónczjnje po łěkarja półłachu, kotryž na ſmjerćź khoreho muża namaka. Ach, a — něſko pſchińdźe njeſtónczjnje ſrudne ſmjertne kożo bjes troſchta a měra, polne njeſćźerpliwoſćźe, ſzebićźnoſćźe a ſmjertneje ſtyſkноſćźe. Macźerj a dźowzy bu druhdy cźěſko pſchi tymle cźěźkim hladanju wutracź. Jako pak łěkar żonje kaſaſche, po duchowneho półłacź, ſo by muża w jeho żakożnym njemćźje troſchtował, wona ſe ſylſami wotradźeſche praja, ſo by khory jeho won cźiſymł a pſches hněw ſo jeho cźerpjenje hiſchcźe pohorſchiło. Duž woſta.

Sa někotre dny wón wumrje, wopłakany wot jich małe. Nichtó ſebi jara po nim wjazy njeźadaſche. Haj, bohužel ſo jeho ſmjerćź jako żohnowanje ſa dźećźi wopokaja, w kotrychž radźećźu macź najlěpſchi troſcht namaka. Duchowny, kiž běſche w ſwójbje mjenje ſnaty, běſche pohrjebnu rěćź měł.

Spěwaj a dźěłaj, woboje dyrbi hromadźe bućź. Hdyž jene pobrachuje abo woboje, też pſchi lohaſtwje żane ſbożе bućź njemóże. A hdyž je żiwjenje bjes Boha żałoſnje — ſchto hatle wumrjećźe bjes njeho — tola my njechamy ſudźićź, ale ſa naſ a wſchitkich proſyćź:

O Kujeźe, daj pſches Khryſta krej,
So ſo mnu w ſmjerćźi derje ſtej!

Něſchto k rospominanju.

Kónz wužmćwza.

W wjeſćźu w horach ſo kwaſ ſwjećźeſche. Jako běſche wěrowanje nimo a kwaſarjo ſ Bożeho doma dźěchu, ſo pſched durjemi młody mandźelſki, ſurowy, bjesbóżny człowjek hiſchcźe junkrócź wobroćźi a ſawoła ſ durjemi nuts do zyrkwje zyle wótſje: „Dźenja ſym poſłedni krócź ſow pohyt!“

Kwaſmy dźeń ſo minу a na druhe ranje ſahe młody mandźelſki — wón w podkopkach dźěłaſche — na dźěło khwataſche. K wjećźeri chzyſche domoj bućź. Żona mějeſche wjećźeř hotowu, ale wón tu hiſchcźe njeběſche: wona cźakaſche, ale wón njepſchińdźe. Stónczjnje widźeſche, ſo wós pomatku po haſzy dele jedźeſche a pſched khźżu ſaſta. Dźěłacźerjo, kotriž na woſu hędźachu, něſchto ſ woſa ſběhachu; cźiſche wonі jeho do jſtwy donjeſechu a wodźećźe prjećź wſachu, ſ kotrymž běchu jeho wodźeli. Żona tam pohlada — to běſche jejny mandźelſki, blědy a mornу. Kruch ſtaly běſche dele padnył a jeho rosmjatł.

Na tſećźi dźeń bu wón khowany a po ſtarym tehdom hiſchcźe płacźazym waſchnju bu kaſchćź do Bożeho doma pſched wołtaź donjećźeny. Schtyri dny po tym, ſo běſche to hrozne hanjaze ſłowo wurećźał, běſche wón po tajkim tam, hdźećź njeběſche żenje wjazy pſchińćź chzył.

„Ja, tón Kujes, twój Bóh, ſym jedyn ſurowy Bóh.“

* * *

Pſchipad.

Pſched někotrymi lětami wjeſeſche ſo jendźelſka kujeni na łódźi. Po puću ſu matroſy woprascha: „Kak dołho mamy hiſchcźe jećź?“ — „My budźemy, ſechźe-li Bóh, hiſchcźe dwě njedźeli na morju.“ — „Sechźe-li Bóh? Hkupe blady!“ ſnapſpećźiwi njewěrjaza kujeni: „njewěćźeſe wy, ſo wſchitko, ſchtož ſo ſtanje, wot pſchipada wotwiſnje?“

Krótki cźaſ po tym żakożny wichor pſchińdźe a łódź běſche w wulkim ſtraſche. W tym wokomikujenju, ſdyž běſche wichor najhórſchi, jendźelſka kujeni, kotraž w ſmjertnym ſtraſche na ſtole hędźeſche, widźeſche, kak tón matroſa cźiſćźe ſ měrom nimo dźěſche. „Schto ſebi myſlićźe?“ wona k njemu praji, „budźe wichor bóry nimo!“ — „To móże pſchezo hiſchcźe khwilu tracź, kaž ſo ſda.“ — „Ach, proſcheźe tola w modlitwje, ſo njebychmy kónz wſali!“ — Matroſa ſ boka na tu kujeni pohlada a pſchińtaji: „Dyrbju ſo k pſchipadźe modlićź?“

To je rajne dopokazno ſa to, ſo tajzy, kotriž ſu w měrnych cźaſach bjes Boha a Khryſtuſa żiwi a k łóżdu myſłł na Boha, njebjeſa a helu wot ſo pokaiaja, tola w cźaſu ſtracha w ſwojim ſwědomnju ſacźuja, ſo je wſchehomózny Bóh.

„Pomhaj Bóh“ je wet něſka niz jenoż polo kujeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wżach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórćź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: faraź Góleź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraź Mrójak w Rychwałdźe.
Cźiſchećź a nakład Sswobodnerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśło 41.
11. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbśke njedźelśke łapjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjeź knihicźiśchćećm w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Gal. 3, 15.

Lubi bratśja! ja chźu po cźłowśkim waschnju rěcźecź: Wschak nichtó cźłowśke wotkasanje njesazpi, hdyž je wobtwjerdźene, a tež niczo k temu njepschistaji.

Japoschtoł chze po cźłowśkim waschnju s nami rěcźecź. S pschirunanjom s wobstejnoscźow wschědneho źiwjenja chze nam evangelij wutrobje blisko pschinjesćź. Wón pschirunanje wo wotkasanju wuswoli. Wotkasanje, wo kotrymž wón rěcźi, hewak na ßwěcźe ßwojeho runjecźa nima. Pschetoź wone wot ßwěta njeje, ale wot Boha. Tak wschak wo wotkasanju Bożim ßo powjedacź njemóže, kaź by Bóh wumrjeł kaź cźłowjek a jeho wobßedźenstwo potom do rukow druhich pschescźko, pschetoź Bóh wostanje tón wěcźny wobßedźeć wscheho ßwojeho, schtoź wón wotkasa. Ale pschi tym wschěm je Bóh wotkasanje cźinił a naß ßwojich herbow postajił. Hdy by ßo nam sećśke wotkasanje, do kotrehoź ßmy jako herbjo ßobu wobsamknjeni, sjewiło, kak bychmy kedźbowali a ßebi wschitko derje spomjatkowali! A hlajcźe, jow ßo wo nasche wěcźne herbstwo jedna, wo to, schtoź waß tudy wjeßełych, tam pak sbóžnych cźini, duž: schtóź ma wuschi k poßłuchanju, tón njech poßłucha.

Schto je nam Bóh luby Knjes w ßwojim testamencźe wotkasał? Niz stoto a ßłěboro, ani jedź ani picźe, ani rolu ani khěźe, ani kubła a wobßedźenstwo, kiž po cźaßu ßo minu, ale njebjeśke kubła, kotrež wěcźnje wostanu. Dyrbju wam tónle testament s krótka wopißacź. Jesuß a jeho sbożе, jeho hnada, jeho měr a sbóžnoscź. Hižo po hrěschnym padźe tón knjes prěnimaj cźłowjekomaj s tym evangelijom napschećźiwo pschinóźe. So bychtaj ßo wróćźicź mohłoj k wutrobje Bożej, ßlubi jimaj to żonine ßymjo, kotrež budźe hadej hłowu rosteptacź. Hischcźe jaßnischo ßo wopschijecźe wotkasanja Bożeho Abrahamej sjewi. Něhdy wótz Abraham w ßwojim hajku ßedźesche. Wón běśche schědźiwy a herbu hischcźe njeměješche, duž Bóh tón Knjes k njemu ßo pschibliźi. Wón s nim kaź pscheczel s pschecźelom rěcźesche. Wón jeho s hajta wuwjedźe a jemu njebjo s hwěsdami pokasa a to ßlubjenje da: Tak dyrbi twoje ßymjo bycź a psches tebje a twoje ßymjo budźa żohnowane wschitke narody na semi. To japoschtoł ßam w 16. schtućźy naschehо stawa wupraji. So je Khrystuß, Khrystuß ßam. To ßame Bóh husto a se wschelakimi wobrasami w starym testamencźe ßlubi. Wón Davidej ßyna lubi s wěcźnym kralestwom. Wón Danielej cźłowśkeho ßyna lubi, pśched kotrehoź kralestwom dyrbja kralestwo teho ßwěta do prócha sapadnycź. Wón Jesajaßej sbóžnika zyłeho ßwěta lubi. Tele wěscźenja ßu te hwěsdy, kotrež psches lětowstotetki stareho ßluba ßo ßwěcźa. Kaź mudri s rańscheho kraja sa hwěsdami hladachu, so bychu tu hwěsdu wohladali, kotraź by jich k temu kralej tych źidow dowjedła, tak pobożni stareho ßluba na tole wěschcźenje ßwojeho Boha kaź na hwěsdu, kotraź wschu cźěmnoscź rossßwětłujesche a je ßwojej njebjeśkej

jaßnoscźu jich wokschewi. W nowym ßlubje pak ßo wotkasanje Boże w połnej jaßnoscźi pokaże. Tam Jesuß herbstwo ßwojich wučźomnikow s tymi słowami wopische: Jich je to njebjeske kralestwo. Woni budźa troschtowani. Woni budźa semju wobßynyć. Woni budźa naßyćeni. Woni budźa ßmilnosć dostać. Wo budźa Boha widźećź. Pawoł praji: Bóh ßam ßwojeho ßyna njeje pschepuschćźił, ale je jeho sa naß wschitkich podał, kak by wón njechał s nim wschitko nam hnadnje dać? Druhi króć wón pische: Wschitko je wasche. A tole wotkasanje njeje ßame ßlubjenje wostało, ale je ßo wěrne sćźiniło psches wumrjećźe Jesom Khrysta na Golgatha. Krej Krystußowa je ygl swody Božeho najßwjećźischeho sawostajenstwa. Wona je wobtrnućenje sa to, so Boże wotkasanje wschitko to wopschijuje, schtož wone lubi, mjenujay wodaćźe hrěchow, žiwjenje a sbóżnosć, prawdosć, měr a radosć w ßwjatym duchu, wschitko, cźehož my potrjebamy w žiwjenju a wumrjećźu, wschitko, schtož móže naß sbóżnych cźinić tu cźaßnje a tam wěćźnje.

My budźemy prawi sćźinjeni pched Bohom s hnady ßameje psches Jesom Khrysta, to je po tajkim wopschijećźe testamenta Božeho. To je ta wjeßela powjesć, kotruž my pschipowjedamy, lubi kschesćźijenjo. To je to ßwědćźenje, kotrež ßo s naschich klětkow kóżdu njedźelu pschipowjeda. To je wusnaćźe Pětrowe, Pawolowe a wschitkich japoschtołow.

Teho wotkasanja nascheho Boha chźemy ßo dźerżećź. Wy, kiž chćećźe wy prawi a sbóżni być, njedajćźe ßebi nadźiju na tole wotkasanje ani wot starych ani wot nowych Saddužejsiskich nascheho cźaßa bracź, hdyž wam też ßwoju njewěru do wuschow trubja. Njedajćźe ßebi tu podpjeru, kotruž wam tole wotkasanje w žiwjenju dawa, nihdy wot nikoho rubićź. Sbóżni s hnady ßameje, sbóżni psches Jesußa ßameho — pschi tym wostanjemy.

Hamjeń!

S cźeźkeho cźaßa.

4. Nadpad.

(Pokračowanje.)

Nawjedowar a Jan dźěschtaj hromadźe do straźnizy pschi kuźischich wrotach. Hdyž sastupischtaj, ßo musketerjo posběhnychu a postrowichu ßwojeho nawjedowarja.

„Hdźe je Henner?“ wopraschа ßo s krótka wojakow.

„Pódla w korčmje, kujes nawjedowarjo!“ wotmolwichu jemu.

„Tjjo mužojo dźećźe se mnu!“ kasasche Löser. S tjjomi musketěrami dźěsche nětkole do korčmy. S korčmy bě wótre hewrjekanje ßłyschećź, a tokity dym ßapasche napschećźiwo. Poł próśdne palenźowe schkleńźy stejachu na blidach.

„Kujes nawjedowar!“ sawołachu nětkosi.

Wschitzy ßo sestupachu, wscho womjelkny. „Henneru!“ sawoła nawjedowar trochu ßurowje.

„Kujes nawjedowarjo, tu ßym!“ wotmolwi Henner, wustupawschi.

Löser wsa kopjeńko a pokasa je Hennerej.

„Hlej, ty pícheraduiko!“

Henner wobledny a smota ßo do boka.

„Pschimućźe jeho, a schwićźe jeho do wěźe! Schibjeńźa je hischćźe pische dobra sa njeho!“ dźěsche nawjedowar.

Hennera wotwjedźechu. Löser pschikasa hischćźe ßwojim musketěram, so bychu měschćańske wrota krućźe sawrjeli, a so njebychu nikoho nuts puschćźili. Potom ßo s Janom wotßali.

„Nětkole, luby pschećźelko, pak ßebi wote mnje wuprosch, schtož chćesch; jeli je w mojej mozy, ßo twoja próśiwa dopjelni!“ wotmolwi Löser pschećźelniwje Janej.

„Kujes nawjedowarjo! ßmjercź rad chźył też wojak być; hižo dołho mam tele ježdźenje! Radźećź mojimaj starschimaj tak! Hischćźe dźećźa w nozy chźu ßobu pschećźiwo njepschećźelam wojowaćź!“ proschesche Jan, psches wyschkowe pschećźelniwe słowa ßthrobleny.

„Takle je nadobnje! To ßo derje cźini, tajkich ludźi Sakska potrjebuje! Twoju próśiwu chźu tebi też dopjelnićź!“ dźěsche nawjedowar a dźěsche na dobo ßobu k Janowymaj starschimaj, so by jeju sa Janowe pschdewsacźe dobył. Sso wě, so njeběschtaj hnydom ßwótniwaj. Hdyž pak nawjedowar prajesche: „Mam nadźiju, haj, ßym krućźe pichesßwedćźeny, so budźe waju ßyn ßmußity pachoł; wosmu jeho ßam pod ßwoje dohladowarśiwo, ja budu jeho też kurwjeršćej porućźićź“ — duž do teho ßwolischtaj.

S cźicha ßo wscho pschihotowasche, so by ßo schwejdśki nadpad wotrahył. Wječźor sabydli ßo jene wójnske mozy poßylnili. Kartawny, nałkypne tśełby a pólne hady stejachu wschudźom nabite. Wśćhe straźe pschi měschćańskich wrotach běchu poßylnjene. Ani słowećźka njeběśche njes ßyłami ßłyschećź, kotrež bitwu wočźakowachu, so ßo njebychu njepschećźelam pscheradźili, so jich wočźakuja. Nawjedowar Löser stejesche zyle blizko pschi wrótkach pódla cźahomnyeho mosta, a pódla njeho ßyn ßamy hajnik a jeho ßyn Jan, wobaj wobronjenaj. Nóż běsche k njepschećźelskemu nadpadej kaž ßworjena. Tola w Draždźanach běchu na wscho derje pschihotowani.

„Jednacźe bjesche! Hischćźe jemu hodźinu!“ tak ßebi po wójnskich rjadach schepytachu. Na dobo rostorhachu ßo mróćźele, a jaßne měsćźkowe ßwěćko poßwětli senju. Dołho wjazy njekrajesche, duž bjesche na Draždźanskich wěźach dwanacźe.

S léßa wustupowachu njepschećźelske ßyły. Jedyn, dwaj, tśe, dwazećźo, schtyrzećźo, sto a hkowow wjele stow njepschećźelow pschiúdźechu sfradźu k wrotam. Prěni běsche hižo hacź k naßypam a k mostej dothwatał.

Prasfotajo a wrjeskotajo wutśelichu ßo kanony na naßypach a na murjach. Dźiwje hewrjekanje a straschna měschćańsa mjes Schwejdami nastawasche. Móst pnschćźichu dele a s města wuwalichu ßo sakke wójska. Sswěte mjećźe sehrawachu nad schwejdśkimi hkowami a khribjetami! Měschćańsa ßo powjetichi. S léßa wuwalichu ßo njepschećźelsźy jędni, tola hnydom jim napschećźiwo sakźy jędni w żelesnych khabatach. Ssurowa běsche bitwa, a wo ßrjedź bitwy běsche też Hajnkej Jan. Pódla njeho běsche wulka postawa nawjedowarja Lösera. Na dobo wuhlada Jan, so ßo hobrśi jędny s tesakom na nawjedowarja měri. Też Löser pósna, kajki strach jemu hroźy, a chźysche ßo wukhowaćź! Tola to běsche posdźe! Tola nć! Jan se ßwojej lebiju rubnjenje wotstroni. Tesak do boka wustećźi a prażnje Jana do nopa, so do womory padnywschi ßo na senju wali. — — —

Njepschećźel je poraźeny. — Jan leźi s cźeźkimi ranami w Plebanej domje, a jeho macź jeho wothladuje. Dźeń wote duja pschiúdźe nawjedowar Löser pohladaćź, kak ßo jeho throbłemu wumożerjej wjedźe. Skónćźnje je Janowe ßyłne cźeło throśćź pschewinyło.

Dźećźa je hodowny ßwjaty wječźor. Pola Plebanej běchu Hajnkeju hischćźe na hospodźe, a wschitzy hromadźe ßo pschećźelniwje rosrěćźowachu. Nichtó pschiúdźe po ßhodźe horje, w wulkich schtórnjach ßyłnje teptajo. Nawjedowar Löser sastupi do jitwy, wschćch pschećźelniwje postrowiwschi, dońdźe hnydom k Janej. W ruzy měješche wulke pißmo, ja kotrež běsche ja schnórku wulki kurwjeršćhśi łygl pschiúchićźy. S ludosymni słowami pschepoda wón tele pißmo Janej: „To je sa tebje, luby ßyno! Nasch kurwjećch je tebje s dźakownosćźu sa twoje służby sa kornetta w połku mojich dragunarjow powjenowal. Sey ßebi to też sasłużićź! Chźu tebje pasćź kaž ßwojeho ßyna!“

To běchu wjeßele hody!

(Pokračowanje.)

Se žiwjenja biblistich późłow.

Jara wichelake ßu nasłuhnjenja, kotrež późłi biblistich wustawow na ßwojich pucźowanjach w wichelakich domach cźinja. W wjele ludźoch nadeńdu sazpiwanje, hanjenje a wußměschenje biblije, ale

pódla tež wjele pschikładow lubosćje k Božemu słowu a wjeselе na jeho rosćěrjenju. K radostnemu wotschewjenju naschich cžitarjow chcemy tudy někotre nashonjenja s powjesćjow biblisskich pósłow podacž.

„Jako schesćijanka smeju tola bibliju“, prajesche jena žona k pósłej, hdyž wón jej tajku poruczješche.

„Hdyž so cžłowjekej něschto skeho seudže“, dźesche druha žona, „hdže ma potom swój wuczeł pytacž, hdyž niz w bibliji? Biblija wschak je jenicka kniha, kotraž srudźeneho a tyschneho cžłowjeka sakhowa psched sadwělowanjom a jemu móz a měr posłicžuje.“

Stara žonka klepny pósłej pschecželenjowje na ramjo prajiwschi: „Kak mohła ja bjes biblije bycž? S bibliju a se wschěwnym thlěbom wschak dyrbju so žiwicž.“

Hakle runje wożenjenaj mandźelskaj kupischtaj žebi bibliju, jako najnuschnischu a najpotrěbnischu nadobu swojeho doma.

S hlubokim hnucžom powjedasche jena macž wo swojim semrjetym synu, kotryž, hdyž so jako kłódźnik na mórske puczowanje poda, najprjedy po bibliji a potom hakle po swojim wacžoku žadasche, a kotryž na smjertnym łožu w Nowym Orleans swoju bibliju a zyke swoje jenjenju swojemu pschecželej da, so by je jeho macžeri pschinjesł, a něto cžita wona husto w tutej bibliji, kotraž běsche najlubscha radosćž jejneho syna a jeho trosht na morju była a kotrejež dla běsche husto wot swojich hrubych towařschow wušměschany byl.

Jedyn dźěłacžeř dźerżesche swoju bibliju pod blido, prajiwschi: „Hlejcže, tu leži tón cžaš biblija a doniž to traje, njebudže tež lěpje!“ Potom pak wón ju do wušoka sběhny a dźesche: „Hdyž pak wona wotewrjena na blidže leži, potom hakle smějemy lěpsche cžasy.“

Biblisti pošoł běsche hižo w wjazy domach pobył, duž jaschtschi wón s dobom hłóš s jeneho łoža: „Tu je tež hischcže hrěschnik, kiž Božeho słowa trjeba.“

Jena dźowka kupi bibliju, so by s njeje swojej jedynadźewjecž-dźesacž lět starej wowzy cžitała, kotraž hischcže pschezo wo swojim dawno semrjetym pobožnym synu powjedasche, wo jenym jěźdźerju do Selenskeje, kiž běsche tak rad w bibliji cžitał.

Tež my w Sserbach mamy swojeju biblisku pósłow. Schto mohłoj nam, hdy hyschtaj jenož chzyłoj, powjedacž, schto staj wscho nadeschłoj na swojim puczowanju w Sserbach.

Wo Gustav-Adolfskim wustawje.

Žonje, w Pósnjanskej bydlacej, běsche něschto njedźel do porodźenja jejneho dźěćeja jejny mandźelski wumrjeł. Jako běsche so dźěćo narodźiło, běsche tak słabe, so macž na jeho smjerćej cžakasche. „Ach, hdy by tola moje dźěćatko schcžěene było“, tak wona sdychowasche. Ale farař bydli poltscža mile sdaleny, bohatschi žušodźa nochcedźa pschi tak hubjenym wjedrje a puczu swoje konje darmo pożećicž, a wona nima žanych penjes. Duž so hnydom sebra, sawali swoje schěćcž drjewa stare dźěćatko a dźěsche do bližscheho města. Duzy po puczu pschekhwata ju sylny dźěsch a na wichěch stawach tschepotajo doindže do fary. „Khwalena buď farařka, wona praji, „kotraž je mi cžopku jědź daka, khwalený buď farař, kiž je mi moje dźěćatko darmo schcžił a mje pożohnował.“ Na smjerćej thora wróćći so domoj, ale njeje wumrjeła a tež niz jejny synk. S jejnym synkom pak khwali Božu hnadu, so je něto wscho, wscho hinak a lěpje hacž prjedy běsche. Wona słyschi něto kóždu njedźelu w swojej wsy w rjanej nowej zyrkwi Boże słowo. Schto dha je tutón evangeliski Boži dom natwarił? Bratija a sotry su w dalokosći psches Gustav-Adolfski wustaw 21000 hriwnow sa natwarjenje tuteho Božeho doma nahromadźili a wyschsche teho hischcže zyke snutskowne wuhotowanje a zyku nadobu darili.

Tak Gustav-Adolfski wustaw zyrkwinu nusu połěpschuje, hdźež jenož może. Ale hrěchi, kotrež ma, hischcže dołho njedośahaju, so mohł wschitkim wěrjacym evangelskim s nuty wupomhacž. Natwarjenje wjele nowych zyrkwjow, schulow, farow, konfirmandźskich domow, łěkowarnjow a podobnych wustawow je nusna potrjebna na wulkim dźěłanjescju tuteho towařstwa. Cžim wjazy samośa ma Gustav-Adolfske towařstwo, wschitkich schesćijanow k swěrnemu a pilnemu žohusłutkowanju napomnjacž. Tež my chcemy wschitkim naschim cžitarjam swěrne žohusłutkowanje w Gustav-Adolfskim towařstwje s nowa najnuležnischu poruczićž. „Teho dla, dokelž nětk cžaš mamy, dha cžinmy dobrotu na wschitkich ludźoch, najwjazy pak nad tymi, kiž nascheje wěry su. (Gal. 6, 10).

Wo poślednich hodźinach wójwody Jurja Sakskeho.

Wójwoda Jurij Sakski, kiž wot 1500 hacž do 1539 w Draždźanach bydleschе, wuj khurwjeřcha Bjedricha Mudreho Wittenbergskeho, běsche hórliwy katholik a je wuczbu katholskeje wěry mózuje sakitował a je s Lutherom někotry króć njepschecželesły listował. Jako pak 1537 jeho najstarschi syn Jan wumrě troschtowasche wón mrějazeho se sakłužbu Jesom Khrysta, na kotruž dyrbjał so jenož spuschcželecž a niz sam na swoje sakłužby ani na sakłužby swjatych. Mandźelska mrějazeho, Hilža Hessjenja, sotra Filipa wulkomyslnego prajesche mjeleło: „Luby knjes nano, cžehodla so to sjawnje njepredźuje?“ Duž wón wotmolwi: „To dyrbi so jenož mrějazym k troschtej sticžicž, pschetož hdy bychu to wschědni ludźo wjedźeli, so mózemy jenož psches Khrystusa wěžnu sbóžnosćž dostacž, bychu pschejara hrěschili a so ani kuśa w dobrym skutkowanju prózowali.“ Dwě lěcže posdźische wójwoda sam na smjerćej sthori; jako nět katholjsy popjo wokolo njeho běžachu a jedyn jeho s tutym, druhi s tamnym swjatym troschtowasche, pschistupi k njemu jedyn jeho komornikow a praji: „Wascha wjerschowska mikosćž je husto stare pschiśłkowo nakożowała. Runy pucž je najbližschi. Cžehodla chceže něttkole pola swjatych dobroproschenje a pomoz pytacž? Něttkole je wulki cžaš; runy pucž, najhnadnischi wjerscho a knježe, jenož psches sakłužbu hórkeho cžerpjenja a wumrjeća naschego hrěbnika Jesom Khrysta, runy pucž je najbližschi.“ „Ach, duž pomhaj ty mi, ty žwěrny sbóžniko, śmil so nade mnu a cžiń mje sbóžneho psches twoje cžerpjenje a wumrjeće!“ To prajiwschi je wójwoda na to wo měrje wušnyk.

Wo nastupje knježenja Hendricha Sakskeho.

So so tym, kiž najprjedy Boże kralestwo pytaja, tež wopravdźe swětne sbóže dostawa, to pokazuje tak prawje pschikład wójwody Hendricha Sakskeho. Jako mjenujazy wójwoda Jurij, wulki njepschecželel Lutherskeje wuczby, na smjertnym łožu ležesche, dźesche swojeho bratra ja herbu swojeho kraja postajicž, ale chzysche w swojim wotkasanju žebi wuczinicž, so měł wójwoda Hendrich žlubicž, ženje evangelij w jeho kraju předowacž dacž; tydy to njeby chzył, dyrbjał kraj khěžorej pschipadnyć. Semjenjo chzychu spomožni bycž a prajachu jo chzedźa sam to wulskutkowacž a wójwodu Hendricha tak narěčeći, so budźe wěcže pschihkożowacž. Woni dawachu nětk tež jemu wschě możne dobre słowa a mjes druhimi samośami jemu tež prajachu, so je tu wysche rjanego kraja tež hischcže jara wjele penjes, słebora a słěbornych žudobjow, kotrež mohł dostacž, hdy by swojemu bratrej jenož w tutej wězy wóśinnu byl. Ale tutón sprawny wjerch wotmolwi: „Wy ke mni hinak njeměcžiće, hacž tam cžert w puczinje pschi Khrystusu, kiž praji: „To wschitko chzu cži dacž, jeli so dele padnywschi so ke mni modlisch.“ Może-li mi mój bratr s dobrym swědomjom moje herbstwo wsacž, dha njech to boženje cžini. Ale njemysliće žebi, so chzu ja penjes a kubkow dla, Boże słowa, kotrež je Bóh sam do swěta słał, na jeho puczu sadźěwacž! Chzu radsche thudy wjerch wostacž, hacž Boha a jeho swjate słowo puschcžicž.“ — Schto pak so sta? Prjedy hischcže, dyžli so pósłli wróćićchu, wumrje wójwoda Jurij, jako hischcže testament njebě dospołnje sćinjeny. Něttk pak khwata wójwoda Hendrich, dawa žebi hołdowacž, jako najbližschi herba wobžedźi wón tutón kraj a da hnydom evangelij předowacž.

Wschelake s blifka a s daloka.

Twarjenja žerbskeje wjeśki na wustajeńjy w Draždźanach su so, kaž słyschimy, derje schedałe. Duž mamy so rjanego wunoschka sa nasch Marcžićjny dom nadźecž, dokelž tónle wunoschk hischcže wunoschk museja powjetschićcž pomha. My Sserbja pak mamy so s zyłej wutrobu tym mužam dźakowacž, kiž su žerbśti nuscj sarjadowali a wschitko wuwjedli. To běsche dobrske dźěło, ale woni prózy tutowali njesśu.

Sćrjedu 6. oktobra je so VI. evangelisko luthorska sakska krajna synoda sschła. Bohužel tam nasche žerbske wosady tón króć žoneho sastuwjerja nimaja. Němsse Budyške Nowiny kotrež su so s zyła pschi poslednej wóśbje do synody nam Sserbam njepschecželjsse wopokasale, s wulkej wažnosćju wuśbhnja, so je duchowny wotpósłanz s Budyšcina do Draždźan wotjeł, naš Sserbow pak jara boli a tuta bół my s nowa pschi wotewrjenju synody

saczujemy, jo naſche ſerbſke wobſady žanego rta nimaja, kiž by ſa nje i cžopjej wutrobu rěčeć mohł. Pſchetož to je wěſta wěz: Němž naſche naležowce ſoſtupowacj njemože, dokelž naſche potrebnowce dopośnacj njemože. Serjedu pſchipołonju je miniſtr ſe Seydewitz w pſchitomnoſczi druhich miniſtrow ſynodu ſwjedenjazu wotewrił. Sa pſchečhydu ſo hrabja ſ Kömenitz, ſa měſtopſcheſedhydu wyſchſchi dwórſki prědar D. Meier wuſwoli. Po wuſwolenju wſchelakich wubjerkow ſo wuradzenje wſchelakich ſakonſkich pſchednij tow, kotrež je konſiſtorſtwo namjetowało, ſapočnje. Najwažniſchi je dźěl tón ſakonſki naczisk, kotryž dźe dotalne prawo wobſwědčenja duchownych měſtnow p dźěnicž. Wón na to dźe, ſo, hdyž ſo někake duchowne měſtno pſches wumrjeczje duchowneho wupróſdni, konſiſtorſtwo ſamo, hdyž ma kollaturu, tele měſtno ſ nowa wobſadźi, bjez teho ſo by zyrkwinſkemu prjódſtejerſtwu tſjoch kandidatow ſa wuſwoleuje poruczila. Zyrkwinſke prjódſtejerſtwo ſmě jenož pſchipokaſaneho wotpokaſacj, jeli ſo ma něſchto pſchečiwo njemu. Hdyž je privatna kollatura, tam kollator kaž hacž dotal tſjoch poruczi, ale niž zyrkwinſke prjódſtejeſerſtwo, ale konſiſtorſtwo ſ tychle tſjoch jeneho wuſwoli, kotryž měſto doſtanje. Cžeſho dla ſo prawo zyrkwinſkich prjódſtejerjow wobmjeſuje, poſnacj njeje, pſchiwſacj pak ſo tola ſakon najſterje budźe. My pſchichodnje dale wo wuradzenju ſynody bliſche roſprawy podamy. Boh tón Knjes chyli ſ žohnowanje połoſicj na ſhromadźenje ſoſtupjerſtwa naſcheje kraineje evangeliſko-lutherſkeje zyrkwje.

24 novembra ſo previnzialna ſynoda w Wrótſławje ſeidźe. S naſcheje ſtrony budźetaj tam jako duchownaj ſoſtupjerjej knjes ſuperintendent Kurring a knjes ſuperintendent Wendt a jako ſwětnu ſoſtupjer knjes Major ſ Wrangl. Bóh luby Knjes chyli naſcheje ſwoju hnadu ſpožčicj, ſo by naſcha luba zyrkej bohate žohnowanja ſ wuradzenja ſynody měła.

Naſymu ſo pſchibližuje — a ſ tym tón cžaſ, w kotrymž ſo ſejmy ſeidu. Khěžorſtwowy ſejm ſo bórſy ſeidźe a też pruſki ſejm wotpóſłanzow. Schto ſměje khěžorſtwowy ſejm ſchitko wuradźeć, hiſcheže ſłyſchecž njeje ale najſterje derje budźe ſo ſaſo něſchto k powjeſtſchenju naſchich wójnſkich łódźow žadacž, a to wſchak je też nutne, pſchečož naſche němſke łódźſtwo hiſcheže ſmołom prěnje w Europe njeje. Pruſki ſejm wotpóſłanzow ſměje wo wučeřiſkim ſakonju jednacž. Bóh daj, ſo by po dołhim dźějenju ſtónčnje tónle ſakon do ſkutka ſtupił. Pſchetož wobſtejnoſcje wobhich pruſkich wučerjow ſu ſ dźěla hiſcheže tak habjene, jo je walki cžaſ, jo ſo jich dołhody ſakóńſzy ſarjadnja. Sa ſo w poślednim ſejmje to njeporadźi, na tym běchu ſwobodomſnjeleni 1. komory, kotraž wſchitke ſakonje k dowuradźenju doſtawa, wina. Hacž runjeć do ſwěta trubja, ſo chžedza wſchittkim pomhacz, wb hich wučerjow ſedźo woſtajichu, dokelž běſche łubosć k pjenjezuemu měchej wjencha.

Evangeliſki iwjaſk, kotryž naſchu evangeliſku zyrkej pſcheczíwo hordoſtnemu nadběhowanju katholiſkeje zyrkwje ſakituje a ſaſtupuje, je ſwoju letuſchu hłownu ſhromadźiſnu w Darmſtacže wotdźerſał. Wo tejle ſhromadźijnje je prjedawſchi jeſuita hrabja Gneaſebrouch, kotryž je ſ katholiſkeje zyrkwje k naſchej evangeliſkej zyrkwi pſcheſtupił, ſajimawy pſchednoſcht w hibanju katholkeje zyrkwje dźerſał, kotraž jenož na ſwětnu nahladnoſcž a móž zyrkwje dźiwa, ale pſchi tym ſabudźe, ſo ſmy my duchowna zyrkej, kiž njehłada na ſwětnu móž a cžeſcž, ale na to ſchtož je horkach w njebeſjach.

Ruſki khěžor a khěžorka tón tydźeń w Franzowſkej pſchebywataj. Kak ſo jimaj w republiźy, hdyž ſtej ſo ſ pitkanjom marſeillaiſy (to je hudźba ſa ſozialdemokratow) poſtrowiloj, ſpodoba! Ruſki khěžor w franzowſkej republiźy — je to móžno? Franzowſojo pak też wot ſwojich cžuczjow pſchepyelnjeni a nadućži ſo w polnym ſahorjenju pyrja. Paris ſo wſchón wot ludźi mjerwi. Franzowſojo pſchi wſchém wjeſelu nadźijomuje roſom njeſłubja a — ſkónčnje ruſkeho khěžora ſa khěžora franzowſkeje republiki njewuwołaja. Wěricž je jim wſchitko!

Se žiwjenja jeneho ſemjana.

„Hdyž mje Bóh hiſcheže tón króć wuſtrowi, chžu jemu ſłužicž zyłe ſwoje žiwjenje.“ Tak praji w lěcže 1689 w měſcže Brüſſelu 22 letny wyſchk k ſwojemu ſłužomnikej. W jenej wójnje pſcheczíwo Franzowſam běſche na cžerwjene běženje ſthorił. Na bledźnoſczi jeho wobliczja, na hłuboko leżazymaj wočzomaj, na žałoſnej wulkej ſłabośći jeho cžeła, widźeſche kóždy, kiž ſo njetrjebaſche na wěſtcženje wuſtejecž, ſo mjeſ nłodźenzom a ſmjerczu njebě ani pjedźiczki.

Wyſchk běſche ſemjan Korla ſ Cauſtein, najſtarſchi ſyn kurwjercha brandenburgſkeho, wyſchſcheho dwórſkeho marſchala, herba wulkich a bohatych wobſwědźeńſtwow. Wot ſwojeho nana, zyle pobožneho muža, běſche nawukył prawje žiwy być, a jako tutón pſched 9 lětami k ſwojemu kuſeſej domoj dźěſche, běſche też něſchto cžeſkie nawukył, mjenujzy prawe wumrjeczje. Tak wón nicžo njewjedźeſche wo bojoſći, kotruž jich telko pſched kralowej ſmjerczu ſacžuwa, ale tola njemóžeſche wón Davidowu próſtwu: „Ach, Knježe, njedaj mje wumrjecž w pokojy mojich dnjow“, ſamjelcžecž w ſwojej wutrobje a w ſwojim reče. A Knjes jeho wuſłyſchſcha, wón wſchak běſche jeho njelicžonnym ſa wjednika a pucžpokaſarja wuſwolił. To bu wón pſches tamne wjaz hacž 5 milijonow biblijow, kiž hacž dźenſa ſ jeho wuſtawa w Halli pucž do wſchittkich krajow namakachu. Se ſobuželnoſcju pſcheczíwo ſthudym, wot kotrychž tehdy njes tyžazami ſłdźy jedyn bibliju wobſwědźeſche, ſałožił wón w naléčzu léta 1712 ſe ſwojim ſamoženjom w Halli cžiſchczerńju, ſ kotrejež móžeſche kóždy, kiž chžyſche nowy teſtament ſa 18 np. a zyku bibliju ſa 10 nowych ſłěbornych měcž, doſtacž. Dźenſa hiſcheže Cauſteinowy bibliſki wuſtaw ſe ſedmini parnymi naſchimami ſa roſchěrjenje biblijow ſkutkuje, a ſchtó móže wobliczicž, kelko duſchow je ſo hižo pſches njón pſched wyſchnoſczu cžěmnoſcže wukhowało a do Božeho raja ſłało?

Hiſcheže něſchto wo evangeliſkich wjerchach.

Evangeliſy buchu, kaž je ſnate, w Mühlbergſkej bitwje pſchewinjeni, na dnju 21. haprleje 1547, a kurwjerch Jan Bjedrich Sakſki ſhubi pſches khěžora Korlu V. ſwoju kurwjerchowſku dotitojnoſcž a běſche pjecž lět dołho ſajaty. Jako jemu poruczachu, ſo by ſo k wobſamknjenjam zyrkwineje ſhromadźiſny w Trienčze wuſnał, Jan Bjedrich wotmołwi: „Nihdy na nihdy, ale dźjemy pſchi wučbje a wuſnaczu, kotrež ſmy w Augsburku pódla ſwojeho nana a druhich wjerchow a ſtawow pſchepodali, ſtajnje ſawoſtacž a chžemy radſcho kraj a lud, haj ſame žiwjenje woſtajicž, hacž ſo wot Božeho ſłowa wottorhnycž dacž!

Pfalzſki kurwjerch Bjedrich III., wótž Heidelbergſkeho katechiſma, dyrbjeſche ſo tehó dla pſched khěžorom a krajom na 14. dnju meje w Augsburku ſamołwjecž. Pfalzſki katechiſmus dyrbjeſche ſo ſaniczicž a Bjedrich bu hiſto napomínany, ſo njeby augsburſki krajny ſejm wopytał. Bjedrich III. pak wotmołwi ſwojim ſtaroſcjiwym pſcheczelam: „Ja wěm, ſo tón Bóh, kiž je Jana Bjedricha Sakſkeho w wuſnaczu ſwjatehó evangelija ſdźerſał, je tak móžny, ſo móže też mje ſkhudeho, jednoreho muźika derje ſdźerżecž a budźe też ſdźerżecž, hyſi też ſo ſtało, ſo dyrbjał ſwoje žiwjenje puſchecžicž.“

Hdyž bě wójwoda Bernhard Weimarſki, dobyćžer pola Lützena, po ſmjerczi Guſtav Adolfa ſpóſnał, ſo ma ſylnehó njepſcheczela pſched ſobu, bě wón ſebi heſłko wuſwolił: „Emmanuel“ abo „Bóh ſ nami“. Nětk pak njeliczeſche ſo też njepſcheczel a někotra wulka bitwa bu dobyta.

Dänemarkſki kral Bjedrich V. mějeſche ſtajnje bibliju pſchi ſebi a prajeſche hiſto: „W njej ſym najbohatſche žórko prawje mudroſcže a najrjeńſche roſwučzowanje namakał w cžeſkim wumjeſtnoſcje ſbožownehó knježenja.“

Dary ſa wobohich Armeniſkich:

S Nješwaczidlſkeje wožady 1. poſłyła:

W—a	1 hr.	— np.
Cž.	— „	50 „
P—a	3 „	— „
Jb.	3 „	— „
H—a	1 „	— „
Jeje dźowka	— „	50 „
E. J.	3 „	— „
H. K.	— „	50 „
H. W.	— „	50 „
J. Z.	3 „	— „

S Hrodźiſchczanſkeje wožady:

Pſches a wot k. fararja Mrósaka	3 „	— „

S Budeſczanſkeje wožady:

Michał Brěſowſky ſ Małych Debžez	1 „	— „
	20 hr.	— np.

Mat. 5, 7.

S dźakom kwitujo wo dalſche dary ſmilnoſcže ſa naſchich pſcheſcžehanych bratrow a ſotry proſzy

J. Golcž, fararˇ,
redaktor.

(Adreſa: J. Goltzſch, Paſtor, Kleinbautzen bei Pließkowitz.)

„Pomhaj Bóh“ je wot něſtka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wžach a w Budyſchinje doſtacž. **Na ſchtwórcž léta płacži wón 40 np., jenotliwe cžiſła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samołwity redaktor: fararˇ Gólcž w Budyſchinku; ſoburedaktor: fararˇ Mrósak w Rychwałdźe.
Cžiſchcž a naklad Sſmolerjež knihicžiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 42.
18. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihicźiſchczerm w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 nw.

20. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Rom. 6, 3. 4: Njewěſcze, ſo wſchitzy, kotſiž ſmy na Khrystuſa Jeſuſa kſchczeni, cźi ſmy na jeho ſmjercź kſchczeni? Smy teho dla ſ nim, pohrjebani pſches kſchczenizu do ſmjercze, ſo runje jako Khrystuſ wot morwych ſhudźeny je pſches tu kraſnoſcź teho Wótza, tak też dyrbimy my w nowym źiwjenju khodźicź.

Naſch tekſt dopomni naſ na te pſchiſłuſchnoſcze, kotrež ſmy ſ naſchej kſchczenizu na ſo wſali. My ſmy pſches kſchczenizu do ſjenocźenſtwa ſ Knjeſom Jeſuſom pſchiſchli. My ſmy do njeho nuts płodźeni. My mamy dźěła nad nim a na wſchěm, ſchtož wón je a ma. Jeho kichiźowanje, jeho wumrjecze, jeho pohrjebanje, jeho horjeſtacze a jeho nowe pſchekraſnjene źiwjenje, to je nětko naſche. Ale wone naſche njeje, ſo by nam ſałožk było ſa naſchu lěnjoſcź a źadoſcźiwoſcź, ale ſo by naſ wabiło do ſwjatego ſtukkowanja a naſ dopomniło na pſchiſłuſchnoſcź naſcheje luboſcze. W cźim pak tale pſchiſłuſchnoſcź wobſteji? Nó, to by hižo něſchto było, hdyž by ty twoju kſchczenizu ſa tak wažnu měł, ſo ſebi huſto na nju pomyſłiſch. Praj ſebi tola wſchědnje: Ja ſym kſchczeny. Ja wjozy pohan njeſſym, ja ſym kſchceſcźijan. Ja dyrbju mojemu ſbožnikej podobny bycź, pſchetož kaž wjele je jich kſchczenych, cźi ſu ſebi Khrystuſa wobłekli, cźi ſu Boże dźěcźi. To je kraſny pokład, ſbožne herbſtwo, kotrež ſmy hnydom pſchi ſaſtupje do źiwjenja dostali. Ale tajta wyſoka doſtojnoſcź też pſchiſłuſchnoſcź na tebje pokłoźi. Ssy-li prynz, dyrbiſch hinak źiwy bycź, hacź jednory hółź. Jako kſchceſcźijan dyrbiſch ſo ſtajnje na ſwój kſchceſcźijanſki ſtant dopomnicź a po nim źiwy bycź. Ty dyrbiſch ſe wotpołożicź a ſa dobrym ſtejecź. To wſchak bjes wojowanja njeńdźe. Pſchetož ty maſch w ſebi teho ſtareho cźłowjeka. Stary cźłowjek je naſcha njewěra, ſawiſcź, hněw, njeſjednocźiwoſcź, hordoſcź, źadoſcźiwoſcź, ſadwělowanje a njeſprawnoſcź. Pſchecźiwo temu dyrbiſch wojowacź. Twoje ſakorjenjene źadoſcze a hrěſchne pſchithilnoſcze dyrbiſch pſchewinycź, twoje wopacźnoſcze a ſłóſcze wotpołożicź. Wěſcze je tón knjes ſwoju móz do naſcheje kſchczenizy połožił a ſ tym wulku móz hrěcha ſlemił. Ale kaž njerjad, runjež je wutorhany, ſ korjenjow pſchezo ſaſo won roſcze, tak też tele korjenje ſaſo nowe ſkhodźenki won cźěrja. Wone dyrbi ſo pſchezo ſaſo wutorhacź. Tak było twoje źiwjenje w wojowanju ſ hrěchom podobne wumrjecźu teho Knjeſa Jeſom Khrysta na kſchižu. Ssmjercź na kſchižu běſche jara bolostna. Tak je też kiſałe dźěło, pod kotrymž wutroba tſchepoze, ſtare, ſte pſchikhilnoſcze moricź, ſtare ſakorjenjene ſte źadoſcze ſ hoſdźemi pokutu pſchekałacź. Ssmjercź na kſchižu běſche hanibna, to běſche ſmjercź ſa najwjetſichich ſłóſtnikow, wot njepſchecźelow teho Knjeſa ſ wotpohladom wuſwolena. Tak też my njeſměmy ſe ſtarym cźłowjekom wulke wonu cźinicź. My jemu najmjeńſcheje cźeſcze wopokaſacź njeſměmy, ale dyrbimy jeho ſa njecźeſtneho a njekniczomneho měcź. Niczo druhe ſebi ſtary cźłowjek njeſaſłużi.

Schtóž bu kschižowany, pomału mrěješche. Hodźina wot hodźiny ßo miny, prjedy hacź ßmjercź k wutrobje dóńdźe. Tón ßo moli, kotryž ßebi myßli, so móhł wabjenja stareho człowjeka s jenym wotmachom sanicźicź. Stary człowjek ma twjerde žiwjenje. Hdyž ßebi myßlisch so ßy s nim hotowy, hlaj jena njewobkedźbowana hodźina a wón ßo saßo pokasuje a wožiwi. Potom masch s nowa wojowacź a ßo bědźicź, doniž wón njewumrje. Schtóž je morwy, tón nicźo wjazy njecźuje, tón žaneho žadanja wjazy nima. Khory, kotrehož cźěło běšche psches žałostne bolescźe cźwilowane, a kotryž někotre sdychnjeńcźko k njebjeßam póßła, jako morwy wjazy njesdychuje, hdyž jeho cźěło też dale tłaje a hinje. Tak dyrbisch ty cźiscźe sa hrěch wumrjecź, so ßy bje wscheho wjeßela na nim, so wón wjazy žaneje mozy na tebi nima a ty na jeho žadanja wjazy njepoßłuchasch. Jeho hroženja tebje wjozy nastróžicź njeßmědźa, ty dyrbisch sa hrěch ßtepy a hłuchi bycź, ty dyrbisch sa njón morwy bycź. Kaž je skóncźnje tón Knjes sa naß pohrjebany, tak dyrbisch s pokutu sa hrěch row wuhrjebacź a se ßylsami roskacźa dyrbisch twojeho stareho człowjeka cźiscźe sahrjebacź. Wón dyrbi ßo wot tebje prjecź njescź kaž hrosnje wonjaze cźěło a wo nim dyrbi pschezo mjenje w twojim žiwjenju pytnycź bycź.

Duž, wy w ßwjatej kschcźenizy s Knjesom Jesußom sjednocźene dušche, towarśtwo s hrěchom wam wjazy njepschisteji. Duž sběhńcźe ßo k wojowanju pschecźiwo temu staremu człowjekej! Na kschiž s nim! Nuts do ßmjercźe! Do rowa s nim! Wón je to saßłužił. Njewustańcźe, doniž jeho w rowje njewidźicźe.

Potom też to druhe njewuwostanje, k cźemuž wam ßwjata kschcźeniza pschißłuschnoscź dawa. Wy budźecźe s Khrystußom horjestanycź a w nowym žiwjenju khodźicź. Kaž pola Knjesa na cźěmny cźichi pjatk jaßne jutrowne ranje pschińdźe a se ßmjercźe žiwjenje, kaž w pschichodźe s tkajazeho ßymjeńtneho sorunjeschka młode ßywy skhadźeja, kaž ßo s nozy dźeń porodźi, se symy lěcźo, tak je też w kralestwje hnady. Ssmjercź stareho Hadama dyrbi prjedy hicź, potom dyrbi a budźe ßo nowe žiwjenje porodźicź, potom budźe pola tebje rěkacź: Stare je saschło, hlaj, wschitko je ßo nowe scźiniło. Nowe bywa twoje stejniischcźo k sakonjej teho Knjesa. Twojemu staremu człowjekej běšche sakoń cźěžki spschahw, pschecźiwo kotremuž ßo wón sběhasche a kotryž chzysche wottschascź. Něko pak tu rad w Knjesowych kasnjach khodźisch a s Pawłom prajisch: Ja mam spodobanje na Božim sakonju po snutskownym człowjeku. Nowy bywa twój wobkhad s Bohom, nowe twoje towarśtwo s człowjekami, nowe te pucźe, kotrež ty khodźisch, nowa ta rěcź, kiž ty rěcźisch, nowe te wjeßela kotrež ty pytasch, nowe te błóncźko, kotrež tebi ßwěcźi, nowy tón wottykhnjeny kónz, sa kotrymž stejisch.

Na naschu kschcźenizu ßmy dopomnjeni. Jim wjele bjes nami běšche to ßnano hacź dotal morwe a próždne waschnje. To wona njeje a to nam też pschichodnje bycź njeßmje. Wona je nam teho Knjesa Jesußa do wutroby dała, teho, kotryž je ßo Aaronowemu prutej selenicź dał, teho, kotrehož roßa je kaž roßa seleneho pola, teho, kotryž je naschich hrěchow dla kschižowany, wumrjeł a pohrjebany, nascheje prawdosćcźe dla pak sbudźeny k nowemu žiwjenju. Duž nadobudźmy ßebi w towarśtwje s nim też tu móz, kotraž hrěch w naß podtłócźuje, kschižuje, mori. Staúmy też s Khrystußom horje a khodźmy w nowym žiwjenju. Pomyßlmy ßebi na naich kschcźeńśki ßlub. Pomyßlmy ßebi, schtóž ßmy my w raúńschej hodźinje nascheho žiwjenja temu Knjesej ßlubili. A potom shibujmy ßwoje kolena a spěwajmy:

Lubosćź, ja ßo podam cźi,
Chzu twój wostacź wobstajny.
Hamjeń!

S cźejźkeho cźaßa.

5. Cźejźe spytowanja.

„Kak wulka je nuja! Ssmil ßo, ßwěrny Božo!"

Pjecź lět je ßo minyło. Hajnkej ßwójba njeje ßo wjazy do hole wróćiła, ale je ßo w Plebanej domje na pschezo jaßydlila. Bóry po tym, so běchu ßo pšched pjecź lětami wschizy Schwejdojo s Draždźankeje wokolimy wuhnali, běšche ßo hajnik junu na pucź podał, so by pohladał, kak s hajnkowuju w holi stejі. Wulzy srudźeny běšche ßo wróćił. Jenož nekotre kamjenje běchu tam hišcźe ležałe, hewak běšche wscho hacź do cźista spalene. Schtóž pak běchu ßebi pschi Brěžnizy sshowali, njeběšche nichtó wupakojcźił; to pschewjejechu ßebi něško do Draždźan do noweje dominy. Też w Draždźanach běšche ßo sa pjecź lět wjele pscheměńiło. Wikowanje a rjemješlnistwo ßo njesadanjschtej. Ssamo bohaty pschekupź Pleban stajnje shubjowasche. Město běšche s wójnu a s khorosćźeni wjele měschcźanow shubiło. Wschudźom cźwilowasche hłód ludźi, a hižo wóßom njedźel dołko njemějachu też w Draždźanach ani khlěba ani mjaßa. K tajkej nuju běšche ßo hišcźe Schwejda pschidał, kotryž wonta pšched městom pakojcźeßche.

W nam derje suatym domje na hłownej dróży běšche dźenja jara cźicho. Tu drje ßo hłód hišcźe wo durje kłapał njeběšche; tola wobydlerjo mějachu też tu ßwoje starosćźe. Plebanej macź běšche cźěsko sthorila. Dźenja rano běšche tu stary lěkař Tobias pobył. S pothmurjenym mjeswocźom běšche woteschał. Něško jeho s nowa wocźakowachu. Wo jstwje, hdźež khora leżeśche, knjeżeśche ßmjertna cźiśchina. Pšched łožom stejeśche wulki pschedstaw, so njeby jaßne ßwětło wot wokna khorej schkodźiło. Póbla łoža sstejachu Plebanez knjes, hajnik a jeho mandźelśka. Mały Handrij, kotryž hižo pjecź lět do schule khodźeśche, ßedźeśche sa blidom; dźenja też jemu nicźo do hłowy njechasche; stajnje hladasche je sstyłkom k Plebanej lubej cźecźe. Něško dońdźe lěkař. Pschedstaw ßo na bok ßnhmy a błóncźne pruhi wobßwětlachu khoru. Na ßmjercź błěde běšche jeje mjeswocźo. Jenož tji ßłowcźka lěkař praji: „To je mór!" Pschitomni hišcźe bóle wobłěbnychu. Haj mór to běšche! A wo ßrjedź nozy sastupi ßmjertny sandźel do sstwy a dońdźe k łožu Plebanej macźerje. Rano sahe hižo powjedachu ßebi ludźo wschudźom w měsćźe: „Mór tu je! Pola bohatych Plebanej je ßebi po ßwój prěni wopor pobył!" S cźicha donjeßechu semrjetu na Božu rolu. Jenož hłuboko srudźeny mandźelśki, Hajnkezy a stary ßwěrny słužobnik běchu ßobu na pschewodźenju. Hižo na druhi dźeń pschińdźe hrosny mór po ßwój druhi wopor do ßameho doma. Pschi wjecźornych ßměrkach poskicźi ßmjertny sandźel Hajnkez nanej ßwoju ruku. „Jano!" běšche měrźazy hišcźe s cźicha prajił; potom sańdźeli ßwojej ßwěrnej nanowej wocźi na wěcźuje. Też stareho ßwěrneho słužobnika donjeßechu bóry po tym k wěcźnemu wotpocźinkej. A dale krocźi ßmjertny dajeć s doma do domu, tu wotwjedźe „młodych" do rowa, tam „starych", — tu „woßebnych" a „bohatych", tam „khudych" a „niśkich". Wschelake domy ßo wuprójdnichu.

(Pokraczowanje.)

Tři pokladnizy.

Tsoju pokladnizu sa wutrobu a dom, sa schulu a zyrkej je nam naich dr. Marcźin Luther darił. Měnju pschekołoźenje biblije, mały katechišmuß a spěwaříše knihi.

S prěnja pschekołoźenje biblije. Hižo prjedy mějachu Němzy někotre pschekołźki biblije w ßwojej rěcźi, ale wschě tute pschekołźki běchu pschespatne a po łacźanśkim pschekołźku, kiž běšche poluy smyłkow a jara hubjeny. Mathesius, Lutherowy pschecźel, praji: „Ssym też jako młodźenz jenu njeuěmśku biblju cźitał, ale ta běšche cźmowa a cźěmna. Duž běšche ßawěrno nujne, so by ßo

prawy pschekožeł k dźěku hotował. Tajki běšche Luther. Jeho znajomjcź j duchom žiwjateho pismo, jeho mischterstwo w ludowej rěči čiňijeschtej jeho tkmaneho sa tajke dźěło.

Kaž je snate, je wón tutón wulki skutk pschekoženja biblije na Wartburzy sapočał. Nowe lěto 1522 sapočža wón nowy testament pschekožićź, pschi pschekoženju starého testamenta njechešche pomozy žiwjich pschečelow parowacź. Do Wittenberka žo wróćźiwschi da wón nowy testament 1522 hnydom do čjišchća. Potom pak hotowasche žo hnydom k nowemu pschekoženju starého testamenta a pschenemčeći jón j pomozu žiwjeho pschečela. To njebě sawěrnje žane lohke dźěło. Luther sam praji, so je druhdy 2, 3, 4 njedźele dołho jene jenickje słowo (prawy wuras w němskim) pytał, je pola Hioba hušo j Melanchtonom a j Auroqellom sa 4 dny ledma 3 rynčki pschekožił a hdźěź my nětkle kaž pšches hěblowanu desku khodźiny, tam je žo se žiwojimaj pschečelomaj poćźić a prózowacź dyrbjał, doniž wschě wulke cźěžkoty j pućza njeběchu. W lěcźe 1534 wuńdźe zyte žwjate pismo w němskej rěči. Ale posdźišcho njeje Luther hacź do žiwjeje žmjercźe sastał žiwój pschekožł biblije dale a bóle porjedźićź a pokěpschowacź. Zyte wěcźe ma evangelska zyrkej prawo, tutón Lutherowy pschekožł biblije dale porjedźićź w hebrejskim a grekskim tekscźe a někajke smytki, tiž žu hischcźe wostake, wotstronićź. Tola na kóždy pad dyrbimy tamnemu wučenemu prawo dacź, tiž je prajił; „Zenje njeje žana kniha tuteho žwěta tak mischtrizy pschekožena, kaž Lutherowa biblija.“ A też druhe słowo rad podpijamy: „Hdy njebudźišche Luther žane druhe dźěło čiňił, hacź bibliju pschekožićź, dha by hižo to jene dožahało, so by žo jeho mjeno cźesćźiło hacź do kónca žwěta.“

Druha pokladniza, sa kotruž mamy žo Lutherej dźakowacź, je Lutherowy mały katechismuš. Pschičina k temu běšche tuta. Po Lutherowej radźe da kurnjerch Jan Wobstajny w lětach 1527—1529 w zykym žwojim kraju zyrkwinu visitaziju wotměćź. Nashonjenje, pšches nju čiňijene, njeběšche na žadyn pad žwježelaze. Visitatorojo namakachu to niz jenoź w wschědnym ludu, ale też pola fararjow tajku njewědomosćź w wězach wěry a sbóžnosćźe namakachu, so mišy Melanchton wo tym piša: „Tak móže žo to samolwjećź, so žu žo ludźo hacź dotal w tajšej wulkej njewědomosćźi a khłuposćźi wostajili? Moja wutroba krwawi, hdyž tutu žałosćź wohladam. Tu husto na bok a wupłakam žwoju bolosćź, hdyž žmy někajku wožadu wopytali a pschepytali.“ Luther pak piša w žwojej prjedyrěći k makemu katechismušej po žwojim krutym waschnju: „Pomhaj, luby Bože! Kajku žałosćź žym tam wohladał, so wschědny muž j zyła niczo njewě wo kschescźijanskej wučbje, najbóle na wšach, so bohužel wjele fararjow njerosymi wučićź, a tola rěkaju wschitzy kschescźijenjo, dyrbja kschcźeni być a žwjataj sakramentaj wužiwacź a njemóža ani wótcźenasch, ani wěrnwusnacźe ani Bože dźěacź kasnje; woni žu žiwi kaž jtół abo kaž njerosjomne žwinje.“ Tuta njewědomosćź we wězach, kij tola duschu a sbóžnosćź nastupaju, Lutherej tak žel čiňijesche, so 1529 mały katechismuš za lud wuda, so bychu žo po nim roswučowale a so by j njeho kłowne wučby kschescźijanskeje wěry a kschescźijanskeho žiwjenja nawukli a nimo tehо wuda też wulki katechismuš sa fararjow k jich roswučenju. Lutherowy mały katechismuš je nam wožebje drohi a luby. Lutherowi pschečeljo rěkachu katechismušej „mała biblija sa lud“. Dr. Jonas praji: „To je prawa biblija sa dźěćźi. Pschetoć, kaž so w biblji to namaka, schtoź je sa wěcźnu sbóžnosćź nušne, tak tu w krótkosćźi jednorje, kóždemu srozymliwe, so žo njeby nichtó samolwił, so je jemu pschečeźćźa.“ Jan Mathesiuš, stary duchowny w Joachimsthalu, wusnawa: „Hdyž njebudźišche Luther hewak w žwojim zykym žiwjenju niczo dobreho wustajił, dha njemohł žo jemu tola zyły žwět dodźakowacź sa tutón žohnowanjapołny pokład.“ Wjeřch Joachim Anhaltski, jara wučeny muž piša sam se žwojej ruku do makeho katechisma: „Nimo biblije je to moja najlěpscha kniha.“ Wójwoda Bjedrich II. Liegnitski jón tak lubowasche, so wón pschikasa, so by žo wón jemu do ruki dał, hdyž budźa jeho pohrjebacź. Haj žamo katholski bohoslowz w Benatkach, kij běšche katechismuš cźitał, prajesche: „Sbóžnej tej ruzy, kotrejž stej tutu knihu piśćekoj.“ Sskawny, psched krótkim semrěty stawisnar Leopold j Ranke piša w žwojich konfirmazijišch stawisnach: „Katechismuš, kotryž Luther 1529 wuda, wo kotrymž wón praji, je jón sam Sěwa, tajši stary doktor, kajkiž je, je runje tak dźěćźazy, kaž khlubokeje mysłe, tak srozymliwy kaž potajny, jednory a wysoki. Sbóžny tón, kij žwoju duschu j nim žiwi a žo jeho dźerži. Wón wobsedźi wulki trosćt w kóždym wokomiku, kij je też najmudrischemu njes mudrymi dosćź a nadosćź.“ K tutym rosšudam wo Lutherowym katechismje, k kotrymž móhli hischcźe wjele wjoz pschidružićź, chcemy jenoź hischcźe słowo Luthera wo nim pschidacź: „Ja, hacź runjeź žym doktor žwjatcho pismа, njejžym tola hischcźe j dźěćźazej wučbu wuschoł a njedorohymju hischcźe prawje Bož. dźěacź kasnje, wěru a wótcźenasch, njemóžu je hischcźe doschudowacź a dowukmycź, ale wukmu w nim hischcźe wschědnje a wukmu katechismuš je žwojim žynom Jankom a se žwojej dźowcźićku Madleenu. Njech je to wschitkim kschescźijanam j dobrym pschikładom.“

Tsecźa pokladniza žu evangelske spěwarśke knihi. Hižo běšche drje w zyrkwi žrjedźineho cźasa zyrkwinske spěwanje; ale tuto njewuwjedźe žo wot wožadu, ale pak wot duchownych, pak wot khora sdźěłanych wumjetskich spěwarjow a to hischcźe niz w narodnej maćźećnej rěći, ale w ludej njerosymliwej kaćźanscźinje. Zyle tak je hischcźe dźenža w romsko-katholskej zyrkwi. Spěwarśke knihi w prawym rosonje tuteho słowa nimaju w tutej zyrkwi. Sa to mamy žo reformaziji dźakowacź. Luther sam běšche sarjadnik noweho evangelskeho zyrkwinsko spěwanja. „Ja chzu“, tak wón 1523 piša, „po pschikładźe profetow a starych wótzow zyrkwje, psalmy sa lud pišacź, to rěka duchowne khěrluschе, so by Bože słowo też w spěwach w ludu wostało. Hižo w ješkehowazym lěcźe prěnja evangelska spěwarśka knižka, wobstejaza j 8 spěwami pod napišmom: „Kschescźijanske spěwy“ do žwěta wuńdźe. S zyła manny wot Luthera 37 spěwow. Nětkotre pschekołi wón žwobodnje j kaćźanskich khwalerśkich spěwow, „Cźe Bože khwalimy“, „My wěrny wschitzy do Boha“, „Budź Jesom Khrystscźe khwalený“. Druhe wobdźěła po starych němskich spěwach, kaž n. psch psalm 46: „Jedyn twjerdy hród je naš Bóh sam“, psalm 130: „K tebi žo wołam j hłubiny“. „Ty snajesch, Knjeźe, moje lěta“. Druhe pak je pěžnił sam po sacźuzu žwojeje wutroby: „Sdźerž, Knjeźe, twoje słowo nam“, „Nětk wjeseleće žo kschescźijenjo“. Sstowa a khóžy wschitkich tutych Lutherowych khěrluschow běchu tak jasne a srozymliwe, tak lubojne a wutrobne, jo mějachu jadro a móz, jo žwjeselachu a troschtowachu a wschitko žarowanje a rudźenje sacźěrichu, kij běšche bamž w žwěcźe nacźinił. S wulkim wytkanjom pschija teho dla lud kraźne Lutherowe spěwy, kij najprjedy jenoź na wožebitych kopjenach j notami khłožow wuńdźechu. S wulkej spěchnosćźu žo rosšcherjachu a hdźěź žo jim sadźěwki stawachu, tam sałhowachu žo w listach a pomjatkach. Pšches tutón jenickši khěrlusch: „Nětk wjeseleće žo kschescźijenjo“ bu wjele stow kschescźijanow k prawej wěrje dowjedźene, kij prjedy Lutherowe mjeno njechachu khytschećź; ale tute nadobne žwěrne słowa sajachu jim wutroby, so dyrbjachu k wěrnosćźi pschipadnućź. Haj žamo najwjetschi njepschečeljo Luthera sa to žwědźa. „Je jara wulki dźiw“, schpanski mnich praji, „kak žu tamne spěwy Lutherowu wěru rosschěrili, kij w wulkich khłokach w němskej rěći j Lutherowej schtudowanjskeje jstwy wulećźachu a žo w domach a w dźěćźanjach, na torhoschćźach, hažach a polach spěwaju.“ S dobrym žwědomnjom móže teho dla jedyn Lutherowy pschečeźel prajićź: „Wschitke pobožne wutroby dyrbimy wusnacź, so je nam Bóh pšches Luthera w jeho spěwarśkich knihach něschto wyšoke, spodźiwne a wožebne darił, sa cźož žo jemu njemóžemy do wscheje wěcźnosćźe dodźakowacź.

S prěnich evangelskich spěwarśkich knihow je po cźasu wulka zyła spěwarśkich w němskim kraju nastała. A runje w najnowischim cźasu žu žo we wschěch evangelskich krajnych zyrkwjach tamne stare pokłady zyrkwinych khěrluschow niz jenoź wot Luthera ale też wot jeho dostojnych nasledńikow hacź do najnowischeho cźasa sestajake a žu tak nam bohatu macźisnu sa kraźne evangelske spěwarśke knihi posficźiśe.

Ty pak, evangelski kschescźijano, sakhowaj žebi je, tute tři njesaprahujomne pokładniźy, kotrež je cźi Luther wotewrił, žerbsku bibliju, katechismuš a evangelske spěwarśke. Tu njeje kónca pokładow a tu je bohatosć kraźnych kanuschkow (Mahnm 2, 10); w domje mudrych je lubojny pokład (Pschišł. Sal. 21, 20).

Wschelake s bliska a s daloka.

W posledním cźiśle je žo najpomnito, so wunoschł s pschedawanja twarjenjow žerbskeje wjeski na Draždźanskej wustajenzy nadźijomnje naschemu Maćźicźnemu domej k lěpschemu pschipadnje. Wo tym běche žo nam wopacźna powjesćź dostała, dokelž ma tónle wunoschł do powschitkowneje wustajenskeje pokładniźy pschińćź, kotraž je też natwarjenje tych twarjenjow sapłacźiła. Ale Bohu budź dźak je wopyt naschebo museje tak bohaty był, so smějemy

nadźijomuje s teho wunoschka rjany twarski kamjen sa nasch luby Maczicźny dom — a ześ kaschczit, do kotrehož ßu ßo dary w museju skladowale, prójdny wostak njeje. A wy lubi Sserbja, kiž ßo ßnano njejsćeje na tónle kaschczit w museju dohladali abo tam pobyli njesćeje, njesabudźeje na nasch Maczicźny dom. Wy wjazy podarmo na njón cźakacź njetrjebacźe. Jutry ßo sakladny kamjeń sa nasch Maczicźny dom w Budyschinje połoźi. So bychmy to s dobrej nadźiju a s lóhkej wutrobu móhli, k temu pomhajcźe, lubi Sserbja! Hdźe móżecźe ßwój dar wotedacź, wy derje wesće!

Schkoda psches lětuschi manevr w naschej Łużiźy nacźinjena ßo nětko wot komitśijow, k temu postajenych, wobliczuje. Kaź je błyschcej, ze ßo wot wyschnosćeje 500,000 hriwnow sa tu schkodu k rosdźelenju wustajiko. Se wschitkich stron błyschimy, so ßu ludźo s tym, schtoź jim komitśije dawaja, spotojom. Duź je ßo dopjelniko, schtoź my lubym cźitarjam do manevra projichmy, so móża bjes stracha byćź, so budź: nasch stat naschim ratarjam polnje zytu schkodu sarunacź.

12. oktobra je sakka evangeliko-lutherska synoda ßwoje prěnje ważne wobsamkujenje měła. Wone ßo na to poczahuje, so ma ßo zyrkwinske prawo wot 30. měrza 1868 pschemjenićź a so maja wot nětko wschitzy statni buchowni jeneje wobsadu, to prawo w zyrkwinstim prjódkstejerstwje se kobustawami byćź. Dale je ßo to postajenje, schto móże ßo sa zyrkwinskeho prjódkstejerja wuswolićź, rasnticho a wesćejsko wupraźio. Tote postajenje (§ 8 starcho sakonja) ma ßo nětko tak: „Wuswolićź móża ßo jenoź wobsadni, kotźiź maja prawo wolićź, kotźiź maja dobru khwalbu, kotźiź ßu kschesćijanske smysłenje, pósnacźe a nashonjenje w zyrkwinstich nalećnosćach pokasali a kotźiź ßu 30 lět stari.“ Woboje je wesćeje dobre a poßlućnsche wohebje k temu dopomha, so je taksim jenoź sastup do zyrkwinskeho prjódkstejerstwa wotewrjeny, kotźiź móża też nalećnosćeje naschich zyrkwjow a wobsadow sastupowacź. Bóh tón Knjes dźyń na dalische wuradźenja synody k swożu zyrkwje ßwoje ßohnowanje klasćź!

Ruski khěžor je ßaßo Franzowsku wopusćeśił a kaź ßo sda, je ßo jemu w Franzowskej jara derje lubiło. Franzowski luo je też wschitko cźinił, schtoź możesche ruskemu hamoknjeźerjej cźesćeje wopokazacź. A to je też khěžor dźakowuje pschijośnal. Hdyź běchu jeho rěcźe, jako do franzowskeho kraja sastupi, najprjedy synne wón ßo dźeń a cźołtschko dźakowasche a słónczuje po wojeriśej paradźe wo swjasłach pschećelśtwa, kotrež wobaj ludaj sjednocźa, a wo bratrowstwje w brónjach powjedasche. Hacź je wopramdźiły pitźny swjasł bjes franzowskim a ruskim ludom, ßo prajicź njeda; ale sawěsćeje na prěni wotomit tele khěžorowe rěcźe nastrońaze měr do stracha stajaze klinćźachu. Ale nadźijomuje tak śe njeje, kaź ßo na prěni wotomit idasche. Bjes Franzowsami wot sahorjenosćeje ßo pyrjozymi wschak dyrbi słónczuje tóźdenu cźłowjekej cźopło wokoło wutroby byćź — a tak drje je ßo też ruskemu khěžorej jesćło. A k temu wschak něschto druhe pschindźe, so ma ruski khěžor wulki kraj a malo pjenjes, franzowsojo pak dobry bohaty kraj a wjele pjenjes — a Franzowsojo budźa nětko, hdyź je jim ruski khěžor tak rjenje cźinił, cźim smólniwischi ja Rußowsku nowu pożćźonku na ßo wjacź a kaź najważniśche powjesćeje powjedaja je Franzowska hiźo nowu pożćźonku wot 1200 milijonow sa Rußowsku na ßo wsała. Sa telko pjenjes wschak je ruski khěžor Franzowsam mjedowu pomasku w złódkich złowach woptacź dacź móhł. A so my na tón woprt ruskeho khěžora w Franzowskej, kaź by wón nam ßwoje njepschećejelste smysłenje sjewićź chył, telko ważnosćeje klasćź njesměmy, sjawnje pokasuje, so je ruski ministr swonkownych nalećnosćow, Schischkin, kotryź je też ßobu w Franzowskej pobył, wutoru na ßwojim domopuću do Rußowskeje do Barlina pschijěł a s naschim khěžorstwowym kanzlerom hromadźe byl. Hacź ßnano ruski khěžor, kotryź je tu thwilu pola ßwojeho pschichodnjeho nana, wójwody Hestenskeho, na wopytćeje, domoj pućujo do Barlina pschijěźdźe, je njewěste. Najkerje niz, pschetoź to by tola wbohich Franzowsow, kotźiź ßo nětko w najźłódschich ßonach kolebaja, jara bolało.

A hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny hacź do skónczenja teho ßwěta.

Mat. 28, 20.

Kóżdy dźeń ma ßwoju próżu,
Sswoju starosćź wschědnje ma,
Jesuß pak nam s kóżdej nozu
Nowe poßylnjenje da:

1. Njedźela:

Dźenßa wokaja cźe swony,
Dźenß je ßwjata njedźela;
Njehladaj na druhe strony,
Dźenß ßo duscha wokschewja,
K Bożom' domej proßy cźe
Jesuß, ßłónzo, źiwjenje.

2. Pońdźela:

S Jesußom dźenß sapocźń dźěło!
S Jesußom wscho derje dźe;
So by ßohnowane było,
Pschi dźěle cźe schkituje:
Jesuß spocźatk a kónz je,
Jesuß ßwěrny wostanje.

3. Wutora:

Dźenßa spomń, kak Jesuß tebje
Wschědnje wodźi, troschtuje,
Njehladawschi na ßam ßebje
S wěcźnej ßmjercźe wutorhnje:
Jesuß pschindźe na ßwět ßam,
S nusy pomha cźłowjekam.

4. Ssrjeda:

Wschědnje ßmjercź tu na naß kaka
Ssrjedźa w naschim źiwjenju,
Boźi ßud tam na naß cźaka,
Ssrědnika mam w Jesußu;
Pssches Jesußa ßmjercź a krej
Bóh naß cźini ßuda frej.

5. Schtwórtk:

Sswjate wotkasanje troschta
Jesuß dźenßa wustaji,
Wse nim duscha ma doscź troschta,
We wěrje ßo poßylni:
Na tebje wón sabył njej'
W modlitwje w Gethsemane.

6. Pjatk:

Jesuß dźenß na khcźiźu woła:
„Dokonjane wschitko je!“
Naschej duschi troschtne słowa! -
Pssches joh' ßmjercź naß wumóhł je;
Jesu, twój tschiź, bolosćź wschu
W wutrobje ßej wopomnju.

7. Ssobota:

Poßledni dźeń ßwěru wopomń,
Hdyź tón tydźeń k kónzej dźe!
Na ßwoju ßmjercź ßo też dopomń,
Hdyź ßo ßabbat sapocźuje;
K wjecźoru ßo bliźi cźaß:
Jesu, woitań pola naß!

Ernst Helaß.

Schto móże żona cźinićź.

K M. żona pschiindźe, kotraź jeho prosschesche, so by ßa jejneho bjesbóżneho muża proßył, a spytał jeho k Khrystußej dowjesćź.

„Kak dołko sćźe żenjena?“ ßo M. prasschesche.

„Dwazyćźi lět“, wona wotmolwi.

„Schto ićźe sa tón cźaß cźinika, so bysćźe ßwojeho muża k Khrystußej dowjedła?“

„Ja ßym jemu rěcźała, ja ßym sa njeho proßyła, ja ßym jeho namolwjała, so by ßo k wobsadźe dźerżał.“

„A wy sćźe dwazyćźi lět jeho żona była?“

„Haj, mój kujeźe!“

„To něschto w rjedźe byćź njemóże“, M. praji, s hłowu wijo. „Wón dyrbjał dawno hiźo pola teho Knjesa byćź. Sćźe wy stajnje pched jeho wocźomaj kschesćźijanske źiwjenje wjedła?“

„Ja ßo boju, pschezo niz.“

„Sćźe druhdy wobożna była a ßwarjeła?“

„Haj, jara husto.“

„A schto wy potom cźinjeschćźe? Sćźe ßo samolwika abo ićźe jemu prajiła, so je wam wutrobnje żel, so ićźe jemu hubjeny pschikład dała.“

„O ně, to ja żenje cźinika njejßym! Ja to njemóżach.“

„Hlaj, moja luba, jow tćźi. Waßch muż njeje, ja kotrehož mam proßyćź, ale wy to ićźe! Hdyź je waßcha wutroba w prawym smysłenju a waßche źiwjenje prawe cźini, potom dołko njetraje a Bóh w wutrobje waßcheho muża wobydlenje namaka.

A wonaj ßo hromadźe modleschtaj. A żona ßebi tu wucźbu k wutrobje wsa a bórsy po tym ßo M—owe wěschćźenje dopjelni. Tón muż ßo k temu Knjesej wobrocźi.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźiśćź a nakład Ssmolerjez knihicźiśćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 43
25. oktobra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Semolerjej knihićiśćerni w Budyšinje a ju tam dostać ja schtwórtlětnu pschedpłatu 40 w.

21. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Ef. 6, 10—20.

Dobra rada ja śe czaſu.

Schtóž je hdy ſe żeleźnizu pśches hórkojtu krajinu jěł, lubośne wuhłady do dolinow a na hory ſnaje, wośebje hdyž ſłónčko na nje ſwěći. To ju na nich nahładacź njemóžeſch a ty ju njedźiwaſch, ſo jich tak wjele ludźi hory wopytuja. Na dobo pak ju rjany wobras ſłubi; tolſta cźma cźe wobdawa a ju ſda, kaž bychu hory cźah pójrjele. Ty nicźo wjazy njewidźiſch, wócźło do ſameje nozy hlada. My njedocźakliwi na tón wokomik cźakamy, hdźež budźemy na kónzu tunela a ſaſno ſwětłu dźeń wohladamy. Njeje to wobras cźłowſkeho źiwjenja? Wone ſu cźaſy, w kotrychž my tak rjez pśches ſelene ſahony jědźemy, w kotrychž ſu bjes ſrudoby a horja źiwjenja ſwjeſelimy a kaž dźěći wjeſeli pśched wobliczom naſcheho njebjeſkeho Wótza khodźimy. Ale tak njewoſtanje, ale, hdyž běśche runje hiſchcźe wſchitko wjeſełe a ſaſne, cźłowjeka źiwjenje na dobo do cźěmnych dnjow, do cźěmnych hodźinow dowjedźe, kotrež jeho cźim bóle naſtróža, dokelž njenadźujźy pſchińdu. Nahła ſmjercź, bolośne cźerpjenje, khudoba a nuſa — kak móže to wſchitko njejabzy pucź naſcheho źiwjenja cźmowy ſcźinicź a wutrobu ſrudnu! Kak wſchelake pruhowanje, kotrež wot wonkach, kak wſchelake ſpytowanje, kotrež wot nutſkach na cźłowjeka pſchińdźe! A ſchtóž tele cźaſy wośebje ſtraſchne cźini — njeje nam, kaž by ſu k nam ſpytować bliźiś, kaž něhdy k temu Knjeſej w puſcźinje a Gethſemane a kaž by hłóſ k nam prajił: Hdźe je nětko twój Bóh? Schto pomha tebi twoja bohabojaſnoſcź, twoja wěra? „Dźerźiſch ty hiſchcźe twjerdźe ſwoju ſwěrnoſcź?“ ſu żona cźwilowanego Hioba woprascha. „Požohnuj Boha a wumź.“ So by w tajkich ſłych dnjach derje wobſtał a cźěmne ſpytowanja dobycźerźy pſchewinył, je nuſne, ſo ſu ſa nje wobronjſch a pſchihotujeſch, prjedy hacź tu wone ſu. Huſto ſu źiwjenje i wojowanjom pſchiruna. K wojowanju pak trjebaſch brónje, kotrež dyrbi wojak w bitwje měcź. Jara derje japoſchtoł Pawoł w epiſtoli dźenſnjſcheje njedźele Ef. 6, 10—20 brońi kſheſcźijana wopiſuje, kotruž dyrbi ſebi ſa ſłe dny wobleź. Wopomńmy najważnjſche. Jow maſch dobru radu ſa ſłe dny.

1. Nade wſchitko ſapſchimńcźe ſchkit teje wěry, j kotrymž ſahaſnycź móžecźe wſchitke ſehliwe ſchipy teho ſłeho njepſhecźela. Schtóž běśche ſchkit wojakej, to je wěra kſheſcźijanej, brońi w bědźenjach źiwjenja. Hdźež naſ cźłowſka wědomnoſcź, wumělſtwo a móz wopuſchcźa, wěra hiſchcźe ſwoju ſakitazu a wobarnowazu móz wopokaźe. Schtóž móže, kaž Khryſtuſ na kſhiźu, hiſchcźe prajicź: mój Bożo, Bożo, ty ſy mój, Bożo, tón ſu też pśches najhłubſche a najcźěmnjſche hodźiny cźerpjenja ſaſno k ſwětłu pſchebědźi. Jeno njepuſchcźe ſwoju wěru! tak dyrbimy wſchitkim cźerpjazym a ſu bědźazym ſobukſheſcźijanam pſchiwołacź, pſchetož ſchto je wojak bjes ſchkita w bitwje! A hdźež chźedźa nam tónle ſchkit wuwinycź a wutorhnycź, dyrbimy na wſchě waſchnje twjerdźe

dźerżecź a radscho ßwět, pjenjesy a kubło puschczięcź, hacź wěru, kotraž je tola skończnje to dobycze, kiž ßwět pschewinje.

2. A wsmicze kłobuk teho sboża a mjecź teho ducha, kotryž je Boże ßkowo. Brón dyrbi ßo sywtowacź w dobrych dnjach, so by ßo w słych wopokasała. Kak wjele człowjekam je hižo jadriwe ßkowo biblije wjazy troschta a mozy spožcziło hacź człowiźe ßkowo a człowiźi troscht. Luther praji: „Ódyź mje kißały sły duch pschima, ja psalm wuspěwam a wón ßo wotßali.“ Njepscheczelske wójska ßo s kanonami a tsělbami wotsělaja; wójsko starosczow, nusy a hrěchow, kotrež nam žiwjenje kißałe cźini, ßo jenoź psches mjecź ducha, psches to „pißane steit“, wotecźěri. Dobra brón je Boże ßkowo, tyßaz krócź spytana w wojowanju duchow.

3. A modlcze ßo stajnje k Bohu w wschitkej nusy. Jako něhdy Schwajzarźy do bitwy — to běsche pola Sempacha — njepscheczelske wójsko wohladawschi najprjedy ßo poklaknychu a — modlachu, njepscheczeljo jich wußměschujo prajichu: „Cźi bojasni ludźo na ßwoje kolena padnu, woni chzedźa naß wo hnadu proßycź.“ Ale Amstrizy buchn bóry powuczeni, jako Schwajzarźy burjo modlitwu wuspěwawschi postanychu a ßo na nich wolichu a jich pobichu. Cźi, kiž běchu ßo modlili, dobychu, cźi, kiž běchu ßwoje ßměchi měli, buchu sanicźeni. Kaž dyrbi wojak ßwoju wěz nawukuycź, tak dyrbi kscheścźijan to ßwoje, wěru a modlitwu wukuycź, so by smužitosćź a dobycze w słych dnjach měł. — Bjes kompaßa łódźnik na morjo njejedźe, bjes brónje wojak do bitwy njeńdźe. Tak njeßmje tež kschescźijan bjes wěry, bjes Božeho ßłowa a modlitwy do cźěmnych dnjow ßwojeho žiwjenja hicź, wo kotrychź nichtó njewě, kak khětsje móža na njeho pschińcź.

Dźerž ßo ducho, hotowu,
Stań, wimi ßwoje brónje;
Wachuj, modl ßo, cźaß je sły,
Hnsto ßo nětk shoni,
So tež tych
Wěrjozych
Satan druhdy sypta
A jich sawjescź pyta.

Hamjeń!

S cźejźkeho cźaßa.

5. Cźejźe spytowanja.

(Pokracźowanje.)

Najßurowisch sakhadźesche mór w Starym měsće w Drażdźanach. Sa jenicźki tydźeń je tam mór jedyn dom sa druhim wuprósdnił. Hdyź běsche na Scheffelskej haßy pośledni wobydleź semrjeł, zyku haßu na woběmaj końzomaj s deßkami sabichu.

Hdyź běsche tale żakoßna khorosćź sastała, mějachu zyke Drażdźany ledma hischcze 500 wobydlerjow.

* * *

Wo wschěch tutnych podawkach njeběsche Jan nicźo shonił, dokelź běsche daloko wot Drażdźan prjecź. Sapoczatk léta 1638 běsche se ßwojim pokkom do jużnych Němzow cźahnył. W někotrej bitwje běsche tam pobył. Wójnske sboże běsche jeho stajnje pschewodźało; nawjedowarja Löjera pak, jeho wótzowskeho pscheczela běsche njepscheczelska kulka morika. To běsche wulka sroduba za Janowu cźuczłiwu wutrobu.

Skończnje wrócźichu ßo ßaßo k wótzowskim sahonam. Kurwjećh běsche pschikajał, so ma ßo Janowy jěsdny pokk wrócźićź, so by Drażdźany schtitował, dokelź ßaßo Schwejdojo w tamnijschich stronach pakosćźachu.

„O kak budźa ßo wschitzy wjeßelicź, nan a macź a bratr Handrij a Plebanez knjes a knjeni, hdyź na ßwojim nahladnym wyßokim konju pśched jich domom sastanu! Kak budźe ßo macź sawjeßelicź, hdyź ßwojeho Jana ßaßo smeje! A nan? hdyź jemu powjedam, kak derje ßym ßo w kóźdej bitwje bił!“ Tak pomyßli ßebi Jan.

Wbohi Jano! kak budźe to wschitko cźiśćze — cźiśćze hinak!

Pśched domom bohatych Plebanez posasta jěsdny. To běsche Jan, kotryź běsche ße ßwojim pokkom do Drażdźan sacźahnył.

„Kak běsche tam wschitko cźicho! myßlesche ßebi, hdyź po sthodach horje dźesche.

Durje ßo wotewrichu.

„Macźi, najlubscha macźi!“

„Jano, mój ßyno!“

„Handrijo, mój lubschi bratsiko!“

„Luby bratsje Jano!“

„Kak sćze tola blěda, luba macźi? Hdźe dha pak macze nana?“

„Wumrjeł je!“

„Najlubschi mój Bożo! Nasch luby nan njebohi!“ sawoła Jan, wótsje sdychujo.

Wbohi Jano! To běsche śrudne saßowidźenje!

Popołdnju stejachu na cźichim městacźku, tam, hdźeź zypreßy, żarowaze wjerby a schtomy žiwjenja ßwoje hałoły rośpschescźěrachu, na Božej roli schtyrjo śrudni ludźo.

„Tu wotpocźujetaj wobaj, wo kotrejź żarujemoj“, dźesche s cźicha Plebanez knjes k Janej.

Dołho tu stejachu hłuboko nucźi na śrudnym městnje. Wscho běsche cźicho a mjelcźesche. Jenoź ßokobik sahwisda s daloka, kaž by wjedźał, so je tón, kotryź tu pod Božej rolu wotpocźuje, tak rady pośłuchał w selenym haju na ßokobikowe hwisdanje.

„Lubscha macźićka!“ dźesche Jan, „nětko chzu ja bycź wasch schkit a wascha sejera.“

Sso wě, dołho Jan pschi ßwojich lubych wostacź njemóżesche. Hdyź ßo domoj wrócźachu, wotcźakowasche jeho hižo dragunar ße sawrjenym listom. Jan cźitasche. „Tu je nowa pschikasnja. S dwě sćźe ludźimi dyrbju Wilsdruffsku krajinu pschehanjecź“, dźesche k macźeri. Do Wilsdruffa běsche ßo cźrjóda Schwejdow nawalika a běsche tam pakosćźika. A śtraschni padnschi pakosćźachu a sapałachu hischcze w Wilsdruffskej wokolinje.

Hižo na druhe ranje nastaji ße Jan se ßwojim pokkom na pucź. Kak nadobny běsche wón pachoł, hdyź s nkodostnymi mozami pśched ßwojimi jěsdnymi pśches město jěchaśche. Pschi Wilsdruffskich wrotach kiwajchtaj jemu macź a Handrij pośłednje boženje.

Dołho njebudu, potom ßo ßaßo k wamaj wrócźu!“ pschiwoła hischcze jimaj. Potom sapijachu jeho hudźbni.

Sa tśi dny ßo Jan se ßwojim pokkom wrócźi. Schwejdśkeho rytmiśchtra Stedingera a jedyn a dwazyćsoch jěsdnych běsche sajał a pschiwjedźe jich do Drażdźan. Kurwjećhej dyrbjesche ßam powjesćź wo tym pschinjesćź. To běsche ßwjeßelazy wokomik sa Jana, hdyź jemu kurwjećh pśched wschěmi wußebinymi dwórskimi knjesami ritu postićźi a dźesche: „Wón je smužity offiźěr; ßym jemu cźestne město pschißudźił. Schwejda cźehnje pschecźiwo mojemu ßwěrnemu městej Freiberg; te ujech pomha sakitacź.

(Pokracźowanje.)

Pschihotowanje na reformaźiski ßwjedźeń.

W bliźśchim cźaßu budźe nascha zyrkej ßwój reformaźiski ßwjedźeń ßwjecźićź. Duź chzemy lubym Sserbam posćźićźcź horstku rjanych powjesćźow, na tutón dźeń ßo poczahowaźych.

I.

Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam.

S khěrluschemi je runje tak, kaž s cźłowjekami. Wone maja ßwoje wożebite podeńdźenja. Mamy drje wjele stow khěrluschow. To je zyke wójsko. Wschitke ßu dźećźi ßwěrnych ludźi. A tola łajke wschelake podeńdźenja ßu ßo jim dostałe. Sara wulka wjetschina sahe wumrje, njesnata a njewobźarowana, we wschej cźichocze skhowana. Někotre ßu žiwe psches hnadu wuczenych ludźi abo maja w ßamotnosćźi tak mjenowanych „wěnz śpěwow“ ßwoje wobcźeżne bycze. Jenoź mjeńschinje ßo poradźi k cźeścźi, k mozy a k knjeżenju pschińcź w zyłym kschescźijanstwje. Hižo jich narod

běšče wurjadny podawk, kaž narod kralowšeho žyna. Hišchcže w kolebzy wičěch wocži na nje hladachu a wšchě wutroby jim pichipadnychu. Wone maja tež wožebite cžejtne mjeno. Rěkaju jadrime khěrlusche, dokelž žu strowe hacž do jadra a njejžu khuche wohrjechi, pschi kotrychž je schkorpisna najlěpsche, ale tajke je žłóbkim, žylnym a žytnim jadrom.

Mjes tutymi jadrinymi khěrluschemi pak maja Lutherowe khěrlusche prěnje městno. Kóždy tutych khěrluschow je jedyn David, je pschezo 10000 sbik, hdžež je druhi jenož 1000 dobyk. Wone žu najwožebnische mjes kralemi a najmóznische mjes móznymi. Wone maja skutki a žkawypołne žiwjenje šady žebje. A schtož hischcže prjedy žebje maja, to njemóže žadyn cžlowjek widžecž. Na kóždy pad žu hischcže žiwi a tež žo na nihdy njeida, kaž so hychu chžyli žo pschepodacž, na wumjenk hicž a žo skónčnje pohrjebacž dacž. Na to hischcže dawno njemyžla, hdy by žo jim tež žmjercž pschipowjedaka a cžěłne prědowanje něto. Na tym njewumru, na tym móža žo jenož wježelicž, pschetož cžim huscžischo bu wo někotrym prajene, so je morwy, cžim dlěje je ranju Lipscžanskeje bitwy na 17. septembra 1631 wot žwojeho wójska sapěwacž a po skónčnym dobycžu podžakowa žo Bohu: „Knjes mózny na wójskach, haj Bóh na njebesžach, tón budže wěscže dobycž.“ Sažo 100 lět posdžischo spěwaju jón k žwojemu troschtej w 1723 lěcže tamni njesbožowni Salzburgljy, kiž běchu žwoje wěry dla wot fanatiskeho biskopa Firmiana wuhnacži. Psches tutón spěw wupokasachu žo pched městom Darmstadtom, kaž žwoje wopisžmo pschedpołožischi, a dostachu hospodu. Hugenotcži w Franzowskej janoschowachu jón na schibjenjy jako žwój posledni spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam“. Sskawny hudžbnik Mayerbeer je jón teho dla do žwojeje opery pschijak, tak so jón nětk tež na jewischcžu sažtyschischi. W konzertnej sale němskeho města běšče žo na 3000 ludži shromadžiko, runje běšče žo wójna 1870 sapocžaka. Cžisty wunoschk mějesche wótcžinskim saměram žłužicž. Wótcžinske khoby žo pschednoschowachu, kaž je prawje a pschipokłucharjo žobu spěwachu. Wospjet bě w pschestawkach žłyschecž: „Parižske sacžehnjenske pschespolo piskacž! Parižske sacžehnjenske pschespolo!“ Konzert dže k kónzej. Pschezo sažo

Kwažny cžah, w žerbiskim museju wustajeny.

potom hischcže žiwy. To je snata wež. Prjedy wschitkich pak krocži kaž law tutón spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam“. Prawje derje wěmy, so je wón wobdžěkanje 46. psalma. Tuta podobnosc̆ je žyle sjawna. Ale hdy je nastak, hacž 1529 abo 1530, to njewěmy, s najmjenscha niz s wěstosc̆u. Je to dže wožebitosc̆ najrjeńschich rjekowskich spěwow. Njewěsch wěscže, hdy žu nastałe, ale njeje to dale žane wulke njesbože, njetrjebasch wschak tež wschitko wjedžecž. To je dosc̆ž, so je tutón khěrlusch s žyła nastał a so jón mamy. Je to najkražnischi lutherski spěw mjes wschitkimi lutherskimi spěwami, žyły muž, po bycžu a po waschnju, nam w tutym spěwje pched wocži stupa. Bě to jeho najlěpschi spěw a spěschnje, kaž hychu Boži jandželjo žami pósli byli, pscheleczi wón žyły němski kraj. Hižo 1532 móžesche Schweinfurtska wožada tutón spěw pscheczíwo woli žwojeho farara sanoschowacž, w nozy sasp̆ěwachu jón dźěcži na hažach, so by žo pucž wuhotował sa reformaziju, a tuta hórły na to nasta. Melanchton žłyschesche jón wot jeneje holczki spěwacž w cžežkim cžažu a prajesche: „Spěwaj holczka, njewěsch, kak wulkich ludži nětkle troschtujesch!“ Lětstotk posdžischo da jón Gustav Adolf na woła žo pisches salu: „Pschespolo“! Kapalny mischtr njemóže hinak, dyrbi porjad pscheměnicž a powjetschicž. Wscho je napjate wulka cžischina nastanje. S taktnym kjom žo klepnje, a piskazym herzam pschiwokasa žo sapocžatk. Ale kaski kruch! Khožowe pruhi napjelnja zyku salu s khěrluschom: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam!“ Direktar je derje wuhwolił — to je najrjeńsche sacžehnjenske pschespolo!

Po wulkej bitwje a dobycžu pola Sedana sapocža schtwórty armeekorps sažo žwoje dróhowanje do Parisa. Bataillon Durinskich dyrbjesche žwoje prěnje nózne lěhwo w jenej zyrkwi měcž, wojazy ležachu we łódži, wyschzy w drastnej komorje. Hižo hdyž wjecžorne žměrki wyžoke zyrkwine wokna s cžěmnosc̆u pokrywachu, sapocžachu žmjercž prózni wojowniy drěmacž. Jenož cžiche scheptanje wožiwjesche tam a žem tutu žwjatniju. Sswjatwcžnosc̆ cžmicži horjesche wutroby a wodžesche žedženje k lubym w domisnje, a tola sacžěri dopomnjecže na kwawne bitwy, želniwosc̆ sa panjenymi a franjenymi towarschemi, horde sacžucže, so běchu žobu sa žkawu a sbože wótcžiny wojowali, spar s wocžow, a kóždy cžujesche, jo hischcže něschto k skónčenju dnja pobrachuje. Duž saklincža

w čjichocže čmičkli najprjedy njelečo, potom pschezo móznischo žo posbchnjo na pischčelach, khóž tuteho spěwa: „Njech Bohu ględaju žo wutroba wschěch ludźi!“ Kaž j jenym rtom spěwachu wyschzy a wojazy tutón žwjaty khěrlusch žobu. Jako běsche hrače wuklinčzako. wustupi běrglehrajer a měsesche frótku ale wutrobuhnujazu rěcž, kotruž ikóuczi se žkawu na wulki sjednočjenj wótzny kraj a žato žo k pischčelam wobročjiwschi janjeby stary protestantski spěw: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam!“ Wschitzy žo sradowachu, wschitzy žo pěknemu spěwarjej a rěčzerjej dźakowachu; Durinskemu wuczerjej měsesche žo batailkon dźakowacz sa tole rjane wjeczorne žohnowanje.

Telko se žiwjenjoběha tuteje najkrašnischeje parle njes wschitkimi evangelskimi spěwami. Na pozled dopomúmy žo też hischcže stareje schtuczki:

Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam,
Wón něhdy, junu pomha nam.

II.

Dopomnjenja s reformazijskeho czaža.

Wo sczerpliwosczi Jana Bjedricha Saksiskeho.

Njes wjerchami reformazijskeho czaža běsche Jan Bjedrich Saksi tón, kiž najbóle tyschnosć tamnischeho czaža najhoni, ale wón móžesche też jako prawy khcheszijan czerpicz. Wón dźerżesche žo žwojeho ranjeneho rjanebo khlubokomyšlneho wopona, rucžaneho wěrza, kotryž po prawym Khrystušowu czernjowu krónu wosnamjeni. Schtož jeho po Mühlbergskej bitwje skeho potrjechi, rubjenje kraja, žmjertne hroženje psches khěžora, wušměschenje njepschecželow, pjeczlětne jaštwo, jako prawu thodźer sa Khrystušom snjeby wón wschitko bjes morkotanja a pokny wjeřekeje nadźije, wón njedwělowasche, so žu czěnne Bože pucže pucže měra. Někotryžkuliž njepschecžel dosta psches czerpjenje tuteho muža najhlubschi wutrobny sacžischcž; jeho poddanjo pak jeho czim bóle w žwojej wutrobje lubowachu. Jako bu jemu 1552 wróczenje do jemu sawostajeneho ródneho kraja dowolene, pokasachu žo dale wonka městow radzy w žwojich czornych płaschczach, měschczenjo w žwojich brónjach a najwožebnischich drastach, na torhoschczach czakachu duchowni s mkodymi hólzami na jenej stronje, na druhej schdźiwi měschczenjo s mkodymi holzami, kiž mějachu w žwojich wkožach rucžany wěnz. S khlubokim hnuczom pokłuchasche domoj pischischedschi na mózne khwalobne spěwanje tutych žykow. Czěsne mjeno, kotrež jemu zyrkej jeho wušnacza tehdom dawasche, njedźiwasche drje na žwětnu móz a wyšokosć, ale jemu rěkachu: „Jan Bjedrich, s Božeje hnady wušwolemy martraf Jesom Khrysta, wójwoda pischcžěhanych, wjerch wěrunnušnawazych, towarsch wěrnosczě, khorhojnik žwjatebo khcižja, pschikład sczerpliwosczě a stajnosczě, herbski knjes wěczneho žiwjenja.“ Tak bu temu sczerpliwemu wjerchej pschipósnacze hižo tudy date. Wone wschak też druhim sczerpliwym khcheszijanam njepobrachuje. Najlěpsche wschak, schtož ma žwjata sczerpliwosć dočzakacz, je tam wěsczě sakhowane, hdźež nam Knjes hnadnu hnadu wobradźi wysche naschich prósstwow a srosymjenja.

Wschelake s bliska a s daloka.

Hlowna wuczerska konferenza Budyšeho wokrjeho měsesche žwoju rětnischu shromadźisnu pod wodzenjom knjesa schulskeho radźiczela Radiza schtwórk 22. t. m. w Budyschinje.

Wutoru 20. t. m. pschehlada revisor s Draždźan Maleichanstu wupočzekinju a nalutowarnju. Wón ju w dobrym porjedźe namaka a žo na kczejazym roswiwanju, kotrež je pokladniza sa krótki czaž žwojeho wobstacza měla, iwjeseli. Wulke žohnowanje je žo hižo se saloženja tutych wupočzekinjnow a nalutowarnjow do naschebo lubeho žerbikeho luda wuliwało. Duž, lubi Sserbja! hdźež hischcže tajsa pokladniza njeje, njekomdźeže žo, stupeje hromadźe! Wone žu wschelake wožady, hdźež naschi ratarjo hischcže tajsebo nusneho a wužitneho sjenoczenstwa nimaja. Ja jenej někotre pomjenuju, hdźež móhle žo tajsze pokladuizy saložicz: Hrodźiscczo, Bart, Klukich, Porschizy, Budestczy, Hufka a hischcže njele wožadow prusteje a sakstcje žerbiczje Lužizu. Nadźijomnje tole napominanje, kotrež na žamy wužitk naschich žerbskich ratarjow dźiwa, bjes ploda njewostanje!

Saksku evangelsko-lutherska synoda je w sandźenym tydźenju sažo wschelake wažne wuradźenja měła. S wjetscha žu žo wschitke wot zyrkwinskeje wyschnosczě schehpołożene namjety a sakonje jenohlósnje pschiwsale. Jara njebezbicżni žu žo naschi duchowni sastupjerjo pschi wuradźenju teho pschehmjeta, so ma žo hnadne pol léta sa wudowy duchownych, w kotrymž hídcze po žmjerczi mandźelskeho jeho dokhody dostawaja a móže w farje sawostacz, na schtwórcz léta poniżicz, wopokasali, runjež s czopki wutrobu jednu knjes, kotrž duchowny njeje, sa to rěczesche, so by pischi starym wostało. W nuu w chak ma tónle sakoń wobmjesowanje, so wón sa tych duchownych, kiž žu hižo něko w sastojnstwje a wożenjeni, njepłacži, ale so maja jich wudowy to stare hnadne pol léta. Nune běsche to wobsamkujenje synody 14. t. m., kotreż postaji, kak wjele ma s namjenjesha kóždy zyrkwinski wuczer dokhodow sa žwoju zyrkwinsku žłužbu mócz. Wobsamkuyło žo je, so ma wón, je li ma volne sastaranje zyrkwinskeje žłužby s najmenjesha 250 hriwnow dostacz, jeli pak kóždu njedźelu žłužby nima, ale s najmenjesha jenu njedźelu a jenu niz (kaž je w sistlaloch), to wón s najmenjesha 50 hriwnow dastawa. Tónle sakoń, kotrž bu jenohlósnje pschiwjatny, wot 1. wulkeho rózka nowebo léta pschcži.

Nascha lubowana khěžorka žwjecżesche sandźeny schtwórk žwój 38 lětny narodny dźeń. Bóh luby Knjes žwožcz dale naschej milej wote wschitkich poddanow horjo lubowanej tuježerjej strowosć a czilosć a žwoje bohate žohnowanje na wschitkich jejnych puczach!

Franzowsow je powjesci, so stej žo nasch lubowany khěžor a Rusti khěžor s nowa pondźeli a wutoru w Darmstacz: a w Wiesbadnje sejskoj, je ględkich žonow ibudźiła. Pschetož woni žedi wěsczě myslachu: Rusteho khěžora mamy my wěsczo a žo nadźachu, so won, so by jim sjawuje wosnamjenit, setkanju s naschim khěžorom pschi žwojim pschebytku w nachim kraju s pucza dże. Tuto nowe setkanje je kaž žymna woda na horzu trej Franzowsow. Tale žymna kapjel je jim też strowa, pschetož woni bachu žo tola słóncżnje do wójny wěrili žedi mysło, so ruźay jim k bokej steja. Duž je tole setkanje wobeju khěžorow sa naš nowe sawěrczenje měra.

Bohu žel maja Franzowjojo na wěsty dźel wobydlerjow w Elsaš-Lothringiskej hižnesz žwój mtiw. To je žo tydźenja na njeluboune waschnje sjewiło: Dokelž nascha wyschnosć tele khabyscze tutych ludźi snaje, wona, kaž je to prawje a mudrje, w Elsaš Lothringiskej do wójka wnibehnjenych tam njewostaji a sich do druhich regimentow dale wot Franzowskeje mj sy dalenych posczele; pschetož tucži ludźo hromadźe w regimentach pschi franzowskej mysly bychu strach sa naschi wótzny kraj byte, dokelž žo w wójnje na nich spuschczecz njemóhli. Pschi letuschim pschewjecjenju rekrutow do sich garnisonow Bohu žel bo pokaja, so tónle jěd wot Franzowsow pschczo s nowa do nich schczěpjeny žwoje ploby nježe. Czi młodźi ludźo žo mjenujy na dwórnischczo pschwjedźeni kaž žziwi sadźerżachu. Najprjedy s žyla do czaža stupicz njechachu a ikóuczinje na wabjenje do czaža žo podawschi woni wotka rosbichu a wichu móžnu schkodu naczinichu. Kaž je žtyschcz, žu woni też žlawa Franzowskej wokali. Stóncżnje wschak žo smérowachu, so artillerija na dwórnischczu w Darmstacze stejaza do ikutka stupicz njerjebasche. Pschecżiwo tutym njethmaritam pak dyrohato žo se wschej krutosczu wustupicz, so woni žwoje sastužene khostanje dostanu a so žo druhy hladaja, tajsze něschto spytacz. Pschecżiwo tajtim ludźom je milosć na wopaczjnym blaku a nahladnosczi naschebo wójka seschkodźi.

Pschetož ja mam sa to, so nětczischeho czaža czerpjenje hódne njeje teje pschichodneje krašnosczě.

Rom. 8, 18.

Tutoh' czaža czerpjenja
Njejžu nihdy hódne
Tamnoh' krašnoh' wjeřela,
Kiž Bóh dawa hnadny:
Czi, kiž žo jom' dowěrja
W žalosczi a nusy
A we wěrje hladaja
K njebju, tym njej' zusy.

Jesuš móže wupomhacz
S wulkej' nuhy tyschnej,
Wot hrěchow naš wotwjasacz
A wot žmjercze wěcznej':
Teho žo ja wjeřelu,
Hdyž žym w horju khodźik,
So po wichitkim czerpjenju
Je mje k njebju wodźik.

Duscha duž wschak teho dla
Wjeřel žo ty něčko,
So po czaža czerpjenja
K dobyczu dże wschitko.
Sa to krašne žiwjenje,
Wachuj derje, dźełaj
A hdyž Bóh cże wupschehnje,
Jemu khwalbu spěwaj!

Ernst Helaš.

Wosjewjenje.

Dokelž je žo redaktorej sjewiło, so je po sakiskim sakonju sakasane sa armenischi khcheszijanow dary hromadźicz, žo s tutym k wjedźenju da, so prósiwa sa Armenischi w 40. czižle naschebo kopjena wuprajena płaczižosczi shubi.

Redaktor.

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyschinku; žoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdze.
Czischcz a nakład Ssmolerjej knihicżischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 44.
1. novembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóždu ßobotu w Ssmolerjeź knihicźiscźeńi w Budyschinje a ßu tam dostać sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Na reformaziski ßwjedźeń.

Wopokažmy ße jako evangelszy kschesćźijenjo!

Hdyž ßmy ße na žnjowym dźaknym ßwjedźenju Bohu temu Knjesej dźakowali sa wschedny khleb, naß reformaziski ßwjedźeń napomina, ße dźakować sa khleb teho žiwjenja, sa Boźe ßłowo. „Sdźerž, Knjeźe, twoje ßłowo nam!" tak proßymy my a ße nad tym ßwjeßelimy, so ße evangelij pola naß cźisty a prawy pschipowjeda. Ale hižo Luther je naß w wukładowanju prěnjeje prósstwy na to kedźbliwych sćźinił, so ße niž jenož wo prawu evangelsku wuczbu, ale runje tak wo prawe evangelske žiwjenje jedna. So ße cźłowjek po evangeliju evangeliski mjenuje a je tola pschi tym pschećźiwo evangeliju žiwy, to prawje njeje a nam k cześći njeßłuži a by katholskim pschicźiny dosć podało, so bychu ße naß praschelí: Schto cźinićźe ße tak wulzy ße ßwojim cźistym evangelijom, hdyž tola po nim žiwi njesćźe? Duž wopomńmy, schto to rěka: my ßmy evangelszy.

1. Evangelszy wěricź. Wěř do teho Knjesa Jesom Khrysta, potom budźesch ty a twój dom sbóžny — tak je, kaž je snate, hižo japoschtoł Pawoł hłownu myßl evangelskeje wěry wojnamjenił a to ßame namakasch w Lutherowej wuczbje a pißmach. Spomń na jeho wukładowanje 2. artikla, kotrež je parla w katechismje, a dokelž jeho prědowanja w kóždej ruzy njejßu, njech ße něschto wot jeho wuprajenjow naspomni. Luther praji: Hdyž ty ſ prěnja wěsch, schtó Khrystuß je a potom tež, schto je wón cźinił, potom je tebi pomhane. — Mój hrěch a ßmjercź ſtej kaž schtrěcźka, kotraž wuhaßnje w wulkim morju jeho wumrjeća a horjestacźa. — Artikl wo horjestaćźu Khrystußowym dyrbi naß sdźerźeeź, hdyž ßmjercź pschińdźe. — Schtóž Jesußa namaka, sbóžny njebudźe, hdyž je ße runje ßmjercź posćźił. — Mój trosch, moja móz a moja radosćź dyrbja bycź, niž moje pjenjesy, ani moja mudrosćź, ale mój Knjeß Khrystuß, Bożi Ssyn. — To je jenož něschto na pruhu, ale njeje to evangelska wěra? Njeje to ßame dowěrjenje, kotrež k nam ſ tamneho khěrluscha rěćźi, kotrehož prěnja schtućźka ſ dobom se ßwojimi mózuymi synkami tajku radosćź a wěstosćź wěry wurasuje, kaž lědy žadyn druhi khěrlusch? Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam!

2. Evangelszy žiwy bycź. Kak běsche Luther žiwy? Stajnje dźěławy, muž dźěła, a hischćźe bóle modlitwy; ßylny bědźeł a prědał — a tola saßo domach muž měra, ßwěrny mandźelski a nan ßwojich dźěćźi, kotremuž hańba njeběśćźe, ßwoje dźěćźi do ſpanja kolebać; wućźeny w Bożim ßłowje a w wědomnosćźi snaty, kaž žadyn druhi, a pódla mějesche wotewrjene wóćźko sa Bożu ſtwórbu, sa róźićźi w sahrodzy, sa ptacźatka, kiž wonkach ßwój khěrlusch spěwachu; wón khutny — a tola teź bjes tymi ßwojimi ßo wjeßelo a sradujo — tak běsche Luther žiwy. To běsche evangelske žiwjenje. Ach, so by jich wjele po nim cźinilo! Ach, my jo ſ wjetscha na dwaj bokaj smylimy. Pak cźinimy ſ kschesćźijanstwa nowy sakoń a sabudźemy japoschtołowe ßłowo: Wschitko je wasche.

Abo evangelszy ßu pschejara ßwobodni a bje wscheho sakonja žiwi a sapomnimy to druhe: Wy pak sežе Khrystußowi. — „Chzesch-li tschesčzijan być, potom dyrbisch też na wichor a njewjedro pschihotowany być“, praji Luther, teho dla k evangelskemu kschesčzijanstwu.

3. ßłuscha, so my jako evangelszy čzerpimy. Budź bjes bojosčze a strachoty, kaž Luther, jako wón do Wormßa po mußli jeho schečzelow do wěsteje ßmjercze dźěsche, tak wjeßely a stroschtny, kaž Luther, hdyž ßo wo to jednasche, pscheßwědčenja wěry dla hanibu čzerpječ, ale też tak ponižny a Bohu poddaty, kaž Luther, jako wón pschi ložu ßwojeje Lenki spěwasche: „Ja mam ju jara lubo, ale, luby Božo, dokelž je twoja wola, so chzesch ju k ßebi wsacz, tebi ju rad dam.“ A wot ßmjertnych ložow naschich lubych daloka krocžel k naschim ßmjertnym ložam njeje, duž ßtončnje rěka:

4. evangelszy wumrjecz. „Wyßokodostojny wótcze“, dr. Jonas mrěžazemu reformatorej pschiwoła, „chzecze wy na Khrystußa a tu wuczbu, kaž sežе ju prědował, wumrjecz? A Luther s wulkim hłoßom wotmolwi: „Haj“ — hacž do ßmjercze evangeliju ßwěrny. Wascha wěra, wasche žiwjenje, wasche čzerpjenje a wumrjecze budź kaž Lutherowe a potom nad wami skutk reformazije podarmo njebudźe — niž podarmo to napominanje japoschtoła: Khodźeče jako dźeczi teho ßwětła!

Hamjeń!

Dowěrjenje na Boha!

Hdyž po wěrnosczi ßwězu jaßnu
Sšej žada twój duch w hrěschnej čzěmnosczi,
Hdyž nadźije czi wschitke haßnu
A wschitko tebje tudy wopuschczi,
Hdyž starosčz we wutrobje nima kónza,
Dha poiběhu woczi k njebju, k wěčznosczi;
Tón Bóh, kiž wobtnježi ßam wschitke ßłónza,
Čze njewostaji w jeniskej čzěmnosczi.

Hdyž bjes winy tu brěmjo nožysch
A hłowu pokhilisch we khudobi,
Hdyž sadwěkujo Boha prožnysch
A sdychnjeněžko ßo s dusche wuczišcheži,
Dha stuj w nalěčzu k schtomam poknym kčenja,
Stuj k trawiczay, kiž ßo wscha seleni:
Bóh dawa wschitkim ßwoje woskchewjenja,
Też tebje njewostaji w hubjenstwi.

Hdyž bolosčz wschitku móz czi slemi
We čzěžkej khorosczi a bědnosczi,
Hdyž ßo czi ßmjercze jandžel sjewi,
Kaž měra pokoł ßo czi pschibliži;
Hdyž ßo twój duch tam horje pschečzišcheżuje,
Sso pošběhnje dom k rjeńschej ßwětkosczi:
Budź stroschtny! Jesuß čze tam pschewodźuje,
Też tebje njewopuschczi we ßmjerczi.

Ernst Helaß.

S čzěžkeho čzaßa.

6. W Freibergu, w ßwěrnym měsčze.

„Freibergo, ty starožwěrne město, něko wutraj s čzesczu!
Hižo bliži ßo njepschečzel s nowa k ßurowej bitwje.“

Běšche 8. dezembra 1642. Na staroměschčzanskim naměsčze běšche ßo wójnski lud sestupował, kotrýž dyrbjesche Freiberg schkitowacz a sakitowacz. Běchu tři kompagnije pěschkow pod nawjedowarstwom wyschka Karlo se Schweinitz a kompagnija dragunarjow pod Janowym nawjedowarstwom. Něko dyrbjachu ßo roskožohnowacz. Junkrócz dachu ßebi hischčze ruku a prajachu ßebi pošleduje božemje.

„Budźčze w Božim mjenje, wschitzy moji lubi!“ pschiwoła Jan hischčze ras ßwojim lubym, kotžiž ßo wo njeho rudźachu, a potom čzehnjesche se ßwojimi jěsdnymi wotßal. „Hacž ßo s nimi saßo wohladam?“ pomyßli ßebi s čzěžkej wutrobu.

Hischčze ras dyrbjesche ßo wobhladacz. Haj, tam hischčze stejachu.

„Božemje! Božemje!“

Hdyž běschtaj se Schweinitz a Jan do Freiberga pschischkoj, wobhladaschtaj ßebi najprjedy wschě naprawy, kotrež běchu ßo k sakitanju města natwarile. Město mějesche pjecz hłownych wrotow, kotrež běchu s krutymi wěžemi wobtwjerdźene. Wyßoka, kruta murja, s dźewjecz a tšiczi wjetschimi a mjeńschimi wěžemi, běšche koło wokoło města natwarjena. Hrjebje wokoło města běchu hluboke, tola na někotrych městach běs wody. Na stronje k dothemu wjeczoru běchu psched městom wulke haty. Studnjow běšche mało w měsčze, woda k piežu wodśeiche ßo psches drjewjane roły do města. Kak lohzy móžeiche njepschečzel tónle wodowód janičzicz! Nawjedował da w blijkim lěžu drjemo puschčzecz, so by s njeho palisady twaricz mohł. Tele palisady ßo pched nazypami do semje sabichu. Wulke hrodźischcza ßo nažypowachu a murje ßo wschudźom swjorjedźowachu. Też wjele zyroby ßo do města nawoły. Dwě kompagniji wobhadźischtej Pětrowe, tsečza Erbske, schtwórta Donatowe a Jan se ßwojimi dragunarjemi Mischnjanske wrota. Měschčzenjo dyrbjachu ßo na wěže a na měschčzanske murje sestupacz; poltiečza sta hórnikow pod hórikim ßejtmanom se Schönberg mějachu nadawk, wohnje, kotrež mohłe ßnano w měsčze nastacz, saliwacz a wóhnjowe kule, kotrež mohłe ßo wot njepschečzelow do města mjetacz, wuhaschečz abo też podseniske khody hacž pod njepschečzelske lěhwo wurečz.

Jako Jan 27. dezembra na wěži stejesche, blížachu ßo prěni Schwejdjo. Běchu jich něhdźe 700—800 jěsdnych. Hnydom da Jan po měsčze bubnowacz, so bychu ßo wschudźom na njepschečzela pschihotowali. W Freibergu běchu ßo pschihotowali, njepschečzela powitacz. Na druhe ranje pokasachu ßo hischčze tři połki jěsdnych. 29. dezembra běšche tam zyle njepschečzelske wójsko, něhdźe 12000 muži ßylne, s 104 wulkimi a małymi kanonami a 5 mjerschlemi. S wulkim stykkom w wutrobje wuhladachu Freibergsky měschčzenjo wulku lježbu schwejdskich khorhojow a kanonskich roktow. Hischčze tón ßamy dźeń połła schwejdski nawjedował Torstenßon poßelnika do města s poručenjom, so ma ßo město njepschečzelej poddacz.

„Nihdy na nihdy tele ßwěrne město do waschich rukow njepodam!“ wotmolwi je Schweinitz schwejdskemu poßelnikej.

Torstenßon počza něko na měsčze město wobłehnycz. Koło wokoło wobdachu jeho wojazy město Freiberg. Kanony sestajachu sady wulkich pjerschčzownych nažypow. Hižo 1. wulkeho róžka jčzelechu něhdźe 40 kanonow kulu po kuli do Freibergskich murjow a nažypow. Njepschečzelsku walichu ßo najprjedy na Pětrowe wrota. Hdyž běchu 7 hodźinow dotko do murje tšeleli, ßo blisko pschi wrotach wulki dźěl murje ßypny. Pschipołdnju w 12 hodź. bližachu ßo wobłehnižy i wobłehnenskimi rěblemi a s khorhojemi. S nadobnej smužitosczu pak buchu wotpokasani. Tak sta ßo też 2. a 3. wulkeho róžka. Jan njeběšche hacž dotal w Mischnjanskich wrotach wo njepschečzelach wjele zhonik. Hinak pak běšche 4. wulkeho róžka. Tehdy dyrbjachu ßo też tu s njepschečzelemi měricz. Rano sahe hižo lětachu ßepje njepschečzelskich kulow s hromadami do nažypow a do murjow pschi wrotach. Sa krótki čzaß dyrbjachu ßo schesčzo franjeni wojazy wotnjesčz. Tola Janowa a jeho wojakow smužitosczi njekłakłasche. Na jene dobo něschto s hobrskim wrjeskotom rosbuchny. Kamjenje, pjerschčz a murjowe rospadanki lětachu psches powětr a poßypachu tu stejazych wojakow. Schwejdojo běchu minu — podseinski thód — hacž k muri wuryli a s čzornym prochom napjelnili a něto běchu jej rosbuchnycz dali. Jenož wokomik wosta Jan kaž pohłuschenu stejo; potom pschiwoła ßwojim wojakam s jaßnym hłokom: „Hółzy, póječe ßem! Něto steječe! Tu Schweida pucza do města njenamaka!“ Tola Schwejdojo tu hižo běchu. Něhdźe schtyri sta pschihnachu s wótrym wokanjom psches rospadanu murju. To běšche ßurowa bitwa. Wschudźom tam, hdźež běšche strach najwjetschi, běšche też Jan. S teßakom morßnych jeho Schwejdojo psches hłowu; tola wón to njesacžu. Dotho njewěste wosta, schto dobydźe; słónčnje pak dyrbjachu njepschečzeljo zofacz. Khětsje sfaja Jan hórnikow ßem, kotžiž dyrbjachu naštatu dźěru sa-

worschtowacź a kamjenje, kotrež běchu do wschěch kónzow roslětakle, do nastateje murjoweje dźěry smjetacź. Pschi Pětrowych wrotach, hdźež běchu ſo w tym ſamym czaſu Schwejdojo ſ mozu do měſta dobywake, běchu wjetiſche ſboże měli. Jich kule a miny běchu tu dźěru wudrěke, něhdže 12 metrow dołhu. Wulki dźěl naſzypnych hrjebjow běſche ſo pſches murine rospadanki wupjelnił. Dwaj tyſaz muži nadběhowaſche ſtajnje a wojujet, ſo bychu ſo do měſta dobyli. Jenož rjekowſka wutrajnosć ſakitowarjow nuſowaſche Schwejdow ſłónčnje, ſo ſo wróćichu. Po tym wotpočzowaſchtež wobej ſtronje tři dny dołho.

W Freibergu pak dźakowachu ſo w woſzebitej Božej ſłužbje Bohu, ſo běſche jich hacź dotal pſched Schwejdami wuthował.

Pſchi tym pak ſo Freibergczenjo ſe wſchej pilnoſczu prózowachu, ſo bychu wſchě brachi na murjach a naſzypach ſwuporjedźeli.

Tež Jan woſtaj ſebi ſedma hodźinki měra. Kaž jara jeho tež rana boloſche, ſtajnje běſche wón hotowy, ſ radu a ſe ſtuttom pomhacź. Hórnikam, kotřiž běchu jemu pſchidźeleni, pſchikaſa, podſeniſke jamy pſcheczíwo Schwejdam wurycź a je ſ czornym prochom natykacź. Tak móžachu ſłónčnje w najwjetſchej nuſy zyle naſzypy rosbuchnycź dacź, jeli by ſo njepſchecźel tak daloko pſchibližił. Tola tež Schwejdojo njeběchu mjenje pilni. Kelko běſche jim pſchi ſymnym, deſchczojtym wjedrje móžno, dźěkachu ſ motyku a łopaczom, io běchu nadběhowanſke hrjebje wuſzypali a nowe naſzypy (ſchanzy) ſhotowili, ſady kotrychž móhli ſwoje kanony derje ſeſtajecź. Měſtej hrozeſche pſchezo hiſchcze wulki ſtrach. Półzkow běchu do Draždźan półzkali, a turwjerch běſche ſamo khěžora proſzył, ſo by pſchiſchoł a ſwěrne měſto wuſzwobodźił. Teho dla ſhromadźowaſche ſo w Czechach khěžorſke wójſko pod nawjedowarſtwom wjerchu Piłkolomini. So bychu temule wójſku pucź do Freiberga ſahacźili, czehnjeſche Torſtenſon ſ dźěłom ſwojeho wójſka jemu naſpcheczo. Bliſko měſtacźka Zidowa (Sayda) pak běchu hižo khěžorſzy wojazy pucźe wobſtaźiłe, kotrež ſ Czech pſches Rudne Hory do Sakſkeje wjedu. Teho dla wróćí ſo Torſtenſon ſe ſwojimi Schwejdami ſe wſchěm khwatkom ſaſzo pſched Freiberg, ſo by ſo ſe wſchej mozu na měſto walił, ſo nadźejo, ſo měſto ſnano tola hiſchcze dobydźe, prjedy hacź jemu khěžorſzy na pomoz pſchindu. 19. wulkeho róžka ſapocza ſo žakoſne ſtelenje, tak ſo by ſakitowarjam wſcha nadźija ſpamyć mohła. Granaty, wohnjowe kule a ſmolane wěnzy mjetachu bjes pſchehſtacźa do měſta. Běſche bjes dźiwa, ſo na nekotrych měſtnach woheń wuſtźe: tola hórnizy woheń wſchudźom ſalachu. Tola nuſa a ſtyſknoſcź dyrbjeſchtež ſo hiſchcze powjetſchicź. Njepſchecźeljo wſachu měſtej běžazu wodu. So bychu w měſcze doſcź wody měli, tajachu w wulkich piwarſkich pónowjach łód. Tola tež nadběhowarjo mějachu bjes měry wjele czerpycź. Sſurowa ſyma běſche wina, ſo mjes nimi wſchelake khorozſze ſo roſſchěrjowachu. Tež njemějachu ſłónčnje niczo wjazy k jědźi.

(Pokračowanje.)

Sswěcźazy kſchesćźijenjo.

Huſto ſu ſo praſcheli, ſchto ſu najjaſnjſche a najwěſćźiſche wopokaſma praweho kſchesćźijanſtwa, dokelž ma tole praſchenje najwjſchſchu wažnoſcź. So ſo pſchi tym wo to jednacź njemóže, ſo nichtó ſwonkownje k kſchesćźijanſkej zyrkwi ſkuſcha, ſo ſa naž evangelſkich wot ſebje roſnymi. Ssama katholſka zyrkej, runjeź ma ſo ſa „ſamu ſbóžnychźinjazu“, ſame ſobuſtawſtwo hiſchcze ſa połnje płacźaze wopokaſmo kſchesćźijanſtwa płacźicź njeda. My evangelſzy mamy, kaž ſo roſnymi, jenož po evangeliju roſſnudźićź a ſo jeho roſſudej bje wſcheho wumjenjenja podćźiſznycź. Evangelij drje tón wuraz „kſchesćźijanſtwo“ njeſnaje, cźim jaſznjſcho woſnamjenja tu wěz, kotruž mamy w myſli: po tym je kſchesćźijanſtwo khodźenje ſa Khrystuſom — „teje myſle być jako Jeſuſ Khrystuſ tež běſche“, a „kłědźicź ſa jeho ſtopami“ — to je prawe kſchesćźijanſtwo po nowym ſłubje. To ſo ſ mnohich wěſtych wuprajenjow ſ połnej jaſznoſcźu pokaſuje.

Tu chźemy ſaſzo na to wažne wuprajenje Khrystuſowe dopomnicź, w kotrymž je wón prawe bycze jeho wucźobnikow najłubje a najwěſćźiſcho woſnamjenił: „Wy ſcźe to ſwětko tehо ſwěta“, ſ tym na to ſałożenym napominanjom: „Sswěcź naſche ſwětło pſched ludźimi, ſo bychu woni waſche dobre ſkutki widźeli, a waſcheho Wótza w njebeſzach cźeſćźili.“ (Matth. 5, 14, 16.) — Tole ſłowo drje w myſli mějo, na kóždy pad po tym ſamym froſymjenju. Pawoł wěrjazych Eſeſiſkich na dźiwne, bójſke pſchetworjenje jich žiwjenja dopomni: „Wy běſchcze prjedy cźěmnoſcź, nětk pak ſcźe ſwětłoſcź w tym Knjeſu“, ſ tym ſ teho jeſzěhowazym napominanjom: „Khodźćźe jako dźěćźi teho ſwětła.“ (Ef. 5, 8. 9.) A hdyž tón ſbóžnik ſ tym: „So bychu waſche dobre ſkutki widźeli“ na to pokaſuje, ſo dyrbja jeho wucźomniſzy w ſkutkach ſwojemu ſwětłu ſwěćźicź dacź, Pawoł ſ dobom wopokaſmo žadaneho khodźenja w ſwětle mjenuje: „Teho ducha płód ſo wopokaſuje w wſchej dobrocźe, a prawdoſćźi a wěrnoſćźi.

To je po tajkim to roſſnudźaze: Wucźomniſzy Jeſuſowi dyrbja ſo ſwěćźicź, a to niz w ſłowach, ale w ſkutkach. Na to ſo mjenje wažnoſcźe kłaſcź njeſmje, hacź na ſnutſkowne naſhonjenja ſboža. Wone dyrbja prjedy hićź, ale khdźež runje tak derje dobre ſkutki jako „płód ducha“ ſo njepokaſaja, płacźaze dopokaſmo bójſkeho wuhoda pobrachuje.

Wobroćźeny je jenož tón, kotryž je runje tak „ſwětło w tym Knjeſu“, kaž běſche prjedy „cźěmnoſcź“; to pak ſo jenož w tym jaſtwje pokaſuje, ſo jeho ſwětło ſwěćźi, to wón žiwjenje wjedźe a ſkutki dokonja, pſches kotrež ſo Khrystuſ pſchekraſnjuje a Bóh cźeſćźi. Schtož ſhy w wutrobje naſhonił, kaž wěſte a kraſne tebi tež je, je ſa twojich ſobucźłowjekow bjes wažnoſcźe, hdyž jim ty to ſe ſwojim ſadźerźenjom pſcheczíwo nim raſnje njedopokaſaſch. So ſy ty wodacźe hrěchow a ſ nim měr ſ Bohom namakał, potajnſtwo noweho naroda naſhonił a ducha dźěćźaſtwa doſtał, praj to Bohu njepſchecźelſkemu ſwětej tyſaz króćź, woni ſroſymnjenja ſa to nimaja; pſchetož „cźłeny cźłowjek njeſroſymi niczo wot teho, ſchtož je ducha Božeho“; ty ſ tym ſkerje wuſzměſchenje hacź jeho pſchipóſnacźe na ſo wobroćźich. Budź žiwy, khodź a ſkutku pſched jich wocźemi jako kſchesćźijan, kotryž je w łubośćźi ſwojeho ſbóžnika žiwy a tak ſwojim ſobucźłowjekam ſ łubośćźu napſcheczíwo ſwěćźi — to je rěćź, kotruž woni roſymja, to je ſwědźenje, kotrež jich pſchehwědźuje. A tajke pólnacźe ſe žiwjenjom tež pólnacźu rta wuſchi a wutroby wotewrja.

Njepſchecźeljo kſchesćźijanſtwa njejſu, kotliž jemu najwjazy jeſchkodźa, ale wopacźni wuſnawarjo, kotrychž bjesbóžne khodźenje jich pobożne ſłowa njewěrne cźini. Na wopak ſwěćźazy kſchesćźijenjo najwjazy k roſſchěrjenju kſchesćźijanſtwa pomhaja. To je połnje wěſte.

Sswět ma połne prawo wot kſchesćźijanow ſkutki žadacź, hdyž ſu Khrystuſ a jeho japoſchtoli tajke kſchesćźijanſtwo wucźili, žadali a płodźili, kotrež tajke wopokaſma runje tak derje dawa, kaž ſwěza ſwětłoćźicź, ſchtom płody, žórko wodu. Sswět wſchak ſe ſwojim žadanjom pſche daloko dźe a žada, ſo bjes tymi dwanacźe žadyn Judaſch njebył, wón połnje ſwjatych žada a ſamo na tym jenym połnje ſwjatym něſchto namakaja. Ale to na tym niczo njepſchemêni, ſo prawe kſchesćźijanſtwo w podobnoſćźi Khrystuſowej wobſteji a w niczim druhim.

My hiſchcze ſwědźenje póhana podamy, kotryž najſkerje hižo njebjeſku ſchkrěćźku w ſwojej žedźiwej duſchi njeſeſche. W Indiſkim měſcze, hdźež katholſzy a evangelſzy miſionarojo dźěkaja, maja prěnſchi waſchnje, wulku ſwonkownu pychu pokaſacź, ſo bychu na to waſchnje kedźbliwoſcź na ſo ſłożili. Jako woni junkróćź jeneho tych ſwojich hrjebachu, katholſki k póhanej praji: „Hlaj, katholſzy maja tež něſchto ſwonkowne; woni maja ſwězy a ſwěćźki, evangelſzy kſchesćźijenjo ani ſwěćźki nimaja a tež w jich ſapałkach je próſdne a puſte.“ — „Hlaj“, womolwi tón póhan, „to je wěrno, evangelſzy kſchesćźijenjo žaneje ſwězy w ruzy nimaja; ale wěſch ty tež cźeho dla? Woni maja ſwězu w wutrobje, a to je ſłowo Bože.“

To je rjane ſwědźenje ſ rta póhana. Kak kraſnje by ſ kſchesćźijanſtwom, haj ſ zykym ſwětom ſtejało, hdy by tole wo wſchitkich, kotliž evangelſzy kſchesćźijenjo rěkaja, tež płacźiło!“

Taj dwaj ſynaj.

Jedyn muž mějeſche dweju ſynow. Wobaj naſhonjſchtaj w ſtarſchiſkim domje tu ſamu nanowſku łubośćź a te ſame dźěćźaze prawa. Wonaj pak mataj tež te ſame dźěćźaze pſchijatkuſchnoſcźe: „Dźi a dźěłaj dźenſa w mojej winizy“, praji nan k woběmaj. To je wſchitkich ludźi nadawk a pſchijatkuſchnoſcź: Boži dźěłacźer być a bywacź. Ale kak njerunaj ſtaj taj bratraj, kak wſchelake dopjelnjenje jeju nadawka. Tón jedyn praji na Boju pſchikaſnju haj a woteńdźe a ſo wjazy ſa tym njeprascha. Tón druhi praji „ně“ a ſłónčnje nanowu pſchikaſnju tola dopjelni! Njetrjechi tole pſchirunanje naſchu wutrobu? W tutymaj bratromaj je nam

Bóh zyke cźłowjestwo wopitał. Tón jedyn kschescźijanow wosnamjenja, kotřiž „haj“ praja a po tym njeczinja. Haj smy my wschitzy prajili se swjatej pschihabu, niz jenož w swjatej kschcźenizy, ale tež w konfirmaziji psched shromadźenej wobadu. Kak hušto smy my tole slubjenje psched swjatym wobliczom Božim wobnowili! Njeje kóždy nasch pucź k Božemu blidu tajke nowe swjatocźne „haj a hamjeń“? A tola, kak smy jo dźerźeli!! Kak steji s kasnjemi nascheho Boha wot prěnjeje stareho hacź k pošlednej nowehu sakonja. Napohlad nascheh kschescźijanskich wobsadow dyrbi kóždeho wucźomnika Jesušoweho s hlubokej srudobu napjelnicź. Jenož ta kasnja njech so naspomni, so psches stary a nowy sakoń tyhazora ta pschikasnja „misijonstwa“ pschenóźe. Ale njepkaczi wot wjele lětstotetkow sa wjele kschescźijanow: Wón praji „haj“ a tola njeńdźesche.

Tón druhi bratr praji „nć“ a hdyž běšche jemu teho žel, wón tola dźěsche. To je wobras pohanstwa. Cźi pohanjo su tež žynojo nascheho wulkeho Wótza — temu hamemu powokanju powokani, kaž my. A tón Knjes je jim swoje kasnje do wutroby napisał a wón hischcźe wjazy cźini, wón jim psches misijonstwo swoje kasnje sjewi. Ale woni praja: „Nć!“ A to je hižo dźiw, prjedy hacź je so kschescźijan cźisćje swětej wotrjekł a temu sóbźnikej so poddał, kak wjele cźěžšche dyrbi tole pscheměnjenje někomu, kiž w pohanskich hrěchach a hrosnoscźach tći, bycź! A sawěrnje tam rěka kschescźijan bycź a wostacź něschto druhe hacź pola nas; pschetož tam dyrbischi s Abrahamom wótzmy dom a wótzny kraj, pschecźelow a snatych wopuschćicź a s nimi wschitke swjaski rostorhnycź, w wschitkich waschnjach a swucźenjach so cźisćje s nowa swucźicź a hidźenje, njepschecźelstwo cźěmnehu pohanstwa snjesćź, husto tež do smjercźe hicź Jesuša dla. Duž srohnimy, so njejsu pohanjo husto na wschitke prostwy a napominanja mějaza, léta, lětdźesatki dołho „nć“ wotmolwili. Tak skutkowachu pschi horach „Himalaja“ evangelsjy misijonarojo 38 lět podarmo a w 39. léćje bu prěni kschescźijan kschcźeny. Dołho dyrbjachu misijonarojo tež cźakacź w Afrizy bjes Kaframi a Hotentotami. „Duž bu jim žel a woni dźěchu.“ A schto bu s nimi! Kak je prjedawschi nawjedowar rubjeźnikow, Khrystian Afrikanski, kiž běšche žebi prjedy ruzy w cźłowjeskej krwi womasał, bjes Hotentotami so jako žiwy kschescźijan wopokasał! Kak je so na nich wschitkich evangelij jako ta jenicźka, wscho wobnowjaza žiwjeńska móz wopokasała! To bohabojasnosćź sakcźeje, so kschescźijan wumrje, hacź do žaneho hrěcha swoli a móz prěnjeje liboscźe so rosrosćje, prawa swobodnosćź dźěcźi Božich. Njedźela je jim parła tych dujow, woprawdźite natwarjenje a wokschewjenje. A hdyž so žkaby podźkunje w wulkich a wschelakich spytowanjach, so bórsy sće swědomnje hiba: hrěschnik so niz jenož sjawnje sahudźuje, ale tež pokhońa. A kak su cźi młodźi hłódni po Božim słowje! Misijonar Kousins na Madagaskar wo swojich wobsadach powjeda: „Husto běchu hižo w 6 hodźinach kenjschi a wostachu hacź do 11. Sa dwě abo tři hodźiny woni sapo pschiúdźechu a hakle wjecźor s Božeho doma dźěchu. W tajkej Božej słužbje so někotre narěcźe dźeržachu. Knihi běchu tam tehdom hischcźe žadne. Tón so sbožowny cźujesche, kotrýž mějesche někotre kopjenka nowehu sakonja abo spěvarskich abo katechisma, hdyž běchu tež rostorhane.“ A jako potom biblije do kraja pschiúdźechu, kajše běšche to sahorjenje bjes ludźimi. S tajkim sahorjenjom bychu woni bibliju do rukow wsali, so so jich wjeśele wopisacź njemóźe.

Njeslaji naš wobras tehole bratra do haniby, kiž my „haj“ prajachmy a tola nicźo njeczinimy.

Kotremu bratrej runajch so ty, luby cźitarjo, a twoja wosada?

Wschelake s bliska a s daloka.

Naschi ratarjo běchu léta sćiknjwi, kak budźa swoje dźěło na polach dokonjecź a wěsćje mějesche tole woomyślenje swoje prawo wobźebje tam, hdźež běšche manewr ludźi wot dźěła wotdźerjowal a sateptane pola so cźeźko dźěłachu. Bóh luby Knjes pak je něko tajki cźas wobradźił, so budźe naschim ratarjam lohko móžno, wonkach wschitko dokonjecź. Cźłowjska wutroba wschak bórsy morkoze a sadwěluje, ale Bóh tón Knjes tych swojich njewopuschćći. Haj, hdy by Bóh luby Knjes po tym hnadu a luboscź k nam wotměricź chcył, kaž my hušto polni njedowěrjenja, hdyž po naschej myšli njeńdźe, jemu napschecźiwo stupimy, schto by s nami było?

Sakska evangeliko-lutherska synoda je dale swoje pschedwujety wuradźowała. Pschesjenosćź je jara dobra a wobźebje, hdyž so wo duchowne należnosćje jedna. Ale hdyž so tajka jenomyšlnosćź psche wschitke wuradźenja cźehnje, koź žylna rěka, kotrož napschecźiwnu myšliczu podtepi, so s dobrym prawom swonkach stejazy dźiwaja. Hdyž so dodźiwacź njemóžachmy, so su duchowni na synodźe samo pschecźiwo cźopkym słowam jeneho ktawnego knjesa, kotrož duchowny njeje a chźyche tola wudowam duchownych knadne pol léta sdźerźecź, stare prawo na $\frac{1}{4}$ léta pschikrotschili, runjeź so pschi tymle wobsamknjenju na to pomułliło njeje, so ma privatny kollator 3 měsaźy po tajtim $\frac{1}{4}$ léta — kwile, prjedy hacź trjeba s žyła tłoch kandidatow zyrkwinstemu priódkstejerstwu k wuswolenju poruczićź a móže po tajtim hušto njemóžne bycź, tole nowe postajenje do skutka staćź, je, kaž i wjele stron kłyschimy, duchownych do njemèra staźło, so je so synoda po namjecźe knjesa juristiskeho profesora Wacha s Lipska sa to wuprajtła, so so žadyn duchowny njeźmje sjawnje na roswiwanju nascheho politiskeho žiwjenja wobdźělićź. Po tajtim njeźmje žadyn duchowny wjazy w sjawnym žiwjenju swoje nahłady wuprajićź, dokeź so to — kaž je so prajło — k jeho sastojnstwu njepschihodźi. Hdyž hižo synoda pschi prjedawschich wuradźenjach hušto sacźiśćeć cźinjesche, kaž byschtaj ju dwaj Lipcźanskaj juristiskaj profesoraj hušto wobknjeźałoj, tole wobsamknjenje tón nahład wobtwjerdźuje. My so njepriedy praschamy: cźeho dla dyrbjesche juristiski profesor, kiž tola w praktisćim žiwjenju, pschede wschěm na wšach, nasnjenjesche njewě, wo tym rosprawjećź: „Schto ma duchowny w sjawnym žiwjenju cźinićź a schto niz?“ To dyrbjesche tola rt duchowneho s praktiskeho nasnjenjenja wuprajićź a nichto druhi. Duž so njerosymi, cźeho dla su duchowni teho wubjerka juristej jako swojemu recźnikej rěcźećź dali, kiž jim i měrom praji: „Wy dyrbićźe w sjawnym žiwjenju mjelcźećź!“ Njeje to podtlóčenje sa duchowniski stan. Njemohło so runje tak derje prajićź: „Wy knjeza juristoje! Wasche powołanje je tež tak wažne, so žebi waschu zyłu duchownu móz žada. Wy so njeźmjećźe na sjawnym politiskim žiwjenju wobdźělićź. Bóh tón Knjes je wam poruczićźosć dał, so byschćźe jako wot njeho postajena wyschnosćź na sakonjach wachowali!“ Tak derje mohło so dale lětarjam prědowacź: „Wy sćźe lětarjo a niczo druhe, pschetož k niczemu druhemu wy powołani njejećźe!“ Ale tola, schtož běšche knjes profesor duchownym do swědomnja rěcźał, so tež hnydom dopełni: duchowni mjelcźachu a s nimi tež cźi druhi; schto dyrbjeli so tež luczi sa to sajimowacź? Stare słowo rěka: „Mulier taceat in ecclesia t. r. Žona ma w zyrkwinstich nalěžnosćach mjelcźećź“, niczo hobu rěcźećź nima; něšto pak tež rěka: „Pastor taceat in civitate: Duchowny dyrbi w sjawnym statnym žiwjenju mjelcźećź.“

Pruška synoda je, hdyž tež po horzym bědźenju pschecźiwo swobodomjnjślenym wobsamtka, so chźyła w pschichodźe wyschnosćź na to dźiwacź, so njebnchu po tajzy theologiźy profesorjo na universitu powołali, kotřiž chźedźa naschim wěrywuznacźam, wobźebje jawoschtotstemu, jich žwjatu wažnosćź wjacź, dokeź tomi mjazy do nich njewěrja. *Bóh tón Knjes dohnaj tale dobru myśl synody!* Pschetož hdyž tajzy njewěrjazy profesorjo swoje nahłady utkdym schtudowazym do wutroby schćźepja, je to kaž jed. A kak chze potom duchowny ćam twjerdźe stacź w wěrje, hdyž je so jemu na universitće satołk wsał?

Jene wažne praschenje něšto psches žwět klincźi: Kajši wuspěch je pucźowanje ruskeho thćźora měło? Wotmolwjenja, kotreź so na to dawaju, su wschelake. Bje wschelakim wukładowanjom tehoto pucźowanja je něschto, schtož budźe nadźijonnje płód tehoto pucźowanja. „Budyske Nowiny“ tule nadźiju něndźe w scźěhowazych słowach w žwojim tydźenśćim roshładźe wuprajo: „Jedyn płód je po sdacźu zarowe pucźowanje měło, kotryž je nam jara witany a tón w tym wobstejo, so chze Ruska na Jendźelske wabjenje pschecźiwo Turkowskej wot něšta hinak wustupowacź. Ruske nowiny mjenujgy sapocźa pschecźiwo Turkowstej njerodźe so wuprajećź, a dokeź so w Ruskej niczo bjes dowolnosće wyschnosćje cźišćećź njeźmje, šmetny w tej nadźiji bycź, so Ruska Turkowstej dale žwobodnu wolu njewostaji. Potom drje je tež nadźija, so tež Němska, kotraž njeje jenož armenisćeho agitatora, profesora Thumajana, wupokasała, ale tež bjes pschestacźa hromadźenjam a shromadźijnam sa pschescźěhanych Armenistich a jich wudowy a syroty wobcźěžnosćje cźitni, wschitko sultanej k luboscźi, skóncźnje so wot swojeho njesrosćmliweho pschecźelstwa k Turkam wobrocźi. Tole wobrocźenje wschak bychmy žebi prjedy pscheli.“

Něschto k rospominanju.

Schtó je najsbožownischi?

Franzowski kral Korla IX. so w léćje 1570 italskeho pěźnjerja woprascha, koho ma sa najsbožownischeho.

Tón wotmolwi: „Boha“.

„To kóždy wě“, dźesche Korla, „ale schtó je po nim najsbožownischi?“

Pěźnjeř wotmolwi: „Schtó je Bohu najpodomnischi.“

Kak derje so tole wotmolwjenje k ktown teho Knjesa hodźi: „Sbóžni su cźi, kiž cźisteje wutroby su, pschetož woni budźa Boha widźećź.“

„Pomhaj Bóh“ je wot něšta niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wšach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź léta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźišła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku; zoburedaktor: farar Mrósak w Rychwałdźe.
Cźišćećź a nakład Ssmolerjeź knihicźišćećźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 45.
8. novembra.

Łětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihičiſchčerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

23. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Naſche dźěći.

Pſchi ſapočatku pačeřſkeje wučby.

Wulki wuſpěch, kotrež je ſkutkowanje japoſchtoła Pawoła měło, by ſo ſćěžka ſrosymiło, hdy by tónle ſałožeř, wučeř a prědař tak wjele woſadow jenož wučził a jim prědował. Wón hiſchćže něſchto druhe čjinjeſche. Wučenje a prědowanje běſche jenož dźěl jeho ſkutkowanja. Wón ſebi ſtajnje na ſwoje woſady myſleſche a, ſchtož ſebi wón junkrócź wot ſtarſchich w měſće Efeſus žadaſche, to wón ſam bjeſ pſcheſtacza čjinjeſche, wón kedźbowaſche na roſwiwanje tych woſadow. Dale běſche Pawoł tak žiwy, kaž wón wučeſche a jeho ſwěćazy pſchikład na najlěpje móž jeho prědowanja poſtylnjeſche. Skónčnje pſchińdźe móž jeho dobroproſchenja a epiſtola. Phil. 1, 3—11 nam dha nutſpohladać do ſwěrneho dobroproſchenja japoſchtołoweje wutroby. Tak běſche móžno, ſo tón muž wjazy dokonja hacź druſy a ſo móžeſche na ſwoju woſadu w Fhilippi dźimajo teje nadźije być, ſo budźe Bóh tón dobry ſkutk, kiž w nich ſapočał, też dokonjecź do teho dnja Jeſom Khryſta.

Kajſe ważne napominjanje leži w tym ſa prědarjow, wučerjow a ſtarſchich! Ssamo wučenje, napominanje a prědowanje njewučini; něſchto druhe dyrbi ſo hiſchćže pſchidać. My dźenſa wo tym porěčźimy, ſchto maja ſtarſchi čjinić, ſo bychu ſwoje dźěći derje wočahnyli — a tole praſchenje na młode pačeřſke dźěći wobmjeſujemy, na kotrychž něſto dźěłać ſapočnjemy. Sawěrnje je ſ cźěžka weźnjſcheho praſchenja hacź tole: „Schto móža ſtarſchi čjinić, ſo bychu dobry ſkutk Boži w ſwojich dźěćoch dokonjeli?“

1. Starſchi! Kedźbujćže na ſwoje dźěći! Kak wjele lěpſchi wuſpěch móhło roſwučenje w ſchuli a zyrkwi měć, hdy bychu ſo ſtarſchi łuſt bóle wo ſwoje dźěćo ſtarali. Roſomni ſtarſchi wſchak, kaž ſo ſamo roſumi, na to dźerža, ſo dźěći porjadnje do ſchule a ke mſchi thodźa, ale njedyrbjała też khwila być, ſo ſo ſtarſchi ſa wuknjenjom dźěći praſcheja, hdźež ſebi nawuknjeny ſchpruchi a khěrluſche wot nich ſpěwać dadźa atd. a ſo też junkrócź praſcheja, hacź też dźěći ſroſymja, ſchtož wuknu. To wjeſele dyrbjeli ſebi ſtarſchi huſćiſcho čjinić, ſo ſo wo tym pſcheſwědćeja, ſchto je dźěćo nawuknyło; ja njecham wo tym powjedać, ſchto woni ſ tym wučerjej a duchownemu pomhaja. Kedźbujćže na wuknjenje ſwojich dźěći, a woſebje też na to, kak wone ſwój ſwobodny cźaſ wužija, ſchto wone čjinja, hdyž niczo ſa dźěło nimaja? S kim wokładźuja? Maja wone pſchikhilnoſćź wjeczor po haſaach hanjecź? Je to, ſchtož wone čjitaja, dobre a poručaze? Na wſchitko to kedźbuj ſwěru, a ſ woſebitej ſwěrnoſćźu měj wotewrjenej wočźi na to, ſchtož móhłe dźěćom ſchkodźićź a je ſawjeſćź. Hdźež ſo njerjad namaka, njech je to ſełhaćnoſćź abo njeſprawnoſćź, ſwadźiwoſćź, ſłóćź a hroſne ſłowa, tam dyrbja ſtarſchi wuſtupićź a njerjad wutorhać, hdźež je nuſne ſ prutom.

2. Budźćže ſwojim dźěćom ſami najlěpſchi pſchikład! Najlěpſche wočehnjenje, kotrež móžeſch dźěćom

posfićićć, ßo jim pſches dobry pſchikład ſtarſchich dawa, kaž na wopak ſtaženje młodych w wjele padach wot hubjeneho pſchikłada ſtarſchich pſchińože. Schto móže ſ tajkeho doma dobreho wućć, hdźež ßu ſłóſćć, wopiſtwo, njeßwěrnoſćć w mandźelſtwje dźěſććom ſ pohorſchenjom a ſe ſchłodu? Ale ſtarſchi dyrbja ßo tež hewak jara hladać, ſo ßami njeßwěrnoſćć njepowjedaja, hdyž maja dźěćći k wěrnoſćći wocźahnyć, ſo njebychu ſ hroſnymi ßłowami ßo bjes ßobu wurěćźowali, hdyž maja dźěćći k luboſćći a k měrej wocźahnyć. Kak wjele ßo w domach powjeda, ſchtož naſche pacźerſke dźěćći błyſchećć njedyrbjałe! A dale njeby to móžno było, ſo ſtarſchi woßebje w tym poł lěćźe, hdźež jich dźěćźo na pacźerje khodźi, ßo wot ßwětneho wjeſela ſdaluja, domach w ßwójbje woſtanu, dokelž je to ſa někotre dźěćźo poßledne poł lěta, hdźež ßu w ſtarſchiſkim domje. Pſchede wſchěm pak ſdalujeźe pacźerſke dźěćźo wotc wſcheho rospróſchenja, ſo njebychu ßo do wutroby ßwětne myßle ßo ſaßydliłe. Pſchede wſchěm pak je ważne, ſo ßo ſtarſchi jako pobożni kſcheſćźijenjo wopokaſaja. Schtož je kſcheſćźijanſki porjad a waſchnje, ſchtož je bohabojaſnoſćć a Boża ßłužba, dyrbi ßo młodym ſe źiwjenjom pokaſać, hewak woni to ßenje njenawuknu. Wot nana a macźerje dyrbi dźěćźo pośnać, ſchto rěła, Bohu ßo dźakować a k Bohu ßo wołać w nuſy a Bože ßłowo ßwjate dźerżećć. Hdyž ſtarſchi rad do Božeho doma khodźa, to dźěćći też źinja. Njebudźe po tajkim pſchikład wěrjażeho nana a bobożneje macźerje najwjetſche źohnowanje, kotrež dźěćći po konfirmazije ſe ſtarſchiikeho doma ßobu do źiwjenja wośmu? A dźěćźom budźe wopomnjećźe hiſchćźe w najpośdźiſchich cźaßach ſe źohnowanjom.

3. Něſchto hiſchćźe japoſchtoł cźinjeſche. Wón ſa ßwoju wołßadu proſcheſche. Njebudźe też luboſćć, kotraž dźěććźu najlěpſche pſcheje a ßo tola huſto tak błaba cźinje, to dźěćźo na cźěłe a na duſchi wobarnować, Boha teho Knjeſa wo pomoż proßyć, hdyž dźe ſtroſchtna a połna nadźije do pſchichoda hladać? Ssamo pohan proßy ßwojich wopacźnych pſchibohow, hdyž ßo wo ſboźa jeho dźěćći jedna — a kſcheſćźijan dyrbjał ßo wot njeho pſchetrjechićź darć, wón, kiž teho prawehо Boha, teho darićźela wſchitkich dobrych darow ſnaje?

My wěmy, kak wjełe wot teho wotwißuje, niž jenož ſa dom, ale też ſa zyły lud a kraj, ſo ßo naſchi młodźi radźa. Ach ſo bychu wſchitźy, kiž to pośnaja, ſe ſtarſchimi ßo k wocźehnjenju ſjednoćźili. Wucźenje a napominanje pak ßame njećźini, ale k temu dyrbja pſchinćź kedźbliwe wóćźko, dobry pſchikład a ßwěrne dobroproſchenje.

S cźěźkeho cźaßa.

6. W Freibergu, w ßwěrnym měſćźe.

(Pokracźowanje.)

Jana běchu pſchi Pětrowych wrotach poſtajili.

„Tu hroźy nam najwjetſchi ſtrach; tu móžu waß najlěpje trjebać“, běſche khrobły nawjedowar Janej prajił. A ſ wjeſełośćźu běſche Jan wotmolwił: „A bych-li ſe źiwjenjom płacźićź měł, mje Schwejda njemwubije. Jenož pſches moje cźěło nadeńdźe Schwejda pucź do měſta!“

A kaž Jan, tak dokonja kóżdy ßwoju pſchiłkłuſchnoſćć. To běchu cźěźke dny. Schwejdojo wurychu podſemſke khódy pod Pětrowe wrota; hórniźy pak puſchćźichu wodu do nich, ſo je Schwejdojo ſ cźornym próchom wutykać a potom jim rosleśćźećź dać njemóžachu. Nimale wſchědnje poſpytowachu njepſchećźeljo wrota nadběhować, tola wſchědnje jich też Freibergźy měſćźańćźenjo wubichu. Bliźeſche ßo 18. dźeń wulkeho różka. Njepſchećźeljo běchu ßo hnydom pódla wrotow ſaryli a ſ naßypami wobdali. Tak móžachu ßo lohzy hać k murjam pſchibliźićź. Tehdy wuwali ßo Jan ſ tſiźećźimi muźemi tam, hdźež měſtej najwjetſchi ſtrach hroźeſche. Hać runjeć Schwejdojo ſ kułkami móżnje tſełachu, ßo Janowa cźrjódźićźka tola njebojeſche. Woni cźiźnynchu někotre měchi cźornego procha ſady poliſjadow a je ſapalichu. Pſches jich rosbuchnjenje běchu ßo njepſchećźeljo tu wotehnali. Dźeń 21. wulkoho różka tſełachu nadběhowarjo wośebje do jeneje wěźe, tak ſo ju nimale powalichu. Haj, ſtyjkoſćć ßo hiſchćźe powjetſchi. W měſćźe ſapocźa cźorny próch pobrachować, a ſtaroſćć bu dźeń a wjetſcha. Tola 23. wulkeho różka pſchinjeźy hórnik tym, kotrýž běchu w najwjetſchej nuſy, liſt wjećźe Poccolominija. Tón piſaſche, ſo mjes krótkim ſ wóßomnacźe tyßaź muźemi měſtu na pomoż pſchińdźe. Tola ßo ſdaſche, ſo Freiberg podleźi, prjedy hać jich pomoż dokhwata. 30. wulkeho różka ſapocźachu Schwejdojo ſ noweje batterije ſe ßydomnacźe kanonami na Pětrowe wrota ſtřelećź. Tamniſche wodźělenje wojakow ßo ſ měſta wuwali, ſo by njepſchećźela ſe ßwojeho ſtejiſćźeja wubiło. Tola njepſchećźeljo ßo ſtajnje ſaßo wróćźichu. Skónćźnje ßo jim poradźi, wěźu a hrjebje pſched wrotami wobßadźićź. Twójźy jich Freibergźy wubichu: tola woni ßo ſ ſtećźim rajom wróćźichu. Kóńuź ſdaſche ßo bliſto być. Schwejdojo nawoſchtowachu pſched wrotami drjewo a ſapalichu je, ſo bychu tak ſakitowarjow měćźańſkich wrotow wotehnali. Tola Freibergźy ſatykachu zyłu Pětrowu hańzu, kotraž wot Pětrowych wrotow nuts do měſta dźěſche, ſ rjadami, deſkami a kamjenjemi, ſo bychu tak njepſchećźelej dalſchi pucź do měſta ſaćźiłi. Hiſchćźe raś poſpyta Torſtenſon ſ leićźu, ſo bychu Freibergźy jemu ßwoje měſto vſchepodali; wón prajeſche měſćźańćźam: „Schto móżećźe ßebi hiſchćźe wot ßwojich drjewjanych woborow wocźakować, kotrež nam jeńićźy hiſchćźe pucź ſahaćźa, hdyž ßmy hižo waſche toſite murje a krute wěźe ſpowaleli ſe ſchwedſkimi mozami?“

Tola Freibergźy jemu wotmolwichu: „Radſcho ßo pod měſćźańſkimi rospadankami pohrjebać damy, hać ſo ßo Schwejdam poddamy.“ Torſtenſon poſpyta ſ najßurowſchimi źrědkami. Tyßaźy kułow a ßmółnych wěnzow ſmjeta do měſta, a ſtajnje bližachu ßo nowe nadběhowanſke ßyły. Tak ſapocźa ßo nóz 15. małeho różka.

Jan a Schweinitz běſchtaj tam, hdźež ſtrach měſtu najbóle hroźeſche.

„Ssym pſcheßwědźeny, ſo je to poßlednja nóz, ſo móżemy Freiberg ſdźerżećź“, dźeſche Jan wſchón ſrudny ſ Schweinitźej.

„Haj“, wotmolwi tón, „jutſje je ßwěrne měſto Freiberg jenož hiſchćźe źeh rospadakankow a Schwejda je ſ knjejom na nich. Runje prjedy ßym poßledni cźorny próch rosbawał.“

Na to wotßali ßo Schweinitz, ſo by hiſchćźe raś kokowokoło wſcho ſwobhladował. Jan pak woſta na roſtſełanej muri ſtejo a hladaſche won do cźěmneje nozy. Wutroba jeho boleſche a ſrudne myßle jeho napjelnichu. Tak cźěmny a bjes hwězdow jako nóz ſdaſche ßo jemu pſchichod. „Jutſje je Freiberg dobyty! A ſchto budźe ſo mnu? Pak ßym morwy — pak w njepſchećźelſkich rukach! A mać a bratr?“ — — — Wón ßo na dobo ſtróži pſchi tychle myßlach. Tam w kalokoſćći ſthadźeſchtej móznej wółnjej, a pſches cźichu nóz rźeſche ſ daloka kanonſki hołk a hrimot.

„Wumóżeni ßmy! Bohu budź dźak! Cźecharjo!“ tak běſche wſchudźe błyſchećź.

Haj, cźěźke wójſko cźehnjeſche na pomoż, a wóhnja běchu ßo ſapaliłe jako ſnamjo ſa wobłehnjene měſto, ſo ßo pomoż bliźi.

Tak dopokaſa ßo też tu wěrnoſćć ſtareho róncźka: „Hdyž je nuſa najwjetſcha, dha je Boża pomoż najbliźſcha!“

Wjeſełośćź w Freibergu běſche pſches měru wulka. Hdyž młode ranje ſthadźeſche, wuhladachu Freibergźy měſćźańćźo, ſo ßu ßo njepſchećźeljo w nozy ſ cźichu ſ próchа měli. Torſtenſon běſche ſpóſnał, ſo jeho woßłabnjene wójſko ſ młódnymi wojakami, kotrýž na pomoż pſchińdźechu, ßo w bitwje měrićź njemóže.

Dopokonja cźehnjeſche Piccolomini ſe ßwojim wójſkom do ſtaroßwěrneho měſta. Trójźy ßo ſe wſchěmi kanonami na dobo na powitanje wutſěli. Kak pak ßo ſtary general dźiwaſche, kotrýž běſche hižo na mnohich bitwach pobył, wuhladajo roſtſełane murje a wěźe!

Do Freiberga běſche ßo wjaz hać 5000 raś ſ kanonow wutſěliło. Schtyrnacźe podſemſkich khódow běſche rosbuchło a pſchi tym běchu ßo měſćźańſke murje ſpowalałe. Pětrowe wrota a

Pěrrowa wěža běschtej žo do hromady žyplej. Wot 1700 wobydlenych domow a 4000 wobrónjenych měschćanow stejachu hischcže 500 domow, a bě tam ledma hischcže 500 wobrónjenych měschćanow. Naštata schkoda liczešche žo na 300000 toleri; běsche to hoborsti pjenjes ſa tehdomnischi czaß. 53 dnjow běchu Schweidojo pſched měſtom leżeli, wot 27. hodownika 1642 hacž do 17. małeho rožka 1643.

Tajka khrobłosćz a tajka wutrajnosćz žo wschudžom pschipósnawasche a czeſcżeſche. S bliska a ſ daloka pschikhadžowachu ſhožopſchejaze listy a pißma k měſcżanoſcże a nawjedowarjej. Temule běsche žamo khežor hnadnje list pößłał. Měschćanostu do ſemjanſtwo poſlöhnychu; tež dosta žo jemu hnadny rjeczaß, něhdže 500 ſłotych hódny. Kurwjeřch pak poruczi, ſo nima Freiberg žaneho wójnſkeho dawka płaczićz, kaž dyrbjachu to druhe měſta a wßy. Karło ſe Schweinitz bu ſa „obriſta“ pomjenowany a dosta nawjedowarſtwo połka „Schweinitz“, kotryž wot nětka w Freibergu stejesche.

A Jan? Tež teho wyßoko czeſcżachu. Wot kurwjeřcha dosta žo jemu wulki ſłoty hnadny rjeczaß a bohacże wupyſcheny czeßny teßak. Wyſche teho pomjenowa Jana kurwjeřch ſa offizěra w žwojej kompagniji, kotraž mějesche hród ſtražowacz. To běsche najwjetſcha czeſcz ſa Jana, dokelž žo do tejele kompagnije jenož najnahladnischi a najdostojnischi offizěrojo powołachu.

Dżeń 1. měrza dżělesche žo Jan wot Freiberga. Po poruczności obriſta ſe Schweinitz běsche žo Janej k czeſcżi zyły połk na Freibergſkim torhoſchczu ſeſtupał. Poßledni raß ſa ſafta pſched žwojimi horliwymi žobuwojowarjemi, poßledni raß poda obriſtej ſe Schweinitz ruku. Potom wujěcha Jan ſ Freibergſkich wrotow. Daloko běsche jeho kóń błyſchecz, pſchetož pucz běsche krucże ſmjerſnjeny a kokowokoło na polach a w holach mějesche ſyma hischcže žwoje knjeſtwy. Czjorne mróczłe honjesche wětr pod njebjom. Ale w wutrobje naſcheho jěſdneho běsche hižo nałětne błónczko ſeſkhadżało; ſady njeho běsche wostał ſtrach a ſtrózełe, a k žwojej domijnje a žwojim lubym nětko ſhwataſche.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Morja a hory.

Morja žo wſchitke pſcheliwaja,
Haj, ſchumja jara žakoßnje,
Tam žwoje brjohi pſchejtupaja;
Hdyž Bóh Knjeß žwari žurowje,
Tehdom wſchě hory tichepotaja,
Wſcha ſwěrina žo rosběhnje,
Skały žo žame rospukaja,
Wſcho ſtworjenje je ſrudżene.

Jan. 1,11. Luk. 21, 25. Khěrl. 395, 2. 8.

Ach, kak tež dyrbjał człowjek hrěſchny
Pſched Bożim hněwom wobſtacz tu,
Hdyž wulke mórſke ryby tyſchne
S ſo do hłubinow khowaju,
A hodlerjo ſ tych wulkich ſkałow
S wyßokich hněſdow czěkaju —
A wokoło tych wulkich horow
We wulkim ſtraſche lětaja.

Jer. 49, 16. Obadja 4. 395, 3.

Haj! lubom' Bohu Knjeſej czěknycz
Tu na žwěcże nichtó njemóže,
A hdy by k žebi žam chžył rjeknycz:
„Chžu pſches morja a hory wſchě!“
Ach! hacž wy tu tež runje wuſchoł,
Ssej myßlił, ſo tu czěknył žy,
By naſch Bóh Knjes tam ſ tobu doſchoł,
Cże jeho ruka wjedły by.

Pſ. 139, 7—10. Jonas 1, 3—10.
Amos 9, 2—4. 634, 6—9.

Duž chzemy žebi něſchto wjazy
We morjach, horach ſaſpěwacz,
Dokelž móžu tu rjane ſchazy
We tychle ſchtuczłach napißacz,
Kak morja prjedy naß žu byłe
A hory, kaž tu dżenßa žu;
Haj, hdyž by wſchitko žwój łónz mělo,
By Bóh tón Knjes žam wostał tu.

1 Mójſ. 1, 9. 10. Hebr. 1, 10—12.
Pſ. 102, 28; 104, 9. Pſchißłowa
Sal. 8, 29. 395, 9.

My chzemy w tejle ſchtuczży tudy
We lijeńzy žej ſaſpěwacz,
Kaž tehdom morja žwoje wody
Pſches zyły žwět dyrbjachu dacz,
Kaž nam to Mójſaß tón muž Boži
We prěnich knihach wopißał;
We žwojim pißmje wón tak ſłoži,
Kaž Noah žam jo napißa.

1 Mójſ. 7, 17—20. 2 Pětr. 2, 5.
Amos 5, 8. 9, 6.

Ta hora Ararat to běsche,
Hdźež Noacha kaſchcz ſawoſta;
Hacž wulka woda pſches nju dżěſche,
Je tola ſtejo woſtała,
So by tež hiſchcże dżenßa tudy
We lijeńzy nam žwědczika,
Kak Bóh tón Knjes te hrěſchne ludy
We žurowoſczi pohoſta.

1 Mójſ. 8, 4. 5. 1 Mójſ. 6, 13. 14.
394.

Chzemy žej dale ſpěwacz nětko,
Kak Sodomej a Gomorje
Je potypiło zyle wſchitko
Te morwe morjo wopravdże;
Ta hora Zoar je tam ſtała,
Kiž je to wſchitko ſhoniła,
Kak Boža móz je Lotha wſała
A pſches jandżela wuwjedła.

1 Mójſ. 19, 15—25. Jer. 49, 18.
Amos 9, 8. 2 Pětr. 2, 6—7.
Pſchißł. Sal, 14, 34. 445, 3. 4.
446, 8.

Czěřwjene morjo pój'dacz móže
Nam wot Božeje pſchikaſnje,
Hdźež Mójſaß dyrił — wſchitkich ſhože —
A w žuchim žwój lud pſchewjedł je
Tu horu Sinai Bóh ſtaji,
So wona tam hycz dyrbjeſche,
Hdźež Bóh Knjes temu morju praji:
„Poteř wójſko Egiptowſke!“

Pſ. 114. Jeſ. 43, 16. 17.
2 Mójſ. 14, 16—31. Hebr. 11,29.

Ta hora Sinai to běsche,
Hdźež Boże kaſnje doſtachmy,
Po kotrejž Mójſaß k Bohu dżěſche,
Dwě tafli ſ hory pſchinjeße,
Ale hdyž ſ nimi k ludej dżěſche,
Tón wulki hrěch wón widżeſche,
So ſłote czelo jich Bóh běsche;
S hněwom tej tafli rosbił je.

2 Mójſ. 24, 15. 16; 32, 4. 19.
Pſ. 106, 19. 155, 1. 2. 709, 4.

My chzemy nětko dale kroczicz
K tej wulkej rězy Jordanej,
Pſches kotruž Joſua chze wodźicz
Sswój lud k tom' měſtu Jerichej:
To wobßwědcza nam te kamjenje,
Dwanacże w rězy Jordanu:

Duž sabycź nochźyli to ženje,
Kak Bóh khostak lud w Jerichu!

Jos. 3, 15. 16; 4, 9; 6, 17—27.
Hebr. 11, 29—31.

Schto shoniko pokońsche morjo
Wot toh' profety Jonaßa,
Hdyž wón tam padźe na dno dele,
Późrje mórska jeho ryba,
Dokelž wón Bohu cźekincź chźysche,
Kaž w bibliji ßam wopißa?
Ale wón po tym pěknje dźěsche,
Tam prědowacź do Niniva.

Jon. 1, 3—15. 2, 1. Luk. 11, 29—30.

To morjo wucźi Galilejske,
Hdźež wo Jesußu pißane,
Kak wón tam w nozy po nim dźěsche,
A wulkom' wětrej pohrosy
A jeho wucźomniźy praja,
Ssej mußla, so je scherjenje;
Pětr pak, hdyž po morju stupi,
Shoni, kak maly w wěrje bě.

Mat. 8, 25. 26; 14, 22—23. 394, 4.

Haj, wjele wě tež tamna hora,
Hdźež Jesuß ßamónlutki bě,
Hdźež wón ßo k ßwojom' Wótzej woła
We cźichej sprawnej modlitwje,
A hora w Auti-Libanonje,
Kiž wulki Hermon s mjenom je,
Na kotrejž Jesuß pschekraßnjeny
Wot ßwojoh' ßwjatoh' Wótza bě.

Mat. 14, 23. Mat. 17, 1—7.
Jon. 12, 23; 13, 31. 32; 17, 0.

Haj, tež wot wolijowej' hory
Sso wjele ważnoh' rěcźecź wě,
Pad Jesuß s wyßokeje hory
Jerusalemej wěschcźesche,
A hdźež nasch sbóżnik horje wsaty
Do njebeß k ßwojom' Wótzej je:
To ßwědcźa ßwjecźi wucźomniźy,
Kiž tón Knjes pożohnowasche.

Jak. sk. 1, 8—12. Luk. 24, 48—51.
Mark. 16, 19. 119, 6. 7. 124, 1. 2. 12.

Wscho sawěrnje je dopjelnjene,
Tak, kaž nasch sbóżnik wěschcźił bě,
So město budźe sahubjene
A tak ßwój łónz tež dostanje:
„Niz kamjeń na kamjenju njeb'dźe
Wot templa wostacź Bożeho."
Tež Titus jón njewukhowasche
Pschecźiwo Khrysta wěschcźenju.

Mat. 24, 1—3; Mark. 13, 1—3;
Luk. 19, 41—44.

Wschelake s bliska a s daloka.

Biblijske hrónczka w naschej hornjołużiskej serbskej rěcźi, kotrež móża naschi lubi Sserbja ßebi na scźěnu powěßnycź, ßu něko w ßlěbornym cźiscźu na rjanej tolstej cźornej papjerje wot towarstwa sa pschescźijanske pißmowstwo w Barlinje wudate wuschte a ßo w sanđźenym tydźenju knjesam duchownym roseßlake, so bychu je w ßwojich woßadach rosdawali. My lubych Sserbow na to kedźbliwych cźinimy, so bychu ßebi tajke napißmo s Bożeho ßłowa do ßwojich domow powěßnyli. Ach kak nekotremu je tajke ßłowo sa żorko wokschewjazeho ßłowa Bożeho, srudnu a tyschnu wutrobu se scźěny s mózným troschtom napjelniło! Placźiśna tych napißmow je tak niska, so je jaßnje pósnacź, so je knihowne towarstwo jenož s tym dobrym wotpohladom tu wěz do skutka stajiło, so bychu naschi Sserbja w ßwojej lubej maczeřuej rěcźi rjanu pychu Bożeho ßłowa w ßwojich domach měli. Napißmo w wjetschim wudawku płacźi 50 np., w mjenšichim 25 np. Dostacź ßu wone pola knjesa redaktora Ssmolerja w Budyschinje a pola knihikupza Thiemana w Wojerezach, a pola knjesow duchownych

Sakska evangelisko-lutherska krajna synoda je dale pokrocźiła w wuradźenju jej pschepodatych sakońskich pschedmjetow, wo kotrychž po rjadu, hdyž maju powschitkownu ważnosćź, rosprawu podawamy. Dźenża chcemy wo sakonju, nekotre nowe postajenja sa zyrkwinske patronatstwo a kollaturu wopschijazym porěcźecź. W tymle nowym sakonju ßo něko doktadnje wupraji, schtó ßmě zyrkwinsti patron bycź a schtó niz S tym je nascha sakska evangelska zyrkej prěnja w tutej ważnej naležnosćźi wustupila a my derje cźujemy, so tajta krocźel, kotraž wschelakich wot zyrkwinskeho patronatstwa sa pschichod wusamkuje, tak łóhka njeje a pschecźiwjenja nadenđźe. Pschi tym wschěm pak my junu myßliczku podłóccźicź njemóżemy, so tónle sakoń w jenym dypku wo pol pucźa stejo njewostanje. Tón sakoń mjenujzy wupraji, so zyrkwinszy kollatorojo njeßmědźa tajzy bycź, kiž ani k evangelsko lutherskej, ani k reformirtikej ani k katholskej njeßluscheja — a tajzy tež niz, kotsiž ßu ßami se ßwojeho rosßudźenja wot evangelsko-lutherskeho abo reformirtskeho wěry-wuznacźa k romisko-katholskemu wěrywusnacźu abo wot evangelsko-lutherskeho k reformirtskemu wusnacźu pschestupili. Źidźi a dissidentojo (kiž niczo njewerja) a ßnano tež sektirarjo — a jenož tajzy, kiž ßu s evangelsko-lutherskeje zyrkwje do druheje stupili, ßu wusamknjeni Njeby to prawje a sdobne było, hdyž bychu s zyła hinak wěrjazy wot zyrkwinskeho patronatstwa nad evangelskimi woßadami wusamknjeni byli; pschetož schto by na pichikład romisko-katholka zyrkej prajila, hdy by żadnu evangelsko-lutherski kollatur jim do jich zyrkwinskeho žiwjenja rěcźecź chzył? A potom tež rosumicź njeje, cźeho dla ßo w sakonju to ßame prawo, schtož ßo romisko-katholskim dawa, grichisko- abo ruisko-katholskim njesawěscźi. Hdyž wschak ßnano tu khwilu žane patronatstwo w rukomaj pschescźijan teho wěry-wusnacźa njeje, może ßo to tola łóhko w pschichodźe stacź a potom by wón po ßłowach sakonja wusamknjeny byl. Ale kaž ßo rosumi, wjele lubscho by nam było, hdy by ßo sakoń sa ßamo evangelsko-lutherske patronatstwo wupraji! So ßu tajzy wot potronatstwa wusamknjeni, kotsiž ßu khostani, ßo rosumi a so móża tež evangelsko-lutherske konsistorstwo tajsim prawo patronatstwo wsacź, kotsiž ßu se ßwojim sadźerżenjom sjawny pohorschk dali, kotryž ßo k dostojnosćźi patrona njehodźi, je jara dobre. A tež w tym my wěcźe wschitsy pschihłosujemy, so je synoda słóncźnje wuprajita, so ßo tež tajzy, kotsiž ßu naspomnjenych pschicźinow dla wot zyrkwinskeho patronata wusamknjeni, s zyrkwinskim patronatom sjednocźene zyrkwinske cźeßne prawa nimaja, so ßo sa nich w powschitkownej zyrkwinskej modlitwje dale njeproßy a so ßo jim wot evangelskich woßadow pschi ßmjercźi njeswoni. — Synoda je sanđźeny schtwórtk ßwoje wobsamknjenja słóncźiła.

Synody evangelikeje zyrkwje we wschelakich provinzach pruskeho kralestwa ßu tež s wjetscha ßwoje wobsamknjenja wobjaknyłe. Wone ßu s wjetscha tež wo wulkej nuży pschescźěhanych armenskich kschescźijanow rěcźale a ßo sa to wuprujile, so je nascha kchescźijanska pschißłuschnosćź sa wbohe armenske wudowy a ßyroty w ßmilnej lubosćźi ßo staracź. Zyrkwinskej wyschnosćźi je ßo próstwa pschepodała, so chzyła krajnu kollektu, kotraž ßo w evangelskich woßadach Pruskeje hromadźi, wupißacź. Na sakstej synodźe ßo na Armenskich ani spomniło njeje a sa duchowne sastaranje evangelskich w wukraju — w jużnej Afrizy, w Amerizy atd. — wschak je ßo na 25. njedźelu kollekta wupißoła, ale wo Armenistich nicźo łbyschecź njeje. Ale njeßu tucźi wbosy evangelszy kchescźijenjo w ßwojej wulkej nuży a hubjenstwje prěni, kotsiž nascheje pomozy potrjebaja?'

Khěźorstwowy ßejm ßo w Barlinje 10. t. m. k dalschemu wuradźenju sendźe.

W amerikanskich sjednocźenych statach je wulke hibanje, pschetož tam ßo něko rosßudźi, schtó budźe pschichodny presidenta — hacź wěsty Mac Kinley abo Bryan. Jenicźku ważnosćź sa naß ma, hacź ßo ßnano tón kandidata wuswoli, kotryž chze sa to skutkowacź, so by ßłěboro w ßwětnym wikowarstwje to ßamo płacźiło, schtož stoło; pschetož psches to nasche ratarstwo wjele schkoduje, so pschi wobkhadźe s wukrajom ßłěboro tak wjele nize steji a so dyrbi ßo se stotom płacźicź.

Hdźež ßo lěßy wupuscźuju, płódnosćź kraja jara shubjnje. Duž tež rusky ratarjo woßebje w Ssibirskej stoja, so je sa nich leto a hubjenscha. Wulki dźěl lěßow ßu wulke wóhnja sanicźiłe. Tak je ßo w połednich 25 lětach w wokrjeßu Tobolsku 1,300,000 twadratnych kilometrow a w wokrjeßu Tomsku 7,50,000kwadratnych kilometrow lěßa spalilo. K temu palenź-palernje, kotrež ßame drjewo tepja, léto wot léta pschibjeraja. Bóle hischcźe parne łódźe w naranschej Sibirskej s drjewom tepjo schkodźa, kotrychž 100 jesdźi. Jena łódź wschěđnje 20 loftrow drjewa trjeba, 100 po tajkim sa dźeń 2000. To tak dale wostacź njemóże a ruska wyschnosćź dyrbi ßo sa ßwojich ratarjow staracź, so njebychu do wulkeje nuży pschischli.

Něschto k rospominanju.

Jedyn schtryk je hižom pschewjele.

Taylor wo pjanych matrosach powjeda, kotrež wjecźor do cźołma salesechu, so bychu k łódźi dale w morju stejazej dojěli. Woni zyku nóz dźěłachu a k łódźi tola njepschijěđźichu. Ranje pschiúóźe a ßwětło jim sjewi, so schtryk, s kotrymž běsche cźołm k brohej pschiwjasany, hischcźe wotwjasali njeběchu. Nekotryžkuliž by rad sa Khrystußom khodźił, ale wón je hischcźe s nekajkim schtrykom na ßwět swjasany, kotryž jeho njepuschcźi. Wucźobniźy, kiž sa tym sbóżnikom khodźichu, ßu s woběmaj nohomaj do łódźe stupili. Math. 8, 23. Math. 8, 19—22.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjeź knihicźischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 46.
15. nov.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóždu sobotu w Ssmolerjez knihičišcejeńi w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

24. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Phil. 3, 8—21.

Sabycź

Napißaj ßebi te dobroty, kotrež ty wużiwasch, do kamjenja, te dobre skutki pak, kiž ty cźinisch, do pěśka. To je dobre pschißłowo, ale mało je jich Bohu źel, kiž po nim cźinja. Ludźo ße wjele radscho na ßwoje dobre skutki dopomnja — ale na dobroty bórsy sabudźa. S zyła je s tym sabycźom a spomjatkowanjom dźiwna wěź. Hdźež dyrbjał nam pomjatk pomhacź, naß wopuschcźi a saßo ßu wěźy, na kotrež ße stajnje dopominamy. Schto ma kschescźijan sabycź, so by na ßwojim pucźu k njebjeßam do prědka pschischol? Pawoł wupraji w naschej epistoli Phil. 3, 8—21: „Ja sapomnju, schtož s poßleda je; a steju ßwěru sa tym, schtož s prjódka je. Tón wobraz je wsaty wot běżenja wo wjetu. Cźłowjek ße njeßmje wohladowacź, hdyž chże doběżecź a dobycźe dostacź. To sadźerżuje a món móhł ße sakopnycź a cźißnycź. Teho dla njeńładaj wrócźo, njewostań stejo — ale bjes pschestacźa měj wócźko na wottyknjeny tónz wobrocźene! Tak dyrbi kschescźijan do prědka krocźicź ße njewohladujo, hdyž chże prawy tónz dozpicź.

Duž je nasche praschenje: Schto dyrbi kschescźijan sabycź móz?

1. Sabudź ßwoje skutki, ßwoje saßłużby a dobre skutki, schtož ßy něhdźe cźłowjekam dobreho cźinił, sabudź wschitko, s cźehož móhła tebi někajka chwalb wukhadźecź. Ty ßy ßmilne dary woprował — sabudź to! Ty ßy khorych hladał, na to ßebi njemyßl! Se ßwojej pilnoscźu a prózu ßy wuspěcha měł a ty ßy chwalbu dostał, njebudź na to hordy a njemej kedźbu chwalenja ludźi! Wopomń stajnje, kak wjele wjozy dobreho by ty wuskutkowacź móhł, kak wjele ßu hižo drusy w twojich lětach dokonjeli. Sabudź twoje dobre skutki — potom ty poniżny sawostanjesch a dale krocźisch po prawym pucźu. Hordoscź pak k padej wjedźe. „Prjecź s prósdnej cźeścźu, ja wo nju njerodźu!“

2. Sabudź wscho horjo, kotrež ßy wustał. Woni ßu tajzy, kotsiž stajnje wo srudobje powjedaja, kotraž je jich hdy potrjechiła, kotsiž ßebi se ßwojeho horja saßłużbu cźinja, kotsiž wo nicźim druhim njepowjedaja, khiba ßami wo ßebje a wo hórkich nashonjenjach ßwojeho źiwjenja. Schtóž pak ßebi jenož na ßwoju srudobu pomyßli, je njekhmany, druhim ßłużicź; schtóž najradscho pschi rowach khodźi, je njekhmany sa źiwjenje. Sawěscźe, cźłowjek ßmě junkrócź skorźicź a płakacź, ale kotrež wócźko je stajnje polne ßylsow, wjazy ßwoje sensike a njebjeske powołanje njewidźi a njepóznaje. Schto by Pawoł wo ßwojim cźerpjenju wupowjedacź móhł! Ale wón mało wo tym rěcźi a hdyž wón wo tym powjeda, wón praji: „Wschitkeho cźaßa cźerpjenja njeßßu hódne teje kraßnoscźe, kotraž ßo nad nami sjewicź budźe.“

„Nětk dobru nóz ty dawaj
Wschej twojej starościźi,
Też s troschtnej duschu stawaj
A njebudź w srudobi!“

3. Sabudź też to njeprawo, kotrež ßy czerpicź dyrbjał, franjenja człowjekow. Ludźo ßu ßo na tebje pschißłodźeli, sapomń to! Twoju dobrotu ßu tebi ſ njedźakom płaczili, njemßł ßebi na to a sabudź na wschitke nashonjene hórkosćze! To je najlepsche wjeczenje bórsy njeprawo sabycź móz — wupraji romski mudry Seneka. Tak wostanjesch w luboscźi, a schtóž w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim.

4. Sabudź skóncźnje też ßwětnu harn, ale niz jenož to — ale też lepsche kubła a wjeßela teho ßwěta, hdyž wone hroża wobras teho kschižowaneho w tebi sacźmicź. Ja ßo studentu wopraschach, wo cźimž ma najwjetsche žadanje: Wón motmolwi: „Ja nicźo njetrjebam, khiba knihe, strowoscź a měr; wscho druhe mje njestara.“ Ja ßo lakomneho wopraschach, schto je jeho žadanje a wón wołasche: „Pjenjesy! Pjenjesy! Pjenjesy!“ — Ja ßo wopitźy praschach a jemu chžysche ßo pschezo picź. Ja ßo druhich praschach a woni wołachu: „Bohatstwo, sboźe, wjeßele.“ Ja ßo skóncźnje japoschtola Pawoła wopraschach, po cźim ßebi žada a wón wotmolwi Phil. 3, 8: „Ja mam wschitko ßa schkodu pscheczíwo temu jara wulkemu póſnacźu Krystußa Jesuſa, mojeho Knjesa, kotrehož dla ja wschitko ßym ſa schkodu dźerżał, a mam ja ſa howno, ſo bych Khrystußa dobył.“

Tak wschelake ßu cźłowjske žadanja. Schtóž ßebi jenož po ßwětnym žada, nihdy njebjeßa njedostanje. Schtóž pak sapomni, schtož ſ poßleda je, je prawy kschesćijan. Ty prajisch: Ja ßym kschesćijan. Derje, hdyž twoje skutki a žiwjenje wo tym, schtož ty prajisch, ßwědcźa, derje ſ tobu ſteji. Ja ſa tym ſteju — kóždy dźeń — bywacź dobry kschesćijan — a kschesćijan dyrbi sabycź móz.

S cźejkeho cźaßa.

(Skóncźenje.)

7. Cźaß měra.

„Na ßwěcźe wscho sahinje,
Boża luboscź wostanje!“

Lět wjele je ßo minyło! Tsiećźilětnemu wójnskemu njesbožu je westfalski měr w lěcźe 1648 kónz spožćił. Kaž cźłowjka wutroba po dołhej ßurowej symje prěnje cźopke pruhi naletneho ßłónza ſ wjeßekej nadźiju wita, tak wubudźachu swony, kotrež měr po wschěch krajinach ſa nami w Sserbach. Też w Sserbach běsche tsiećźilětna wójna hrosnje sahadźała. Starym ludźom ſdasche ßo, kaž by ßo ſ měrom też cźaß jich młodoscźe ſ nowa wróćił. Młodźi a cźi w ßrěnich lětach cźujachu, ſo je ßo woprawdźe spodźiwny cźaß blížał, kotryž ßo jim bycź ſdasche, jako bajka ſ zuſnych krajinow.

Něto njetrjebachu wjazy ludźo ſ widkami a ſersawjenymi tselbami na dundakow w kerkach kakacź, něto njetrjebachu wjazy jako cźěkanzy w ſtraschnej leßnej nozy na rowach sabitych wotpočźowacź. Tón cźaß ßo něto wróćźi, wo kotrymž běchu nanojo a dźědojo druhdy powjedali, tón cźaß, hdyž běchu ßłomjane tsěchi wo wßy bjes dźěrow byłe, hdyž brožnje hischcźe rospadane njeběchu. Něto wjazy njetrjebasche ßo burski cźłowjek bojecź, ſo sapočźnje wjelk w ßurowej symjej nozy pſched dworowymi wrotami rucź; też na drohach njeběsche dłeje wjazy straschne, a płód a nusa cźłowjekow dłeje wjazy njekrjudowaschtaj. Sso wě, ſo ßo wscho to jenož pomałku polepschowasche, pschetož lud běsche pschejara wotpjatny. Wobebje tamne lěta, kotrež wobsamkujenje měra na měsćze sćěhowachu, běchu hischcźe lěta najwjetscheje nusy a tyschnoscźe. Tola skóncźnje ßo wojazy wotßalichu; wßy ßo sakoj wobßydlichu ſ cźłowjekami, a burßzy ludźo, kotřiž běchu ßo w městach wukhowali, wróćźichu ßo na wßy a twarjachu ßwój burski statok a wukopowachu kerki tam, hdyž běchu něhdźe najlepichu rolu worali. Pschetož wschudźom, haj woprawdźe wschudźom běsche jenož puscźima a ßiwina.

Też w městach sesakcźewasche po cźaßu ſ rospadankow nowe žiwjenje. Wupalene murje ßo bóle a bóle shubjowachu; na jich městnje swjeßelowachu nowe, rjane domy cźłowjske wócźko. Dróhi ſ dźěła schersche natwarichu a ſ nowa splestrowachu. Wikowarstwo a rjemjeßko ßo ſ nowa posbješchtej. Měschcźan njetrjebasche wjazy ſ brónjemi ſ měschcźanſkich murjow a naßypow kakacź ſa sabijerſkim njepscheczelom, ale możesche na měrnej schcźeżźy ßwoje wschědne dźěło sastaracź. — —

Je něttkole w lěcźe 1670, dwajadwacźeći lět měra. Na sahonach koło wokoło Draždźan smahuja słote žitne kłoßy, a na hakojach w holi saspěwaju leßne ptacźki w ßłóncźnym błyschcźenju wjeßele ßwoje hrónczka.

Pſched khěžnymi durjemi w Draždźanach na błownej haßy derje snateho doma hrajka ßebi cźerwjenoliczkate dźěcźatko. Na dobo saběhnje pſches khěžu, wołajo: „Wowka, wowka!“ do sahrodki, kotraž je sady pſchi domje. Tu ßedźi stara žónka pſched khłódnizu, kotraž je ſ dźiwim winom zyle porosćzena. Sněh staroby je na włoßy spadał, a mnohe lěta žiwjenja smorschcźićhu jejne cźoko. ſ luboscźiwej ruku hładkowasche wona kudźerjawe włóſki ßwojeho wnuka.

„O sboźowne dźěcźatstwo!“ prajesche ſ cźicha.

„Cźeho dla wy tu tak rady ßydacźe, wowka? Ja radscho wokoło skakam“, dźesche mały.

„Hdyž běch ja tajka mała kaž ty, ja też radscho wokoło skakach“, wotmolwi wowka, ßo poßmějo.

„Scźe wy też něhdy tak mólczka była, kaž ja?“ woprascha ßo hólczk ſ nowa.

„Haj, luby ßynko, a też tak sboźowna jako ty!“

Nutruje pohladuje hólczk wowzy do luboßneho wócźka a praji: „Dha drje běchu nan a macź a wuj Jan też něhdy tak mólczźy?“

Wschitzy, tola twojemu nanej a wujej Janej njeje ßo tak derje sescźko jako tebi. Tehdy běsche sa wójna a —“

„Aj, aj, wuj Jan, wuj Jan!“ sawoła mjes tym hólczk, wowku w dalschim powjedanju mylo.

Khłódnizy bliježesche ßo nadobnje sroscźeny starschi mužiki, kotryž běsche po waschnju kurwjerchowskeho hajnikeho mischtra sdrascźeny.

„Macźerka“, dźesche wón pschecźelniwje po wutrobnym powitanju, dźenßa pojeďźemy wschitzy hromadźe do lěßa!“

A ty chžesch wěcźe też ßobu?“ wobroćźi ßo k hólczkej. „Dźi a praj to nanej a macźeri!“

Hólczk doběža khětije do domu a tamnaj rosrěčźowaschtaj ßo dale mjes ßobu.

„Kak ßo tola cźaßy minu!“ dźesche wowka. Lětßa je ßo hižo tsiatsiećźi lět minyło, so ßymy w tymle domje luboscźiwu hospodu nadeschli, a hižo tsiatsiećźi lět wotpočźuje nasch luby nan w khłódnym rowje.“

Luby cźitarjo, wěch něto, schtó tutaj staj. Hdźe pak staj Plebanez knjes a Handrij? Też Plebanez knjes wotpočźuje hižo mnohe lěta wonka na Božej roli.

Handrij, kotryž je ſ macźerju a bratrom Janom wscho Plebanez kubło namrěł, je něto pschekupski knjes. Pohladaj jenož prědku na Plebanez dom. Tam steji ſ wulkimi pißmikami na wulkej deßy napißane: „Handrij Brandowe wulkopschekupstwo“.

Jan, kotrehož hižo po waschnju kursaſkeho hajnikeho mischtra sdrascźeneho widźachmy, je hacź do lěta 1650 offizěrſki teßak noßył; potom pak dosta ßo jemu wot kurwjercha, sastojnstwo hajnikeho mischtra. Jeho nowa domisna běsche wulzy rjany dom, njedaloko tamnischich Draždźanow. Dźenßa dopomni naß hischcźe „Hajnkownina dróha“ w Draždźanach, kotruž wěcźe ßo kóždy wot naß snaje, kotryž je w Draždźana jako wojak służił, na to městno, hdyž běsche tehdy hajnkownja sa hajnikeho mischtra natwarjena.

* * *

Na selenym brjóżku, w khłódku prajtareho duba, wuhladamy popołdnju pjecź wołßobow. Brandez wowku, jeje wnuka, Jana, Handrija a teho mandźelsku. Kaž kóžde lěto, tak ßu ßo też lětßa po starym dobrym waschnju tu shromadźili. Tudy, wołßrjedź lěßneho měra, hdyž nicźo druhe hacź jenož schumjenje leßnych schtomow měr njekasy, tu ßo kóžde lěto sthadźuja, so bychu na prjedawsche cźaßy spominali. Hischcźe schumi tón ßamy stary dub,

hischcźe žórli žo jaßna woda do ßameje studničźki, jenož stara hajnkownja je ßo shubiła. Seleny moch, młódna trawa a lěßne róžičźki pyscha nětkole to městno, hdźež něhdy stejesche.

A dźenß? —

Lětstotetki ßu ßo minyłe, narody ßu pschischłe a narody ßu ßo minyłe. Kak je ßo tola wscho pscheměniło w měsće a na wßach. Ssamo stara hola je ßo s młodźinu wuměniła. Jenož stary dub tu hischcźe steji jako dostojny ßwědk starodawnych cźaßow. Hdyž ßo wjeczorne ßłónzo khowa a dubowe hakosy postočźuje, a hdyž zuni wětřik do duboweho lisćza duje, potom scheposze cźichi hłóß po hakosach:

„Na ßwěcźe wscho sahinje,
Boźa lubosćź woštanje!“

Sa „Pomhaj Bóh“ wobdźěłał A. Sommer.

Morja a hory.

(Pokračźowanje.)

Semjerźenje w Lißabonje dźeń 1. nov. 1755.

Kak spěwali ßu w Lißabonje,
W tym měsće Portugisiskim,
Hdyž Bóh Knjes pößła semjerźenje,
So město rospadźe ßo jim,
Morjo tam běsche nabojane,
Pšched Božim hněwom schumjesche
A jara wulke straschne žokny
Na rězy Tajo walesche:

„Morja ßo wschitke pscheliwaja,
Haj, schumja jara žakožnje,
Tam ßwoje brjohi pschestupaja;
Hdyž Bóh Knjes ßwari ßurowje
Tehdom wschě hory tichepotaja,
Wscha swěrina ßo rosběhnje,
Skały ßo ßame rospukaja,
Wscho stworjenje je srudźene.“

O kajki srudny cźaß tam běsche,
Hdźež wjele morwych ležesche,
Haj, wjele ludu wotßał dźěsche
Pšches srudnu ßmjercź do wěcźnosćze.
Tam hora Katarina ßwědczi,
Kiž njedaloko města bě,
Na kotrejž wjele tyßaz ludźi
Stysknych ßo k Bohu wołasche.

Wo žahłym morju a horje Vesuvje w Italskej w lěcźe 79 po Khrystußu.

Tež srudny lud w Italskej běsche,
Hdźež jich kraj tón najrjenschi je,
So kóždy ßo rad wjeßelesche,
Kiž tule kraj'nu widźał bě;
Tam hora njedaloko morja
Kotraž to mjeno Vesuv ma;
Jej' žahłe morjo wscho spodnurja,
Hdyž wona jo tam wupluwa.

We lěcźe dźewjecź ßydom dźeßacź
Po Khrystußowym narodźe,
Hdyž Titus měj'sche roskakowacź
We wulkim romskim khěžorstwje:
Tehdom ta hora Vesuv počźa
Sswoj' žahłe morjo wupluwacź
A tam tež tři najrjenische města
S tej žahłej „lavu“ pößypacź.

Tři města potepjene dźěchu
Pšches žahłe morjo shubjene,
A mjena jich tam takle běchu,
Kaž tudy steja pißane:

„To Herkulanum a Pompeji,
Haj, Stabija to tsecźe bě.“
Mój Božo! kak tam srudnje steji,
Hdźež tajki Vesuv domach je.

Pak wschitko sapuscźene njebě,
Dwaj kraßnaj stołpaj dźenßa, hlaj,
Pšched Božim woltarjom w Barlinje
Tam we khěžorskim hrodźe staj,
Kiž prědowacź wschak byschtaj mohłoj
Kaž Jonas tam w Ninivje,
Dokelž staj w žahłym morju byłoj,
Wonaj pak tola němaj staj.

Duž chzu ja sa njej rěcźecź tudy
Dźenßa we ßwojim khěrluschu
A napominacź wschitke ludy,
So bychu kedźbowałe tu,
Kak ßwjata biblija wscho praji,
Tež druhe kraßne pißma tu,
Kiž pšched wocźi nam wschitko staji,
Kajku ma lud nětk wolu sku.

Haj, srudnje steji w městach tudy,
Tež na wßach wjele lěpje njej',
Tu by ßo Jonas dźiwał druhdy
A rjekł: „Tak njeběsche w Ninive;
Tam wschitko pokutu cźinjesche,
Hdyž Bóh mje pößła profetu;
Wy pak nětk wjele wjazy macźe,
Wy macźe Khrystußa wucźbu.

Mat. 11, 20. Luk. 10, 11. 12.

Sodom, Gomorrha budźe skoržicź
So njejstej měkej wucźbje tu,
A Ninive ßo móže hordźicź,
So cźiniło je pokutu.
Schto dha my junu Bohu praj'my
Na jeho wulkim ßudnym dnju,
Kiž Khrysta wucźbu derje snaj'my
A evangelsku tež wěru.

Jonas 3, 5. Mat. 11, 23.

Schto budźe Bóh tón Knjes tym prajicź,
Kiž jeho ßu tu hanili,
Wón budźe na lěwiju stajicź
Kiž njepravje ßu cźinili,
Bóh budźe ßurowje tych ßwaricź,
Kiž njejßu do njoh' wěrili,
So budźa ßo we heli paricź,
Kiž njepravdu ßu cźinili.

Mat. 7, 23. Luk. 13, 27. 28.

„Cźaß je!“ sawěrnje Khrystuß praji,
So pokutu my cźinimy,
Wschak wón nam jaßnu ßwězu staji
Do naschej' cźěmnej wutroby,
So bychmy jemu žiwi byli
Po jeho wucźbje cźinili,
We wutrobje joh' stajnje měli
A jeho ßwjate pucźe schli.

Khěrl. 246, 1. 2.

Teutscher w Porschizach.

Najrjenscha hodźina twojeho žiwjenja.

(Po F.)

W towaršstwje ßo namjetowasche, so dyrbi kóždy s pschitomnych powjedacź, kotra je najrjenscha hodźina jeho žiwjenja była. Namjet bu pschijaty. Sbožowny młody mandźelski dyrbjesche sapocźecź a wón ßebi dotko njemyßlesche. Wón ßwoju mandźelsku sa ruku pschimny, s kotrejž běsche hakle nětkoty dny swěrowany

jej lubosćiwje do wočžow pohlada a praji: „Něwěrno, to je tola najrjeńscha hodźina w naju žiwjenju była, jako naju wutrobje žo namakaschtaj?“ A wona sbožowna s hłowu kiwasche; prajicź wona niczo njemóžesche, pschetož wona běšche wscha hnuta.

To běschtej po tajkim s dobom dwě wotmolwjeni na tuto wulke prašcheńje. Na to mějesche macź wjele dźěćźi wotmolwjenje dacź. „Ja běch“, wona praji, „psched dźesacź lětami na Smjerćź khora a bojach žo, so dyrbju žo wot muža a dźěćźi dźělićź. O, to běšche mi žałosnje. Dwu dołho leżach bjes mysłow. Duž hodźina, hdyž ja wotuczo s dołheho, hłubokeho spanja, lěkarja a wschitkich žywjich wokoło mojeho łoža wohladach. A ja sašćkschach lěkarjowy hłoß: „Wjeßelcźe žo, wona je wumožena; strach je sbožownje nimo.“ A jako ja něto žylsy radośćje žo je wschěch wočžow běžećź widźach, — běšche to najrjeńscha hodźina mojeho žiwjenja.“ — Směrom na to schtyrzyćźlětny muž słowo wsa: „Ja móžu to ledy prajicź, ale won tola dyrbi! Ja běch jako studenta na tajke wopačne pucźe pschischoł, so žo mi cźišćźe njemóžne sda, žebi dowěrjenje mojeju starscheju sašo dobywćź. Ja to tež směrom domoj pišach. Duž — běšche njedźelu rano, jako śrudny w žwojej jświczźy žedźach — cźujach žo na dobo wot rukow mojeho nana wobjaty a jako jemu do wočžow pohladach, widźach tam to wulke słowo wodacźe. Haj to běšche mój najrjeńschi dźeń a wot teho cźasa běch porjadny cźłowjek.“ Pjaty powjedasche, kak běšche něhdy w cźornym lěšu pucźował. Duž běšche na kraźnym wjeczoru na horn wysche Tuttlingow pschischoł. Hdyž běšche tam s lěša wustupił, běšche njenadźujzy k ranju Schwajzarśke alpy w najrjeńschej purpurskej śwětlinje žo thowazeho žłónćźka wohladał. Dyž běšche wschón hnuty žo poklakmł. Wón powjedasche, so rjeńscheje hodźiny ani prjedy ani posdźišcho poměr njeje. — Něto pschińdźe na samožitého pschekupza. Wón praji: „Ja dyrbju powjedacź, schtož bóle śwětnje klinźi. W cźasu, hdyž běšche sa naš pschekupzow jara cźežko žo sdźeržećź, teš ja do wulkeje cźěśnośće pschińdźech. Ja pucźa njewidźach bankrotej cźekućź. A hacź runje bjes pschestacźa Boha proźnych, žo mi tola njemóžne sdasche, so móhł mi hischcźe pomhacź. A tola, jako běšche nusa najwjetscha, žo mi wot stareho dołžnika rjana hromadka pjenjes, kotrež běch dawno sa shubjene měł, wróćźo wupłacźi. Ja běch wumoženy. To běšche mój najrjeńschi dźeń. A wot teho cźasa wěrju ja pschećźiwo wschitkim njewěrjacym do Božeho wodźenja.“ — Starscha knjeni běšche hischcźe wysche. Wona běšche khorowata a běšche žo žwojeju hubjeneju wočžow dla do cźěmnicźeho kućźika žundyła. Ju jejneje cźicźeje myßle a pschećźelnivośće dla wschitźy cźesćźachu. Tón wjeczor bychu śkoro na nju sabyli. A něto teš, hdyž ju napominachu, so by žwój najrjeńschi dźeń mjenowała, wona proschesche, so bychu jej to spuschćźili. Jako pak potom sašo rěkasche: „My prjedy žo njedźělimy, doniž nam cźeta Liška powjedała njeje“, wona s cźicźej radośtnej khutnośćźu wupraji: „Najrjeńschi dźeń w mojim žiwjenju běšche tón, hdyž buch ja po cźežkich bědźenjach w śtyłnych dwělowanjach teho wěsta, so mam sbožnika, kotryž mje wěcźnje njepuschćźi. To běšche tón dźeń, kotryž je wschitke dalische dny, bjes wuwjacźa najcźežšćźich dujow cźerpjenja rjane sćźinił; to běšche tón dźeń, s kotrehož teš sbožna wěcźnośćź jestkhadźa.“

Hacź žu to druhe stawy tamneho rosymili a prawje wažili abo hacź žu s hłowu wili, ja njewěm. Ale schto žebi ty wo tym myßlićź, luby cźitarjo? Rosymisch ty tej starej, cźežko pruhowanej a tola tak sbožownej žonje?

Wschelake s bliska a s daloka.

Nowa žerbska protyka na 1897 je wuschła, kotrež kapłana Kischźana w Hodźiju spisana. Njenje spisana a s dobrymi wobrajami wuhotowana wona wěsće žwój pucź namaka do wschitkich žerbśkich domow a pschi nikej płacźišnje móže žebi ju kóždy žerbśki hospodar kupićź. Do kóždeho žerbśkeho doma słuschu žerbśka protyka. Bóh daj, so by wona nam lubym Sserbam žohnowane nowe lěto žobu pschinješła.

W Budyschinje je wopitź žwoju žonu sarajył, dokelž jemu njeje chźyła pjenjesy k palenjezi dacź. To nam jašnje pokazuje, kak daloko móže s cźłowjekom pschińćź, hdyž śe lóschty w nim kujejstwo dobudu; wón potom wjazy žam žwój knjes njeje, ale cźertowsta mož jeho wjedźe.

Hdyž hižo wot wscheho spočatka wobžarowachmy, so na sakso-evangelsćej lutherśkej synodźe naśe žerbśe wobadły bje wscheho sastupjenja wosłanu, je naš tole bolenje hłuboko pschewsało, hdyž žmy słyschećź dyrbjeli, kak je synoda wo jenej prośtwje s Budeśćanśeje wobadły — my mało rjekńjemy: cźišćźe dźiwnje — žudźila a my žmy teho wěśćźi, so tajke njesrosumliwe žudźenje žo stało njeby, hdy by žadyn žerbśki sastupjeć na synodźe był. Tale prośtwa žo na to wobrocźi, so je w pomérje pschemało Němzow w Budeśćanśkim zyrkwinśtim prjódkstejerśtwje, dokelž je jenož jedyn němśki zyrkwinśki prjódkstejeć — a je tola tam psches śćinu němśkich wobadnych. S prénja žu do sata Němzow sa Sserbow licźili — a s druha je žo nam prajito, so ta wězka tola cźišćźe tajta njeje, kaž je žo do žwěta won trubiło; pschetož něto hižo staj dwaj Němzaj w zyrkwinśtim prjódkstejerśtwje. Wobžarowacź je s zyłej wutrobu, so je tale prośtwa njeludobnu njedobrotu mjes žerbśkimi a němśkimi wobadnymi wužywała. Pschetož woprawdźitu śrosymliwu samyłł ta prośtwa s jula měćź njemóže. Sa zyrkwinśke prjódkstejerśtwo žo wuśwoli a duž žwobodna wólba, kaž pschi druhich wuśwolenjach, rosłudźi — a schto móže pschi wólbje někoho nusowacź pak Němza pak Sserba wuśwolićź. A my žo bojimy, so bychu Němzy tam, hdyž maja něłajku wjetschinu, hischcźe njenje, hacź dobrocźiwi Sserbja, k temu śwolniwi byli, Sserba sa zyrkwinśkeho prjódkstejerja wuśwolićź. Pschi tym wschěm pak je žo tale petizja konśistorśtwu jenohłośnje k wjedźenju pschepodało — t r. so chźyło žo konśistorśtwo tola sa tym praschećź, hacź njeby žo myßł tejele petizje tola pschewjećź hodźiła. Nadźijomnje žo tale prośtwa njedopełni. Sserbja wěsće Němzam žane prawa njebjeru — ale tole wobsamknjenje dyrbi naš wulay śrudźićź a sawěsće naschim Sserbam, kotrež žu žo stajnje jako zyrkwinśaj śmjełeni wopokasali, wulke sahorjenje do wutroby njenjeße. Wobešje śrudnje je, so je sastupjeć na synodźe sa Lubijśki wokrjeß, do kotrehož Budeśtezy słuscheja, sa tule prośtwu tak rěcźał, so dyrbimy wobžarowacź, so žu naschi Sserbja jemu do synody je žwojim błoßom pomhali. Budyśki knjes primarius wschak dobre śmjełenje Sserbow wusbehowasche — a śtućźnje teš wupraji, so by wón žerbśkim wobadam pschał, so bychu žo do jeneho wólbneho wokrješa sa synodalnu wólbu (něto žu do Lubijśkeho a Budyśkeho dźěłene) hromadźe połojźe a — stajnje žwojeho žerbśkeho sastupjerja měłe. Ale wo tym wuprajenju, kotrež naschim žerbśkim wobadam s najmjeńscha to prawo pschejesche, schtož jim słuscha, synoda nicźo wjedźećź njechasche; protokoll, wo poßedźenju śpißanu, pjśche wo powschitkownym „pschećźiwjenju“, kotrež žo pschećźiwo temule malemu žadanćźu słyschećź da. Jowle tola jašnje dosć widźimy, kak němśke wjetschina žebi na to njemyßłi, so by nam Sserbam najmjeńsche prawo wostajiła, hdyž ma pschewahu. To tola woprawdźe wot naschich žerbśkich wobadow wjele žadane njeje, hdyž praja: my žebi wjazy nježadamy hacź **jeneho** sastupjerja w synodźe, kiž by naśe naležośće sastupował. Ale wo tym nicźo wjedźećź nochźychu. Kónz rěcźe pak běšche pola Budyśkeho knjesa primaria teš, so wón tutej prośtwje pschihłoßowasche. Ale my žo jeho praschamy, schto je zyrkwinśke prjódkstejerśtwo Pětrowśteje zyrkwje w Budyschinje hacź dotal sa to cźinilo, so by žo teš rjanej licźbje Sserbow w Budyschinje s najmjeńscha něłajke prawo dostało. Po licźbje móža žebi Budyźy Sserbja runje tak derje to žame žadacź. Schto žebi w Budyschinje w Pětrowskej wobadje na to myßłi, rjanej licźbje žerbśkich wobadnych to žame prawo wostajićź, so bychu w zyrkwinśkim prjódkstejerśtwje sastupjeni byli, a wo tym tam ani słyschećź nochźeśa, so wulkej licźbje w měśće bydlazych Sserbow po prawom žerbśki duchowny słuscha?

Něschto k rospominanju.

Ssón.

Něchtó mějesche hnujazy žón. Wón běšche w njebjeßach a žłyschesche palmy schumićź, sašłyschsa łynki harfy a łhwalobne khěrlusche žwjatych a jandźelow pschi jehnjećźowym trónje. Wón widźesche to jehnjo na stole žeđźo wobdate wot wyßkazeje žyły dokonjanych sbožnych. Duž na dobo! Kajke hnujaze łynki cźężkehe śdychowanja, kajke žałośćźenje a skorźenje — pschezo žylnišćo! A hlaj: jandźelsjo wotmjelknychu a poßłuchachu. Kaž žwjate naströßenje to śdychowanje pśches njebjeßa cźehnje. Tón Knjes žam wucho k temu śdychowanju pokhili. „Schto to rěka?“ žo tón cźłowjek wo žnje prascha. „Wukładź mi tele łynki, pśched kotrymiž jandźelsjo mjelcźa a k kotrymž žo tón Knjes pokhili. A jemu žo wotmolwi: „To žu śdychnjenćźka tych, kotrychž nichtó kedźbu nima; skorźenje wopuschćźenych a woßyrocźenych, kotrymž nichtó pomoz njepschinješe. Wone žo k Božemu trónej posbehnje a žane śdychnjenćźko śłubjene njeje ani žana łylsa sabyta, kotruž žu tudy delkach wupłakali? Wón wotucźi. A tón žón je jemu khutne napominanje Boże byl sa jeho žiwjenje. Schto chze naš tónle žón nawucźićź, njech lubi cźitarjo žami žebi Math. 25, 41—46 cźitaja.

Stajnje žony žamón jechećź njejßu. Tón Knjes, kotryž móže žwojich jandźelow duchom, a wohnjowe płómjenja žwojich słuźobnikow cźinićź, móže teš žony jako pokutnych prědarjow póßłacź.

„Pomhaj Bóh“ je wot něłka niz jenož pola knjesow duchownych, ale teš **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórćź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźišła** žo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku; žoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźišćećź a nakład Ssmolerjeg knihicźišćećźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśto 47.
22. nov.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihićźiſchćźełni w Budyſchinje a ſu tam doſtać ſa ſchtwórtlětnu pſchedybkatu 40 np.

Ssmjertna njedźela.

1. Theſſ. 4, 13—18.

Troſcht w ſmjerćźi.

Syma je ſaſo pſchiſchła. Radośćź lěćźa je k kónźej, ſrudne leźa ſahrody a pola, ſe ſwjadźym liſćźom w lěſu wěſtik hraje a dołho tracź njebudźe a běła ſmjertna płachta wotemrětu ſemju pſchikrywa. S tutym prědowanjom ſtwórby je pſches jene to prědowanje wo wumrjećźu a horjeſtaćźu, wo ſudźe a wěćźnoſćźi, kotrěź je nětko w Božich domach błyſchećź. Wſchitke ćźěło je jako trawa a jich kraſnoſćź jako róża na poli. Trawa ſwjadnje a róża wotpadnje. Tak dołho wſchak kaź ſo kaſchćź hiſchćźe ſ domow ſuſſodow a ſobućźłowjekow njenjeſe, ſmy hiſchćźe dobreje myſłe a ſebi mało na kónź pomyſłimy, ale hdyź na naſch dom a źiwjenje ſo ſymna ruka ſmjerćźe ſłoźi, a hdyź ſo naſcha wutroba ſe ſrudobu a naſche wóćźko ſe ſłyſłami napjelni, potom my tu hórkoſćź ćźujemy a to praſchenje ſebi wotmołwjenje źada. S ćźim ſo ſa ſmjerćź troſchtujemy? Sso praji, ſo ſo w najćźmowiſchich nozach hwěſdy najjaſnijſcho ſyboła. Njedyrbimy ſo my tež ſbożowni ſacźućź, hdyź w najćźěmniſchich hodźinach źiwjenja, pſchi kaſchćźach a rowach, nam hwěſdy troſchta a nadźije najjaſnijſcho ſo ſwěćźachu? Schtóž je mudry, ſo w prawym ćźaſu ſa troſchtom pſchećźiwo ſmjerćźi roſhladuje.

1. S ćźim troſchtuja ſo ćźłowjekoja, hdyź dyrbja wumrjećź? Jich wjele, to dyrbi ſo Bohu źel prajićź, źaneho troſchta nima. Tak tež japoſchtoł w naſchej epiſtoli wo tajkich rěćźi, kiž źaneje nadźije nimaja. Najćźěmniſche dźě je tež w nozy póhanſtwa, najhłubſcha bół jich źiwjenja a wumrjećźa, ſo woni źaneje nadźije nimaja a teho dla źaneho troſchta. Bjeſ Boha, bjeſ troſchta, bjeſ nadźije — to je to póhanſtwo nowych a ſtarych ćźaſow. Miſſionarojo powjedaja wo ſrudnoſćźi a ſrudnych khěrluſchach póhanow pſchi ſmjerćźi jich lubych. Kak ſu woni bjeſ nadźije, je tež widźećź ſ tych póhanſkich napiſmow na pomnikach. Tam něhdźe ćźitaſch: „Wěćźnemu ſpanju“ abo my ſmy ſhniłe koſćźe a popjeł, hewak nićźo“ atd. Je źiwjenje po ſmjerćźi? Na tole praſchenje wotmołwićź, ſu ſo najſdobniſchi duchojo Grichow prózowali a tola bjeſ wuſpěcha. A ſu woni ćźi jenićźźy woſtali, kotſiž ſmjerćźi bjeſ rady, bjeſ nadźije napſchećźiwo ſtejachu? Snata wěź je, ſo je ſ ćźeźka kruch kſcheſchćźijanſkeje wěry, kotryž je we wſchitkich ćźaſach tak nadběhowanjam njewěry wuſtajeny był, kaž tónle wo nadźiji. Tež njewěrjaźy, kotryž je ſ wěru do Boha ſ dobom nadźiju horjeſtaćźa a wěćźneho źiwjenja ſhubił, tež źadoſćźiwy, kotryž kóždu myſł na wažnoſćź poddubźy — woni wſchitźy do tych błuſcheja, kiž źaneje nadźije nimaja, dokelž źaneje měćź nochźedźa. K wěrje ſo nichtó njemuſuje a ſchtóž praji: ja nimam źaneje njeſmjertneje duſche, ja ſo k ſkoćźećźu poniźuju a njerodźu wo wěćźnoſćź, njech to ćźini, ale tež na ſwoju ſchkodu.

2. S ćźim troſchtuja ſo ludźo, hdyź dyrbja wumrjećź? Jich wjele źaneho troſchta nima, druhy maja někajſki troſcht, tola hdyź ſebi jón bliźe mohłladaſch, je to hubjeny troſcht

„Ja móžu směrom wumrjecź“, nèchtó na khorokožu praji, „pschetož ja njejžym niczo steho cźinił, ja žym stajnje žwoju pschižłuschnosćź dopjelnił“, a druhi pschistaji: „ja žym žo sa žonu a dźěćźi starał, cźeho dla njedyrbjał směrom wumrjecź móz?“ Schtóž žebi tak myžli, schtož žwoje senjske pschižłuschnosćźe dopjelnischi žebi myžli, so je tež žwoju wěcźnosćź do porjada stajił, njech se sćźěhowazeho pschirunanja wuknje. Cźłowjek leżesche na žmjertnym ložu a wulke praschenje jemu na wutrobu padźe. Hdźe pschiindźesch, hdyž wotžal póndźesch? Stysknijwje, njemèrny žo wón na žwojim lěhwje walesche. Na dobo dźěsacź žałožnych postawow pschi žwojim ložu stejo wohlada. A wone jena po druhej jeho wobskoržowachu. „Njesbožowny“, prènja praji, „kak wjele pschiboham žy ty na žwěcźe žłužił?“ Druha: „Kak husto žy mjeno žwojeho Boha njewužitnje wužiwał?“ Tsecźa: „Kak husto žy žwjaty dźeń wotžwjeczźował?“ Schtwórta: „Kak husto žy njepožłuschceny był pschecźiwo tym, kotrychž mějesche pożłuchacź?“ A pjata: „Kak husto žy žwojeho bratra sranił a na žmilnosćź sabył?“ Tak wone wschitke dźěsacź powjedachu. Měrjozy sadwělujo sawoła: „Chzecźe wy žałostni khórźbniczy wěcźnje žwarjecź? „Njechacźe woteńcź, so bych směrom wumrjeł?“ Wone wotmolwichu: „S jenym wuměnjenjom, mjenujcy s tym, so jedyn na nasche město stupi, kotremuž ty s cźěłom a s duschu sa wschu wěcźnosćź pschižłuschesch. Chzesch ty to?“ Tón khory žebi pschemyžłi, skónćźnje praji: „Haj radscho jenemu, hacź dźěsacźim.“ Ledy běsche to wuprajił, žo te dźěsacź shubichu a na jich měsćźe stejesche žwětła postawa, sdobna a miła, wobras žmilnosćźe. A tón hubjeny na nju pohlada. Jemu sašo do myžłow pschiindźe, schtož běsche jemu jeho pobožna macź wo tym powjedała, kotrož móže hrěschnikow sbóžnych cźinicź. Wón ruku wupschestrě a s pożłednimi mozami wón sawoła: „Hlaj, ja chzu tebi pschižłuschecź do wscheje wěcźnosćźe. Ssmil žo nade mnu — wsmi mojeho ducha horje. Wón běsche wumrjeł.

3. S cźim troschtuje žo wěrjazy kischesćźijan, hdyž dyrbi wumrjecź? Se žwojim kischižowanym a horjestanjenym sbóžnikom. To je najlěpschi trosch, pschetož w Jesužowym wumrjeczu wón měr sa žwoju duschu a w horjestacźu teho Knjesa wěcźnu nadźiju namaka. Schtož sady njeho leži, je wodacźe; schtož pšched nim leži, je horjestacźe a žiwjenje wěste psches teho, kiž praji: Ja žym žiwy a wy budźecźe tež žiwi. Teho dla žane žałosćźenje kaž pola póhanow, ale Bože žłowo a jutrowne khèrlusche, — je žłyschecź pola kischesćźijanskich rowow a wo jich nadźiji žwědźi tak nèkotry kichiž, tak nèkotre napišmo na pohrjebnischcźach. „My mamy móznische profetiske žłowo, a wy na tym derje cźinicźe, so na njo kedźbujecźe, jako na žwězu, kotrož žo w cźěmnym kucźe žwěcźi, hacź by žo dźeń sašwitał a jutrna hwězda skhadźała we waschich wutrobach.

Hamjeń!

Barlinske evangelske towarśtwo sa troschtowanje srudnych sawostajenych.

Hižo junkróćź je žo w naschim „Pomhaj Bóh“ na tole towarśtwo spomniło, kotrež troschtowaže kopjena srudnym žarowazym do rukow dawa. S radosćźu móžemy nètko sjewicź, so žu žo tele kopjena nètko tež w naschej lubej žerbjskej rèćźi wudałe, a my na žmjertnu njedźelu sa srudnych starschich, kotźiž pschi rowje lubeho dźěsćźa płakaja, tajke troschtowaže žłowo wot tuteho towarśtwa wudate podamy:

Žarowazymaj starschimaj.

Wón žam je tón Knjes; njech cźini, kaž žo jeho wocźomaj spodoba. 1 Sam. 3, 18.

Wulke horjo běsche Elija a jeho zyty dom potrjechiło. A tola žo tak pokornje poniži pod wschehomózną prawizu Božu, a tola žo tež w tutym domapytanju a bolosćźi dowěri Božej hnadźe a s hlubiny žwojeje wutroby spěwasche; „Njech cźini, schtož žo jeho wocźomaj spodoba.“

To je tež ja tebje w twojej wulkej bolosćźi a srudobje snamjo a pucź k prawemu měrej: Wón žam je tón Knjes! Kak husto to runje pschi naschich dźěćźoch sabudźemy, kotrež je nam tón Knjes dał! My je dźerźimy sa žwoje wobsbedźeństwo, nam date, jo bychu, kaž dołho žu hischcźe małe, nasche wjeselé a nascha radosćź byłe, a hdyž žu wulke narostłe, so bychmy na nich naschu sejperu měli. A teho dla husto s nimi w naschej žebicźiwej starschiskej lubosćźi tak sakhadźamy, kaž njebychu Bože dary byłe a sapomnimy je kóždu rauje, hdyž žu strowe stanyłe, s Božeje ruki sašo s dźakowanjom s nowa wsacź, a je jeho wótzowskenu schkitej poručźicź. A hdyž je nam tón Knjes potom wojuje: kak je nascha wutroba njewurjeknijwje srudna! My sacźuwamy zyku cźeju naschého horja a wobžarujemy bóle žamych žo hacź žwoje dźěćźi!

Wón žam je tón Knjes! Tole žłowo dyrbimy najprjódźy wuknycź pschi rowje lubowanego dźěsćźa. Wono je žame jeho, psches to, so wón je stwori, so jemu da nježmjertnu duschu, so je po žwojim snamjenju k sbóžnemu Božemu towarśtwu sćźini. Haj, wón je je stworił, niz, so by twoje a teho žiwe, ale so by w jeho kralestwje pod nim žiwe było a jemu žłužiło we wěcźnej prawdosćźi, njewinosćźi a sbóžnosćźi. Wono je žame jeho psches wumożenje. Drohe wukupjene psches krej Khrystužowu, žłuscha wono jemu, kiž je jo wumohł, wobarnował a dobył, niz je žłotom abo se žłěborom, ale se žwojim njesawinowatym cźerpjenjom a wumrjećźom. Wono je žame jeho psches wužwjecźenje kischcźeńskeje hnady: ty žam sy jo pschinjeźł abo pókłał k temu Knjesej, dokelž sa žwjatu dźerźišch jeho pschikasnju: Dajcźe dźěćźatkam ke mni pschinćź a njewobarajcźe jim! Tehdy drje sy s wjeselosćźu a s wěrjazej prótwu žwoje lube dźěćźo do jeho žylneju, žwěrneju Jesužoweju rukow połožił, dokelž snajesche, so je wono tam najlěpje khowane! A hdyž nètko po twojim žłowje a twojej prótwje cźini, niz kaž žo tebi, ale kaž žo jemu spodoba a twojemu dźěćźu sbóžne je, — nètko ty myžlisch, so je žo tebi schchwda staka, so wón bjerje, schtož jeho njeje; nètko ty se žwojimi žylsami a žwojim skwlenjom chzesch wobaracź žwojemu dźěćźu sańcź do jeho Božeho kralestwa? Nèćko je tebi njemóžne spósnacź a wusnacź: Wón žam je tón Knjes?

Duž dha wuki nètko w pokorje prajicź, spominjo na to, so tajke, haj hischcźe wjele wjetśche a cźěsćźe domapytanja a horjo starschiske wutroby potrjechja tudy na žwěcźe. Praj stroschtny s Elijom: Njech cźini, kaž žo jeho wocźomaj spodoba! Schto dha je Boža wola a Bože spodobanje na naš a naschich dźěćźoch? Nicźo druhe khiba to, so chze naš sbóžnych sćźinicź a naš sa žwoje njebeśa dobycź. Teho žo tež nètko kucźe dźerź, hdyž je Boža rada twoje dźěćźo wsata. Bože wócźto widźi dale hacź my w naschej žłakosćźi. Wjele starschich je tajkich, kiž běchu žo w cźěsćźej khorosćźi wo žiwjenje žwojeho dźěćźa bedźili, tak so žu jo s ruki teho Knjesa, kiž je hižo dźerźesche a wotžal wjacź chzysche, s mozu wutorhnuli. A cźi žami starschi žu połdźiśćźo s horzymi žylsami we wjele cźěsćźim horju wokali a skiwili: „Ach, jo njeje tón Knjes tehdy naju žyna, naju dźowku k žebi wsał! Ach! cźoho dla žym ja jemu a jeho wschehomóznej prawizy s mojimi žylsami a sdychowanjemi wobarał!“ Duž: Wón žam je tón Knjes; njech cźini, kaž žo jeho wocźomaj spodoba!

Wón žam je tón Knjes! Twoje dla dyrbjesche twoje dźěćźo wumrjecź. Twoju wutrobu chzysche tón Knjes trjechicź, jako běsche jeho wutrobka wot senje precź wsata. Ssy ty w twojej bolosćźi sponiź, so je tebje Bože žudźenje potrjechiło, so je tebje tón Knjes wožebje wsał, a je tebje teho dla tak cźěsćźy domapytał, so by ty teho Knjesa spósnał a namakał? Njestejisch dha ty w mozy teho wjeśćźneho Knjesa, kiž ma žwjate, wěcźne wótzowske prawo, tebje poschwikacź, tebi k wutrobje wjesćź, tebje dopomnicź na wschitke twoje hrěchi a njeprawdosćźe, so by žo nakasał? Dyrbi-li wón pschcźo jeno pschihladowacź a na łóhke ramjo wjacź, kaž ty žwoju wutrobu na žwětne powschesch, kaž ty teho Knjesa

sapomnisch, jeho ßkowa kedźbu nimasch, kaž ty w hordosćži a njewěrje po puczach swojeho cźěła kludźisch? Sakhadźa-li wón nětko furowje j tobu, hdyž w ßwojej wótzowskej luboscźi tebje tak k ßebi cźehnje a woła, so ty na njeho nětko kedźbowacź dyrbisch? Praschej ßo ßwojeho ßwědomnja, a ty shonisch, kak Bóh wo tebi ßudźi. Budź sprawny a ponižny. Pokorjej ßo pod móznu ruku Božu a sapočźń nowe žiwjenje. Cźin, so tole cźeźke domapytanje njeje podarmo sa tebje a wobroćź ßo s zykej ßwojej wutrobu a se ßwojim žiwjenjom, hdyž na rowje ßwojeho dźěćźa spěwasch: „Wón ßam je tón Knjes; njech cźini, schtož ßo jeho woczomaj spodoba.“

Wěsch-li tež, schtož ßo temu Knjesej spodoba? Wón tebi praji Jerem. 29, 11: „Ja derje wěm, kajke myßle ßebi wot waß myßlu, praji tón Knjes: Myßle měra a niz njesboža, so bych wam dał tón kónz, na kotryž woczakujecźe.“ A tež na tebi ßo dyrbi dopjelnicź jeho ßkowo Ez. 11, 19—21: „Ja chzu wam jednocźiwu wutrobu dacź, a chzu tu kamjeńtnu wutrobu s wascheho cźěła wjacź a wam mjaßnu wutrobu dacź, so bychu w mojich pschikasnjach khodźili a moje prawisny dźerźeli a po nich cźinili. A woni budźa mój lud, a ja chzu jich Bóh bycź. Tym pak, kiž po ßwojeje wutroby hrosnoscźach a žadźawstwach khodźa, chzu ja jich cźinjenje na jich hłowu cźißnycź, praji tón Knjes Knjes.“

Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał,
mjeno teho Knjesa budź khwalene!

Dha cźehń, duscha najrjeńscha, cźehń a sbehń ßo wot naß rjenje, dokelž ßwěta kraßnoscź wscha njebjesku cźi njeda ženje. Dobru nóz, praj', ßwěcźe, cźi, ja ßum jandźel njebjesfi.

Dźěcźatka, kiž ßtoro ßwět psches tu ßmjercź ßu wopuschcźike, te ßu dokonjane nět', Jesußej ßu lube byke. Žanu žałoscź njeczuje, schtóž kaž dźěcźo wumrjeł je.

Dźěcźatka ßu jandźeljo, kiž rad njeßu w ßwětnej harje; starschi a tež pscheczeljo, wjedźcźe, so ßu Bože dary, wone ßu tež najlěpje pola Boha skhowane.

Tón Knjes Khrystuß ßroscźenych s luboscźu je k ßebi wołał. S tajkej hnadu je tež tych nółcźkich k ßwojom' herbstwu skhował: da jim ßwjatych towarśtwo a toh' Wótza kralestwo.

Tam te ßyły jandźelske tebje w běłej drascźe wodźa. Cźiste knježny njebjesfe s tobu w pyschnych wěnzach khodźa, schtož cźi cźaßna ßmjercź prjecź wsa, tam cźi wěcźnoscź narma.

K Jesußowej njewěcźe ßy ty, dźěcźo, wuswolene! to je wěcźne ßlubjenje. Wot sleho ßy wumožene. Twoja rjanoscź w sbožnoscźi jaßne hwěsdy pschetrjechi.

Wßsche wschitkich mróczelow, w wjeßelu a w ßwjatym loschcźi s Božich kraßnych njebjesßow nam ßo twoje snamjo błyschcźi. Twoja duscha ma nětk wscho: o, ty sbožne dźěcźatko!

Sswjedźeń semrjetych.

A Jesus sapłakaw. Duž dźachu cźi židźi, kak je wón jeho lubo měł. Jan. 11, 35. 36.

Hłaj! Jesuß k rowej Lazara
Wschón wurudźeny dźěsche,
Tam stejo psche njoh' sapłaka,
Jom' luby pscheczel běsche:
Tam leži wschitkóu sblědnjeny,
Do ßmjertnych rubow wobwity,
S nim sełtke bě ßo stało.

Tak steja tež a płakaja
Cźi ßwójbni tam pschi marach.
Kak sdychuja a žaruja
Pschi druhich lubych rowach;
Tu dźěcźo leži jenicźke,
Tam sprózniwy nan wotpočźuje,
Tež mandźelska tam ßwěrna.

Hdyž po twojimaj lizomaj
Sso horze ßyły ronja,
Duž na Jesußa pohladaj,
Hdyž po twojimaj lizomaj
Sso horze ßyły ronja,
Wo pscheczela ßo rudźesche,
Jeho pak saßo sbudźi.

Duž tola prjecź wscha srudoba;
Wßchak widźimy ßo saßo
My wěrimy do Jesußa,
Cźe dočźakamy cźaßo;
Naßch Jesuß je ßmjercź pschewinył
A ßmjertne ßvjaßki rostorhnył,
Tych ßwojich k njebju wodźi.

Tam budźemy ras s khwalenjom
Psched Boži trón ßo stajecź
Tych wubudźenych s wjeßelom
A lubych saßo widźecź;
Tu žarujemy, žiwi ßmy
Na krótki cźaß, tam wěcźnje my
Sso sradujemy sbóżni.

Duž stroschtny budź! Schtó skorźicź chze
Wo toh', kiž w rowje leži?
Hacź runje wumrje, žiwy je,
Tak k dobycźu wón běži,
Hlaj tutoh' cźaßa cźerpjenje
Psches wěru tu ßo pschewinje,
So k wěcźnom' měrej dóńdźe.

Jan. 11, 25. 26.

„Ja ßym to horjestawanje“,
Tak Jesuß k Marcźi praji,
„Ja ßym to wěcźne žiwjenje,
Schtóž wěru do mnje staji.“
Duž wěř nětk, luby cźłowjecźe,
Cźe Jesuß junu dowjedźe,
Hdźež njeb'dźesch nihdy wumrjecź.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

Na kónzu nascheje rosprawy wo petiziji wěsteho Němza s Budeßcźanskeje wołsady na synodu, so ma ßo Němzam poměrne sastupjenje pornjo Sserbam w tamnischim zyrkwinskim prjódkstejeństwje pschewostajicź, kotraž je njedočźakamy wuspěch pschi wuradźenju na synodźe poměła, ßo hijom nasponmi, so by ßo tole žadane prawo na prěnim měsćźe wulkej hromadźe Sserbow, kotkiž do Budyskeje Pětrowskeje wołsady kłuscheja, pschižipicź dyrbjało. Ale wo tym ßo wot Budyskeho knjesa duchowneho niczo spomniło njeje, runjej dyrbjesche jemu tónle najlěpschi pschikład najprěni na myßle pschińcź. Pschetož tam je runje tón njedostatk, kotryž je psches to, so ßo na mjeńschinu Sserbow, kotraž pak tójschto wuczinja, ani njedźiwa, tajki wulki, so woprawdźe naschemu zyrkwinskemu žiwjenju schkodźi. Mnohy měschcźanszy Sserbja ßu ßebi ßerbskeho duchowneho žadali, so by ßo jim Bože ßkowo w maczěrnej rěcźi prědowało. A tole žadanje sawěrnje pschewulke njeje, pschetož lubych Sserbow je w Budyschinje jara wjele. Ale sa jich žadanje žane wuschi njeßu. Hdyž woni tute ßwoje pschecźe wupraja, ßo ßnaw w starych aktach hrjeba, hdźež je namakacź, so ßu w starych cźaßach runje tak njeprawje ßudźili, Sserbow s jich prawym žadanjom s króta wotpokasacź, ale schtó ßebi na to pomyßli, jich nutrne próstwy dopjelnicź! A schto je sejěhwk teho? Srudnje, haj jara srudnje! Měschcźanszy Sserbja chzedźa Bože ßkowo w ßwojej maczěrnej rěcźi ßkyschecź — a dokelž to w ßwojej wołsadźe njemóža, duž dźeja do Michałskeho Božeho doma a w druhej wołsadźe pytaja, schtož ßo jim domach sapowě. A tole wschak je zyle dobre a nichtó njeby niczo pscheczěiwo temu prajicź móhł, hdy njebychu woni s tym wołsadnym s Michałskeje wołsady měsćźa w Božim domje wsali. Michałska wołsada je daloko a schěroko rosschěrjena a wołsadni maja druhdy na dwě hodźinje běžecź, prjedy hacź do ßwojeho Božeho doma dóńdu. A hdyž ßu něto ßwój daloki puć pschischli a ßebi městna w ßwojej zyrkwi pytaja, žaneho njenamakaja, pschetož měschcźanszy Sserbja, kotkiž

ßu jenož někotre kroczele hicź trjebali, tam hižo ßedźa a — wbohy wot dalokeho puća ßprózni Sserbja dyrbja stacź, hdyž chzedźa Bože ßłowo ßłyschecź. Někotre rasy woni to ßobu cźinja — ale hdyž dyrbja łóžby króćź stacź, schtož je jim cźełko a jim po dołhim puću nutrnosćź rubi (hdyž jim njeje ßnano też druhdy pschi stejenju ßlě poczało bućź.) — wschak skónćnje sapočnja mjenje khodźićź, doniž ßo skónćnje wscha lubosćź k Božemu domej shubi — a woni ß zyła domach wostanu. A cźeho dla tole? Hdy bychu měschćźanźy Sserbja ßwoje ßerbske Bože ßłużby měli, bychu spokojni byli a Sserbow Michałkfeje wołsady se ßwojich městnow njecźišchćźeli a zyrkwinske žiwjenje Michałkfeje wołsady njeby schkodowało. To je woprawdźe dobra wopomnjeńka sa synodalne wuradźenje: Też tam, hdźež ßu Sserbja w njeměschinje, dyrbi ßo jim ßłuschaźe prawo wostajićź — niz jenož ß rtom — ale też se skutkow!

Sserbska předatska konferenza sakskich duchownych měješche ßwoju naymsku shromadźizu schtwórtk 12. novembra w Gudźiz hotelu w Budyschinje. Hdyž běšche knjes farař D. Imisch, kotryž zyku shromadźizu w snatej cźerstwosćźi a žiwosćźi wodźešche, ß nutrnej modlitwu nasche skhadźowanje wotewrił, ßo najprjedy wo snatej petiziji ß Budeßtez jednasche a ßo wobsamkny zyrkwinskej wyschwosćźi rosßaßnjaze pißmo pschepodać, kotraž prawe stejnischezo naschich Sserbow do ßwěćła staji. Dale měješche ßo kaž łóžbe léto wo tym wuradźećź, hdźe smějetaj ßo w pschichodnym lećźe ßwjedźeń swonkownego misijonstwa a snutskowneho misijonstwa. Sswjedźeń swonkownego misijonstwa smeje ßo w Huszy a ßwjedźeń snutskowneho, kaž běšche hižo sa tole léto wotmyßlene, w Porschitzach. Dokelž je knjes primarius Kozor w Lubiju njedawno knižku wudał, w kotrejž nasche zyte zyrkwinske sarjadowanje we Lužiy podteptuje a sanižuje, kaž by jenož psches superintendentu naschej evangelßkej zyrkwi ßwoje sskhadźało, ß tym horzym žadanjom to wuprajo, so by wón byl prěni superintendenta Lubijskeho wokrjeßa, kiž ßwój wokrjeß ß nowym dotal njesnatym ßwožom wobsbožił a dokelž je wón ßo pschi tym woprawdźe njesdobnje bje wscheho srosynjenja wo naschich ßerbskich wołsadach wuprajił, haj ßo na nje njekhmanje pschißłodźał, nasche dobre ßerbske smyßlenje a sačnućźe do błóta teptajo, je ßerbska konferenza pschećźiwo tutej srudnuschtej knižy protestowała w rasnym pißnuje, wot knjesa fararja ryćźerja Jakuba sestajanym, kotrenuž wschitzy ß zyłej wutrobu pschihłoßołachu.

Po skónćenej konferenzy měješche ßo błowna shromadźizna lutherskeho knihownego towaźiwa, kotraž to swjeßelaze wojjewjenje pschinjeße, so nasche towarstwo tu khwilu pjenjeźnje bje wscheho dołha steji a so je nadźija, so lubym Sserbam w pschichodnych lětach ßaßo rjane wobradźeńki ß Božeho ßłowa do domu pschinjeße.

S wulkej radosćźu ma ßo wusběhowaćź; so ßu Sserbja w Khwaćźanskej wokolnosćźi sa nowy Boźi dom, kotryž ßo — dali Bóh — bórsy tam natwari, hižo psches 8000 hriwnow ßami se ßwojeho janóżenja nawdali; pschetož potrjebnosćź tuteho twara a nowosakożenja tejele wołsady je wulzy nuzna, so ßo dołho kondźićź njeßmje. Pschetož jich wjele tutych Sserbow je psches 2 hodź. wot ßwojich dotalnych Božich domow sdalenych a w symskim cźaßu tam ß zyła hicź njemóża. Duž ßo jim dźiwaćź njemóżemy, so chzedźa ßebi nowu wołsadu sakožićź a nowu zyrkej natwaricź, so bychu ßo łóžbu njedźelu w ßwojim lubym Božim domje seńćź móhli. Nadźijomnje ßo jim w bliźćhim cźaßu krajna kollekta pschijwoli — a potom wěćźe nasche ßerbske wołsady ßwój bohaty dar sa ßwoju nowu ßerbsku wołsadu woprija. Bóh spožź k temu dobremu wotmyßlenju ßwoje njebješke žohnowanje.

Sso dyrbi stacź.

Hlaj, róża kćźe lubosuje
We jaßnym ßłónćźnym ßwětle,
Sso deschćźit ß dobom ß njebeß dźe,
Sso njemóże sd erźećź dźe
A wjadnjo hłóćźku pokhił,
Też wětr ju hischćźe nalemi:

O róża! wboha róża,
Sso po tebi je stało.

O, dyrbju ja też sahinyćź,
Sso tyschnosćź na mnje lije,
Něł! dyrbju wschitko pschewinyćź,
Hdyž Wótz mje dźećźo bije.
A hdyž ja runje podležu,
Dha ßebi winu pschizpiju:
Dyrbjała hnada Boża
Tu podarmo bućź na mni?

Hdyž pak ßo smużnje bědźu ja,
Dha rosćźeja mi mozy,
Ta kraßnosćź ßo mi pokasa,
Kiž dostanu po prózu,
Duž wschak najwjetsche cźećźpjenje
Mi k žohnowanju sakćźje
A ßłónźo Božej hnady
Na wěćźne ßo mi błyschćźi.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Błasni psched ßwětom abo błasni psched Bohom.

Hrabinka w saúdźenym lětstotku, kotraž ßo ß rosßudnosćźu k evangeliju wusna, ale wot ßwěta sa tajku ßo pósnać dać njechasche, praji, junkróćź Janej Jakubej Moserej, ßławnemu mužej naschego wótzneho kraja: „To je tola cźełko w ßwěćźe sa błasna płaćźićź!“ Moser wotmolwi: „Junkróćź dyrbimy sa błasnow płaćźićź; pak něto Jesußowego mjena dla, abo tam, hdźež budźe rěćać: „Wy błasni, wy sćźe prawego puća smylili!“ Sso jenož prascha, schto je hórje.

Dobrowólne dary redaktorej sa wbohe **armenske ßyroty** pschipóßłane:

S Njeßwaćźidlskeje wołsady:

Kr.	2 hr.	— np.
Sk.	1 „	— „
Jsch.	1 „	— „
Hst.	1 „	— „
Hdu.	3 „	— „
A. Sch.	1 „	— „
J. P.	1 „	— „
Gn—a	3 „	— „
Wk.	— „	50 „
Kst.	1 „	50 „
Ssotr. Kh.	1 „	— „
H. H.	1 „	— „
Pt.	— „	50 „
Hromadźe:	17 hr.	50 np.

S Budeśćźanskeje wołsady:

N. N.	5 hr.	— np.
Wuchark ß Bělćźez	1 „	— „
Hromadźe:	6 hr.	— np.

S Hornjo-Wujesdźanskeje wołsady:

A. Hataß ß Hornjeho Wujesda	3 hr.	— np.
Wscho hromadźe:	26 hr.	50 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobnischi dźak

J. Gólcź, farař.

„Pomhaj Bóh“ je wot něłka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź léta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihicźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czišło 48.
29. nov.

Lětnik 6.
1896.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeńu w Budyſchinje a ſu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 ny.

1. njedźela adventa.

Math. 21, 1—9.

Hlaj, twój kral pſchińdźe k tebi!

Hlaj, twój kral pſchińdźe k tebi — tak ſaſo adventſke prědowanja ſaklincza a woſzady kokowokoło w kraju dyrbja wotmolwicź: „Khwaleny budź, kiž pſchińdźe w mjenje teho Knjeſa. Hoſiana we wyſokoſczi. Khwaleny budź Jeſuſ Khryſtuſ, wczera a dźenſa a tón ſamy, kiž wón je, budźe też do wěcźnoſcźe. A czeho dla wón pſchińdźe? czeho dla dyrbimy dźowzu Zionſkej prajicź, ſo wón pſchińdźe? My wotmolchimy: dokelž my jeho trjebamy a wón naſ.

1. My trjebamy tehole krala. Pſchetož my tſchesczijenjo ſmy wulki lud a kraleſtwo hromadźe wuczinimy, kotrež pſches zyły ſwět dźe. Schto by to do luda a kraleſtwa bylo bjez krala a knjezerja! Hdyž mamy ſa naſche ſenſke źiwjenje a wótzmy kraj knjezerja, dyrbimy też ſa naſche duchowne źiwjenje a kraleſtwo krala měcź, kotryž ſwój lud ſakituje pſchecźiwo duchownym njepſchecźelam a naſ wobarnuje w bědźenju pſchecźiwo hrěchej, ſmjercźi a cźertej. Pſchecźiwo temu nam kralojo na ſemi pomhacź njemóźa a móz naſcha dobycź njemóže. Schto pomhaja mjecźe a hlebije, wójſka a kanony naſchim duſcham! Hdźe je tón mózny na ſemi, kiž móže naſ wot ſmjercźe wumóz a nam wěcźne źiwjenje dacź! Pſchi tym mamy wſchitkich ſwětnych kralow w cźeſcźi, ale my dyrbimy hiſchcźe druhého krala měcź; źaneho fěrſchtu we wójnje, ale fěrſchtu měra; źaneho ſłabeho cźłowjeka, kiž dyrbi wumrjecź, ale wſchehomózneho wěcźnego Knjeſa; źaneho krala, kiž po ſamym prawje a ſakonju ſ nami cźini, ale krala hnady. A tutón wěcźny, wſchehomózny kral, tón kral teje hnady a měra je tón, kotrehož nam adventſki cźaſ prěduje: „Prajcźe dźowzy Zionſkej; hlaj twój kral pſchińdźe k tebi cźicheje myſłe.“ Nětwěrno, to je cźiſcźe druhi kral, hacź cźi ſu, kotrychž hewak wohladamy? Niz na wyſokim konju, ale na hubjenej wóſłizy, niz ſ móznymi a knjezimi, ale pſchewodźany wot niſkeho luda, a ſam khudy, niſki a ſazpjeny. A tola wón wjazy ſamóže hacź wſchitzy druſy — tón khudy kral a tola tón najbohatſchi, tón niſki kral a tola tón najkraźniſchi; pſchetož to ſtej jeho mjeni, prawy a pomoznik abo ſwóźnik, to je kral, kiž dyrbi prawdoſcź a ſwóźnoſcź ſobu pſchinjeſcź, wón, kiž wot hrěchow wucźiſcźuje a ſmjercź pſchewinje. K temu je wón pſchiſchoł, ſo by wón wſchitkim tym wot hrěcha a ſmjercźe pomhał, kiž do njeho wěrja a jeho ſa ſwojeho krala pſchiwoſmu a ſo na jeho wotroczkowſkim ſtalcźe njepohórſchuja. Kotſiž jeho we wěrje pſchiwoſmu a jeho ſo troſchtuja, tym je hrěch wodaty a ſmjercź njeſchkodźi, ale woni budźa ſe ſwojim kralom źiwi a knjezicź wěcźnje. — Tónle naſch luby kral Jeſuſ je, wo kotrymž ma ſo ſaſo w nowym zyrkwinym lěcźe prědowacź, ſo jeho wſchitzy potrjebamy, nuſnischo, hacź wſchěbneho khléba, nuſnischo hacź powětra a ſwětła. A woſzebje w naſchim cźaſu nuſa zyłeho ſchesczijanſkeho luda po nim woła, ſo by nam pomhacź dźył a naſ wumóz ſ tych ſłych cźaſow, ſo by ſkaźenje wotwobrocził, kotremuž ludźo

bjes njeho napschecźiwo dźeja. Pschetož schtó by njewidźał, kak je hrěch ludźi skaženje, kak podobna dźiwjemu konjej, kotryž bjes jěsdneho a wotežkow nimo lecźi, wulka hromada luda dale lecźi, žlepa, dźiwja a bjesbóžna a njeje wjazy žaneje bohabojasnoscźe, žaneje žwěrnoscźe ani wěry. Sawěrnje, to je jenicźka pomoc, so woni saßo pschiwosmu evangelijon wo Khrystušu, naschim kralu a knjesu. Tón dyrbi saßo mischtr bycź, so bychu ludźo póznali, so žu cźlowjekojo, so bychu saßo k rosumej pschischli; wón dyrbi bycź kral tych bohatych a khudych, so bychu tamni wostajili žwoju nahrabnoscź a tucźi žwoju sawisćź. Wotrocźźy a knježa, nižy a wobebni, lud a wyschnoscź dyrbja jemu saßo cźesćź dawacź, so je wón tón Knjes; s jenym žłowom: wón dyrbi nam a naschemu ludej wot hrěcha pomhacź, k cźomuž je pschischoł — potom je nam pomhane. My trjebamy teho krala Khrystuße, ale

2. Wón trjeba też naß, kaž něhdy žłužby tych wucźobnikow a teje wößlizy potrjebasche, so by nuts cźahnył. Tón hnadny a žmilny Knjes! po žwojej mikoscźi a hnadźe chze wón naschu žłužbu trjebacź, chze wón nasche žłabe mozy wužicź, so by jeho kralestwo pschischło a my dźěla měli jeho kralowstkeje kraßnoscźe. Dokelž je wón nam wrota njebjeskeho Ziona wotewrił, dyrbimy my jemu wrota seńiskeho Ziona wocźinicź. Wón je nam do njebjeskeho kralestwa pomhał, duž dyrbimy my jemu pomhacź semju wobžynucź, haj pucź dyrbimy jemu pschihotowacź do wutrobow, do wößadow, do luda, do zyłeho žwěta. Cźińcźe wrota schěroko a durje w žwěcźe wyßoko, so by tón kral teje cźesćźe nuts cźahnył! Tak je to myßlene: Tón Knjes naß trjeba. Wón trjeba we wößadźe prědarjow, kotsiž jako jeho pößli měr pschipowjedaja a kóždeho pschepróschuja: Pójcźe, pschetož wschitko je hotowe! Wón trjeba wucźerjow a starschich, so bychu tych małych k njemu dowjedli a narod wotrostł, kotryž teho Knjesa znaje. Koho pak wón njetrjeba? Žadyn mały njeje pschemały, pschešłaby a nitki sa jeho žłužbu. Kral wjele ludźi trjeba a na kralowskim dworje je wjele sastojnstwow. Duž hnydom na adwencźe dwórske sastojnstwa naschego krala žebi rosdźělmy. Wy dźěćźi spěwajcźe temu Knjesej s wulkim hłoßom „Hosiana temu žynej Davitowemu“, niž jenož njedźelu w zyrkwi, ale też domach jemu duchowue khěrlusche spěwajo. Wy młodźenzy a młode holzy, wy scźe kralowe młode mužstwo; budźcźe žylni w tym Knjesu, pschewinycź lóschty młodoscźe a sćemu napschecźiwo stacź! Kischesćźijanszy mužojo a žony, wy scźe jadro teho wójska, dźerźcźe jeho khorhoj wyßoko a póznawajcźe: Ja pak a mój dom chzemy temu Knjesej žłužicź! A potom wy stari a žłabi, wy khori, kiž žebi husto myßlicźe, so na žwěcźe niczo wjazy wužitni njejscźe, tón Knjes trjeba waß, wasche modlitwy, waschu scźerpliwoscź a nashonjenje, so bychu wasche dla žohnowane byłe dźěćźi a dźěćźi dźěćźi! Haj, tón Knjes naß trjeba a niz jenož nasche wößoby, ale też nasche kubła. Wone žu wschelake durje, kotrež žo jenož pisches luboscź a žmilnoscź wotewrja. Hody žu blisko, tón žwjedźeń teje luboscźe. Tón Knjes ma jich wjele, kotrychž chze naßyćźicź, wón ma wjele wustawow a skutkow žmilnoscźe, kotrež chze pisches lud sdźerźećź, haj jeho kralestwo dyrbi zyły žwět wobknježićź a my dyrbimy žobu pomhacź, so by jeho knježeństwo wulke było na wschitkich městach, so by jeho mjeno pschekraßnjene było we wschitkich krajach a też póhanjo w jeho žwětle khodźili a s nami wyskali: „Hosianna temu žynej Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pschińdźe w mjenje teho Kujesa! Hosianna we wyßokoscźi!“

Hamjeń!

Wojerski cźěkanz.

Khěžkał Bohumił Hanczo tejesche pśhed durjemi žwojeho s nowa wobarbjeneho domjkeho a hladasche po wßy dele a wot tam dale po droży, kotraž wot jeho domjazeje wßy do Morawskeho khowneho města Brna wjedźesche. Běśche khłódny najymśki wjecźor. Bohumił běśche žebi teho dla śwěcźate, kulojte moßasne knešle žwojeho módreho kożucha hacź do schije sesapinał a ryhowasche žebi cźajto ruzy, dokelž běśche jemu syna. Běśche žebi też k wjecźeri žwoju krótku hlinjanu trubku sajźehlił, so mohł žebi s dobrej khwilu sładka wobhladacź, kotrež žo s klinkotom do cźopkych hródźow wróćźachu.

Bohumił běśche žrěnjeje postawy, ale s dobrymi kosćźemi. S jeho mjeswocźa žwěćźesche žo měr, kotryž njeby nichtó kśyćź mohł, a runje tajka wjeźełosćź. Też widźesche jemu s wocźow, so je wón śrowy hacź do pośledńjeho stawcźka małuschka. Też běśche s jeho běkeju wocźow widźećź, jo Bohumił rosumi, žo šamón wo něcźim rosśudźićź, so je wón energijski cźłowjek, a s zyłeho jeho waschnja běśche póśnacź, so je žebi se žwojej mozu to dobył, schtož je hacź dotal jeho.

Na dobo pośběhny žo žylny wětśik. Tón wějesche jemu proch s dróhi a kur žwojeje trubki do wocźow. Teho dla žo wobrocźi a chzyśche žo do khěžnych durjow śtupicź. Pśchi tym pak wuhlada śiśtynoscherja na droży s Brna.

Hižo s najdała pośtrowi tón naschego Bohumiła a kiwasche jemu s listom. Hdyž Bohumił list wuhlada, rośjaßni žo jeho mjeswocźo. Khěžśje dźěśche temu, kotryž jemu listne nowinki pśchinjeśe, napscheczźiwo.

S khłowneho města, wot „knjesa žyna“, wołasche jemu listynoscher napscheczźiwo, a połoźi list do nanoweje ruki. Bohumił da listynoscherjej pjenjes do ruki a khwatasche potom do žwojej po burśku śpotowanej śitwy.

Starscha žónśka, jeho mandźelśka, žedźesche tu pśchi woknje, so by žebi něschto sapłatała. Hdyž pak žwojeho mandźelśkeho wuhlada, stanu khětśje.

„Handrij je nam pißał!“ sarěcźa Bohumił k žwojej Hanźi a wotewri wobhladnivje, tola s wěśtym khwatkom list. „Budź tak dobra, a daj mi tola ras moje bryle. Hdy by tola też něschto śwjeśełaze było, schtož namaj naśch hólz piśa.

Bryle tu hižo běchu. Trochu śchepotajo śtaji je žebi Bohumił na nóß a pśchehlada potom khětśje prěnje rynćźi.

„Na, wschako žo jemu derje wjedźe, Hanźa!“ prajesche potom. „Handrij je śrowy a prěnje rośwucźowanje je hižo pśchětrał. Pśchichodnje dha žo wuśwobodźićź a pśchińdźe dom na wopyt.

„Bohu budź dźak!“ śdychnu Hanczej macź. „Bych jeho śmjerećź rady saßo wohladała. Tak dołho je hižo prjeczźu!“

„Nó, to runje njemohł rjez!“ sabórcźa nan, tołstu mróćźel dyma do śtwu pachajo. „Poł lěta! Dlěje drje hiśchcźe njebudźe!“

S tymi žłowami poda macźeri wotewrjenu list. Macź chzyśche žo runje do cźitanja podacź, hdyž žo durje s cźicha wotewrichu, a holcźaza khówcźka s kudźerjawymi włoßami do śtwu pohlada.

„Mdźłach žebi tola!“ sawoła Bohumił rośwjeśełeny, „ledma je wohladała, so je śiśtynoscher wot naß wotesćźoł, dha tu też hižo je, so by śhonika, schto je nam do nowinkow pśchinjeśł. Na, dha pój jenož do śtwu, Hanka! Handrij je śrowy a pśchińdźe bórśy k nam na wopyt.

„A tak, wón naß wopyta?“ wjeśełesche žo holcźka a jeje mjeswocźo žo sacźeńwjeni.

„Haj, wón pśchińdźe, Hanka, na to žo móžesch śpuśchcźećź!“ powjedasche itary dale. A je žłowami: „Dowol tola ras, macźi!“ wsa Hanczej macźeri list s ruki a da jón Hanzy. „Tule móžesch žo žama pścheßwědźićź.

Hanka pśchecźita khětśje Handrijowy list a da jón potom saßo Hanczej macźeri. „Měćźe dźak!“ prajesche k njej . . . . „Pśchińdu saßo, hdyž tu Handrij budźe. Sa tydźeń, niz wěrno?“

Hanczowa pokiwny s khłowu. „Wěśch, Hanka, so žy nam kóždy cźaß witana, też tehdom, hdyž naśch Handrij doma njeje.“

Hanka prajesche woběmaj „boženje“ a woteńdźe. Hančez macź počza dale płatacź a Hančez nan natyka žebi nowu trubku.

„Pěkna holczka, tale Hanka! Handrij móže žo wjeselicź, so ma tajsule njewjestu!“ prajesche pschi tym.

„Wopravdźe njebych wjedźała, so mohła žebi lěpschu pschichodnu dźowku pschecź“, měnjesche Hančezowa.

Bohumił sažchli žebi žwoju trubku s fidibušom a žyže žo na lawku pschi woknje, na dróhu won hladajo, hdźež wjeczorne žmerki padachu. Poł hodźiny dołho drje tu Hančez nan a macź žedźeschtaj, ani złowěčka njerěčžo. Sdasche žo, so jimaj něschto wutrobu jimaische, cźehož žo wostajicź njemóžeschtaj. Dokelž běsche mjes tym dočmiczkało, stanj macź a sažwočźi žwětku zynowu lampku a potom žynyschtaj žo k wjeczeri. Wjeczerjeschtaj běrny s lanym wolijom.

„Nó, nano, njecha dha žo tebi wjeczerjecź?“ woprascha macź, žo dohladawschi, so nan pomaku stany a do khamora dońdźe. Tam pschcerjesche wón wschelake litry a wucźeże słónčnje trochu wožołtnjenu papjeru, kotruž roswali a kedźbliwje pschecźita.

„Schto dha budźesch žebi tež to w tejle starej papjerje wucźitacź?“ woprascha žo Hančez macź trochku hněwna. „Ssyń žo jenož ja blido a powjeczerjej!“

„Haj, wschak haj, Hanža!“ wotmolwi Hančez nan, cźežay ždychujo, „mužlu žebi rad na prjedawsche cźažu, hdźež běchmoj hischcźe žožownischo žiwi. A hdyž na tele stare pismа pohladam, dopomnju žo stajnje na cźasy naju młodeho mandźelstwa, hdyž běchmoj hischcźe na Skalczanskim młynje. Kak rjane mějachmoj tam łuki a pola a kak rjane kćěli, a hdyž běsche njedźelu popołdnju, dha žebi hromadźe wscho wobhladachmoj. A kak rjany běsche nasch hat! Dopominasch žo hischcźe na wscho to? A cźołn tam tež mějachmoj. Kak husto žym tebje njedźelu popołdnju, hdyž běsche cźiche wjedro, na wodźe wosyk. Na starym młynje žym žebi rjane pjenjesy sćinił a dajn, kotruž mějachmoj dawacź, njeběsche pschc wyšoka. Tehdom žmy žebi husto něschto na knižki donjeśkoj. Ach, lubscha Hanža, bychmoj tola na starym Skalczanskim młynje wostałoj!“

„Haj, to žu dopomnjeńći, Bohumiło!“ sdychna Hanža; „ale njechasch dha powjeczerjecź?“

„Hlej tola!“ sarěcźa wón, žebi s rukawom wocźi wutrěwschi, „bychmoj tam tola radscho wostacź mohloj. Dha by dźenża lěpje s namaj stało!“

„Haj, luby nano, ale stary młyn dyrbjesche žo pschetwaricź a knježk by naj s danju powyschił. Mój pak nochzychmoj wjetschu dań dawacź. Ty běsche tehdy jara žwojeje hłowy, Bohumiło!“

„Ty wschak tež, Hanža! Ty stajnje wo tym rěcźesche, so mohłoj žebi žamaj něschto kupicź. S 200 tolerjemi, kotrež běchmoj žebi nahromadźiłoj, mohłoj wjele saporěcź!“

„Haj, luby Bohumiło. dyrbjachmoj žo tola prózowacź, žo bychmoj žo polepschiłoj. Dźěcźi nam pschinjesechu a dźeń a wjazy chžysche bycź.“

„A mój wěrjachmoj, so žo polepschimoj, jako tu w Holeschowizach tule thěju se sahrodu kupichmoj.“

„Ale jenož 200 toleř žmoj na nju sapłacźiłoj; a sa naj wulki dołh žmoj dyrbjałoj wulku dań płacźicź.“

„A tola žmoj kóžde léto něschto wotpłacźiłoj, so mamoj něchto jenož hischcźe hypotheku na 300 toleř.“

„300 toleř! To je maliczkosćź, hdyž žy tak bohaty jako hrabja Kerczit w Borowsćim hrodźe, a tola je to žałobnje wjele, hdyž ani krejzar twój njeje!“

„Haj, ale schtož je najhórje: tele 300 toleř žu žo namaj wupowjedźiłe, a jeli je sa dwě njedźeli njewupłacźimoj, dha pschińdźe nascha khěža na subhastaziju a mój poćźdźemoj s proscheńskim kijom dale.

„Ach, luby Bohumilo, to naš njemóže a njebžnje potrjechicź“, dźesche Hanža s płacźiwym hłosom. „Wěscźe nadeńdźemoj někajku žmilnu duschu, kotraž nam tónle pjenjes pożćźi.“

(Pokračźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Budeschćanska wošada je w poměrje pschezo tak pschibjerała, so zyrkwinska wyschnosćź hižo w lěcźe 1889 sa nusne pójna, so dyrbi žo duchownemu sastaranju knježej fararjej pomozny duchowny pschidacź. Kaž dołho žo hodźesche, je žo tež na tule potrjebnosćź dźiwało. Ale hdyž běschtaj dwaj pomoznaj duchownaj tam pobykoj, Bohu žel na žerbšćich kandidatach pobrachowasche, kotsiž bychu do teho sastojnstwa stupicź móhli. Duž je wopravdźe Budeschćanskemu knježej fararjej s zykej wutrobu popschecź, hdyž je dołhe léta tole cźěžke sastojnstwo žam sastawał, so něchto sažo nowého pomoznika dostanje. Knjes kandidat Rychtak s Krjebje žo 3. adventa jako pomozny duchowny w Budeštezach sapokaže. Bóh tón Knjes spožcź nowemu dźěłacźerjej w žwojej winizy žwoje bohate žohnowanje!

Naschi Sserbja, hdyž žo wo Macźicźnym domje rěcźi, praja: „Haj! my wschak žmy hižo dawali — ale schto nam to pomha? Dawanja njeje kónz — a twaricź žo tola njesapočźinje.“ My prěcź njemóžemy, so wěšta wěrnosćź w tym leži, dokelž wschak je žo nasche twarjenje pschezo sa bliski pschichod lubjene pschezo sažo dlěźiło. Ale naschi lubi Sserbja tola sabycź nježmněźa, so tajka twarba wulke pschihoty trjeba, prjedy hač móže žo do skutka stajicź a so dźjemy my Sserbja, hdyž žebi žwój dom natwarimy, potom tež něschto hódne měcź. Wschědne twarjenje wschak žo bórły natwari — ale narodny dom sa nasch luby žerbski lud, kotryž dyrbi naš wschitkich spokojicź a smjeselicź, tak łóhko žhotowany njeje. Jow rěka, wscho derje wopomnicź k žožu a na pschichod naschcho luda! A prjedy hač je wo wschelakich nahladach pschesjenosćź dozpita, wschak žo tež khwila minje. Hdyž pak žu tež naschi lubi Sserbja cźakacź dyrbjeli, móžemy jim něchto k smérowanju prajicź, so žo jow to pschińkłowo dopjelni: schtož dołho traje, žo derje radźi — a so je něchto nascha wěz dowurodźena a so budźa w naléćźu pschichodnego léta je žymjenja žwojich darow rjane nalětne róžićki sakćěćź widźećź; pschetož to je něchto wěšte, so žo jutry pschichodnego léta sakładny kamjeń sa nasch luby Macźicźny dom położi. Ale k nalětnemu skutkej žłuscha tež nalětna wutroba! Kaž złonćźko wot horkach w naléćźu nam naschu krajinu hrěwa, so žo łuki jasełenja a róžićki sakćěwaja, tak žo tež wsćźe lubosćź naschich lubych Sserbow k naschemu nalětnemu skutkej sahori, so s cźopłej wutrobu pomhaja — naschu žerbšku róžu, wo kotrejž je žo hižo naschim Wótzam dźako, — nasch luby Macźicźny dom w nowym naléćźe do nascheje žerbšteje semje žadźićź. A hdyž žu naschi lubi Sserbja dotal tak žwólniwje woprowali, hdyž hischcźe to naléćźo tak blisko njeběsche, hdźež běchu dopjelnjenja žwojeje nadźije wěsćźi, — něchole hischcźe cźim radscho a žwólniwscho žwoju scherpatku — wulku abo mału — wopruja jako dar na sakładny kamjeń sa nasch Macźicźny dom, kotryž budźemy jutry hromadźe w Budyschinje położicź. Dary sa naš Macźicźny dom kaž hač dotal knjes pschekupa Mjetwa pschi Pětrowskej zyrkwi a knjes kantor em. Bartko pschijimataj.

Khěžorstwowy hejm je wot 10. t. m. sažo w Barlinje žhromadźeny. Wažne wězy wón hač dotal wuradźował njeje. W saúdźenym tydźenju žo wo tym rěcźesche, so maja žo duellej wožebje we wojerstwje mjesy stajicź. A žo prěcź njehodźi, so je to picźerźivo kscheścźijanskemu smyślenju, hdyž žebi dwaj kscheścźijanaj s brónjemi napschecźiwo stupitaj, so byschtaj žwoju cźesćź i tym sakitałoj. Hdyž je wopravdźe cźesćź kranjena, wona tola psches to wěscźe na cźiste njepschiúde, hdyž w cźesćźi kranjeny žwojeho pschecźiwnika mori a cźłowjeske žiwjenje wot Boha wotměrjene pschikrótśi. A hdyž něchto tón žwoje žiwjenje wostajі, kotryž je wot druhego w cźesćźi kranjeny hyk? Kak móže tajke wopacźne smyślenje cźłowjeka do kłudow njesćź, jažnje dopokaźuje žrudny podawk jenego wyschka, kotryž je jenego druhego, dokelž žo wot njeho w kórcźnje kranjeny cźinjesche a dokelž tón jemu wot njeho wunyślene kranjenje hnydom njewotproschesche, na njeho łakawschi je žwojim tełakom morił. So žo sa tajke bjesbožne sadźerźenje žanego samołwjenja njenamaka, je tež hejm rahuje wuprajił. Bohu žel pak je to sažo dobre žymjo na polo sozialdemokratow!

Wjecźor.

Něłk žmětkośćź dnja žo žhubi nam,
Bjez tebje, Jesu, žym ja žam
Wše cźinowym dole semje;
Psches dźěło wožłabny mi móz,
Ach Knježe ćźiń, so twoja móz
Mi była wokschewjenje.

Tu dźenża stejach pschi dźěli
Wše twojej hnadźe, dobrocźi,
Hacź runje cźinjach ńe ja:

Ja proschu, ty chzył w mikosćći
Wschć moje chrěchi wodacź mi,
Kiž nacźinił ßym ßej ja.

Daj mojim lubym a tež mi
We twojim mjenje wußnycź cźi,
So wotpocźnyli w měru:
Schtož jutřje myßlu, sapocźnu,
Njech twoje hamjeń pschistaju,
Njech mje twój duch ßam cźěri!

Wschěch sprózných k wotpocźinkej staj,
Wschěm thorym pobyłnjenje daj,
So cźełpjenja snjesećź móhli!
A schtóž je ßmjertnoh' cźěła tam
Ssej żada, pschi tym wostań ßam,
So k njebju pućź njesmyli!

Nětk cźěło s duschu poruczu
Cźi k twojom' wobarnowanju
Na twoju wótzmu ßwěru.
Njedyrbjał-li wjaz wotnećźicź,
Chzył s hnadu ke mni pschistupicź,
Mje dowjesćź k wěcźnom' měru!

Ernst Helaß.

Jesuß ßam pomha.

Jedyn wosebnu knjes junkróć po dwórskeho prědarja póßła a wón jemu rozesłaj, so je khory a so dyrbi ßnano bórsy wumrjećź, so chzył jemu prědar něschto k troschtej prajicź, ale so pódla na Jesußa Khrystußa spomnićź njeßmě, dokelź wón wot njeho nicźo wjedźećź njechasche. Prědar jemu wotmolwi: „To je dobre, so mi wy to do prědka prajićje, pschetož s nim bych ja hewak sapocźał.“ Wón nětko pschi tutym wopyćje wo lubosćći Bożej rěćźesche. To běsche khoremu kaž ßłódki źiwjeńśki powětr. Jemu běsche pschi tym derje a wón teho prědarja proschesche, so by bórsy saßo pschischoł. Wón pschińdźe a druhi króć wo wschehomozy, wschehowschudźomnosćći a wschehowědomosćći Bożej powjedasche. W tym bě hižo něschto cźełnjow sa teho khoreho. To je hórko, so je Bóh wschitke nasche hrěchi widźał a do ßwojich knihow sapißał. Tola to hischćje dźěsche. Prědar woteńdźe a khory s nowa proschesche, so by bórsy saßo pschischoł. Wón pschińdźe a tón króć wo Bożej ßwjatosćći a pschichodny króć wo Bożej prawdosćći rěćźesche. To wschał wjazy njeběćźe kaž nałětny wětřik. Pschetož hdyž rěka: „Bóh njeje jedyn Bóh, kotremuž ßo bjesbóżne waschnje ßwoboda, schtóž je sku, psched nim njewoitanje“, potom ßyma poběhnje. A hdyž rěka: „Bóh budźe kóżdemu dacź po jeho skutkach“ a „cźi bjesbóżni pońdu do wěcźneje cźwile“, potom je hacź na wutrobu ßyma. Se ßwojim rosrěćźowanjom wo prawym Bożu tón króć duschowpastyř słónćći. Wón stejesche na kónzu sakonja. Wjazy dujow wón k khoremu njepschińdźe. Wón dźě njemějesche temu khoremu, kotrjž wo Khrystußu nicźo ßtyschećź njechasche, po prawom nicźo wjazy prajicź. Skónćnje tón khory po njeho póßła a jemu ßforćźesche: „Ja njewěm, schto dyrbju je słyßknosćźu sapocźećź, mi je, kaž bych w heli był abo hela we mni była. Njewěćźe dha wy nicźo, s cźim bychćźe mje troschtowacź mohł?“ Prědar wotmolwi: „Ja wam dale nicźo prajicź njemóżu, hacź so wschał je Bóh hnadny, ale też mudry, ßwjatý a prawy a po ßwojej prawdosćći hinak njemóźe, hacź so wón to ßte khosta. Ja drje bych wam mohł wjele rjanego a troschtowacźego wupowjedacź, ale wo tym wy nicźo ßłyschećź njechacźe. Duž dyrbićźe w ßwojich hrěchach wumrjećź a ja waß s zyłej wutrobu wobźaruju.“ — „Nó, schto dha wy troschtnego a dobreho wěćźe; prajećźe mi tola, móżu ja hischćźe wumożeny bycź?“ ßo khory w słyßknosćći ßwojeje wutroby prashesche. „O haj, s jenym wuměnjenjom, hdyž ßměm wam wo Jesußu powjedacź.“ — „Powjedajćźe jenož, schtož chzećźe, jeno so bych ja wumożeny był!“

Nětko tón prědar wot Sinai do Bethlehema a na Golgatha dźěsche a temu bohatemu mužej wo hnadnej radźe Bożej, wo wumożenju, wo wodacźu hrěchow a prawdosćći, w Jesußu Khrystußu prědowasche. A dokelź wón w ßwojej słyßknosćći ßwěru na słowo kedźbowasche, wón bórsy k wěrje dońdźe a wěra jemu troscht pschinjeße.

Ssmy my pak dźěćći, dha ßmy tej herbojo a to herbojo Boźi a ßobu herbojo Khrystußowi.

Rom. 8, 17.

Halleluja! my ßmy dźěćći
Jenoh' Wótza na njebju;
Schtó chze nam tu schkodźićź w ßwěćći?
Schtó chze hrosnećź s njewěru?
Pschetož my ßmy pches wěru
Bože dźěćći w Khrystußu.

Leźećź dyrbi na wutrobi
Wschitkim wěrnym ßchećźćź'janam,
Na to wěricź, schtož Bóh ßłubi,
Kaž je wěrił Habraham;
Schtóž tu we wěrje wostanje,
Junu ßbóżnosćź dostanje.

Lubosćź Wótza wulka běsche
Pschećźiwo nam hrěschnikam,
Sswój ßłub s nami dźerżećź chzysche,
Sswojoh' ßyna póßła nam;
Bóh pak ßam bě w Khrystußu,
Sjedna ßwět ßam se ßobu.

Jaßnje Khrystuß pokaßuje
Pytacź to, schtož wěźne je
A naß na to pschihotuje
Na to prawo dźěćźaje;
Hdyž pak Bože dźěćći ßmy,
Bože herbstwo smějemy.

Halleluja! my ßmy dźěćći,
Boźi herbjo w Khrystußu;
Schto dha chzemy dlěje w ßwěćźe
W tym cźaßnym bědźenju;
Boża kraßnosćź pschichoda
Wychćźi ßo nam nasdala.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Hdyž chzesch na to hladacź, schto je tebje na ßwěćźe hněwało najprjedy wopomń, kak wjele ßy dobreho wużił.

Dalische dobrowólne dary ßa wbohe **armenisłe ßyroty:**

S Hrodźiśćećźanskeje wołsady:

S Njechornja	10 hr. — np.
Po wjećźornej Bożej ßłużbje w Drożdźiju 23. nov. dobrowólnje nawdate	16 „ 40 „
Hromadźe:	26 hr. 40 np.

S Budesćźanskeje wołsady:

Hobrak se Sómbarka	1 hr. 50 np.
Wscho hromadźe:	27 hr. 90 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji najwutrobnischi dźak

J. Gólcź, farać.

„Pomhaj Bóh“ je niz jenoź pola knjesow duchownych, ale też we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach aw Budyschinje dostacź. Na schtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiśła ßo po 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farać Gólcź w Budyschinku; ßoburedaktor: farać Mrósak w Rychwałdźe.
Cźischcź a nakład Ssmolerjeź knihićźischćźerńe w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 49.
6. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo tóždu ſobotu w Sſmolerjez knihicźiſchczełni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Luk. 21, 25—36.

My wocźakujemy na teho Knjeſa.

Wulźy a małi wocźakuja na hodowny ſwjedźeń, njedocźakliwje njewjeſta cźaka na tón dźeń, hdźež budźe ſe ſwojim nawożenju na pſchezo ſjednocźena; połny nadźije ratař na źně wocźakuje. Haj nichtó drje njeje, kotryž w pſchichodźe njepytał, ſchtož jemu nětcźiſchi cźaſ hiſchcźe njepoſkiczuje! Žadyn cźłowjek tak wot nětcźiſcheho cźaſa wſchón ſpokojeny njeje, ſo njeby ſe ſwojimi myſłemi, pſcheczemi a nadźijemi w bliźſchim abo dalſchim pſchichodźe pſchebywał. Duž je też naſche ſchefcźijanſke źiwjenje woſebje adventſke źiwjenje, t. r. źiwjenje wocźakowanja.

1. Na cźo my wocźakujemy? My prajimy ſ japoſchtołom: my wocźakujemy na teho Knjeſa. Kſchefcźijan na to cźaka, ſo jeho luby Knjeſ a ſbóźnik widomnje ſaſo pſchińdźe, ſo ſo wón ſaſo ſjewi pſched wſchitkim ſwětom. Nadźija kſchefcźijanſkeje woſłady je dźeń teho Knjeſa, to je dźeń jeho kraſneho ſaſowſchińdźenja. Potom ſu ſwomy wuſwoniłe, hdyž truby ſudneho dnja ludy ſhromadźa pſched trónom cźłowjſkeho ſyna; doprědowali ſu potom jeho ſłužobniczy a póſłi, hdyž hłóſ ſyna Božeho źiwych a mortwych woła, — ſłónczko, měſacźk a hwězdy ſu potom wuſłužiłe, wone móža ſo ſhubicź pſched jaſnoſcźu teho Knjeſa, — ſemja budźe ſarźecź a morjo a źołmy budźa ſchumicź, wſchitko dyrbi hromadźe padnycź, hdyž budźemy widźecź cźłowjſkeho ſyna pſchińcź w mróczałźy ſ wulkej mozu a kraſnoſcźu. My wocźakujemy na teho Knjeſa. — S prawom zyrkej wo tym dnju praji: „dźeń teho hněwa, dźeń połny ſtróźelow!“ pſchetož ſchto móže ſwět bóle naſtróźicź, hacź ſo tón ſaſo pſchińdźe, do kotrehož wěrił njeje, kotrehož je hanił, kotrehož je pſcheſcźěhał w jeho wěrjazych. Pſchetož wón ſaſo pſchińdźe ſudźicź, kiž ſu jeho ſazpili, ſo by jich prjecź wěł kaž pluhi a a wjecźenje dawał na tych, kiž Boha njejſu póſnali a jeho evangeliju njejſu poſłuſchni byli. Dźiw njeje, ſo budźe ſo, kaž tón Knjeſ praji, ludźom ſeznucź pſched ſtrachotu a wocźakowanjom tych wězow, kiž na ſemju pſchińcź dyrbja. Ale tola kak cźiſcźe hinak budźe wěrjazej woſładźe, kotrejž ſo niczo ſbóźniſche, ſtroſchtniſche ſtacź njemdźe, hacź ſo tón ſaſo pſchińdźe, kiž je jejna wěra, luboſcź a nadźija był. Wón dźě ſaſo pſchińdźe, ſo by dobycźe tych ſwojich dokonjał a jich wumóhł wot wſchitkeho hudjenſtwa, wot wſchitkich njepſcheczełow, wot hrěcha a ſmjercźe. To budźe tón dźeń, na kotrymž budźe ſmjercź cźiſcźe ſanicźena ſ tym, ſo morwi horjeſtanu; to budźe tón dźeń, na kotrymž budźe Khryſtuſ tu ſtejecź jako tón Knjeſ wſcheho ſtworjenja a budźa jeho wěrjazy dobywajo nad ſwětom wſtacź — dźeń wumożenja a wyſkanja — to je tón dźeń teho Knjeſa, na kotryž my wocźakujemy.

2. Kak dołho mamy hiſchcźe cźakacź? Knjeſ je nam ſakaſał, ſo bychmy ſe ſwojej mudroſcźu ſpytali cźaſ a hodźinu jeho pſchichoda ſebi wulicźecź, ale wón je naſ też ſakhowacź chcył pſched wopacźnej ſechernoſcźu. My

dyrbimy tež na to kedźbowacź, schtož naš czaš wuczi. A schto móhł to wěcź, so, hdyž my nasch czaš w žwětle Božeho žłowa wobhladamy, žu tu hižo snamjenja teho kónza a so móže dźeń jeho pschichoda bližschi bycź, hacź žebi jich wjele myšli. Sewišy, czělnje smužleni budźa ludźo na kónzu tych dnjow, praji tón Knjes Math. 24, a Luk. 17. Pschirunaj s tym hibanje nascheho czaša, kotryž jenož sa žwětnym sbožom běha. Wotpad wot wěry, saprěwanje sjewjeneje prawdy, wižanje na sawjednikach, budźa, praji japoschtol 1 Tim. 4., pošledne czašy wosnamjenjecź. Wobhladaj žebi na to nasch czaš! Dale žałošne pschibjeranje hrěcha a bjesbožnosćze, kaž je to Pawol 2 Tim. 3 prjedy prajił, njeje to hižo s wjetscheho dźěla pschischło? Smějemy hischcze dołho na žudnika czakacź? Ale wschak nasche czašy maja tež žwoje žwětłe boki. S njerjadom srawi pschenża. Wěra, kotraž je w jich wjele sašo wotucźiła, žiwe žwědčenje wo Khrystušu, skutkowaza žmilna lubosćź w zyrkwi, rosschěrjenje evangelija bjes ludami — to wschitko dopomni na Knjesowe pschirunanje, po kotrymž sigowz zyrkwje žo sašo puka a lětni czaš Božeho kralestwa je blisći. Njerjad a vschenża, woboje srawi na dźeń tych žnjow, teho žuda. My woczakujemy teho Knjesa.

3. Schto dyrbimy czinicź, hacź wón pschińdźe? Kak dyrbimy czaš woczakowanja nałožicź? Wutrobu žwobodnu a njewobcźeżenu, woczi wotewrjenej — a woboje, so bychmy w modlenju wostali. Wutrobu njewobcźeżenu! Ale ach! kak wjele je, schtož wutrobu wobcźezuje! Jěsćź a picź niz jenož, ale so žmy podacźi žadoscźam a starosćźam, so my wižamy na stworjenju a sewiškim kuble. A tola praji tón Knjes: Hladajcze žo, so wasche wutroby njebychu wobcźeżene byłe. My hischcze pschewjele druheho se žobu wokoło nožnym město teho so bychmy žo sa to jene starali, schtož je nusne. Kak wjele ma kchescźijan czinicź, so by žo smutskwnje wužwobodźił wot sewišeho a žwobodny wot wschitkich sjwjakow na žwojeho Knjesa czakał! — Duž wachujcze kóždy czaš t. r. woczi mějcze wotewrjenej! wotewrjenej horje k njebjesam w nadźiji na teho wumožnika wobroczenej, wotewrjenej žami na žo, so njebychu hněw, sawisćź, žadosćź, hordosćź a rospróschenje teho žwěta naš wot wottyknjeneho kónza wotwjedźe; woczi wotewrjenej tež sa to, schtož je wokoło naš Wjele strachotow a spytowanjow nož wobdawa.

„Dźerž žo ducho hotowy,
Stań wsmi twoje brónje,
Husto žo nětk shoni,
So tež tych
Wěrjazych
Satan druhdy spyta
A jich sawjesćź pyta.“

Tón Knjes je nam to tak rjenje na wutrobu połožił, so bychmy žo modlili, so bychmy dostojni byli czěkynućź temu wschitkemu, schtož žo podacź budźe a wobstacź pjched człowjskim žynom. Ale kak wjele wěrjazych je, kiž dźenžnischi dźeń na to žwoje prósstwy stoži? A luby kchescźijano, žłuschesch ty do nich? — My woczakujemy teho Knjesa! Ach so by wón naš wachowazych a žo modlazych namakał! To budź nascha nutrna prósstwa!

Hamjeń!

Hdźe masch twoju bibliju?

„Schto mi na to wotmolwisch, macźe“, dźesche Lipjanski duchowny knjes Směrny žwojej manželskej sa wobjedom, „dźenž mamy tu s Boha rjany žłónźny dźeń po wulkim róžku, duž měł ja myslle, tole rjane popołnjo dołcź do Wuschiž pohladacź, schto tam mój mót Jakub czini? Sa dołhu khwilu njejsym žanoh' žłyschanoh' žłowcźka wo nim shonił. Jako bě wón wóndano pschischoł naš wopytacź, je mje tu doma njenadeschoł.

Wysche wscheho je dźenža jeho nanowy žmjertny dźeń, duž žym žebi hižo wjazy, hacź junu „na njoh' pomyšlił.“

„Tak tam jeno w Božim mjenje k njemu dóńdź“, wotmolwi jemu jeho manželska, „wschako je dźenža wonka na wětšje duschnje; to budźe sa tebje strowe. Do žwjateho wjeczora pak budźesch tu tola sašo domoj wróćeny, so móhłoj žebi wobaj hromadźe žwoju wjeczornu modlitwu sspěwacź.“

„K wjeczeri, da-li Bóh, tu sašo budu. — Njecha žo cźi žobu sa mnu dóńcź k nim pohladacź?“

„Chzyło drje ko mi by, ja pak cźe njechała sadźerźecź. Ssnano budźe sprawnische, hdyž tu doma wostanu. Praj jeno wschěm wote muje „wjele dobrecho“ a hladaj žo, je žo na wětšje njenafymnišch.“

S tym stažeschtaj wot wobjeda a wuspěwaschtaj žwoju dźakmu modlitwu. Ta luba žónka pschinjesje jemu hischcze schałku czopłeho khofeja, dale czopłe wokujane rubischko wokoło schije, wón pak wio žebi žwój tij do horschcze a nastaji žo pěchi do Wuschiž. Wón dźěsche Pětrachej Jakuba, žwojeho móta wopytacź. Tón bě rodźeny s kubleschka pódla Lipjanskeje sary. Jeho nan, duschny pobožny muž, bě knjesa duchownego stajny dobry pschecźel a žwěrny žuhož był; duž bě žebi jeho psched 32 lětami sa kmótra wuproszył, bóry po tym so bě knjesej duchownemu jeho jeniczki žynk se žmjerczu woteschoł.

Duž bě tónle Jakubk, kaž był se žwojim kmótrom do jena sroćźeny a bě spochi s nim stowarschcem wostał, tež tehdy, jako bě nějchto lět we Wuschiž wotroczka cźinił a žo psched nějchto lětami do jenoho tamnischeho kubła saženił. Jakub bě dobry hospodar, duschny, poniżny cźłowjek, a runjež bě hischcze młody, płacźesche tola wjele w žwojej nětcźišchej wužu; ale tež žobu w žwojim domje, — tola wo tym bóry dalsche sprowimy.

Duchowny Směrny, kiž bě po žwojim pucźu duzy w cźerźiwym wětšje dale a dale stupał, bě popołnju do tšóch w Jakubowym dworje. Ale sedy bě do dwora sastupnył, wuhlada pjched durjemi žanje sawischchujene stejo a w nich Jakubowu žonu Marju se jeju žynkom Jankom žedźo. Marja tam žedźo na žwojeho manželskeho czakasche, dokelž chzychu nějhdźe do žušzodneje wižy dojěcź. Jakub pak mějesche hischcze na dworje a w bróżni to a tamne žwojim ludźom kajacź, schtož dyrbjachu jemu doczinicź, hdyž tu doma pódla nich njebě.

Jank knjesa Směrneho prěni wupytny a wustkocźi se žanjow, so by jeho powitał. Tež Marja chzysche s khwatkom se žanjow skocźicź, je móhła teho lubeho hoisća do jitwy dowjesćź. Runjež běchu žo dawno na to wjeselili, ras nějhdźe po žnéły na žanjach dojěcź, praji wona se sprawnej wutrobu: „To bě tola derje, knjeze, so mějesche mój muž hischcze nějchto w bróżni dokonjecź a kajacź, hewak budźichmy psche wschě hory byli a wy budźischcze žebi tón pucź podarmo sczinili byli. Mój muž pak budźische měł s tehto žałošne pomjersanje. — Janko, doběchń rucze nanej prajicź, so je tu knjes tmótr s Wuschiž žem k nam pschischoł.“

Jakub hnydom s Jankom žem pschihna, a žo wulzy na tym sujeselił, so mózesche žiwojeho lubowanego kmótra powitacź.

Ale tón jim hnydom poča: „Lubi, złoći ludźo, — naprjed wam wschěm „wjele dobrecho“ wot mojeje knjenje, — nětkle pak mi tu jenu lubosćź wopokazcze a jědźcze bożenje na žanjach, hdźež běschcze žebi samyšlili sjěć. Wěsce běschtaj Jankej žlubikoj, s nim nějhdźe dojěcź, duž dyrbitaj jemu waju date žłowo kjerźecź. Ja njecham na tym wina bycź, so dyrbjał tón wo žwoje wjeselcźko pjchićź. Tajsi rjany dźeń, kajtiž dźenža s Boha mamy, to žym žebi hižo doma wó jitwje dopraził, duž žym žo na wětr wupodał — tajsi žnano sa zyłu synni žadyn druhi wjazy njesnějemy. Duž jeno cźinćze, je wotjedźecze, ja waš na tym sadźěwacź njecham, ale wróćju žo duzy jako domoj.“

Kaž žo žamo rosymi, njechasche ta domjaza hospoja nicźo wo tym žłyschecź a poča žo hižo žwój kožmaty kožuch złěkacź, so bu Jank njes tym trochu myšlaty, schto nětk s jeho žankanjom budźe a so drje najsćerje s njeho nicźo njebudźe. Duž Jakub,

kiž bě ßebi ßwoju wěz khětsje pschemyßlik, pschečelnje praji: „Poßłuchajće, wschě ßkowa ßu tchole podarmo; nětkle rěka: schtož sechzesch, dokonjej ruće. Knjes kmótr njech ßo khwilu so mnu dó jstwy poßynje, powotwočnje tam a wostanje tu so mnu ßamym. Ty pak, Janko, pojedźesch khwilu s maćerju na ßanjach. Konjej dyrbitaj tak khwilu na wětr wnjěćj, dokelž staj tu na wschě tři dny w konjenzu stakoj. Takle to sćźiný. Ja jeno chźu dóńć pohonečej rjeź, so dyrbi ßo ruće ßwobletać, wój pak móžetaj do ßanjow slěćź."

Jank ßebi to njeda wot nana dwójzy prajić a sawyßka, jako bě tole nanowe rosßudźenje saßtyschak. Pohonć bě bóry hotowy a Jakub ßwojej ßonje něschto mjelczo do wucha sascheßny: „Dojedźtaj do Wuschiz a pschiwjestaj kmotru ßobu ßem k nam. Sa dobru hodźinu móžetaj tu saßo s njej bycź. Wjeczor dam wobeju domoj dowjesćź. Praj jej jeno, so dyrbi tak dobra bycź a s wamaj ßobu k nam pschijěćź." —

Jako bě Jank saßtyschak, so jich cźěć do Wuschiz dźe, chzyßche hnydom sajußtnyć, ale jeho nan jemu hubu satykny, a nětk jedźesćhtaj maćź a Jank s dwora, so klinkaćze na konjomaj klinkachu, naju sawoßtaka. Ale ja ßym ju se samoßom khwilu na wětr póßłak. Wona wschak mi lědy hdy se jstwy wupschińdźe. A wysche wscheho je mi runje prawe a lube, s wami khwilku ßam pobycź. Ja wschak chzych ßo waß něčzyho dla wo dobru radu wopraschećź, schtož ßym dołhu khwilu na myßli měk, a běch ßebi hižo domyßlik, w tychle dnjach ras k wam do Lipja dodóńćź."

(Pokračowanje.)

Armeniske ßyroty.

My móžemy w pschichodnych cźißkach naschcho kopjena naschim lubym Sserbam wobrazy wbohich armenißich ßyrotow podać. Woprawdźe wutroba mohła ßo cźłowjeckej pukńyć, hdyž ßkßchi, na kake waschnje ßu tute wbohe dźěćźi ßwojich starßchich shubili. Haj, wone ßu huito pschihladować dyrbjałe, kak ßu njecźłowjczy Turkojo a Kurdojo nara jabili abo sakłóli a maćź wumozowali a ju ja schłovinu ßwojich njecźiłtych żadoscźow wotwjedli. Ale tón sbóżnik, tón pschecźel tych dźěćźi a ßyrotow njeje na te dusche tutych makych sabuk, kiž buchu jemu w kschesćźijanßkej kschesćźenizn

Armeniske ßyroty s Marsovana, Amasije a Zile do evangelskeje ßyrotowuje w Brußa pschijate.

a bě jich klinkot hischćźo khětru khwilu ßtyschećź. Jakub pak w dworje stejo sa nimaj hladaßche.

Na to sańdźe wón se ßwojim knjesom kmótrom dó jstwy, ßuże jemu ßwój wutrykany stół bliże k cźopłym khachlam, wsa s role khanu s khołcjom, něschto pjećźwa tu też bě, a takle tam taj dwaj sa blidom ßedźo ßwój khołej pijeschtaj a póda ßa zigaru kurjo pachaßchtaj.

Knjesej Směrnemu ßo tam pschi Jakubje lubjesche, Jakubej pak bě s wocźow wuhladać, kak ßo wón wjeßelesche, jo bě joh jeho kmótr pschißchoł wopytać, a se wscheho, schtož jemu poßticźi, bě pójnać, jo ßo s njeho jeho dźěćźaza lubosć pschecźiwo ßwojemu kmótrej ßwěćźesche, kaž wonka na wětrje te jaßne pruhi s Božeho ßłónćźka.

„Jakubje", praji knjes Směrny, „mi bě wo prawdźe wo twoju cźesćź cźinić, kajkuž masch jako hospodar pschecźiwo mandźelskej a ßwojemu dźěćźu, hewak budźich njesamóhł pschiwjać, so ty mi k lubosćźi doma sawoßta."

„Ale luby knjes kmótrje", padźe jemu Jakub do rěcźe, „kak jeno móžećze ßebi na to pomyßliećź, so budźich ja runje tule khwilu samóhł s dwora wujećź. Tež moja mandźelßka je jeno toh' hólza dla wotßał sjěła. Wěsćze budźißche tu wona najradßcho ßobu pola pschinjeßene; wón je kschesćźijanße wutroby sahorił w ßmilnej lubosćźi a te ßyroty ßu, kaž daloko je to móžno było a to móžno budźe, w ßyrotowinjach, kotrež kschesćźijanßka ßmilna lubosć je ßwojimi darami saßtarnje a sdźerźi, wukhowanje namakałe a ßo tam wocźahnu.

Nasch dźenßnjischi wobraß pokasuje nam armeniske ßyroty s Marsovana, Amasije a Zile, kotrež ßu ßo do evangelskeje ßyrotowuje w Brußa pschijeli.

Wojeßki cźekanz.

(Pokračowanje.)

Khěźkać wjesche s hłowu. „Ssym pola wschitkich burow bywł. Cźaßy ßu też pschehubjene, žuć ßo njejßu radźiłe. S wotkel dźył dha też pjenjesy dostać? A k temu je Njehwaßił njeßmilny a njeda ßo wuproßyć. Ani wo dźeń, ani wo hodźinu njecha pschiwoleny cźaß podłćźśćźić."

„Dóńdź tola hischćze ras k njemu, prosch jeho hischćze ras!" napominaße Haßa.

„To mi móžno njeje, też pschi najlěpßchej woli niz. To mi moje cźućze njedowoli. Wutroba ßo mi pina, hdyž stary lichownik

se swojim mólczkim schěrym wóczkom na nuje pohladnje, kaž by prajicź dźyk: „Tebje mam nětko sawěsćje w swojej hnězi. Ty dyrbisch ko tu saschmjatacź."

„Wostaj so trudnych myslow, Bohumiko! pój, a powjeczeć, ty by tola hłódny! Ssnano dostanjesch pschi poknym żołdku rosumnischu myśl; nasyćeny człowjek myśli stajnje rosumnischo hacź hłódny!"

Khěžkar Bohumił Hanczo swoju so ja blido, ujerěczesche pak ani słowczka, wotkra sebi pomałku pomaśku, pomaja ju se schmałzom a sapocza słónczinje runje tak pomałku wjeczerjecź. Hsto dosćź pak sabu dale kusacź, hladasche psches blido, kaž njemohł myśl wo tym wotbyćź, ćehto wscho w pschichodźe słubi.

„Ale mužo! njemyśl sebi tola stajnje takle", napominasche žona starosćźiwje.

„Haj wschak, ty wschak masch stajnje prawo", praji wón starywschi a jitwu pschekroczjwschi, „wschako mamy hišćeje poknej dwě njedźeli cząsu, prjedy hacź mamy płaćićź. Hacź do teho cząsu móže so nam hišćeje wjele rady nadeńćź."

Wón nowiny do ruki wsa a sapocza cytacź, so by jemu so wjeczor minył. Hakle posłdźe dźěchu Hanczez ludźo lehnućź.

Hanczez Handrij, kotryž hižo pał léta w khěžorśćej cźělnej gardźe we Wunje słužesche, běšche na dowolenzu domoj do wsy pschischoł. Wsejnjenjo so jemu mało njedźiwachu, hdyž w swojej nowej blinkotatej montěrunzy po wsy khodźesche. Wón běšche dołhi, rjenje sroćźeny pachoł s pěknym njeswocźom, kotrež běšche hišćeje porjećśćene se schěro-módrymaj wocźomaj a pěknej brodźićźku pod nosom. Dźenża pak sdasche so někak trudny bycź. Wón dźě běšche hižo słonił, kajke njesboże jeho starschimaj hrohy, a jako pěkny syn běšche sebi stajnje na to myślił, kak mohł hrożaze njesboże wotwobroćićź.

Jako jeniczki syn běšche swojimaj starschimaj swěrnje pomhał w mlynzy a na polach, doniž jeho do wojakow njeběchu wsali. Jeho bratsja a sotry běchu hižo dawno semrěli a dokelž nan jeniczkeho syna, kotrehož běšche jemu Bóh wukhował, jara nusnje doma k pomozy trjebasche, běšche pola wójnskeho ministerstwa prošnył, so bychu jeho s wojakow domoj pósłali; tola wójnski minister njeběšche do teho swolicź mohł, dokelž běšche nimale wěste, so dyrbi wójsko bórsy na wójnu wucźahnućź.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

Naschim lubym cytarjam je wěsćje sajimawo słyschećź, so směja wot nowehu léta natwarjaze wukozenja Božeho słowa w naschim „Pomhaj Bóh" wot swojich lubych serbskich duschow pastyrjow; pschetož tućśi su so luboścźiwje k temu na poslednej hłownej konferenzy w Budyschinje sjednoćźili, so chzędźa wschitzy porjadu psches zyłe léto swojim lubym Sserbam tajke duchowne natwarjaze słowa k njedźelskemu cytanju poskićźećź.

Provinzialne towarśtwo za sjuntskowne mišionstwo měješe swoju letušcu hłownu shromadźisnu schtwórtk 26. novembra popołdnju w sali Budyśkeho gymnasija. Dźiwajo na to, schtož so w njej pschećźelam sjuntskowneho mišionstwa poskićźi, dyrbimy wobźarowacź, so shromadźisna bohatscho wopytana njeběšche. Knjes hamtśi hejtman Hempel jako pschedsyda towarśtwa wschitkich pschitomnych pschećźelnje witasche. Knjes farař D. Imisch měješe na to modlitwu, w kotrejž so Bohu nutnje dźakowasche sa dotalne bohate žohnowanje, kotrež je na skutkowanje sjuntskowneho mišionstwa pokožił, wo dalische hnadne wodźenje a wobarnowanje Boha prosćo. Knjes konsistorialny radźićźel swobodny knjes s Trenk s Wjasońzy létny pschehlad wo skutkowanju hłownego towarśtwa a też wschitkich poboćźenych towarśtwow a wustawow sjuntskowneho mišionstwa poda. Hdyž běšche knjes schulski radźićźel Rabitz léthe słiczbowanje pschedniejśćź, s kotrehož bě pósnacź, kak wjele dobroty je towarśtwo sa so sańdźenym léćźe cźiniło, a hdyž běšche so to słiczbowanje sa prawe pójnako, nam knjes duchowny sjuntskowneho mišionstwa w Drażdźanach Weidauer kraźny hnujacy pschednoschł dźerźeśće we tej myśli: „Sjuntskowne mišionstwo w nuśy naschehu cząsa." Na wulku nuśu naschehu cząsa pokasujo widźesche wón korjeń słaźenja w tym, so je nasche khcheśćźijanske domjaze žiwjenje nakażene a s dobom wón źrěd wuhojenja naschehu khorehu ludowehu žiwjenja w tym pósna, so dyrbimy sa so schesćźijanski dom twaricź, so by s njeho wodych khcheśćźijanskehu žiwjenja a smysłenja wuschoł do naschehu ludu. Wobźebje sajimaze běšche, kak śrěćźiniwy pschednoscheć zyłe polo skutkowanja sjuntskowneho mišionstwa pod tule hłownu myśl sarjadowa. Kóždy poźćuchał dyrbi wusnacź, so běchu to kraźne słowa, kotrež wutrobu hrějachu a sahorjachu k śmilnemu skutku na wobohich sadkudźenych žynach a dźowkach naschehu ludu. Duž je nam ta powjesćź jara swjeseloza, so so tónle pschednoschł w bliśćźim cząsu wotcźiśćźećźi a my chzemy jón potom lubym Sserbam w naschim kopjenu w serbskim pschekładźu podacź, so by kóždy sa so nowy powucźazy roshład dostał we swjatym a nusnym skutku sjuntskowneho mišionstwa. Pschetož to je wěsta wěz, so je polo sjuntskowneho mišionstwa wjele mjenje bjes ludom snate, hacź dźěło swonkowneho mišionstwa. A to też žadyn dźiw njeje, pschetož swonkowne mišionstwo ma jeno skutkowanje „evangelijon předowacź pohanam" — ale sjuntskowne ma wschelake pućze khodźićź do wschelakeje nusy a kłudow naschehu ludu, ma dźěłacź na dźěćźoch, na młodych, na khorych, na wopśćazach atd. — „Mój pschejemy naschemu provinzialnemu towarśtwu so by tak dale se žohnowanjom skutkowało, kaž hacź dotal! To chzyk Bóh hnadnje swołćźićź!

Tajny schulski radźićźel Bornemann so 1. haprleje pschichodnehu léta na wotpocźink poda. Na jeho město stupi dotalny wokrejšny schulski inspektor sa krajny Drażdźanski wokrejš, knjes schulski radźićźel Grüllich do ministerstwa a śmeje jako tajny schulski radźićźel nahladowarśtwo nade wschitkimi seminarami w Sakśkej. Wschitzy pschećźelio schule so wěsćje wjeselą, so je so tónle dojtojny we wucźerśtwje nahoujeny muž do tehole ważneho powołanja powołał. A my jeho w Sserbach też derje snajemy, pschetož wón běšche wot léta 1874 wjazy lět se schulskim wokrejšnym inspektorom w Lubiju a my śmy jeho w tym cząsu też jako pschećźela naschich serbskich schulow sesnali, kiž serbskej rěći w serbskich schulach swoje prawo wostaji. Duž je też wulka nadźija, kotraž naš pschi jeho pschestupjenju do ważneho powołanja inspektora sakśkich seminarow napjelnjuje, so wón też w tutym naschemu serbskemu ludej wopokasanym smysłenju sa to skutkuje, so by so pschi pschijećźu wucźomzow do Budyśkeho seminara na potrjebnosćźe naschich serbskich schulow kedźbowało, so njeby stajnje a pschezo na serbskich wucźerjach pobrachowało.

Khěžorśtwowy sejm w Barlinje je w poźlednim cząsu wo nowych postajenjach sa wušudźensći porjad jednał. Ważna wěz w tymle wuradźenju běšche, so je so wobjamknyło, so dyrbi źrěd wot někta hakle pschiźbahacź, hdyž je swoje źrědźenje psched ludnistwom wotpokožił. To je wěsćje jara dobre a budźe nadźijomnje mnohim wopaczným pschiźbaham wobaracź. Hdyž je człowjek swoje źrědźenje wotpokožił a sebi hišćeje junkróćź wschitko rospomni, schtož je wuprajił, wón na to dźiwa, hacź móže też wschitko sa swojej pschiźbahu sastacź a wón móže skónćźnje wusnacź, so na to abo druhe, schtož je so jemu bjes praweho pschemysłenja w lóhkosmysłnosćźi pichi woprashowanju wušumyło, hišćeje wuporjedźićź abo dowinjaźnićź; ale kajka je to wěz, hdyž dyrbi źrědź prjedy hacź je słowczka porećźał hižo sa to pschiźbahacź, schtož ma wuprajićź. Njech je to bojosćź abo pschekhwatanosćź a prawe njesrosymjenje, so wón słowczka hinak wupraji — a wón dyrbi sam sebi porokowacź, so njeje cźiśćźe wěrnosćź rěćźał, runjeź je na to pschiźbahał. To je wěsćje sdobne a prawe žadanje, so dyrbi człowjek prjedy, hacź pschiźbaha, wjedźećź, na cźo swoju pschiźbahu wotpokožł.

Něschto k rospominanju.

Dobra rada!

„O duscha, njewidźićźi ty žanu cźěć,
Dha jeno wěć!"
„„Haj, hdy bych ja jeno wěricź móhł!""
„Ach daj so Jesušej! Pola njeho pytaj sknow.
A modl so, dha smjećźch měr!"
„„Haj hdy bych so modlićź móhł!""
„Nó, dha sdychuj jenož cźěćne stworjenje a płakaj jenož!
A njenam'kach w wěrje, modlitwje a płakanju
Twojeho swěrnego sdóźnika cźěć,
Duž cźakaj jenož! Wón pomha; to wěć!

Ernst Helaß.

Samolwitny redaktor: farař Gółcź w Budyschinku; šoburedaktor: farař Měrśak w Rychwałdźe.
Cźiśćećź a nakład Ssmolerjeź knihićźiśćećźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 50.
13. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju tóždu łobotu w Ssmolerjez knihiczischczełni w Budyschinje a ju tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźe a adventa.
Math. 11, 2—10.
Dobry pschikład.

Raúscha hwěda ćwěczi, prjedy hacz błóuczko jerkhadźa. Tak Jan tón kschesenik prjedy teho Knjesa dźe a temu njebjeskemu kralej pucz pschihotuje. Wón je ćylna woßoba tónle wulki proseta, kotruž ćwojemu hłoßez w puscźinje zaklinczecz da a wschitkim bjes rosdźěla prědowaische: „Czińcze pokutu, pschetož njebjeske kralestwo je ju pschiblížiło. Po mni jedyn pschińdźe, kotremuž ja dosez njejźym, so bych ja te rjemjenje jeho cźrijow roswjasał. Hlaj, to je Boże jehnjo.“ Cźim dźiwnischo je to, schtož ju nam w iezenju 3. njedźelu adventa Math. 11, 2—10 powjeda. Jan na tym dwělunje, hacz je Jesuß tón ślubjeny Meßias. Njech je też prudne městwo, hdźez wón tehdy běsche, jastwo, do kotrehož běsche ćwojeho prědowanja dla budźeny, Janowe smußlenje sacźmiło, wujaßnicz móże ju jeho dwělowanje jenicźźy i teho, so běsche ćebi wón wußtunjenje Jesußowe hinak myßlił, niz jako pschecźelniweho sbóżnika, ale jako teho ćudnika, kotruž ćjesbóżnych khosta a kralestwo Boże w kraßnosczi postaji. Ale to je to wulkotne na tym dwělowazym Jenje, so ju wón ćam na teho wobroczi, na kotrymž wón dwěluje a ju Jesußa praischecz da: „Sźy ty tón, kotruž pschińcz ma, abo dyrbimy na druheho cźakacz?“ Ssam njewěsty wo Jesußu dźe wón pschés Jesußowe ćłowo wěstosez dostacz. Sorjedźa w cźěmnosczi spytowanja Jesuß jeho jaßna hwěda wostanje; wón je jemu ta skała, k kotrejž wón cźekuje, so by prjedawschi měr saßo namakał. A duž ju jemu niz jenož to wažne wotmolwjenje dostanje, ale Jesuß też ćwojeho prjedyuběźerja pokhwali, kaž ćaneho druheho. Wón njeje kabłoza ścźinu, kaž bychu ćebi to ćudźo po jeho praschenju myßlicz móhli, ale też niz mjehki ćwětny cźłowjek, ale proseta, haj hischcze wjazy hacz proseta, mjenujźy jandźel, kotruž psched tym Knjesom pucz pschihotuje. — Jan tón kschesenik je jawěscze dobry pschikład sa kschesczijanow w naschim cźaßu.

1. Jemu běsche to praischenje źiwjenja, hacz je Khrystuß pschischoł abo niz. Schtož nětcźischi cźaß hnuje, ju cźiscze druhe praischenja, woßebje hdyž ty na hodowny cźaß dźiwasch. Kajke honjenje a běhanje! Kajke starosczje a njeměr! ale schto ju ta tym prascha, schto ju wo to stara, hacz je jeho wumcźnik źiwy. Ssnano pschekupz, kiž ćebi na nicźo druhe hacz na ćwoje pschekupstwo njemyßli? abo ćnow tón bohaty, kiž njewě, kak by ćwój dom pyschił? abo khudy, kiž běha, so by ćebi też něschto nahonił? Schto ju ta Khrystußom, tym sbóżnikn ćwěta prascha?

2. Jan ju pschi ćwojim dwělowanju hischcze k Jesußej dźerźesche, ale wěra jich wjele kicheczijanow w naschim cźaßu je mjenje winojta, hacz dwělowanje tamneho muża, pschetož wona mozy nima cźłowjekow k temu sbóżnikej dowjesez. To ćebi ludźo Boże domy wot wonkach a rjane wjaiki biblije wobhladaja, ale nuts pohladacz ju jim wjele njedha. To dźe je dosez, so w bibliji steji: Njeje w ćanym druhim ta sbóżnosez. To wschak ju směrom wostaji, ale pschi tym ju sbóże w tyßaz druhich wězach pyta, jenož niz w Jesußu, tym sbóżniku teho ćwěta.

3. Jan wschak njeběšche žana sćžina, ně, wón běšche zyły muž, kiž wěrnosć rěcžešche bjes bojosće a žo ani krala ani kata njebojesche. Tajkich mužow dyrbjich dźenža pytacź, pschetož sćžinow je dźenža dosćž kschesćžijanow, kiž dźenža tak a jutsje hinak rěcza, kiž bórtu j Bohom a bórtu je žwětom khodźa. Hdźe nadeńdźesch dźenža kschesćžijanstwo bjes bojosće psched cźłowjekami?

4. Ludźi w mjehkej dźasće, praji tón Knjes, namakasch w kralowskich hrodach. Jich tež druhdźe nadeńdźesch. Lubosć k žwětej a žwětnym žadosćam knjeźi w bohatych a khudych domach. Kust kschesćžijanstwa, někotre pobožne žłowa a pschi tym žebi žwět derje žłodźicź dacź — tak je w kschesćžijanskich domach. Wobhladuj žebi, schto žo hody na žwětne wězy wuda. Hdy by tón jednory, spokojny Jan j kožanym pažom a j drastu wot kamelskich kožmow dźenža pšches haźy kschesćžijanskeho města schot, hdy by wón tule měsćeńźu w khlamach a pched khlamami wohladał, tele tyžazy wězow, kotrež maja ludźo sa nusne, tole khlóschćezenje a pschećzinjenje, a na druhim boku nahu khudobu, njeby žo wón dwělujo wopraschał, hacź tež je Khrystuž hižo do žwěta pschischot? njeby wón j najmjeńscha j žłowu wił a žo praschał, hacź je wón do žaneho kschesćžijanskeho města trjechił, kotrež žwjedźeń khudeho Jesuža Nozarenskeho žwjećźi abo niz wjele bóle do pohanskeho města, kotrež žwjedźeń někajkeho bohateho pschiboha žwjećźi? —

Je-li so dyrbja hody pschibliźowazy žwjedźeń žohnowanja byćź, dyrbja žo pschede wschěm j mjenje žadosćźiwej, j bóle spokojnej myślu žwjećźicź. Duž dźimy do Bethlehema a nawukńmy pschi žłobiku hodowuebo dźećća spokojni, wjeselí a dźakowni byćź.

Hamjeń!

Hdźe masch twoju bibliju?

(Pokračowanje.)

„To budźjische było wot tebje duschnje. Ale praj mi, schto jeno je cźi tajke cźežke myšle naćźiniło? Tola niczo tajke, schtož měł twojej mandźelskej sapotajicź? Tole by mi žel cźiniło, Jakubje. Hewak chžył cźe prošyćź, njepowjedź mi wo tym žaneho žłowcźka."

„Schto jeno žebi wote mnje myšlicźe, knjes kwotsje? Moja žona a ja, mój žebi bjes žobu, dźakowano Bohu, niczo njesamjelcźimoj, khiba khwilu do narodneho duja abo do hód, hdźež chzemoj žebi bjes žobu j někajkim darćźkom wjeźele sćźinićź. Schtož je namaj w pošćlenim cźažu khwilu kłowu kamało a schtož žebi njesamochmoj dośćź wukkaćź, — a hdyž chzył wam j prawdu prajićź, tež njewjedźichmoj, schto měłoj sapoćźećź, — bě, so žmoj j bolosćźu sehonikoj, jo je naju Jank hižo druhdy žwojej mačźeri a jamtróćź mi něschto sekhał. Ja wam njemóžu wuprajićź, kak jara je mje tajke žhonjenje srudźiło. Wy wěsćźe, kak žo woboj prózjnjemoj, naju žynkej do jeho mjehkeje a žwotewurjaneje dusche wěrnosćź a sprawnosćź sajschćźepićź a joh' pschede wschej njebódnosćźu sawobarnowacź. Dotal je žo to namaj po naju sdacźu poradźiło. Ale na jene dobo tu stejimoj kaž pched jamtkjenej jiwizu. Žadyn kłucź ju njejechźe wotamkacź. Mój wschak měsćachmoj tu drje jeno j něćźim žnadmuschkim cźiniićź, j rosrażenej wótknowej schłenzu. Budźische namaj Jank j wěrnej prawdu žwoju winu wujnał, budźich jeho lědy ja to pokhostał. Ale ja to chzyšche žo mi wón j žemi wutkacź, pschińdźe pak j tym pschećźo khlubje do khanja. Na to bu worakowy a njewotmolwi namaj žaneho žłowcźka. Jank je hewak duschny hólz. S wotkal tež-to je wón tajkile njepoćźinł žem jewjał? Wot naju je žebi jón na nihdy njewothladał ani njewupoškuchał, pschetož khanje ja žane njećźerpju, moja Marja pak tež žane."

„Wój mi j tym wutrobnje žel cźinitaj, luby Jakubje, a waju žynł póda waju, so ćźaj tajkile srudobu poshonikoj. Ale", poćźa knjes duchowny dale, staźe je stoła a pokhodźi khwilu pó jiwje, kaž bě to doma jwućźeny, hdyž tam j někim wo něschto jednasche — „ale praj mi do předka, Jakubje, schto ćźaj tola j nim napschećźiwo jeho njepoćźinkej cźinikoj?"

„To drje mójećźe žebi žam myšlicź", wotmolwi Jakub, „knjes kwótsje, na toh' hólza žym khětije sarećźał a na njoh' sły pobył, žym joh' tež j prutom poschwikał, so je to cźinućź samóhł."

„Prawje tak, Jakubje. Schtóž ma žwoje dźećźo lubo, tón žo pruta pschimnje. Ale schto ćźaj dale j nim sćźinikoj?"

„Dale? Hrosyk jemu žym, jo hišćźe wjazy pukow dostanje, jeli namaj j nowa něschto tajke poćźini, a so jeho do cźmoweje komory satykńnjemoj a jemu niczo jećź njedamoj, khiba žuchi khlěb a wodu je studnje.

„To drje nusne njesmějetaj, kaž žo nadźiju. Ale schto dale?"

„Tež j naschim knjesom wućźerjom žym we tym poręćźał a joh' proźył, so dyrbi temu hólzej žurowy byćź. Na mni ležećź njebudźe, — pola mje wěćźe tón hólz nihdy žanu pomoź njesměje, wućźer pak spochi."

„Dobre. Ale schto dale?"

„Schto dale? Hlejećźe, dale žebi žam žanteje rady njewjedźićź. A moja žona bě tež j mnu pšches jene, so dyrbju j wami wo tym poręćźećź a waš proźyćź, so chzyli temu hólzej žłowo do žwědomnja sažunyćź.

„To drje chzu jemu rad sćźinićź. Ale" — a póda wosta knjes duchowny pched Jakubom stejo na njoh' se žwojimaj žwěrnymaj wocźomaj hladajo, — ale Jakubje, prěni dyrbjich ty žam j twojej žonu tom' hólzej do žwědomnja poręćźećź, to pak je wschej žwěrnojsćźu. Pschetož tole hišćźe waju žadyn sćźinikoj njejstaj. „Hlej, luby Jakubje", praji knjes Směrny dale, jako Jakub trochu pohanibjeny do boka pohladny. — „Hlej, ty žo mje prjedy wopraścha j wotkel je žo tón hólćźej takle do khanja žwećźił? Nawukńmy drje wón to wot waju njeje. A tola, j wotkal dyrbjał wón tajki njepoćźink na žebi měćź, dyžli je žiwojeho cźěłneho naroda, dokelź je hrěšćne cźłowjke dźećźo, kiž je žo j cźěła narodźiło. Ty tola wěsch, schto nasch šóźnik praji wo tamnych šykh kruchach, kotrež se šnutskneho cźłowjeka wuchadźeja a jeho sanjerjedźa?" A póda dóńdźe knjes Směrny k małemu kniherjej, dokelź chzyšche žebi j njeho bibliju sewjacź a Jurjej tamne žłowa j Markušowego sćźenja 7, 20—23 pokaźnyćź.

„Hdźe masch twoju bibliju?" wón poćźa, jako bě tu bibliju na jejnym měćźe njenamakał.

„Bibliju? Tu ma wěsćźe Jank w žwojim wacźoku", praji Jakub trochu satorhnjeny a dźećźe žebi ju bjes Jankowymi kniheni pytacź. Ale tež w tym žana njebě.

„Tu drje ma tón khupy hólz wěsćźe w schuli leźo wošćajenu!" praji wón mjerjaty dale. „Najkerje jemu cźećźo panje, ju spochi do schule a se schule nošćź. Ale ja chzu žebi hnydom po naju wěrowanšku bibliju podońćź, kotruž sćźe namaj wy pschi naju wěrowanju sadarili. My mamy ju horka w schlenćźanym khamorje šhowanu pschi naju druhich kwažnych darach."

Jakub dóńdźe horje k schlenćźanym khamorej, w kotrymž wschak tež ta biblija leźeśche, kaž bě pšches schlenzu widźećź. Tola j khamorneho šamka bě kłucź wućźehnjeny. „To žu tola mjerjate cźiłki. Moja žona je tón kłucź wućźahnyła a žobu sewjała. Haj wschak, te kłucźe wona nitomu do rukow njepoda", wón žnježo dale praji.

„Daj temule byćź, — to wschak naju njepośmoli", praji knjes Směrny, pój žem, Jakubje, a pošyń žo ke mni. Ja chzu cźi něschto powjedacź, jemu powjeitku abo dwě. A ty mi to ja sło njewojmjesch, hdyž ja, prjedy hacź twojemu žynkej, prěnjemu tebi jako jeho nanej, jowle, taj ty rjekńjesch, žłowcźko do žwědomnja sažunu. Pschetož ja pytnu, so žebi ty bibliju wschěduje do ruki njewojmjesch, ani žam sažo, ani sa twoju domjazu wožadku a jowle — budź proścźeny, njeporjeńł mi do mojeje rěcźe žłowcźka — jowle ta twoja wina tćźi, tu pak dyrbjich mi pójnacź a we tym dyrbjich žo mi połěpschićź.

Ssam žwoju bibliju dyrbjich měćź, dyrbjich ju spochi k ruzy měćź, ju wužićź, a dyrbjich měćź tule žwězu tež na jejny prawy žwěćźnit staźenu, so móhł j njej wschěm twojim domjazym spochi pošwěćźićź, wošćebje tež twojemu dźećźu. Schto jemu to pomha, hdyž je ty j prutom poschwikaćź, niz pak j dwójzy wótrym mjećźom Božeho žłowa, j kotrymž hakle móžesch wschu jeho duschu pokhostacź? Khojtasch žane žwoje dźećźo po cźěle, tehdy jo łóźay po duschi sajtwjerdunjesch, je-li jo njesechźesch Boże dla a po Božej woli se žwjatej žurowosćźu a se žmilnej lubosćźu pokhostacź, haj j tym jo žaneho žebje pokornjesch pod Boże žłowo. Twój

njehohi nan — wěsće ſy ſebi dźenſnischi dźeń ſobu na njeho pomyślił — tón ſo na to wuſtejesche, koho ſ Boźim ſłowom pokhojtacź; ty ſy to wěsće ſam ſobu ſhonił a budźesch jemu hišćesće dźenſa ſa to dźakowmy. Wěsch hischće, schto tón ſ tobu japocza, hdyž bě ty jemu něschto njeprawe ſkućźił? Tehdy wjedźische ſebi wón hnydom ſ biblije tajke ſłowo donamakacź, kajkeź ſo tamnu khwilu runje ſa tebje hodźesche, ale pak teź ſwój prut, a na twojim žiwocze ſtaw, na kotreź jeho prut łkuſchesche, teź to měſtko w ſwojej komorzy, na kotreź ſo wón ſ tobu poklatny a ſylnuju ſa tebje a ſ tobu wo hrěchwodacźe a wo cźiſtu wutrobu, wo měſtu wutrobu a wo noweho wěſtego ducha ſo modlesche. A tole jeho modlenje je jemu njewuſłyſchane njepowoſtało; Bóh je jemu do njeho ſwój „hamjeń“ pſchipraji.

Hlej, takle dyrbiſch něto ſ twojim Jaukom teź ſcźinicź. A niz jeno, hdyž je wón něschto ſkućźił, ale wſchědnje takle ſ nim ſcźiń, ſo by cźi wón pſched ſhrěſchenjom ſathowany a ſawobarnowany woſtał. Wſchědnje woſmi ſebi ſam ſe žonu a ſe ſwojej cźeledźu rano a wjeczor ſwoje wěſte ſłowo ſ biblije; bibliju woſmi ſebi tebi dobru radu dacź, hdyž njewěſch, ſchto by ſwojim lubym wobradźił. Njana natwarjaza ſerbſka kniha wot naſcheho evangelſkeho lutherſkeho kniſhowneho towaſtwa wudata, je hódny dar, kotryž ſo wěsće ſ wutrobnej radoſcźu pſchijima a dale ſo ty dopomniſch, ſo ſo w naſchim kopjenje pižaſche, ſo ſu ſo rjane ſerbſke ſchpruchi na cźornej papjerje w ſłěbornym cźiſchcźu w Barlinje wudałe, kotreź móža ſo w naſchich ſerbſkich domach na ſcźěnu powſhnycź — a tele ſchpruchi móženy teho runja jako hodownu wobradźeńku poruczecź. Wone ſu dostacź pola kujeſow duchownych a w Budyſchinje pola kujeſa Sſmolerja.

My dźenſa naſchim lubym cźitarjam druhi wobras armeniſkich ſyrotow podamy, kotreź ſu ſo ſ Cesareje do evangelſkeje ſyrotownje w Brunſa pſchiwjedłe. Kſchesćźijanſka ſmilna lubosćź je tam ſaſtaruje, a naſchi lubi Sserbja wěsće to prědowanje ſrosynja, kotreź ſ woczow tutych wbohich dźećźi, kotreź ani nana ani maćźerje wjazy nimaja, k naſchim wutrobam rěćźi.

Kak mało ſo to ſłowo „my ſo dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź a po jeho kaſnjach cźinicź“ w naſchim cźaſu wobkedźbuje

Armeniſke ſyroty ſ Cesarje a bjes nimi tón ſwěrny muž, kotryž je je do evangelſkeje ſyrotownje w Brunſa pſchewodźał a dowjedł.

kóždźicźki dźeń do ruki a ſecźitaj wam wſchěm něschto ſ njeje, ſ tym ſmějecze wſchitzy tu ſwězu ſaſwěcźenu, kotraž wam tón prawy pucź pokaže, a waſche myſle, rěcźe a ſkutki na prawu koliju dowjedźe.

Po tym hakle ſmějecze w waſchim domje to prawe Boże ſłónczko ſeſkhadźane, a wſchón cźmowy hrěch, woſebje wſcho khanje a wſchón njepokoj ſmějecze ſ tym, ſe ſwojeho doma wuhnate. Dom, w kotrymž Boże ſłowo wicho woſwětli, woſtanje teź w ſamym ſym a tyſchnym cźaſu woſwětleny; žadyn wichor njemóže tole jaſne Boże ſłowo wuhaſnycź. A w ſamej ſmjertnej nozy ſo jim runje tale ſwěza tak prawje jaſna ſwěcźi. Schtóž ſo ſwěru Boźeho ſłowa pſchima, tajki ſměje na ſwojim poſłenim wjecźorku wſchitko koło wokoło ſo a pſched ſobu woſjaſnjene.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Pod pſchedhydſtwom kujeſa ſchulſkeho radźicźela Rabiza mějesche ſo wot 30. novembra hacź do 3. deźembra na krajnoſtawſkim ſeminarje w Budyſchinje lětuſche pruhowanje wólbthmanoſcźe ſa wucźerjow. Na tym pruhowanju ſo 21 kandidatow wobdźěli a woni wſchitzy to pruhowanje derje wobſtachu. Bjes nimi ſu teź ſchtyrjo ſerbſzy wucźerjo.

Hody ſo pſchibližuja a kóždy ſebi pſchemyſłuje, kajki dar by ſwojim lubym pod hodowny ſchtom položił. Luby cźitarjo! ſměm a kak ſo Boże kaſnje w ſamopaſchnoſcźi pſchestupuja, wo tym wſchak dźeń wote dnja w nowinach ſrudne powjeſcźe cźitamy a teź ſami ſrudne naſhonjenja w žiwjenju cźinimy. Woprawdźe ſtyſkniwe ſu te pſchestupjenja pſchecźiwo pjatej kaſni, kak ſebi cźłowjekojo ſwěrja ſami žiwjenju, kotreź je Bóh kóždemu wotměrił, mjeſu ſtajicź. Ssamomordaſtwa w naſtróžazej měrje pſchibjeraja. Hakle pſched krótkim łkyſchachmy, ſo je ſo zyła ſwójba w Draždźanach ſama morila, dokelź běſche w hubjenych wobſtejnoſcźach. A něto ſaſo ſ teho ſameho měſta łkyſchimy, ſo je polizija wutoru rano 40 lětnu wudowu Bergmanowu ſ jeje 3 dźećźimi, ſ kotrychž běſche jene 4, druhe 6 a tſecźe 11 lět ſtare, w jejnym bydlenju morwu namakała. Ta žona je, dokelź běſche jejmy muž dźeń prjedy w diakoniſzyſkim wuſtawje wumrjeł, ſebi a ſwojim dźećźom ſ jedom ſaudała. Kajke to ſabłudźenje!

W Barlinje ſejm wotpóžłanzow něto wo nowym nacźiſku dokhodneho ſakonja ſa wucźerjow wnradźuje. To je woprawdźe wulki cźaſ, ſo ſo hódne ſapłacźenje pruſkich wucźerjow, kotriž ſ wulkeho dźěła ſa ſwoje powołanje jara hubjenu mſdu doſtanu, ſkónczuje ſarjaduje. Pſchi poſłednim ſejmje ſo pſchedpokoźeny ſakoń wot ſwobodoſmyſłnych a kujeźłow ſacźiſnu a bohužel wucźinjena wěz njeje, hacź ſměje nowy ſakoń lěpſcheho wuſpěcha. S teho je jaſnje widźecź, kajku maja ſwobodoſmyſłni, kotriž ſu woſebje wot židow podpjerani, wutrobu ſa potrjebnoſcźe teho ſchtanta, kotryž ma pſchichod naſcheho luda nam wucźicź a wo-

cžahnycž. Wy ſ wutrobu pſchejemy, ſo by tole naſche wobmyſlenje njetrjebawſchi bylo.

Khěžorſtwowy ſzejm w tu khwilu wo nuſnych wudawkach nowehо lěta wuradźuje. Wožebje wjele ſzebi wſchmoſcž na pſchichodne lěto ſa łódźe ſzada. Wſchitke tele ſzadanja ſzo najſterje dopjelnicž njebudźa a w komiſzij, kotraž ma wo tym wuradźecž, ſzo wſchelake tychle ſzadanjow njepſchiſwola, dokelž je khěrtw wyſzoke. Pſchede wſchěm pak wot tehо wotwiſznje, kak budźe ſzentrum w tej wězy ſtacž — a ſznano ſzo tón ſmjechčzicž da, hdyž jemu wyſchnoſcž někajke nowe wotpuſchčzenje ſa katholſku zyrkej pſchiſwoli. To ſzame naſhonjenje dźě ſmy pola běrgarſkeho jakonja cžinili. To ſzo prěcž njehodźi, hdyž je tež cžłowjek ſ zyrkej wutrobu konſerwatywny, ſo je jara njewěſta wěz, hacž nam tojte łódźſtwo woprawdźiteho wužitka njeſze. Hacž dotal ſ najmjenſcha nic.

W Turkowſkej je hiſchcže wſchitko na ſtarym blaku. Wulkomozy pſchihladuja a ſulkan cžini, ſchtož dźe. Bohu pak budź dźak, ſo ſzo tydźeń a mózniſcho to pſcheſwědčenje pſchedobywa, ſo je ſo wobohim armeniſkim kſchcheſčijanam cžćže njeprawo ſtało, a ſo ſzu Turkojo njewinowatu krej picheleli. Boże ſzudźenje wěſeže njewuwoſtanje.

Advent.

Stawaj a roſſzwětlnj ſzo; pſchetož twoje ſzwětło pſchiindźe.

Jeſ. 60, 1—3.

Hłóſz: Pſchiindź tych ludźi ſzbóżniko.
Pſchiindź, o luby ſzbóżniko!
W ſzwojim ſzwětle pokaž ſzo!
Roſſzwětl naſche wutroby,
Kiž ſzu ſ hrěchom ſacznite.

Cžěmnoſcž jemju pſchikrywa,
Ludźi kryje mrokota:
Duž pſchiindź ſ twojim ſzwětkom ſzam,
Cžěmnu nóz wětk roſſzapjr nam!

Pſchiindź, haj pſchiindź naſch Jeſuſzo!
Strěj to ſlnke ſchcheicž'janſkwo!
Pohanjo teć cžakaja.
Twoje ſzwětło pytaja.

Pój wětk ſ njebeſz dele k nam!
Pokaž ſzwoju kraſznoſcž nam!
Tak lud hlada ſa tobu:
Wumož ſ nuſy ſ twojej krwju!

Jeſu, pſchiindź! Cžе proſzymy,
Cžехń do naſchej' wutroby!
Wot hrěchow ju wučžiſcž ſzej,
Sswjatу Duch njech bydli w njej!

Dźeſch dha, luby Jeſuſzo,
Naſchich duſchow ſzbóżniko;
Haj, ja widźu, ſo ty dźeſch,
Wokſchewicž te duſche chzeſch.

Wumożniko, witaj k nam,
K twojim wěrnym ſchcheſcž'janam:
My cži palmy ſzeſelemy,
Hoſianna ſpěwamy.

Wětk ſzy ty tu pola naſz,
Woſtań pſchi naſz łódźy cžaſz!
Woſtań pſchi naſz we ſznjereži!
Pomhaj nam k tej ſzbóżnoſcži.

Ernſt Helaſz.

Wojerſki cžěkanz.

(Pokraczowanje.)

Na wſcho tole pomyſli ſzebi Handrij, hdyž pſched durežkami małeje ſahrodki ſtojeſche, hdyž běſche jeho Hanka ſtajuje witała. Tež dźenſza ſzo njekomdźeſche. W pěknej narodnej wſchědnej drajeſze ſtupi pſched njeho a pokrowi jeho po ſtarym luboſcžiwym wutrobnym waſchnju.

„Hanka!“ dźeſche wón wjeſelh, „cžaſz, kotryž móžu tu woſtacž, je jara krótki. Někotre lěto móže ſzo minycž, prjedy hacž ſzo ſaſzo wohladamoj. A hiſchcže dlěje traje, prjedy hacž ſzo ſmějemoj. Chzeſch ty mi ſwěru ſdźeržecž?“

„Ale Handrijo!“ wotmolwi wona, „kak móžeſch ſzo ſ zyła tež to takle praſchecž? Njerosumi ſzo to zyłe ſamo wot ſzo?“

„To drje, Hanka, tola tebi mohł ſzo njeſe tym hódnjiſchi na ſzeńtwu poſticžicž, wohatſchi. Ty wěch, ſo ſtaj mojej ſtarſchej wjele ſzbułkoj. Naſcha mała lězownoſcž je pſchedobžena a ja tebi dale niczo ſzobu njepſchinjeſzu, khiba dwě ſtrowej a ſzylnej ruzy.“

„S tymaj ſzym teł ſpokojom, Handrijo. Njewěrju, ſo budźe wójna. Kak dołho traje, ſo ſzy we wojakach wuſłużił a potom ſzy mój na wěczne. Njebyło tole ſzboża nadoſcž ſa muje?“

„Dołho hiſchcže powjedaſchtaj ſzebi tutaj wo ſzwojim pſchichodnym ſzbożu. Wjeczorne ſzmerki padachu. Synmy naſhnjiki wicher dreješche wožoknjene liſcže ſe ſchtomow a honjeſche wotpadane liſcže po wězy. W kerčkach cžikotaſche mały kralik a wokaſche na ſzněh. Na njebju pſchicžežechu cžorne mróčele a hižo padaſche naſhnjſi ſymny deſchcžik.

„Chzu wětkole domoj dóńcž, ſo njeby mje macžerka pytacž trjebała“, dźeſche Hanka ſ cžicha k Handrijej. „Wohladamoj ſzo tola jutſje ſaſzo?“

„Sso wě!“ wotmolwi wón, dwaj drjej ſtaj hiſchcže mojej! Potom dyrbju wróčo do Wina. „Měj ty dobru nóz, měj ty dobru nóz, ach ty moja luba, luba Hanczicžka!“

Hanka ſtupi khětſje do khěže a Handrij dźeſche tež domoj. Dóńdźe runje hiſchcže w prawym cžaſu domoj, dokelž ſzo hnydom, hdyž běſche ſědma domoj, deſchcžik lijeſche. Starſchej ſzedźiſchtaj hižo ſa blidom, na kotrymž ſzo lampka ſzwěcžeſche. Hanczež nan cžitaſche w ſtarej protyzy, a Hanczež macž hotowaſche wjeczěć ſa ſzyna, kotryž běſche na wopyt pſchiſchoł. Nan poſłběže hłowu, hdyž ſzym ſ wjeſołym: „Dobry wjeczor!“ do jitwy ſtupi.

„Nó Handrijo!“ dźeſche nan, protyku na wokno pokožiwſchi.

„Sszym pola naſchehо ſzoſzerja pobył, nano! Wón poſłuchaſche ſ měrom na moje ſzłowa, ſmějeſche ſzo a pokaſowaſche ſuby, kaž bě to jeho waſchnje. Sszym drje zyłu hodźinu jeho proſzył a jemu roſpowjedał, tola wón da mi dorěčecž a dźeſche ſtónczńje: Schto je ſmitnoſcž, ſchto je ſzbuczńcže? Chzu ſzwoje pjenjeſy měcž a dokelž je w poſtajenym cžaſu njedoſtanu, kaž by ſzo to ſzkuſchało, dha je mi to runje witana wěz. Tak doſtanu waſchu lězownoſcž, kotraž ſzo mi wulży jara ſpodoba a kotruž ſa ſzwoju ſabriku trjebam, kotruž jutry ſa lěto ſakožu a wotewrju.“

„Tak dołho, hacž ſzym ſa ſzywy, luby pſchecžełło, naſchu khěžu njedoſtanjecže, ſzym jemu kruczе wotmolwił. Ja ſwjedu radu, kožbuježe, ſwjedu radu!“

„Haj, to je woprawdźe ſrudnje“, ſarěcža nan, „ale — ſchtó wě — ja wſchał ſzym ſzo hižo ſpokojił a ty ſzo tež njeby tak naduwacž ſmět, kaž by rjekł, ſo maſch ſchtó wě koho ſa ſzwojeho pſchecžełła a płacžerja. So ſzmy khudźi a bjeſe wſcheje pomozy, wěſch ty ſzam najlepje. Hewak bych ſznano hiſchcže někajke ſaſtojnſtwo w fabriczy doſtacž mohł.“

„To ja njemohł pſchětracž, nano!“ wotmolwi Handrij. „Nochzył ſzo hiſchcže bóle použiccž. Tónle nažrany cžłowjek naſz njeſzmě poraňycž. Teho dla ſzym jemu prajił, ſo ja trěbne pjenjeſy ſwjedu a“, dźeſche ſ cžiſchiſchim hłoſom, „ja je tež ſwjedu.“

„Kak to?“ woprascha ſzo nan poſłuchajo. „Ty chzeſch pjenjeſy ſwjeſcž? 300 toler! to njeje ſzana maličžkoſcž.“

„Wy budźeže widźecž, ſo je ſwjedu, nano!“ wotmolwi ſzym ſ krótka a ſzyže ſzo ſa blido k wjeczeri, kotruž běſche macž ſa njeho ſzyotowała. S tym měſeſche rosrěčžowanje na tón dźeń kónz.

(Pokraczowanje.)

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe **armeniſke ſzyroty:**

S Njeſzwacžidłſkeje wožady:
Wot hſchcheſčijanſkeje wudowy . . 20 hr. — np.

S Porſchſkeje wožady:
G. a W. w Kunwſchizach . . . 12 hr. — np.

Wſcho hromadźe: 32 hr. — np.

W njenje wbohich ſzyrotow praji najwutrobniſchi dźak

J. Gólcz, ſarař.

Samolwity redaktor: ſarař Gólcz w Budyſchinku; ſoburedaktor: ſarař Měrójak w Nychwałdźe.
Cžiſchcž a nakład Sswolerjeſz kuhicžiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 51.
20. dezembra.

Lětnik 6.
1896.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchczełni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela adventa.

Jan. 1, 19—34.

Hodownej wocźi.

Hody je wjele widźdźicź a wulke a małe dźeźći wocźinjeja, ſo bychu wſchu kraſnoſcź wohladali. Ale, hdźež je telko widźićź, je pſchezo ſtrach, ſo ſo to najważnjſche pſchewidźi. Wo ludźoch ſo powjeda, kiž ſu w Romje pobyli a tola hamźa wohladali njejſu. Tak je jich też wjele, kotſiž hody ſobu ſwjećźa a tola to najlěpſche njewohladaja. Woni prawej hodownej wocźi nimaja. Ale ſchto ma to na ſebi? Ssnano móže nam Jan tón kſchćźenik w ſćźenju 4. adventa — Jan. 1, 19—34. — k temu pomozny być, ſo bychmy prawej hodownej wocźi měli. Najprjedy to praſchenje. W ćźim po prawym wyſoka ważnoſćź Jana teho kſchćźenika wobſteji, wo kotrymž hižo profetoja rěćźachu a kotrehož ſam junkrócź teho najwjetſcheho wſchitkich ćźłowiſkich dźeźći w ſtarym ſłuhje mjenuje. Ssnano w jeho krutoſćźi, w jeho ſamoſaprěćźu, w kotrejž běſche ſo wot ſwěta ſdalował, ſo běſche ſpokojom ſ najjednoriſchej draſtu a najhubjeńſchej jědźu? Wěćźe běſche to khwalobne. Abo leźeſche jeho móz w jeho prědowanju, ſ kotrymž lud budźeiſche a zyły Jeruſalem k ſebi do puſćźiny ćźehnjeſche? Sawěſćźe, to běſche něſchto wulke. Abo wobſtejeſche jeho ważnoſćź w prawym ſjednoćźenju poniżnoſćźe a krutoſćźe tajkeje poniżnoſćźe, kotraž kóždu ćźeſćź wot ſo pokaſa a tajkeje njebojaſliwoſćźe, w kotrejž wón też móznym wěrnoſćź praji, ſo ani jaſtwa ani ſmjerćźe njebojo? To je wſchitko khwalobne na tutym mužu; a tola, to najważnjſche na nim běſche, ſo běſche wón kaž žadyn druhi profeta, prjedyhěžeł Khryſtuſowy, jandźel, kotryž jemu puć do ćźłowiſkich wutrobow pſchihotowa, ſo běſche wón, hdyž běſche ſ pokutnym prědowanjom ſwědomnje ſapſchimnył, wutroby roſłamał, je potom na teho ſbóžnika tych hrěſchnikow pokaſa: Hlaj! to je Boźe jehnjo, kotrež hrěchi teho ſwěta njeſe. Schto pak chće wón ſe ſwojim prědowanjom pſchezo hiſchćźe? Sawěrnje niczo druhe, hacź ſo bychmy wocźi wotwobroćźili wot njeho ſameho, wotwobroćźili wot wſchitkeho druheho, ſchtož je na ſwěćźe a jej pſchiwobroćźili temu jenemu Knjeſej a ſbóžnikej, jehnjećźu Bożemu, kotrež naſche hrěchi njeſe. Jan ſe ſwojim prědowanjom chće nam wocźi wotewrićź ſa hody, ſo bychmy wocźi měli, kotrejž ſamej pola ſebje niczo njewidźitej khiba hrěch, braſchnoſćź, ſłabośćź, hubjenſtwo a ſmjercź a ſo wot Jana wodźićź dalej a pólnajetej, ſchto je nam w tym ſwjatym dźeſćźu w Bethlehemje wobradźene, mjenujźy tón, kiž naſche hrěchi njeſe, kiž chće naš wodźićź ſe wſcheje muſy, kiž chće naſch ſbóžnik ſam być a naš wucźiſćźićź wote wſchitkeho hrěcha. Hdyž my tajkej wocźi ſobu pſchinjeſemy, mamy my prawej hodownej wocźi a njejſmy ſlepi kaž ćźi židźi, kiž teho ſbóžnika njepóſnachu, njejſmy khori na duchownej wocźi, kaž je jich to wjele wokoło hód.

Schto to? na wocźi khori? Haj, hody je jich wjele ludźi na wocźi khorych, teho dla też w jenej epiſtoli na 4. njedźelu adventa ſteji: Namaž twojej wocźi ſ wocźažej

žałbu, so by widźał — mjenujzy Jesuša, kotryž je tebi wot Boha daty jako najlepschi dar a ty jenož njehladał na tyšazy druhich kniežomnych wězow, s kotrymiž šwět něšto wocži člowjekow wobkusluje. Pschetož to je wočaza khorosć, kotruž mamy w myšli, žadosć tych wočow, kotraž něšto šwoje pastwo namaka w rjanych měschčanskich khlamach, hdźež ludźo s tyšazami khodźa a hladaja, hacž šu židźi saßo khlamy wotewrike a kruch po kruchu sa 50 wp. pschedawaja a chzedźa khude kschesčizijanske dusche wotwobročićz wot teho praweho pokłada, kiž w žłobiku leži. A kak šo lóschtej wocži šłużi wot tych, kiž kupuja a wot tych, kiž pschedawaja a kak šo s lóschtom wočow druha žadosć do wutroby nuts salehnje, lóscht nad tym, so chzesch tež něschto měć a dobyć, tež něschto nahrabać wot hermanskeho wikowanja, a saßo s tej žadosću, so chze člowjek něschto měć a dobyć, hischcze druha wočaza khorosć šo bliži, mjenujzy, šamisć a njepopschecže, hdyž wóčko widźi, so druhi něschto wjazy dostanje a so móža šebi bohaći wjazy popschećj hacž khudźi, ja njecham rěčećj wo blisko widźazych bohatych, kiž dale šwojeho doma a šwójby njewidźa a ani njepytnu, w kajtej nusy je khudy šußod.

Wěsta wěz je, so je jich hody wjele na wocži khorych a to je čjim srudnischo, dokelž chze Bóh sa połnosć šwojich hnadnych darow wotewrjenej wocži měć. Teho dla něšto pschezo tak husto rěka: hlaj — hlaj, twój kral pschińdźe k tebi; hlaj, to je Bože jehnjo; hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele. A hdyž něhdy Jan se šwojim porstom pokasowasche na teho Knjeza, schto chze luby hodowny šwjedźeń druhe bycj, hacž porst Janowy, kiž na teho šbóžnika pokaže! Hodowne schtomy, kiž w zyrkwjach a domach steja, wone šu porsty, kiž na njeho pokasuja, kiž chze bycj kož selena jědla, schtom teho žiwjenja šrjedźa w šmjerćži tuteho šwěta; te mnohe šwěćži, kiž šo błychcža — wone šu lute porsty, kiž na njeho pokasuja, kiž je šwětło šrjedźa w čjemnosći a wschitke te wulke a małe dary, kotrež šebi člowjekojo wobradźuja, wone maja jenož wožnosć, hdyž šu wone porsty, kotrež pokasuja na te dary, kotrež nam Bóh wobradźi w šwojim šynu. A schtóž na wschitke tele porsty njekedźbuje, so na Jesuša pokasuja, tón je wschón šlepy; šy-li pak šwojej wocži namasał s wočazej žałbu, je-li Boži duch twoje wočžo rosšwětlił, so ty na wschu kraßnosć šwěta sabudźesch pschi kraßnosći jeničkeho narodźeneho šyna, so ty ničžo njewidźisch a widźićz njechasch hacž tu wěz, kotraž w Bethlehemje šo stała je, kotruž je nam tón Knjes sjewił, — potom masch prawej hodownej wocži. — Schto šebi pschejemy na hody? Knjeze, so bychmy widźili!

Hdźe masch twoju bibliju?

(Pokračowanje.)

Hdyž šebi na šwojeho njebohego nana a na jeho poßlenje lěta pomyšlu, kaž šobu na jeho šbóžne, měrne, čjiche wotemrjenje, tehdy je mi spochi, kaž byk khychał naischeho lubeho spóžnika s nowa prajićz: Mój měr ja wam dam. Niž žadyn tajti, kajtiž wam šwět dawa. Schtóž ma mje lubo, tón budźe moje słowo dźeržećj. — Twojemu nanej bě s wočzow wuhladacz, so šo tón se šamym khlěbom njejiwjesche, ale s tóždym Božim słowom, kajtež s Božeho rta wupschińdźe. Wón šo s Božim słowom žiwjesche, pschetož wón bě we šamym Božim słowje žiwy, duž też po tutym lubym Božim słowje.

Hakle psched khwilu dopomnich šo na jene podeńczko, kajtež běch psched tójschto lětami pomět. Tehdy běch hischcze kandidata a běch ja domjazeho wučerja pola wožebnych kniežich; duž dostach šrjedu w martrownym tydźenju wot mojeje maczerki list, w kotrymž mi wona pißasche, so dyrbju ručze domoj pschińćj, dokelž bě nam naschi nan skhorić, so njemóžesche prědowacz, a so dyrbju jeho čjichi pjatk s prědowanjom sastupićz. S čježkej wutrobu podach šo na puć domoj k itarschimaj. W Riešy na dwórnischću dyrbjach nimale dwě hodźinje na tón čjah čakacz, s kotrymž chzych dale jěćz. Tam běch šwoju schalku khoseja wupił a šo s njej trochu wuwohrěł, duž šo něhdźe do kučjika šyžech, wšach šebi je saka papjerku a wokojnik a počjach tam moje čjichi-pjatkowe prědowanje pißacz, njemóžach šo pak tamu khwilu hnydom na wschě te słowa s profety Jesajaša na 53. stawje dopomnićz. Schto nětt tu sapočjećj? Ja dóńdźech k temu blidu, hdźež te kłećki ludźom khosej wudawachu a proschach wschón pokorny tu holćžku, kotraž bě mi moju schalku khosja podała, hacž mi njechała na khwilku jenu bibliju požćjći. Ta pak wscha spodźiwana na mnje pohladny, njewjedźo, hacž bě mi prawje dorozymła, duž dyrbjach jej s nowa moju prósćwu wuprajićz. Tajte něschto šebi tu dotal hischcže žadyn jich hósćj wot njeje žadał njebě. Duž šo wona k tamnischemu hoješenzarjej poda a jemu moju prósćwu wosjewi. Na to pak wschitkzy na mnje hladachu, kaž njechali mojej prósćwje prawje wěricz. Ale woni šu šo potom tola domyšlili, so mi njebě wo to čjinićz, s nimi žorty hnacz, abo so móhł jim s jich bibliju kradźu wotjećz, duž mi na wschěm pošledku po dołhim wuradźenju, do kotrehož też hoješenzarjowa mandźelska šwoje słowo šobu doda, ta holćka rjanu bibliju se skotym rěškom pschinjesły a mi ju pischećelnje do ruki poda. Ja šo jej sa to podźakuch a wupytach šebi mój 53. staw. Tole pak sa mnje ničžo łóhte njebě, pschetož, hacž runjeć měješchtaj tamnaj mandźelskaj na wschě 20 lět tule šwoju bibliju, kaž bě to s pschipißma na prěnjej stronje widźićz, běschtaj ju dotal hischcže ženje njewužiłoj, dokelž šo wschě te papjerki se šwojim skotym rěškom hischcže łěpjachu, duž dyrbjach šebi s khćrcej prózu jenu wot druheje roslěpićz. Rjanu běchu šebi tule bibliju sdźerželi, to dyrbju jim pischidacz, ale trjebali a wužili ju nihdy njeběchu. Ja šo njemóžach sdźeržećj, šebi hischcže někotre druhe stawy se starého a s nowého testamenta wupytacz, so by tu tola něchto pobył, kiž bě te papjerki roslepił a kiž bě šebi s jich biblije něschto wučitał. Tola pak šo pódla s najmjenischa na tym šwjeßelich, so tam čjile ludźo w domje šwoju bibliju mějachu. S wěrnym a sprawnym dźakom podach jim, jako šo i ój čjah bliješesche, jich rjanu bibliju do rukow.

Naschi luby njebohi nan měješche też šwoju bibliju, ale tón měješche ju wschěduje w rukomaj. Nětkle ma ju moja šotra, kotraž šebi ju wyšoko waži. Tale naischeho nanowa biblija bě stara, na čjenku hubjenu papjeru čjischćjana, husto s nowa šwjasana, jo bě na wschelakich bokach papjera na kromje nimale wscha wotrěwnjena; wjele stów wažnych słowow bě šebi naischi nan w njej podźmužknył, druhdy to a tamne dwójzy abo trójzy, jowle bě na boku pschipißnjene: „duschny spowjedny tekst“, druhdźe: „rjane słowo sa čjelne prědowanje“, — s krótka: wón je šwoju bibliju wužił a šebi s njeje wjele rjanego sečzerpał. A runje sa to je nam ta rjana biblija podarjena.

Dokelž tu runje na naischeho njebohego pospomnich, dyrbju póda też šobu na twojeho njebohego nana, mojeho lubeho něhdyscheho šußoda a kmótra pospomnićz, kiž měješche to lube Boże słowo tak jara lubo.

Jakubje, njewěsch šo dopomnićz, so wasch nan kóždemu šwojemu dźećću, hdyž bě nawukło čjitacz, nowu bibliju kupi a dari, a so dyrbješchče wjecžor pschi waschej wjecžornej domjazej nutrnoći jene po druhim šwoju schtućku s biblije wučitacz. Bě pak šo tón dźeń žane wot waß s něčjim pischeschto, to nješmjedźische tón wjecžor wótije s khłopom šobu čjitacz, dokelž bě wo dnjo něschto sčjiniło, schtož njebě prawe a duschne, a dokelž šo teho hischcže njebě łako a je wotprošyło a wodate njedostało? Tehdy bu twój nan s pjatma 50, 16 a 17. prajił: Schto pschipowjedasch ty moje prawisny a bjerješch mój sakoń do šwojeho rta? Niž ty wschał powučeješ hidźićh a čjišujesch moje słowa sesady šo?

Spochi šym šwoje wulke wjeßele na tym měł, kajti bě twój nan s Božim słowom snaty. Sa tym šym husto doschischoł, hdyž mój njedźeli wjecžor hromadźe šedźo šebi wo tehduschim prědowanju powjedachmoj. Wón móžesche zyłe kruchi a stawy s biblije s khowy prajićz, te pak słowo po słowje, s lista na Romskich a na Filipiskich, a wjedźesche spochi, w kajkim lisće a w kotrym stawje to abo tamne słowo pißane steji. W šwojej lubej bibliji bě wón wschón domjazy.

Dokelž wěm, kajki wužitk temu njeßu, hdyž wć, hdźe móže ßebi w bibliji to abo tamne ważne ßłowo donamakać, ßym też ßpochi, kaž wěsch, moje paczeřiske dźěći napominak, so dyrbja ßebi pßchi wßchěch „schpruchach“ kotrež maja ßebi ſ Lutherowého makého katechisma nawuknyć, też pódla ßobu pßchiwuknyć, hdźe ßadyn pißany ßteji a hdźe móža ßebi jón w bibliji dopytać.

„Haj, haj“, wotmolwi jemu Jakub na to: „W lißce na Hebrejſkich na tßinatym: „Kraßna wěž je, hdyž wutroba buďźe wobtwjerdźena pßches hnadu.“ Wy nam pßchezo projeschće, so dyrbjeli ßebi ßobu pßchiwuknyć, w kotrym ßtawje to ßłowo ßteji. „Hdyž ßmějećje tón ßtaw na pomjatku, donamkaćje ßebi potom tu schtuczku bórsy.“

„Hlej, luby Jakubje, hdyž maich hißchćje tole wßcho na pomjatku, mam do tebje dobru a wěstu nadźiju, so budźesch też po tym cźinić, schtož cźi tamne ßłowo praji, a so budźesch ßo wo to staracź, so by Bože ßłowo w twojim domje hißchćje bohacźißcho bydliło, dyžli dotal. Ty pak ßo mi ßenje pßched ßonu, dźěćećom a cźeledźu tutehо evangelija w Khrystußu njepohanibuj, pßchetož tole evangelion je ta móz, kotraž do naß ſ Boha wukhadźa a ßchtóž ma tule Božu móz w ßwojej duschi, a wěri ſ zyłej duschu tutemu Božemu ßłowu, tón pytnje ßam na ßebi, so jeho tale móz wßcheho ßbóżnego docźini. (Skónczenje.)

„Nó, Handrijo?“ wopraßcha ßo, je ßwojim krawzowanjom ßatawßchi a jemu prawu ruku ſ nawobleczenej jehku podawßchi, „ßy dha ßo ßaßo ßbożownje wróćźić? Budź mi ßto króćź witany. Chzesch něchto na twojej montěronzy porjedźene měćź? Wßchako wěch, ßo je dźenßa njedźela a ja dźćkam jenož korporalej k lubośći. Dyrbisch ßo na někotre dny ßpokojićź.“

„Nć wßchak, luby Jurjo! To wßchak ſ zyła njecham!“ wotmolwi Handrij, „ale jenu lubośćź dyrbich mi wopokaßacź, woprawdźitu lubośćź pßcheczelstwa! Chzesch?

„Wßcho na ßwěćźe, ßchtoź je w mojich mozach, chzu ßa tebje cźinićź, jenoź ßo ßebi njeźadosch, ßo dyrbju dźenßa ßa tebje ßchićź, luby Handrijo! Wěm hißchćje derje, kak ßy mje wumohł wot khoßtanja, hdyž na muje tukachu, ßo ßym pódla byłk, hdyž běchu ßo padußchi do Nowohórćanßkeho hrodu łamali; a ja běch tola njewinowaty jako newonarodźene dźěćźo.“

„Sa to dyrbisch mi ſ pomozu byćź, ßo bych ßhonił, kak je w khoßtarni, luby Jurjo!“ powjedaßche młody wojak měrnje,

„To je hrozny tryſk, Handrijo!“ wotmolwi Jurij, ßa ßwojej jehku dale kakawßchi, „ſ tajkej lubośćźu tebi nihdy na nihdy njewopokajam.“

„Njeje tryſk, ßchtoź ßebi żadam, ale moja kruta wola, Jurjo, ja proßchu tebje naleźnje, wußkhßch moju prośtwu! Ja chzu

Prěnje do evangelſkeje ßyrotowanje w Bruża pßchijate ßyroty.

Wojeřski cźěkanz.

(Pokračźowanje.)

Po wutrobnym božemje prajenju naßtaji ßo młody wojak ßaßo na pućź do awßtriſkeho khěžorſkeho města. Sbożownje dońdźe ßaßo k ßwojemu połkej a hdyž běßche ßo pola ßwojich wußchißchich ßaßo ßamołwił, wobleczje ßo najhubjeńßchu żukuju, wßa ßebi tornißtr na khribjet a hromadu ßawaleny kwicź pod pażu, a dźěßche do tamneho dźěła kaßarmow, hdźeź běchu dźěkarnje a montěronßke połkady. Po wußkim ßhodźe dźěßche horje do hornjeho połkhoda a potom dźěßche po nimale cźmowym khodźe dale, kotryž jeniczku ßwětłośćź pßches mólczke wokuneßchko doßtawaßche, pódla kotrehož běchu durje ſ napißmom: „Komißionßka ßtwa“. Tu wón ßaßtupi. Běßche njedźelu popołdnju a ßtwa běßche teho dla próßdna, dokelž běchu wßchitzy rjemeßlnizy, kotrjž wßchěhdy dźeń tu dźěkachu, dźenßa wußchli. Jenoź jeniczki běßche tu wojtak. Běßche to mjeńßchi młodźenz ſ młodośtnym mjeßwoczom, kotryž na krawßkim blidźe ßedźeßche a pilnje nowe khołowy ßchißeßche.

ſ wojakow cźeknyć. Ty ßa nuu pßchińdźeßch, ty mje popadnjeßch, ty mje ßaßo do wojeřſkeho połka dowjedźeßch a te 300 toleć, kotrež kóżdy doßtanje, kotryž je wojeřſkeho cźěkanza popadnył, pośćźeleßch pod mjenom njeßnatcho dobroczela w nuß mojimaj ßtarßchimaj.“

Jurij běßche naßtróżany ße ßwojeho żydła ßkocźił. „Handrijo!“ jawoła wßchón naßtróżany, ßy ty bieß rośuma?“

„Njeßym bieß rośuma, ale ßym ßebi wßcho jara derje pßchemyßlił!“ wotmolwi Handrij, prawu ruku pßcheczelej na ramjo połkożiwßchi. „Najlubßchi Jurjo, budź ßmilny a pomhaj mi, ßo napomnjene 300 toleć ßa ßwojeju ßtarßcheju dobudu. Khěžka mojeju ßtarßcheju je pßchedołżena. Bórsy pßchińdźe na ßubhaßtaziju. Pßchi něćźißchich hubjenych cźaßach doßtanje ju połżećź tuußcho, dyžli połk darmo. Sbożе mojeju ßtarßcheju a mój pßchichod ßtaj ßanicźenaj na wěćźne. Dyrbju a chzu 300 toleć někak ßaßłużićź, Jurjo!“

„Ale bratße, wopomń jenoź, ßo ßenje ßkładnośćź njeßmějeßch, ßo nad twojim ßłutkom ßwjeßelićź, hdyž ßy ßebi pjenjeßy na tajkim pućźu wobßtarał. Abo měnićh traßch, ßo khoßtarńju pßchětrajeßch, hdyž tebje trójzy abo ßchworaży pßches haßu połżćźrja?“

„Njeshudam druhcho pucza, Jurjo!“ dźesche młody wojak se frudnym poźmĕwkowanjom. Sźym wscho poprytał, schtož ſo mi nĕkak hódno byćź jdasche, tola wscho podarmo. To ſo dychi stacź, Jurjo! A nĕtkole mi wjazy njewotkradźuj. Myślu źebi, so mje jenoź trójzy pothostaja, dokelź ſu hacź dotal wschitzy ſo mnu ſpokojom byli. Pothostaja nje pak schtyri króćź, nó, dha njech Bóh, ſmilny Knjes, moje źiwjenje pod ſwój hnadny a wschehomózny schkit wosmje.“

Jurij tschaſesche dale a bóle ſ hlowu a ſpyta se źeźćźniwoſćźu, na kotrejź ſo ſam dźiwasche, ſwojeho pschećźela wot jara waźenecho skutka wotwobroćźićź. Tola tón woſta krutny. Wšu praji ſ króttu, ſo wón, jeli ſo Jurij dale ſarjetnje, drje druhcho ſwĕrnischeho pschećźela nadeńdźe, kotryź budźe dźakowniſchi ſa wopokasane dobroty. S tym bĕsche ſtónćźnje Jurja dobyk, ſo jemu pschilubi, hdyź teź ſ cźećźkej wutrobu.

„Tola nĕtkole chźemoj khwatacź. Je najwjetſchi cźaſ“, napominasche Haudrij. „Poſłuchaj, schto ſym źebi wumyſlił. Podam ſo tajſi, kajſiź tu pſched tobu ſtoju, na drohu, kotraź do Preßburga wjedźe a móžu, jeli khwatam, bórſy we Buhećźkej krajinje byćź. Wot tam nastaju ſo po dróhy do Sskowakiſcje, woſtanu pak w prĕnjej wſzy ſady Prſchećźiſkawa a pſchepodam ſo tebi, tak rućźe, hacź ſo tam pokasajſch. Ty wosmjeſch źebi dowolenzu nĕkajkeje wumyſłeneje pſchićźiny dla, ſo wĕ, pſchijĕdźećźſch tam ſ póſtom, potom dowjedźećźſch mje wróćźo tu do garnisona, dostanjeſch 300 toleŕ a póſćźeleſch je na mĕśćźe mojemu nanej do Holaſchla pola Brna na Morawje. Spóſnajeſch, ſo je zyka wĕź tak jednora, ſo jednorićźa byćź njemóźe.“

„Nó derje“, dźesche Jurij roſſudźeny. „Widźu, ſo ſo ty wot ſwojeho roſſudźenja wotwobroćźićź njećźaſch. Tu podam tebi ſwoju ruku, ſo wſcho po twojej woli pſchewjedu.“

„A ja to nihdy na nihdy njećźabudu, jeli wſcho ſhożownje pſchĕtraju a wućźerpju“, dźesche Haudrij.

Pſchećźelej ſo dźĕlićźſchtaj. Jurij kataſche ſe ſwojej ſchitej jehku dale do płatu a Haudrij khochmy ſ kajarmow a naćźaj ſo na pućź, kotryź dyrhćźeſche jemu k ſwojemu wotpohladej dowjeſćź. Dokelź jenoź w nozy pućźowaſche, poradźi ſo jemu, ſo do Pſchetiźkawa dońdźe, a ſo njebĕchu nihdźe na njeho tukali. Tu dońdźe do mateje njenahladneje korćźmićźki a woſta tam ſamu hodźinku, ſo by ſo ſ wjećźerju a ſ pićźom poſzylnił. Potom naſtaji ſo dale na drohu k dołhemu ranju. K wulkemu podźiwanju nadeńdźe tam hižo ſwojeho pschećźela. Jurij bĕsche jeho pschećźakanył, dokelź bĕsche ſ póſtom jćź, a nĕtko ſeźećźeſche hižo tu w korćźmje a hladaſche ſ woknom won na drohu. Hdyź wojeŕſkeho cźĕkanza wuhlada, kak wón pomałku po dróhy pſchićźampa, dźĕsche jemu ſnuhu napićźećźiwo.

„Nó, Haudrijo?“ ſapocza Jurij, „naſcha wĕź je ſo hacź dotal ſyle derje pletka, ale najrjeńſcha kołbaſa hakle pſchińdźe. Wſyćźt je wſchón roſnjemdrjeny a połkowník je na to pſchiſahał ſo tebi nije 500 naſmolićź njeda. Nĕtkole maſch hiſchćźe cźaſ. Rosmyſł ſo a roſſudź ſo! Ssy-li hacź tu ſhożownje pſchiſchoł, pſchińdźeſch teź hiſchćźe dale a njepſchewodźuje-li teź tebje ſhożo, ſy źebi tola źiwjenje wukhował. Tehо dla ſtaj źebi tónle hrĕſchny pjenjes, te 300 toleŕ, ſ hlowy a waſchu łhĕźku k temu. Twojaj ſtarſchej hłodu njewumrjetaj. Wſchako je twój nan hiſchćźe ſtrowy a pſchi mozach a ty teź pſcheńdźeſch.

Haudrij woſta khwilku ſtejo, kaź ſy źebi nĕschto pſchemyſlił. Sdaſche ſo, kaź by jeho ſyma pobĕhowaka, hdyź źebi pomyſlił, ſo chźedźa jemu 500 pukow naſmolićź. Tola wón tule myſł pſchewiny a dźeſche ſ prjedawſchej krutoſćźu: „Njewĕm źebi druheje rady; njemóźu wot ſwojeho pſchedmjeta wotſtupićź a ſym tak daloko pſchiſchoł, pſchińdu teź hiſchćźe dale a ſkónćźnje k końcźej. Nan by ſo ſmjercź rudźił, hdy by ſwoje wobſhedźenſtwo ſhubił. Naſmolene puki ſnano tola pſchĕtraju“, dźesche ſ cźićźa, kaź by ſam ſe ſobu rĕćźał.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Njedźelu 2. adventa mĕśćźeſche ſo w Kſchiźnej zyrkwi w Draźdźanach 4. lĕtuſcha ſerbſka Boźa ſłużba. Spomjednu rĕćź mĕśćźeſche knjes faraŕ D. Jmiſch ſ hodźija a pŕedowanje knjes kapłan Jenćź ſ Kamjeńźa.

Wulke wjeſćźele je ſo ſakſkemu kralowſkemu domej 9. dezembra doſtało. Na tutym dnju wobradźi Bóh luby Knjes młodymaj wuſzołkinaj ſtarſchimaj, prynzej Źbedrichej Augustej a prynzeſhy Louiſy młodeho prynza, kotryź na druhi dźeń kupjel ſwjateje ſchćźeńźiny a w njej te mjena: Ernst Heinrich Ferdinand Franz Josef Otto Marija Melchiades doſta. Bóh tón Knjes ſchkituj hnadnje młodeho prynza, ſo by ſtrowy wotroſł ſwojimaj wyſzokimaj ſtarſchimaj k wjeſelu jako ſylna hałoſa na ſchtonje wot jeho luda horzołubowaneho Wettinſkeho kralowſkeho rodu.

Łużiſke prĕdarſke towaŕſtwo w łĕćźe 1716 wot Sserbow na univerſićźe w Lipſku ſałożene je wutoru 8. a ſrjedu 9. tehо mĕſaza ſwój 180lĕtny ſałożeńſki ſwjedźeń ſwjećźiźko. Schkoda, ſo bĕsche tónte rjany a waźny ſwjedźećź tehо towaŕſtwa, ſ kotrehoź je hižo tak wjele duchownehо źohnowanja do naſchehо ſerbſkeho luda ſo wuliwało, tak króttko do hód, kdźeź maja naſchi ſerbſzy duchowni tak wjele ſaſtojnſkeho dźĕła, ſo njemóźa na wjazy dnjow wotpućźowacź: hacź w wćźeje jich wjazy do Lipſka doćźe, ſo hychu temu towaŕſtwu ſwojm dźakownu lubośćź wopokaſaſi ſa to, schtož ſu w nim nawukli a ſobu njećźli do ſwojeho duſchowpaſtyrſtwa bjes naſchimi lubymi Sserbami. Króttko do ſwjedźenja je towaŕſtwo ſwoju lĕtnućźu roſprawu wudało, kotraź wo tym ſwĕdźećźenje wotpokaźi, ſo je towaŕſtwo w ſtarej pilnośćźi a dźĕławośćźi ſo dale prójowało. To pak ſamy wobźarowali, ſo njeje wotrjad ſa Sserbow „Sſorabikum“ ſo porjadnje w poſłednim łĕćźe ſthadźećź móhł, dokelź bĕ jich pſchemacźo Sserbow, kotſiź mógachu ſo na ſkhadźowanjach wobdźĕlićź. Nadźijomuje budźe to w pſchichodnym łĕćźe łĕpje, hdyź ſaźo wjazy ſtudowazych do Lipſka pſchińdźe. S wulkej dźakownośćźu ſo w roſprawje „Sorabika“ na ſerbſki homiletiſki ſeminar w Hodźiju ſpomina, kotryź je teź w tutym łĕćźe pod wuſtojnym wodźenjom knjeſa ſararja D. Jmiſcha ſ wulkim źohnowanjom dźĕłał.

Lubym cźitarjam móźemy dźenſa nĕschto ſdźĕlićź, ſchtož budźe jim wćźeſe ſ wulkim wjeſelom. Po dołhim jednanju mamy nĕtko nadźiju, ſo budźemy w pſchichodnym łĕćźe naſchim Sserbam huſćźiſcho w naſchim „Pomhaj Bóh“ rjanć wobraſy poſkićźećź móź. Hacź budźe to hižo w pſchichodnym cźiſłe móźno, ſo dźenſa hiſchćźe prajićź njeda, dokelź ta wĕź hiſchćźe cźiſćźe dowujednana njeje. Ale my ſo teź nadźijamy, hdyź ſo naſchemu łopjenu tole nowe widoſpołnjenje ſ wuhotowanjom pſches wobraſy doſtanje, ſchtož bjes windawkow njeje, ſo teź liźba cźitarjow hiſchćźe bóle pſchibjera. A k temu móźeja naſchi lubi ſobućźitarjo naſlĕpje pomhaćź, hdyź woni naſche łopjeno ſwojim ſnatym a ſuſſodam porućźuja. Nĕtko je runje naſlĕpſchi cźaſ, hdyź ſo ſ nowym lĕtom nowe ſchtwórćź lĕto ſapoćźnje a kaź je lubym Sserbam ſnate, móźa wone „Pomhaj Bóh“ pola knjeſow duchownych a w pſchedawańnjach „Sserbſkich Nowin“ na wſzach doſtaćź. Schtóž źebi „Sserbſke Nowiny“ pſches póſt ſłaſa, móźa źebi teź ſ dobrom „Pomhaj Bóh“ ſobu ſłaćź, kotryź potom porjadnje łóźdu ſobotu ſ Nowinu hromadźe doſtanje.

Wo ſmjećźelazym wopokaźnje źiwećźe lubośćźe k evangeliſkej zyrkwi źłyſchimy ſ Mühlheima nad Rheinom. Tam je 5. t. m. ſemrjetny rentier Hugo Rolff ſwoje zyle ſamoźenje, 300,000 hr. wućźinjaźe, Guſtav-Adolfiſkemu towaŕſtwu ſawoſtajił. To je wćźeſe ſdobne ſmyſłenje, kotreź chźe ſ dobrym pſchikładom byćź a teź wam, lubi Sserbja praji: „Njeſabudźćźe pſchi ſwojich wotkaſanjach na ſkutki łſchećźijanſkeje ſmilnośćźe, kotreź naſcha zyrkej je ſamaritiſkej lubośćźu na wſchelakich polach dokonja, na polu Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa kaź teź ſnutſkownehо a ſwonkownehо miźionſtwa.

Dalſche dobrowólne daŕy ſa wbohe **armenſke źyroty:**

S Hrodźiſchćźanſkeje woſady:

N. N. w Njechornju	3 hr.	— np.
N. N. w Njechornju	12 „	— „

S Michałſkeje woſady:

P. W. ſ Cźichońź	3 hr.	— np.
Haudrikowa ſ Cźichońź	3 „	— „

Wſcho hromadźe: 21 hr. — np.

W mjenje wbohich źyrotow proji najwutrobniſchi dźak

J. Gólcź, faraŕ.

Samolwitý redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku; ſoburedaktor: faraŕ Mrósak w Nychwałdźe.
Cźiſchćź a nakład Ssmolerjeź knihćźiźſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 52.
27. dezembra.

Łětnik 6
1896.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihicźischćejtm w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 nw.

Hody.

Jesuš, nasch sbóžnik, tu je.

Luk. 2, 1—14.

Budź witany, luby Bóži dnjo, ty źwjedźenjo lubosćje a wjeźela! Witany se źwojej selenej pychu s rjaneho lěta, s twojimi ju blyschćazymi źwěźćkami, s twojimi rjanymi Božimi błużbami a kraźnymi thěrluschemi — a pschedź wichěm s twojim lubosnym sćenjom: Luk. 2, 1—14. We wschitkich Božich domach ju saźo prěduje, se wschitkimi swonami ju saźo saswonuje, do wscheho źwěta ju pschiwowjeda: „Jesuš, nasch sbóžnik, tu je!

1. To je hodowna powjesćź: Wón tu je! Na kotrehož źu lětow tyźazy cźakali. Wón tu je, Khrystuš, tón Knjeś teho źwěta, nasch sbóžnik, Bóh s nami, Imamuel; wón ta rada tych wopuschćenych, źylnosćź źłabych, ryćźer w bitwje, wěćźny Wóćźeź, měrny fěrschta; tón Knjeś, kiž je nascha prawdosćź, źrědnik bjes Bohom a cźłowjekami to jehnjo Bože, kiž źwěta hrěchi njeźe; wón tu je, tych źlepych źwětło, tych źrudnych troschtać, mrěźazych měr, hrěschnikow wumožnik, ćboźa ludow, wjeźele jandźelow, sbóžnych chwalba. Ssrjedźa w nozy je skhadźało źłónćźko prawdosćźe; źrjedźa w pusćźinje mamy s dobom pućź k wěćźnemu wótźnemu krajej; źrjedźa bjes rowami na semi je tu horjestacźe a źiwjenje. Jesuš, nasch sbóžnik, tu je! Cźesćź budź Bohu we wyźokosćźi!

2. A kajki tu wón je? Kajki je wón pschischok? To je hodowny dźiw.

W naschim cźěle sjewi ju
Tón wschehomózny wěćźny Bóh.
Kotr'hoź wichón źwět njewopschija,
Morjo w źwojim klinje ma.

Tajki tu wón je — tak mały tón najwyschschi, tak źłaby tón najmóźnischi, tak nisći, so ju wón hłubje ponižowacź njemóźesche, tak blisći, so wón nam blíźe pschińćź njemóźesche, jako cźěło wot nascheho cźěła, jako nasch bratr.

„Ta lubosćź je mój blisći pschećźel w źwěćźi,
Mój bratr ja njětko rěkam źmilnosćźi,
To źorto bójstwa je kaź cźłowjske dźěćźi,
Ta wěćźnosćź s cźaźom nětk ju wożeni,
Bóh je ju cźłowjek narodźił,
Dał źiwjenje a wschitko,
Schtož běch poshubił."

Jesuš, nasch sbóžnik tu je, — wón tu je jako cźłowjske dźěćźo! Cźesćź budź Bohu w wyźokosćźi!

3. A sa koho tu je? Sa koho je won pschischok? To je to hodowne wjeźele: Wam je ju tón sbóžnik narodźił! Pichetož schtó ju cźi „Wam"? Ssnano jeno dźićźi? Běchu cźi pastyrjo dźěćźi? O ně, my wulźy wjeźelmy ju s małymi. Abo schtó woni źu? Ssnano cźi bohacźi? Ně, cźi bohacźi dyrbja khudźi a cźi wyźozy nisźy bycź, pschetož khudym ju evangelijon prěduje. Wjeźelicź dyrbja ju wschitźy, kiž nicźo na źwěćźe njeźźu, kaź Josef a Marja, wschitźy, kiž źu nisźy a sazrjeni, kaź cźi pastyrjo, haj

wschitzy kiž žu duchownje khudži, pschetož jich je to njebjeske kralestwo: Jesuš nasch sbožnik tu je! — Abo je wón jenož pschischoł sa žwój lud? O ně; tón lud, kiž w cžěmnym khodži, widži wulke žwětło, a wysche tych, kiž w cžěmnym kraju bydla, žwěcži žo jažnje. A póhanjo budža w twojim žwětle khodžicź a kralojo w jažnosczi, kotraž nad tobu skhadža. Wježelcze žo, wy póhanjo, s jeho ludom! Jesus, nasch sbožnik tu je! — Abo je wón tu jenož sa pobožnych a dostojnych. To je sawěscze wěrno a jara dostojne žłowo, so je Jesuš Khrystus do žwěta pschischoł, hrěschnikow sbožnych cžinicź. Ssy=li ty hrěschnik, wježeli žo, Jesuš twój sbožnik tu je. — Wón je sa wschitkich, sa wschón lud pschetož tak je Bóh tón žwět lubował, so wón žwojeho jenicžkonarodženeho žyna dał je, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja shubjeni njebyli, ale to wěcžne žiwjenje měli. Cžesćź budź Bohu w wyšokosczi!

4. Něschto hischcze. K cžomu tu wón je? K cžomu je wón pschischoł? To je to hodowne žohnowanje. Cžesćź budź Bohu! Tak spěwaja jandźeljo. To dyrbi to žohnowanje tohole žwjedźenja bycź, so my Boha khwalimy jeho lubosczе dla.

„Cži pschibohojo hrosnosćź žu,
Tón Knjes je žam Bóh tam a tu.
Cžesćź Bohu Knjesej dajcze!"

A měr na semi! Tak spěwaja jandźeljo, pschetož k temu je Khrystuš pschischoł, so bychmy my měr měli, měr we wutrobje, měr s Bohom, měr bjes žobu. Cžinicze měr, cžlowjke dźěcži, pschetož měrny sěrschta tu je! Dajcze žo sjednacź s Bohom, pschetož tón wujednał tu je, so byschcze junu se Simeonom prajicź móhli: Něik puschcžisch ty twojeho wotroczka směrom, pschetož mojej wocži stej twojeho sbožnika widźiłej. — A cžlowjekam dobre spodobanje! Tak spěwaja jandźeljo, pschetož k temu je wón pschischoł, cžlowjekow saža vola Boha k hnadźe pschinjesćź a jim spodobanje njebjeskeho Wótza dobycź, so bychu saža khróble a se wschej nadźiju jeho proužycź móhli, kaž lube dźěcži žwojeho lubeho Wótza.

Jesuš, nasch sbožnik, tu je - to je hodowna powjesćź; jako dźěcžo w žłobiku — to je hodowny dźiw; ta wschitkich — to je hodowne wježelе; a to dyrbi hodowne žohnowanje bycź: Cžesćź budź Bohu we wyšokosczi a měr na semi a cžlowjekam dobre spodobanje.

Hamjeń.

Hody.

Bethlehem.

O Hóšž: Jerusalem, ty město wyšoke.
Bethlehem, ty město njeběžawne,
Bóh žam cže wujwoli;
Kak tebje wobdawa tak wulkotnje
Ta jažnosćź w nóžnej cžmi!
Kak žy ty poběhnjene
Hacž horje k njebju něik;
Jandźeljo khwala rjenje,
Cže khwali zyły žwět.

O žwjata nóž! kak cžěmnosćź tryjesche
A cžma tón zyły žwět;
Hrěch, potlecze a žmjercź jón stróžesche;
Tu skhadža žwětło něik,
Něik skhadža žłónzo traženе
Pšches Božu lubosćź, móž;
Něik na žwěcze je jažnе,
Něik cžěka cžěnna nóž.

O, jandźelske žynej žłowo sbóžnoscze
Sa lud něik k wježelu
Na tutym žwěcze nuty, žakoscze
A hrěschnych hubjenstwa!
A sbóžne wjesćle kraženе:
Sso sbóžnik narodźi,
Něik jandźe wschitko cžažne,
Naš Khrystuš rosžwětli.

Spěw jandźelski nam s njebja sakliněži
Se žwěta Bójskeho;
Kak sbóžne sbože žo nam pschibliži.
Tam s tróna njebjeskoh':
Cžesćź Bohu w wyšokosczi,
Njech senja měr něik na
A cžlow'kam we niskosczi
Sso spodobanje da.

O, dźěcžatko, kak žkabe, khude žy!
Schtó pak žo runa cži!
K nam jako bójcź a znibnik pschischoł žy,
Kiž dom masch njebjesli:
Nam žiwjenje chžesch podacź,
Naš s putow wutorhnjecź;
O, lubosćź! nam chžesch wodacź:
Ty njenu'žesch wjetscha bycź.

O, Bethlehem, ty khowasch bohastwo,
Schaž wulki khowasch ty;
Njesj' žane město, kiž cži runa žo;
Měr w tebi nam'kanu.
Měje k žłobjej cžehnje žadosćź;
Pschi Jesušu mam měr,
Tam po žyslach mam radosćź,
Tam k njebju nam'ka=n cžěr.

Ernst Helaš.

Twjerda wutroba.

Hodowne powjedancžko.

Na tym wjecžorn, na kotrymž žo w Bethlehemje w hródźi tón sbóžnik na žwět narodźi, na tym wjecžorn, hdźež wyšazy wjesćeskych dźěcžazych wutrobow w bohatych hrodach kaž też w khudobnych hětach na te dary cžakaja, kotrež chže jim Bože dźěcžo wobradźecź, w tutej najžwjeczišćej nocy khodźi jedyn jandźel cžische wot jeneho dowa k druhemu. Kaž sčku wón nimo tóžbeho wokna dže a te bkyschcžate schtomiki a žo sradowaze wocži widźi, wón wyskaze hłoby žkyschi; wón k temu žamotnemu pschistupi a jeho na jandźene cžasny dopomni, wón žo k ložu khorcho bliži a tón khory žo polóžemy sacžiwa; w domach hubjenstwa a sadwělowanja žo schumjenje jeho khcidłow sažkyschecź da a dźiwje wyšle, hidźenje a hněw žo pschi jeho bliženju shubja. — „Cžesćź budź Bohu we wyšokosczi, měr na semi a cžlowjekam dobre spodobanje!", swomy s wěže pschipowjedaju, nuts do nutroty a honjenja teho žiwjenja sčelu wone to pósělstwo wo tym sbóžniku, kiž je žo wschitkim cžlowjekam narodźił. Pšches hwěsdnu jaženu nóž, pšches krajinu se žněhom wodźetu te synki klincža; wone strowja teho puczowarja, kotryž po žamotnej sčežy k žwojej domisnje khwata; s dala bkyschcža žo jemu tyžazy jaženych hwěsdow. — Khwatajcze wy konje, khwatajcze k domisnje, k starschiskemu domej.

I.

Erich s Wolter běsche rucze je žankow wuskocził, kotrež pšched wyšokej khežu jeho maczerje sastachu. Kinjeni s Wolterka wjedźische, so měješche wón tón dźeń pschinicź, jeje jenicžki žyn, jeje hordosćź a wjesćele. Žadyn hodowny žwjedźeń žo minył njeběšche, na kotrymž wón njeby domoj pschischoł se žušodneje university a domach kaž dźěcžo žo sažo wjesćelił na bkyschcžatym schtomje a na wschitkich darach, kiž jemu ta žwěrna starosćiwa macž na blido pokoži. Haj wón běsche jeje hordosćź; kak husto žebi wona na njeho myšlesche, na njeho, kotremuž běsche žiwjenje pschekhutny nadawk, hacž so bychu jemu te sytowanja, kotrež žo jemu jako bohatemu mužej bližachu, schkodźićź móhłe. Jeho cžopka a mjehka wutroba, kotraž běsche sa wscho dobre a rjane saborjena, to herb=

stwo jeho nana, jeho dobre duchowne dary, kotrež měješe wot maćerje, běchu jeho wožebnosće, kotrež jemu sa dobre město w žiwjenju rukowachu. — Knjeni ſ Wolterka ſebi w kěžižazych ſonach na ſaidźenosćž a pſchichod ſwojeho ſyna myślesche. Wona jeho pſched ſobu widźesche jako teho hólcźeza, kiž by ju husto w lubosći wokoło schije wſak a ju wokoschak. Pſched njej ſtejesche jako tón młodźenz, wješeły ſ dobrej myślu a tola też ſ khutnym pohladanjom, kotrež jej ſa to rukowaſche, jo njebudźe žane lohkomyślne žiwjenje wjesćź. Wona wjedźesche, jo běſche wón jedyn ſ tych najpilnijschich-ſtudentow: wona ſ maćerinej hordosću ſłyſchesche, kak jemu jeho wučerjo błyſchćany pſchichod wěſchćachu a wjeſelesche ſo, jo budźe bórły po dokonjanych ſtudijach ſa krótki czaſ widźany muž. — Schto jemu pſchichod pſchinjeſe? — ach to wona wjedźesche; wona běſche ſo hižo ſa to poſtaraka a wona běſche pſcheſwědźena, jo budźe jej jejny Ehrich wěćźe ſa to dźakowny. Duž dyrbjachu bliźſche hody woſebje wjeſeke być; pſchetož tehdom . . . . . .

Tu běchu kroczelele ſłyſchećź. Durje ſo wotewrichu a hlaj, wón tam ſtejesche, tón dołho woćakowany, wutrobnje witany wot ſwojeje maćerje. Jej ſo ſdaſche, kaž njeby dźenſa tak wjeſeły, kaž hewak był, a ſo běſche hiſchćźe khutniſchi, hacź hewak.

Wobradźenje běſche nimo, ći poſłužomniſy běchu ſwoje dary ſ dźakowanjom brali; wón, jako ſyn doma, běſche ſ kóždym někotre pſcheczelne ſłowa porěčał a woni we wjeſełym towaríſtwje hedźo ſo wo nim roſrěčźowachu.

W czopłej jitwi hedźeſchtaj maćź a ſyn hromadźe.

„Ty ſy dźenſa tajſi czichi, Ericho“, ſapocza knjeni ſ Wolterka, „dźenſa runje, hdźež bych tak rad wo twojim pſchichodźe ſ tobu porěčała.“

Erich pſchi tychle ſłowach rucze horje pohladny a ſo wopraſcha: „Schto chcześ ſ tym prajićź? Moje žiwjenje leži jaſne pſchede mnu; moje žiwjenje budźe pokne dźěła w ſłužbje czerpjazeho człowjeſtwa; ſchtož je mi Bóh na ſenſkich kubłach dał, budu nakožićź, jo bych nuſu pomjeńſchił, hdźež jemu ſamóju; to je mój pſchichod.“

Wón to tak czićźe ſ czopłym ſynkom njewupraji, kaž běſche to hewak jeho waſchnje; běſche, kaž by wón hiſchćźe něschto ſamjelczał, ſchtož jemu na wutrobje teżeſche.

„Ty wěſch, ſo ja wo tym ſ tobu rěčźeć njechach, Ericho“, maćź ſaſo ſapocza, „ty ſy ſam — —.“

Erich běſche rucze poſtanył: „Rěćko ći roſymju, maćźe“, praji wón jeju ruzy ſapſchimnywſchi, „ty chcześ, ſo bych ći jemu dźowku pſchiwjedł, ſe twój Erich tón pſchichodnu hodownu ſwojedźeń njeby ſ tobu ſam ſwjećićź trjebał; njeje temu tak maćźe?“

Knjeni ſ Wolterka wjeſeła pokinwi: „Haj, Ericho, a ty wěſch — —.“

„Njerěćź dale, maćźe“, proſchesche wón, „ſchtož chcześ tebi dźenſa ſam prajićź, dyrbju tebi něſto ſjewićź. Ja ſym ſo wuſwolił, ja ſym ſo dźenſa ſłubił!“

Knjeni ſ Wolterka ſwojej ruzy khětſje ſ jeho rukow wućźeje a poſtanywſchi ſawoła: „Ericho, ty żortujeſch, — bjes teho, ſo by ſo mje woprashał, bjes teho, ſo by mi něſchto ſjewił — bjes mojeje rady!“

„Luba maćźe, jow dyrbju ſebi ſam najlepje radźićź, hdźež moja wutroba rěćźi, hdźež ja wěm, ſo ja pſchichod mojeho žiwjenja do ſaneju ſwěrnijſcheju rukow połožićź njemóžu, hdźež ja ſ kóždej myślu cźuju, ſo ſym ja to namakał, ſchtož ſym pytał.“

„A ſchtó je ta hołcźka?“ ſo maćź trucźe praſcheſche.

„Marja ſe Straſchnowſkeźe“, Erich wotmolwi.

Knjeni ſ Wolterka hladaſche wokomik na ſwojeho ſyna, kaž by jemu njeſrozymiła. „Tu dźowku teho jeſaka“, wona ſawoła, „nihdy na nihdy!“

„Maćźe“, ſnapſchećźiwi Erich, „knjeſa ſe Straſchnowſkeho njewina jaſnje na ſwětło pſchiňdźe; — ty njeſmajeſch moju Marju, ty njewěćch, kajſu ma dobru wutrobu. Wohladaj ju, porěćź ſ njej — a potom rjekń to ſkowo, kotrež ſy runje ſa ſłowa. Ale ja wěm, ſo ty to prajećź njebudźeſch, hdyž ju jako ſwoju pſchichodnu dźowku powitaſch, — ale moje wuſwolenje pożohnujeſch.“

„Mužłiſch ſebi“, ſo knjeni ſ Wolterka praſcheſche, „cźiſte a njeſmajane je mjeno naſcheje ſwójby hacź do dźenſnijſcheho dnja; ſchtož je naſche, ſmy ſebi ſ cźeſnym dźěkom ſaſłužili.“

„A tak dyrbi też dale woſtaćź“, ju ſyn pſchetorže, „ſa to daj ſo mi ſtaraćź, maćźe! Marjiny nan je wumrjeł; wón je wumrjeł na ſtamanu wutrobu, na tu hanibu, kotraž běſche na njeho jako cźeſtneho muža bjes winy pſchiſchła. Marja ſteji w žiwjenju ſamalutka; wona ſebi po někim żada, kotrehož by ſměła lubowaćź; — ty njebudźeſch, ty njemóžeſch jej twoju wutrobu ſamkńućź.“

„A hdy bych ja to tola cźinika?“ ſo knjeni ſ Wolterka praſcheſche.

„Potom, maćźe, by ty njeſmilna była — a to ja ſnjeſł njebych. Ja lubuju Marju; njenuſuj mje, ſo bych wolił bjes —.“

„To je ſaſaćka rěćź, Ericho“, ſawoła knjeni ſ Wolterka, „chcześ mi ty tak wſchitke moje ſtaroſćźe a wſchitku moju lubosćź ſapłaćźićź.“

„Ja chcu ju tebi ſapłaćźićź, tyſaćź króćź ſapłaćźićź. O pomyſł ſebi na to, kajſi ſwjedźeń dźenſa ſwjećźimy, pomyſł ſebi na to, ſo tón ſóóżnik, kiž je ſo nam dźenſa narodźił, lubosćź pſchipowjeda, kiž wſchitko wěri, wſcheho ſo nadźija a wſcho pſcheczećźi —.“

„A kiž běſche ſwojimaj ſtarſchimaj poſłuſchny!“ ſawoła knjeni ſ Wolterka.

„K tym khudym a hubjenym, jatym a ſaſtorćźenym wón khodźeſche a jim pſchipowjeda, jo bychu ſwobodni byli wot ſwojich ſwjaſkow a daj ſo ſmjehćźićź, tón najrjeńſchi dar, kotrž móže mi dźenſnijſchi ſwjedźeń wobradźićź, — to je moja Marja, moje ſhóże.“

„Ty mje ſnjeſch, Ericho“, maćź wotmolwi, „ty wěſch, ſo ja na tym wobſteju, ſchtož ſym junkróćź prajika. Ty ſy moju radu a lubosćź ſazpił; ty da ſo ſaſłepićź.“

„Maćźe“, ſawoła Erich, „njeſazpij Marju, to ja njeſujeżu; praj mi hewak, ſchtož chcześ. Ja pak tebi praju: Ja budu a chcu ſo ſadźerżećź jako muž; ja ſym ſwoje ſłowo dał, Marja budźe moja!“

„Bjes żohnowanja twojeje maćźerje?“ ſo knjeni ſ Wolterka praſcheſche.

„Ja hiſchćźe junkróćź wo to proſchu, na mojimaj kolenomaj“, ſawoła Erich, pſched maćźerju ſo poklakńywſchi, „tebi teho żel njebudźe!“

Ta knjeni ſo hórko wuſmja: „Mužłiſch ſebi to? — wol mjes njej a bjeſe mnu!“

Na to wſchitko wó jitwje woćźichny, hdźež ſo maćź a ſyn w horzym wojowanju bědźeſchtaj. Pſched Erichom ſtejesche Marjiny wobraś; wón ſebi na pſchichod pomyſłi, ſo móže ſo wſchitko hiſchćźe k lěpſchemu wobroćźićź a wón ſpomni na to ſłowo, kotrež běſche Mari dał.

„Je to twoje poſłednje ſłowo, maćźe?“ ſo wón praſcheſche.

„Moje poſłednje ſłowo!“ wotmolwi knjeni ſ Wolterka.

„Duž daj ſebi jene prajićź: ja wot Marje njepuſchćźu, žaneje cźeſćźe njebych měł, hdy bych to cźinił. Ale tón cźaſ dóńdźe, hdźež twoja horda wutroba ſacźuje, ſchto je ſhubika — potom ſpomń na tule hodźinu, maćźe!“

Erich běſche ſam. Na njebju ſo hwězdy błyſchćźachu, — měr a cźiſchina wſchudźom wokoło. Duž ſaklinćźachu na jene dobo najprjedy milischo, potom pak pſchćźo mózniſcho hodowne ſwony. Wokomik wón poſłuchaſche. Jemu běſche, kaž by dyrbjał ſa ſwojej maćźerju khwatacź, jejnu wutrobu ſmjehćźićź. Se ſuboduehо doma klincźeſche w kraźnym wjeſelu: „O najwjeſełſchi, o najſłóżniſchi, hnady pokniczki Boži dujo!“ Duž pſchikry Erich ſwoje wobliczo a płakaſche hórke ſłyſły. Tak Erich ſwój wótzny dom wopuſchćźi.

II.

Cźłowiſka wutroba je ſaſaćka wěz. Kaž jara knjeni ſ Wolterka też ſwojeho ſyna lubowaſche, jo běſche wón ſebi ſwažił, tak ſamowólnje ſo ſadźerżećź, wona jemu wodacź njemóżeſche. Hdyž też wona pódla cźeſćźo cźerpjeſche, ruku k ſjednanju poſićźićź ſo roſſudźićź njemóżeſche. Duž ſo bóle a bóle cźłowiſkeho wobkhada ſdalowaſche a běſche cźiſćźe ſama ſa ſo žiwa. Pſchetož to pola njeje twjerdźe ſtejeſche: Erich běſche njeſbożowny, wón běſche wopor ſwojeje dobreje wutroby a hižo dawno wobżaruje, ſo je ſo tak wożenił. — Erich běſche jej ſ króttimi ſłowami ſjewił, jo je ſo wożenił a njeběſche wjazy wo jeje mikosć proſył. Wón běſche jej narod dźěſćźa wojſewił; wona běſche na jeho liſty ſ krótka wotmolwiła, bjes teho, jo by na jeho żonu ſe ſłowćźkom ſpomnika. Ta powjeſćź wſchak běſche k njej też dóſchła, ſo ſu ſo w univerſitnym měſćźe jara nad Erichowym ſłubom ſ Marju ſe Straſchnowſkeź ſwjeſełili a ſo ſu tymaj ſłubjenymaj wulku cźeſćź wopokaſali, kaž bychu chzyli tu wulku njeprawdu, Marjinemu nanej naćźinjenu, ſaſo dobru ſćźinićź; dale drje běſche ſłyſchała, jo běſche ſebi Marja ſe ſwojej mikosćźu a pobożnej myślu wutroby bohatych a khudych dobyła, jo běſche Erichowy dom dom měra a lubosćźe ſćźiniła — ale wona to wſchitko wěrićź njechaſche; wona chzyſche

prawo měcź, so je Erich w njesbožu. Wona jemu njeby durje wótzneho doma samkmyka, hdy by roskaty pschischol a stulenu wot swojeho njesboža a by jemu wschitko wodacź chcyła — ale jeho žonu, kiž běsche po jejnym nahladźe njesbože na njeho pschinjesła, wona widźecź njechasche. Jedyn běsche žebi swěrił, knjenju s Wolterku k nikoźeji wabicź; to běsche stary poślužownik Jan Wowsnik byl. Wón běsche Ericha na swojimaj rukomaj nosyl, wón běsche jemu tak dobry, kaž sam swojemu synej. S radosćju wón khyschesche, kajfi běsche Erich wuwokamy lěkał. Se sylsami běsche wospjet hnadnu knjeni prosyl, so by swojej wutrobje rěčecź dała; wón běsche žebi swěrił, junkrócź młodehu knjesa wopytacź a wón bě wschón sahorjeny sa młodu knjeni doktorku. Na wschitke swoje prósnwy pak dosta wot starseje knjenje to wotmołwenje: „Wón je mój syn! Wón je mje pośluchacź dyrbjał!“ Duž wón słónčnje srudny mjeleesche.

Erich pak běsche w njepyschestawazej dźěkawosći to sapomnicź spytał, schtož sady njeho leżesche. Wón běsche swoje sboże namakał, kotrež běsche pytał; jenož techo bě jemu žel, so jeho mać njemóžeshe dźěl bracź na tym sbožu, kotrež běsche so jemu dostało. Hinak wón njemóžeshe cźinicź, žebi wón prajesche. A wón teź njebě w swojim bědźenju sam se sobu tu wěru do Boha shubił, kiž wutrobu cźłowjekow wodźi; wón běsche jemu wschitko porucził, kiž je wschitkich cźłowjekow pomoznił a pschecjel. Wón sam swoju žonu pschezo troschtowasche a na pschichod pokajowasche; wón sam swoju mać sakitowasche a žanehu skeho słowa, na nju rěčanehu, njecześrpjesche. Wón wjedźesche, so budźe hischcźe wschitko hinak.

Tak minychu so na schtyri lěta a sažo běchu hody pschischłe. Wschudźom běsche wjeseła nadźija a wjesełe. Do samotnosće pak, w kotrejž běsche knjeni s Wolterka žiwa, so njepschećišchcźa. Runje w hodownym cźasu so wona hischcźe bóle druhich cźłowjekow sdalowasche. Wona žebi myślesche, kak wjele hinak by wschitko być móhło, hdyž na Božim dnju nětko sama sedźesche. Haj wona běsche wscha srudna. Hordosćź jejneje wutroby běsche so shubiła; w bědźenju se swojej lubosću běsche jej druhdy, kaž by k swojemu synej khwatacź dyrbjała, so by jemu wschitko wodała. Wona chcyłsche jeho hischcźe junkrócź w swojim žiwjenju wohladacź, so by jemu pośledni raz prajicź móhła, kak jara jeho lubuje. Wona žebi na Erichowcho nana pomyslił, kotremuž so tón syn tak cźisćе runasche, kiž běsche jenož swojej žonje a swojemu dźěćźu žiwy byl, — ale niz dołho dosćź. Wona so prajesche, schto by wón cźinił a jej běsche, kaž by jeje mandźelski thutnje na nju pohladnył, kaž by jej chcył poroka cźinicź. Wonka bě cźma a na hajach cźische; wona pschezo hischcźe pó cźmje sedźesche. Duž jej ta myśl pichidźe: kak by to hischcźe móhło hinak być? A wona so prajesche: „Schto je Erich njepraweho cźinił? Wón je so swojeje wutroby praschał, so by sbožowny pschichod měł — a wón je prawo měł. Tak słutkowasche Bóh w cźichim swój dźiw na tejle wutrobje. W tajkich samotnych hodźinach nam Bóh swoje pućе cźjewi. Wón naš nawucźi ponižny być a so jemu dowěrićź. To tu hodźiny, w kotrychž my s nim a sami se sobu so bědźimy a słónčnje pschewinjeni jeho ruku sapschimnjemy, so bychmy žebi prawy pućź pokazać dali. Tak běsche teź s tutej knjenju. Jej kluczachu te kjnowe słowa we wnjchomaj: Lubosćź wschitko wěri, lubosćź so wicheho nadźija, lubosćź wschitko pschećerpi. Wona žebi prajł: „Wón běsche moje dźěćo a wón je so wote mnje wotwobroćił. Móže teź žona swojeho dźěćźa sabućź, so by so njesmilila nad synom swojeho žiwota?“ Knjeni s Wolterka běsche poštamyka: „Knježe Božo, kaž ty chcześch“, sawoła wona s horzymi sylsami, „pokaž mi tón pućź, kotryž dyrbju hicź; sej pschi mni, so by so wschitko k dobremu wobroćiło.“ — Wona sajwoni a Wowsnikej Jan sajtupi. „Ruče sapschahnycź“ wona kajasche, „ja na dwórnischcźo pojdu.“ „A hdźe to chcześe?“ so stary schdźiwy woprascha. „K mojim dźěćźom“ wona wotmołwi, „a ty dyrbisch sobu.“ Konje cźěrjachu psches cźiche hašy — podźe běsche, hdyž knjeni s Wolterka do universitnehu města dojedźe. Słónčnje na dwórnischcźu wós dosta, kiž dyrbjesche ju k swojeho synowemu wobydlenju dowjesćź. Khěžine wokna běchu roshwětlene. Knjeni po schdźe horje khwataśche. Wona šlužobnu holcu do boka storcźi a nutskach psched durjemi stejo wona dźěćźaze wjesełe khyschesche; wona khyschesche Erichowy hłóß. Marja runje hodownu thěrtluch saspěwa. Ruče wona durje wočźini. Erich měješe najmłódsche dźěćo na rukomaj; wón postaći žebi myślło, so dyrbi k khoremu pschińćź. Duž knjeni s Wolterka swój schlewjeř do boka sćźini. „Mać“, sawoła Erich, „ty pschińdźesch k nam!“ „K Wam“, wotmołwi mać, „ja njemóžu wjazy sama być, wodajcźe mi!“ — Bjes tym běsche Marja pschistupiła a běsche ju sa ruku wsaka a praji: „My wjedźachmy, so ty jedyn dźěć pschińdźesch a w lětach dźěłenja sunu so na tón dźěć wjeselili.“ Knjeni s Wolterka swoju pschichodnu dźowku wobjima prajizy: „Hórku njepraudu sym ja tebi cźinika; wodaj mi!“ „Niz tak“, napschećźiwi Erich: „My so tebi dźakujemy sa to sboże, kotrež sy nam dźensa pschinjesła —; Marja, dźěćźi, to je hodowny swjedźeń, kajfiž nam Bóh luby Knjes njeje rjeńschi wobradźiś mógł. —

Wot durjow saklincza hłóß starehu Jana Wowsnika: Luby knjes doktoro, dźensa je runje tak kaž nędy tam na Bethlehemskim poli wot jandźelow pschipowjedane: „Cześć budź Bohu w wysokosćźi, měr na semi a cźłowjekam dobre sposobanje!“

Hdźe masch twoju bibliju?

(Słónčenje.)

To maćе prawo, knjes knótśje. Ja pak chcu s Božej pomozu we tym cźim swěrnischi być. Wam wschak je samemu snate, kak w wulkim hospodarstwje husto steji. Druhdy wschak jenemu móžno njeje, wschćch swojich domjazych wokoło so shromadźićź a so s nimi wschćmi pomodlicź, kaž woźebje w lětnim cźasu, wo žnjach, hdyž mamy wjele dźěła. Ale ja wěm, so so s tym samolwjećź njemjem. A myślićе žebi hnadnu, so móhła moja žona temu sadźiwacź, abo so by so mnu i jena njebyła, hdy cźynł ja naju dom na Boże słowo, jako na tu prawu skału, natwarjeny měćź. Ně wschak, ně; hdyž teź je wona sa mkodu tak do Božeho słowa wodźena njebyła, kaž ja, wě wona tola, dźakowano Bohu, so je nam wschćm jene nusne, a wě teź, hdźe žebi so donamakamy.“

„To mje po zyłej wutrobje swjeseli, luby Jakubje, ja wschak sym žebi teź wo tym žane hinashe myśle njecźinił. Ale sćźiń a sapocźń bórsy, schtož masch myśle dokonjećź. Njedaj tule synu nimo waš sećź, so by ći njesapocźeli, so w domje wschćdnje na Božim słowje natwarjećź. Njeskomdźećе žebi žadyn swój cźas a žanu swoju khwilu.“

Pschi tymle wschćm dyrbju žebi na jene rosrěčenje pymyślićź, kajfeź mějach — žnadno psched dwazyćźimi lětami — s nětkim jenu njedźelu. To bě w nałěćźu sjedź jutrow a swjatkow. Tehdy dźěch s mojeje jeneje wsy do mojeje druheje žuźadneje, kotraž ma teź sanu swoju zyrkej. Se semje stupasche dym kaž woporowy sad do njebesa, pschetož Bóh bě tam wscho pożohnował. Na wětrje žebi schkowroućźi spěwachu a se sady mje, mi i bota a pschede mnu da so njedźelske na kemsch swonjenje khyschećź, najrjeńsche klinćesche wone tamnu stromu rěki s Wathroda. Duzy psched sobu wuhladach muža, kiž spochi, hdyž bě nějchto krocźelow ćźinił, posjata a na sdaćе nějchto pytasche. Bórsy běch jeho dojećźahnył a jako běch joh se słowom poštrowił, woprashach so joh, schto žebi tu pospochi sastawajo pyta?

„Nićźo“, mi wón na to wotmołwi, „ale ja jenu na wscho to rjane wonjenje poślucham. To je tola nějchto krasne. To jenemu wschu duschu do samych njebesow sćźehnje. Ale tamle te nasche swony su tola bje wschćmi najrjeńsche.

Duž so joh' woprashach: „Sćźe wy s Wathroda?“

„Se samcho Wathroda dźje njeźhym, ale tu khwilu w nim bydlu, pschetož ja sym so tam na knjezim dworje sa roboćźana pschijatajił.“

Bórsy so mje wón so mnu dale duzy woprascha, hacź ja njemół doma biblije na pschedań, a hacź jemu ja njechał jenu wostajićź? „Ja njechał s njej tak sathadźećź, kaž tamny wandrowski, kotremuž sćźe wy wóndano na jeho prósnwu „nowy testament“ darili, a kiž je jón na to w korćźnje sa pjatnacźe now pschedał, — ně, ja chcu žebi swěrn s mojej žonu s njeje cźitacź.

Bibliju sym dźje dotal teź jenu měł — wona bě hischcźe s naschejje njebohеje nowsynehu sawostajenjowa, ale my sunu so w Ssuschćźach wotpalili, hdźećź je so nam wscho spaliło, a nascha biblija sobu. Ja so jeho woprashach, kak jemu rěkaja a žlubich jemu, so chcu so sa staracź, so by jemu nowu bibliju dostał. Wón bě sylny, młody mać, žnadno tśćźećźi lět stary, a da žebi to a tamne jemu do dusche wote mnje prajene słowo lubićź.

Póndźelu po tutej njedźeli mějachmy my duchowni swoju swućźenu konferenzu. Tehdy mojemu Wathrodźikemu sastojuśkemu bratrej tole seńdźenje wupowjedach. Tón pak hischcźe teho muža

Boża nóz.

njesłiajesche, swježeli žo pak na tym jeho sesnacź a jemu jenu bibliju do doma sdaricź.

Mi bě po czaßu tole podeńczko s mysłe spadnyło. Duž mi mój sastojnski bratr na to w symje, jako mějachmy s nowa we Wathrodźe swoju sthadźeńku, praji: „Wěsch, komu runje wusłonichu? Dźenßa sym tamneho młodeho, sylneho muža, kotremuž na twoje poruczenje wokoło swjatkow tu bibliju darich, s czěłnym prědowanjom pohrjebał. Wón bě žo nasymnił, sesthorił, tydźeń na hłownizu sthorjeny poležał a semrjeł. Ale wón je směrom a s dobrym pokojom se swěta wuczahnył. Jako jeho woprajach, modlesche žo wón so mnu nutrny, do Božeje wole podaty. „Hdyž mi tež czěło s duschu sawutli, wostanjesch mi tola ty, luby Knježe mój Božo, mojeje wutroby wěčny pokoj a dźěł!“ Dokło je tón njemóhł swoju bibliju wužicź, ale wón je žebi sa to spochi swěrn a husto s njeje czitał. Bóh spožcź jemu, so by jemu nětk tamne wěčne swětło swěčiło!“

Ja běch wote wscheho zhyschaneho hłuboko hnuty. S nowa bě mi kaž bych jeho wuhladał na tamnej dróhy sastawazeho, kak wón tam na to rjane swonjenje poßłuchasche. Runje te ßamo swomy běchu jeho domoj do wěčnosćje swokałe.

Jako žebi knjes Směrny a Jakub takle powjedaschtaj, bě wó sthwje wokoło njeju wscho wocźichło, a wobej měješchtaj pod wocźomaj zyłsiczki ztejo, wonkach pak bě poczmiczkmyło.

Duž buchu na jene dobo klinkacje zhyschecź a sa maku khwilu posastachu psched durjemi ßanje. A hlej, žobu s maczerju a se zynkom bě knjeni farařka ßem pschijcła. Wona bě žo dotho na to proßyczź njedała. To bě sa knjesa duchownego swjeßelaze pschehłapnjenje. Jako běchu žo wschitzy wo sthwje shrěli, bu Jank prajchany: „Hdźe masch twoju bibliju?“ Hlej, sawěsćje, tón hólz bě ju w schuli ležo wostajił. Wón praji: My ju skoro spochi w schuli ležo wostajimy, dokelž je nam nasch knjes wučeř prajił: „Wy drje směješcje wěsćje tóždy doma tež hischcje jemu swoju bibliju.“

Na to dyrbjesche tež ta mandźelska hospoza swój kluč do schłenczaneho khamora ßem dacź, na czož Jakub horje po swoju wěrowansku bibliju dóńdźe a ju dele dó sthwy pschinjeßy.

Tutej jeho bibliji běchu sesady nětkotre próhne listna pschiwjasane sa tak njenowanu „domowu kroniku.“ Na tele papjerki bě napißane, hdy bě žo jimaj jich Jank narodźił a wschelake druhe powjesćje, kaž ta, hdy bě jim jich njebohi nau semrjeł; — ale, so bě jimaj tež jeju maka dowěźiczka semrjela, to hischcje do njeje sapißnjene njebě. Jakub pschinjeßy bórsy tintu a pjero a napißa na tu papjeru, kotraž měješche napißmo: „Wschelake ważne podeńdźenja w domje“ tele zkowa: Wot dźeńßnischeho dnja (12. wiklego róžka) chzu wschědnje po wjecźeri je wschěmi mojimi domjazymi swoju modlitwu wuspěwacź a s nimi kruch se zyjatego pißna wucźitacź. Bóh luby Knjes pak nam wschěm tajke spočźinanje spožohnuj!

Knjes kmótr dyrbjesche temu też zkłowczko wot žo pschipißnyczź, duž wón s wjeßelom pschipißny: Koloß. 3, 16. 17.

Dajcje temu zkłowu Khrystußowemu bjes wami bohacje bydlicź we wschej mudrosćji. Roswucźcje a napominajcje žo ßami s psalmami a s duchownymi khěrluschemi, lubosnje spěwajo temu Knjesej we swojej wutrobje.

A wschitko, schtož wy cźinicje se zkłowami abo se skutkami, to cźinicje wschitko w mjenje teho Knjesa Jesußa, a dźakujcje žo Bohu a temu Wótzej psches njeho.

Wjecźor dowjesy Jakub ßam swojoh' knjesa kmótra a jeho mandźelsku domoj do Lipja a podźakowa žo jemu s wutrobu sa to, so bě jemu tak pschecźelnje a duschnje do swědomnja poręczał, wsa žebi na domjacź wot njoh' schtyri nowe biblije žobu, so móhli je doma pschi swojej domjazej nutrnosćji wužiwacź a žebi doma wscho tak naprawicź, kaž běchu to w jeho nanowym domje měli. Wón pak je žo teho nihdy ženje njetrjebał kacź

Luby pschecźelo, nětkle daj žebi ßamemu wote mnje nětkotre prašcheńczka psched wocźi stajicź; ty pak žebi na nje ßam s cźicha wotmolił:

Majch ßamu swoju bibliju? Wěsćje drje tajku smějesch?
Majch ju spochi k ruzy?
Ssy. jej dobry? A cźitasch žebi wschědnje něschto s njeje?
Ssy s njej duschnje snaty a we njej domjazy?

A, luby hospodarjo, shromadźićh žebi wschěch swojich domjazych wschědnje wokoło žo a nažyczićh jich s tutym lubym Božim zkłowom?

Bóh cźi spožcź, so móhł mi ty na tóžde tole prašcheńczko wotmolwicź: haj. Po tym budźe cźi wěsćje na twoje „haj“ Bóh luby Knjes swój „hamjen“ pschiprajicź a ty smějesch s teho swoje žohnowanje, wschón twój dom pak žobu s tobu jow w czaßnym žiwjenju a junu w tamnej wěčznosćji.

Hodowny khěrlusch.

Jesuß, to prawe dźěcźo Boże, pschińdźe na hody jako zusobnik k prawnej zhescźijanskej swójbje, kotraž jeho sa swojeho hoscźa horje wosnje a wón žo jim póßnacź da, so je wón Jesuß.

Sswójba:

Dźicźe wschak durje wotewricź,
K nam zusy cźłowjek chze nuts hicź,
Wón wo durje žo kłapasche,
Dźenß jemu wonkach syma je;
Sßnadź njeße dary hodowne,
Kaž na swěcźe nětk je waschnje.

Zusobnik:

Ach, „Pomhaj Bóh!“ wam pschecźelja,
Ja pschińdu dźenß k wam s daloka
A njeßu kraßne dary tu,
Kiž pola waß wschě trěbne ßu.
Haj, chzu je s luboscźu wam dacź,
Wy budźecźe jich potrjebacź.

Sswójba:

O, witaj wschak k nam pschecźelo,
Kiž pschińdźesch s kraja dalokoh'!
A zydń žo dele pola naß!
Dokelž dźenß manny róczny cźaß,
Dha móžesch pschi naß wostacź ty,
My ßanoh' hoscźa nimamy.

Zusobnik:

Hdźe hischcje ßu dźenß ludźo wschak,
Kiž s zusym cźłowjekom měnja tak,
Haj, sa hoscźa joh' khowaja,
Hdyž wón k nim tola njeßłuschа?
A dokelž dźenßa hody ßu,
Chzu powjedźicź, schto ßym, schto chzu.

Sswójba:

Ach, luby, praj wschak tola nam,
Schtó ßy a kak tu pschińdźesch k nam!
Cźe rady sa hoscźa mamy
A lubje rěcźecź khyschiny.
Duž luby zhyscheli bychmy,
Schtó ßy a kak cźi rěkamy.

Zusobnik dawa žo spósnacź, so Jesuß je:

Ja pschińdu s Bethlehema k wam
S toh' města Davitowoh' tam,
We kotrymž narodźeny ßym.
Kaž Micha prajił prjedy tym,
Kiž na mnje dokło cźakali,
Nětk pak žo w rowach wotpali.

Jesuß rěcźi dale:

Nětk njejßym w Bethlehemje, hlaj!
W njebjeßach mam mój wótzny raj
A wobstajne też město tam
Pschi Wótzu na prawizy ßam,
Kiž je mje pschе wscho lubował
A ßam mi swoje knjesjstwo dał.

Jesuß praji k swójbje:

Ssym wot Wótza k wam póßłany
A Jesuß moje njeno je,

So bych tym byl dźěćźo Boże,
Kiž ſ prawdu horje wośmu mje,
Jim kraſne dary wobradźu,
Kiž ſměja k wěčźnom' wjeſelu.

Sswójba ſo wjeſeli a ſpěwa:

Dźenſ kraſny hóńć ſe pichiſchok k nam:
To dźěćźo Boże Jeſuſ ſam
Wot ſwojoh' Wótza póſłany
Nam khudym ludźom na hody,
So byli ſ nim tu wjeſeli
A jeho Wótza póſnali.

Nam kraſne dary ſchinjeſe,
Wulkim a mokym wjeſele,
So bychmy dźakowni byli,
S nim jeho Wótza khwalili
Sa jeho wěčźnu dobrotu,
Kiž ſtajnje widźěli ludu.

Duž ſaſwěćźamy jom' kraſny ſchtom,
So rosjaſni naſch cźěmny dom,
Dokelž hóńć kraſny pichiſchok je,
Naſch Jeſuſ, dźěćźo njebjeſke;
Wſchěm kraſne dary pſchinjejž je
A hrěchi naſche wjak ſa nje.

Njech ſpěwajmy jemu wſchitźy:
Chźyl wſchón lud ſpěwać ſ wjeſelom,
So by ſo ſwěćźik wěčźny ſchtom,
Ta wěra, lubośćź, nadźija
A wſcho, ſchtož Jeſuſ lubo ma,
So bychmy ſwjećźili junu
S nim kraſne hody we njebju.

Teutſcher w Porſchizach.

Wojeńſki cźěkanz.

(Stónćenje.)

Wonaj běſchtaj pſchi tutym rosrěćźowanju po dróſy dale ſchkoj a ſa hodźinu dońdźeſchtaj do Pſchetiſłkawa. Jurij poda ſo hnydom ſe ſwojim jatym na komandanturu, hdźež wojjewi, ſo je wojaka Handrija Hanćźcho na droſy jako cźěkanza lapnyk. Tam doſta puć do Wina pſchikaſamy a wróćźi ſo ſe ſwojim jatym cźěkanzom tam. Hdyž běſchtaj tam dopućźowakoj, poda ſo Jurij ſ Handrijom k feldweblej, kotremuž lapnjenehо cźěkanza pſchepoda. Handrija tykmychu do najćźmowiſcheje dźěry, kotruž tam w jaſtwje mějachu a potom pſchiſnudźichu jemu po wójnſkim prawje 400 pukow. Jurjej pak wupłaćźichu ſo ſa někotre dny 300 tokeŕ, kotrež běchu ſa teho w awſtriſkim wojeńſkim ſakonju wuſtajene, kotryž wojeńſkeho cźěkanza popadnje a wróćźo k jeho potkej pſchiwjedźe. Schtož běſche Jurij klubik, to też dźeržeſche. Doſtate pjenjeſy półźa hnydom Handrijowemu nanej na Morawu. Liſtej pak běſche mjeńſchi, derje ſawrjeny liſćźik pſchidatu ſa Hanku, pſches kotryž wona ſhoni, ſchto běſche jeje nawożenja ſ lubośćźu k ſwojemu nanej ſpytał. Jurij, kotryž běſche jeje mjeno wot ſwojeho pſchećźela Handrija ſhonił, njeběſche ſo mohł pſchewinyć, ſo jej njeby cźiſtu wěrnośćź prajił. Sdaſche ſo jemu, ſo traſch Hanka něſchto wumyſli, kak mohła njeſbožowneho wumóz, a wjſche teho dyrbjeſche też wjedźećź, ſchto je Handrij wſchitko ſ lubośćźu k ſwojimaj ſtarſchimaj ſpytał.

Hanka ſedźeſche wo jitwje pſchi koleſku a pſchedźeſche, hdyž liſt k njej dońdźe. Nitka ſo jej rostorźe a liſćźik tſchepotaſche w jejnej ruzy. Njewěrnje wočźini ſygl na liſćźiku a ledma běſche ſ wulkim khwatkom liſt pſchećźitała, běſche ſo też hižo roſſnudźiła, ſchto chźe cźinićź. Chźyſche runu ſnuhu do Wina khwatać a tam wo awdijenzu pſchi khěžorzy Marje Thereſije proſyćź, ſo by tak ſmilnośćź ſa ſwojeho lubeho ſebi wuproſyła. Sswojej maćźeri nićźo njeprajiwſchi, pſchijotowa wona wſcho k dalokemu pućźowanju. Sswoju njedźelſku draſtu a to a tamne běſche bórſy do brěmjeſchta ſkładła. Potom pſchećźeći ſebi kroſchći, kotrež běſche ſebi nahromadźiła a ſdaſche ſo jej, ſo te ſa jejny puć doſahaju. S najlepſchimi nadźijemi we wutrobje naſtaji ſo wona na puć a dońdźe do Wina, prjedy hać ſebi běſche nadźaka.

Khěžorka běſche wěſtu dźeń w tydźenju poſtajiła, hdyž chźyſche proſiwy a ſkórźby ſwojich poddanow ſłyſchećź a po wobſtejnośćźach też pomhać a njedoſtatki wotſtronićź. Běſche to ſtare dobre waſchnje, wot wótźow namrěte, kotrehož ſo awſtriſke ludy kruće dźerźachu. Lohźy wěriſch, ſo ſo telko proſchaźych a ſkorźaźych naběźa, ſo nóźeſche ſtajnje jenož mjeńſchi dźěl ſwoje proſtwy khěžorzy wuprajićź, a ſo ſ mokom wjetſcha pokojza tajka domoj dźěſche, kajtaj běſche pſchiſchła.

Hanzy doſta ſo wulke ſhoźe. Hdyž do awdijenzneje ſale jaſtupi, běſche ju też hižo khěžorka pytnyła. Jeje pěkna norodna draſta a jeje ſirowe wobliczo ſpodobaſchtej ſo khěžorzy. Wona proſchozej pokiwny a ta ſo jej ſ poćźeſćźowanjom bliźeſche.

„Kak rěkaſch, luba holćźka, a ſchto tebje ke mni wjedźe?“ praſcheſche ſo Marja Thereſija hnadnje.

„Majeſtośćź!“ dźeſche Hanka, „ſym Hanka Draſalez ſ Holaſchka pola Brna na Morawje, a ſym pſchiſchła, ſo bych ſwojeho nawożenja wot khoſtanja, wot pukow wuproſyła! Proſchu Waſchu khěžorku Majeſtośćź nanajwutrobniſcho, ſo byſchćźe pěſchkej Handrijej Hanćźojej pokhoſtanje ſpuiſchćźika.“

„Chźemy hladać, ſchto ſo hodźi!“ wotmolwi khěžorka. „Sso wě, hdyž je twój nawożenja ſ wojakow cźěknył, drje zyle bjez khoſtanja njewoteńdźe. Kawnitzo! njech ſo wón tola raś we wójnſkim miniſterſtwje wobhonja, kak ſo tale wěz ma a napiſaj ſebi wón mjeno Hanka —?“

Wona ſaſta, dokelž běſche ſwójbne mjeno ſabyła, tola Kawnitz, kotryž mějeſche wopraudźe wurjadny pomjatk, dźeſche naměſćźe wótſje ſe rośymliwym khłoſom: „Draſalez“ a tole mjeno ſebi wón też na ſwoju taſliczku napiſa. Potom ſchepłaſche adjudantej někotre ſłowa do wucha. Tón pak ſo hnydom po tym ſhubi. Khěžorka pak pſchiwobroćźi ſo ſaſo druhim proſchazym.

„Wy wotmokwu doſtanjećźe!“ pokiwny miniſtr młodej holćźzy, kotraž ſo dźakuje pokkoniwſchi, woteńdźe. — — —

Haſza běſche ſeſtajana. W dołhimaj rynkomaj ſtejachu awſtriſzy pěſchzy. Sruduje a nutrje hladachu k ſemi, dołhe khudy w ruzy dźerźo. Prědku ſtejeſche wyſchk. Po jeho porućźenju běchu wojazy najtołſche wujwolili. Po dźeſaćźoch mužach ſtejeſche ſtajnje korporola, kotryž mějeſche na to hladać, ſo ſo puki też ſ trěbnej mozu naſmolachu. Wot ſchtyrjoch pěſchkow w paradnej draſćźe i tśelbu wjedźeny pſchiłídźe ſkónćźnje cźěkanz. Wón mějeſche jenož ſurowe tholowy a ſtupnje a dale niźo na ſwojim cźěle. Nutrnje a kruće ſtupaſche, hać runjeć běſche jeho wobliczo tak blěde, kaž by wón w runym měrje ſ rowa ſtanył. Hdyž běſche hać k wojakam doſchoł, komandowaſche wyſchk „ſaſtań!“ Pěſchkojo ſtupichu ſo ſady Handrija. Na bubonach počźa ſo zunjo bubnować a wyſchk komandowaſche: „Do prědka ſtup!“ a cźěkanz naſtupi ſwój hórki khód.

Hwiſdajo praſkachu ſchkudy pſches powětr na khribjet njeſbožowneho wojaka, kotryž ſo ſ nuźjkej khrobkośćźu do cźwilow poda a ani ſ mikawćźkami ſurowe boloſćźe njepſcheradźi. Hać do ſrjedźa běſche doſchoł. Sſnudne khabłanje w kolenomaj pſcheradźi, ſo je ſebi tola wjazy pſchiwěrił, hać móźeſche wutraćź. W tym ſamym wokomiku wuhladachu adjudanta, kotryž ſ běćźi płaćźićźku kiwaſche a na pſchepoćźenym konju k wojakam pſchijna. „Wobhnadźeny!“ ſawoła hižo ſ daloka, „wobhnadźeny na pſchikaſnju khěžorzyneje Majeſtośćźe!“

Bubony woněćźichu. Wyſchk komandowaſche ſ rośymliwym khłoſom ſaſtaćźe efekuźije a pſchikaſa, ſo jeho pěſchkojo róńno roſſtupichu. Khoſtanemu pſchikaſa, ſo by k lěkarjej na wobhladanje doſchoł, ſo by jeho tón do hojerńje późłał, jeli by to trěbne było.

Handrij nićźo njewjedźeſche, komu ma ſo dźakować, ſo je jeho khěžorka wobhnadźiła. Tak dha dźěſche do ſwojeje ſtwy, dokelž běſche lěkař wuprajił, ſo njejźu jeho ramy cźěźe. Tu naſeńdźe k ſwojemu najwjetſchemu wjeſelu ſwojeho pſchećźela Jurja.

„Wěſch dha też, komu maſch ſo ſa ſwoje wumożenje dźakować?“ wopraſcha ſo, ſwojeho pſchećźela wobjimawſchi. „To ſ cźěźka wuhudaſch.“

„Sawěćźe, ſda ſo tak njeſapſchijomne kaž też ſpodźiwne. Bych ſo na tym też tak prawje ſ pokneje wutroby wjeſelił, tola to njemóźu, dońć ty mi njeprajiſch, hać ſu też tamne 300 boloſtnych jenjes k mojimaj ſtarſchimaj doſchłe.“

„Ale ja tebje proſchu, Handrijo!“ dźeſche Jurij, „ſda ſo mi ſo ſa ſwoju lubośćź ſrudny dźak ſnńćźu; něćko mi hiſchćźe njewěriſch ſo ſym prawny. Maſch ty ſwojeho pſchećźela ſa pſcheradnika Njewěriſch ty ſam, ſo mi wſchitźy naſchi towarſchojo na kóźu léſu a ſo maja mje, hdyž też ſ njeprawdu ſa pſcheradnika? a ſo chźeźa

mje tehо dla do druhеho połka wukałacź? Ja to rady wuczěrpju, dokelž mi šwědownje praji, so šym tebi j nuhy wupomhał a to psches to, so šym twojej Hanzy wšeho j prawdu wojewił, kak šo j tobu ma.“

„Schto, ty šy jej prajił, so šym — ?“

„Hanka je wšeho šhonika“, poda šo Jurij jemu do škowa. „Wona je tu we Winje a je šebi awdijenju poła thěžorki wuprošyła, a naša nadobna kněžerka je šmilnosć wopokazała.“

„Hanka tu je? a hdźe ju wohladam?“ woprašcha šo Handrij wschón pschekwatany a šwjeselany.

„Wočakń jenož pol hodźiny. Dyrbjał šo jara mylicź, jeli wona tu šama njehy pschischła, šo by tehje wohladała, šhoniwschi, so šy wušwobodźeny.“

Lědma běšche wón dorěčał, hdyž šo durje wotewrichu, a kašarmowa straža j krótka šawoła: „Tu je, kotrehož pytašch!“ Do šišwy šatupi holcźa, kotraž je škowami: „Najlubšchi Handrijo, dha tehje tola šłónčnje mam!“ k nikodemu wojakej dobźa.

„Hanka!“ wješelesche šo Handrij, „ty šy mi wupomhała. Měj dźak ja to. Ale schto cźinja doma? Je nan njenjeh dostał? woštanjemy my na šwojej thěźi?“

„Haj, haj, doma je wšeho dobre. Ale schtož ty hischcźe njewěšch“, prajesche j cźichu, „ty budźesch wyschshi na wojakach, dokelž tehje pschichodnje wójmy dla pyschcźiej njemóža. Marja Thersijja je mi šlubiła, dokelž je šhonika, so šy ty jenož j dźěcźazeje lubosćje j wojakow cźekmyć.“

„A schto budźe j tobu, Hanka?“

„Počźahnu šobu na wójmu jako mowja mandźelska! Tamoj šo wěrowacź a jeli šhožownje j wójmy domoj pschiňdźemoj, wróćimoj šo šaźo do Holaschka na Morawu.“

„To daj Bóh, luby Knjes!“ dźesche Handrij a pokiwny pscheczelej, kotryž chžyshe šo runje wotkazicź.

„Ale domoj hischcźe ras dyrbisch, tak je Marja Thersijja prajiła“, powjedasche Hanka dale, „a to zyłej dwě njedźeli, so mohkoj šo hischcźe ras doma poła starschich šawjeselicź.“

Wonaj wobjimaschtaj šo a wutrobne wokoschenje wobjamkuj šwěrny šwjask jeju wutrobow.

Sa „Pomhaj Bóh“ spišał A. Sommer.

Wschelake s bliska a s daloka.

Biblijski pučnik na lěto 1897 je wuschoł a je šo hižo s wjetscheho dźěla šobustawam šerbiskeho lutherskeho knihownehо towarśtwa rosdawał. To je 35. lětnik. 35. lěto tutón dobry pscheczel s nowym lětom do naschich šerbskich domow thodźi a je hižo mnohe njeličźomne duchowne žohnowanje nuts pschinjesł. Nowy lětnik je jara rjenje šestajany wot knjesa archidiakona Gudy w Lubiju. Na pošlednich stronach podawa šo, kaž kóžde lěto, šobustawam rosšajnjaze šłowo wo naschich šerbskich duchownych nalež̌nješćach psches pschedšydu towarśtwa knjesa D. Imischa w Hodźiju. S rospprawy wo skutkowanju knihownehо towarśtwa je šaňdźeneho lěta wošebje j wulkej radosćju wusłěhujemy, so je šo naschemu towarśtwu sašo nowe wotkajanje po woli njebo knjenje duchowneje Wanakoweje wupłačźiło. Towarśtwowa pokładniza lětša jara derje s 1409 hr. šhyła w pokładnizy šłónčźi. Duž budźe towarśtwu nadźijomnje bóry móžno, sašo šwojim šobustawam jara šerbske natwarjaze knihe podacź. Wy pak, lubi Sserbja, kiž wy šnano hischcźe šobustawy naschehо lutherskeho knihownehо towarśtwa njejšćje, njekomdźeće šo do towarśtwa šastupicź, kotrež wam hóžbe lěto rjane šerbske duchowne knihe psches šwojeho pošelnika do domu šezele a wam kóždy krócź wyšche tehо Biblijski pučź do rukow da. Jako nowe šobustawy móžeće šo poła knjesow duchownych abo poła pokładnika knjesa redaktora Ssmolerja w Budyschinje šapišacź dacź. Nadźijomnje tole wabjaze šłowćko podarmo njebudźe. Pschetož, cźim wjazy ma towarśtwo šobustawow, cźim wjazy móže šobustawam pofticźecź.

Draždźanske mišionske towarśtwo kóžde lěto wokoło hód lecźaze kopjeno wudawa, kotrež schejesćijanam do wutroby rěcźi, so bychu na šwjedźenju tjóch kralow šwoju scherpatku po šwojim samóženju sa šwonkowne mišionstwo woprowali. Tole lecźaze kopjeno šo lětša tež w šerbskej rěcźi wuda a w blížim cźasu šmeja jo naschi lubi Sserbja bóry w rukomaj. Draždźanske hłowne mišionske towarśtwo je šo wěcźe k tajšemu šerbskemu wudawkej rosšudźiło, dokelž je šo naschi luby šerbski lud šajnje jako šwěrny a žiwy pscheczel mišionstwa bjes póhanami wopokazał. To šebi tež woprawdźe naschi šerbski lud šaštuži. Pschetož i naschich šerbskich wošadow po zyłej Sakscej šo dary w pschiranunju najbohacźiščho žórła. Hdyž na pschikład lětnicje mišionske šwjedźenje a na te kollekte, na nich šhromadźene, dźiwamy, je kollekta na naschim šerbskim mišionskim šwjedźenju šhromadźena jenož jara mało pschetrjechena na nějchto mało šwjedźenjach wewulkich wošadach Sakšeje a šu kollekty na wschitkich druhich šwjedźenjach wschitke nižšche, runjeć šo lětnichi mišionski šwjedźeń poła naš w jenej najmenšichi wošadow, w Nošacźizach šwjecźešche. Ale lubi Sserbja! hdyž šo wam to šjewi, njedyrbi to waš k temu wabicź, so šebi na to myšlicźe, so jcźe dosež cźinili, ně tole pósnacźe dyrbi naš k temu nacźicź, so šo k nowej njewušławazej lubosći k šwjatemu šłutkej mišionstwa j nowa šahorimy a so šo šaźo na dnju 6. januara, w šmilnej lubosći sa wobhich pohanow šwój dar woprujemy, so by jim tež ta hodownu hwěda sejthadźała. Wam je wěcźe šnate, so móžeće, jeli so by šnano něchtó wot waš šadźewany był, šwój dar na tym dnju šam do Božeho doma pschinjesć, so šwój dar poła knjesa duchownehо na šarje pak prjedy pak posdźišchо wotedacź. „Sbóžni šu cźi šmilni, pschetož woni budźa šmilnosć dostacź.“

Po dołhim cźakanju a kabtanju šu nětko, kaž je šłyschećź, wschitke europijske wulkomocy hromadźe šłupiće, so bychu hromadźe Turkam šwoje krute žadanja wuprajiłe a ja by šłónčźnje měr był w Turkowskej ja wobhich schejesćijanjskich Armenijskich a šo njetrjebali dale pschejećźhanja a njecźłowješeje šurowośćje Turkow bojećź. To je wulki cźaš, so šu wulkomocy nětko wschu šebicźnosć a šawjećź bjes šobu na bok stajiwschi šo k šhromadnemu wuštupjenju šjednośćiće — a wobžehe šwjećźelaze je, so je šo tole šjednośćenje nětko w hodownym cźaju do skutka stajiło, hdźež my šchejesćijenjo špěwamy: „Cźejesć budź Bohu we wyšokosći, měr na šemi a cźłowjekam dobre spodobanje.“ Duž mamy nadźiju, so šo nětko naschim lubym šchejesćijanjskim armenijskim bratram k hodam šaźo dopjelni „měr na šemi.“ Cźi morwi, kiž šu morjeni, wschak šu morwi a jich frej k njebješam wołaj te wbohe šyroty, kotrež šnano hischcźe šaňdźene hody w starschiskim domje wješeće šwjecźachu, šu wošyrocźene a šmeja šrudne hody, hdźež šmilna lubosć jim w šyrotownjach hodowne blido njekrije. Licźba tych, kiž šu psches šchejesćijanju šmilnosć w evangelijskich šyrotownjach wuthowanje namakałe, je pak tola hischcźe mała pornjo tym, kotrež šu hischcźe wopuschcźene a hischcźe na tajke wulkowanje cźakaju.

Hodowny měr w njepscheczelskim kraju.

Hozodźišćejowy schtom hischcźe w Franzowskej njesnajachu, jako němšcy wojazy w šurowej šymje wulkeje wójmy wokoło Parija ležachu a jich jara wjele tehdom też hischcźe teho sbóžnika njesnajesche. Tamny šakiši jěšdźy pak šnajesche wobeju lubo, ale teho sbóžnika měješche hischcźe wjele lubosćho, dyžli tón selený schtom. Wón namaka, khudu macź j wulkej cźyródu dźećźi, tym wón rucźe schtom wuhotowa a jim wo tym dźećźu w žłobiku powjedasche, so dźećźi žedźiwje pošłuchachu. To běchu jeho towarschojo w Annet šłyscheli a běšche šo jim jara spodobało. Duž sćźinichu jednu hodownu šwjedźeń sa dźećźi njepscheczelow. We wulkej sali šwěćźeschtaj šo dwaj wulkaj jedlowaj schtomaj w pokrym šwětle. 25 khudych dźećźi a j nimi běšche wjele luda pschichcko. Duž špěwachu cźi němšcy wojazy „Cźicha nóz, šwjata nóz“ a jedyn wojak j wutrobnymi šłowami dźećźom powjedasche wo tym lubym sbóžniku, kotrž chže Němcow a Franzowsow, haj wschitkich ludow sbóžnik bycź. Jako to dźećźi šłyschachu a widźachu, šo jim wocźi šwěćźachu, dorosćźenym pak šłyšły po lizomaj běžachu. Na to dźećźi hodowne dary dostachu a j teju schtomow mójachu šebi šobu wjacź, schtož na nimaj wišasche. Wojazy hischcźe jednu hodownu thěrlicźu wušpěwachu a hdyž jón runje w němšćej rěcźi špěwachu, to tola Franzowsam hłuboko do wutroby dźěšche a jednu j nich šo njepscheczelskim wojakam wutrobnje dźakowasche a šo wupraji, so tajkeho rjanehо hodownehо šwjedźenja hischcźe šenje měli njejšu a šo na njón nihdy njesabudu. — To běšche měr we wójmje. — To běchu hody w njepscheczelskim kraju.

Sso dźakuj Bohu, schtož jamóže, Nam pókła ta tróna njebjeskoho,
Kiž nad nami šo šmilił je, Sswój měr a šyna najlubšchoho.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku; šoburedaktor: farař Mrósak w Rychwałdźe.
Cźišćeć a nakład Ssmolerjej knihicźišćećźernje w Budyschinje.